LCN
1615

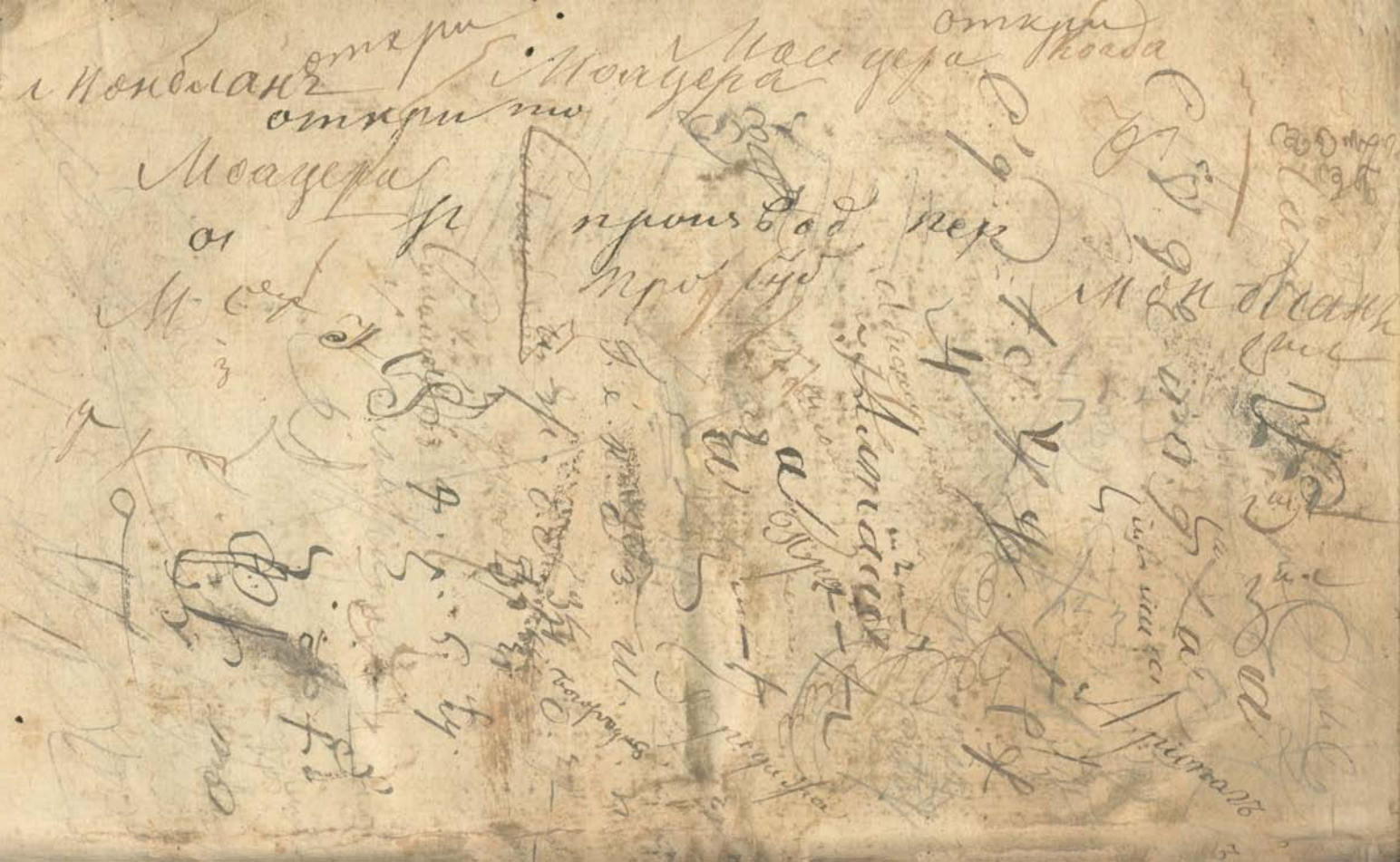

ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱԿԱՆԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

1999

Յորմէհետ քառնախանիկ ուղղախօսութեան՝ ի Հայս
Սկիզբն ա՛ռեալ ազդապետէ Զաքէանց.

Ի Հայրապետութեան Տ՛ն Եփեմի Սըբ-
բազնազոյն Կաթուղիկոսին ամ Հայոց:

Հրամանաւ Ծերոյն Նէրսիսի Ողջոյն Աբբեպիսկոպոսի
և Առաքելադրձ Ընծայողին ամենայն Հայոց որ ի Վիւրս:

Ընտրեալ ևս ըստ ամենայնի ի Հանգուցեալ Մահտեսի Լուս-
պարձ Ղարադիւնեանց. ի Սիւնեցոյ:

Ա 24

Ի ՏՓԽԻՍ

Ի Տպարանի Ուսումնարանի Հայոց քննչեցելոյ
Ամենասիան Գէորգեայ Արքեպիսկոպոսին Ընծայեալ:

1826 ——— ՃՀԵ.

Ի մարդկային սա հոտարուկ գործ՝ ի բարեսնէից ընդ
սակիճան հիշո սքեսանան քարչրանան սա նպատակ կոտրե-
լոյ. նա ի քնութէն սահմանել սուրս սա սուրս սաճեցու-
ցանի գիւրան յարքունս հոտալի. Հիմն ունէին մի անպարշաճ գո-
ծունկ Տէրանի տեսանել Աւետարանի Հայոց գոհալին
այնմ յարքեան գայս պիտ Վիճակաւորե Հայր Աթոյել Ալե-
քսանդրացի Հոմշեանց ի Հարթ հոգիարարե քարտե Յովհան
արքեպիսկոպոսոյ Իզմիրլեան, այն գի Լեզուն ու սրտի տա-
նել են Վիճակաւորեի երկուքերկրէ Ջանի հոտարեալ գր.
Ճոռե յայնմ ճախարակի յոսոգ ու չեռոյ տան գայն յաշտե հե-
ռոյ հեռոյոյ ապիկան լեզուն, այլ այնս ասե՝ Հարցոյ Հա-
յոց ի Լուսաւորեալ Հայրապետացն Կաթողիկոսարանէն յորմե
գեն չերեկան հիշո՝ ոմոյ գսահ գոհալին պարտեալ
ձերբակալել արքանալիշտալ Հաղբատոյ՝ Հարի. ոմանք գնե-
գեն՝ գերբեհերե Աեռնվեցոյ գեհանալ Երկու ոչ Հիճ-
ձին սահ Կրնեցեցոյ Հայոց. Հոյ արտասոյ ի ձերչսարս ու
ի հեռասարս՝ յոսեր գայս երկուքերկրէ Հայր Աթոյել Շմ-
չեանց. Կացին գհեր ընկոցել ու Տէրան Հոմշեանց Հո-
յոց Հանձանել գայն ի գին երկերեր ոչինչ անհեր գահարս-
ի քաց Լուցել հեռն ի լեռե Հնդկեստանի գերկնեցեն գիւ-
գրոց յաշխարհաբառ ի գերբան. ընտ սրտմ հոմբուհ
սյոմ Կնեռնեցան Հարցոյ գարտասի յոսոսան Հայ, Հո-
Հաղբատոյ ու Վարդան լեզուաց՝ գոր սմ Լարգմանեն գիտ-
ասաձ Լին գերոյ լեզուաց ի լեզուս, որով ու անկարօտ ծառ
գիտ Նոտարեց գարտոյն աշխարհաբառեն։

4 1615-60

38 1621

Сія Архангельская Духовная
Семинаріи
Ученику 4-го класса
Димитрію Шадунарову

Сія Архангельская Духовная
Семинаріи принадлежитъ Ученику
4-го класса Тотемскаго
Семинаріи Димитрію
Шадунарову

1853 г.

Engrav. by S. Chamichean

At Madras 1825.

ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԶԵՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՈՒ-
սուցանել մարդոյ ուղղել կարդալ զլ-
խօսս ։ Այլ քանզի խօսք մարդկան
կազմին ՚ի բառից , քերականութիւնն յայն-
համ ուսուցանէ ուղիղ խօսիլ , յորժամ
զբառսն ընդ կանոնօք կարգաւորել ։

Ընդ ՚ի խօսս մարդկան ուղիղ ցեղք բառից գտանին ։
Ցախ՝ անուն , որ նշանակէ զկրն ։ արպէս , Տէր ։ փա ։
քաղք , իմաստուն ։ խոպոռնիկն ։ և այլն ։ Ընկերորդ՝ դերա-
նուն , որ յուսյանէ զդէմն իրացն ։ արպէս , Ես ։ դու ։
նա ։ սա ։ այդ ։ նոյն ։ և այլն ։ Երրորդ՝ բայ , որ զառս
կամ զկիրս իրին նշանակէ ընդ ժամանակաւ ։ արպէս ։
փրկեմ ։ փառ ։ խօսիմ ։ ընտր ։ և այլն ։ Չորրորդ՝ ըն-
դունելութիւն , որ նշանակէ զկրն ընդ գործողութիւն ։
արպէս ։ փրկօղ ։ փնտրել ։ խօսելոց ։ առել ։ և այլն ։
Հինգերորդ՝ նախադրութիւն , որ զպարագայս իրին
նշանակէ ։ զոր օրինակ , ՚ի վերոյ նորա ։ հասոյնչ նո-
վաւ ։ վասն քաջութեան ։ և այլն ։ Վեցերորդ՝ մակբայ ,
որ զերդանակս գործողութեանցն նշանակէ ։ զոր օրինակ ,
արագ ընթանայ ։ դայ ՚ի վերուստ ։ ահա եհաս ։ և այլն ։
Եօթներորդ՝ շաղկապ , որ զբառս և զբանս ՚ի միու-
սին շաղկապէ ։ որպիսիք են բառքս , Ե ։ պէ ։ ոչխար ։
եթէ ։

եւէ. և այլն. Ալէքսոդ՝ մեջարկութիւն, որ զնէրա
հոգւոյն ցուցանէ. զոր օրինակ, ջան. ան. և այլն.
Ա. յաղթիկ ուրախ աղդք բառից կոչին համառօտ բանք. ըս-
րոց խօսի քերականութիւնն յերից մասունս. հա-
ւաքմունն պարզապէս առաջի դնէ զգործածութիւնք սո-
ցա. յերկրորդումն քննէ զորպիսութիւնէ սոցին. իսկ
յերրորդումն խօսի զհամաձայնութիւնէ սոցա ընդ մի-
մեանս. քան որում և մեք ունելիք կարգել զայս քե-
րականութիւն.

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ.

Յաղագս գործածութեան տասանց բանից.

Այս մասն քերականութեանս պիտանի է քան զայլսն և հարկաւոր. զի ե գուռն լեզուիս Հայոց. և ս զործարան հաւորիչն բանից. վասն զի ՚ի սմա պատրաստին, և արպէս ՚ի ձեռն տաշին և կոկին մեր ազգք բառից ՚ի ձեռն հոլովից և խոնարհմանց և դասուածութեանց։ Ապա որք միանգամ կամին ուսանիլ զլեզուս Հայոց, արժան է նոցա յառաջ քան յայլ ինչ ձեռնարկել՝ սրտի մտաք զսոյն խնդրել. յօժարակամ փութալով ՚ի սոյն դիմել. անխոնջ ջանիւ ՚ի սոյն դեգերիլ. և ուղիղ պարզմտութեամբ զմեզ գրեալս ՚ի սմա ՚ի յիշողութեան դանձել, նախ՝ զհոլովս անուանց և դերանունից. յետոյ զխոնարհմունս բայից. և ապա զայլսն, ըստ դիպուածս ասա կարգաւ.

ԳԼՈՒԽ Ա.

Յաղագս հոլովման Անուանց.

Անուանք պէսպէս ձևանան ՚ի զործածութեան խօսից. որպէս անուն աշխարհ՝ տասն օրինակաւ կարէ ձևանալ ՚ի խօսակցութեան. զոր օրինակ, աշխարհ. աշխարհի. յաշխարհ. զաշխարհ. յաշխարհէ. զաշխարհէ. աշխարհաւ. զաշխարհաւ. յաշխարհի. ո՛վ աշխարհ։ Այս՝ աշխարհք. աշխարհաց. ընդ աշխարհս. զաշխարհս. յաշխարհաց. զաշխարհաց. աշխարհօք. զաշխարհ. հօք.

հոք · յաշխարհս · ոմն աշխարհք ։ Այս այսպիսի փո-
փոխութիւն մի եւնոյն անուան կոչի՝ հոլով։ քան որոյ ա-
ռեալք · ուղղական հոլով · սեռական հոլով · տրական
հոլով · հայցական հոլով · բացառական հոլով · պատ-
ճառական հոլով · գործական հոլով · պարառական հո-
լով · ներգոյական հոլով · կոչական հոլով։

Եւ այս հոլովք՝ յամ անուանս ոչ են միօրինակ, այլ
բազմապատիկ · զի ունիք յանուանց ՝ի հոլովին եղե-
րին ՝ի ։ ի · ունիք ՝ի ոյ · ով · ունիք ՝ի ան · ամբ · ո-
վանք ՝ի եր · երք · ունիք ՝ի եղ · եղք · այնպէս և այլք ։
Այս այսպիսի պէսպիսութիւնք վերջաւորութեց զանա-
զան անուանց՝ կոչին հոլովմունք անուանց · և են քան-
զոյց չորեքտասանքն ասին հատարակք · իսկ վեցքն՝ յա-
տուկք կամ մասնաւորք ։ Որոյ զօրինական աւնիմք
գնել առ կարգաւ ։

Քաղաքի հայոցքի հոլովման անուանց.

Օրինակ առաջին հոլովման.

Հոգնակի.	Եզակի.
Ոգեղինք.	Հայր.
Աբեղինք.	Հայրէ.
Տրէխան.	Հայրէ. 'Ի քաղաս.
Ձեռագիրք.	Ի Հայր.
Հոգեւորականք.	'Ի Հայրէ.
Վանականք.	Ի Հայրէ.
Վարժարանք.	Հայրիւ.
Պատուականք.	Ի Հայրիս.
Ազգերդեանք.	'Ի Հայրէ, 'ի Քաղաս.
Աղանք.	Ոմի Հայր.

Հոգնակի.	Եզակի.
Ոգեղինք.	Հայրք.
Աբեղինք.	Հայրէց.
Տրէխան.	Հայրէց. 'Ի քաղաս.
Ձեռագիրք.	Ի Հայրս.
Հոգեւորականք.	'Ի Հայրէց.
Վանականք.	Ի Հայրէց.
Վարժարանք.	Հայրիւք.
Պատուականք.	Ի Հայրիսք.
Ազգերդեանք.	'Ի Հայրէ, 'ի Քաղաս.
Աղանք.	Ոմի Հայրք.

Ընդ այսոսիկ օրինակիւս պարունակին բազում անուանք որոց 'ի հոլովիլն՝ ոմանք անկորուստ և անփոփոխ պահեն զձայնաւորս տառացն՝ յորս յանդիպին. զոր օրինակ.

Ախտ,	ախտի.	Ախտ:
Աղէտ,	աղէտի.	Վիշտ. չարաչար:
Աղբատ,	աղբատի.	Ծնողազուրկ:
Բանդ,	բանդի.	Կապար:
Բան,	բանի.	Բան. խօսք:
Բանտ,	բանտի.	Բանտ:
Գահ,	գահի.	Ծնունդ. ծնեալ:
Գան,	գանի.	Օձիք. բեհեզի:
Գաշտ,	գաշտի.	Դաշտ:
Գարշապար,	գարշապարի.	Ոտքս:
Երեխայ,	երեխայի.	Մանուկ տղայ:
Օտար,	զարմի.	Ծնեալ. ազգ:
Օրհաս,	զրահի.	Օրհնութիւն. պինդ պնդութիւն:
Ծնունդ,	ընտանի.	Վիճակեցեալ:
Ինքնայ,	կամքայի.	Ի ազգէն, ընտանեաց:
Կանխ,	կանխի.	Խոտոր. խոտորակ ձեռն:
Կայմ,	կայմի.	Ստէպ պերճանք:

Կարճ:

Կարթ, է. Զինվել։
Կրիայ, է. Ծովաբոյծ։
Լաց, է. Լաց։
Լսիայ, է. Ականջ. հեռվեկէլի։
Լրացան, է. Կրակ ցանօղ. կամ լուքարկնի։
Ձայն, է. Ձեն։
Ծառ, է. Կարգով խօսած չէզ բան։
Ծառագայթ, է. Շաղ։
Մայր, է. Ձամ ծառան։
Մարտ, է. Պատերազմ։
Պատառ, է. Ճգնաւորեան։
Շղթայ, է. Ծ ինձիլ։
Չահ, է. Աշխարհ։
Չան, է. Ջանք. ջահք։
Սայլ. է. Երթողայ։
Ձանձ, է. Լըկամ։
Ստառ, է. Ծառ։
Պատայ, է. Պատահել. կամ ղեշտամ։
Քահ, է. Հոգի. հոյակ։
Վաշխ, է. Շահ. տոկոսիլիք։
Վաքմ, է. Խոտոշ քաղելու ծառ։
Վիհայ, է. Շահիկ։
Փայտ, է. Փեղ։
Փեսայ, է. Փեսայ։
Քաղցրաբան, է. Քաղցր խօսօղ,
Քայլ, է. Քալ. տրոմ։
Քաղբ, է. Ծովափառոյ օձ։
Աբգեստ, է. Ձիվրիւեղ. փեշակ։
Խաբեձև, է. Լաւ ձեւ ունօղ։
Խդճշտ, է. Վճշայ։
Լուսազգեստ, է. Լուսով պատած։
Ծառիզգեստ, է. Ծառիով պատած։
Ծերպ, է. Ձիվրելիք։
Կերպ, է. Կերպ։
Ձամեմ, է. Պահպ։
Ձամաո, է. Փոլոն. լամպ։
Ղեաո, է. Ղեաո։
Ղժդհղ, է. Ղըրիպ։
Ճեղք, է. Գնդի։

Ակո,

Աթե, ի. Ախտ։
Ցեղ, ի Այր։
Ակնոտ, ի. Ծնկիցն ոչինչ։
Խազել, ի. Տօղանի։
Ա՛ղաւես, ի. Նօթ աղաւճնի պէս ծառ է։
Վրմոլեկ, ի. Վրնջոքն։
Ի՛ժ, ի. Ձար օձ է։
Ա՛ղոտ, ի. Ախտաշոյ։
Ա՛ղոջ, ի. Գլուխ եղ այծ։
Խողոջ, ի. Ծուխ։
Գոյ, ի. Նշոյժ քան։
Գնչոյ, ի. Ծուխաւորն ինն հատ մայր։
Գոն, ի. Խալամաւոր ձուխ։
Օ՛ձ, ի. Գ տարբեր տոպրակ։
Խոզշ, ի. Վրռանձ։
Կոպիածոյ, ի. Ընդելոյզ պուշտ և ծուխ։
Ա՛ղուխ, ի. Գլուտ։
Գոտ, ի. Մեղեն։
Տոզ, ի. Կոպիտ։
Բ՛ըտա, ի. Ախտածնելու պեղ։
Օ՛ռնատ, ի. Ընտիր։
Կրօն, ի. Ընտիր։ Ընտիր։ ուղիղ։
Ա՛տա, ի. Ախտի հոգ այծատ սխալիս։
Յօդ, ի. Ախտածնելու խոշ։ ատ։ ծուխ։
Գլաշտոն, ի. Գլուխել ը։
Մատօդ, ի. Գլուխ։
Տօն, ի. Տօն։
Օ՛ձ, ի. Օձ։
Գխատ, ի. Գոնելը։ ատ։ հնատ։
Ընկկուղ, ի. Ախ։
Վառնելիք, ի. Ձորս քանի եղած։
Ախտ, ի. Ախ։
Ախտուր, ի. Ախտաշոյ։

Ա՛ղանք կորսուանեն զձայնաւորս տառից, յորս յանդիման։ զոր օրինակ։

Ա՛տեան, աստեղի. Տխուն։
Ի՛նարդ, լերդի. Ձնիկի սեռացը։
Ինչաղեցաց, զգեցի. Լուսէ ոսնող։

Ա՝ ան, ա՛, գլուխ, ա՛։

Ա՛բելայ,	հրեայ.	Ջ՝ հրեա։
Ա՛ստուած,	մատուռնի.	Աստուածատուն։
Ա՛ստուած,	մեհենի.	Աստուածատուն։
Ա՛ստուածացաւ,	զգեցաւ.	Աստուածացաւ։
Ա՛ստրկեան,	վաստրկենի.	Աստրկանալ, հնազանդիլ։
Ա՛ռնել,	առնուլ.	Առնել։
Ա՛ւիծ,	բծի.	Ա՛ւիծ։
Ա՛ւիծ,	գծի.	Ա՛ւիծ։
Ա՛ւրէն,	դրէնի.	Ա՛օրէնաւոր պարագրեալ։
Ա՛օդիկ,	լօդիկ.	Ա՛այն պինդ։
Ա՛տիճ,	խղճի.	Ա՛ստիճանք։
Ա՛ւիւճ,	կուճի.	Ա՛եղջիւր։
Ա՛ձիր,	ձրի.	Պարտիզի փուռած բան։
Ա՛ղմաստիա,	ճշմարտի.	Ա՛ղմուկ։
Ա՛իւս,	սրտի.	Ա՛իւս։
Ա՛կաքնատիպ,	տապի.	Ա՛ստղոյ պէսը։
Ա՛րուտ,	բրտի.	Ա՛րուտ։
Ա՛ուգտ,	գբտի.	Ա՛ուշայ։
Ա՛ուտ,	խլի.	Ա՛ուտ, փառ։
Ա՛ուտմ,	խմբի.	Ա՛ուրմ։
Ա՛ուց,	խցի.	Ա՛ուց։
Ա՛արիուտ,	կարիտի.	Ա՛արիութ։
Ա՛նահուշտ,	անահշտի.	Պեղշտեցի։
Ա՛գուտ,	օրտի.	Ա՛ուտ։

Ա՛մանք վերեսանն գձայնաւորը ուտուն՝ յորում յանդիման. կամ օրինակ։

Ա՛մբէթ,	գմբեթի.	Ա՛ռաջել։
Ա՛ջ,	նջի.	Աջակողմեան կողմն երեսաց։
Ա՛նհնչ,	խանհնչի.	Անհնչական։
Ա՛կտ,	կետի.	Ա՛կտ, նախադաս։
Ա՛ուդիշ,	ուդիշի.	Ա՛ուդիշ, ձեղ։
Ա՛ատձիկն,	սատձինի.	Ա՛ղջիկ ոտաբոմ։
Ա՛ռնս,	ծիսի.	Ա՛ստուածութիւն, տօնք։
Ա՛ամոզեա,	համոզեսի.	Ա՛ամոզանալ։
Ա՛ինն,	հինի.	Ա՛ինուկ ատաղձ։
Ա՛ի՛չ,	վճռի.	Ա՛ուժոյ։
Ա՛ղձ,	ըղձի.	Ա՛ղաչտ։
Պատուհաս,	սպատուհի.	Ա՛ստուած շինած ճիւղաց։

Ա՛ա-

Փախստեայ,	փախստական։	Փախչող։
Աշտոյտ,	աշտուրթ։	Ղեղեն պղինձ։
Ժամացոյց,	ցուցիչ։	Ահմէն։
Խրախոյս,	խուսափ։	Յորդորանք։
Ծարաւոյր,	ծարուրթ։	Ծարաւած։
Կարեւորագոյն,	գունէ։	Խիստ հարկաւոր և շահաւոր։
Կայտ,	կուտի։	Ղեղ։
Հաւատոյր,	բուրթ։	Հաւատաւոր։ Ան հաշտ։
Հեղոյս,	հեղուսի։	Աստ։
Հնձոյր,	հնձուրթ։	Հարկի շահող։
Ոգեղոյն,	ազգունէ։	Հոգի։
Պատճառագոյն,	գունէ։	Իսիոյ վայ, նմ հանգոյց։
Տնոյժ,	տուժի։	Ի տանէմայ։ Ան՝ գործ։

Ընդհանրական։

Ընտիք,	Թիւց։	Հազուիւ։
Նուէր,	ելից։	Գոյթ գալը։ Ան ծայր։
Նոյնիսկ,	Ջոյից։	Անշնչ։
Ոտանաւոր,	սից։	Ոտանաւոր։
Քարտէս,	շից։	Քարտէս։

Օրինակ երկրորդ հոլովման։

	Ընդհանուր։	Յոգնական։
Ես։	Հաղաւ։	Հաղաքս։
Մեր։	Հաղաւքի։	Հաղաքաց։
Քո։	Հաղաւքի։ / Ի քաղաւք։	Հաղաքաց։ / Ի քեզ։
Նոյն։	զՀաղաւք։	զՀաղաքս։
Իմ։	/ Ի Հաղաւքէ։	/ Ի Հաղաքաց։
Պատ։	զՀաղաւքէ։	զՀաղաքաց։
Պատ։	Հաղաքաւս։	Հաղաքօք։
Պատ։	զՀաղաքաւս։	զՀաղաքօք։
Ունէր։	/ Ի Հաղաւքի, և / Ի քաղաւք։	/ Ի Հաղաքս։
Կուշ։	ուռ Հաղաւք։	ուռ Հաղաքք։

Ընդ այսու օրինակաւ պարունակիցին բազում անուանք, որոց ի հոլովիցին՝ ունիցք անկորուստ և անփոփոխ պահեն զձայնաւորս տուեալ յոյս յանկին, զոր օրինակ։

Աջապարակ, ի։ Ակր։

Աղբ, ի · Աղբ ·
Աղբաժակ, ի · Աղբամած ·
Աղաւաս, ի · Ագաւաս ·
Աղբեան, ի · Աղբեան պատկեր ·
Աղազան, ի · Աղազան ·
Աղաժակ, ի · Ագռաւ · կամ ագռաւակ ·
Աղաժանապար, ի · Ագռաւին անօթ ·
Աղանակ, ի · Ագռաւ ·
Աղաբեկամ, ի · Ագռաւիկամ ·
Աղաբերար, ի · Ագռաւիկաձև անօթ ·
Աղուբասան ի · Ագռաւշէյ ·
Գազան, ի · Գազան ·
Գաւառ, ի · Գաւառ · ոչ ոչիկ ·
Գերան, ի · Գերան ·
Գառասան, ի · Գառասան ·
Գեղան, ի · Գեղ ·
Գիքիասարդ, ի · Գիտէ՞ք ինչ է ասել ինձ ·
Գաւակ, ի · Գաղտ ·
Գաղաշկիսակ, ի · Գաղտհոգայ · եղաշուխ ·
Գշան, ի · Գշան ·
Գաւառ, ի · Գաւառ ·
Գորան, ի · Գաղտ · կամ · եղէգնեղոյ քուրմ ·
Գարդ, ի · Գարդ · կամ · սրոյ ·
Գունդակ ի · Գունդ · կամ հաւաքումն բառից ·
Գաւառակ, ի · Գիրնդ · կամ · ոլոյ ·
Գիճան, ի · Գիրճանոյ ·
Գենդակ, ի · Գեղջուկ ·
Գաշակ, ի · Գամ ·
Գաճակաղ, ի · Գաճի քաղաք ·
Գշակ, ի · Գշակ ·
Գաւառակ, ի · Գաղ · գեղջուկ ·
Գարդ, ի · Գարդ · կամ գուն ձոճք ·
Գաւառակ, ի · Գաղաղիլ · քաղաքացի ·
Գուռագարան, ի · Գաղ · կամ երգիչ գերդ ·
Գրգան, ի · Գրգան ·
Գաւան, ի · Գաղ ·
Գաշտագարդ, ի · Գաղտ · կամ · շահնիշեալ ·
Գաւառագար, ի, Գաղտաքար ·
Գնդան, ի · Գնդոց ·

Ա աճապան, է. Ա անդրդ. ում՝ վանահայր.
Ա ախտած, է. Ա ընդդէմ. ում՝ մեծ օձ.
Ա սեւամական, է. Ա բնաւելի. գերբաղձանք.
Ա ղան, է. Ա ղաղբ.
Տ հօտակ, է. Տ հօտ. ում՝ ոչխ.
փ թապար, է. Ա ծոցաս. խոշոր.
Ա զգապետ, է. Ա գլխի գլուխ.
Ա շակերտ, է. Ա հիւերդ. գործաւոր.
Ա ծերդ, է. Ա ծերդ.
Ա ւետ, է. Ա ետ.
Օ առեւտ, է. Ա ուրազ.
Ա նկեր, է. Ա նկեր.
Ա ապատեր, է. Ձ ածառս.
Պ ատկեր, է. Պ ատկերդ.
Ա տուր, է. Շ ուտ.
Ա ղբիւս, է. Ա ղբիւրակ. ում՝ աչք ջրոյ.
Ա քիս, է. Ա ծերկնաձիկ մռուկը.
Ա ւելորդ, է. Ա ւելցուած. ում՝ աւելի.
Ն շխարհաւոր, է. Ն շխարհաւոր. ընտրեալ.
Օ ճառոր, է. Ա ուրուս.
Ծ ագաւոր, է. Ծ ագաւոր.
Ծ ակոտ, է. Ա ուրծ.
Կ ատարող, է. Կ ատարող.
Ա շխատող, է. Ա նձնաւոր.
Հ ոգևոր, է. Հ ոգեւոր.
Հ օտաց, է. Ա ռաջնորդեալ գոնակ.
Ձ կնոջ, է. Ձ ուկ քաղցր.
Ա ղջոց, է. Ա ղբաղը ինչ. ում՝ օգնական.
Ա ւազոր, է. Ձ ամփոխ.
Ա սատակաւոր, է. Ա ղէշ սատանայ.
Ա ռ, առ. Ա ռաջ. ուղիղ.
Ե րս, ուս. Ա ռջ.
Ե զու, առ. Ա ղբատ. ում՝ աղքատ.
Հ որհրդածու, ուս. Ա խմաստուն.
Խ րատատու, ուս. Խ րատ տուող.
Ա ղտու, ուս. Ա ղտի ճանճ.
Ա շխատու, ուս. Շ ուտ տանող.
Ա ճախուցու, ուս. Ա ճոյ ջնջող.
Ա ճարկու, ուս. Ա ճապէ շուտ.

Ծառրաքաօտ,	է.	Լեղուն ծանրք. հղիացնօղ։
Ձղօր,	է.	Ի-ծով։
Ձարյաքաօտ,	է.	Ձար խօօղ։

Ումանք կորուսանեն զձայնաւորս տառաց, յորս յանպէն, ղնը օրինակ։

Գհեակ,	ահեկէ.	Ձախ։
Գբբանեակ,	նեկէ.	Ծոռաց։
Գայեակ,	դայեկէ.	Ծնծղը։
Գղեակ,	դղեկէ.	Փոքր քեղդ։
Լեռնակեաց,	կեցէ.	Այրոմը կենօղ։
Մանեակ,	մանեկէ.	Ուխէ ընկնել վեր գցելու։
Մաշիկակ,	մաշիկեկէ.	Կաշէէ կոշոսար։
Ոզնակ,	ոզնեկէ.	Ոզնի։
Ջորեակ,	Ջորեկէ.	Մանր մոլեկ։
Վհնեակ,	նեկէ.	Ծղոտ։
Փափկակեաց,	կեցէ.	Փափուկ կենդանի ունօղ։
Քառամանեկ,	նեկէ.	Ալեղը չորս ղալդ է։
Լեռնակիր,	կրէ.	Լեռ կրօղ։
Ժիշկ,	ըժշկէ.	Բժիշկ։
Գաւիթ,	գաւթէ.	Բակ։
Գրիչ,	գրչէ.	Գիր գրօղ. ևս՝ ղալամ։
Գահիճ,	գահճէ.	Ալեզլար. ևս՝ եասախաճ։
Գաբբէն,	գաբբենէ.	Գոբբէն։
Գպիր,	գպրէ.	Տէրաց։
Կօշիկ,	կօշկէ.	Ոտից աման։
Ձալաճիչ,	ճչէ.	Ձալաճօղ։
Մահիճ,	մահճէ.	Երեսաց. պօշակ։
Մունետիկ,	տիկէ.	Ծնէլլել։
Մրիկ,	մրկէ.	Մրիկ։
Վ,ենգամիտ,	մտէ.	Ձէնգէպղ։
Վ,իզ,	նզէ.	Գոռոն առաքայ։
Շահախնդիր,	խնդրէ.	Իր շահն եռնէ ընկնօղ։
Շաւիղ,	շաւղէ.	Ճամբայ։
Շնիւմ,	շնիւմէ.	Գնէնշան։
Պաբակից,	կցէ.	Պարգելու ընկեր։
Պաբզամիտ,	մտէ.	Խոսէ սկզբ առնցօղ։
Պաբխոպ,	պաբսպէ.	Պաբխոպ։
Ջէլ,	Ջէ.	Ջէլ։

Մնդէկ.

Մարիկ,	անդրկէ.	Ժողովուրդ. իմ ծիլաց։
Աշտակէց,	կցէ.	Ցոտուէց։
Տիկ,	տակէ.	Տէ՛ր։
փիղ,	փղէ.	Ցիլ։
Քիլ,	քլէ.	Քիլ. լսէ՛։
Ալմաւէ,	ապրիլէ.	Ա՛լ մի՛ պրել։
Հատուր,	բաւելի.	Շա՛տ։
Դադուր,	դադրէ.	Գօթիայ. դադար։
Անդուկ,	անկանիլէ.	Պոռնի շուն. քաց ի՛ւրմէ ինձ։
Մարուկ,	սարսիլէ.	Ցնդու։
Ա՛հուկ,	վհկիլ.	Ջ՛ատրաքեալ։
Տղղուկ,	տղղիլէ.	Օտարքնէլայ. ուսուցի։
Քուրմ,	քրմէ.	Աստի տեղեան։

Անանք վոտվոխան զնայիսաւոր տասուն յորս յանդիցէ. զմի օրինակ։

Գնե,	դիւրի.	Աստանայ։
Լիմին,	հիմնիլ.	Ձորս օթայուքիանոց։
Վարընկեց,	կեցի.	Վերք չցօղ։
Գնմ,	դիմի.	Գնդտ. երթա։
Գնտ,	դիտի.	Ջ՛ատրա։
Պահպանէն,	զննի.	Ա՛նկոս եղբայր ասեղ։
Պղպատեր,	սիրի.	Պեղջ սէրօղ։
Պնգ,	միգի.	Տասանի։
Պոռնէն,	զննի.	Ա՛ռ. ևս՝ վտաբելու տամ։
Տնգ,	տիգի.	Պղտիկ։
Գրիւ,	գրուի.	Ձոփ է։
Հուիւ,	հսւուի.	Ձօպան։
Ղանդանոյն,	նուննի.	Ա՛նուշահոտ տամ է։
Խոյլ,	թուլթի.	Խոտի տոպ։
Պարդևլղղ,	լսւղի.	Լուսաշեղեի խոսոզ։
Լուեցոյց,	ցուցի.	Ա՛լ չտուաղ ճամբա։
Պատոյր,	մսւրթի.	Պոռատ։
Պարագոյր,	գսւրթի.	Վերադոյ։

Պիեզականք։

Գղայանք,	նայց.	Ա՛ղջանի։
Խաղանք,	նայց.	Ի՛շխ. տեսցուք։
Լանջք,	Ջայց.	Պատճի։

	Մաս. ա. գլուխ. ա.	
Կամք,	մաց.	կամ.
Կանանք,	կնեաց.	կանդ.

Օրինակ երրորդ հոլովման.

	Եզակի.	Յոգնակի.
Ոտ.	Ոտն.	Ոտունք.
Ակն.	Ականց.	Ականց.
Տրոյ.	Ոտոյ. ՚ի գետ.	Ոտոց. ՚ի գետս.
Հոյզ.	՚ի Ոտ.	՚ի Ոտս.
Բաց.	՚ի Ոտոյ.	՚ի Ոտոց.
Պաս.	՚ի Ոտոյ.	՚ի Ոտոց.
Ոտ.	Ոտով.	Ոտովք.
Պաս.	՚ի Ոտով.	՚ի Ոտովք.
Ոչ.	Ոտն.	՚ի Ոտս.
Կոչ.	ո՛վ Ոտն.	ո՛վ Ոտունք.

Ասա այսմ հոլովին բազում անուանք առանց կորուածման և փոփոխման ձայնաւորը տառիցն՝ յորս յանդին, զոր օրինակ.

Աթոռ,	ոյ.	Աթոռ.
Ամպ,	ոյ.	Ամպ.
Այծ.	ոյ.	Այծոյ. ՚ի նո՛ր ծրիկ.
Անդամ,	ոյ.	Անդամ, ինկղկ, չեռք, ոտք.
Աներ,	ոյ.	Անէր.
Անբարաճ,	ոյ.	Անեղծաւած. ի՛ն՝ չինած. գործած.
Անդամ,	ոյ.	Անդամ.
Անձամբ,	ոյ.	Անձամբ. պատճառ.
Անձամբ,	ոյ.	Անձամբոյ.
Անբան,	ոյ.	Անբան.
Անբան,	ոյ.	Անբանք.
Անհրան,	ոյ.	Անհրանք.
Անործուած,	ոյ.	Անործուածք. քանդուածք.
Անարձուած,	ոյ.	Անաւնչուած.
Անբաշ,	ոյ.	Անբաշ.
Անբախտ,	ոյ.	Անբախտ.
Անարատ,	ոյ.	Անարատ.
Անարատ,	ոյ.	Անարատք.

Ահրաւան, այ. Ահաբեկութիւն տալ։
Աղգան, այ. Աղեղն։
Տղայ, այ. Տղայ՝ ի՛ւր տալ՝ ընդ ՚ի ՚ն։
Խոր, այ. Գիտուն։
Գունդ, այ. Գունդ՝ հեծելագունդ։
Գնդակ, այ. Գնդակ։
Ձիւղ, այ. Ձիւղ։
Ծնող, այ. Ծնող։
Ծնունդ, այ. Ծնունդ։
Ծառ, այ. Ծառ՝ ի՛ւր տալ՝ ընդ ՚ի ՚ն։
Իշխան, այ. Իշխան։
Իմաստ, այ. Իմաստ՝ ի՛ւր տալ՝ ընդ ՚ի ՚ն։
Կամաւոր, այ. Կամաւորութիւն։
Կարգ, այ. Կարգ։
Կարգաւոր, այ. Կարգաւորութիւն։
Կարգել, այ. Կարգել։
Կարծել, այ. Կարծել։
Կարծիք, այ. Կարծիք։
Կարկառ, այ. Կարկառ։
Կարկառել, այ. Կարկառել։
Կարօտ, այ. Կարօտ։
Կարօտել, այ. Կարօտել։
Կատարել, այ. Կատարել։
Կատարիլ, այ. Կատարիլ։
Կատարումն, այ. Կատարումն։
Կատարեալ, այ. Կատարեալ։
Կատարիչ, այ. Կատարիչ։
Կարեկից, այ. Կարեկից։
Կարեկցել, այ. Կարեկցել։
Կարեկցութիւն, այ. Կարեկցութիւն։
Կարեկցական, այ. Կարեկցական։
Կարեկցաբար, այ. Կարեկցաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձական։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբար։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձել։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձել, այ. Կարեկցաբարձել։
Կարեկցաբարձութիւն, այ. Կարեկցաբարձութիւն։
Կարեկցաբարձական, այ. Կարեկցաբարձական։
Կարեկցաբարձաբար, այ. Կարեկցաբարձաբար։
Կարեկցաբարձ, այ. Կարեկցաբարձ։
Կարեկցաբարձաբարձաբարձա

Ընօք,	ած.	Լաման։
Ծօղ,	ած.	Ծով։
Ւհօղ,	ած.	Ւհօղ. ծուծիկ։

Կորաւասեան։

Ասաուած, աստուած։		Հաստատուած։
Ասեալ,	հասեալ։	Ասած։
Անհաւալ,	մոլեալ։	Խենթեցած։
Անաւ,	սեմ։	Ծեմ։
Անաւ,	սեւ։	Ան։
Աւղեղ,	ուղղակ։	Աւ-ղիղ, օղող։
Գնկօղնին,	կողնակ։	Ողշակ։
Գնին,	գնակ։	Գնին։
Գնինձ,	գնձակ։	Ասեղ։
Գնիր,	գլխակ։	Պատրաստ։
Երդինձ,	երդնձակ։	Երդիճ. ճիճաման։
Երինձ,	երինձակ։	Երկինք. ճահիճ կոկ։
Խաւատրայնին,	բայնակ։	Խաւատ առնող։
Խնդիր,	խնդրակ։	Խնդրէր։
Ծաւնայնին,	վայնակ։	Ծաւնի։
Կաղնին,	կաղնակ։	Կաղնի. պղնձել։
Կացնին,	կացնակ։	Կացին։
Կնդիք,	կնդրակ։	Ականջ. փոմղայ։
Կշիռ,	կշռակ։	Կշռաւ։
Մասրինն,	մասրենակ։	Մասրին. հաճի. չաշ։
Մոխիր,	մոխրակ։	Մոխիր։
Նաշխ,	նաշխակ։	Հաբսող ալաւ։
Սիրխ,	սիրխակ։	Սիրտ. գառաւ։
Սառրին,	սառընակ։	Ցերեխինը։
Սերդին,	սիրդնակ։	Սերդին. եաթինը։
Տիմ,	տղմակ։	Ցեխ։
Փհաուուն,	անասնակ։	Տաճար. հայկեան։
Փնուր,	անդրակ։	Ծալքայ. լուսակայ։
Բղուր,	բղղակ։	Պոռիկ ասր։
Բուսա,	բսակ։	Մերձաւոր։
Գանգուր,	գանգրակ։	Խոշաճաճ։
Գուր,	գրակ։	Գիտուն։
Գուղթ,	գղթակ։	Գուռն, ասեղ։
Գեաւն,	գեաւնակ։	Պէօճէկի. ոզուլճան։

Գիտաւս։

Օմուաց,	գումարեալ.	Օ՛նտաս։
Յիմուղ,	Թաղել.	Յիմուղ։
Յիմուխ,	Թխել.	Յիմուխ։ ան։
Յիմուր,	Թրել.	Յիմուր։ սուր։
Յիմրթուր,	Թրթռալ.	Յիմրթուր։
Լուծ,	Լծել.	Լուծ։
Լուր,	Լալ.	Լսել։ խոստք։
Խուսնկ,	խմոիլ.	Խոսանդ։
Օձծուսմբ,	ծծծրել.	Վհատասքն։
Օծուխ,	ծխել.	Աւ՛ուխ։
Հուսնէ,	հնձել.	Հասնիլ։
Մանուէլ,	մարդել.	Մանկանայ։
Մուրճ,	մրճել.	Ծափաշ։ փոքրանիկ։
Մուր,	մղել.	Մուռ։
Պրուր,	մրրել.	Ծիւղ։ փչիլ։ եաւ՝ պօշրիտ։
Նուշ,	նշել.	Պատահ։
Շամիուր,	վրել.	Շամփուռ։
Շունչ,	շնչել.	Պահանջ։ նուիրատու։
Շուք,	շքել.	Պատիւ։
Պատուղ,	պտղել.	Պտուղ։
Ուղ,	սգալ.	Ուռիլ։ տրտմահիւանդ։
Վարունգ,	վարդնդել.	Հիւնար։
Տուղտ,	տղտալ.	Տաղտ։ խանձիլ։
Տունկ,	տնկել.	Ինայ։ ծառ։
Յուպ,	ցպել.	Պատճառիլ։
փիտուր,	տրտղ.	Ցնծագոյն։

Ուր, հրել, հրուիլ, ի հուրբ. հրուիլ, ի հուրբք, ի հուրբք։ Ուռիլ։
Ջուր, ջրել, ջրուիլ, ի ջուրբ. ջրել, ի ջուրբ, ջրուիլ, ի ջուրբք, ի ջուրբք։

Փոխհամամբ։

Անդեայ,	անդնդել.	Անդունդ։
Ինչ,	իղոյ.	Ինչ։
Ինչ	ձիւթոյ.	Ինչ։ ան։ եաւ։
Ինգ,	սիզել.	Ինգան։ չոպիկ։
Ինր,	սիրել.	Ինր։
Մրծիւ,	արծաւել.	Մրծիւ։
Յուխիւ,	թաւալ.	Ուխտաւոր։
Խուխիւ,	խուռալ.	Ինքնակոչ։ պիղծ։
Պատիւ,	պատուել.	Պատիւ։

Բիւր, քուլայ. Աշխարհ. երկնային ճոճիչ.
Երշալայս, լուսայ. Ամ շուրայս. չին առպահ,
Հոյս, քուսայ. Հոռաս. ինչ որ գերանէն հրեշտակին.
Գոյն, գունայ. Ներկ. նեղչ.
Լոյս, լուսայ. Լոռս.
Պղծայլ, կուղայ. Պղծել. սպիտակ.
Ընդ, ընդայ, Հարման.
Ընդ, ընդայ. Ընդերեկին, ինչպէս՝ քաղկայ, ոսկի.
Ուսումբ, ռըմբայ. Ո՛չինչ. հոռ՝ գոռալայ.
Ուսուկ, ռըսկայ. Ի լոռըսկայ. Հոգմայ.

Ընդհանրական.

Ընդհանրական, անրջայ. Հրապարակ.
Պաժանք, պաժանայ. Պաժանիլ. հոռ՝ լիմպոս.
Կուռք, կռայ. Կռապաշտ. փոքրիկ.
Յանգուցածք, ծայ. Անդր. գերեզման.

12 22

Պահեցէք ձեզ, զի գաղտնի ՚ի սոցանէ եղանակի ներդրեալ կանոն յանդիման երթեալ նաև ՚ի իւր. ուրգան, ՚ի սեղան՝ կիմ ՚ի սեղանի. յանկողնին՝ կիմ յանկողնի. ՚ի պատիւ կիմ ՚ի պատուի. ՚ի ծոց՝ կիմ ՚ի ծոցի. և այլն։ Երթեալ ևս ՚ի տան, մանաւանդ այնպիսի անուանց՝ որք յանգլին ՚ի ին. և ՚ի եալ. ուրգան, ՚ի ներքին՝ կիմ ՚ի ներքինում. ՚ի հանգերձեալ՝ կիմ ՚ի հանդերձելում. և այլն։ Իսկ երթեալ ՚ի այ ևս յանգի. զոր օրինակ, *Ոչ բնակէ (ի մատուռն) ՚ի մարմնի վարեցելոյ մեղաց ‖ . իմաստ. I . 4 .
*Տապանակին ՚ի լճին ոտտուցելոյ ‖ . շար . լբ .
Երթեալ ևս ՚ի ան ՚ի մարդականն, և և սեռականն՝ յանգլին ՚ի ոմ . զոր օրինակ, *Հաճեցար լը պատուեցելոմս զմանուհուն Հաւն Հաշակել բաժակ ‖ . նարեկ . խդ .
*Ընդարձակեցեր ընդոստացելոմս զառագաստն ‖ . նոյեան . ձբ .
*Ի երջնուսն աւասիկ եկեալ Հանդիպեցաք ժամանակի ‖ . յովհ . իմաստ . ձբ .
*Հաստ եղէ և անՀաստ իցդ ընդոմ Հանդաստեանդ ‖ . յոբ . ոտ . 50 .
*Ոտս մերայն օգնեա ինձ ՀրեշտակՈմ ‖ . եսա . 14 . 3 .

Օրինակ չորրորդ հոլովման։

Եզակի։	Յոգնակի։
Ց-ու· Ն-կեղեցի·	Ն-կեղեցիք·
Ա-ու· Ն-կեղեցւոյ·	Ն-կեղեցեաց·
Տ-ու· Ն-կեղեցւոյ· յ-կեղեցի·	Ն-կեղեցեաց· յ-կեղեցիս·
Հ-ոյ· զ-կեղեցի·	զ-կեղեցիս·
Ե-ոյ· յ-կեղեցւոյ·	յ-կեղեցեաց·
Գ-ով· զ-կեղեցւոյ·	զ-կեղեցեաց·
Վ-ով· Ն-կեղեցեաւ·	Ն-կեղեցիօք·
Գ-ով· զ-կեղեցեաւ·	զ-կեղեցիօք·
Ն-ով· յ-կեղեցի, և յ-կեղեցւոջ·	յ-կեղեցիս·
Կ-ոչ· ա-կեղեցի·	ա-կեղեցիք·

Ըստ այսմ հոլովին ամ անուանք յոգնաւանկք յանգեալք ’ի է· (բաց ’ի յատուկ անուանց)· ընդ օրինակ։

Ա-ղաւնի,	նուագ·	Ա-ղաւնի·
Ա-ղաբինի,	նուագ·	Ա-ղաւորնի· Առ՝ խոքիճ·
Ա-ղանի,	նուագ·	Գ-երչան· Ռեզ·
Գ-երի,	ըստ·	Ն-ռի·
Գ-որճի,	ճուագ·	Գ-որճի· Եարտաղ·
Գ-օռի,	ռուագ·	Գ-օռի·
Ն-բանելի,	լուագ·	Ն-բլանիկ·
Ի-մպելի,	լուագ·	Ի-մպել·
Ի-նկուզի,	զուագ·	Ի-նկի ծառ·
Ի-ղի,	զուագ·	Ի-ղի· Առ՝ ինդուստրեայ լեզուի·
Ո-ղնի,	նուագ·	Գ-ուան ասլայ·
Կաղնի,	նուագ·	Ֆ-ընդիկ ծառ·
Կղզի,	զուագ·	Ա-ղաւոյ·
Ա-պրելի,	նուագ·	Ա-ղբի ոռնեցոճը·
Ա-ռանի,	նուագ·	Շ-ըլար անօղ·
Չ-իթենի,	նուագ·	Ո-ւշլուանի ծառ·
Ք-ունելի,	լուագ·	Ա-շայ· Առ՝ քառօղ·
Պատանի,	նուագ·	Տղայ՝ ’ի ծիր տարեկ ’ի ներ·
Ո-կայութի,	հուագ·	Ա-ղաւորս եղած չին·
Տ-ղի,	զուագ·	Տեղ·

Ա-նու-

Ընդհանրական·

Ա՛ւետիք,	առեաց·	Աստեղէ·
Ընդիմուխ,	ըմբաց·	Իբրեւ զեան սեղան հմմ հերոսեաց·
Նարծիք,	ծեաց·	Կարծէ·
Տանիք,	ծեաց·	Երդէ·

Ա՛սացեալ՝ յոգնավանիք, դի եթէ միավանիք են՝ ել երբորդ օրինակաւ հոլովին, թէ պարզ լինեն, և թէ բարդ· որդւոյն, Ձի, ձիոյ· տի, տիոյ· և այլն· Մինաձի, ձիոյ· սակաւատի, տիոյ· և այլն·

Են և այն անուանիք լինել ել այսու տեսակաւ, որք ի հոլովի լինէ ել երրորդ օրինակաւ հոլովին· զոր օրինակ·

Ա՛ստուի,	ւոյ, ւուի, եաց, ւուիք, ի եօք·	Իրդեղէն·
Գաւթի,	ւոյ, ւուի, ի եաւ, եաց, ւուիք, ի եօք·	Գաւթէ·
Ծառուհի,	ւոյ, ւուի, ի եաւ, եաց, եօք·	Ճառուհ·
Կալատի,	ւոյ, ւուի, եաց, ի ւոց, ւուիք·	Կալի ձկնէնօղ·
Կարասի,	ւոյ, ւուի, ի եաւ, եաց, եօք·	Տան հասճաի·
Կոգի,	ւոյ, ւուի,	եաց, ւուիք· Կոգւոյ·
Հելենացի,	ւոյ, ւուի,	ւոց, ւուիք· Հռոմ· հռոմոյ·
Հոգի,	ւոյ, ւուի,	ւոց, ւուիք· Հոգւէ·
Պոքի,	ւոյ, ւուի,	եաց, ւուիք· Գաղատի բառն·
Ոզդի,	ւոյ, ւուի,	ւոց, ի եաց, ւուիք· Ոզդէ·

Ոմանք ևս յանուանց ընդ ստուի եղելոց ի սեռականն և ի տրականն յանգին երբեմն ի ՚ւոջ· ծրգոն, հոգւոջ, տեղւոջ, տարւոջ· և այլն·
Յորմէ և ի բացառականն յանգին ի ՚ւոջ· ծրգոն, ի տեղւոջ, ի տարւոջ· և այլն·

Օրի

Օրինակ հինգերորդ հոլովման.

	Եզակի.	Յոգնակի.
Ա-ղ.	Աղեղն.	Աղեղունք.
Աղ-.	Աղեղան.	Աղեղանց.
Տր-.	Աղեղան. յաղեղն.	Աղեղանց յաղեղսն-
Ած-.	զԱղեղն.	զԱղեղունս.
Ով-.	յԱղեղանէ.	յԱղեղանց.
Պա-.	զԱղեղանէ.	զԱղեղանց.
Գոր.	Աղեղամբ.	Աղեղամբք.
Պա-.	զԱղեղամբ.	զԱղեղամբք.
Ներ.	յԱղեղան, ի յաղեղն.	յԱղեղունս.
Կոչ.	ովԱղեղն.	ովԱղեղունք.

Ընդ այսոսիկ օրինակաւ հոլովին բազում անուանք ա-
ւանց կորուանման և փոփոխման ձայնաւոր տառիցն՝
յորս յանդին. զոր օրինակ.

Ակն,	ական.	Ակն. նաւ՝ ձկնկիթ.
Ականդ,	ան.	Ականս.
Ատամն,	ման.	Ատամս.
Գազաղիճն,	ճան.	Գազափն.
Գեղձն,	ձան.	Գեղձս.
Ձկնորդն,	դան.	Ձկնս.
Ծնունդ,	ընդ.	Ծնունդս.
Կերակուր,	ուր.	Կերակուրս. հոմանի.
Կաղնի,	ւոյ.	Կաղնիս.
Լեառն,	ան.	Լերինս.
Լուսին,	նի.	Լուսինս.
Լուր,	ուր.	Լուրս.
Մուկն,	ան.	Մկունս.
Մրջիւն,	ան.	Մրջիւնս. տարտամ.
Նռան,	նոյ.	Նռունս.
Շուն,	ան, ունք.	Ականջ.
Ոտն,	ան.	Ականջ ի քէն ճեղուած ճեղմոյ ինքսինն.
Ոտն	ան.	Ոտս.

Կորուածք.

Այծեամն, այծեման. Աղուանի այծ.

Երեամն,	երեւման.	Երեւիլ:
Խաղալ,	ասպան.	Ձեռք:
Թիւեցեալ,	Թիւեցան.	Ասէին իմ այծքէն ինչքն.
Ընկնիմ,	ընկնման.	Ընկնու:
Սկիզբն,	սկզբան.	Սկիզբ. գլուխ:
Քրիստոս,	քրիստոս.	Քրիստոս:
Աշխարհ,	աշխարհ.	Աշխարհ:
Բառն,	բառն.	Խօսքս. ուսուցս:
Դարուն,	գարնան.	Գարնան:
Խոստումն,	խոստման.	Խօսք պոլը:
Ծագումն,	ծագման.	Ծագիլը:
Ձուկն,	ձկան.	Ձուկ:
Ձկտուկն,	ձկտան.	Ձըտձըտ պէտձէյ:
Մանուկ,	մանկան.	Տղայ՝ ինչ տարեկան ըլլայ:
Ալն,	ալան.	Ալ:
Նուէրն,	նուէրն.	Նուէր:
Տուն,	տան.	Տուն:
Դուռն, դրան. դրունք.		Դուռ:

Փոխոխական:

Փայծաղն,	փայծեղան.	Տլոդ:
Երեգն,	եղեգան.	Ալ ոճէր:
Ոլոռն,	ոլոռան.	Ախոռի նման հաճ ը:
Պտղան,	պտուտան.	Պլոռակ:

Ընդհանրական:

Բազմութիւնք,	մանց.	Ամբոխ.
Հոտմունք,	մանց.	Ամեն տեսակ պոռիկ ոպռանուլը:
Ոսկեղունք,	ձանց.	Ոսկեղունի վերայ խօսիլ:
Ձիւնմունք,	մանց.	Ամբիքին վերայ սալիլ ըսելը:

Օրինակ վեցերորդ հոլովման.

	Յոգնակի.	Յոգնակի.
Սուղ.	Ն. եղուլթիւն.	Ն. եղուլթիւնք.
Սեռ.	Ն. եղուլթեան.	Ն. եղուլթեանց.
Տր.	Ն. եղուլթե.	Ն. եղուլթեաց.
Հայց.	Զ. եղուլթիւն.	Զ. եղուլթիւնս.
Կոչ.	Ի. Ն. եղուլթեան.	Ի. Ն. եղուլթեանց.
Գոր.	Զ. եղուլթեանէ.	Զ. եղուլթեանց.
Գոլ.	Ն. եղուլթեամբ.	Ն. եղուլթեամբք.
Գոլ.	Զ. եղուլթեամբ.	Զ. եղուլթեամբք.
Ներ.	Ի. Ն. եղուլթեան.	Ի. Ն. եղուլթիւնս.
Կոչ.	ով Ն. եղուլթիւն.	ով Ն. եղուլթիւնք.

Ասպես հոլովին ամ անուանք յանգեալք ի ուիւն.
զոր օրինակ.

Տղայութիւն, թեան. ա. Ասոյ հոլովի՝ ա, ան՝ է է.
Անկութիւն, թե. ե. Ասոյ հոլովի՝ է է, ան՝ է է.
Պատանեկութիւն, թե. ե. Ասոյ հոլովի՝ է է, ան՝ է է.
Երիտասարդութիւն, թե. ե. Ասոյ հոլովի՝ է է, ան՝ է է.
Ծերութիւն, թե. ե. Ասոյ հոլովի՝ ե, ան՝ է է.
Ծառայութիւն, թե. ի. Ասոյ հոլովի՝ ի, ան՝ է է.
Ճաւակենականութիւն, թե. Ընդհանուր պարագրութիւն.

Ըստ այսմ հոլովին և այսոքիկ անուանք.

Ագբիւն, արեան, բենէ. Ագբոն.
Գալուստ, լստեան, լստենէ. Գուլը.
Ծնունդ, ծննդեան, ի ծննդենէ. Ծնածնիլը: Ծնո՛ ծնածը.
Կորուստ, բստեան, բստենէ. Կորնիլը.
Հանգիստ, գստեան, գստենէ. Հանգստանալը.
Տեսիլ, տեսլեան, ի տեսլենէ. Տե՛ս. երեալ.

Անհիւն, անհեան, հեանէ. Պռաճախ. չռանչ.
Կորիւն, բեան, բեանէ. Գոպշանի լափար.
Ձիւն, ձեան, ի ձեանէ. Ձոռ.
Սիւն, սեան, ի սեանէ. Սոռ. փէրակ.
Վաղիւ, ղեան, ղենէ. Վաղը.

Տիւ,

Տեւ, տուընջեան, ’ի տուէ, կամ ’ի տուընջենէ · Յերեկ ·

Ասանանկանք, նմանց, նմանս · Իրեւ համեմատեմ ·
Իսպառ կամ լրանց, լրանս · Իսպառ վերջացնեմ ·

Օրինակ հոլովմանց ·

Ընդհ ·	Յոգնակի ·
Ա–ղ · Վաճառ ·	Վաճառք ·
Ակ · Վաճառ ·	Վաճառանց ·
Տր · Վաճառ · ’ի վաճառ ·	Վաճառանց · ’ի վաճառս ·
Հայց · զՎաճառ ·	զՎաճառս ·
Բաց · ’ի Վաճառանէ ·	’ի Վաճառանց ·
Գոյ · ՚ի վաճառանէ ·	՚ի Վաճառանց ·
Վոր · Վաճառաւք ·	Վաճառաւքք ·
Գործ · զՎաճառաւք ·	զՎաճառաւքք ·
Ընդ · ’ի Վաճառէն, կամ ’ի վաճառն ·	’ի Վաճառս ·
Կոչ · ովՎաճառ ·	ովՎաճառք ·

Ըստ այսմ հոլովին անուանք սակաւք, զոր օրինակ ·

Աշխ, շին, շանկ · Ուխտեցաւ համ այծեքրա առաքա ·
Ախէն, թին, թանկ · Աչ ·
Առուն, ուին, ուանկ · Առ ·
Ընդ, զին, զանկ · Ընչ ·
Ընդ, դին, դանկ · Ընդունի ·
Ձեռն, ռին, ռանկ · Ձեռք, ձեռաց, ձեռամբք, կամ ձեռաք · Ձեռ ·
Նեռն, ռին, ռանկ · Նեռ ·

Աղբ, աղբին, յաղբէ · Աղբ, գետ ·
Ոչխ, ոխին, ոխանկ · Ոչխար · Ոչխարի մսով պատրաստեալ ·
Վաճառ, ճին, ճանկ · Վաճառք · Վաճառել · Վաճառական ·

Ալուս, ուին, ունկ · Ուսունք · Վարժին ուսուցանել ·
Վարսաւիր, ւիրին, ւիրանկ · Վարսաւիրանոց · Վարսաւիրել ·
Ձարս, սին, սանկ · սուսունք · Ձարս ·
Պատ, սին, սանկ · սուսունք · Պատ · փայ ·
Պատ, տին, տանկ · տատունք · Պատ ·
Պատշգամ, խին, խանկ · խոհունք · Օդ շնչառ · պատշգամք ·
Պանդխտարան, ռին, ռանկ · ռուսունք · Պանդխտանալ պատրաստ ·
Թռուն, ռին, կամ ռան, ռանկ, կամ ռանկ · ռուսունք · Թռուն ·

Պան

Ոտն, ոտին, յոտանէ. ոտք, ոտից, ոտիւք. Ոտ։
Լեառն, լերին, ի լեառնէ, լերամբ. լերինք լերանց. Սր։

Օրինակ ութևերորդ հոլովման։

	Ոչխարն։	Ոչխարք։
Ո.	Ոչխար.	Ոչխարք.
Սե.	Ոչխարու.	Ոչխարուց.
Տր.	Ոչխարու. ի ոչխար.	Ոչխարուց. ի ոչխարս.
Հյց.	զ Ոչխար.	զ Ոչխարս.
Խոց.	ի Ոչխարէ.	ի Ոչխարուց.
Գոդ.	զ Ոչխարէ.	զ Ոչխարուց.
Վդ.	Ոչխարու, կամ ով.	Ոչխարք.
Գթ.	զ Ոչխարու, կամ ով.	զ Ոչխարս.
Կոչ.	ի Ոչխար, ի ոչխարու.	ի Ոչխարս.
Կոչ.	ով Ոչխար։	ով Ոչխարք։

Ըստ այսմ հոլովին անուանք սահուք առանց կորուածման և փոփոխման ձայնաւոր տառիցն՝ յորս յանգին. զոր օրինակ։

Աղտաւ,	ած, ից ած.	Աղտած։
Խադ,	ած,	Խադ. օրհնէ։
Վանէ,	ած. ից է, իւ.	Վանէ. խոշնեայ։
Վրատաւ,	ատած.	Տատած։
Գոտ,	ած.	Գոտ. սիրտս։
Ժամ,	ած.	Ի հոն։
Կաթաւ,	ած.	Կաթած։
Հուս,	ած.	Հուս. խոյսէ. պապ։
Զազ,	ած.	Զազ։
Զաղ,	ած.	Մանկտեայ։
Կիսաք,	ած.	Կիսաք. պակիսէ։
Գնահ,	ած.	Ի գնահ։
Գնաց,	ած.	Գնաց. սիրտս։
Սահաւ,	ած.	Հինչ։
Ազգ,	ած.	Հոգ։
Հնազ,	ած.	Հնազանդութեան։
Կով	ած.	Կով։
Մոտ,	ած.	Մոտ. ատոյանքաշտ. հոգեպէտ։
Գրէթ,	ած.	Հրեշ։

Սոմ։

Սոմ,	ես.	Խոնարհիլ. տալ.
Գնաւօտ,	ոտ.	Հաւօտ.
Կ՚ուտօտ,	ոտ.	Գոռոզանալ. ինքզինքն բնել.
Գ՚ուիծ,	ոտ. կիմ ոյ.	Հալած.

Ա՚յգ,	գոտ, գոտ՚ի.	Հաւօտ՝ երբ ծոռ է աքոռ ծափելու:
Օ՚արդ,	դոտ, դոտ՚ի.	Օ՚արդարանալ.
Խրատ,	տոտ, տոտ՚ի.	Խրատ. խոհ՝ պատիժ.
Կ՚ախանձ,	ձոտ, ձոտ՚ի.	Կ՚ախանձիլ.
Ա՚ղաւտ,	տոտ, տոտ՚ի.	Ա՚ղաւտ.
Օ՚ր,	րոտ, րոտ՚ի.	Օ՚ր. ցաւ.

Ստորոգումներ.

Ց՚ուլ,	ցլոտ, ի ցլոյ.	Պատուիլ.

Փոփոխումներ.

Ա՚ղջիկ,	ուր՚իկոտ, իկ՚ուիկոտ.	Աղջիկ.
Օ՚ձն,	զնոտ.	Օ՚ձիւ.
Ա՚ծիծ,	վնիծոտ.	Ա՚ծեծել.
Կնձ,	քնձոտ.	Կ՚ոծելոյ.

Նշանակութիւնք.

Բ՚արք,	ըոտ.	Խոտ.
Ա՚արք,	ըոտ.	Ա՚րտ.
Պ՚արտք,	տոտ.	Պարտ. պարկեշտ.
Խ՚ոմք,	վոտ.	Ծամիլ՝ ոսկերքին.

Օրինակ քննութեան հոլովմանց.

	Ուղիղ.	Շրջական.
Ես.	Փոքր.	Փոքրունք.
Աչ.	Փոքրոտ.	Փոքրունց.
Տէր.	Փոքրոտ. առ. փոքր.	Փոքրունց. ըլ փոքրունս.
Հայր.	զՓոքր.	զՓոքրունս.
Խոյ.	ի՛ Փոքրոտէ.	ի՛ Փոքրունց.
Պար.	զՓոքրոտէ.	զՓոքրունց.
Գործ.	Փոքրոտ. կիմ ոտմբ.	Փոքրունքը.
Պար.	զՓոքրոտ. կիմ ոտմբ.	զՓոքրունքը.
Կնէր.	ի՛ Փոքրոտ. ի՛ ի՛ փոքր.	ի՛ Փոքրունս.
Կոչ.	ո՛վ Փոքր.	ո՛վ Փոքրունք.

Այն

Սոյնպէս հոլովին բոլոր իմիք և սակաւ այլ բառք.

Ձ՝անձր, ձու, ձու.	Լծանձունք, ձունց, ձունք.	
Ծաղր, ղու, ղու.	Ծաղունք, ղուց, ղուք.	
Ծանր, նու, նու.	Ծանունք, նունց, նուք.	
Մանր, նու, նու.	մանունք, նունց, նուամբք.	
Սեղր, ղու, ղու.	սեղբք, սեղբից, սեղբօք.	
Փաղցր, ցու, ցու.	քաղցունք, ցունց, ցուք.	
Խարձր, ձու, ձու, կ ձամբ.	բարձունք, ձանց, ձամբք.	
Յոգունք, յոգունց, յոգումբք, ՚ի յոգունս.		
Խրձունք, ձանց, կամ ձունց, խրձամբք, ՚ի խրձունս.		

Օրինակ տասներորդ հոլովմանն.

	Հոլովիչ.	Յոգնակի.
Ո-ղ.	Ո՛ղբիւք.	Ո՛ղբիւրք, կամ աղբերք.
Աե.	Ա՛ղբեր.	Ա՛ղբերաց, կամ աղբերց.
Տբ.	Ա՛ղբեր. յաղբիւք.	Ա՛ղբերաց, կամ աղբերց. յաղբիւրս, կամ յաղբերս.
Ձ՝ոյց.	զԱ՛ղբիւք.	զԱ՛ղբիւրս, կամ զաղբերս.
Բաց.	յԱ՛ղբերէ.	յԱ՛ղբերաց, կամ յաղբերց.
Պաս.	զԱ՛ղբերէ.	զԱ՛ղբերաց, կամ զաղբերց.
Գոբ.	Ա՛ղբերբ, կ բերաւ.	Ա՛ղբերօք, կամ աղբերբք.
Պաբ.	զԱ՛ղբերբ, կ բերաւ.	զԱ՛ղբերօք, կամ զաղբերբք.
Ներբ.	յԱ՛ղբեր, կ յաղբիւք.	յԱ՛ղբիւրս, կամ յաղբերս.
Կռբ.	ո՛վԱ՛ղբիւք.	ո՛վԱ՛ղբիւրք, կամ աղբերք.

Ըստ այսմ հոլովին և այլ բանիւ ի անուանէ առանց կորուսման և վնասման ձայնաւորի տառիցն. զոր օրինակ.

Ա՛ղդր, դբ, դբէ.	Պառտ. խաչէայ.
Կայսր, սբ, սբէ.	Ա՛ծնծ ևոգաառք.
Ա՛ադր, ղբ, ղբէ.	Ասիք. ևա՝ ֆելէայ.
Տ՝ադր, դբ, դբէ.	Տբէր.
Ա՛սիր, կբ, կբէ.	Ո՛չխոս.
Ա՛ւստր, տբ, տբէ.	Ա՛ջրս գաառչէ.
Տ՝արբ, բբ, ՚ի տարբէ.	Տրբէր.

Ձառը,	մեր,	մեզ.	Առնէ. լալ.
Ականը,	քեր,	քեզ.	Առնէ.
Ականը,	կեր,	կեզ.	Ընչիւն փալայ.
Ականը,	տեր,	տեզ.	Առնուր.
Նրը,	ղեր,	ղեզ.	Օրայր. ղբաղ.

Կորսուածոյ.

Ի քնար, ընտեր, ի ընտերէ. Ի պահեստ տօրի ջուր.
Ի լար, լտեր, ի լտերէ. Ի խոյն. ար է՝ 144. արեմ.
Ի հուսար, դատեր, ի դատերէ. Ի ղէշ ղատաւոր.
Ի գլխնար, ատեր, ատերէ. Ի բահ.

Փոխխոհոյ.

Ի ձիւր, ալեր, յալերէ. Ի լուր.
Ի գլխուր, եղբեր, յեղբերէ. Պատուհաս. հա՝ ոճ.

Ընդհանուր վերաբերեալ հոլովման.

	Ընդունի.	Ցոգնուի.
Ա–ր.	Ընտր.	Ընտրեր.
Ան.	Ընտրէ.	Ընտրեաց.
Տբա.	Ընտրէ, յատուր.	Ընտրեաց, յատուրս.
Ձ–ց.	Ընտր.	Ընտրեաս.
Ծ–ց.	Ընտրէ.	Ընտրեաց.
Գ–ց.	Ընտրէ.	Ընտրեաց.
Գ–ր.	Ընտրեր.	Ընտրերք, կիմ ղրք.
Գ–ր.	Ընտրեր.	Ընտրերք, կիմ ղրք.
Նբ.	Ընտրէ, կ յատուր.	Ընտրես.
Կ–ց.	Ընտր.	Ընտրեր.

Ըստ այսմ հոլովին սակաւ. անուանք առանց կորսուածման և փոխխոհման ձայնաւոր տառիցն. զոր ընդհանուր.

Ընդ	ղեղ.	Ընդ խոպոպ.
Ընկ	կեղ.	Ընծուռ.
Ընտ	տեղ.	Տեղ.
Ընտ	տեղ.	Ընտ– պեղ.
Ընծ	ձեղ.	Ընձ.
Ընձ	ձեղ.	Ընձ–ընձ.

Ընտ,

Ոսոխ,	տեղ.	Հօտն, որոյ թուական իջանէ.
Կուռապ,	պեղ.	Կողպէ։

Կորուսանելք.

Սիրդ,	սիրեղ.	Ո՛ զլեալ · ով՝ էրդս պրկմ։
Միրկ,	մրկեղ.	Ո՛ չրիշեալ։
Միւռաղ,	սիւռեղ.	Ո՛ նիւթ։

Փոփոխականք.

Բահուղ,	հեղ.	Ո՛ նուիրեալ։

Օրինակ երիտասանեցարդ հոլովմանն.

Ընդհանուր.

Ձոն.	Տրդատ.
Ձոյ.	Տրդատայ.
Ձօ.	Տրդատայ · յարդատ · առ արդատ։
Ձոյդ.	զՏրդատ.
Ձոյ.	ի՛ Տրդատայ.
Ձով.	զՏրդատայ.
Ձոդ.	Տրդատաւ.
Ձոց.	զՏրդատաւ.
Ձոյ.	ի՛ Տրդատ.
Ձոյս.	ու՛Տրդատ.

Բոլոր այսմ հոլովին բազում յատուկ անուանք առանց հոլովման և փոփոխման ձայնաւորը առ ի բուն յարդելին · զոր օրինակ ·

Ա՛ղն,	անիայ.	Ի՛ղին տղոյն։
Ա՛նակ,	այ.	Ի՛ առաւարչայ հօրէն։
Ա՛նհաւատ,	այ.	Ի՛ նենգ տղոյն։
Ա՛պիրատ,	այ.	Ի՛ չնորհս էր հօրդ։
Ա՛ռատ,	այ.	Ի՛ սիրոյ նուագս նուագէր սրտին։
Ա՛շատ,	այ.	Ի՛ սիրոյ նուագ՝ աչերտու հօրէն։
Ա՛բասիս,	այ.	Ի՛ առատին գեղոն։
Ա՛ստղ,	այ.	Ա՛ն եղիւն՝ աշխարհ ա՛ծին ներսէհի։
Ա՛ահակ,	այ.	Ի՛ սիրոյն տղոյն։
Ա՛տրա՛զատ,	այ.	Ի՛ սիրոյ նուագ էր խնամ տալ։
Տիգրան,	այ.	Ի՛ սիրոյ նուագ՝ երանելոյ սրտի ին։

Տէ-

Տիտան, այ. Հսկայական արարած։
Ածեր, այ. Ճանճ էր եղովմայեցոց։
Երեր, այ. Աղտոյ արարած։
Երեր, այ. Ընբեղեա աշխարհն։
Երեմ, այ. Դրախտին թեղն։
Ելբ, այ. Պարսից հին գաւառն։
Նարեկ, այ. Ամ յն ջանգ ուր էր ան նուրհիացին
Ոհլ, այ. Բազում տառոյ աւազի լեռնաւորն։
Ոբմայիա, այ. Ջուխոյ լեռան։
Նեւս, այ Նիւխոտ, կամ նիւռն ցաղկն։
Պիր, այ. Պիրկ ճիճ ցաղկն։
Տիխիս, այ. Ճանճիկիճ ցաղկն։
Ոմեն, այ. Դաւթի անդրանիկ որդին։
Ոշտիոք, այ. Ոշտոք ցաղկն։
Ահակեամեն, այ. Աքեմենեայ ցաղկի տօմարին։
Ոյոս, այ. Ջուխոյ որդին։
Ահասուէր, այ. Ամ հեղուն, որ ձեր գիրն գրաւ։
Պաղոյր, այ. Ջուխոյ աւազի պահեստար ինքն։
Բաղաս, ուխայ. Բազաս ցաղկն։
Ամմաւուս, այ. Գետ էր երկիր տօմ։
Ամաւնայումիայ. Գաւ ելեցոյց հայրապետին։
Վհերասուլ, այ. Վհերսիւլ կամ ցարսուա ցաղկն։
Ոբդոր, այ. Ամ յն ինքն՝ որ ասաս ընկնող։
Շոշ, այ. Շաւշ կամ ասաս՝ պարսից ցաղկն
Պօղ, այ. Ամ պօղ պարսկեայ ճգնաւորն։

Կորուսամարք։

Ակհեղեաց, ղեցայ. Ակնիս գաւառն։
Ամայեակ, ևկայ. Ջուխոյ եղեան էր, որ նահապետէցաւ
Ոխրին, բնայ. Ոսկեին ցաղկն։
Ոօրկի, բնայ. Ջուխ ինքն էր. յամի ած՝ 582
Ադդիաբ ղնայ. Ամ ցաւելաս ինքնին հղիքաղեան։
Ջահուկ, հկայ. Ջահուկ գաւառն։

Վտահանեալք։

Ոաւրեժ, բիժայ. Ճաւրեն կամ ինքնին ցաղկն։
Խորէն, բնայ. Ամ ինքս ինքնին ազգասիրեցն։
Ամէթ, աեթայ. Ամ ցամոյ երկրորդ որդին։
Ոշոյշ, անուշայ. Ամ ցաղկի ինքնին ասաջն էինն։

Ըն և յաւուրկ անուանցք ինչ յանգեալք ի ա. որք ի հոլովիլն ընդ այսու օրինակաւ՝ առնուն զինքեանս ոչինչ զաւելուած՝ ։ ԵՒան և՝ որք յանդին ի ա. և ի հոլովիլնն իւրեանց՝ փոխարկեն զնոյն ի յե. զոր օրինակ։

Ալիա,	աղիայ.	Գրաւոտ ի հնոտայս։
Բարտա,	տայ.	Բնդրուն տղաքն՝ ի օր հեռւ ընկնձեցաւ։
Գլլադա,	դայ.	Հոտոտուն. ոտոտմեղկ։
Էրբիա,	բիայ.	Լայրիոշ ոտան։
Թէոդոսիա,	սիայ.	Թէոփիլ տղաքն։
Լուսիտանիա,	նիայ.	Փոքրիկոտիկ աշխարհին։
Տրովադա,	դայ.	Տրոյիա. Հոմէր ըստ ոտոյ։
Քառնարաս,	բայ.	Հզշուէրտ էր ձի, ի ընկնէր պօղոսիկ։
Օպաւդիաս,	դիայ.	Գրկոտ էր յոտոյն ցեղին։
Ֆէնեաս,	բայ.	Անկան ի մի ինքեան տղաքն։
Կղէոմէդաս,	պայ.	Հայրն ոտոտելոյն Հայկն։
Աղաբիաս,	բիայ.	Հնոտնիայն որդին։

Օրինակ երեքտասաներորդ հոլովմանն։

	Ընդունէ։
Ըաղ.	Ընայի.
Ասե.	Ընայեայ.
Տրտ.	Ընայեայ. առ. ետայի. ցետայի։
Հայց.	զԸնայի.
Բաղ.	յԸնայեայ.
Գոց.	զԸնայեայ.
Գոր.	Ընայեաւ.
Գոբ.	զԸնայեաւ.
Ընէր.	յԸնայի.
Կոչ.	ովԸնայի։

Որ ասի այսմ հոլովին բազմամ յաւուրկ անուանցք փոփոխեն մասն ձայնաւոր տառիցն՝ յորս յանգին. զոր օրինակ։

Ագիկուբիա,	բիայ.	Ագիլոբիս տղաքն։
Ադեսիա,	սեայ.	Ալեքսի տղաքն։
Իկարիա,	րիայ.	Գաղ տղաքն։

Նիկոմիդա , ղեայ . Իշնիկիա քաղաքն .
Նազարբաս , ըեայ . Կապադովկիա սահմանի եպիսկոպոս .
Նիկոմաքեան , նեայ . Այն եպիսկոպոս էր ոճաւորող .
Նաւոդիկէ , կեայ . Լաւիկիա քաղաքն .
Նարզաոպեան , նեայ . Թէոնաոպոլ քաղաքն .
Ոռնիսիան , մեայ . Այն կոյս հարիւրամէ .
Պնդուղ , լեայ . Պնդոս քաղաքն .
Պահ , հեայ . Ոչոյց ևթը էր՝ որդի վճռոյ .
Պրիսկիլլես , կեայ . Լաոդիկիոյ պըղծի որդին .
Պղոդիանէս , նեայ . Ընդհանուն փիլիսոփայ էր ասիացի .
Պուրսիդէս , դեայ . Ընդհանուն քանաստեղծ էր .
Թաղէս , ղեայ . Յօնիոն իմաստասիրաց մէկն .
Ոխոկրատես , տեայ . Այ արդեօք հեթիմ էր յոյնաց .
Սառաքէս , քեայ . Պարսից սահմանակալ պաշտելոյ էր .
Ռիւբասպէ , սեայ . Պարսից ազգին սահմանակալն էր .
Վռկղէ , ղեայ . Ընտանի վիպասանն .
Ոռղէ , ղեայ . Հրամանատարեալ էր խորհրդարանաց .
Օ արու հէ , հեայ , կհեայ . Ընծայն տիեզերաց իմիջն .
Տիզբանու հէ , հեայ , կհեայ . Ընծայն տիեզերաց տուրն .
Վ առակու հի , հեայ , կհեայ . Այ զամբիւռոյ տուրն .
Կոստանդիոս , դեայ . Իշխան էր հայոց . ի այլն .
Լեոփոլդիս , լեայ . Իւրով քաղաքն կիհաստատեաց .
Ոերապօլիս , լեայ . Ոերբիա , որ է հունիզ .
Օ ասիոս , սեսեայ . Ծոփաստան էր անուանեալ .
Իգնատիոս , սեայ . Ոչոյց կոստ .
Յուլիոս , լեայ . Ընտանի հռոմայոց .
Օգոստոս , տեայ . Երկրորդ հռոմայոց .
Տիբերիոս , բեայ . Երրորդ հռոմայոց .

Ընտանց վիպասանաց .

Պրոտոսիմոն , նեայ . Ընդ բռնի ևիքրն պոռն ջերմիսոյանց .
Ոռնոս , տեայ . Տեղին՝ ուր խոսրով յաղնեց պարսից .
Պեմեաք , բեայ . Ոնոս եշխան էր . ի այլն .

Օրէ-

Օրինակ չորեքտասաներորդ հոլովման։

Ոչինչ։

Ո՞ր։	Հայաստանեայք։
Ո՞ից։	Հայաստանեայց, կամ եաց։
Ո՞ւր։	Հայաստանեայց։ Ըստ Հայաստանեայս։
Ո՞մէ։	Ղ Հայաստանեայս։
Ո՞ւմ։	Ի Հայաստանեայց։
Զո՞ւ։	Զ Հայաստանեայց։
Ո՞ւմ։	Հայաստանեաց։
Զո՞ւ։	Ղ Հայաստանեաց։
Ո՞ւմ։	Ի Հայաստանեայս։
Ո՞վ։	Հայաստանեայք։

Ըստ այսմ հոլովին հետագայ յոգնական անուանքդ։ որոց ամենց սեռականն եղեալ միայն Ի եայց։ և ո՞ մանց միայն Ի եայց։ ոմանց Ի եայց և Ի եաց։ և ոմանց Ի եայց և Ի եց։ զսոր օրինակ։

Աշխեայք, եայց։	Հրէից։
Ասիեայք, եայց։	Ասիոյ։
Անթիոքացեայք, եայց։	Ոմանք պոչ եղեալ։
Արևելեայք, եայց։	Արևելեան։
Արևելեայք, եայց։	Արևելեան երկիրներ։ անապատ։
Տիտանեայք, եայց։	Տիտանոս որդիքն Երկ ոչխէրն։
Բահաղեմայք, այց։	Բահաղեմ Հառաջն։
Բեթսայիդայք, այց։	Բեթսայիդա։ գիւղն։
Բաբելացք, այց, կ այից, այեաց։	Բաբելոնեայք։ Բաբելոնէայք։
Գերգեսացեայք, եայց։ կ եաց։	Գերգեսացիք։
Հայկազնեայք, եայց, կ եաց։	Հայոց աշխարհին։
Զիմիտասանեայք, եայց, կ եաց։	Զիմիտասանեայ։
Դեմեայք, եայց, կ ճից, ճից։	Ճիճաց տոհմէ շինածներ։
Երկամանակեայք, եայց, կ կից։	Երկամանի տուր բնակեալք։
Զանտախացեայք, եայց, կ ախից։	Զանտախ քաղաքին։
Զոհրիացեայք, եայց, կ բից։	Զոհրէացիք։
Իսամանեայք, եայց, կ նից։	Իսամանացիք։
Խոռնեայք, եայց, կ նից։	Խոռնոյ կողմանէն։

Օ՞ղջ

Ինազիեալք , եայց , կի Էիկ . Ինազիեալ Էանիք .
ԻնողանիւԹեալք , եայց , կ ԹԷիկ . Ինողի եղածնիք .
ԻնքանիւԹեալք , եայց , կ ԹԷիկ . Կրակի եղածնիք .
Ինամանգամայնք , այնց , կ էց , իւք , կ ագ . Ամենայն ինչ . ողջ .

8/12

ԳԼՈՒԽ . Բ .

Յոլովիւն յոգոյ հոլովման անուանց .

Յաւուրս հոլովմանիք են վեց . ըստ որոց հոլովին անուանք լինին . յր են , Տէր . այր . հայր . մայր . եղբայր . քոյր . կին . օր , և ղէւղ , կամ զեօղ . և բարեւաքս սոցա . զորս ղէցուք աստ առաջի .

Հոլովումն անուանս Տէր .

Եղակի .	Յոգնակի .
Ող . Տէր .	Տեառք .
Ից . Տեառն .	Տեարց , կամ տերանց .
Ցր . Տեառն . ’ի տէր . ցոր .	Տեարց . ցտեարս .
Ինայց . զ Տէր .	զ Տեարս .
Ռայ . ’ի Տեառնէ .	’ի Տեարց , կ ’իտերանց .
Պաս . զ Տեառնէ .	զ Տեարց , կ զտերանց .
Գոյ . Տէրութիւն .	Տերամբք .
Պայ . զ Տէրութիւն .	զ Տերամբք .
Ինէր . ’ի Տեառն , կամ ’իտեր .	’ի Տեարս .
Կոչ . ով Տէր :	ով Տեարք :

Բայ այսմ հոլովին և բարեւաքս սորա . զոր օրինակ .

Աղնատէր ,	տեառն .	Ազնիւ իշխանէն .
Պարտատէր ,	տեառն .	Պարտքն իւր . տանել ինչ ոմանէ .
Տանուտէր ,	տեառն .	Տանիւր :

Այսպէս հոլովի և անուանս ԱՂՒ . Էնամին և բարեւաքս նորա . զոր օրինակ .

Աղբ ,	առն .	Տղամարդ . գնչէ :
Հուայր ,	առն .	Հրոյ մարդը :
Երկայր ,	առն	Երկոտ անգամ մարդ առնուլ .

Հոլովումն անուանաց՝ Ձայն։

Եզակի։	Յոգնակի։
Ոգի։ Ձայն։	Ձայնք։
Աչք։ Ձեռ։	Ձեռից, կամ Ձարանց։
Տէր։ Ձեռ։ առ Ձայն։ ձեռն Ձայն։	Ձեռից։ առ Ձարս։ ձեռունս Ձարս։
Ձայն։ ձեռն։	ձեռս։
Ձայ։ ի Ձեռ։	ի Ձարց, կամ ի Ձարանց։
Ձայ։ ձեռն։	ձեռս Ձարց, կամ ձեռսն Ձարանց։
Գործ։ Ձարք։	Ձարքս։
Գործ։ ձեռք։	ձեռս Ձարքս։
Կոչէ։ ի Ձեռ, կամ ի ձայ։	ի Ձարս։
Կոչ։ ով Ձայ։	ով Ձարք։

Բառ այսմ հոլովին և բազդեալք սորա։ ջնջ օրինակ։

Անքաւայր, հոմ։ հարց։ Անդուդայր։
Ձախտայր, հոմ։ հարց։ Հաշտելի հայր։
Ամենակալ հոլովին և անուանեալքն Ձայր և Ձեղբայր։ և բազդեալք նոցին։ ջնջ օրինակ։

Ձայր, սոր։ սարց։ Ձայր։
Անքաւայր, սոր։ սարց։ Անդուդայր։
Ձեղբայր, եղբօր։ բարց։ Ձեղբայր։
Ձօրեղբայր, եղբօր։ բարց։ Ձօրեղբայր։

Հոլովումն անուանաց՝ Ոգի։

Եզակի։	Յոգնակի։
Ոգի։ Ոգի։	Ոգիք։
Աչք։ Ոգի։	Ոգից։
Տէր։ Ոգի։ առ Ձայ։ ձգոյ։	Ոգից։ ձգոց։
Ձայ։ ձՈգի։	ձՈգիս։
Կոչ։ ի Ոգի։	ի Ոգից։
Գործ։ ձՈգի։	ձՈգիս։
Գործ։ Ոգին։	Ոգիսդ։
Կոչէ։ ի Ոգի, կամ ի ձայ։	ի Ոգիս։
Կոչ։ ով Ոգի։	ով Ոգիք։

Սորա եղակի դործիականն լինի երբեմն՝ քեռ. և յոդ. նախին. քոյրք. քեռց. ջքոյրս. զքոյրս. ՚ի քեռս. քեռք. ով քոյրք. Ա՛յլ այս հարկիւ ուրեք ՚ի դործ ածի։

Ըստ այսմ հոլովին և բարդեալք սորա. զոր օրինակ։

Ա՛օրաքոյր, քեռ.	Ա՛օրօրօք։
Ա՛օրաքոյր, քեռ.	Ա՛օրօրօք։

Հոլովումն անուանն՝ Կին։

Հրաւէր։	Հոգնական։
Ո՛ղ. Կին.	Կանայք.
Ա՛ե. Կնոջ.	Կանանց.
Տր. Կնոջ. ցկին.	Կանանց. առ. կանայս։
Հայց. զԿին.	զԿանայս։
Բաց. ՚ի Կնոջէ.	՚ի Կանանց։
Գոչ. զԿնոջէ.	զԿանանց։
Գործ. Կանամբ, կամ կնաւ. Կանամբք.	
Գոյ. զԿանամբ, կամ զկնաւ. զԿանամբք.	
Ներ. ՚ի Կնոջ, կամ ՚ի կին. ՚ի Կանայս.	
Կոչ. ով Կին.	ով Կանայք։

Սորա եղակի գործիականն լինի երբեմն՝ կնօջ։

Ըստ այսմ հոլովին և բարդեալք սորա. զոր օրինակ։

Տ՛ղկին, տղկնոջ. տղկնաց, կ տղկնանց. Խօսեցաւ։	
Ընդհակին, կնոջ.	Ա՛րդ առնէցաք։
Ա՛յնակին, կնոջ.	Ա՛յն չնչէ առնէցաք։

Հոլովումն անուանց՝ Գ-ի-ղ։

	Եզակի։	Յոգնակի։
Ոչ.	Գ-իւղ։	Գ-իւղք։
Ից.	Գ-ղջի։	Գ-իւղից։
Տր.	Գ-ղջի։ ՚ի գիւղ։	Գ-իւղից։ ՚ի գիւղս։
Հայց.	զ-Գ-իւղ։	զ-Գ-իւղս։
Բաց.	՚ի Գ-ղջէ։	՚ի Գ-իւղից։
Գոչ.	ո Գ-ղջի։	ո Գ-իւղից։
Գոյ.	Գ-իւղոյ։	Գ-իւղոց։
Գոյ.	գ-Գ-իւղոյ։	գ-Գ-իւղոց։
Կից.	՚ի Գ-ղջի, կամ ՚ի գիւղ։	՚ի Գ-իւղս։
Կոչ.	ով Գ-իւղ։	ով Գ-իւղք։

Ասպա յոգնականն լինի եւս՝ Գ-իւղօրէք · գիւղօրէից · ի՛ գիւղօրս · զգիւղօրս · ՚ի գիւղօրէից · զգիւղօրէից · գիւղօրէիւք · զգիւղօրէիւք · ՚ի գիւղօրս · ով գիւղօրք։

Ըստ այսմ հոլովին և սոքին։

Գ-ետ, գեղջ · գեօղք, գեօղից · Գ-եղ։	
Ձորագիւղ, գեղջ։	Ձորս՝ ՏԸՆԵՂԾ գեղ։
Լորագիւղ, գիղջ։	Լոր գեղ։
Քաղաքագիւղ, գեղջ։	Մեծ գեղ։

Հոլովումն անուանց՝ Օ։

	Եզակի։	Յոգնակի։
Ոչ.	Օ։	Ո-ւռք։
Ից.	Ո-ւռ։	Ո-ւռց։
Տր.	Ո-ւռ · յօր · ցօր · Ո-ւռց · յաւուրս · ցաւուրս։	
Հայց.	զ Օ։	զ Ո-ւռս։
Բաց.	յ Օրէ։	յ Ո-ւռց։
Գոչ.	ո Օրէ։	ո Ո-ւռց։
Գոյ.	Ո-ւռք։	Ո-ւռքք։
Գոյ.	գ Ո-ւռք։	գ Ո-ւռքք։
Կից.	յ Ո-ւռ, կ՚ երթ · յ Ո-ւռս։	
Կոչ.	ով Օ։	ով Ո-ւռք։

8

13

Ըստ այսմ հոլովին և բարդեալքն առաջ. զոր օրինակի.

Երկայնօք, աւուրբ. Երկար օր.
Կենօք, աւուրբ. Ողջախոհ. հնօք.

Աղեխաոսի ձևոն խոտոռանելիս հոլովմանց անուանց.

Հոլովմունք.	Եզ. Սեռ.	Եզ. Գոյ.	Յոգ. Սեռ.	Յոգ. Գոյ.
Ինառ,	ի.	իւ.	ից.	իւք.
Վհաղաք,	ի.	աւ.	աց.	աք.
Գետ,	ոյ.	ով.	ոց.	ովք.
Երկեղեցի,	ւոյ.	եաւ.	եաց.	եօք.
Ազեղն,	ան.	ամբ.	անց.	ամբք.
Նեղուլթիւն,	եան.	եամբ.	եանց.	եամբք.
Գառն,	ին.	ամբ.	անց.	ամբք.
Ոչգեաս,	ու.	ու.	ուց.	ուք.
Փոքր,	ու.	ումբ.	ունց.	ումբք.
Ազբիւր,	ը.	երբ.	աց.	երբք.
Աստղ,	եղ.	եղբ.	աց.	եղբք.
Տրդատ,	այ.	աւ.		
Նասյի,	եայ.	եաւ.		
Հայրենեայք,			եայց.	եօք.
Տէր,	տեառն.	ամբ.	անց.	ամբք.
Հայր,	հօր.	արբ.	արց.	արբք.
Վհայր,	քեռ.	երբ.	երց.	երբք.
Կին,	կնոջ.	ամբ.	անց.	ամբք.
Գիւղ,	գեղջ.	լիբ.	լից.	օք.
Օր,	աւուր.	ուրբ.	ուրց.	ուրբք.

ԳԼՈՒԽ Գ.

Հոլովք հիշական անուանց.

Հիշական անուանք են հնգապատիկ. մասնականք, հարցականք, վերաբերականք, հանրականք, և թուականք. զորոց զհոլովմունս դիցուք առաջի.

Հոլովումն մասնական անուանցս՝ Ոն. ոչ. ինչ, և ինչ.

	Եզակի.	Յոգնակի.
Ոգ.	Ոմն.	Ոմանք.
Ազ.	Ուրումն.	Ոմանց.
Տր.	Ումեմն. առ. ումն.	Ոմանց. առ. ոմանս.
Հայց.	Զոմն.	Զոմանս.
Ընդ.	Յումեմնէ.	Յոմանց.
Գոչ.	Ոմանք.	Ոմանք.
Գոյ.	Զումեմնէ.	Զոմանց.
Ներ.	Յումեմն, կամ յոմն.	Յոմանս.

	Եզակի.	Յոգնակի.
Ոգ.	Ոք.	Ոմանք.
Ազ.	Ուրուք.	Ոմանց.
Տր.	Ումեք. առ. ոք.	Ոմանց. յոմանս.
Հայց.	Զոք.	Զոմանս.
Ընդ.	Յումեքէ.	Յոմանց.
Գոչ.	Ոմանք.	Ոմանք.
Գոյ.	Զումեքէ.	Զոմանց.
Ներ.	Յումեք. կամ յոք.	Յոմանս.

Ընդունի.

Ես.	Ունիմ, կամ ինձ.
Դու.	Ունիս.
Նա.	Ունի. առ ինն, կամ յինէ.
Մեզ.	Ունիմք.
Ձեզ.	Ունիջիք.
Նոցա.	Ունին, կամ ընդինէ.
Իմոյ.	Ունիմքեկ.
Քոյ.	Ունիջիքեկ.
Նորա.	Ունիքեկ.
Մերոյ.	Ունիմքեկ.
Ձերոյ.	Ունիջիքեկ.
Նոցա.	Ունիքեկ.

Ընդունի.

Ես.	Ունիս.
Դու.	Ունիսոյ.
Նա.	Ունիսում, կամ մունսոյ. ցմունս.
Մեզ.	Ունիս.
Ձեզ.	'ի Ունիսիկ, կամ 'ի մունսոյ.
Նոցա.	Ունիսով.
Իմոյ.	Ունիս.
Քոյ.	Ունիսով.
Նորա.	Ունիսում, կամ 'ի մունս.

Բաստ այսմ հոլովին և մանաւանդ անուանքս՝ Իւրաքանչիւր, իւրոյ, իւրում, իւրմէ, իւրով. Երկաքանչիւր, իւրոյ, իւրում, իւրմէ. և այլն. որոց յոգնակին ինչպէս ոմն գնեաւ, գնեցաւ, զոր օրինակ, Իւրաքանչիւրք, իւրոց. երկաքանչիւրք, իւրոց. և այլն.

Այոմպէս հոլովի և ածական անունն՝ Հաւասար օրինակ. Հաւ, այլոյ, այլում, յայլմէ, այլով, յայլում, յաճ յայլ. այլք, այլոց, այլովք, յայլս.

Հոլովումն հարցական անուանցս՝ ով, կամ ո՞ւմ։

	Եզակի։	Յոգնակի։
Ող.	ով, կամ ո՞։	ոյք։
Սեռ.	ոյր։	ոյց։
Տր.	ո՞ւմ. առ ով, կ առ ո՞։	ոյս։
Հայց.	զով, կամ զո՞։	զոյս։
Բաց.	յովէ՞ից։	
Գոր.	զովէ՞։	
Գոյ.	ինչ։	
Գոյ.	զինչ։	
Ներ.	յով՞ամ, կամ յոմի, կիւ յո՞։	

	Եզակի։	Յոգնակի։
Ող.	ո՞ր։	ո՞րք։
Սեռ.	ո՞րոյ։	ո՞րոց։
Տր.	ո՞րում, կ որոյ. առ ո՞ր։	ո՞րոց. առ ո՞րս։
Հայց.	զո՞ր։	զո՞րս։
Բաց.	յո՞րմէ՞։	յո՞րոց։
Գոր.	զո՞րմէ՞։	զո՞րոց։
Գոյ.	ո՞րով։	ո՞րովք։
Գոյ.	զո՞րով։	զո՞րովք։
Ներ.	յո՞րում, կ յոր։	յո՞րս։

Զ՝ որում յոգնականին լրանան պահասեալ յոգնական հոլովքն նախընթաց հարցական անուանցս՝ ոյք։

Հոլովումն վերջավորական անուանցս՝ Ա յօգն.

	Եզակի։	Յոգնակի։
Ող.	Ա. յաքան։	Ա. յաքանիք։
Սեռ.	Ա. յաքանոյ։	Ա. յաքանեաց, կ այաքանիից։
Տր.	Ա. յաքանոյ. ցայաքան։	Ա. յաքանեաց. ցայաքանս։
Հայց.	զ Ա. յաքան։	զ Ա. յաքանս։
Բաց.	յ Ա. յաքանոյ։	յ Ա. յաքանեաց։
Գոր.	զ Ա. յաքանոյ։	զ Ա. յաքանեաց։
Գոյ.	Ա. յաքանեաւ։	Ա. յաքանեօք։

Պաշ . զ Ա՛յսքանեաւ .	զ Ա՛յսքանեօք :
Ներ . Ա՛յսքան .	Ա՛այսքանս :

Նոյնպէս հոլովի և բառս ինչ՝ ըստ յոդնականին . ինչ քան եզականին միայն ինչ խոտորի . զոր օրինակ . Ո՛ւնչ . քանոյ , կամ քանւոյ . ՚ի քանի . զքանի . ՚ի քանւոյ . քանւով :

Իսկ բառքս՝ Որպիսի . այսպիսի . այդպիսի . այնպիսի . սոյնպիսի . դոյնպիսի . նոյնպիսի . Հոլովին ամենևին ոչ ենթադրեալ , ասոյ : որոց եզական սրսկանն և ներգոյականն երբեմն ՚ի սմ յանգին . զոր օրինակ , *Ո՛րդ այսպիսոյն և հաց մի ուտել ‖ . ա . կոր . 5 . 11 :

*Այսպիսոյ աւուր այցելուել իւրեանց . . . . փառաւոր առնիցեն զնա ‖ . սաքէ . ա . պէտ . ե :

*Այսպիսոյ շնորհման խորհրդոց հաւանիլ նման առաքելական այսմանէ ‖ . կոր . ա . 24 : Այնպէս և այլքն .

Հոլովումն հանրական անուանս՝ Ա՛ՆԵՆԵՔԵԱՆ , կամ ամենեքին :

Յոգնակի :

Ող .	Ա՛մենեքեան , կամ ամենեքին .
Ից .	Ա՛մենեցունց , կամ ամենեցուն .
Տր .	Ա՛մենեցունց . առ ամենեսեան , կամ առ ամենեսին :
Հայ .	զ Ա՛մենեսեան , կամ զամենեսին .
Ոհ .	Ա՛մենեցունց .
Պաշ .	զ Ա՛մենեցունց .
Գոր .	Ա՛մենեքուքէ .
Պար .	զ Ա՛մենեքուքէ .
Ներ .	Ա՛մենեսեան , կամ յամենեսին .
Կոչ .	ով Ա՛մենեքեան , կամ ով ամենեքին .

Ա՛յսպէս հոլովի և բառս՝ Ո՛ւղղութեան , ըղղութեցունց . կամ ըղղութեքին , ըղղութեցուն . և այլն :

Հոլովումն Թուականաց անուանցն՝ Ոչ.

	Ընդհանուր.
Ոչ.	Ոչ.
Ոչ.	Ոչնոյ, կամ ոչնոջ.
Ոչի.	Ոչնում, կամ ոչնոյ. ի ոչնի,
Ոչով.	ոչնով.
Ոչից.	ի ոչնոյ, կամ ի ոչնոջէ.
Ոչով.	ոչնոյ, կամ ոչնոջէ.
Ոչով.	Ոչնով.
Ոչով.	ոչնով.
Ոչ.	ի Ոչնում, կամ ի ոչնի, կամ ի ոչնոջ.
Ոչ.	ոչնով.

Այսպէս հոլովին և բարդեալք սորա. երկուքն, Բոլոր, Ամենայն, Միոյ. Երեսունևմի, Միոյ. և այլն.

Իսկ վասն այլոց Թուականաց անուանցդ իմանալ է, զի ընդարձակքն պէսպէս հոլովին. երկուքն.

Երկու,	երկուց,	երկոքումբք.
Երեք,	երից,	երիւք.
Չորք, կամ չորս,	չորից,	չորիւք.
Հինգ, հնգիւ.	հնգից,	հնգօք, կամ հնգիւք.
Վեց,	վեցից,	վեցիւք.
Եօթն,	եօթանց, կամ եօթնից,	եօթամբք.
Ութ,	ի ութն, ութիւ,	ի ութնէ, ութից, ութիւք.
Ինն,	ընդնի, ընդնիւ.	ինուանք, ինուանց, կամ ինուցն, կամ ընդնից, ընդնիւք, կամ ինամբք.
Տասն,	տասին,	տասանց. տասունք, տասանց, տասիւք.
Ունտասան,	կամ տասնք,	տասնից, տնիւք.
Քանասան,		քանասանց, քանասնիւք.
Երեսուն.		երեսնից, երեսնիւք.
Քառասարիւր,		ոյ, ով. ոց, կամ ից, ովք, կամ օք.
Երկերիւր,		ոյ, ով. ոց. կամ, ից, իւ. ից, օք.
Հազար,		ի. ու, կամ իւ. ից, կամ ից, օք.
Բիւր,		ու, ու. ուց, ուք. կամ ոյ, ով. ոց, ովք.

Այսպէս հոլովին և այլ ամ ընդարձակ Թուական անուանք, որք ի վերայդրեալցդ յանգին.

Իսկ

Իսկ դասականքն հոլովին ընդ առաջինն և ըստ երկրորդ օրինակաւ, այր ըստ բառիւ, և ըստ քաղաքաւ. գնոր օրինակ.

Ընդառնեցորդ, է, աւ, կամ իւ. աց, ազ.
Երկրորդ, է, աւ, կամ իւ. աց, ագ.
Երրորդ, է, աւ, կամ իւ. աց, ագ.
Տասներորդ, է, աւ, կամ իւ. աց, ագ.

Բաց այսմ և այլքն՝ բաց ՚ի յերկուց աստ՝ նախին և առաջին, որք հոլովին ըստ երրորդ օրինակաւ, այր ըստ գեղով, արգան, Ղևակին, նախինոյ, նախինով. Ընդառջին, առաջնոյ, յառաջնոյ, կամ յառաջնմէ, կամ յառաջմէ, առաջնով, յառաջին, կամ յառաջնում.

Այնպէս և զատական և երկնական անուանքն Թուական Թէպետ հաղիւ ուրեք հոլովին, բայց ՚ի ստեպէ հարկին՝ լինին ըստ դասականաց՝ ըստ չորեքտա և ընդ բառիւ. արգան.

Ընդեակ, գեկի, կաւ, կամ կիւ. կաց, կագ.
Ընդասատիկ, պատկի, կաւ, կամ կիւ. կաց, կագ. ըստ այսմ և այլքն.

Իսկ անձներականքն, որպիսի են, Երկոքեան. երեքեան. չորեքեան. և այլն. հոլովին ըստ հանրականին. արգան.

Երկոքեան, կոցունց, ի երկոքին, կոցուն, կոքումբք.
Երեքեան, երեցունց, կամ երեքին, երեցուն, երեքումբք, և այլն.

ԳԼՈՒԽ ԳՈ։

Յաղագս հոլովման Պերճաբառութեան։

Երանութիւնք են հնդապատիկ ։ Առական · Հայ · դաս · բնոյթ · խոք · Յուցական · Այս · զայս · նոյն ։ Ա. յս · այդ · այն ։ Անյն · դոյն · նոյն ։ Ստացուա֊ կան · Իմ · քոյ · մեր · ձեր · իւր · իւրոյ ։ և եւս, սորայն · դորայն, նորայն · և այլն ։ Յարաբերակա֊ կան, Ով և Ինքնորոշական, ս · դ · ն ։

Սորա առ Հոլովական բոլոր ի դիմնորոշականէն՝ ոչ ապէս Հոլովին, զորոց զօքնական դէպս բերդաւ ։

Հոլովեալն Հայկեան դերանուանցս՝ Հայ · պատ · ինձն · իւր ։

Եզակի։	Յոգնակի։
Ոչ· Հայ·	Մեք·
Ածա· Իմ·	Մեր·
Տա· Ինձ· առ֊իս·ցիս·քեզ·նա · Մեզ· առ· մեզ·	
Հայց· զիս·	զՄեզ·
Ածայ· ցինձն·	՚ի Մեզնէ·
Պատ· զինձն·	զՄեզնէ·
Գործ· Ինձ·	Մեօք·
Պատ· զինձ·	զՄեօք·
Երբ· Իմ·	՚ԻՄեզ·

Եզակի։	Յոգնակի։
Ոչ· Դուն·	Դուք·
Ածա· Քո·	Ձեր·
Տա· Քեզ· առ֊քեզ· ցքեզ·	Ձեզ· առ֊ձեզ·
Հայց· զՔեզ·	զՁեզ·
Ածայ· ՚ի Քենէն·	՚ի Ձենէ·
Պատ· զՔենէն·	զՁենէ·
Գործ· Քեզ·	Ձեօք·
Պատ· զՔեզ·	զՁեօք·
Վասն· ՚ի Քեզ·	՚ի Ձեզ·
Կոչ· ով Դուն·	ով Դուք·

Եղա֊

	Ընդհ.	Հոգնակի.
Ոչ.	Ինքն.	Ինքեանք.
Ես.	Ինքեան.	Ինքեանց.
Դու.	Ինքեան. առ. ինքն.	Ինքեանց. առ. ինքեանս.
Նոյն.	ց Ինքն.	ց Ինքեանս.
Իսոյ.	յ Ինքենէ.	յ Ինքեանց.
Ոտ.	ց Ինքենէ.	ց Ինքեանց.
Զոր.	Ինքեամբ.	Ինքեամբք.
Զոյ.	ց Ինքեամբ.	ց Ինքեամբք.
Նեղ.	յ Ինքեան, կամ յինքն.	յ Ինքեանս.

	Ընդհ.	Հոգնակի.
Ոչ.	(ոչ ոմն)	Իւրեանք.
Ես.	Իւր, կամ իւրեան.	Իւրեանց.
Դու.	Իւր, կի՛ իւրեան. առ. իւր.	Իւրեանց, ըստ իւրեանս.
Նոյն.	(ոչ ոմն)	(ոչ ոմն)
Իսոյ.	յ Իւրմէ.	յ Իւրեանց.
Ոտ.	ց Իւրմէ.	ց Իւրեանց.
Զոր.	Իւրև, կ՚իւրեամբ, կ՚իւրեու.	Իւրեամբք.
Զոյ.	ց Իւրև, կ՚ցիւրեամբ, կ՚ցիւրեու.	ց Իւրեամբք.
Նեղ.	յ Իւր, կամ յիւրեան.	յ Իւրեանս.

Ա. յսոսկէս հոլովիւն ըստ իմիք՝ և անեղական պակասաւոր դերանուանցք՝ Ա՛ջեռնոյ, և էրեմոյ. ուրգոն.

	Ընդհ.	Հոգնակի.
Ես.	Ա՛մեանց.	Իրեաց.
Դու.	Ա՛մեանց. առ. ամեանս.	Իրեաց. ցիրեաքս.
Նոյն.	ց Ա՛մեանս.	ց Իրեաքս.
Իսոյ.	յ Ա՛մեանց.	յ Իրեաց.
Ոտ.	ց Ա՛մեանց.	ց Իրեաց.
Զոր.	Ա՛մեամբք.	Իրեօք.
Զոյ.	ց Ա՛մեամբք.	ց Իրեօք.
Նեղ.	յ Ա՛մեանս.	յ Իրեաքս.

Հոլովումն ցուցական դերանունաց՝ Ա՛ս ։

	Եզակի ։	Յոգնակի ։
Ող.	Ա՛ս	Ա՛նք , Ի՛նք ։
Աես.	Ա՛նր , կամ Նորուն ։	Ա՛նց ։ Ի՛նցուն ։ Ի՛նցունց ։
Տր.	Ա՛նմ ։ առ նա ։ ցնա ։ կամ ընդ նա ։	Ա՛նց ։ առ նոսա ։ ընդ նոսա , ի ընդ նոսին ։
Հայց.	զ Ա՛ն ։	զ Ա՛նս , Ի զնոսին ։
Բաց.	Ի՛ Ա՛նմանէ ։	Ի՛ Ա՛նցանէ , Ի ցունց ։
Գոր.	զ Ա՛նմանէ ։	զ Ա՛նցանէ , Ի ցունց ։
Գոչ.	Ա՛նդօք , Ի նոքին ։	Ա՛նքօք , Ի նոքիւք ։
Գոչ.	զ Ա՛նդօք , Ի զնոքին ։	զ Ա՛նքօք , Ի զնոքիւք ։
Ներ.	Ի՛ Ա՛նմա , Ի Ի՛նումին , Ի Ի՛նա ։	Ի՛ Ա՛նսա , Ի Ի՛նոսին ։

Ա.յսպէս հոլովին և սոքին . Ա՛ա , սորա , դա , դորա ։ որոց յոգնակի դործիականն լինի և՝ սոքովք , կամ սոցանօք ։ դոքովք , կամ դոցանօք ։ նոքովք , կամ նոցանօք ։

Հոլովումն ցուցական դերանունաց՝ Ա՛յն ։

	Եզակի ։	Յոգնակի ։
Ող.	Ա՛յն ։	Ա՛յդիք ։
Աես.	Ա՛նր ։	Ա՛նց ։
Տր.	Ա՛յմ ։ առնոյն ։	Ա՛նց ։ առնոյնս ։
Հայց.	զ Ա՛յն ։	զ Ա՛նս ։
Բաց.	(ոչ ուներ)	(ոչ ուներ)
Գոր.	(ոչ ուներ)	(ոչ ուներ)
Գոչ.	Ա՛նմբ , Ի նոսին ։	Ա՛նմբք ։
Գոչ.	զ Ա՛նմբ , Ի զնոսին ։	զ Ա՛նմբք ։
Ներ.	Ի՛ Ա՛նմ ։	Ի՛ Ա՛նս ։

Ա.յսպէս հոլովին և սոքին , Այդ , սորին ։ դոյն , դորին ։

Հոլովումն ցուցական դերանունաց՝ Այն.

Եզակի.	Յոգնակի.
Ո. Ա.յն.	Ա.յնոքիկ, կ այնք.
Սե. Ա.յնը, կամ այնորիկ.	Ա.յնոցիկ, կ այնց.
Տր. Ա.յնմ, կ այնմիկ. առ այն.	Ա.յնոցիկ. առ այնոսիկ. ընդ այնոսիկ.
Հայց. զԱ.յն.	զԱ.յնոսիկ, կ զայնս.
Բաց. ԱՅ.յնմանե.	ԱՅ.յնցանե, կ յայնց, կամ յայնոցիկ.
Գոր. զԱ.յնմանե.	զԱ.յնցանե, կ զայնց, կամ զայնոցիկ.
Գոր. Ա.յնու, կամ այնուիկ.	Ա.յնոքիւք, կ քիմբք.
Գոր. զԱ.յնու, կամ զայնուիկ.	զԱ.յնոքիւք, կ քիմբք.
Ներ. ԱՅ.յնմ, կ յայնմիկ, կ յայն.	ԱՅ.յնոսիկ. կ յայնս.

Ա.յսպէս հոլովին և սոքին, Ա.յս, այդ, կամ այսոքիկ. այսոցիկ. և այլն. Ա.յդ, այդը, կամ այդոքիկ. այդոքիկ, այդոցիկ. և այլն.

Հոլովումն ստացական դերանունաց՝ Իմ, և իմ.

Եզակի.	Յոգնակի.
Ո. Իմ.	Իմք.
Սե. Իմոյ, կամ քոյ.	Իմոց, կամ քոց.
Տր. Իմում, կ քոյոյ, կ քոյ. ՚Իքոյ.	Իմոց, կ քոց. ՚Իքոյս.
Հայց. զԻմ.	զԻմս.
Բաց. ՚Ի Իմումնե, կ ՚Իքոյոյ.	՚Ի Իմոց, կամ ՚Իքոց.
Գոր. զԻմումնե, կամ զքոյոյ.	զԻմոց, կամ զքոյ.
Գոր. Իմով, կամ քով.	Իմովք, կամ քովք.
Գոր. զԻմով, կամ զքով.	զԻմովք, կամ զքովք.
Ներ. ՚Ի Իմում, կամ ՚Իքոյ.	՚Ի Իմս.

Եզակի.	Յոգնակի.
Ով. իմ.	Իմք.
Աչ. իմոյ.	Իմոց.
Տու. իմում, ի իմոյ. առ իմ.	Իմոց. առ իմս.
Զոյց. զիմ.	զիմս.
Ինոյ. յիմմէ, կամ յիմոյ.	յիմոց.
Պաշ. զիմմէ, կամ զիմոյ.	զիմոց.
Գործ. իմով.	Իմովք.
Պար. զիմով.	զիմովք.
Ներք. յիմում, կամ յիմ.	յիմս.
Կոչ. ով իմ.	(ով ք իմք.)

Նայսպէս հոլովին և ստացական դերանունքն այսոքիկ.

Ինք, մերոյ, մերում, ի մերմէ, մերով, ի մերում.
Ձեր, ձերոյ, ձերում, ի ձերմէ, ձերով, ի ձերում.
Իւր, իւրոյ, իւրում, յինքմէ, իւրով, յիւրում.

Հոլովումն ստացական և ածանցական դերանունաց
Նորայ, կամ նորայն.

Եզակի.	Յոգնակի.
Ով. Նորայ, կամ նորայն.	Նորայք.
Աչ. Նորայոյ.	Նորայոյ կամ նոցայք.
Տու. Նորայոյ. կամ նորայում. առ նորայն.	Նորայոց. կամ նոցայս.
Զոյց. զնորայն.	զնորայս.
Ինոյ. ի նորայոյ, կամ այնմէ.	ի նորայոց, կամ նոցանէ.
Պաշ. զնորայոյ, կամ այնմէ.	զնորայոց, կամ նոցա.
Գործ. Նորայով.	Նորայովք, կամ նոցաւք.
Պար. զնորայով.	զնորայովք, կամ նոցաւք.
Ներք. ի նորայում, կամ ի նորայն.	ի նորայս.

Նոյա այսմ հոլովին և տալին, Նորայ, նորայք. առ նոցայ և առ նոցայք. զնորայ, զնորայք. ի նոցանէ, ի նոցանէ. նոցայք. և նոցա՝ ի նմանէ. ի նմանէ. ի նմանէ.

Հոլովումն ստացական և ածանցական դերանուանց՝ Ոչ այլոց :

Եզակի :	Յոգնակի :
Ոչ . Ոչ այլոյ .	Ոչ այլոց .
Ածա . Ոչ այլոյ .	Ոչ այլոց .
Տրա Ոչ այլոյ , կ՚ ետ ոչ այլոյն .	Ոչ այլոց . առ ետ ոչ այլոցն .
Հայց . զ՚ Ոչ այլոյն .	զ՚ Ոչ այլոցն .
Բաց . ի՚ Ոչ այլոյ .	ի՚ Ոչ այլոց .
Գաղ . զ՚ Ոչ այլոյ .	զ՚ Ոչ այլոց .
Գոր . Ոչ այլով .	Ոչ այլովք , կ՚ ետ ոչ այլովք .
Գոր . զ՚ Ոչ այլով .	զ՚ Ոչ այլովք , կ՚ ետ ոչ այլովք .

Ոչ այլ , ի՚ Ոչ այլոյն . կ՚ ի՚ ետ ոչ այլոյն . ի՚ Ոչ այլոցն :

Բայ այսմ հոլովին և սոքա , Ոչ այլոյն . սոյայլոյն . դոյայլոյն . իմայլոյն . քոյայլոյն . իւրայլոյն . իւրեանցայլոյն . մերայլոյն . ձերայլոյն : Որոց յոգնակին լինի , իւրայոց , կամ իւրայնոց . իւրեանցայոց , կամ իւրեանցայնոց . մերայոց , կամ մերայնոց . ձերայոց , կամ ձերայնոց :

Ա՛ր դերանուանքս՝ Մերոյին . ձերոյին . իւրոյին . քոյին իմոյին . նախդրիւ միայն հոլովին . ոչ զոն , ի՚ մերոյին . առ ձերոյին . զևւրոյին . ըստ քոյին . յիմոյին :

Հոլովումն յարաբերական դերանուանց՝ Որ :

Եզակի :	Յոգնակի :
Ոչ . Որ , կամ ո .	Որք , կամ ոք .
Ածա . Որոյ , կամ ոյր .	Որոց .
Տրա . Որում . կամ ումմ . առ որ .	Որոց . առ որս .
Հայց . զ Որ .	զ Որս .
Բաց . յՈրմէ .	յՈրոց .
Գաղ . ս Որմէ .	զ Որոց .
Գոր . Որով .	Որովք .
Գոր . զ Որով .	զ Որովք .
Կնէ . Յորում , կ՚ ետ յոր , կ՚ ետ յոր .	յ Որս .

ԳԼՈՒԽ · Ե·

Յաղագս խոնարհմանց Բայից ըստ ընդդէմ լծորդութեանց։
Ա՛նուն յաղագս խոնարհմանց Հոլով Բայից։

Ամարհմունք բայից են պէսպէս փոփոխումն նոյ ի սոսա կամ ի մեսու լծորդութիւն։ Իսկ լծորդութիւնք բայից են չորք՝ ըստ չորից վերջաւորութեանց՝ ե՛. է՛. ա՛. ո՛. զոր որոց խոնարհին կամ լծորդին առ բայք։

Ընդ՝ բայք բաղմադիմի են. ոմանք ասին հակեանք. ոմանք, Հղանիմ. լինիմ. եմ, և գոլ, և ոմանք՝ առքականք. որք բաժանին ի կանոնաւորս և յանկանոնս։ յորս ոմանք են ներգործականք՝ հանդերձ խաբեանց կրաւորականօք. ոմանք ներգործակերպ չէզոքականք. ոմանք կրաւորակերպ չէզոքականք, (որք և ասին ձայնակրականք). և ոմանց հասարակք։ Այս խաբանքիւք սոքա պէսպէս օրինակաւ խոնարհին և լծորդին։

Հղանի բայս Հղանիմ՝ խոնարհի այսպէս։

Ներկայ Ժամանակի Հղանելի Եղբոյ։

Հղելի·	Հղանիմ,	եղանիս,	եղանի.
Յոքնելի·	Հղանիմք,	եղանիք,	եղանին,

Անկատար։

Ես·	Հղանէի,	եղանէիր,	եղանէր, եւ եղանէաք.
Ցոք·	Հղանէաք,	եղանէիք,	եղանէին։

Կատարեալ։

Ես·	Հղի,	եղեր,	եղե.
Ցոք·	Հղաք, կամ եղեաք,	եղէք,	եղեն,

Յապառնի։

Ես·	Հղեալ եմ,	եղեալ իս,	եղեալ է.
Ցոք·	Հղեալ եմք,	եղեալ էք,	եղեալ են։

Գերբայական։

Ես·	Հղեալ էի,	եղեալ էիր,	եղեալ էր.
Ցոք·	Հղեալ էաք,	եղեալ էիք,	եղեալ էին։

Հրամանի։

Ես·	Հղեց,	եղիցես,	եղիցի.

Ցոք·

Ցոփ. Եղեցուք,	եղեչիք,	եղեցին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Նշ. Լ՚իր,	ա՛լ լինիր.	
Ցոփ. Եղերուք,	ա՛լ լինիք.	

Ապառնի.

Նշ. Եղէջիր, կամ եղիցես,		եղիցի.
Ցոփ. Եղէցուք,	եղէջիք,	եղիցին.

Ենթադասական եղանակի Ապառնի.

Նշ. Եղեցեմ,	եղիցիս,	եղիցէ.
Ցոփ. Եղեցուք,	եղիցիք,	եղիցին.

Անցեալ.

Նշ. Եղեաւ եմ,	եղեաւ իցես,	եղեաւ իցէ.
Ցոփ. Եղեաւ իցուք,	եղեաւ իցիք.	եղեաւ իցեն.

Անբուժելի եղանակ. Եղանիլ, եղանելոյ, եղանելով. և այլն.
Ենթադասելով. Ներկայ, և Անցեալ. Եղեալ.
Ապառնի. Եղանելոյ, եղանելի.

Պահանջի է, զի անուրեւոյթ բայն իբրև անուն հոլովի
եւ երբորդ օրինակաւ. այլ ընդ գեռով եզականապէս
միայն. այրգան, Ասղ. Եղանիլ. Այս. եղանելոյ. Տես.
եղանելոյ. յեղանիլ, կամ առ՚ի եղանիլ. Հայց. զեղա-
նիլ. Հայ. յեղանելոյ. Պաս. զեղանելոյ. Վոր. եղա-
նելով. Պար. վեղանելով. Ներ. յեղանիլն. Կ եւ եղանիլն
Այսպէս լինին և այլ ամենայն անուրեւոյթք. զոր օրինակ, Վար-
ձել. գործելոյ. ՚ի գործել, կ առ՚ի գործել. զգործել.
՚ի գործելոյ. զգործելոյ. գործելով. զգործելով. ՚ի
գործելն, Ասղ. աղալոյ. յաղալ, կամ առ՚ի աղալ.
զաղալ. յաղալոյ. զաղալոյ. աղալով. զաղալով. յա-
զալն. Թողուլ. Թողոյ. ՚ի Թողուլ, կամ առ՚ի Թո-
զուլ. զԹողուլ. ՚ի Թողոյ. զԹողոյ. Թողլով. զԹող-
լով. ՚ի Թողլուն, և այլն. Ուր հոլովեալքն ասցեն կոչին
գերբայք.

Իական բայս Լինիմ՝ խոնարհի այսպէս.

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Նշ. Լինիմ,	լինիս,	լինի.
Ցոփ. Լինիմք,	լինիք,	լինին.

Ան-

Ընդհատ.

Նշ. Ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ, ե՞ւ ի՞նչ-ը.
Ցե. Ի՞նչեր, ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ-ն.

Կատարեալ.

Նշ. Եղե, եղար, եղա.
Ցե. Եղաք, եղէք, եղան.

Ցոբովհատ.

Նշ. Ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ.
Ցե. Ի՞նչք, ի՞նչ, ի՞նչ-ն.

Գործառնատ.

Նշ. Ի՞նչով, ի՞նչով, ի՞նչով.
Ցե. Ի՞նչովք, ի՞նչով, ի՞նչով-ն.

Ընդառնեալ.

Նշ. Ինձ, ինձ, ինձ.
Ցե. Ինձ, ինձ, ինձ-ն.

Ուղղաձայն եղանակի Անցեալ.

Նշ. Ես, ես, ես.
Ցե. Եմք, էք, են.

Ընդհատ.

Նշ. Էի, էիր, էր. Ցե. Էաք, էիք, էին.

Ժամանակաձայն եղանակի Ներկայ.

Նշ. Եմ (պ, ա՞ղջիկը). Ցե. Եմուք. (պ, ա՞ղջիկներուք).

Այս-

Ապառպատասխան եղանակիլ Հայասանի .

Ընդ . Ինձ , ինեա , ինէ . Յոգ . Ինեանք , ինէք , ինեան .
Հայեցական եղանակ . Ես , ես , ես , դես , եսով .
Ընդառաջելական . Ներիս և Հայեցուկ . Ոչ ես .
Հայասանի . Ես .

Ինչ պահասեալ ժամանակք սորա լցանան յեղանիմէն և
՚ի լինիմէն .

Ընական բայս Գոլ՝ խոնարհի յայսչափ ժամանակս մեայն .

Ապհանական եղանակիլ Ներիս .
Ընդ . Գոմ , գոս , գոյ . Յոգ . Գոմք , գոյք , գոն .
Հայեցական .
Ընդ . Գոյր . Յոգ . Գոյին .
Ապառպատասխան եղանակիլ Ընդառաջի .
Ընդ . Գուցէ . Յոգ . Գուցեն .
Ընդառաջելական . Գոլ , գոլոյ , գոլով . և այլն .
Ընդառաջելուկ . Ներիս . Գոյօղ .

Ո՞չ պահասեալն լնու յեղանիմէն , ՚ի լինիմէն և յեմէն .

Ինչ մանրիկս այս չէ , որ երբեմն իբրև հական բայ՚ի գործածի ՚ի բացատացուցիչս , չունի լինչ խոնարհումն . այլ՝ ինքնին արձակ վարի . և՝ նշանակէ՝ ունել զոյ . զեր օրինակ .

*Ունի՞ ոք բարեկամ մեռեալդ || . յր ունէ զոյ . ասրփեր . յոյ . 6 . յորդորակ .

* Ունի՞ լինչ հատուցանել ՚ի կենդանաղուսն դործոց առաքինու- թե՞ || . յր ունէ զոյ . խոսրով .

ԳԼՈՒԽ Ը.

Հայոց լեզուի հանգամանաւոր քերականութիւն ըստ ասացեալ չ. ծրագրոյն.

Օբէնակ առաջին.

Պահանջական եղանակ ներկայ.

Ես.	Գործեմ,	գործես,	գործէ
Յոգ.	Գործեմք,	գործէք,	գործեն.

Անկատար.

Ես.	Գործէի,	գործէիր,	գործէր.
Յոգ.	Գործէաք,	գործէիք,	գործէին.

Կատարեալ.

Ես.	Գործեցի,	գործեցեր,	գործեաց.
Յոգ.	Գործեցաք,	գործեցիք,	գործեցին.

Յառնիտատար.

Ես.	Գործեալեմ,	գործեալես, գործեալէ.	
Յոգ.	Գործեալեմք,	գործեալէք, գործեալեն.	

Գերադոյն.

Ես.	Գործեալէի,	գործեալէիր, գործեալէր.	
Յոգ.	Գործեալէաք,	գործեալէիք, գործեալէին.	

Ապառնի.

Ես.	Գործեցից,	գործեսցես,	գործեսցէ.
Յոգ.	Գործեսցուք,	գործեսջիք,	գործեսցեն.

Հրամայական եղանակ ներկայ.

Ես.	Գործեա,	մի՛ գործեր.
Յոգ.	Գործեցէ՛ք,	մի՛ գործէք.

Ապառնի.

Ես.	Գործեսջիր,	՚ի գործեսցես,	գործեսցէ.
Յոգ.	Գործեսցուք,	գործեսջի՛ք,	գործեսցեն.

Ստորադասական եղանակի Ապառնի.

Ես.	Գործիցեմ՛,	գործիցես,	գործիցէ.
Յոգ.	Գործիցեմք,	գործիցէք,	գործիցեն.

Ընդհանուր.

Ես.	Գործեալիցեմ՛,	գործեալ իցես,	գործեալիցէ.
Յոգ.	Գործեալիցեմք,	գործեալիցէք,	գործեալիցեն.

Անդերձական եղանակ. Գործել, գործելոյ, ՚ի գործել. և այլն.

Ընդհա-

Ընդունելուն. Ներկայ. Գործող. Հնացեալ. Գործեալ. Ապառնի. Գործելոց.

Օրինակ կրաւորականին.

Սահմանական եղանակի Ներկայ.

Ես.	Գործիմ,	գործիս,	գործի.
Ցած.	Գործիմք,	գործիք,	գործին.

Անկատար.

Ես.	Գործէի,	գործէիր, գործէը, և գործէր.	
Ցած.	Գործէաք,	գործէիք,	գործէին.

Կատարեալ.

Ես.	Գործեցայ.	գործեցար,	գործեցաւ.
Ցած.	Գործեցաք,	գործեցայուք,	գործեցան.

Յաւուրս տարւոյ.

Ես.	Գործեալ եմ, և գործեցեալ եմ,	ես,	է.	
Ցած.	Գործեալ եմք, և գործեցեալ եմք,	էք,	են.	

Պերճատրոյ.

Ես.	Գործեալ էի, և գործեցեալ էի,	էիր,	էր.
Ցած.	Գործեալ էաք, և գործեցեալ էաք,	էիք,	էին.

Ապառնի.

Ես.	Գործեցայց,	գործեսցիս,	գործեսցի.
Ցած.	Գործեսցուք, գործեսջիք, և գործիջիք,	գործեսցին.	

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ես.	Գործեայ,	մի գործիր.
Ցած.	Գործեցարուք,	մի գործիք.

Ապառնի.

Ես.	Գործեսջի՛ր,	և գործեսցիս,	գործեսցի.
Ցած.	Գործեսցուք, գործեսջիք, և գործիջիք,	գործեսցին.	

Ստորադասական եղանակի Ներկայ.

Ես.	Գործիցիմ,	գործիցիս,	գործիցի.
Ցած.	Գործիցիմք,	գործիցիք,	գործիցին.

Անցեալ.

Ես.	Գործեալ իցեմ, և գործեցեալ իցեմ,	իցես,	իցէ.
Ցած.	Գործեալ իցեմք, և գործեցեալ իցեմք,	իցէք,	իցեն.

Անդրադարձական եղանակ. Գործել, գործելոյ, գործելով, հայել.

Ընդունելուն. Ներկայ և Անցեալ. Գործեալ, և գործեցեալ.

Ապառնի. Գործելիք, կամ գործելոյ.

Ըստ այսմ են և սոքքինն.

Ագռաւեմ,	եցի, եաւ.	Ագռաւել.
Ամխռիմ,	եցի, եաւ.	Ամխռել. Խռանել.
Հեհեամ,	եցի, եաւ.	Հեհել.
Խժդժեմ,	եցի, եաւ.	Խժդժել.
Կանձեմ,	եցի, եաւ.	Կանձել.
Նշանաւիեմ,	եցի, եաւ.	Նշանաւի դնել.
Օրդոմեմ,	եցի, եաւ.	Օրդոմել.
Սմբռնեմ,	եցի, եաւ.	Սմբռնել. Առ՝ հանդիսանալ.
Քնքշանամեմ,	եցի, եաւ.	Քնքշանալ.
Ղաղվեմ,	եցի, եաւ.	Ղաղվել.
Կաղդուրեմ,	եցի, եաւ.	Կաղդուրել. առնել.
Կոտրեմ,	եցի, եաւ.	Կոտրել. խորտել. ջարդել.
Հնձեմ,	եցի, եաւ.	Հնձել.
Զգեմ,	եցի, եաւ.	Զգել. Առ՝ պատմել.
Ճառեմ,	եցի, եաւ.	Արտաս պարել, նման խօսել.
Պարզեմ,	եցի, եաւ.	Պարզեցնել. տրվեցնել.
Յարմարեմ,	եցի, եաւ.	Յարմարացնել.
Վերծղեմ,	եցի, եաւ.	Վերծղոտան պալ.
Ղեկավարեմ,	եցի, եաւ.	Ղեկավարել նաւը.
Կռնչեմ,	եցի, եաւ.	Կռնչել. Կռնչել.
Ձաղկեմ,	եցի, եաւ.	Ձաղկ գրել, նման պալ.
Տնեմ,	եցի, եաւ.	Տնել հարսնել.
Փայփայեմ,	եցի, եաւ.	Փայփայել քնամբ պահել.
Փոխանեմ,	եցի, եաւ.	Փոխել.
Վհատեմ,	եցի, եաւ.	Վհատել.

Աղաւնանեմ,	եցի, եաւ.	Աղաւ դալ.
Ծիծեռնանեմ,	եցի, եաւ.	Ծիծեռնանալ.
Հնդկանեմ,	եցի, եաւ.	Հնդկանալ.
Պահպանեմ,	եցի, եաւ.	Պահել.
Սերմանեմ,	եցի, եաւ.	Սերմ դնել.
Վանեմ,	եցի, եաւ.	Վանել, առ՝ դադրել.

Այսպիսի խոնարհին և այլ ամ բայք աւարտեալք ի եմ. [illegible] և ի ջանացուական բայից, և բաց յայնց՝ զորս ունիմք կար-

կարգել ՚ի յայնըմ օրինակս. Ա. յԼ վասն չէղոքակա-
նաց մանաւանդ օրինակս ևս հանդերձեալ եմք դնել
՚ի առըև.

Ա. յԼ գիտելի է, զի այսը առաջինն լծորդութե կատա-
րեալ ժամանակի յոդնակի երկրորդ դէմն՝ ըստ սովո-
րութե նախնեաց՝ լինի ևս ՚ի ներգործականն՝ գործեցէք,
վասն առլոյ՝ գործեցէք. և ՚ի կրաւորականն ևս լինի՝
գործեցարո՛ւք, վասն առլոյ՝ գործեցայք. այնպէս և
յայլ լծորդութիս. զորոց լիով ուշիմք խօսիլ յերէկըրդ
մասին. գլ. ը.

Օրինակ երկրորդ.

Ապհմանական եղանակի Ներկայ.

◆ատանեմ,	հատանես,	հատանէ.
◆ատանեմք,	հատանէք,	հատանեն.

Անկատար.

◆ատանէի,	հատանէիր,	հատանէր.
◆ատանէաք,	հատանէիք,	հատանէին.

Սակաւբնաւ.

◆ատէ,	հատեր,	եհատ, կամ հատ.
◆ատաք,	հատիք,	հատին.

Յարակատար.

◆ատեալ եմ, ես, է. ◆ատեալ եմք, էք, են.

Գերակատար.

◆ատեալ էի, էիր, էր. ◆ատեալ էաք, էիք, էին.

Ապառնի.

◆ատիցի,	հատցես,	հատցէ.
◆ատցուք, հատցիք, կամ հատանիցիք, հատցեն.		

Բուսակական եղանակի Ներկայ.

◆ատ, մի հատաներ. ◆ատէք, մի հատանէք.

Ապառնի.

◆ատիր, կամ հատանիցիր, կամ հատցես,		հատցէ.
◆ատցուք, հատցիք, կամ հատանիցիք,		հատցեն.

Ապառնաւոր եղանակի Ապառնի.

◆ատանիցեմ,	հատանիցես,	հատանիցէ.
◆ատանիցեմք,	հատանիցէք,	հատանիցեն.

Անցեալ.

◆ատեալ էցեմ, էցես, էցէ. ◆ատեալ էցեմք, էցէք, էցեն.

Ան-

Ընդհանուր եղանակ . Հատանել , Հատանելոյ . և այլն .
Ընդոհանելոյ . Կերպիւ . Հատանիւղ . Ընդհատ . Հատեալ .
Պատճառ . Հատանելոյց .

Ծանուցական կրաւորականին .

Սահմանական եղանակի Կերպիւ .

Հատանիմ , Հատանիս , Հատանի .
Հատանիմք , Հատանիք , Հատանին .

Ընդհատ .

Հատանիմ , Հատանիր , Հատանի , Ել Հատանիւր .
Հատանիմք , Հատանիք , Հատանին .

Կատարեալ .

Հատայ , Հատար , Հատաւ .
Հատաք , Հատայք , Հատան .

Պատճառ .

Հատայց , Հատոյս , Հատցի .
Հատցուք , Հատջիք , կամ Հատանիջիք , Հատցին .

Հրամայական եղանակի Կերպիւ .

Հատիր , ամի Հատանիր . Հատարուք , ամի Հատանիք .

Պատճառ .

Հատջիր , կամ Հատցիս , Հատցի .
Հատցուք , Հատջիք . և այլն , ոչ ասահմանականին .

Ապրեսատեան եղանակի Պատճառ .

Հատանիցեմ , ցիս , ցի . Հատանիցուք , ցիք , ցին .
Ընդհատ եղանակ . Հատանիլ , Հատանելոյ . և այլն .
Ընդոհանելոյ . Կերպիւ և Ընդհատ . Հատեալ , Ել Հատեցեալ .
Պատճառ . Հատանելի , կամ Հատանելոյ .

Իսկ ժամանակքն , յո յարակատարն , և գերակատարն , և ատորոգատակարի անցեալն՝ լինին ըստ ներգործականին .

Ա. յսպիս խոնարհին միայն հետագայ ներգործականք բայքդ՝ հանդերձ կրաւորականաւք իւրեանց .

Ընդհանուր , ծի , ծեր , անիծ . անիծ . Ընդհատ .
Ընդհանուր , կի , կեր , հանկ , Ել անկ . անկ . Ընդոհանել .
Ընդհանուր , լի , լեր , արգել . արգել . Ընդհատ . ընդոհանել .

Ա-

Ընդարձանեմ, ձի, ձեր, արձարձ. արձարձ. Հրահրել.
Ընդհանեմ, կի, կեր, հարկ, կ արկ. արկ. Ձգել.
Ըստ այսմ են և բաղադրեալքս սր, Այսրարկանեմ. առարկանեմ. և այլն.

Ընկանեմ, կի, կեր, եբեկ. բեկ. Կոտրել.
Ընուձանեմ, ձի, ձեր, երոյծ. ըոյծ. Վհատիլ ընել.
Վերձանեմ, ձի, ձեր, եղերձ. վերձ. Հագնիլ.
Վտանեմ, գոի, գոեր, եգիտ. գիտ. Գտնել.
Վհիլանեմ, վի, վեր, եդիզ. դիզ. Դիղել.
Վղձանեմ, ձի, ձեր, եղձ. ձղձ. Հարբել. Քաշկռել.
Օդեղձանեմ, ձի, ձեր, վեղձ. վղձ. Խոխ ոտրել.
Ոչնեղձանեմ, ձի, ձեր. Հարբել. Համեստութ խմանալ.
Ընկերպապանեմ, պի, պեր, եպապ. պապ. Երկրպագութի անել.
Օտանեմ, դի, դեր, ետնդ. դանդ. Ետ դարձել.
Օտարկանեմ, կի, կեր, ետարկ. կարկ. Խոթել.
Օրծանեմ, ձի, ձեր, եղերձ, կ վերձ. վերձ. Հագուստ.
Ծդանեմ, Թբի, [illegible]եր, եԹաբ. Թաբ. Ծածկել.
Ուձանեմ, ձի, ձեր, եղոյծ. ղոյծ. Հրդեհել. Քանել.
Ուցանեմ, ցի, ցեր, եղոյց. ղոյց. Ոռոել.
Քանեմ, ղքի, ղքեր, եղիք, կ ղիք. ղիք. Ոռոր Ծողոպել.
Ճածանեմ, ձի, ձեր, եխած. խած. Կծել.
Խցանեմ, խցի, խցեր, եխից. խից. Խցկել.
Կխղանեմ, ղի, ղեր, եկկղ. կկղ. Ջրել.
Կանեմ, կղի, կղեր, եկուղ. կուղ. Ոռոալ.
Ընանեմ, նի, ներ, եհան, կ հան. հան. Ընկել.
Ընարկանեմ, րի, րեր, եհար. հար. Խփել.
Ընդհարկանեմ, րի, րեր. Ոչ ինչ Քանի խփել, Ամբոխել.
Ընարցանեմ, ցի, ցեր, եհարց. հարց. Ընդցել.
Ընեղձանեմ, ձի, ձեր, եհեղձ, կ հեղձ. հղձ. Խեղդել.
Ըներձանեմ, ձի, ձեր, եհերձ. հերձ. Ճղել. պոռոել.
Ոուձանեմ, ձի, ձեր, եմոյծ. մոյծ. Ոոչնել.
Յատանեմ, տի, տեր, եյատ. յատ. Յոռել.
Ոչերկանեմ, կի, կեր, եներկ, կ ներկ. ներկ. Ներկել.
Պագանեմ, գի, գեր, եպագ. պագ. Պաշտել.
Ոպանանեմ, նի, ներ, ոպան. ոպան. Խոռել. Ջնջել.
Ոտեղծանեմ, ձի, ձեր, ստեղծ. ստեղծ. Ոչնչել.
Ըստ այսմ լինին և բաղադրեալքս սր, Վերստեղծանեմ. վերստեղծանեմ. և այլն. որք ըստ իւրեանց պակասին, և

և ըստ իմիք երբև գործեմն խանարհին .

Տեսանեմ, սի , սեր , եաես . տես . Տեսնել .

Ծուցանեմ, ցի , ցեր , եցույց . ցույց . Ցույց տալ .

Վերծանեմ, ծի , ծեր , երկերծ . քնքծ . Վիճակ հնդել .

Ծանեմ, ծի , ծեր , ե ած . ած . Ծնել .

Ունեմ, ածի , ածեր , հաած , կ ած . ած . Ներել . պահել .

Ըստ այսմ լինին և բարդեալք սորա , Հիշատածեմ . խոնհրդատեմ . հոգատեմ . վերատեմ . և այլն . որք երբեմն իրրև գործեմն ևս խանարհին .

Կերեմ, րի , րեր , երեր , կ բեր . բեր . Ներել .

Ըստ այսմ լինին և բարդեալք սր , Ընդերեմ . մակաբերեմ . վերաբերեմ . փոխաբերեմ . և այլն . որք երբեմն իրրև գործեմն ևս խանարհին .

Իսկ հետեւեալքդ խոտորին ի ժամանակս լինել . և ա-
մանք ևս պակասին . զոր օրինակ .

Ընդհծանեմ, ծի , ծեր . Եղատրելով սիրտը խնճացնել .

Ծակատծանեմ, ծի . ծեա . Պատել երեսմբ պատելով .

Ծառատծանեմ, ծի . ծեա . Ծառել .

Ծատանեմ, տի , տեր . Հեռացնել .

Լեզանեմ, զի , զեր . լիզ . Լիզել .

Կծանեմ, կծի , կծեր . կիծ . Կծել .

Հերսանեմ, սի , կ սեցի , սեր . սեա . Երել .

Հրատանեմ, ծի , ծեր . հիւծ . Ղրկացնել .

Հրատանեմ, սի , սեր . հիւս . Հոսել .

Շանդահանեմ, նի , կ նեցի , ներ . Երկիր հասցնել .

Կրատահանեմ, նի , կ նեցի . նեա . Հոր հասնել .

Յարհանեմ, կի , կեր , կեաց . կեա . Քան ծածկ ընել .

Ոռոգանեմ, սռոգի . Ջուր տալ .

Ուծանեմ, ծի , ծեր . Ծաղել երկնից հեռացնել .

Կուզանեմ, զի , զեր , եսոյզ կ սոյզ . սոյզ կ սուզ . Ալիք ծած .

Ոտոտանեմ, կ ըստատանեմ, զտի , զտեր . զտեա . Երեսել .

Ո արհանեմ, կի , կեր . կեա . Ոտնձգել . Ոտնկին անել .

Ո երբուծեմ, ծի , ծեր . ծեա . Ընդդիմել . խոչել .

Տնռաշրծեմ, ծի , ծեալ , ծելով . Ոչխարը յետ ասպնել .

փեռեկտեմ, տի , կ տեցի . տեա . Հաշտարարով պատարել .

Ունկնդանել կ , զի ոմանք ի քայից ասեն երբեմն կո-

քոա-

բուսեալ զվանկս ան՝ իբրև զթռչնեղէն խոնաբհին. և են սոքին. Ընկնեմ. առաքնեմ. արգելեմ. արծարծեմ. թևեմ. բուծեմ. դիզեմ. եղծեմ. երկրպագեմ. զանգեմ. զատեմ. զեղծեմ. լծեմ. լուծեմ. լքեմ. կիզեմ. կծեմ. հերձեմ. հիւսեմ. հիւծեմ. յատեմ. նեթևեմ. սուգեմ. սուրեմ. ստեղծեմ. վարկեմ. քերծեմ, կամ գերծեմ. օծեմ.

Օրինակ երրորդ.

Ականջանի եղանակի Ներքին.

Ասեմ, ասես, ասէ. Ասենք, ասէք, ասեն.

Ընդհատեալ.

Ասէի, ասէիր, ասէր. Ասէաք, ասէիք, ասէին.

Կատարեալ.

Ասացի, ասացեր, ասաց.
Ասացաք, ասացէք, ասացին.

Ապառնի ևս Վաղեմապառն.

Ասացեալեմ, ես, է. և այլն. Ասացեալիմ, իր. և այլն.

Պայման.

Ասացից, ասասցես, ասասցէ.
Ասասցուք, ասասջիք, ասասցեն.

Հրամայական եղանակի Ներքին.

Ասա, մի ասեր. Ասացէք, մի ասէք.

Պայման.

Ասասջիր, եմ ասասցես, ասասցէ. Ասասցուք, և այլն.

Սահմանական եղանակի Պայման.

Ասելցեմ, ցես, ցէ. Ասելցուք, ցէք, ցեն.

Ընդեակ.

Ասացեալ լեայի, լեայս, լեայր. Ասացեալ լեալ լեայք, լեայք, լեայն.
Ընդհանրական եղանակ. Ասել, ասելոյ, ասելով, յասել.
Ընդունելական. Ներքին. Ասող, կամ ասացօղ.
Ընդեակ. Ասացեալ. Պայման. Ասելոց.

Օրինակ կրաւորականին.

Ականջանի եղանակի Ներքին.

Ասիմ, ասիս, ասի. Ասիմք, ասիք, ասին.

Ընդհատեալ.

Ասէի, էիր, էր, էաք. Ասէաք, էիք, էին.

Սեռական.

Ընծայի,	ասացարի,	ասացարւոյ.
Ընծայից,	ասացարից,	ասացարւոց.

Հայցական.

Ընծայի,	ասացարի,	ասացարս.
Ընծայիւք,	ասացարիւք,	ասացարսն.

Հայոյական.

Ընծայիւ,	ասացարիս,	ասացարք.
Ընծայից,	ասացարիւք,	ասացարսդ.

Հրամայական եղանակի Ներկայ. (ոչ ոքան.)

Հայցական.

Ընծայիր, կամ ասացարիս, ասացարք. Ընծայցուք, և այլն.

Սորոգատական եղանակի Հայցական.

Ընծայեմ,	ցիս,	ցի. Ընծայեմք, ցիք, ցին.

Հիմնարկեալ եղանակ. Ընծայել, ասելոյ, ասելով. և այլն.

Ընդառնելոյ. Ներկայ ի Հայցական. Ընծայեալ.

Հայոյական. Ընծայել, կամ ասելոյ.

Ունի այլ ժամանակս լինելն ըստ նեղոգրծականին.

Սովորական խոնարհիմ և բազադրեալք սր, Ընծայեմ. Հանգամանեմ. բացատրեմ. առաջարկեմ. և այլն. որք չեն՝ ի գործածութեան, բայց ելեն՝ ի Տարիաւոր անկանս՝ ի բացատրութիւն մահացութեանց.

Ընդ սովաւ ընդոգրծական բայս Գնդեմ. և ունի և բազադրեալք նր, որք են՝ անգիտեմ. Նախատեմ. և այլն, վասնզի եղակի Հատանգամանին՝ ի է. զոր օրինակ, Գնդեմ, գիտացի, գիտեայ. Գնդեաք, գիտացեք, գիտեան. և այլն.

Ունի բայս՝ Օ՞անգիտեմ, (որ է՝ վասն) ոչ լինի այլ պարս. այլ՝ ոմն զԴերծնեմն. զոր օրինակ, Օ՞անգիտեմ, տեսի, տեայ, տեալ.

Գայ և Ներկեմ բայս՝ որ խոնարհի երբեմն գԴերծնեմն, երբ՝ի բազադրեալ ընդ սովաւ ընդոգրծ. զոր օրինակ. Ներկեմ, մերկացի, մերկացեր, մերկացաւ մերկացաք, մերկացէք, մերկացին. Ներկայիս, մերկացնում, մերկացանես, մերկացանէ. մերկացուք, մերկացէք, մերկացնեն. Ներկեայ, մերկացիցեմ. մերկացեալ.

ԳԼՈՒԽ. Ե.

Յատուկհոլովական անցողականաց բայից.

(Օրինակ առաջին.)

Ներգործական եղանակի Անբղյայ.

Ներկայ. Ես օրացուցանեմ, բացուցանես, բացուցանէ.

Անկատար. Ես օրացուցանէի, բացուցանէիր, բացուցանէր.

Ապառնի. Ես օրացուցանիցեմ, բացուցանիցես, բացուցանիցէ.

Ակամբեալ.

Ես օրացուցի,	բացուցեր,	բացուցոյց.
Ես օրացուցաք,	բացուցէք,	բացուցին.

Յարակատար և Վաղակատար.

Ես օրացուցեալ եմ, ես, է. և այլն. ևս, եիր, եր. և այլն.

Հրամայական.

Ես օրացուսցէ,	բացուսցես,	բացուսցէ.
Ես օրացուսցուք,	ցուսջիք, և ցուսցանիջիք,	ցուսցեն.

Ըղձական եղանակի Անբղյայ.

Ես օրացի,	մեք բացուցաներ.
Ես օրացուցիք,	մեք բացուցանիցեք.

Հնապատում.

Ես օրացուսջիր, և ցուցանիջիր, ցուսցի՛ս, ցուսցէ. Ես օրացուսցո՛ր, ցուսջիք, և ցուցանիջիք, ցուսցեն.

Ստորակայական եղանակի Անցեալ.

Ես օրացուցանիցեմ, բացուցանիցես, բացուցանիցէ. Ես օրացուցանիցիմք, բացուցանիցիք, բացուցանիցեն.

Հարկեալ.

Ես օրացուցեալ իցեմ, իցես, իցէ. իցեմք, իցէք, իցեն.

Ընդունելաբեր. Անբղյայ. Ես օրացուցանեալ, նեալ. և այլն.

Ընդառնելաբեր. Անբղյայ. Ես օրացուցանող. Անցեալ. Ես բացուցեալ. Ապառնի. Ես օրացուցանելոց.

Որթա կրս ասրաևանն ոչ՝ ի գործ ածի. այլ՝ վոհան նը
ջնի նեղրոգծակերպ չէգոքական, կամ՝ ձայնակրա
կանն, յորոց բղխեն անցողականք. զոր օրինակ.

Ես օրա-

Օ՛գնամ,	մի՛ ասելոյ	Օ՛գնացուցանիմ։
Ընդարձանամ,	մի՛ ասելոյ	Ընդարձացուցանիմ։
Վառնանամ,	մի՛ ասելոյ	Վառնացուցանիմ։
Կարծրանամ,	մի՛ ասելոյ	Կարծրացուցանիմ։
Հնանամ,	մի՛ ասելոյ	Հնացուցանիմ։
Զայրանալիմ,	մի՛ ասելոյ	Զայրանալիցուցանիմ։
Խոնարհիմ,	մի՛ ասելոյ	Խոնարհեցուցանիմ։
Կազդուրիմ,	մի՛ ասելոյ	Կազդուրեցուցանիմ։
Վո՛ւաղիմ,	մի՛ ասելոյ	Վո՛ւաղեցուցանիմ։
Վճռակիմ,	մի՛ ասելոյ	Վճռակեցուցանիմ։

Ըստ այսմ և այլքն։

Իսկ անեղեալք սոցա, և մանաւանդ ընդունելութիւն անցեալքն և ապառնիքն ղտանին ուրեք ուրեք ի գործածութիւն. օրդն, Օ՛գացուցանիլ. զօրացուցեալ. զօրացուցանելի, կամ զօրացուցանելոց։

Ըստ այսմ խոնարհին ամ անցողական բայք յանգեալք ի ացուցանեմ և ի եցուցանեմ, որոց հրամայականն լինի ացո՛ և եցո՛. զոր օրինակ։

Ազատացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Ազատեցուցանել։
Ծանուցացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Ծանուցացնել։
Հևացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Հևեցնել։
Կորացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Կորացնել։
Սպիտակացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Սպիտակացնել։
Սառուցացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Սառուցացնել։
Տկարացուցանեմ,	ցուցի, ացո՛.	Տկարացնել։

Ազդեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Ազդեցնել։
Օգնեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Օգնեցնել։
Ընդարձակեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Ընդարձակեցնել։
Կատարեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Կատարեցնել։
Կեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Կեցուցանել։
Հիմնաբեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Հիմնաբեցնել։
Հաժարեցուցանեմ,	ցուցի, եցո՛.	Հաժարեցնել։

Օրինակ երկրորդ.

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Աատուցանեմ, ես, ս. Ատուցանենք, մեք, մեն.

Ընդունող.

Ատուցանեմ, ես, ս. Ատուցանեմք, մեք, մեն.

Կատարեալ.

Ատուցի,	մատուցեր,	մատոյց.
Ատուցաք,	մատուցէք,	մատուցին.

Յարակատար և Գերակատար.

Ատուցեալ եմ, ես, ս. և այլն. էի, էիր, էր. և այլն.

Ապառնի.

Ատուցից,	մատուցցես,	մատուսցէ.
Ատուսցուք,	տուսջիք, կ տուցանիջիք,	մատուսցեն.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ատո՛ւ,	մի՛ մատուցաներ.
Ատուցէ՛ք,	մի՛ մատուցանէք.

Ապառնի.

Ատուսջիր, կ մատուցանիջիր, կ մատուսցէս. և այլն.

Ստորոգական եղանակի Ապառնի.

Ատուցանիցեմ, ցես, ցէ. Ատուցանիցուք, ցէք, ցեն.

Ընդունող.

Ատուցեալ լիցեմ, իցես, իցէ. իցուք, իցէք, իցեն.

Անեղական. Ատուցանել, մատուցանելոյ. և այլն.

Ընդունելոյն. Ներկայ. Ատուցանող, կամ մատուցող.

Կատարեալ. Ատուցեալ. Ապառնի Ատուցանելոց.

Օրինակ հրաւորականին.

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Աատուցանեմ, իս, ի. Ատուցանեմք, ջք, ջեն.

Կատարեալ.

Ատուցայ,	մատուցար,	մատուցաւ.
Ատուցաք,	մատուցայք,	մատուցան.

Ապառնի.

Ատուցայց,	մատուսցիս,	մատուսցի.
Ատուսցուք,	տուսջիք, կ տուցանիջիք,	մատուսցին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ. (չ ունի).

Ապառ.

Աստուածային անցողական բայից։

Աստուածային ։

Աստուածք , կ մատուածկս . մատուածկ . և այլն ։

Աստուածային եղանակի Աստուածն ։

Աստուածայնիցեմ , ցիս , ցի . Աստուածայնիցեմք , ցիք , ցին ։

Աստուածայնեալ եղանակ . Աստուածայնել , մատուածայնեալ ցոյ . և այլն ։

Ներգործական . Ածել ։ Աստուածեալ ։

Ապառնի . Աստուածայնելի , կամ մատուածայնելոց ։

Իսկ մնացեալ ժամանակքն լինին ըստ ներգործականին ։

Բայս այսմ խոնարհին այն ամ անցողական բայք՝ որք ունին ի սկզբան ՛ի ոցոյանէմ և ՛ի եցոյանեմ , այլ՝ լուծ ՛ի ոցոյանեմ . զոր օրինակ ։

Ածուցանեմ , ուցի , ուր . Ածուցանել ։
Հառուցանեմ , ուցի , ուր . Արկանել . հինել ։
Մածուցանեմ , ուցի , ծր , Դիզանել ։
Ճանապարհուցանեմ , ուցի , գր . Ճանապարհել , և այլն ։
Հինուցանեմ , ուցի , ջր . Հանգցանել ։
Հասուցանեմ , ուցի , սր . Հասանել ։
Պայթուցանեմ , ուցի , քր . Պայթել ։
Ծեռուցանեմ , ուցի , ռր . Ծորացանել ։
Մնուցանեմ , ուցի , մնր . Պահել . սնանել ։
Ճաշուցանեմ , ուցի , սր . Խոհ Եփեցանել ։
Փախուցանեմ , ուցի , քր . Փախցանել ։

Ապնպէս և հետագայ վերոգրեալն բայիցդ՝ քեզպէս և ոչ յանգլին ՛ի ոցոյանեմ , այլ ՛ի ոսանեմ ևս . բայց ընդ սուաց ընդրկեն . որոց և ունայք խառնուին ՛ի ժամանակս լինել . զոր օրինակ ։

Աղբուսանեմ , բուսի , հրբ , բուսեալ . Աղբանել ։
Ընկղմուսանեմ , կ ընկղմուզեմ , ուզի , լր , ուզել . Ընկղմել , անել ։
Փլուսանեմ , կ փլուզեմ , ուզի , լր , ուզեալ , ուզել . Փլանել ։
Լղուսանեմ , ուզի , ուզել . Լղանել ։
Ծելուսանեմ , ուզի , ուզեալ . Ծելանել ։
Ընդելուսանեմ , ուզի , ուզեալ . Ընդելանել ։

Խոնարհման երբեմն ծանր՝ ըստ երկրորդ
ձևի ուղղելիք ։

ԳԼՈՒԽ · Ը ·

Ներգործական առաջին ։

Ներգործական եղանակ ներկայ ։

Ես,	աղաս ,	աղայ ։
Դու,	աղաս ,	աղան ։
Նա,	աղաս ,	աղայ ։
Մենք,	աղասք ,	աղանք ։
Դուք,	աղասք ,	աղանք ։
Նոքա,	աղասք ,	աղայք ։

Անկատար ։

Ես,	աղասէի ,	աղայի ։
Դու,	աղասէիր ,	աղայիր ։
Նա,	աղասէր ,	աղայ ։
Մեք,	աղասէաք ,	աղայաք ։
Դուք,	աղասէիք ,	աղայիք ։
Նոքա,	աղասէին ,	աղային ։

Կատարեալ ։

Ես,	աղացեալ եմ ,	աղացեալ իմ ։
Դու,	աղացեալ ես ,	աղացեալ իս ։
Նա,	աղացեալ է ,	աղացեալ ի ։
Մեք,	աղացեալ եմք ,	աղացեալ իմք ։
Դուք,	աղացեալ էք ,	աղացեալ իք ։
Նոքա,	աղացեալ են ,	աղացեալ իք ։

Ապառնի ։

Ես,	աղասցէս ,	աղասցէ ։
Դու,	աղասցես ,	աղասցես ։
Նա,	աղասցէ ,	աղասցէ ։
Մեք,	աղասցուք ,	աղասցուք ։
Դուք,	աղասջիք ,	աղասջիք ։
Նոքա,	աղասցեն ,	աղասցեն ։

Հրամայական եղանակ ներկայ ։

Դու,	աղա ,	աղա ։
Մեք,	աղացեք ,	աղացեք ։
Դուք,	աղացէք ,	աղացէք ։

Ապառնի ։

Դու,	աղասցես ,	աղասցես ։
Նա,	աղասցէ ,	աղասցէ ։
Մեք,	աղասցուք ,	աղասցուք ։
Դուք,	աղասջիք ,	աղասջիք ։
Նոքա,	աղասցեն ,	աղասցեն ։

Ստորադասական եղանակ Ապառնի ։

Ես,	աղացից ,	աղացից ։
Դու,	աղացիս ,	աղացիս ։
Նա,	աղացէ ,	աղացէ ։
Մեք,	աղացիցուք ,	աղացիցուք ։
Դուք,	աղացիջիք ,	աղացիջիք ։
Նոքա,	աղացիցեն ,	աղացիցեն ։

Անորոշ ։

Ներգործական եղանակ Անցեալ ։ Ես, դու, նա, մեք, դուք, նոքա աղացեալ եմ, իս, է, իմք, իք, իք ։
Ներգործական եղանակ Ներկայ · Աղալ , աղալով , աղալով , յաղալ ։
Անդրադարձական · Աղայ · Աղացեալ · Անցեալ · Ապառնի · Աղալոց ։

Օրինակ հրաւորականին.

Ահա անասնոյն եղանակն ՚ի հնչիւն.

Ա՛զատեա՛ լինիմ, լինիս · լինի · լինիմք, լինիք, լինին ·

Ապառնի.

Ա՛զատ,	ազատ եր,	ազատ եա՛ ·
Ա՛զատք,	ազատ էք,	ազատ եայք ·

Անցեալ.

Ա՛զատ,	ազատ եայ,	ազատ եաւ ·
Ա՛զատք,	ազատ էայք,	ազատ եան ·

Ներկայ եղանակն ՚ի հնչիւն.

Ա՛զատիմ · Ա՛զատիս · Ա՛զատ է · Ա՛զատիմք · Ա՛զատիք · Ա՛զատին ·

Անցեալ անկատար եղանակն ՚ի հնչիւն.

Ա՛զատ էի, կ ազատեա՛ի, ազատեա՛կ Ա՛զատէաք, և այլն ·

Ապառնի անկատար եղանակն ՚ի հնչիւն.

Ա՛զատ եայի · Ա՛զատ եայիր · Ա՛զատ եայր · Ա՛զատ եայաք · Ա՛զատ եայիք · Ա՛զատ եային ·

Ապառնի ապառնի եղանակն ՚ի հնչիւն.

Ա՛զատ եայցեմ, եայց · եայցէ · եայցեմք · եայցէք · եայցեն ·

Ընդհանուր եղանակ · Ա՛զատ լինել, կ ազատ, ազատ լեալ ·

Ընդ առնելոյ · Ներկայ Ա՛զատ լինելով · Ա՛զատ ·

Ապառնի · Ա՛զատ, կամ ազատեալ ·

Խոկ ինքնեալ ժամանակքն լինին ըստ նորագործականին ·

Այսպէս խոնարհին միայն այսոքիկ նորագործական բայք յանգեալք ՚ի ա՝ ·

Ա՛նդամ, ացի, ամ ·	Ծծումբել ·
Օ՛ձամ, ացի, ձա ·	Օ՛ձել ·
Խուտամ, ացի, տա ·	Ա՛ծծել ·
Կարգամ, ացի, գա ·	Կարգել · նանչել ·
Կ՚տամ, ացի, տա ·	Կ՚տրել ·
Զաղամ, ացի, ղա ·	Ա՛նասնոյ ունել ·
Ա՛ւրամ, ացի, րա · սուրբ ՚ի մուրացող ·	Ա՛ղօթել ·
Ող ամ, ացի, ա այլ, առ ողջացող ՚ի ողջ ·	Ող ջել ·
Ոզամ, ացի, զա · (ընդ ներս) ·	Ա՛ղէտ վհատ լինել ·
Ոտամ, ացի, տա · (ընդ ներս) ·	Վ՚տահ, (անվերա ·)
Ոչ երակարգամ, ացի, գա · (ընդ ներս) ·	Ա՛նդիր ·
Ո՛չ տանամ, ացի, տա · (ընդ ներս) ·	Ո՛չ տանել ·
Ա՛տամ, ացի, տա · (ընդ ներս) ·	Ա՛տել ·
Ոտնձամ, ացի, ձա · (ընդ ներս) ·	Ոտնձել ·

Այլ-

Այնպէս խոնարհի և բայս լսեմամ. սրզոն, | ուանամ, լսեմանաս, լսեմանայ. լսեմանաւք, լսեմանայք, և այլն։ | ուացի, լսեցիր, լսեաց. լսեցաք, և այլն։ Ըստ կիրառութեան սը լինի և առ՝ | ոտիմոնոյենն. | ուանիմ, լսեմանիս, լսեմանի. լսեմանիք, և այլն։ Ի հրամայականն. | ուա, կամ լսեացիր. լսեացարուք։ | ուաոջիր, կամ լսեացիս, լսեացի. լսեացարուք, լսեացէք, լսեացին։ Ի ապրեսաուկան. | ուանայցիմ, լսեանայցիս, լսեանայցէ. և այլն։

Ծրինակ երկրորդ։

Ստհմանական եղանակն Անբլոյ։

Ստասանամ, խոստանաս, խոստանայ։
Խոստանամք, խոստանայք, խոստանան։

Անցեալ։

Խոստացայ, խոստացար, խոստացաւ։
Խոստացաք, խոստացայք, խոստացան։

Պարզ անցեալ։

Խոստացեալ եմ, ես, է. Խոստացեալ ենք, էք, են։

Վերջին անցեալ։

Խոստացեալ էի, էիր, էր. Խոստացեալ էաք, էիք, էին։

Ապառնի։

Խոստացայց, խոստացցես, խոստացցէ։
Խոստացցուք, խոստացջիք, խոստացցեն։

Հրամայական եղանակն Անբլոյ։

Խոստացիր, մի խոստանար. Խոստացարուք, մի խոստանայք։

Ապառնի։

Խոստացջիր, կամ խոստացցես, խոստացցէ։
Խոստացուք, խոստացջիք, խոստացցեն։

Ապրեսաուկան եղանակն Ապառնի։

Խոստանայցեմ, ցես, ցէ. Խոստանայցուք, ցէք, ցեն։

Ենթակայական։

Խոստացեալ իցեմ, իցես, իցէ. իցեմք, իցէք, իցեն։

Անդեմաբեր եղանակ. Անբլոյ. Խոստացող. Անցեալ. Խոստացեալ. Ապառնի. Խոստանալոց։

Վրա-

Ստացական ներգործական բայից լսա . . ՀՈՐՊ՝ .
Ստացական այ, բայ ի սահմանականի ներկային՝ լինի
ըն ներգործականին . Ինչ ի հարկաւոր տեղիս ձևանայ
ես և ասյան բայիւք . զոր առ ի սէտս հետագայ լծոր-
դութեանց՝ կարգեմք ի ներկայ սահմանականին սմինչ ի
վերջն .

Սահմանական եղանակի Ներկայ .

Ստացական լինիմ , լինիս , լինի . լինիմք , լինիք , լինին .
Անկատար .

Ստացական լինայի , լինայիր , լինայր . լինայաք , լինայիք , լինային .
Կատարեալ .

Ստացական եղէ , եղեր , եղև . եղաք , եղէք , եղեն .
Յաւարտեալ եւ Ապեռկատար .

Ստացական եմ , ես , է . և այլն . ևի , ևիր , էր . և այլն .
Ապառնի .

Ստացական եղեց , եղիցես , իցի . եղիցուք , լիցիք , լիցին .
Հրամայական եղանակի Ներկայ .

Ստացական լեր , մի ստացական լինիր . լերուք , մի լինիք .
Ապառնի .

Ստացական լինիցիս , կամ լինիցես , լինի . լինիցուք , և այլն .
Ստորոգական եղանակի Ներկայ .

Ստացական լինիսկամ , ցիս ցի . լինիսկամք , ցիք , ցին .
Կամական .

Ստացական ցիմ , ցիս , ցի . ստացական ցիմք , ցիք , ցին .
Ենթադրական . Ստացական լինելոյ լինելոյ . և այլն .
Ընդունելոք . Ներկայ եւ Անցեալ . Ստացական Ապառնի . Ստացական Անցեալ .

Բայ այսմ նմանարհին ամ բայք ներգործականք յան-
գեալք ի ամ . բայ ի բայիս լամանամ . զոր օրինակ .

Գողանամ ,	ացայ , ցիք .	Գողանալ .
Օրհնամ ,	ացայ , ցիք .	Օրհնել .
Սնեւրամ ,	ացայ , ցիք .	Սնեւրել .
Հզամամ ,	ացայ , ցիք .	Հզօրանալ .
Աւերամամ ,	ացայ , ցիք .	Աւերել .
Սուտամամ ,	ացայ , ցիք .	Սուտանալ .
Ամօթամամ ,	ացայ , ցիք .	Ամօթանալ .

(Ը կրաւորականի ներկայն լինի և ա՝ իմանիմ, նիս, նէ.)

Սառնամ, ացայ, ցիր. Սառնալ. առնենալ:

(Ը կրաւորականի ներկայն լինի և ա՝ առացանիմ, նիս, նէ.)

Ընդլանամ, ցայ, ցիր (իբր ներփ). Ընդլենալ.

Տգեհառնամ, ցայ, ցիր. (իբր ներփ). Տգեհենալ.

Տղեհանամ, ցայ, ցիր. (իբր ներփ). Տղեհենալ.

Անբկանամ, ցայ, ցիր. (իբր ներփ). Անհաւել:

Այսպէս լառնաբհին և վերջերին բայքս՝ յանգեալք ըստ
ի՛մ. գոր օրինակ.

Լաւանամ, ացայ, ի ացի, ա. Լաւանալ. առնենել:

Ելոզամ, ացայ, ի ացի, ա. (իբր ներփ). Ելոզ առնել.

Ելախահոզամ, ացայ, ա. (իբր ներփ). Ելախ հոզել:

Ելհասամ, ացայ, ի ացի, ա, ի ացիր, (իբր ներփ). Ելհասնել:

Ազամ, ացայ, ի ացի, ա ի ացիր. (իբր ներփ). Ազ ման նել.

Ազատնամ, ացայ, ացիր. (իբր ներփ). Ազատ ման:

Յոմն բայս առնեմ պատճառել ի բաղմ ժամանակս՝ լրանայ
ի բային առնեմ. որ, Լառնամ, եաս, եայ. առնի, նիր,
նը, կամ առեալը. առնցի, ցիր, եաց. առեալ, ալ ա.
առեր. առեցիք, ալ առեք:

Որինակ երկրորդ.

Ահմանական եղանակի ներկայ.

Բանամ, աս, այ. Բանանք, այք, ան.

Ընդոստ:

Բանանի, այիր, այր. Բանանայք, այիք, ային.

Վաղակատար:

Բացի, բացեր, եբաց, ի բաց.

Բացաք, բացիք, բացին.

Ընդարձակ ե Վերջակատար:

Բացեալեմ, ես, է. և այլն. Բացեալ ենք, էք, են. և այլն.

Ընդոստ.

Բացէց, բացցես, բացցէ.

Բացցուք, բացջիք, բացցին.

Ընդհատական եղանակի ներկայ.

Բաց, մի բանար. Բացէք, մի բանայք.

Ընդոստ.

Բացջէր, ի բացցես, բացցէ. և այլն. ունի սահմանականին.

Ապա

Առաջին եղանակ Ներկայ.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Երկրորդ եղանակ Անցեալ.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Երրորդ եղանակ Ապառնի.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Չորրորդ եղանակ Հրամայական.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Հինգերորդ եղանակ Ենթադրական.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Վեցերորդ եղանակ Անորոշ.

Ներկայ, անցեալ, ապառնի, հրամայական, ենթադրական եւ անորոշ.

Ներկայ.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Անցեալ.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Ապառնի.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Հրամայական.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Ենթադրական.

Ես	Մենք	
Դու	Դուք	
Նա	Նոքա	

Օբլնաակ ընբսրդ ։

Ականանչան եղանակի Ներկայ ։

Բառնամ, առ, ալ · Բառնամք, ալք, ան ։

Անկատար ։

Բառնայի, այիր · այր, Բառնայաք, այիք, ային ։

Կատարեալ ։

Բարձի, բարձիր, եբարձ, ել բարձ ։
Բարձաք, բարձիք, բարձին ։

Հպատակական և Պերֆեկտում ։

Բարձեալեմ, ես, է · և այլն ։ Բարձեալէի, էիր, էր · և այլն ։

Ապառնի ։

Բարձից, բարձցես, բարձցէ ։
Բարձցուք, բարձջիք, բարձցեն ։

Հրամայական եղանակի Ներկայ ։

Բարձ, մի բառնար · Բարձիք, մի բառնայք ։

Ապառնի ։

Բարձջիր, ել բարձցես, բարձցէ · Բարձցուք, և այլն ։

Ապրեզտեռնական եղանակի Ապառնի ։

Բառնայցեմ, ցես, ցէ · Բառնայցուք, ցէք, ցեն ։

Անորոշ ։

Բարձեալ լինել, լինես, լինի · լինելք, լինիք, լինեն ։

Ընդհանուր եղանակ · Բառնալ, բառնալով · և այլն ։

Ընդառնելոյ · Ներկայ · Բարձող · Անցեալ · Բարձեալ ։

Ապառնի · Բառնալոց ։

Օբլնաակ Վրաստրականին ։

Ականանչան եղանակի Ներկայ ։

Բառնիմ, իս, ի · Բառնիմք, իք, ին ։

Անկատար ։

Բառնայի, այիր, այր, Ինչուր · Բառնայաք, այիք, ային ։

Կատարեալ ։

Բարձայ, բարձար, բարձաւ ։
Բարձաք, բարձայք, բարձան ։

Ապառնի ։

Բարձայց, բարձցիս, բարձցէ ։
Բարձցուք, բարձջիք, բարձցին ։

Հրա-

Հրամայական եղանակի Ներկայ ։

Բարձքը · Բարձարուք, կամ բարձքը ։

Ապառնի ։

Բարձջիք, կ բարձցիս, բարձցի · Բարձցուք, և այլն ։

Սորոտապատում եղանակի Ապառնի ։

Բառնայցեմ, ցիս, ցի · Բառնայցիմք, ցիք, ցին ։

Անբուռնելի եղանակ · Բառնելոյն բառնալ-բառնալոյ և այլն ։

Ընդունելոյ · Ներկայ և Անցեալ · Բարձեալ · Ապառնի · Բառնալն · Բառնալիս, կամ բառնալոյց ։

Իսկ մնացեալ ժամանակքն լինելին ըստ նեղդրձականին ։

Ըստ այսմ խոնարհին և բաղադրեալք սորա՝ ի վարիլն նեղդրձականապէս · զոր օրինակ ։

Ամբառնամ, բարձի, բարձ · Ալ էր վերցնել · Բարձրացնել ։
Համբառնամ, բարձի, բարձ · Կորն է ընդ վերնոյն ։
Վերամբառնամ, ձի, բարձ · Խոտին անելով բարձրացնել ։
Ալերամբառնամ, ձի, բարձ · Ալ երցնելով բարձրացնել ։
Պարարառնամ, ձի, բարձ · Ծորս խողճին վերցնել ։

Գ Ո Լ Ո Խ · Մ ։

Լեռնաբնակաց նեղբդրձական բայից բաց երբորդ չեռաբեռ ։

Օրինակ առաջին ։

Սահմանական եղանակի Ներկայ ։

Թողում,	Թողուս,	Թողու ·
Թողումք,	Թողուք,	Թողուն ·
	Հնչական ·	
Թողուի,	Թողուիր,	Թողոյր ·
Թողուաք,	Թողուիք,	Թողուին ·
	Կատարեալ ·	
Թողի,	Թողեր,	եԹող, և Թող ·
Թողաք,	Թողիք,	Թողին ·
	Յաբեխոտար ·	
Թողեալեմ, եա, է ·	Թողեալեմք, էք, են ·	
	Գնբուխոտար ·	
Թողեալէի, էիր, էր ·	Թողեալէաք, էիք, էին ·	
	Ապառնի ·	
Թողից,	Թողցես,	Թողցէ ·

Թող-

Թողում ,	Թողում ,	Թողում եմ .

Հրամայական եղանակի Երկայն .

Թո՛ղ ,	Թո՛ղ ի Թողու՛ր .	Թո՛ղք ,

Կատարյալ .

Թողի՛ր ,	կամ Թողեա՛ ,	Թողե՛ք .
Թողո՛ւ ,	Թողի՛ք ,	Թողե՛ն .

Ապառնի եղանակի Կատարեալ .

Թողու՛ցուս ,	Թողու՛ցուս ,	Թողու՛ցուս .
Թողու՛ցուք ,	Թողու՛ցուք ,	Թողու՛ցուն .

Կատարեալ .

Թողեա՛լ էի՛մ , էի՛ս , էի՛ . Թողեա՛լ էի՛նք , էի՛ք , էի՛ն .
Կատարելոյն եղանակ . Թողու՛լ , Թողո՛ւլ , Թողո՛ւլ , ի՛ Թողու՛լս
Կատարելոյն եղանակ . Երկայն . Թողո՛ղ . Կատարեալ . Թողեա՛լ ,
Կատարեալ . Թողո՛ց .

Օրինակ Վերադարձականին .

Ներկայ եղանակի Երկայն .

Թողանի՛մ , ի՛ս , ի՛ . Թողանի՛մք , ի՛ք , ի՛ն .
(Կամ ըստ ներքնագրչականին՝ որպէս ուղղութեան եղ նախնեաց)
Թողո՛ւմ , Թողո՛ւս , Թողո՛ւ . Թողո՛ւմք , Թողո՛ւք , Թողո՛ւն .

Կատարեալ .

Թողա՛յ ,	Թողա՛ր ,	Թողա՛ւ .
Թողա՛ք ,	Թողա՛յք ,	Թողա՛ն .

Կատարեալ .

Թողա՛ցց ,	Թողե՛ա ,	Թողե՛ .
Թողո՛ւք ,	Թողի՛ք ,	Թողե՛ն .

Հրամայական եղանակի Երկայն .

Թողի՛ր . Թողա՛րուք .

Կատարեալ .

Թողի՛ր , կ Թողցի՛ս , Թողցի՛ . Թողո՛ւք , Թողի՛ք , Թողցի՛ն .
Կատարելոյն եղանակ . Թողո՛ւլ , Թողո՛ւլ , կ Թողու՛լ , Թողո՛ւլ
Կատարելոյն եղանակ . Երկայն ի Կատարեալ . Թողեա՛լ , կ Թողեցեալ
Կատարեալ . Թողո՛ղ , կամ Թողո՛ց .

Ըստ ինքեան ժամանակիցն լինին եւ ներգործականին .

Ըստ այսմ խոնարհին միայն այսոքիկ ներգործական
բայք .

Ա՛ռնեում, առի, առեր, հառ. կ՚առ. առ. առնում. առնուլ. առ
աւոր, առեալ. առնելոց, առնելի. Ա՛ռնել-ելնել.
Այսպէս են և բաղադրեալք սորա, Ընդառնում.
մանառնում, պարառնում, և այլն.
Բ՛զկլում, լի, լեր, արգել. արգել. Ջլեցուցանել.
Գ՛տնում, լի, լեր, եգնել. գել. Պիտոյիդ ընել.
Գ՛տրծում, ծի, ծեր, եգերծ, կ գերծ. գերծ. Ծ՛ոյլ անել.
Ո՛ղում, ղի, ղեր, եղեղ, կ ղեղ. զեղ. Խիտ յ՛ղեել.
Ո՛ղնում, նի, ներ, եղնեն, կ ղնեն. զեն. Ա՛րբենել.
Ո՛ղծում, ծի, ծեր, եղերծ, կ զերծ. զերծ. Ա՛զատել.
Ծ՛ռնում, Թի, Թեր, եԹուռ. Թուռ. Ծ՛ռել.
Լ՛ռում, սի, սեր, լես. լես. Փշրել.
Լ՛ղում, կ լեղում, ղի, ղեր, լեղ, կ եղել. լեղ, կ լեղ. Ա՛ղել.
Կ՛ասում, սի, սեր, կաս. կաս. Կասել.
Կ՛արկառում, ռի, ռեր, կրկառ. կառ. Ա՛ռնել, յ՚ետել.
Կ՛ղում, ղի, ղեր, եկղ. կ՚ղ. Ա՛ղել.
Հ՛ատում, տի, տեր, եհատ. հատ. Խտել.
Հ՛ղում, ղի, ղեր, եհղ. հ՚ղ. Ծ՛ռփել.
Հ՛նում, նի, ներ, եհնեն. հ՚նեն. Հ՛նել.
Հ՛երձում, ձի, ձեր, եհերձ. հ՚երձ. Պատռել.
Յ՛առելում, լի, լեր, յառել. յառ՚ել. Ա՛ռելցնել.
Յ՛ղում, ղի, ղեր, եյղ. յ՚ղ. Փոխել, դարձնել.
Յ՛ղցում, ցի, ցեր, եյղց. յ՚ղց. Ա՛ղցնել.
Յ՛նում, նի, ներ, եյնե. յ՚նե. Ընկճահոգի՚ լինել.
Սահ՛ղծում, ծի, ծեր, սահղծ. սահ՚ղծ. Սահ՚ղծել.
Ըստ այսմ լինելին և բարդեալք սորա, Ա՚ղբասահղ՚
ծում. Ա՚ղխասահղծում. Ա՚ննդանասահղծում. եւն.
Ց՛ելում, լի, լեր, եցել, կ ցել. ց՚ել. Ն՚եղչել.
Փ՛ղծում, ծի, ծեր, եքերծ. քերծ. Փետուր ի՚ղնել հանել.
Փ՛ղցում, ցի, ցեր, եքեց. քե՚ց. Ծ՛ոպելով ծերկի ծաշել.

Իսկ հետագայքդ ըստ իմիք խոստովին. որոց ումանք
ևս ստակասին.

Ա՛ռաւելում, լի, լեր, լեաց. լեա՚ց. Ա՚ռաւելցնել. շատացնել.
Ա՛ռատագործում, ղի, ղեր. ղեալ. Ա՚ռատ գործել.
Ա՛ռտրահղում, ղի, ղեր, ղեալ. Ա՚ռտրահղել. Խաչել.
Ց՛նդանղում, ղի, ղեր, յեղանեղ, կ ղեաց. ղեա՚. Վտիտնալ.

Ա՚նկղ-

Ընկլնում, ընկլի. պարձր ա՛նել.
Կլնում, կլայ, կլար, կլաս. կլայց, կլցիս, կլցի՛ր. կլանել.
Կրծում, կրծե՛ր, կրծեա՛լ. կո՛ծել.
Հլսում, հլսի՛ր, հլսե՛ր. հլսա՛ր. հո՛սել.
Դիղում, դիղի՛ր, դիղե՛ր. դի՛ղել.

Ա՛ղ դիտելի է, զի ամենք ՚ի բայից առաջ նաև ՚ի եմ յանդին. զոր օրինակ, Լսեմ. լսեայ. կարկաչեմ. կրծեմ. յեղեմ. յեղյեղեմ. յեղյեմ. յեռեմ. ցնդեմ. քցեմ. և զնորդին որպէս զգործեմն։ Ոմանք ևս ՚ի ա՛նէմ յանդին. զոր օրինակ, Ծ՛ երծանեմ. Թքանեմ. կլանեմ. և զնորդին որպէս զհաստանեմն։ Եւ ոմանք ևս միանգամայն յանդին ՚ի եմ և ՚ի ա՛նէմ զոր օրինակ, Ընդելեմ, կամ ընդելանեմ. դերծեմ, կամ դերծանեմ. քերծեմ, կամ քերծանեմ. դիզեմ, կամ դիզանեմ. լիզեմ, կամ լիզանեմ. կիզեմ, կամ կիզանեմ. հերձեմ, կամ հերձանեմ. հիւսեմ, կամ հիւսանեմ. ստեղծեմ, կամ ստեղծանեմ. Եւ զորդին քան երկուցն ևս։

Օրինակ երկրորդ։

Սահմանական եղանակի Ներկայ։

Ես	ընդ ես,	ընդ ե՝
Մեք	ընդ ենք,	ընդ են։
Ընդ ես,	ընդ ես,	ընդ ես։
Դուք	ընդ եք,	ընդ են։
Նա,	ընդ ես,	ընդ ես։
Նոքա	ընդ են,	ընդ են։

Անկատար։

Ես	ընդ էի,	ընդ էի.
Մեք	ընդ էաք,	ընդ էին։

Յաւարտեալ և Ա-երեկոտար։

Ես	ընդ եալ եմ, եա, է. և այլն։	ընդ եալ էի, էիր, էր. և այլն։

Ապառնի։

Ես	ընդ իցեմ,	ընդ իցեմ.
Մեք	ընդ իցուք,	ընդ իցեն։

Հրամայական եղանակի Ներկայ։

Դու	ընդ ի՛ր,	ընդ ե՛ր.
Դուք	ընդ ի՛ք,	ընդ ե՛ք։

Ստորոգական.

| ՅՈՒՐ, ԻՄ ԼԱՎԸ, ԼԱՎՍ. | ՅՈՒՐՔ, ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎԸՆ.

Անորոշ դերանունի Ստորոգական.

| ՈՒՐՈՒՄ, ՅՈՒՐ, ՅՈՒՐ. | ՈՒՐՈՒՔ, ՅՈՒՐՔ, ՅՈՒՐՆ.

Ցուցական.

| ՅԱՅՍ ԼԱՎԸ, ԼԱՎՍ. | ՅԱՅՍ ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎԸՆ.

Անձնական Ստորոգական.

| ՈՒՐՈՒՄ, ԼԱՎՍ, ԼԱՎ. | ՈՒՐՈՒՔ, ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎԸՆ.

Անորոշ դերանունի Ստորոգական.

| ՈՒՐՈՒՄ, ՅՈՒՐ, ՅՈՒՐ. | ՈՒՐՈՒՔ, ՅՈՒՐՔ, ՅՈՒՐՆ.

Ցուցական.

| ՅԱՅՍ ԼԱՎԸ, ԼԱՎՍ. | ՅԱՅՍ ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎԸՆ.

Անձնական Ստորոգական.

| ՈՒՐՈՒՄ, ԼԱՎՍ, ԼԱՎ. | ՈՒՐՈՒՔ, ԼԱՎՔԸ, ԼԱՎԸՆ.

Ցուցական.

| ՅԱՅՍ, ԼԱՎ, ԼԱՎՍ. | ՅԱՅՍ, ԼԱՎՔ, ԼԱՎՔ.

Ստորոգական.

| ՅՈՒՐ, ԼԱՎ, ԼԱՎ. | ՅՈՒՐՔ, ԼԱՎՔ, ԼԱՎՔ.

Ցուցական.

| ՅԱՅՍ, ԼԱՎՍ, ԼԱՎ. | ՅԱՅՍ, ԼԱՎՔ, ԼԱՎՔ

Օրինակ Բ. Բայ.

Ներկա ժամանակ եղանակի Ներկայ.

Բ նկենում, ում, ու. Ընկենումք, ուք, ում.

Անկատար.

Ընկենում, ումը, ար. Ընկենումաք, ումք, ումն.

Ապառնի.

Ընկեցի, ընկեցը, ընկէց.
Ընկեցայք, ընկեցիք, ընկեցին.

Հնարավոր և Հրամայական.

Ընկեցեալ եմ, ես, է. և այլն. ենք, եք, են. և այլն.

Պայման.

Ընկեցեալ էի, էիր, էր. և այլն.
Ընկեցեալ իցեմ, իցես, իցէ. իցեմք, իցէք, իցեն.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ընկե՛ց, մի՛ ընկենուր. Ընկեցէ՛ք, մի՛ ընկենուք.

Ապառնի.

Ընկեցիջիր, կամ ընկեցիս, ընկեցէ՛. և այլն.
տե՛ս սահմանականին.

Ակամայական եղանակի Ապառնի.

Ընկենուցում, ցուս, ցու. Ընկենուցուք, ցուք, ցուն.

Ենթակայական.

Ընկեցեալ լինեմ, լինիս, լինի. լինիմք, լինիք, լինին.
Ընդհանուր եղանակ. Ընկենուլ, ընկենուլոյ, ընկենուլս այլն.
Ընդունելոյ՝ Ներկայ. Ընկեցօղ. Ապագայ. Ընկեցեալ.
Ապառնի. Ընկենելոց.

Օրինակ Գ. Բաղադրականին.

Ահմանական եղանակի Ապառնի.

Ընկեցայ, ցար, ցաւ.
Ընկեցաք, ընկեցայք, ընկեցան.

Ապառնի.

Ընկեցայց, ընկեսցիս, ընկեսցի.
Ընկեսցուք, ընկեսջիք, ընկեսցին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ընկեցարուր.

Ապառնի.

Ընկեսջիր, և ընկեսցիս, եսցի. Ընկեսցո՛ւք, եսջիք, եսցին.

Ապառ-

Ընդհանրական. Ներգործական. Կրկնացեալ. Ստացական.
Ընդհանրական, կամ ընկերական.

Ի սկզբան ստացեալ ժամանակն լինելի ըստ ներգործականին.
եւ ի հարկաւոր տեղիս ձեւանան եւ սոքա բայիւք զոր ի-
ներգործականքն. Ընկերացեալ լինելի, լինել, լինելիցի, լինիլ.

Յորժամ խոնարհին միայն այսոքիկ ներգործական բայք.

Ընդունիմ,	կեցի, կիցեմ.	Ստանալ տալ.
Ընդունում,	կացի, կեայ.	Ունել տալ.
Ընդունուի,	քեցի, քիցես.	Ընդունել. պատուել.
Ընդունուիմ,	կեցի, կեայ.	Ընդունել. խոստովանել.

Ընդհանրական.

Ընդունուիմ, ուս, ու. Ընդունուիմք, ուք, ուն.

Ընդունուի, ուիր, ոյր. Ընդունուիք, ուիք, ուիրն.

Հոգոյնեալ.

Ընդունեցայ,	ընդունեցար,	ընդունեցաւ.
Ընդունեցաք,	ընդունեցայք,	ընդունեցան.

Ընդունեցեալ եմ, ես, է. եւ այլն. եմ, իմք, էք, են եւ այլն.

Ապառնի.

Ընդունեցայց,	Ընդունեցիս,	ընդունեցիցէ.
Ընդունեցուք,	ընդունեցջիք,	ընդունեցցեն.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ընդունեցիր,	ընդունուր.
Ընդունեցարուք, եւ ընդունեցիք,	ընդունուք.

Ապառնի.

Ընդունեցջիր, եւ ընդունեցցիս, ցցէ. Ընդունեցցուք, եայլն.

Անորոշաստիճան եղանակի Ապառնի.

Ընդունուցանել, ցուս, ցու. Ընդունուցուանք, ցուք, ցուն.

Ընդունեցեալ լինիմ, իցես, իցէ. Լինիմք, իցէք, լինին.

Ընդունել. ընդունելոյ. եւ այլն.

Ընդունելոյ. Ներկայ. Ընդունող. Ընդունեցեալ.

Ապառնի. Ընդունելոց.

Այժմ

Սորա կրաւորականն Հետանալ կամ քայքել. Ընթերց. ցեալ լինիմ, եղէ, եղէց. և այլն.

Թոհալիտ՝ ըստ սմանց նեղիլ, սէր կալեր լինել. Ընթերց. ցանիմ, լաս, լ. ընթերցանելիք, լք, լիս.

Եւ սեռորադասականն Ընթերցանելիմ, ցիս, ցի, և այլն. Խակ ընդունելութիւն՝ Ընթերցեալ. ընթեռնուլ, կամ ընթերցանելն.

Ըստ այսմ խոնարհին միայն այսոքիկ ներգործական բայք.

Ոչ գենուլ, զգեցայ, զգեցեալ. Հագնել.
Սոյնպէս լինին և բաղադրեալք սորա, ի ա. առագենուլ պայծառ առագենուլ. վերագենուլ. և այլն.
Ակնուլ, սկսայ, սկսեալ. սկսանել. Խոհել.
Հանուլ, հանայ, հանեալ, հանաւ. Հանեալ եմ. հա
նայց, հանցիս, հանցի. հան. Հինել. նոյնա գործել.

Գ Լ Ո Ւ Խ · Ժ ·

Խոնարհմանի ներգործականէրպ չէ գործիչն բայից՝ զոր առաջի
ծրագրեցաք.

Օրինակ առաջին՝ ըստ խոնարհման Գործեմ բային

Ներկայ.

Գործեմ,	գործես,	գործէ.
Գործեմք,	գործէք,	գործեն.

Անկատար.

Գործէի,	գործէիր,	գործէր.
Գործէաք,	գործէիք,	գործէին.

Կատարեալ.

Գործեցի,	գործեցեր,	գործեաց.
Գործեցաք,	գործեցէք.	գործեցին.

Ցորիշտասր.

Գործեալ եմ, ես, է. Գործեալ եմք, էք, են.

Գերազանց.

Գործեալ էի, էիր, էր. Գործեալ էաք, էիք, էին.

Ապառնի.

Գործեցից գործեսցես, գործեսցէ.

Գործ

Դիմաւորական, դիմաւորիչ, դիմաւորեալ.

Հրամայական եղանակի Երկրորդ.

Դիմաւոր, մի դիմաւորեր. Դիմաւորեցէք, մի դիմաւորէք.

Ապառնի.

Դիմաւորիցեմ, դիմաւորիցես, դիմաւորիցէ. Դիմաւորիցուք, և այլն.

Սորոշեալ եղանակի Ապառնի.

Դիմիցեմ, ցես, ցէ. Դիմիցուք, ցէք, ցեն.

Անցեալ.

Դիմեալ էի, էիր, էր. Դիմեալ էինք, էիք, էին.

Անորոշ եղանակ. Դիմել, դիմելոյ, դիմելով, ի դիմել.

Ներոռնեալութիւն. Երկրորդ. Դիմօղ. Անցեալ. Դիմեալ, կամ դիմեցեալ. Ապառնի. Դիմելոց, կամ դիմելի.

Այսպիսի խոնարհին և այլ ամ ներգործակերպ չէ՝ զգալական բայք աւարտեալք ի են, բայց յայտնի, զորս անհրաժեշտ կարգել յառաջիկայդ. զոր օրինակ.

Ասմանամ,	եցի, եար.	Ասմանալ.
Ընկնայեմ,	եցի, եար.	Ընկնալ եանել.
Ընդաւեմ,	եցի, եար.	Ընդալ.
Գոչեմ,	եցի, եար.	Գոչել.
Գոռանդայեմ,	եցի, եար.	Գոռանդալ.
Իրեբեբեմ	եցի, եար.	Իրեբեբել.
Լեռնանցնեմ,	եցի, եար.	Լեռնանցնել.
Լուսաբանեմ,	եցի, եար.	Լուսաբանել.
Լուսաւանեմ,	եցի, եար.	Լուսաւանել.
Լուսաւեմ,	եցի, եար.	Լուսաւել.
Կարապաւեմ,	եցի, եար.	Կարապաւել.
Հեռանամ,	եցի, եար.	Հեռանալ.
Հոսկեմ,	եցի, եար.	Հոսկել.
Հրատապհոգեմ,	եցի, եար.	Հրատապ հոգել.
Ձիւեմ,	եցի, եար.	Ձիւել.
Ցամաքեմ,	եցի, եար.	Ցամաքել.
Վազեմ,	եցի, եար.	Վազել.
Վերհեմ,	եցի, եար.	Վերհել.
Օրհնեմ,	եցի, եար.	Օրհնել.
Պարեմ,	եցի, եար.	Պարել.
Պատեմ,	եցի, եար.	Պատել.
Տևեմ,	եցի, եար.	Տևել.

Օրի-

Ցնդհանուր եղանակ խոնարհման ըստ ապառնի բայից.

Ապահաստատական եղանակի ներկայ.

Ես տանեմ, ես, ես. Մենք տանեմք, եք, են.

Ընդդիմակ.

Դու տանիս, իր, ես. Դուք տանիցէք, ք, ցեն.

Հարակատար.

Ես տարի, տարեր, եմ տարեալ, ել տարեալ.
Դու տարեր, տարիր, տարեալ.

Ցարակատար ի Գերակատար.

Ես տարեալեմ, ես, ես. և այլն. էի, էիր, էր. և այլն.

Ապառնի.

Ես տիցեմ, տացես, տացէ.
Մենք տացեմք, տիցեմք, տացեմ. տացուք, տիջիք, տացեն.

Հրամայական եղանակի ներկայ.

Տար, տարէ՛ք, տարեալ լեր, տարեալ լերէ՛ք.

Ընդդիմակ.

Մի՛ տանիցես, ցես, ցէ՛ք. Մի՛ տանիցեմք, ցէք, ցեն.

Ընդդիմակ.

Մի՛ տարեալ իցես, իցէ՛ք, իցեն. Մի՛ տարեալ իցեմք, իցէք, իցեն.

Ընդհանրական եղանակ. Անանձն, մանանչ, առանձինս. անանձինս եմ.

Ներգործական. Ներկայ. Տանող, ի մեզ. Ընդհակառակ. Տանել. Ապառնի. Տանելոց, կամ մոտանելի.

Այսպէս խոնարհէն միայն այսոքիկ ներգործականք, զորս ունին խոտորեալս ի ժամանակս իւրեանց, և ունին և սակաւս, և յայլոց լծանան. այր.

Ընդհանուր, ես, ես, հանց, ել անց. անց եալ ընդ.

Ես տարի ելանեմ և բազադրեալք սորա. Ես անցանեմ. առանցանեմ, կամ առանցեմ. զառանցանեմ, կամ զառանցեմ. սպառանցանեմ. և այլն.

Ելանեմ, ելի, ելիր, ել. ել. Ելանել.

Ես տարի ելանեմ և բազադրեալք սորա. Ես ելանեմ. յառաջանեմ. և այլն. Ես և բազադրեալք նոցա ունին բայիկն. որպես ընդմանեմ. դնեմ. ածանեմ. ևայլն.

Իջանեմ, իջի, իջիր, ել. ել իջանել.

Հասանեմ, ի, ասիր, եհաս. հաս. հասանել. հաս եմանալ.

Ծնանեմ, ջի, ջիր, ջաս. ջնիջիր. իջանել. ցածանալ.

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

Ի ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

Ի ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Խոնարհման ներբերութիւնք եղեալք ըստ ձայնից՝ ըստ երիցս չորեքտասանից.

Օրինակ առաջին՝ ըստ խոնարհման Հնամ բային.

Սահմանական եղանակի Ներկայ.

Հնամ,	Հնաս,	Հնայ.
Հնամք,	Հնայք,	Հնան.

Անկատար.

Հնայի,	Հնայիր,	Հնայր.
Հնայաք,	Հնայիք,	Հնային.

Ապառնի.

Հնացի,	Հնասցիր,	Հնայց.
Հնացաք,	Հնացիք,	Հնասցին.

Յարակատար և Վաղակատար.

Հնացեալ եմ, ես, ես. ևն. ևք, եք, եր. ևք.

Հրամայական.

Հնացիր,	Հնասցես,	Հնասցէ.
Հնասարուք,	Հնասջիք,	Հնասցին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Հնա,	ոչ հնար.	Հնացէք, ոչ հնայք.

Ապառնի.

Հնասջիր, կամ հնասցես, հնասցէ. Հնասցուք. ևն.

Ապառնական եղանակի Ապառնի.

Հնայցեմ,	հնայցես,	հնայցէ,
Հնայցուք,	հնայցէք,	հնայցեն.

Ենթադրական.

Հնացեալ լինիցեմ, լինիցես, լինիցէ. լինիցուք, լինիցէք, լինիցեն.

Ընդհանրական եղանակ. Հնալ, հնալոյ, հնալով, ի հնալ. Անդեմ. Հնացող. Անցեալ. Հնացեալ. Ապառնի. Հնալոց, կամ հնալի.

Այսպէս խոնարհին ամ բայք չհղաւորականք յանդեալք ի ամ, բայց յայնոց՝ որոց ուղիւք հնալ ի յաջորդէ. ինչ

Նման, ասի, սա. Արժան անել. նմանել.
Օգնամ, ասի, նա. Ընդել.
Խաղամ, ասի, շա. Խաղալ. նա՝ առաջ գնալ.

Յայտաւամ,	ացի, տաւ.	Ձեռս։
Ինդրամ,	ացի, դաւ.	Աղաչանաւ։
Խրախտաւամ,	ացի, տաւ.	Հոլքեայ գեալ։
Օրհնամ,	ացի, ծիւաւ.	Գովաբանեմ ընծ։
Հաւատամ,	ացի, դաւ.	Հաւատալ։
Ունամ,	ացի, ւնաւ.	Ունել։
Խոհարտամ,	ացի, տաւ.	Հնարմբ խօսիլ։
Տահամ,	ացի, հաւ.	Դնիմանալ։
Փառնդամ,	ացի, դաւ.	Փաղաքել։

Ասլ գիտելի է, զի ամենք յայտարիսի բայից ապառիկ ևս յանգեալ՝ ապառիկս լծորդին. ինչ. Խրմնջամ, կամ խրմնջեմ, եցի. Կռնչամ, կ կռնչեմ, եցի. Փռնչամ, կամ փռնչեմ, եցի. Լուզամ, կամ լուզեմ, եցայ. Օրհամ, կ ծիւեմ, եցայ. Խրախտաւամ, կ խրախտանաւամ, ացայ. Խոհարտաւամ, կ յոհարտանաւամ, ացայ. եւն։

Օրինակ երկրորդ՝ ըստ խոնարհման Յոյսդանամ բային։

Գոհանամ, նաս, նայ. Գոհանանք, նայք, նան։

Ներկայ։

Գոհանայի, այիր, այր. Գոհանայաք, այիք, ային։

Անկատար։

Գոհայայ,	գոհայար,	գոհայաւ.
Գոհայաք,	գոհայայք,	գոհայան։

Յարակատար և Գերազանց։

Գոհացեալ եմ, ես, ե. եմք, էք, էք. եւն։

Ապառնի։

Գոհասցայց,	գոհասցիս,	գոհասցի.
Գոհասցուք,	գոհասջիք,	գոհասցին։

Հրամայական եղանակի Ներկայ։

Գոհացիր, մի գոհանար.

Գոհացարուք, և գոհայիք, և ցիք, մի գոհանայք։

Ենթադրական։

Գոհասջիք, և գոհասցիս, գոհասցի. Գոհասցուք, եւն

Ապառնական եղանակի Ներկան։

Գոհանայցեմ, ցես, ցէ. Գոհանայցուք, ցիք, ցեն։

Ներգործական։

Գոհացեալ լինիմ, լիցես, լիցէ. լինիմք, լինիք, լինին։

Ներ-

Ընդհանրական. Ամենայն, ոմանք, ոմանց. Ընդհանրապէս. Ընդհանրաբար. Ընդհանրութիւն. Ընդհանրանալ. Ընդհանրացուցանել. Ընդհանրացուցանիչ. Ընդհանրացուցանել. Ընդհանրացուցանելի. Ընդհանրացուցանելոց. Ընդհանրացուցանելով. Ընդհանրացուցանելոյ. Ընդհանրացուցանելոյն. Ընդհանրացուցանելոյս. Ընդհանրացուցանելոյսդ. Ընդհանրացուցանելոյսդ. Ընդհանրացուցանելոյսդ

Տժգունամ, ացայ, ացիր. Տժգունել։
Փքամ, ացայ, ացիր. Փքուիլ։
Օղջամ, ացայ, ա, ի ացիր. Փշշանել։
Խռնիամ, ացայ, ա, ի ացիր. Խռովելով հեռանալ։
Կողկամ, ացայ, ա, ի ացիր. Օղջել։
Վխամ, ացայ, ա, ի ացիր. Վհատիլ։
Տաղտկամ, ացայ, ա. ի ացիր. Կեղանալ ղաբիլ։
Տարփամ, ացայ, ա, ի ացիր. Խինոտ ցանկալ։
Տրփամ, Կուռփամ, ացայ, ա, ի ացիր. Ջնանիլ։
Փառհամ, ացայ, ա, ի ացիր. Կ ապրիլ անել։
Կռամ, ացայ, ացար, եռաց, ա, ի ացիր. Կռա փալ։

Եսկ որք չեն ՚ի յառնախս գործածուեր, են սորին. Գո՛ղամ. զրդամ. զրգռամ. զնդամ. զսխամ. ժմռամ. խանձամ. խանչամ. խթիամ. խժդամ, կամ խժռամ. խլրտամ. խնծղամ. խոշտամ. խոպամ. խորխորգամ. ծուլամ, կամ ծուռամ. ծուխամ. կծկնծամ. կղկղամ. կռամ. հիռամ. ղօղամ. ձուռձամ. մկրտամ, կամ մկրթամ. յորդամ. նիրհամ. շուշամ. ործամ. որճկամ. սոնքամ. ցնցղկամ. փրքամ,

Կան եւս բայք ինչ՝ որք ի նպատ հնարիւրեկնիլ սովաւ ծանելոյ հին, բայց երբեմն լինին եւս իրրեւ գործառեալ. եւ են սորին.

Բաղձամ, ացայ, ի ացի, ա. Միտքը ուղիղ. փափաքել։
Գոռամ, ացայ, ի ացի, ա. Գոռալ։
Օ ճռամ, ացայ, ի ացի, ա. Ա ֆրանքով խօսիլ։
Օ ճնշամ, ացայ, ի ացի, ա. Օ ըսալ։
Ջղձամ, ացայ, ի ացի, ա. Հոգուն ի վախ փափաքել։
Ցուղամ, ի լուղամ, ացայ, ի ացի, ա. Ա ջնջել։
Խրճամ, ացայ, ի ացի, ա. Կռովածին վրնջալ։
Կողկամ, ացայ, ի ացի, ա. Իւրով ըղձել։
Սարսամ, ացայ, ի ացի, ա. Սըրսալ։
Վիզամ, ացայ, ի ացի, ա. Հոգուդ կոպեր մեռ գալ։
Սոզամ, ացայ, ի ացի, ա. Գնդակին խռռելով գնալ։
վղձիամ, ացայ, ի ացի, ա. Միտքը լցնել։
Կոպամ, ացայ, ի ացի, ա, ի ացիր. Կոպալ։
Կայտռամ, ացայ, ի ացի, ա, ի ացիր. Գնդակի վրայ խաղալ։
Պանծամ, ի ձամ, ացայ, ի ացի, ա, ի ացիր. Պարծենալ.

Ջ ձևաւոր, ասյայ, և ասյև. ա, և ասյիը. Ջ ահա անձն.

Ինչ երկրքին բայքս վրդիւեմ և պեղեմ պահասին ի ժամանակս լինէ. և լքանան ի բայիցս փղձրամ և պեղմ, որք երբ ղժամն լանաբհին. ար.

Վրվրեամ, եաս, եայ. եայն, եայիը, եայը. վրվրեայն, ցեր, ցեը, բեայ, կամ բայ. վրվրեայ, կամ վրվրեայ, վրվրել.

Տեղեամ, եաս, եայ. տեղայն, տեղայիը, տեղայը, տեղեայը. տեղայք, ցեր, ղեայ, և ղայ. տեղայիչ, ասյիս, յն, տեղայիը. տեղայեալ, կամ տեղեալ. Ընդչրնիկս գալ. երևիցէն քան ընդել.

Սա հերդործականաբար ևս վարի. և յայնժամ ա, պատնի ար լինի, տեղայիչ, տեղասյես, տեղասյն.

Օրինակ երրորդ.

Ամխանանիկան եղանակի Ներկայ.

Գ Դառնամ, առ, ալ. Դառնամք, ալք, ան

Ընդհատական.

Դառնայի, ալիը, ալը. Դառնայաք, ալիք, ալին

Կատարեալ.

Դարձայ, դարձար, դարձաւ.
Դարձաք, դարձայք, դարձան.

Յարակատար և Ներքակատար.

Դարձեալեմ, ևս, կ. եաւ. Դարձեալէի, էիը, էը. եա

Ապառնի.

Դարձայց, դարձցիս, դարձցի.
Դարձցուք, դարձջիք, դարձցին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Դարձ, և դարձիր, մի դառնար.
Դարձարուք, և ձիք, և ձիր, և ձայր, մի դառնայք

Ապառնի.

Դարձջիր, և դարձցիս, դարձցի. Դարձցուք, եա

Ստորադասական եղանակի Ընդառնի.

Դառնայցեմ, ցես, ցէ. Դառնայցուք, ցէք, ցեն.

Ընդհատական.

Դարձեալ էցեմ, էցես, էցէ. Դարձեալ էցուք, էցէք, էցեն.

Ընդհանրական եղանակ. Դառնալ, դառնալոյ. և այլն.

Ընդհանրական. Ներկայ. Դարձօղ. Ընդհատական. Դարձեալ. Ապառնի. Դառնալոց, կամ դառնալի.

Ըստ

Ըստ այսմ խոնարհին միայն բազադրեալք սը, և բաղադրեալքն բառնամ բային՝ ըստ որում վերին չէ զբաղականաց. սը.

Ա՛նգթադառնամ, դարձայ, ձիը. Ձեռ գառնալ.
Հայցադառնամ, դարձայ, ձիը. Ձեռը գառնալ.
Ո՛ղթադառնամ, դարձայ, ձիը. Երկին գառնալ.
Ա՛շխատառնամ, բարձայ, բարձ.ի ձիը. Խոչընոտել.
Հատառնամ, բարձայ, բարձ.ի ձիը. Նոյն է ընդ վերնոյն.

Ընդ այս երկերորդ լծորդութի՛ն վերադրելին և բայքս Լամ, և Ներամ. սը.

Ա՛նհնաձայն եղանակի՛ Ներկայ.

Ա՛ամ, կաս, կայ. Ա՛ամք, կայք, կան.

Ա՛նկատար.

Կայի, կայիր, կայր. Կայաք, կայիք, կային.

Ա՛տարբեր.

Եայի, կացիր, եկաց. Կայաք, կացիք, կացին.

Ցորհնատար և Վկերբնատար.

Ա՛ացեալեմ, ես, ես. ԼԸ. Ա՛ացեալէի, էիր, էր. ԼԸ.

Ա՛ապառն.

Ա՛ացիջ, կացցես, կացցէ. Ա՛ացցուք, կացջիք, կացցեն.

Հրամայական եղանակի՛ Ներկայ

Եա՛ց, մի կար. Ա՛ացէք, մի կայք.

Ա՛ապառն.

Կացջիր, եկացցես, կացցէ. կացցո՛ւք, կացջիք, կացցեն.

Ստորադասական եղանակի՛ Ապառն.

Ա՛ացցեմ, ցես, ցէ. Ա՛ացցեմք, ցէք, ցեն.

Ա՛նցեալ.

Ա՛ացեալէցեմ, էցես, էցէ. Ա՛ացեալէցեալք, էցէք, էցեն.

Ըհ՛ներանցեալ եղանակ. Ա՛ալ, կալցէ, կալալ, ՚ի կալ.

Ընդառնելոյն. Ա՛ացօղ. կացեալ. կալցոյ, կամ կալլե.

Ա՛նհնաձայն եղանակի՛ Ներկայ.

Ե՛ամ, կաս, կայ. Ա՛ամք, կայք. կան.

Ա՛նկատար.

Ունէի, ունէիր, ունէր. Ունէաք, ունէիք, ունէին.

Ա՛տարբեր.

Ունեցի, ունեցիր, ունեցաւ. Ունեցաք, ունեցիք, ունեցին.

Ցո-

Յարակատար և Կրկրակատար։

Կեցեալեմ, ես, կ · ևս։ Կեցեալկի, կիք, էք · ևք։

Ապառնի։

Կեցից, կեցցես, կեցցի · Կեցցուք, կեցջիք, կեցցեն։

Ըղձակական եղանակի Ներկայ։

Կեաց, մի կեցցես · Կեցէք, մի կեցջիք։

Ապառնի։

Կեցջիր, մի կեցցես, կեցցէ · Կեցցուք, կեցջիք, կեցցեն։

Անորոշականի եղանակի Ապառնի։

Կեցցեմ, կեցցես, կեցցէ · Կեցցեմք, կեցցէք, կեցցեն։

Հրամայական։

Կեցեալեցեմ, կացես, կացէ · կացեմք, կացէք, կացեն։

Ընդհանրական եղանակ · Կեալ, կեղծ, կելով, ՚ի կեալ։

Ընդառնելոյ · Կեցօղ, կեցեալ · կելոց։

Գ Լ Ո Ւ Խ · ԺԶ։

Յանախ հմտանալ ներգործականքն ընդդէմ կրաւորականին քոյից՝ զոր երբեմն չգործածեն։

Օրինակ առաջին։

Ահմանական եղանակի Ներկայ։

Ա՛րբենում,	զարբենուս,	զարբենու։
Ա՛րբենումք,	զարբենուք,	զարբենուն։

Հրամայական։

Ա՛րբենու,	զարբենուր,	զարբենոյր։
Ա՛րբենուաք,	զարբենուք,	զարբենուին։

Կատարեալ։

Ա՛րբեցայ,	զարբեցաք,	զարբեցաւ։
Ա՛րբեցաք,	զարբեցայք,	զարբեցան։

Յարակատար և Կրկրակատար։

Ա՛րբուշեալեմ, ես, կ · ևս, կի, կիր, էք · ևք։

Ապառնի։

Ա՛րբեցայց,	զարբեցցես,	զարբեցցի։
Ա՛րբեցցուք,	զարբեցջիք,	զարբեցցեն։

Ըղձական եղանակի Ներկայ։

Ա՛րբեցէ՛ր, մի՛ զարբենուր · Ա՛րբեցէք, մի՛ զարբենուք։

Ապառնի,

Ա՛րբեցջիր, կ զարբեցցես, զարբեցցի։ Ա՛րբեցցուք, ևք։

Անո-

Անորոշական եղանակի Պարագաներ.

Ծարլծնուցում, զարլծնուցուս, զարլծնուցու՝
Ծարլծնուցումը, զարլծնուցուք, զարլծնուցուն։

Ընդհանուր.

Ծարլծուցեալ լինիմ, լինիս, լինի՝ լինիմք, լինիք, լինին։
Ընդարձակ եղանակ. Ծարլծնուլ, զարլծնուլոյ, և այլն։
Պատանեալ. Լերուլ և Ընդեալ. Ծարլծուցեալ.
Ապառնի. Ծարլծնելոց, կամ զարլծնելի.

Ա. յոգնեալ խոնարհին միայն այսոքիկ ի զրքային բայից.

Ա՚յտնում, նայ, ել. Յայտնել.
Թաքնում, կ՚ենաք՚նում, նայ, ել. Թաքուց կենալ.
Իրանում, նայ, ել. Իրանել.
Հարձնում, նայ, ել. Իրանել՚ի տեղ փաշահիլ.
Մածնում, նայ, ել. Կպչել. Խառնրանալ.
Հատնում, նայ, ել. Հատել.
Հրանում, նայ, ել. Ալեհատալ՚ի տեղ կենալ.
Հասնում, նայ, ել. Հասս գնալ.
Ընդոստնում, նայ, ել. Հասս կանգնել.
Տակնում, նայ, ել. Շուրջել ընկալ կենալ.
Յառնում, նայ, ել. Յառել.
Սարսնում, նայ, ել. Խռնճանիլ.
Ցածնում, նայ, ել. Ցանգնալ.
Ջամնում, նայ, ել. Լսելիս ընկալ.
Փախնում, նայ, ել. Փախչիլ.

Իսկ չորեքին հետագայ բայերք խոտորին՝ ի ժամանակս լինել. ըլ.

Պլնում, պլեցայ. կ՚պլեայ, պլու՛ պլի՛. Կրնան՝ ինչ հոգիք
Կողկնում, կեայ. կեալ՝ կելը, կ՚կեայ. Լսելոյ պատճառ.
Քաղցնում, ցեայ, ցեալ. ցելը. կ՚ցեայ. Քաղցնալ.
Խնդչնում, զեայ. զեալ, զելը. Խնդրալիլ.
Ասանք՝ ի սոցանէ յանդիման նաև՝ ի ամ. ըլ, Կողկամ.
Քաղցնամ. զարլծանամ. սառնանամ. ցամքանամ.
և ոչ խոնարհին՝ այլ զհանգամ, զհայցայ։

Օրինակ երկրորդ.

Յաճախական եղանակի Անբայ.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնումը, ումք, ումն

Ներկայական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնումք, ումք, ումն

Անցեալական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնումաք, ումք, ումն

Ապառնական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնումաք, ումք, ումն

Ըղձական և Վերանալական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնում, ում, ում.

Պայմանական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնում, ում, ում.

Հրամայական եղանակի Անբայ.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնում, ում, ում.

Պատանական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնում, ում, ում.

Ապառնատեսական Պատանական.

Օ բռնում, ում, ում. Օ բռնում, ում, ում.

Ներգործական. Օ բռնում, ում, ում. Ենթակայական. Օ բռնում, ում, ում.

Պատանական. Անբայ. Օ բռնում. Պատանի. Օ բռնում. Օ բռնում.

Պատանական. Օ բռնում, ում, ում.

Բայս այսմ խոնարհին միայն հետագայ բայքս. որոց մանրք խոտորին ի ժամանակս ինչ. իբ.

Օ եղում,	ղայ, ղիր	Ինչպես ընթացեալ Ասիլեցիս.
Ծեծնում,	ծայ, ծիր.	Ծեծնել.
Ձեղնում,	ձայ, ձիր.	Ձեղնել.
Ցնծում,	ցինցայ, ցիր.	Ցնծալ. Ուրախ լինել.
Յաւելում,	լայ, լիր.	Ավելնալ. Ավելցնել.
Ալաւելում,	լայ, լիր.	Ավելնալ.
Օ քաղում,	ղեցայ, ղիր.	Օ Քաղել.
Ն եղում,	ղացայ, ղիր.	Ն Եղել.
Վրանում,	նեցայ, նիր.	Վրանել.
Օ առնում,	առայ, առիր.	առեալ. Օ առնել.

Ալեհեռում, ռայ, ռիր. ռուցել. Ալաբել.
Ջրհեռում, ռայ, ռիր. ռուցել. Տրհնել.
Ծելում, լայ, լիր. Պատռել.
Երդնում, երդուայ, երդուար, երդուաւ. երդուեայք, երդուէիքս, երդուէիցի. երդուեալեմ, ես, և այլն. երդուիր, մի երդնուր. երդնուցում, ցուս, և այլն. Ել երդուէիցեմ, ցես, և այլն. երդնուլ. երդուօղ երդուել. երդնելոց, Ել երդնել. Երդուիչ.
Ի ԺԲ բայից ղեղամ, ցելամ, յառնելամ և առառնելամ՝ զոր իբր չերզբաւականս եդաք առ, ներդործակաց Ճարար և վարին, և խոնարհին ոմք զԼեղամն։

ԳԼՈՒԽ ԺԳ։

Խոնարհման յոյնռէյնեան բայից։

Օբինակ առաջինն։

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

աշխեմ,	հաշխես,	հաշխէ.
ունիմք,	հաշխիք,	հաշխեն.

Անկատար.

ունէի,	հաշխէիր,	հաշխէր, Ել տիւք՝ Ի
ունէաք,	հաշխէիք,	հաշխէին.

Կատարեալ.

ունեցայ,	հաշխեցար,	հաշխեցաւ.
ունեցաք,	հաշխեցայք,	հաշխեցան.

Յապէսպառ և Կրկնապատիկ.

ունեալեմ, ես, է, ևն.	ունեալէի, էիր, էր. ևն.	

Պարտական.

ունեցեայց,	հաշխեցիս,	հաշխեցի.
ունեցուք,	հաշխեցիք, Ել հաշխիջիք,	հաշխեցէն.

Ըղձական եղանակի Ներկայ.

ունեցից, Ել հաշխեա,		մի հաշխիր.
ունեցցուք, Ել հաշխեցիք,		մի հաշխիք.

Պարտական.

ունեցիցէ, Ել հաշխեցիս, հաշխեցի. ունեցցուք, ևն.

Ապրեսատեան եղանակի Պարտական.

ունիցեմ,	հաշխիցիս,	հաշխիցէ.
ունիցեմք,	հաշխիցէք,	հաշխիցին.

Ընդեալ.

Հաշտեալ իցեմ, իցես, իցէ, իցեմք, իցէք, իցեն.
Ընդհատեալ. Հաշտել, հաշտելոյ, հաշտեալով. եւն.
Ընդհանելոյ. Ներելոյ. Հաշտօղ. Ընծեալ. Հաշտեալ,
կ՚հաշտեցեալ. Պատանի. Հաշտելոց, կ՚հաշտելը.

Զոմանս խոնարհին եւս ապա՛մ ձայնակրականն քայք՝ քայ
կայից, զորս ունիմք կարգել՛ի յաջորդ օրինակաւ. պր.

Հաշատամ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Ոչնչամ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Ջնջամ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Ջանաճայնեմ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Ջրաժարեմ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Պովորեմ,	եցայ,	եաց,	կ՚եամ.
Պարեմ,	եցայ,	եաց.	
Կատարեմ,	եցայ,	եաց.	
Կարօտամ,	եցայ,	եաց.	
Հեմարեմ,	եցայ.	եաց.	
Շուարեմ,	եցայ,	եաց.	
Պատանձեմ,	եցայ,	եաց.	
Վտանգեմ,	եցայ,	եաց.	

Ասել զիտեալն է, զի ունիմք՝ ի բայից ասաի յանդին նահ՝
ի անամ, եւ ա՛ի եամ. պր. Հալածեմ, զալածանամ.
զժուարեմ, զժուարանամ. զիւրեմ, զիւրանամ. զա-
ռաւելեմ, զառաւելանամ. ծանրեմ, ծանրանամ. կանաչեմ,
կանաչանամ. կարօտեմ, կարօտանամ. պանդխտեմ, պանդխ-
տանամ. վատահեմ, վատահանամ. վտահեմ, վտահանամ.
տարբերեմ, տարբերանամ. մերձենամ, մերձենանամ. քաղցեմ,
քաղցենամ. եւն. Յորս պր ընդրկին ոմն զբահանայն.
Ոմանք եւս՝ ի սոցանէ լուկ՝ ի մա՛մ յանդին. պր, Ողջեմ,
առղամ. ասրտեմ, ասրտամ. եւն. Յորս պր ընդրկին
իրրեւ զբահան, կամ իրրեւ զբահանայն.
Ոմանք եւս՝ ի ո՛մ. պր, Ծարավեմ, ցծարաւեամ. նեղեմ,
նեղամ. քրտնեմ, քրտնամ. սառեմ, սառնամ. ոմն
եղաբ՝ ի նահապետէ գլուխն.
Յոր բաղձալք եւս՝ ի եմ. պր, Հնակեմ, բնակեմ. զա-
զարեմ, դադարեմ. եւ այլեւս բազմալք յոյժ, որք լը-
ծորդին ոմն զբահանայն. գիտել ունիմք խօսիլ յերկրորդ
մասին հանդերձ օրինակաւք.

Օրի-

Օրինակ երկրորդ.

Ա

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Ունանիմ, ես, ե. Ունանիմք, ենք, ենք.

Ընդոտար.

Ունանէ, ենը, եր, ունիւր. Ունանէաք, ենք, ենէն.

Պարզական.

Ունայ, ունար, ունաւ. Ունայք, ունայք, ունան.

Հարակատար և Վերակատար.

Ունեալեմ, ես, է. եմ. Ունեալէք, եիք, էք. եք.

Ապառնի.

Ունայց, ունցիս, ունցի. Ունցուք. ունջիք, կ ունանիջիք, ունջին.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ունիր, մի՛ ունանիր. Ունարուք, կ ունի՛ք, մի՛ ունանիք.

Ապառնի.

Ունջիր, կիր ունանիջիր, կիր ունցին, ունջի՛. Ունցուք, եք.

Ստորադասական եղանակի Ապառնի.

Ունանիցեմ, ցիս, ցի. Ունանիցիմք, ցիք, ցին.

Ընդհատ.

Ունեալ էիմ, էիս, էր. Ունեալ էինք, էիք, էին.

Ընդունելի եղանակ. Ունանիլ, ունանելոյ, ունանելով. եմ.

Ընդունելութ. Ներկայ. Ունանող, կ ունող. Ընդհատ. Ուներ.

Ապառնի. Ունանելոց, կ ունանելի.

Ըստ այսմ խոնարհին միայն սոքքին.

Բուսանիմ, սայ, սիր, սարուք, կ ուիք. Բուսանել.

Դիպանիմ, պայ, պիր, պարուք, կ պիք. Դպչել, ասա՝ յարմարիլ.

Օձանիմ, ջայ, ջիր, ջարուք, կ ջիք. Ձգել. ասա՝ հանդուրժել.

Ղուղանիմ, ղայ, ղիր, ղարուք, կ ղիք. Պահանջել. ասա՝ լռացնել.

Ճնջանիմ, ջայ, ջիր, ջարուք, կ ջիք. Հռնգալ.

Փլանիմ, լայ, լիր, լարուք, կ լիք. Փլուիլ.

Փրթանիմ, թայ, թիր, թարուք, կ թիք. Փրթիլ. պատռիլ.

Պերազարձիմ, ձայ, ձիր, ձարուք, կ ձիք. Երկին դառնալ.

Ըստ այսմ են և այլ բաղադրեալք որ. սրդոն, Օսպազարձիմ. յերազարձիմ. շրջազարձիմ. և այլն.

Օքսանիմ, սայ, սիր, սարուք. Ախոյ անել.

Օճոտանիմ, տայ, տիր, տարուք. Երեսս նոթել.

Ուածանիմ, ծայ, ծիր, ծարուք. Լողանալ.

Ա-

Ամառանիմ, ռայ, ռիք, ռարուք. Ամառնիլ.
Ձմեռանիմ, ռայ, ռիք, ռարուք. Ձմեռնալ.
Ձմերանիմ, բայ, բիք, բարուք. Ձմեռնալ.

Լսակ հետագայքդ խոտորին. որոց և ամանք ՚ի ժա
մանակս լինէ պակասին. պր.

Ագանիմ, ագայ, ագիք, գ. ագուք, և գերուք. Ագնել.
Անկանիմ, անկայ, կիք, կեցուք. Անկնիլ.
Լուսանամիմ, լուսանալ. Լուսնեալ եմ լուսնել.
Ասասնամիմ, ասայ, սիցէ, հասիք, սիք, և սերուք. Ասնել.
Գտանիմ, գտայ, գտիք, գ. գտուք, և գերուք. Գտանել.
Գալիմ, նստայ, նիստ, տարուք, և նիք. նստոյց. Գալոյ.
Գերանամիմ, տայ, տեալ. Լցեալ ինչ ինչով գերանալ.
Գերանամիմ, տայ, տեալ. Գերանալ.
Գարայամիմ, յտայ, յտեալ. Գարշել.
Գողանամիմ, ծեալ. Գողալ. գողանալ երթալ.
Կենդանանամիմ, ծեալ. Կենդանի ըլլալ. ողջանալ.
Գլծանիմ, և գլծանիմ, ծայ, ծիք, և ծուք. Գլծել, լծալ.
Յառանամիմ, և անիմ, կայ, կիք. Ներս ընել.
Յառնեցամամիմ, մտեալ. Շտով ելնել.

Ոյլ գիտելի է, զի ամանք ՚ի բայից ասեմ երբեմն ՚ի ա
ևս յանդին. որդոն, Ո՛ր բռնութ, սայ. մտնեմ,
ծուայ. ՚Ի ևս ունի եղաք ՚ի վերոյ.
Ամանք ևս ՚ի ՚ԵՄ յանդին. և լծորդին ունի զ ՚Ի ՚Ն
որդոն, Ո՛ր ՚ի ՚Ջանեմ, ցիջն. Հասանեմ, հասի.

Ո՛րինակ երրորդ.

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Փախչիմ, չիս, չի. Փախչիմք, չիք, չին.
Ընդոստ.
Փախչի, չիր, չէր, և չիւր. Փախչիմք, չիք, չին.
Ապառնի.
Փախեայ, եար, եաւ. Փախեաք, եայք, եան.
Չորակատար և Վերակատար.
Փախուցանեմ, ես, է. ևս. էք, էիք, էր. ևս.
Ընդառնի.
Փախեայց, փախիցես, փախիցէ.
Փախիցուք, փախիջիք, և փախիջիք, փախիցեն.

Ընդ

Ընդհանրական եղանակի Ներկայ.

Փախչիմ, ես փախչիս · փախչուն է, կ՚փախչինք, դուք փախչիք, փախչին.

Ըղձական.

Փախչիկի, կ՚փախչիս, փախչի · փախչուն է. Եւ.

Անորոշական եղանակի Ըղձական.

Փախչեցեմ, ցես, ցէ · Փախչեցուք, ցէք, ցեն.

Կամ այսպէս.

Փախչեցեմ, ցես, ցէ · Փախչեցուք, ցէք, ցեն.

Ընդեակ.

Փախուցեալ լինեմ, լիցես, լիցէ · լինիմք, լինիք, լինին.

Ընդհանրական եղանակի Փախչել, փախչելոյ, փախչելով. Եւ.

Ըղձական. Ներկայ. Փախչող Ընդեակ. Փախուցեալ.

Ըղձական. Փախչելոյ, կամ փախչելի.

Բայս այսմ խառնարհին ամ Հայկազեանական բայք յանգեալք ի ձեմ. իմ.

Ներկուձեմ, կծայ, կծիր · Ակնարկել.

Ծառձեմ, տեայ, տիր · Հաճոյանալ.

Ծնեղձեմ, ծեայ, ծիր · Հրճուիլ.

Ցնազձեմ, կ՚ընաբձեմ, դեայ, դիր · Ցնորիլ կենալ.

Ցռռձեմ, ռեայ, ռիր · Ցնորիլ.

Կառձեմ, ռեայ, ռիր · Հրճուիլ կենալ.

Հարթձեմ, Թեայ, Թիր · Խրտնելով փախչիլ.

Ատուձեմ, տեայ, տիր · Ատոր փնալ.

Ատրունձեմ, տեայ, տիր · Կատարիլ.

Ատուձեմ, տեայ, տիր · Ցնորիլ. Ձեր ընկնիլ.

Առուձեմ, ռեայ, ռիր · Ատոյ նոքիլ.

Կորնձեմ, ծեայ, ծիր · Ծուռանալ. Կորչիլ.

Այսպէս խառնարհին և յաջորդ բայքդ. Թեպէտ և ոչ յանդիման ի ձեմ. իմ.

Հարթիմ, Թեայ, Թիր · Հրկնանալ.

Ցնաանիմ կ՚ընաչանիմ, Թեայ, Թիր · Ցնորիլ.

Ատուիմ, տեայ, տիր · Ատոնալ.

Ատաանիմ, տեայ, տիր · Ցնորիլ. Ատ՝ պատիս փախչիլ.

Իսկ երկքին Հայկազեանական բայքս Կատարիմ, կատարեմ և խառնին ի ձեմ. իմ և ի ձեմ եղելքին, բայց խառնարհին ոչ զիշխին.

Պէտ է գիտել ի, զի ամենք ի ձեմ բայից առաք նահ ի ամ յան-

յանգչին. պր, (յ)ազնուամ. խրատնուամ. հարճնուամ. մատնուամ. ասմնուամ. պաճնուամ. սառնուամ. ցաւնուամ. փախնուամ. և լծորդին ոմք զկրկնականն. ըզ որում եդաք անդ.

Գ Լ ՈՒ Խ · ԺԲ ·

Խոնարհմանէ հաստատ բայից.

Օրինակ առաջին.

Ներկայ եղանակ Ներկայ.

Ես,	ահիմ,	շահիս, շահի.
Մեք,	շահիմք,	շահիք, շահին.

Անկատար.

Ես,	շահէի,	շահէիր, շահէր, կ շահէիք.
Մեք,	շահէաք,	շահէիք, շահէին.

Կատարեալ.

Ես,	շահեցայ,	շահեցար, շահեցաւ.
Մեք,	շահեցաք,	շահեցայք, շահեցան.

Ընդարձակ.

Շահեալ եմ, ես, կ. Շահեալ իմք, իք, ին.

Պերճաբար.

Շահեալ էի, էիր, էր. Շահեալ էաք, էիք, էին.

Ապառնի.

Ես,	շահեցայց,	շահեսցի, շահեսցէ.
Մեք,	շահեսցուք, շահեսջիք, կ շահեսջիք,	շահեսցին.

Հրամայական եղանակ Ներկայ.

Շահեա, կ շահեաս, մի շահիր. Շահեցարուք, մի շահիք.

Ապառնի.

Շահեսջիր, կ շահեսցես, շահեսցի. Շահեսցուք, եւք.

Անորոշասահման եղանակն Ապառնի.

Ես,	շահիցեմ,	շահիցես, շահիցէ.
Մեք,	շահիցեմք,	շահիցէք, շահիցեն.

Ընդեակ.

Շահեալ իցեմ, իցես, իցէ. իցեմք, իցէք, իցեն.

Ընդունելոյն եղանակ. Շահել, կ շահեալ, շահելոյ. եւն.

Ընդունելութիւն. Ներկայ. Շահօղ, կ շահեցօղ. Անցեալ. Շահեալ, կ շահեցեալ. Անցեալ կատարեալ միայն այսոքիկ հատարակ բայք.

Ասէ-

Ընդորժիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Ընդ անել.
Խորհիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Ի վերայ անել.
Խօսիմ, եցայ, եաց, կամ եա՛. Խօսել. Առ՝ ինքեան.
Խամարիմ, եցայ, եաց, կամ եա՛. Ընդդէմ.
Խաշտիմ, եցայ, եաց, կամ եա՛. Ոյնն ընդ վէրնոյն.
Խաւանիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Ընդ անել.
Խնարիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Ընդդէմ գնալ.
Պարձիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Հնչմամբ բանել.
Ցուժիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Ի տալոյ պատ.
Ծարբաւոիմ, եցայ, եա՛. Ի՛նել. Ըղձալ անել.
Ցասիմ, եցայ, եա՛. Ցասել. Զայրանալ անել.
Ցաւանիմ, եցայ, եա՛. Ինքեան անել (հանապազ).
Ցուգանիմ, եցայ, եա՛. Ի տալոյ պատ. Լեալ.
Պրժաւիմ, եցայ, եաց. Ընդդէմ կանել.
Ցնդիմ, եցայ, եաց. Ցնդիլ (շան, խոտոյ, լեառ).
Կամիմ, եցայ, եաց. Սիրել, մեծարել, մեծայոյզ, ՚ի մօտ. Կամեցուլ.
Խաստովանիմ, եցայ, եաց, ՚ի եա՛. Խոստովանել.

Սա յաւել ուրեք ՚ի գործ ածի էական բայիւք այլ պէս, Խաստուիան լինիմ, էս, է. Լինիկ, էիր, էր. եղէ, եղեր. եաւ.

Ընդ գիտելի է, զի բազումք ՚ի սոցանէ նաեւ ՚ի եմ յանգին. զոր օրինակ, Ընդորժեմ. համարեմ. հաշտեմ. հնարեմ. վարձեմ. տուժեմ. դատեմ. դատապարտեմ. տուգանեմ. վերնախակեմ. ցնդեմեմ. եւ այնպէս հինգ այլ գործեմեան։

Օրինակ երկրորդ.

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Ասանիմ, նիս, նի. Ասանիմք, նիք, նին.
Հրնդապատ.
Ասանիմ, իմբ, իր, ՚ի նիւր. Ասանիմք, իմբ, իմն.
Կատարեալ.
Ասայ, ասար, ասաւ. Ասաք, ասայք, ասան.
Յապառնապատ ու Վերջապատ.
Ասեալ եմ, ես, է, եա՛ Ասեալ իմբ, իմբ, իր. եա՛.
Ընդոնդ.
Ասայց, ասցիս, ասցի.
Ասցուք, ասջիք, ՚ի ասանիջիք, ասցին.

Ընդա-

Հրամայական եղանակի Երկրորդ.

Ասէր, մի ասանիր. Ասասցուք, և ասիք, մի ասանիքք.

Պղտանի.

Ասացիր, և ասանիցիր, և ասացեսցի, ասացի. Ասացուք. Ասա.

Սորատասուկան եղանակի Պղտանի.

Ասանիցեմ, ցիս, ցի. Ասանիցեմք, ցիք, ցին.

Հնագեալ.

Ասեալ էցեմ, էցես, էցէ. էցեմք, էցէք, էցեն.

Անեղական եղանակ. Ասանիլ, և ասանել, ասանելոյ. Ասա

Հրամանելոյ. Երկրորդ. Ասանօղ, և ասօղ. Անցեալ.

Ասեալ. Պղտանի. Ասանելոց, կամ ասանելը.

Սա այժմ խոնարհին միայն այսոքիկ հասարակ բայք.

Ունանիմ,	ծնայ,	ծնեալ.	Ունել. ծագիլ.
Սփածանիմ,	ծայ,	ծիլը.	Վիշտիւր կոխել.
Սիտանիմ, սկայ, սկայցի, սկացիս, սկացի. սկացուք, սկացիք, սկացին. սկածը, և սեաց.			Սիրել.
Սկսիմ, սկայ, սկայցի, սկսացիս, սեացի. սեացուք, սեացիք, սեացին. սկածը, և սեա.			

Տանիմ, տարայ. տարայցի, տարցիս, տարցի, կամ տարցէ. տաք, մի տանիրը. տանիցիմ, ցիս, ցի. տանօղ, և տարօղ. տարեալ. Տանել. Վերցնել.

Սարկանիմ, կայ, կեա. կուցեալ. Հոմարել. Հոծել.

Ադանիմ, ադայ. ադուցեալ. ադիր, ադերուք, կամ ադիք. Շրջ հոփնել.

Սա ՚ի վարիչն չի զբաւականապէս՝ խոնարհի ամէն զանունն. ըստ որում եղաք անդ.

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Յօդակապ խոնարհմանց անձնանց բայից.

Անկանոն բայք բաժանին յերիս տեսակս. ոմանք են պարտուցիք. ոմանք պակասաւորք. և ոմանք դիմայուրիք. զորս ըստ խրատուն ընդ-դուրէնց կարդեսցուք յառաջիկայդ.

Խոնարհմանք պարտուցի բայից.

Ունին պարտուցի ներգործական բայս Լինիմ՝ խոնարհին այսպէս.

Առնեմ,	առնես,	առնէ.
Առնեմք,	առնէք,	առնեն.
	Ընդհատ.	
Առնէի,	առնէիր,	առնէր.
Առնէաք,	առնէիք,	առնէին.
	Կատարեալ.	
Արարի,	արարեր,	արար.
Արարաք,	արարէք,	արարին.

Հետեւեալք ևս Վերջակատար.

Արարեալ եմ, ես, է. եւք. Արարեալ էի, էիր, էր. եւք.

Ապառնի.

Արարից,	արասցես,	արասցէ.
Արասցուք,	արասջիք, կ առնիջիք,	արասցին,

Ըղձակայական եղանակի Կէրէկ.

Առնիցեմ,	ցես,	ցէ. Առնիցեմք, ցէք, ցեն.

Հնոցեալ.

Արարեալ իցեմ, իցես, իցէ. իցեմք, իցէք, իցեն.

Ընդհատական եղանակ. Առնել, առնելոյ, առնելով, յառնել.

Ընդառնելոյն. Կէրէկ. Արարօղ, կամ առնօղ. Ապագայ. Արարեալ. Պատճառական. Առնելոց.

Օրի-

Օրինակ Արաւորականին.

Սահմանական եղանակի Ներկայ.

Ես առնեմ, առնես, առնէ. Մենք առնեմք, առնէք, առնեն.

Անկատար.

Էի առնէր, էիր առնէր, էր առնէր. Էաք առնէաք, էիք առնէիք, էին առնէին.

Ապառնի.

Առնիցեմ, առնիցես, առնիցէ. Առնիցեմք, առնիցէք, առնիցեն.

Ըղձական եղանակի Ներկայ.

Թէ առնեմ. Թէ առնեմք.

Անկատար.

Առնէի, եթէ առնէիր, եթէ առնէր. Առնէաք, առնէիք, առնէին.

Պայմանական եղանակի Անկատար.

Առնէիցեմ, առնէիցես, առնէիցէ. Առնէիցեմք, առնէիցէք, առնէիցեն.

Անեղական. Ներկայ և Անցեալ. Բարեաւ. Ի արարեցեալ.

Անկատար. Առնել, առնելոյ, առնելով.

Խոկ մեռացեալ ժամանակին լինին եւ ներգործականին.

Օրինակ ներգործական բայի Անհ խոնարհի այսպէս

Սահմանական եղանակի Ներկայ.

Ես դնեմ, դնես, դնէ. Մենք դնեմք, դնէք, դնեն.

Անկատար.

Դնէի, էիր, էր. Դնէաք, էիք, էին.

Ապառնի.

Դնեմ, դնես, դնէ. Դնեմք, դնէք, դնեն.

Ըղձական եղանակի Ներկայ.

Դնէի, եթէ դնէիր, եթէ դնէր. Դնէաք, դնէիք, դնէին.

Պայմանական եղանակի Անկատար.

Դնէիցեմ, եթէ դնէիցես, եթէ դնէիցէ. Դնէիցեմք, դնէիցէք, դնէիցեն.

Անեղական. Ներկայ. Դնել, դնելոյ, դնելով.

Անկատար. Դնելն, կամ դնելոց.

Ի

Ներկայ.

Կդեալեցեմ, կցես, կցէ. կցուք, կցէք, կցեն.
Ընդարձակ եղանակ. Անել, դնելոյ, դնելով, ի դնել.
Ընդունելոյ. Ներելոյ. Հնօղ. Ընդեալ. Եդեալ.
Պատանի. Անելոց.

Օբինակ Հրաւորականին.

Սահմանական եղանակի Ներելոյ.

Դնեմ, դնես, դնէ. Դնեմք, դնէք, դնեն.
Ընդարձակ.
Դնեցի, եիր, եր, էնեաւ. Դնեցաք, եիք, եին.
Կատարեալ.
Եդեալ, եղաւ, եղաւ. Եդեալք, եղայք, եղան.
Ըղձական.
Եդեալ, դիցես, դիցէ. Եղեալք, դիցուք, կ դնիցէք, ցեն.
Հրամայական եղանակի Ներելոյ.
Եղեալիր. Մի դնիր. Եղարուք. Մի դնիք.
Պատանի.
Դիցիր, կ դիցես, դիցէ. Դիցուք, դիցիք, դիցեն.
Ապառնաւոր եղանակի Ասացեալ.
Դնիցեմ, կ դիցեմ, ցես, ցէ. ցուք, ցէք, ցեն.
Ընդհանուր եղանակ. Անել, դնելոյ, դնելով, ի դնել.
Ընդունելոյ. Ներելոյ եւ Ընդեալ. Եդեալ. Պատանի.
Անելի, կ դնելոց.

Իսկ մնացեալ ժամանակքն լինին ըստ ներգործականին.

Ոչ արտաւղի ներգործական բայս Տամ՝ խնամարհի
այսպէս.

Սահմանական եղանակի Ներելոյ.

Տամ, տաս, տայ. Տամք, տայք, տան.
Ընդարձակ.
Տայի, տայիր, տայր. Տայաք, տայիք, տային.
Կատարեալ.
Եաւ, եաւր, եա. առաք, եաւք, եան.
Ընդարձակ եւ Կատարեալ.
Տուեալեմ, եա, ե. ևս. Տուեալէի, եիր, եր. ևս.
Ըղձական.
Տաց, տացես, տացէ. Տացուք, տայիք, տացեն.

Հրամայական եղանակի Երկրորդ.

Տուր, մի տար. Տուք, մի տայք.

Լծորդ.

Տաջիր, կ տացես, տացէ. Տացուք, տաջիք, տացին.

Սովորութական եղանակի Լծորդ.

Տայցեմ, ցես, ցէ. Տայցեմք, ցէք, ցեն.

Ընդեղ.

Տուճեալ էցեմ, էցես, էցէ. էցեմք, էցէք, էցեն.

Անորոշ եղանակ. Տալ, տալոյ, տալով, ի տալ.

Ընդունելաւոր. Երկրորդ. Տուօղ. Ընդեղ. Տուճեալ.

Ընդունակ. Տալոց.

Օրինակ կրաւորականին.

Սահմանական եղանակի Կատարեալ.

Տաճայ, տուճար, տուճաւ. Տուճաք, տուճայք, տուճան.

Ընդունակ.

Տուճեալ եղէց, տացիս, տացէ.

Տուճեալ եղէցուք, տաջիք, տացին.

Հրամայական եղանակի Երկրորդ. (ոչ ուն).

Ընդունակ.

Տաջիր, կ տացիս, տացի. Տացուք, տաջիք, տացին.

Ընդունելոյն եղանակ. Տուճեալ լինել, լինելոյ. եւլ.

Ընդունելոյն. Երկրորդ և Ընդեղ. Տուճեալ, կ տուճեցեալ.

Ընդունակ. Տալն, կամ տալոց.

Իսկ այլ ժամանակքն ձեւանան իսկական բայիւն այսպէս,

Տուճեալ լինիմ, լինիս, եւլ. տուճեալ լինի, լինիմք, եւլ.

տուճեալ լինիցեմ, լինիցիս, եւլ. Իսկ յարակատար և

պերճակատար ժամանակքն, և անցեալ ժամանակն առա-

բաղաստականին՝ լինին ըստ նմանութեան.

Օ. Արտաւղի ձեղքական բայն Ակղանչ խոնարհի այսպէս.

Սահմանական եղանակի Երկրորդ.

Ակղանչեմ, ես, է. Ակղանչեմք, էք, են.

Ընդեղ.

Ակղանչէի, էիր, էր. Ակղանչէաք, էիք, էին.

Անորոշ.

Ակղայ, Ակղար, Ակղաւ.

Ակղաք, Ակղայք, Ակղան.

Օ

Յարակատար եւ Վերակատար։

Մեղուցեալեմ, ես, կ. եւս. Մեղուցեալէի, էիր, էր. եւս։

Ապառնի։

Մեղայց, մեղցես, մեղցէ.
Մեղցուք, մեղջիք, մեղցեն։

Հրամայական եղանակի Ներկայ։

Մեղիր, մի մեղանիր. Մեղարուք, մի մեղանիջիք։

Պայման։

Մեղիջիր, կ մեղցես, մեղցէ. Մեղցուք. եւս։

Պարագայական եղանակի Պայման։

Մեղանիցեմ, կ մեղցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն։

Ընդեալ։

Մեղուցեալեցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն։

Ընդարձակ եղանակ. Մեղանիլ, մեղանելոյ, զանիլով. եւս։

Ընդառնելական. Ներկայ. Մեղանիչ. Ընդեալ. Մեղուցեալ. Պայման. Մեղանելոց, կամ մեղանելիք։

Զ. Զաբառուղի չեզոքական բայս Յառնեմ՝ կոնարհի այսպէս։

Սահմանական եղանակի Ներկայ։

Յառնեմ, ես, կ. Յառնիմք, էք, են։

Ընդհատ։

Յառնէի, էիր, էր. Յառնէաք, էիք, էին։

Անորոշական։

Յարեայ յարեալ, յարեալ. Յարեալ յարեալքրեան։

Յարակատար եւ Վերակատար։

Յարուցեալեմ, ես, կ. եւս. Յարուցեալէի, էիր, էր. եւս։

Պայման։

Յարեայց, յարիցես, յարիցէ. Յարիցուք, րիջիք, րիցեն։

Հրամայական եղանակի Ներկայ։

Ար, մի յառնիր. Արք, մի յառնիջիք։

Պայման։

Յարիջիր, կ յարիցես, յարիցէ. Յարիցուք, եւս։

Պարագայական եղանակի Պայման։

Յառնիցեմ, կ յարիցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն։

Ընդեալ։

Յարուցեալիցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն։

Ընդարձակ եղանակ. Յառնել, յառնելոյ, յառնելով. եւս։

Պայման

Ընդոնանելոյ. Ներկայ. Յառնող. Անցեալ. Յարուցեալ.
Պատանի. Յառնելոց, կամ յառնելի.

Ո՛չ արտուղի չեզոքական բայս Գամ՝ խոնարհի այսպէս.

Սահմանական եղանակի Ներկայ.

Գամ, գաս, գայ. Գանք, գայք, գան.

Անկատար.

Գայի, գայիր, գայր. Գայաք, գայիք, գային.

Լաւագոյնեալ.

Եկի, եկիր, եկն. Եկաք, եկիք, եկան.

Յարակատար եւ Գերակատար.

Եկեալ եմ, ես, է. եմք. Եկեալ էի, էիր, էր. էաք.

Պատանի.

Եկից, եկեսցես, եկեսցէ. Եկեսցուք, եկեսջիք, եկեսցեն.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ե՛կ, ելո՛ զաս. Եկա՛յք, ելո՛ գայք.

Ապառնի.

Եկեսջիր, եկեսցես, եկեսցէ. Եկեսցուք, եք.

Ստորադասական եղանակի Պատանի.

Գայցեմ, ցես, ցէ. Գայցեմք, ցէք, ցեն.

Ընդհատ.

Եկեալ լինեմ, լինես, լինի. լինեմք, լինէք, լինին.

Ընդհատեալ եղանակ. Գալ, գալոյ, գալով, ի գալ.

Ընդոնանելոցն. Ներկայ եւ Անցեալ. Եկեալ. Պատանի. Գալոց, կամ գալիք.

ԳԻԼԻԽ ՅՕՉ.

Յաղագս խոնարհման պակասաւոր բային.

Պակասաւոր բայք են նոքին, որք պակասին ի ժամանակս ինչ, և լրանան յայլոց պակասաւոր բայից. որպէս և տեսանել յառաջիկայսդ.

Պակասաւոր ներգործական բայս Կերայ՝ լաւցեալ ի բայս Ա-ԽՆ՝ խոնարհի այսպէս.

Ապհմանական եղանակի Կերայ.

Ուտեմ,	ուտես,	ուտէ.
Ուտեմք,	ուտէք,	ուտեն.

Ընդարձակ.

Ուտէի, էիր, էր. Ուտէաք, էիք էին.

Անորոշեալ.

Կերայ, կերար, կերաւ. Կերաք, կերայք, կերան.

Հաճ այսպէս.

Կերի, կերեր, եկեր, ի կէր. Կերաք, կերիք, կերին.

Ենթադրական և Ներքինորոշ.

Կերեալեմ, ես, է. եմք. Կերեալէի, էիր, էր. էաք.

Հարատեւ.

Կերայց, ի կերիր, կերիցես, կերիցէ.
Կերիցուք կերիջիք, ի ուտիջիք, կերիցեն.

Հրամայական եղանակի Կերայ.

Կեր, մի ուտեր. Կերէք, ի կերայք, մի ուտէք.

Հարատեւ.

Կերիջիր, ի ուտիջիր, ի կերիցես, կերիցի. Կերիցուք. եմք.

Անորոշական եղանակի Հարատեւ.

Ուտիցեմ, ցես, ցէ. Ուտիցեմք, ցէք, ցեն.

Հնոյեալ.

Կերեալիցեմ, իցես, իցէ. Կերեալիցեմք, իցէք, իցեն.

Ընդհանրական եղանակ. Ուտել, ուտելոյ, ուտելով. յուտել.

Ընդառաջելական. Կերոյ, կերօղ, կամ ուտօղ. Ընդհատ.

Կերեալ. Ընդառաջ. Անելոց.

Օրինակ Կրաւորականին .
Սահմանական եղանակի Ներկայ .

Ուսիմ , ուսիս , ուսի . Ուսիմք , ուսիք , ուսին ։
Ապառնի ։

Կերայց , կերիցիս , կերիցէ .
Կերիցուք , կերիջիք , Ի ուսիջիք , կերիցին ։
Հրամայական եղանակի Ներկայ . (ոչ ունի) ։
Ապառնի ։

Կերիջիք , Ի ուսիջիք ; Ի կերիցիս , կերիցէ . եւ
Սորոշողական եղանակի Ապառնի ։

Ուսիցիմ , ցիս , ցի . Ուսիցիմք , ցիք , ցին ։
Ընդհատական . Ուսիլ , ուսեալ , ուսեալով , յուսիլ ։
Ընդոստնելոյն . Ներկայ ի Անցեալ . Կերեալ . Ապառնի ։
Ուսելի , կամ ուսելոց , կամ կերելի ։

Իսկ այլ ժամանակքն լինին ըստ ներգործականին ։
Պահասական ներգործական բայիւ Անցեալ ։
բայիս Ինձ՝ խոնարհի այսպէս ։
Սահմանական եղանակի Ներկայ ։

Բամեմ , բամիս , բամի . Բամիմք , բամիք , բամին ։
Ընդոստ ։

Բամիի , բամիիր , բամիր . Բամիաք , բամիիք , բամիին ։
Կատարեալ ։

Արբի , արբիր , եարբ , Ի արբ . Արբաք , արբիք , արբին ։
Յարակատար ի Վերակատար ։

Արբեալեմ , ես , է . եւ . Արբեալիմք , իք , ին . եւ
Անցեալ ։

Արբից , բցես , բցէ . Արբցուք , բջիք , Ի բամիջիք , բցին ։
Հրամայական եղանակի Ներկայ ։

Արբ , մի բամիր . Արբիք , մի բամիք ։
Անցեալ ։

Արբջիր , Ի արբցես , արբցէ . Արբցուք , եւ ։
Սորոշողական եղանակի Անցեալ ։

Բամիցեմ , ցես , ցէ . Բամիցեմք , ցէք , ցին ։
Անցեալ ։

Արբեալիցեմ , ցես , ցէ . Արբեալիցեմք , ցէք , ցին ։
Ընդհատական . Բամիլ , բամիլոյ , բամիլով . եւ ։
Ընդոստնելոյն . Ներկայ . Բամիօղ . Անցեալ . Արբեալ ։
Ապառնի . Բամիլոյ ։

Հնչական կրաւորականին.

Ահռհանական եղանակի կատարեալ.

Ես, քեզ, քեան. Մեզ, ձեզ, քեանց.
Անդրադարձական եղանակի ներկայ.
Ինձ, ինձ, ինձ. Մենք, մեզ, մեզ.
Ընդհանրական եղանակ. Ինձիլ, ինձիլել, ինձիլով, ինձիլել.
Ընդառնելուն. Ինչիլ ե Ընչել. Անչել. Անած.
Ինձիլ, կամ ինձիլեց.

Իսկ ինացեալ ժամանակքն բաց ի սահմանականի ներկայէն և յապառնէն՝ և ի հրամայականէն՝ լինին ըստ ներգործականին. իսկ ներկայն և ապառնին և հրամայականն ձևանան էական բայիւ. և երբեմն լծանան ի չեզոքական բայիս՝ Անչինամ.

Պակասաւոր ներգործական բայ Ունիմ՝ լծացեալ ի բայն Ունիմ՝ խոնարհի այսպէս.

Ահռհանական եղանակի Կայիմ.
Ես, քեզ, քեան. Մենք, ձեզ, քեանք.
Ընդհատ.
Կայի, կայիր, կայր. Կայաք, կայիք, կային.
Կատարեալ.
Ունայ, ունար, ունաւ. Ունաք, ունայք, ունան.
Ներկայ և Կատարեալ.
Ունեալեմ, ես, է. եմք, էք, են. Ունեալէի, էիր, էր. էաք, էիք, էին.
Ապառնի.
Ունայց, ունիցես, ունիցի. Ունիցուք, ունիջիք, ունիցեն.
Հրամայական եղանակի Կայիմ.
Կայ, մի՛ կար. Կացարուք, մի՛ կայք.
Ապառնի.
Կացիջիր, Կ'ունիցես, ունիցի. Ունիցուք. եմք.
Ստորադասական եղանակի Ապառնի.
Կացեմ, Կ'ունիցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն.
Ընդհատ.
Ունեալ էցեմ, էցես, էցէ. Ունեալ էցեմք, էցէք, էցեն.
Ընդառնելուն եղանակ. Ունել, ընդունել, ընդունելով, ընդունիլ.
Ընդունելութիւն. Կայիմ. Կայեալ. Ունեալ. Ունած.
Ունիլ, կամ ընդունելոց.

Օրինակ կրաւորականին .

Ահմանական եղանակի Ներկայ .

Ես , լսիմ , լսիս , լսի . Մենք , լսիմք , լսիք , լսին .

Ըղձական .

Ես , լսիցեմ , լսիցես , լսիցէ . Մենք , լսիցեմք , լսիցէք , լսիցեն .

Պայմանական .

Ես , լսիցէի , լսիցէիր , լսիցէր . Մենք , լսիցէաք , լսիցէիք , լսիցէին .

Ապառնի եղանակի Պայմանի .

Ես , լսիցեմ , լսիցես , լսիցէ . Մենք , լսիցեմք , լսիցէք , լսիցեն .

Ընդհատական . Ես , լսել , լսելոյ , լսելով , ի լսել .

Ընդոծանեալ . Ներկայ և Ապառնի . Ուեհաս . Պայման .

Ես , լսելի , կամ լսելոց .

Ինչ այլ պակասութիւնք առնա լսանան այսպէս . Ես , լսել եղէ , եղեր , և այլն . լսելի լիր . լսելի լինիցիս . եւն . Ինչ յատկատար և գերակատար ժամանակքն , ընդ առս և աստրազասականի անցեալն՝ լինին ըստ նմանութեան ծականին .

Պակասաւոր հասարակ բայն Ասեմ՝ լռացեալ ի բայս Ասեմ՝ խոնարհի այսպէս .

Ահմանական եղանակի Ներկայ .

Ես , ասեմ , ասես , ասէ . Մենք , ասեմք , ասէք , ասեն .

Ըղձական .

Ես , ասիցեմ , ասիցես , ասիցէ . Մենք , ասիցեմք , ասիցէք , ասիցեն .

Պայմանական՝ ներգործական .

Ես , ասէի , ասէիր , ասէր . Մենք , ասէաք , ասէիք , ասէին .

Պայմանական՝ կրաւորական .

Ես , ասացեալ իմ , իս , է . Մենք , ասացեալ իմք , իք , իմ .

Պատմական՝ ներգործական .

Ես , ասի , ասիր , ասաց . Մենք , ասաք , ասիք , ասին .

Պատմական՝ կրաւորական .

Ես , ասացեալ եղէ , եղեր , եղև . Մենք , ասացեալ եղեմք , եղէք , եղեն .

Պատմական՝ ներգործական .

Ես , ասացի , ասացեր , ասաց . Մենք , ասացաք , ասացէք , ասացին .

Պատմական՝ կրաւորական .

Ես , ասացեալ եղէ , եղեր , եղև . Մենք , ասացեալ եղեմք , եղէք , եղեն .

Ընդ-

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ծանիր, ու Ճանաչեր։ Ծաներ, ք նիք, ու Ճանաչէք։

Ապառնի.

Ծանիջիր, ք ծանիցես, ծանիցի. Ծանիցուք, եաք։

Անորոշական եղանակի Ապառնի.

Ներփ-բնական.

Ծանիցեմ, ք Ճանաչիցեմ, ցես, ցէ. ցեմք, ցէք, ցեն։

Անորոշական.

Ծանիցիմ, ք Ճանաչիցիմ, ցիս, ցի. ցիմք, ցիք, ցին։

Ընդեակ.

Ծանուցեալ լցեմ, լցես, լցէ. լցեմք, լցէք, լցեն։

Ընդհատական եղանակ. Ճանաչել, Ճանաչելով, Ճանաչելով. եաք։

Ընդառնելոյն՝ Ներկայ. Ճանաչող. Ընդեակ. Ծանուցեալ. Ապառնի. Ճանաչելոց, ք Ճանաչելի.

Պահասաւոր հասարակ բայս Ունիմ խոնարհիայսպէս։

Ահմանական եղանակի Ներկայ.

Ունիմ, ունիս, ունի. Ունիմք, ունիք, ունին։

Ընդհատական.

Ունէի, ունէիր, ունէր. Ունէաք, ունէիք, ունէին։

Անորոշական.

Կալայ, կալար, կալաւ. Կալաք, կալայք, կալան։

Ծարունական եւ Վերնական.

Կալեալ եմ, ես, է. եաք. Կալեալ էի, էիր, էր. եաք։

Ընդեակ.

Կալցայ, կալցիս, ք կալցես, կալցի, ք կալցէ.
Կալցուք, կալջիք, ք ունիջիք, կալցին, ք կալցէն։

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Կալ, ք կա, ու ունիր. կալարուք, ք կալէք, ու ունիք։

Ընդեակ.

Կալջիր, ք ունիջիր, ք կալցիս, կալցի. Կալցուք, եաք։

Անորոշական եղանակի Ընդեակ.

Ունիցեմ, ցես, ցէ. Ունիցիմք, ցէք, ցեն։

Ընդեակ.

Կալեալ լցեմ, լցես, լցէ. լցեմք, լցէք, լցեն։

Ընդհատական եղանակ. Ունել, ք ունել, ունելով. եաք։

Ընդառնելոյն՝ Ներկայ. Ունող. Ընդեակ. Կալեալ. Ապառնի. Ունելոց, ք ունելի.

Ես-

Ա. յոսկս խոնարհին և բաղադրեալք սորա. ՁԺ.

Ընդունիմ,	ընկալայ, ընկալ, մի ընդունիր.	
Վերընդունիմ,	վերընկալայ, վերընկալ.	
Առընդունիմ,	առընկալայ, առընկալ.	
Ակնդունիմ,	ակնկալայ, ակնկալ.	

Իսկ բայքս՝ Ակնկալիմ. հիւրընկալիմ. առաջընկալիմ, եւ, խոնարհին ոչ գործեմ, գործեցի.

Պիտանի է, զի այսր բայիւ ընդդէմ իւրոց ինչ իրաց անպատեհ դնի՝ այսպէս. Կալնում, կալնուս, եւ. կալնուն, կալնուիր, եւ. Եւ այլ՝ Կալնեցայ, ունեցար, ունեցաւ, կամ ունեցաց, եւ. ունեցեալ եմ, եւ. ունեցեալ էի, եւ. ունեցիր, կամ ունեցաց, եւ. Այնպէս եւ բայս՝ ընկալայ. որպէս, Ընկալնում, ընկալնուն, եւ. Նա սակայն՝ այս գործածութիւն սակաւ ուրուք երևի առ երևելի մատենագիրս մեր. և այն ևս վասն հարկի եղեալ. ուստի չի պատշաճ քաւ այսմ վարիլ, այլ ի վերոգրելոցդ.

Պահասարար չէզոքական բայս Ողջոյ, կամ ջոյ, լցեալ՝ է բայիս Ընդհանրական խոնարհին այսպէս.

Ակնարկութիւն եղանակի Ներկայ.

Ես եմ, ես, եմ. Մեք եմք, եսք, եմք.

Ածականք.

Ողջ, կամ ջոջ, որ, ոյ. Ողջք, ոյք, ոն.

Ցօդակապք և Դերբայականք.

Ողջանամ, ոս, ա. եւ. Ողջացեալ, եալ, եր. եւս.

Ենթադրականք.

Ողջանայց,	ողջացեսս,	ողջացեալ.
Ողջացուք,	ողջացջիք,	ողջացեան.

Հրամայական եղանակի Ներկայ.

Ես,	մի ողջաց.	Մեք, մի ողջայք.

Ապառնի.

Ողջացջիք, կամ ողջացիս, ողջացիմ. Ողջացուք, եւս

Պարագայական եղանակի Ապառնի.

Ողջացայցեմ, կամ ողջացեմ, ցես, ցէ. ցուք, ցէք, ցեն.

Ան-

ԱՆՑԵԱԼ.

Անցեալ եղանակ . Անցեալ , երթալոյ , երթալով . ետ .
Ապառնի . Անցանել . Անցեալ . Անցեալու , կ՚երթալի .
պատճ . Անցեալոյ , կ՚երթալի .

Պակասաւոր բայս Պատիմ (որ է՝ պատճառեմ լինել) , ՚ի բաղադրութեան պակասեալ՝ խոնարհի այսպէս .

Ներկայ . Պատիմ , իս , ի . Պատիմք , իք , ին .
Անկատար . Պատէի , էիր , էր , էինք , էիք , էին .
Վաղակատար . Պատեցայ , ցեար , ցե . ցեալք , ցեալք , ցեան .
Ապառնի . Պատիցի .

Պակասաւոր բայս Ասպնիմ՝ խոնարհի յայսպիսի ժամանակս միայն .

Ներկայ . Ասպնիմ , իս , ի . Ասպնիմք , իք , ին .
Անկատար . յոգ . Ասպնացուք , մասպնիցիք , մասպնիցին .
Վաղակատար . Ասպնեցայ , ցեար , ցե . ցեալք , ցեալք , ցեան .
Ապառնի . Ասպնեցուք , մասպնիցիք , մասպնիցին .
Իսկ յայլ ժամանակս լրանայ ՚ի բայէն՝ մասպնիմ եւ մասպնացեմ .

Պակասաւոր բայս Գոմ՝ խոնարհի ՚ի հրամայականն եւ ընդանիկն միայն՝ այսպէս .

Հրամայ . Գոմ , (ՅԻ ասա) . Գոմք , (ՅԻ ասացէք) .
Ընդան . Գոմջիր , կ՚գոմցիս , գոմցիր . գոմցուք , գոմջիք , գոմցին .

Գ.ԼՈՒԽ. ԺԶ.

Խոնարհմանց պէտղոցն բայից.

Բայք սակաւ են՝ և միշտ լեզու. և այն և այս պատահականք. որք յերիս ահեակս տրոհին. ոմանք ասին՝ դիմաղուրկք ըստ պատահման. ոմանք ըստ պատշաճի. և ոմանք ըստ ինքեան, և բացարձակ.

Դիմաղուրկք ըստ պատահման՝ ըստ կրկին օրինակաց ըստ ծորդին.

Օրինակ առաջին.

Սահմ. Ելէիմ.	Յաջողել.
Ընդոտուք.	Յաջողեր.
Կոտրեցուր.	Յաջողեաց.
Շրջեսցուք.	Յաջողեալ է.
Վերջեսցուք.	Յաջողեալ էր.
Ընդոտանի.	Յաջողեսցի.
Ընդ. ընդոտանի.	Յաջողեսցէ, և յաջողեսցի.
Կոտր. ընդոտանի.	Յաջողեսցեն, կամ յաջողեսցին.
Ընդեցուր.	Յաջողեալ եցէ.

Նմա այսոքիկ են ասացին. Ընդոտ. անձրեւ. արժէ. թխուր. ծաղէ. կայծակէ. կարկուտ. հասանէ, և հասանի. ձիւնէ. մրրկէ. յառնախ. սխալէ. վայելէ. ցաւէ. ցրտէ. ցօղէ. փայլատակէ. ևն.

Օրինակ երկրորդ.

Սահմ. Ելէիմ.	Ուսանայ.
Ընդոտուք.	Ուսանայր.
Կոտրեցուր.	Ուսացաւ.
Շրջեսցուք.	Ուսացեալ է.
Վերջեսցուք.	Ուսացեալ էր.
Ընդոտանի.	Ուսացցի.
Ընդ. ընդոտանի.	Ուսասցի.
Կոտր. ընդոտանի.	Ուսանիցի.
Ընդեցուր.	Ուսացեալ եցէ.

Նմա

Բառս այսոքիկ են և սոքին . Ա. Յիշանայ . առաւօտանայ . գիշերանայ . երեկոյանայ . խաւարանայ . մթանայ . շաբաթանայ . եւն.

Վերիմաստութիւք ըստ պատշաճի են սոքին . Ծուխ . ծուխ . քուխ . կարծր . լոյս . ասէ . պատահի . հանդիպի . հարմարի . պիտի . ցաւի . եւն. Յոր խոնարհումն ունց ձեռնադիր այսպիսի .

Սահ. Ներկայ .	Ծուխ .
Անկատար .	Ծուխէր .
Կատարեալ .	Ծուխեցաւ .
Շարունակեալ .	Ծուխեցեալ է .
Գերեկատար .	Ծուխեալ էր .
Ապառնի .	Ծուխեսցի .
Հրամ . Ապառնի .	Ծուխեսցի .
Պայման . Ապառնի .	Ծուխիցի .
Անցեալ .	Ծուխեալիցի .

Վերիմաստութիւք ըստ ինքեանն կամ բացարձակք են սոքին . Ունկն է . արժան է . բարի է . բարւոյ է . բաւ է . զի՞նչ է . քնարն է . խիստ է . կամ . հարկ է . ձանձ է . մարթ է . յայտ է . պատկան է . պատշաճ է . պարտ է . պիտոյ է . աւելոր է . վայել է . վայելուչ է . փոյթ է . օգուտ է . օրըն է . եւն. Յոր խոնարհումն ունց ձեռնադիր այսպիսի .

Սահ. Ներկայ .	Հարկ է .
Անկատար .	Հարկ էր .
Կատարեալ .	Հարկ եղեւ .
Ապառնի .	Հարկ լիցի . կամ եղիցի .
Պայման . Ապառնի .	Հարկ էցէ . կամ լինիցի .

Ընդ սուտ դասին և չորհնական դերմաղուրկ բայքս , Պիտոյ են . օրինաւ են . կամաւ են . աղէտաւ են . եւն. Յոր սոքա խոնարհին յայսոցանէ ժամանակս միայն .

Սահ . Ներկայ .	Պիտոյ են .
Անկատար .	Պիտոյ էին .
Ապառնի .	Պիտոյ եղիցին .
Պայման . Ապառնի .	Պիտոյ լիցեն .

Գ Լ Ո Ւ Խ · Ժ Ե Ւ

Յաղագս Նախադրութեանց.

Նախադրութիւնք կրկին են, հոլովականք և հոլովաւորք. Հոլովականք են, որք յարեալ յանուանս, և յայլ հոլովական բառս, ի ջերմանալս, յընդունելութիւն և ի դերբայս կազմեն պետական հոլով. և ահա կոչին նախդիրք. և են այսպիսիկ. ի. յ. է. ա. ա՛. ա՛ն. ը. ընդ. ը. զգան, ի տուն. ի տան. ի տան. յերկիր. յերկրէ. յերկրի. ի յերկրին. ի յերկրէ. ա՛ քեզ. ա՛նոտա. ա՛ ի մէզ. ա՛ ի մէնջ. ա՛ ի գնալ. ա՛ ի խօսիլ. ը նա. ը ձեզ. ընդ նա. ընդ նոսա. ը փրկօղ. ը մեռելոց. ը ծառայելով. եւ.

Ցուսանելին և այլ նախդիրք լինի՛ ի գերս դաւթի անյաղթին, և այլուր եւս. որք են այսքան. ն. ը. ընդ. ընդ. ընդ. ամ. բայց ահա՛ չեն ի զործածուել. և խափանել եւս են.

Այսպէս հոլովառութքն են, որք ոչ կազմեն հոլով. այլ՝ առնուն զնդիր ի պետական հոլով. Այնպ սրա են և նախդիրքս՝ ա՛, ա՛ի, և ընդ. որք բազում անգամ խնդիր առեալ՝ վարին իբր հոլովառութք.

Ընդ՝ ի հոլովառութ նախադրութեց ոմանք առնուն զսահական. և են սոքին. Ա՛ն. առ. ի ոտն. ի ոտս. ի ոտս. ի ոտս

*Ո՞ւր է քաղաքացիութիւն մեր || Փիլիպ. գ. 20.
*Ո՞ւր է պատճառ մահուան իմոյ || Ա Կորնթ. ժե. 55.
*Ո՞ւր է վէրն քո ով մահ || Ա Կորնթ. ժե. 55.
*Ո՞ւր է փառաբանութիւն || Ա Պետր. բ. 20.
*Ո՞ւր է քո յաղթութիւն գերեզման || Ա Կորնթ. ժե. 55.
*Ո՞ւր է քո նիզակ մահ || Ա Կորնթ. ժե. 55.
*Ո՞ւր է քո նշխարն սուրբ || Ա Թագ. իգ. 12.
*Ո՞ւր է քո պարծանք || Գաղատ. զ. 14

*Ինդ դատաւորն բանիկ հատարս պահանջէ ‖ · ընդհ· ընդհան·
*Ինդ ծուխքին զտեսեղերս ընկալան ‖ · խնամ · ծբ · 28 ·

*Պահէ առ քեզ(զարշակ)ն հոմար թափուեր ‖ · խոր · բ · 7 ·
*Իրեն ոչ այսպիսի վարկանիցի կալ յանապատոց հոմարն է·
*Իր ոչ'ի մտաւորաց և'ի բանաւորիչ խոփէ ‖ · ասփ· պէս·3·
*Ելից սակի են հինհնոս և փիղհոտոս ‖ · բ· ակմ· 2· 17·
*Ել'է միտս ընկեց և ոչ'ի սիզաց սակի հինրի ‖ · ասփ· ա· պէս·9·
*Ի բերեց Տասին առելէ'ն գիբս հոգմ Տալուս ‖ · նիգ· ծբ· 54·
*Իզելիից Տատմէ առաւելեալ ‖ · խորեն· հատոր· գ· պր· 49·
*Ի բերգ ընտրեցաք սիք'է պեղն Տորա ‖ · ա· Տայ· 9· 30·
*Ես ձեզ լինի'է պեղաղ Տօր ‖ · ա· Տակաբ· 2· 65·
*Ես ունդն առաջին յարևելից կոսէ ‖ · եղիշէ· ճ·
*Ես ունդն երբորդ'է հիւսիսոյ կողմանէ ‖ · 'է նոյնն·
*Ես յոյնք և յայնէիք եղելի անկեցին ‖ · վարդան· ասլ· 90·
*Ինդ ալիք իմ լեցիս'է վտանգի ծանրութեն ‖ · նարեկ· յճ·
*Ինդ ահեղն անզնոյն ունելին զտեղն ‖ · եփրեմ·
*'Ինչոմէ դասնասկոսի (է քաղաղ) ‖ · ծնունդ· 14· 15·
*Լրացաւ յերէկ կայ սիւնեաց ‖ · խորեն· յճ·տփրուքե·
*Տայք սա երէկ կայ գուգարաց ‖ · 'է նոյնն·
*Ես առաջնա բանաւորին ածեալ զնա ‖ · ճառընտիր·
*Ինչ յանդիման իմ Տատնիրձակիցա առել ‖ · խոհարիս· յ·ե· 16·
*Ինչ յանդիման նեզբաց իմոց ‖ · առակս· 22· 5·
*Ես յայս յանդիման ական ցուցանեն ‖ · վիպոր· ճառ· լ·
*Ես յայնիսոյս զետոյն եփրատայ կան զարտսիկք ‖ · գեորգ· վքէ·
'է ծննդ· եսայ· գլ· 7·

Աման ածանց զվերջնահոլով տրականի. և են տալին·
Ինդ· ընդ· տերջ· տօտ· հուպ· առընկեր· առ· դէպ·
հանդերձ· յանդիման· դէմ յանդիման· յայս յանդիման· այն յանդի-
ման· ընդդէմ· դէմ ընդդէմ· հանդառակ· գեր· գեր 'է վերոյ·

զմր օրինակ·

*Ինդ գործոյն է անուն անադրուելին ‖ · լամբրոն· առակ· 49·
*Ինդ մանրատաւորին քառաւելի հանդրեաց ‖ · երզնկայի·
*Ես յայսոցիկ դիցուք զլուծանելոյն քան ‖ · խոնաս· ա·64·
*Ինդ այլ (կամն) կացուցանել ‖ · ասփեր· յակ· ճառ· 7·
*Ընդ յերկինն վերացաւ յերկինս ‖ · 'է ճառընտիրն·
*Հաւընկեց նման գհաւրն գնեն ‖ · եղիշէ հաղբատի· գ·
*Ինդ առ նոսին և գհնարս փրկութեն ‖ · խոնաս· ի· 36·
*Ինչ արեգական պատահիցէ ‖ · եղիշէ հաղբատի· ծ·

*Կաս-

*Այաւուրքն հանդչեաց նաւին դեգերեալ ողբայ ‖ ՚ի սոր. ին.
*Յանդիման երկնի և երկրի եւ անմահ ՚ի ջրոյն ‖ տես սաղմ. 88.
*Ինչ յանդիման ասէին յարգել (ասէ զնոսա) ‖ ՚ի սոփեր. ա. գլխ. 4.
*Յայտ յանդիման նոսա (նախարեաց) ‖ ՚ի գիրս վեցօր. ճառ. ին.
*Աչն յանդիման ձեզ զայս առնելով ‖ Ղեւտաց. յովհ. 16. 16.
*Ընդդէմ նմին զզուիս կատարել զգործ ‖ պիտոյից.
*Ընկնիցեմ միմեանց...խառնիցին ձկնանդքն ‖ ել. 26. 5.
*Ընդ առաւել միմեանց տալին զպատուհասս ‖ եղիսէ. ին.
*Ոչեր մարգկան գոան սովաւ զօրայեալք ‖ տես ՚ի սոփեր.
*Ոչեր ՚ի վերոյ մարգկայնոյս համբառնային բնութ ‖ .

յովհաննէս իմաստ. ին.

Ամանք առնուն զնախակրիւ արարած. և են սոքին։ Աղբիւր. տօթ. հոտ. ջինջ. ինչ. գետ. յորդի. յոյս. ճաշակ. հոտ. (Ընդ որս են և նախահաղորդութիւն՝ ըստ. ընդ. առ. որք ընդ երեսին առանց նախակրի առնուն զայսպիսի արարած.)

զՀերոբինակ.

*Աղբիւր յաղթիւրն հոգի առնոյր ‖ ոսկ. հոփ. ա. ճառ. 30.
*Աղօ ՚ի ձմեռն չուն խաղան ՚ի ձմերոցս ‖ վեցօր. ճառ. ին.
*Իրաւ յայն ճանապարհ գացես զնջկանոս ‖ սեբեր. ին.
*Աղինչ ՚ի կատարած զամենից գործս տեսանես ‖ յոհ. ին. 6.
*Աղինչ ցօր վախճանին կան ան հոգացել ‖ յովհ. ոտքնիշեցի.
*Պահատական եղեն զնոսա զայրեալ ‖ յայսմաս. հոփ. ին.
*Ուր գարձեալ՝ ՚ի կիրն ջուրն՝ ասէ ցսիմոն ‖ ղուկ. 7. 44.
*Յարևելս կոյս ցուցանել զհայեցուածն ‖ վեցօր. ին.
*Աղօ կամն ստիկանին գնեանս իւր նուաճել ‖ յովհ. կոլն.
*Աղօ սահմանն կշռուած կից զոց արտաքս վազելոյ ‖ գործ. ին.
*Աղի ունելոք զնշանակ, ընդ այն մարտիցուք ‖ նահ. ա.
*Ընտրեցեք ընդ շար և ընդ բարի ‖ ՚ի գիրս. ճառ. ին.
*Ո այնպիսիսն ա՛ պատուական ունելոք ‖ փիլ. 2. 29.
*Աառեալ և մանկիկ, և զենացորդսն ա՛ ոսն կոտորեր ‖ , պաննել. 7. 19.

Ամանք առնուն զհայկական. և են սոքին. Ինբ. ինբեր. ինբեա. օդեր. փոս. գետ. փոս. Այլ ևս՝ հանդերձ մակաբայիւք, ՚ի վերջ փոս. ՚ի վերոյ փոս. ՚ի վերոյ փոս. գետ ՚ի վերոյ փոս. ՚ի վերոյ փոս. անդր փոս. անդր ևս փոս. այր ևս փոս. ասա՛ ել փոս. ասելի փոս. յասելի փոս. ապրասոյ փոս. ապ ասա փոս. ՚ի վերոյ փոս. յերոյ փոս. յասելի փոս. նոյն փոս.

Լայնն զոր բերինակ.

*Ինբ զաստայն ասարդից միշեցայ...և խոստն դասայ ‖ ՚ի սոր. ին.
*Ինբ

*Ելէք զաւրի երկիր ընկալան զաւրն քանեին ‖ ելից. ը. 5
*Ելէր զակն ի մարմնի ի բջջոր արիւնանա գտնէր ‖ Ղեւտ.
*Ելիցեն զդէտ անկնիկն աչօք մտացն նայիցէ ‖ ընդհ. ընդհան.
*Ելոյծ չասացելոյս վասն ի արագոյն եւս այս է ‖ յովհ. ի
*Բան զնաւ մարդ զօրուցաւ (աստուածոյն) ‖ ղուկ. ծբ. 64.
*Կոչէր տան զնուիրեն պայծառ անայ ‖ լուկրն. պատ.
*Կոչէր տան զմեռածուիսն կենդանի ‖ գործք Ղազարոս.
*Կոչէրոյ տէր զօրէնսն աստուածնայրը ‖ ասղ. Ղազ. 1 · 19.
*Կոչէր ի վերոյ տան զմարտակիցն լինել ‖ լուկ. ասղ. 55.
*Կոչ ահա բզքեա ի վերոյտան գհամատուն ‖ եղիշ. 1 · 25.
*Կոչեր տան գհրաւանն . . . լցին ‖ յովհաննէս կաթ.
*Կոչէր ես տան զայս անցանել ոչ ուշի ‖ ելից. ծբ. 25.
*Կոչոր ես են տան զչափ կատարածի ‖ ծնբ. ճառ. ե.
*Կոտորել տան զարեգնին լուսաւորն, զաչս մտաց ‖ յովհ.ելից.
*Կոտրել տան գյ աւր ձգին կեանքն(յն փղաց) ‖ վէպ.
*Կոյտեալ տան գնոյն ծանեալ ‖ նաբեղայէ ի բանն · գլ.
*Կղզոյտոյ տան գնոյն շնորհն ‖ վէպ. ե.
*Կղզոյտ տան գնոյն ‖ ասղ. ա. պեպ.
*Կղզոյտոյ տան գաւանեսեան գրեալ ‖ ասղէ. ե. 42.
*Կոչէրոյ տան գաւանեսեան ‖ ասղէ. ե. 42.
*Կոչ ոչ . . . կեցոյ տան գնոյն բանակին ‖ Ռուծ. 10. 5
*Կոչ երկնայր յն ասացէ տան գնոսա ‖ Ղուկ. 10. 32.
*Կոչ հասաղ տան գսանաչն պահապանացն ծաղկին ‖ գործք. 18.
*Կոչ տան գնահապետացն ընդ պարտեաց հին ‖ հի.
նոցա վերջ. ծբ. 21.

Կանոն առնուն զաւագանւոյն. և են սոքին. Խոյ. Ցուլ. Գառն. Այծ. Ոչխար. Ուլ. Ընձուղտ. Եղջերու. Այծեամ. Այծեայ վայրի. Այծեայ ընտանի. Հեծեղ. Հեղնուղտ. Ոչ. Գոզն. Հեղուկ. Ըղջ. ասս. ձի.

*Կոչ յիմանն այլ ոչ զքեզ մի լեցի ‖ եղնուկ հոգեբոյծ · ի
*Կոչէր ի նմանէ այլ ոչ զոք կարէ զձեզ փրկել ‖ լամբ. ասղ. 49.
*Կոչէր տայր ի տահիճ արդարոյ (ոչ զոր մեռց) ‖ յովհ. ելից.
*Կոչ բանակեցան ի բեղեսէ ի մայրեսայն ‖ պատմ. ազէ.
*Կոչակատար ոչ հեռէ յերեմէ բանակին ‖ խոր. ե. 43.
*Կոչնոյն ի բանակի անտի եհմար (զնորան խոր) ‖ եր. 33. 7.
*Կոչ ի վիմէնոյ երեսացեալ թեղեղ չորս առեալք ‖ եբեր.գ.
*Կոչոյր ի ծորէն երկնայր յն կենդանին ‖ վարդ հոգեւոր. 9.
*Կոչդամայ հեռէ բզքեզ ժողովուրդ արդեւ կոչ ‖ յոան. 17.
*Կոչ և զերկիրն բան նմանեալ գինէ ‖ առաքել. յայտ. 4.
*Կոչ մարգիան անանուն, պատարագակ առ եալ . . . կար.
ծիս առան խառատավանուլ ‖ նոյն. յոան. 1.

Ոմանք առնուն զգործիսկան . և են սոքին ։ Ընդ-
ընդ . առ . յառաջ . յետոյ . հետ . (Ընդ , զոր դասի երբ-
բևիսն և անուանն՝ ընդ .)

Ընդ-անդէպ հօտապետաց առ Աստուած ելս զգացան . յանձն-առել ։
Ընդ կարծեաց ձգեն(չարք) զայլ դատաւոն . տամբ . առաջ . 72 .
Ընդ-մանկանիմ նկարեցաւ խաչդ սուրբ ի ճակատն ։ ընդ-ունել ։
Ընդ-հեղբք գետոյն երասխայ շինեն քաղաքք ։ յոյն . կոչ .
Օ ամէն ընդ-երկայնիցիմք առ սիրելին մեր ։ ասել . ա յոյն 2 .
Ընդ-ոչ առնուլ յառաջ քարոզեցաւ ծննդունդն ։ ընդ-առել ։
Ընդ-հատանն աւուրքդ(կատարք) ։ ընդ-հատ . պատառ ։
Ընդ-հանէք ի պղտոյս հեծի՝ ի մուս լիտառն ։ յայտնա-նախադ ։
Ընդ-առաւ ջուխ ձգեցաւ ի վեր հօտին . և հարեալք նահ-
տանատոյ կռուի ։ առ . ա . պէտ . 6 .

Ոմանք առնուն զպարտաւականն . և են սոքին . Ընդ-դէմ .
շաբ-ընդառնալ . գեր . պր .
Ընդ-դէմ դրեալ ունիմ զիշխանսն քո ։ իոշուան ընծայ . է . 10 .
Ընդ-առնելոցն զնորօք բանդիւեալ . . . կատարելին ։ յոյն . կոչ .
Ընդ-առնելոցն և այլ քանի մի նախադրութիւնք , որք չեն՝ ի
հոլով գործածուած . զորս դիցուք տեղւովք տալոց . գլ . կե .

Այլ առանձնական աբժան է , զի որպէս երեսի ի վերոյ-
գրեալսդ , ունայնք ի նախադրութեան եղեալ են յիմիում
կէս յերկս առնեն և՝ վէր պահանջելոյ նոյ զայլ և այլ խոնդ-
գիրս՝ երբեմն զայս , և երբեմն զայն : Այսպիսիս է առ-
առնել և ի մասիցայն . որոց ունայնք վէր պահպան՝ նշանա-
կուին իբրև առանձինս զայս , երբեմն իբր ժամանակա-
կան , և երբեմն իբր դասական , ևն . Ոչ առ այսմ խոնդ
և վէր մեջարկութեանց և շաղկապից . այլ առանձինս ։
Ոչ առնական՝ արժան է , զի առնեալ ի վերոյիզեալ նա-
խադրութեանց երբեմն առանց խնդրոյ վարիցի՝ ի զոր
առնին իբր մակբայ . որպիսի են սոքին . Օ ընդ . ընդ-
առաջ . ընդ առաջ . յառնդէմս . հանդէպ . ի գիշոյ . ընդ գիշ .
ընդդէմ . հակառակ . յետոյ . յետոսոյ . յայնժամ . յայնմհետ .
ներքոյ . արտաքոյ . ի վերոյ . մերձ . հեռու . ի բացեայ . գիշ .
գինի . ինքեան . ոտիկն . ներքոսն . զառիվայրն . ևն . զի որում
առնին առանձինս՝ ի մակբայսն , որ ի յաջորդ գլուխն .
Ոմանք ևս առնուն ի մակբայից , ևս և ի յանուանց՝
երբեմն առեալ զնոսին՝ վարին իբրև զնախադրութիւնք
զոր հանդիպեալ եմք դնել՝ յներքոյ տողս . գլ . կե .

ԳԼՈՒԽ .

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Յաղագս Անէծսդէց.

Առակք այք են բազմապատիկ յոյժ. Որք ակն կան. քանակական. ժամանակական. առղական. դատական. հարցական. ժողովական. հանդիսական. զատական. առարատական. բացատական. արգելական. նմանական. ներհակական. ատատական. յաձախական. նուազական. եթագական. յանկարծական. յաւելական. յայտնական. ծածկական. ցուցական. երկբայական. յօժարական. բըննատատական. կրկնական. նախընտրական. անպատական. անձնական. աղգական. վոխադրնական. դերբլդմնական.

Որք ակն կան. Կարօտաբար. ծառայաբար. հոգեհարպոյս. փրկոյն. տարփոյն. վերաւորէն. խորտնաւէտ. հշտաւէտ. հոգնաւէտ. ոաղչաւէտ. քերճոյծ. չեռոմէցի. տաւրցոյկ. յերէ. ճարպովքն. 'ի հեծեծոյս. 'ի ներկոյս. յանդէպս. յանգէպս. անկնոյ. անկոյք. անբիծոն. անվնհեր. յանդրաւք. հեռի. հեռուոյս. աս խորհրդոյ. հենդամանոյն. քաջաւտ. նորոգ. գիւրաս. հեշտաւտ. խորհ. ճշդիւ. 'ի գէպ. 'ի քնե. ասաղնաւոր. գիսնաւոր. շարաշար. գեշագեղ. գեղա-գեղ. և այլն. զոր օրինակ.

*Կարօտաբար խնդրեմ զօդնականութիւդ || . լամբ. առղ. 69.
*Ընտրեալ նորոգեսցեմք, և մի մատնեսցես || . եփրեմ.
*Արդիօրէն ձեռացուցանիմ զքանն || . լգնաս. ք. 28.
*Կշռեալ ըստ աշխիճն անցուցանիդր || . 'ի գիրս պիտոյից.
*Խնդանոյք քաղձ ատանի շնոյ || . 'ի գիրս վերոյ. ճառ. ը.
*Զրկե նման զայն շնորհեալ || . եղնիկ. հոգեբոյս. ին.
*Ձարպովքն դիցես 'ի վրս սեղանոյն || . ելից. 29. 13.
*Ամենայն խոցոտեցին զբնու ըմիս մեր || . լգնաս. ք. 30.
*Ամենեքեան արկից զանձն իմ 'ի խորս իմաստից || . լամբ. ոտղ.
*Յանդրաւք գան 'ի վերայ || . ատրգ. ա. պետ. յատաղ.
*Ընծաս դայրն մատուցանել զուխտս || . եղիշ. ա. լեգ.
*Կենդանոյն ինձանից եմ 'ի գժոխս || . յովհաննէս կամ.
*Խորտ առնօրինեսցեմք զկեանս մեր || . ատրգ. ա. պետ. 7. յորդ.
*Զարշալուր գերբեն զոզիս || . գէորգ վրդ. եսայ. գլ. 5.

Վերջ.

Գ-ինքնասալ ՚ի վայր ընկենոյր յերկնից ՚ի պատուհանէ
աղեղոսանդրէ ։ Յայնպէս և այլքն ։

Բ-անական . ԱՀ յօշոտ . ոչոտ . ոչդ ոտ . ոչդոտ .
ոչնոտ . ոչոտ . ոնոչոտ . ոնոչոտ . Ե ած ոչոտ մեռոչ .
օրնոտ . ոչոտ . փանոչ անգամ . մեռոչոտ . ած անգամ մի . երկ նոչ .
երկոչ . երկոչ անգամ . երկոն անգամ . երկնոտպատկ բազմատա-
պիկ . երկ . երկ . երկերկոչ . բազում անգամ . յոլով անգամ . երկոչ .
և այլն . զոր օրինակ ։

*ԱՀ յօշոտ մեծ ի բարձրուէ խոնարհ ե ։ վարդ հարց . ձէ ։
*ԱՀ յոչոտ վաստակ եղէ ՚ի քուրձ և ՚ի մոխիր ։ վարդ . ասղ . 31 ։
*Ա-ռ ած ոչոտ մեռոչ՝ այլև . . . զնիշերս ած ասցաւ ։ խոսրով ։
*Ա-ռնոտ գիրդ մարմին , ոչոտ ոնոտ ազոտ հոգին ։ վէր հրդ . ձ ։
*Ա-ռոն մարմինս տիրնայ՝ հոգիս զօրանայ ։ ասրփ . ուղղ . 8 ։
*ԱՀա անգամն հանդիպեսցէ ՚ի հոգոյ ։ խոսրով . ՚ի նիւթ ձոնի փր ։
*Ա-րդիւն որ առացին , և ՚ի սի սոր ժողովեցին ։ փեդրփ . 9 ։
*Ա-ծնոտպէ հատուցան մեղք մեր ՚ի ծոցս մեր ։ յովհ . ի ։
*Ա-խոր երանի են՝ որ տան զպատուն լիապես ։ ղոս . երփ ։
*Ա-ղաղամ անգամ զարն բարի տան հատարիլ (դևքն) ։
ղոմք . ասղ . 54 . Յայնպէս և այլքն ։

Զ-ամանոտական . ԱՀ յձմ . ոձմոտ . ոչդ . ղորդնո . ոչդնէ նոչ .
այն ինչ . ՚ի ծոցոյ . ոչդոտ . ոչդոտ . ոսոտոչոտ . գիշէ-
քին . գիշերոյն . երեկ . յերեկն և յերեսդն . ոչոտ . վաղիւ .
վաղորդիւն . վաղոտ հոտ . ՚ի վաղոտ . ՚ի վաղոտոյ . ՚ի հերոտն հերոտ .
ցայգ հերոտ . յորմէ հերոտ . այսոտհերոտ . յերոտ . հոտոյ յերոտ .
ասպ . ղինի . երբեմն , ժերի . յոսոտվաղոն . նախ . նախ ասոտ-
քին . գասոտքինն . ղնախոտ . ինշ . յոչ . յոչոտձոմ . հանոտպաղ .
յոսոխէոտ . յոսոխէոնոյ . ցանգ . դեհ . դեհոտ . գասոխոն .
ինչդեհ . ինչ . ինչն . ինչ ղնչ . երբեմն . երբ . յոչձոմ յոչն-
ձոմ . ինչ ասյ՝ ինչ ասյն . ևն . վր ։

*ԱՀ յձմ խոստով տալ փոխարէնս փորձոց ։ ՚ի գնդոտ . իբ . 29 ։
*ԱՀ երեկն ևոչ մեռել եմք զինքն ախոռիք ։ ասրփ . ե . յովհ . յորդ ։
*Ա-ղաղոտքեն էանոց ՚ի միջոց գազատհուսն այն ։ խոր . ա . 21 ։
*Յորմէ հերոտ ասուձաւ նորն խաչանեցաւ հինն ։ ՏՃԲ . ե ։
*Ա-յրբեմն հե մեռնայիմ , և այժմ անդնդոտայիմ ։ ղոս . ղե ։
*Ա-խոր ասոտչն զանձինս մեր շահեսցուք ։ ասրփ . ա . պե . 1 ։
*Օ ասոտչնն կերակրոյն վերիպեաց զմարդն ։ փեդրփ . ասշոտ ։
*Ընդոտպէ գազարատ են նք՝ հակառակիլ ։ ինշ . ըփ . 10 ։
*Տ-ակոտն յերկրգոյս ետք մեռոք ։ փեդրփ . ետոց . 25 ։
*Ա-ինչ ասյ՝ ինչ ասյն՝ նա ՚ի փողոցս այգեասանուցն անկիլ

գնայց

գնացեալ ի հայրենի աւուրսն ։ յակինանեա . իմաս .

Տեղական . Ամօ . առաջնօր . առաջին . առաջուա . այդր .
այդրէն . առէ . անդ . անդրանօր . անդրէն . անդրդրէն . անդ-
րէնն . անդուա . անդր . անդրէն . անդրէ . այդ ը . այդրէն .
այդէ . յայդէնդա . յայդէնդո . արտաքս . ի դուրս . ի քաց . ի քա-
ցեայ . ի քացուա . ի հեռուա . տօս . ի տօսէ . աստիճեր .
ներջ . հոգ . ի ոտրա . ի վայր . ի վեր . ի վերանդը . վերա-
գոյն . ի վերուա . վեր ի վայր . ի վերայ . ի ներսէ . ի ներսէյ .
հանդէպ . դէմ ընդդէմ . առաջի . յառաջայ . յետոյ . յետս . շուրջ .
շուրջանակի . ոտ . ոտքանօր . ոտքուրէ . այլոտ . այլոտա .
քաղամ ոտքէ . ամ ոտքէ . ամ ոտքէ . ոտակ . ի ոտիկ . ի ոտ .

կոյ . ի ոտ . ևս . ար .

*Ամօ տանջեցոյց , զի անդ զհնդկիսան վայելեցիկ ։ փիլոս .
*Ամօն պայծառացուսցէ զերեսս իւր ։ սաղմ . կոյ . 10
*Ամէնտառ երեսաւ ի խորս նաւակին ։ ի գործս ա .
*Ինձայր ասեցին ընդ ըստգուտնս նոր ։ եղիշէ . ձ .
*Ի երեքին ջանվիճակ պիտուի յայտնեաց ։ գործ . ii .
*Ընդդէմ գնացեալ եկաք ի կով ։ գործ . 21 . 1 .
*Ու մեզք կ՝ անդ զոհարերուելն ու կ ։ խորհ .
*Ամ ոտքէ սկսեալ ցայ զօրանալ յաղթել ։ եկեղ . ք . 27 .
*Ամ ոտքէ բազմացուցանել զերկիւղն ։ նոյն . ծգ . 28 .
*Ու ոտքն սկսանիմք զգնալն՝ այն է սկիզբն ճանապարհին ։

ոտք . ա . յովհ . 1 .

Ցասական . Ամօրէն . երկոտք . երկոտքէ . նախ . գինի .
ոտ . յետոյ . յետ այսօրէն . յառաջ . առաջոյ . յառաջոյ .
զառաջինն . նախ առաջին . ի , ն ին ուս . ի ըստ հոգի . ի
տան գին . ի վերոյ . ի վերոյ . գեր ի վերոյ . ևս . գր .
*Ամօրէն՝ զազատուել եկեղեցւոյ արիւնեղ ընծայուք .
*Երկոտքէ՝ զմիայնակեաց . . . ընծային ծագրաւ արկ ։ եղիշէ .
*Ցախ՝ պարտ է զբերականութիւնն ուսանել . . . . .
*Ամօ զասահմանացն պարտուելոյ ։ գործ . ծ .
*Ա՛ն՝ զի գայ ոչ չարչարիմք ։ առիթ . ձ . ։ պեր . ձաւ .
*Ի՛ւ ոչ ես ես՝ զի չէիշխանքն ի մեզ զասատան ապրիլ ։ ։ ։ ։

Հոս առաւել · ոչ իսկ · ինձ · ինչ · չէիք · ինչ · ոչ · ասացի · զի
հիմք · եւ · պր ·

*Ոչ ի տրկուսանօք զիեաս քո անցուցանես ։ սաղմ. ՃԺ. 11 ։
*Ո՛չ ի մահեղս ըստ մեղսն մերս ։ իշ. ը. 10 ։
*Ո՛չ արդ դիտէիր յանդգնիցի ակն գազանդ ։ շնորհալ ։
*Ո՛չ ինչ օգտեցուցանես զիղբայրն քոմ բանալովն ։ նարեկ. ։
*Ո՛չ երկնչիս , զի ես քեզ ամենայն վնաս ։ լամբ . ասէին ։
*Ո՛չ տարակուսիս արդեւնէն Հաւրիս են ըզ նոսա ։ սաղմ. ՃԺ. 3 ։
*Ո՛չ ըմբէ ինչ , զի տգիտութիւն իմ հասցէ ի կատարած
գիտութիւն ։ եղիշէ . ը ։

Ո՛ւ աղաւնական . Ո՛ւռնդ փռնդ . ուռմ ուռմ . վռատ վռատ .
ռտ ռտ . ոչխ ոտ ոչխ . պռոտպռոտ . փռնդոփռնդ . հռհ-
հռատաց . հռիւնդոյ . հռխռատան . յռխռատան . հռհռոյլ . հռմռ-
փռնդ . հռհերամ . երամակին . եւս . պր ·

*Ո՛ւռնդ փռնդ հռասանէին ։ ափմէնադիւղաս ։
*Ո՛ւրամ ուրամ . . . երիսան ուսկսատ ։ ի ՚ի ՚ի ՚

*Ալէքս բղխանցին՝ ի մի՛ խոցոտ ածել ։ առած. ՚ի յոյնէ. Ճ. յԱնտիոքէ.
*Ալ-բարձ նամին կապանօքն պահէին ։ եղիշէ. Ը.
*Այր ոչ ոք ասկեամ, հմմնդամային առացից ։ առակ. յոյն. 8.
*Այնպէս ըստ միտս իւրեանց և ըստ ոչ խօսելն ։ յովհ. Ժողով.
*Ձերեւելեալ Աբէլ հայելն (կամ՝ ասէ) ։ Լիմաստ. ծէ. 22.
*Ամառնային աւանդել աշխարհաց գրեալ ամենայն ։ փիլոս. 32.
*Ամենայն անդամ յօշեցին գնաց ։ ագաթանգեղոս.

Աստրատական. Ամբ. ամէն. անշարժ. ապառէն. արդար. այրուիլ. էրեսաթև. էրեսաւոր. ապահաւիկ. ապահաւորէն. ճշմարիտ. հաստատուն. հաստապետ. ՚ի ջրէն օտ. նա. խոհական. իսկ. ես չէրեսի. իսկ. ես ինչ ես ՚ի ես ինչու ես ՚ի ես ՚ի ես. եղ. գր.

*Ամէն ոմն ի նոցանէ ուղիղ իմ ։ առած. ՚ի գովեստ հաստատուչին.
*Ամենաշնորհ մահ իմ առ գուրբս կայ ։ յովհաննէս կաթ.
*Ամենայնէն մեծ շահ ի երկնային ազգիս կենդանի ։ փիլոս. 25.
*Ընդէրս բանիցեալ ի գրոց յատնացեալ ։ նոյնն. 2.
*Այ՛, ան ասանձ ասեանն հրեշտակք գան ։ կոչ. ՚ի. 8.
*Ինչպէս խոչ բերան լինի՝ որ խօսի զանցեալնան ։ խոսրով.
*Ինչ ասա արդարացեալ՝ ի տուն քո՝ գնա. և կոչէ տալ յայն բառն. քանզի զոր խոստացաւն ոք առաջի՝ այ՝ կորուսանէ ։ յիգնատ. ծէ. 14.

Բագրատական. Ղ. ոչ. ոչ կոս. ոչ քոս. աստնանին ոչ. ոչ երբէք. ոչինչ. չեմ. չեմս. ոչ ՚ի նա, քոս կոչ. քոս երբէք ոչ. քոսին ոչ. մի. մի երբէք. մի չէյք. ասա. տա չէյք. ան անդր. ՚ի քոց տար. եղ. գր.

*Ընդառաջել զկորուստն. չգիտացի զարդագործին ։ նար. ծղ.
*Ի՝ չնախանձին քարիք և չարս, այլ՝ չարք և քարիս ։ ծէ. ի.
*Ի՝ չերբէք ննջեցեալ՝ ունել լսելոխ զաւետիք ։ վարք հարց. ծէ.
*Ով՝ հին եւ հնաբանագործ պատուհասին ։ վեցօր. ե.
*Ո՞ւր՝ ես ոչ ասեմ զայս ։ ոսկ. յոան. 2. յարդ. յեսաիա.
*Ո՛ն անդր՝ ի քոց թողութիւք զնոյ քայլին խորհուրդս ։ եղիշէ.
*Որը ոչ ելիցէ չարութիւն կայցէ յաւէ, ՚ի քոց տար ։ գէորգ վէպ. ՚ի ներս. եսայ. 40.

Բագրեւանական. Ամ՛. մի ես. մի՛ արթիւ. մի քոս. մի երբէք. մի ասենին. մի խոխ. մի ես մի խո՛ւ. այլ մի. այլ մի ես. ոչ. ոչ քոս. եղ. գր.

*Ամ՛ դամարիտ առ աւետեսիս ցնծաս քան զքո ։ խոսրով.
*Ամ՛ ինձ ուսիք լեցի անարժանութիւն հաղորդել ։ նոյնն.
*Ամ՛ երբէք կայցես յարդարութիւն քում ։ լամբ. ագաթն.
*Ամ՛ խոխ լեցուք պատճառ որոշելոյ ՚ի միմեանց ։ վեցօր. ե.

*Ամ

Ալիք ևս ոչ պատհեցոյ կինոպատի ղնախանձս՝ ի ճնախանձացն
ի մեղանչմանեալ ‖ . ղամբ . ոտիճն .

Ալիւանակաս . Ալիւոյիլ . ալիւոյիլա . ալիւոյիլաւ . ալիւոյիլաւ . ալ-
պեր . ալբերդ . պրդնակ . պրդնակ . նոյնպէս . նոյնպէս . նոյնպէս .
նոյնանաւոյ . ջուրդեր . համեմատաբար . համատար . նմանապէս .
ըստ սրտի . սրտիւք . սրտիւ . սրտիւ ինչ . սրտիւ ցիտել . սր-
գեանալ . ղամբրիճով . ևեթ . պր .

*Ալիւոյիլա նհանիկցաւ յաւելի յաղթօղն մեր ‖ . ալիւոյիլա .
*Ալիւոյիլա արհատա ամէնաբնութեան նհանդուցին ի ‖ ասդեղծոյն . 9 .
*Ալիւոյիլա և սրեի սղիոյդն Ծնանիմ ոչ Ծուղ ‖ նոյնոյն . 8 .
*Ալիւոյիլա գիտէ ժամն իսկզբանէ ‖ յովհաննէս ըմաստ . գ .
*Ալիւոյիլա սակաւուիկ ի գործ վա տարբերեն Հուր ան-
ուանել ‖ . ղամբ . ոտիճն .

Ալիւհակիան . Ալիւոյիլ . նոյնիսկ . հակառակ . հակառա-
կութեամբ . ալիւոյիլ . ալիւոյիլաբար . ալիւոյիլա . ալիւոյիլաւ . ալիւ
ըստ ալիւ . ալիւրեալ ալիւոյ . ալիւալիւոյ . ալիւրեալութեամբ . ևեթ . պր .
*Ալիւոյիլա կատար ի բանակել Հոգւոյն ‖ . վարդ . հատց . ծ .
*Ալիւոյիլութեամբ ունին զկատարեալ վերն ‖ . եփես . ք . 34 .
*Ալիւոյիլ ծառայիցէք , և ալիւոյիլ գործեցէք ‖ . սեբեր . ե .
*Ալիւոյիլա ի մեղ խրախանս ցաւ ցաւ ‖ յովհաննէս ըմաս .
*Ալիւոյիլ ոչ ածէին զմտաւ՝ ԹԷ ալիւ ընդ ալիւոյ բանն կա-
տարեցաւ ‖ . ովսէ . է . 16 .

Ալաոսկիան . Ալաոսկի . ալաոսկեայ . ոսկի . ալաոսկեղէն . ոսկեղէն .
ոսկի . ոսկեղէն . ոսկի . ոսկի . ոսկեղէն . ոսկեղէն . ևեթ . պր .
*Ալաոսկի և խնոս առնդհակի զնաս ‖ . վարդ . հատց . ի .
*Ոչ ոսկի վարանիմ յիւրաքանչիւր կողմանէ ‖ . գրիգ . վկայ .
*Ալ-ոսկին գանձաց զնի ‖ ովսէի . հատոր . ք . ճառ . 3 .
*Ալաոսկի ի ամենայն տեղ ‖ . եղնուկ կողբ . կոն .
*Ալաոսկեղէն խոցեալ ի հրացեալ նետից բանաստեղծէն . .
ոչ ևս ի կենդանի ‖ . ասդիճ . յովհ . ի .

Ճաշակաւորեան . Ճաշակ . յաղող . յաղողական . յաղթական . հա-
րուստ ի . ի ճաշակաւորել . գանկատգութիւն . յաճախ . շատ . յոյժ .
առատ կին . առատել . առատել ևս . ևս առատել . ևս տուն գնա .
քաղցր . առատապես . ճեմապես . խոտան . յերկար . ապետ . ան-
դադար . անընդհատ . անդադար . ևեթ . պր .
*Ճաշակ ոսկեայ նուագաւ նոյ մահ ‖ . գէորգ . էսայ . 65 .
*Ճաշակ ի անցեալ՝ գնացից . . . ի տխրել ‖ . յովհ . իմն .
*Հաճոյ կին զգուշանայցին ի հաւատս ‖ . ասդիճ . յովհ . ի .
*Հաճոյ ևս գնա յորգորեցուք զամեն նոքա ի միտ ‖ . խոսրով .

*Հաղորդակից սերմանեալ զբանին կենդանի յ՚իւրաքանչիւր ականատեսի ‖ գործ · լուս ·

Ճ ոմազգական · ասիա · ասիա ին · ասիա կին · ասիական ին · ասիական ին կոյս · ասիարքայ ին · ասիարքին հիւս կոյս · ասիարքին հիւս կոյս · ասիարքին հիւս կոյս

փին · հերին · խողաղին · յոյժին · ևս · ար ·

*Ձոգիս ի նոցանէ ձողոպրեսցի ‖ · յովհաննէս ։

*Ա՛ր ոչ ելցեն զնմանատեսիսն անտես ժ ձեռնդիպին ‖ ասպ. յով. 8 ։

*Ընդ ոտիւք ոչխարն եկին ի միասն խուռ ‖ · լամբ · ի մեին · պատ ։

*Ընդ ոտիւս ոչխա ոչխա ամէն ի նոսա լսեան ‖ · եղիազ · ծիր ։

*Յոմն հաւատացեալս , և ի ուրեմն հաւատացուսցեն ‖ ·

վարք հարց · ը ։

Յայտնական · Յայտնի · յայտնութիւն · այն յայտնի · յայտ յան-
դիման · յանդիմանի · դէմ յանդիման · այն յանդիմանի · այնքան
քան յայտնի · քան յայտնութիւն · ներկին · ներկնորդին · պատգ · պատգամաւոր ·
յաւուր · լոս · ի լոս · համարձակ · ևս · ար ·

*Յայտնի ի վեր քան ի մարգարէսն ‖ · լամբ · ոսպ · 68 ։

*Յանդիման արարեալ բերի լեզուաւս ‖ · խոր · ա · 31 ։

*Ամ ինքնա տեսին զլօրսն Հսրայէլ ‖ · յայտնաս · նոյնմ · ի ։

*Այնուհետև առաքեալ եղաք ‖ · ասքին · ը · պեր · Ճառ · 1 ։

*Ակայերնասպէս ուսայեցուցանեն զհմայարարութիւն ‖ · լամբդա ·

հարք եկեղ ·

Ծ ածկական · Ծածուկ · ի ծածուկ · ծածկաբար · գաղտ ·
գաղտնի · գաղտուկ · գաղտնաբար · գաղտագողի · գաղտագողի ·
գաղտնական · գաղտակ · գաղտնակաբար · գաղտակագողի ·
գաղտնասէր · գաղտասէր · գաղտնագործ · գաղտագործ · գաղտագործել ·
գաղտնագործել · գաղտնալ · գաղնալ · գաղնալաբար · Լսափան · Լսափանա-
բար · Լսափանարար · անյայտ · անյայտաբար · անյայտնաբար · անյայտնաբարար ·
լսաելեան · լսաելական · լսական կեն · ևս · ար ·

*Ծածուկ ընդ սէր խոսեցայի ‖ · փնտրտ · ի Տիեն · եսայ · 38 ։

*Գաղտ շրջիկեն , և գիտեսս իմ պատճիկեն ‖ · վարդան · ոսպ · 55 ։

*Ծածկեցաք յերկրի շրջեալք ‖ · շնորհալի · ի յիւ տրդէ ։

*Ի սեղանոյն գիտցի մարդս զգալ միտսին ‖ · նաւոյ · II · 31 ։

*Ինչպէս կշեսաւ լսաելն ծածկեցաւ յամբարսին ‖ · յով.

հանդես ևաի ։

Ց ասկական · Ասկա · ասասկի · ասասկին · ասասկի · ասկասա-
սկի · ասկասասկի · ասկասասկին · ևս ·

*Ասկա լցաւ քաղքն խնդասւ սրտիկ մերոց ‖ · վարք հարց · ծը ։

*Ասասկին նոր առանսի զդարձն ի բաբելոնէ ‖ · փնտրտ · 43 ։

*Ասասկի յայտնի արար զանշափսիսն ‖ · ոսկ · ա · 3 ։

*Ասասկին զբերաւէ ի գերս պատուհասեց շապհոյ ‖ · յովհ. իսկ ։

*Ասասասկի խորհուածիցն Քրիստոսի մեր ի ներքոյ ոտից
մերոց ‖ · ա · Տիմ. 4 · 36 ։

Ա ստիճանական · Ասոյն · ի գոյն · գոյնէ եղէալ · գոյնէ
արտեօտ · գոյնն ինն · ինքնա · ինքնաս արտեօտ · ի արտեօտ ·
ինչ ինն · ուչտեօտ · ինչին · գլխին · գլխին ինն · գոգին · ևս · ար ·

*Ասաս-

*Ա ուսոյց ատենհար ընդ ձիոք յարտաքին ի շտեմարանն ։ եղիշէ ։
*Ա ծերս ակակղասցին խոտոր ի քէ սրտից նոցա ։ տոնապատ վիպ ։
*Ա յ ա ղէտ ապ յժառնին առեսցէ ։ ե ր ե ք . ե . 23 .
*Ա յ ըմէնէ ակն տուչ չ ետն ի տոտա ն ըմէնէ ոչ ծ ա ղ ե ց ի ։ մ ա գ ի ք ա ս ։
*Ա ըեշտակայնն իմն գ ո գ ն ա ծ ա զդ ն ա ծ ա զ ի ի ի մ ա ռ ա ս ն ո ւ ց ա ս ա ծ ո ղ ք ն ո ւ թ ե ա ն ն ։ ։ յ ո վ հ . ի ս տ ա ծ . ճ ք .

Ա ժ ա ն ա կ ա ն . Ա յ ո մ ա ս , ի ս ո վ հ ն . ի ս տ ա ս ա ր ա ք ա ծ ք . ի ս տ ա ծ ա ք ա ծ . ի ն ք ն ա ծ ա ն ա ք ա ծ ք . յ օ ճ ա ր ա ք ա ծ ն . յ օ ճ ա ր ա ք ա ծ ի լ . ի ն ք ն ա ծ ա յ օ ճ ա ք . ի ն ք ն ա ի ս մ . ծ ր ա գ ի լ ք . գ ի ա ր ա ք ա ք . ա ի ս ա ր ճ ա ք ի ք . ա ն յ ն ծ ն ի ք . ա ն ծ ն յ ն ի լ . լ ե ա . պ ք .
*Ա յ ո մ ա ս ե ր կ ի ա յ ի ն ա ս ա ռ շ ա գ ա ւ ն ։ ։ ե ր ե ք ն . ճ . 34 .
*Ա յ ո մ ա ն ք ս յ ա ր ձ ա կ ե ա ց ա ք ս ի վ ի ր ի ի ս տ ե մ ա ր ա ն ն ։ ։ ե ղ ի շ ե . ե .
*Ա ն ն ո ւ ա յ օ ճ ք ս ա ի ա ր ո վ ք ի ք ս կ ի ա ր օ ք ի ա ն ո ւ յ ն ք ի ք ս ն ա ի ։ ։ մ ա գ ի ք ա ս ։
*Ա յ ո ւ ր ե ք ի ծ ա ս ա յ ե ա ց ք ա ա ր ք ա ց ։ ։ ի ա ն ե . ա ա ղ . 27 .
*Ա ն ն յ ա ն յ ն ի ք ն ա ս ա ս ա ն ե ա ն ի ք ի ն ք ս , և ա ր ա ի ա ն ո ւ ա ղ ե ի ի ի ք ի ն ի ք ն յ ։ ։ յ ա յ ո ն ա ն . հ ո վ հ ե ա ն ի ք . ի ք ն .

Ա ռ ն ա ղ ա ս ա ա կ ա ն . Ա ի ի ո ն ա յ . ի հ ո ւ ր ի ն . հ ա ր դ ի ն ի . հ ա ր դ ի ն ի ա . հ ա ր դ ի ա ա ա ա . հ ա ր դ ի ա ա ա ա ա ա . ի ա ն ի ն ի ն ա ա ա ա ա ա

ազատաժողն երկինքին ։ գ ։ գնդրպ ։ եւայ ։ 2 ։

*Պ ։ խելքն՝ ոչ այնքան գիտանալովն, որքան ինքն զՀոգեւոր զաւրհաւատութեանն անուսանելով ։ յովհ ։ իմաստ ։ ծ ։

*Ա ։ այնքա՛ երկրաւոր թէ սպասաւորաւ իւրեանց, որչափ եկեղեցւոյ ինչք ունէին հաստատուն (կոստանդիանոս և թէոդոս թագաւք) ։ շնորհ ։ նեղն ։

*Ա ։ այնտեղ՝ ի հալածել զնոսա դիմեդիմաւ՝ քան որչափ՝ ի շուճանալ և զբռաւմբ ածել ։ յովհ ։ իմն ։

*Ա ։ այնքան չար է ախտանալն, որպէս զգաժշկու՛ն ոչ ընդունելն ։ գ ։ գնդրպ ։ եւայ ։ 1 ։

Ա՛յնպէս ։ օ՛ր ։ ՚ի ընդ ։ տրտմեցաք ։ տրտմեցոյց ։ տրտմեցաք ։ տրտմեցաւ ։ ՚ի տրտմեցեալսն ։ տրտմեցուցիչ ։ ըրտնեալ ։ վայրտեալ ։ վրնդեցեալ ։ ընդ վայր ։ ՚ի ծոմէն ։ ՚ի անօրէն ։ անոյշ ։ ընդ՝ առնայն ։ եւ ։ այլ ։

*Օ՛ր հանդիսանայնդ ի բաւանդեքն պատուոյ ։ նոմ ։ հա ։

*Տ՛ոհոգոյ՝ զի կիրաքանչիւրոյ ոչ ՚ի ձեռն ։ գ ։ գնդրպ ։ 33 ։

*Օ՛ր ոհնեա վաղորդ առաւոտ սուրբ՝ ի վե՛ր ալեքայինն ։ յովհ ։ իմն ։

*Ա՛յլոյտոյր պատուիրատուին զայրն ։ ոսկիբերան ։ բ ։ 6 ։

*Ա՛յդ Քրիստոս ասացելոցն եւ հաղորդարանին, ընդ վայր դատին, և աւելորդ երկմտին ։ նեղն ։

Ա՛նձնական ։ ինձ՛ն ։ ինձ՛ն ։ ձեզ՛ն ։ ձե՛զն ։ ինքն՛ին ։ ինքն՛ին ։ ինքն՛ին

*Փոխարէն աղօթս մատուցանէր || . առաք. կոչ. 11 . չորք.
*Վառարք մարախին ընդունա || . եսայ . 30 . 32 .

Ա երեցդիմակաց . որպիսի է քառասն այս՝ օր ևս օրն . ղէր օրինակ .

*Օր ևս օրն արասցէ խունձ ած , և օր ևս օրն յաւելցէ || . գ . Կռպ . 2 . 23 .

ԳԼՈՒԽ . Ի .

Յաղագս Հաղիւսիոյ .

ասկուպք բազմատեսակքեն . Հաղիւսեական . արդեական . բայսառոյական . անկատարական . նախընտրական . առաւելական . հաւասարական . վարանական . Հարկական . մեկնական . յարաբերական . պատճառական . հետեւողական . մակաբերական . սկզբնաւորական . Հարմատար .

Հաղիւսեական . ես . ոչնս . ոչնս . ես ոչ . ոչ . նոյն . նոյն . ոչնս . նոյն . ես . իմ . զոյնեալ . ես զոյնեալ . Ինդգոյն ես . Ինդգոյն իմ . ես . իմ . ես իմ . իմ Ինդ . ես ոչ . ես ոչ . ես ոչն . ես . ըր .

* Ի բաց վախճուսք Ի չարեաց . ես զՀիմ երկիցս բարեաց || . ռոմէք . Ը . 11 . չորքտասն :
* Ղի բաւական Ի չարեաց հետանալ . ոչնս պարտ է զբարեաց գործել || . գրկիզոր ոշխարհնէ :
* Յանկուն ընչից . . . ոչ ուներ ինչ հեշտուիլ , նոյն հանգիստ . նոյն բիւրապատիկ արգել է առաքինութիւն || . ռոմէքեցւոց . Ը . 13 . չորք .
* Ինկայ զոր մատուցի քեզ յերկինս , Ինդգոյն ես յերկրի || . Ինոյէլ եպիսկոպոս հռոյոյ .
* Այնու աչք զարատարոյս մարմնոյ մերոյն նկատեմ . ես ոչն զանկատուցի || . շնորհ . ընդհանուր : Այլնայլ այլքեն :

Տրոհական . Կամ . ես կամ . կամ Ինչ . Ինչամ Ինչ . ես Ինչ . ես . ըր .

* Լայ արքայութիւն խոստացաւ . նաւ դիհեան ապառնացաւ . զի կամ Ի գժնդակացն երկուցեալ զայնմանէ Ի լաւութիւն . ես կամ լաւագունացն յոյս ունելով քաջութիւն զկնեան մեր ամօթնինդիմեք || . ռոմէք . ա . պետ . 5 . չորք .
* Կամ մեք . . . կամ բնաւ ոչ առնեմք բարի ինչ , ես կամ հագիւ ինչ առնեմք վասքր , և զայն ևս՝ կեղծաւորու Ճիր || . վարդ հարց . Ը .

*Ո՞վ քեզ հղեցաւգոն է, կնանէք՝ եկեալ մահ։ պատմ. ոգեբ.
*Որում ժամանակի անձամբ զանձն քո գովեցեր. յորժամ յաղթեցեր, ընդ յորժամ՝ ի պարտուել մատնեցար։ ոսկ. ա. 3. յորդ.

Ի ացառականն. Ինձէ, այլ. ոսկւոյ. ինէ. ինձէ ոսկւոյն. այլ ոսկւոյն. ինձէ ինէն. ինձէ կնէ. ինձէ եկնէ. այլ ինձէն. ինձէն կնէ. ինձէն եկնէ. ինձէն ոչ. կնէ ոչ. ինձէն կնէ. ինձէն եկնէ. ես. պր.

*Ի խաչէն անցանեն, ինձէ աւետիք երանութեան կան ամենայն։ յոհաննէսպատառ. ք.
*Ո՞վ ինձէ հայցէ սոր ոճ մեր, ինձէ առնել իրաւունս, և գործել զարդարութիւն։ յովհ. կ'սոտ. ծիբ.
*Ի սկսանէ վերջ մեղացն անցանեն, այլ ապիկն . . . չանցանեն։ ղուկ. ծիբ. 13.
*Ի՛ոչ որ վիճակեան՝ են երանելիք, այլ՝ որք արդիւնաւորեցեն զվիճակսն։ դանոյ. 13. 7.
*Յամ յայլ երս ածեալ՝ ապաշաւեն ի զինէ, կուռ առ ածեալն ընծայութիւն և ուրախութիւն։ լոմբ. ոգեբ.
*Ի՛վեսս վիպէցին զպատկին փառաց, ինձէ հնոյն գաւօղքն ասացին։ վարք հայոց. բ.
*Ինձացօղ մոռացս չիք այլ ինչ անուանդ ի կերակուր անզգեղջ, ինձէ եկնէ գիտութիւնն այն։ լոմբ. ոգեբ.
*Հաղմապարգեւ բարութիւնս նման խաստանայք, որոյ ինձ հատանեսցի զալ։ յովհ. իմ.
*Ի՛չ ի հակառակորդն բարւոյ, եկնէ ոչ պտղի։ խոսրով.
*Ի՛ն կարեւոք առնել ինձէ ի լատադունէին՝ զոն ինձ ասի։ դանոյ. ի ձեր. յովհ. 15. 5.

Ի՛ն հնական. Ինձէ ես. դուն ես. ինքնէդ. ինքնէդ ես. ինքնէդ ես. ինքնէ. ինքն ես. ինքնէ. եկնէ՝ ես եկնէ. ինքնէ ոչ. ոչ եկնէ. ոչ ինձէն. ես. պր.

*Ինձնէ պարկապէ և աշտարակէ հղօք լինին, առ ի չքդոյն պատեբազմողաց իսկոյն մատնիք քաղաքի։ գեղրգ. 3.
*Ինչկէ ինքնէդ ես անբան ի ձայնիւն, ասկայն մեծապէս ալեղակէ արդեամբք։ ի վարս սբոյն Նիկողայոսի.
*Ես ինձ գնասիք ուստեայն, մեզ են տոյժք. Քեզնէ սկզբնեցաք ապաշաւ։ շնորհալի. ի կնոսկեան.
*Ինձ շատ՝ ես ինչ տանեաւ տեսէ (որթ), մշակացն օգնականութիւնն ի քարտասանայ։ ի գիրս պիտոյից.
*Ես ինձ ի տուէ կոչ՝ ես եկնէ ի գիշերի, յորմէնս այլ մի ըստ խոր-

խորհեալքիք ։ ՚ի գերս վեցօրեայս. Ճառ. է.

*Անեմք . . . ՚ի շահս տոյժն Տայլ, այլ ՚ի կամս առնել զին ։ առ. ա. 9. յոբզ.

*Ա. յահ (դործ) ձայնատար բժշկին . ալ հիւն խարել և կա- բել . ալև դեղովք կակղացուցանել ։ գեղպ. 4.

Անիրաւական. Ան. ից ընչ, ից եմք. զրկալիսկ.

*Ամ է յատակ խորհրդով ՚ի նոյնչ, ից պիղծ խորհր- դով աղօթիս մատուցանել, և վարձս ոչ առնուլ ։ նեղոս.

*Ամպ զնոսա ձեռամբ խամաստասիրեալ, ից ընչ բանիւք զան- ձառն ձառել ։ լամբրն. յոաննէսեանսն.

*Ամս հանապազեայն մեռանիմք , ից եմք զպատիւն այ յինքեանս ձգել , և վաստաւորիլ ՚ի մարդկանէ ։ յաճախ. ծղ.

Անաւելական. Ան. ից եմ. ից ոչ ունիմ. ոչ ունել . ա- ոչ ունել ընչ . ունոնանդ , ես ունոնանդ . ունոնանդ ընչ . ունոնանդ ը՛ ես . ես յունէք . յունէք ես . ես ես . ես ընչ . նուղ ընչ . ես . ը՛ր .

*Ամ մեռեալս կոչեաց ՚ի մահուանէ , ոչ ունիմ ես ՚ի գե- րեզմանէ ։ առիւծ . է. 10.

*Ամ բռնաւորս եմեն և մեղաւորեմեն, ոչ ունիմ ընչ ան- մասեմեն նոյ ։ նոյնն . է. 4.

*Ամ յապիսի գաւառական լինելոց ես կեղծաւորացն . . . ունոնանդ այդ վասնոյն լինին քանզի այդ ։ ոսկէբ. յով. 8.

*Ամ ոչ ունիմ ասել զՀոգւոյն սրբոյ, ունոնանդ ընչ զանօրէնութիւն և զամբարշտութիւն ասելիս ։ խոր. է. 39.

*Ամ ՚ի վերջին անանկութիւն հասանիցին . ես յոչինչ յաղքա- տութիւն և ՚ի կարօտութիւն ։ յոհննէս կոմն .

*Ամ ոչ ունիմ զայսր քաղաքի սիրոյն շնորհս ես՝ մի այսր քեզնէ, բայց զքո ասանկացդ սիրոյն ։ կոչ. ը. 6.

*Ամ ոչ ունիմ ձայնն և սիրական , ես ընչ՝ և ոչ ծծաթաթ խոկ ։ ՚ի ծաղկեփրկ.

*Ամ ոչ ՚ի բանիասանս յօժարեսցի , քան ուղիղ է ցհ . ունոնանդ ընչ զրահիս վարեալ ։ ընդհ. ընհանդ.

Ամենաստական. Ամ ընչ զին . զինչ զին ես . զինչ . զինչս . զինչս զին . զինչս անփամ . զինչ անփամ . զին ես ոչ անփամ . ան- փամ . անփամ կոչ . զին . զին ես . ես . ես . ը՛ր .

*Ամ մարդեան կուրացեալ յաստեղսն լինիմք , զինչ զին ոչ միայն գիտութիւն ազգին , այլև զայլոցն ազգացն բանիասիս ։ լամբ . ասիան .

*Ամ-

Ա

Ա՛յնչափ գաման հիւրասիրութիւնն հաճոյք ու՞յ, ինչ պի՛ն և զնա՛ծ հանդերձ հրճուակօք ընկալանն ։ ընդդ. ընդ. ։

Ա՛յնպէս կաշկանդեալ կապեցան, ինչ ոչ կարէին կա՛լ կանգնուն ։ փերզ. վրդ. ։ ի ծին. եսայ. գլ. 42 ։

Ա՛յնչափ աշխատեցան մարմնով (ոտքն), ինչպէս աքաւաքոյ հանին զնիւտս՝ երևելեացս ։ լամբ. ոտ. 70։

Ա՛յաղթեալ եկն ուշ առնել խրատիդ, ինչպէս զկնանա՛ն անփոյթ արհամարհել ։ եղիշ. ։ ծե.

Ա՛յնպէս կը աւազապար գժնեայ, զի՝ ո՛չ նստելոյ անգոմ տեղն անդ գտաւ նմի ։ եղիշ. ։ ը.

Ա՛ւաւաւաւէն՝ լծիլ զայլ ամ վտանգս ... զկնի մահառնանն և լծալման անգոմ չառնեն ալծանել ։ պիտոյ.

Ա՛նաւ առնելին զմտաւ անգոմ ինչ մի ածցեն ։ վեցօր. ։

Ա՛յնպէս մեծաւ խնդութիւ տանկին դնեցաւ ին, զի առնելին ոչ ոք արտաւնջ հայհոյուիւ ի բերանոյ նոցա լուաւ ։ եղիշ. ։ ը.

Ա՛յնքան բազում են և զարմանալի (խնամին այդ), զի՝ ո՛չ բան բաւական իցէ զամենեսեան յայտնել ։ ֆիլոսոփոս. ։ ծ. 5 ։

Ա՛ն ի լիս յիշելիր գաւ զբանս գրոց ... դա գու ՚ի մէջ գազանաց ընտրելիր բնակիլ ։ վարդ. հոգև. ։ ը.

Ա

Ա՛արանական. փո՛նէ. փո՛նեա, կամ փո՛նեաց. փո՛նի. փո՛նեալ. զոր օրինակ.

Ա՛ն մեծագունիցն գործոց առնու զբղխնալին. զի փո՛նէ զիտքըն արատցուք ։ ոսկիբերան. ։ ը. 25.

Ա՛նվախս ՚ի վէ՛ր լծչնամանայն ալծիկը .... գու փո՛նեա մի ուսիր չարի չար հատուցանիլ ։ խոսրով.

Ա՛յս մեր առաւն և խօսուն և իմացական բնութիւն մարդկանս՝ զնա՛ծդ գիրն ոչ նմանի նմի, թուղթ զանազանութիւն և կիսալ ։ եփրեմ.

Ա՛յո. Ա՛յ. Ա՛յ. ա՛յ. ա՛յ ա՛յ. այո՛ այ. այո՛ ա՛յ. այո՛ այ ոչ. այո՛ այ ոչ. այդ այ. դա այ. այ այ. այ այ ոչ. այ այ. ա՛ն. ա՛ն.

Ա՛յդ չիք արբուն սրտի, պահ չին բառնելի ։ ծ՛ն. ։ գ.

Ա՛յդ ոչ եր փորձանքին բարւոք, ոչ մատնէր ասդ ՚ի նոյն գոհրելիսն իւր ։ լամբ. ՚ի ծին. ոտ. 65 ։

Ա՛յ ի նէ ոչ աշխատի ժամին՝ ոչ հնձէ գլատուին ՚ի գիպ ժ ամանակի ։ խոսրով. ՚ի ծին. ֆոմափրէ.

Ա՛յ ՚ի ջրոյ գոյանայ. այո՛ նէ մերձանայր ՚ի ջուր, հալի

և կարդալ ‖ . վար . կարգ . է .

* Հրամայեալ մեզ զվերն զնալ տալ այլոց . ապա ինքն մեք զայլոցն յարմիշտակեմք , որ յոյս կենաց եղիցի մեզ ‖ . առնէքեան . է . 21 . յորդոր .

* Հաւա լեզի ինձ լինել կամս և դադան հակառակ ընտրելոյն այ . ապա ինչ ա՛ն՝ բացցի երկիր զբերան իւր , և կլցէ զնս կորստեամբ ‖ . յակ . խոն .

* Ասէ՝ մեռեալ ուներալով վհատին՝ ի մեղացն՝ ընչաւոր է , և ո՛չ հագեւոր . դա ինչ կամիս՝ ընդ առաչքին մարդկ

նայեալց ‖ . առքեան . յակ . 3 .

Ա՛նկնական . ԼՀ յանդն . այսինքն է . այսինքն ինչ . այսինքն է ինչ . այսինքն է քա . այս է . այն է . այնինքն է . դա է . սա է . եւ . Իբրեւ՝ որպէս ինչ . որպէս եւիկ . որպէս այն ինչ . իբր ինչ . իբրեա ինչ . իբրու ինչ . իբր այն ինչ . իբրու այն ինչ

եւ . զբ .

* Մի՛ տեսակ օտար զգենցեալ լեցուք . այլ՝ զկնիքն քրիստոսի բարձցուք . այսինքն զնմանարհուեստն նորա ‖ . վարդ . կարգ . է .

* Կոչէ մարդարէն , անցցեն ընդ ծովս յաղթի , և հիրգինն զայնս ծովուն . այսինքն՝ զամբարշտութիւնս ‖ . ագաթան .

* Այր գրամբ ոչ վարի , և ընդ այլասեղն եչանէ . այսինքն՝ այլ՝ ճանապարհ քան զ հաստատեալ՝ որ ոչ է օրինաւոր , այն պահեն և աւազակ և գող ‖ . ոսկ . է . 13 .

* Հաստատեցաւ խոսն . այսինքն՝ մեռաւ ‖ . գէորգ . եսայ . 40 .

* Արդի մանկիկ ընդոծնեալ լինի , այնչ եղիսպաթ զա մանասիայ . . . ժառանգեսցէ զնս ‖ ծննդ . 15 . 2 .

* Ո՛չ ինպէս բերանաբացեալ կայ՝ ի մտաւս , որպէս ինչ մշտնջենաւոր՝ ի սմա կալոյց է ‖ . առքեան . յակ . 7 .

* Ի՛ կարէք ասէ՝ այ ծառայել և մամոնայի . էբրու ինչ՝ ոչ այ ծառայ է , մամոնային ոչ հնազանդի ‖ . նայն . յակ . 6 .

* Ի՛մանալ ի՛ շահուց ոչ կարացեալ զօրութեամբ մարմնոյ կառուցեալ՝ ածծումածս և ծանուցս հաղորդեն . էբր այն ինչ՝ ի՛ ձեռն հաղորդման երևելոյ ցանել զկարելին ‖ . ի՛ պատմութեանն ղեւոնդեայ . Այսուհետ և այլքն .

Յարաւոյեցական . Լոս այնմ . քան զրամ . ձրդիկ . օրինակ նմա . զձր օրինակ . եւ . զբ .

* Ձր մեր առաքեցաւ ի՛ հօրէ քարոզ հեթանոսաց . ըստ այնմ՝ եդի զքեզ լոյս ազգաց և ի՛ լոյս հեթանոսաց ‖ . անանիա վրդապետ .

* Ա՛յլ ձնեալք ի՛ միտըն ամեաց , և հոգւով աղքատք .

քոյ

քան արուէ՝ արբանիւտ և յոյժ ։ Յոմն ։ սոզ. 50։

* Լու՛ ի մեռեալս գառանին սիրելոյդ նը ։ ուրեք՝ արբանիւտ, խառնակ, յափրոք ‖ Նահում ։ յոյժ ։ 13. 1։

* Լեզք և բնակեալքին՝ օրհնակ լիս լերուս յանդքոյն հոն՝ գրատարանք ‖ ։ ի փիլո պիոպիոյ։

* Օ՛ մեծամեծան հնազանդիչ մեզ, զմբօրինակ ։ զիմիլս, զանգաս, զառնեցս, զինձս և գյոմլաչս ‖ ։ եղնակ ։ լը։

Ո՛ստ այսմ վարին և հարցական մակբայք՝ ընդ ինչ ։ ինչ ։ ինչպէս ։ ինչպես ։ ուրկից ։ ուրկան ։ ուրկէն ։ ուրկէ ։ ուրկի ։ ուրկին ։ ուրկիս ։ ուրկիսն ։ ուրկիսէն ։ ուրկիսէ ։ ուրկիսի ։ ուրկիսին ։ ուրկիսիս ։ ուրկիսիսն ։ ուրկիսիսէն ։ ուրկիսիսէ ։ ուրկիսիսի ։ ուրկիսիսին ։ ուրկիսիսիս ։ ուրկիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիս ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէն ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսէ ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսի ։ ուրկիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսիսին ։ ուրկիս ։ ուրկիսն ։ ուրկիսէն ։ ուրկիսէ ։ ուրկիսի ։ ուրկիսին ։ ուրկիս ։ ուրկիսն ։ ուրկիս

ցաւ-բրէ պաղեա . ցաւ-բրէ պղպեա . ցաւ-բրէ պղպեա . պաղ պ
պաղեա . յաղպեա պաղբրէ . յաղպեա պաղբրէ . յաղպեա պաղբրէ .
յաղպեա որոց . որոց պաղեա . առաւ որոց . առաւ պաղբրէ . առաւ պա
գբրէ . առաւ պաղբրէ . յայս առաւ . յայս առաւ . յայս առաւ . պղ
երբ . գիշեր երբ . ծագի երբ . ուսոյ . լաւ . գր .

*Այլ կաղին ի սէրն խնամարհել . այլ բուռն հարկանեն
զայլ կարծեաց , թէ նոքա զմերս ատեն աղգ , վը պ
առնէ և ի մէնջ առնուցին . Աւանիան և Հեղեքեն և Հայ
հայեն զմեզ , յաղպեա պաղբրէ և ի մէնջ հայհայեն
գիրն || . լամբ . առեն .

*Խորհեցան կամաւոր հնազանդ լինել Թագաւորին
խոսքովաբ , այլն երբ զրեն առ նա Թուղթ || . խոքեն . գ .

48 . Այրնպէս և այլքն .

Անակաբերական . Ակբեն . ապա . ապա ա . ապա ակբեն .
նա ակբեն . չերսան ակբեն . ապաչեն . բա . լաւ . գր .

*Այլ արժան մարդոյ խոսանել զմերոյն ընկերոյ . ա
բէն եթէ պահեսցէ որ ի հայգ և ի ջերոյ , մի խոս
հնասցէ նա ի պահս իւր անհնձս նզովից և բամբասանս
հայհոյութեան || . ՃՔ . գ .

*Ոչ թէ հաւր առանց նիւթոյ շինանէ , ապա ա ցանկաց
ի պահոց || . յոհաննապաղաս . ե .

*Ոչքարայրն երկնից բռնադատաբ , և բռնաւքն յափշ
տակին զնա . ապա ակբեն չէ հնար ծուլութիւ հասա
նել նմա || . ակբենբեան . ե . 8 .

*Ոչ թէ ընդխնակաց քո կի , ապաչեն ոչ երբ թոյլ առնուլ
լինել եղկլոցն || . նոյնն . ե . 18 .

*Ոչպես թէ ես զնեաւս առաքչին իմում խնդրեմ , ի
ընդէր կամիցիմ այլ ինչ քան զնորայն ասացանել
նոյնն . ե . 3 .

Ակզնաւորական . Ակբէ . այլ արէ . նոյ արէ . քայց արէ .
ա արէ . նոյ . ապաչեն . նա ասաղնէ . լաւ . գր .

*Ինչբանիք ուսուցին անողորմքն . ի թէ չէ պարտ ողո
մալ . ապէ՝ իբրեանց անտուէն դատաւ գնան (ասեն) ||
ապաչեն ջէպ . ի մեջն . յայ . 9 .

*Ոչ յապէ յուսացին յոյժ հզօք , և ոչ ի փայտս և ի
քարինս || . գէորգ . եսայ . 10 .

*Ով մարդանէկ՝ օձինաբանից և նոյն զերկնային լուծանել
գիտէ անուն նորա || . յայն . ի մեջն . պապատափ .

*Ով պապեան՝ որ գլխոյն հայր է , նոյն և մարգեցոյն || . նոյնի

*Ցո՛ առաքին՝ որդի՛ իմ՝ յանկանէն սուրբ ուղղութեանց ոտից քոց ‖ . եսայ. գլ. 5. համար. 9.

Ա՛ր, արմատաւոր. Ար-ե. ե-ին. ա-ին. ան-ա. ա-ի. բա-ի, կ բայ. բաս. որ. պր.

*Ա՛յլ տար գիտել թէ ընդամէնն, ինչ՝ ի խոտով ելանէ և ընդ քեզ պահապան քո ‖ . խոտով. ի ձեռնարկ քամափրկ.

*Ա՛յլ որ հատարձակիցի, ինչ՝ սբ լցի՛ ի մեղաց ‖ . առակ. 20. 9. ի յեհոաքիմ.

*Ա՛յլ ուսոյ և կենաց լինին պատճառ (սբ գիրքս) քննողաց նո՛ր ըստ սահմանելոյն, ձրագ են բանք քո ոտից իմոյ. և ինչ՝ լոյս են հրամանք քո՛ ի մէջ երկրի ‖ . շնորհ. նեղն.

*Յարդեանցն հաւատացաք և ծանեաք, զի դուդին իւր միածին ետ վասն մեր, և զի զնոցին սբ պարգեւեաց մեզ ‖ . առաքել. ա. յովհ. 7.

*Ւսանելիք ասէ՝ քո ա՛րդեմ զնծ. և յարդեանցն պակասեալ գտանիմ ‖ . ի նոյնն.

*Տո՛ւր զսիրտդ ամ. և յոլժամ ցանուս խորհուրդդ, գու առա, ջունիմ սիրտ՝ որ ցանուսմ ‖ . նեղս.

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ի՛.

Հայոցիս Մէջբերումներ.

Տասակք միջարկուածց են բազումք. Աշխարհական. ըղձական. զարմացական. զարհուրական. հաւաստական. երկական. աւաղական. ցաւակիցական. կոչական. բացականչական. յորդորական. խնդրական. դիմողական. հեգնական. արհամարհական. երգիծական.

Ի սոսա թէպէտ կան բազումք միջարկութիւնք. այլ մեք զգործածականսն և եթէ կարկառեսցուք ոստս ընդ խոնարհութեանցն տեսանիցէ.

Աշխարհական. Աշխարհ-ե. ե-ին. ե-ին. ին-ե. ե-ի. ե-ի. ե-ից. ե-ի. ե-ի. ե-ի

Ընդհանուր, [illegible] յոժարական յիշատակարան · յանկարծ · ինչ ինչ · ոմն · ոք · *յիշատակարծ երկնային մեր իմաստասէր մարգարէն այն ‖ · ոք · Նաե · 5 · 3 ·

*Իսկ յանկարծ գոյր մի ձայնորդ , և յանդիմաներ , և լսէր ի միջ երկոցունց ‖ · յօբ · 9 · 33 ·

*Ինչ ինչ յաւելից հայել զբազմահոգութեանցն տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ ‖ · Նար · ին ·

*Այլ ոմպիսեաց՝ մեզ պետք են քանիից և ժուժկալութեամբ՝ հաւատարեցուցանել շնորհին և ողորմութեանց ‖ ին՝ պատ · ժե · 9 ·

Յարմարական · Ա · ով · ովին · ինքն · ոք · *Այր մի ոմն անապատուի աքսորելոյն շնորհացս ‖ · կոչ · ժե · 33 ·

*Այլ զինչ զօրութիւն է՝ որ լուսաւորեսցէ զքեզ ‖ · ի նոյնն ·

*Այլ ինչ քանի անշափ են խնամքն քո ի , զնայրդ զծանօթ կամս հօրն յայտնեսցէ մեզ ‖ · ին՝ պատ · ժե · 20 ·

*Խոհիմ զնայրդ վրկիչ եղեր ի հարութիւն ի շնաւանդոյն ‖ · վարդ · հարց · գլ · ին · պատմ · 20 ·

Յարհուրական · Ա · ո · ո · ո · ահ · ահ · ահ · ոք · *Այր ծրագիրն հաւ և դողութեան եւ ինացեր ի վիր մեր յայնժամ · ո՞ ծրագիրն զերազ կալցէ զմեզ ‖ · վարդ · հարց · է ·

*Այր՝ վասն որում · յերկրէ հեւսիսոյ · · · ի սէոն զինուեալ՝ ապրեցարուք ‖ · զաքար · 2 · 6 · յեսայեփր ·

*Այ՛ պաշարեսցուց մեր զերկիս Քաղդեացոց եկեալս՝ առ ի ձեռս մովսէսի ‖ · ոք · Նաե · 3 · 10 ·

*Այր ահ օր , զի մերձ է օր տէր , օր սիզի , հասեալ է վասն ամն աղգաց ‖ · եզեկ · 30 · 2 ·

Առաջնական · Ա · ահ · ինք · ով · ոք · *Այր մայրը իմ՝ ընդ ծնաւր զիս՝ այր դատապարտեալ՝ տեսանել զերշուտութիւն մարդկան ‖ գով · լաս ·

*Այ ահ ինք կարօղ լինիլ խլել զմիութիւն իմ ‖ · վարդ · հարց · ծե ·

*Արուիցաց սիծաձայն , և ասէ . ահ զերշուտութեան · · · մարդ սի խնդրեմ խօսիլ ընդ նմա , և ոչ գտանեմ ‖ · ի նոյնն ·

Ցղկական , կամ ողբական · Ա · ահ · վայ · վայ վայ · ահ · ով · ինքն · ոք ·

*Այդ՝ որ չարչարեացն զքեզ ‖ · Ելարտ · 4 · 31 ·

*Այհ վայ երշուտութեանցս՝ յաղագս մեծաւորական կուրութեան ‖ · լամ · սաղ · 118 ·

*Այու կուրեցեալ զիմ ինն զկին վայ վայ ‖ · ովբ · 1 · 21 ·

*Այհ

*Ո՞վ որոց Թողիչ իցի, զձանապարհս ուղիղս առաքէ. 2. 18.
*Ո՞վ քանի մեծ է կուրութիւն խելւոյ. յերբան բարձրու-
Թիւ միտաց մերկանալով կողոպտեցին զանձինս իւ-
րեանց ‖ . խիմաս . Բ . 32 .
*Ո՞վ ճշմարիտ կուրութիւն մտացն , և անհնարին անզգամու-
Թիւն ‖ . առիթ . յոհ . 2 . յորդորակ .
Ո՞ւրաքական . Ա՛հաղ . վայ . ահ . ով . ոյք . Ա՛հա՛ղ ո՞ւր
*այրաբատեան գունդն և առքանչեան զօրն ‖ . Տոփխոս .
*Ո՞վ՝ զի անօրէնութիւք զնմա աւուրս կենաց իմոց ան-
ցուցի ‖ վարդ հարց . փլուխ . ֆէ .
*Ո՞վ ես միդայ նման նմին՝ և յոյնցունց մօրն կայելին ‖ . յոթ .
*Ո՞վ դիւրապատիր մարմին երկրածին , որոյ՞ք ձայնաբա-
կութիւք գիրք աւետեցին ‖ . Դորնէ . խը .
Ճառակցական . Ո՞վ . ահ . վայ վայ . ոյք . *Ո՞վ հնարիմաց
խորամանկութիւն ոգորմելի բնութեան՝ անողորմ Թշնա-
միացն ‖ , լամբ . ոսդ . 55 .
*Ո՞վ միտեալ ցնահ ձգնեիցին եղբարքս այս ‖ . վարդ հարց . ը .
*Ո՞վ քանի պակասուել է միտ և երկրի՝ միմիսիլն ի միջոջ
Տըրեն միջին անտոնի ‖ . Ի՛նոյն . խը . 19 .
*Ո՞վ վայ քաղաք միջ , որում ամքն միջանայաք ‖ .
յոյս . 18 . 19 .
Կոչական . Ո՞վ . ո . ոյք . *Ո՞վ ոչք զգեցեալ էք զչինն
քոյ՝ ուսարուք զգործ պատերազմի ‖ . Տ՛ոբէ . է .
*Յայսմիսի ահագին սպառնալեացս պարտ էր երկիւղիլ
և զոզալ միտ ո՞ միրելիք ‖ . առիթ . յոհ . 9 . յէ .
Յաղագականչական , կամ խորհրդական . Ա՛հ . ով . օն . ոյք .
*Ա՛հ զաւետացեալ ծերս , զի կայ իմ և քո , զի հա-
լածես զիս ‖ . վարդ հարց . խը . 15 .
*Ո՞վ հիմար դու . զինչդ այլոց մաքրիչ (լինիս) , և
ոչ անձին ‖ . խիմաս . ը . 43 .
*Օ՛ն ի միտ առ , զայն կասին ասել , եթէ Թագաւոր
է հրեից ‖ . Դանոյ . 18 . 34 .
Յորդորական . Ա՛հաղ . հայոյ . ի՛ր . օն . օն առեալ . ոյք .
*Ա՛հաղ ինչ դու՝ ընկալ՝ ի լսելիս քո զաւետացեալն ի
մարգարէին ‖ . Տոփխոս . աս աբրկոմ .
*Ճայոյ առաքինիք՝ եհաս ժամ պատկման մերոյ ‖ . եղիշ . ը .
*Ինչ ասասցուք քաջացուք զնճայելն դիրս , յորս գտա-
նեմք զչմարտութիւն Թեն Քանապարհ ‖ . փավ . լտս .
*Օ՛ն եկայք ի միջ ի հրեղինս երկիրս մացուք , ուր տա-
ղաս

զնաւ և բանիւք, այլ գլխով և մտօք ‖ . առիւք . ա . 1 .
*Եթէ ապրի քանզի յոյժ տապէ՛ ի շնորհաց վերնական ,
ոչ առնել մեր յիւրմէրդն դիմացաք ‖ . առիւք .
Նա . գլ . 1 . համար . 1 .

— Անդրանիկ , և անսոցիանոս . Ա աշ . վշ վշ . ոհ ոհ . ոյ .
*Ա՛ն լուռ , զի չերապ և տեսի զկերակ ‖ Նոյ . 44 . 16 .
*Ա՛ն ձեզ անձանց մերոց , զի ընկալաք զայս ‖ առաք . 34 . 25 .
*Ո՛ւսուիչքն և երգեցողք ասէին , ոհ ոհ՝ պատեալ ժպտեցաւ ‖ . վերք հարց . ծա .

— Ոսկրահան . Ա . ա . ոյ . Ա՛ն քանի անչափ է մարդասիրութիւնդ . զինչդ ղար առնես՝ բազմապատիկ
հատուցանել ‖ . իշնաա . ծբ . 37 .
*Ա՛ն ամենաբարի բնութիւնդ . զմրափնի ինչ նուիրեա ընկալաւ յոյսիւս ձեռաց ‖ . նաղա . է . 46 .
Ա՛ն մեծի զրութիւնդ՝ որ արար զմեզ ‖ . առիւք . 4 .

— Խզնակեան . Ա ոհ . հապա . ոյ . Ա՛ոհ՝ եղև ապաքէն ի մէնջ ‖ . եղիշէայէ . ի ջին . դէրսի . դաւին .
*Ճոպա՝ նախ զոյգդ ածք ‖ . էսայ . 9 . 1 .

— Ծրհամարհական , կամ ծանուածական . Ա աշ . վշ վշ . ա . ոհ ոհ . ոյ .
Ա՛ոհ նոյ անսաստեցեալն ‖ . առիւք եղիա . է . 3 .
Ա՛ն վշ վշ՝ ի վայ գործիչսացն և չարութեան տանն իսկզի ‖ . եղէկ . 6 . 11 .
*Ա՛ոհ կարի է առասպելս , այլ և առասպելեացս առասպել ‖ . խոր . է . 7 .
*Ընդառակեցին մեսքան , ոհ ոհ՝ արդարն մոլորեցաւ ‖ . յայսմա . հունի . իգ .

— Երգիծական . Ա աշ . վշ վշ . ոյ . * Այսքան ոսկերաց եղեն ի վայ գլխոյն Թշնամոյ իմոյ . և ասացի ի
սրտի իմում՝ վշ . ապա լուծցի ունկն իմ զանիծս իմ ‖ . յոբ . 31 . 29 .

— Ներացոյն զամենի առ ժամայն վարդապետական՝ ոյք ասէին ինձ վշ վշ ‖ . առաք . 39 . 19 .
Վատանէն և այլ պետպետս սիջարկուելիք , որք չեն այսքան ի զործածուելեն . վասն ոչ գնեալք զնա առաք . այլ
յեղեղուած Նաղա . գլ . իշ .

Հայ-արա առաջին Նաղա .

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Քաղաքն որպիսութիւն Տառունց Բանին.

ՁԱՐ ՄԻԱՆԳԱՄ ԱՒԱՆԴԻ-
ցար նորահարժից յաշէրն մասին անդ, աք-
ժան ի աստ քննել զնոսին, և տեսանել՝ ևթե
ինչ էցեն, և որպիսի. և զոր յատկու-
թիւս կամ պարագայս ունիցին. առ՝ ի
խելամուտ առնելոյ ամի նոցա զուսա-
նօղն. Ա. յլ հարկ է նոյ յայսմ վարի ուսիլ մտադիր-
քութիւն յաժալ՝ առ բարւոք իմանալ զոյգնաբնն՝ ի սմա.
Օ. ի սոյ առ ուսուցիչ առաքեն մասին՝ պիտոյ է արագութիւ
յիշողութեան, սոյնպէս և յայսմ մասին հարկաւոր է պատ-
բաստութիւն մտաց. զի անդ առաջի ունին սերտելիք.
իսկ աստ քննին մտաց սխորժելիք. Ընդ այս կարի նը-
պաստակ դասատուն, ևթե յատ. Ջ քան զսիրելն առնել
այսր մասին՝ տայցէ ուսանողաց՝ ի միտ առնուլ զհաման-
ատուութիւն քերականաց (զոր գնեմք յաւելս դոր-
ծոյս), մեկնելով նոյ ըստ կարգի զնա՝ որ՝ ինձան ոսոր զի
նոքին դոյն ինչ զոյացեալ մտաց նորահարժիցն, և ըն-
տանեացեալ ծանօթանալ այսր արուեստի, զիւրին լեզուի
նոյ գտանել զմուտ՝ ի սոյն. Օ. այսուհետ ծանուցեալ՝ ա-
ռաջնոյք ի Հատս. նախ՝ ի քննութիւն քերականաց, և
ապա՝ ի բացատրութիւն մասանց բանից.

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ա.

Յաղագս Քերականութեանն, եւ զինչ ինչ նմա, եւ նմանից գլխոցս համառօտ ասացս.

Քերականութիւն է արուեստ ուղիղ խօսելոյ՝ եւ անսխալ շարադրելոյ. քանզի ոմն Հիւսոնուն է եւ արհեստ ըստ կարգի եւ ըստ պատշաճի շինելոյ զնկերատուածս, այր զարկել, զանթոռ, եւ, սոյնպէս եւ քերականութիւն է ազատական ինն արուեստս, որոյ ուսանողն՝ ըստ կարգի եւ ըստ ուղղութեան կազմէ զխօսս. եւ առանց սխալանաց կարէ գնոյն՝ թէ՛ ի խօսակցին, եւ թէ՛ ի գրելն.

Զխաւար մատուցանք քերականութեան, այր հարկաւոր ասանելիք՝ ի քերականութեան՝ ոմնէ ոմն. գիր, վանկ, բառ, եւ բան. Այլ զի զսոցանէ միայն խօսի քերականութիւնն՝ իբրեւ զայնց, որք զխաւարաբար եւ յատկապէս ասանելն են՝ ի քերականութեան. զի որովհետեւ ոչ այլ ինչ գիտէ քերականութիւնն, քան ուղիղ եւ անսխալ կարգել զբանս, հարկ է նմա յատկապէս զայնցանէ խօսել, յորոց կազմին բանք. եւ քանզի բանք կազմին՝ ի բառից, եւ բառք՝ ի վանկից, եւ վանկք՝ ի գրոց, պիտոյ է զի յատկապէս զսոցանէ խօսիցի քերականութիւն.

Այդ թէպէտ զգրոց եւ զվանկից խօսի ինչ ինչ յայլբեր նաբանի, (որ կոչի եւս քերական), բայց նուիճաւն միայն. իսկ ասա խօսի տիւսալեա՝ քննելով զուղիսութիւնն.

Յաղագս Գրոյ.

Նախն է գիծ ինչ, որ կարգեալ է ինչ անիւնակիր զառաւն. որպիսի են նշանագիծքս՝ ա. բ. գ. դ. եւ. Իսկ առաւն է հնչումն ինչ յօդելն եւ հնչելն. այր այնպիսի հնչումն, որ յօդի ըստ այլում հնչման. և հնգեալ ըստ նմա՝ զկատարեալ ձայն հնչէ. ոչ հնչումն ըստ՝ յօդի ըստ հնչմանն չէ. և հնգեալ ըստ նմ այս պէս, ը = բ՝, հնչէ զկատարեալ ձայնս զայս՝ բ՝. Այսպէս հնչումն ինչ է՝ թէ չէ հնգելն ըստ այլում հնչմանն, այն է առաւ. զի ոչ լինի առանց կատարեալ ձայնի.

քոկ

քանի առաջն քան առուզաբանութիւն իւրաքանչիւր պարտի լինել առաջի ձայնի, յորում բաղկացուցիչ նորա։ Այս ևս ևեթ հնչումն ինչ ևս ևս յօդուած և հնգական, ոչ առ առա, այլ՝ վանդ։ զի ոչ ի հնգելի, այլ հնգեալ։

Տառք ի մեծս լեզու յերեսանեվից գիրս բովանդակին, օգոց ձևք և հնչմունք այսպէս ևկեպաւորին։

ա	այբ։	լ	լիւն։	չ	չա։
բ	բեն։	խ	խոյ։	պ	պիւռ։
գ	գիմ, ևգ գիմ։	կ	կեն։	ջ	ջիմ։
դ	դա։	հ	հո, ևգ հօ։	ռ	ռա։
ե	եչ։	ձ	ձա։	ս	սէ։
զ	զէ։	ղ	ղադ։	վ	վեւ։
է	է։	ճ	ճիչ։	տ	տիւն։
ը	ը։	մ	մեն։	ր	րէ։
թ	թէ, ևգ ըէ։	յ	յի։	ց	ցո, ևգ ցօ։
ժ	ժո, ևգ ըօ։	ն	նու։	ւ	ւիւն, ևգ հիւն։
ի	ինի։	շ	շա։	փ	փիւր։
լ	լիւն։	ո	ո, ևգ ոօ։	ք	քէ։

Այսպէս յաւելեալ ըստաւգագ ։ և քանի լինին երեսունևհուն։ զորոց զյատկութիւնս առ ի բառարանին։

Ասեմն ի սոցանէ ձայնաւորք ասին. զի ինքնին ասեն ըստ ձայնի. և են սոքին. ա։ է։ ը։ ի։ ո։ ու։ օ։ զոր դասեն և ձայնաւոր հնչումս ա՝ իբր ուղեգրութիւն. իսկ միացեալ առաջ բաղաձայնիւք ասին. զի բաղաձայնիւքն ձայնաւորքն ասին ըստ ոմանց զձայն. և են սոքին. բ։ գ։ դ։ զ։ լ։ խ։ ծ։ կ։ հ։ ձ։ ղ։ ճ։ մ։ յ։ ն։ շ։ չ։ պ։ ջ։ ռ։ ս։ վ։ տ։ ր։ ց։ փ։ ք։

Իսկ զերս ևս՝ յատկապէս ոչ դասին իբր առաջ. զի ոչ ևս հնչեալ ևս ևկեպաւորին, այլ երկուց որոշ տառից. այ ևէ ե՝ ևկեան. և ՛ի նոցանէ հայելով. այ ՛ի կիսատ ևէն, և յ ևս ևկեան, վասնզի բառիս ևս։

Ի յորքիկի ձշանապիծք մեր՝ ի հինգ ձևս սոյնոր են նկատ-
ուրեալ. Այսպէս՝ յայս ձև. ա. որ անուշանի բոլոր գիր.
և՝ ի գործ ածի այժմ առաւելապէս՝ ի տպագրութիւն.
Երկիր՝ յայս ձև. ա. որ անուշանի նուազ գիր. և՝ ի գործ
ածի Հասարակօրէն՝ ի գրութիւն քարտիզաց, և՝ ի շա-
բաթագրութիւն ուսումնասիրաց.
Երէց՝ յայս ձև՝ Ա. որ անուշանի երկաթագիր. և՝ ի
գործ ածի Հասարակօրէն՝ ի սկսուածս բանից գրելոյ
բոլոր գրով.
Ճիգ՝ յայս ձև. Ա. որ անուշանի գլխագիր. և՝ ի գործ
ածի՝ ի սկսուածս բանից գրելոյ նուազ գրով.
Ընդունելի՝ ի սկսպէս վարելագարդ ձևս. և կոչի փա-
ռագիր. որ եթէ ծաղկամբք, կամ՝ գրուածագործ նկարեա-
ցեր, ասի ծաղկագիր. կամ գրուածագիր. խոկ եթէ կիր-
պարանոցք մաքրոյ, կամ Թուչնոյ. ևս, կոչի մաքրագիր.
կամ՝ ձաղագիր. ոչ տեսանի՝ ի սկսուածս պէսպէս ձևոյ-
ց և գլխոյ մատենից.

Ծանօթ ընդհանուր պատճ. ղ. յ. ո. ա. գնդագրի քերթ.

Ի վերոյ նշանակեալ երեսնևւթ տառից չորեքին
այր, ղ. յ. ո. ա. ըստ որս և հնչուածս ա՝ պէսպէս՝ ի
գործ ածին.
Պատ՝ երբ առանց մակակետի է, ունի զհնչումն ձայն. պր,
Ապրիլ. գեկ. լուցիլ. ևս. Իսկ երբ մակակետիւ
է, երբեմն հնչէ ոչ զհնչուն նուազն. պր, Պայ. հայ.
Եղիպտոս, պալիսիկիա, պալեստինա. ևս. և այս առաւել
՝ի գործ ածի յայլազգականն բառս. Իսկ երբեմն որպէս
զսոսկաձայն պատ. պր, Պղտիկ. եղիա. երկիւղ. ևս.
և ըստ այսմ անուշանի պհան.
Ճիգ՝ յորժամ է՝ ի սկզբան բառից, է բաղաձայն. պր,
Յարմար. յաժար. յան. յաղթող. յերկրէ. ևս.
Իսկ եթէ ևս բարդուեր, կ ևս նախդրեցի՝ այսպիսի սկզբ-
նատառս չէր՝ ի մէջ բառի կիր նախդրի անկցին, տա-
կաւին երբ ըստ ձայնն հնչեն. պր, Խարեն յարմար, և
ոչ բարեյ արմար. քինքնա յաժար, և ոչ քինքնայ օժար.
բարձրա յան, և ոչ բարձրայ ան. ի յաղթող, և ոչ՝ էյ
աղթող. առ՝ի յերկրէ, և ոչ առ՝ի յերկրէ. ևս.
Խոկ յորժամ դասակ պհնի ձայնաւորս տառի՝ ի վերջոյ, երբ
ան-

ծինձանն վարի . պր , Ծառայ . տղայ , գոյ . ապ-
շեցայ . սայ . նորայ . ի բացեայ . ի վերայ . յառպայ .
նոյ . դոյ . քոյ . յարդոյ . ի ներքոյ . բերանոյ . ղոյս . ևս .
բաց յայլազգական բառից . և բաց ի բառիցս , ՀՀ .
Քայ . հայ . ճայ . նայ . վայ . խոյ . հոյ : Այլ սակայն և ամէն
զինի վերջացաւս չէ տառից յորեւէ տառ լինել , կամ
վանիլ ինել , և կամ բառ , յայ ժամ իբր ձայնաւոր հնչի-
ցին . պր , Ծառայական . տղայութիւն . գայլին . ապչե-
ցայք . սայս . նորայն . նոյի . դոյից . քոյոց . յարդոյա-
վեծաք . ի ներքոյս . բերանոյն . զոյիւք . ևս . Իսկ ի
բառաց՝ վերոյգրեալ , վերոյիշեալ , վերոյասացեալ ,
ևս , չէ տառն դնել իբր անձայն . զի պէ՞ս չ նախատիս իբ-
րև բարդ . այլ իբրև կիսկին բառք .

Ան՝ երբ յառաջի բան գոյանդն վ , հնչէ ոյ՝ օ . պր , Ա՛վ-
կով . ծով . կողով . յակովբ . հռովմ . մեքենովբ . ևս .
Իսկ առկայն եթէ զկնի վերջին գոյ ևս միւս ևս այլ օ , յայն-
ժամ նախընթացս ան հնչէ ըստ սկզբնայն և այլ . պր , Աթոռ .
սովորութիւն . խոտորութիւն . ևս .

Այլ յորժամ դնի ան յառաջ բան գոյանդն չէ . որոյ ըստ
կնի ևս զայ տառ բազաձայն հնչէ որպէս ով . պր , Այդ .
Թոյն . յոյս . խնդոյք . ևս : Իսկ յայլս՝ հնչէ ոյ՝ օ . պր ,
Լոյս . արբոյ . գոյ . խոյ . գոյ . ալոյ . բորակ . գոյնդ .
գոյից . գոյութիւն . ևս .

Ախոյեան պարզ (որ առանց նախընթացս այլ) , յորժամ
նախադասի ձայնաւոր տառից , միշտ իբր բազաձայն
ձայնի . և ունի զհնչուածն վեմն . պր , Ախաղակ , մանա-
ւանդ . աւետարան , առաւելուլ . յաւետ , պատաւետ .
գաւթի , շաւիղ . ղորաւոր , գինեայ , հագեալ . փաթա-
ւոն , առաւօտ . ևս .

Իսկ յորժամ յառն զկնի ինչ տառին , երբեմն վարի իբր
բազաձայն . պր , Տիւր . քիւր . անիւր . խաչիւկ . պա-
տիւճան . ևս . Եւ երբեմն իբր ձայնաւոր՝ ոյ՝ ի՝ և ե՝ . պր
Իւր . հիւր . գիւղ . լսիւն . բազուկիւն . բանիւք .
խաչիւք . ևս .

Ոյ՝ զոր ևս յորժամ յառն զկնի եչինն՝ Հ՝ կ՝ պ՝ Հատա-
ռակութիւն իբր բազաձայն վարի . պր , Ոյժ . դեժ . ևս .
բայց ըստ հին ձեռագրաց ինչ՝ երբեմն նաև իբր ձայնաւոր
հնչի՝ ոյ՝ ի՝ . պր , Ոյղ . բեւր , առուծ . ևս . յի խղ .
քիւր . առիւծ ,

Ան

Այլ նկատելի է ևս, զի եթէ ՚ի մէջ երկուց ածանց՝ ինչ
մոցէ, նախընթաց ածանն հնչէ ոմն նուրբ ձայն. իսկ հա-
ստեալն իբր եթե. պր, ւբ. ւբ. ւբ. ւբել. ևս. բաց
՚ի բառէս՝ ածանոր. որոյ մէջ անկանել հնչէն հնչէ ոմն ծանր.

Ոն՝ եթէ չունիցի նախ քան զինքն բնաւ ինչ տառ, իբր
ձայնաւոր հնչէ. որ, ոն. ոմն. որ. ոլ. ոլիլ. ո-
ստեսո. ոսմեր. ևս. Այնպէս եթէ չունիցի զինի իւր ինչ
տառ, իբր ձայնաւոր հնչէ. պր, ՚ւոր. զօրու. վայել-
ծոր. խորհրդատու. ևս.

Իսկ եթէ ինչ ՚ի մէջ երկուց տառից, որոց առաջինն ի-
ցէ բաղաձայն, երբեմն ոմն ձայն հնչէ. պր, ՚ւոսպ.
զոսպել. պրտուեղին. թռչել. ՚ի զօրուն. նուիճ.
ասուի. պատուոյ. թուոց. անուօք. ևս. Այս երբեմն
ասի զձայնաւոր. պր, ՚ւուլթ. սողոսուն. ընթեռնուաք.
զբօսնուաք. խուել. հմմանուել. թողուլ. ընդուր. քն-
կենուին. ևս.

Այսպէս եթէ նախընթաց տառն ինչ ձայնաւոր, և ինքն
իբր ձայնաւոր, հնչէ ոմն ձայն. պր, ՚ւուլթ. լքուլ.
զդայուլթ. վկայուլթ. ևս.

Գ. ԼՈՒԾ. Ն.

Յաղագս Ա. անուն.

Ա անուն է ձայն ինչ՝ որ միով հնչմամբ ելանէ ՚ի
բերանոյ մարդոյն՝ բաղկացուցեալ ձայնաւոր և
բաղաձայն տառից, պր, ՚ւա. հա. նա.
զա. ֆա. ձա. օք. ևս.

Այսի՝ միով հնչմամբ. զի եթէ բազում հնչմամբ ելանիցէ,
ժշ ասի վանկ. այլ՝ բառ. գոլօբընակ, ՚ւաբէլ. քնաւանէլ,
մեծապէս. և այլն.

Այսի ևս՝ ելանէ ՚ի բերանոյ մարդոյն. որում որոշն նախ՝ յայ-
ւեալ ձայնից, ոչք հնչէին յանկենդան իրաց, և յանբա-
նից. որպիսի են ձայնք ջուրց, հողմոց, պղնձեայց, քա-
նարից, տաւղաց, թռչնոց, գազանաց, ևն. Երկիրորդ՝
որոշի նաև յայնպիսի ձայնից, որք ՚ի պետ ելանեն ՚ի
բերանոյ մարդոյ, սակայն ոչ իբր մարդոյ, այլ իբր ա-
ծանոյ, որպիսի են ձայնք տուելոյ, հաղալոյ, փքեա-
գալոյ, ևն.

Ընդ դարձեալ՝ բաղնեացս ընդ հայեսուրբ և ընդդէմ տանէ։ քանզի առ՝ ի ասել ձայնի իրիք տիրապետս վանիկ՝ պիտոյ է այնմ բաղադրիլ՝ ի բաղաձայն և՝ ի ձայնաւոր տառից։ և միով հնչմամբ ելանել ընդ բերանն։ որ։ եր։ զեղ։ քեն։ ևս։ Ամեն իրի ձայնաւոր տառքս՝ է և ե՛, ոչ ասին յատկապէս վանիկ, այլ անյատկապէս և պիտակաբար, ընդ որում միով հնչմամբ ելանեն՝ ի բերանոյ մարդոյն։ Այս այսմ են և այլ ձայնաւոր տառք՝ եթէ առանց բաղաձայնի ընդ բաղաձայն տառից հնչեսցին։ որպէս, ա։ է։ ը։ ի։ ո։ զի ընդ այսմ տառ ասին։ այր հզիլը և յոդիլ ձայն։ և են նմին և տարբ վանիկի, և ոչ տիրապետ վանիկ։ Իսկ եթէ փաղաւուրք բաղաձայն տառից հնչեցեն, ասին յատկապէս վանիկ։ որ։ այբ։ եչ։ ևս։ զի ընդ այսմ հզիմամբ և փաղաւուրք տառից ձևանան։ Իսկ վանն այսոք պատճառի վանիկն կոչի նաև հզիչ և փաղաւուրք։

Ա անիկք բաղում են տեսակք։ ոմանք են միատառ, ոմանք միագիր։ և ոմանք յոդնատառ, կամ բազմագիր։ Միատառք են եօթն ձայնաւորքս, այ։ ե։ է։ ը։ ի։ ո։ օ։ որք ըստ վերոյգրելոցդ պիտակապէս միայն անուն վանիկ։

Իսկ յոդնատառք են, որք՝ ի բաղում տառից բաղձանան։ ոմանք յերկուց։ և կոչին երկատառ։ որպէս, Ալ։ ան։ օդ։ ևս։ Ոմանք յերից։ և ասին երրատառ։ որպէս։ Ձալ։ ան։ գոլ։ բեր։ ևս։ Ոմանք՝ ի չորից։ և ասին քառատառ։ որպէս, Ոսկր։ բեղկ։ Ջուր։ ևս։ Ոմանք՝ ի հնգից։ և ասին հնգատառ։ որպէս, Սուրբ։ Թեւամբ։ գամբք։ ևս։ Ոմանք՝ ի վեցից։ և կոչին վեցատառ։ որպէս, Կարծեալ՝ ոմանք՝ ի վանկից են միաբարբառ, կամ միաձայն։ և ոմանք երկիբարբառ, կամ երկձայն։ Միաբարբառք են նք, որք ունելով զմի ձայնաւոր տառ՝ զմի ձայն միոյ հնչեն։ որ, Հար։ Լոյս։ գոյ։ Ձիս։ ևս։ Իսկ երկիբարբառք են նք, որք ունելով զերկուս ձայնաւորս՝ իբրև զմի ձայն հնչեն։ որ, Ի բաւ։ եօթն։ լայն։ լոյս։ ձիւն։ տուն։ Այսոքիկ երևի՝ եթէ վանիկք լինին երկիբարբառ, յորժամ զինքն եղեն յարի այբ, կամ օ։ կամ այբն և ն՝ ունելն զինքն իբրեանց զյն։ կամ ենն և ն՝ ունելն զհնտ քերեանց զնոն անշեա։ որ, Կեանք։ գեօղ։ այն։

գոյն։

զոյն. իւղ. զուրբ. Ա՛ր ըն այսմ՝ երկբարբառ վանկին կալլին՝ ի վերջոյ առակ. եա. եօ. այ. այ. ի՛. ու. Իսկ առաքս՝ ե, և ը, ոչ կալլին զի երկբարբառ վանկ, բայց եթէ յայլազգեական բառս. ա՛ր, ե՛ն, ե՛ր. եր՛ը. եր՛ը. մա. եր՛բ՛մա՛ք. եա.

Պարձեալ՝ ոմանք ի վանկից են անհնչական, և ոմանք նշանականք. Անհնչական են նոքին, որք ի հայ բառքս լինչ՛ն նշանակեն. ա՛ր, Ա՛ա. կա. ղ. եա. Իսկ որք նշանականք են՝ որք առանձինն նշանակեն լինչ ի. Ա՛ր եթէ. ղեն. եա. բայց ոչխարին ոչ ըն որում նշանականք. այլ ըն որումեն նիւթ նշանակութեի, և ըն որում միով հնչմամբ ելանեն ը բերանն, ասին վանկ. զի ըն որում նշանականք՝ յաւէտ բառ ասին, քան վանկ.

Գ Լ Ո Ւ Խ. Գ.

Յաղագս Բառից.

Բառն է ձայն նշանական. ա՛ր այնպիսի ձայն, որ կարգեալ՝ առ՛ի նշանակել լինչ. որովհետև որչի՛ ի վանկէն. զի նա է ձայն միահնչիւն՝ ըն որում անհնչան՝ կարգեալ առ նշանական լինչ, ա՛ր առ բառն. Իսկ բառն է նշանական ձայն. զի միշտ նշանակ է լինչ. ա՛ր, կա՛ զնոյն իրն, կա՛ զգործողութի՛ն իրացդ, և կա՛ զպարագայս նոցին.

Ձայնն՝ որ նշանակէ զերն, և յորջորջէ զնոյն այս լինչ ասի անուն. օրինակ՝ Ա՛ստ. Հող. անասուն. առ. սիլ. փառք. եա.

Ձայնն՝ որ նշանակէ զգործողութի՛ն, կա՛ զկերտս, և կա՛ զլինելութի՛ն իրացդ ըն ժամանակաւ, կոչի բայ. ա՛ր, Ննաւ. խոցեցայ. եղէ. եա.

Ձայնն՝ որ նշանակէ զերն՝ ի գործողութի՛ն, կա՛ ի կրելութի՛ն, կոչի ընդունելութի՛ն. ա՛ր, տեսօղ. տեսեալ. տեսանելի. և այլն.

Ձայնն՝ որ զպարագայս իրաց և գործողութեդ նշանակէ, ե հնդապատիկ. զի Ասմ զգեցմս իրացդ յուշանէ. և այս կոչի զերանուն. ա՛ր, Ինա. գու. սա. զա. եա. Ասմոսոկ զպարագայս լինչ իրաց յայտնէ. և այս կոչի նախադրութի՛. ա՛ր, Ի. ը. ըն. վասն. եա. Ասմ զկերտս հոգ-

ազին յայտ առնէ. և սա կոչի միջարկութիւն. զի. Ա՛վ. ա՛ա՛զ. եւն. Ամ՛զպարագայս գործողութեանց և կրից՝ ի միջ բերէ. և սա կոչի մակբայ. զի. Ա՛յսօր. յետոյ. ուր. եւն. Եւ կի զայս ամ՛նշանական բառս ըստ միմեանս կապէ. և սա անուանի շաղկապ. զի. Ա՛կայն. թէ. և. եւն.

Յայսցանէ յոյժանի երևի, թէ ուրեմն են ազգք բառից. զի. Ա՛նուն. դերանուն. բայ. ընդունելութիւն. նախադրութիւն. միջարկու՛թիւն. մակբայ. և շաղկապ.

Արդ՝ ազ՝ ոչ՝ ի՛ց գոլոյ ճշմարիք նշանականք՝ բառք ասին, այնպէս և ես՝ բանիցս ցանկոյ զգան՝ այսու կի՛ նշանակաւ նշանակելով՝ մասունք բանի կոչին, ո՛ մանք ներ անուն. ոմանք ներ բայ. եւն.

Գ Լ ՈՒ Խ. Գ.

Յաղագս Քահի.

Քանն է կարգաւոր շարամանութի՛ բառից՝ յայտնող տրամախոհութի՛ մտաց. Յասելն՝ կարգաւոր շարամանո՛ւթի՛ բառից, ցուցանէ, թէ ՚ի կամաւորի՛ բանի՝ շարք բառից պատճէն լինի՛ ըստ կարգի դերեզմանի. զի. *Յանկանիլ մեզացն՝ յառ՚ի արդարութի՛ն՝ ՚ի ՚ի. Կ՛ենդան. ի. 34. Ա՛ւր ահա ըստ կարգի դասաւորեալ են բառք. Ի՛սկ եթէ խանդարեսցես զկարգն, ոչ ևս մնայ բան. զի. Յառնի յանկանիլ արդարութի՛ն մեզացն. Ո՛չ բառք սո՛ր թէ՛ հետ ետ են՝ որ ինչ՚ ի՛ նախընթացդ, յորում կարգեալ էին զբան. բայց յանկարգեալս զերեզմանի՝ ոչ առնեն զիմաստութի՛ն բանի.

Ի՛սկ յասելն՝ յայտնող փրամախոհութի՛ն մտաց, ցուցանէ, թէ յայտ ժամ շարժեալք ի՛ց բառից բան ասի, յորժամ զդատումնս, կի՛ զնոսա մտաց մերոց յայտնի, թէ ինչ ՚ի սակաւ բառից կազմեալ, և թէ ՚ի բազմաց. զի. *Լաւ է կոյր աչօք՝ քան կոյր մտօք ՚ի ՚ի. Խոստ. Ա՛յս՝ բան յայտ առնէ զմեր դատումն, որով խօսիմք ՚ի միտս մեր, և հաստատեմք, թէ լաւ է մարդոյ կոյր լինել աչօք՝ քան մտօք.

Ա՛սացի՝ զդատումնս մտաց. զի ևեթ միայն զպարզ հայեցողութի՛ն, կի՛ զըմբռնումն մտաց յայտնեացէ, ո՛չ քան ըստ քննութեան, որպիսի են առքին. Օ՛ղջակարել սա-

զա-

զաշխարհս։ բանակին կենդանի. լուսատու և զուարթ-
ացաք. ևն ։ Օ՝ի նք միայն զլուխբանումնս մատց յայտ-
նեալ՝ յաւետ շարայարեալ բառք ասին՝ քան զի եկ բանք։
Եւ այս ծչգին՝ զի բայ չէ եդեալ՝ ինն ներգործութիք.
այլ՝ ի՞ այնպիսի պակասութիք, ըստ որոյ և ոչ զգուշ-
ացուն բայս։ Լոկ եթէ բայն զգուշ իմասցի, և ան-
բանք բան. ՚ի, * ՚ի քէն տանջանք, և ՚ի միջոջ յանձն-
առութիք. սուբ. բոյ, և պարանոց մեր ‖ . եղիցի. ՚ի։
Ուր զգուշ ըմբռնին այսպիսի ինչ բայք, տուեալ լինին։
քնծային, և պատրաստ է. ոյզ եթէ առացեալ էր. ՚ի քէն
առեալ լինին տանջանք, և ՚ի միջոջ ընծային քեզ յանձն-
առութիք տանջանացդ. և ոյզ պատրաստ է սուբ. բոյ։
այնպէս և պատրաստ է պարանոց մեր։

Ոմանք ՚ի բանից են կատարեալ, և ոմանք անկատար։
Կատարեալ բանն է, որ անեթերի յայտնէ զտրամախո-
հութիւն մատց, որով լսողն ոչ ևս սպասէ այլոց բառից
առ ՚ի առնուլ ՚ի միտ. ՚ի, * Արդեւք յօրինակն առա-
ւել հային՝ քան ՚ի ձշմարտութիւն ‖ . նեղող ։

*Ի բաքանչիւրսն յիւրոյ գործոց գովի՝ կամ պարսաւի։
Ճշիեղ ուշադրանք։

*Կարիք է մահկանացուի ոչ դիտել՝ զի երբ վախճա-
նի ‖ . ՚ի պտմոյն ոգիդ ։

Օ՝ինչ օգուտ է լեռն ասնն, յորժամ ընտանիքք զի-
ջեարս կոտորին ‖ . գնորդ . 3 ։

Լոկ անկատար բանն է, որ ՚ի բառից կարգաւ շարա-
գրեալ՝ զի պէտ յայտնէ զտրամախոհութիւն մատց, բայց
անկատար և զերծի, և կամ տայ զկզձնաւորութիւն իմա-
նալոյ զտրամախոհութիւն մատց, բայց ոչ աւարտէ. այլ՝
ոյզ զի ՚ի կախ զտղու. ՚ի, ՚ի զի ցանկամբ հասանել
փառացն. Ադամայ և յեւայ ‖ գովին և երանին զմեզ.
Եւ զի զգեստս ընչեղս խոտոր. ՚ի լարել աղեղան հզօրին.
հասանելով ուժգինս ընձեռանել. ՚ի փոքունցն փախուցեալ
Յորժամ յայտնեմք . Այլ սակաւուք ոչ զգաստանայ-
ցեն . ևն ։ Օ՝ի ահա սորա զերծելն ինչ դատմունս մատց
յայտնեալ, զի պէտ և սկիզբն առնեն իմացուցանելոյ,
այլ ոչ կատարեն. բայց եթէ յաքեացն ՚ի նա այլ բան,
կամ բայ. ՚ի։

*Ընդ ցանկամբ հասանել փառացն, վախճանք ՚ի փա-
ռացդ անտի ‖ . ոսկերերան . ա. 2 . յոյժպոլ ։

*Մա-

*Ի հպեալ և յամ ոչ զոմնէն և երանելն զմեզ (մաթ. ե. ի), զինչ օգուտ են մեզ։ ։ վարդ հարց. ։

*Ոչ ի քէն զպետս ընչիցն խոտե, այլ՝ զդժնդակ միտսն։ ։ գէորգ վեղ. ։ի մէյն. եսայեայ. 2։

*Ի լարել ազեղան հզօրին՝ սիրարացան։ ։ գալեսս չաս։

*Ձամեղով ուժգնիւս ընկճել՝ ընկերայ սատանայի։ ։ նար. ծե.

*Ի փոքունցն սկսուցեալ մեծամեծացն ճանեցայ։ ։ի նոյն.

*Ընդժամ յաղթեալ եմք, ցնծամք։ ։ ոսկէբ. հոմ. ա. ճաա. 3.

*Ոչ առակաւոք ոչ զդաստանայեղն, և ոչ բազմաբն խօսեցեալ։ ։ ոսկէբ. մա եփես.

Այլ աստ պարտ է գիտել, զի ըստ չորից եղանակաց բայից՝ են և չորք եղանակք բանից. այ են. Ասհմանական, հրամայական, ստորադասական, և անեղեւական, կ անորոշ. յորս բովանդակին և այլ բազում եղանակք բանից. զորոց ոչ է հարկ խօսիլ ասասնօր. զի ի խօսիլ զեղանակաց բայից՝ բաւականապէս յայտնին և նոքին. Եւ ևս արտաքոյ այ գտանին բազում եղանակք բանից. որոց ունիք են ազբականք. ունիք խնդրականք. ունիք զարմացականք. ունիք զարհուրականք. եւ.

Այլ զայսցանէ Ճարտասանից է խօսիլ։

Ասկ վն մասանց բանի գիտելի է, զի մասունք բանի՝ են ուրեմն ազգք բառից, զորս յիշեցաք ի վերոյ. այ են, Անուն. դերանուն. բայ. ընդունելուի. Նախադրութիւն. մակբայ. շաղկապ, և միջարկութիւն. Եւ աչ յայն առաս ասելն մասունք բանի, զի մեայն ի ասցանէ բաղկանայ բանն իբր ի մասանց.

Այ ըստըն՝ այ Անունն, դերանունն, բայն և ընդունելուին՝ հոլովականք են. զի կաչ ի սկիզբն, և կիչ ի վերջին պատճառանան. և այս պէս սահմանելի իբր հոլովումն է նոցա.

Իսկ միւս ըստըն են անհոլով.

Ի վախճան ծանօթութեանց զլեաւոր մասանց բերեալ նուելի՝ համառօտասացութիւն զամենեսեան նոցա յայս առաջաւոր, առ դիւրին սերտողութեան համբակաց.

Պէրն է զիծ ինչ՝ նշան առաւ.
առաւն է հնչումն՝ ինչ հնգելի.
Անուն միտք՝ հնչմամբ յօդի.
բանդակացուչ՝ պէսպէս առաւ.
Առաւն է ձայն ինչ՝ նշանական,
ի յարէն ազգըս՝ բաժանական.

Առանն

Լանն ի կարդաւ՝ բառի հիւսուածք,
յայտնիչ նեղբերն պատման մտոց.
Ա.րդ՝ յետ խօսելոյ մեր զնորից մատանոյ քերականութե,
հարկ ի խօսիլ զուրթն մատանոց բանից՝ զերկրաչափութե
առանձինն.

Գ Լ Ո Ւ Խ · Ե ·

Յաղագս Հոլովման.

Թէ զինչ է հոլովումն կամ անուանն.

Հոլովն ի մասն բանիւ, որով իրն յորջորջի. որ ի՝ այնպիսի բառ, որով իրն անուանի՝ և ասի այս ինչ, կամ այսպիսի ինչ. որ. Մարդ. քար. ծառ. լոյս. պայծառ. տկար. և. զի առաջք պատահեսն իրք պիտոյս օրինակաւ այս ինչ կամ այն ինչ անուանին՝ մինն մարդ, մինն քար, մինն ծառ. և. Հնար ի և սահմանել այսպէս. Անուն ի մասն բանի, որ զիտ թէ իրն նշանակէ. այլ այս ևս զնոյն ցուցանէ. բայց առ այսու թէ զիտ թէ իրն, յորժամ իրն նոցաւ անուանի այս ինչ, կամ այսպիսի ինչ. որպէս անուանս մարդ՝ յայնժամ նշանակէ զեռւ մարդոյ, յորժամ նոցաւ անուանի իրն այնպիսի. որ՝ մարդ.

Հոլովանց ոմանք են գոյական, և ոմանք ածական. Գոյական անուն ի, որ ինքնին վայել ի բանս. և նշանակէ իրս հականս, կամ իրք հականս. թէ բնականք իցեն, և թէ արհեստականք. որ. Մարդ. մարմին. ծառ. և. որք են հականք և բնականք. Ք թռչուն. ծառ. և. որք են հակառակք և արհեստականք. Գոյ. լոյս. հաւատ. քաղցրութ. և. որք են իրք հականք և բնականք. Կարկտ. փորոտ. շինուած. և. որք են իրք հականք և արհեստականք.

Գոյական անուանց ոմանք են յատուկ, որք և ի հոգ՝ խոյ ասին. ոմանք հաւաքականք, որք և բազմակոչք կոչին. և ոմանք ընդհանուրք կամ հասարակք, որք և սին սահմանք.

Յատուկ անուն ի, որ կարգաւորէ առ ի զմի ինչ նշանակել, և զինքն միայն ասել. որ. Աբրահամ. յուդա. եզեմ. տա-

ամբոն · տիգրիս · գնդակ · քարեր · սլինայ · եւ։ Օ՛ի ա՛ր հնարեալն էր ընդ նշանակեալ զմի մարդ, զմի գաւառ, զմի գետ, զմի լեառն, եւ· ուստի և զմիոջէ միայն ասէին։

Վէր և՝ չ վարին յոպաբանական։

Ոչ թէպէտ յաւուրս անուանք մարդկան՝ այլոց եւս դնէին, բայց այն ի լը պատահման· և զնոցանէ և՝ իբրև զմիոջէ ասէն· իսկ եթէ կամիցիմք որոշել զնոսին յայլոց, յարեմք՝ ի նա երբեմն զգաւառ ինչ նոցին յատկացնել։ ա՛ր, Աքեմն յաքեմանա· սլեմեն նախնեաց· սլեմեն քորա· սլեմեն մոգ· Յուդա մախաբէ· յուդա յոխանէեան· յուդա խոյ·քի·վոսպ, եւ·

Գաւաքականն է, որ միայն եզական ձայնիւն զգաղափար իրս հաւաքմամբ միացեալս՝ իբրև զմի ինչ նշանակէ· ա՛ր· Ընդ, կոյտ· դէզ· հօտ· երամ· խաւար· ժողովուրդ· առիւծ· հօտ· պարս· եւ Օ՛ի ա՛ր ոչ զմի ինչ միաքեանս նշանակեն, և ոչ ևս զգաղափարն իրսն՝ ի միասին գոյացեալս, այլ՝ իրսն հաւաքեալս՝ ի միմեանց։ Այլ հօտ՝ ոչ նշանակէ զմի ոչխար, այլ՝ զգաղափար ոչխարաց, ոչ առանձինն առանձինն, այլ՝ իրսն՝ ի միմի հաւաքեալ·

Ասոյ ընդհանուրն՝ ի՛մ հաւաքական է, որ նշանակէ զընդհանուր ինչ հաւաքեալ առ բազում անհատս· ի՛ր զգաղափարս ասէ հաւաքականացար· ա՛ր· Մարդ· հաւ· ձառ· գետ· առն· զահ· զոհ· խորհուրդ· բան· գործ· ի՛մառ· եւ· Օ՛ի ա՛ր ոչ զմիոջէ միայն, այլ և զգաղափարս ասէին ի հաւաքական։ Այլ ձառն՝ ոչ ասէ զմիոջէ ձառ ոչ միայն, այլ և զամ ձառաց· զի զոր ինչ նշանակէ անուանս ձառ՝ գառանի այն յամ ձառս։

Ճական՝ կիր ա՛ր հնոց հռետորաց անուանն է, որ ինքնին ոչ վարի ի բանս, այլ՝ պահանջէ յարել ի գոյականս իրս յայտնիչ որպիսութեան նոցա ա՛ր· Ճար· շատ· առատ· սահուն· անառատաբար· ի հագոյն· կարևոր· ամենայնիւ· հնդկաձայնաբար· բարեաւտեաց· եւ։ Այլք առանձինս ոչ վարին ի բանս· այլ՝ յարադրեալ ի գոյականս։ Եւ պատճառն է, զի ունին զինչ նշանակութիւն իրք ձապատ· քանզի թէպէտ և յայտ առնեն զպարսիսս ի՛ր ինչ, բայց ոչ որոշեալ առ այս կամ առ այն, որպէս և միաք մարգոյ՝ ի լսելին՝ մեռ առատանալ· և որոնէ, եթէ որո՞ իրք արձօք պարսիսս ի՛ր է այն, զոր նշանակեն։ Այլ՝ եթէ ընդ գոյականի վարեսցին, որոշ նշանակութիւն ինչ առ այս

կին

ՀԱՒատ ասէ. որով և միտք լսողին հանդչի. զի, յառաջին. *Ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, և ծառ չար՝ պտուղ չար առնէ ||, (Տոմ. 7. 17.) ածական անուանս իմաստ յատկական՝ ի գոյական անուանդ ծառ և պտուղ՝ որոշի առ այս և առ այն. յի առ ծառն և առ պտուղն. որով և միտք լսողին ոչ ևս որանէ. Եթէ բարին զիր իր նշանակէ առաւ, կամ զնոյն իսկ իսկ որպիսութիւն յայտնէ. Ասա այսմ և անուանդ չար յարելով՝ յանուանդ ծառ և պտուղ, որոշի՝ ի նշանակութիւն։

Ա՛յլ գիտելի է նախ, զի Թէպէտ ածականն պահանջէ յարիլ՝ ի գոյականս, բայց ոչ է հարկ միշտ ներդործութիւն ունել զնոսին. այլ՝ բաւական է և զգալութիւն միայն ունել. որ, յայտնէ. * Ի փորձուն նկալեաց զԱբէլ, և ի մարմնականն զՀոգևորն ||, (Ծննդ. Դ. 10.) ածական անուանքն՝ ի փորձուն, զԱբէլ, ի մարմնականն, զՀոգևորն՝ զգալութիւն ունին գոյական իրեանց. այլ ևս՝ իբր, գործ, գործ ծողուիլ, խորհուրդ. այլ Եթէ ասեր. ի փորձուն իրի նկալեաց գոյժ մեծ, և ի մարմնական գործողութեանն զհոգևոր հուսդ հոգևոր։ Ասա այսմ եւ տեսանել և ի սոսին. *Ի ձեռն իմ սակաւուն՝ ի կարևորացն զրկեցայ ||. այլ ի ձեռնարկին զսակաւ շահս անձին՝ ի շահուց կարևորացն զրկեցայ. Դարձ. ծե։

*Ի բերան զօրուիլ ոչ միայն զպատշաճն և զդիւրինն, այլև զանդիման և զիժ-ուարինն տայ յանձն առնուլ ի՞ հաճոյիցդ սիրելոյն ||. այլ զպատշաճ և զդիւրինն աշխատանս. եւ. շարժ. նկրտ։

Ա՛յս առանձին վերուստ ածականաց առաւել յայտնս ի գործ ածի, որք յաւելու մարդոյ պատշաճին. որպիսի են ածականքս, Ա՛րդար. ամբո՛ր. խորագէտ. չարագործ. եւ կատարած. անմիտ. եւ. այլ, * Ա՛րդ արդոց տայցեն բաւութիւնք. Ձեռնապարհք ամբոցշտաց մոլորեցուսցեն զնո՛ն ||. առակ. 12. 26.

Ի՛սկ զգիտունն տեսանել զչարագործն պատժեալ՝ հասուսուցիչ խրատուն զանձն ||. առակ. 22. 3.

*Ի՛սկ անմտիցն և երկրպաբշիռն՝ ոչ եգիպտոս նախ՝ նոյնպէս և այժմ բաբելոն եղև ըղձալի ||. լամբ. ապեն։

Գիտելի է երկրորդ, զի երբեմն ոմանք յածական անուանց՝ իւրեք մասնկամբ ածանցեալ՝ լինին գոյականք. այլ ածական անուանքս՝ չար, բարի, նուազ,

պահաս, արձակ. եւ, Ի ձեռն մատնիկանցս՝ ոչխան. ոսկի, ասղ. եւ, լինին գոյական. պր, Ասրու Թիւն, բարու-
Թիւ. նուաղուն, պակասուն. արձակուրդ. եւ.

Սոյնպէս եւ բաղում անգամ գոյական անուանք լինին ածականք պէսպէս բարդուբ, ի՛ ածանցմամբ, եւ ի՛ բաղադրու Թիւ. պր, Ոյս, լուսաւէտ, լուսատու, ան-
լոյս. բան, բանաձէր, բանական. անբան. գեղ. գեղա-
պանծ, գեղեցիկ, ազեղ. եւ.

Զ Ածեալն ի երբորդ. ղի կան անուանք ինչ, որք Թէ պէտ հասարակօրէն գոյականապէս վարին, բայց երբեմն Ի գործ ածին նաեւ իբր ածական. որպիսի են ան-
ուանքս, Խարխոտ. բժիշկ. գող. դաստիարակ. դին-
ուոր. զօրավար. ընկեր. Թագաւոր. ժառանգ. միջ-
նորդ. Ջատագով. սպասաւոր. եւ: Կամ այլ կոչին Ստղէպ.

Զ Ածեալն ի չորրորդ, ղի նաեւ ընդունելուԹիւն վարին իբր եւ անուն ածական. պր, Արշօշ, որոշեալ, որոշե-
լի. խնացօղ, Լմացեալ, խմանալի. եւ. Որոց ունիմք
խօսիլ յիւրեանց տեղիս:

Ա Ծական անուանց ումանք դրականք ասին. ումանք բազդատականք. եւ ոմանք գերազրականք.

Դ րականք են, որք ցուցանեն զոր պիսու Թիւ կամ զօրքա-
նու Թիւ իրին պարզապէս՝ առանց Ձախագուցանելոյ, կամ նուաղեցուցանելոյ. պր, Խարի. սպիտակ. գեղեցիկ.
վատԹար. պակաս. երկայն, կարճ. եւ.

Բ աղդատականք են, որք բաղդատելով զմի իր ընդ այլ-
ս լումիրբ՝ ցուցանեն զօրպիսու Թիւ կամ զօրքանու Թիւ նո-
իին առաւելեալ կամ նուազեալ ընդ միմեանս. եւ սք կայ-
ին մասնիմամբս՝ գոյն. պր, Խարեզոյն, սպիտակագոյն.
գեղեցկագոյն. վատԹարագոյն. պակասագոյն. եր-
կայնագոյն. կարճագոյն. եւ.

Ա՛ք այլազգ եւս ձեւանան. երբեմն յատեալով Ի գրական զմանիկն՝ ասս. ոչգոն, Լուս չար. եւս հնարաւոր. եւ.
կամ ասս եւս. խուժադուժ եւս. եւ. պր, * Ի հոգս ձիս
զբաղեալ կամք՝ եւս չար քան զՁակաւնն ‖. յն չարա-
գոյն քան զՁակաւնն. ոսկ. յոհ. 5:

* Ո՛վ եւս հնարաւորն մի արդելցես ‖. յն զՀնարաւորա-
գոյնն. նար. հբ:

* Որ ոչ սմուանայուցանէ, լաւ եւս առնէ ‖. յն լաւա-
գոյն առնէ. ա. Ղոր. 7. 38:

*Որ խոժադուժ ևս էր տեսանելով ‖ . Յր խժդժադոյն էր տեսիւամբ . Ք . Յով . 4 . 40 .

Երբեմն յաւելուած ՚ի դրականս զբառս՝ Բան . առաքել . առաքել նա . էբրա . ևեթ . զր , * Ոչ ախտանն նր դառն ևս քան զԹոյն օձի ‖ Յր դառնագոյն . Ծնբ . ձ ։

*Վհան զնս տեղեակ ևս հմուտ նք զր կատարանաց ‖ . Յր տեղեկագոյն և հմնագոյն . Եղիշ . Ե .

*Ընդ այլ ինչ ախորժելն ևս և զուարճալի մեզ՝ ք զբաղանուն ունել առ նա ‖ . Յր ախորժագոյն և զուարճագոյն . Խոսրով .

*Ուսանել վնհ գտանէր զօրինս քրիստոնէից ‖ . Եղիշ . փ .

*Յորժամ սպառնայն սա ՚ի մէնջ բարիքն , զառաւել չարք մանալիսն յայնժամ ներգործեսս ‖ . Նար . Ծք .

*Ուսանել ևս զեղեցիկ ք զառաջինն արար ‖ . առփ . յով . 5 .

*Ընդ ինչ այլ սուղ զառնագոյն և տաժանելի իբրև զգ հոգւոյն սուղ ‖ . Յր տաժանագոյն . էփնոփ . ծք . 14 .

Երբեմն միայն ընդբառս ուղղ դրականին . զր , Ոչ նուազ խաբեայն աւազ դու էիր ‖ . Յր աւազագոյն . Եղիշ . ֆ .

Տրուպ աւելեցուն զանձինս համարել ‖ . Յր տրպագոյն քան զնման . Նար . Եզք .

Ոչ զրկեսը կրօնաւոր քահանայ՝ յեսին քանահրեծաց , և կրտսեր վարժապետաց ‖ . Յր յետնագոյն և կրտսերագոյն . Նար . ՚ի վերջ .

*Երջանիկք ՚ի դուռնդրս գնդի ‖ . Յր երջանկագոյնք ՚ի գուռնդրս գնդի . Նար . ղք .

*Ընդպատանս՝ ՚ի ևթէս անուղղայ , անարգս՝ ՚ի քարեխրատոյ ‖ . Յր անդպատանագոյնս . անարգագոյնս . Նար . էտ .

Զերագրականք են , որք ցուցանեն զգալիսն իբրև յոյժ առաւելեալ , կամ յոյժ նուազեալ քան զայլսն , և սք կազմին մասնակամբս՝ ածն . զր , Ընծանաբարք . աստղեղեցիկ , ամենամատեմաբ . ևեթ .

Սք այսօրինակ ևս ձևանան . երբեմն յաւելուած ՚ի բազդատականն գնմանիկք՝ նա . ոչդոն , Նոցս վերագոյն . ևս մեծագոյն . ևեթ . կամ | ուսաւորագոյն ևս . զօրագոյն ևս . ևեթ . զր , * Նոցս վերագոյն գնառաց աշխոս զսա գործեալ ‖ . գաղիք անյաղթ . ՚ի ձոս խաչի .

*Նոցս մեծագոյն լոյսն գնեզ երկնի ‖ . Խոսրով .

*Ոչ միայն ազատ ՚ի չարեացն , այլև լուսաւորագոյն ևս կացմէ ‖ . գեղգէ . էոայ . 1 .

Նոս-

Երբեմն մանաւանդ՝ երկու. պր, *Երկոքին միշտ ընդ առաջաւորին կ, զոր դուրն առազաստին ոչ ընդունի ‖ տիտոս.

*Երկոցա երանեալ լուսաւորչին մեր էր ի նմա բնակեալ ‖ յաղկանէս նոմն.

Երբեմն բառիւքս՝ Յոյն. կարի. սաստիկ. անհնարին. մեծաւն. եւ. պր, *Յոյժ խնամատուն էր այրն հոգևորական գիտութեամբ ‖ առնէբէրտն. ի գով. լսես.

*Յաղագս մարմնին գործոյ գհոգևորսն անտես առնել երբեմն վաւելուըդ էրս՝ յոյժ վատթարագոյն է աշակերտելոց բանին ‖ ընդհ. ընդհանր.

*Կարի մեծ և անբերելի տապնապ է հոգւոյն՝ զատարկանալն ի բարեաց ‖ էնդոպ. ճբ. 1.

*Կարի խակ գժուարին է անկելոցն՝ յառնել, և ի նոյն պատիճ ելանել ‖ ոսկէ. ա. յովհ. 5. յորպ.

*Ընդհարին չար է ախտ ոգւոյ ‖ հոչ. ընծայ. ք. 1.

*Կր արդարև սաստիկ հզօր, և այսպիսեաց կրուցեալ աւժանաւորի ‖ խորենա. ք. 7.

*Կու ամենևին հոյակապ և հռչակաւոր կպատասխանին յօրինի ‖ նոյն. ա. 15.

Երբեմն բարդուբք. և այս վայելչագոյն ևս. ուրգան, Կոբամանաքուբ. գերահատար. մեծամայելուչ. նախամեծար. վեհափառ. եւ. պր, *Կոերամանաքուբն յիւ գնկոյց, գպատուականացն այսպիս ուսոյց ‖ խոսրովե վրիպ.

*Կ գաստուեն մեր ամբարձեալ ի գերակատար հնազանդութիւն ‖ անանիա վրիպ.

*Կեծամայելուչ յիւրումն առանձին գերս գանցել կարգի ‖ ի գերս պէտրոսէ.

*Օսոյն զայս և նախամեծարն ի մարգարէս մովսէս... պահանջեր ‖ ի նոյն.

*Կհափառ ամենեցուն երևեալ՝ ամն յաղթօղ գերատուս ‖ արխոպիսկո վրիպ.

Երբեմն կրկնելով զնոյն անուն. պր, *Կաշխոյս հատատարբիմս կոչեր ըզ նմա ծանր ծանր երդմամբք ‖ ի ամենածանր երդմամբք. ք. մատ. 4. 34.

*Կանոր մանր մատամբք զարուեստս նր. . . . խայտառակել ‖ ոսկէ. ա. պեթ. 12.

*Կժնդակ է, դժնդակ է՝ սիրելիք անկանիլ ի խորս չարեաց ‖ ոսկ. ք. 25.

*Կոմկիք՝ և առաւել գոմկիք, զի մն կարեաց և յանգ-

կոս

կուեց յաղթելոյ՝ ի կերակրոյն կրօնաւորեցեալ։ Եղիազիա.
*Յաբաչար են մեղքն . . . . այլ ոչ ևթէ առանց բժշկու-
թեան ։ Ղուկ. Բ. 2.

Յայսմիսի կրկնումն նահ՝ ի գոյական անուանս սահա-
կագուցանէ զնշանակուել նոցա՝ ի ձեռն յատկացուցչի. ոյք
յորժամ ասի, ունայնութիւն ունայնութեանց. երգ. երգոց.
եւ. որ նշանակի ասել, ամենևին ունայնութիւն. զերա-
զոյն երգ. եւ. Յե երբեմն յոգնական ևս առնէ զան-
ուանս. ոյք տեսցի. ի գլ. Ե.

Պետեղէ ե, զի ոմանք ասա զայլ բազմադիմի բա-
ժանմունս անուանց՝ ի մէջ բերեն. զորս մեք ա-
ւելորդ վարկաք գրել. զի տրտմաբանիք միայն խօսին
զայնպիսեսայ վերնագրութեանդ նոցին։

Յե սակայն արժան համարիմ խօսիլ զայնոցիկ ան-
ուանց, որք կոչին ՀԼՃակած. և բաժանին՝ ի հինգ տե-
սակս. որք են, Վերբերականք. Հարցականք. մասնա-
կանք. Չանորոշականք, և Թուականք։

Վերբերականքն են, որք՝ ի մէջ բերեն զառաջադրեալ
ինչ որպիսութիւն կամ որքանութիւն. որոց ոմանք կո-
չին նմանականք. և են սքՀ. Ոյնպիսի, զոյնպիսի, նոյն-
պիսի. Ոմանք ցուցականք. և են սքՀ. Այսպիսի, այդ-
պիսի, այնպիսի. Յե ոմանք զերհատուցականք, և են
սքՀ. Ոյսքան, այդքան, այնքան, սոյնքան, զոյնքան,
նոյնքան. Ոնդ որս դասին և բառքս՝ Այսչափ, այդ-
չափ, այնչափ, սոյնչափ, զոյնչափ, նոյնչափ. որք ա-
ռանց հոլովելոյ վարին։

Հարցականքն են, որք հարցականապէս վարին. որոց
ոմանք են իրք գոյական. և են սքՀ. Ո՞. ոմ. զինչ.
ոմ՞ք. ոյք. Յե ոմանք իրք ածական. և են սքՀ. Ո՞ր.
զինչպիսի. որպիսի. որչափ. որքան. քանի. (՝ի սոսա
բառքս՝ որպիսի. որչա՞ փ. քան՞ ի. որչա՞ փ. վարին երբեմն նահ
իրք վերբերականք առանց պարոյկի)։

Մանականք, որք և մակբայս ասին, են նքՀ, որք
մասնաւորին զնշանակուելն ունուման իրիք. և որքա
են չորեքկին։ Ոդասինն որոշէ զնին՝ ի յերկուց. և ե
բառքս այս Ոյ՞ ո՞ ր, *Այլ երկու Հանապարհք կոչե-
ցան. մին լայն և ընդարձակ. իսկ միւսն՝ նեղ և անձուկ։
ասէ՞ ։ 43. յորմէ՞ Այս չունի յոգնական։ Յե Թէպէտ
՝ի նախադրեալ ոսկերբերանէն. երես. 8. և այլուր ևս.

կայ

կայ եդեալ, ոչ սուտ, կամ ոչ սուտ. բայց չէ՛ի հատարանի դործածուելոյ։

Երկրորդն որոշէ զմին՝ ի բազմաց. ոմն. ոմ. ինն. ինչ. ոք, *Ո՞ոմն (՛ի մարդկանէ) ասա պատմէ, և անդ պատկէ ‖ . շմբէրն. ՛ի ՌԷն. պոպ։

*Եւ զոմ ոչ՛ (՛ի մեղկէն) համեմատ լինիմ պղծութ ‖ . նոր. ծէ։

*Իբրև ինչ (յեղելոցս) աներևոյթ ոչ կարօտանաս ‖ . նոյն. ղէ։

*Ոչ յայտնանէ ե ինչ ուղիղ. և ե ինչ՝ որ արատաւոր ե՝ շրջմանրատուելոյն ‖ . շնորհ. պատմ։

Երրորդն ցուցանէ զերկուսն միմի յինքեանս. և ե բառս այս Ընդոծանչ ե՛ք. ըք, *Ո՛ երեսպատառս երկաքանչիւրոց առ միմեանս եդեալ՝ զմի և զնոյն վկայուելոցն ճնռնդս ալատարձն ‖ . նոր. ջ։

Չորրորդն ցուցանէ զբազումս՝ ի միասին անձներաբար, և ոչ հատուածակս. և ե բառս ենթոծանչ ե՛ք ոչ. ըք, *Ընդանձինն ունի իւրաքանչիւր անդամ զիւրաքանչիւրք դործ ‖ . նոյ. երփ։

*Իւրաքանչիւրոք՛ ի ձկնէ մսոց գիտակցութիւք ձկնաբուծութիւն բանից վկայէ ‖ . շմբէրն. ոպէն։

Ասա այսմ նշանակութիւն վարի և բառս ենթոծանչ. թէ՝ պէտ և սակաւ ուրեք՛ ի գործ ածի. ըք, *Ընդհանրապ այս զիւրոյ ամուսնոյն դաշն ամբողջ և հաստատուն պահեցէ ‖ . ՛ի փերս պիոտէց։

*Ընդհատման գործեաց զմուտ անդրէն իւրաքանչիւրք ոչ ոքոյն յանդնիւրք մտանին ‖ . խոտոր։

Ընդ սոսա վերադրելին ըստ իմիք և բառս՝ ՚ի. ՚ին ՚ի. ոյ ջոյ. ընդէր ցընդէր. ևս. և ոչ ոք կոչին երկնոյ. զորոց աւելիք խոսիլ՝ ՛ի վայնէան ժամ զլեալ այսր մասին. և՛ ի վերջ ժ՚ գլեալ երրորդ մասին։

Գանդրականք են բառքս՝ Ընդհանայն, ամենեքեան, ինչ աներեքին. բոլոր, բոլորեքեան, ինչ բոլորեքին. Ընդ որս կարեն դասել և անուանքս՝ Հաղուստ, բազնաւ, համայն, համակ, համօրէն. ևս։

Թուականք են, որք նշանակեն զքիւ. որոց են հինգ տեսակք. Ընդհանին տեսակքն ասին ընդարձակք. որք աքանչապէս նշանակեն զիուելոյն. ոմն՝ Այն. երկու. երեք. չորս. հինգ. վեց. տասն. հնգետասան. քսան. քսանևմի. երեսուն, ևս. Երկրորդ տեսակքն ասին դասականք. որք կարդաւ ցուցանեն զիուելոյն. ոմն՝

ձայ՝ Ղազիկն, կամ առաջնեբարդ. երկդ. լեզդ. ջորդ. հնդեբդ. տասնեբդ. հնգետասանեբդ. եւ. Երբորդ տեսակքն ասին զատականք. որք նշանակեն զթուեն իբր զատուցեալս և առանձնացեալս. պր, Ական. երկական. երբեակ. հնգեակ. եօթնեակ, կամ եօթներեակ. յիսնեակ, կամ յիսներեակ. եւ. Չորրորդ տեսակքն ասին անձնեբականք. որք զբազումն ընդ միով թուով իբրաքանչիւրաբար նշանակեն. պր, Երկուեան, կամ երկուքին. երեքեան, կամ երեքին. չորեքեան, կամ չորեքին. հնգեքեան, կամ հնգեքին. վեցեքեան, կամ վեցեքին. տասնեքեան, կամ տասնեքին. եւ. Հինգերորդ տեսակքն ասին կրկնականք. որք զկրկնումն թուոյ ցուցանեն՝ վերջաւորութեամբ պոռիկ. պր, Հատապատիկ, (այն մին քառից կրկնեալ). հնգապատիկ, (այն մին հնգից կրկնեալ). եօթնապատիկ, (այն մին եօթնից կրկնեալ). եւ.

Յումանս ի սոցանէ յարբ և մասնիկս ինչ՝ այնու նշանակութեամբ, զոր ունի մասնիկս պոռիկ. պր, Երեքկին, քառեքկին. հնգեկին. վեցկին. եւ.

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ջ.

Յազգս պարագայիցն անուանց. Ա՝ նոքա՝ յազգս Ածից.

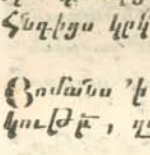

արագայք անուանց ասին այնք, որք շուրջ զանուանմբ մտածին՝ իբր հետեւութիւն որպիսութեան նոցա. ուստի նաև հետեւանք կոչին. և են վեց. այ, Ածու, ձեւ, տեսակ, Թիւ, Հոլով, և Հոլովումն.

Ածք կամ եզք անուանց են որոշմունք զոյականն անուանց՝ իբր նշանակելոյ նմ զսեռս իրաց, այ զարուս և զեզ, կամ զհատարակ ինչ, և կամ զէնզէնք. Ածուած և անածանք՝ իբր սեռին են ջոջք, արական, իգական, չեզոքական, և հատարակ.

Արականն է, որ նշանակէ զարուս. պր, Աբրահամ. քահանայ. հայր, եղբայր. այր. վիճակ. անուն. հաւ. պատ. քեռի. եղն. յուլ. արջառ. քաղ. եւ.

Իգականն է, որ նշանակէ զէգ. պր, Սարրա. աննա. կին. տիկին. դշխոյ. հարսն. մայր. քոյր. զոքանչ. հանի. նաւ.

նու. Հօրաքոյր. մայրապետիր. մօրու. կոմ. երկինք. մաքի. ալոջ. մարի. նե՛.

Հասարակն է, որ միով ձայնիւ նշանակէ զարու և զէգ. ջի, Օաւակ. որդի. Թոռն. կորիւն. կոյրն. մորուկ. ձագ. նե՛: Նա և այ՝ Արդ. առիւծ. Ձի. Նապաստակ. արտուտ. անդղ. նե՛:

Ընդարձականն է, որոյ նշանակեալն ոչ արու է, և ոչ էգ. ջի, Ջուր. օգ. Հող. մամ. Ձրագ. Թուղթ. լոյս. մեծուխի. ծնունդ. նե՛: Իսկ եթէ անկենդան իրք կամ ջհոգին երբեմն արու կի՛ էգ. ջի, Ոյուս, կի՛ էգ ձղնախ. արու, կի՛ էգ արմաւենի. արու, կի՛ էգ պղինձ. նե՛, այն նմանութիւն ասի, և ոչ ակրաբարոյ.

Վասայ՝ ի վերոյ, եթէ այս որոշմունք են գոյականն անուանց. զի՝ ի լեզուի մերում ոչ դառանի որոշումն սեռի ածականն անուանց ըստ արականի և ըստ իգականի. զի որչափ և ածականս ունիմք, կամ հասարակ են արուի և իգի, և կ՚ընդոք. և բազումք ևս հասարակ են մարդկան և անասնոց, ղեայոց և անդղայից, արհեստականաց և բնականաց.

Վասայն և եւս, զոր նշանակելոյ նոցա զերբո երթայ. զի սեռք անուանց ոչ նկատին՝ ի մեզ ըստ վերջաւորութեան՝ կ՚ըստ յօդ գիտ ինչ. ոյ՝ ի լատինս, և՝ իյայլս. այլ՝ ըստ նշանակուածն նոցին. երբ զի եթէ նշանակեալն անուանն իցէ արու, անունն ասի արական. եթէ էգ, իգական. եթէ երկուցն ևս պատկանեալ, հասարակ. և եթէ ոչ միում պատշաճեալ, չէզոք.

Ընդ նախայն ոմանք յածականաց ունելով զվերջաւորութիւնս ահի՝ որոշին՝ ի սեռ իգական. ջի, Ազգուհի. երանուհի. նե՛. բայց այս վերոյգրելոյ յածանցումն անուանց զորմէ տեսցես՝ ի գլ. ը.

Ընդ գարձեալ՝ ի յատուկ անուանն նախայիկան՝ որք ըստ այս ինչ վերջաւորութիւն արտայանապէս նշանակին. ջի, Յովհաննէս. Հերովդէս. Կիւրոս. յունաբանաց. յունականաց. նե՛. և ըստ այլ ինչ վերջաւորութիւնս իգականապէս. ջի. Յովհաննա. Հերովդիա. Կիւրոպա. յունաբանէ. յունականէ. նե՛, Նայց այս ոչ է՝ ի յատկութիւն լեզուիս մերոյ. այլ՝ գրեթէ՝ ի թարգմանութիւն անուանց այլեց աղգաց. ոյր և յայտ է,

Իսկ եթէ պիտոյ լիցի՝ ի լեզուի մերում զանուն ինչ հա-

առարակ իգականապես ՚ի գործ ածել, յարեանք յայն զա-
նուն իգական, որ, կին ոմն վհուկ. ա. Կռպ. 28. 7. կին
մարգարէ. պտտ. 4. 4. կին ժրագլուխ. առակ. 31. 10.
կին մարդ. ա. թագ. 2. 11. Հմմտ՚ին՝ որ դանապանն կը.
յովհ. 18. 17. եւ. Նմ. Ասպակ ձի. Տոպակ առիւծ.
Տես ալընձիս. Տես կատու. եւ.

Իսկ առ՚ի արականապես նշանակել հասարակ անուան,
ոչ ե՛ս հարկ յայտել ՚ի նոյն զանուն արական. զի հասարակ
անունս յարժամ ենթակին բացարձակ վիճի, էր ՚ի բա-
զումս արականապես նշանակել. այլ անուանքս՝ Արդ.
առիւծ, աղաւնի, եւ, հասարակօրէն փոխանակ ար-
սէնի նշանակին. Այլ եթէ հարկն պահանջեսցէ որոշել
յայնժամ յարեանք ՚ի նոտաս զանուան ինչ նշանակիչ ար-
սէնի. օրդան, Հմմտ մարդ. որդի առիւծ. արու ագա-
նակ. և այլն.

ԳԼՈՒԽ. Ի.

Յաղագս Զնոց անուանց.

Զնք անուանց նկատին ըստ պարզութե, ըստ բար-
դութե և ըստ բաղադրութե նոցա. Ասսի և ան-
ուանք ըստ ձևոյն երբեմն են. Պարզ, բարդ
և բաղադրեալ.

Պարզ անունն է, որ կայ յինքեան միայնակ և առան-
ձինն. և ոչ ունի զօգնել ըստ այլում նշանական բառի.
և ոչ ունի յառաջոյ դանդնան ինչ մասնիկ. որ, Սով.
Հոգի. բարի. խաւար. կնդկիք. եղէք. եւ.

Բարդն է, որ յերկուց նշանական բառից զօգնեալ ՚ի
մի անուն ՚ի ձեռն յօդից, ա, ե, է, ի, ո, ւ եմ.
որ, Սոլոմոն. բարեմիտ. Հոգեկիր. խաւարխաւարն.
կնդկապատիկ. եղիայ. եւ. յորս յօդքն ե և է՝ եգեալ
են փոխարկմամբ ՚ի ա. ու.

Ըստ բաղադրեալ անգամ առանց այսպիսեաց յօդից ևս բար-
դի անուանն. որ, Երկնային. վերինդիր. աղջամուղամ.
բարձրնտիր. եւ.

Նոյն այն բառք՝ յորոց բարդի անուանն առանց յօդի,
պատուին բառակապակցութեամբ զօգնել ըստ միմեանս, և ոչ լաւ
յարադրութեամբ, ապա եթէ ոչ՝ այն ոչ ասի բարդ անուն.

այլ

այլ շարք անուանից. ի՛ր, Ոգի չար. ծաղկէ վայրի. և դեսիա քաղաք. լեառն արարատ. եւն.

Այլ գիտելի է, զի անուանն բարդի՛ լինի սակս մասանց բանից. Ա՛յս՝ ընթեան. ի՛ր, Պարագլուխ. սկզբնաւաշար. բազմապարգև. մեծապայծառ. եւն.

Երկրորդ՝ ընդհատումն. ի՛ր, Ընթացագոյ. խրտահոգ. նոյնաստիպ. քոյնաստեղծ. եւն.

Երրորդ՝ ընդբայիչ. ի՛ր, Չարախնդաց. Թագընկէց. ծովահանձոյց. վարձահատոյց. բեռնաբարձ. սրեկդքակալ. սրատես. դիւահար. ակամջալուր. եւն. Երբեմն ևս ընդ արմատս բայիչ. ի՛ր, Հազմածին. դիմակերս. լուսակիզիչ. հոգեպատառ. և այլք բազումք. Ի սոսա սմանք ունին զշօքսս ԹԷ ոչխ, և սմանք էալի. ՔՂԷ չարխնդոգին նշանակի զինադադարն ընդ չարիս. Նոփընկերն՝ զԹագ ընկերացող. ԷԵռաբէրչն՝ զբեռն բարձող. Բաղդածին՝ զբազումս ծնանող. զԻնոկերն՝ զդէնս կրող. եւն. Ոյժնոյ և ծովահեղձոյց՝ նշանակի՝ ի ծովս հեղձեալ, կամ ի ծովս հեղձուցանող. հոգեպատառն՝ հոգւով պատառեալ, կամ զհոգւոյն պատմող. փիճոփոքն՝ ի դիւն հարեալ. լուսոլէղն՝ ի լուսոյ կիզեալ, այլ վառեալ. եւն.

Չորրորդ՝ ընդունելութե. ի՛ր, Կերպասակիր. քերթողահայր. առասանագործուշակ. առաքելասիրող. ընդբնակից. արանձելագործ. եւն.

Հինգերորդ՝ ընդնախադրութե. ի՛ր, Կատարասիրտ. ընդգիմամարտ. հեռաբնակ. միջատահաճ. մօտաքաղաք. շրջապարբեպ. եւն.

Վեցերորդ՝ ընդմակբայի. ի՛ր, Յառաջապահ. յարագալար. յաւէտահրաշ. մշտանուէր. նախաժամայն ներբանակոշիկ. եւն.

Հնգից է անուանց բարդիլ նաև ընդմիջարկուե և ընդշաղկապի. ի՛ր. Վաշխաշակէ. Թէխախնդիր. եւն. այլ նք չեն՝ ի գործածուե.

Գիտելի է և այս, զի ըստ հին քերականուե բարդութե անուանց լինի բառակի. Ա՛յս՝ յերկուց ամբողջ բառից. ի՛ր, Անճահմտիկս. գեղատեսիլ. հրեշատակաբոյ. լսնահատրդուրդ. շքեղապայծառ. եւն. Երկդ՝ յերկուց պակասելոց կէ վերսկսելոց. ի՛ր, Ուսասուս. երկդիմի. երկնատաք. բազմագունի. եւն. Երբ՝ ի՛ ամբողջէ ի յանգիլ.

գիրն. այլ, Գնելիցկատիպատ ժողովրդապետ. քարեզվիճակ. տանուտէր. չարեսացապատրաստ. ձեռ բակալ. ևն. Ընդ՝ի միջոկ ամբողջ՝ի հաւիքն, և՝ի միջոկ փոփոխելոյ՝ի յանպիտն. այլ, Յոգնատպիսի. մեծազգի. միաւորանարգամեծար. ևն.

Ի բարդ անուանս դասին և այլ քանի մի անուանք. որք կոչին յատկարարդք. զի յերից նշանակեան բաւեյ ըզդէն՝ի մի անուն. որք և չեն այնչափ՝ի յաճախգործածութեան. որպիսիք են սոքիկ.

Ընտիրաստուածիւս. նոր. ղէ.	Ներակերպունակ. տ՟ծբ. քիւ.
Ընձեռապահպան. խոր. գ. 50.	Պատրանամբոխ. տ՟ծբ. քիւ.
Ընծահրաշոյլ. ՚ի տաշտոցի.	Պատգամապետ. խոր. գ. 60.
Ընթացքաւիսկատու. տ՟ծբ. քիւ.	Շրջենիշղեցայրշէր. նոր. ղէ.
Ընտրեկնիքհատոր. յովհ. ի՟ա. ծ.	Սրբերգարկու. ն. նոր. ղէ.
Ընտրեքսուտատոհան. նոր. ծգ.	Վարպետատպատ. յովհ. ի՟ա.
Ընդհատատնտեսեայ. փիլ. լոս.	Վարպետատպատ. ափսեան.

Այսպէս բազադրեալ անունն է, որ յատուկէ զօդեալ ուրեմն զանազան տեսակի բնիկ բազադրականաց. որպիսի են մասնակունքս, ԱՀՆ. ատ. աս. ապտ. պտ. հակ. համ. հմ. քաղ. փաղ. ներ. պ. պծ. պծ. ևս. ոյրգոն, ԱՀՆերկիւղ. ապերբախտ, ապաբան, ապենիազ, ապիկար. ասողջ. պտուղն, կամ պտղատուղն. պտղաժամ. հակաձեռս. հոմախոհ. հոմասեռ. քաղաճպին, փղշանուշն, ներանձն. փակար. ծծդհն. ծծպատեհ. և այլն.

ԳԼՈՒԽ Ը.

Բազադիր Տեսակաց անուանց.

Տեսակք անուանց են որպիսութիւնք անուանց քան նախնական և ըստ ածանցական նշանակութեան նոցա. Ասսոի և անուանք կրկին են ըստ տեսակին. Այլախազազմիւրք, և ածանցական, որ՝ի հնոց կոչի նաև յորանաւն.

Այլախազազմիւրք կամ նախատիպ անունն է, որ կայ յատուկէն նշանակութեանէ թէպէտ, և կամ յայնմ որպիսութեանէ, զոր ինքնին նշանակէ. Թէ զոյական իցէ, և թէ ածական. Թէ պարզ իցէ, և թէ բարդ, կամ բազադրեալ. Ասա որոյ և կոչի նախազազմիւրք, կամ նախ-

խատիպ. իբր թէ նախկին օրինակ և ախտ. յորմէ կո-
րեն ածանցել և յարանուանել այլք. որպիսի են նք
լոյս. երկիր. գործ. մահ. բարի. զուարթ. լուսա
փայլ. բարեգործ. անմահ. հե.

Ածանցական անունն ի նոյն նախատիպ անունն՝ ի
Ձեռն ածանցականաձևութ անշեղ մասնիկաց որո-
մակայեալ, և ածեալ յայլ իմն կերպ նշանակութիւն.
արգան. լուսաւոր. երկրային. բարեգործութիւն.
անմահական. հե. Յորս ոմն տեսանի, նախատիպ ան-
ուանք՝ ածանցիչ մասնիկամբք կերպաւորեալք՝ ածիլ
յայլ իմն եղանակ նշանակութիւն. ոմն ահա անուանդ լոյս
ածանցիչ մասնիկամբ ոսոյ՝ եղանակաւորեալ՝ ածեալ
ի յայլ իմն կերպ նշանակութիւն. զի լի կերպաւորիլն լու-
սոյ՝ ոչ ևս նշանակէ զլոյս, այլ զունորհն լուսոյ. Այս
այսմ ևս անուանս ևսրեթէ՝ որպանակեալ ածանցիչ
մասնիկամբ ոսկեան, ոչ նշանակէ զոյն, որ գործէ զոս-
կի. այլ զգործս նոր բարւոյ կատարեալ. Այս այսմ
իմն և զայլսն.

Ածանցականաձևութ կիմ ածանցիչ մասնիկք բազումք են
յոյժ. որոց ամենից են՝ ի յածեալս գործածութիւն. զի
բազում բառից ածանցուիք լինին նոքօք. և են սոքին.
ՀՀ, ուած. ակ, եակ, ոնակ. այ, եայ, այկ, եայկ. ան,
եան, չեան, չեան, ոչեան, պան, ապան, արան, եանայ, անկ,
եանկ. ատ. եղ. եսա. եղբն. ախտ. ի, ուհի, անի. ենի,
ուհի, ակի, այի, եայի. իկ, պարիկ. ին, գին, այնի, չին. իչ.
ին, ուհիան. աճայ, ուճայ, այլ. ոտ. ատ, ատ, արտ,
յարտ, երտ. ոյ, անոյ. ու, յու. ուկ. ուան, ուանդ.
ուկ. ուատ. ուտ. ուկտ.

Իսկ ոմանք չեն այնչափ յաճախեալ. իբր զի ոտիւտ քա-
ւից ածանցուիք լինին նոքօք. և են սոքին. Ակրեակ, նակ
պանակ. չեայ, այն. չան, ճան. ատ. գար, արտ. եկ. եմ,
ին, ինն. ծեր. ակ, եակ, եան, նի, ծին, այնի, յի. իմ. իմ,
արիմ, երիմ. ինն, ինչ, ինջ, ինտ. իտ, ուանիտ. ոլ. ոյ, ակ,
այն, անոյշ, ոյտ. անու. իսու. ենայ. ածու. ղուախտ.
ուկտ. ուանչ, ուանջ, ուանտ. ուայ. ըն. ան.

Այսու ևս մասնիկք լինիլ, որովք հայիւմ ածանցին քանիք
ևս բառք. և են սոքին. Ակ, անուակ, ակայ, ենակ, ակ,
ատակ. ուակ, ակն. ամ. իայ, ուկայ, ատեայ, իայ, ենայ, եայն,
ազան. եատան, անդ, անդան, իանտ. ատ, իատ. ատ ակ-

Ղեկ, եղջ, ըկն, ընդ, պէս, անդէն, ձէն, եմք, պանդ, ոսկանչ, ծնէ, շէթ, ըմբ, ոդէ, էլ, ելիր. որպէս. ետ. էր. ելիր. ոտ. ոյր. ոս. ծոպ, շոպ. ոտ. էտ. շտաս. ոտտ. օդ. օտ.

Ոմանք ՚ի սոցանէ առ ամի տեսակ ածանցուն ամացն վերբայերին, և բազումք ևս առ բազում տեսակս՝ զոմն պէսպէս եղանակաւ յարելոյ նոյ յանուանս. ոմն տեսցես յառաջիկայդ.

Իսկ տեսակքն՝ յորս սքանչ բովանդակին, և ըստ որում զվերջինն, են երեսուն. որոց անուանքն են սոքա. Հայրանունական. ազգական. տեղական. հետևողական. յարողական. զեղծական. մնեկական. դոյացական. մածուցական. ծածկողական. գործիքական. պարունական. վարողական. առնչական. առացական. ունակական. ընդունական. արտադրական. ներթակայական. Թուական. առաատական. նմանաղական. պակասական. ձևացական. հաղորդական. պաշտպանական. վերացական. բայածական. յարմարական. և նոյնական.

Այրանունականք են, որք յարեալ յանուն հօր առբուք՝ տան նշանակել զորդին յանուանէ հօրն. Եւ սոքա են կրկին, արական և իգական.

Արականք են սոքա. եան, եայ, եանց. ՚ի. Խաղակ սեզվովքեան. ՚ի որդի սեզվովքայ. Լեհ. 22. 16. Խաղաատ բհովքեան. ՚ի որդի բհովքայ. Ը. պէտ. 2. 15. Յեհոս յովսեդեկեայ. ՚ի որդի յովսեդեկի. անգ. 2. 5. Ղեքսանդր վիլիպպեայ. ՚ի որդի վիլիպպոսի. յովհ. ՚ի. Թոթոխատ նաթաանեանց. ՚ի որդի նաթաանայ. ՚ի Ծբ. Ը. Խոթոխատ սողոմոնեանց. ՚ի որդի սողոմոնի. գ Եզրդ. 1. Եւ այսպիսի ածանցեալ անուանքս կոչին և վարին ածականաւք.

Իգականք են սոքա. անոյշ, կամ անուշ. պռոխորհ. որդան. Այրատանոյշ, կ ամրատանուշ. ՚ի դուստր ամրատայ. Թագ. Ը. 34. Խասհականոյշ. ՚ի դուստր ի սահակայ. Թագ. Ը. 51. Աղտգոնոյհ. ՚ի դուստր սրմղդի. Թագ. Ը. 36. Խոտորոնվերանոյհ. ՚ի դուստր խոսրովի. ափաի. Ամրատանոյհ. ՚ի դուստր ամրատայ. Թագ. Ը. 34. Աղտգոնոյհ. կամ վարդանանոյհ. ՚ի դուստր վարդանայ. ՚ի յայսմանաւորս. պենդ. Ը. Որպէս և կոչին հայրանունն. և վարին զոյականապէս.

Ի ոտից մանկիկս ուհի՝ յարեալ երթեալ և յանուն եղբօրն՝ տայ նշանակել զբոյր նորին. որպէս Տիգրանուհի. զամպհուհի. և ընդ միւսոյ. բոյր զամպեսոյ, ոչ յայտ է ի խոս. ա. 27. և 28, և ի վեր պնուհեաց։

Ածել գիտելի է, ղն մանկութեան ուհի և անուշ՝ յարին երբեմն նաև ի հասարակ և ի չէզոքական անուանս. որպէս, Աղայուհի, աղքայուհի, սրբուհի, քրմանուշ, աղջանուշ, գեղանուշ. ընդ այս սակս ընդ ոչ այնոսիկ հօրն անուանեն. այլ յայլ անուանց. Որպէս յանգեալքն ի անուշ՝ վաղին գոյականասպէս. թէպէտ ածականասպէս և կարեն վաղել. իսկ յանգեալքն ի ուհի՝ եթէ վարեսցին երբ յատուկ անուն, կամ երբ որոշեալ անուն, նշանակեն գոյականասպէս. ապա եթէ վարեսցին երբ հասարակ անուն՝ նշանակեն ածականասպէս.

Աղգականք են, որք յարեալ յանուանս աղգաց կամ գաւառից՝ տան նշանակել ղայնս, որք են յոյնս աղգաց. և են սոքա. ացի, եցի, եան, եանց, եաց, ական, ականց. որպէս. Ինդիկացի, լատինացի. երբեմն. Թորգոմեան, մամիկոնեան. զարեհեանց, ռուբինեանց. արամանդեաց, հայկազնեաց. արշակունի, պալհաւունի. մանդակունիք, բագրատունիք. և. և սոքա նշանակեն ածականասպէս՝ երբ յոյնս, որք յանգին ի ուհիք. Իսկ որք ի եանց յանգին, երբեմն երբ յատկացուցիչ և վարին. Աղգականք և տոհմականք կոչին և մանրիկքս, ա, է, եայ, ի եայ. զի տան նշանակել զտոհմակցուի ինչ. որպէս, Պօրա, Հօրա. քեռի. Թոռնեայ, և Թոռնեայ, սիեսրեայ. ի խորթ մայր, խորթ հայր. մօր եղբայր. Թոռան Թոռն. սիեսրայր. և սոքա վարին գոյականասպէս.

Տեզականք և քաղաքականք են, որք յարեալ յանուանս տեղեաց և քաղաքաց՝ տան նշանակել ղայնս, որք են ի տեղեաց և ի քաղաքաց անտի. և ղընտիօղ ի նոսին. և այլ են կրկին. Ամանք յարին ի յատուկ անուանս. և են սորին. ացի, եցի, ցի, ի, ու, եայ, այ. որպէս, Ինտիոքացի, պոնտացի. Հռոմայեցի, կոստանդինուպօլսեցի. գալիլեացի, արաբիկեցի. պարթի, Հնդի. սաքաւինա, սպանա. Հայաստանեայ, պալեստինեայ. սա-

դամ-

գալեցի՛, գորգայ. եւ. և սոքա նշանակեն ածականաց։

Իսկ անունք յարին՝ ի հատարակ անուանս. և են սոքա. ակն, ատր, ակն, եկն, ին, ոտ. որգան. Հինական. վանական, վանատոր, անապատատոր. քաղաքացի. բլրացի. գրեցի. գաւհի. գեղջուկ. ցի բնակող՝ ի շէնս. ի վանս. ի վանս. յանապատս. ի քաղաքի. ի բլրի. ի գրի. ի գաւհս. ի գիւղս. սոքա ևս նշանակեն ածականաց։

Եւ ողորդականք կամ հեւաւականք են. որք յարեալ յանուն հեղինակի վիպասանի լինի, կի աղանդոյ ի քէք, և կամ գործոյ, եւ, սան նշանակել զհեւաւոզս այնր հեղինակի. և են սքա. եան, եանք, եայ, այ, անք, ակն, անս, եկ, ացի. որգան. Վիօղոսեան. Եպիկուրեանք. ատոյիկեայ. պիւթագորայ. ապրիանք. պղատոնական. հերմիդեանոս. մանիքեցի. սաբելացի. և սոքա նշանակեն ածականապէս։ Ընդ որս դասի և անուն՝ քրիստ. որ նշանակէ զորդի։

Օարոդականք են, որք ի յարիլն յանուն իրիք՝ սան նշանակել զյարեալն ի նոյն, կամ զհետամուտ նրբին, և կի զպատեալն զհետ նորուն. և են սոքա. ճան, ճէք, ճոպ, շոպ. որգան, Վհինական, դաւաճան, սիրաճան. որդաբուծ, նենդաճէք. նենդաճոպ. լիդուշաճոպ, պագշոպ. և սքա նշանակեն ածականապէս։ Ընդ որս դասի և անուն՝ որկորայ, կամ որկորեայ. որ նշանակէ զորկորաժէտս։

Օղիճականք են, որք յարեալ յանուն իրիք՝ սան նշանակել զնիճանալն նոցա, կամ զպատուաստեալն ի նմին. և են սքա. գոբ, ճէք. որգան. Խնձորգոբ. լուսագոբ, ցաւագոբ. խնձորճէք, սխտորճէք. եւ. սք և սոքա նշանակեն ածականապէս։

Տնկականք են կրկին. ամանք յարեալ յանուն պտղոյ կամ ծաղկանց՝ սան նշանակել զտունկս նոցին. և են սոքա. ենի, ի. որգան. Խնձորենի. նշենի. վարդենի. տանձի. բեհեկի, կաղնի, եւ. և սք նշանակեն պտղակաս պիս։

Իսկ ոմանք յարեալ յանուանէ այլոց իրաց՝ սան նշանակել զտունկ ինչ, կի զծաղիկ, կի զպտուղ. և կի զհաս. և են սքա. ի. իմ, ոտ, ոտ, ու, ատ, ակ, ին. որգան. Ընկէն, աղոյկ. գաւնիճ, պատաղիճ. մեղրատ, քնարատ. մոշ-

առ, Հօրաւ. կայծառ. վշտաւ. վարսաւ. դժնիւ. սոքա
եւ վարչէ գոյականապէս.

Ոմանք ՚ի մասնկանց առնէ յարեալ յայլ անուանս եւ
տան շնանակել զկենդանի ինչ. եւ կոչին կենդանականք.
որ. Լեզերաւ. մեղա. արբունիւ. խառնիճ.

Զ ոյականք են, որք ՚ի յարիցն յանուն իրիք՝ տան
նշանակել զկին գոյացեալ յայնմանէ կամ նմանաւ. եւ
են սք. եայ, է, եղին, ենի. որդոյն, Աբգարեայ. պղնձ-
եայ. երկաթի, արծաթի. մանեղէն, լուսեղէն. օդենի,
ուլէնի, քաղցուէնի, քաղցրաւէնի եւն. յո եղեալ յարձակէ.
յերկաթոյ, եւն. եւ սք նշանակեն ածականապէս. Թէ-
պէտ յանգեալքն ՚ի ենի՝ երբեմն գոյականապէս եւս նշ-
շանակեն. Աստ վերաբերին բառքս՝ մաշկենի եւ
կաուսանէ. որք նշանակեն զգեստս մաշկեայ եւ կաու-
եայ. եւ վարին գոյականապէս.

Ա նձուցականք կ մակրդականք են. որք ՚ի յարիցն յա-
նուն իրիք՝ տան նշանակել զկին մանեալ այնու. եւ
են սք. ա, ակ, աւ. նա, ան, եղ, որդն, Զկնի-
ա. զազուկ. տղմաւ. խառնրնաւ. աղաւաղուկ.
աղտեղի. յո մանեալ ձկնով, զազրութիք, տղմով, եւն.
եւ սք նշանակեն ածականապէս. այլ աղաւաղուկն գոյա-
կանապէս եւս վարի.

Ծ ածկողականք են. որք ՚ի յարիցն յանուն՝ տան
նշանակել զածածկոցն իրիք. եւ են սք. անոց. ոց.
ոյն, ա, ակ, ան, եանք, պան, պանակ, էտ, էղ. որդոյն,
Գլխանոց. լանջանոց. Թիկնոց. սփոփոց. ծածկոյն. վեր-
արկու. Ներքնակ. պատան. պատենք. բազպան, կշտա-
պանակ. տանիք. կափարիչ. որք նշանակեն զայն ինչ՝ ո-
րով ծածկի կ պատի իմն. յո գլուխն լանջքն Թիկունքն.
եւ կամ այլ ինչ իր. եւ սք ըստ որում են ծածկողականք՝
վարին գոյականապէս.

Զ որձիքականք են. որք ՚ի յարիցն յանուն իրիք՝ տան
նշանակել զգործի ինչ առնելոյ գնոյն. եւ են սոքա.
ոց. արք, ան, ական, անք, ակ, անակ, եակ, էտ, էղ,
տակ. ոսք. էզ. ոյ. որդոյն. Յատարոյ. կշռոյիք. խմիան.
Նուէրագործ. վիաճառք. տապակ. կոշնակ. ըմպանակ. խած-
եակ. կ խածիք. աղօրիք. գործի. կ գործիք. յերկոսիք.
պարզոսք. բրիչ. ծնծղայ. յո գործի խարտեղոյ. կշռե-
ղոյ, խմելոյ, եւն. եւ սոքա նշանակեն գոյականապէս.

Ինչ

Ընդ առաջ կարեն դասիլ և մանրիկքս, եկ, եղ, աղէկ, էլ, ինձ. ժ. զրգոն, Հանդէկ. խաղալիկ. փակաղակ. խրատ. էլ կ խրատիլայ. ռամկին. որք նշանակեն զգործս հնձ. մաղելոյ, խաղալոյ, փակելոյ, խրատ. ցանելոյ, և առ. ելս

Ձգելոյ.

Պարսկանունք են, որք յարեալ յանուն իրիք՝ առն նշանակել զանկն նորին, կամ զպատրաստական նոր. և են որքին, պատ, ոց, անոց, ենոց, ստան, ստանք, ան. և և՝ ոցան, եակ, ենի. ժ. զրգոն, Նեմատան, վաճառոց. գալոց, ծաղկոց. վռնտատանոց, հիւանդանոց. սենեկանոց. ծառաստան, Հայաստան. այգեստանք, սենեկոցանք. գիտ. ան, կայան և և՝ կախոցան. օթեակ, սակեակ. վարդենի. ի տեղն ձեռնելոյ, վարժելոյ, գպրութիւն, ևն. և այլ

Նշանակին գոյականապէս.

Պարզականք և գործառականք են, որք ի յարիլն յանուն իրիք՝ առն նշանակել զվարօղ նորին, կի գտանելոյն. և են այս. որք, ոյք. ժ. զրգոն, Կնոջ. նախորդ, անդիմդ, ցանկոյդ, սայլդ, բաղանդ, այգեդ, կինտոյ, Ջրոյ. ևն. ի վարօղ այնիկ, նախորայ, գինուց, ևն. և կամ պաշտօնեայ բաղանեայ, այգեայ, Ջրոյ, ևն. և այս ի գործ ածին գոյականապահս. բայց վարին և իրք միջակք. Ընդ որս կարեն դասիլ և բառս՝ վաճառական. հասարակաց

Տուչականք են, որք ի յարիլն յանուն ինչ՝ առն նշանակել զառն իրն ուր այնր, զոր նախատիպ անուն նշանակէ. և են այս. անակ, չնոյ. ժ. զրգոն. Հացկանակ, մղոյանակ. աւետչոյ, առհասարակ. ի այն՝ որ առնել լինի ուր յաղթութիւն, ուր աւետելոյ, ևն. և այս նշանակին գոյականապահս. և երբեմն վարին իրք միջակք Ընդ որս կարէ դասիլ և բառս՝ փոխարկեն. որ նշանակ

կէ զհատուցանելն ինչ փոխանակ իրին.

Պատգականք են, որք ի յարիլն յանուն իրիք՝ առն նշանակել զէն գնա, այլ՝ զնորայն. Եթէ զատացեալ իցէ, և Եթէ այլ ինչ վերաբերեալ առ նա. և են այս. ան, կան, եան, եայ, որդ, բուս. եղէգն, այգին, այ, այք, անի, ենի. եմի, ոանի, նի, ի, ին. որքն, քնոյ, էյ, էի, եայ, որդան, Պարմենեան. Հոգևկան. արևելեան. ժամանակեայ. երկնաւոր. կատնաւոր. անձեղքն. մարդկային. ակամայ. առնասէր. պիտանի. անյիշեալ. վայելչի, անրոնի. գաղա

նի · երեսուն · եղբարկին · աչքինք , ահեկինք · աչքի , ահեկինք · բնիկ , նաւ ապրեցեալ · հինգ տասնեակ , համապնեակ · եւ · և սրք վարին ածականանալ . և նշանակին ոչ գերն , այլ գերին երկին · զի մարմնական նշանակի զայն՝ որ մարմնոյ է , կ՝ որ մարմնոյ պատշաճի · ոյք գործ , յօժարութիւն , եւ · և պարագրեան նշանակի զայն՝ որ արեւելք է · ոյք հողմ , կողմն , եւ · Այսպէս իմն և վերայլոց : Եթէ յայս սակս ելցեմն վրիպանակ ասելոյ՝ գործ մարմնական , հողմն արեւելեան , եւ , ասելոյ՝ գործ մարմնոյ , հողմն արեւելից , եւ ·

Գտանին եւս և այլ ածանցական անուանք լինել , որք թէպէտ իբրև գոյական վարին , բայց ըստ էության առ ստացականս վերաբերին . և կազմին մանկամբք , ոյ , է , էք , այն · օբեայ · կ օրէ · ոյզան , Արմենոյ · պատարագէ · լուցիկէ · վաղորդայն , կ վաղորդեայն , կ վաղորդեան · երեկոյեայ · կ երեկոյէ · յոր լոյս մարմնոյ · լոյս պատարագի · նրեսի լուցեան · ժամ առաւօտեան · ժամանակ երեկոյի ·

Այլ գիտելի է , զի բազում անդամ նախատիպ ածականքդ դնին ի տեղի ստացականաց · ոյք երեկ յառաջիկայ օրինակող · * Երկինք արեւուք պատակեցան ի քէն ‖ · յոր երջանկական արեւուք · շար · ճիշ ·

* Հոգոմանի խաբէութիւք դարանաւուտ լինիք ‖ · յոր խաբեմանկական խաբէութիւք · եղիշէ · փ ·

* Տարար գնա ի քեզ պոյծ հանդստեամբ ‖ · յոր պոյծ ժամեան հանդստեամբ · նար · փոլ · հոռ · Այսպէս եւ յայլ անհամար տեղիս ·

Ունականանք են , որք ի էարին յանուն իրիք՝ ստանձնեակ զանձոյ նորին · և են սք · աստր , աստր , ական , իան , եայ , եան , անէ , է , ացի , ոան , իկ , եմ , իմ , արիմ , բիմ , ածք , ան , եան , ապ , ար , որդ , օպ , օն , ոյ , իոպ , ոպ , ասկ , ոպ , ար , եղէ , անդէ , ակ , էն · որդան , Ծովեստր · արեւստր · բանակեան · բծիկան · բաղմաչէայ · չորեքթեւեան · երկոտանի · ծարաւէ · մեռոյկ · խմաստան · գեղեցկէ · խոհեմ · ուշիմ · հաւատարիմ · ոխերիմ · ողորմած · արժան · հատեան · հաստատ · մոլար · ուղղորդ · կարօտ · զգօն · քաղցրաբարոյ · մազապուծ · բորոտ · դիւահար · խաղաղասէր · արդասաւոր · մանկան · կենդանի · քաւադիմակ · նկարչեն · յոր ունայն կեանք , զգեան , եւ · և սորա նշանակին ածականանալն ·

Ընդ որս ելարկ դասիլ և բառս՝ Լծանօք, կ Լծանօք. օք նշանակիչ ունօղ վլծն, յր վկռնաւուիլ օգտ.

Կան և քանիք մի անուանք, որք Լիպէտ և գոյականք են, և գոյականապէս վարին, բայց ի չըլսուիլ նշանակուիլն իւրեանց՝ կարին առ ունակականս վերաբերիլ. և կազմին մասնիկովքս , ակ, անակ, էնակ, եակ, ան. որպէս, Կոդակ. շրջանակ. Ձեղեակ. Հիւսակ. խոշկորշան. յր գոյս Լի ունօղ, շուրջ ունօղ, կամ. Ընդ սոսա գասին և մասնիկքս , եմ, ամ. ոլզմն, Ջամբեմ. վարսամ. որք նշանակին՝ համ ունօղ խառնիչ, և վարս ունօղ ասող :

Ընդունականք են, որք ի յարկէն յանուն իրիք՝ առն նշանակիլ զընդունակն կամ զկատարիչն նկլզծանիլն նորին՝ յր նշանակուիլն ընդունելուիցն յանգելոց ի օղ. և են սք. իչ, ուչ, ակ, եակ, նակ, էկ, ոսակ, էկ, ակ, ոս, ալք, ասող, ոլման, ալան, կան, ան, ող, իչ, ան, եայ, էայ, ոյ, ասք, ալք. ոլզմն, Ջալանիչ. առնող. խնդրող. վերկենչ. պահնակ, կ պահնակ կ պահէկ. պարսակ. մարակէ, երկնչէկ. յաղթասկ, կ յաղթող. երկրպագող. ժառանգորդ. աղաչասող. բացարան. սղնական. գուժկան. վկասան. կատածող. քաջազնող. խօսող, ամենցան. վախճանեայ. խաբեչայ. ազդող. զգաստ. սունասարդ. յր հալածող. առնող. խնդրող. ի վեր ելող. պահօղ. պարօղ. մարտիչօղ. երկեցօղ. յաղթօղ. երկրպագօղ. ժառանգօղ. աղաչօղ. բացօղ. և. և սոքա նշանակին ածականապէս : Ընդ որս զասին և անուանքս, ուտիչ. ուղչեակ. խնամ. որք Լիպէս և գոյականապէս վարին, և ս իրք ինչ, բայց ունկն ղղօրուիլ օղի.

Պրտպրականք են, որք ի յարկէն յարմատս բայից՝ առն նշանակիլ զիրն յր իրիք արտաղրուիլ՝ կ լինելոյ Լիք յր նշանակուիլն ընդունելուիցն յանգելոց ի եալ. և են սոքին. ուած, ած, ուածոյ, ածոյ, ածու. որպէս. Առեղծուած, յօրինուած. արարած, շինած. հիւսուածոյ, փորուածոյ. ձուլածոյ, կռփածոյ. ձուլածու, կռփածու. և. յր առեղծել. արարեալ. հիւսեալ. ձուլեալ. և. կամ հիւսումն եղեալ. ձուլումն եղեալ. և. Ընդ որս որք յանգին ի ուած, վարին իրք ինչ գոյականապէս. իսկ որք յանգին ի ած, վարին իրք ինչ ածականապէս. յան-

յանգչեն 'ի ուճածոյ, ածոյ, և ածոտ, վարչեն իբր ածա-
կանք. եբրայեն ևս իբր միջակք.

Անհատականք են, որք 'ի յարբին յանուն իւրեք՝ տան նշանակել զեղ թակոյն որպիսութեանն՝ ըստ նշանակութեանց ընդունելութեանց յանգելոյ 'ի նմա. և են այ-
ցո, ուա, ուի, ի, ա, ոհան, ուար, այ, էոյ. ուրգոն, Հահանայացուա, սպասականացուա. կիզանուա, բեկան-
ուա. յեղյեղուի, զիւրանցուի. վաղափոխի, անուռնի. անայլայլի, անուզդուի. եղծանի, լուծանի. պատժ-
ուար, զարմանաուար. հանձոյ, մեծարոյ, կամ մեծարուա. յարգի. անուղղայ. ՚ի նմանակայ քահանայութեանն, կիզ-
ման, յեղյեղման, և: կիզ քահանայանալն. կիզանիւ-
լն. յեղյեղիլ. վաղափոխիլ. անայլայլիլ. եղծանիլ. պատժիլն. հաճիլն. մեծարիլն. յարգելն. անուղղիլն.
և սոքա նշանակեն ածականապէս.

Ածականք են, որք 'ի յարբին յանուանս ածողաց՝ տան նշանակել զգաստակարգութեն նոցին, կ զբաղ ածո-
ղոյն, և կ զբաճախուն ածողոյն. և են այ. ոզդ, ըզդ. ըզդ, էր, ակ, էակ, էրեակ, էիկ, ակն, պոսիկ, կին, էկեան, ան. ուրգոն, Ալախոզդ. երկրորդ. երկրդ ինքներկրդ. միակ. քառեակ. հնգերեակ. վեցեկն. եօթնակն. ուխտ-
պաշիկ. չորեքկին. տասնեակն. վեցնեկան. հնգետասան. և սոքա նշանակեն ածականապէս. Ընդ որս կարեն գտանել և քառեքս՝ նախկ, կամ նախկն. առաջկն, և վերջկն.

Ածական երկոքին մասնիկքս էեան և էին՝ կազմեն նաև գհանգամանական անուանս. ուրգոն, Ամենեէեան, բոլորեէեան. ա-
մենեէին, բոլորեէին.

Առատականք կամ յաճախականք են, որք 'ի յարբին յանուն իւրեք՝ տան նշանակել գերն առատանալ, կ առատելեալ նոսիսս. և են սքա. գին, եղ, ուէ, ուա, ուա, կին, ուրգոն, Տօհագին, ցաւագին, գուարթագին. հան-
ձարեղ, ձառանչեղ, յօնեղ. պտղաւէ, գինեաէ. ա-
պառաժուա. համառուա. մոցառուա, շամբուա. խու-
կին, ծակոտկին. եւ. և սոքա նշանակեն ածականապէս: Ընդ որս գտանի և քառս՝ բերբի. որ նշանակի զա-
ռատ բերս ունօղ.

Ունազգականք են, որք 'ի յարբին յանուն իւրեք՝ տան նշանակել զիւրեարս այնոցիկ. և են սքա. ակ, էակ, ա-

նոյ, -ոյ, իյ, եյ, -այ. սրգան, Կայաւակ. պատանեկոյ, գանձոն-ակ. սկնդոակ. ձորձիկ. Ճայեկ. դրբոյկ. Այլ զոյականք կ ածական լինիլն հասարակօրէն նկատի բուն նախազդեալ վարիցն. զի եթէ նախադասիցեն իցէ զոյական, վարիցն իբր դոյական. իսկ եթէ իցէ ածական, վարիցն իբր ածական:

Մանր՝ է սոյական կալիցն և ընտրալշակի անուանական սրգան, Կայուշոյ. սրգոյ. Հոյրիկ, դաղջիկ. եւ. սրգ՝ է վաղաշուրթ բանից՝ է գործ ածին:

Պակասականն կ ժամանիկ՝ ապ. որ՝ է յարիցն յանուն կրէ՝ տայ նշանակել դիմն պակասեալ յայնմանէ. որ գոն, Տիրեապ. ծայրապ, հիրապ. կառավիճապ. ձեռնապ, ֆնապ, եւ. և սոքա նշանակեն ածականանալ:

Չևացականն կ ժամանիկ՝ ոտ՝ որ՝ է յարիցն յանուն կրէ՝ տայ նշանակել զձևացեալն՝ է նոյն, կամ զանօթն այնը ձևոյ և որպիսուե. սրգան, Լայորանոտ, կըմբիլոտ, կոր-իլոտ, վիճոտ, եւ, յր ունօղ զձև խոտան, կմրիլի. եւ, և սոքա վարիցն իբր ածական:

Ինդ ձևացականացն կարէ դասիլ ժամանիկ՝ շի. սրդոշ, Ինդոլշի, Լայնշի. յր բոլորաձև. Լայնաձև. Այնոյ և մանիկս է՝ կարէ Տասարիլ իբր ձևացական՝ է գոյական բառոյ՝ խորոշիկ, և կոր-իլիկ. զի խորոշին նշանակ ունօղ զձև խորոշոյ. և կոր-իլին՝ ունօղ զձև կոր ընդ իւրև. զորոյ զնոսկական նշանակու-իլն տես՝ է բառարանի:

Ջաղրդականն կ ժամանիկ՝ ոտ. որ՝ է յարիցն յանուն կրէ՝ տայ նշանակել զՅաղրդական կերպն կ սպառ-ում յայնմ իրի. սրգան, Ջայնոտ, քաժան-ոտ, Տասարակոտ. նման՝ ոտ, Լծոտ, գուգոտ, եւ. յր ձևչանակից, քաժանանակից, եւ. և սոքա նշանակեն ածականապես:

Պաշտպանականն կ ժամանիկ՝ պան. որ՝ է յարիցն յանուն կրէ՝ տայ նշանակել զպաշտպան կ՝ սրգոյ, Պարտիզպան, դռնապան, անեկապ, պահապան, եւ. և սոքա վարիցն իբր միջակք. զի լիակատ ածականապես նշանակեն, բայց վարիցն իբր գոյական. Ինդ սոսա կարէ դասիլ և բառս՝ պատուճան, որ նշանակէ պատուճանապան:

Վերացականն կ ժամանիկ՝ ութիւն. որ՝ է յարիցն յանուն կրէ՝ տայ նշանակել զայն իբր առանց նիւթոյ կամ

կայի, և իբր ի ներգեալ յանէծս ասելոյն. անդր, Ամպհիաւևնան, մեծաւևնէ, սպիտակաւևէ, եւն. և այսպիսիսն անուանք կոչին ներգործեալք. և վարին զոյականատիպն.

Բայածականքն են, որք յատուկ յարմարեալ բայիւ յարեալ կազմեալ կացուցանին զինն անուանեալն, որք կոչին բայածանուն, եւ նշանակեալ լինեն անուանիոյ յանգիտելոյ ի ոմն. և այսպիսիսն մանրիկք են բազումք. և են սոքիս. ոմն, ոմոյ, իմն, ումինէն, ոյն, ոմանց, ոմ, եղո, եղոյ, ինչ, ոք, ոքեր ոանդ, ոումէ, ոմէ, ոմոյ, ոչ, ոչիւ, ոչիւք, ոմն, անէ, անդ, անդն, եան, ին, իւ, ինէ, ինչ, ոանէ. ոանչ. և եւս՝ օր, իանէ, էոցէ, ոանդ, ինէ արբան, ընդհանուր. վահառաս. զոչիւն, վիրկումինէն. ձանձրոյն. հայցուածք. կառորած. գոռնեալ. հրամեշտ. հանդիպ. արհամարհ. պարշտիմ. խառնուրդ. սնոանդ. զայրացուէ. գինարբուէ. այտառոյ. մխոց. վրիպակ. յիշատակ. հրաւիրան. հայհոյանէ. ապանդ. եռանդն. ներբողեանն. գինին. կարծիք. կռինչ. քաջինչ. մեռանիչ. շշոանչ. և եւս՝ լալիկ. խաբէութիւն, և խաբեայ. պատուհասիւ. ձիրնեմացինէ. Իբր ասացեալ մերձ գոյականատիպն նշանակին. և երբեմն իբր վերացեալ անուն վարին.

Ասքս յայն առն կոչին ընդհանուրապէս, զի ի վարին իբր անուն՝ ունին և զպատուհասի ինչ և զտեղ բայիցն, յորոց ածանցեալ. ասասի և երբեմն դնին իբր դերբայ խնդրոյ հանդերձ. և երբեմն իբր ընդունելութիւն. զորոց ասելիք լաւագոյն յերդմունս. փչ. փ.

Վահանիկ է, զի երբեմն բայանուանք կազմին նաև ի ձեռն տառից՝ ի յարին ընդ յարմնոյ ինչ բայից, և կոչին ինչ գիմս նոցին. որդան, Օրմանէ, Թիշնամանէ. ընդ Թագէ, գնագէ, հայհոյէ. ցոյցէ, ուռոյցէ. եւն.

Յարմարականքն են, որք ի յարին յանուանէն և յարմնոյ քայից՝ վերածեն զոյնս առ յարմարական ընդ շանակութիւն ինչ նախատրամադրին. Սոյնք անհատապէս. և են սոքա. օն, ոյ, ուղ, արդ, ուէ, ուան, ան, ղն, ակ, նակ, անակ, անդակ, դակ, ակ, անդ, եան, նէ, ուէ. ածական, Օտանօն. պիտոյ. ձախող. աւելորդ. վարձկան. թագաւոր. գիպան. գեղացն. ապստամբ. խռովարար. մերձաւոր. ազնուական. դժուրմէ. ազատաց, կամ ազատաց. վաղանցուկ. հանդուրժ. ընդունակ. ծուխհեղձամուխ.

Իսկ անուանք գոյականատիպս. և են սոքա. ուոյծ, ակ, ան

ածք,

անտ, ատ, անչ, ինչ, էլ, ոչ, օն, ուխտ, ուց, ատիչ, ուն, ուռկ, ոց, ոշ, ոյլ, ոյն, որ, եղ, էնուկ, ոյտ, է, ու. սրգան, անգամած, դրպամած. ձիաշուկ, հասակ. մահ, խուժան. վարձանուկ, սիրկուտ. հրատ, խորհարատ. մատանի, աստղուկ. բաժին, լուսին. տեսնել, կամենալ. հատոր, քնկոտ. կարօն, կրօն. շնորհուկ, երկնեղուկ. խայտառակ, պատուական. կացարտիչ, ժողովարտիչ. աղտոտ, մանուկ. խրախանուկ, պատրաստուկ. խարոյկ, միջոց. կոշիկ, խանձուկ. պարոյր, կահույք. պարոյկ, խարոյկ. փորոտ. տաշեղ. ծառէնի. ընչայուկ. խանձ. քաղցր. Իբև ևս՝ դողոնի, կամ դողէնի. ծիրանի, դալարի. ձմերոնի, տանձրոնի. ձմերոյնի, տանձրոյնի. սորա յետինքս ևիճ ածականապէս ևս վարեսցին, վերաբերին առ ստացականս.

Ընդ սոսա կարեն դասել և մանուկքս, ոյն, ոյլ, ուռկ. ասոր, էսոր, դէհ. սրգան, Աղջոյն. հատոյն. ապրուստ. ցրտոտ. ուսեռոտ. հրէհ. որք առ քայածականս ևս վերաբերին.

Ոդնականքը են, որք՝ ի յարկին յանուանն՝ առանց փոխելոյ ընչանակութենէ՝ այլազգ ձևացուցանեն զնա. Ոմանք գոյականապէս. և են սոքա. ան, արան, ոգան, կան, ակ, ար, ափ, է, ոյ, ու, ար. և ևս՝ ոյ, էնոյ, ակն. սրգան, Աստուբրան. հերպարան. գաւառոգան. վարշական. երասանակ. տիպար. սարսափ. տակուան. երեկոյ. կիտուռ. սառուռ. և ևս՝ պղտոյ. հնգէնոյ. դիտակն. Ընդ որս դասի և բառս՝ դուռ, որ մերթ նշանակէ զսահման, և մերթ զդռնմարեալ.

Ոմանք ածականապէս. և են սոքա. ակ, ան, ուկան, կն, է, փչ, ոտ, դանի, էկ, ուռ, ոփ, ևոր, էր, ուռնչ, ոյն, ոչեայ, օտ. սրգան, Լեառնուկ. կուսան. Լիշուռ առ ոյն. զժնարին. նմանկ. անկրպակ. օտարոտ. ծերուկն. քաղքենուհի. ցածուռ. նորոփ. վաճառոր. անյարկ. անարդուռնչ, և անարդուռնչ. սահնոյն. դուռնիոտեայ. կարճատոտ. Ընդ նոյնական և առ յարմարական ածանցսն վերաբերին և տուեալք ինչ, որք յարին յանուանն առ՝ ի զարդ, կամ առ՝ ի այլապէս նշանակել. սրգան. Լեռնուռն, Թմբուռն. բաժին, բարժին. կուապաշտ, կուապաշտիչ, մարմանդ, մարմանդ. տգեղ. տգեղդ. եղերք, եղերդ. գաւառ, գաւառք. եւն. Ընդ զոյգսդնեան ասի՝ ի քառասանդեան ևս ի քառասանդ՝ ի մեկնութենէ քերականացն տեառէ.

Վասա-

Գ. տանին և այլ բազում անուանք , որք ի հայկազն մանկամբք խիթք երևին ածմունել , բայց վասին իբր նախադասեալքն , կիբր բարդք ըստ առուգաբանութեան իւրեանց . որպիսի են սարին . Կապալ . կնոցագ . ամբարհաւաճ . իմքեօտն . գահաւանդ . կապանդ . ինքնակոչ . ընտել . աղբիւր . աղբեր . բարեմոյն . խոտոր . եւն .

Նայր է առանձնօր ի միջ բերել և զվերջաւորութիւն յատուկ անուանց . որպիսի են մանրիկեա , ա , է , է , էա , է , ա , ա . եւն . որգան , վինկլապա . ալիսաւիկ . կասաարինէ . դրիդորիա . եսայէ . ովսիա . սեբաստիա . եւն . Այլ քանզի սորա ոչ ածանցին , այլ միայն յատուկ անուն կացուցանեն , և այն ևս մանաւանդ յայլազգեան բառս , վիճ ի տողոք ղսոսին .

Ոմանք առանձնօր յաւելուն ի վեր նախատիպ և ածանցական անուանց նաև զկրկնաձանձնականս . ըստ որում անունն կարէ կրկնակի , և մերթ ևս երրակի ածանցիլ ի կրկին՝ կամ յերբեմն ածանցիչ մանկանց . ուրդոն , Լուսն , բնաւոր , Քառասրեան . սուր , սրունէթ , պրոնաւեան . ժաղով , ժողովուրդ , ծողովրդեան . կարիք , կարօտ , կարօտանք . մահ , մահկանացու , մահկանացու . երեկ , երեկոյ , երեկոյեան . պիտոյ , պիտանի , պիտանաւոր , պիտանաւորութիւն . կիրք , կրօն , կրօնաւոր , կրօնաւորական . եւն .

Գ Լ ՈՒ Խ . Ժ .

Յաղագս Ժառանգ անուանց .

Ժառանգ անուանց են միութիւն կամ բազմաւորութիւն նշանակութեանց անուանցն , զոր ձայնին , Լիս են կրկին . եզական , և յոդնական . ի միաւորականն , և բազմաւորականն .

Եզականն է , որ ըստ ձայնին զմի ինչ նշանակէ . ոչ , ձորգի . մարմին . խոնարհ . հօտ . եւն . Ոչ ի թիւսկիտ նշանակեալն այսպիսի անուանց ի բազում է , բայց ըստ ձայնին ոչ իբրև բազում նշանակի , այլ իբրև մի .

Յոդնականն է , որ ըստ ձայնին զբազում նշանակէ . ոչ , ձորգիք . մարմինք . խոնարհք . հօտք . եւն .

Ա բաձայիք , և յոյնք՝ յաւելուն զմիւս ևս թիւ , որ ոչ եզական է , և ոչ յոդնականն . այլ երկուորականն

կան, կամ երկական. զի զերկուս միայն նշանակէ. այր երկու տուն, երկու մարդ, եւն. Այլ զայս Լեզուիս ի մի՛ք բերի դասելի անյաղթին՝ ի յաւնաց առեալ, քայց օ- տար ևս առ ի մեր լեզուի՛ն. ոմն և զերկ յոհան երկնակա- ցին՝ ի ՚ետին. ՚երբ. պատմի.

ԱՅԼ գիտելի է, զի ՚ի բարբառս մեր անուանք երբա- կի լինին յոդնականք. Այսպէս՝ յաւելուլ յեզականն զտառ ինչ. ոմն յոլզական և ՚ի դործիական հոլովս՝ ո. այր, Հանո, բանիւ. մարմնո, մարմնով. գրատո, գրատուո. եւն. Իսկ ՚ի հայցականն և ՚ի ներգոյականն հո- լովս՝ ո. այր, Ո բանս, ՚ի բանս. զմարմինս, ՚ի մարմինս. զգրատուս, ՚ի գրատուս. եւն. Այլ ՚ի սեռականն և ՚ի բա- յաւականն՝ ց. այր, Հանից, ՚ի բանից. մարմնոց, ՚ի մարմնոց. գրատուց, ՚ի գրատուց. եւն.

Երկիր՝ յաւելուլ յեզականն զվանկս ինչ, և զմնացեալսն յոդնականակերպս. որպիսի են հետագայ մասն- կունքդ.

Ա՚ց. աղաչանաց. հազագաց. հերեսիովտաց. եւն.
Ան՚ց. արուեստագործանաց. այգեստանեաց. եւն.
Ու՚ց, և երա՚ց. բերդապահաց. դաշտապահաց. վանեցաց եւն.
Ող՚ց. վանորեաց. դիւղորեաց. արտուրեաց. եւն.
Ա՚ք. սերմանաց. կողմանաց. մեղանաց. դպրովանաց. եւն.
Ի՚ք. անձինաց. բեռինաց. եղինաց. խաշինաց. ագինաց. եւն.
Ի՚ք. դրուժատաց. կեղծիքաց. սերմանիքաց. որքանիքաց. եւն.
Ու՚ք. առատութեանց. երիկամութեանց. մատուռաց. եւն.
Ու՚ք. դահլաց. դպծոցաց. սեղանաց. սօսոյաց. բաշխոյաց. եւն.
Օ՚ք. լալօնաց. մոռացօնաց. եւն.
Ո՚ր, և օրէ՚ք. անդնից. գիւղօրհնաց. եւն.
Ա՚ն. աղատանաց. սաւգանաց. հանդերձանաց. եւն.
Տի, և ոտ. մանկտի. ծաղատի. ոսկերատի. եւն.
Ան. խոշեան. Ջրեան. գրեան, և գրեանք. եւն.
Ա՚ր. վարժեար. իշխար. բարձինեար. նաւակնեար. եւն.
Ա՚ր. նեղոցեր. կշտեր. օրեր. եւն. որք երբ Տաբաս վարին
Ի՚կ. մարդիկ, և եւս՝ շանթիկ. զգեստիկ.
Ա՚կան. զօրական բազմական. փախստական. եւն. ՚ի.
*Ասպուհ մի. . . քնարեցոյն յամի զօրպոնդն ‖ . փախս- տական ասելոյ, յամի զօրայ. եղիշէ ե
*Խոյսեցաւ ակումբ բազմոզայն ‖ . ՚ի բազմոզայն. եղիշէ.
*Արքայքն զհետ փախստականին ‖ . ՚ի փախստեաց. եղիշ. ե

Նոյն.

Նոյ. մանկաւակ. որ, *Լայտնեին Նոյենոյեան զվերանալ վարդապետին որ ‖ . եղեռն. ը . Լոփ :

Ընդ՝ առաջանք լինին յոգնական՝ կրկնաւորք ոմ և նոյն առնուն. որգան. Կրօշու ղրօշու, (յն դրօշիք) . քաղաքի քաղաքի. (յն քաղաքաց) . ընտիր ընտիր, (յն ընտիրք) . գունակ գունակ. ազդի ազդի. ևբ . Կամ եա՝ Ածաւածք, նորանոր. ևբ . որ, *Ճեսանիր զգըն- դայն ղրօշու ղրօշու պատրաստուել ‖ . ք . Նոյ. 15 . 21 .

*Աստուցանել զհինս քաղաքի քաղաքի ‖ . ա . Նոյ . 1 . 54 .

*Հինից և ընտիր ընտիր ապրանս ի մէջ բերին ‖ . Խ . ա . 15 .

*Գունակ գունակ ծաղիկք զերկիր զարդարէ ‖ . փ . ն .

*Ազգի ազգի գինուք վաճառն ըզհմտասուգսն ‖ . եղնուկ . ծ .

*Ի չաղալն որ մեծաւածք խորհուրդս յայտնէ ‖ . Նոյնն . ի .

*Կամ նորանոր չարչար ցաւս . . . հատուցմունքս ‖ . ք . Նոյ . 9 . 6 .

*Հեգեալ ի վերայ զասադաս և գունդազունդ մաղ- զարիցն ‖ . փիլոնափեղոս .

Երբեմն այս կրկնումն անուանց պատահի և ի յոգ- նականս . և զիշխանական ել նոյ առնել յաձախական . և զբեթէ ի մէջ բերել զզօրսն բառիս՝ բազմ . գր

*Յոտքսն ասել զազգացն գումարսն ել՝ խոնարհեալ առ կարիս կալիս ‖ . յն առ բազում կարիս . Դար . Հ .

*Օնոյն զանազանսն ել շնորհայ և պօզոս բաժանի ի մանուանս մասունս ‖ . յն ի բազմ մասունս . տարփ . ա . յովհ . 6 .

*Նա ած զուխտ հրամանի իւրոյ ի տոհմս տոհմս ազ- գաց ‖ . յն ի բազմ տոհմս . Ծն . ի Ճառն . ք .

*Ի գունդս գունդս զգաղանսն բաժաներ ‖ . եղիշ . է .

*Օգնական կառապաշտուեն ի տեղեաց տեղեաց սրբե- ցեալք ‖ . Նոյն . ե .

Պիտելի է զարձնալ , զի ի բարբառս մեր բազում անուանք կան , որք ըստ ինքեանց անյոգնականք են . գր , Ւսուսաք . լոյս . ամպ . սէր . յոյս . և այլն . Այսպէս անյոգնական են և ամ յատուկ անուանք առ- տեզաց , ամսոց , քաղաքաց , գետոց , լերանց , կըղ- զեաց , մարդկան , ևբ . գր , Ի ուսին . յունվար . վա- զարշապատ . երասխ . մասիս . կիսլրոս , Հայկ . ևբ . Կատանին և անուանք ինչ՝ որք առաւել եզականապէս գործին՝ քան յոգնականապէս . գր , Հանգիստ . սուգ . քաւն . մուկն . երկիր . խիղճ . ահ . այլ . ախտանիշ . Հետաստան . ևբ .

Ման և բազում անուանք՝ որք անեզականք են. ինչ-
պէս. ընդատանք. բազմանք. միականք. բարձ. վսեմ. ա-
հաւոր. խելք. վայելք. մեղք. կապիճք. ծուխք. ա-
լիք. ժանիք. կարծիք. ընդիմիք. դժոխք. ցնծութ.
սրունք. կուռք. աղօթք. և այլք բազումք.

Այն ևս՝ որք մանաւանդ յոդնակականապէս վարին՝ քան զ-
զականապէս. ինչ, Յանցուածք. հաւատք. դադարք.
մաեանք. ցաւք. երք. հինք. օրինք. վիհիմք. ա-
ղետք. վէրք. միտք. ցոյցք. ազդցք. շնորհք. ուրիշք.
յօնք. ցրօնք. և.

Յայսոսիկ անեզական անուանս՝ երբեմն միսկանակ էին՝
ոչ գիտէ. ոչդուն, Կարծիս. երևիս. աւետիս. տա-
բակուսանս. Հարուածս. կեանս. մեղս. և այլն. ինչ.

*Օ՜ի էր կարծիս առ ամենեսեան՝ եթէ չ՝ի մեղս լու-
ծանց կոչեան ‖ . իփնաթիս վշտ. գրուխ. ծէ. 1.

*Մի լինիր սուտ ընացեալ լուսոյդ երևելոյս ‖ . Նար. հը.

*Մի ընդհատին հնարհացդ աւետիս ‖ . Ի նոյն գլ.

*Ինձ յայսմ վայրի տարակուսանս մեծ ‖ լոյծ ցուրտ երեղ
*Ի գուռ և անդաղարին հարուածս ի վէմ մեր ‖ . եղիշէ. է.

*Ընթեր կերակուռը է (բանն ասի), ապա և կեանս է ‖ . Նար.

*Ո՛չ է մեղս ինչ քոյ հայր ‖ . վարդ. հարց. ին.

Բայ այսմ ձևանան բնաւ մանգամ և այլ յոդնական ան-
ուանք, յորժամ լինին անուանական խնդիր քայից
մանաւանդ ներգործականաց. ինչ, * Ազատս և առա-
պիս և անմահս և անապականս զմեզ արար ‖ . Նարեկ.

*Ո՛վ վերակացուս խորանին քահանիչս և քաղքայիչս ա-
ռաքելոց ‖ . լամբրոնացի. յաղերնաբանութ.

*Ազատեմ զնմանն զձեզ՝ դժուարագործս լինել ի վի-
ճաբանութիս ‖ . շնորհ. ընդհանր.

Եւ ևս գիտել արժան է, զի անեզական անուանքս,
ինչ, Նամ, պարտ, ևս, յորժամ յորինին ի բայս և ի
բերեն մի վարեցուվ ըստ նոսին, և ի բերս դիմաղուրկ, երբեմն
եղականապէս դնին. ինչ, * Ընձանց մեղ դիցեն շնա-
ւանաօդքն, և մի այլ ‖ . եղիտ. Նոպէնթ. ին

*Ընձանց իւրեանց մեղ է, և ոչ միսկոլին ‖ . իփնաթ. 54.

*Արդ զնա՞ղդ կամ եղև անձանց իւրեանց, երբին
ծուիերս ածն ‖ . ելից. 35. 21.

ԳԼՈՒԽ ԻԴ.

Յաղագս հոլովից անուանց.

Տասս հոլով առ հասարակ առնեմք նշանակիչ թուականութեան և գլխոյ, կիսշրջութեան. Այլ ըստ բերականաց՝ նշանակի պատճառ փոփոխութեան մի և նոյն անուանն ի սկիզբն, կամ ի վերջն, և կամ յերկոսին միանգամայն. Արդ՝ անունս բոյս՝ ի հոլովելն պատճառ փոփոխի՝ կամ ի վերջն, կամ ի սկզբան, և կամ յերկոսին. ա՛ս. Բոյս, բուսոյ, ի բոյս, զբոյս, ո՛վ բոյս, ի բուսոյ, զբուսոյ, բուսով, զբուսով, ո՛վ բոյս, ո՛վ բոյս.

Եւ այսպիսի փոփոխութիւնք կամ զանազանութիւնք միոյ անուան՝ կոչին հոլովք անուանց. և են տասն. այ, Ա՛ղբականի, սեռականի, տրականի, հայցականի, բացառականի, պատճառականի, գործիականի, ներգոյականի, կոչականի.

Ա՛ղբական կամ անուանական հոլովն է, յորում իրն ուղղակի և արձակաբար նշանակէ. պ՛ս, Հայր. անձն. հիմն. ևն. Իսկ յայլ հոլովս անուղղակի և հոլովական նշանակին իրք. ոմն ունիմք մեկնել այժմ.

Ա՛յս հոլով թէպետ և փոփոխմամբ իւրեք ոչ ձևանայ, բայց գասի ի հոլովս միւ երկուց պատճառաց. Կ՛ախ՝ ղէ և իրք արտաքս այլոց հոլովից. և երկի՝ ղէ ի յոյնականին փոփոխէ. պ՛ս, Հայք. անձինք. հիմունք. ևն.

Սեռական կամ ստացական հոլովն է, յորում ա՛յն իրն, այլ ինն իրին զօրութիւն նշանակի. Թէ աղդ իցէ նէ, թէ տուն, և թէ այլ ինչ. ոմն յատկէն, հարցոյ, զօրութիւն նշանակի իմն՝ որ մարդոյն է. որպիսի են միտք, խօսք, գիմք, ձեռք, զդեստ, և կիս այլ ինչ, որ ա՛յն է նոյն ինքն մարդն. այլ՝ ինն նէ.

Եւ վասն այս հոլով կոչի սեռական, զի յուշանէ, Թէ որոյ սեռի է այս իր. այ Թէ որոյ է, և կ՛այս ստացուած. նմին իրի ստացական ևս կոչի.

Եւ յայսմանէ է, զի երբեմն փոխանակ սեռականի վերնիք զստացական յարանուանս. պ՛ս, Կ՛ոյս երկնային. զարծանիք պղծութեան. տուն Աքիլեան. բարբառ յովելեան.

ման. ևս. վախանակ ասելոյ, Այս երկնից. պարծանք պաշտօն. ևս.

Տրական, յորում ցուցանի հնդիմն է, յորում հնչման ակ ձեռն իբր այն ինչ՝ որում տալն է իմն, կամ առ որ հայելի է, կամ դիմելի. ևս.

Այս հոլով կրկին ևն, վասն զանհոլով ևնախադրեաւ. Կիր. զանհոլումն է, որոյ վերջաւորութիւն միայն այլայլէ՝ ըստ սեռականին. ոյ, Աղբիւր. դրան. դասու. ևս. Որոց յոգնակին լինի, Աղբեաց. դրանց. դասուց. ևս. Իսկ նախդիւքն է, որոյ սկզբնաւորութիւն վերափոխի՝ ձեռն նախդրացս, ի, յ, առ, առ՝ ի. ց. ընդ. որ, ի խառնակ. յորմէնառ. առ Թագաւորս. ցանձն. ընդ ևս. ևս. Որոց յոգնակին լինի, ի խառնակ. յորմէնառ. առ Թագաւորս. ցանձինս. ընդ ևս. ևս.

Զխտելի է, զի Թէպէտ յոգնակի նախադրեալ որականն ղէն առնն ուղղականին միշտ փոփոխի ի՝ ոչ. որ, Ընկեր, ընդ-ոչ. եղակիւք, ընդ-ոչ. Հարսանիք, ի հարսանիս. ևս, բայց երբեմն և սակաւ ուրեք պահէ զայն. որ.

*Այնչափ ի նմանէն մարմնաւորք միայն էր նշանակեալ խորհրդոց նոյն. ընդ. առն.

*Ընդ ազանակեղ ած ջրէրը յերկնից ի յերկրակամս. շար. ծն.

*Ես քանզի օրն այն ուրախանայ ես, զնակ և ի հարսանիք առակեաց զնա. արխոպիես վերջ.

Զայն պատուի է իմանալ ևս և զնեղգոյականն և զհոյականն Տ լամբեց. ուրգան, *Օ սրբոյն նակ հնդիք ծնանին ի զգալիս զլուխ, նոյնպէս և բանք ի միտքն. յ ի միտան. լամբրոնացի. ի ծին. առ. 68.

*Ի կարծիք եր զանգրաւոր ոգոյն առ ինքն. ենոքն. 108.

*Օ այս նախերգեաս յակատ յանուանէ կոչեցեալ. ղեկ. ե.

*Իբրև զառաւաւորք ծանիցուք զառաջինն մեր. առ. փիլ. վերջ. ի ծին. ա. պես. 5

*Ի ժամանակս վառգի նահատակեաց զո՝ մատաւ զոմ զոմք լինդրաւածոց. ծնբ. ե.

Ա յս կիրառ տրականի և հոյգոյականի յատկաւս պատճի յընդհանուր ի՝ յոյցնեալ ժամանակն. որ, *Ի առաւաւոյ մարգարէին՝ որ առ վերկայքս աբեանց գառին. յր առ վերկայսս. ի շարժինոյն. խո.

*Օ՜ ի ինձ՝ ի բուն ասան ոչ խոտայեաց... ի պատուհասանալքս զիարդ խնայեսցի. խոսրով.

*Օ՜

* Օ մեռեալքս մեղօք՝ ի կենդանութէ մոխրակիաց ‖ .նայն.
* Ի ուսաւուր արար զնաւատեալքս , և արձակեաց զկատ-
պեաղքս ‖ .ոսկ. ա. պեա. 6.

Այսպիսի հոգւոյն է , յորում նշանակի իբրն իբր են-
լինելոյ խնդրոյ , կամ իբր ենթակայ ներգործական
գործողութեանց . և ձևանայ այսպէս . Ո՞վ կորոյզ . գոր-
ծաւոր . զնան . ևն : Որոց յոգնակին լինի , կորոյզք .
գործաւորք . գնացուն . ևն :

Ոյ հոգով բազում ուրեք գործութիւն ունի գործ
չէ անհրաժշտ հայցական . զի ի խնդանակ ասելոյ , զձանա-
պարհ . գոյդս . գոգի . գնջի . գվիշտ . գկարգս . գնացուս .
ևն , առեմք երբեմն , ձանապարհ . ոյդս . ոգի . աջ .
վիշտ . կարգս . ժարտս . ևն . պր , * Ոյժմ լիցի ձանա-
պարհ , յոր և գնացիցի ‖ .սաղմ . 142 . 8 :
* Ճանապհայ լինձ յոյս քաւուեն ‖ .Ածելոյի . ի բանն . իա :
* Ասաւ ինձ ոգի փրկու ե ‖ .նայն . ծթ :
* Ոնդր վշտ ունի զոգ արտու ին ‖ .խոսրով .
* Ոշակ . . . բիլ կարգս ուղղու ե գործեաց ‖ .խոր . ք . 8 :
* Ոնդնարին մարտս յարգարիք բնդդէմ բոլոր ճշմա-
րտեայ նր ‖ .յովհաննէս ջաղ .

Ամ սակայն ի գերանուանս ոչ այսպէս . զի հայցա-
կան նոյ միշտ գործ ձևանայ . զի ով լինի ասել ; Ո՞ւ-
շեաւ իս . այլ * Ոյշիւա զիս ‖ . գաւ . 23 . 42 : Քան ոչ լի-
նի ասել , Ումն՝ որ որսայիցիք , բմբռնեսցէ ձեզ . այլ
* Ումն՝ զոր որսայիցիք , բմբռնեսցէ զձեզ ‖ .խոր . ք . 89 .
Քան ոչ լինի ասել , Ոյ տաւ և առաւ ել քան զայն խօսեր-
այլ * Ո՞վ այս տաւ և առաւել ք զայն խօսեր ‖ եղիշ . փ .
Կատ այսմ իմն և մեր այլոց իմանալի ի յարաբերա-
կանս՝ ուրեք ուրեք առանց գոյն և այ դնի . պր , * Ո՞վ այն
ինչ՝ որ (այ գոր) բնաւ ել ի մեզ ոչ եղ , զնորին և զկա-
տարումն ոչ խոգաւն ի միտ ‖ .ոսկ . ա . պեա . 2 . յովհ :

Քանզ այս չէ ի յաշխս գործածութեան :

Բայական , կամ ըստ հնոց՝ առաքական հոլովին է , յո-
րում նշանակի իբրն իբր այն ինչ յորմէ ելանել իմն , կ
ծագել , կամ ի քաց բառնի , և կամ առաքել . պր , Ի ա-
նեակ . ի բերանոյ . ի գոյժ տակաւ ել . ևն . Որոց յոգ-
նակին լինի , Ի սենեկաց . ի բերանոց . ի գոյժ տակ-
զանձից . և այլն :

Ամ գիտելի է , զի յորժամ ոք և նոյն անուանն ի քաց-

առ ական և ի տրական հոլովին միանգամայն ի գոթ
ածի, նախդիրն բացառականին, կամ տրականին՝ իբր ի
բազումս ներգործութիւն ոչ դնի. այր. * Լաւ է քան հալածա-
կան քաղաքել ի քաղաք ։ Ծն. ՃՁ. ՃԼ.
* Կնասցուք զօրուն ի զօրուն ։ առգ. է. պէտ. 2. յորդ.
* Յարեաց ի շարիս վերացեալ ելլէն ։ յովհ. լ. մասա. ք.
* Ո՞ւր արեգակն կրծոիկ ի կրծոս վախեցին ։ առգ. ա. պէտ. 4.
* Ո՞այս պատուէ իմիք, զի ես հնար է, փոփոխել ձեղ
ի փոփոխին քարուց՝ վանից ի վանս շրջելով ։ շնորհ. ընդհ.
* Ասանիցես սննակ ի սննակէ թաքչել ։ գէորգ. 9.
* Ուղ թափել ամանն յամանէ՝ բուրէ զհոտ ։ ղուկաս. ի. ի.
* Ի շաբաթէ շաբաթ լուծնէք զերան ։ վարք հրեշ. 2.
* Երկեցոյց ի դարուց դարս ։ Ճաղ. ։

Այլ ուրեք ուրեք դնի ներգործութիւն ևս. այր, * Ճա-
լատեալ շրջեցայ ի քաղաքէ ի քաղաք ։ յովհ. ի. ի.
* Էս միշտ ի փորձուէ ի փորձուէ մատնեալ. և նա ի
հանգստանէն ի հանգիստ բարձրացեալ ։ լամբ. ասղ. 72.
* Յորովայնէ յորովայն երկրպագեաց ։ նահաց. ։ . 31.
* Կնասցէ նա. . . յառաքինութենէ յառաքինութիւն. որ
ջրացուցանէ զնա՝ ոչ յաստիճանէ յաստիճան զբե-
նացն փոփոխելով ։ . խոսով.

Զ ատումական, ըստ ձառաղական հոլովին է, յորում նշա-
նակի իբրն իբր ենթակայ պատմելոյ, կամ ասելոյ, և
կամ առնելոյ ինչ վնր. այր, Ո՞ անկոյ զիայտ զձագ-
մանէ. ևս. Որոյ յոգնակին լինի, Ո՞ անկոց զիայտ
ոչխ զձագմանց. ևս.

Զ որբ իական հոլովին է, յորում նշանակի իբրն իբր մին-
նորդ՝ կամ զորձի, ի ձևոն որոյ առնեմք ինչ. այր, Ու-
սերաս. զլեռով. եղնգամբ. ևս. Որոյ յոգնակին լինի,
Ու սերաց. զլեռով. եղնգամբք. ևս.

Զ արտաւական հոլովին է, յորում նշանակի իբրն իբր պար-
տաւոր իմի, կամ իբր ենթակայ այնպիսի գործո-
ղութեց, որք ցուցանեն զիարիլ, կամ զպարտաւորել, և
զայլ սոյնպիսիս. այր, Ո՞ չ պատուաս. զսնզանով. զտամբ.
ևս Որոյ յոգնակին լինի. Ո՞ չ պատուաց. զսնզանովք.
զտամբք. և այլն.

Զ երդոյական հոլովին է, յորում նշանակի իբրն իբր են-
թակայ մնալոյ, կամ կալոյ, և կամ լինելոյ իրիք ի նմ.
այր, Ի տաղանակի. յատենի. է լերկին. ևս. Որոյ յոգ-
նա-

նակին լինել, և առաքանակս յատեանս. ի լերինս. եւ։
Այլ գիտելի է, զի նման եզական նախադրեալ տրականն
վոխանակ ներդոյականի վասն բազմութեանք գրե-
ցեալ յամ հոլովմանս. որպոն, և բառի, և ի քաո. ի
քաղաքի, և ի գաղափ. եւ. ըստ որում եզաքյառաջին մա-
սին. յորոց ապացոյց՝ դիցուք զանի մի օրինակս. *Յեր-
կիւղ մեն յոյս զօրութե՝ ։ յն յերկիւղէ սեն. առաւ. 14. 26.
*և առաւեր Ձմարտութե լսեսցէ՝ ։ յն ի առաւերի. շաբ. գ.
*Երեսով՝ ի ծոց իւր ձմառատուին՝ ։ յն ի ծոցն. շնորհ. Լուկ.
*Մրապահեաս լիներ ի հովանի քո ևաոցն այ՝ ։ յովհ. ի՞ա.
*Ի սահին ի նը վերնատունն ։ ի շարաչնոցն. իսան. իգ.
*Որոց անուանքը գրե՞ են ի դպրութի կենաց ։ յովհ. իա.
*Յամ ժամ առաջի աչաց նկարե զմահ ։ պեսոյէ.
*Օ՞ր զբաղնուս յանձն քոյ այլը դու ։ յն յանձին
քում. հռ. ընծայ. գչ. ի. հմբ. 10.
Աոչխան. կամ ըստ դաւթի՝ հոլովին է, յորում
նշանակի երկն երբեմն կոչնցեալ. պր. Ալ ազգ անհա-
ւատ. ով կին դու. ո՞ր. ո՞ աչք. ո՞ ասկերք. եւ.
Այս հոլով բազում անգամ առանց կոչական մասն-
կանց ևս ձևանայ. պր, *Ալ՛րդեակ պահեա զբանս իմ ։
վոխանակ ասելոյ, ով որդեակ. սաաւ. 7. 1.
*Ալ՛րանս լեր հոգի իմ աարակուսել՝ ։ յն ով հոգի իմ
աարակուսական. ՀԲԳ. հաբց. իզ. 14.
*Ալ՛նկեր զնաղդ մտեր այսր ։ յն ով ընկեր. Տաո. 22. 12.
*Ալ՛ժիշկ՝ բժշկեա զանձն քոյ ։ յն ով բժիշկ. ղաւկ. 4. 23.
*Ա՛րկեր՝ մի ծածկեր զարիւն մարմնոյ լսոյ ։ յն ով եր-
կիր. ի գիրս յոբայ. 16. 19.
*Ընորհեա ինձ աաուսապելոյս զերեսս քոյ՝ լսոյդ ի խա-
ւարի սրտից վհատելոց ։ յն ով լսոյդ ի խաւարի. հռ.
Զխաելիկ ևս, զիայս հոլովի Եկպտ ըստ հնչման ձայ-
նի զնոյն սկզբնաւորութե և վերջաւորութե ունի՝ զոր
ունի աւղղականն, բայց ի յատուկ անուանս երբեմն
վերջաւորի ի է. պր, *Ալ՛ջաւերեաց պօղէ ։ վոխա-
նակ ասելոյ, պօղոս. գործ. 23. 11. *Ալ՛ապարէ՝ որ
ի՞կ արտաքս ։ յովհ. 11. 43. *Օ՞ձէ՝ վուլթա ի՞կ այ-
տի ։ ղաւկ. 19. 5. *Վախէր մա՞ռտիանէ ։ վտտ հռոց.
իշ. 17. *Ալ՛ պետրէ՝ լսւր ձայնի ։ շար. արեւէլ. *Ալ՛
տիմոթէ՝ պահեա զաւանդն ։ ա. տիմ. 6. 20.

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Յաղագս հոլովմանց անուանց.

Հոլովմունք անուանց են այսպիսի թէք վիճակ ուղղականէ եղելոյ՝ ի սեռական և՝ ի գործիական հոլովս միանգամայն, իբրու ղն այն անուանք, որք ըստ սեռականին՝ միանգամայն և ըստ գործիականին՝ այսպիսի ինչ վերջաւորութեամբ յանդգին, կացուցանեն զայն ինչ տեսակ հոլովման. որպէս, Ձառ, բառի, բառիւ. Ի՝ որք այնպիսի ինչ վերջաւորութեամբ յանդգին, կացուցանեն զայն ինչ տեսակ հոլովման. որպէս, Ագբիւր, աղբեր, աղբերբ.

Ի՝ քանզի այսպիսի վերջաւորու թիւք լինին առ հասարակ քան օրինակաւ, հոլովմունք անուանց ևս համարին քան. որոց չորեքտասաներորդն ասին հասարակք, և վեցքն յատուկք, կամ մասնաւորք.

Հասարակքն են սք, Ձառ, ի, իւ. Ձառի, ի, ու. Ձառ, ոյ, ով. Ձիեղեցի, ւոյ, եաւ. Ձղեղն, ան, ամբ. Ձիեղեաւ, եան, եամբ. Ձառն, ին, ամբ. Ձգեաւ, ու, ու. Փորբ, ոյ, ուբ. Ձղբիւր, եր, երբ. Ձոտ, եղ, եղբ. Տղգաւ, այ, աւ. Ձոտի, եայ, եաւ. Ձայաստանեայք, եայց, եաք.

Սակս եթէ միայն ըստ վերջաւորու թեն եզակի սեռական նային նմանեալ ընդհանրականին, Թուբն ուղիղն՝ ըստ ուղիղ յանդգեցու, ի. ոյ. ո՝ ոյ. ին. եղ. երբ. որպէս, Ձառ, կամ քաղաքի. զեայ, ի եկեղեցւոյ. աղեղան, ի՝ նեղութեան. զգեստու, ի վաքու. տղգատոյ, ի եայեայ. գառին. աստեղ. աղբեր.

Ձյորիկ հոլովմունք կոչին հասարակ, զի իւրաքանչիւր այ՝ բազումանաւանդ հասարակ է. իբրու զի բազումանաւանդ հոլովին ըստ օրինակի սոցն.

Իսկ յատուկք են սորին. Տէր, տեառն, տերամբ. Ձոյր, , հօր, հարբ. Ձոյր, քեռ, քերբ. Ակն, կնոջ, կնաւ. Ձնուղ, զեղջ, զեւղիւ. Օր, աւուր, աւուրբ. Սակս սոցին յատուկ, զի ըստ օրինակի իւրաքանչիւրոց՝ ի ասցանէ՝ ոյ և ի երկու անուն հոլովի, և ի բարդեալքն այնց անուանց. այլ եղաք յատաջին մասին.

Ցայսոսիկ հոլովմունս բայականացեալն ամ անուանք լինին, ուստի հայոց, [illegible] եմ անեզականք իցեն, և [illegible] անյոգնականք. [illegible] յատուկք իցեն, և [illegible] ընդհանուրք. ոչ [illegible] ունին եզակի թիւ ածականքն, այլ՝ ունիք եւ առանձնով. ըստ, [illegible], իւ. [illegible]. Ունիք ընդ երկրորդին. ըստ, [illegible], աւ. ամ, [illegible], աւաք. [illegible] եւ այսոքիք և այլք եւ այլովք. [illegible] զուարք եւս եւ երկաքսանքք. իբրև զի ունիք հոլովին միանգամայն եւ առանձնով և այլով. զոր օրինակ.

Ա[illegible], ակօսի, իւ, ից, իւք, ի ակօս, ակօսք, աւ, աց, օք.
Ա[illegible], աղուխ, իւ, ից, իւք, ի աղուխ, աղուխք, ով, ոց, ովք.
Օ[illegible], ծախու, ու, ուց, ուք ի ծախ, ի, իւ, ից, իւք. [illegible].
Ունիք [illegible] հոլովս [illegible] եւ ի հոլովս [illegible] այլովք. ըստ, [illegible], ի, իւ, ից, իւք, ի ամբ. քարինք, բանց, բամբք. [illegible].

Այսպէս իմն և վէմ այլոց ասացն. որոց քանզ կարեւս համառ լինել՝ ոչ կանոնաւք, և ոչ օրինակօք. այլ՝ յառաջին ընթերցմամբ գրոց, և՝ ի քառարանի դիպելովք. զի ի նմա եղեալ կան եւ կարի հոլովմունք ամ անուանց.

Այլ ասա գիտելի է, զի կան անուանք [illegible] որք ի հոլովիչն եւ [illegible] հոլովմունք փոխեն զնշանակութիւնս իւրեանց. որպէս [illegible] ունուն գալ՝ ի հոլովիչն՝ ի, իւ, ից, իւք, նշանակի զբնկելոյն. որ ի զորձի [illegible] ասացաւ. [illegible] ի հոլովիչն՝ գալոյ, ով, [illegible], նշանակի զգնել զազանն.

Ունուն փող՝ ի հոլովիչն՝ ի, իւ, ից, իւք, նշանակի զբախտաւորն. [illegible] ի հոլովիչն՝ փողոյ, փողով, [illegible], նշանակի զպօռու և զշուռնայ. [illegible] և զբրամն.

Ունուն գեղ՝ ի հոլովիչն՝ գեղոյ, ով, ոց, ովք, նշանակի զգեղեցկութիւն. [illegible] ի հոլովիչն՝ գեղի, իւ, ից, իւք, նշանակի զգիւղ.

Ունուն ուլն՝ ի հոլովիչն՝ ոյ, ով, ոց, ովք, նշանակի զառնիկ խաղողոյ. [illegible] ի ասոյ. [illegible] ի հոլովիչն՝ աւ, ու, ուց, ուք, ից՝ օք, նշանակի զծնունդ կովու. [illegible] ի տանոյ.

Ունուն օր՝ ի հոլովիչն՝ ոյ, ով, ոց, ից՝ իւ, ովք, նշանակի զմին ի քառից տարեցաց. [illegible] ի հաւոյ. [illegible] ի հոլովիչն՝ ի, իւ, ից, իւք, նշանակի զաղանելիս ոտից.

Այսպէս այսոքիք են և այլ բազումք ի անուանս.

Ընդ ևս զիտելի է, զի գտանին բազում անուանք առ ծականք, որք ոչ միակին ընդ իւրեք հոլովմամբ. այլ նախադրեալ միայն հոլովին. օրգոն, Ագաղուն. բնիկ. զիձին. զիպուկ. զուրկ. լեխտ. հատակ. յահուբ. նկարէն. ուրախ. պատիր. տրտում. փառասէր. եւ այլ. Բաց այսմ և բարդեալք բազումք յոյժ. օրգոն, Աչքնաձիւղ. բոցաձաձանչ. գաղտնաշշունչ. զիւրասորս. երազապատում. զուգաղուճարձ. ընդունայնաբոյս. թևեվախրտիկ. ժամահամբոյր. խաւտաձեմ. լայնատարր. խաւարատնուկ. ծիրանածուէն. կամաբաժանուկ. հրաշալընկեն. ձիւնխրխատ. զուարթասիալ. ձամարտակաձայն. մահահրաւէր. յախուռնախօս. նուրանշոյլ. շնորհաշատիղ. որդոսպիտակ. չորեքկարգեան. պարունակաձև. ջրահեղձոյց. սաղարթաթիթեղ. վնեմափառ. տիեզերատատաս. ցօղատարափ. փառակենցաղ. քաջատպատուաստ. քրանաձիղբուկ.

օձաջամբ օրակիզիս. Եւ այլք բազումք.

Բաց այսմ են և բազում անուանք դոյականք, որք նախադրեալ միայն հոլովին, օրգոն, Ակնիս. ամբոխ. այց. աւերք. դատ. դերև. երկեղուկ. երր. Թաւալ. խանձ. խերթ. ծուռնր. կռխան. կոշ. հեձուկ. հիւս. ձահ. ձեմ. յաղ. նկինչ. ուրատատ. պատհատ. պայքիւն. վայելիւն. վարք. ցիր. սխալ. եւ. Որոց բազմք ի բայս յատկացուալ միայն վարին. պր, * Պղձնազեղացն պատրոյց յոյժ[illegible] կուլով ‖ . խորն . գ . 65 .

*ճ Ամանակ հատանել յամբոխ զործոյն ‖ . յովհ . իմն .
*Ամերձաւ յայց եւանել մեզ ‖ . եփեսացիս վերջ . ա . 52 .
*Ի փերթս եւանելք խոհականաւ զաւտաձանուրնն ‖ յովհ . իմն .
*Ի ծոռանք ինձ[illegible] խաղ առնելին ‖ . Ի շաբաթնոցն . կոռն . ճ .
*Ընդադրուէ մեր այնպիսեաց[illegible] ի ճահ այն հետոյ ‖ . խոր . ա . 2 .
*Ցորոտաց եղիջ զնա՞ կ՝ ընարեցեալն զկայսրն ‖ եփես . ին . 22 .
*Կռաջի խաղաղաց պոռ վարելին ‖ . Ը . հռիոմ . 4 . 47 .
*Կռնան նոտ զսահմանական բարձրութիւնն ‖ . եփեսացիս . ա . 53 .
*Ոզուշացուցանէ և այլոց առաքինութեանց պատճառ կալ ‖ .
ցի վոյթ ունել . եփեսացիս . ծԸ . 33 .

Ընդ ևս անուանք լինիչ՝ որք երբ ի բազումս և ոչ իսկ նախադրեալ հոլովին, այլ ի բայս յատկացուալ վարին, օրպիսի են սորին. Ակռիւթ. զոհ. զանց. ընդհատ. ընդդատ. ժամանակ. խոստովան. հատուած. նկուն. եւ. ի. *Ակռ-

*Ընդոյն առնել ծանուցանդն համանպատմողին է՛ի բաց բարձուցեալ ‖ . յովհաննու խոտորեցէ . ք ։
*Նա ես փոխ եմ զնաստակոց քոց ‖ . ափեմանգէղոս ։
*Ծնեալ՝ ընդ արար բանսարկուին ‖ . ղոմբ . ոտեն ։
*Ել ընդ ընդհատն՝ ի գինեաց բարկացելոյն ‖ . ատբ . յով . 4 ։
*Ընդոստ՝ ի քնոյ լինելով՝ ոչ ինաց ըստ սովորութե կարգին՝ ի ժամ խորհրդականութեն ‖ . խոբէն . ա . 25 ։
*Ծոմն կացուցանես՝ ի հանդիպումն յուսոյն ‖ . նար . ճէ ։
*Ծոտովանն եղերութ միմեանց զմեղս ‖ . յակ . 5 . 16 ։
*Ծատարել մեկնութե բանիցս հասու ոչ եղեր ‖ . նար . երք ։
*Ծնոյն արար զանուանէն կռապշտից պատուէն ‖ . ղոմբ . ոտեն ։
*Ծամաւորապէս նոսն եղեալ բնութե՝ արդելն , փակե-
ցի . . . զկենացն հնար ‖ . նար . խէ ։

Բաղում անուանք ևս կան՝ որք լծակիտ և տկերա-պէս հոլովին , բայց բազում անգամ և ըստ բայս յարե-լով վարին՝ իբր մի բայ . որպիսի են սոքին . Ծկին . ան-դորը . ապաստան . բռնութ . զլուխ . դեմ . երես . հոգ . ձա-ռակ . ոգի . ողորմ . պայքար . փոյթ . և այլք բազումք . որ ։
*Որ ոչն ածէ զերեսս անօրինաց յանդիմանել , չէ գո-վեստ ‖ . ի գիրս առակաց . 28 . 21 ։
*Յորժամ ասաւ վասնզ հասանելոյ մեզ , առ ձեզ չան-դրտէր եղանեաք ‖ . եղիշէ վրդ . գ ։
*Ընաւանեցոյց զանուտեօքս բոսոն հնչելոյ ‖ . ղգն . խ . 31 ։
*Օգնական՝ ամ՛ի գլուխ զաղօթից հանելոյ ‖ . յովհ . խոտոր . ք ։
*Ել իշխեաց ՝ի դէմ հարկանել տիգրանայ ‖ . խոր . բ . 15 ։
*Նա ոչ ողորմեց ինչ երես արար ‖ . յոբ չընկալաւ . եղիշ . ը ։
*Ծնծաղեն հոգ տաներ հնարից կենաց ‖ . նոյնն . բ ։
*Ծոյ ճարտ զամենեսեան տայլն ‖ . նոյնն . ք ։
*Ել եմեկ մեր պատգամաց նոր մատուցեալ յողոք գնդե-ցիս ‖ . նարեկացի . ի բոսն . ժբ ։
*Ծչինչ մտանեմ ես ի պայծառ քննութե ըստ քեզ մեր բնու-թե արարածոց ‖ . եղիշէ . ը ։
*Պատուէր տայ . . . մի իջ բնաւ ֆոյն ունել մարմնոյ պիտոյից ‖ . ևփեսոսեաս . ե . 1 ։

Ի մեր հոլովից անուանց , և հոլովմանց նոցին՝ գտոյ լինէ հարկաւոր գիտել ոչ ունելիք ասա գրել , յոկ ի մեր միջոցեան անուանց , որք են՝ հանդիսական , մաս-նական , հարցականք , ևն , կան քանի մի պիտելիք ,

զորովք ոչ կամիմք զանց առնել . մեր ,

Վի-

Զ խաելի է նախ՝ զի Համարական անուն ամենայն՝ որովհետև ունի զիշանակութիւն բազմաւորական, երբեմն նշանակեսցէ Հայրական իբր յոգնական վարի. այլ, * Ամենայնն՝ եւ լեալքեզ են ։ ոսկէբ. ընդ. ի Ղեւն. յոհ. 4.

* Ամենայնն՝ յաւուսմահուն տատանէին ։ լամբ. ասպ. 118. 96.

* Ոհայն խորհուրդ, որում ամենայնն հաւատացեալքն՝ քահանայն առնուն . . . և նուիրեն այլ ։ նոյնն. ի Ղեւն. պսա.

Իսկ երբեմն՝ և սակաւ ուրեք յոգնական Համարն իբր ճշգրիտ վարի, յորմէ և պարտ իսկ է զգուշանալ. այլ.

* Ամենայնիւ երազ է և ստուեր ։ ոսկէբ. ա. յոհ. 4.

* Լցաբեւուրեն է ամենայնս, ստուեր է և երեւոյթ ։ նոյնն. ա. յոհ. 3. ի յեսայէն.

Զ խաելի է երկրորդ, զի մանականն անուանեցաւ եզակի տրականն դնել երբեմն փոխանակ սեռականի. այլ.

* Ոչ էր ձեռամբ նուաճէ առանց իմիք աշխատութեան ։ փոխանակ ասելոյ, առանց իրենք. յոհն. ի նմ.

* Յորոց զմիոյ ոչինչ զլեզուն հատանել . . . ոչ այլ խուճապանել ։ յայ զմիոյ ուրուք. խոր. ք. 13.

* Ոչ խոտորանիցէք ոտիւ . . . աւանդութիւն՝ ի միջ առնուլ ։ յայ զիւրոցդանցնելոյ ուրուք. լամբ. ի Ղեւն. պսա.

* Յաղագս ինոցան եւս հրամանատարութեան . . . եկեալ մանկտահասին ։ շնորհ. հրեշտ.

Ա տա այսմ լինի երբեմն և սրականն հարցական անուանիւ. այլ, * Ով ոհամ արդեօք աշխատեցաւ այսմ ։ ճառընտ.

* Ովքեր մանկտահասին ։ լամբ. ի Ղեւն. հայրմերէն.

Ա յս նախկին այսմ՝ ուրեք ուրեք սեռականն մանկական անուանց դնի ի տեղի տրականի. Թէպէտ և այս չի այնչափ ի սովորութեան. այլ, * Ով ոչ եթէ մարդոյ տարօր տարեալ է կհամարին ։ փոխանակ ասելոյ, մարդոյ ումեք. ոսկէբ. ա. պեթ. 9.

* Ով ոհամր փոխանն ոչ ստացաւ տարօր, այլ՝ փոխատուին տայ փոխառուն ։ յայ ոչ ստացաւ ումեք. շնորհ. ընդհանր.

* Ինքն է դատաւոր և հատուցանող խոտորանիցէք տարօրապատիւ և տանկանաս ։ ոսկ. ք. 21.

Զ տարձեալ և եզակի բացառականն մանկական անուանս ինն՝ ուրեք ուրեք փոխանակ դնելոյ յիմիք՝ զնի չիմինք. այլ, * Ընդուն պահանջէ իբր ի պարտատէրեն իմինք ։ խոսրով. ի Ղեւնաւէնէ ժամագրէ.

* Ա՛ն

*Ո՛չ՝ ի քեզուն խնդանք՝ ի կատարելոյն երկեալ։ գրիգ. վիար.
*Առաքեալ յախտիւ խնդան սակս յոդնակուս ընդհարց-
մանն։ գրիգ. ի տոփիարս.

Եւ ևս եզակիւ ուղղականին մանաւանդ անուանեան խոտո-
ռանէ՛ր, զնոր երբեմն՝ մանաւանդ ի քո բազում ան-
գամ՝ ի տեղի սեռականի. այր, *Ապրինք խոտոռանէ՛ր
զբ սեղան։ յր խրատ. եղիշէ. ե.
*Դարկք եղեալ՝ ի վէր խոտոռանէ՛ր՝ կատարել գհրա-
մանն։ յր՝ ի վէր խրատ. ագաթ.
Նա երբեմն՝ ի տեղի տրտկանի. այր, *Շնորհէ խոտո-
ռանէ՛ր բազում զընդունականսն։ յր խրատ. մովսէս խորն.
*Լոյսն հոգի բազմեալ խոտոռանէ՛ր՝ ըստ խրատուիւ կա-
րէ։ յր խրատ. յհ. ծք. 47.
Լսակ երբեմն՝ ի տեղի բազում խոտոռանէ՛ր՝ դնիմն կրկնակի
բազում՝ մի մի. մեր մի. այր այր. եւս. գր, *Տես զնոսա
զնի ի անդամ՝ ի թիւ արկել՝ բացայայտ։ նար. երէ.
*Հաշիւն ջեղ ջեղ՝ ի նոցանէ զամենեան։ խոր. բ. 42.
*Տալ ոսկիկ արբոյթ եւ տան նոր ջեղ ի տասիս՝ ի տաբուտ։
յր խրատ. ածաս. գ. կոփ. գ. 7.
*Օ՜յոյ այր խրատուիւ գան հրամայեր մատուցա-
նել։ գ. մակաբ. 5. 8.
*Օ՜տան տան զքաջուքի զատանիսն նոյ։ եղիշէ. գլ. ե.
Նշխարեն ևս՝ ի միասին դնին. գր, *Պահպանես զրան
արքունի կարգել զնորս՝ զնի ի խոտոռանէ՛ր՝ բիւրուքի
վտեալսն։ խոր. գ. պատ. է. պրաւ. 7.
*Հրամայեցի՝ ինձ խոտոռանէ՛ր... տապան դարձնել։ գ. մակ.
*Տեղեկացաւ զտուն տան խոտոռանէ՛ր զքաջուքի։
եղիշէ վրդ. ը.

Պ՜խտելի եւ երրորդ, զի բազում անգամ մանաւանդ եւ
հարցական առաջանալ յարին ըստ միմեանս, և վարին
ըստ զնի հարցական առնուն. գր, *Պ՜ոչ զտաւ ինքեան
ձեռաւակաւ, և ոչ առաքաւ։ նար. երէ.
*Օ՜ի ըստ ոտէ համարեցան նա։ ես. փլ. 2. հմբ. 22.
*Պատասխանեցաւ՝ ոմն ոտէ, զոր ինձ այնմ, որ ոչ ա-
ւելի համարեցաւ եղբայր մեր անուանել։ լամբ. պատ.
*Ոյ՜ ոմանէ են ամբաստանեալքն։ խոնորհս. գլուխ ծգ. 1.
*Օ՜ինչ ինչ արդեօք հաւանեցայ գնոյ, (գր գնոյն) ի
առաջ եկանել։ ոսկ. ի ջնջ. մատ. 2. 11.

Բա-

Լ ս ղուշ անդամ եւս մանուկան անուշանք յարկին յանձ-
ուանադ , Այլ . որ . ովքո . այլ . ուչ . քաղցած . ինանգամ .
ամ . եաւ . վարկին նոքաք հանդերձ իրք մի անուշ . պր .
*Ինչ մի կամիր աւելի պաշտօն ի տեղի անդր յուսյա-
նել ‖ . պ . Տադեաք . 1 . 6 .
*Օ մի որ ի ձեծ նախարարացն ի տանիկն գնաւնեաց ա-
տամ առաքելին Ձեզոսվ յերկիրն արևմտից ‖ . եղիշէ . է .
*Այ ես արժան ամենայն ոմեք առնել՝ զոր ինչ և կամիցի ‖ .
ի ճառս հոգւոց . գլուխ . ը .
*Լու այլ ինչ զարհուրելի ասացից քեզ ‖ . լսէք . եղիզ .
*Այ ըհալի և աչ ոք բնաւ ի յողբմունէն , որ ապաւինի
յամօ ‖ . նոյնն . ի ճէին , պատ .
*Օ զրինչ հինգամ դեզք անմարմնիքը արուճեստակիչին ի չա-
րեաց . մրդիկ առեալ մարմնացուցին ‖ . ասրպ . յայ . 4 .
*Ճրաման տուաք ամ ոմեք՝ որոշմ հաձայ ընծուեացի . . .
ընկալցի ընդ ‖ . խոր . է . 30 .

Զ ետելի ես շրջրոյդ , զի երբեմն վիճանակ մանկական
անուշանց դնի , է՝ որ . էր՝ որ . ես՝ որ . պր , *Ես՝ որ պա-
հէ ի հացի և ի ջրոյ , մինչև քաղցիցէ և ծարաւեսցի .
և է որ պահէ , զի եղիցի կատարեալ կուսութիւն . . . է՝ որ
պահէ , զի դիցի զգուշն քերանոյ իւրոյ . . . և է՝ որ պա-
հէ ի սրտմտութէ ‖ . Տնէ . փ . Այլ բառդ է որ՝ եղեալէ
վիճանակ մանկական անուշասս ոմն . սակ ես ասէր . ոմն
պահէ ի հացի , ոմն պահէ , եաւ .
*Ես՝ զոր կուտարիր , և էր՝ զոր դերէն վարիր ‖ . վիճ ասէ-
ցէ , ցամաս կուտարիր , և ցամաս դերէն վարիր . եղիշ . է .
*Հազիւ ապաւիկք են սեռակը (վիլ ձանաց) . են՝ որ
արուարբուսս են . ոսկ բռնաւորաց և լիազաւորաց , քան-
զիս և կապտաց . և են՝ որ ի ներքուսս ի բնութէս . ոսկ
սակաւ և ծարաւոյ , մերկասէ , եաւ ‖ . վիճ ասէցէ , ո-
մանք արուարբուսս են , և ոմանք ի բնութէս . ոսկ . յայ . 3 .
Երբեմն ևս դնին բառքս՝ այլ և ինչ . պր , *Ասէին
ի հոգւոյն տուեալ բան իմաստասէս . այլոց բան
գիտասէ ընդինն հոգւոյ . մերսումն հուսատ նոցին հոգ-
ւով . այլոյ շնորհք բժշկութեց նոցին հոգւով . այլոյ
յաջողութիք զօրութեց . այլոյ մարգարէսել , եաւ ‖ .
ա . կոր . 12 . 8 : Այլ բառս այլ եղեալէ վիճակ մանա-
կան աշխատան . սակ ես ասէր . ոմանցն տուեալ բան
գիտասէ , ոմանցն շնորհք , եաւ .

*

*Ինչո՞ւ գաժանք ի գործելեացն՝ ոմն զմեռանն. ինչո՞ւ ա-
նուշահոտ՝ իբրև զնւշդն. ինչո՞ ցանկատեսակք՝ ոմն
ծաղիկք ‖ . նոյեմ. երփ. ‖ Ուր բառդ ինչո՞ եղեալ է փիճկ
մանականն անուանն . ոմն Թէ ասեը . ոմանք ի գոր-
ծելի իրաց գաժանք են . ոմանք անուշահոտք . ոմանք
ցանկալիք .

Ընդ մանականն անուանս Թուիին և բառքս՝ Ինչ և ի-
նդի , կամ ինչ և իցէ . որ և իցէ , կամ ո և իցէ . և եր-
բեմն ևս բառս՝ որ . պր , *Ամէն որ յերբարց տրանջօղ
լինիցի զառաջնորդէ իւրմէ չինչ ի նմէ պատճառս տըր-
տունջման ‖ . շնորհալի . ընդհանր .

*Ամէն աւրաբառանել չինչ ի նմէ իրօք ‖ . ոսկ . փիլիպ . 2 . 11 .
*Ամացականաւոր խառնել յորոց ի նմէ նիւթոց ‖ . ղամէ . ոսկն .
*Ուան զայս յաղթուիլ՝ ո՛ ի նմէ առաքինուի ուշ բարձ-
րագոյն և մեծ իցէ առաջի աչ ‖ . վարդ . հոգե . իե .
*Ընտապազօր մեղանչեմք , որ խորհրդով , և որ բա-
նիւ ‖ . վիճակ ասելոյ , ինչ ինչ խորհրդով , և ինչ ինչ
բանիւ . յաճախապատում . ճառ , ձէ .
*Ինչ զգայարանաց իմ անօրինեցան , որ ըն հոգւոյ , և որ ըն
մարմնոյ ‖ . վիճակ ասելոյ , իւրեք իւրեք ըն հոգւոյ , և իւրեք
ըն մարմնոյ . կամ , Թէ ըն հոգւոյ , և Թէ ըն մարմնոյ .
վարդան . ի մեկնութիւն . սաղ . 50 .
*Ժամ յերկինք , ժամ յերկրի , և ժամ ի ծովի՝ իբրև
սկսեալեաց և բարեկամացն եան մեզ ‖ . վիճակ ասելոյ , ժա-
մանս յերկինս , ժամանս յերկրի , և ժամանս ի ծովի .
կամ ինչ ինչ յերկինս , ինչ ինչ յերկրի . եզն . ոսկ . յով . 4 .

ԳԻԼՈՒԽ ԺՒՌ .

Յաղագս Պերանաւանն .

Թէ ինչ ի՞նչ ու տանիպարիչ էին պերանաւանն .

երանաւանն է մասն բանի՝ որ վիճականակ անուանն
դնի , և առ որոշեալ դէմս վերաբերի . ոմն
Ինչ . իմ . այն . որ . եզ . պր , *Իմ կամքս
է այն , զոր դուս սիրես ‖ . ղամէ . ոսկ . 118 . 30 .
Ուր զերանաւանացն այն . որ . պոռ . իմ , եղեալ են փո-
խանակ անուանց . այնն փոխանակ անուանն՝ որ ցուցա-
նէ

ձև վկայողական էրն. Այն վոչնախադ անուանին՝ որ ցուցա-
նէ զսեռերեակ էրն. Իսկ դառն՝ վոչնախադ անուանեաց.
Այսպէս և էնն՝ եդեալ է ի վէր անուանեալ կամ՝ ի տեղի
անուանն կանգնողին. իսկ յօգս՝ վկայման որոշեալ է առ
առաջին դէմն. Ինչու ոչ տեսանի՝ զերկուս պաշտօնս վո-
րէ դերանունն. Այլ՝ զի վոչնախադ անուանական դնէ. Ըս ո-
րոյ և կոչի դերադառն. Յս վոչնախադ անուանն. քանզի
պէրն փոխ լսի. յոր միտս առնէք. դերագատուածք. դէր-
ասան, դէրմտանել. ահա Յս եկէք՝ զի ցուցանէ, լսէ
յոր դէմն վէրաբերի անուանն՝ որոյ փոխան դնէ. և վէրկ
առացաք՝ ի սահմանի. Լսէ դերանունս առ որոշէլ դէմս
վերաբերի. զորմէ ուղիղ և խօսիլ ի յաջորդ վերադաս.

Դերանունն է Հոգեպատիկ Յական, ցուցական,
առացական, յարաբերական. և դիմորոշական.

Յական դերանունն է, որ գոյականապէս և որոշակի
նշանակէ զդէմն իրեն. որպիսի են աք. Յս. դս. ինքս,
ինք, ինքեան: Ինդ որս դասին և սոքին. Դմեռոյ և էրմ.

Ցոյց սրք պակասին ի յուղղականն

Ցուցական դերանունն է, որ վոչնախադ անուանն և
զեալ էրը յանդիման ցուցանէ զայն, զորմէ է բանն,
որպիսի են աք. Այս, դա, նա. այս, այդ, այն. սոյն,
դոյն, նոյն:

Առացական դերանունն է, որ ածականապէս նշանակի
զնմն որոշեալ դէմսց. որպիսի են սոքին Այ. քոյ.
մեր. ձեր. իւր, իւրոյ. Ո՞ի աք (Այնէ դէմն գոլով) նչ
շանական զայն ինչ, ոչ այսր կամ այնր դիմի. Լսէ մոր-
սէն լեցե այն, Լսէ հանդերձ. և Լսէ գործք. առ. պր,
յառեալն, *Արբուսանել զմարմին է՝ այլ անողորմ ||, (ա-
առ. 11. 17.) դերանունս է՝ ցուցանէ զնմն երէց դէ-
մէ, զորմէ է այս բան: Յս յառեալն, *Տուր ի խոտա
զնիրս էոյ ||, (առ. 23. 12.) դերանունս էոյ ցուցանէ
զնմն եւ կրկ դիմի, առ որ է այս բան.

Յս ոչ յայտնի տեսանես, սյսոքիկ դերանունք կապին
ի սեռականաց հական դերանունսցս, Յս, դս, ես,
դս. զի սեռական սց լինի, Իմ, ս, մեր, ձեր. Յս վկ
բազում անգամ նաև սեռական հոլովք ցուցական դեր-
անունսցս, Այս, դս, նս, յառելմամբ ց առն լե-
րև առացական վարին. այդան, Այսոյ կամ սոցին, դո-
ցայ կ դոցին, Նոցայ կ նոցին. առցէն, դոցէն, նոցէն,

օրոց յոգնականն լինի, Իորայք, դորայք, նորայք. ա-
ցայք, դոցայք, նոցայք. իբ, *Հոլոթովին ը ոտքայ-ն
վտառաւորեցաւ բանի ‖ . ի գէթ պէտոյէց .
*Ի ոտքայն գրկեալ Թշնամացաւ խոպատ ‖ . ճառընտ .
*Հան ղոցայդ խոնարհագոյնս դնեմ ‖ . շնորհ . հրեշտ .
*Ոտքայովդ ալեսից զդեպն լինին տեսուք ‖ . պէտրոյէց .
*Ի դրայն տայր ի պահուցումն ահի դնդին ‖ . ի նոյն .
*Ի ջայն լծակին երկրպագեալ ‖ . յովհ . խոսոս . ծ-
*Լսէ ի քոյդ մեղաց ողջ ես, ի նորայն մի զան-
գիտեր ‖ . ոսկէփ . ի մեկն . ա . պետ . 9 . յորդորէ .
*Ինդիր մեր յանցանացն . . . հեղգալոյր լինիմք . և
նոցայն՝ արագախոտ և արագալոյր ‖ . լամբ . պտտ .

Յարաբերական դերանունն է, որ ի կարգս բանի՝ զ-
բուածք յառաջ բերեալ ընդհանրի ածց կամ զյայնոցդ
բառն՝ դնի ի տեղի նորա, յոր հոլով և պահանջեցէ բառն.
և ի բառս այս՝ որ . իբ, *Յրանեալ ի այր, որ ե-
գիտ զեմաստութիւն ‖ . առակ . 3 . 13 . Ասէր բառս որ՝ ե-
գեալ ի տեղի անուանն՝ այր.

Այս դերանունս ասի, ոչ զի ներգործութիւն առ որոշեալ
գիմս յատկանայ. այլ զի փոխանակ անուանն դնի՝ յոր
գիմս և ի գոյե անուանն. ուստի և ասի զոմանէ, թէ զո-
քունիւն ցուցանել զդիմանն. Ունի յայլս այսր դերան-
ուանն բազում ինչ ունելիք ասել յերդ մասին. գլ. իբ.

Վախմորշականք են երեքին առն. այսպիսի, ո. ե. ն.
որք երբ յոգնէ ինչ յարեալով ի մասունս բանի՝ որոշին
զդիմանն նոցա. իբ, * Ես կամիմ ի քո Աշխարհս Հանա-
պարհիդ սերն ‖ . լամբ . ոտղ . 118 . 30 .

Այսքա թէպետ ը դերանունս ասացին, բայց չինն յատ-
կապէս դերանուն. զի ոչ դնելն փոխանակ անուանն.
բայց բանզի որոշին զդիմս բառից, և լինին ևս սիրեց-
բունք, յորոց բղխեն ցուցական դերանունքս, Այս,
գա, նա. այն, դոյն, նոյն. այս. այդ, այն, վերկ ա-
դերանունս վերս բերին.

ԴԱՏՈՒԱՆ.

Յաղագս Պարտաւորութեանց.

Պարագայք դերանուանց են հինգ. Տեսակ, դէմք, Թիւ, Հոլով, և Հոլովումն. Ամենք նօթն դնեն, յաւելեալ ի սոսա զսեռ և զձև, Այլ յայտ է՝ Թէ ի դերանուանս սեռ ամենևին ոչ գտանի. այլ առ առաւելն՝ կարէ միայն ընդադրել ըստ սեռի այնր անուանն, որոյ փոխան դնի, կիմ ըզսա վարի. ըստ, յասելն, *Ահա՛ դո՛ւ հաւատաս ինձ՝ (յովհ. 4. 21.) դուն ընդադրէ փոխանակ իմ. ըստ զուցանէ զեզ նշանակել՝ վասն յարելոյ յանուն իմոյ. Եւ յասելն, *Ա՛յլ դո՛ւ ձգիտես՝ (ղուկ. 22. 60.) դուն ընդադրէ փոխանակ արուէն.

Նոյնպէս և ստացական դերանուանք ի յարելն ի սեռ առաւել անուանս՝ ըստ այսմ. Եթէ կարեն ընդադրել. ըստ. *Ընդ երկնեաց զքեզ մայր ոչ՝ երփ. 8. 5. Այս դերանունս ոչ՝ իգականապէս ընդադրէ՝ վասն լինելոյ ածականն իգական անուանն՝ մայր. Այլ այսպիսի ընդադրութիւնք ոչ կացուցանեն զսեռ մասանց բանի. զի ոչ ինքնին այնպէս նշանակեն, այլ վասն յարելոյ յայլս.

Այ՛ն մասանցն և ձև. դերանուանց ոչ ունի. զի դերանուանք ի բարդելն ըստ այլ մասունս բանի՝ ոչ ևս մնան դերանուն. այլ փոխադրին յանուն, ուրդոն, Իւրաքանչիւր. նոյնաբան. նմանահրաշ. ինքնակալ. ինքնագոյակից. քոյինաշունչ. ևայլն. Այլ ոչ վարին իբր դերանուն. այլ իբր անուն. իսկ առ ի ունել դերանուանն զձև՝ հարկ կ'ի բարդելն իբր դերանուն վարիլ.

Նոյնպէս և բառս, Երկրաքանչիւր, իւրաքանչիւր, ի իւրաքանչիւրոք, որոք, որինչ, ևայլն. (զորս ամենեքին դերանուանս դասին իբր զքաթդս), ոչ առ դերանուն, այլ առ մասնական անուանս վերաբերին. զի իբր մասնական անուն վարին. ոչ՝ և եղաք ի վերոյ. Այսքանիս մնան հինգ պարագայքն և ևս դերանուանց. այ՛ն, Տեսակ, դէմք, Թիւ, Հոլով, և Հոլովումն.

Տեսակք դերանուանց են երկու, ոչ և անուանցն. այ՛ն Նախատիպք, և ածանցականք. Նախատիպք են սոքքն.

քին. իմ. ձեր. ձեր. նոյն. իւր. ինքն. և այլ
սուրբ. դուրս. նորա. ևն.

Իսկ ածականք ունք են նոյն եւ նախատիպ դերանունքն վերադրեալք յայլ ինչ եղանակ նշանակելոյ՝ ի ձեռն անուանց ժամանակաց. այնր, ին, ոյն, ոմն, ոեւէ. և ձեւանան այսպէս.

Այնր. Այնրոյին. Ձերոյին. իւրոյին. իւրեանցոյին. սորայնոյին. սոցայնոյին. դորայնոյին. դոցայնոյին. նորայնոյին. ևլք, * Այնրոյին կերպիւ՝ ի վերայ խաչին տեառն. խոսրով. ի մէնէ թղմաքրէէ.

*Ո՛չ ինչ հաւասարեալ էին ջերմեռանդ ընծայիցն ||. ագաթ. էջ 39.
*Յամառանոյ իւրոյնոյն՝ ի տապանն || մագիս. էջ.
*Ո՛չ ի մէկ մարդկէ տիրեն իւրեանցոյին, այլ ամէն ազատաբար որդին միւսոյնն || . ոսկէբերան. է. 23.
*Ո՛չ ի մէկ՝ ի քուռմէն երկուցդես, ՝ի նորայնոյն հաւատացեալքը ուսանել || նոյնն. ի մէնէ. տոմ. 1. 1.
*Ի նոցայնոյ անտէ մերս հաւատարմագոյն ևս լեալ || . հոլոմն ընծայուէ. քր. 18.

Ոյն. Այնրոյին. իւրոյին. դոյին. ձերոյին. իմոյին. ևլք,
*Տացէ մեզ ասք ցնաղատուեալ ի սիաճանց, և ի ճերոյին իսկ խորհրդոց || խոսրով.
*Այնչէ ցայս վայր խոսքն մտաց առաքինասիրեն էք հանդիսս || եփռեմեան. էջ. 39.
*Ոեւէ տոյն ձեռ օրդ մատակարարեսցէ || . ոսկէ. յովէ. 6.
*Ոչ ոք առաջի չէրոյին քաղուեցեալ || . ի ճառընտիրս.
*Ոչ այնցոյց չատագովարար զչնորհն՝ հանդերձ իմոյնոյս համառօտ ուգաս || . ի գէղս պիտոյից:

Ոչ սակաւ դերանունք առ ստացականս վերաբերին. և ստացականք կոչին. Իսկ հետագայքդ ըստ իւրաքանչիւրոյն վերաբերին. և ըստ իւրաքանչիւր դերանունս. (զորս և չէ պարտ յաճախել).

Ոչին. Ինքնական. իւրական. իմոյական. ևլք. ևլք.
*Ոչնոյ այսորիկ չնչնոյնն պատուէն վերադարձեալ. շամբրան. ի մէնէ. պատարագին:
*Ոչ ոք ոչնոյ ինչ ունի || ոսկէբ. է. պետ. 6.
*Ոչ ըստ իւրոյնոյն կերպիւ Հրաշագործեաց զնոսա կուռքն ի մէջ տիեզերաց || պատրիս. կոչ.

Ոչոք. Ոչ. յոյնական. ևլք, * Ոչարուեան Քրիստոսի՝ այսոքան ձաղանաց գնացեալ՝ մոլին ի գուժկին քաղաքացիսն. յովհ. հոմ.

ՀԱՒՈՐ · Ինքնաւորը · զբ , *Ասէր մշտատեւին ինչնաւոր անա-
րօրադիր բոյսս բիւրատեսակս նոս ։ · նոր · պլ ·
Ո-ԸԽԱՆ · Ինքնաւորել · նոյնաւորել · ևԸ · զբ , *Տպաւորել գինո-
ով վիտառաց խորոց ։ լոմբ · ՚ի Ցնծն · պոթ ·
*Զիրեր սէրք ոչ հանապազ զմեզ կերակրեալ պէսպէս գի-
տուքն ՚ինդնաւորեն մեզ ։ նոյնն · ՚ի Ցնծն · հայրմերին ·
Զհեմք դերանունից են յայտարարու Թէր որ շեալ ան-
ձանց , և այնց՝ որք իրք դիմաւոր նկատին , և իրք
դիմաք որոշին · և են երբեակ · առաջին , երկրորդ , և
երրորդ ·
Առաջին դէմքն յայտ առնէ զոյն , յորմէ է բանն · կի-
որ խօսի · ծրգոն , Լա · Ցէ ·
Երկրորդ դէմքն յայտ առնէ զոյն , առ որ է բանն · կի-
ԸԱմ լինել խօսակիր · ծրգոն , Լաա · պաա ·
Երրորդ դէմքն յայտ առնէ զոյն , զորմէ է բանն · կի-
յայնպէս որոյ լինի խօսակիր ծրգոն , Լա · ինչ · ի · Լ-
այս երրորդ դէմս վերաբերին և այլ ամ դերանունք ,
Թէ սեռականք · ծրգոն , Լմ · Ցեր · էոյ · ՚ցեր · էր , ոյ , և
Թէ ցուցականք · ծրգոն , Լա · պա · այս · այդ · այն · ոյն ·
պոյն · նոյն · զի սքՀամնեքին յայտ առնեն զոյն ինչ զորմէ
լինի բան · Լև սակայն Համեմատու ՚միմեանց ՚ի սոսա-
կան որոշմունք երից դիմաց · զի ՚ի սեռականսն՝ ամանք
նկատին ըԸ առաջին դիմաց · ծրգոն , Լմ · Ցեր · Լմայրն · Ցերոյ-
ին · ևԸ · վն զի սքցուցանեն զոյն ինչ , որ է առաջնոյ դի-
մի · Լմանք նկատին ըԸ երկրորդ դիմաց · ծրգոն , էոյ ,
՚ցեր · էոյին · ՚ցերայրն · ևԸ · զի սքցուցանեն զոյն ինչ , զոր
է երրորդ դիմի · Լև ամանք նկատին ըԸ երրորդ դիմաց ·
ծրգոն , Ցեր · Ցերայրն · ևԸ · զի սքցուցանեն զոյն ինչ , որ
է երրորդ դիմի ·

Այնպէս և ՚ի ցուցականսն Համեմատու Թէ միմեանց՝ ո-
մանք նկատին իրք առաջին , և իրք մօտաւոր · ծրգոն ·
աա · այս · այն , Լմանք նկատին իրք երկրորդ , կամ իրք
մերձ մօտաւորին , ծրգոն , պա · այդ · պոյն · Լև ամանք նկա-
տին իրք երրորդ , և իրք հեռաւոր · ծրգոն , Լա · այն · նոյն ·
Ա՛յլ դիտելի է , զի զ՚ի մնացեալս ինչս՝ յորժամ առան-
*ձինն վարի , Թէպէտ յերրորդ դէմս վերաբերի , սա-
կայն յորժամ ըԸ դերանունս յարի , կարէ վերաբերիլ
յառաջինն և յերկրորդ դէմս ևս · զբ , *Լա ինչ սպանի
զնա ։ Վարդ հարց · փլ · ծԸ ·

*Իր

*իբր զհերթեալ սա ի նոյն ամենայն ։ . Նարեկ . է .
*Կոտ ինչ խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն ։ . Նոյնն . ղէ .
*Կոյնինչ զգեստս աւերեցեր ։ . շար . իէ .

Ծանեք դերանունացդ են երկու . եզական, և յոգնական. Որ որ իբրև զմի շնական, առ եզական , Ես մեզ զմիս ինչ , և Ես բազմայ . ոչգոն , Կամ . դու . իմ . մեր . ձեր . ևս . Իսկ որ իբրև զազգում դիմառորս նշանակէ , առ յոգնական . ոչգոն , Նոքա . դուք . մերք . ձերք . ևս .

Ոմանք դերանունացդ են տասնապատիկ փոփոխումն ըստ հնոյն դերանունեան՝ ըստ օրինակի անուանցդ . որոց և բազմաց կոչականքն պակասին . ըստ որում եղեալ յառաջինն մասին .

Ոմանք դերանունացդ են պէտպիսութիւնք հոլովից նոցդ, որ և անուանցդն . ըստ որում յայտ ի յերեսոց յառաջինն մասին անդ .

Ըստ վիճակի է նախ , զի ցուցական դերանունքն՝ Այն . դոյն . Նոյն՝ նախդրեալ միայն հոլովին . իսկ յայլ հոլովսն լծանան ի ցուցական դերանունացս . Այս . դա . Նա , ի հոլովել նոցա՝ Այս , սոցին . դա , դոցին . ևս . որ եղեալք յառաջինն մասին .

Կամական և վաղնջական դերանունքն՝ Ամէն , դէն , Ինքն , Նախդրեալ հոլովին . Թէպէտ և այժմ չեն ի գործածութեան .

Կիսելի է երկդիմի ցուցական դերանունացս , Ահա , այդ , այն . սա , դա , նա , եզակի տրականքն , որք են՝ այսմ , այսմիկ . այդմ , այդմիկ . այնմ , այնմիկ . սմին . դմին . նմին . յորժամ յաբերն յառաջագոյ ի բայառականն՝ նաև ի պատմականն հոլովս անուանցդ , իբր բացառականն և պատմական վաղնջն . օր , * Առաջի ծնանելն հերձածք յոյսդ պատճառ ։ . շնորհալի . Խղճ .

*Յոյսդ բանից սկիզբն արարեալ քարոզեաց ։ . Ճառ . է . 30 .
*Ի շայլել այսմիկ շինեցուն է . . . փախչիմք ։ . Մատենադրան .
*Պատշաճ եր յամենանուա ի սմին բանից երկնչել ։ . ոսկ . ա . 2 .
*Այսու հետև զգոյշ լեր յայդմ ամէն ։ . ի վարս ոսկեբ .
*Ընդեն զքեան յոյնդ անառապատ ։ եղիշէ վրդ . ը .
*Ինչան ի նմին քաղաքէ ասորի քրիստոնեայս ։ . ի նոյնն .
*Ինչին օրինաց ընկալցին յանցաւորը զպատիժ ։ . Նոյնն . ճ .
*Ի չայոյդ սրտե ասէ , այլ ղհոգւոյն ։ . շնորհալի . Խղճ .
*Ոյնդ տեղւոյ և ևթ կամէի խօսել , ուստի մերժեալ եմ

*

*Օ՛ձին աւուրըք լինին խառնուի՛ ի մէջ ապտարու և հե՛ր
բովդի՛ ։ Խոր ։ Ը ։ 25 ։

Եւ դարձեալ՝ աբ եղական ձայնիւն՝ վարին երբեմն իբր յոգնական, մանաւանդ յուղղականն ։ որ ։ *Լրս
կու այլևս քահանայք երանելիք, որոց անուանքն են
ոյ՝ (ի այսոքիկ), ասուել և աբրահամ ։ եղիշէ ։ Ը ։
*Ահյ (ի այդոքիկ) և ի մարդիկ երևին ։ ։ Նոյնն ։ Ը ։
*Ահյն (ի այնք) էին իղձք ազգի ցնծառ ասէ ։ Նոյնն ։ Ը ։
*Լ՛ալ ևս ոչխարք են իմ ։ որ ոչ են յայսմ գաւթէ , և
զայն ևս (ի զայնս ևս) պարտ է ինձ ածել այսր ։ ։
յովհ ։ ժ ։ 16

Այնպէս և ցուցական դերանունքն՝ Այն ։ փոյն ։ Նոյն ։
երբեմն եղական ձայնիւն իբր յոգնական վարին ։ թէ
պէտ և շին յաձախ ի գործ ածելն ։ որ ։ *Այն են (ի
այսոքիկ են) ինձ յոյս և կեանք , և օդն փրկութիւն և
բարերարութիւն ։ ։ փիլիպ ։ ։
*Լ՛այդ յեղյեղ ընդ հոգիք մշտնջենաւորս , և զոյն (ի զոյնք
կ դաբձն) դեգերանք և մտածելիք ։ զոր ինս մարդկան
ի մոլորութիւն դարձուցանել ։ ։ ոսէի ։ ։ պեր ։ 9 ։ յոէլ ։
*Եւ որ կսխեցան յայմ ժամ յառնուլ բազաքին (եհ՛ին),
նոյն (ի նոյնք) միշտ՝ ցայսօր կսխեալ են յաղտից ։ ։
եփեսոս ։ իե ։ 24 ։

Զ՛խոելի և երևոյթ , զի առաջական դերանունքս եզա
կի սեռականքն՝ բազում անգամ իբր տրական վա
բեն ։ որ ։ *Լ՛ոգեակ ինչ իմաստութիւն անսա ։ ։ փիլոս
նակ առնէր իմաստութիւն ։ ասող ։ 5 ։ 1 ։
*Տ՛ուր փրկուի ։ ։ յոյն ծառայիւն ։ ։ յն քառամծոյն նոր ։ եբ ։
*Լ՛ինկարօտ է ած ։ այլ առակին քարոզել և կարօտ է
տէրոյ փրկուիլ ։ ։ յն մերում փրկուիլ ։ նոր ։ եբէ ։
*Լ՛ատայանգղնուն ջերոյ հիր առոյ հ՛ր ։ ։ յն ձերում ։ ։ ։ ։
*Լ՛ծորու վիճաբանութիւն՝ արտաշէս որդւոյ է ։ ։ ։
յն որդւոյ իւրում ։ յովհ ։ իոն ։

Եւ ներհակ այսմ , եզակի տրականքն այ բազում ան
գամ իբրև սեռական վարին ։ որ ։ *Ինամա խառնուիլ
հաշտութեանք ։ փիլ ասելոյ , իմոյս խառնուիլ ։ նոր ։ յե ։
*Լ՛ինեցուն տասիր լինիլ ընդ գրաւեալ ։ ։ ղկէ ։ պոփ ։
*Լ՛ինկալ զերգաբան օրհնուիլ ներսոմ լեզուի՛ ։ ։ նոր ։ պէ ։
*Զ՛ծնեալքիք երգոյս բանիւ զհնութիս մաղթանաց ձերոյոց
հայցուածոց ։ ։ Նոյնն ։ գող , ասող ։

*Օ՛հա-

*Ո՞չ համայնն հաւաքեսցէ առ ՚ի նոյն մարմինն ի[ր]ա[ն]ց զկորուստն ՚ի նոցանէ. ՚ի նոյնն. ՚ի Ըստն. խԴ.

իսկ ոտն՝ ուրեք ուրեք դնէ և վիճանակ սեռականի կատարն զերանուանեալ՝ ոտ, իբր յատկացուցիչ ա[ն]ձ, *Ոտ քեզին ՚ի ոտդ լսուեր վասաւորեալ իսկ ՚ի բէր ‖ . վիճակ ասելոյ, ՚ի բո լսուեր. նաղեկ. լՂ.

*՚ի ոտդ [ն]ստանալոյ [ն]ստուն մի խիճացեալ՝ և նստ ընդ կիրճ լճին զբաւեցաւ ‖ . վիճակ ասելոյ, ՚ի ոտ [ն]ստանալոյ. նաղ. Ն՝ Ոտանին և այլևս խոտորմունք [ն]ստ ՚ի հոլովն այսպիսի զերանուանց՝ մանաւանդ ի բերին. որք ոչ են ՚ի յատնէ գործածուած. յորոց և պարտ իսկ ե զգուշանալ. որպիսի են սոքին. *Ո՞րդին իւր . . . առաքեաց ՚ի ոտս ծողոյն ‖ . յն յիւրոյ կամ յիւրմէ ծողոյ. սոքփ. ա. պէտ. 4։

*Ընդ ՚ի ոտ աւետարանին խոյս ‖ . յն իւրում. վերս. հռոմ. ՚ի։

*Ա տատակեցի ես ՚ի ՚ի ոտս իմոյ ‖ . յն իմում. ղամբ. ոտղ. 29։

*՚ի հանգստեան չէոյ զպատուղ չարչարանացն առեալ ընդ ձեղ տանիցէ ‖ . յն ՚ի հանգստեան ձերում. սոքփ. ա. պէտ. 12։

Ըստ այսմ լինի երբեմն և տրականն բառիցյ՝ ոտ և ոտք. ՚ի ոտաբձեալ դաւաղանք ՚ի ոտոմ վինջէ ‖ . վիճակ ասելոյ, ՚ի ոտոյ վինջէ. տէոյնէ եոլոգոս հոյոց։

*Ոչ եթէ իբրև յոյնոմ ուսուցի [ն]ստդէ, այլ յոյ ‖ . վիճակ ասելոյ, յոյոմ ուսուցի. եփբեմ. ա. խոփ.

Վասն որոյ ե չորրորդ, զի յորաբերական որն յուղղական հոլովին՝ երբեմն իբր սեռական վարի. ա[ն]ձ, *Ո՞ր ծառոյս ՚ինոսա այն, որ ոչ երբեք պակասեցաւ դուք նե ‖ . վասնական դնելոյ, որոյ ոչ երբեք, ևս. ՚ի Ցովհ. ը. 10։

*Ա՛ստ ծաղիկ ևս լինի. ոսկնաորդոս և քրքում. որ ինն ՚ի ՚ի ՚ի

Երբեմն ևս իբր գործիական, կամ սերգոյական. այր։
*Լեզուի պարսաւէ ոք(զնս), և զատիկ յոյն ինչ, ոչ իմացաք
խղճէ ոչ գաւեիմ, ոչ վասի ինչ առնեմ։ ՚ի որում ոչ
գաւեիմ՝ ի խղճէն մտացս։ ընդհակ։ Ղեղ.
*Ո՞վ ոք, որ պահաս գաւազս, ղեղս ասէ օրինացոյն պար-
տական։ ՚ի որում պահաս գաւազս. ոսկ. յոհ. 6.
Ձաւետասի՝ լեզ յօրն, որ ետուր, ՚ի նմանէ ձգտասցուս
առեալ։ ՚ի յօրն, յորում ետուր. շարք ոսկ.
*Վայ ժամանակ, որ պիտանի ես երկիւղին. և գոյ, որ մոռ-
ան։ ՚ի յորում պիտանի ես նմա. շարք. ոսկ. 30։
Յայսոսիկ վերոյգրեալ օրինակսդ, յորս որն ինչ իբր սե-
ռական, իբր տրական, իբր բացառական, նա, հնոյթ
և համարիլ ևս իբր շաղկապ թարգմանեալ, ՚ի պատճա-
ռական։ Ո՞ւ յայսպիսիս պարտ է զգուշանալ վարել.
և միայն ՚ի պատահանել հարկի վայելուչ բանին առնուլ
՚ի կիր։

Երբեմն ևս այս ձևերանուն ՚ի սեռական հոլովին իբր
տրական վարի. ՚ի, *Ոյոյ հետևի տրտօսրն ։ ՚ի որ-
խանակ ասելոյ, որում հետևի. շարք ոսկ. 72.
*Ոյոյ յայտնի եր խորք խորհրդոց նոյ ։ ՚ի որում յայտ-
նի էր. ՚ի փիլոսոփոս. գլ. 31։
Նմանօրհակ այսմ ուրեք ուրեք ՚ի տրական հոլովին իբր
սեռական վարի. ՚ի, * Ոյոմ սակի և զբոյգ իմանամք
սիրտ ։ ՚ի որոյ սակի. շնորհալի. Ղեղ.
*Ոյոմ աբրահամ ցանկացաւ տեսանել ։ ՚ի որոյ սա-
տանայեն. Նոնոյ. 8. 56։
Գխտելի է ևս, զի բազում անգամ յարի սա ՚ի բառագ,
ինչ. հիմնգոմ. ոգ. և վարի ըստ նմին իբր մասնական անուն.
այլ յայտ է յերեվոյն ՚ի վախճան ժա գլխոյն. բայց այ-
նու ևս՝ ոչ կորուսանէ զյարաբերականութիւն իւր. որ-
պէս երևի ՚ի տոսա. * Յոր ինչ հայի ոք, ՚ի նոյն փոխեն
մտոք ։ Նոյ. ՚ի ՏԻՒ. երգ երգոց.
*Ոյ հիմգոմ ունի զոխտս ՚ի սրտին խորում, գեղ քաջա-
կութիւն նոր չիք ։ ՏՃԸ. ՃՈՈ. ԺԸ։
*Ոյ ոչ ասու սիրէն երկայնել զբանս վէպասիրն, զդիրսն
յոլհանանու ընթերցողն զոսկեբերանին ։ ԽՓՈՈ. ԺԸ. 22.
Պարտ է ևս գիտել, զի ՚ի գերս ինչ՝ այր յոգնական սե-
ռականն, տրականն, բացառականն և սեռականն
ջնին, ևց. յոյս. յոյց. ղոյց. և եզակիքն ևս ջնին, յոյմ՝

զոմանք. Խայց ոչ եւ արժան յանձանել զայսոսիկ եթէ յա-
բաբերականս։

Ի վանձան դերանունանց ասի գիտելն եւ այս, զի՛ է
հոլովս սոցա զանելին ուրեք ուրեք խոտորմանեաւք ինչ
արտաքոյ սովորութեան, զորս ոչ էր մարթ դնել յատա-
ջինն մասին՝ մի՛ անգործածելի գոլոյ նոցին. որպի-
սի են սոքին. Ինչուան. ի՛ քեզ. Ինձեան. ի՛ ի՛մէնջ.
Ո՛նչեանսն. ի՛ ձենքեանս. Նայնց. ի՛ նոցա. Նմին. ի՛
նոցունն։ Ոնոյս. ի՛ ինոսա. Այց. ի՛ սոցա. Նոյսն.
ի՛ նոքօք. Ոնոյս. ի՛ ինոսա. Այց. ի՛ սոցա. Նոյսն.
ի՛ նոքօք։ Ա՛յսոսիկ. այսիկ. այնիկ. ի՛ այսոսիկ. այդ-
ոսիկ. այսոսիկ. Ա՛յսոսիկ. այդոսիկ. այնոսիկ. ի՛ այսո.
այդոսիկ. այնոսիկ։ Ա՛յսոցս. այնոց. ի՛ նոյնոսիկ. ի՛ այդոցիկ.
այնոցիկ. ի՛ նոսին։ Ա՛յսոսիկ. այդոսիկ. այնոսիկ. ի՛ այսո-
քիսիք. այդոքիսիք. այնոքիսիք։ Ո՛յսոսիկն. այդոսիկն. այ-
նոսիկն. ի՛ զայսոսիկ. զայդոսիկ. զայնոսիկ։ Ա՛ստ այսոսիկ.
առ այդոսիկ. առ այնոսիկ. ի՛ առ այսոսիկ. առ այդոսիկ.
առ այնոսիկ։ Յայսոցանէ՛ց. յայդոցանէ՛ց. յայնոցանէ՛ց. ի՛
յայսոցանէ. յայդոցանէ. յայնոցանէ։ Ա՛ւ այլեւս բազումք
յորոց գործածուէ պարզ ի զգուշանալ։

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ժ Գ.

Յաղագս Բայից։

Ինչ պէտք է տեղեկանալ ի բայն քան։

Բայն է մասն բանի, որ զառաւ, կամ զկրեալ, եւ կ
զկենդանութիւն իրաց՝ եւ ժամանակաւ նշանակի՝
եւ որոշեալ դիմաց. մի՛ զի յայտ առնէ կամ զնեղ-
գործել իրաց յայլ, կամ զկրել նոցին յայլմէ, եւ կ
լոկ զգործել եւ զկենդանի նոցին՝ եւ այս լինի կ եւ այն լինի դէ-
մաց. ոմն յասէն, * Ահա մեղաւորդք չարչարեն զարդեղունս
իւրեանց ‖ , (ոաղ. 10. 3.) նշանակի ներգործել մե-
ղաւորացն չարչարեալս. եւ այս՝ յերկրորդ դէմն։ Եւ յա-
սէին, * Ի գաղտնի ներսից բանսարկուէն վէրաւորեցայ ‖ ,
(շար. լԸ.) նշանակի կրելն անձին ի ներսից բանսարկ-
ուէն. եւ այս՝ յառաջին դէմն։ Եւ յասէին, * Ելիր դու
հաւատարիմ յամի ‖ , (թագաւ. 5. 8.) նշանակի հաւա-
տարիմ լինելն անձին. եւ այս՝ յերկրդ դէմն։

Եղե

Ա.զգ՝ օթևակեաւ յատուկ է գործողութեց և լինելութեց ՚ի ժամանակի կատարել, կամ ՚ի նեղկային, կամ յանդեալն, և ևիմ յապագային, բայն եւս՝ որ զգործողութիս և զլինելութիս նշանակէ, յուսանէ զնոսին ըստ ժամանակաւ։ ևիմ ըստ նեղկայիւ. սրգոն, գործեմ. կ ըստ անցելով. սրգոն, գործեցի. և ևիմ ըստ ապագայիւ. սրգոն, գործեցից։

Ա.յք բաժանին յերկուս, յհատական և յառբական։ Հատականք են, որք նշանակեն սոսկ զլինելութիւն իրին ըստ ժամանակաւ. և են չորեքին սքբ. Ա.ղաղնիմ. լինիմ. եմ, և գոլ։ Իսկ առբականք են, որք զառնել ևիմ զկրել և բայն նշանակեն. սքբ, Տնկեմ. Թանամ. լնում. աղօթեմ. մատչիմ. ազատիմ. մաքրիմ. ևն։

Ա.ռբական բայք բաժանին ՚ի կանոնաւորս և յանկանոնս։ Կանոնաւորք են, որք ՚ի խոնարհմանն, ի ՚ի վերայմունս իւրեանց՝ հաստատիցեն անխոտոր ճնան ձայնիւ, անթերի ժամանակաւ, և առնպակաս դիմաւ։ Դու են սքբ. Կարծեմ. հաստանեմ. առնում. զօրացուցանեմ. մաքրացուցանեմ. դիմեմ. մատնեմ. կարեմ։ Ա.ղամ. խոստանամ. բանամ. բառնամ. դնամ. գոհանամ. դառնամ. թաղամ. լնում. քնկենում. քնթեռնում. զարթնում. զբօսնում. ՚ի աշխիմ. մնանիմ. վախչիմ. շահիմ. ուսանիմ։ Դու որք ըստ սոքօք պարունակին։

Իսկ անկանոնք են, որք ըստ վերոյգրեալ տեսակաց ոչ լծորդին ամբողջ. այլ կամ պակասին ՚ի ժամանակս ինչ, և յայլոց լրանան. և կոչին պակասաւորք. և են սքբ. Ուտեմ, կերայ. քնկեմ, արբի. լսեմ, լուայ. ձանաչեմ, ծանեայ. ունիմ, կալայ. երթամ, չոգայ։ Կամ զարտուղին, ըստ այլայլին ձայնիւ ՚ի խոնարհիլն իւրեանց. և կոչին զարտուղիք. և են սքբ. Ա.ռնեմ, արարի. դնեմ, եդի. տամ, եատու. մեղանչեմ, մեղայ. յառնեմ, յարեայ. գամ, եկի։ Ա.ւելիք երբեմն պակասին յառաջինն և յերկրորդ դէմսին, եւս և ՚ի յագնականսն. և կոչին դիմազուրկք. որպիսի են սքբ. Յաղթեմ. լռեցայ. Թուի. հարկ է. և որք ըստ սոքօք են։ Ո.ըոց ամենեցուն զլծորդութիւնն եդաք առանձինն յառաջին մասին։

ՊԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայոցիս պարագայից բայից։ Նոյնով յաղագս Մեծից։

արագայք բայից են այնպէս հետևմունք ոչ պիտու Թէ նոյ. և են լինել. Մեռ, ձև, տեսակ, Թիւ, գէմք, ժամանակ, եղանակ, խոնարհմունք, և լծորդու Թիւք.

Մեռք բայից, որք ՚ի հնոյ կոչին տրաւտագրու Թիք, են որոշմունք նոյ ՚ի ներգործականու Թէ, ՚ի կրաւորականու Թէ, ՚ի հասարակ՝ և ՚ի չեզոք գոլոյ։ Ուստի և են մեռք. Ներգործական, կրաւորական, հասարակ, և չեզորական։

Ներգործականք են նոքք, որք նշանակեն զներգործել ՚ի բրջին ՚ի կրօղն՝ որպէս և իմք գործողու Թիք, Թէ ծառայեմ իմ, և Թէ նեղեմ. սրգոն, խոստակեմ. գովեմ. սիրեմ. ևն. Կրաւորականք նշանակի այնպիսի գործողու Թիւն, զոր խոստակօղն՝ գործով ներգործէ ՚ի խոստակեալն. գովօղն՝ գոհելով ներգործէ ՚ի գովեալն. սիրօղն՝ սրտիւ ներգործէ ՚ի սիրեցեալն. պ, * Կոտ խոստովնեցէք զքեզ ազգք վիշապք || . ողբ. 73. 13. * Կոտվեսցէ զքեզ ընկերն, և մի՛ քո բերան || . առակ. 27. 2. * Աչեսցեն զձեզ, որ սիրեսցեն զձեզ || . խոսրով.

Կրաւորականք են, որք նշանակեն զնիւթս բրջին յումեք ներգործողէ՝ որպէս և իմք կրեալ եմ, սրգոն, խոստակիմ. գովիմ. սիրիմ. ևն. Յորս նշանակի կրեալ Թիւն խոստակելոյն ՚ի խոստակողէն. գովելոյն ՚ի գովողէն. սիրելոյն ՚ի սիրողէն. պ, * Ա՛խ մեք խոստիեցան ՚ի նմանէ || . Նահում. 1. 6. * Ներան խնամանոց գովի ՚ի մարդկանէ || . առակ. 12. 8. * Ոչ սիրեն զնս, սիրեցան ՚ի հօրէ իմմէ || . յովհ. 14. 21.

Հասարակք են. որք միով կրաւորական ձայնիւ մերթ զներգործուի իրին առ կրօղն նշանակեն. և մերթ զկրեալ իրին յումեքէ ներգործողէ. սրգոն, խոստակիմ. հաւատամ. գաւեմ. ևն. Որովք մերթ նշանակի ներգործուԹիւն ծնողին, հաւատացողին և գաւաղին. և մերթ կրեալ ծնելոյն, հաւատալոյն և գաւեալոյն. պ. * Այլ որ գաւեսցէ զքնկեր իւր, զի մի՛ և ինքն գաւեսցի

յաղ.

յաւրէնսդատութեան այլ ։ ընդհ. ընկնելոյ ։

Չեզոքականք են, որք զներգործուն գործողին յինքեան՝ և գործոյն նշանակեն. և ունին թէ՛ ներգործող առ կրօղ որ. պ՛, * Փախուցեալ եղիցի ամբարիշտն առանց ուրուք հալածելոյ ։ առակ. 28. 1.

Սրբա կամ ըստ ներգործականն բայից լծորդին, և կամ ըստ կրաւորականացս։

Որք ըստ ներգործականացս լծորդին, կոչին ներգործակերպ չեզոքականք. որպիսիք են այն ամ չեզոքական բայք, որք յանգին՝ ի եմ, ի ամ, և ի ում. պ՛, Լինիմ. գՀնամ. զարթնում. և որ ըստ սորօք ։

Իսկ որք ըստ կրաւորականացս լծորդին, կոչին կրաւորակերպ չեզոքականք, կամ ձայնակրականք. որպիսիք են այն ամ չեզոքական բայք, որք՝ ի եմ յանգին. պ՛, Աշխատիմ. մնանիմ. վախչիմ. և որ ըստ սորօք։

Այլ գիտելի է. զի բազում բայք ներգործականք՝ ունենան որք՝ ի եմ յանգին, երբեմն իբր չեզոքական վարին. որպիսիք են սորքին.

Ընդարտակիմ.	Հարստահարեցեալ եմ.	վաշխեմ.
աւերտաւորեմ.	Հարստահարեմ.	վիսխանօրդեմ.
բղխեմ.	մերկենայեմ.	վտղեմ.
ծագեմ.	յառնախեմ.	կարդամ.
հատակեմ.	յերկաղեմ.	համբառնամ.
հիմնարկեմ.	նաւալկեմ.	առաւելում.
հնարաւորեմ.	շառաւիղեմ.	յաւելում.
ձառանչեմ.	պահակեցեալ եմ.	զեղում.
համաքաւակեմ.	պայմանեմ.	ցելում. նե՛ւ։

Են և այս բազում բայք չեզոքականք, որք երբեմն իբր ներգործականն վարին. որպիսիք են սորքին.

Ընդհեմ.	յաշաղեմ.	քաղցրաձայնեմ.
աշտանակեմ.	որոճեմ.	անգիտանամ.
լռեմ.	չարակեմ.	բաղձամ.
խնայեմ.	պատուէրեմ.	ըղձամ.
հնչեմ.	ապատաւորեմ.	հոգամ.
հմայեմ.	ատեմ.	մերկանամ.
մաղթեմ.	տխեղճակալեմ.	որոտամ.
միապետեմ.	վայրատակեմ.	վատահանամ.
միջնորդեմ.	վայրեմ.	տգիտանամ.
մրմնջեմ.	փչեմ.	տեղեկանամ. նե՛ւ ։

Ա արձեալ կան և այլ բաղում կրաւորական բայք բզկ-
խեալք ՚ի բայից եղելոց ըստ գործիմ, և ըստ հատանի-
մ, որք իբր ձայնակրական վարին. ոմքն են սոքին.

Ոմբոխիմ.	Հանդերձիմ.	քեհանիմ.
բորբոքիմ.	ձիոխիմ.	քերիմ.
գաւմարիմ.	ձեռիմ.	գտանիմ.
դրդռճիմ.	մեկնիմ.	դիզանիմ.
զենիմ.	մերժիմ.	զատանիմ.
ընկղմիմ.	յածիմ.	զեղծանիմ.
ընկճիմ.	յորդորիմ.	լուծանիմ.
Թաւալիմ.	շարժիմ.	լքանիմ.
Թխբրիմ.	պատսպարիմ.	հատանիմ.
կախիմ.	պարզիմ.	հարկանիմ.
կանգնիմ.	վոխիմ.	հեղձանիմ.
կարկառիմ.	քաջալերիմ.	սուզանիմ.

Եւ ևս ոմանք ՚ի կրաւորական բայից երբեմն իբր հա-
յտական վարին. որպիսիք են սոքին.

Ա.բաժիմ.	կերպարանիմ.	վարդապետիմ.
դևիմ.	կոծիմ.	վարժիմ.
քանդակիմ.	հարկիմ.	արկանիմ.
կերակրիմ.	պատճառիմ.	յարկանիմ.

Այսպէս ևս ոմանք ՚ի ձայնակրական բայից երբեմն
իբր հասարակ վարին. որպիսիք են սոքին.

Ընդրաւիմ.	կեղծաւորիմ.	պաղատիմ.
աշխատիմ.	հաղորդիմ.	պարծիմ.
գօտևորիմ.	հաճիմ.	վաստակիմ.
կատակածիմ.	հատոտիմ.	տաբատուսիմ.
հարսնիմ.	նայիմ; հայիմ.	օգտիմ.

Կան ևս բայք ինչ, որք Թէպէտև կրաւորականք են,
բայց քանզի անխտիր իբր հասարակ վարին, վասն ը
հասարակս եգեալ ընդսա յատաձին մասին. գլ. ԺԲ. և
են սոքին.

Ա.խորժիմ.	հաշտիմ.	տուգանիմ.
գատիմ.	հնարիմ.	տուժիմ.
դատանիմ.	վարձիմ.	ցնկնիմ.
համարիմ.	վրիժառիմ.	վարկանիմ.

Զ-խոհել ևս, զի գրեթէ ամ բայք ձայնակրականք,
որք իբև ղհաշտին լծորդին, բացառ անգամ ՚ի նմ
յառնգեալ իբրև ընդորձակերով չեղոքականս վարին.

և

և առնելին իբրև զընկեն խանարհին. ոչ յայտնի երևեր բազում ուրեք ՚ի գիրս նախնեացս. յորոց դիցուք առաքանի մի օրինակս. ածգուն, * Ո՛չ ընդիմանաս, և ոչ դադիտասիցես. այլ կամաւ իմով հրամարիցեմ ՚ի քաց ընդդիմեցողէն։ *Լրեիկ սաստկանաս, սաքոսիցեմ ։ նաբեր. ՚ի բուն. եկ։ *Ոչ քեզ միամտութիւք վստոյիցեցի ։ ոչխարանգիեղս։ *Առեղծուածն առաջինն ապրատիցես ։ անանիա վճիռ։ *Հաւատան պիտուիցս յաշխարհէս ։ լամբ. ՚ի ձեռն. պակ։ *Ոչ ոք տրիցես ՚ի նոցանէն ։ խորէն. հայոց. ը. պրակ. 48. *Ասանաքը՝ արանց քաջաց նմանիցին ։ սարգիս. ՚ի ձեռն. յոհ. 3. *Ոչնիմ հանդերձեցից մնուացման ։ փրկիչ տաճկապատում։ *Ալի պատահեցոյ մեզ խաւարն արտաքին. եղիշէ. ե. *Վայրկեանն ապրաքրքն ոմն յուսաւորս ։ ՚ի հաշտարան։ *Որ հաձեցաւն ՚ի սմա (յո ՚ի խաչին) բնակիլ, ՚ի սմանէ ոչ մեկնեցաւ. այլ բնակեաց, բնակի, և բնակեսցէ ։ դատիլ անցեալն։ Ըստ յայլ բաղում տեղիս։

Գ. Լ. Ա. Ի. Ա. Ն.

Յաղագս Հնոց բանից։

Ալ բայից մտածին յո պարզուն, յո բարդուն, և յո բաղադրուն նոյ. ուստի և բայք երեք են յո ձևսյն. Պարզ, բարդ, և բաղադրեալ։ Պարզ բայն է, որ զպարզ նշանակութիւն առնէ կիսկ կրեալ յումեքէ. ածգուն, Ընկանեմ. հարկանեմ. զարդարեմ. ատեղծում. ևն։

Իսկ բարդ բայն է, որ զօդեալ յո այլում նշանակական բառի՝ զերկուս իմացուածս առնէ կիսկ կրեալ ՚ի միջ բերեն. ածգուն, Ընկեցանեմ. յարդեհարեմ. գերազարդեմ. կենդանասպանեմ։ ևն։

Իսկ բաղադրեալ բայն է, որ բազկանայ բաղադրականն մանկամբք, Տար. բաշ. պրա. պրամ. հան. տուփ. ած. ասաց. ևն։ Ըստ այս քառակի.

Ընկ՝ առ ՚ի զարդ, կիսկ առ ՚ի եղանակաւորել ընդհանրա-

կու-

գուրկն, անդգամ, Տրակտրիմ. Բաղխիւսեմ. Բացորո-
շեմ. վիճակաւորեմ. յանկաւորեմ. եւն.

Երկրորդ՝ առ ի վտիտխուժն նշանակութիւն. որ, ինչ-
պէս. ոպտանեմ. պգիտանաւոր. պնդոհեմ. պրպաք-
բեմ. հնաձայնեմ. Խոխոդրեմ. պրամաբանեմ. եւն.

Ը. Յաճախ գործածութիւն մասնիկանցս՝ պռ. համ.
ճակ. պռամ. պռբ. Բաղ. եւն, աղաւաղէ զընտրհս կազմու-
թիւն բայից.

Երրորդ՝ առ ի վերածել յայլ խմն լծորդութիւն ի ձեռն
մասնիկանս՝ ան. ար, (Ցեմ. օծմանեմ. քառծեմ, քառ-
անեմ. եւն.

Չորրորդ՝ առ ի յաճախականապէս նշանակել ի ձեռն
յօդից, ռպ, ռպ, պ, ղ, եւն. ար, Խոցոտ, Խոցոտել.
յօշել, յօշոտել. կտրել, կտրտրել. պատռել, պատռտել.
քերել, քերկել. քակել, քակտել. Նողկալ, Նողկտալ.
պղպտել, պղպտել. եղծանել, պեղծանել. քննկենուլ,
պննկենուլ. անցանել, պանցանել. եւն.

Ե. Այս կերպ յաճախման բայից լինի երբեմն նաև կրկնե-
լով առաջնոյ վանկի բայիւն. ծրդոն, Խնկել,
քնկել. կցել, նկցել. քաքել, Քաքաքել. Ջաղաք,
Ջաղջաղել. շրջել, շրջրջել. եւն.

Ի լինի այս երբեմն նաև կրկնեամբ նոյն բայի. ար.
Ոսաւսուր լսաւսուր քանից իմոց ‖ յոբ. 13. 17.
*Ա. լրեն այրեն մեղք պչնլս ոգւոց ‖ հուշ. ընծայ. Բ. 3.
*Ծ. արթնցուք զարթնցուք. . . . յարքեցուլեք սա-
ատնայական մոլորուլեն ‖ խոսրով.
*Ինչ ևթէ պարտ ի գասատիճն սատանօր ասել . . . ա-
հա գրեմ գրեմ. և ոչ անհայեմ ‖ նարեկ. հա.
*Ոչ և չի օգուտ ի քէնի անախտուլեց հոգւոյն, երբ
միով ախտիւ արատաւոր լինիցի ‖ ոսբե. յով. 5.

Երբեմն դրուլիւ դերբայից այնը բայի. ար, *Ար-
կելով զանկեին՝ զոր լինչ նա շիներ ‖ ծն. Ճառ.
*Երթալով երթայը և զօրանայը ‖ յովհաննէս կոն.
*Օրհնելով օրհնեսցուք զանհամ տուրն ‖ յաճախ. Ճ.
*Ինդ ասէ ասուսրս՝ լսալոլով խաղաղուլ ‖ ամբակում. I. 10.
*Ին վիայն գիտելով գիաուն զբարին, այլև այլոց ա-
ռաջանին ‖ ոսբգիս. յով. 10.

Երբեմն գրուի անկրեւելին. ար, * Այն քաղաքն
որ սկրեր սկրեն, այլ ոչ սերեալքն ‖ ոսբգիս. ա. յովն. 7.

*Կամ

*Հուցանել ցուցանել, և ի կիր չարիանի ։ աբբ։ բ.
*Վուքալ վուքալը առ ի սէր քրիստոսի ։ ղուկ։ ը։ 25։
*Ըասանել եհաս հնարհն և ի հնրան առջինս ։ ղուկ։ ը։ 14։
*Վնպիտ վարել վարելոյ ոք (զասպատ ասէ) ան-
մաան եղեալ ի պտղոյն գրկի ։ ասքան։ Ա. ՀԼ. չի պարտ
յաջախել զայսպիսիս։

Ընբռնեն զբուքթ քնդունելութեն քան անցեալոյն։ գր։
*Նա ունանք՝ որ պահեալ պահեն քոյց զատեալսը-
ան զայնոսիկ, որք ուտեն ։ ղուկ։ փ։ 36։
*Ըանել եհան գինս ի դրախտե անտի ։ ի նոյն։ է։ 13։
*Ցաթէ և գողացեալ գողանայ ։ գրիգոր մագնոսրս։
*Շինել շինիչին (զաշտարարին) ի պաշտօն դիոյն ։ ասքան։
*Վնասանս առ իշխանն առամ առաքէր՝ ։ ։ ։ տուճեալ
առալ զօժտուլ նոր ։ յովհաննէս կոմն ։ Ա. ՀԼ. զգուշանալ
պարտ է ի յաճախելոյ զայսպիսիս։

Ընբռնեն զբուքթ արմատով քայլին։ գր ։ * Վզոլիւք
նզովեցաք զանձինս՝ ոչ լինչ ձաշակել ։ գործ։ 23. 14։
*Ընհամարհանօք արհամարհեն զօրհնողքդ ։ յոհան։ ը։
*Ցանդիմանու քէ յնդիմանեցես զընկերդ քո ։ ողհ։ 19. 17։
*Վղբասցեն ողբս ձայնիւք ։ և ասասցեն. Քի շուտ ուռ
քի շուտ ասցաք ։ տիթո։ 2. 4։
*Ըայեցարուք և զարմացարուք զարմանոս ։ ամբակ։ 1. 5։
*Օ՝ամ ջանս ջանասք, զի ի մնել յայսմիկ վայելել մար-
թասցուք ։ ղուկ։ ժը։ 14։

Ըազում անգամ ևս ի ձեռն յաճախականի ի ուսուցա-
կան մակբայից։ գր ։ * Ընաւելասիս հաստատուց
զայն ի վէր քուր ։ գրիգոր վիայոսէր։
*Վնճանալ երանելոյն գնա, զի մա այլ ձգնիցեն ։ ասքան։ յակ։ 11։
*Ընս ևս ք գևս ի հաւատոյն հաստատուեցայն ։ ասքան։
*Վարէ յայժ խոր խոցեցաւ մուշկանն խաւարասուքս ։
եղիշէ վքո։ գլ։ ը։

ԳԼՈՒԽ ԽԵ.

Յաղագս Տեսակաց բայից.

Տասակք բայից նկատելին են ընդհանական և ընդ-
ոչղոլական նշանակուԹեան իւրեանց. ուստի և բայք
կրկին են ընդ տեսակին. նախադաղափար, և ան-
ոչղոլական։

Նախադաղափար կոչ նախատիպ բայք են. որք կան՛ ի
նախկին նշանակուԹեան իւրեանց. Թէ պարզ էին,
Թէ բարդ, և Թէ բաղադրեալ. և ոչ ոչանեն զառա-
գործողին միայն. այլգան, Խարկանամ. խոնարհիմ.
զարԹնուամ. ևն։ Այլք կոչին նախափաղափար, ի նախատիպ
ոչ են եղեալ դաղափար և տիպ անոչղոլականաց. մանաւանդ
Թէ՝ իբրև արմատ նոցին։

Ի՛նչ անոչղոլական կամ ածանոչական բայք են, որք ի՛
ձեռն ածանոչակերտ մասնիկանն ոչգան՝ ածին և իբր-
Թէ անոչ-ոչանին յայնպիսի որպիսուԹիւ, որով նշանա-
կեն ոչ միայն զգործողուԹիւն առնողին, այլև գործել
հրաղին՝ ի ներգործելոչ անտի արարողին. պարգան, Խոր-
հացուցանեմ. խոնարհեցուցանեմ. զարԹուցանեմ. ևն։
Ք առնեմ՝ զի այլ որ բանիւացն առնեմ, զի խոնար-
հեացն. առնեմ, զի զարԹիցէ. ևն։

Ընդ՝ ԹեպԹե բաղադրեմ բայք լինին անոչղոլականք, բայց
առաւելապես չեղբարականքն. պր, Ձեռնեմ, ձեռնո-
ցանեմ. մերձենամ, մերձեցուցանեմ. զայրանամ, զայրաց-
ուցանեմ. ևն։ Այս յատկաղդոչն ևս ձայնակրտականքն. պր,
Օգնեմ, գնեցուցանեմ. Թմրիմ, նմրեցուցանեմ. խանջիմ,
խոնջեցուցանեմ. ստղիմ, ոռեցուցանեմ. հանդչիմ, հան-
ցուցանեմ. ևն։

Ընդ պեպԹե է, զի գտանին բաղադրեալ բայք, որք Թէ
պէտ ի ձայնին ոչ են անոչղոլականք, այլ նախադա-
ղափարք, բայց ի նշանակուԹեան՝ վարին իբր անոչղո-
ղականք. և ասին ոչ ըստ ոչղոլական. որպիսի են
հատարակօրէն այն բայք, որք ձայնակրտական գոլով ի
քնքուչ Թաչնի բային՝ ի նմ յանգին. ոչ ի առա-
նել՝ ի սուտ։

Բշխատիմ,	աշխատիմ.	մեհեանիմ,	տաճարիմ.
Երկմտիմ,	երկնչեմ.	մնամիմ,	մօտիմ.
զբաղիմ,	պբաղեմ.	յուսահատիմ,	յուսահատիմ.
խոտորիմ,	խոտորիմ.	յօժարիմ,	յօժարիմ.
ծածանիմ,	ծածանիմ.	նոճազիմ,	նոճազիմ.
ծաղկիմ,	ծաղկիմ.	պատկառիմ,	պոռնկառիմ.
ծնրդիմ,	ծնրդիմ.	պատշաճիմ,	պատշաճիմ.
ծիւիմ,	ծիւիմ.	պարտապիմ,	պարտիմ.
հատաղիմ,	հատաղիմ.	սասանիմ,	սասանիմ.
հարկիմ,	հարկիմ.	տպրդիմ,	տպրդիմ.
հնազանդիմ,	հնազանդիմ.	վհատիմ,	վհատիմ.
հպատակիմ,	հպատակիմ.	վրիպիմ,	վրիպիմ. եւն.

Բայց պարտ է եւս գիտել, զի այսոցիկ բայիւ ոչ միշտ վարին իբր անցողականս, այլ նաեւ իբրեւ ներգործականս ըստ հնդրբական. ոմն առացաք ՚ի միջոյ ՚ի գլ. ծե.

Պիտելն է դարձեալ՝ զի երբեմն անցողականքն կազմին ՚ի ձեռն բայիս՝ պոլ. պիր, *Ընդհատիլ պոռ գործել ընդհատեալ ||. յր գործեցուցականն. որ է ասել, առնել՝ զի այլք գործեսցեն. սպե. յոհ. 3։

*Ընթեր ծոյլ իբր ունկն ոչ լսել, իբր միանգամայն պոռ լսել ||. յր լսեցուցականն նոյնպէս՝ գանգատիլ ընդ իբր միմեանս. եզեկ. ծե։

*Տայ եւ ժողովել ընդհատեալ կոտորեցին. զի ունկնդրեն զգոյշ ՚ի յիշատակ արանցելեայսն ||. ղեւտ. իբ. 10 ։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ։

Յաղագս թուոյ, եւ նմանց բայից.

Ասան թուոյ եւ դիմանց բայիցն սակաւ մինչ ունելիք ասել. զի զոր մինչ խօսեցաք զթուոյ անուանց, եւ զդիմանց դերանունացն, նորքօք յայտնին իբր իմիք եւ թիւրք եւ զդէմս բայից։ Օր ունի թիւրք անուանցն մտածին իբր եզականութիւն եւ իբր յոգնականութիւն եւ իբր յոգնականութիւն խնբանցն. ուստի եւ են երիւս. եզական, եւ յոգնական։

Եզականն է, որ նշանակէ զմիակի ներգործութիւն կամ կրելութիւն միոյ գործողի կամ կրողի. որ, Գործէ՛մ, գործեմ. ես։

Յոգ-

Հոգեւնականն է, որ նշանակէ զբազում ներգործուքիւն
կամ կրեալս բազում գործողաց կամ կրողաց. որ, Կոր-
ծեալք, գործեալք. եւն.

Պահք բայից են այնք, որք ցուցանեն զգործողու-
թիւնն զորոյ լինիլ որոշեալ անձին. և են երեք. Ներ-
գործական՝ գործեմ. Կրկրորդ՝ գործեմս. Կրրորդ՝ գործեմ. Կան-
ոն գործք և կրեալք, կամ նոր են, որ խոսի. և ըստ այսմ է ա-
ռաջին դէմքն, սրգոն, Կտնամ. պատմեմ. եւն. Նա կամ
նոր, ըստ որում լինի խոսիլն. և ըստ այսմ է երկրդ դէմքն
սրգոն, Կտնաս. պատմես. եւն. Նա կամ նոր, զորմէ լի-
նի խոսիլն. և ըստ այսմ է երրդ դէմքն. սրգոն, Կտնայ.
պատմէ. եւն.

Կ Ո Ւ Խ Ժ Ա Մ.

Յաղագս ժամանակաց բայից.

ամանակք, կամ ըստ հնոց՝ ամանակք բայից են,
որք ցուցանեն զառն կամ զկրկրս լինիլ յայս ինչ
կամ յայն ինչ ժամանակի. այ, կամ ի՛ն ներկայն,
կամ յանցեալն, և կամ յապագայն. ուստի և են
երեք. Ներկայ, անցեալ, և ապառնի: Նա անցեալ
քառակի նկատի. այսինքն՝ իբր անկատար, իբր կա-
տարեալ, իբր յարակատար, և իբր գերակատար:
Նա ըստ այսմ ժամանակք բայից ասին լինիլ վեց. այ, կրկ-
կայ, անցեալ անկատար, անցեալ կատարեալ, անցեալ
յարակատար, անցեալ գերակատար, և ապառնի.

Ներկայն է, յորում բայն նշանակէ զառն և զկրկրս յա-
ռաջիկայ կամ ժամանակի, կամ այժմ նորոգ սկսեալ
սրգոն, Ա՛ռնեմ, վարեմ, վարես. զննում, զննուս,
զննու. եւն.

Անկատար ժամանակն, կամ ըստ հնոց՝ յարատեւականն է,
յորում բայն նշանակէ զառն և զկրկրս սրգէն սկսեալ
բայց դեռ ի՛ նմանապարհն առ ի կատարիլ. սրգոն, Ա՛ռ-
նէի, վարէիր, վարէր. զննուի, զննուէր. եւն.

Կատարեալ ժամանակն, կամ ըստ հնոց՝ յարակայն է, յո-
րում բայն նշանակէ զառն և զկրկրս կատարեալ կամ վ-
ճարեալ. սրգոն, վարեցի, վարեցեր, վարեաց. զննի,
զններ. եւն. Ա՛յլ վասն ձևանալոյ յոգնականի սորա

յերկս

յերկիրդ դիմի՝ ունելիք ասել՝ ի յայլորդ գլուխն.
Բարեկատար ժամանակն է, յորում բայն նշանակի
գառս և զնիցս վճարեալ, և ժամանակ ինչ ևս՝ ի վե՛ր
անցեալ. ՚ըգոն, վարեալ եմ, ես, է. զենեալ եմ,
ես, է. եւք.

Վերակատար ժամանակն է, յորում բայն նշանակի
գառս և զնիցս ոչ միայն վճարեալ, այլև յետ վճարման
բազում ժամանակս ևս՝ ի վե՛ր անցեալ. ՚ըգոն, Ա՚արեալ
էի, էիր, էր. զենեալ էի, էիր, էր. եւք.

Ապառնի ժամանակն է, յորում բայն նշանակի գառս
և զնիցս երբ եղանելն, կամ երբ հանդերձեալ առ՚ի լի-
նել. ՚ըգոն, Ա՚արեցից, վարեսցես, վարեսցէ. զենից,
զենցես, զենցէ. եւք.

Ա՚ասն յորակատար և գերակատար ժամանակաց,
(ըստ որս և վե՛ր անցելոյ սահմանի եղանակին) գիտելի է նախ, զի յոգնական այդ կրկնակի ձևա-
նայ. Յորում առանց էի. գո՛, * Ա՚ստուարեալ եմք՝ ի
զբաղմունս իրաց Հին ‖ . լամբրոն. ՚ի Ղեւն. սող. 90.
*Խրատեալ էք յամօթաշունչ գրոց ‖ . ընդհանր.
*Ա՚նարեալ են սահք սքանչելի այդ ‖ . Ծնբ. ճառ. ՟ը.
*Ա՚կռնել էաք ՚ի մեզս մեր. այլ նա կեցոյց ‖ . խոսրով.
*Ել զձեզ, որ երբեմն մեռեալն էիք ՚ի մեզս... կեն-
դանացոյց յանձին խաչին ‖ . հոգոս. 2. 13.
*Ա՚կռեալ էին Հի՝ և կենդանիք այդ ‖ . լամբ. ոսկէն.
*Ա՚նթեթ լինիք ուրուք յաւիշտակեալ էցեն, գարմանին
անդրէն ‖ . եղիշէ. ՟ը.
Ասկ երբեմն էի՛. գո՛, * Ա՚նել ընտրհիւն վերկեալք եմք ‖
լամբրոնացի. ՚ի Ղեւն. սող. 68.
*Ել ձեզ դիմեալք են խաղաղանալ ‖ . ընդհանր. ԼՂՔ.
*Ա՚նհրաւեալք էաք ՚ի սատանայէ ‖ . լամբ. սող. 118.
*Ա՚ւ անուճանն քան Հնգեալք էին մեծամբ ‖ . եղիշ. ՟ը.
*Ա՚ը Թուխն մեզ, եթէ յաջողեալք էցեն ՚ի մեծուն....
կուբացեալ են ՚ի Հմարիտ կենացն ‖ . նոյնն. ՟ե.
Բ՚ոդ՝ որովհետև այս ժամանակը առաւել առանց էի
՚ի գործ ածին՝ քան էիմ, էիր և մեք յառաջինն մասին
առանց էի եդաք. մանաւանդ զի յայսպիսիս յաճախու-
թիւ էին ծանրալուր առնել զհնարհմունս բայից.
Գիտելի է երկրորդ, զի սք Թէպէտ նախագաս լինի
զոլ եական բայիւ Հևանան, ՚ըգոն, Ա՚առեալ եմ,
ես,

ես, ի. Թագեալ էին, էիր, էր. եւ, քայց ՚ի գործ ածուէր յետադաս լինելով վայելուչ ես կերպասուին. ՚ի քեզ եմք ապաւինեալ քեզի մայր ոչ մերոյ ‖ շաբ. լը.
*Նոյն մարմին է, որում դուդ ես վիճակիլ ‖ լամբ. ապ.
*Այս միայն է պատուական եւ անձատական յիկելցոյ, որ ՚ի հաւատս կործանել, եւ մեղաց լինի պաշտօնեայ ‖ ոսկիկ. կաթ. էջ.
*Ոչքա ՚ի վաղնջուց իսկ էին կուրացեալք ‖ եղիշէ. փ.
*Մինչ չէր երեւեալ հօրն արդարութիւն ՚ի յերկինից, չէր սկսեալ Աշմարտութիւն ՚ի յերկրէ ‖ նարեկ. ղը.
*Ո՞ գործ, որ ՚ի մեզ իսկ հրամայեալ, բարւոք եւ ընդունելի են յոյժ ‖ վարդ. հարց. իա.

Երբեմն այլ մասն բանիւ ես ըստ ինքեան. ոչ, * քան զ օրն լինելութիւն նզովեալ, եւ ոչ յորայ, կամ երկ մայ ‖ նարեկացի. ՚ի քառս. կը.
*Հանգոյն խաւար խոր և գիշեր ահարելոյ էր ՚ի վերջ ծնութեան մերոյ մածուցեալ ‖ սարգ. ա. պետ. 6.
*Ընդ հաք և մեք դերեալք՝ արդարև ՚ի մեզ ուռեցան անպատուութիւն կախեալք զկատակարանս մերոյ ‖ ղեւոնդ. յոտնաքանաւորն.

Զ-խոհելի ես երբորդ, զի սոցա եղակի երրորդ դէմն վասն ՚ի տեղի երից դիմաց ես, թէ իբրև եղական, և թէ իբրև յոգնական. ուրգոն, Զործեալ ես իմ, գործեալ ես քո, գործեալ ես նմ. գործեալ ես մեր, գործեալ ես ձեր, գործեալ ես նոցա: Զործեալ էր իմ, քո, նմ. գործեալ էր մեր, ձեր, նոցա: Զործեալ իցէ իմ, քո, նմ. գործեալ իցէ մեր, ձեր, նոցա. ից, * Ո՞վ ինչ ինձ ասաս գործեալ ես իմ, և ոչ յանցանս յանցուցեալ ‖ եղիշէ. գլ. ե.
*Ինդիր առաւեալ ես քո հայրդ ‖ վարդ հարց. գլ. ե.
*Ոչ ուսուցեալ ես ձեզ զայդպիսի մոլորուն ‖ եղիշ. ը.
*Ո՛վ թէ զայսպիսի ինչ գործեալ էր իմ ՚ի հեթանոսս, առաւել ևս հնազանդելին օրինաց իմոց ‖ անանիա.
*Եթէ լուեալ էր քո պատուիրանաց իմոց, լինէր քեզ իբրև զգետ խաղաղութիւն քոյ ‖ Եսայ. 48. 18.
*Ո՞ր ուրուք ըստ նմա բանս եղեալ ‖ եղիշէ. ե.
*Ալ աղիւ՛ իմոյ ժամ իցէ, ահա մուտացեալ իցէ մեր ցամ նեղութիւս և զարհուրանս ‖ Նարէն. ը.
*Ո՞ նմանէս խոնարհեցար առաջի իմ, եթէ թո գործեալ իցէ զայն ‖ վարդ հարց. գլ. ե.

*Ամա-

*Համարձուք ամենևքեան, որոց մոռացեալ լիցի զնոյն ։ ասաղ. 49. 22։

Զխոելն ի չորրորդ, զի այր քաղաքաւար անգամ առանց հաւանական բանի վարիցի ի բանս ուրդոյն, ի ստոյգ ծնանելոյ կարծանեալ. եւ ի յայնժամ կոչին պրոպէտք. եւ այս կարի յատկեալ ի գիրս մեր. զր, * ի ստոյգ անունդ զրկինն՝ սարգին ի մեզ ։ ծնդ. ձիե։

*Ա՛ահիանայու ծնելոյ՝ զանանահ զնորն յերկաւոսակ ձոզ ։ խորհ. գ. 67։

*Լսանալ ձորձանելոյ՝ կորսանանն վիճակեցայ ։ նոր. լէ։

*Այլ ի ծաղկահոտ գինի ոսկունգ ինչ ի ոգեալ, այնպէս ընել առանապար ի նմանէ քանիկն իմ հոգի ։ յովհ. ինոսա. ։

*Հանապան գնուելիս . . . ի գազանիս յածելոյ՝ և ի նոսանին նախորդել ի նոցանէ և գնանդրելոյն իւր յանձն առնու քնարել ։ նոյնն. ձիե։

*Ի բարեձեւուելիճ բանիցն զբարուզն անկնել (լեզուի), և զանպատեհսն բարձեալ չար անուճանի ։ ոսբգ. յակ. 8։

Զխոելն ի հինգերորդ, զի դրադեմք և քնդունելութիւք նեղդործական և հասարակ բայիցդ, մանաւանդ եւ գնոցդ ի օրինաւոր գործնէին և շահիմին, թէպէտ ի նոյ յանդիման. բայց երբեմն յիսկին նաև ի նոյնոյ. զր, * Ընձեղչեան կամաք ոչնչեալ զսարն՝ խոտորեցան ի բարուսն ։ ղամբրոսոյն . ի մեին. ասաղ. 20։

*Տեսին և անդ, զի գեհենեղեցիսն այրեալ հին ։ եղիշ. ճ։

*Ա՛յսոյ արար սա առ ամն, զոր խոտորեցնել հաւ ։ ղամ. պոպ։

*Ա՛ղաչեցնալ զղահլիճն՝ անասալ սիւնիկ սին ։ ճաղաքնա։

*Ա՛ն (գաբրիանոս) գաղտնի հաշտուն խոտորեցնել ի սիգ բանայ՝ տայ զբեռորդին նր ։ խոր. ի. 15։

Ասկ կրաւորականքն այսպիսի դրադեմ բայից եւ քնդունելոյն ց հասն հօրն և երբ ի բաղաքս լոի ի նեալ յանգին. զր, * Յօրինացն անկնելոյ եր զնայատ խնկնելն ։ խոսրով։

*Ա՛ն պատճառս մեղաց տացուք, զի մի պատապատելոյ՝ ի դրախտին արտաքս անկցուք ։ ասբգ. յակ. 10. յոյդ։

*Լսնկնել հերքեցան (հերետիկոսք) յեկեղեցւոյն քնդն. և սրով բանին այլ հատնել ի բաց քնկեցան՝ ոսր գնեթել աղտեղել անդամ յաստղ մարմնոյ ։ ընորհ. ընդհանր։

*Ճեռն է յայլ քնուելն այսպիսի կարդ շինելոյ ։ եղիշէ. ը։

*Ա՛ն բանդար ի վատնդելոյս զատ ի քէն պարգեւելոյ շնորհ ։ նոյնէ. ի քոնն. հը։

*Ղազր.

*Աղբամուտքիդ ձգտիլ ոչխարանել՝ ուր պայծառ լեռնամարգն գնան առաջի ՚ի Տոյնն. ՚ի քեռն. հիե։

*Ատաւ հանգստեան պնդոպեղը ուժգին մեղացս քո առաքեր ՚ի Տոյնն. ՚ի քեռն. հիբ։

*Պատուհանքան քոնծայիւք ՚ի սպասաւոյ Տեծոքեալ՝ գառ նայ կրկնակի առ սպարապետն ՚ի Յովհ. ՚ի նոյն։

Ա՛յլ երբեմն ևս եղեալ գնին, մանաւանդ յընդունելու՝ Քրիստոս. գր, * եզու իւրոյք պիտոյիւքն վարեցեալ՝ հաւք զարգ ի բարեպաշտութիւնե ՚ի ոսկ. յայ. 8։

*Պողպատեայ (ըստ առնանայ) յերբեմն հոգեկեալ մեծաց Քրիստոն ՚ի Եփեսոս. ա. 53։

*Ա՛նան կալայց ՚ի յանեղծուկէ վրկուած փոնեցեալ յաւ սոյն ՚ի Նոքեմ. ՚ի քեռն. յբ։

*Վա՛ւ ես ա՛ր՝ որ սրբեաս զմեզ. ոմ՛ ընպրելոյն քո նա խատուսաւորեցեր մովսէսէ ՚ի Տոյնն. ՚ի քեռն. լբ։

*Ընդ՛ղ գործեցեալն ՚ի քէն պատմագրութիւք մեզ եռան աւետարանագիրն սբ Հարքն ՚ի յովհ. ԵՀոսոփ. ը։

Ա՛յսմ պարտ ե խնամալ և զեղբարկանաց. գր, * Քա նիճ զ քո վրկուած ծոմանել՝ հասիլ քաւուած ՚ի Նոփ. ծը։

*Ի պատուիրանապահութիւնէ խնդիք ղերեալ՝ եւկն ՚ի խոր գահել և ՚ի խաբել զիս ՚ի յովհ. ԵՀոսոփ. ծբ։

*Ընդ ոգեկեալն ՚ի հնոցին երգահեղել գոչեացուքի ՚ի շարականն. կոնն. ճբ։

Ա՛յդ՝ որովհետև առաւել յաճախել ՚ի յայտնիսիս կոյն քան թէ եղեալն, ովր և մեր ՚ի լծորդութիւնէ գործնկին ՚ի ներգործականն եղաք միայն եալ. որգան, գործել. իսկ ՚ի կրաւորական մնն զերկոսին ևս. որգան. գործել ի գոր ծեցեալ. Այսպէս եղաք և յընդունելութիւնս ոմանց ՚ի քայից։

Զ՝ետեղի է վերջերորդ, զի դրագիրք երբեմն յարեալ յեսական բայդ լինի՝ ՚ի գործ ածին ընդունին յամ ժամա նակս, ՚ի ներկայն, յանկատարն, եւ. գր, * Յաղթ. ցեալ լինիմք, և ոչ խոնարհիմք ՚ի Նոքեմ. ծե։

*Աստիպեալ լինելն քաղիւս քառնաւորքին ՚ի յովհ. իոն.

*՚Ի հրոյ ձեւացեալ եղեն կերպարանս ՚ի շնորհ. հրէայ.

*Օ՛ի և նոքա նմանեալ լինին աստ քինաւ Հօրն ՚ի Ոսոփ. յոյ. 7.

*Փոխադրեսցէ լեր յերկրպագութս ՚ի յերկինս ՚ի Ճառնոյ.

*Ընդեղծեալ լեալ, որ գործիցէ զգործ սուն հեղգութե ՚ի Ներսէս. 48. 10։

Պարտ է և գիտել, զի եթէ ՚ի սոսա դրադիմին ձայն ներգործականք, ուրեք ուրեք պահեն զներգործա-
կանութիւն իւրեանց։ որ ։ *Որ պատուէ զԱստն քո, և
զպատկեր նորին, զնոյն ինքն պատուեալ լինիլ ըզնա ։
որ պատուէ զնոյն ինքն ըզնա։ յովհ։ ևմատ։ ձէն։
*Ո՛չ հաւատացեալ լինիլ (արդարն) ըզկետս հոգւոյ և
մարմնոյ ։ որ ոչ հաւատայ։ ևմորով։
*Յանմահութիւն փոխեալ լինելոյ քո զմեզ ։ որ փոխեալ
եր քո զմեզ։ ափեմեռնգեղոս։
*Ո՛չ գետանալ լինելոյ կոյսն մանուկ զտիեզերատաստատ բըռ-
նաւորն ։ որ զգետաներ։ խոր։ ներքէ։ հոնիւ։
*Ո՛չ ջարմացումն զբոլոր դղերիկոսս եկեղեցւոյն ածել
լինելոյ որ ածէր։ յովհաննէս ևմէն։
*Ո՛չ սասանիլ ունելոյ իւրեանց ոչ մոռացեալ լինիլն ։ որ
ոչ մոռանան։ փրկիչոր հոգիներուս։
*Ո՛րովք եղեալ զգեցեալք զքո ։ որ զգեցան։ շաբ։ էջ։
Ա. ՅԼ պարտ է զգուշանալ ՚ի գործածուէ սոյ։

ԳԼՈՒԽ Ի։

Յաղագս Եղանակաց ըստ յն։

Եղանակք բայիդ են պէսպէս կերպիք կամ ասա-
ձանք նշանակելոյ նոյ զառս և զկերս, կիզքն-
նելոյ թիւս, և են չորս ։ Սահմանական, հրա-
մայական, ստորադասական, և անորոշ։

Յաղագս Սահմանական եղանակի։

Սահմանական եղանակն է, յորում բայքն արձակա-
բար և որոշակի նշանակեն զառս կիզ կերպ՝ առանց
յուցանելոյ զկախումն ինչ։ որգոն, Գրեմ. խօսիմ. գը-
նայի. տեսից. լեր։ Ընդ սմա բանք սահմանականք,
պատմականք, ծանուցականք, խոստացականք և հաս-
տատողականք։ եղանակաւ ձևանան։
Սահմանական ։ որ ։ *Եւ ամենայն ազգք տան՝ պատրաստ կ
՚ի կորուստ. և վարդապետ անխրատ՝ կորուսանէ կ աշա-
կերտսն ։ ևեղոս։
Պատմական. որ ։ *Եւ մահուամբն ազգաւորս քաժա-

նի Թագաւորութիւն Հայոց յերկուս. քանզի անուան ար-
գինն Թագ կապեաց Թագաւորել յեդեսիա. և սա-
նատրուկ բեռորդիներ՝ ի Հայս ‖ . խոր. Ը. 31:

Ծանուցական. ած, * Ա. յս ի նորին սովորութի (յո՛ սո-
տանայի). յորժամ՝ ի նեղսն պարսիկ յերեսս երևի. ոմն
և սըցին՝ որը զօրացան քինիւ, արար յետոյ ‖ . լմբ. հա-
Խոստացական. ած, * Ա. դիպող ժամու խորհեսցուք՝ ի
միասին ել. և ըստ խորհրդակցաւն բոլորիցն գրեսցուք
առաջի մեծուն ձերոյ զայն ինչ, զոր հոգին այ յու-
ցանէ մեզ ‖ . շնորհալի. ընդ.

Հաստատողական. գր, * Ա. յո՞ արքայ, քաջ՝ այդ այս-
պէս է՝ ոմն առաջերդ ‖ . եղիշէ. Գ:

Ա յս եղանակ բայից ունի կատարեալ ակս զվեց ժամա-
նակս. ցն զնեցիայ, զանկատար, զկատարեալ,
զյառաջակատար, զերկակատար, և զապառնի:

Ա յլ վն կատարեալ ժամանակի սը պարտ է գիտել՝
ըստ հին սովորութե լեզուի մերում՝ յորչինչ բայս երկ-
բորդ դէմն յորշնականի սը յանգիւր՝ ի նչ. ոմն, հատ.
գնացիր. լըր. բարձիր. ևս. այլ՝ ի նչ. արդեն. հատ.
գնացիր. լըր. բարձիր. ևս. կիր՝ ի այ. արդեն, կեր-
այ. շահեցայ. ևս, և կիր՝ ի բուս. արդեն, ի ուրա-
դարձայուս. ևս:

Ա յս սը պատճառն է, զի՝ ի նախնումն ղոդնակի նեղ-
կայն հրամայական եղանակին՝ ի գործ ածէին ան-
խոսիր՝ ի տեղի կատարել ժամանակի, շնչտ միայն դնե-
լով՝ ի վերջն հրամայականին:

Ըստ և յայնոսիկ բայս, յորս հրամայականի ներկայ
յանգի միայն՝ ի նչ. արդեն, Կործեցիր. հատ. ա-
սացիր. զօրացուցիր. մատուցիր. աղաչիր. բացիր. բարձ-
իր. թողիր. լըր. ընկեցիր. արարիր. արքիր. և որ ի
սոքօք, (թէ ներգործականք իցեն, և թէ չեզբականք),
կատարեալն սը ևս այնու յանգիւր դնելի՝ առանց շնչ-
ի. ոմն յայտնի երևի՝ ի ձեռագիրս. գր, * Ա. արդ
չար գործեցիր, զոր արարիրդ. Գ՛՛՛ոց. 44. 5:

* Կատառս բազմս հատիր իմոյ ընդուներ ‖ . ած. տաղ. 15. 29:
* Պահեցիք զնո զգուշութ, ոմն և առացիր ‖ . եղիշէ. Ը:
* Ընդէր զնորհուրդ նոցա չար՝ զօրացուցիր ‖ . մագիսք:
* Ընդ ջանալիս ձեր մարդացիր պատարագ ‖ . ժամագիրք:

*Յօ

*Յորինս իմ ոչ գնացէք ։ եղիսէ. գլ. 5. համար. 7։
*Ալ կոյսէ ճաղէ յախտաւոր ծննդեանն ։ ոտգ. ա. պետ. 3։
*Օ ստուերումն խաւար կալ շտուեցոյ քաղքէ ։ շար. ճիգ։
*Վասն եղանէ ոմն, և ես թողի զձեզ ։ ը. ճառ. 12. 5։
*Օ բաժակ մահու արբէք ուրախութ ։ շար. ճիգ։

Ասի յոյս հրամայականն ոչ յանգի լոկ ի նէ. այլ՝ ի բա. ի՛ ի բա. և ի նէ. ի՛ ի բա. և ի նէ. և ի լոկ ի նէ. ծրգոն, Վառօծեցայք. շահեցայք. խաստացայք. լուացայք. մեղայք. գոհացայք, ի նէ. դարձաք, ի նէ. հալածայք, ի նէ. հաշտեցայք, ի նէ. սրբացայք, ի նէ ։ ուսայք, ի նէ. լինիք երջանկայք, ի նէ. զրօսայք, ի նէ. վախճայք, ի նէ. ծանեայք, ի նէ ։ այլ նէ. զարթիք. և որ ըստ ոչ. զսոցա կատարեալ ժամանակն ի գործ ածէին անխափ. Հրճուեմ վերջաւորութիւն՝ այ. ծրգոն, Վառօծեցայ. շահեցայ. խաստացայ. լուայ. ևն. ոչ և եդաք յատաջին մասին ։ Լոկ երջանիկ վերջաւորութիւն՝ բա. ոչ ի տեսանել ի գործածուիս հանինեաց. յորոց բերցուք քանիք ի օրինակս. ծրգոն, *Ո՛չ լսեցայք, այլ սրբեցայք, այլ արդարացայք յանուն տեառն մերոյ յիսի քրիստ ։ վասնանակ ասելոյ, այլ լսեցայք, այլ սրբեցայք, այլ արդարացայք. ա. կոր. 6. 11։
*Վեղայք, և յանկողինս ձեր ոչ պղծացուսջ ։ հռոմ. ի. 89։
*Ո՛ւր այժմ՝ զի դուք փրկեցայսջ ։ եղիշէ վրդ. ը։
*Ո՞չ հանապատ ը այդ քան լրնեցայսջ ։ Յովսէփ։
*Ընդէր ոչ երկնչիսջ բնեալ զծառայն իմ ։ Լեւ. 12. 8։
*Ականեայ ժողովիլ, և ոչ հնչեցայսջ ։ շար. ոտ. 118. 36։
*Ո՛չ դուք ոչ այսպէս ուսեալ զքրս ։ եփես. 4. 20։
*Ի ոճսջ, զի ասացաւ առ այնոսին ։ Յով. 5. 21։
Յոյնպէս ե և՛ ի կատարեալն եղանակի բային. զի՝ * Օ՛ի ոգոգայիք եղիցուսջ դիւտանացին ։ ովս. 5. 1։

Ա՛յս գործածուի հասարակ եր առ նախնիսն մեր յամ բայս, բայ յերկուց բայից առաջ, պնեմ և գամ. զոց զկատարել ժամանակին դնելին նոքա և նէք ։ Լոկ յոյ (իբր առ ձի դարձուն) սկսան ոմանք վերջանակ նէ՛ ի գնել ը աշխարհաբառին. և զնոյն՝ ի բազում ձեռագիրս գրեանս մուծանել. ոչ երևի յօրինակէդ. որ գինի. *Օ՛ անմահ հոգիսդ մահկանացու տրտնջէ ։ եղիշէ. ը։
*Օ՛ մարմնին հեշտութիւն խաւար ոչերեցոյսջ ։ շար. ոտ. 18։

*Ա՛ղ-

արուել կրկնակի. Այսր՝ յերանակի նշանակելոյն. զի հրամայականն հրամայողականաւ նշանակի. զի, Ա. Ս. սուհետև յօժարեցեալ սիրելի առ աղեթս. Ծ. Ճ.

* Ի եղուս քո սիրեսցէ զլուսիկն ‖ . Նայեա՛ . Ճ. Ա.

* Անձամբ հարեսցուք զնեղուս. անձամբ հարեսցուք զանկ

սարկ. յակ. 5. յորդ.

իսկ սահմանականին՝ ճանուցողական. զի, * Ա. դրարու. Թի խոնարհի առաջնորդեսցի նմա ‖ . Ծ. Ե.

* Ընթի հաւատասջիք, և ոչ բաժանեսջիք ի միտս ձեր, չիք այն ինչ՝ զոր դուք ոչ կարիցիք առնել ‖ . Նայեա՛ . Ե.

Ընկերբդ՝ ի ձեռն շեշտի. զի՝ ի վերջին հրամայականին դնի շեշտ. սրգոն, Ֆանցես, Հանցէ. Հանցուք, Հանջիք, Հանցեն : Իսկ՝ ի վերջին սահմանականին ոչ դնի շեշտ. սրգոն, Ֆանցես, Հանցէ. Հանցուք, Հանջիք, Հանցեն :

Բաստ այսմ և՝ եթէ դիցի շեշտ ի վերջին ապառնւոյ առդրադասականին, ի արգելական մակբայ՝ ի սկզբանն, այսպէս իբր հրամայական. սրգոն, Ալցէ՛, մի կալցէ. ընուցու, մի ընուցու. բանալցեն, մի բանալցեն. և. որպէս և բազումք ներգործուք դնեն՝ ի խոնարհմանս բայից.

Յաղագս Աստուածային եղանակին.

Աստուածասական եղանակն է, յորում բայն նշանակէ զառաջ քան զկիրսն՝ ոչ ածականաբար, այլ՝ յուսմամբ գործի, ինչ եթէ ես, ինչ պատճառի, ինչ ժամանակի, ինչ տարակուսանաց, ի հարցման, և. որ աստուածասելով զինչանակեալ գործողն ի ցոյց, ի ես եթէ, ի ես պատճառաւ, և. յորս սակս իսկ այս եղանակ՝ աստուածային կոչեցաւ.

Ա՛ր՝ եթէ ես ցոյց նշանակեսցէ, կոչի ցոյական. և քաղաքական միջարկութեամբ՝ եղանիկ ընդ. և. Ա. յաղագս ժամանակին. որ սահմանականին. զի՝ * Արանի՛ թէ չէի պատահական այնմ ատի ‖ . Ալեքսիոս.

* Արանի՛ թէ . . . զարժանն ընտրել ինձ սուտ ‖ . Ասի. Ե.

* Այդ՝ թէ տեսցեն պատուհասանք աչացս իմոց ի զուրս հակ սպառուցս իմոց պատուհաս ‖ . Նար. ին :

Եթէ ես եթէ նշանակեսցէ, կոչի ենական. և ես ամանց՝ աստուածական, ինչ անկատարական. և ես

ցառաջ ՚ի ձեռն շաղկապիցս՝ Այնչ, ինչ, ոմն ինչ, ինչպէս, նա, ոմն ինչ, ևն. պր, *Այնմ ըստ ըմբռնեցս, հառաջեմ. ընդ այն ունկն մատուցանիցես, պատգամիմ ‖ . նար. իե.

*Պատասուր է ՚ի մեզ միտքս . զի ղեսարին գովիցէ, և զարն խոտիցէ, դատաւոր արդար է ‖ . գէնոփ. ւ.

*Ուրախ խառնեալ ՚ի միտս յուսակտալն՝ առաւել է, քան զի ոք բարձրագանչ աղաղակիցէ ‖ . ծնբ. ը.

*Վերամբակն հաւանեցուցանել տալ խնդրողին . զի պիտոյ և չիցէ արժանի ‖ . խոսրով. չեռափ.

*Յաճախ պատրաստ է (ասծ) տալ խնդրողին . միայն զի արժանին խնդրիցեմք ‖ . եփես. ծը. 6.

Այնմ ըստ պատճառաւ նշանակութեան, կոչի պատճառական. և բացատրի ՚ի ձեռն շաղկապիցս՝ Զի, որպէս զի, զի ոչ, այլ զի, ևն. պր, *Վասն տուժանն ի բարւոյն զի կերակրեցիցեմք . և ոչ զի կերակրելովք զոգի և զմարմինն կորուսանիցեմք ‖ . գէնոփ. 22.

*Ոչ յանդուգն անկանիցիս ՚ի մարտ, զի մի յետոյ զղջասցես ‖ . առակ. 25. 8.

*Ոչ զի առիցեմք զազգականս , այլ զի սիրեցեմք զաղքատսն ‖ . եղիշէ. ՚ի խրատն հնդհանուր.

*Ոչ զի ունիցիք ձեզ յայլոսմ ժամանակի արդիւնս քաւարան. և ոչ ումեք կարօտիցիք ‖ . պաղ. ողջ.

Այնմ ըստ ժամանակաւ իւիք նշանակութեան, կոչի ժամանակական. և բացատրի մակբայիւքս՝ Այնչափ, մինչ չափ, քան, երբ, յորժամ, ևն. պր, *Ինչ բանս աղերսանացս խոսի , մինչև տեսանիցէ զնա դադարեալ յարտասուացն ‖ . սարգիս. ՚ի մեծ. յակ. 9.

*Այլ հնարք կինն ինչ գտցեն, մինչև մեռանիցէ ‖ . առ. 30. 7.

*Իբրև պահիցէ մարդ , և առնուցու զմարմինն և զարիւնն քան, զոյն լինելոյն բերանով իւրով ‖ . ծնբ. ՃԳ.

*Ընդ զառաքելնուն Քի գործիցեմք , հաղորդիմք յուսոյ հանգերձելոցն ‖ . խոսրով. ՚ի մեծ. ժողովոյն.

*Ածաց ցաւոց պատճառք, յորժամ բժիշկք զցաւսն զայրացուցանիցեն ‖ . գէնոփ. ւ.

Այնմ ըստ տարակուսանաւոր նշանակութեան, կոչի երկբայական, և տարակուսական. և բացատրի մակբայիւքս՝ Թէ, նա, գուցէ, որպէս ինչ, ևն. և շաղկապիւքն՝ կամ. պր.

*Թերեւս արդեօք ՚ի հանդերձեալ յաւիտենին ՚ի քէն զնոյն աշխարհաւոյ վայելիցեմք ‖ . յովհաննէս էմաստ. ՃԳ.

*Ինչ՝

*ինչ՝ որ էին քո, մի կորուսաներ. զուցէ աշխատիցին զու՝ ի խնդրել զնա՝ զի կամ գտանիցես զնա, կամ ոչ. և թէ գտանիցես զնա, սակայն քումն ոչ նմա՝ նեսցի ‖ . ՀԴԷ. Ճՠՠ. Է։

*Հրապուրեաց (արտաւազդ՝ զարտաշէս) զհայր իւր՝ ցասմնուլ արգասիս, ոյր թէ թագաւորել՝ ի վե՛ր ամի

խորհիցի ‖ . խոբէն. Է. 48։

Ա՜թէ ընդ հարցմանէ նշանակեսցէ, կոչէ հաբցական. և բացատրի մակբայիւքս՝ ԱՂԽԴԵՕ, ՂՀ, ԵՐԷ, ՂԽՠՐ, ևն. ՚ , * Ա՜ոնչցեն՚ք արդեօք զՀոգևոր օրհնուիդ ‖ . եղիշ. Ճ։

*Օ ի՛ևս տակաւին գատիցեմ կշռատմբեալ ‖ . յոբ. 39. 34։

*Ա՜րդեօք զնա՛մ եղեալ . . . քեզ՝ ի մէջ ածել Ջանայցեմ՚ք, ի՛րք ասպ յրզձալին քոյ հասանիցեմ՚ք ‖ . խոր . ա՜ . 6 .

*Ա՜ս արդ՝ զնաթդ օտար եղելոց՝ ի մօրէ կարիցէ լինել

ոք ծնօղ ‖ . ընօրհ. ընդհանր.

Ցասացելոցս աստ երևի, թէ ստորադասական եղանակն բազում օրինակաւ՝ ի գործ ածի. այ՛ իբր ըղձական, իբր թէական, իբր պատճառական, իբր ժամանակական, իբր երկբայական, իբր հարցական. և՚ Ոմանք զերկուս միայն դնեն, այ՛ ըղձական և ստորակացական, և թէական, (ըստ որոց եդ և հայրն մեր) . և ըստ երկուցն ևս զնոյն լծորդութիւն կրկնեն. օրգան, երանի՛ թէ տեսանիցեմ, եթէ տեսանիցեմ. և՚ . Այլք՝ ի գործածութիւնս հայելով՝ բազմապատիկ ևս գտանին՝ ի գիրս. և ամբին միակերպ լծորդին ։ Իսկ զանազանութիւն սոյ նկատի միայն ըստ միջարկութեցդ, ըստ շաղկապիդ՝ և ըստ մակբայիդ յարելոց՝ ինն. թէպէտ բազում անգամ առանց սոյ ևս լարին։ Այլ և մեք զմի կերպ միայն ի գործ յառաջին մասին առանց միջարկութեանէ և շաղկապի. յոր եթէ յարեսցի միջարկուն՝ ինչ ըղձական, կացուցանի ըղձական եղանակ. եթէ յարեսցի թէական շաղկապ, կացուցանի թէական եղանակ ։ Այս այսմ խնդ և զայլոց։

Այս եղանակ ունի զերկուս յատուկ ժամանակս. այ՛ զանցեալ. օրգան, Տեսեալ իցեմ, իցես, իցէ. և՚ . և զապառնի. օրգան, Տեսանիցեմ, իցես, իցէ . և՚ .

(Ա՜ս յոմանց ներկայ ևս կոչի).

Ա՜ռաջի՝ յատուկ ժամանակս. զանցեալ իցեմ յերկուց աստի՝ յառուկ ժամանակս վերոյ նշանակ ժա-

մա-

մանական առհմանականին. Թէ ըստ ներկային, Թէ ըստ անկատարին, և Թէ ըստ այլոց։

Ըստ ներկային. պր, *Երթէ մեռանիմք, կեամք. և երթէ մեռուցանեմք, նոյն կենդանուն առնլի կայ մեզ։ եղիշէ։
*Ինչ անարժան եմք կենցաղ, կեցոյ ողորմութեամբ։ խոսրով։
*Անուն կրծնաւորք Թէպետ և զերկինս բանայ, մի մնանեն։ նեղոս։

Ըստ անկատարին. պր, *Երանի՛ Թէ զազատուէին, զոր նա ածէ բնուեցս, բարւոք ի կիր աշխատեին։ շնորհ։ընդհ։
*Օ՜ի՛ որ՝ որ ապաշաւէր մի մեղայ ետրոց։ ծնէ։ ծն։
*Ախեակ մնվախս զօձն պղնձի, զի որ միանգամ նայէր ի նա, կեայր և ապրէր։ նոյնն։ ծէ։

Ըստ կատարելոյն. պր, *Երթէ յարեայք ըստ քում, ասա զվերինն խնդրեցէք։ կողոս. 3. 1։
*Օ՜ի Թէ մահ, որ գլուխն և հիւանդութիւն, ի մեղաց անտի սկիզբն էառ, որչափ և առաւել հիւանդութիւնն։ սոփեր. ի Ներս. յոէ. 11։
*Թէպետ և մարմին եղև (բանն), սակայն ի վեր է քան զմեզս իբրև զաստ։ գէորգ. եսայ. 7։

Ըստ յարակատարին. պր, *Երթէ այսու կենօքս միայն յուսացեալ եմք ի քս, ողորմելի եմք քան զամենայն մարդիկ։ ա. կոր. 15. 19։
*Այլ Թէ ոչ եմք տեսեալ (զաղբատս), այնպէս Թողումք զնոսա։ ովսէբեբոն. ը. 4. յորդ։
*Այլ ողորմի (ասծ)՝ մինչչև զղրուսս չշմարտութիւնն բաղնեալ եմք հաւատովք։ լմբ. սաղ. 88։

Ըստ գերակատարին. պր, *Երթէ գարձեալ կր նչ առնա, գոյր նչ տեղի ապաշխարութեան։ ծնէ. ը։
*Երանի՛ Թէ յաջողեալ կենն ինձ ճանապրհք իմ։ սաղ. 118. 5։
*Երթէ ի դէպ ժամանակի կր մերձենալ ադամ ի պըտուղ ծառոյն...բարւոյ եղեալ կր նչ պտղոն։ շնորհ։ընդհ։
*Թէ կացեալ կր ի պատուի իրմնէն, պահկր զնա կենդանի նարարն կենդանի։ եփես. ծէ։

Ըստ ապառնւոյն. պր, *Կուլայ մոռացայց զչարն բնութեան։ լմբ. սաղ. 118։
*Երթէ զգուշացուցից, զանձն քոյ ապրեցուցեր։ նոյն. ի Ներս. սաղ. 50։
Փրկանքն Թէպետ և գայթակղեսջիք, սէ խոպատ կործանեսջիք։ գրիգոր մագիստրոս։

Ա՛յլ դիտելի է, զի ամենք զայլ ևս երկուս ժամանակս հնարեցին առորոգաստական եղանակին. ըստ զանկատար և զգերակատար, վերջաւորութեամբ՝ էցէ, էցէք, էցեք. էցեաւ, էցէք, էցեն. ուրգոն, Նայեցեալ, Նայեցեալը, Նայեցեալք. Նայեցեալաք, Նայեցեալքը, Նայեցեալիւր. Մերձեցեալ էցէի, Մերձեցեալ էցէիր, Մերձեցեալ էցէր. Մերձեցեալ էցէաք, Մերձեցեալ էցէիք, Մերձեցեալ էցէին. ևն. Այսց այսպիսի ժամանակաց բայից ամենևին օտար են՝ ի լեզու մերում. ոչ՝ Այսօր է՝ ի գրոց Թէոդ նախնեացն մերոց, այլ՝ ի տեղն այլ՝ ի կիր առնումն զսահմանականի անկատարն և զգերակատարն. ոչ և եղաք այժմ յորինակս՝ Ես Թէոփիլ՝ ի գիրս կոչ՝ (մանաւանդ այնչ յակոտոյ ի ծբնալ Հայրապետին) գտանին այսպիսի ժամանակք, զայլ այնը նորոգ մուծեալ են յանհմուտ լսաստակաց, ոչ և յայսո է քննողաց։

Յաղագս Ներգործականի եղանակին։

Ներգործի համ անորոշ եղանակն է, յորում բայն կիրս վերացեալ նշանակէ զառս կամ զիրս՝ առանց որոշման ժամանակաց, դիմաց՝ և Թուոց. ըստ Փրկիլ. բաղերբարել. խոնարհել. քնթանալ. լինել. և։

Այս եղանակ բայն վասն կոչի անորոշի, զի ոչ երբէք ի նմա ժամանակ կոչ, կոչի և անորոշ, զի դիմօք ոչ որոշի. և սակայն՝ ի ձեռն դերանուանց, կամ դիմորոշականաց տալով՝ կարէ նկատել՝ ի նմա կարգ կամ օրինակ դիմաց. ըստ, * Փրկիլն՝ ոչ է իմով ըստ Թուս, այլ՝ բոյն քնաւորդ ‖ . լսէ բանասէր. ՝ի Տիւնոսքէ. սաղ. 70։

*Կռո է բաղերբարելդ առ մեզ, և առ նոսին ‖ . Նաթ. ՝ի։

*Հեռանալեն նոքա առաքն է անդ՝ ըստ մեծին ‖ . լսէ. սաղ. 88։

Այս եղանակ բայն ձևանայ յատուկին դիմաց առնականն ներկայիցն՝ զոտառդ Տ՝ ի լ վերադարձելով. ըստ, Գործեմ, գործել. գործիմ, գործել. գանամ, գանալ. գանիմ, գանիլ. Թողում. Թողուլ. Թողնիմ, Թողանիլ. շահիմ, շահիլ. լինիմ, լինիլ. ևն։

Այս գիտելի է, զի՝ ի հնումն սակաւ ուրեք՝ ի կիր առնուին զվերջաւորութիւնս նկ, Թէ՝ ի հասարակ բայս, Թէ՝ ի ձայնաւորականս, և Թէ՝ ի կրաւորականս. մանաւանդ այնոցիկ՝ որոց ներգործականի ներկայն յանգի՝ ի ամ, և՝ ի ամ. այլ՝ ըստ վերջաւորութեանն ներգործականացն

ձևաց

Ձեւացուցանէին զնոսին։ Ասաւ վիսխանակ ասելոյ՝ Լինել։ Ծագիլ. բառնիլ. Լնանիլ. Թողանիլ. զեղանիլ. Եւ. ասելին, Լինել. Ծագել. բառնալ. Լնուլ. Թողուլ. զեղուլ. Հերձուլ. առնուլ. Եւ. այլ երևի յառաջիկայ օրինակսդ. * Իղծատեցար ոչ լինել քան զօրինան օրինաւոր ։ յամբաստանի. Ի նոցա եղիկ։

*Ի ծափել ձեռաւքն ամենայն ազգք բառնալ ատեր ձերում ։ անանիա։
*Յայնժամ ահաւոր նշանք լինիցին, պատասել վիմաց, հերձուլ վարագուրի, եւ ։ նահայ. 13. 32։
*Պարտ է ընդ ամենայն օրինանն մահկանաց ։ ղկ. 24. 44։
*Ի տայ Թողլ ձեզ ինձ պղծուածքն՝ պղծուածքն ի մէնջ՝ առանց անձնիշխան կամաց խնդրելոյ ։ ղամբ. ասպ. 60։

Եւ սակայն յորժամ հարկին պահանջէր, դնելին նաեւ վերջաւորութեան եւ. պր, *Ընդ արժանի նոյնել, և ոչ քնաւին առ այս անուանին, ոչ միայն որպէս, այլև անալոման ասպատան վարձկան ։ նարեկ. ի քառն. նէ։
*Ուսեցուք պղծելն յերևելիս ։ ղամբ. ասպ. 74։
*Օ՛ն ոչ չարաչար կիրքք մեզ քան զընտանեացն և ընտանին, անպատուել և անպատուել, առել և տալ, հարկանել և հարկանել, արտաքս անել և պրծել, քամասել և քամասել ։ ասպ. յոչ. 4. յորպորակ։
*Ի պատրօք աշաց արտասուացն լուանալ ։ խոսրով։
*Ի տանդեալ յուսահատութիւն՝ խոպատ կարծէ զինուցանելն ։ ղամբ. ի ճէն. ասպ. 20։
*Օ՛ասյն զայս և պօղոս խոստովանի ի միոյ Հոգւոյ պետանել բազմութիւն հնոցհայեն ։ ասպ. ա. պետ. 9։
*Յամանեցուսցեն ասր յիւ քրս զաղղեաւն գիր ընանել ի յիս ։ նարեկ. նէ։

Ա՛յլ արդ այժմ քանզի առաւել ի գործածուեն վերջաւորութիւն՝ եւ, քան՝ եղ, ոյլ և մեք այսպէս կարգեցաք յառաջինն մասին։ Ասի ի լծորդութիւն յանգելոյ ի ո՛ և ի ոա, ուրեք ուրեք զերկոսինն եդաք ի կրաւորականն. զի ուր վայելուչ քանին պահանջեաց՝ ալ գնել կամ ոա, քան եղ, այնպէս արկցին ի կիր։ Օ՛ն յայսպիսիս՝ յաւելս վայելուչ է այնպիսի վերջաւորութիւն վարել, քան եղով. զի առաւել քաղցր է ասել, * Ի քառնալ մեղացն՝ քարձաւ և պատերազմին, որ ըստ այ և մարգիան։ (իգնաց. է. 13.) քան առել, ի քառնել մեղացն։ Այս եւս՝ առաւել քաղցր է ասել, * Ի լնուլ

Ձորոյն այնմիկ գիակամբք անթաղ մեռեալոցն ||, (Եփեսա. Ա. ԺԲ. 41.) քան ասել, 'ի լինանել. Լաւ այսմ և յայլսն խմա.

Զխաւելն ե ևս, զի այս եղանակ բայի՝ (ոյլ յիշեցաբբա. ռաջինն մասին,) իբրև անուն հոլովի ըստ գեռով՝ յեզ. կին ևեթ. սրգոն.

Ողոյնն.	Գոովել.
Ածս.	Գոովելոյ.
Տրս.	Գոովելոյ. 'ի գոովել, առ 'ի գոովել.
Յայց.	զ Գոովել.
Բաց.	'ի Գոովելոյ.
Գաս.	զ Գոովելոյ.
Գոգ.	Գոովելով.
Գաբ.	զ Գոովելով.

Նեբ. 'ի Գոովել՝ 'ի գոովելս. 'ի գոովելոց. 'ի գոովելն, կ ըստ գովելին. Ա. այսպիսի հոլովեալքս՝ գերբեայ կոչին. այլ վոխանակ բայի. զի չին յատկապես բայ. որովհետև ո՛չ նշանակին ըստ ժամանակաւ և գիմաւ. այլ ըստ մեջ բայի և անուան. զի իբր անուն հոլովին, և վոխանակ բայի վարին. զի, յասելն, *'ի խաղաղանալս իմոյ՝ ամբոխիմ ||, (Նաբ. հա.) գերբայս 'ի խաղաղանալս՝ իբր անուն հոլովեալ ներգոյական հոլովիւ եդեալ ե իբր բայ. ոչինչ ասէր. յորժամ խաղաղիմ, ամբոխիմ.

Զխոել պարտ ե և զայս, զի 'ի հոլովիլ այլ՝ բազում անգամ նախդիրն զորութիւն դնի 'ի տրականն. զի, *Ոչ ինչ կեցուցանել, ո՛չ կարաց անտես առնել ||. փոխ ասելոյ, որ ինչ 'ի կեցուցանել. Եփեսոս. Գ. 10.

*Հան զասատեղն և զյանդիմանելն՝ ողբերն Թոմի թէ զօրաւորագոյն ե՝ խոնարհեցուցանել զերբայ հոգիսն 'ի հնազանդութիւն ||. այլ առ 'ի խոնարհեցուցանել. սոփոնի վրդ. 'ի Ել. ա. պես. 4.

*Ընձեռեալսան եղև մարդն առնել զգարբի, և հակել 'ի չար ||. այլ 'ի առնել, և 'ի հակիլ. Եղնուկ. ծբ.

*Օձարաւեաս կոչեաց առ ինքն՝ արբուցանել զջուրն կենաց ||. այլ առ 'ի արբուցանել. Ընդհ. Լուկ.

*Ով ոք եր՝ որ օգներ արշաւայ, ընդդեմ կալ հռովմայեցւոց ||. այլ առ 'ի ընդդեմ կալ. Խոր. Բ. 23.

Ե՛ս երբեմն և 'ի մեջ սոյ և 'ի մեջ նախդրին անկանի ընդեր սոցին. այլ, *'ի ջերկրորդն խուզել՝ զնախ-

Նէն կորուսեալ ‖ . փոխանակ ասելոյ , ի խուզելն զերկդն՝ զնախնին կորուսեալ . նար . ծէ :

* Ալ չէ ժամ յերկարաձգուէ առ՝ ի զպարտսն Հատուցա-
նել ‖ . փոխ ասելոյ , առ՝ ի Հատուցանել զպարտսն . նար . հը :
* Ալ պահասեցուցաներ զաջողուածն աջոյն առ՝ ի զլու-
սոյդ մատունս բաշխել ‖ . փոխանակ ասելոյ , առ՝ ի
բաշխել զլուսոյդ մատունս . նար . հը :

Պիտոյս եկեալ ըօրօք բազմօք՝ ի բասեան՝ առ՝ ի երթ-
թեալ ի Հայաստանեայս նոմանել ‖ . փոխ ասելոյ , առ՝ ի
նոմանել զՀայաստանեայս ի երթեալ . յովհ . իմ :

Պահելն և դարձեալ զի անկրկնոյթ բայն յորժամ յա-
րի՝ ի նախադրութիւդ . Ալ ասն , յաղագս , ըստ , փոխանակ ,
զինի , յետ , երբեմն դնի առանց Հոլովմանն , ևիչ եթէ զո-
րութիւն Հոլովեալ ար , * Ալ ասն զնուռաբանութիւնն քնդ-
ունել աղօթեացդ ‖ . այ ևս՝ ընդունելոյ զնուռաբանու-
թիւնն . յովբ . ի . ի Տէրունական պատարագի :

* Ասրդարեն (կուչն քիս) յաղագս մարդարէական և
ածականս զհանդերձելն նախադասական . ոսկի . իմ :
* Ըստ բազմանալ մեծութեան՝ յաճախել ազահութիւն և ըս
յորդել ստացուածոց՝ զօրանալ չարակենցութիւն ‖ . ծէ . ձն :
* փոխ համառօտիւ ասել՝ Հրճնել զնա ‖ . Հռոմ . գլ . ժբ :
* Օ կնիկ մտանել արևու ձաշակեաց ‖ . վեր . գլ . ը :
* Ցնոտ զերկիւղն այլ Հայցել՝ անարատ առնել միտս ‖ . Հռո-
մ . ի . ի յեսուփերս . Ալ չէ պարտ յաճախել զայսպէս :

Երբեմն ևս , այլ սակաւ ուրեք՝ փոխանակ դնելոյ ի սեռական Հոլովն՝ դնի ի գործիականն . (Թէպէտ և չէ արժան ի գործ ածել) . ար , * Ալ ասն ընդունելոյ սո-
ղոմնութեանն յորդանանու զնոր աղաչեցուք ‖ . այ ևս ընդունելոյ սմա . ի Տաշպոյն :

* Ըստ ասի (որպէն) յաղագս անասնական գոլոյ ծննդեան ‖ . այ յիշեաս անասնին գոլոյ . ընդհանր .

Օ այս մի ինչ ևս արժան համարիմ ծանուցանել . երբ
զի Հեղինակք ումանք՝ (ըստ որոց եդ Հայրն մեր) .
յաներևոյթ եղանակին զերիս ժամանակս դնեն այսպէս .
Ներկայ . գործել . Ալիպեալ՝ խոստանալ , յաչխոյժ ևս գերա-
խոս . գործեալ գոլ . Ալիսանի . գործելոց գոլ . Ալայց
այս կիրառութիւն ոչ գտանի ի բարբառս մեր՝ զի փոխա-
նակ այսպիսի անցեալ ժամանակի՝ դնեմք զանցեալն ընդ-

ունելուն. որգան, Պատկեալ. խորտակեալ. ժամանակ. զօրացեալ. եւն: Իսկ սքի գալն զօրութիւն ունի ի քանս, զոր ունի այն անցեալն անեղեւութիւն. իջ, *Պատկեալ յուսերը զհայաստան ՚ես՚՚. վասնանակ ասելոյ. պատկեալ գոլ. ՚ի շարժինսդն. կանոն. ճԾ.

*Տեսից զառաջինսն ահեղաւորագոյ խորտակիլ՚՚. հատ. ա.
*Ընտացուք զաղօթսն առ նա ժամանիլ՚՚. լամբ. պատ.
*Յուզից զերաւունս քոյ միշտ զօրացեալ, և զանիրաւութիւնս իմ յաւէտ պարտաւորեալ՚՚ Դան. Ե.

Գ Լ Ո Ի Խ. ԽԸ.

Յաղագս Խոնարհմանն և Ջնջոցութեանց բայից. և Խղխմանց նոցին:

Ստեքս խոնարհմանս* և ջնջոցութիւնս՝ բազում անգամ ՚ի տեղիս միմեանց դնին ՚ի բերականութեան. ոչ և խոնարհիլն և ջնջորդիլն. զի վասնանակ ասելոյ, խոնարհմունք բայից, ոմանք ասեն ջնջորդութիւք, և ոմանք ևս վերացմունք. և վասնանակ ասելոյ, խոնարհիլ բայից, ոմանք ասեն ջնջորդիլ, և ոմանք՝ վերանալ. ըստ որում և մեք ուրեք ուրեք եդաք:

Զի սահայն մեծապէս զանազանին սքի յիւրեանս ըստ նշանակութեանն. զօրօրինակ զանազանին ՚ի միմեանց հոլովք և հոլովմունք անուանց. ոչ տեսցի այժմ:

Խոնարհմունք բայից են պէսպէս վոխվոխութիւնք մի և նոյն բայի ՚ի գանազան վերջաւորութիւնս, ՚ի դէմս, և ՚ի ժամանակս. ըստ չեզականին, և ըստ ՚ի չդնականին. որդեմ, Գործեմ, գործես, գործէ. գործեմք, գործէք, գործեն. գործէի, գործէիր, գործէր. գործեաք, գործէիք, գործէին. գործեցի, գործեցեր, եւն:

Ըստ այսմ և չայլ ամ բայս:

Ընդհակառակ վոխվոխութիւնք մի և նոյն բայից, զի սոքօք զկնի անին և խոնարհին բայք առ այս, կամ առ այն դէմս. առ այս, կամ առ այն ժամանակս, եւն:

Օրինակ՝ ոչ չանուծանս՝ պէսպէս վոխվոխութիւնք մի և նոյն անուանն՝ կոչին հոլովք՝ մի հոլովելոյ և թաւալելոյ անուանն չայնպիսի վոխվոխութիւն, ոմանք և ՚ի բայս պէսպէս վոխվոխութիւնք մի և նոյն բայի՝ կոչին խոնարհմունք՝ մի խո-

նարհելոյ և ընդանելոյ բային յատկական ազդեցութիւն։ Եւ այսպիսի խոնարհմունք բայից այնչափ են, որչափ վտ վոխն ու և նոյն բայն ի զինեն դնեմ և ի ժխիս։

Եսկ վերադրութիւնք բայից ոչ են պնասէս վոփոխութիւնք նոյ ի դիմաց և ի ժամանակաց, այլ՝ որոշմունք նոյն ի զանազան վերջաւորութեց սահմանականի ներկայի. ում և հոլովմունք անուանց ոչ են պնասէս վոփոխութիւնք ու և նոյն անուան, այլ՝ որոշմունք նոյ ի զանազան վերջաւորութեց սեռականացն և դերականացն։

Ընդ քանզի այսպիսի վերջաւորութիւնք սահմանականի ներկային՝ են չորք. ես, աս, ոս, ես, վերադրութիւնք բայիկ եա՝ ասին չորք. Ի առաջինն յանգեալ ի ես. Երկրորդն ի աս. Երրորդն ի ոս. և Չորրորդն ի ես. ի որովք վերին ամ բայք, և յծելով՝ որոշին առ այս, կիմ առ այս տեսանք վերադրութեց։ ի որում եղաք յառաջին մասին։

զորոց զօրինական թուխեսցուք առ կարգաւ։

Ընդ առաջին վերադրութիւնք են այսորիկ երեք օրինակք ներդործականն բայից՝ հանդերձ իւրեանց կրաւորականօք. Զործեմ, հատանեմ, ասեմ. գործիմ, հատանիմ, ասիմ։ Ընդ որս են և երկու օրինակք անցողականաց. Ո ծրագոյացուցանեմ. տաւարացանեմ։ Եւ երեք ևս ներդործակերպ չեզրակացեալ՝ Ջինեմ. տանեմ. խոսեմ։ գինեմն ի գործեցեալին. տանեմն ի հատանելին։ և խոսեմն ի ասելին։ Ո ստոս թէպետ յայլևայլ տեղիս եդաք յառաջին մասին. բայց այն եր վի որոշելոյ և եթէ զչեզրաւորականն ի ներդործականէ։

Ընդ երկրորդ վերադրութիւնք են չորս օրինակք ներդործական բայից. Ի ողջ. խոսանամ. քանամ, քանանամ։ Եւ երեք ևս օրինակք ներդործակերպ չեզրաւորականաց. Ջնամ. գնդանամ. պատանամ։ գնդանին իբրև զպատանին։ գնդանամն իբրև զնոսպանանն. և պատանին ի իմիք իբրև զքանանին։

Ընդ երրորդ վերադրութիւնք են չորս օրինակք ներդործական բայից. Ի ողջ. ընդենանամ. ընդենանանամ։ Եւ երկու ևս օրինակք չեզրաւորական բայից. Ո ասընանամ. զքանամ. որք ի իմիք առ խոնարհումն ընդենանանամին վերադրութեան։

Ընդ չորրորդ վերադրութիւնք են երեք օրինակք ձայնակերպական բայից. Ջողջիմ. անանիմ. գնդանիմ։ Հատանին քան կրաւորականն գործեցին. անանին ի կրաւորականն հատանին. իսկ գնդանին խոնարհի։

Ընդ

Ընդ առաջ են և երկու օրինակք հատարակ բայից. Ընդ
հին. ասացնիմ: շահիմն ըս կրաւորականի գործեմին. և ա-
ռանիմն ըս կրաւորականի հատանեմին: Յոյզ զանկանոն
բայս. որոց ունիք առ առաջին տեսակ լծորդութեց
վերաբերին. և ունիք առ երկրորդն:

Յայսոսիկ լծորդութիս բովանդակին ամ բայք լեզուիս
Հայոց: յորս թէ ունք ըս որոց խոնարհին, ուսանիցուք
զինքնին կարէ որոշել. եթէ բարւոք ի միտ առցէ զայն
ամ, զոր եդաք յառաջին մասին: Ասացք զգուշանալ և,
զի մի բռնադատեսցէ զամ բայ՝ ուր և իցէ՝ յամ ժամա-
նակս և ի դէմս խոնարհեցուցանել. մանաւանդ զայ-
նոսիկ, որք են ըս օրինակօք հատանեմին և ընդոծանին. զի
թէպէտ և եդաք միք ըս նորօք զամ առ ամբողջութիւ
գործոյս, բայց քերթողին ևս պատուհ հայիլ ի վայելու-
թիւ լեզուիս. և ըս այնմ վարել զնոսին:

Եւ առ զգուշութիւն այսր՝ դումանս ի բայից անտի, որք
են ըս օրինակաւ հատանեմին և ընդոծանին, և այլոց ևս
ունանց, պակասեալ եդաք ի դէմս ինչ, մանաւանդ կա-
տարեալ ժամանակին. և զումանս ևս կարդեցաք խոտո-
ւմանք իւիք. ըս որում գտաք ի շարադրուս նախնեաց:
Կան ծանուցեալ անդ՝ թէ այս ինչ բայ, որ ըս այսու-
րինակաւ պարունակի, ըս այլով ևս լծորդի. որպէս զի
շարադրողն՝ եթէ տեսցէ, թէ այս ինչ բայ ըստ այսմ
լծորդութիւ խորդ դնի ի շարադրութիւնն՝ զոր առնէ,
ըստ այլում օրինակի լծորդեսցէ. և զվայելուչն ընտ-
րեսցէ:

Եւ ևս պարտ է զգուշանալ ի գործածութիս կրաւ-
բական բայից. զի բայ ի յառաջին լծորդութենէ,
որք են՝ Կատրծեմ և հատանեմ. և որ ընդ նորօք. ոչ
է արժան յաշխատել զկրաւորականս այլոց լծորդութեց
բայց եթէ զկատարեալն և զապառնին և եթէ Անան-
անդ զի բազում ևս ի նոցանէ ի կրաւորականն պակա-
սին. ըս որում կարգեցաք յառաջին մասին: Եւ զոր
եդաք ևս անդ, ոչ է պարտ նաև զնոսին վարել անխտիր,
այլ ըս տեղւոյն, ուր հարկն ստիպեսցէ, և կամ վայել
չութիւն բանին պահանջեսցէ՝ ի բացատրութիս մեկնու-
թեց և մակացութեց: Զայսմ քեզ յարացոյց առ զնախ-
նիս միք, որք միայն ի հարկաւոր տեղիս. և ըս պահան-
ջելոյ բանին՝ ի գործ ածելին զայսպիսիս. ոչ է տեսանել

յօրինակիդ՝ որ զինի։ *] ոճանիկ, և նուիրեն զաղբանաւ ‖։
նաբեկայի։ ’ի բանն։ հե։
*]ետանիւ ընանիկ, և ոչ թժշկիմ ‖։ նոյնն։ ’ի բանն։ իբ։
*]ոյս են աղաչանք նախընծայ սկզբան պատարագին,
յորում գտանիդ երկնաւոր ընծանին ‖։ նոյնն։ ’ի բանն։ լէ։
*’ի խոնարհն առաւել ընդանի (շնորհք) ‖։ ոսկե։ յոէ։ 9։
*Հրեշտանեկին ամ ինչ հաւատովք վճարէ, և ոչ քրիս-
նուէ նմանի ‖։ նոյնն։ յոէ։ 2։
*Ոգի մարդոյ, որ ոչ թերէ պատուղ ածպաշտուէ...
լբեալ ընդանի ’ի պահպանուէին այլ ‖։ գէորգ։ 1։
*]ր երն՝ լինի։ և ստացչին ոտացանի։ և անտանելին տա-
բեալ լինի ‖։ շնորհալի։ կողն։
*Օ՞րօրինակ զօրեղ հանդերձ անկատած չոճանոյդ...
այսպէս ե և անհինչ անձն ‖։ վարդ։ հոբ։ է։
]ակ եթէ կրաւորականապէս դնեն խորդ Թուէսցի ’ի
սուտ, մարթ է կազմել զայն էական բայիւ։ ոմն և
նախնիք մեր առնէին։ զր, *] ոճայեալ լինիմ, և ոչ պայ-
ծառանամ ‖։ նարեկ։ կէ։
*] ոճայեալ լիներ ’ի գարշուէի ախտիցն ‖։ գէնոփ։ է։ 37։
*]ծայինքն ամ՝ հաւատովք նմայեալ լինին, և ոչ քրիս-
նուէ ‖։ նոյնն։ ա։ 45։
*]արչեալ լինին իշխանուէին հայոց ‖։ խորէն։ է։ 17։
*]ետեալ լինի արծաթին ’ի չար ծառայից ‖։ ծնբ։ քն։
*] ղեալ լինի սիրոյ իմոյ վասաքուածն ‖։ լամբրն։ ոսղ։ 25։
*]ւ այ ’ի հուր ընկեցեալ լինիցին ‖։ խոսրով։ ’ի տէն։ ձամաքբ։
*Կործ սենեկլեսոսիդ ե յոյժ այպանելի։ քզի առ դուսա
’ի քննուէ սրդիկան պոռնեալ լինի ածուէ ‖։ խոր։ է։ 30։
]ապ եթէ չգուցէ ինչ հարկաւորուէի։ և կրաւորա-
կան լինելն բայից ելոյ յայտնի, հնար է ’ի առղն կրա-
ւորականաց վարել զնեռգործականս նոցին։ ոմն երեք
բազում ուրեք ’ի գիրս նախնեաց մերոց։ զր, *Կու այն
երկիր ես, որ ոչ լնանաս ‖։ յր Թագ։ լ։ կնէ։ 22. 24։
*Յայսմ աւուր բանին դրուանք դրախտին ‖։ յովհ։ խոտոր։ ։
*Կերեզիքեր բանայցեն, և յարիցեն սկայազուանք ‖։ ծնբ։ ը։
*’ի ժմկէ, յորում բառնայ իշխանուէին մահու ‖։ նոյնն։ է։
*Օ՞գնական՝ լեր զնաշրդ ոչ հիզո՞ ‖։ նարեկ։ ’ի բանն։ լէ։
*Օ՞ղու ’ի վէր նէր աղբիւր ողորմուէին ‖։ լամբ։ ոսղ։ 124։
*Օ՞տակ ոչ ընան՝ զբազմուէն գետոց բնդունելով ‖։ նեղոս։
*]ոյոյդ լսելիքն (սիրանայ) առ’ի լսել (յուսահան) ‖։ յովհ։ խոտոր։

*Ոսկեբեր ցամաքեալք մարմնով ընուին ։ Ծն. Ք. ճառ. ը։
*Ի ընդացան ձեզ մեղքդ այդ ոչխիկ , մինչև մեռանիցիք ։ Եսայ. 22.14։

Օ այս մի ինչ ևս արժան համարիմ ծանուցանել աստանօր. զի նախնիքն մեր ոմն զնեղգործական բայերեքեան վարեին վասն սակաւ ուրեք զկրաւորականն վարեին ի տեղի նեղգործականի . պ , * Կդաւ զԹագ զասիացոցն ։ յո եզ. ա. Տիմ. 11.13. Հեսուփ։
*Յերեսս իւր օծաւ զվայելչութիւն ։ յո Հօր. Եպիքեմ։
*Ի ոճայայց սրբուլ զձեռս իմ ։ յո յոճայից. սաղ. 25.6։
*Հաժանեցայց զիւրքիմ ։ յո քաժանեցից. սաղ. 59.8։
*Արդ սոսկ զնա վարկանիցիս ։ յո վարկանեք. Նահայ. 1.5։
*Ընդրգեաց ած զայն առաջի . . . զի ոչ տանիւր զիւրեմ իւր և զնուաստս ։ յո ոչ տաներ. լամբ. սաղ. 86։

Ա.ՅԼ պարտ է զղուշանալ ի գործածուել այսպիսեաց, զի յաղագս բղխմանց ժամանակայ բայից, և վն կնքաւորելոյ ղիմաց նոցին՝ զեանգն է , զի այք են հետեւումնք խոնարհմանց բայից. իբր զի ի խոնարհիլ բայից յարմատոյ նոցին , (որ ի կանոնաւոր բայս մնայ անփոփոխ) , ծագին և հետեւին ժամանակք և դէմք նոցա ի ձեռն սահմանականի ներկայիցն և կատարելոյն. որպէս , Կոչ = եմ, ես, է . եմք , էք , են. էի, էիր, էր . էաք, էիք , էին : Կոչ = եցի , եցեր , եաւ . եցաք, եցէք, եցին : Կոչ = եցից , եսցես, եսցէ. եսցուք, եսջիք, եսցեն : Օ այսցանէ ներկայ գրէ հայրն մեր ի քերականութիւնն իւրում . տես. Ք. գլ. իէ : Եթէ կամիս , տես զնոյն։

Գ Լ ՈՒ Խ ԻԱ.

Խոտորմանէ ինչ ի խոնարհմունս բայից։

Ման ի հինն գրեանս ոչ սակաս խոտորմունք խոնարհմանց բայից , զորս անպատշաճ համարեցաք դնել յառաջին մասին : Զանոնք ոմանք յայնցանէ՝ ոչ են ի սովորութենէ, և ի յաճախ գործածութենէ. այլ ի սակաւս յոյժ . ոչ է տեսանել ի սոսին.
*Ընթայ ի նուաստանդիստան ։ յո քնթա. ոսկեղուն. փղ. 20։
*Ոչ ևս ինձ զբաբեաւ քոյ ։ յո լսեցի . կենսաբեր. ք. 24։

*Ոչ

*Ընդատաք մի՛ ընծայաք ‖ • յր անդատեցաք • ա • Տիմ • 1 • 12 ։
*Լիակ զմի՛ ոմն հոգևմայնցուց ‖ • յր կալաւ • Ճառընդ ։
*Ախանձորդ ի՛ շնամին եսպան զնա • յր սպան • Ճառընդ ։
*Ոյս խաչանման կացեաց զ՚ի պատիկըն ‖ • յր ենկաց • ափոխ ։
*Ընդեցես ասր եղբօր քումմ ‖ • յր եղեցես • Ծնն • 27 • 29 • յհ ։
*Ի՛ վերոյ քան զերկինս լեցես ‖ • յր լեցես • Քարոզող ։
*Ընդ կերեսսիք զղատիկն ‖ • յր կերկիցիք • Ծբ • ժբ ։
*Ասյց դուք սեռասնեսիք ‖ • յր սեռսիք • Նամոյ • 14 • 18 ։
*Օ՛ ի կեցեք, և մի՛ մեռանիցիք ‖ • յր կեցջիք • ափոխան ։
*Ընչ շահ գոցիք զ՚ի հնարիցս ‖ • յր գոջիք • խոհ • յոբ • 13 ։
*Հինանիք, և ի՛ միս առնոյիք ‖ • յր առնուիք • Նամոյ • 8 • 19 ։

Եւ այլ ևս բազմք, զորս աւելորդ վարկաք երկնել ։

Ա՛ս ոսոս վերադարձին և այսոքիկ բայք, զորս ոչ եդաք յառաջին մասին • Ընդանիմ • հեծանիմ • երդուիմ • երթանամ • գիտենամ • յղենամ • մտեմ • վերանին • դնանին • գումարեայ • վախճաքեայը • մի՛ խնայեաք • արձակոյր • սքանչանիք • առղանիք • դնանիլ • քրտանիլ, և քրտանել • չոգալ • լինոցել • եզոյել • լիք • եսյե ։ Վերադարձ առնլոյ, Ընդանիմ • հեծանիմ • երդնում • երթամ • գիտեմ • յղանամ • մտանեմ • վերանան • դնին • գումարել • փախաքեր • մի՛ խնայեր • արձակիր • սքանչանայ, և սքանչելի լինի • առղի • դնիլ • քրտնիլ, կամ քրտնուլ • երթալ • լինել • եզանիլ • ի՛ լեցի ։

Ամանք ևս յայսպիսի խոտորմանց գնին երբ Ծառատ՚ վե պարզ իմացուցանելոյ զմիւոս բանին • ոյլ են սքե ։

*Ընհաս եղայ ‖ • յր եղե • Նաղե՛ • ի՛ Ռէն • Երփերփոց ։
*Ասաւ ի՛ սրբուն սրբուքեցին ‖ • յր եմուտ • Ծափկոտ ։
*Արդասիրուբ կեցաւ ‖ • յր եկեաց • ոս՛ • ա • 37 ։
*Ընկեաց զքաղն իւր ‖ • յր ընկեց • ի՛ Ճառընդ՚իր ։
*Օ՛ հանգերձեալսն իմասատասիրք ‖ • յր՚՚ բուա • լամբ • աղջիկ ։
*Հայց գիտացիր դու ‖ • յր գիտեա • ի՛ոչ • ծբ • 5 ։
*Յօժարուբ հալածեցիր ըզ քնե՛ ‖ • յր հալածեաց • խոտորմ ։
*Ասացիք զնա ‖ • յր առացարուբ • առիքերեցան • ա • 14 ։
*Ի՛ պատմես զնմ արդարուբնն ‖ • յր՚՚ եր • լամբ • ասղ • 49 ։
*Ա՛ղ լեր ‖ • յր սղ՚ լերուբ • Տափնոպոս • ասա փափնի ։ Եւ այլեւս բազմք, զորս ոչ ե արժան առնուլ ի կիր։

Ասա այսմ են և այնք, որք երբեմն ըստ լծորդուե այլոց բայից դնին • ոյլ, Օ՛ղջացի • տարփացի • ջաղևիր • պահանջեր • յուսացի • ցնծացի • հերքեաւ • շահեաւ • մաքրե-

մարտնչեցաւ. կամեաց. հանեաց. լցեաք. անցեան. մնացայց. գնացայց. պճաստեաս. առաստեաս. տանիցեաս. խմաստ. ընթաստ. հանգչեցէք. քաղցեցէք. գոհաստցեն. բուսանիցեն. ևն. փոխանակ ասելոյ, Ո՞ղջայց. տարիացայ. ջաղխեցեք. պահանջեցեք. յուսացաւ. ցնծացաւ. հերքեցաւ. շատացաւ. մարտեաւ. կամցաւ. հանաւ. լցաք. անցին. մնացիք. գնացիք. գըճաստիս. առաստիս. տանիցիս. խմաստ. ընթաստցի. հանգչիցի. քաղցիցէք. գոհաստցին. բուսանիցին. և այլն։

Սղնպէս և յընդունելութիւն գտանին ինչ ինչ խոտորմունք. յորոց պարտ է զգուշանալ. որպիսի են այս.

*Որ արայն գեղեցիկ՝ այրարատեան կերտացող ‖. ՚ի կերտող. գրչիւղ Մատթէոսեան. ասա սրգիս վէպ.

*Ասանկ . . . . իբրև զօձաւ լըճանողաց ‖. ՚ի լըճանալ. այս է՝ լըճացողաց. հիւրընկալ աղէտ։

*՚Ի մեծացել խորհն վերծանեաւ ‖. ՚ի վերծնել. Եպիփան.

*Խուսուցանեալ բուսանին ‖. ՚ի բուսուցեալ. ագաթ.

*՚Ի սուին ծանեալ գիտացից ‖. ՚ի ծանուցել. Նար. կդ.

*Հոգևոր երկամբք ծնեցեալ ‖. ՚ի ծնեալ. Նար. հե.

*Կորնչեալ անցանէ ‖. ՚ի կորուսեալ. վարք հայց. բ.

*Ըզանենոյ մատեցելոյ ‖. ՚ի մատուցելոյ. յոբ. 31. 13.

*Հաւատայք ասելոցս ‖. ՚ի ասացելոցս. Նահաս. 18. 37.

*Ել գնի (չնորհն) արծաթով. այլ՝ հայիւն ելանելով յերկինից ‖. ՚ի իջեալով. գործք. 55։

Ուրեք ուրեք ևս գտանին խոտորմունք ինչ, որք երևին լինել սխալանք, կամ այլայլութիւք մատեալք յանհմուտ գրչաց, ոմն է տեսանել ՚ի սուին.

*Ո այս գիտաւ Թագաւոր ‖. ՚ի գիտեալ. ՚ի Ճառընտիր.

*՚Ի նշանացոյն ծանեալք ‖. ՚ի ծանեալք. Նահաս. 6. 70.

*Վերկաց պետրոս զսուր իւր ‖. ՚ի վերկեաց. ոչ ընդ.

*Ընկճատ զմեզ ‖. ՚ի անկճատեաց. ագաթանգեղոս։

*Ըստ եթէ ՚ի միջնէ վախայք ‖. ՚ի վախեալք. Մատթէոս.

*Ընդարուբ ննջեցիս ‖. ՚ի ննջեցեալս. ագաթանգեղոս։

*Պահեցի զանձն իմ, զի մի կերբեյց ‖ ՚ի՛՛ բայց. ՃՇ. 1. 12.

*Ընդարուեմ ուսուց ‖. ՚ի ուսոյց. գործ. 26.

*Ո՛ խարդ կարասցի ‖. ՚ի կարասցէ. Ճառընտ.

*Ողորմեա ինձ տէր, զի մի կորիցեմ ‖. ՚ի կորիցեմ. վարք հայ. ե.

Ահա սոքին, և այլ ևս բազումք յայժ՝ յայսմանէ սխալանք են.

ճն։քատ որեւմ տեսաք ՚ի քաղդատութիւնէ պէտս ձե-
ռաչրաց։

Գ.տանին և այլ ևս քաղմադիմի խոտորմունք, մանա-
ւանդ ՚ի նորոց հնարեալք. զորոց զբաղումն ևս մոռ-
ձին յաճախանացն և ՚ի շարականն, և յայլ գիրս. զորս
ոչ ե հարկ ասի ըս ասողիք յառաջ բերել։ Այլ պէտ և զնոյն
յայնց յիշել պատշաճ է. ըս զկրաւորական ասացն
առաջին լծորդութիւն, և որք ըս նոսա խոնարհին,
ըստ հասարակք իցեն, և ըստ ձայնակերպականք. իբրզն սը
միշտ ձևանան յանգիւս էոցոս ըս ներդործականին. ոյզ
և հայցն մեր յիշէ յերկրորդ մասին. փչ. իշ. Լսեք նորք
ուսուցչացն զայնս ՚ի էոցոս. և զայս առին ՚ի բայիցս՝
ջրկնում և փսխիմ. ևս՝ և յանկանոն բայից ինչ։ և ուր
և զտին ՚ի գիրս նախնեաց եղեալ, փսխանցուք. խաբեա-
ցուք. վարեցուք. դասեցուք. խօսեցուք. հաղորդես-
ցուք. խոստովանեսցուք. հեռևեսցուք. նմանեսցուք. ևն.
փսուխեցին զայնս. և եդին, փսխիցուք, խաբիցուք.
վարիցուք. դասիցուք. խօսիցուք. հաղորդիցուք. խոս-
տովանիցուք. հետևիցուք. նմանիցուք. ևն։ Օրս իբր
օտար և նոր տարագրել արժան ե ՚ի լեզուէ մերմէ։

ԳԼՈՒԽ ԻԳ։

Յաղագս ընդոստանելոցն։

Ինչ ընդոստանելոցն է պատճառ։

Ընդոստանելոյն ե սման բանիւ, որ նշանակէ զնոյն
՚ի յառնելոյն ե, ՚ի կրելոյն ե. և մերթ զառա-
ջին զնոյն ըս ժամանակաւ. օրդոն, Ա.յտոզ. այ-
բեալ, կ այբեցեալ. այբեցոց. այբելի։ Օ ի
այսցն նշանակէ զնոյն յառնելոյն ե այբելոյ զայլ ՚ի ներ-
կայ ժամանակի։ Այլ այբեցեալն նշանակէ զնոյն ՚ի կրե-
լոյն ե այբման յանցեալ ժամանակի. Նոյնպէս և այբե-
ցոյն ըմնապէս նշանակէ զնոյն ՚ի ներդործելոյն ե այբելոյ
յապայն. և այբելին՝ ՚ի կրելոյն ե այբման յապառնին։
Զորս ամ երևի, ընդունելութիւք ունելով զզօրութ ան-
ուանն, ունին միանգամայն և զզօրութիւն բայի. զի ևն
իբր անուն ՚ի բայից բղխեալ՝ ՚ի ձեռն չորից վերջաւո-
րութեացս՝ օշ. եալ. լի. լոյ։ Այլ միանգամայն յուցանեն
զայն-

զայնպիսի առա և զկիրս , զորպիսի հշանակեն բայքն, յորոց բղխեն։

Այս մասն բանիւ կոչի ընդունելուլ՝ վ եր երկուց. Առնի՝ զի ընդունի զանուն ՚ի յատ ից, կի՛ ՚ի կրից, յորս իրն հշանակի լինել. զի որ այրէ, ՚ի յայրելոյն առեալ զանուն՝ այրող ասի. և որ այրի, յայրմանէ անտի՝ այրել կի՛ այրեցեալ կոչի, ըստ այսմ խմա և վ ր այլոցն։ Երկրորդ՝ զի յերկուց մասանց բանի ևս ընդունի զպարագայս։ Յ յան. ո՛ւմանէ և ՚ի բայ. ոյ՛ առնոյն այժմ։

Պարագայք ընդունելուլ ե՛ց են վ ց. Յ, Առ, Ձև, առեսակ, ժամանակ, Թիւ, և Հոլով։ Առն, Ձևն, առեսակն և ժամանակն՝ ըստ բայից. իսկ Թիւն և Հոլովն՝ ըստ անուանց։

Առք ընդունելուլ ե՛ց չորք են, ոյ՛ և բայից. Ներգործական. փրկող. փրկեալ. փրկելոց։ Կրաւորական. ղրկեալ, կ՛ ղրկեցեալ. ղրկելի, կ՛ ղրկելոց։ Հղղթական. ընթացող. ընթացեալ. ընթանալոց. ընթանալի։ Հասարակ. խօսող. խօսեալ, կ՛ խօսեցեալ. խօսելոց. խօսելի։

Ձևք ընդունելուլ ե՛ց են երեք. Պարզ. գործօղ. գործեալ։ Հարդ. կենագործօղ. կենագործեալ։ Հաղարեալ. ներգործօղ. ներգործեալ։

Տեսակք ընդունելուլ ե՛ց են երկու. Կախաստիւ. հնչող. հնչեալ. Ոչղողական. հնչեցուցանող. հնչեցուցեալ։ Ոմանք ըստ անուանց ևս կացին տեսակ ընդունելուլ ե՛ն՝ այսպէս. հնչողական. հնչողուլ ե՛ն, և. բայց այս կաղմուլ ե՛ն վերաբերի առ անուանս. զի այսպիսի բառք երբ անուն վաբեին։

Ժամանակք ընդունելուլ ե՛ց են երեք. Ներկայ. գերաւօղ։ Ոչեցեալ. գերաւեալ։ Ապառնի. գերաւելոց. գերաւելի։

Թիւք ընդունելուլ ե՛ց են երկու. Ենդհակառակ. ծագօղ. ծագեալ. ծագելի։ Հոդնակական. ծագօղք. ծագեալք. ծագելիք։

Հոլովք ընդունելուլ ե՛ց են տասն, ոյ՛ և անուանց. զորմէ զիտելի է, զի որք ՚ի եաւ յանդին, հոլովին՝ ոյ՛ զետ, գետոյ. ո՛ր, զօրացեալ, զօրացելոյ. զօրացեալք, զօրացելոց. և։ Եւ որք ՚ի լի յանդին, հոլովին՝ ոյ՛ եկեզեցի, եկեղեցւոյ. ո՛ր, գովելի, գովելւոյ. գովելիք,

վելեալ, զամենեսեան. Եւ ոչ ոք ի նոցա յանդգնէր, այլ հոլովէին
Ա. ոմն ոք ի նոցանէ, եւ եզականին հոլովէին՝ ոմն եւ
եւս. փոխարկելով զս առան ի ո. իսկ եւ յոգնակա-
նին՝ ոմք. ոմոց, ոմոցա. եւ.

Ա	ոմն. ոմոյ.
Ա	ոմոյ. ոմոյ.
Ա	ոմոյ. ոմոյ.
Զ	ոմն. ոմոյ.
Ի	ոմոյ. ոմոյ.
Զ	ոմոյ. ոմոյ.
Ա	ոմոյ. ոմոյ.
Զ	ոմոյ. ոմոյ.
Ի	ոմոյ, ի ոմոյ. ոմոյ.
Ա	ոմոք.

Ա	ոմոքք.
Ա	ոմոցա.
Ա	ոմոցա. ոմոցա.
Զ	ոմոս.
Ի	ոմոցա.
Զ	ոմոցա.
Ա	ոմոցք.
Զ	ոմոցք.
Ա	ոմոս.
Ն	ոմոքք.

ԳԼՈՒԽ ԽԵ.

Պիտելիք ինչ ի վէր ընդունելութեան ի տանտառուն:

Ասն ընդունելութեանց յանդելոյ ի օդ գիտելի է;
զի ի կրաւորական բայից ընդ ո՛չ ելանին ընդ-
ունելութիւնք վերջաւորութեամբ օդ. այլ ետ,
ւի և լոց.

Ոչ թէպետ ուրեք ուրեք դնի եցօղ. սրգան, Ա. յրեցօղ.
սիրեցօղ. առեցօղ. ևն. , բայց այսոքիկ ի գործ ածին ի
ներգործականս և ի չեզոքականս. ՚ի, * Օ. բանն ի բա-
ցիլն՝ (արար ասէ) մանկանցն յօղ, և քաղցեալ-
ացն հուր այրեցօղ. ՚ի ընդհ. ԼՂ.
*Ոչնմանեցնես գործէ (նաւասատուիկ) զևրըն սիրե-
ցօղս. ՚ի գիրս պիտոյից.
*Օ օրհնն դիւիցատեցօղք ամենն, և առեցե՛ք յուժկն՝ ևն.
*Օ արմատցո՛ւք ըզ ամենայն ազգն սատակ. ՚ի ընդհ. ԸՂ.
*Օ ընկնակ բարեաց և դու լինիցիս հայեցողացն ի
լերդ. ՚ի ասոգիս. ՚ի ՏԻՆ. Ճ. յովհաննու.
Յորս ընդունելութիւնդ՝ այրեցօղ. սիրեցօղ և առեցօղ, և-
դեալ են ըզբ ներգործականը. և ընդունելութիւնդ՝ հո-
ղեցօղ և հայեցօղ՝ ըզբ չեզոքականս:
Իսկ ի կրաւորականս՝ փոխանակ օղի դնելոյ եալ. ՚ի.
*Բարձալն ձգնութիւնք ի յերկիրն նուհատակեալ, և ի
յեր-

յերկինս պատկեալ ‖ . ՚ի շարադրոցն . կանոն . ՃՂԲ .

*Բացեր զաղեսեալ դուռն դրախտին ‖ . եղիշ . Ը .

*Ձարչարեալք արիւքաւր ընդդէմ մահու չար իշխանին ‖ . ՚ի շարադրոցն . կանոն . ՃՂԲ .

*Ո՛ր ամենս ՚ի միջնէ բամբասեն իրրու . . . . իշխամեղուս յօտար վայտակոց կերակրեալս ‖ . ասքէ . յոյն . 8 . յոյդ .

Սղնալ եմ և մի՛ հակառ քացիցս՝ եղանիկ, լինիկ և եմ . ղ՚ի սպառ ևս փոխանակ օղի միշտ եալ դնիմ . ոչգոն , եղեալ , եղելոյ . ևն . պր .

*Ո՛վ այսպէս ստորաքարշ եղեալոյս զաղօթս . . . . ոչ արար անտես ‖ . լամբրոն . ոսպ . 101 .

*Ո՛ւղիս փափկութեանց քո տացես ընկալ արժանի եղելոցն ‖ . ագաթանգեղոս .

Բաս այսմ և ընդունելութենէ այնց չեզոքական բայից, որք են ըստ օրինակաւ կապինոմային, ոչ լինին օղ, այլ եալ . ուստի և փոխանակ դնելոյ , Ո՛ արթնօղ . հարթնօղ . թաքնօղ . սարտնօղ . ևն . դնի , Ո՛ արթուցեալ . հարթուցեալ . թաքուցեալ . սարտուցեալ . ևն . պր , *Ընդ ղէն ոմն երազք զարթուցելոց ‖ . ոսպ . 72 . 20 .

*Ո՛վ կշտամբեր զհարթուցեալս ‖ . նարեկ . ՚ի քանն . ՃԸ .

*Տաց նմ ուսել ՚ի մանկունսն թաքուցելոյ ‖ . յայտ . 2 . 17 .

*Ո՛մինոմեացս զբարձրացեալ զսուր բարկութենէ ահաւորիդ սպառնալեաց՝ ՚ի սարտուցելոյս յերեսաց մերոյ ‖ . նարեկ . ՚ի քանն . ՃԸ .

Սղնալս և ընդունելութենէ գոմ բային հասարակօրէն ոչ դնի յանգիւսն օղ , այլ եալ . պր , *Ո՛ զուարճացուք զկնի եկեալքս ‖ . յն եկօղքս . խոսրով .

*Յորմէ վարսել հրամայէ (արամ զնիւքաւր) ՚ի սեսել ամ եկելոցն անդր ‖ . խոր . ա . 12 .

Թէպէտ ուրեք ուրեք օղ յանգիւս ևս գտանի եղեալ պր ,

*Կրուլ աւանդելոյն զմեզ զկնի եկողացս ‖ . ընդհ . ընդհան .

Զխոելն է ևս , զի բազում անգամ փոխ օղի դնելն դիմաւոր բայք՝ մանկամբս ոչ պր , *Որ առնէ զվեղս , (յն առնօղն մեղաց) , ծառայ է մեղաց ‖ . յովհ . 8 . 34 .

*Որ ասէ զեղբայր իւր , (յն ատեցօղն եղբօր) , մարդասպան է ‖ . ա . յովհաննու . 3 . 15 .

*Որ քննէ զսիրտս . (յն քննօղն սրտից) ‖ . հռով . 8 . 27 .

*Ատացօղն մի խնդասցէ . և որ վաճառէն , (յն վաճառօղն) , մի ողբասցէ ‖ . եղէկ . 7 . 12 .

Երբեմն եւս գնին անճանաչական անուանք ըստ նախանձուց. որդոյն, Աբիզէ. անարգուս. պահանորդ. գուսան. զարթուցիկ. եւն. այլ կիզող. անարգող. պահող. գուող. զարթուցանող. եւն. Երբեմն գնին անուանք բարդելք ընդ բայս եւ ընդ արմատս նոցին. որդոյն, Խարեբար. խնամակալ. հետամուտ. նաւակառոյց. քաղցրահայեաց. ընդհաքաչս. չարամաղթ. պարզևատուս. եւն. այլ քաղցրաբոյր. խնամող. եւն.

Վասն ընդունելութեանց յանգելոց ի եւ՝ գիտելի է, զի ոչ երբեմն երբեք բայ վաբին, և երբեմն երբեք անուն. ոյզ ունիմք ասել յերրորդ մասին. գլ. իե.

Դարձեալ գիտելի է, զի ոչ երբեմն գնին վախճանակ անելուածի. ոյզ երեւի յօրինակսդ՝ որ գինի. *Զհնոյ ուրախացեալք ի սերն այլ՝ մինչև չհամարեալ զինքեանս ի մարմնի, այլ՝ յերկինս ‖ . այլ չհամարել . եղիշէ. խոր. *Ոչ ներքինք շարժեալ կարեն, (այլ շարժել կարեն ,) և ոչ վերինք դրդուճեցուցանեն ‖ . եղիշէ. ե. *Օտարեաւն զեռեալ սկսան ‖ . այլ զեռալ . եղիշէ. ե. *Ընդառեալ հնարէր (ներքոյմի) առ հնարկ ի վէր ացոյց եւս սկայից ‖ . այլ վիապետել . յովհաննէս կաթ. *Որ ի խաչին մի իմ ծարաւեալ ի զողգոթային՝ զիս առնայնէ ինքեն խաչակցել ‖ . այլ խաչակցել . խոր. հանի. *Տուաւ ինձ ամ եշխանութիւն յերկինս և յերկրի՝ զնշխան ունս զատապարտել, և զհոգիսն ի դժոխոց վերածեալ ‖ . այլ զատապարտել , և վերածել . լամբ. պոպ.

Վասն պայման է ի գործածուէ սոյ զգուշանալ. վասն ընդունելութեանց՝ որք յանգին ի լոց, գիտելի է, զի ոչ միշտ երբ բայ վաբին, թէ ինեբգործական, թէ ի կրաւորականս, և թէ ի չեզոքականս. ինեբգործականս. պէ, *Ի սելոց են զբօճ և զոյժ առաւոր սպառնալիսք ի ձեռն ‖ . յոաննէսպապաոս. է. *Խնդրելոց է զվերժ յանիշատակուէին ‖ . գեորգ. եսայ. 5. *Ոչատելոց է զամ մարդ ըստ գործոց իւրոց ‖ . եղիշէ. ե. *Ձայ ընդունելոց էք զհատուցումն վարձուցն ‖ . ասո. գէո. ի ձէն. ա. պէս. 6.

ի կրաւորականս. պէ, *Աշտամբելոց եմ ոչ յօտարաց, այլ ի բերանոյ իմոյ ‖ . լամբ. ի ձէն. պոպ. *ի սոցանէ յաձախ վատաւորելոց եմ ‖ . նահաց. 12. 23. *Աստիւղայն տանջելոց են ի դատաստանի. անանիա.

* Ար-

*Պատասխանելոց են, որք դիտեն առնասիս, քան զի զ գիտեն. և ձևանան, քան գիտեն ‖ . առակ. յակ. 8։
’ի չէզոքականս. պ՛, * Ընդ զինչ արարիցէ մեղուական անձամբս, որ չեմ ապրելոց յահագին հրոյն . շաբ. կբ։
*Ելանելոց են ’ի մարմնոյ առաւ ‖ . եղնիկ վերջ. ե։
*Ընհատաւոքն կորնչելոց են ‖ . առանիա վերջ։
*Պատահելոց են ձեզ մեծամեծ չարիք ’ի վախճան աւուրց ‖ . ծնբ. ճաա. ծէ։

Ասյց գիտելի է, զի յառաջս գործածութեանն այսպիսի ընդունելութեան ոգեզայուցանէ զկապմութեան շարադրութեան։ վայ բազումք անգամ ’ի տեղի այլ գնեմք քան զայդ՝ հանդերձեալ, կամ առնել. և մերթ և՝ հատանէ. պ։
*Ելթէ հանդերձեալ էր քեզ լինել գործակից, պարտիւք և ձանապարհի նորին լինել հետևող ‖ . յո, եթէ լինելոց էր գործակից քեզ։ շնորհ. նկգ։
*Յորժամ հանդերձեալ էր ժողովել զորբևայրս, քան ’ի հօրէ ‖ . յո յորժամ ժողովելոց էր. շնորհ. նկգ։
*Եւ եթէ անառակս առնէ, ունի տակաւին վճարել առնոյն քեզ ‖ . յո վճարելոց է. շնորհ. ընդհանր։
*Յորժամ ըստ աւագացս ունիցիմք խօսել, երկիւղալիս մնօք՝ քանիցն հոգ տանիմք ‖ . յո յորժամ խօսելոց իցեմք. խոսրով. ’ի յոտոջաբանութենէ։
*Օ՞ պիտոյ են ինձ այն կեանքը, եթէ մեղօք հասանիլ ինձ կեալ ‖ . ’ի ճառընտիրս։

Երբեմն ևս դնեմք, պարտ է, կամ պարտի, ևն. պ՛, * Պէտ պարտի մարդ երանելոյ զառաքեալսն լուր մինչ ցվախճան ‖ . յովհաննէս ղևս։
*Եթէ արատ ինչ մեղացս տեսանիցէ յոք՝ (առաքնորդն) սիրով և արատաւորօք պարտ է քաջելոյ ‖ . նար. երթ։
Վայելի է ևս, զի ընդունելութիւնս գալոյ և լինելոյ՝ ունք ուրեք նաև իրք անուն վարին՝ նախադրեալ միայն հոլովելով. պ՛, *Եւ զգալոյն պատմեցէք ձեզ ‖ . յովհ. 16. ւ
*Յաղագս հոգւոյն զլինելոցս նախատեսեալ . . . . պատրաստէր ‖ . յովհ. խմաթ. ա։

Վասն ընդունելութեանդ յանդ գալոյ ’ի լի՝ գիտելի է, զի այս բազմանդամ կրաւորական և ’ի ձայնակերական և ’ի հասարակ բայից. և նշանակին իրքն լինելն . ծր. դն, պատահելն. հրաժարելն. դաւանելն. ևն։

Իսկ եթէ բղխեսցեն ևս ’ի ներգործականաց , ունին յայն-

Յայնժամ զդօրսն Լի օղլ · պր, * Մնչքն և առացուածքն՝ գուշակելեացն լինելն ‖ · յր գուշակողացն . գ . Տիմ . 3 . 18 .
*Առանձնացաւ գբն ընկալելեաց ‖ · յր ընկղմեալ . Եսայ . 24 . 9 :
*Ամենեցից լինելն դործելեացն ‖ · յր գործողացն . Հռով . 1 . 32 :
*Ել եթէ ծանր ինչ էր պատահանն , այլ՝ կոչելովն Նորա փորր էր ‖ · յր կոչմանն . Ծգբ . Ճռա . ը :
*Խնդան ընդէմ աքացելեաց ոչ ինասել , այլ՝ գոտս նոյ ծաղկոտ ‖ · յր խնդան ընդէմ աքացողաց ոչ ինասել . Գէորգ . 2 :
*Յարեաւ նախապատմելեն ‖ · յր նախապատմողն , որ է ասել՝ յարեաւ նա , որ յառաջն պատմէր՝ Լեհ յառնեմ . շաբ . է :

Ըստ այսմ վարին երբեմն և բղխեալքն՝ Լեհդրախտնայ . պր , * Ջանդլ կարէ և ոչ գնալ գնալեն , և ոչ տեսանել տեսանելեն ‖ · յր գնացողն . գ . Ժ . 35 :
*Ինչնչ այլ այսպէս զգուշալի լեցուբ՝ որքան զմիտս մարդկեղ ‖ · յր զգուշացող լեցուբ . լմբ . աղօթ :
*Պատկառելի է ազգ կանանց՝ առաւելքան զարանց ‖ · յր պատկառօղ . Նաս . ՚ի Ներս . Երգ Երգոց :
*Հօժարելի լեցուբ այսու Հետև մտանել ՚ի հանգիստ անդը ‖ · յր յօժարող լեցուբ . Ծգբ . Ը : Պաւլ ՚ի յաձախ գործածուելեն այդ պարտ է զգուշանալ :

Ըմանք յընդունելուեց ասեն դնեն երբեմն ևս և վերակ ընդունելուեց յանդելոց ՚ի նոյ , մանաւանդ ընդունելուեդ՝ խնդրելէ . պր , * Խնդրեմ ջերմեռանդն արտասուօք զքաւուի . և առնու զինդրելին ‖ · յաճախ . ծբ :
*Խրթև էառ (ոստիկանն) զինդրելին իւր . . . ոչ Լեռզոյր զատնեսցես Հ ‖ · յոհաննէս նոմ :
*Հրամայէ նմա առնդ ատ զինդրելին իւր (զՀայոց առումսն) ‖ · նոյնն :

Գխտելի է ևս , զի այսպիսի ընդունելուեդ՝ բազում անգամ յարելով յինական բայս՝ վարին զրելեդ իբր զինադրելի բայ . պր , * Ընկալելի է . . . երկուց հակառակ տերանց ծառայել և Համբյանալ ‖ · ընդհ . ընծ :
*Ընտրելի և զաղտուն է ամ մանկեայ՝ որ ոչ ընտրէ զչասի իւր ‖ · Ծգբ . Ճռա . ը :
*Տարաբերեալ մտայ զառաջնորդական պատիւ Հաստատ զգուշալի է ‖ · լմբ . ՚ի Ներս . պոպ :
*Ոչ է քնաւ Համարձակելի նոյ խօսել ինչ առաջի ոմէ ‖ · Եփեսեացոց . ընդ . գլուխ . ծբ . 28 :

Ա՛յլ գիտեալ պարտ է, զի բազում անգամ մինչ վարկ
լոյ զսուտ իբրև զճայ, դնեմք զանեւրելութիւն սոցին
եակաւն բայիւս՝ է, կամ գոյ, կամ դիմաղուրկ բայիւք՝
պարտ է, պիտի է, կամ. գր. *Հայոյ ինձ ոչ փոքր
է հիանալ ‖ . յր ոչ փոքր հիանալի է . ընդդէմ նմին .
*Ա՛յ զի այս սիրատակս այնոցիկ է գիտել՝ որ հոգւոյն
են առաքինութեանք իբրու սքանչելին յակոբեոս ‖ . յր ,
այս գիտելի է այնոցիկ, ևս. ոսկ. յակ. 4.
*Օ՛ի դոյ հաւատալ գոյ՝ ի մէջ ջրոյ, քան մեծաւեղ
՝ի մէջ նոցին ‖ . յր դիպեն առաւել լինիլ հաւատալի՝ ի մէ
ջոյ, քան մեծաւի մեծատանց՝ ի մէջ նոցին . ոսկ. յակ. 2. յոր.
*Վառնալ պարտ է՝ ի ծիւր և՝ ի չար ձանապարհի .
յր դառնալի է . ոսկ. 22. 14.
*Ա՛րժան է աստանօր մեծ գործ կատարել, և քաղցր
ասել առաքեալ ձառէդ ‖ . յր մեծ գործ կատարելի է,
և քեզ ինչ ասելի . խոր . ա՛. 20.
*Ա՛րագ արագ պիտի ունել զառաջինն ‖ . յր ունելի է .
սաղմոսարան . ա՛. 3 . յորդորակ .

Գ Լ Ո Ւ Խ . Ի Ե .

Յաղագս Վախաբրութեանն .

Վախաբրութիւն է մանն բանի, որ՝ ի յարիւնեան
ւմանն՝ ևս և յայլ մասունս բանի իբրև յանու
յս ցանկ զպարագայս ինչ իրին, զոր անուն
նշանակէ . իբր զի եղեալ յառաջոյ անուանն,
յայտ առնէ զայն ինչ , որ շուրջ զնրօք մտածի . և այս՝
կամ ըստ նշանակութեանն պատճառի . և ասի պատճառական
գր , * Վասն մեղացս ձառայք եղաք ‖ . վոլգ. հոլց. ծիմ .
Կամ ըստ նշանակութեանն ժամանակի . և ասի ժամանակա
կան . գր , * Ցնծա ցաւագին կինայցս այսոցիկ կայ ծնոյ
մեղ մահ . և չէ մահուն՝ մահն անմահ ‖ . ոսկ. ա՛. 6.
Կամ ըստ տեղւոյ . և ասի տեղական . գր , * Ա՛յսօրէ ակնդ
բեմին չէ հնար պաղատել ‖ . ոսկեբէ . ը .
Կամ ըստ կարգի . և ասի դասական . գր , * Օ՛ինին սորա՝
(յր իշխանին գրիգորի,) պայազատաց զինշանութեան
հայոց ամպատ բազդատուն ‖ . յովհ. կոն .
Կամ ըստ հանգիստուն . և ասի հանգստնական . գր , * Օ՛ն-

քեն

բեն սրբելոց այսը անդը դեղևին ։ առիթ. յովհ. 4։
կամ ըն ընդդիմութիւն. և ասի նոր հակական, կիմ ընդ-
դիմական. ըր, * Ընդդեմ ամբարտաւանութիւն պատ-
շաճ է կարգել զնոսաբհութիւն ։ գէորգ. 26։
կամ ըն որոշման. և ասի զատական. ըր, * Ասոյ ՚ի յեր-
կուց անդ ոչ մտին՝ մի մեղաց որ գործեցին ։ յե որդի։
կամ ըն փոխարկեն. և ասի փոխարկնական. ըր, * Ընդ փո-
քուն և անշուքոլն զանունդն շնորհեսցէ զարդ ։ շնորհ. նեղ։
կամ ըն միջնորդութիւն. և ասի միջնորդական. ըր, * Ի
ձեռն մարգարէիդ որդւոյն այլ ազատեսցան սիրելքըդ ՚ի
յանցանացն ։ յոաքիմ. գ։
կամ ըն կցորդութիւն. և ասի կցորդական, կիմ միաւորական.
ըր, * Խառը, որ յամբարտաւանութիւն և յոխակալութիւն՝ զո-
գին հանդերձ մարգիսոլն հաշէն ։ կճնդա. ծը. 10։
կիմ ըն բաղդատութիւն. և ասի բաղդատական. ըր. * Ոչինչ
ձեռագործութիւնն բարի ՚ի կիանոս մեր ։ լոմբ. ապին։
կամ ըն առաւելութիւն. և ասի գերադրական. ըր, * Վնեղ
՚ի վերոյ եղեակաւոցս կացցէ բանն ։ նոնոյ. 1. 1։

Ըդ՝ նախադրութիւնք բաժանին յերկուս ազգս. յո՛
՚ի հոլովակերտս, որք նախդիր կոչին. և ՚ի հոլով-
առուս։ Այ՛ հոլովակերտիչ, որք են, ՚ի. յ. առ. առ ՚ի.
յ. ը. և ընդ. տես ՚ի բառարանի։ ընդ որս տես և զ ըդ-
նակ այ՛ հոլովառուցանն, զորս ըն կարգի հոլովից եդաք
յառաջին մասին. գլ. ծը. Վախճելի է նախ, զի ոմանք
՚ի նոցանէ երբեմն առնուն զկիրկին նդիրն ՚ի միասին. և
ոմանք զայլ փոխանակ բուն նդրոյ իւրեանց, ոմն է
տեսանել ՚ի հետագայսդ։
Նախադրութիւնքս՝ ինչ ինչն, երբեմն առնուն միանգա-
մայն զբացառական և զնախդրիւք տրական. ըր.
*՚Ի դաւթէ ինչ ՚ի քո հազար աւ է ։ վարդան. առ. 83։
*՚Ի մերոյն հայկայ ինչ ցիշատակս երեսից վաղարշակայ
դառնին ամբ սմին ։ յովհ. կոն։
Նախադրութիւնքս՝ յառաջ ։ ընդ ։ ՚ի քէն ։ հետ,
առնուն միանգամայն զհայցական և զգործիականն. ըր.
*Կատանեմք զժամանակս կիւրեղի երկերիւր ամաւ յա-
ռաջ ։ զնեբատանեբայ (ժամանակն) ։ խոր. ը. 12։
*Ինն հարիւր ամաւ յետոյ ։ զաբբահամ շինեցաւ սիոն
՚ի դաւթայ ։ վարդան. առաջ. 109։
Նախադրութիւնքս՝ հետ, ՚ի ընդ, ընդ, առնուն երբ-
եմն

քեանն զբաղաքականն և զգործիականն, մանաւանդ՝ ի վայ-
ելչն կենաց քոյիւք. ոմն և նախադրութիւքս՝ ծերչ, ծօթ,
հոտ, առնուն երբեմն զտրականն և զգործիականն. տե-
*Կաղելոյն պատուհոյ՝ ի միջ պողոտայիցն՝ չորս ասպա-
րիսաւ հեաե՝ ի քաղաքին ‖ յայտնու. յայտնեալ. ՔԲ։
*Երբ այրն՝ ի քոյեաց՝ ի միջոյ ասպարիսացն է ‖ Լուկ. Կրկ. ԺԲ. 10
*Ասէչ հր գանձն կեհ մ՝ մղտնաւ երեք ‖ Մատթէ.
Նախադրութիւքս՝ ծերչ, ծօթ, հոտ, երբեմն հանդերձ
նախդրիւն ասս՝ առնուն զվերջնահոդով տրական. տե-
*Ասէչ աս նմին հանդարեալ ‖ երկնից՝ ի գով. լուս։
*Այծ աս այլ կաղայց (զհողեղէնն բնութիւն) ‖ սուրբ. յոյն.
*Հոտ աս նմին տեսանել և զնա եկեալ յերկինից ‖
Կիպադոկիոս Ք. Ի. 28։
Նախադրութիքս՝ շուրջանակի և հանդերձչ, երբեմն՝ այլ տա-
հաւ ուրեք արտաքոյ սովորութե առնուն զսեռական. տե-
*Շուրջանակի նոր յարդ ազգաց կալուածոց ‖ յովհ. ԺԱ։
*Յողղով՝ ի նոսա զմանն արքունի. . . հանդերձչ առան-
ձին մնից և ոռնկաց ‖ Ղուկաս. Ք. 21։
Զհանել ի երկրորդ, զի զտանին և և նախադրութիք
լինչ, զորս ասեք ոչ եդաք յատացին մասին. մի զի ա-
նախնիս մեր հազիւ ուրեք երևին նոքին, և կիր յոտա-
նաւոր քանս միայն. որպիսի են այս. Յառջ. Լանց. հան.
տաս. հեաե. հեաե՝ ի հեաե՝ ի յեաե. ընկնեալ. եանե. քաչաս. փոյտա.
պաքեքեր. փեպ վերոյ. պեռ. ղերքե. ղեռ. հեռ. ։ Ընդ որս զա-
սէ և քառս չաս՝ ի վարձին վինակ նախադրութեա՝ քոյ. տե-
*Յառջ մնոյ երկրացուս՝ զնեցին ունել քարեմատուի ‖ պետ.
*Յառնչ սբ (վերչին) առաւօտին սաղմոսք ‖ յովհ. ինաս. ծն.
*Այնք ոմանց յառ-ջնոց գոյացուեցին Հշմարիտ ի ‖ գաղատ.
*Որոյ հետե այլ ոչ ևս լսէք ‖ սուրբ. յոյն. ՃԱս. 4։
*Ի հեռ այսր ասէ. . . վարեցաւ անօրինութե ‖ պետ.
*Ի յեաե այնոցիկ. . . ի սրահին Հայեի գեղեցկուե ‖ Հնոց.
*Ուտ վերոյ ամենայնից լինել մարդկան ‖ ի նոյն.
*Ոչչին Հպչիլ պէտ պատուհադիրքդ ‖ վերօր. ՃԱս. Ը։
*Ետս զմեր չաս ի մեղաց ‖ յոր քաց ի մեղաց. ՃԱսներ
*Պարիսպքդն եօթն՝ երկաթուիկն. . . վերն չուր հալեալ
կործանեին ‖ ի յո սրպէին։
Զհանել ի երրորդ, զի երբեմն ունակ ի մակբայից ևս
հնոցդ առեալ՝ վարձին իբրև գնախադրութիւն. տե-
*Ի ներչս քիքաչուցն ոչինչ Հեթեթ վիշտս (երբ) ‖ Ե. Տիմ. 15։
*Վրհեաց

*Փրկեաց զիմ ոգին զդ՝ի ներքուստ ձեռնէն եգիպտացւոց ։ եզ. 18։
*Ելոյծ մեզառութեանն ինձմէ ։ յովհաննէս իշխ։
*Ընտանի չեռոց ամենեցուն զայ՝ի կուիթս(որթ) ։ պետրոսին։
*Ընաթժամիկ ոտից եղեալ ։ ընդդ՝ի յերկրին։
*Լինել բնակիչն աս՝ի ոտից կողայ ։ յովհ. իշխ։
*Ել զերծուածիդ մեռանելոյ հանդիսականաց ։ վերցոյ. ը։
*Ել ինչ յայնմանէ առաջագոյն ։ ոսկէ. ա. պետ. 2։
*Ել ինեքեա ամենեցուն ։ վերանայր ։ զ՝ի վարս ոսկերչականն։
*Լո՛ զ լուա ամենայն ժողովոգիտնական ցաշկրատան ։ ղուկ. 20. 45։
*Յի՞ քեզնէ երկեղ մի լերբեւ ոչ վաստատանաւ ։ ը. մատ. 12. 29։
*Տանելին հետ փոցն՝ի քաղաքին մինոնաւ երեք ։ ճառընտ։
*Գաղտուկ՝ի քէն գնացեալ գողանան ։ եփրեմ. ա. ասող։
*Լուսատուական լերուք ։ ասելով՝ի լուսոյ ։ ոսկէ. յովհ. 11։
*Ի սկզբանէն և այսր ցանկալին առնանել ։ տոնական. պետ. 2։
*Ինամանէ և անդր շինեաց աշտարակս ։ խորէն ։ գ. 59։
*Եդ կրօնս սկիւթաղորաս ։ ։ ։ ի լուսոյ և ի մէջ գնալ
լինչ անմահ համառել ։ եղիշէ. ծէ։

Երբեմն ևս ածական անուանք լինչ ընդդիր առեալ՝ վա-
րին իբր նախադրութիւն. որպիսին են սոքքին. Կամ. հան-
գոյն. ինչ. անհոգ. ջերմ. օտար. ընդհատ. գոյգ. խառն. յա-
ճախ. եւ ։ Ինչ որս կարէ դասել և բառս՝ ճոխ, կամ
ի ճոխ. զմբօրինակ.

*Որ սիրէ զնա՝ նման սիրէ զնա՝ մեղոյ զիեալն ։ խոսրովիճ։
*Ընդեղոյն ի ժի և բառթե լսել զլսելիս ։ ընդհատ. ընդհանր։
*Ընդաղերկին և երկու ծերքն ինչ նմին ։ դան. 13. 24։
*Ընդամբոյն ներկան՝ վերս յուզարկեցեր ։ նարեկ. ղե։
*Ընդի՛ի մեղոյս զկնոյս մեր անօրինեացն ։ ոսկ. ա. պետ. 10։
*Օրոտ յոյլս շատ զոյս քրիստոնեայ ։ լամբ. հոսկ. եղիշ։
*Ոլ վինչքան հոգ յայմ սպասուիս ոտ սմբատայ ։ խոր. ը. 44։
*Օրհնել ըզ հրամանին և գործն վճարել լինելոյ ։ եփես. ե. 14։
*Ոտանն ըզ հոտս ։ ։ ։ սկսանի նոճ ագել ։ ։ յովհ. նշանաւ. ծէ։
*Ոշմանն քան զսիտան ժողովիչն ։ գէորգ. ե տոյ. 2։
*Ոտքումբն ձգէ յետուստ կողմանն ճոխ ։ խոր. ը. 82։
*Ոտնձգեցին ի ճոխ խոյացաւ ։ ։ ի ճոխընկէր։

Սոյնպէս ևս երբեմն գոյական անուանք լինչ՝ հոլովմամբ
իւիք ընդդիր առեալ՝ ի սեռական հոլովն՝ (որ համա-
րի իբր յատկացուցիչ նմին, վարին իբրև նախադրութ.
որոց զբաղումն՝ որ հատարակօրէն իբր այնպիսի վա-
րին, եգիպտ. յառաջին մասին. քննդ. որս կարեն դասիլ և

առբին. Ի պէմա. ի պէմ. յերբոյ. ի ընդհան. առ ի պա-
ճառս. պատճառանաւ. ի նենգանս. ի հոգմանց. ընդ հոգւո. ընդ
հողաց. յեղեկ. ի տանէ. առ տանէ. լաւ. զր.

*Ի պէմայ եկեղեցւոյն սկսանի օրհնել զնոր. ոտփ. ա. պե. 3.
*Ի բնէ օրինացն այլազանեն զայս. կիպնոպ. Բ. 29.
*Ասաց մարգարէն յերբոյ ամն. յոճախապատառ. ծբ.
*Ա՛յս ամ ձեզ ի ընդհն ամն ասացաւ. ղուկ. ընծայ. ի. 26.
*Օ՜ առնս բարիս խօսել առ ի պոճառս սիրոյ. ընդհ. ին.
*Ո՛ր, գուցէ պոճառանօք զգալն կերակրոյն զրկիցէ հո-
գի զոյ յիմանալի կերակրոյն. վարդ. գլուխ. Բ.
*Ա՛նցանց...ե նիգ առ մի սիւն ի ներկնից խորհրդին. եզ. 26.
*Պատանցեն զնա ի հոգմանց սեղանոյն ըստ հրեսիսի. գնա. ի. ii.
*Ընկան ընդ հոգւո դրանն ի ներքս. գան. 13. 26.
*Եմեկ երեսից մօտ առնուս ընդ հոգւոյ երկրին. Բ. Եսդ. 16. 13.
*Փայտակարան յերկնից կայ ուսիոյ. խորէն. յոճգրոնին.
*Կուգարք ի տնից կայ ուսիոյ. ի նոյն. * Ուսի առ տնից
կայ երասխայ. ի նոյն.

Զհաւելն ե չորրորդ, զի նախադրութիւնք Եկեղե-
ցաբակօրէնն յառաջին դնին խնդրոյ իւրեանց, ըստ որ
և կոչին նախադրութիւնք. բայց բազում անգամ ևս կի-
տոյ դնին. զր, * Զարկին զինք միտեցայ. նարե. կբ.
*Օ դատաւորդ՝ դատաւորին հանդէպ կացուցի. նար. կբ.
*Ընդ նմանէ եր զօրքն ընդհանուր առաջի արկինել. յովս. ին.
*Օ յիշեցուցիչն զարդու առնս կրեն. կիպնոպ. Բ. 46.
*Տնաւք զիսաւս նը՝ զիսաւս ընդ զիսաւնի. յր առաջ
զիսաւս նը՝ նրբև զիսաւս միասնի. յովհ. ի. 14.

Եւ երբեմն ևս՝ ըստ միջ նախադրութեան և խնդրոյն անկան
այլ մասն բանի. յր՝ ի բայ, ի խնդիր խնդրոյն, և կիր այլ
ինչ. զր, * Օ՜ նաւ առաքինոյ ետն բարձին, և ինչ զբ-
նացին քոյ. յր գնացին զինի քոյ. ընդհ. ընդհանր.
*Ա՛ղբ չարի ի վեր խրոխտացար հասուցանել արքայի. յր
ի վեր արքայի հասուցանել. յովհաննէս կաթ.
*Օ՜ աղբատն վասն զննյոտին զգենոյդ անպատուհէք.
յր վա զգենոյդ զննյոտին. ոսկփ. ի նեղն. յակ. 6.
*Օ՜ Հ կերպարանի բանիցդ վասն ըստ մեզ յայտնելոյն
հարգ. յր վեր յայտնելոյն ըստ մեզ. կիպնոպ. ծբ. 12.
*Յարիւսալ հիմանն՝ որ ի նոցանէ՝ ինքոյ շինեալ զնոս-
տուանսն մերոյ յայտարարուն. յր շինեալ զյայտ-
արարուն նոստուանսն մերոյ ի վեր հիմանն՝ որ ար-

կեալ է ի նոցանէ. զրկիցեմ ընդ։

Զհաճելի և հիմնադիրսդ, զի յայնմանէ նախադրութիւնս, որք ունին զնախադիրս, ունի են, ընդ, ընդեղ, յաղագս, ևս, երբեմն կրկնի նախադիրն նաև ՚ի վեր խնդրոյ նոցա. այր. *Ո՛վ միամտից ընդ անդեա՛ի վէր գայիցեն ‖ խոր. ա. 2։ *Յամ ժամ ղբաթեաց ընդ եղէգ երթայր ‖ ա. Ընդ. 5. 15։ *Այլ ինչ պատճառս տայ հակառակորդին՝ հայհոյութեան յաղագս ‖ ա. պնխ. 5. 14։ Իսկ երբեմն դնի միայն ՚ի վեր խնդրոյ նոցին. այր, *Ո՛վ միամտից ընդ կարդեալ տուղեացն ‖ ագաթանգեղոս։ *Ոնորին անպիտանութեանն մարեցար հնդ ‖ պիտոյնդ։ *Ի՛նչ ինքն ՚ի չհնարաւորսն վէր չէ ի հասեալ ‖ եղիշէ. ը։ *Այ մի՛ գոյն այնմիկ, յորս չէ՛ն գայցէ գոյնիկդուն ‖ մա. 18։ *Ի պատուիրանացանցուածն ոտիւ գարձաւ առ ինջեան ‖ Յոմբըն վերծանող։

Երբեմն ևս՝ ուր պիտոյ է կրկնել նախադրութիւն՝ նախադիրն միայն կրկնի ՚ի տեղի նոր. այր, *Ի՛րթ գնէ՛ս արգարութիւն, պնծպարծուութիւն, գհատաւոց, ընկերոյ, գհամբերութիւն, գհեզութիւն ‖ ա. պնխ. 6. 11։ Յորս գործս ի՛ր կրկնի նախադրութիւնն՝ գնէ՛ս. ոմն Թէ ասէր. Ե՛րթ գ՛նա արգարութիւն, գնէ՛ս ածպարծուութիւն, գնէ՛ս հաւատոց, ևս։

Ըստ այմ է և ՚ի սակն։

*Ալ երս ՚ի վերոյ վերոյց՝ և ցաւս ՚ի ցաւոց յաւելուն ‖ այր ցաւս ՚ի վէր ցաւոց. շնորհալի. ՚ի Լուսաւորչեան։

*Ընդերկոյթ զօրութիւն այդ կալով ՚ի ինքն ձեր, ոմն յերկից մանկանցն ‖ այր ոմն ՚ի միջն երկից մանկանցն. ճառընտ։ *Հանէր զգիշերն ՚ի գլուխ յաղօթից այդ՝ ոչ միւթ պէս, այլ ՚ի միւթն ‖ այր ՚ի միւթ պէտս. լմբ. յոտից անուսանիլն։ *Պարտ և արժան էր (հրօնաւորաց) . . . երթև գլուխ սատակ լինել ածպային և ուղիղ վարուքն ՚ի միջ նոցա. ՚ի վատաց պաշտօն անուանիմն այդ, և ոչ ՚ի հայհոյութիւն ‖ այր և ոչ ՚ի հայհոյութիւն պատճառս. շնորհ. ընդդիմաբ։

Ա՛յ խնդրատուէ նախադրութեան, Երբեմն երբեմն ասի. չան.

Պարտ Թէպէտ հասարակօրէն առնուն զինդիրն ՚ի հայցական հոլովն. ոմն և եդաք յոտաչինն մասին. բայց բազում անգամ ևս ըստ պահանջման բանին և ՚ի գոյն Թէ բային պէսպէս խնդիրս առնուն՝ գրեմք յայտ հոլովս, յուղղականն, ՚ի սեռականն, ևս։

Յուղարկաւորն. գր, * Իբրև այլազգիքն և այլալեզուք տանելմէ և բերելմէ (բամբասանաց) զլինիմանս ։ յովհաննես խոռոասէր. Բ։

*Լաւ մեք էիք անդամք մարմնոյ նոր աշխարհիս։ նոյնն. ծբ։

*Իբրու բերան ամէն ախտաւորի օրհնել գիծ ։ առակ. ա. պեղ. ։

*Որպէս վտանգաւորք ոտքս մեր Տայցեսցուք ։ խոսրով։

*Ընդառնալ պատուհասեցաւ յովհան իջանեվով (՝ի վրդ հիմն անապականաբար)... փոն ամ մարգարէին ։ անանիա ։

՝Ի սեռականն. գր, * Իբրև օձի զիմացս՝ ի քաց եղեալ դեսպանս առ իշխանն աւտմ առ աքեր ։ յովհ. խոն։

*Խաղացեալք քննասրելն առաստուբ՝ էիք ձագուս վո. քու դիւբրմբռնելոյ ։ դաւ. գով. առաք.

*Ընկենցուն ոչխակիզել արանց և իւանանց էիրս քան հազարաց ։ ՝ի ճառընտիրս։

*Լրջեցի միատարը խաղաղուել՝ի միջ մեր՝ որպէս հօր հազարաւ և որդւոյ սիրելւոյ ։ յովհ. խոն։

*Այրթ էր զայդ իւղ վաճառել աւելի փոն երեքհարիւր դահեկանի ։ մարկ. 14. 5։

՝Ի վերջահոլով տրակտան. գր, * Իբրև անմահից հատուցանէ մեզ զվարձս վաստակոց մերոց ։ եղիշէ. Ը։

*Ընդ արիւնէ նոցա կերը էիր Թուխտոց ։ ծնդ. ճաա. ։

*Հնդ էիրս հինդանուց ապրեցեմ ։ տիրայրէնիկեան։

*Ընկնիցեմ և հպատակուիմ (մատուցի քահանայի) որպէս հրեշտակի սոյ ։ խոսրով։

*Ընդ արդարս՝ի դէպ է երից մանկանցն երգ առ աճ փոն իւ լեան տօհմին յայնժամ ։ շնորհ. խղճ։

՝Ի նախադրիճ տրակտան. գր, *Զգէ զբանն առ պետրոս՝ էիրս՝ի գլուխ աշակերտացն ։ եփես. Բ. 30։

*Ողորմութ նայեցիր՝ի վրս էիր՝ի պարտաւորս կորստեան պատժոց ։ նարեկացի. ի քառն. ։

*Յանկենդան հինգտաղս մանել էիրս՝ի յորձանս։ մագիս։

*Որպէս յանձային սեղան՝ ի սոյն մերձենալ ։ լամբ. պոլ։

*Փախարէ՝ի մահ փոն՝ի կեանս ։ եղիշէ. Ը։

՝Ի հայցականն. գր, * Ընտրեալ էիրս զսալ դարբնոց անասա՝ յատաճեալ քարացեալ սրտիւ ։ նար. ։

*Ալ ոք աստանօր անուս սուքն զմեզ համարեալ քամբասիցի էիր զանվարժս ։ խոսրեն. ա. I։

*Յարձակեցան էիրս զգայլս՝ի գառն երկնաւոր հօտաւսեալն ։ ՝ի ճառընտիրս։

*Որ-

*Ոպէս զմտերիմ ծառայս պատուիր ընդունելոցդ յերկնաւոր թագաւորէն ։ ընդհ. ընդհանր։

*Ձնէ լինել զգուշաւոր ամրուի փոն զերկիւղէն այլ ։ խոս. ի Ներսէս ծամափքից։

Այսպէս երբեմն ղօրութիւն ունին զհայրականն՝ և ներգործել զուտիւն ղյատակացուցիչ նոր։ որ ։ *Ոչ էրբոն զմահիանալոյ ուէ համարել զմահս մեր ։ որ ոչ երբեմն զմահս մահկանացուէ համարել զմահս մեր։ եղիշէ։ ը։

*Այնեաւ զկզուռն քո էրբ զարծուոյ ։ որ էրբ զկզուռն արծուոյ։ Ղեւիտ։ ։ 16։

*Ոանդ ձեր ոչ լինիցին անհամ և անաղ, որպէս զրամ կայ ։ որ ոմն զբանս ոամկայ։ ընդհ. ընդհանր։

*Ոարձր է ծառայութեն պատուիր փոն զառաքելութիւն ։ որ քան զպատուիր առաքելութիւն ։ ործգ. ։ պետ. ։։

Ի բաղառականն։ որ ։ *Ի բարկութէն և ի նողրին չարութէն էրբոն ի կատաղի գազանէ զերեսս ի բայց դարձուցուք ։ ործգ. յակ. 4. յորդոր։

*Ոանդ զգերեզմանսըն էրբ յաղերեզմանից հոսէին յաչաց իւրեանց ։ եղիշէ վրդ. գլ. ը։

*Էրբոն ի սաստիկ հողմոյ աւերմոսել (երկմեան) ի պէսպէս խորհրդոց ։ ։ ։ ոչ կայ ի կայանի ։ ործգ. յակ. 2։

*Վրեալ ես երկնչել ի կեղծաւորութէն՝ որպէս յանհաւատութէն ։ ընդհակառ. ի Լուսաղեան։

*Ոյն՝ որ փոն յանառի կենացն վերնալ յառաւելացս զարհուրէն ։ որ, են՝ որք զարհուրէն վերնալ յառաւելացս՝ քան յանառի կենացն։ եփես. ծը. 7։

Ի պատմականն։ որ, *Ոչ ասէ զառաւելոց՝ էրբոն զբազմացս, այլ՝ էրբև զմիոյ ։ գաղ. 3. 16։

*Ոպէս զունայնութեն՝ էրբ զերծուել Ճառեցեալ ։ նաթ. ։ը։

*Ձմարտութէ դատաստան զանձնէ էրբոն զօտարէ ուսմբէ ։ ործգ. ի Ներսէս. յակ. 11։

*Ո՞հ երկն իւրմէ որպէս զմարգոյ ուսմբէ պատմէ ։ առ. ի Ներսէս. ղուկ. 15. 11։

*Ընդառ է առաւել հոգալ զմարմնոյ փոն զհոգւոյ ։ ՀՈՐՈՄ. գլ. է։

Ի գործիականն։ որ, *Ի երակացութ միկան ունին քան նիւ կակղել զլաստութ մտաց՝ էրբոն բրչաւ ։ եփես. ծ. 8։

*Ոպաճեցաք ծանրութէ մարմնոյս, և սորա կրնկնէն՝ էրբ տոռամբք ։ լամբրոն. ի Ներսէս. ոսկ. 68։

*Ո ամենեւսեան կապիչին (առաքեալքն) ԷՔրս շրթայ. իւք ընդ սիրոյն սըդ ։ ասպե. ա. պետ. 1. յորդ։
*Այն՝ որ բանիւք իւրեանց խոցոտեն որպէս սրով. բայց լեզուք իմաստնոց թժշկեն ։ առաձ, 12. 18։
*Ո Թո չունս վայրենիս և զգաստանս սիրով ձեռն քունու. Թէ սակս են մարդկի վարժել ։ շնորհ. Լրիշ։
Ի պարտաւականն. պե, «Ի ԷՔրս ընկեայիւ հարկ գինեվ կիսկատան ։ դոչ. ընծայ. է. 2։
*Ելդրա հալածեալք սիսկեցեն, և առքս ԷՔ զարդարուվք փարիցեն ։ Ի նոյն. ա. 5։
*Ուսկ երկրորդն անհնուա գոլով ծիծաղն զնուա որպէս զանհնուա ։ լոմե. Ի Ջնե. պատարագի։
*Քան զքաղցնք առաւելեալ մեծասիս Ի միառս ։ սահակ Խոն։
Ի ներդեալեանն. պե, «Ալալ Ի լուս ԷՔրս Ի խորհրդեան՝ աւուրս քառասուն ։ արնոպոլիս վրպ։
*Տառանեալ հոգիս Ի յայսմ աշխարհի՝ մարմնոյս շինուածով ԷՔ Ի նաւակի ։ նարեկ. իե։
*ԷՔրս Ի հաւատարամ ծոլու ծփեալ ։ Տագնապու։
*Ո՛վ ցորչափ արտաքոյ կամացն ասլ լինիս մեր ոգի՝ որպէս Ի ծոլու ալեկոծիմք ։ Խոսրով։
*Ալ ըզքան խալաղու Թիւն է Ի տունս շինականաց՝ և անհոգութիւն, քան Ի տունս Թագաւորաց ։ առաք. յակ. 3. յորդ։
Ա ախադրութիւն. պե, *Ո անձն իւր եդ Ի վէր ձեր ինքն Ի վէր սիրելեաց և բարեկամաց ։ առաք. ա. պետ. գ։
*Ելեալ Ի բարձրաւանդակ խաչն (որդին ասլ) ԷՔ Ի վէր բարձր դիտի ։ ափռնանգեղոս։
*ԷՔրս ըզ մարմնոյ երբեմն հակամիտելով գոհ զինաւ. գրիգոր Տագնապու։
*Ընդեսպ օգ քոյ քաղցրուե ԷՔրս առ նոյիւն ։ նար. ձե։
*Կասկած են ամ ուրեք ազգ մեր յաղթասուե որպէս Ի երկաթոյ Ի ներքոյ լծոյ ծառայուե ։ շնորհ. քնարին։
*Ընդծք ցաւագինք վէ այլ մեղայ ոչ ես շարժին Ի միջ եկեղեցւոյ, քան յաղագս գողուե ։ Ի նոյն։

ԳԼՈՒԽ ԻԲ։

Յաղագս Մոլեաց։

Պարկեշտ է մտանն բանիւ, որ զպարագայս կամ զեղանակս գործոցն նշանակէ. զի եթէ մակ բայիւ, այլ՝ ի վեր բայից՝ յուցանէ զպէս պէս եղանակաւ կատարելն գործոցն. և զի այս պէսպիսութիւն կարէ մտածել երեսուն և երեք օրինակաւ, յայն սակս երեսնևերեք տեսակք մակբայիւ թուին. Ըրակական. քանակական. ժամանակական. տեղական. ևն. ոմն եդաք յառաջին մասին. զորոց զքայսաորութիւնն առաջի դիցուք ասա Համառօսիւ։

Ըրակականք են, որք՝ ի յարելին՝ ի բայս՝ յուցանեն զորակութիւն կամ զորոշիսութիւն գործոցն կամ կրողութեցն, զորս բայքն նշանակեն. որ, * Ըրք ասա՜ինաքար անցանեն ըստ վիշտս. . . ուրախ առնեն զնա՜ ‖ յաճախ. ՃԸ։

Քանակականք են, որք՝ ի յարելին՝ ի բայս՝ յուցանեն զորքանութիւն գործոցն կամ կրողութեցն. որ, *Որ՜ան կարեմ՝ զայն առնեմ՝ ‖ Ֆափխորտս։

Ժամանակականք են, որք յուցանեն երբ լինելն գործոցն. որ, *Ամ՜օր ծագաւորեցաք, յորժամ զբաքիս գործեցաք ‖ ՝ի վարս ոսկերչին։

Տեղականք են, որք յուցանեն ուր լինելն գործոցն. որ, *Որք ասա՜ն ոչ լուսաւորին, անդ զղջանալ ունին ‖ Խոսրով։

Դասականք են, որք յուցանեն զկարգ կամ զդասաւորութիւն ինչ՝ի գործոցն. որ, *Ամ՜ի ման զի առաւելուն բարեբախտութիւն ‖ ՝ի գնդս պիտոյից։

Չորցականք են, որք յուցանեն զնախդիրին կամ զհետաքննութիւն գործոցն. որ, *Ընդէ՜ր զինեցար ընդդեմ քո ներհակ ‖ Ասրիէլ՝ ՝ի քահան. խոշ։

Հողմականք կամ Հաւաքականք են, որք յուցանեն զհաւաքմամբ լինելն գործոցն. որ, *Ամ՜ենքեան զանդրկին՝ ի տեղիս խաբեանց դառնան ‖ վկայք. Ե։

Չամայնականք են, որք յուցանեն զիմաստ ամայնութեան կամ զընդհանրականութեն ինչ՝ի գործոցն. որ, *Ամ՜ենագիտաւորն զհոգւոյն ‖ ագաթ։

Օդատականք են, որք յուցանեն զորոշումն ինչ՝ի գործ-

ծողուե · ը, * ՚ի քաց խոտորեսցուք ՚ի մոլար վարդա-
պետաց ։ Գ Ի Ո Ր Գ · Ե Ա Ո Ց · 43 ։

Աստրասականք կիմ յանձնառականք են, որք ցուցանեն
զաստուդութիւն կիմ զյանձնառուԹիւն ինչ դործողուե ց · ը,
* Ա Ր Ք ա ծ ք ա ռ ւ ն ք անմեղք եղեն աշակերտքն (քրի-
ղոս ինչ լսելին, ընդոյն և հաւատալին ։ Տ Ա Ք Ե Ո Ս ։ Օ սա
դաւիԹ անյաղԹեն կոչէ խոստովանականք իրք զի ՚ի մեղ
բերի սուաւ խոսն ինչ եղանակ երդման ։

Ռոցասականք են, որք ցուցանեն զբացասիչն գործո-
ղութիւն · ը, * Ա՛չ վովոխին կարգք արարածոց ։ Ի Ե Ա Ս ։
Նաա · ղ · 43 ։ Օ սա կոչէ դաւիԹ անյաղԹեն ասկերդմա-
կան · իրք զի սուաւ առանց երդման բաց ասի գործո-
ղութիւն ։

Ա Ր գ ե լ ա կ ա ն ք կիմ հրաժարականք են, որք ցուցանեն
զարգելուն գործողուԹիւն · ը, * Ա՛ի տրամեցուցանք
զոր · և մի տրտմիր յոմանց ։ Ն Ե Ղ Ե Ա ։

Ա մ ա ն ա կ ա ն ք կ հանդուրնականք են, որք ցուցանեն զը-
հանգիստուԹիւն ինչ գործողուԹիւն · ը, * Ա ր ա կ ո ս զարև
զանձրև և զձմեռ բարուԹիւն վայելեն արդարք և մեղա-
ւորք, ոչ ոք և զբաժակ պատուհասին ՚ի միասին ըմ-
պեն · իսկ իւրաքանչիւրոցն պատիւ և պատուհաս ա-
հանդերձեալն պահի ։ Տ ՃՇ Ա Ա Ց Վ Ք Ա Ց · Լ Ա Ղ Ն ։

Ա ե ր հ ա կ ա կ ա ն ք են, որք ցուցանեն զյաւէտ կատարիլն ի
ներհակ լինելն գործողուե ց · ը, * Վ ո ս կ ա ն ա կ սիրելոյ
և զմեռնականն օրհնան կատարելոյ՝ հաչատակ զընդգմ
ներգործէ ։ Ա Ա Ա Փ · Ա · Ց Ո Վ Հ · 6 ։

Ա ա տ ա կ ա կ ա ն ք են, որք ցուցանեն զաատակուԹիւն ինչ գործո-
ղուե ց · ը, * Ա ա ա ղ ա ղ ա ն մ ա ծ ա ր ն ո ւ ն ե ր զ ն ա ս մեր(բանու-
Թիւն գերչաց ։ Ց Ո Վ Հ · Հ Ա Ա Ե ։

Ց ա ն ձ ա ղ ա կ ա ն ք են, որք ցուցանեն զառաւելուԹիւն գոր-
ծողուե ց · ը, * Ա ն ա ա ղ ն ա ա ղ ն ա ա ղ

զանկարծականութիւն գործողութեանց · պր , *Յորովիլ բիւրասպեայ զցորեաւսն՝ յանկարծ օձսէն հասանէ՛ի վերայ, վնաս սաստիկ առնելով ‖ խոր · ա · 31 ։

Յամրականք են, որք ցուցանեն զյապաղուլն կամ զդադարութիւն՛ի գործողութենէ · պր , *Ամոփեան ոսքին ծանուցեալ խոստովանիմ ‖ լամբ · եղեղ ։

Յայտնականք են, որք ցուցանեն զյայտնականումն կամ զդադարութիւն գործողուց · պր , *Յայտնապէս ասէ ած, զնիառս իմ այլում ոչ տաց ‖ · ՚ի գիրս պատմանց · գէ · լը · քան · 42 ։

Ծածկականք են, որք ցուցանեն զծածկապէս լինելն գործողութեանց · պր , *Դաղտաբար շարեին և գողանան ‖ երկնէսայե · ՚ի խորհուրդ ։

Ցուցականք են, որք առաջի առնեն զցուցանելին կամ զներկայ լինելն գործողուց · պր , *Ահաւասիկ կամ հնազանդեալ սրտնեակաւն հրամանին ‖ գոձ · լոաս ։

Երկբայականք կամ տարակուսականք են, որք ցուցանեն զերկբայութիւն ինչ, կամ զկասկած գործողութեանց · պր , *Դուցէ ոչ հաշտեսցի վաղիւ, որ այսօր հաշտիլն կամի ‖ եփես · ՚ի ձեռն · ը · խափ ։

Յօժարականք են, որք ցուցանեն զյօժարակամութիւն ինչ ՚ի գործողութենէ · պր , *Յօժարութեամբ անցանեն ըստ ուրուք հանդիսից ‖ · ՚ի գործ · ճառ · ժը ։

Առնադատականք են, որք ցուցանեն լինել գործողութեանցն ընդդէմ յօժարութեան · պր , *Ահա կամաց գործեն, զոր առեն ‖ · գրիգոր տրլատեան ։

Արհնականք են, որք ցուցանեն զերկինակի լինելն գործողուց, կամ զերկրնուման նոցին · պր , *Ի նոսանգամ զարդարեալ ալատիերն ըստ առաջին ածատեսակ նմանութեան ‖ · յովհան · կոստա · ժը ։

Ձախընտրականք են, որք ցուցանեն առաւել ընտրելի լինել այս ինչ գործողութիւն՝ քան այլոյ. կամ առաւել ընտրելի գործողուց առ այս ինչ՝ քան առ այն · պր , *Ընտրեաց նա ծովու՝ քան ցամաքի զանձինս հաւատացեալ (նաւորդք) ‖ · նոնոյ · ՚ի վերջն ։

Ընդարտականք են, որք ցուցանեն զընդհայր լինելն գործողութեանց · պր , *Ո՞ւր պատպտիս ասլանիկ զնտասա ‖ · եղիշէ վրդ · գլ · ը ։

Ընձեռնականք են, որք ցուցանեն զգործողութիւնն լինել որոշ

որոշ անձինն. ար, *Ահեղ հեղէն գիտացաք, թէ ոչինչ վնաս դոյր ՚ի նմա ‖ . Հոչ. ծփ. 43:

Ընդակիանք են, որք ցուցանեն զգործողութիւնն լինել ըստ այս ինչ աղգի. և այս յատկութիւն յայնպիսիս, որք բանիւ կ գրով վճարին. ար, *Յօսեռաց ըստ ծառայս քո առաքեա ‖ . ար. Խոփ. 18. 26:

Վնասարինականք կոչ վնասանակականք են, որք ցուցանեն զգործողս ընդհանրապէս լինել վնասանակութեան. ար, *Կողոյս (ադամ) զնծայեին զվնասն... և զդրախտին վայել չտուին. և փոխանակ ընկալաւ զերկիրն վիշաքեր ‖ . Շնորհ. Նղեկ. Վերերդմնականն կ, որ ասց նշանակել վնասանակ երգմանն. ար, *Ով նաօն արասցէ առ յոմնոսիանոս, և ծնօն յաւելցէ, եթէ ոչ քննեցից ‖ . ա. Խոփ. 20. 13:

Ի յմ արդ՝ գիտելի է նախ, զի մակբայիկ ոմանք են բնականք. ոմն, Ա. յժմ. առա. անդ. դեռ. մերթ. երբ. միշտ. հիմ. այժ. ուշ. ուր. ևն:

Իսկ ոմանք, մանաւանդ թէ բազումք՝ կազմին յանուանց, և ա կ յայլ մասանց բանի՝ ՚ի ձեռն պիտակս վերջաւորութեց կամ մանկանց. որպիսիք են, քով, պէս, էն, բէն, պէի, ապի, ապէ, ին, ինս, ասա, ասա, ուրդոն, Ընդհանրապէս. մեծապէս. լինձէն. այսրէն. հայերէն. ուժգնապէս. նշանապէս. լինքնին. բիւրինս. այլասա. ևն:

Գիտելի է երկրորդ, զի մակբայք՝ երբեմն նախադասին բայից. ար, *Ահեղ ուսանիմ, և երբեք ՚ի գիտութիւն ձշմարտութեն ոչ հասանեմ... ասաք ինչ քայլերիմ, և ոտանաւորապէս լքանիմ ‖ . Նարեկ. Հա:

*Զպատուղս բարեբանութեն ասողանօք հատուսցուք ՚ի պատուիս վկայից ‖ . Խոր. Հանէ:

Իսկ երբեմն յետադասին. ար, *Ոգորդակից լեր բժշկապէս, և մի՚ ի խոց ընդարուես կոչեր փտութեամբ ‖ . Նար. Խէ:

*Երախտիս հատուցանիցէ չարաչարն քրիստոսքեամբ ‖ . ասքիս. ՚ի Ներս. ա. պես. 6:

*Ան հանդերձ՝ ոչ պակս. մեզ անհատանելի է խորհրդոյն ընդարձակութիւն ‖ . Լամբ. ասքեն:

Ան երբեմն ևս ըստ մակբայի և բայի այլ բան անկանի. և կիմ այլ մասն բանի. ար, *Յորժամ՝ որ այժմ բանասացիդ՝ խրոխտաձայն՝ սիգացօղ՝ բարձրաստաբանող, անչեաւ գնիմ զի անկենդան ‖ . Նարեկ. Հգ:

*Ունկն գոլով մեր, Տ, զի չեմք ականջ՝ ասող, եթէ

չնմք ՚ի մարմնոյ անտի ։ ՚ևմՔ ։ տպէն ։

*Եւ զու մի՛ զանգանիցին կենդանուԹիւն լինէ ՚ի դէմս ընԹ ։ տպՔ ։ յով ։ 3 ։

Գիտելի է ընդ, զի մակբայն ըստ անգամ երիցս ի ընԹ ՚ի միասին դնին ։ Ընդեանն նոյնին տեսական ։ պր ։

*Որ զայսոսիկ զու ինչպէս *եղիցի քոյոյդ քանիւ մեզ սահմանեցեր ։ նաբէ յացն ։ ՚ի քոնո ։ ը ։

*Օ մարդոյ բարին ըստ այ բաւուցն համեմատեալ՝ պրտ պոռոփոպոս չար գտանի ։ տպՔ ։ յով ։ 8 ։

*Ասպէտ անդրէն ՚ի միսխատն խրեանց զառնան ։ շնորհալի ։ ՚ի Լուսաղեան ։

Ընդեանն ևս այլևայլ տեսակօք ։ պր ։ Ընդ ըմ ոչ զայդ ամ հաւատոցս յանդիման չատացեր ցԹագաւորն ։ եղիշ ։ ը ։

*Ձանոթագ բոհև հեռի երԹայլին ՚ի տունս աղօԹից ։ նոյն ։ ը ։

*Ահաւանիկ արտաքսեսս կանխեցյաք առացյաք, ինքրու ապաքանաւ չինքեանս ձգել զմեզ ։ տպՔ ։ յով ։ 3 ։

Եւ ընդեանն ևս ամի և նոյն մակբայն կրկնելով դնի առ ՚ի յաճախահանապէս նշանակել ։ պր ։ *Ընծացաւ այնն չոյժ չոյժ ։ յր հայրի յոյժ ։ ծնն ։ 30 ։ 43 ։

*Ես չո՛ ոչ և ես ամի եմ ՚ի նոցանէ ։ նաբէ ։ ՚ի քոնո ։ չը ։

*Պետ տեղ զմարտ հինին ՚ի վեր հեղուին ։ յովհ ։ ին ։

Ետ այսմ լինի ընդեանն և բացատական մակբայս՝ ոչ, կրկնելով ՚ի սկզբան և ՚ի վերջս ։ պր ։ * Եւ ոչ ամ ինչ առանց շնորհացն այ ՚ի գլուխ ոչ ելանէ ։ յր և ոչ ամ ինչ ընտ ։ տպՔ ։ ը ։ պեռ ։ 6 ։

Գիտելի է երբորդ, զի մակբայք ոչ միայն դնին ՚ի վերայ բայից, այլև ՚ի վեր ընդունելուց ։ պր ։ *Ընդ ևնից տիրող հաւատարեալս ։ նաբէ ։ ՚ի քոնո ։ գ ։

*Լղև վերատին ծնող մարդիւԹիս ։ գող ։ յոռ ։

*Ընձառելի գրախտին առեալն տեսող ։ ՚ի շրթունսն ։ ե ։

*Ամե՛ն ես փառք քահանայուԹեանդ յաւիտեանս ունօղան ։ յովքան ։ ՚ի Ֆին ։ պոռ ։

Ընդեանն ՚ի վեր բայանուՀանց ևս ։ պր ։ * Ոչ ոգոյց զմոլեգնաբար գոչուին ։ եղիշ ։ վեպ ։ ե ։

*Ընտանեաբար սահեցմամբ ։ ը երկիր մածոք ։ նաբ ։ ին ։

*Ընկնեցի այ հանապազորդ չնչաւորԹեամբ ։ յովհ ։ յոհաննու ։ ը ։

*Ալ երբոյն առումն բանին՝ զհաւատարմուԹիւն լսացյն ցուցանէ ։ տպՔ ։ ը ։ պեռ ։ 2 ։

*Ի բազում անգամ լուծանիլ նորին յայսոսիկ՝ հրաժարեցաք ։

ընտաբ ‖ . շնորհալի . ՚ի Լուսաւորչեան ընդհանրականն ։

*՚Ոմանք մերոյ հարստատ արքունեաւ պատուիրեր առաքել խոսրով . ՚ի Մեծն Թոմափրչի ։

Երբեմն ևս դնէին ՚ի վէր այնպիսի ածականսդ, որք ունէին զհաղորդութիւն բայից . որ , * Կնաւելն բարեբաստ , համայն կենդանաբար ‖ . նարեկ . ՚ի քառն . խԲ ։

*՚Այսնա վերստին ՚ի բնութիւն կերպարան՝ միշտ սնաստ լահան ‖ . նոյնն . ՚ի քառն . հԱ ։

*՚Ուր կը որթ յայգեաց, սերմն ցորենոյ պտղաբեր հասիւրապատիկ ‖ . ՃԹ . Ճառ . ԺԱ

*Ոստ հոգեայ ամենևին անշարժք ՚ի բարձրս ‖ . ընդկ. ընդ.

*Ընդցեմս զաղբիւրաբաւար զառատաւատուղս գնորհս ‖ . ՚ի Տաշտոցն . Ուր աղբիւրաբաւին ե մակրեայ՝ ածականն անմահ առատաբուղխ ։

Երբեմն ևս դնէին յայնպիսի բանս, յորս ղօրութիւն կայ բայն . որ , * Ոյսոր ՚ի կուռս , վաղիւնն ՚ի դագաղս ‖ . յոր այսոր նստեալ կալ ՚ի կուռս , ևս . լամբրոն . սաղ. 72։

*Ընանապազ յաշխատուս, միշտ խոնարհս ‖ . սարկ . ա . պեր. 6։

*Երեք կանոնն Թիւր կոչ , քանզի մանաւանդ , որ ուղղին նոսիաս ‖ . նոյնն . յայր . 8 . յոգոյ ։

*Իսկ արդ՝ չար արժան ե ասել Թագաւորին, քան՝ ոչ ասեմ ‖ . եղիշէ վերջ . գլ . Ե ։

*Օ՛րօրինակ՝ գլուխ կենդանոյ՝ այնպէս և համեմատութիւն՝ բարեգործուեցոյ ‖ . սարկ . յայր . 2։

Վասնորոյ ե հինգերորդ , զի երբեմն մակրայք ինչ ածական լինին դոյականաց, և իբր ածական վարին զոր , * Օ սոսկ կենցաղս դիշերը կուշեայ առաքեալն ‖ . խոսրով . Ուր մակրայս սոսկ յեալ ե ածական՝ անուանելով զնոսա ։ Կան այսմ ե և ՚ի սուրբն ,

*Օմար ե նեմնձ, և ՚ի նորին յանդգնութիւն ածէ ‖ . ՃԳն . ՃԳ . 14։

*Ինձ օրինէն լմնասիրութ՝ հաւատոց արդարութիւն եղև գիտակ ‖ . նոյնն . ՃԳ . 17 ։

*Յայտնեցին որդւոց մեկան զծածկեալս խորհուրդ ‖ . շար . ի

*Համատուրիչն ոչ հաստատուն առանց ընտրութեան ‖ . շարակն . պաս ։

*Ընման ետուն մոգուց և մոգպետացն նամակ ի գլխ բել ըս ՚ի նախադէպ դնէին իւրեանց ‖ . եղիշէ . Ե ։

Այս ևս երբեմն նախադիրքն խնդրոյ բային՝ դնէին ՚ի վէր մակրայից . որ , * Կարեպաշտ ալքայն կուստանդիա-

նոս

նոս պայծառ անդր տարբերել տուն հաւատոյ . . . անվհատ-
տել ամուր մնդեալ հաստատութեաց ։ . լմբ . տպեր ։
*Ընկերսիրեալ դուշնաբեայ այսու ձաշակմամբ պերճեաց մայ-
րենի գրկացդ գդուռանն սիրոյ ։ . ընդհ . Լեղի ։
*Օ՜ այլոր եղեալն . . . ամէնի աչաց տեսանելի ։ Հոչ . ձփ . 54 ։
*Կայր առ նա ապա և մեծ իշխանն վրայ առնելոյ զ՝ի
ցաւոյնքէն վշտակրութիւն ։ . յովհաննէս Լեղի ։
*Այս այն՝ որ խակապէս ունի զնա, (այ զկոնարհութիւնն),
զկերպարանն յոի յինքեան առացեալ ունի զձշմարտու-
պէս հեզոյն և խոնարհին ։ առիթ . յայ . 9 ։
Զկտեղն է վեցերորդ, զի բազում անուանքն ածականք
երբեմն իբրև զմակբայ վարին . զր , *Օ խոտ դիւ-
րաթառամ պայծառ զարդարէ ։ Հպնտ . ծբ . 32 ։ Իբր
ածական անունս պայծառ՝ եդեալ է իբր մակբայ՝ վեհ է
բառիս պայծառաւորէն ։ Խոտ այսմ է և՛ ի տունկն ։
*Ոյր ծաղկեալ գարունն հաւատոյ ։ . ընդհ . ընդհանր ։
*Այնքան նք (այ ամէնսորդք) ոաղիղ գնան , հետևեալքն ան-
խոտոր Հանապազորդեն ։ . լմբ . պտպ ։
*Մի՛ ոք բընդոյ նոյ ապաստան պահեսցէ ։ . նոյնն . տպեր ։
*Ինձ ոչ ոք դիր աղաչեմ ։ . տմբ . վերծանող ։
*Ոտա ձևանամ , և իրօք խոտորիմ ։ . նար . ՚ի քոնն . հմ ։
*Պնոտ զանունն ունէին (չմտքն) , և ոչ ինչ եկին ։ .
լմբ . տպեր . ՚ի Ես . ոպղ . 49 ։
Ը՜յ կերառուածի յաձախ է ՚ի բարդ ածականս . զր .
*Պարզերես կացջիք առաջի աստղոցն ձեզ զտաղանդ
պատուիրանին ։ . ընդհ . ընդհանր ։
*Օ՜ ոչ ինքեանս քոյլտպտողընծայել ։ . ոպղ . յայ . 7 ։
*Ի՜ չափաւորել ելանել ՚ի կամարս լուսեղինս ։ ՚ի տաշտն ։
*Կարդասջիք յահանջս իմ քաջչոքերքաստ ։ . ծբ . ձիր ։
*Խոտանիսուն օձտեղւոյ երկևեկիր ։ . եղնտ . ը ։
Պոյնպէս և ածական անուանքն , ոորք ունին զբաղադ-
րական մասնիկս՝ ան , կամ զբաղդատական մասնիկս՝
գոյն . բազում անգամ վարին իբրև զմակբայ . զր , *Ամ-
ոյնպէս կարօղ եմք զնոսա ընդ Հանապազս կենցաղոյս ՚ի
յերկինս ։ . լմբ . ոպղ . 89 ։
*Ձշմարտութիւն ՚ի նոյն ձև երանդոյ անվնաս գեղեցկա-
գոյ ։ . նոյնն . յոպենոպհանոսվեր ։
*Ամենայն հաւատացեալք , և հասեալք առ քս ։ . շարտ . հբ ։
*Ամենիմաստ անցաք ընդ միջ նոցա ։ . վերծ հոգ . ին . 12 ։
*Գո-

*Ընչաքաղց դոյլ վտղ գաթըխելեան ‖ . չարաչ. ՃԽԲ։
*Ընարիանն Տեղմաքաղ (դևը), և Ընարչին ‖ լամբ. ասղ. 55։
*Ընբը կանխաւոյն զուժ եղիկն բանն ընկալան, կատարեալ դղյնք են և առաջինք ‖ . Տաղ. խե։

Ընբրեմն և անուշանաք լինչ ածականաք ունելով՝ ի վերջոյ գյօդս՝ ո, կամ զառաջ՝ ն, ինբ մակբայ վարին. ՃԲ։
*Ընդառաջման առաքինութեամբ ‖ . Խոսրով. ՚ի Տէրն. Քահ. ՃԲ։
*Ընդ որ ընբ ոմն չարեաւցն Հաղարս չաւաղեաց ‖ . Դաւթ. ՃԽ։
*Ընդրաւարս ընդ Ճայս ՚ի յաւարտումն լսման ‖ Նոյնն. ՃԽ։
*Ընդբարուաւանս և բարձրայօնս վերայք ‖ . յովհ. կամ։
*՚ի լօռաւեկաս՝ զեղեցիկն ինն անդ կարգելով ‖ . Խոր. Բ. 6։
*Ընթանալն ինն դիպեալ եղև ընդ գործոյն և անուանն ‖ . Նոյնն. Բ. 7։

Ընդհանրն և եօթնեներորդ, ղը ընբրեմն անուշանաք լինչ, թէ ածականաք և ընդ գոյականաք՝ հոլովմամբ իւրեք իբը մակբայ վարին. ՃԲ, *Ընչեղ էնոպոնեօփս խօսիմ, մնալ եմ անհատնում ‖ . Նար. ՃԽ։
*Ընչաբան բարեխ խրատաբէ գովիս ‖ . Նոյնն. ՃԸ։
*Ընչոպտրոտութիւնն եկիր սրտաբեկ առնէր ‖ . Փիլոպ. 36։
*Ի կարճոյ հետաբերեալ մահճանն նոցա ‖ . Ածար. 14. 14։
*Ի կերտարարան անդիկն ՚ի Տաճնե...նեգրեցին ‖ Նար. ՃԽ։
*Ի սոյն հաւատամբ չանեղիբեալ ‖ . Եղիշէ վէպ. Բ։
*Ընդխոկոս հայեցեալ՝ չանդեպս տեսանէր ‖ . Հոբ, Բ. 10։
*Ընդհանս սա օրէն յայտնի զբարիս ունի իւր ‖ . Առաջ. 12. 16։
*Ընդհանուրս սա աշօք կարծելն ‖ . Ընդդ. պատան ։
*Ընդ Ճամանակ մի գնան պատիր խաբեպուբկայելոյն ‖ . Եղիշէ. Բ։
*Ընդհեղեալ՝ ի նեբբս ընդ Տաճն գիշերդին ‖ . Նոյնն. Ը։
*Օ, ինչ վիճակիբ գՃանապարհին ‖ . Տաղ. 9. 32։

Ընբրեմն և սի ևնոյն անուանն կրկնելով իբրև մակբայ վաբե. ՃԲ, *Ընտեան ճոխոտ սա ճոխոտ և մանկունք զքաջ նախարարսդ ‖ . Խոր. Բ. 37։ Ընբ բառդ ճոխոտ սա ճոխոտ դնել իբը մակբայ։ Ընտ այսմ Ե և ՚ի սոսկին։
*Ընտրեիբ քան սա քան նամակինդ պատմեմն ‖ . Եղիշէ. Բ։
*Ընդն սա սան յԸնդ մատուցել՝ միաբանեալ Ջնայբ ‖ . յովհ. ԺԽ։
*Ընբոն՚ի ընբոն գիմեալեան հատուբսին ‖ . Ագաթօն. Ը։
*Ընարկայեալ ալիքն...Տէ՚ն Տէր խոնարհին ‖ . Ագաթե. յոտոՂբ։
*Ընտիսց զնա ընբ սի սեանս ընդ ընդ ‖ . Պտա. 15. 4։
*Օբ ընտ օրն յատեղամաճ լեզի՚ն ելատուներն ‖ . յոհաննպտա. ԺԸ։
*Տնուհ ինձ ամ յամ՝ գնեռատուատ առ ձայնել ‖ . Ժպտբ։

*ԼՂի

*Լոյն ոմն առնուլին զբնդնյուծն սլատիճ ‖ ։Նահատ։ 18. 13։
*Զոյգն ՚ի փայնի կայլին յօրինման առաքինոյ ‖ ։Փ. Մոլ։ 2. 16։
*Ոնդ ծոմ ծոմ երթայր առ նոա ‖ ։Վարք հարց։ գլ. ՟Ե։
*Ոսկեծոռ ոսկագոտեծոռ առ ինքն ձգելով ‖ ։Նազ. երք. յոտնկ։
*Օն մի կուբացեալ առ խաղխաղի զմ զդրմայն՚ի քաշ չհաց խնդիր շրջկոյս ‖ ։Կոչ. ընծայ. ՟Բ. 6։

Եւ ևս՝ երբեմն այլ և այլ առնուանդ, և կի՛նասն այլ մարսունք բաճն՚ ՚ի միասին եկեալ՝ երբև մակեցայ դնին։
*Ասն ամուրդ այդ հնձն ՚ի վեր տատալեցայ ‖ ։Եղիշ։ ՟Ե։
*Ընդշ ընդ մեզ ձեղբեզ զամուր գլխանայն ‖ ։յովհ. ՟Ի։
*Օ այդպիսիսդ խորհեցար յոչնչ պէտս ‖ ։Ոսկան։
*Կեղծաւորիս առնեն՝ ՚ի վերին երեսս սիրել ‖ ։առաք. յակ. 6։
*Ամ ՟ի՞ռաղաքտասանեակ զդրծեն բնակեալ մխոյ ‖ ։ընբ. ։տոմ։
*Կան և ոչ սիրեալ ըզ գլուխս կոհակացն ‖ ։յովհ. ՟Ի։
*Ընթիւսյալ հրաշն՚ք նոսք՚ ՚ի փլուխ հրձուն՚ն ‖ ։Խոր. հռոփ։
*Կանգն ողորմութի՛ն է, որ ընդ՚ ՚ի փլուխ սարձն առ դատաստանաւն ‖ ։Շնորհալի. ՚ի Ներսիսեան։
*Ամբո ՚ի ընդ՚ ոչն զնդկեալ զնդկ ‖ ։ոսկ. Մատ. ՟Ի. ՟Ի։
*Երբեմն ընդ ոչն զնդկեցայ յոդագնդս ծոյլս ‖ ։Ծնբ. ՟Ի։
*Ոսկերոց հրաման տայր յոչնչ չանանձնէ ‖ ։եղիշէ. ՟Բ։
*Եւ այսպէս ոչ (չի սակի կիսոս և անտիսրան) Թագաւորեալ ընդ փոքր ի ընդ շատ՝ երբև ամս, ել, տասն տասամբեայ պարծեալ ՚ի մակեդոնացոց ‖ ։յովհ. ։Ոսկ։
Յայս վերաբերեալն և սոքին. յոչնչ ևնչինել. ՚ի ։Ինեալ Ինն։ ևս ։ և ևս՝ այսոցիկ այսոցիս եղելոց, կամ ։պէսելոց։ ևս։ ։ր, *Յաճան Թոմասիսել յաստնեն մեռեալք ‖ ։Ծնբ. ։Ի։
*Ընդհն ՚ի քեմեմել ակաւն ազատեցաւ ‖ ։ոսկ. ։Ա. 34։
*Ընդ յոսցիկ այսպէս եղելոյ՝ գայ ժողովել յիւ՛ ‖ ։Ճառընտ։
*Ընդ յոսցիկ այսպէս կարգելոյ՝ և զդէր ուխտին ընդ իւր առեալ աբգարու՝ դառնայ ‖ ։Խոր. ։Բ. 27։
*Եւ այգուն եղելոյ. . . . զսպանեալսն Թագել հրամայեաց ‖ ։Ոսկան։ ։Բ. 43։

Վախելի և ուխերորդ, զի ցուցական դերանունս՝ ոյն, պոյն, ոյնն, յարեալ յանուանդ օրինակ՝ վարին ըստ նմա երբև զմակերայ, ունելով երբեմն զնախդիրդ՝ զ։ր, *Օ ոյն օրինակ և ծերանալին այն (նոյ) յոյժ ժամ ՚ի առաջ արտմուխն վտանգեալ էր ‖ ։ոսկ։ ղուկ։ 16. 23։
*Այն օրինակ գալարեցոյց զարդնդ ծննդհնուն ‖ ։ոփեմ։
*Ոյն օրինակ և յոյնք. . . ունելին զերաւունս ‖ ։յաճախ։ ։Ը։

*Ոյն

*Նայն օրինակ և ի տանէ են մեմ սահմանումիք ‖ . ագաթ.
*Մի և ձեզ պնդեն օրինակ դնեալ ‖ . եփես. 4. 17.
Բաս այսմ ձևանալ և ցուցական դերանունդ՝ այս. ըբ.
*Ես նա պայս օրինակ ետուեցաւ ինձ ‖ . Ը. Յովհ. 14. 46.
*Զաջինն զօրինակ պայս ինձ ետուեցաւ ‖ . Ը. Յովհ. 7. 7.
*Եւ եր պատճէն հրովարտակին օրինակ պայս ‖ . ագաթ.
Ոս այս վերաբերին և սորին. *Ամ յս երկս ան գամ առ ձեզ ‖ . Ը. Հռոմ. 13. 1.
*Ո այսերկուս անգամեր և ևացաւ յիս աշակերտին ‖ . յովհ. 21. 14.
*Ամ ինօր և ուշ մի ինչ յայսցանէ ուշ յիշեաց ‖ . եղիշ. Ը.
*Որօր լուծան զմինչ . . . արտասուս բնմ հեղան ‖ . նոյնն. Ը.
*Ի ոսկի խակ և մեռելոց խոստացեալ է ‖ . Ա. պետ. 4. 6.
*Ո այս ասելով ինոյն անեղեալ եղեւն ‖ . վարս. հարց. ԽԸ. 14.
*Ույ որդին հօր միածին, նոյն և (յն նոյնպէս և) հո գին նմին առանձին ‖ . լամբրոն. ի Տնէն. պատարագին.
Զարձեալ և բայս՝ է, վարի երբեմն իբրև ժամանակական և տեղական մակբայ ի բառիցս՝ ոբոբէ, ոբ, պէ, որ. ը. *Ի ոբոբէ՝ ոբ բանիւ վհատիմ . . . և է՝ պէ ձեռն դնէ ‖ . յն ուրեք ուրեք, ի երբեմն ի գիսպատ. ՃԸ. 12.
*Ի ոբոբէ՝ պէ բանալի յաղթեցաք թշնամեացն, և է՝ պէ նիք մեզ յաղթեցին. և քաղաք այն է՝ որ յաղթօղ գտեալ եւիք, և ոչ յաղթեալք ‖ . եղիշէ. Ե.
*Ընդ տեղիս և վայրենաբարոյս առաւել զօրանայ (առելութիւն) . է՝ որ ի ին յաւիշտակելոյ ի ժողովրդենէ միմեանց՝ ազատուեն ախտիւ, և է՝ որ յիշեալ հարստահարելոյ զընկերն՝ փառաւորուեն աղաղաւ ‖ . շնորհ. քնդ.
Զիտելի է ինն ներորդ, պէ մակբայիցս՝ ԱՀոպէ, այպէ, անպէ. ասպ, անպ. այսր, այսբր, անբր, զինն երբեմն վերանակ ցուցական դերանունանց. ը, *Ընդ են կրկին հարցս ի տարաբնակ լինել ի բնակուելիք ասպէ ‖ . յն յայսմ բնակուելիք . յովհաննէս ևս:
*Ասայց արդ՝ դարձ ի բարկուելիք այպէ ‖ . նոյնն:
*Ընդայս եղեն (յօրացեալքն ի սէր ընչից) չծայրին փառաց՝ և ի մեծուէ անպէ, որ արդարոցն պահեալ կան յերկինս ‖ . կիպրիանոս վէպ. ՃԸ. 16.
*Յաշխարհն ասպնեղուելիք ունելիքէք ‖ . յովհ. 16. 33.
*Ուրձ եր ի դիւզ անբ այրն ‖ . կիպրիանոս վէպ. Ը. 15.
*Ի գալ իւրում յն այսբ՝ այսպէս ասաց, այս է պատուիրեր իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս ‖ . ՃԸ. ա:

*Զայ

*Ընդունելի գնեցից զհոգւովք՝ որ կացուցանիցէ ի հօտս այդր զաշակերտս անմեղս և զպատեաս ։ Նոյնն. ը։

*Այն գնաց ի դերեզմանն ապա, ուր եդեալ էր զաղաւն ։ Տօնիքն վերջանին։

Նոյնեմն և դնին ի տեղի դիմորդականաց տաւխց. ար. *Պարզեալ սասանեցաւ ոյրմելն ծոս մեր ի մեզ ։ զոց ասաի ։ յո ի մեծաց յովհաննէս հոմ։

*Ահա ընձեալն հաստատիմ ասել աստանօր ի քոյոց այսոքն, զոր ըստ իս կրեցեր ածդ բոլորից ։ Նաթ. հէ։

*Ինչ կարաց շարժել զնոսա ի սկզբան անդն այդ ։ առաքե. յակ. 3։

*Օ վերինն խնդրեա՛ք. ոչ զայս, որ յերկրի ասա է ։ կող. 3։

*Ընդ ի լերինն անդր գնացեալին ըստ վերապատմելոյն ։ ղեկնաթ. ը. 22։

*Պատվաստակի վտիտանալ գտայց ի լաւ անդր ։ Նաթ. հը։

Նոյնեմն և դնին իբր զարդ. ար, *Անցցեմ՛ ի հին տանդաւթէ ասան հնմին յայտնեան ։ ը. Ղուկ. 8. 8։

*Ընանելոց էք ի մաքսիոյ այսր ։ Տաղերք վերջաւորաց։

*Ելեսցեն յարմատոց անդն առաքինութիւնք խնդութիւնն ։ Նաթ. ը։

*Որք ի լոյս անդր են, գնդաան. և որք ի խաւարն անդր են, յոգւոց հանեն ։ Տնէ. է։

*Ընդ իւրանդր եկիր, և իւրքն զնա ոչ ընկալան ։ Նոյնն. ա։

Պատասխանեալ ես ըստ խիղճ վերաբերին առ վերոյգրեալսդ։

Գիտելի է ի վարձանէ, դի երբեմն բառք ինչ դնին ըստ մակբայի երբ բացայայտիչ մակբային. ար, *Օ հնաժողովրդեան տարան զնա ի նեղսս ի դաւիթին ։ Տարի. 15. 16։

Որ ի փաւլեն՝ և երբ բացայայտիչ մակբայիդ՝ ի նեղսս։

*Ասոն տիրեաց ամ անկալոյն ի քէ՝ ... ի զարհուրանս ունելոյ և ոչ թողլոյ ։ ղամե. հայր մեր։ Որ բառդ՝ ի զարհուրանս ունելոյ և ոչ թողլոյ՝ են բացայայտիչ տողին։

*Ընդոստաց յայտերեցին եղանեն օրհնէք ։ ոեբեր. է։ Որ յայտերեցին՝ լեալ է բացայայտիչ անդր տողին։

*Օ օրհնաբանող նեղելոյ (ի դիմաց), ի առնելոյեան և ի դիշերի ։ ղամե. տող. 118. 157 ։ Որ ի պատնէշեան ես ի գիշերի՝ լեալ են բացայայտիչ ղօրհնաբանողին։

Օ այս մի ինչ ևս արժան հասարակ ծանուցանել, զի *Ոմանք ի մակբայից երբեմն առնուն զնդիր ըստ անուանցն, յորոց կազմին. ար, *Կնդունեցեր արարչապահս քոյդ հօր համապատուական ։ Տաղերք։ Որ ընդ հօրն՝ և ընդ հօրմէ մակբայիս՝ հոմանի տրական հոմապատասխանութեամբ. զի և առնուն հոմապատճառ զայնպիսի խնդիր առնուս։

*Նոյն

*Լսեմանուէլ՝ ի կուսէն ծնաւ անանձատաբար՝ ի հ
բէ։ ‖ Խոր. վերտ։ Աւր՝ ի հօրէն՝ և խնդիրը ինանձատաբեր
*Ա.Յատակես՝ ի միմեանց վարիմք ‖ . յոհն. եմատա. ը. Ա
բառս՝ ի ճշմարտի՝ և խնդիրը այլապէսին։
*Այս ուչեմանօրէն սմա զծոմականան զատատրիացուց
նել զաւուրս ‖ . յոհն. եմատա. լԸ։ Աւր ամոյն՝ և խնդի
մակբայիդ՝ նմանօրէն։

Գ Լ Ո Ւ Խ. ԻԶ։

Յաղագս Հաղիտի։

աղկասն է մասն բանիւ, որ յարի և միաւորէ զ
միմեանս զայլ մասունս բանի, նաև զնոյն իմ
զբանս. և բաժանի՝ ի վերստաւոն տեսակս.
որք են՝ բաղհիւտական. տրոհական. հե
ոյն՝ կարգաւ եղեալ յառաջին մասին. զորոց առ հս խո
սեսցուք ինչ համառօտիւ՝ ի բացատրուն եւ ըմբռնելիս
նոցին։

Բաղհիւտական, կիմ ըստ դասի՝ ջոկութեան շաղկապք են
նորին, որք զբանաշաղս բառս կիմ զբանս առ նոյն կա
դեալով շաղկապեն. պէս, *Աբրահիմ՝ ի ծնանէ, և խոտորեա
յամ՝ չարուեցէք ‖ . ոտառ. 3. 7։

Տրոհականք կիմ անջատականք են, որք զբանաշաղս բառս
կիմ զբանս տրոհմամբ շաղկապեն. պէս, *Այո՝ ասա հա
մառ, եթէ անդ ականայ՝ վասն տանջանացն պատրաստ
ողբալ ‖ . վոտ. հատց. ԺԵ։

Բացառողականք են, որք իբր որոշեալով կիմ՝ ի բաց առն
լով զմին յերկուց բանից՝ շաղկապեն զնոսա ընդ միմեանս.
պէս, *Բայց զի ես մեղը . քեզ ախտացեալ մարմնով զնա
ի ‖ . նեղոս։

Ընդհատարարականք, կիմ ըստ հնոց՝ բաղմատք են, որք իբր
անհատաբ թողեալ զմիտս միոյ բանի՝ շաղկապեն ընդ այ
լոմ իբր ընդ լսացուցչի նորին. պէս, *Ես պէտ ես ասէին
գեհաւորք էին, սակայն զպետրոս նոցին պղտս կա
գե ‖ . երկնկոյն. ի մեծ. մտթ. 10. 2։

Ակնարկողականք, կիմ ըստ հնոց՝ տարբաղմատք են, որք
զնախընթաց բանն առաւել քննարկելն կամ գերբին յու
յանեալ բան գհետևեալն՝ շաղկապեն զնոսա ընդ միմեանս.

ջիր, * Ինձ բաժին ես երկրագործ ձկորգացեալ երկիր
ի գործ արկանել, քան ինչ գիտնոց զգեստուն ածել ի
հաւանութիւն ։ տաճիկ վիճաբանութ։

Ընտրելականք կամ բաղդատականք են, որք ցուցա-
նեն բաղդատութիւն և առաւելութիւն ինչ յարել միոյ բա-
ռի կամ եռից ։ որ, * Այս արդ զինչ ոչիլ որ լացցէ և
աղաղակէ, որ ասիցէ թշուառականաւք. հեղգ յաղթեա,
և երկիւղ ի լանդրուճածս. տանուտեառն ինչ առնիցէ ինձ
անարժանաւք, և բիւր ազգի ազգի աղտեղութիւք աղ-
տեղեալք ։ առակ. յով. 2։

Համեմատականք, կամ ըստ հնոց՝ գերբաղդատք են, որք
իւիք համեմատութիւք հաստատելով զնախընթաց բանն՝
ցուցանեն զառաւելութիւն հետեւեցելոյն ըստ ի նախըն-
թացեալ սաստկագեալ ։ որ, * Ոչ յիւրեան առել (ոսկրս և
զմեղս), ինձնէ յիշատակ նոցին ոչ հեշտութիւն, այլ տրտ-
մութիւն բերել մտացն ։ ընդհ. ընդհանր։

Ստորնականք են, որք ի շաղկապէն զերկուս բանս՝ ի
ներկուս բառս՝ թեպետ յայտ առնեն առաւել ընտրելի
լինել միոյն, քայց սակս անձեռնհաս գոլոյ առ այն՝ ընտ-
րելի ցուցանեն զմիւսն. որ, * Ոչ ես ոչ ինչ ածայինն փա-
ռացն, գոնէ ես մարդկայինն փառացն՝ անսակ սակրատ է և
խոնարհել ։ կիպրոս. քիր. 10։

Թեպետականք են, որք ցուցանելով զկասուածն միոյ բանի
զիւսոյն՝ շաղկապեն ըստ միմեանս. որ, * Կրնէ ներբացես,
ազաչեմ. եթէ առ իս գառնայցես, գոչեմ. ապա եթէ
անտես առնիցես, կործանիմ. նոյ եթէ առ ոտն հար-
կանիցես, լամ ։ դասրնէ. ը։

Պէհականք են, որք զկեռևեալ բանն ի զբաղն ցու-
ցանեն լինել սեռինութիւն նախընթացին. որ, * Ընդունիմ
զձեզ. . . . Հոգալ միշտ և առանձին (զարբայիւղ առնել
երօք, այս է՝ անդադար հոգալ աշխատանօքն ։
ասկեբերան. է. 10. յովր։

Յաջորդականք են, որք զկեռևեալ բանն կամ զբաղն
ցուցանեն լինել յարաջդոյ, կամ միայն թէ նախընթա-
ցին. որ, * Երբեմն իջուցին (զերը մեր) ի գերեզման,
եղև խաղաղութիւն. ծիւ. քսա այնմ ժամ եղև խաղաղութիւն
թագաւորին նոր ։ անանիա վարդապետ։

Պատճառականք, կամ ըստ հնոց՝ պատճառաբանականք
են, որք զմի բան երբ պատճառ միւսոյ շաղկապեն. որ,

*Ձոտուն զանձինս իւրեանց նեղութեաւ. զի իւրեանց հնազանդեն ... վկայ լինիցին այնօրիկ, որ կամաւ կրեաց զայն ։ ոսկեմանդեղոս ։

Ձոհս ողջակէզք, կ՚ըսէ Տէրոջ՝ վասն ապաշխարանականք են, որք զիմ բան լսեր հեաւուն մուսոյն շաղկապեն. զի, *Ինքանզի չոյժ սիրելի էր շապհոյ խոստովութեաւ և արիւնս հեղութեաւ, վասն այսորիկ յանձն իւր տարաբերեր՝ ըմ յիմաւեցեալ զմեզս գառնուէ ։ եղիշէ. ։

Մահաբեռնականք են, որք ցուցանեն մահաբերիլ միոյ բանի՝ ի միւսոյն. զի, *Ձրմէկ առաքեալ ի յայլ, ասի ոչ բէն զպատգամն այ խոսի ։ նոնոյ. I. 6։

Ազգնաւորականք են, որք յաւարտիլ նախընթաց բանին՝ սկզբնաւորեն զայլ բան. և կամ որք դնին պարզապէս՝ ի սկիզբն բանից. զի, *Ասուր կոչէք զկս վիպ և աւր. և թաւր ասէք. քզկս եմ իսկ. ոչ այդ՝ ևթէ ես լուծցի զոտս ձեր՝ ուրս և վիպս, և դուք պարտիք զվիմանց զոտս լուծանել ։ յովհ. 13. 13։

Թարմաստաքք են, որք վն շարայարութեաւ կարգի դնին ի բանս. զի, *Ձամբերելովն ծանուցաք մարգիան, ևն սուտ է ասացեալն զինջ ։ խոսրով։

Ո՛յ դիմակիկ է, զի երբեմն վն վայելչութեաւ բանին զուրութեաւ դնին շաղկապք ինչ. որպիսի են հասարակօրէն այք. Ասոյց. ոսկեան. այլ. վն այսորիկ. ևն. յորժամ յառաջոյ այն դնին շաղկապքդ՝ ևկոկո. վն զի. ևն. զի. *Ընդհակառակ վակեաց և հնազանդ զդրունս եկեղեցեաց ըստ ՚ն պարսից, (ըսոյց) նք զմմ տուն եկեղեցի ասացաբերին ։ եղիշէ վրդ. գլ. ։

*Ընդհակառակ ե՛ի զանազանից և յայլատեսականի ըսկ նիւթն (պատիկերի և խաչի), (ոսկեան) զմի և զնոյն յամենայնին տեսանեմ զօրութեաւ ։ յովհ. խոսրո. ։

*Ոչ ասեն զի ոչ կացաբ յուխտի ասն, (վն այսորիկ) անփոյթ արար զմեզ ։ յովհ. խոս։

Ընդհակառակ ի՛ սոսա միակազմիւ եղեալ շաղկապքդ՝ ըսոյց, ասեն, վն այսորիկ, զօրութեաւ իմանին։

Իսկ երբեմն ներհակ այսմ շաղկապս ևն՝ երբ յաւելորդս դնի՛ ի դրադիմ բանս և՛ ի դերբայաւորս. զի, *Ոչ երբ կիւղի անկանելոյն զարհուրեալ ևն ըմբռնեցի ։ ոսկ. գիւտ. 4։ Այս ևն ամենևին թարմաստաք դնի։

Նստ այսմ է և՛ ի սոսին։

*Ձի

*Ո՛վ աք լսելով զարժանսն ողբոց բանից՝ եւ ոչ բեկանիք սիրտս ։ ասպե՛ղ ընդ՝ի ՅԻՆ. յոհ. 6։

*Տէր մեր գիտալով՝ի կինն այրի՝ եւ յարուցանէր զմիակ որդին նորա ։ աբրահամ եպիփանոս մանիփոնեից։

*՝Ի յերկրանալս իմում՝՝ եւ կասիմ. . .՝ի յաշխատս ծերոց բազմեալ՝ եւ խելայեղից կցորդիմ ։ ԴԱՒ. կա։ Ա. ՅԼ սպառս է զգուշանալ յայսպիսի ախոյ։

Գիտելն է դարձեալ, զի շաղկապս նոյն՝ երբեմն մեկն առ՝ի զարդ դնի՝ի բանս. պ՛, Ինքն նոյն է ամ յամ՝ աղբիւր բարեաց ։ յոհաննէս. կբ։

*Օ՜ ողոր նոյն զոյնիս ոչ դանդաղիմ մայր կամ դայեակ ասել իմաստից ։ խոր. ա. 1։

*Կանգնի արդարե գիտակ նոյն ես, Թէ չար է արարն, եւ քնքուշ՝ չարուճինն մեր ։ ԴԱՒԻԹ. հե։

ԳԼՈՒԽ ԻԵ։

Յաղագս ԱԼՋԱՐԻԿՈՒԹԵԱՆ։

Զվերայ ալջարիկութեանն սակաւ ինչ ունիմք խօսել. զի սակաւ է և գործածուելն սորա ։ Օ՜ սա ամենեքեան մակբայս գասեն. քանզի ոչ երեւի այս ուղիղ. զի մակբայն ցուցանէ զպարագայս գործողութեացն. իսկ ալջարկութիւն՝ի ալջն արկեալ՝ի բանս՝ յայտ առնէ զբնական կիրս հոգւոյն. որպիսիք են կիրքն ուրախութիւնք, տրտմութիւնք, ցաւոց, երկիւղք. եւն ։ Վհանգն յառնէն, *Ահեղ, ծրշալն և որոմայնամոլութիւնք բռնատուրութիւնք ։ (ռահ. ա. 41.) ալջարկութիւս բաժին՝ ոչ ցուցանէ զպարագայս գործողութեացն, այլ զկիրս հոգւոյն պատճառեալ՝ի զարմանալոյն՝ի մէջ բռնութեան որոմայնամոլութեան։ Այս յառնէն , *Ճա՜պա՝ որմէ օրինակաւ, զինչ կամիս առնել՝ կատարեա՛ ։ (եղիշէ. է.) ալջարկութիւս յայտ առնէ զկիրս բռնադատեան հոգւոյն առ քննդութեան իրիք ։ Այս յառնէն , *Ա՛ղէ՛ զիմ՛րդ մանուկդ վէհս եհատ, և վերկեալ զձայնն արձակեաց ։ (ասպէ. յոհ. 2.) ոչն ցուցանէ զկիրս զարհուրանաց եւ ահագնի վէհութեան ։ Ասա այսմ խնդ և գայլոց։

Ա՛յլ գիտելն է նաեւ, զի ալջարկութիւնք երբեմն յատկին յանուճանս նշանակիչս այնց՝ յորոց ելն է կիրք հոգւոյն։

ւոյն. զի, * Ոչ ի սքանչելեացս, զորձ՝ առ որ տիւրա-
նայ բռնութիւն Թագաւորացդ, և ուժգնութիւն իշխա-
նացդ։ Համբառնայն. յաքենաբառնութիւն։

*Հրէից անուսնակալութեանն (քրէի), չէհաս յանդիմանիլ
զնմանիսն. այլ՝ ստուգեր արկեալ ծանկերք զնոսն։ Ոսկ. Ի. 25.

*Այո՛ պիտեւ, կողոպտեաց զգենուս իմ։ Եղիշ. Խոզ. 36.

*Ընտրե՛ի մեր չարչարելոցդ և հնձելոցդ առ հասարակ
հարցդ և եղբարցդ։ Ճառագ. վերապ. Ղևդ.

Ա այլ պարտ է և նախառել զնի ի վարիլ միջարկութեան
և անուանն՝ հասարակօրէնն զնիքրս հոգւոյն զօրութիւն
յուսյանեն. խակ զորպիսուն իրացն՝ յորոց անուանս յա-
րեին, ներգործութիւն յայտնեն. ոմն յասելն, * Այ ախտա-
յեալութեամ յախտէ, որ խոցել և ոչ բնդոստնու։ Ընդկ. Ղևդ.
միջարկութիւնս վայ՝ զօրութիւն յայտնէ զնիքրս յուսոյ հոգւոյն՝
զի այնպիսի ախտացեալոյն. խակ զվայելել լինելն նը յայտ-
նէ ներգործութիւն. ոմն թէ այս լինելք միտ բանին. ոչ
վայելն և եղնելն է ախտացեալն այն, որ խոցի՝ և ոչ զայ-
լոսա այսմ է տեսանել և ի սոսկին։

*Ընդարձակ ինձ մեղաւորին, որ տարակուսեալ կայցի ի
միրոյ երկուց Ճանապարհաց։ Նարեկ. ի քառն. Ը.

*Աստղ տպիտութեան՝ և արտասուք եղեն մեր Թշուառու-
թեանս, յորմէ նոցաք որդւոյն իւրեանց չարեաւթս։ Շնորհ. Պատ.

*Ընտրելոյ կրօնաւորի, որ առնէ զնինքն կոխան յամենայ-
նի։ Վարք հարց. ծղ.

Ա յլ յայսպիսի բանս՝ գրեթէ միշտ զօրութիւն գտանի
բայ լինչ. ոմն եթէ ստացեալ էր. վայ և մեղաւորին
աւաղ կարգամ տպիտութեանս. երանեի տամ կրօնաւորի
նմա այս յայտ անսուտ է, զի երբեմն հանդերձ բայիւ զնի-
նին սոքին. զի, * Այ ոչ նոցա, զի ըստ Ճանապարհին կայ-
նոյն գնացին։ Յովսիպ. ի հռոմն. II.

*Աստղ հոգեպտղի Թշուառացելոյս, յորժամ այլ մարգա-
րէ զնոյն դիցէ։ Նարեկացի. ի քառն. ԼԵ.

*Ընտրելոյ պատ նման, և երկրին, ըստ որ նա առցանիցէ։ Եղիշ.

*Ընտրելոյ մարդոյ, զոր սէր յաղթահարելոյն երկունք
ազահութեան։ Ծնբ. Ճառ. ծղ.

Զ նեալն է երկրորդ, զի անուանքն լինչ երբեմն ի գե-
րասանձ շարադրութիւնս՝ մանաւանդ ողբական և
գարմայական բանից՝ իբրև միջարկու ինչ դնին. ոմն ե-
րեւի ի տոսա. * Վառենն լինձ առի մայտնոն ըստ քաղց-
րա-

քաւեհեալն Աստուածոյ. առ աստուածոյն մինչ ոնեղաւսրս, և առ բանսարկուն յաւէտ հաւատարեալս. առաջ ազեցին. վիշտ վտանգիս. խաւարը աւելցոյս. Տէրն պատկառանաց. զնաքդ և առ բանիս յանդիմանուքի հաստատեալ. մեծ է ձայնս դուժի. և անքերելի բողբոջ աղաղակի ||. նոսբնիացի. ՚ի քանն. խ.

*Աշխարհ գործոյն, և ոչ՝ ճոխ գործելոյ. երկնեղինը այլ խրճիթացեալը, և ժողովուրդը ՚ի նոցանէ քեզեալը ||. խոսրով. ՚ի ճէնն. ճամաքիսի.

*Լսեր ղարմանս, և աճապնի հնազանդ ամէն իմաստուն մոաց, եթէ զնաքդ վէրը զվէրս բժշկեն, կամ ոչ պակս ցաւը ըզցաւս ողջացուցանեն ||. ոսրփ. ա. վեր. 6.

Զխաչն է երբորդ, զի առ միջարկուքեան վերաբերին իւ խիքը և կոչական անուանքը. զի իւ օրինակ ի միջարկուքեաց էքը անկախ ՚ի բայէն և ՚ի խնդրոյ նէ գնին ՚ի բանս՝ յերկրորդ դէմս. որ, *Լսեկայ ոՀ ածոյնդ փրկութիւնս՝ զնաքդլանաց բանտնուազ մերոյ տէ տուէ ||. կիր. խ. 52.

*Լուր գու սկսոյ սկբնէ եմ գաւեւտարանեալ կրնաւտրութեն սահմանեալ ՚ի քրեզ ||. նեղոս.

Յայտնեսի բանս՝ յորժամ քերթօղն լուծանիւ զտարտարեան, զկոչականն պարսի նախ որոշել առելոյ այս կոչական է. և ասլա զմնացեալ բանսն քակել.

Ա՛յլ զլեսսիսուքիւ միջարկուքեաց ասացաք յառաջինն մասին հանդերձ օրինակօք. Այլ պարտ է և զի տակ, զի ոմն ասացաք անդ՝ գտանին և այլ բաղդատ միջարկուքիւք, զորս ոչ եդաք ՚ի նմին՝ վասն ոչ դոյզն նչ ՚ի հատարակ գործածուքեան, յորոց և պարտ է զգուշանալ. որպիսի են սոքին. աա. ա. ահ. հա. է. հէ. յէ. հէ. էհ. էհ. քհ. լհ. լհ լհ. ու. հշտ. տե. տեր. քյիւ. քեզիւ լհ. օշ լհ. օշ եհ. վայ վաղայ. քեզ. ասիսոս. և այլք բազմութիւք. որ.

Նրմանական. *Շինէ կարելի և զքեզ էս՝ ոմ լհագաղուր՝ շրջել ՚ի կռապաշտուհ ||. ՚ի վեռս նեփնոս. ա. ճոխ.

Ղղեական. *Ղղեբաանդրե՝ նոյնչ ինչ էիր և դու իմ որդի, զի զքո ազգսդ իշխեսի ||. ՚ի պռոմոթէ պաղեսս.

Օրսմացական. *Ի՞նչ ինչ ոորպէսի ընարհակ կ ծռմ||. նոյնս. ՚ի ոեռս: *Ինչ այնպէս գեղեցիկ էր սկիզբն ||. ՚ի նոյն.

Օարհուրական. *Հրճ ասլ ասլ, զի տեսի զհրեշտակին մեն ||. փպ. 6. 22. *Ի՞նչ կորնչիմ առաջիկ ||. նոյնս. ՚ի ոեռս:

Ա՛ստուածական. * Ա՛հ լաւ է ես ինձ անցուցանեիր զաւուրս, և ոչ աւուրքն դու անցուցանեիցին . վարժ հատց. ՃԲ:

Բ՛ազմական. * Ա՛ոյ վայել և արմատ՝ որ ըստ նմանն խօսելի. տնբ. ՃԲ: * Ա՛հ զնամբդ կորեաւ . երգն . * երգ:

Յաւակցական. * Ա՛հ ողորմելի ծնօղ լուսափայլ և ոսկեհատ մանկանս, քնար չիայլը հնար լծողաց . յայտնա. աբան. ՚ի մայիսի. ՃԻ:

Ա՛ոչական . * Ա՛հ հողմն կենսաբեր , եթէ երախտաւորք ինձ ինձ, ա՛ռ յինէն զոգի իմ . յայտնա. ՚ի մայիսի. ՃԻ:

* Ո՛ւրէր շահ ՚ի խօսելոյդ յիմ մարդարէ, զի ո՛չ ոք լսէ: գԷսդր. Ես. 29:

Բացականչական. * Ա՛խ հարաքախտ՝ յերկիւղ ո՛չ առնէք զի զքեզ . յայտնա. հատ. լԻ: * Ա՛հ իմ ինչ գունակ գոլ ծեծեցեալ . երգն. * երգ:

Յորդորական . * Ե՛ւ քարշեցէք . հմ. քարշեցէք . վարժ հատց. գլուխ. ՃԻ:

Ա՛ղհատարհական. * Ա՛հ . իսկ արդ՝ որ զդօրա վինիդ գայ, ընդէ՞ր ոչ մատուցեր վաղվաղակի . ոսկ. ՃԻ. 2:

Սոյնպէս և յայլս.

Ա՛ստուած երկրորդ տառին:

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ.

Յաշփս համաձայնութիւնք մասանց բանից.

ԸՆԴՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՄԱԲԱՆԻՑ

քերականութիւնք յայսմ մասին պայծառա-
նայ. զի ՚ի սմին ամ բառք առ միմեանս եւ
հնար ասէսցի համաձայնութիւնք կազմին լինջղոյս
բանիւ. որով և միտք ուսանողաց տեսեալ
զնայտալ բառից իբրեւ յայս սեղան՝
զուարճանան և բերկրին. եւս և ախորժանօք վայելեն
զպտուղս վաստակոց իւրեանց, զոր վաստակեցին յա-
ռաջին և յերկրորդ մասին. Եւ յանձանձելոյն Աշակերտ
սկսանիմ պարարտառատ ոգիք նոյ յանուշութիւն կազմա-
ւորութեանց բանից. Օ այս սեղան՝ կաւեցեալ կազմիչ քա-
ջիւն՝ միտք մի ճոխագոյն ունիմք կարդալ ախորժակաւոր
և ընտիր օրինակօք. խոսնեցեալ նախ համառօտիւ զհա-

◆ մաձայնութիւն մասանց բանի ՚ի հասարակի. արդ՝
համաձայնութիւնք մասանց բանի են կապակցութիւնք
նոյ ըստ միմեանս՝ առ ՚ի կազմել զբան. Այս կապակ-
ցութիւնք լինին ուրեմն եղանակաւ՝ ըստ ութից մասանց բա-
նի. ՚Անուն՝ անուանի ըստ անուանի. Երկրորդ՝ դերանուանի
ըստ դերանուանի, և ըստ անուանի. Երրորդ՝ ընդունելու-
թիւնք ըստ ընդունելուեաւ, ընդ անուանի և ընդ դերանուանի.
Չորրորդ՝ բայի ըստ անուանի, ըստ դերանուանի և ըստ ընդու-
նելութիւնք. Հինգերորդ՝ նախադրութիւնք ըստ անուանի, և
ըստ այնոց, որք ելք անուն հոլովին. Վեցերորդ՝ մակբայիւ
ըստ բայի, և ըստ այնոց, որք առնուն զյօրութիւն բայի. Եօթն-
երորդ՝ միջարկութիւնք ըստ բանի. Ութերորդ՝ շաղկապիւ ըստ
բանի, և ըստ մասանց նորա.

Յայսոսիկ ուրեմն համաձայնութիւնս առաջի դնիմ ուրն
հարիւրոց գիտելիք ՚ի շարադրութեան. որք են սոքին.

3, բացայայտիչ և բացայայտել։ 2, յատկացուցիչ և յատկացեալ։ 3, ածական և դոյական։ 4, յարաբերական և յարաբերեալ։ 5, անուն բայի։ 6, խնդիր։ 7, արդելիչ խնդրոյ։ 8, նախդիր։ Որոց հանդամանք և պիտանութիւնքն յայտնի լինին ի բացատրութեն վերոյգրեալ ուրեն համաձայնութեանցդ։

Վկդիտելի է, զի գհամաձայնութեն նախադրութեն, մակբայի, միջարկութեն և շաղկապի՝ զոր ինչ արժան էր գիտել, խօսեցաք յառաջին և յերկրորդ մասին. ուստի չունիմք ինչ խօսիլ զսոցանէ յայսմ մասին. այլ միայն գհամաձայնութեն անուանն, դերանուանն, բայի և ընդունելութեն. յորս բովանդակին ամ զօրութիւնք արհեստի քերականութեն։

Եւ նախ կամեցեալ խօսիլ գհամաձայնութեն անուանն ընդ անուան՝ գիտելի է, զի անուանք որոյհետև ի դոյական են, և կամ ածական, ի գալ սոցա առ միմեանս՝ հարկ է, զի կիք դոյականք ընդ դոյականաց յօդեսցին. կիք ածականք ընդ ածականաց. կիք դոյականք ընդ ածականաց. և կիք ածականք ընդ դոյականաց։ Իսկ դոյական անուանքն երբեմն կարեն յօդիլ ընդ դոյականաց, նախ՝ ընդ բացայայտիչ. երկրորդ՝ ընդ յատկացուցիչ. և երրորդ՝ ընդ խնդիր. զորոց խօսեցուք ի յաջորդս։

ԳԼՈՒԽ. Ը.

Յաղագս հոմանչնութեանն գոյականաց ընդ գոյականսն ունել բացայայտիչ։ նոյնպէս։

Յաղագս բացայայտչի։

Յորժամ ՚ի բանս կամիմք զգոյական անուն ինչ բացայայտել՝ թէ յինչ միտս գնի, և կամ ինչ հանդուրկ որոյ նշանակի, յարեմք ՚ի նմին գլուխ միւս և անուն գոյական՝ թուով և հոլովիւք համաձայն նմին՝ առանց շաղկապի. և զայն կոչեմք բացայայտիչ. որպէս երևի յայս բանս. * Ա. յաղ բուսաւ յանդասէ մարդկին մարիամ ‖ . շարակ. ա : Որ անունս մարիամ՝ յարեալ յանունս մարդկին՝ լեալ է նմին բացայայտիչ. զի բացայայտէ, թէ մարդկին աստ առեալ լինի փրկանակ մարիամ։ Կատ այսմ է տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ։

*Ոչ եկեալիր ձառատարապետ՝ անցեր յԱրմ կինցատը՝ անհետ ‖ . շար. ճբ : Որ անունդ ՚ենդոյն՝ է բացայայտիչ բառիս՝ Արմ. զի յայտ առնի, թէ անուանեալս Արմ նշանակի աստ կինցատը, այլ աշխարհս։

*Ա. Ձեր աւել տան քո աշխարհի ‖ . շար . լե : Որ անունս աշխարհի՝ է բացայայտիչ բառիս՝ քոյ ։ ։

*Ա. յս խոստովանութիւն երեք վիճաստարեանդ դաւանութեանդ զվիճն հաւատոյ զայերոս երանեալ ‖ . նար. ծէ. Որ անունս պետրոս՝ է բացայայտիչ բառիս՝ վիճն ։ ։ ։ ։ ։ ։ ։

*Յառաջադէմն նկրտեալ սիրով . . . լինի արժանի ՚ի ծայրագոյնն երանել աստիճան քահանայապետութիւն . և արածել զխոյսն՝ զաստ քահանայիցն . և զխնամարս՝ զիարդս պաշտօնէիցն . և զգաւթիսն՝ ընդխուրձս ժողովրդոցն ‖ . շար . պոգ : Որ անունս ընդ գաւս հանապազին՝ է բացայայտիչ բառիդ՝ վկայեա. և անունս պետրոս պաշտօնէին՝ բառիդ պետրոս. և անունս վկայեա ժողովրդոցն՝ բառիդ վկայեա։

*Ո՞ գլուխ այմ առաքինութեանդ զսէրն քումմէ ասել ինչ (աղօրմութիւն) ‖ . խիսա . գ . 10 : Որ անունս սէրն՝ է բացայայտիչ բառիդ՝ գլուխ այմ առաքինութեանդ։

*Ա. Ձաքանն դրիգոր գինուիլ արդարութիւն՝ ուղղափառ

վարդ

վարդապետութիւն յայտ և յայտնական հարիւանդ գՀերձ
սեաձօղան ։ գրիփոր նոյ ։ Այր անուանս ուղղափառ վարդա
պետութիւն՝ և բացայայտիչ բառիդ՝ պիտոյ պարտաւոր ։
* Ալեթիա դու ես ինչ ինձ ոչ կոյս քան զՀայր ես որպա
համ ։ յովհ. 8. 53 ։ Այր անուանս աքրահամ՝ և բացայա
յայտիչ բառիդ՝ հայր ազգ . զի յայտ առնէ՝ թէ հայր
ասելով խմանային նէ զաբրահամ, և ոչ զնոյ, կիճ
զադամ ։

Այլ դիտելի է նաեւ, զի բացայայտիչն երբեմն դնի ևս
յառաջ քան զբացայայտեալն . զի, * Աբրահամ
հայր ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ ։ յովհ. 8. 56։
Այր յառաջոյ եդեալ անուանս աքրահամ՝ և բացայայտիչ
բառիս՝ հայր ձեր ։ Այստ այսմ է և՝ ի սասին ։
* Ահաւասիկ հինգ մարգարէից ասացի , մի ասէր զերգայր
քոյ ։ ծննդ. ԺԹ. ։ Այր անուանս մովսէս՝ և բացայայտիչ
բառիս՝ հինգ մարգիրէից ։
* Այստ եր յե՝ խաղաղութիւն եկեղեցւոյ ։ համբակ վերծ։
* Ազատ զոմ արձակեալ ցնծայ երեսեցն՝ դրախտ ածա
նունկ ծաղկեալ ։ ի շարականն ։
* Ի քաջ ընկերացուք զերկնաւորն՝ զմայրն անհաւատու
թեն ։ տարփեր վերջ ։ ի մեղն ։ յոյլ ։ 2։
* Այդ ի ձեռն բարեպաշտն կոստանդիանոսի՝ նոր մեզ
ազգումն ի հրոյ եղերացն ծնեալ զհաւատարմանալս խոս
տանեալ ։ համբարձ ։ տարեն ։ Այր անուանս բարեպաշտ հոգ
պանչիանոսի՝ և նախադաս բացայայտիչ անուանն՝ նոյ
մեզ ազգումն ։

Աբրեմն ևս՝ ի մէջ բացայայտչին և բացայայտելոյն ան
կանել բայ ։ ըր , * Օ Իսրայէլ դրամն խնդրեայ՝
զՀաւատարմական պատուիրն ։ կրկնտ ։ ծբ. 22 ։ Այր ա
նուանս կոփտարացիքն պատուիրէ՝ և բացայայտիչ հոգաբանեալդ
տոյն , ի մէջ անկանելով բայիս՝ խնդրեայ ։ Այստ այսմ է
տեսանել և ի յայնմդիսի ։
* Օ օրինակ ժամանակաւորին ընդ իւրեանս ունելին ըզ
մարդն մովսէս ։ խոսրով. ի ճառս փառաւորչական ։
* Ա՛ն տանեցիք՝ Հօրն ձերում ։ տարփեր. ի մեղն. յովհ. 6։
* Օ դրաւականն՝ առաջի դնեն՝ զանձառ մարգասիրու
թիւն մեր ։ նոյնն. ի մեղն ։ յոյլ ։ 2։
* Ի մեզ զայս գործեսցէ ապաւանեամբ ի մեզ զցանկու
թիւն ։ ։ ։ վարդանայ հայր ։ նոյնն. ի պաս. 9 յոյլ։

Գիտ

Վախճել ի երկրորդ, զի երբեմն բազում եզական անուանք լինին բացայայտիչ միոյ յոգնականի · զոր · Զդիպիք սէր յուսկանն պատ և ալեծանագինեա . . . մահ անձանց նուիրեցին ‖ յովհաննէս ։ Ուր երկու եղականն անուանքն պատ և ալեծագինեա՝ են բացայայտիչ միոյ յոգնական անուանն՝ որպէս սէր յուսկանն ։ Ըստ այսմ և տեսանել և ի սոսկին։

* Յաղագն սիւնեաց երկու նոքաւքք՝ բաբիկեն և բահկուբ ‖ · եղէնք վէպ · ի պատմաւնէ · գէ · ը · ի վերջն ։
* Կին և այլ անմաքրութիւնք սրտի՝ նախանձ, ոխակալութիւն, ցանկութիւն ընչից, ցանկութիւն մարմնոյ · և հարկ և զայ սրբել ի սրտէն ‖ · խոսրով · ի տէրն ծամագրէն։
* Ընդհանայն նիւթ ի չոր տարերց և բաղկացեալ, ի հողոյ, ի ջրոյ, ի յօդոյ և ի հրոյ ‖ · ագաթոն · ոսկեն։
* Օ խոհարարն տրիտուր վաստակոյս այսոցիկ՝ սրբուն, հաւատոյ, սիրոյ, աղօթից, պահպանութիւն անձին՝ մի յպտռութեամ կեանս աւինակացուք հաստուցանել մեզ այ · այլ՝ ի կեանս մշտնջենաւորս ‖ · սոփ · յոտ · 3 ·
* Փայտն զթանձրագունից մեզոյ ունելով զտեսական զսպանութիւն, զպողոքութիւն, զդողութիւն, զպարկեշտակութիւն, և որ նման սոյ ‖ · շնորհալի · ընդհանր։

Երբեմն և պէսպէս անուանք լինին բացայայտիչ միոյ եզական անուան, կիմ որ իբր եզական վարի · զոր ·
* Յաշխարհս մարդիկ մաքրեալ լեզուի (հոգւի մեր) , յատեալ լութիւն , ի մախանաց , յոխակալութիւն , յագահութիւն , յամբարտաւանութիւն , և ‖ · խոսրով ։ Ուր կարդաւ դասեալ անուանքդ՝ յոխերութիւն , ի մխիթարս , և , են բացայայտիչ անուանն՝ յամ պատոյ ։ Ըստ այսմ և ի սոսկին։
* Օ բարկութիւն և զդաղանութիւն՝ զպատկեր բանսարկուին (ի քէզ) ունելով խաղալիկ ես դիւաց , և ծաղր մարդկան ‖ · սոփես · ի տէրն · յակ · 4 · յոտ ։
* Կարօղ է խմաստունն և ի պատգին զարմանն Ճանաչել։ զի պատուղ սէր (յիր երկպառակութիւն) , է կամքն սատանային , հեռն , բամբասանքն , ատելութիւն , և ‖ ·

Համբառնապէ · յաթենաբանութիւնէ ։

Այս ներհակ այսմ՝ երբեմն եզական անուն ինչ լինի բացայայտիչ բազում այլ աբանականաւ անուանց · զոր ·
* Կրկ փրկութիւն , հնչումն ահասոյ , ազգի մարդկանն սպրծանք՝ սէդ մասթիոս ‖ · շար · ի ։ Ուր անուն հա

աչք տուին նա՝ ի բոյսյոյսիչ կարդաւ եդեալ անուանցդ՝ երգ ձրկոսին ե , հնչուն ակուսդ , ես ։ Ըստ այսմ ի և՝ խոսին *՝ի յաման երկիր այսօր բուսաւ մեզ բարերար բոյսն բարի , շուշան հովտաց , ծաղկին դաշտաց , վարդն Տարսոնի , արմատ անկոցն անմահութե ։ շար . ե ։

*Ոչ ոք պիտանացու էր միայն զոդ կատարմանն , այլ եւ մայրն Աստուած ։ շնորհալի . Լոգն ։

Ո՛ր այս վերոյգրեալքն և սորին . *Հայրապետական պատուոյն հրեղէն պարիսպք և բարձր աշտարակք , ոսկեղէն բաժակք և ժիր մատուռնակք , Հայաստանեայց հայր Հոգևոր քաջալերիչոս և Լուսաւոր ։ շար . խե ։

*՝ի բարերարն Հոգւոյն վառակք և որոտմունք տիեզերացոյց , ցոլմունք հրեղինք , աստեղք լուսափայլք , յոր Թագաւորին վահան լանջաց ոչ յանձնիցես և յանուն ։ ՚ի նոյնն ։

Եւ դարձեալ երբեմն անեզական անուանք լինին բայցայայտիչ եզական անուանց . և իբր Հակառակին՝ երբեմն եզական անուանք լինին բացայայտիչ անեզական անուանց . որ , * Տեառնեղբայր զերկնաւորս վերոյն՝ զարդարեալ լուսով՝ Հայրական փառօք ։ շար . յե ։ Ուր անեզական անունն՝ Հայրական փառօք՝ լիակ է բացայայտիչ եզական անուանս՝ լուսով ,

*Ընտրեալ նա մեզ զիւրանքն յաւիտենական՝ քեզ Հոգին սէր ։ սարկ . ա . յովհ . 4 ։ Ուր եզական անունն պիտի՝ լիակ է բացայայտիչ անեզական անուանն՝ պիտիոյն յաւիտենից ։

Զիտելի է երրորդ , զի Թէպէտ բացայայտիչն առանց շաղկապի յարի ՚ի բացայայտեալն . ոչ և ետեր ՚ի վերոյ . բայց որովհետև բացայայտիչն է իբր մեկնող բացայայտելոյն , ուր ուրեք կայ բացայայտիչ , անդ կայ զօրութիւն և մեկնական շաղկապ ինչ . ոչ յայտ գան , * Օ տիրական մարդն զՀոգին Քրիստոսնեկցին ։ (սարկ . ե . պետ . 5 .) կայ զօրութիւն մեկնական շաղկապ՝ այսինքն . ոչ եթէ ասէր . զտիրական մարդն , այլ զՀոգին Քրիստոսնեկցին ։

Եւ զի յայլ ՚ի սոսա միշտ զօրութիւն կայ շաղկապ մեկնական , վասն բազում անգամ Հանդերձ նոքա՛ւ դնէ բացայայտիչն . որ , * Հաստաբեսցին պատուոյք գեստոյ . պատիւքն՝ մեղայ յորդութիւնք ։ սափա ։ Ուր առնուս զ-

քայլափառելոյ՝ հանդերձ շալակաւորեալս այնինքն լեալ է քա-
ջայայտիչ անուանն՝ պատուոյ գլխոյ։ Լսատ այսմ է տեսա-
նել և յօրինակսդ՝ որ գինի։

*Ղաբաելքն . . . . Մեծացան անանց մեծութիւնն, այ
հաւատովք ‖ . տոբիթ . ի ներ . յոյ . 6։

*Ժողովէ ի միջոջ (ամբ) շուշանս , այ զծաղկիկս հաւա-
տոյ բանին և սրբութեան ‖ . նաե . ի ներ . երգ։

*Լսյսոր գտանիկ կորուստեալ դրամին , այ Թագաւորա-
կան պատկերն ‖ . ի ճաշոցին։

Երբեմն ևս բայիւ հանդերձ դնեն զնոսա , *Ընթացուցուք
այսու հետեւ ի սոյն երկունսն, ի մարգարէսն ասեմ և յա-
ռաքեալսն ‖ . գաղ . լուս ‖ Ուր անուանեցաք ի մարգարէսն և յա-
ռաքեալսն՝ հանդերձ բայիւս ասէ՝ են բացայայտիչ ան-
ուանգ՝ ի լերինս ‖ Լսատ այսմ է և ի սոսկին։

*Լսասնել զոգորութիւն լսմնասից ի նորն պղտանիկ , ի
յինն ասեմ վարդ ապեակ ‖ . խորէն . գ . 62։

*Ո՛հարդ կարելի՝ ոչ ունելով զտաճարն այ՝ գնասցու-
դութիւն ասեմ, զերդ ան երգել ‖ . լամբրոն . ոտին։

*Երբ կքաղինս եր ոսկի և արծաթ ի յերկիրն մերում,
գմաքրութիւնն իմն և զսրբութիւնն ‖ . ի նոյնն ։ Ուր
քառքս գմտքոնէ և զոգիոնէ հանդերձ բայիւս նմա՝ են
քայայտիչ քառիցս ոսկի և արծաթ . ոսկի թէ առեր .
ոսկի և արծաթ , այ մաքրուն և սրբուն՝ էին յերկ-
րի մերում երբեմն ։

Ուր դարձեալ երբեմն ամբողջ ինչ քան երբեմն անուն
ինչ լինի քայայտիչ անուանն . այ , * Լսյն օրինէք ի
ձի քան կատարին, ի սիրեսցեմն զընկերք զոյ երբեմն զան-
զոյ ‖ . գաղ . 5 . 14 . Ուր քանն՝ ոչ երեսցեմն զընկերք զոյ ևն , է
քայայտիչ անուանն՝ ի ձի քան։ Նոյնպէս է և ի սոսկին։
*Այսպիսի ինձ ևս լինդիկ ի միջոջ ի պատճառս մե-
ղայն Թողուն . (այ է) առ զմեղս քո ‖ . առփ . յոյ . 11։
*Երիւք շարժի երկիր , և չորրորդին ոչ կարէ հան-
գարտել . (այ) եթէ ծառայ Թագաւորեսցէ . և ան-
ձիան եթէ յագեսցի հացիւ . և ատելին եթէ հանի-
ցէ զամկնին իւր . և կին առնէ եթէ դիպիցի առն քար-
ւոյ ‖ . առաւ . 30 . 21։

Այլ այսպիսի քայայտիչք հատարակաբերն յանուրջ
քան դնելին . այ յայնպիսիս , որք անեղեալ քայիւ կազ-
մին . այ , * Լսյսոր լքաւ խոստումն այ առնահայելոյն ,

'ի գաւակէ նոցին օրհնիլ առ ամենից ։ ղեր. ա. ։ Իւր այս բան՝ 'ի գաւակէն նոցին օրհնել առ ամենից, և բացայայտիչ առնէ հոգեպատիժ այս առնահպանութեան։

*Ոչ խաբէութիւն մտաց ուղղամիտն է քան զառ խաբեալն, հաւանակ կարգաւորութեամբ չանկարգութեան կալ, և լուսով 'ի խաւար ։ առակ. ա. չորիդ. 6. չորք ։ Իւր բանս՝ հոմանի կրթաւորութեամբ չանկրթութեամբ կոչ ևս, և բացայայտիչ անուանդ՝ այս խոնէութիւն։

*Ոչ հոգւոյն քնութիւն է կենդանացուցանել զմարմնեայ՝ կենդանացուցանել ։ առակ. ա. պէտ. 4 ։ Իւր այս բան՝ առ որս մերձենայ՝ հոգեպատուհասել, և բացայայտիչ անուանս այնպիսոյ քնութեան։

Ոչ եղանակ բացայայտչի առաւելապէս 'ի գործ ածել 'ի մէջ յուցական դերանունացս՝ այս, այդ, այն. այն, դուն, նոյն. ցոյ, * Ոչ իմարդ լինիցի այդ՝ փոխանակել զիմ անառակեալ ոչխարն իբր առ ողջ գազանին ։ խոր. ք. 63։ Իւր բանս՝ փոխանակել զիմ ևս՝ և բացայայտիչ դերանունացս՝ այդ։ Տես այսմ և տեսանել և 'ի սոսին։

*Ոչ յոյ և քան զառ դժոգոհակոծն մեզ 'ի նոցանէ վաստակ՝ բանիւք առ բնիկսն մղել, և ձեռամբ առ ինքն յանկուցանել ։ յովհաննէս խոստոսեաք. ձէ։

*Ոչ յն են արդարև հնարտարանք քրիստոսի աշակերտին՝ զհանդերձեալսն հոգալ միշտ, և դեղերիլ յաղօթս. և 'ի տուէ և 'ի դիշերի 'ի մղձաւան պնդիլ ։ առակ. ա. պէտ. 9։

*Ոչ սրբազանիցն բանիւ 'ի սոյն զմեզ յորդորեն՝ եղբայրասէրս լինել ։ նոյնն. ա. պէտ. 7։

Ոչ երեմն ևս քան բանիւ լինի բացայայտիչ իրրև երիտ անուն. այ, * Խրատանչելոյ որ 'ի մէնջ փարիսեցի եղև առաւօտ. հայն միշտ աղաղակէ, ամէն իմ զհայհոյեսցեմ՝ որ չարարեր զիս հոռոմ. և հոռոմն զհոյն քան երիտորդէ, ես՝ որ ոչ արարեր զիս հայ ։ լամբրն. ա. պէտ. 13։ Այդ 'ի սմին՝ քանս այս, հայն միշտ աղաղակէ ևս, մինչև 'ի վերջն՝ և բացայայտիչ նախընթացս քանին, ես՝ իբրաքանչիւր որ 'ի մէնջ փարիսեցի եղև։ Տես այսմ և տեսանել և 'ի սոսին։

*Ոսկեր և ամէն այսոյ կարգել զպատիժս. ըստ որ և ըստ աստ հանէ. զի նորօք այլքն խրատեսցին ։ գեղրկ. 3։

*Որպէս և մեկնեսցին մեզ (զերազն), նոյնպէս և պատասխցայս. (այ) լինդ դալ հասանել յիշխանութիւն, և նէ

կա-

Ելից զնա (ասէ) , և զնորոգեալ զնա ելից զնա ի վերայ նորա զհանդերձս զնոյն։ Եւ զնոյն ասէ և զհոգևոր օծութեանն զոր ինչ ասէ զնոյն ասէ և զքահանայապետին

ինչ ի մէջն այլ մանն բանի. զի, * Ո՛վ հրեշտականն սաղ
տարտ ի դուռս եդեալ պնդան խաչին։ Շար. Խորհրդանդ։ Ալ
նախադիրդ ի եդեալ ի վէր երկուցն և. յի ի վէր քացայայ
տելոյն՝ որ է բառս գիշանն առաջարկ, և ի վէր քացայայ
չինն՝ որ է բառս նշան խաչին։ Ըստ այսմ է և ի սոսին։
* Ո՛մայրն սուրբ բարեաց պահոտարհուրհին ի նեղբս մա
ծանէ։ առգիս վեցք. ի Ներնաւնէ. ՟ա. պեծ. 7։
* Ընթեռ ասիցէ (մեզ քն), ի վէր առեալ զվէմդ՝ զմանրուկ
չարեացն, որ զեղծացեալ առ հրամանն։ Յովհան. յա։3։
* Ա՛ր պատասխիչ մահաբեր գազանն ըսպրոյ ի հրեշտակ
յոտսոյ համարեալ՝ ընկղմեացուք ի նմանէ։ Հռչ. ՟ը. 2։
* Վասն ո՛ր չեն մ չիւր չարչարանացդ տուեալն։ Տօնէրէ։
* Ո՛ չհատատացեալ արծաթ քանին ի քէն՝ արկ ի սե
զանատուրս յոգիս որդւոց մարդկան։ Շար. Մ։
Ինչ երբեմն դնի ի վէր նախընթացին միայն. զի, * Ո՛վ
ա ատատ խաղաղութեն քո սիրով ի վերջ քննչացուք։ Հռչ.
քոյ։ Ալ նախադիրդ ի եդեալ է ի վերայ նախընթացին
միայն, այս է ատատ խաղաղութեն. որոյ լեալ է բացա
յայտիչ անունս ։ Ըստ այսմ է և ի սոսին։
* Ա՛յ չատեցի զանձն ոգւոյս ի գլուխն իմ կենդանի քո, զ
րով ըզ ուղիղն հետեւեցայց։ Ածրէ. ի քսան. ծը։
* Ա՛ ատատեցին. ... ոչ յոմեանցն եղբայրք իւրեանց։ Ծնդ. ՟ժե։
* Ա՛ւա է որդի անուիայ, որ սպան զՀայր քո խոստո։ Փռա։
* Ա՛ատ զամբոյատն երկնչակաւ եդեալ՝ ոչ հետանայ
անտի։ Յովհաննէս ՟ե։
Պատահի երբեմն և այլ ի սահատ, զի նախդիրն
միայն ի վէր չհատադասին դնի. զի, * Հաղորդ սպե
ղանիս ի վէր դնի՝ զյոյս Թողուեն։ Ածրփ. ՟ը. պեծ. 5։
յորէ։ Ալ երբ նախդիրդ ոչ ունէ եդեալ ի վէր նախադաս բա
ռիդ՝ փաղդ ոչեղանի, որ է քացայայտելն. այլ ի վէր
չհատադաս բառիս՝ յոյս, որ է քացայայտին։ Ըստ այսմ
է տեսանել և ի յաջորդ օրինակսդ։
Ա՛յ Թողեց զնա. այլ. քայից գետս ի վէր երբանց՝ վէր
տակս մարգարէութեանդ. և ի մէջ գաշտացդ աղբերս՝
պհատանս առաքելոցն։ Փիլոփ. ի Ներն. ՟ա։ գլ։ 41։
* Ա՛ղին Թէս պարտ է մեզ զգենուլ, պհատատ և զպեղ
ծութիւն վարուց։ առգիս. ի Ներն ՟ը. պեծ. 4. յորէ։
* Ա՛րիւս գահենիան աւանդեաց ձեզ մըրն մեր, պհին
և զնոր կտակարանս։ Խոսրով։

Ի վերայգրեալ օրինակսդ արժան է նկատել և զայս, զի բացայայտիչն և բացայայտեալն բազում ուրեք եղեալ են հանդերձ յատկացուցչաւ՝ ի ածականաւ. ոմն եւ ոմն և յայմ. *Ընդ եղեն շունք բազումք՝ զինուորք պիղատոսի ‖ . շար . նե ։ Այր բացայայտիչն, որ անուանս ինոջ՝ եղեալ է հանդերձ յատկացուցչաւ, որ է բառս՝ պիղատոսի. և բացայայտեալն, որ անուանս շունն՝ եգեալ է հանդերձ ածականաւ, որ է բառս՝ քաղցած։

Գիտելի է վերոյգրելոցդ, զի երբեմն Թէպէտ գոյական անուանք համաձայն գնեն ի բանս առանց շաղկապի, բայց ոչ հաւասարին բացայայտիչ միմեանց, այլ երբ խընդիր բայի. որ , *Երկնեցաւ մանկտեսի վառմամբ հրոյ ի մորենւոջ յանապատին ‖ . գաբար . նե ։ Այր երկոքինն գոյական անուանքս ի տրբենոջ և յանապատին՝ Թէպէտ առանց շաղկապի յարեալ են ընդ միմեանս համաձայն Թուով և հոլովիւ, բայց ոչ են միմեանց բացայայտիչ. այլ երկոքինն ևս խնդիր բայիս՝ երևեցաւ։ Այնպէս է տեսանել և ի յայնորդ օրինակսդ։

*Ո պատուէին նր մարդինն (զքրիստոս սահակայ) տարեալ հանգիցնեն ի տարսն՝ ի գեօղն աշխիատ ‖ . յովհ. նե։

*Եւ ինքն Բագաւորն խաղայր գնայր ի ձմերայնոցս յայրարատ գաւառ՝ ի վաղարշապատ քաղաք ‖ . ագաթ ։

*Պահեսցին զոյով հրամանաս՝ այսու բարբառով հոլմունք տապախառն ‖ . նարեկ . ի քնն . ղբ ։

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ե ։

Յաղագս հոմանչնաւորին գոյական անուանց ընդ գոյականաց՝ եթէ յոյնոցասչէ. նմ

Յաղագս յոյնոցասչէ։

Բանս յորժամ կամիմք յայտ առնել, Թէ այր գործ նշանակիչն իրիք գոյական անուան՝ որ, ոմ յատկանայ, կիւ որոյ է, դնեմք առ նմին զայլ գոյական անուն՝ ի սեռական հոլովն, որ զնշանակուԹիւն ասւս անուանն իւրացուցանէ, կիւ ինքեան յատկացուցանէ. յր ցուցանէ՝ Թէ նշանակեալն այնր անուան՝ իւր է. և զայն սեռական հոլով կոչեմք յոյնոցասչէ. յր, *Այր զքեզն ընկերին քոյոյ, կատարէ զօրինացն քէն ‖ .

քնի ։ լաջ. առեն ։ Այլ գոյական անուանդ ընդերձին՝ լեալ
ի յատկացուցիչ բնութիւն. զի իւրացուցանել զբնութիւն. այ ցու-
ցանել զբնութիւն՝ որ ընկերին է. և ոչ՝ որ նաւուն, կամ այ-
լոյ իրիք ։ Այնպէս և գոյական անուանդ չէ՛ լեալ ի յատ-
կացուցիչ բաց քան՝ ըստ նմանի. զի սեռական ինքնեան վնոյ-
այ յայտ առնի՝ թէ քոյ է այն օրհնութիւն, և ոչ ումեք, կամ այ-
լոյ ։ Ըստ այսմ ի սեռականէ և ի սոսին ։

* Օ ծանրութիւն տառացն բառնամ, և ի ժամ վաչխոն անձ-
մանն եղանեմ ։ Նարեկացի. ի քառն. հա։

* Պատուղ պտղոքացոյց՝ ամէն է ։ յովհաննէս կամն։

* Այլք զղնկի հատուցոյն սիմոնդ ունկրկին՝ ոչ երբէք սատա-
նին ։ Խոսրով. ի Տիգնատիէ ժամագրքէ։

* Ըստ ամբարտաւանքն մերոյ զանձն արդեաւ համարիլ,
չամբրնացի. ի Տիգնատիէ. տող. 93։

* Ոսոնարհութիւնն՝ աղբիւր խաղաղութիւն է. և վտակք նո-
ցա ունելն եղանեն ի նմանի ։ Ծնբ. ճառ. լե։

Այժմ գիտելի է նաև, զի յատկացուցիչն բազում անգ-
ամ նախադասի յատկացուցելոյն. որ, * Այսում
շատ տաճառ գիտելի է նմանատ, շատ խնդրելոյ ի նմա-
նէ առաքինութիւն տեսակ ։ Խոսրով. Այլ անուանս գիտո-
ւն՝ լեալ է նախադաս յատկացուցիչ նմոտին. այլ և ա-
նուանս սոսկինաւն՝ պետութիւն ։ Ըստ այսմ ի և ի սոսին։

* Ճառոյ զինումն վառեցարուն ։ Ընորհալի. քնքհոյ։

* Ալենոյն լոյս ծագեաց. Տհոս ստուեր վիսխեաւ ։ Ան-
քենոյ. ի Ճառն վարդավառի։

* Ինձա (այ յայծ) տեսանելոյ զերկինն գիտելոյ և
զերկրէն վայելելոյ ։ Խոսրով. ի Տիգն. ժամագրքէ։

* Այլ ըստ տարեցոյդ կիսոյ Թաւաւերը ըստ երկիրն ։ Եղիշէ. հայր։

* Ճակատակ ամբաստանոյ հոգեւոյնիմաստից ։ Նիկն. յառաջք։

* Այ այնքան յառաջն հանգստացիր, որքան անկոյն կապա-
նաք բերիմ ։ Նարեկացի. ի քառն. ձբ։

Այրեանն ի միջ յատկացուցչին և յատկացուցելոյն այլ
ոմանք բանիւ անկանին. այ, * Յանհատ Թաւաւլի մեղաց ։
այ յանհատ մեղաց Թաւաւլի. ընորհ. ընքհոնր։

* Օ անկնդիցն մերկացեալ ի միջոյ ծածկոյթի ։ այ մեր-
կացեալ ի միջոյ ջծածկոյթի անկնդից. շար. նբ։

* Ոգուոյն յառաքեալն ի վերնատանն զեղան հնորհք ։
այ զեղան հնորհք հոգուոյն յառաքեալն. Խոս. վարդ։

* Ամբիծոյ վիճակեցան աղցատաւոր կրից ։ այ վիճակե-

ցան

յան աղցատսը կրկին մարմնոյ ցաւք. ՚ի ձեռն. պաղ։

*Օ. Նկան ՚ի փրկութեն բոլորից՝ մանկանցն վայելէ բա-
րեբանութիւն ։ յիւ բարեբանութիւն մանկանցն վայելեցուցանէ
վկեան իւր, յիւ զգալուսս իւր ՚ի փրկութեն. Մատթէ.

*Օ. Ծաղիկք առաքելական ոստոյն՝ Հոգւոյն գթասուս-
բեցան լուսով աւետարանին հնազանդեալք օրինա-
դրութեանց ։ յիւ Ծաղիկք առաքելական ոստոյն՝ (որք
են հաւատացեալքն), զգեստաւորեցան լուսով Հոգ-
ւոյն՝ հնազանդելիք օրինադրութեանց աւետարանին. Յով. Վրդ։

Ա. Ժէ պարտ է զգուշանալ վարել զայսպիսի ոճ, և միայն
իւ պահանջելոյ վայելչութեանն բանին։

Երբեմն ևս ամբողջ բան մտանէ ՚ի միջն. իւ, *Ա՛ն
զմիքաւելն՝ ՚ի մատաթիասէ զաւետարանն ընթեռն-
լոյ՝ օրհնելին զՏէրն ։ յիւ օրհնելին զՏէրն միքաւել՝
ընթեռնլով զաւետարան ՚ի մատաթիասէ. յովհ. խոսփ. ։

*Օ. Ի զմեղացն՝ որով սատակէ զամբաստեցեր դարձարն
՚ի մեծամեծաց կամ ՚ի փոքունց, զգաստաստանն գու-
ինքնին անձամբ քո բարձեալ ։ յիւ գու ինքնին բարձ-
ցես զգաստաստան մեղացն. ասպէ. յակ. 9. յորդ։

*Ա՛ղաչեմ (զձեզ) . . . Ճանապարհել իմաստութիւն զաստե-
ճանիդ, զոր ունիք, զբարձրանալ և զգործ ։ յիւ Ճա-
նապարհել իմաստութիւն զբարձրանալ և զգործ աստիճա-
նիդ, զոր ունիք. շնորհ. ՚ի Լուսաւն ընդհանրական։

*Օ. Ինչ էր բանին, զոր լուայ, զօրանալ ։ յիւ զինչ էր
զօրանալ բանին, զոր լուայ. ղեմէ. ասպ. 26։

Օ. այս ոճ՚ի գերապանծ շարադրութիւս ևս ևթէ պարտ է առ-
նուլ ՚ի կիր իւ պատշաճի տեղւոյն,

Ա. խաղալ է երկրորդ, զի երբեմն միով անուամբ լինին բա-
զում յատկացուցիչք. իւ, *Ա՛թերս՝ ասկւոյ և արբ-
ծաթոյ և քարանց պատուականաց և գեստուց և սէն-
ձոյս գետնոց և անհուամաց . . . բազմացոյց ։ խոր. ։ 83։ Ա՛ր անուանքն՝ ոսկւոյ, արծաթոց, փղոսկր, ևն, ևն
յատկացուցիչ անուանն՝ Ընկերա՛ստ այսմ է և ՚ի սոսկն։

*Ա՛յս առարիւթիւ ջրոյն և կաթնոյ և խաշտանդանաց
գրեթէ զամ մի բովանդակ ձգել իւերկարեր ։ յովհ. խոն.

*Ա՛ստարեալ անձանց, և իմաստուն վիպասց, և իւ այ
երկիւղածաց գործ է՝ ոչ միայն զանձանց պատիւ խնդ-
րել և զյաւէտ ՚ի ժառանգութիւն, այլ և առաւել զաշա-
կերտեցեայն ։ ասպէնս վեռ. ՚ի ՚ի ՚ի ։ ա. պէտ. 8։

*Ա՛ստ-

*Ծողեալ զանուն քո՝ Հայկինն և արամայ, Հոռոմոց և Ելլենացւոց անուճամբքն մեծաբանեմք՝ ի վեր երթալ ||. լամբրոնացի. յոյնեցոցն անուն է:

Ընթեցին ևս բազում դպրական անուճանք լինին միմեանց յատկացուցիչ. զր, * Տիւթք կերպարանաց ձշմարիտ քանիկ զգեցեալ ունին զհոգւոյն խնամատս ||. ԼԶնաց. ա. 2: Ուս ճշմարիտ բանիկն է յատկացուցիչ ներպարոտոց. և ներպարոտոյն է յատկացուցիչ անուճանս՝ պիտ: Ըստ այսմ է տեսանել և ի յաջորդ օրինակսդ:

*Ընկերեալ կամ չարեօք ի մահիճս ախտից անկողնոց մերոց դի կենդանի և խօսուն մեռանէ ||. Նարեկ. ի քնն. ճԸ:

*Ցայտեմ զամենեսեան, մի՛ նուճազութիւն խղդոյ ողորմութիւն և սրբութիւն աղօտացուցանիցէ զլոյս հաւատոյ լապտերաց ձերոց ||. ընոսիկ. ընդհանր:

*Յուղին ալիք խորհրդոյն ծփանաց յոմիանալ ի տրտմութիւն խղճի մտացն ||. անանիա վրդ:

*Հրեշտակապետացն ուժգնական հնչեալ լինին փողոյն ձայնք ||. յն ձայնք փողոց հրեշտակապետաց. յովհ. խոսիր:

*Ոնախամօրն շնչոցեր պարտեացն զհուր ||. յն զհուր պարտեաց նախամօրն. շար. յԸ:

Զխաելի է երբորդ, զի եթէ յատկացուցչին կիմ յատկացուցանէ ինչ նախադասեալ, նախդիրն յատկացուցչոյն հասարակիօրէն դնի միայն՝ ի վեր նախընթացին. զր, * Ոլուսոյն Հառաջայթ տպաւորեր՝ ի յինքեան ||. շար. ԽԸ: Այր նախդիրս ը՝ եդեալ է՝ ի վեր լուսոյն, որ լեալ է նախադաս յատկացուցիչ ճառագայթին: Ըստ այսմ է տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զկնի:

*Ըաղմիմիկեայ սովորութիւնք զօրութեանդ ||. ՀԲ. հց. ԲԸ:

*Ոզարդ Հարսանեացն կրկին մերկացայ, և զձեռթ վրայուն վերստին լթի ||. Նարեկացոյց. ի քնն. ԽԸ:

*Ոյաղթանակն հառ գովութեան ||. ի գԼբո պիտոյից:

*Ոպրդեգրութեն այ՛ ի մեզ կոչէ շնորհ ||. յովհ. խոսիր. ճ:

*Այր որ թերի գտանի ի սէր ընկերին, թերի գտաւ և ի սիրոյն այ ||. ոսրգիս. ի ՌնդհանրԸ. ա. յովհ. 7:

*Ոարհուրեալք յատաժմեայ մահուն երկիւղէ՝ ոչ առնին ի միտ զանմահ մահուն դառնութիւն ||. յովհ. խԸ:

*Այլ եառ զընտրութեանդ հաշուէն ի կենցաղոյս Հանապարհէ, քմոյ մատնչին, զի ի գտատուրին ձեռանէ ատեն խոփ փրծայցէ ||. Նարեկացոյց. ի քնն. ԽԸ:

Երբեմն ևս՝ և սակաւ ուրեք դնի միայն ՚ի վե՛ր յետադասին. ՚ք, * Ո՛առաւել առաւեր զկերպարան. յո՛ առաւեր զկերպարան ծո՛ւլի. շա. ՃԽԷ։ Ա՛սա այսմ ևս և ՚ի սոսին։

*Փախաբանաց ձերոց առիթ զկատարումն ‖ . շա. Ղ։

*Իսկ որ վերջասցի յայսմ վճռոյ . . . անկծա զկայենիսն և զսուտդայի ժառանգեսցէ ‖ . ափաւնանգեղս։

*Ընձառիթ անձին վճիռ տացես զդատապարտութեն ‖ . սաքգե՛ս վե՛ց. ՚ի հինո՛ն. Ը. պէս. 6։

*Ո՛անդերձիւք գառանց կերպարանին, և գործ զգայլոց գործեն ‖ . նոյնն. Ը. պէս. 4։

*Ո՛ահագնացաւ յերեսին առաւիլին, և թագրիդ մեծի յաչաց եղանեմ ‖ . յո՛ յաչաց Թագրիդ. նաբ. հա։

Երբեմն ՚ի վե՛ր երկուցն ևս դնի, մանաւանդ եթէ անկեալ իցէ ՚ի միջն այլ մասն բանի. ՚ք, * Ո՛մահու փառատեաց զերկիւղ ‖ . շա. խԷ։ Այր նախկնդիր եղեալ է ՚ի վե՛ր երկուց անուանացս՝ հոդու և երկնից. որոց միոյն է յատկացուցիչ, և միւսն յատկացուցեալ. ոյ՛ եթէ ասիցէ. զերկիւղ մահուն վտարատեաց։ Ա՛սա այսմ ևս և ՚ի սոսին։

*Ո՛կամակոր վիշապին զանձնդեաց զդլուխ ‖ . յովհ. իմե։

*Ո՛աղջամղջին խաւարի արդարև բերէ զօրինակ ‖ . յովհ. եմ. ՃԸ։

*Ո՛նուաստն այդ տեսին զհանդէս ‖ . նաբէղ. ՚ի քաո՛ն. ՃԽ։

*Ո՛արիւն ներ՛ ամ ՚ի քո ձեռացդ ՚ի ժողովրդականիդ խնդրէ ‖ . յո՛ ՚ի ձեռաց ժողովրդականիդ. շամբ. պոա։

*Ո՛երդասիրտս (կոչէ զնս), զի և ոչ ընդ մարգարէիցն կամեցան հայել ընդ բանսն ‖ . եփեսացիս. ղուկ. խԷ. 25։

*Ո՛ինքն ՚ի սպասաւորութենն այդ արձակեաւ ՚ի քաց տանէ ՚ի լծոյ ‖ . յո՛ արձակեաւ ՚ի քաց տանէ զինքն ՚ի լծոյ սպասաւորութենն այդ. յովհաննէս կոստոստոմ. Ը։

*Վերեցիկ մտածութիւք վսոհականութեդ քո վառ և բորբոքեալ պահելով զկայծակին՝ զարդարեա զքանն ‖ . յո՛ դեղեցիկ մտածութիւք զկայծակին խոհականութե՛ քո վառ և բորբոքեալ պահելով՝ զարդարեա զքանն. խորէն. ՚ի յոհաննէս ոսկեբե՛ր։

Իսկ երբեմն դնի նախդիրն նաև ՚ի վե՛ր այլոց բառից՝ որք յարին ՚ի յատկացուցիչն կ ՚ի յատկացուցեալն, զնմարդ և իցէ. ՚ք, * Ո՛մեծին ՚ի ծնունդս կանանց զկարապետն և զմիրաքէնն յովհաննու զառաքինու՛ ե՛ս հանդէս տո՛ նելով այսօր ՚ի ձայն հնչման, եւ՛ ‖ . շա. ՃԸ. Ա։ փակ միոյ նախդրի եղեալ կան բազումք. զորս հնար է ջնջել ՚ի կար-

կարգել այսպես. ի ձայն հնչման տասնեղով այսօր գիշեր դէս առաքինութեամբ կարասպետին և մկրտչին յովհաննու մեծին ի ծնունդս կանանց։ Աստ այսմ է և ի սոսին։

* Կամ առարեալ գանօրինականացն գիրկանաւորն գտանուելոյ՝ ածականս վերակենցաղեաց ։ Նոքեմ. իբ ։

* Ո՞չ յաւիտենական գանապականութեն վերաքուսուցանէ զբնաբնին ։ ի Տասընփրս։

* Ո՞մարմնացելոյ բանին այլ վերպեաց մեզ պաշտել գիեն դանագրել՝ մի կարծին ձևով գլատակիր ։ Քո պաշտել գիենդինդրել՝ պատկեր մարմնի ելոյ բանին։ յովհ. խ. ։

* Ո՞առաքինորդականին իմոյ գլսխատ զպարանոցէ՝ գոսկեառսակ գբայտամանեակին գնեղեցկութիւն ։ Քո գնեղեցկութիւն՝ ոսկեառսակ բայտամանեակին կախեալ գպարանոցէ առաքինորդականին իմոյ ։ այս է՝ մտաց։

յովհ. խ. ա։

Պարտ է նկատել և գայս, զի եթէ յատկացուցիչքն ևս յատկացուցեալքն լցեն գաղտւմ, նախդիրն իբր ի գաղտւմն կրկնի նաև ի վերջ երկրորդ յետադասին. և երբեմն ի վերջ միայն. իսկ երբեմն ոչ կրկնի ։ Քո ։ Աստուածութեան որոշէ գկարգ աշակերտութեանն և գքաղաքավարութեանն ։ լամբ. յոան. պոռնկին ։ Ուր նախդիրն յատկացուցեալին, որ է քառադ՝ ընդդէմ, կրկնեալ է ի վերջ երկրորդ յատկացուցեալին, որ է քառադ՝ ընդաղտագողութեանէ։

* Ի քթթել ասկան գոյնգոյն հանդիսական առնելոյն իրս և գբնութիւն վճարել ։ փեդրտ. 26 ։ Ուր նախդիրն կրկնեալ է ի վերջ երկրորդ յատկացուցեալին. որ է քառադ՝ ընդդէմ։

* Ոչ ուրք գինի արհամարհեալ զսիրոյն պատուիրանն՝ գթշնամանսն ձեր ընկալեալք դարձեալ գխրատ, գատելութիւն և գբաժանումն ։ շնորհ. ներսէ ։ Ուր նախդիրն կրկնեալ է ի վերջ ամ յետադաս յատկացուցեալոյ։

* Եթէ գբանասարկուէին նախանձ և գառնութիւն և հակառակութիւն մի՞թէ բան ունիցի (որ) ի սիրոն, մի պարծեսցի այնպիսին սուտ առնել գճշմարտութիւնն ։ առակ. յա։ 8. չեա՛՛ ։ Ուր նախդիրն ոչ չէ կրկնեալ, այլ եդեալ է միայն ի վերջ նախադաս յատկացուցչին։

Երբեմն ևս գործութիւ եդեալ գյատկացուցեալն՝ նախդիրն դնէ ի վերջ յատկացուցչին. և այնու իբր գործութիւ իմացեալ լինի յատկացուցեալն. ինչ ։ * Ուրք գբթոյն գեղեցիկ խորհրդաբար կերպարանեմբ ։ փեդր. գ. ։ Ուր

զբարութիւն կայ յատկացուցեալն, որոյ լեալ է յատկացուցիչ բառս ղչբովքէնէյն. ունի թէ ասէր. զնմանութիւն բրովքեցիչին խորհրդաբար կերպարանելովք։ Կատարեալ եմք ասանել և՛ ի յաջորդ օրինակդ։

*Խնդրեն ուսանել, և չյովհանուան առաքչի գնեն ‖ . Յոր զօրինակ աղօթեցելոյն յովհաննու առաքչի գնեն։ ՚ի ֆ. 2։

*Լ՚ոյն են զո ընդրէք վայելչականք, եթէ չէտքեացս խոց մոռացեալ՝ չիմքեացդ ֆո յիշեսցես ‖ . Յո զդործս չարեաց խոց մոռացեալ՝ զնմանսն բարերարութեանդ. զոց յիշեսցես. նոքընդսդ. ՚ի քեռն. հդ։

*Պատուակարապետսցեն զդողովրդեանն՝ սոյ. և զայն՝ ժողովրդեանն ‖ . Յո զդործս ժողովրդեանն մատուակարապետսցեն սոյ, և զայսրդևսն սոյ մատուակարապետսցեն ժողովրդեան. խոսրով. ՚ի տէրն. քամափըչ։

*Կուսարատակ զբովը զօրս իւր առնէր աւելի քան զառնն հազար արանց ‖ . Յո քան զերիս կամ քան զչորս հազար 8000 արանց. յովհաննէս ֆոն։

*՚Ի յիւրեանց առանձնական դործս արի և արիաւոն լեն նելով, և՛ ի հոռոմոցն հնդգ և պղերդ ‖ . Յո ՚ի դործս Հայաստանեայն. չնորհալի. ընդհանր։

Ըստ այսմ պատուհաս և՛ ի դերանուէանս. զր, * Պատուհասս հոդւոյն չարեաց ասէ առաքեալն (Յո զդործ մերը), որ ֆսէր, խաղաղութիւն. և ոչ թէ պնդացոյն (Յո զդործ նոյ), որ էր հեռ, նախանձ, հաչ ‖ . չամչեան. տպէն։

*Չետ այսորիկ անդամանելիք պիրերայ ‖ . Յո անդամանելիք չհայս երերայ. չամչեանցն. չոպէնաչիանուա։

*Փոխանակ պնւոյն տալոյ կարօտելոյ՝ պնոցայն չայիշատակէ ‖ . չնորհալի. ՚ի ԼուսաՂէն ընդհանր։

*Լյն՝ որք պիւրեանց սերմանեն, և բազմապատիկ առնեն ‖ . ասող. II. 24։

Եւ երբեմն ևս առանց նախդրի եղեալ չատկացուցչին՝ զօրութիւն հրկնի չատկացուցականն. զր, * Օհ մի զդործն՝ պնդիսէ համարեսցին ‖ . ոհ. ի. 17. Այլ պնդիսէն է չատկացուցիչ բառիս գործ, որ զօրութիւն դնի. սոյ թէ ասէր. զի մի զդործն համարեսցին գործ նանդութիւն։ Կատարեալ եմք ասելոյն և՛ ի սոսկն։

Ձրեկսուէն կարծեցեալն զնծայելն բարբառն զայն ‖ . Յո բարբառ հրշտակի կարծեցեալն զերբեռն զայն. ոհ. ը. 21։

*Ո՛չ այժմ զքանս իւր աղաչանաց առնէ ‖ . Յո զքանս իւր

ձէ առնէ այժմ քան աղաչանաց. ոսկ. ա. 17։

*Ա. յս առակ, և պատմուրիւն՝ հաւատարմայ խրատուն ըզ մեզ ։ յր՝ և առակ դատաւորին. Լկ. ժ. 5։

*Ա՛ր վայրապար որ իբս համարեսցի զմուտս կենացն յաւիտենից, այլ՝ ՏԵՅ ՅԱՂՈՒՆԵ ։ յր իբ մեծի ԱղնուԼԵ. Լկ. ԺԸ. 24։

Գ՚ի տեղի է չորրորդ, զի Թէսպէտ յատկացուցիչն միշտ ՚ի սեռական հոլովին դնի, բայց երբեմն յոր հոլով և զոյն յատկացուցեալն՝ ինքն ևս յայն հոլով յարի, մանաւանդ ՚ի գործիականն և ՚ի բացառականն. գր, *Բազում բանիւք ազդեաց ածէր զԹադեաւսն ՚ի հաւանուԼԵ ։ յր բազում բանիւք ողոքանաց. եղ. Ը։

*Կարդեալ է. . . նուիրել զամ հոգիս այլ ծնանելով զամենեսեան ակրտուԼ ՚ե աստպանաւն յորդէգրուԼ հօրն երկնաւորի։ յր ակրտուԼ ՚ե աւազանին. ընդհ. ընդհան.

*Զգեն (զմեզ) ԼԵ յանցանօք ընդհալածաւուԼԵ ։ յր ԼԵ յանցանօք ընդհալաձաւուԼԵ. լմբ. Խոբ. ԻԷ։

*Ընդ օրինօք սահպանուԼԵն կապեալ էին հրէայքն ։ յր ԼԵ սահպանուԼ ՚ե օրինաց. Տմբ. Ը։

*Ի ծագաց յերկրէ զուարդ գիտուԼԵ վիտիաքեն ։ յր՚ի ծագաց երկրէ. լմբ. Ծն. ա։

*Ընտրեցեր զնոսա ամենայն յորդւոց ՚ի յորդիանէ ։ յր յորդւոց մարդկան. ՚ի Տաշտոց։

*Տկար հոգին փախչի և Թագնու ՚ի ծածուկ օԼԵնան սրտին՝ յառաւելուԼԵ երկիւղին ։ յր յառաւելուԼ ՚ե երկիւղին. վրդ. Գլուխ. Ը. ՚ի յեռաւելր։

*Ո՛չ յիշեմ ամենևին, եԼԵ է քան մի պատուհ լուծայ յուԼԵքէ վ՚ը ։ յր քան մի տրանջման. եղ. Ը։

Ո՞այս մի ինչ արժան է նկատել ՚ի վերոյգրեալ օրէ.

■ Նախագր, զի յատկացուցիչն քառուս՝ ուրեք եգեալ է հանդերձ ածականաւ. ոմք է տեսանել և ՚ի սմա.

*Ա՛չանցանէ ըս մովսիսագիրը օրինացն կարգ ։ պրնտ. Հե՛ս վ՚ը։ Ուր մովսիսագիրն է ածական օրինացն, որ լեալ է յատկացուցիչ հրէից։

ԿԱՆՈՆ Գ.

Յաղագս համաձայնութեանց գոյական անուանց ընդ գոյականաց եբէր կնդբէ. հմ

Յաղագս կնոջ գոյականաց:

Գոյական անուանք բաց ի համաձայնելոյ ընդ գոյականաց եբէր բացայայտիչ և եբէր յատկացուցիչ, յարին ի նոսա նաև եբէր կնդբէր համաձայն քնութեանց նոցին: Այսոքիկ ի բազումք ի նոցանէ ունելով զհաղորդութիւն ըստ բայից՝ ըստ պահանջելոյ քնութեանց բայիցն առնուն երբեմն զկնդբէր՝ ի պէսպէս հոլով. որպիսի են բայանուանքն, այսինքն՝ որք ի բաց ից ածանցին. ուրդն, Ճաշակութիւն. առութիւն. տեսութիւն. ժառանգութիւն. խոնարհութիւն. ծնունդ. ստացուած. և: և կին են եբէր արմատք նոցին. որպէս, Պատճառ. քաղդ. վիշտ. բարեբաստ. և:

Որպիսիք յայսոցիկ անուանց ունին զհաղորդութիւն ընդ գործական բայից, և կոչին ներգործականահաղորդ. սոքա՝ ըստ կրաւորականաց, և կոչին կրաւորականահաղորդ. և որպիսիք ընդ չեզբականաց, և կոչին չեզոքականահաղորդ: Այսպէս ուրեք ուրեք ներգործականահաղորդքն եբէր կրաւորականահաղորդ կոն վարին. և կրաւորականահաղորդքն՝ եբէր չեզբականահաղորդ. կոն և չեզբականահաղորդքն՝ եբէր ներգործականահաղորդ, և եբէր կրաւորականահաղորդ, ըստ պահանջման տեղւոյն և բանին:

Ոստ այսմ խնամ և զգածական անուանց:

Այսոցիկ անուանք երբեմն ունին զգօրութիւն դերբայի՝ մանաւանդ ի հոլովիլն. և երբեմն կոն զգօրութիւն ընդունելոյ յանդիցէ ի օշխ ի եալ: Ոստ և ըստ այսմ առնուն զինդիր:

Այլ գիտելի է, զի ի միջ սոցա ներգործականահաղորդքն և կրաւորականահաղորդքն առնուն զկրկնաւոր կինդիր. այսինքն՝ կինդիր սեռ. և այլ կոն՝ կինդիր բնութ. իսկ չեզբականահաղորդքն՝ միայն զկինդիրն բնութ:

Գիտելի է կոն, զի այսոցիկ գոյական անուանք ոչ միայն առնուն կինդիր զգոյական անուանց, այլև ի տեղի նոցա զգածականս, կոն և զդերանուանցն և զընդունելութիւն,

զոր

զորոց Թէպէտ ունիմք յիշել յիւրեանց տեղիս, բայց ասա՛ս ևս՝ ի կարգելն զօրինակս կանոնաց՝ նաև յայնց բանից քանի ևն։

Ա. ՀԱՏ՝ ի որոշել ևս զնշխարսն խնդիր առնուն գոյականն անուանք, և յոր հոլով, դիցուք զՏրոս կանոնս։

Կանոն. ա։

Ա՛Նուանք ներգործականաւ հաղորդ՝ յորժամ ելցէ գերբայ վարին, առնուն խնդիր սեռի ի սեռական հոլովից, * Ա՛շակերտէ մերոց՝ Ճաշեցեք զմահ ։ ։ Ճառագիր։ Այլ սեռական հոլովս ետուց՝ լուաք ևս խնդիր սեռի Ճաշակման. ոչ եթէ ասեր. Ճաշակելով զմեզ՝ Ճաշեցեք զմահ։

Ասա այսմ ևս տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զկնի։

* Ընկղմէք արևուն իւրեանց նորոգեցին զՏս ։ շար. ՃՃ։
* Ելից քեզ վկայութիւք առաքեալքդ ։ ։ նար. ղէ։
* Պատուեցէ՛ ՚ի զաւրէ՛ իմոյ՛ ի ձեռնամէ անուշ ունիս։ առակ. ա. ժե. Ւ։
* Լսեսցէ՛ ՚ի տայ՝ ։ ։ ՚ի ձայնէ ուրախութեան։ Յովհան. յա. 9։
* Ինձ՛ անդամ տկարանայ (մարդ) առ Ձնարաւորելն ընթացք՝ ՚ի նախանձուն խաբէ կուրացել՝ ։ ։ լոմբ. ապեր։

Ա՛ւ երբեմն ևս՝ (այլ ոսկաւ ուրեք.) առնուն զխնդիրս հայցական վիճականակ սեռականք. զի, * Կենդանացուցեր զնա՝ ընդմէն զի՛ ՚ի նմա զՀոգի բանական։ ։ ՚ի Տաղաւոյն։ Այլ հայցական հոլովք զնոսին բանական՝ լուաք խնդիր սեռի ընդմանն. ոչ եթէ ասէր. կենդանացուցեր զնա՝ քան զՀոգի բանական։ Ըստ այսմ ևս և ՚ի սոսին։

* Փոխանմէն զիմեռանս. ։ կալցէն զդրամ և զնշխարսն ։ ։ ՚ի վոխոխելով զիմեռանս. ընդհակ. ապեր։
* Այր և ոչ լուծանի զնշանակն զնոյն արժանի վարկաւ։ ։ ՚ի լուծանելոյ զնշանակս. Նահաց. ՚ի Ղեւն. յովհ. 10. 42։
* Ընդեմ ինեւոբ նոցին զանցնելոյն որդւոյն կերպարան։ ։ ՚ի սեռականելոյ նմա զնշնորպարան որդւոյն ևս. Նարե. ղէ։
* (Ո՛չնաւնէ՛ խաչակալ զյակոբ, և յակոբայ զյուդա՝ ՚ի նոսա, այլ՝ ՚ի Թոռունս նմա կանգնեցան։ սարգ. ա. պեա. 4։

Այսպէս եթէ այսոքիկ անուանքն ունիցին զդօրուն բառիցդ յանդելոյդ ՚ի ող, և՛ ՚ի էլ, ո՛չ առնուն զՀայցական, այլ զսեռական՝ իբր զխնդիրս սեռի. զի, * Ա՛նգիւր կենաց ՚ի՛ ձեռն. և գողումն ողորմութեա՛, խնդրեմք ՚ի քէն զթողութիւն մեղաց։ ։ ՚ի գողոց ողորմութիւն։ շար. ՃՃ։
* Ապառումն վճռոյ Թեզ՝ գարձուած սլարտեսաց։ ։ ։

հանդարտութիւն մրրկայ . խաղաղութիւն ծփանաց ։ ։
ի սպառօղ վհատութեանց . բարձօղ պարտեաց . հան-
դարտեցուցիչ մրրկայ . եւ . նոքին . ի ։
*Հղիցի քեւ սա մեզ . . . . մերժումն վշտաց . խղում
խեղդմանց . ընդարձակութիւն նեղութեանց . . . հալա-
ծումն հեծութեանց . թեթեւութիւն ծանրանչմանց ։ ։ ի
մերժօղ վշտաց . խղօղ խեղդմանց . եւ . նոքին . ղ ։
Այսպէս և անուանեցաք , Պատճառ . առիթ . քարոզ .
վիշտ . հակ . նշանակ . եւ , ունելով երբեմն զղօրութիւն
օղի՝ առնուն զվնդիր ի սեռական հոլովին . ից .
*Ինքն ե պատճառ առնելոյն ։ եղիսէ հողբացի . ա ։
*Կենդի զուարճութեանե առիթ ե ։ նոքին ի ցն . երփ ։
*Բարոյ քանիւն չշնարհութեանե ։ ի շարակնոցն . կնոյն . ի ։
*Ընտանագողութեան վնշոյ առասպելին ։ նոքին ի ցն . ե ։
*Ընդեղ և հիցս եսէ ։ ի հացուցիչ հիցս . շարս . ե ։
Ընդերայրն ե միութեանե նշոյժ ։ լամբ . հաթ ։

Այլ եթէ կնդրևացիս , զնիւթդ պարտ ե որոշել զայս-
պիսի սեռականս հոլով կնդիրը ի յատկացուցչէ , կամ
քեզ զայս կանոն , իբր զի եթէ սեռական հոլովիս ցու-
ցչ զիր գործողութեան՝ կիմ զսեփականիչ նորին , և չկա-
րիցէ փոխել ի հայցական , զնի իբր յատկացուցիչ .
որպէս յասելն , * Ընդաբմամբ սբ հոգւոյն յանապատ
կոչեցար ։ , (շարք . ճ .) սեռական հոլովս սբ հոգւոյն՝
զնի իբր յատկացուցիչ . զի նշանակէ զիր գործողու-
թիւ առաքելոյն , որպէս եթէ ասէր . ի յառաքել սբ
հոգւոյն զքեզ , կամ զժողովուրդն առ քեզ՝ կոչեցար
յանապատ ի պատիւ եպիսկոպոսութեան . կամ եթէ ցու-
ցցէ զնոյն թակոյն կամ զիրն գործողութեան , և կարիցէ փոխել
ի հայցական հոլով , զնի իբր կնդիր . որպէս յասելն ,
*Ընդունէք (քիւ) խաղաղութիւն ընդ ձեզ՝ հոգւոյն սբոյ ա-
ռաքեալքն ։ , (շամբրան . հոմիլ .) սեռական հոլովս
հոգւոյն սբոյ՝ զնի իբր կնդիր . զի նշանակէ զնոյնթակոյն
գործողութիւն առաքելոյն . այլ եթէ ասէր . քիւ առնէ զնդ
ձեզ խաղաղութիւն՝ առաքելով առ ձեզ զՀոգին սբ .
Այլ եթէ համբակք և նորաւարժք չկարեն բառական
որոշելոյ զայս , կարեն զայսպիսեաց ասել առ հասարակ՝
յատկացուցիչ . քանզի և սոքին ըստ իմոյ զղօրութիւն յատ-
կացուցչի ունին ։

Այլ գիտելի է , զի ներգործականաց հաղորդ անուանքն
ինք-

վտանգակ սեռականի կամ հայցականի երբեմն առ-
նուն զնդրիը սեռի յայլ հոլովս. որ, *Ձնիք ինչ՝ ի միջ
մեր վն առ քն խոստովանութեան հակառակուն ։ լամբ. տուն.
Ուր բառս առ *ն՝ ի իբր ընդդիր սեռի խոստովանութեան։

Բան այսմ ի տեսանել և՝ ի սոսին։

*Կարշեալ ախտիցն երկիւղոք ընդ խորտակել զհոգի և զմարմին ։ տրգնտ. վրդ. ՟Ի ՟Ե. ՟Ա. ՟Ա. յորդորակ։
*Յառաւել սովորութիւն բնութեան լեալ ի իւրեանց առաղս քրիստոնէից և ակնեղեցւոյ նոյ տեսլութիւն ։ լամբ. տուն.
*Օ առ՝ ի քեզ հոյդոյնին անբաւելի քարոզեաց ։ տար. լին.
*Քաղցր ի նոյ խօսք քաջխոսնոյ զմիմեանց ։ ՟Ծբ. ՟Ի.
*Ո՞ իիսկն՝ ի ընորհաց սիրոյ աւազանին օտարացելքն յեկեղեցւոյ ։ ։ ։

*Տուժիլ պատճառ բամբասողացն (բամբասանքը), նաև զգաստութիւն առնել ուղղակես բամբասելոյն։ Յր բամբասանքն պատճառեն զոյժս ի բամբասողսն. և առնեն զզգաստութիւն յարժանապէս բամբասելոյն. շնորհ. կլ։

*Հաւասարեցեալ զմեզ մարմնոյ քո և արեան՝ պատրաստ գոլ ի հոտ անուշից զմարմնիդ՝ առ ի մեզ։ Յր պարգեւելոյդ հոգ զմարմնիդ՝ որ առ ի մեզ. շար. կէ։

*Կանանցն խղճալերից կենաց տրտում զկենդանութիւն։ Յր քարոզողք կենաց առ խղճալերս կանայսն զկենդանութիւն. ի շարականն. կանոն. ճբ։

Ոմանք գնախդրիւք տրական. գր, *Տուր մեզ զեռաղաղութիւն քո, զոր շնորհեցեր երկրի քոյ առաքելոցդ՝ ընդմէջ քո ի նոսա զկենդանացուցիչ և զամենազօր հոգիդ քո սրբ։ Ճամափիպ։ Որ բառդ ի նոսա՝ ի նախադրիւ տրական խնդիր ընդմէջն. ոմն թէ ասէր. վիճելով քո ի նոսա զհոգիդ։ Կամ այսմ է և ի սոսկն։

*Տես զհոյակապ բևեռացն (քոմէ որդւոյ քոյ) ի պետս ներելոյ քո՝ իմ ի ծառն ձեռացս չգնամ ։ Յր մի նեղեսցես քո՝ ձգելոյս իմ զձեռս առ ծառն. լամբ. պոս։

*Ընտրեսցուք ընդ առ քարիսն՝ ի մերոցս չհմարտել զհօրն բոլորեցուցոյ (զքեռուբէն)։ Յր հաւասարնդառնալով, այս է՝ բաղդատելով զբարուբէնն առ քարիսն՝ չհմարտել եմք. ինքնաբոս. ես. 5.

*Ի կապարանել արձակել զնոսա, յիւր աւետարանական վիպասել՝ մարգարէական և առաքելական հոչեմաքն ։ Յր կոչելով զնոսա յիւր աւետարանական վիպասել. մանրիկ։

*Ի ծովակէ կոչեցեր զորոդոյս անբանից կենդանեաց ի մահ։ Յր ի ծովակէ կոչեցեր զայնոսիկ, որք զանբան կենդանիսան որսալին ի մահ. շար. կբ։

Ոմանք զբացառականն. գր, *Ընտրեալ քան զորորդին յինէ՝ մեծագոյն վիրաւորեն զկերպինան և մանալիր։ Եղիշէ. ը Որ յոյնէն՝ ե քացառական խնդիր որորդոյն. ոմն թէ ասէր. առաւել մեծագոյն վիրաւորեն խմանալիր զկերպինան՝ քան զարարչագործել զնա յոյնէ։ Կամ այսմ է տեսանել և ի սոսկն։

*Լցոյց մեզ զկնաման մարդասիրութեանդ իւրոյ պատուէրն բերել ի ծառայութիւն ապականութիւն ։ Յր ազատեալ զնոսա ի ծառայութենէ ապականութեան. պետրոս ա՛։

*Ընդ ամենայն բարեգործութիւնք՝ նախընծայքն են այդ. իսկ

ա-

աղօթքն առաջի նոր կալով՝ խոչոտածք բարեաց են՝ ի նմանէ։ ՚ի, և խնդրել զաւարիս՝ ի նմանէ։ առաք. ա. ղեւտ.

*Ազգացան լեզուաւ դիտային մանկանց՝ ի քրմն ի բնանց՝ ի ծառաւս իւրեանց. զի ոչ գոյր նոր զնեցուած (կաղին) ՚ի մարդ։ ՚ի դիպել գիտելն ՚ի մարդ։ յովհաննէս ։

*Որ յանկից անմարմնական զօրաց կոչ հայր անսկիզբն։ ՚ի հայցուցանող անմարմնին զնոցն ՚ի յանկից։ շաբ. ե։

Նմանք ևս զայլ հոլովս. ՚ի, * Ա երդ դէն և այս գոլ. ապարտուն ասացուածք զմինչ՝ քան զնեթանոսականացն առասպելեալ ածաբանութիւնն։ ՚ի ասելն զմինչ զայ զրպարտութիւն՝ վերագոյն և ևս. ընդհակառ. Լոգն.

*Կու տու ձեր գիտացեր զնոր խորհուրդս նոր զնինն ՚ի մահ։ ՚ի գնորհիլ նոր զնինն գնորհուրդս ՚ի մահ. երեմ. 18.23։

*Ընկին ինչ՝ ի մէտ առնելոց ըս հոգւոյն սրբ ինքեանսն բերանով դաւթի։ ՚ի ըս ասելոյ կանխաւ զայս հոգւոյն սրբ բերանով դաւթի. նահայ. 10. 33։

*Ուժգնական կրթականաւք ամենաւիրաց հնարաւորութ պարծանս կենաց անսխալականաց։ ՚ի պատճառ զանձնոյ ամենաւիրաց հնարքիւք. նար. խե։

*Որ ինաւոր լուացմունք քահանայիցն, և սրսկումն (ջրոյ և արեանց) զիտոգոլգեաամբն՝ նշանակիչն զհոգեւոր միրուրնն։ ՚ի սրսկելն զջուրս և զարիւնս զիտոգոլգեաամբն՝ նշանակիչն եբ. գլուխ. ։

*Ո՞ վինչ տացուք տրիտուր ասն... զինչ այլ, քայց և թէ չմնծասցն երեսաց ՚ի վեր երկրի գոհութ։ ՚ի զմնծացուցանելն զերեսս ՚ի վեր երկրի գոհութ։ յոհ. հայր ։

*Որ ոսկեղմամբ ըս պատկերի քո սոր՝ պատուեցեր զմինչ։ ՚ի ստեղծանելոյ ըս պատկերի քո. շաբ. ճգ։

Ղևտն. է։

Նհնմանք իրաւարէնականագոյնք առնուն զնոցիքն սեռք ՚ի քացառական հոլովն. ՚ի, * Ո՞ տիկնոջն մարդ. կայնն հոգւոց ՚ի մարմնոց՝ խոտիանեաց մեռելութենէ։ խոտ. Որ քացառական հոլովս ՚ի մոլորեալ՝ և խնդիր սեռ ի կրաւորականագոյնս հաղորդ բայանշանս պատկերոն. ոչ թէ ասացեալ էր. մեռանիցն քո խոտիանեաց զարդելոյ զնինն մարդկային հոգւոց ՚ի մարմնոց ։ Ոտ այսմ և տեսանել՝ և յօրինակս՝ որ զինի։

*Ո՞ պաշտօնն ՚ի տուանց մեղացն՝ գիշեր կոչ։ ՚ի ըս ասելոյ

պաշարիչն ի տուռանց մեզաց. լոմկ. ոսկ. 118. 62.
*Ընդ քեզ քաղաքացիք կիզեք զի ի բացեկից կի ի մերձակայից... ոչ յոյժ թաղեմք զնա || յն ոչ թաղիլքն ըստ կիրս բամբասելոյն մեր ի բացեկից կիճ ի մերձակայից. շնորհ. նեղ.
*Այսոց խոստանալոյ բանիւ զբարիս, զնոյն և գործով կատարեցէք. զի այն է հաճոյ առաջի աւր և մարդկան, և փոխ-ուիք պատուհաս ձեզ յայլ բերանոյ || . յն պատուհաս դատելոյ ձեզ յայլ բերանոյ. շնորհ. ընդհանր.
*Ի յորմատոյն յեսուեայ քաղքէն գաւազանի հասեալ ժամս՝ շնորհազարդ պայծառացոյ զքեզ լուսատուիւ մերոյ հայրապետին || . յն ի ժամուն՝ յորում բղխեցաւ գաւազան յորմատոյն յեսուեայ. շարակ. ք.
Ելոյսիսկ անուճանալ բաց ի բացատակայնէ, և ի առանց ինչ՝ առնուն ուրեք ուրեք նաև գոյլ խնդիրք՝ իբր ըստ խնդիրս բնութ. գր, * Համանալի արեգակայնոյ յատաջ ընթացս առ ի լերկիրս ծոփանայ ի կուսէն || . յն ծագելոյ ի կուսէն ի լերկիրս. շար. հգ.
*Ոչ առնէաց և զայս Թիւմ (քառասուն), ևս օրեայ ի տաճարին քերմամբ ի ծնողացն || . Ճառընտ. ի Ճառն. ես. Տանկ.
*Ընդ ոգոմամբ ի նոր դերեզմանի՝ զԹաղեալսն ի մեղս վերծնեա՛ . յն Թաղելոյ զո ի նոր դերեզմանի. շարակ. ճ.
*Ոչ ի լրումն անհնաւ ծննդեան յն հասեալ զո ի կուսէն, ևս. . յն ծնանելոյ զո ի կուսէն յն հասեալ. շար. ա.
*Ոչ յն մարմնոյ չարչարանացն զոյց երկեն կամաւ չարչարեալ || . յն չարչարելոյն զո յն մարմնոյ . շար. կբ.

Լաւոն. ը.

Ընտանեք ընդ ոչխարանոցաւորդ զայնպիսիսկ խնդիրս առնուն, զորպիսիսկ պահանջեն բայբն՝ որոց հաղորդին։ Ոմանք առնուն զվերջնահոլով տրտիսն. գր, * Ել ընդ ելոյն վարձուցն հատուցման՝ ընդարձակիչ զոգիսն ի զրծս բարութիւն || . նոյ. ծշ. 1 : Ոչ բաւս հատուցանն ծոյժայն՝ և տրտիսն խնդիրս ունիցեն. ոմն Թէ ասէր. անուանիչն հատուցման վարձուց՝ ընդարձակիչ զոգիսն ի բարեգործութիւն։ Ըստ այսմ է և ի սոսկին։
*Յոպիսիսկ գերատոյն պատիւ վերացաւքս... նեղուեցին համբերող || . յն համբերելով նեղուեցաւ. ոսկ. ես. պետ. 12։
*Ոչ հաւատոք են և հաստատուիչ ամենայնին պատուիրանաց, ոնգ է և ամ բարեգործութիւն || . ոսկ. է. պետ. 24

*Ալ առաքեր ծառայուն և ընտասակար՝ մեղաց ծառայո-
լին է ։ ։ որ մեղաց ծառայելին է. ընդհանուր ընդհանուր ։
*Ընդ ժուժկալուն և առքնուն՝ այնմ, որ ընտանեաց առաջնորդին ոչ ունկնդիր, անօգուտ են ։ ։ նոյն։
*Տղայոց և ոչ կատարելոց ինձ Թուխ այսպիսեաց իրաց հնազանդուին ։ ։ նոյնն. ։ Լուսաւչեան։
*Ա՛ն վայելչին պարծանօք հեծեմ, այլ՝ հանդերձողին պինդ ջանօք յերկիւղանց ատամբ կափանիմ ։ ։ նոյն. ։ Ե։

Ամանք զնախադրեալ տրական. որ, *Ա՛ն այլ զատապանակին այլ արար զերկի այլազգեաց, Թէ ոչ քահանայիցն առ ի պաշտօն իւրեանց հնազանդուին։ ։ ։ քանիօն մերս առաւել առ որդւոյն այլ պաշտօն ձեռնդրուին ։ ։ Լամբ. ։ ի Ղեւն. պար։ Ուր բառս առ ի պաշտօն իւրեանց՝ ի խնդիրն հնազանդուին. և բառս առ պաշտօն որդւոյն այ՝ խնդիրն ձեռնդրուին. այլ Թէ ասէր. ո՞չ այլ զատապանակին այլ զերկի արար այլազգեաց, եթէ ոչ՝ հնազանդուին քահանայիցն առ պաշտօն իւրեանց, ապա քանի՞ առաւել ժպրհելին մեր առ պաշտօն որդւոյն այլ։ Ըստ այսմ է և յօրինակսդ՝ որ գինեի։
*Ընդ ևղբարբ զնոյն առ մեզ ևղբայնդասուին՝ փրկուելոյ համարեսցուք ։ ։ Լամբրոն. ։ ի Ղեւն. պար։
*Արդիական ծառայուին ։ ի պատուհիրանս՝ և նախանձ ։ ի չարսն՝ յոչ բարին դարձուցելին զբարիուն ։ ։ ոսկե. յոհ. ։
*Ա՛ն միայն է իմ յոյս, և տառապելոյս փրկուե հնարքս առ քոյ ողորմուելդ վստահուին ։ ։ Երզնկացի. փավ. Լուս։
*Ջամանակ պատչէ իմոյ եհաս ։ ի յերկիւր ։ ։ որ եհաս ժամանակ դառնալոյ իմոյ ։ ի յերկիւր. շար. ճնե։
*Ընչակերտացն բազմուն ղնոսն յեհեմ բարեբանեցին. և մնասն յեհեմ՝ զբազմացն դղրդեալ ։ ։ Լամբրոն։
*Խոզուհոջ է առ ամ խաղաղուին՝ առ եղբարսն խաղաղուիլ ։ ։ Լամբրոն. յոաննէսեանուին ։

Ամանք զբացատական. որ, * Ընհագին է անվտանգ հոգւոյ ։ ի մարմնոյ ։ ։ Ճառընտ։ Այս ։ ի Տրամայն է բացատական խնդիր անվտանգ. ունի Թէ ասէր. ահագին է անվտանգն հոգւոյ ։ ի մարմնոյ ։ Ըստ այսմ է և ։ ի սոսկին։
*Ճատանէ նոսա կէտ վճռմամբ ։ ի կենացս ։ ։ յովհ. խաւ։
*Ընկնիկը զբո ։ ի մեռելոյ զերեքօրեայ յարուցիչ ։ ։ շար. ճնե։
*Ճետոյ պէտ ընդ...նախ ։ ք զիրս ճոխուցին յետ. Նաում. 13. 3։
*Օ՛ւմուն աճ զդատ Թանձն փախուստ յերեսաց իւրոց արքայի ։ ։ Գրիգոր Տաթեւացի։

ժէ.

*Ու

*Ա՝ աստեղաբ ծառայուն և վիսասակաբ՝ մեղաց ծառայու-
լին է ։ . յր մեղաց ծառայելն է. ընդհակառակ ընդհանուր ։
*Ընդ ժուժկալուլն և առաքինուլն՝ այնմ, որ ղհնազանդուլնէ
առաջնորդին ոչ ունիցի, անօգնական կենս ։ . ի նոյն ։
*Տղայոց և ծիչ կատարելոց լինել Թուլի այսպիսեաց իրաց
հակառակուլնէ ։ . նոյնն . ի Լուսաղեմ ։
*Ա՛ն վայելչին պարկեշտ հեծեմ, այլ՝ հանդերձողին պեն-
ցուստ յերկիւղանց ատսկ կսկանիմ ։ . նոյն . ծբ ։

Ամենք ղնախադրեմ տրակաս . պր , *Ա՛ն այլ զատապանակն
այ արար գերի այլազգեաց, Թէ ոչ՝ քահանայիցն առ
ի պաշտօն իւրեանց հեղգուլնէն . . . քանիօն մեր առա-
ւել առ որդւոյն այ պաշտօն ձգտիմք ։ լամբ . ի ծէն . պա։
Ուր բառս առ ի պաշտօն իւրեանց՝ ի խնդիր հեղգուլնէն . և
բառս առ պաշտօն որպէսզի՝ խնդիր ձգտիմք . այլ Թէ
ասէր . ո՛ այլ զատապանակն այ դերի արար այլազգեաց,
եԹէ ոչ՝ հեղգանայր քահանայիք առ պաշտօն իւրեանց,
ապա քանի՞ առաւել ժայր հիմն մեր առ պաշտօն որդւոյն
այ։ Ասա այսմ է և յօրինակսդ՝ որ գինիս ։
*Ձպատ ի՛ղեաբբ զան առ մեզ ղերկայնմոտուլնէն՝ վրկուԹիւ
համարեսցուք ։ լամբոն . ի ծէն . պա։
*Արդեաւն ծուլուլնէ ի պատուհասս՝ և նախանձ ի չա-
րսին՝ յոչ բարին դարձուցին զբարկուլնն ։ ոսկ . յովՀ .
*Ամէն մեայն է իմ յոյս, և տառապելոյս վրկուլն հնարքն
առ բոլոր ողորմուլնդ վճռտուլնէ ։ երզնկայն . փով . Նառ ։
*Ձամանակ պարշէ իմոյ եհաս ի յերկիր ։ յր եհաս ժա-
մանակ դատաստոյ իմոյ ի յերկիր . շար . ճՂբ ։
*Ձշակերտացն բազմուլն ղնոյն յեԹէ՝ բարեբանեցին . . .
և ծուռն յեԹէ՝ զբազաբն դղրդեր ։ ծամբէն ։
*Խոզուկ է առ ամ խաղաղուլնէն՝ առ եղբարսն խաղաղա-
լուլ ։ լամբոն . յոթնեաբեանուլնէ ։

Ամենք զբացառական . պր , *Ձհագին է անձատուն
հոգւոյ ի մարմնոյ ։ ճառընտ . Ուր ի տրտմուն է բաց-
առական խնդիր անձատման . ոսկ Թէ ասէր . ահագին է
անձատուլն հոգւոյ ի մարմնոյ . Ասա այսմ է և ի սոսկն .
*Ձասանկ նման կէտ ճճմտան ի ներսոյս ։ յովհ . խոն ։
*Ձնոնկեր զբո՛ի մեռելոյ զերկրաբարեայ յորուլնդ ։ շար . ճՂբ ։
*Ձտող սկսաբն . . . նախ ք ղՀրաժարուն յՀէ . Նաում . 13 . 3 ։
*Ո՛ մանաւ ած զդատաՀանն ծխտատ յերկասց իւրոյ
արքայի ։ փրկիչ Մատթէոս ։

ժՂ *Ու

*Ալ երկ յինքեան զատ՝ ի չարեաց ծառանիլուն, երկ և զբովանդակ մասունս բարեաց ‖ ընդհակառակ. ընդհանր։

*Խոկ ասողիկանն զայսու ժամանակաւ յաղագս ընտրելոյ զինքն զինեալ յամրութեան մեծի՝ ոչ սակաւ ինչ գործիլ նախ ընդդէմ նոր ‖ յոլովանդակ ինչ։

Ամանք՝ (այլ սակաւք) զայսմանիկ. պր, *Հաւատեան և մեր զնմանիկ գոհանան, ոմն և շնորհն ‖ լամբ. սաղ. 78։ Ուր զնմանէն և պատմական խնդիրք գոհանան։

Տես այսմ և տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զինէ։

*Ես *բնակիչս երկրի զնմանիկ առ ժողովուրդսն ‖ յովէլ. 7. 12։

*Ի լսել նոր զաղտառնել ձեր զայլ ‖ եւկէց. 16. 7։

*Օհ թէ բանք ինչ լինէին, որ զինէն իցէ ծեղտրուէ. այլ՝ զայնցանէ, որք հեղգացանն ‖ կոչ. ժ. 13։

Ամանք՝ (այլ կարի սակաւք) զայսրատեսականն. պր. *Ծագաւորէին մեղք ՚ի ժամանակի անտի յանցաւոր ծոյն ադամայ զայսոսիկ իրանաւն ‖ ծնդ. ե։ Ուր պատասխան հոլովս զպատուհիրանաւն՝ ի խնդիրս յանցաւորացն. ոմն թէ ասէր. Ծագաւորէին մեղք ՚ի ժամանակի անտի յորմէ հետէ յանցեաւ ադամ զպատուհիրանաւն այդ։

Տես այսմ և տեսանել և ՚ի սոսին։

Դուեղն ի այժմ երկիրս զատ ասպէնն . . . (որպիսի է և այն) պատուան զհօտիւնն նոր ‖ կոչ. ե. 67։

*Ի մէնջ արտասուք և ապաշաւ, և ոչ ծաղր զգլորմամբ կորուսելոյն ‖ ճառընտ. ՚ի ճառն ի Նահնկոյ։

Ամանք զնեղոգեակն. պր, *Հաստատացաւ զերանուելն և զնուիրեալ յարքայութիւնն իւրում ‖ ծնդ. ե. Ուր բառս յարդոյնք՝ ի ներգոյականն խնդիրք հանգիպեան։ Տես այսմ և տեսանել և ՚ի յայնմդիպ։

*Կոխաւ եղիւ նախանձ ամբարշտութիւնս այսորիկ յանապատի քոխոնէ ‖ ջոբ հոլով. ին. 16։

*Ձայեսցեն զերկնաւորն զնաղապատիլն, և ՚ի հինցաղոյս ծովս զնոքայրսնէ ‖ յն անդորը կալ ՚ի ծովս հինցաղոյս. երգնկոյն. գով. լուս։

*Ի ձեռն առաքելոցդայ սէրկ է . . . եւկեղեցւոյն այդ հաստատելոյ ՚ի բարի կարգս ‖ յամբակումպատմ. ք։

*Ոդ և դուք մի ևս մեր անարժանութ, և ՚ի հոգևորսն պիտուելոյ՝ զօգտաւորս զեղս հոգւոց, զոր մատուցանեմք ձեզ, արհամարհիցէք ‖ յն ևս պահասելոյ մեր ՚ի հոգևորսն. շնորհ. ընդհանր։

Ոմանք ևս ՚ի ձեռն նախադրութ. պ, * Որդի հօր ա
սելով՝ քննաբանողսն ըստ հօր յայտ առնէ ‖ . խոսկ
Ուր ընդ հօրն է նախադրութիւնքն քննաբանողսն
Կատ այսմ է տեսանել և ՚ի սոսին.
* Պատճառ հաստատութեան անսկզբան ըստ ծառայն սո
ւսկան՝ նշանդ խաղաղութեանն ‖ . յր սպատճառ հաշտ
ւոյ ասն ըստ ծառայի. նոյնի. ՚ի քան. պլ.
* Ահա մեք այսմ կարօտիմք մի ըստ աղքատս մարմնոյ
բնութեանն ոգւոյ շարժանութեանն ‖ . յր մի շարանանք
ւոյ բարեբուսիմ հոգւոյ ըստ աղքատս մերմնոյս. նոյն. հատ
* Ոչ յս քաղաքաւ նախաձեռն գինեն մատոյց քնդայ ըս
կանաց վախճարշակայ յատուած քան պղծութեամն ար
շակայ ըստ մակեդոնիացւոց զօրութեն ‖ . յր յոյժ ք զանձ
բազմեն արշակայ ըստ զօրս մակեդոնիացւոցն. նոյ. ի
* Օ աշխարհն . . . . ՚ի ծառայութեան հալաւ հարկ (ա
րամ) մինչև կնափառութեանն նինուսի ՚ի մի աստեղաստ
նի և նինուէի ‖ . յր մինչև կամ ձգելն նինուսի ՚ի մի աս
բեստանի և նինուէի. նոյ. ժ. 12.
Այլ գիտելի է, զի ոմանք յայսպիսի անուանց երբեմն
հանդերձ բուն խնդրոյ իւրեանց առնուն նաև զայլ
խնդիրս. օր, ել երթիցեմ ՚ես յայսմանէ ՚ց ինն
նեաց ‖ . յոհ. ին. Որ անուանս վերոգիրեալս՝ առեալ
զերկուս խնդիրս՝ զնախադրեալ տրական, այս է՝ ՚ց
ինովանեայ՝ եթէ բուն խնդիր. և զբացառականն, այսի
ՙց յոհ յայսմանէ՝ եթէ երկրորդական խնդիր : Կատ այսմ
առեալ և յօրինակսդ որ գինեի.
* Ահա ոսկեղէնք վերկրի վերկինս վերթռուին ‖ . նոյոլ
* Ընդաւրիներ նախընթաց քում դալստեան ըզ վարդա
պետն առեստարանել ասենգերայ պնդոսն քո ՚ի հայրա
կան ծոցոյ ՚ի փրկութեան տիեզերաց ‖ . շարագնող. պլ.
* Օ վայելչական օրհնութիւն երգելն ՚ի գալոստեան ՚ի
ւսանակաւոր յիշեմ ‖ . ոսկե. ա. պեթ. 4.
* Օ հանդիսաւոր խմաստութեանն ասէ պնդոսն մարգիան ՚ց
նշանակիւ ‖ . յր նշանակիւ զմնասանելն մարգիան ՚ց
հանդիսաւոր խմաստութեանն ասէ. ոսկե. ա. պեթ. 6.
* Ընտանեպատուելն որդւոյ մերոյ բնութեան հօր մինչև
խաչելն սահ՝ այս փոխադրեալ եղև ՚ի հօրէ. զի շնորհեցի
անուն, որ ՚ի վեր է քան զամ անուն ‖ . շնորհ. ներս.
* Օ ի մի գլորմամբ բարւոյս անձինն՝ անկանի ՚ի հարն ա

տաւիղ լեզին ։ • յր զկ մի ոսք իմ առնէք լեզին գլուխ
մամբ անկանելոյ բոլոր անձինս ի հուր • յր ոգիք ։
Պիտանի է դարձեալ. զի ունիմք ի գոյականն անուանց
յատնելոյ զհաղորդութիւնն ը բայիդ՝ ը պատահման առ-
նուն երեանն զնդիր. զի, * Հրմոտ ասի բարեգործու-
թեղ է յոյս յարութեան ։ հոզ. ծգ. 1 ։ Որ ասի բերեալ-
ծառնեցեալն է իբր սեռական խնդիր ոչխարին ։
* Ոչխարք (զնաշ. քո) պարիսպ ամրութեան հաւաստացե-
լոց քոց՝ աշտարակ հզոր յերեսաց թշնամւոյն ։ շար.
պտ։ Որ յերեսաց ընդհատանին է բյ ուկան խնդիրն աշխարհին։
* Հրդեհ տեսակաւ. այլ ուշ հասեղութեամբ ։ նարեկ. կիե ։
Որ պետական է գործական խնդիրն ասին ։
* Կոտակ՝ ասն շուրջ գերկիւղածութիւն ։ շարականդ. ծքե ։
Որ բառս գերկիւղածութիւն ի ձեռն նախադրութեան շուրջ
լեալ է խնդիրն բառիս բանակ ։
* Հրդեհ ի վառարան՝ զանապ անձինն իւրեաւք ։ առակ. 16.
26։ Որ՝ ի վառարանն է ներգործական խնդիրն բառիս այլ.
և մի բանիւն է այս. այլ վառարանաւորն՝ յոր աշխատող
զանապ վճռ անձինն իւրոյ։
* Խօսակցութեամբ առ կրօնաւորսդ, որք սիրեն երբ ձեզ, և զա-
րհասք քնդրեմ թշնամւոյն ։ շնորհ. ընդհանր։ Որ ընդ-
պեմ ընդունայնն է խնդիրն պատճառին ։
Ընդանդ խաւարի ճառագիծն ։ առ. յկե ։ Որ առանդ խա-
ւարին՝ է խնդիրն ճառագիծին ։
Ընդ պարտ է գիտել, զի այսպիսի պատահական խոնդր-
առութիւնք անուանց են յաւէտ վասն էակական բայիցն
օրք կորուելք դնին. զի, յայս բան, * Նոյա՛ ի գերկիս
կոտակաց՝ խնդրեն՝ ի գրկացն զորուք ։ (հոզ. ա. 5.)
զորութիք դնի՝ որ է ն. ուն թէ առեր. նեաւք՝ որք են՝ ի
գերկիս կորուածոց։

ԿԱՆՈՆ ԺԲ.

Յաղագս հոմոյացնաւելիք գոյականն անուանանց ընդ ածականաց. եւ

Յաղագս խնդրոյ ածականաց.

ամաձայնութիւն գոյականաց եւ ածականաց ոչ այլ ինչ է, բայց եթէ լինելն գոյականաց՝ խնդիր ածականաց, եւ այնմ՝ զոր ասացաք՝ ի նախընթացս գլուխդ զնդրոյ գոյականաց. զի ոմն գոյական անուանքն ունելով զհատորդութիւն եւ բայիւ՝ առնուն զկնդիրս ի պէսպէս հոլովս. Այսպէս և բազմութիւն յածականաց, և յորոց երբեմն իբր ածական վարին, վասն ունելոյ զհաղորդութիւն ինչ ի գնիբարերութիւն առ բայս՝ առնուն զկնդիրս եւ կանոնաց խնդրառութեան գոյականացն. ոմք տեսցի յառաջիկայ կանոնս։

Այլ գիտելի է, զի ոմք ասացաք զգոյականաց, այնոքիկ և ածականքն ուշ միայն զգոյական անուանս առնուն իւրեանց խնդիր, այլ և ի տեղւոյ նոյ երբեմն զածականս իբր զգոյականս, և զգերանուանս, և զերբայս, ևս և զընդունելութիւնս, զորոց զօրինական կարեւս տեսանել զկնի։

ԿԱՆՈՆ Ա.

Ածականք՝ որք գործականաւ հաղորդք ունելով զգօրութիւն ընդունելութեան ց յանդեալոց ՚ի օղ՝ առնուն զկնդիրս սեռ ՚ի սեռականն հոլովին. պր, * Զեռքն են գործոնեայ գործոց ‖ .նոթ. երգ. Ուր սեռական հոլովս գործոց՝ ն խրնդիր սեռ ի անուանս գործոնեայ։ Ըստ այսմ է և ՚ի սուրբ * Նկուցք օրհնեալք Հօր իմոյ՝ ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ ‖ .՚ի շարժնոյն. կանոն. ՃՃԶ։

* Ո՛վ ածային խորան՝ ևօթնաջահեան լուսոյն ընդունա՛ւ ‖ .երգնոյն. ՚ի գովեսս լուսաւորչին։

* Ամարմնոս հոգւոյս իմ նախճաղանէ ‖ .նոթնոյն. ԸԲ։

* Պատրաստեաց նմա հուր առնջողանի իմանալի բնութեան ‖ .կիսառնոս վերջ. ՚ի ՌԻՒ. գլուխ. ՃԸ. 8։

* Ա՛յ քեզ առնողիդ ծանրութեամ մերոյս ‖ .նոթնոյն. Ը։

* Ընդ պատուական ազանց բոլորեցուցից ‖ . ՚ի շարժնոյն. ՃՂ։

* Յաւերժ պարծանս խորոյն այլ ‖ .՚ի նոյն. ՃԸ։

* Ո՛վ երակացուք մարդկան . . . . (առնեն զմարդիկ)

պաղա-

պղտիկերս առաքինութեամբ ։ ի կիսոխոս վերս. ծէ. 8։
*Ահաբոռոտ ստացուածոց նոցա աշխատեցան և աւարն ։
քան զօր ահեղեալ բազմանային ։ եղիշէ. փ։
Երբեմն ունի զայսպիսի ածականացս, այլ սակաւ
յոյժ՝ առնուն զհայցական վիճակ սեռականի. գր.
*Որ ուտես զհաց ցաւոց . . . . ել՝ ի միջոց տոտիկաց-
ցոյդ զդոյն ։ ղեւտ. ոդ. 126։ Որ հայցական տոլովե-
ցոյն՝ ե խնդիրս սեռի բառիս՝ տոտիկաբաց։ Նայ այսմ ե
տեսանել և յօրինակսդ՝ որ կինի։
*Կտիկք չարեաց, զնոցա անուրբոտ ։ հռովմ. ւ. 30։
*Լցուր պղտիկերտ զառաքինութեան ։ եփես. ոգ.
*Ընկիճս ոտնատակ ինձ զհօրանս ուղղութեան ամբարտաւանացս ։
տաբերնայն. ի քոնն. խե։
Իսկ ունիր յածականացս վիճակ սեռականի և հայցակա-
նի առնուն զայլ հոլով. գր. *Ընկերից և մահու.
յոյնեանց ։ նար. գոհ. ոտոտ։ Որ արտական հոլովքս
պիպի և մահու՝ լեալ են խնդիրս սեռի յոյնեանցն։ Նայ
այսմ ե տեսանել և ի սոսին։
*Օրինակ ոտնատակ քումդ պահեա՝ ի խաղաղու-
թեան. ի շարաբանոցն. կոնն. խգ։
*Ոչինչ այնպիսի չար և պոռնկաբար բնութեամբ զամ-
բարտաւանութիւնն ։ ոարգին. ի ճին. յոհ. 9։
Ի գրոց մխիթարութեան ամենևին զրկեալք, և յերկ-
նային բարեացն անճաշակ ։ նոյնն. յոհ. 5. յորդ.
Այլ գիտելի ե, զի բարդ ածականք բազում անդամ
ի բարդուն ունելով զխնդիրս սեռին՝ առնուն միայն
զխնդիրս բնութեամբ յայլ հոլով. գր. *Որքա են կոպոլ-
ծոպոլչոյցտ ի պատերազմի ։ ծնբ. ծլե։ Որ ի պոռնկաբոլ-
չոն ե խնդիրս բնութեամբ անուանս կոպոլծոպոլչոյցտ. իսկ խընդիրս սեռին նկատի ի բարդութեամբ. և ե բառս կոպոլծ-
ոպ թե ասեր. ոչ են դարձուցանօղք զկապարձս ի պա-
տերազմի։ Նայ այսմ ե տեսանել և ի սոսին։
*Կաշառոտոտ՝ բռնաւորաց . . . անիծից են արժանի ։
ընդ. ընդհանր։ Որ բոնաւորչոյն ե տրտական խնդիրս կաշա-
ռոտոտին. ոպ թե ասեր. տուօղք բռնաւորի զկաշառս։
*Ընթանալք տարերայ պաշտօնատոտ . . . ակամայ կա-
մօք զանձինս մատն առնուն կորստեան ։ գր տարօղք
զպաշտօն տարերայ. շմբ. ի ճին. ոտ. 118. 158։
*Կամեալք միաբանից օգնական լինել և նպաստ տոտոյց

առ ամե ‖ . խոսով. այ նպատաս մատուցանող առ ամե .
* Լրջաթ բանուրք և մուսուրք և ոպոռոռոպ յանբանից ‖ .
այ առօղք զսպաս յանբանից . խոսով. յոսաջքեան :
* Ընամանահան հղօր յքնդհանուր եկեղեցիս քոյ ‖ . այ հա-
նող զհրամանն յքնդհանուր եկեղեցիս քոյ . ափսե :
Պոյնպէս և տեսանել ուրեք ուրք և 'ի բարդ դոյականս,
այլ 'ի սակաւս յոյժ . այ , * Ընդօրք զէն են քեզ և նե-
պոյֆոռնէ ընդդեմ սատանայի ‖ . այ , են ձգաւմն նետի ընդ-
դեմ սատանայի . նեղող :
* Ընպէսպոռաք տերանայն զհնմարիտ ազատուին քոյ զհն-
նուցուք ‖ . այ հարկս տալով նմին . ոսկի . ա . պէս . 6 :
Պհետէն և ևս , զի սեռականն լինդիրք բարդ ածական
նաց կարեն նկատել և ևս քոյ ուրեք երբ յատկացու-
ցիչ արմատոյն , յորմէ բարդին . ոյ յասէն , * Ընմա-
հուրքեց պոլճնատոռան երևեցաւ մեզ ‖ , (շար . խե .) սե-
ռական հոլովս անմահուրքեց կարէ համարիլ երբ յատկա-
ցուցիչ պոլճնէին , յորմէ բարդի անունս պոլճնատոռ . ոյ
լինի ասացեալ եր . տուօղն զպարգևս անմահուրքեց և
երևեցաւ մեզ : Նստ այսմ է և 'ի սոսին :
* Զաշնոռոռ վիհք ահնղ օրոսմանն ‖ . այ տուօղք զնայն
ահնղ օրոսմանն . նաք . փոխ . ասաք :
* Վշտակիչ կարեաց զօքսոյ՝ երբ անախոյնէք ասլակա-
նուեց ‖ . այ երբ ոչ հրոյ զախտս ասլականուեց . նաք . հե :
* Ընձայն օրինացն բնաոռեքոյ ողամբ կրեցեր զնանրուն
ազին ‖ . այ ողամբ՝ որ բառնայր զբեռն ընծայն օրի-
նաց՝ կրեցեր զնանրուն ազին . շար . խ :
* Օհշատուն ձերոյ ընծայամատոյց . . զհնարդ կապէք ‖ .
այ զնատուցանողն զընծայս հաշատուքեն ձերոյ զհնարդ
կապէք . երդնէցողք . 'ի փոխոռ . լոռս :
* Վ քնճնիպէր վառաց վերկնէն մերոյ քրիստ (յուսիկ) ‖ .
այ խնդրող զվերնէ վառաց վերկնէն մերոյ , փոխ . Լոռ" :

Կոռն. Ը :

Պձականքը ներփոխնանհաղորդ բաց 'ի խնդրոյ սեռի,
այ բաց 'ի սեռականէ՝ առնուն երբեմն նաև զայլ
խնդիրս յայլասիսի հոլով, յորոյսիսի սահմանիցն բացին ,
ընդ որոց ունին զհաղորդութիւն , ուրեք ուրեք ըստ իմաստից,
և ուրեք ուրեք ըստ սահմանի և երբ երկրորդաբար .
այ , * Կոչնծայիչ ե առն իւրում ամէ քառասուց ‖ . ասաւ . 31 .

Ձ։Ալ բառս ամ բարեաց՝ և սեռականն խնդիրք գործակցին.
քան բառս ասեն իշխամ՝ և տրականն խնդիրք. ոչ եմ ասէր.
գործող և ամ բարեաց չէ ասեն իշխումն։

Ձ։Ինծուլեք առաջորիքն եղեր հոգւոցն ։ շար. կէ։ Ալ բառս ցինծառնէ՝ և խնդիրք սեռի առաջորիքին. քան բառս հոգւոցն՝ տրականն խնդիրք նորին։

Ձ։Ապաւիչ հեթանոսաց՝ ի հարստանիցն նոցա ։ ճառընտ։ Ալ բառս հեթանոսաց՝ և խնդիրք սեռի հրամայողին. քան բառս՝ ի հարստանիցն՝ և տրականն խնդիրք նորա։

Ձ։Ընծայեալ հանգստեանն յինքեանս ամ՝ անախտութիւնք և մաքրութիւնք ընդունելոյ ։ ընդհ. հրեշտ. Ալ բառս ածոյ հոգեպատճառն և խնդիրք սեռի ընդունելոյին. և յինքեան է տրականն խնդիրք նոյն. քան ամ անախտութիւն և մաքրութիւն՝ են երկրորդականն խնդիրք նորին։

Ձ։Ալ՝ ի սիզբանէն օրինադիր ասացոյն՝ ի գրաւեալին ։ շար. է։ Ալ բառս պահոյն և խնդիրք սեռի օրինադրին. իսկ՝ ի գրաւելոյն և երկրորդականն խնդիրք նորին։

Ձ։Ամառանգեալ հին օրինացն արդարութիւնք չէ մարգարէիցն ։ շար. կէ։ Ալ բառս ստացեալ հին օրինացն՝ և խնդիրք սեռի ժառանգաւորին. քան բառս ընդ մարգարէիցն՝ և երկրորդական խնդիրք նորա։

Ձ։Ամառայակեցք մեր են (հրեշտակք), ոչ եմ ի ծին. յայտ։ Ալ բառս ոչն և խնդիրք սեռի բառիս երկրորդական՝ ի տրականն հոլովէ. քան ծին՝ և պատահական խնդիրք նոր։

Քան երբեմն առանց խնդրոյ սեռի առնուն զայլ խնդիրս. ոչ, Ձ։Հաւատոյ հայոց մեծաց ։ շար. կէ։ Ալ բառս հայոց չէ ածոյն և տրականն խնդիրք առաջորին. քան խնդիրք սեռին զօրաւորէ գնի. ոչ եմ ասէր. պատգամաւորք մեզ զանեան կամ զուրախանան՝ ի վերուստ։

Ձ։Ի հեղձմանէ հեռացուցոյ աչեաց պահպանն ։ նար. կէ։ Ալ՝ ի հեղձմանէ աչեաց ածոյն և բացատրական խնդիրք պահպանին. զոյ խնդիրք սեռին գնի զօրութիւն. ոչ եմ ասէր. պահպանող մարդկան՝ ի հեղձմանէ աչեաց հեռացուցոյ։

Ձ։Պատուիրեալ ծառայեցոց . . . հեռացոյցն քաջահաւան ։

ընդդէմ. պիտի։ Այր ծաղրաբանողն և խնդիրը բնութիւն տարած առնելին. և ինքնապէս քաջախոհ և երկրորդական խնդիրը. իսկ խնդիրը սեռին դնի զորութիւն. ոմն թէ ասէր. մատուցանող զծաղրաբանողս զհանն՝ կենդանապէս քաջախոհ *Շրթամբքս պատուհասողսդ ես մարդասիրէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս ։ . նոր . լբ ։ Այր շրնամբէան հանդերձ այլովք և գործիական խնդիրը պատուհասողսին . որոյ խնդիրը սեռին և՛ ի բարդութիւն. ոմն թէ ասէր. մատուցանող շրթամբքս զպատուհաս, և ոչ եթէ սրտիւս՝ ես ասելս մարդասիրէին։

Ղուկաս. Գ։

Ա ծախանդը ի բառնալ ունելով զղօրութիւն ընդունելութեան յանգելոց ՚ի նէ կամ ՚ի ես, առնուն զխնդիրը սեռի ՚ի բացառական հոլովին . գր , * Ալեհդն շարժեան ՚ի հողմոյ ։ ղուկ . 7 . 24 ։ Այր բառդ ՚ի հողմոյ՝ և խնդիրը շարժեանին. ոմն թէ ասէր. շարժեալ ՚ի հողմոյ։ *Վազանաբեկեալ և վէրաւորս ՚ի գայլոց ։ երեմիայ. գ. 2 . Այր բառդ ՚ի գայլոց՝ և խնդիրը վէրաւորսին . ոմն թէ ասէր. ժողովուրդք վիրաւորեալք ՚ի գայլոց։ *Վրկեան ՚ի վտանգէ պնաստիէն ՚ի յալեաց ծովուս ։ . շար . է ։ Այր ՚ի յալեաց ծովուս և խնդիրը պնաստիէնին. ոմն թէ ասէր. վրկեան ՚ի վտանգէ ընկղմման պնաստիեալս ՚ի յալեաց ծովուս, իբր աշխարհիս։ *Երևելի զգայութիւնս առնել հաղորդս ։ շար . իե ։ Այր բառս յերեւելի զգայութիւնս՝ և խնդիրը բառիս առնելին. ոմն թէ ասէր. առնել հաղորդ այնոց , որք ոչ ճառնին յերևելի զգայութենէ։ *Այո ՚ի ձեռս նոյ զվրան ժամու հաւատոց իւրոց, զի անպաշ ՚ի մարդկայինն հնարիցն արձանօքն հոգևոր վիմայ գործոնն շինեսցեն ։ . յաբ . ութ ։ Այր ՚ի հարդեալին հնարիցն և խնդիրը անպաշին, (որ և լեալ աճական արձանոյն). ոմն թէ ասէր . արձանօք՝ որ անտաշ էին ՚ի մարդկայինն հնարիցն՝ գործոն շինեսցեն ։

Որ դատաւոր մեղուցելոց լինիցիմ ինձնապատս յանխաթ դատաւորէ խղճի մտաց՝ որ չիս ։ . ընդհ . ութ ։ Այր բառդ յանխաթ պատաւորէ՝ լեալ և խնդիրը ինձնապատսին. իսկ խղճի մտոյն և յատկացուցիչ պատաւորին՝ եդեալ վերկ բացայայտի . ոմն թէ ասէր . գիտիդ լինիցիմ մե-

ղու-

զուցելոց դատաւոր ես , որ ինքնին դատիմ յանխաթ դատաւորէ , ըստ ի խղճէ մտաց՝ որ կիս ։

Կանոն. ը.

Ծանկանք չեղոփանահողոպտ հատարակօրէն զայնպէս սի խնդիր առնուն , զորպիսի պահանջեն քայքն՝ ըստ որոց ունին զհաղորդութիւն ։

Պատիք առնուն զմերձնհոդով տրական. զբ , * Պատուիրեալ մահու ոմն մահապարտ դատապարտեալ ։ շտ. է ։ Որ մահուն է տրական խնդիրն անպատճառին ։ Թատ այսմ է տեսանել և յօրինակսդ որ գինի ։

*Պանիսունք քո ։ ։ ։ ոչ ետունին դեղ ի դեղատուէ է- մատոնոյ . մանաւանդ թէ դեղատուքն են հոգւոց դե- ղոյ բժշկութիւն ։ ։ երիգինոյն . գով. լոտ ։

*Պտիւսէ պրծանատոր այն բժիշկն է , որ զանուսացեալ հի- ւանդն յանձն առնու բժշկել ։ ատրգ . ա . պէտ . 6 . յորդ ։

*Փոխանորդն հօրն ամենատոյ և նախանձաւոր նորին ա- ռաքինութեանց (ներն յուսիկ) ։ երիգ . գով . լոտ . անոյ ։

*Լինիմ պէսպէսականն ամէն խնդրեաս ուղիղ մտօք ։ ։ ։ ան- հնար է , թէ չառնուցուս ։ ատրգ . յոհ . 2 ։

*Աղաչեսցես ամէն , և արդեոն մատնակցուիս ։ նարեկացոյ . ըէ ։

*Յանձնապանդիկ Աշմարտութեն խարդասանել ։ յովհ . իմն ։

*Պատահեսցի ամէն մարդ պէսպէսոյ թակերի ։ յոտպէն . 2 . 4 ։

*Տեսօղ հեծուէ ... տօթակոյ թախծութիւն ։ նարեկացոյ . իգ ։

*Պէր իմ հոգեղինացոյ պռաֆպոպիճ բնակութիւն ։ պիսոյկ ։

*Ընդհանոպինն եղելոյն ։ ։ հատատարքին ամէն զնոյն նմա- նութիւն յանձն իւր ցուցանէր ։ երիգինոյն . գով . լոտ ։

*Տեսանէին դէմք (զմարդիկ) ։ ։ ։ զգուշացուցիչ խրատ- տուն անոանինդքը , և կինարար պատուհասանին անդա- նաւ ։ ։ լամբ . ատր . 118 . 158 ։

Պատիք զնախադրիւ տրական. զբ , * Կու բարերար , և ելիգինոյնիա առ ամէ մարդիկ ։ մեք . ճատ . թէ ։ Որ բառս առ ամ մարդիկն է խնդիրն երիգինոյնին ։ Թատ այսմ է տեսանել և ի յօրինակսդ ։

*Որք կամին ձնհանալ (ընչից , են) պատրաստ ի վնասա- կար փափկութիւս , և անգոնէ առ վշտացեալս ։ գէոգիպ . 2 ։

*Ընդեղէ ի վերականն խորհուրդն ։ յոհաննէ . քէ ։

*Շահեցար հեղգ առ ի յուսումն ։ խոր . է . 68 ։

*Ուանդագոյ առ գիտմանս խոստացելոցն ։ նար . ը ։

*Ը-

*Ընդ առատութեան յորդ. առ յաճախութիւն պնդականութեան. քան
*փոյթն յառաջնում քեզ արմատախիլ առնեն զնո՛ա
(ախտս). յիւրեանց մտաց ‖ . խոսրով.
*Լաւագոյնքն ՚ի զարդեա՛ս բազմաց ասպարապետն հայոց
աշտա՛ղ եղբօրորդի աղբայրն սմբատապատ ‖ . յովհ. կաթ.
*Կնութ՛ մարդ սիրոյ ՚ի բանի. որպէս պատուհասեցաւ յա-
րտչէն, և պատանջէ ՚ի նմանէ ‖ . ասպՃ. յակ. 8.
*Ոչ հեղ ՚ի և ՚ի ճաշակաւորք ՚ի չարիսն, արագ ՚ի ոչնախա-
սեն և դիւրաշարժք յամ բարիս ‖ . նոյնն. ա. պետ. 7.

Ամանք զգացառական. պր, *Ահա՛ն ազատ ՚ի մահաբե-
հան՝ արձակիլ զմահու ըմբռնեալսն ‖ . մանդիկ. Ա՛ր բաց-
առական հոլովի ՚ի մահուանէ՝ ՚ի կենդանի ազատիլ ։ Ըստ
այսմ ՚ի տեսանել և ՚ի յատկականսն ։

*Վնասակարք ՚ի մէնջ ‖ . ՚ի շարաչնոյն. ՚ի քաջութեան անձնիշխանք
*Ընդ մեզ ներեա՛ մերկերացեալն ցանկութեաց ՚ի կոյս ‖ . ՚ի նոյն. ա.
*Ո՛ հինչ առ այս մարթիմ մտածութ՛ և անախորժ յամէն ‖ . ՚ի կենդան. 22.
*Ընդհեա՛ր բարիք ՚ի բարեբարին բարեգործեալք , ազատ
՚ի հարկէ, արձակ ՚ի ընդ ‖ . նախկինոյն. ՚ի քանն. ՚ի.
*Ո՛ չ՛ արդ օձսդ ՚ի բարեաց՝ գիտասղեզ պաշտնեայ այս
պատհասեցից ‖ . նոյնն. ՚ի քանն. ՚ի.
*Ո՛ չ՛ արդ ներեալ ՚ի լրութիւնէ իմմատեց կենաց՝ քնոյ եր-
կիւղածս ան օրհնեցից ‖ . ՚ի նոյն.
*Ա՛ վ անանկ՛ երբ ՚ի ձրութեց և՛ ՚ի հազուագիւտ հիւսատուց ‖ նոյնն.
*Ընդ պատիս՛ երկնային՝ ոչ առնելոյ զատ զերկեւոյն. շարք.
զՔո՛ առ ամէն են, և նոքա ապրեսցէ՛ ՚ի նմանէ ‖ . ղեմբ. սաղ. 118.
*Ձեր երեք . . . . դիւրըմբռնելի սատանայի քան զանդ-
հիացեալն յայր ‖ . խոսրով. ՚ի նշան. քահանգեցեալ.

Ամանք՝ (այլ ստակաւք) զգաստանական . պր , *Ցանկ-
բաւական եմք վարձուցեալք, և անդիպիլ ՚ի հնդկական երկ-
րոյն ‖ . ղուկաս. 9 . 40: Ա՛ր պատմական հոլովի ՚ի նոյն
նան ենթադրեալ՝ և երկարել բառս անդիպիլ ։ Ըստ այսմ ՚ի
տեսանել և ՚ի սոսկալ ։

*Ընտայեալ դեդերի այր անհոգ զանձանէ ‖ . նիկեմ.
*Ընդ ինչ զարմանս ընծայեսս զդանիէլէ ‖ . պան. 6. 24:
*Ընանուրիս եղև զնմանէ առ Լիդիոն ‖ . ՚ի վեցս ոսկեբ.

Ամանք զգործիական . պր , *Ընտրեալքն անդամոք՝ ան-
կատարեալ են բժշկութիւնք ‖ . նաբ. ծիւ. Ա՛ր անդամոյն
գործիական երկրորդ առարկայն ։ Ըստ այսմ ՚ի տեսանել
՚ի հետագայսդ ։

*Փոր-

* Ամենայն ինչ ունիցի զանձն անուանակոչ։
* Ամենայն ինչ ունիցի զանձն անուանակոչ։
* Ամենայն ինչ ունիցի զանձն անուանակոչ։

Ա յլ առակ գիտելը է, այլ ածականք չէզոքականահա-
յերդք երբեմն բաց ՚ի բուն խնդրոյն առնուն նաև
զայլ խնդիրս. ար, * Երկնայոյսն ՚ի յերկիրն հաղորդ ձըգ-
նուիցէ. . . սբ. դաւիթ ՚։ շար. հղ. ՚։ Ար երկնայոյսն է
բուն տրական խնդիրս հաղորդչին. իսկ ձգիւնաւ ըն և ՚ի յեղ-
բէն՝ են երկրորդական և պատահական խնդիրք նը։
* Ամանաւն նմին մաքրուիցէ անձին և խմաստուիցէ։
շնորհ. ընդհանր ՚։ Ար անձինն է բուն խնդիր հայանողին.
իսկ բառս տոքմուիցէ՝ է երկրորդական խնդիր նը։
* Այս ինձէն անձամբ իմով ընդոծելոս ՚ի մեզ ՚։ նար. ի։
Ար ՚ի մահն է բուն խնդիր ընդոծելոյն. իսկ բառս
անձամբ իմով՝ է երկրորդական խնդիրք նորին։
* Գնիր ոմն ՚ի միջ սահմանին նոփանցանոյ ՚ի միոջէ կողմանէ ՚ի
միւս կողմն ՚։ ելից. 26. 28. Ար բառս ՚ի ոմն ընդն՝ է
բուն խնդիրք նոփանցանողին. իսկ բառդ ՚ի միոջէ կողմանէ՝ է
երկրորդական խնդիրք նորին։
* Ի հաւատս բանիւ և ՚ի պատմութիւն լսոյիդ հաստա-
ցիր ՚ի քեզ երեսաց. և ՚ի հաւատն՝ որ առ ՚ի, միմեանց ան-
հաւատ ՚։ լամբ. առքն ՚։ Ար երեսաց է բուն տրական
խնդիրք հաստատելոյն. իսկ ՚ի հաւատս ընդ նմա՝ երկրորդակն
խնդիրք նորին ՚։ Այնպէս և միւնոյն է բուն տրական
խնդիրք անհաւանին. իսկ ՚ի հաւատն է երկրդկն խնդիրք նը։
* Յայսմեցաւ ՚ի վեր երկրի մարդ անհաւ և յետ մարմ
նանալոյն՝ յերեսանացս ՚։ լամբ. հաւատ ՚։ Ար յերեսն-
նոյս է բացատական խնդիր անհաւանին. իսկ յետ մարմնա-
նոյն է երկրորդական և պատահական խնդիրք նորին։
* Հաւատալիոյ ըստ հոր յետուն ՚։ շար. ձծղ. ՚։ Ար ընդ հոր
է բուն խնդիր հաւատալոյնին. իսկ յետուն ըն է երկրորդ-
ական խնդիրք նորա։

Իսկ երբեմն զորութիւն ունելով զբուն խնդիրն, և ՚ի վիճակ
բուն խնդրոյ առնուն զայլ խնդիրս, մանաւանդ ՚ի նո-
լոիկ գործիական. ար, * Աչքն վարուիք տալեսնեալ են ողոր-
մութիւն ՚։ նար. ծղե. ՚։ Ար վարուիք է խնդիրք բառիս աչ-
քոյ։

Կատ այսմ ՚ի տեսանել և ՚ի տեսին։

* Հրկնեցեր՝ մարդկութիւն, և անպտղեաս՝ ածութիւն ՚։ նար. խե։
* Կործուիցէ ծառ ՚ի նմանէ, հաւատով ողորկեալ ՚ի նմանէ հա-
նեալ, սիրով անկեղծութեամբ (սքն մեծութիւն) ՚։ նար. գ. 67։
* Ընդն հոգւով, տեսանելոյ ոչ կոյսն մանկ ՚ի ներքն։
* Ընդ ինքն կոչէ զբաղձանօք ածնիցելոս ՚։ շար. դղտ ՚։
* Ար

*Ընդ բարեգործն իւր ապրիմէ ։ խոլբենացի ։ Ը ։ 85 ։
*Իսկ խաղաղանալն յայնմ՝ ոչ վերնապէս ի խնդրոյ նոյն ։ յովհ.-հալա
*Հաստատեմ յամ իրս առաջի ։ եղիշէ վրդ. փ. Ը ։
*Ոտ մեզ երանութիւն աղաչապաց ի հոգիս քաջանալ ։ ծնբ. Ը ։
*Կրկնաքանչիւր նորա ... ի նուիրեան ջոյգ ։ պետրոսեան ։
*Ի մարտի մարտադրին ձոռ-ձիւչ ։ ի ճառընտիրս ։
*Ահ են ի սկզբանէ առաջի քո տեղանեանդ ։ ծմբ. ոտղ. 68 ։
*Պատկեր հօր անկոտ ի վեր քան զքան ։ նար. գանձ խոչէ ։
Այլ ևս քաղաւմ ածականութ, որք միայն ըստ վայելչութե,
կիմն սովորութեն ելեալ ի բուն խնդրոյ առնուն զնոսիք
ի սեռական կիզ ի տրական հոլովիւն. այր, * Աղեքսիոս աւտ
խռովութեայ կեանս յաւիտենական առանուն ։ խոսրով ։
Այր այ խռովեցոյն ի խնդիրս անեքսիոսին ։ Ըստ այսմ ի
տեսանել և ի սոսկին ։
*Ընդունի ի և եղիազարեայ աւտ մտաց ։ ոսկ. ա. պետ. 10 ։
*Ինքն լայս ի անխոտան խաւարէ ։ նոյնն. յով. 5 ։
*Ոսոք են մերոյս հաւատոյ և գաւթի ։ նոյնն. ա. պետ. 5 ։
*Ոչ հոգի կենդանի ես ... անհաս մտաց ... անհաս լեզ-
ուաց. անապիտ խորհրդոց ։ ափեղանգեղաս ։
*Ոչ ևս ունին զգաստշապես բոկս հանդիսատես օձին խոյ-
հոգոյց ։ նար. երփ ։
Զխոելն ի դարձեալ, զի ածականն անուանիք բաղա-
գրեալք մանկաւարս ան, թէպէտ ըստ բնութե իւ-
բեանց զայլ խնդիրս պահանջեն, բայց իբր ի բաղադրս
առնուն զգայաբանական. այր, * Այ վ. անապքանդ ի վերկու-
թեց ։ նար. Ը ։ Այր ի փրկանեցոյն ի բացառական խնդիրս
անապքանին ։ Ըստ այսմ ի և ի սոսկին ։
*Ոչ արտաքս անեղանչ յերկուսից նորա ։ եփր. 4. 13 ։
*Օրագրութիւք մարտի քո անդնդոց ի դիտուն ցոյն օրինաց.
բժիշկք կենաց քոց անհոգոյ ի հանճարոյ ։ երզն. գովք ։
*Աշակերտեալ ի քաջ հիական դարմանողաց ։ ի նոյնն ։
*Ուսանողաց ... անպատուոյ ի հաւատոց ։ մամբրէ ։
*Իբրև ղճաս տերեւաշատ՝ անբեռ ի պտղոցն արդասա-
ւորութե ։ ոսկ. ի ես. յով. 5 ։
Այ ևս գիտելի է, զի ածական անուանիք ինչ՝ որք ընդ
շանակին զհայրենիս, հասարակօրէն առնուն զնոսիք
գին ի դրդիական կամ ի բացառական հոլովիւն. այր.
*Ի արբակիս՝ գաւառաւս մեդացի ... յինքն յանկու-
ցանէ զպատրոյն ։ խոր. ա. 20 ։ Այր գիտասատան է դոլ-

ծխական խնդիր բառիս նշոյլն։ Սատ այսմ ի և ի ծանձն
* Իր ազգաւ եղիպտացի ։ ի վերս ոսկերքանի։
* Այլը սմն. . . ազգաւ կապադովկացի ։ վարս հայց. էջ։
* Ուրեմն հրեայ զսմն անուն ակիւզաս յազգէ պոնտա-
ցի ։ գործ. 18. 2։

Ա՟ն խնդրոյ ածականաց յանգելոյ ի ել։

Այսպիսի ածականք բղխեն ի ներգործական բայից
ելեալ. և առնուն զխնդիր ի սեռական հոլովի իրը
զնդիր սեռ. գր , * ի դերեզմանն իջեալ խոփանել մ.
հաւ ։ շար. կ։ Իւր սեռական հոլովակ նահանջ լեալ ի
խնդիր ածական անուանն խոփանել ։ Սատ այսմ ի ան-
անել և յօրինեալք՝ որ գինի։
* Ջուր եւոր աղբ՝ հոգւոյ հաճելիս (գրիգորիոս) ։ երփ։
* Կանանական բաւսոց պոլմանէք. անձնասէր անկոց վերն.
յեղանէք. սառնացեալոց մսոք հրապարակէք. Լեզուի և խոս
խոր՝ երդոց հաւատացեալք և հմայողք։ Նար. փով. ասաց։
* Աղաղակ է խաստեցողացեալ զսուրբսն ։ խոսրով։
* Ադիայիմ (անկարգ) ուրախանալեաք հիւսիս են ածող
նոցն, և ապականել ոգւոյն բարեկամութեան ։ եփես. ա. 47։
* Յաչաղկոտքն և տղէտքն՝ զմեզ մշ եղծեսել օրինաց
Թողուցին հաւատալին, այլ՝ նոր աւանդութեամ հաճելի ։ լամբ.
քոնացի. ի կորպ եկեղ.

Այսպիսի ածականք երբեմն ունին սեռականի առնում
զհայցական. գր , * Այսուհետև մեզ զգեղմն ընդունել
զցօղն երկնային ։ շար. ա։ Իւր հայցական հոլովակ դարձ
եալ նահանջ՝ է խնդիր բառիս ընդունել, որ լեալ է ածական
գեղմանն։ Սատ այսմ ի և ի սոսկն։
* Ջուր ծանել զնոսին մեզայ ։ ադրեանոյ. ի քանն. ջէ։
* Ախայն ասասցէ զանմանալիսն ։ նոյնն. ի գանձ խոչի։
* Օդահատիսն նախատչայն զմեզ բարձին ։ եղիշէ. գագ։
* Ինձն ես յերկինից , ուշ զի զնաւս իմ արարիչ , այլ զը-
նաւն առաջնոյն զնս հօր ։ սարգիս. ի ներսէս. պեր. 11։
* Վաղեցիկ են ոտք առ ապարանսն զնասղաղուն ։ ներսէս։

Ա՟յլ դիտելի է , զի այսպիսի ածականք ուրեք ուրեք
հանդերձ սեռական կամ հայցական խնդրով առնուն
նաև զայլ խնդիրս՝ իբրև զնդիր բնութեան.
Ամանք զվերջանոյսդ տրտկան. գր , * Երգեն սաքապանիչք
զքաղաքացին և վերստին փրկութեանն ։ շար. սաղմ։ Իւր

դարձին և ջրհոսքին ևն խնդիրք սեռ. անուղ. ասի
իսկ ջրոյն՝ և տրական խնդիրք . ոմն ԹԷ ասէր . աւետա-
րանչին մերձ գաւառին և գիւղըստին վերհուԹիւն ։ Ըստ
այսմ և տեսանել և՛ տոկիլ ։

*Ոչ ևս անանեցիք ամօԹոյ՝ պղտոնիչին զքեզ առնչանաց մա-
հու ։ Նոռնէսին . ի քոնն . կԷ ։

*Խարի ինքնակալ ամենից քաշկիչ զհօրն այսր գալ ։ Նոյնն . կԷ ։

*Ասուածիչ ազիւտաց զանձատուչին այլ ։ Ներսէս . ա . յորդ . 2 .

*Փառատուր առնելին գնած գոռոզին այնպիսի իշխանուԹ
մարգիան ։ Տոռ . 9 . 8 ։

Ածանք գնահատիչ տրական . գր , *Ընծայեցուցանէին
(գնոսա՝) անԹիւ բարձողին , և նորոգչի զերկիր յա-
ւային ածականերտուԹեն ։ Նոյնն ։ Ասր հայկազեան հո-
լովս զերկիր՝ և խնդիր սեռ. նորոգչին. իսկ տրական հոլովս
յաւային ածականերտուԹեն՝ և խնդիր բնուԹ . Ըստ այսմ և
տեսանել և յօրինահոլով՝ որ գինի ։

*Հրամայէ՛ ի բարիս գնիչսս լսողաց ։ Ագաթ . կԷ .
*Հաճոյէ՛ ի խաղաղուԹիւն մերկամաւուն շարժմանց կա-
ցուցաւք ։ Նոյնն . գոհ . Խոսրով ։
*Հաճեալ եմ ես օրհնս այդ . բայց տեսանեմ զայլ օրհնս
յանդամս իմ հերկէլ գիս՛ ի մեղս ։ Յակ . ոսդ . 4 .
Գործեր . . . ոչ ԹԷ երբ զեհաւ , այլ՝ խորհրդոյ ար-
դարոյ երբոյ ոսկիչ առ մերն վերհուԹիւն ։ Նոյնն . պատ ։
Ածանք զբացատրական . գր , * Անհայն ապաքէն զերնաս կոչ-
կիչ ։ Նոյն . գ ։ Ասր բառդ գԲնաւս՝ և խնդիր սեռ
արարչին . իսկ յոչնչին՝ բացատրական խնդիրք նր ։ Ըստ
այսմ և տեսանել և՛ յաղբրդոյ ։

*ՈմանԹի հարկանիս՝ տեսեալ զախտաւոր հեշտուԹիւն՝
զքեզ յամենուրեքան սեղանոյս բաժանիչ ։ Նոյնն . եկեղ ։
*Ի միջ բերէ զահարկուն դիւաց և պղտոչին ագահոյիցն
գաւակիս ի նոցին ծառայուԹիւ ։ Ագաթ . ա . պեռ . 1 ։
*Փրկիչ իմ՛ ի լիշխամարտ իմոց ։ Ածոմոս . 17 . 48 ։
*Ի նոսա հանգեաւս . . . տասանդն ազբեցոցչէ՛ ի հոսանուտ
մեղաց հայաստան ազգիս ։ Յովհ . որ ասի բերդացոյցն զազգիս
հայաստանեայց՛ ի հոսանուտ մեղաց . շար . ե ։

Ածանք զգործիական . գր , *Բաղցրաձայն հնչմամբք
պաշտօնէիլ մոլորեալ հօտին ։ Նոյն . ե ։ Ասր սեռ. ական
հոլովս մոլորեալ հօտին՝ և խնդիր սեռ. պաշտօնէին. իսկ գոր-
ծական հնչմամբք՝ և գործիական խնդիրք ։ Ըստ այսմ և տե-

առանել և՛ յաջորդած։

* Ակաւիրնէ քաղցելոց... իմաստուն Հայիւնն։ Ընտիր. առակ.։
* Ո՛ եղբայր զովու՛ թ Հոգւոյ զօրինն պատուիրէ։ Լմբ. Ե՛ղեր.
* Պատուիրանն՝ Հոգւոյ ի փրկմամոցոյնէ պէսպէս առաքինութեանցն սերմամբք։ Յոան. առաջ. 118. 127։

* Ո՛ճառելոցոյնէ դիշերոյ պայծառութ թ լուսատուոցայ։ Ի գիրս ՀԵՅՕԲԻՆԻ. Ճառ. Ը։

Ման՝ (այլ առակաւք) զներգոյական, և գայն՝ իբր պատահման. ար, * Յահատանն առեանի յայնմէնէ ի բաւամբք զմատակարարութենէն՝ որ առ մեզ։ Նաբ. յա։ Ար բառս պատուհասոցոյնէ որ առ Տէր՝ ի խնդիր սեռի անսմանս յայնմէնէ. իսկ յահատանն ասէնէ՝ ներգոյական խընդիր։ Պատ այսմ ի և՛ի սոսկին։

* Ի դիշերի փորասէչ խաւարի։ Վրդան. Ի Տէրն. առաջ. 104։
* Ա՛եծոցոյնէ Ի հնձանոսս զնրկուե։ Եփրեմ. Ը. Նախ։
* Ա՛պաւինելոցս Ի քեզ վեմ Ի հաստատութենդ պչեանցոյնէ։ Յի վեմ արձանացուցանող Ի հաստատութենդ զապաւինեալսս Ի քեզ։ Նաբեղիայի. ղՀ։

Ման՝ նախադրութ. ար, * Ընդ ինձ է. . . ընդ մարդկան հաշտեցոյնէ։ Ասրփ. ա. պեա. 7։ Ար բառս պնդ՝ ի խնդիր սեռի հաշտեցոյնէն. իսկ ընդ Տրդիանն՝ նախադրութ խնդիր։ Պատ այսմ ի և՛ի սոսկին։

* Ո՛նդ ինձ մարդկան ընտանեցոյնէ։ Նաբեղիայի. գանձ Եփր։
* Ի՛նդերձէնէ երկնի առ նոյիւնն։ Յոան. գանձ հոգեբոյն սէր։
* Ա՛յրուն իսկ պետասարէչ վէմ մեր։ Յոան. գով. հոտ։

Ման՝ արձեալ ումանք յայսոսիսի ածականաց երբեմն զրութ ունելով զսեռական կամ զհայցական խնդիրն՝ առնուն զայլ խնդիր. ար, * Ո՛ առ Թշնամութենէ Տրդնէ զանանն սիրեցէն և գրեցէն։ Լմբ. ապեր. Իւր բառս առ Ընտանութենէ՝ ի խնդիր ընութենէ անուշանաս Տրդնէ. որոյ խնդիր սեռին զգրութ դնի. այս է՝ Տրդոց. ոչ թէ ասէր. սիրեցէն և գրեցէն զանան՝ որ զմարդն ի թշնամանէ մարդկ։ Պատ այսմ ի տեսանել և՛ի սոսկին։

* Վրկուե առնիթ, և առ ածծ Ներչեցոյնէչ։ Ասրփ. ա. պեա. 8։
* Ա՛յլ եղեն ապրեցոյնէչ Ի պատերազմէ։ Վեցօր. Ճառ. Ը։
* Ի՛մացիք զնանն, և զքնկէն ին Ի մահուընէ։ Լմբ. առաջ. 49։
* Ո՛ղաչանաք Տրոչ Ջուրք։ Նաբեղիայի. Ի գանձ խաչէ։
* Ձուցանել զբարեբերն ածծ բժիկաւն խրատիչ։ Ներսէս. Ը։
* Տուր զամենակալ խնամոյդ Ճնոյդ հիս առաքինոյդ, և՛ի

ետուզոյս առ քրիստ վերաբերեալ ։ լոմբ. առաջ. 118. 35։

Վասանելն և քանիլ ոմն աճապարանք սահաւաքեալք յայսմ վերջաւորութեան բղխեալք ՚ի չեղբայրական բայից. ոմանք ն բառքս, քնաւիչք. նչպատնչ. ոտպատասպնչ. եաւ. որք երբեմն առնուն զնդրեվ ըստ բայիցն, և երբեմն վերակ նոյնն զհետականն. պր, *Քնաւիչքս ՚ի խաւարէն տեսոյս դէպ աւե եկեալ հասեալ ։ խոսրով։ Ուր ՚ի խաւարէն ե բուն նդրեվ բառիս քնաւիչք։

*Ընդաձակատուն քնաւիչք ձիւնեղէն լերանց՝ եղեն քնաւիչ խորշակաբեր դաշտաց ։ եղիշէ. ը։ Ուր չքնաղեն լերանցն և խորշակաբեր դաշտացն են սեռականն լոնդրեր քնաւիչս վիճակաւոր ներգոյականն լոնդրոյ ։ Ըստ այսմ վարեն և այլքն։

Վ ը խնդրոյ ածելոյն անուանեալոյ բաղդատականաց։

Սարքա չարեքիկն առնուն զնդրեվ։ Երբեմն զսեռականն պր, *Տրուեսեան ոճոյն գերադասական ։ ոսկան։ Ուր սեռական հոլովս պրոանեան ոճոյն՝ ՚ի լոնդրեր գերադասական են։ Ըստ այսմ ե ՚ի սոսին։

*Վ ևգոպոն սերունդեդոյ և բազմահաւատ քերմոլեդոյց ։ շաւ. ը։

*Ոչպոպոն և առաքինուեց (ողորմուեն) ։ կենսա. շ. 36։

*Ըմենեցուսոյ Թագաւորացն մերոյ հարսոպոն և խոհեմ տոպոն (եղև տիգրան) ։ խոսքն. ա. 23։

Երբեմն զբացառականն պր, *Ո գրածնոպոյնն ՚ի կենդանեացն զօն դնէ օրինակ լշխանին մահու ։ կենսա. շ. 19։

Ուր բացառական հոլովս ՚ի կենդանեացն՝ ՚ի լոնդրեր գրածնոպոյնն։ Ըստ այսմ ե և ՚ի սոսին։

*Ծողովս զոչ կարեորպոյնս ՚ի բանից՝ առասպուս որ լինէ հարիւրուրն ։ խոսքն. ա. 20։

*Ըստպոյնպոս՚ի ձէնջ. . . չահեցարս՚ուք զկրօնեպոյնսն և զպահատուիսն ։ ընդհ. ընդհանր։

*Ուր գերպոյնքն եկեն ՚ի նոցանէ, վիսիկացան, մասագեցան, մանակացան ։ եղիշէ. ը. վերջ։

Երբեմն զնդրոյական. պր, * Ոչ միայ նման որդի, բայց որոշեսս սիայն կրպնեպոյն յորդիս նը ։ ը. նայ. 21. 17։ Ուր նդրոյական հոլովս յորդիս՝ ՚ի լոնդրեր կրպնեպոյնն։ Ըստ այսմ ե և ՚ի սոսին։

*Ոչանուցաւ վիհպոյն՝ ՚ի սերոյս լսուսուե ։ ընդհ. լուկ։

*Ոչ գերպոյն յաւուրեաս և կարևոր՝ քան զհամ-

քերութեին ‖ . առաքելս վերպ . ՚ի Տիմոթէոս . կաւ . 2 :

*Իսկ որ հոգեպատիժն եր ՚ի նմա ոչ կամիլ հոգալ առանձին այսպիսւոյ առաջի ‖ . խորհեր . ա . 5 :

Ընդեմն եւս՝ և քաղցում անդամ նախատրութեաց՝ զոր և ուրեք ուրեք եւս նախատրութիւն՝ ՚ի Տէր . պր , *զի ահա զաւազանս խոտոփոյն ևոյն՝ զոր զշխատարան հանդերձ պատուոյ լինելոյն ‖ . ընդհ . ընծ . ա : Այլ զոն զգեստեանն եւ զոն զշխատարան՝ են նախատրութիւնք խնդիր բառիս խոտոփոյն և հանդերձապատուոյն : Տես այսմ և ՚ի տեսին :

*Ահա քան զկերպեր ձեր խոտոփոյն եմ , և ՚ի գիրուանս յաշակերտաց ձերոց պիղծոփոյն ‖ եղիշէ վրդ . փլ . ը :

*Օ ինչ չտպաղոփոյն քան զայն կայցէ , յորժամ նսեմ ոք անձամբ անձին ածս գործ եսոյ ‖ . գեղգ . եսայ . ւ :

*Օծոփոյն է լեզու ՚ի զուր երկոսելն ‖ . ոսկ . հովմ . 13 :

*Ծիք ինչ ծիծաղոյն բարկ առն երբեսաւորդի քան զկնաց զանդ լինել ծերոյն . և նոյ խորհրդեաւքն զնոյ ինչ գործել ‖ . ոսկեբ . վրդ . ՚ի Տիմ . ա . պետ . 11 :

*Ընդեռնուլ արժանաւորեցաւք (զրանս առն) . . . ՚ի մէջ լինաւանոյ խոտոնոփոանի ‖ . խոր . ա . 20 : Այս ՚ի Տէր խոտոնոյն է նախատրութիւն խնդիր խոտոնոփոանին : Որպէս երբեմն առնուն զկրկին խնդիր , ոմն՝ ՚ի քաղաքականութիւն , և ոմն եւս՝ ՚ի նշանակութիւն զրականացն , զորոց ածանցեալն . ՚ի , *Օ ինչ քեզ ՚ի քան զաստին պնդոփոյն ‖ . Դատ . ՅՀ : Այս պնդոփոյնն առեալ է զկրկին խնդիրս . զմին ՚ի քաղաքականութիւն , և է բառս՝ ընդ զաստն . և զմիւս եւս ՚ի նշանակութիւն զրականին երկոցունց և է բառս՝ ընդ : Տես այսմ և ՚ի տեսին :

*Ո՛վ յիմար դու՝ ոչ առաքինն որ զօրոփոյն է քան զքեզ նշանագրն՝ զոր առնէ , ապրատ է քեզ դիւանել , քեզ և ընտանւոյն է ‖ . ներսես վրդ . ծ . 14 :

*Ընդառել ընդմոփոյն եր ՚ի մոգուցեն քան զքաղաքն զնա և տեղեակս . . . օրինացն ‖ եղիշէ վրդ . փլ . ը :

*Օ ինչ քան զմեռելոյ ՚ի քառօրեայն դիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյապաոփոյն ‖ . Դատ . ծ : Այս զոն զնեալ առելոյն քառօրեայ դիոյ՝ է խնդիր առնմանն անյապաոփոյն , է որում է բաղդատութիւն . իսկ զոն ՚ի նոյնպէս առելոյն է խնդիր նոր ՚ի նշանակութիւն զրականի նորին :

Ոմն երբեմն միայն ՚ի զրականացն իւրեանց առնուն զխնդիր . ՚ի , *Ստուգել ՚ի ալ ՚ի մեզ ՚ի վկայութիւն ոմանոփոյն ան-

հա

հաւատալ նմա և ապաշխարել՝ ի նոյն միում գնել առաքել ։ առաք. ա. պետ. 4 ։ Այլ որպիսի հոգւոյս անհաւատութիւնք նոցա և ապաշխարութիւնք՝ են խնդիրք մանաւանդ ընդ ականատես դրախտին նմա, որ ի նմանն ոչ և սա առնու խնդիրս ի տրտմութիւն հոգւոյն։ Զոտ այսմ ի և ի տոքին։ *Այսոցանէ այլոց պատմութիւն ծերչառաքելոյն ։ նեռ. պետ. ։ *Ի չհաւատալ զանազանի քննութենէ մերոց ընտանեփոխի։ ի նոյն։ *Ի չիմանալ փոխին ի վաստակս առաքինութեանն ։ երէմ. փոխ. նեռ. *Ի վերծի խորհրդեանն, որ թաւութեան ի հինացուցանել և զոյժ նոնոչափոխին մասնէ ։ ներսես. ճգ. 20։

Եւ աստ դիտելի է, զի նաև անուանեալքս՝ Թագաւոր. յոյն. յոգոնած. առիւծ. այլ. վերջին. եւն, գրեթէ քառաղաղակական առնելն զինդիր ի հոլովիլս բացատրական, իսկ օձառնական, եւն. պէ, *Պատկեր և պատուհաս մեծարեաց պիտղոմէոս ի մոգուց ։ եղնիկ վտ. ա։

*Տապատա արիանեին դյուրկն ի լիշնամարայն ։ յովհ. իսե։
*Յոփոնաս լուծանեին ի պատուհասանացն ։ ասպե. յակ. 8։
*Պատուհաս ի նոցանէ ուսոյց զկարատ հնարիցն ։ եղնիկ. ք։
*Օի ոչ եմ իբրև պայլա ի մարդկանէ ։ ղեսի. 18. 11։
*Ի երկին սոցա. ։ ։ զմերս ասեմ պատոյր ։ խոր. ա. 20։

Եւ ևս դիտելի է, զի բազմ յածականաց ուրեք ուրեք իբր բացատական վարելով՝ ըստ բացատական անուանց առնուն զինդիր. պէ, *Պատուաւորաց ընդհոգեաս, որ ոչ ցուցաւ ի դարս ։ յն Թէոդոս վերհաւատարմոյն. նոտ. ըէ։
*Պետեան ասէ ոմի ընդ դիւցազունս, զի դիմեալ գայ ի վէր քո բեկ ։ յն մեծադոյնդ դիւցազունս. խոր. ա. 10։
*Ոմի իբրև զանդգիտոն ի մանկանց քննդեմ պնեաստրեցուց ։ յն իբրև զանզգաստագոյնս ի մանկանց. յոբ. ա. պետ.
*Ծգեալքն ի բանից և զգաւթին (խօսել) ։ ընդրկ. ընդհ։
*Տարեն զպատրաստս ի մարդկանէ ։ եզեկիել. ք։ 14։
*Տատրակ. ։ ։ փաղդրակոս ի հաւս վայրենիս ։ ներսես։
*Այս ձգմարտել գիտեր փաղն ի մարգարէս ։ հոչ. ք. 14։
*Ինձ ի որ քնդ վիճաբան զինքն հակառակիմ ։ պետրոսեան։
*Ի մեռանել տա՛ր զանձինս հիշեցուր ։ ոսկ. յակ. 1. 5։

ԳԼՈՒԽ. Ե.

Յաղագս հոմոյացութեանն ածելոյն անուանից ընդ գոյականաց

Ածական անուանք յարեալով ի գոյականս՝ յոյժ առնեն զբնութեան իբայն, զոր գոյականքն նշանակեն. ոմն յայտ է ի գրելոց յերկրորդ մասին. գլ. Ե։ Այլ քանզի ոչ այսպէս յարին ընդ ինն, այլ այսպէս համաձայնին ընդ նոսին. որոց մեր դիցուք զհետևեալն կանոնս.

Կանոն. Ա.

Ածական անուանք յոյժամ յետադասին գոյականաց, համաձայնին ընդ նոսա թուով և հոլովիւք. որ, *Որդւոյ նմանագործն քաղի լինէ մեղացի։ Ա. Տիմ. 1. 13։ Ընդ ի սմին ածական անունդ ներգործական՝ համաձայնեալ է ընդ գոյականին իւրում, որ ընդ քառից որդոցն՝ թուով և հոլովիւք. զի ոմն որդոցն է եզական, և վերջաւորիւ տրական, ոյնպէս և ներգործեցին։ Ընդ այսմ է տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զկնի.

*Ոմանցդ մեր մարդոյ անդին։ ասպէ. ա. յովհ. 7. յոյգ.
*Ի բանից առն ամբարշտի մի դանդիմիցիր։ առակ. 23.
*Իւր աղքն են խորհրդոց անձառութեց, որ խոտորին զդէմս մեր, զոր գոհանին չարեացդ հիւրի մեղ ի ցաւս։ խոսրով.
*Յուժիալու Թէն սահմանն այս լինէ.... խորհրդոյ վաղնջուց ոչ տալ տեղի առ մեռանն, ևս։ շնորհ. ընդհան.
*Այլ այնոցունց հոգւոցն անպատուոյ։ ասպէ. ա. պետ. 11.
*Երթուանք ընտրեսցուք հաստատեան զիւրեանս։ առակ. 12. 19
*Ծինչ գոհասա անուանեցից. հովիւնս հօտին ի մեղ ի գազանս ընդհատիչս խաշանց։ յովհ. խոտոր. Ե։

Այնպէս և այն բազումք յոյն յետադաս ածականքն պարտին համաձայնիլ ընդ գոյականին թուով և հոլովիւք. որ, *Այն լինէ ծնեալ մանուկ երկրի անբան և անխօս, թևակից և զկերպարանս մարդոյ բանաւորի և խանասնոյ ունելոյն։ ասպէ. ա. պետ. 4։ Այր երիտրին ածականքս բանաւորի և խանասնոյ՝ համաձայնեալ են թուով և հոլովիւք ընդ գոյականին իւրեանց, որ է բառս՝ մարդոյ։ Ընդ այսմ է և՝ի սոսին։

*Այլոյն

Յաղթո՛ղ եղիր ուսումն ա՛ծուխանայ քնոյ փոյչանայ։
*Ղեւոյ՝ եթէ ուսումն ա՛ծուխ խոնարհեցուսս և եղ մա՛ր-
կան ձեղուորոց և անարգանքն ։ սուրբ ։ ա՛ ։ պետ ։ 8։
*Խաբեբայք և պատրիչք վտխաբերեցան ընդ արանց
որդւոց և սուտ-պաշտանիկ ։ յովհաննէս կոմ։
*Սատանայ նախանձեաց յարանց սուրբ և անպիտանոց ։ նոյնն։
*Ախարհն ունկն զիմանդրուն խաւսց, և լերինքն լի են
երկոք ինձմէ՛ քաշխաւսք և որոնմունք ։ խոր ։ փ ։ 59։
*Ոչ՛ մարդասիրացք իբրև զգաստանս շաղշալիքս և ա-
նիծանաբեռս ։ եղիշէ ։ ը։

Պա՛տ գիտելի է նախ, զի ուրեք ուրեք յետադաս ածա-
նիսք ի նախդրին՝ հոլովին՝ և յուղղականս յոգնական
անունս գնին երբեմն անհամաձայն։ այր , * Օգոստա-
նապատական ի քէն քննական ։ ։ վեհիկ գնելոյ , զգուստա-
նապատականս ։ շար։ ճ՛ծ ։ Կատ այսմ է և ի սոսին։
*Ասուցին զաղօթս պղպղոխանան ։ ծ՛ծ ։ ճ՛սս ։ ք՛ծ ։
*Հաղում ընպակս և ասացս , և բաղում կազմուճ՛ածս
անկնին և արծաթեղէնս նման պատրաստիկին ։ յովն ։ կոմ ։
*Ի փառս հայրենի մերում բնութիս բարձրացեալ ։ խոսրով։
*Զայեցարո՛ւք յքրիստոսս մեր հոգեառ ։ շամքոնապ ։ ապէն։
*Տուգանս ջեր հաւատարիմք զղրկիցէ ի նոսէ ։ վարդ ։ հայց ։ ք։
*Ընտրեալս հոգեառ՝ որոնս զձեզ կարճիճ քանկին ։
երկն ։ փոխ ։ լուս ։ Պա՛տ չի պարտ յաշխարհել զայսպիսիս։
Գիտելի է երկիդ, զի եթէ անկնի մասն ինչ բանի ի
մէջ յետադաս ածականին և նախադաս գոյականին,
որ ունի՛ն և նախ քան զնոսն զայլ ածական , յետադաս
ածականն իբր՛ի բաղադրս անհամաձայն դնի՝ ինչ զօրու-
թիւ կրկնելոյ գոյականին. այր , * Աղգական բնութիւնս ըն-
նաւիւ չարչարանաց անկանին. խնամանալիս Հոգեկան
կրիւք միայն , և մարդկի՝ Հոգեկան և մարմնական ։
նոյն ։ նոր ։ Այր անուանիս հոգեկան և հաւիտեան՝ որք են
յետադաս ածական , եղեալ են անհամաձայն բառիս
նոյն ։ որ գրեթէ զօրութիւ կրկնէ. այն թէ ասէր. խնա-
նալիս Հոգեկան կրիւք միայն, և մարդկի Հոգեկան և
մարմնական կրիւք ։ Կատ այսմ է տեսանել և ի սոսին։
*Պատճառ դադարեցուածք զայնպիսիսն արձնաւոր գոլ, ոչ
ժ՛ինաւոր դադարեցուածք , այլ՝ հշխնքնաւորս ։ սուրբ ։ ք ։ պետ ։ փ։
*Դատելի մարդկի ասելով՝ ի խորոց ջուրց բղխելոյ, ի կա-
ւոյ՝ և խաղոյ՝ ի կարծր մեղջ և ի գայլախոյնցուածք ։ անան։
Ընծայեցան քեզ ի հոս անուշիդ ։ ։ ։ դատելի ի կրօ-
նաւ-

ճառագայթն հարդէ, և սարդիս յոշնաբնդնան ։ յանձն. հաւ.
*Հայցելով յամենասիրտ անկն և յանձնախոցող ։ խոսրով.
*Պատառատրդ. . . սրդատրդատրդ ըստ հոգևոր մասին և ըստ մարմնոյ ։ յոճախապատում. ը։

Առակ երբեմն արտաբոյ կանոնի նաև առանց ըստ մեջ մտանելոյ իրիք բառի՝ դնի անհամաձայն. գր, *Առանի դրոշմեալ աջովն հայրական ։ վեմ. ասելոյ, առ Քրիստոս հայրական, կամ հայրական աջով. խոսրով. Ցառաքելոյ ասեմանել և՛ ասելն։

*Պատիառ ինոպանէն զարդարեաց զնա ։ խոր. ը. 85։
*Ի ծեալ (են մարդիկ) ըստ ցաւոք և ըստ հիւանդութիւք հոգւոյն և մարմնոյն ։ եռաշխ վշտ. իրդէ եղեղ։
*Ի մարմնոյս աղմոկէ ոչ դարշելոյին։ յոսկիբան. ասէ՝ յոմն։
*Կարօտել մեզայի զալստեանդ տառիւք ։ վարդ հոգև. ին. 16։

* Օ արդարեալ սպասիւն գշնեայ ։ տաղ. երգ։

Ա յսոցիկն անհամաձայնութիւն յաճախ գտանի՛ի շարադրութեան և յոտանաւորս՝ վն յարմար ձևացուցանելոյ զոտս բանիցն. գր, *Ցառս մոլեցս զօրինակ կուսին ի սիրա լցել լուսոյն անմոռոգ ։ յն անմատոյց յուսով. շար։
*Ցհետևել ըստ ոսկւոյ ակամբք պատճառին՝ մարգարտաշարք հետևելն ։ յն ակամբք պատուհանիսոք. շար. ե։
*Որ հալածեաց զնոսա մեղայ՝ ետանէ խորհրդոյն ։ շար. ծե։
*Որ ըստ պահոց տասնօրեայ վրկանէն պահելով հարսնացեալ եկեղեցի ։ յն ըստ քառասնօրեայ պահոց. շար. իե։
Ա յլ պարտ է զգուշանալ՛ի գործածութենէ այսպիսի բանից, քանզի եթէ հարկ ոմն բանիցն առնելոցն՝ ի չարաբանութիւն։

Երբեմն էս ուրեք ուրեք՝ ի յարել ածականաց զինչ անեղական գոյականաց՝ ըստ հոլովին դնին համաձայն, և ըստ թուոյն անհամաձայն. այլ այս՛ի սակաւս յոյժ. գր.
*Ի՞նչ փառաւք ճեմաս յարեաւ ։ ՚ի շարակնոցն. խոնո. իբ։
*Ընդ վերս փառացս անցաւորիւք ։ խոր. հռոմ. ը. պր. 12։
*Ո՞ այսոր իրաւանցս վայելչականն՝ օրըստ օրէ՝ վրկիչքս օրհնեմք եօթն անգամ՝ ընդ ինքեան ։ շար. տաղ. 118. 164։

Գործեալ գիտելն է, զի ածականքս յանգիտալք ի՛ի յիւրաքանչիւրն՝ հասարակօրէն սէ համաձայնին ընդ գոյականացն. գր, *Ի ըստ ըստ ըստ և ածելոյ նշանին ընդ ընդ ընդ. . . Ցայտածիր ըստ ընդ ընդ ընդ

պրանեան՝ թէպէտ և յետագային նշանին, բայց առանց հա-
մաձայնութեան դնել։ Լատ այսմ է և՛ սոսկն։

* Օ այս լուեալ դաւթի տնկնկանեան՝ ուրախացաւ վազվա-
զակին իբր առաջ նոր։ ՚ի վարս սահակայ ի հարպատապայ։
* Տունկը տեղեալը տանս նոգեմեան։ երկնայգեփոխ։՚՚
* Ինարնչ՚ ՚ի հոգւոյն՚ի տանէս հոգեկանեան։ հրատարակ վերջ։
* Ա՛խ. . . . զվիաբանուն՚ ի՛մ պարսիր զօրաց . . . բայց
՚ի ցեղին հրէականեան։ ՚՚ յոան. ը. 68։

Սրտիպէս լինին երբեմն և անուճանք ինչ յանդեալք՚ի ո-
ձն, մանաւանդ անուանս տիրոջն. զի, * Օ ոչխար՚ ի տեր-
ընջ չարուցին դունդս անուճանք արդեանն՚՚ յոան. ը. 7։
* Զարին անդ դունդ բզկտ՚ի զօրացն արդեանն՚՚ եղիշէ. ե։
* Զանձն առին ազգք ամ ըն հրամանին արդեանն՚՚ ա՛ն. ա. 44։
* Օ յանդգնն անհնչ՚ կայր ղարեանն՚՚ ոսկ. ծոսեբիք. յ. 5։
* Զաշխոյ ամբոխին եր բանեսիս յազգին փիլոսոփայ։ յովհ. ի. 11։
* Աղբ իշխան տանն արքունեան՝ գրիգոր . . . զկոչ-
մանան զայնասիկ նուճանձեր՚՚ նոյնն։

Կանոն. ը։

Ե՛ձական անուճանք յորժ՚ի նախադասին գոյականաց,
ո՛չ համաձայնին ընդ նմ ո՛չ թուով՝ և ո՛չ հոլովիւ. այլ
դնին պարզապէս. ոմն՚ էին յուղղական հոլովիւ. զի,
* Ընտանական պատկաց արժանի եղեն՚՚ շար. ձէ։ Կա-
՚ի սմին ածական անուանս անդրադառնալ՚ զգալ-
ման անուճանս պատճառ՝ ո՛չ թէ՚ի համաձայնեալ է ընդ
նմա. զի պատկան է սրտիան հոլով, և յոգնական. խոկ
անդրանն է ուղղական, և եզական։ Լատ այսմ է ա-
նանել և՛ յայլսդր օրինակսդ։
* Պայծառ լուսաւորըդ մանանեն յաւազանին լուսոյ (քա-
րի կրօնաւորըդ)՚՚ յոհաննէսպատում. ի՛է։
* Ժամանակաց վերոյս գանձանակիչս երանելի՚ն ժա-
ւանդապետն՚՚ եղիշէ վէպ. փլ. է։
* Ընծանեցեալ ընդ նիստիս յաւսոյ սպասին՝ դարձեալ՚ի
նոյն նորոգել քաղեքաստուածն՚՚ պիտոյից։
* Ընդգանն արդարութեան ճառագայթաւոր լուսոյն զար-
խարհս ամ լուսաւորեաց՚՚ պիտոյ՝ ինանոյ եպիսկոպոս։
* Աւրհնեալ քաժանիւսն զուարճացոյց զիսդ՚՚ երկն։
* Ի պետութիւն հետոյ խաբեցայ՝ կենացն անձկալեաց հա-
նանել՚՚ նարեկացի՚ ՚ի քուին. ե։

*Խոտորուածք նահատակ կուրացան՝ մոլորեալք չարչարանաւն պատրաստեցին ։ յոբՀ. Խոսի։

Զդինեալ է ևս՝ յորժամ նահատակս ածականքն իցեն բազումք. զի, *Ընտրեալ և անպղտոր ոգւով դրոշմեցեալ զնա ։ Խոսրով. Այլ ածականքս անբիծս և անպղտո՛ առանց համաձայնութե՛ նահատակին դոյական անուանս ոչ։ Սակս այսմ է տեսանել և՛ ի սոսկին։

*Այլ զի այդ խոկ է հայրն քոյ՝ խաղաղական և հոգեկոր սիրով հալ մեզ առ միմեանս ։ Ի Յոհաննէս։

*Ոչ՝ զի այդ ինչ ինձ ի հանդարտութե՛ կայ . . . հանապատ և հեղ շարժ մտացն ծիծաղական զկնճռն ամենեցուն ցուցանէ ։ Ագաթանգ. Ի Տիր. յոյժ. 2։

*Ոչ ըստ զերկնաւորսն ունիք միաժուռն, այլ յօժարակցին սիրոյ ձեր Տէրնեանն և ուսոյն միաժուռ ։ Եղիշ. Գլ. Ե։

*Ներկանապէս մարդն չարարչաւուր վաստայն չաղագս երկնային և չամանակաւոր կենդանութե՛ն ։ Տաճկէն։

*Ոչ քաջալ չատաչ մնասչէր . . . պարգեւս միաժամս չանցաւոր ի տիւնանացս Քրիստն ընունէր ։ Եղիշէ. Գլ. Ե։

*Վաղանցուորական, անբնաւորեալ, երկնային՝ պատճէս զարշուրեալ՝ միայնոյ՝ ջրզուարճալ ոգւոյս կերպարան՝ կայ՝ տագնապալի ։ Նարեկ. Ծ։

Այլ զիտելի է նախ, զի ածականք միաբանիկք և երկաբանիկք՝ այնչ են, զի. այլ. հեծ. փոխ. նոր. հին. աբ. ամ. չգիտաւոր. բազում. քաղաք. լեռն. բիլմ անդամ՝ ի նահատակսին հանձայնին ընդ դոյականացս Քրիստոս և հոգւովքն ։ Ի *Ամէն հոգւով զօրացեալքս զնորդ ի միաբանից խորհրդեանք ։ Ստեփանոսի. Ի Ճառն Կորդ. Եղեն։

*Ոչ՝ ևս այլոյ դիմաք չեմք արժանի քոյ պարգեւացդ . . . քոյ ընծա՝ ապրումն Քրիստոս ապրեսցիս մեզ ։ Խոսրով ։

*Ցամ պատուհրանս ձեր կամաւոր գործելն է գոհութե՛ն արժանաւոր, և ընծայ միաբանութ առնել ։ Ագաթ. Ա. Պետ. 11։

*Ընդ հոգեկէն մանկունացս՝ չաղագս փոխս առաքինութե՛ն չընտանութե՛ն ոչ՝ ի միր եղանէ ։ Նարեկ. չեփ. 7։

*Ընդ Հեռս՝ ի սեր միաբանութե՛ն ժողովեսցէ զորդիս Ադամ սիրելի ։ Ընդհանուր. Ի Ներսէս։

*Կալայ զաջոյ ձեռանէ քումմէ ։ Եսայեայ. 42. 6։

*Հաղորդ արարիր եկի առ քեզ առատ ։ Ճառք Հարց. Խէ. 1։

*Ես այս չափոնչ բանիկ հարցանայր պատասխանուց ։ Ընդհանուր. Ի Պատարագն Ե։

Ալբեր ալբեր նաև յոգնութեան ածականք՝ մանաւանդ յանգեալքն ի գոյն՝ համաձայնեալ ընդ նախադասեալն դոյական՝ եւ պահանջելոյ վայելչութեան բանին. այլ՝ ի սահուն յոյժ. զի, * ի ծաղկանն արեգականն՝ աղօթափառանիցն փայլատակ լինեն շնչումն ։ անանիա վրդ։

*Ամանք՝ վայելչափառանից սովորութեանց ջանան խափանումն ի վերս բերել ։ յովհաննես նոտարեալք ։

*Ձանկալ միշտ բանական բնութիւն գերբափառն և աստուածային պատճառին հայտանել՝ անսուտ ։ նոյնի. ընդ։

*Խորամանկական գործն չարչրանս խրթանց զկին խորհրդոց չհակառակել ։ յովհ. իմաս ։

*Օրանութիւն հանապազորդեան, իսկ զրանութիւն քահանայութեան կալգաւ ջանայր պահել յակառակաւանդ ։ յովհ. իմաս ։

*Անապատ բանիւք՝ ի հանդիսանալին ջանացի ։ նոյն. ընդ։

*Կրկին ասելով զհիմնատուին՝ անխառն ցանկանի զինա լինել առաքելոյն խրատս ։ առակ. յոյն. 9։

Վարձել՝ պատահի ուրեք ուրեք, զի ի քիմ նախադասա ածականացս մին առանց համաձայնելոյ դնի, և միւսն համաձայնելով. մանաւանդ եթէ խոչ միավանկն ի երկավանկ, կ վերջերական անուն, կ թոռնական, և կ բազդատական. որ՝ , * վաղվաղացքն խոսկին զպարթեւաց և զմարաց և զհելիմացուց լեզուան, և զայլոց հեռաւորաց աղգաց ։ եփես. խր. 48։ Ալբ յերկուց ածականացս միոյն, որ այլոցն՝ համաձայնեալ ի քն գոյականին՝ որ քն բազխոսեցեալ. իսկ միւսն, որ հնոսքնոյն՝ ոչ ։ Ասա այսմ ի սահմանել և ի յաջորդ օրինակս։

*Ալ յորքիւք և այլ քառ*ս* խորհրդական բանիւք ի գրոց ուսանիմք ։ լամբրոնաց. ի ջին. պատարագ։

*Ալ յոժանակ և այսպիսի մեծ բարուցն առնէ ։ գաթ։

*Ալխուեցին սիրով զսիրտս, և կապեցին յինքեանս ձգելն քառահոլով շրջիկ աւետարանչացն ։ Տամբիկ ։

*Իսկ հեգ և ծիւռ առնին միրս բնութիւն ընդ նոքափառանի և վայրագքեր մարմնոյ կապակալ (ն) ։ եփես. ծբ. 29։

*Ընտրեհատ բարեգործդ բառիւք միշտ բարեբանեալ քրիստոս նշան ։ նարեկացի. ղբ. ի ճառս խաչին։

*Պատահանատես ի խոհականացն զազիրն գերհոգոյ խրատ ։ նոյնի. ի քառն. ծբ։

*Փոխադրեսցէ միաստուածարս պարտուց անկնճռ և բազմօրինակ անօրհնութիւն ։ նոյնի. ի քառն. ը։

Պահել է երկրորդ, զի նախադաս ածականը ուրեք ուրեք միայն հոլովիւմ համաձայնին անեղականն առնուց, և ոչ Թուով. զի, * Մի՛ մեր անցաւորքս կենաց կալուսանդը զյաւիտենական զլեառնն ։ ընդդէմ ընդհանուր։ Ուր ածական անուն նոյնաբնոյն՝ միայն հոլովիւք է համաձայնեալ ընդ դոյականն անուճանս՝ ինձոյ։ Բաս այսմ է առանել և յօրինակէդ՝ որ գրէնք։

* Ընդ այդեալ սպասուիս ՚ի քեզ ամենայնի տրտունջս օգտի ։ ընդդ. ապաշ.
* Տեսանէր զառաւտեւեան նորոյ շնորհացս, եթէ ուսանիցի, և զբեր կատարեցուս ։ ապագիս ընդ. ՚ի ՚ի գլխ. յոյժ. 9։
* Արեւն աւետեացելոյ միշտ(զարբրիել) ։ ՚ի գիտաց. 19։
* Լոգաս երեսաց առ ՚ած հայելով ։ տոր. ՚ի ՃՀաւան վարդապետէ
* Ո՛ մեղ նորոգել ՚ի հնոյ մեղացս ։ ՚ի շարականացն. կանոն. ՃԵ։
* Ընծաս օդ հայրենեաց հշանենաքաղաքս միրգանայն գաւանիւք (արշակ՝ որդի վաղարշակայ) ։ յովհաննէս կաթ։
* Տացու՛ք զայսոսիկ Տանեկանն քո տիոց՝ և անհասու[ք] խաւհուքն լեալ տարփանաց ։ Տոր. ՚ի. 31։

Պահել պարտ է և զայս, զի ածական անուճանք ՚ի գերադրական շարադրութիւնս երբեմն հանդերձ կնդրով դնին՝ թէ ՚ի նախադասեալն, և թէ ՚ի յետադասեալն. զի, * Ոչ այս անհաս ՚ի հրեշտակաց խնամատարութիւս այլ նոցին յայտնեցաւ ։ ընդդ. հաւատ ։ Ուր անհասն է ածականն նմոտոտա՛ք. իսկ ՚ի հրեշտակացն է նկնդիր անհասին։ Բաս այսմ է առանել և ՚ի սոսին։

* Խոտորեցայ չարեաննին ընդ մեռանել ։ նոյնի։ կէ։
* Յարիս առնայր ՚ի դառնութիւնսն աստուածոյ ։ նոյնի. կ։
* Ընդունելոյն զանաս ջոպանիկն ՚ի հոգւոյն ։ ապագ. յոյ. ԱԱ։
* Յայտնի կացուցանէ զայս դատիլն ՚ի ներգործութիւս ընդ այլոյին ։ նոյնի. յոյ. 3։

Կանոն. Ճ.

Եթէ ՚ի մէջ նախադաս ածականին և յետադաս դոյականի անկնի բայ՝ կիմ ընդունելոյն է, ածականն իրր ՚ի բնէն համաձայնի ընդ դոյականին Թուով և հոլովիւք. զի, * Ընտրեալականացն աշակերտեցան բանիդ ։ գործ. կէ։ Ուր ածականս առաջնեկանացն՝ համաձայնեալ է Թուով և հոլովիւք դոյական անուճանս բանիդ՝ ոչ ըստ անկանելոյ բային աշակերտեցան։ Բաս այսմ է և ՚ի սոսին։

* Ողորմեսցուս՝ ձեռնասուն հոգեկցաւ զանձուց ։ ընդ. ՃԵ։ 11։

* Ընդ.

*Աղեփնոյին յաղթեալ չհասանալիկ ։ շարադիր. ղէ։
*Յայտնապէս պատուհասելոյն առ զատաբացոյց բանիւ ։ համբառնայն. ՚ի ներնոռնէ. ոտ. 118. 153։
*Ի տարիկ ՚ի ընդարձակէն երկիր մնդրդոյ յիշ ։ նոյնն. տալն։
*Լուծիկ կամիս օգտեցուցանել զնա և զքեզ՝ պատուհասեա նոան վարեալքեր խրատով ։ ընդհանրն. ՚ի նոասլին ընդհանր։
*Օ անմխիթարելի լուսոյն զձայնատարացի ընդոծոխանանան միայնատակեաց զնիւթով ։ նարեկն. ՚ի ճառն գնդրուածոյ։
*Անդրադարձիկ քննող գաղանեաց ։ շար. ՀԷ։

Ա ղբատում անդամ եւս առանց համամայնութեան դնել. զի, * Արտաքսականն ծածկելիքը ներսը ։ տեսանելոյ, արտաքսականը ծածկելիքը ներսը. շար. յԷ։

Բառ այսմ ոչ տեսանել և՛ ոսկեն։

*Ընտանեք վկայեալ՝ հայրենականն հասեր ընդարձակ։ նաճեմոց։
*Ընամկրծան կարօտանամ մեքենայիցդ ։ լսել. տալն ։
*Ընդոտան երկը մատնեալ առնել ։ ՚ի նոյն։
*Երբեմն մարդս հայհոյեալ առ իսպիսկոպոսեան ձգելով գիտել զնմանութեն ։ յն ձգելով առ իս զնմանութեն փրկչեան դիմել. յոհաննէսի նմաստասէրս. ա։
*Յդաստիան պատասխանել վիճակին ։ ընկալան զնոյնս փառաց ։ ընդհանրն. յաղթեալ տալոյ։
*Ի՞ համեղացաւք ՚ի հինդանութենն՝ զոր ՚ի միրոտութենն առողջացաւք, հանուսոտ վիճակեալ բնութե ։ շար. պոտ։
*Օ անդրագոյն բարձոյ բնութեն ։ շար. ճ։

Լսել երբեմն միայն լը հոլովին դնել համամայնն յանեզականն անուանս. զի, * Ընդհակառակ յարատեան խոստովանութեան պարապել կենաց ։ ՚ի գիրս պնդոյից. ՚ի ներքինոց պատուն՚՚. *Առանձնականն ծառայէ տանեաւնն օրինաց ։ ընդհանրն։
*Օ օրհնեա պատրիարքն ուղ հարկաւորքեր (եդ՝) ոչ անգամ նից. այլ՝ ինքնականն ասպատուն արար կամաց։ նոյնն. հրեշտակ։
*Ընդհանրական նշանականան երկրեայն վտանգ։ ընդհանր։
*Օանանաց զնամ ձերոց ծոյնոյն հետեւոյ կամաց։ ընդհանրն։

Ա յլ դիտելի է, զի երբեմն ՚ի միջ նախադասս ածականին և յետադասս գոյականին դնելն այլ մանր բանի՝ որ չիցէ քոյ, կամ լրանալութենէ, այլ՝ շաղկապ, կամ մակբայ, կամ անուն, ևս, ածականին տարաստիւրէն առանց հատանելոյ համամայնութեն դնել. զի, * Ո՞ չինչիցէր բարձրագոյն զնդրուածոյ զնդրուածոյ. զոր խորհրդեամբ ։ շար. ՀԸ։ Ո՞ր ածականս երկոյ-

խրատ, որ ի բաւս խոտնդրեամբ. ոմն ևթէ դնեը առանց
մէջանկեան երթը բառն այսպէս. շինեցեր զևկեղեցի քո
բազմապատկեալ խորհրդեամբ։ Կատ այսմ ևս ՚ի սոսին։
* Աղաւոր առան կնոջ կաշկանդեալը կային կորա-
ցեալը (Հեթանոսք) ‖ ՚ի պատարագս վճռ. ՃԻ. 12։
* Ալաստել զմեզ յանդգնեն պղծութեան խրթնացոյց շըր-
ջմանքը ‖ ՚ի ճաշու ՚ի մատաղաց. ՃԼ։
* Ամօքի սոյ ամբաստանել, պանդխտեցոյ ՚ի չարեաց զմեզա-
տորէն ‖ ՚ի ջուրն զանգատ մեղաւորի. շնորհ. հրեշտ։
* Կանն արատել ՚ի ծաղիկ պտղոյն՝ որ ՚ի սմա բանիցին ‖ ՚ի
՚ի ծաղիկ պտղատուն բանիցին՝ որ ՚ի սմ ‖ ՚ի ճաշ. ՃԼ. 67։
* Ի (խորանն) երկինք օրինակ, և անապատն ՚ի նման՝
պաշտօնիցն պաշտամանն ‖ ՚ի, իր օրինակ անապատին
պաշտամանն՝ որ ՚ի նման. ՃԼ. ՚ի Տէրն. պատարագ։
* Ոչ գերբանեցոյ զան զբնաւել չարչարանացը. քո լուսաբերոյն
դարձուցեր զմոլորեալսն ՚ի դիտաւել Աստուած ‖ ՚ի
դերապատն չարչարանացը. շար. ԾԵ։

Ոսկ երբեմն Համանման դնի. ՚ի, * Ընկալարուս ասել
՚ի պատուհասոյ ասան քերմանոց ‖ ՚ի պատ. ՃԼ. 12։ Որ
ասեսանան՝ ՚ի պատուհասոյ Համանմանեալ ևս դոյականի խո-
րհուրդ, ՚ի ևս բառիս քերմանոց։ Կատ այսմ ևս ՚ի սոսին։
* ՚ի բարձանոյ ասելոյ՝ ՚ի գերեզմանոյ ասան ղօրութեան
. . . կամեցաւ ՚ի բաց առնել ‖ ՚ի պատ. ՃԼ. 48։
* Ընծայով ինն կենդանութեան հաղորդաւ ազգի ‖ ՚ի պատ. ՃԼ։
* Ընդերձ (ի ասձ) ոչ միայն ՚ի մկնէ, այլև ՚ի ընդհա-
նին քան զմեզ հրեշտակաց ‖ ՚ի պատ. ՚ի Տէրն. պատ։
* Կեսք ՚ի ընդունել զընդհատ այլոց կենդանութեան զին-
դանիս ՚ի պատուիր առել պաշտօնէին ‖ ՚ի պատ. ՃԼ։

Կանոն. Ը.

Եմեկ նախադաս ածականն ունելոյ զկիսադարձական
ասա, երբեմն դնի Համանման ցհատուցս գոյակա-
նին, և երբեմն անհամանման. ևս պատճառիցդ բառիցն,
և ևս վայելչութեան բանին։

Համանման. ՚ի, * Կատ առաքելականին խրատուսմամբ
մեզ ազօթիցս բան ‖ ՚ի պատ. ՚ի Աստ. ՚ի Տէրն։ Որ նախադաս ածա-
կան անունս առաջնակարգ ունելով զդոյդ ա՝ դնի Համա-
նման դոյականի խրատ, որ ևս բառս խրատս։ Կատ այսմ
և սեռական ևս ՚ի սոսին։

* Բան

*Վանդի և՝ ի վերհադուածոյ կոչմանդ՝ էր ուրեք արգելք՝ զի էի. իսկ՝ ի վատթարահանդոյդ մատանդ՝ եկիմ երբեմն և հաս՝ զի եղէ ‖ . Նարեկացի . ՚ի բառն . ծբ ։

*Յուսալ վերստին անդրէն միաբանդամ նախատարդելոյ վտանգաբդութեդ դարձեալ հասանել ‖ . Նոյնն . ՟ա ։

*Ո՛չ յաժարութեբ ունկնդիր լինել վնասակարացն քան զպիտ. այլ՝ օգտակարացն ‖ . Ընդդ . ընդ հանդ ։

*Մի՛ քարոզեք և եթ լեցուբ, այլ և արարօդբ՝ դնեալով ձեռս ձեմարտիցն հովուեաց ‖ . առՓ . ՟ա . պեռ . I . յորդ ։

*Կռւեթ մարդասիրեն ասէ ոչ անասդ՝ միշտ յայսպիսիս մնալ մեզ վտանգբ ‖ . Խոսրով ։

*Խարեբարբեն յոմէ այն էր վայելչական ‖ . առՓ . յոէ . 7 ։

*Արդի էր նա միանձնաւորեն ասէ ‖ . ԼՓնաա . Ը . 49 ։

*Նա ըստ իւրեաւ նոմանդ (արքայ ասպատ), զոմանս հնձատականաւն բանիւ, և զոմանս արդեամբք յինքն յանուցեալ ‖ . յովՀաննէս . Հոմ ։

Ընդհամառայն . պր , * Հանդի զվատահակիցս ՚ի բազմադործութիւս աշխատութեդ ‖ . Նար . ղՀ ։ Այր ամատիանս քաղաքաձոփ՝ ունելով զդիմորոշական տառ՝ չի համառայնեալ ըստ այսմ կ տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զինդ ։

*Արդիկընս աղդի Քրիստի կ(սննդ) ‖ . լամբ . առաջ . II 8.158 ։

*Աստի կազմեցեալ ասելանիս անդժ չհականս հարուածոց, և միաբանդամ նորոգեցայք ‖ . ՚ի գիրս պնդոյնդ ։

*Ա՛յս արդասիբ կենսոյ արարչականդ քո հրամանոյ... այսնշդիբ լուսոյ աստեղասիրութիւն ձառագայթիդ ‖ . Նար . կԲ ։

*Մինչ չէր յրդայեալ յանմիսրձականդ քումմ արդանդէ, ոչչեր մարմնացեալ ‖ . Նոյնն . ՚ի գովեստ Հոռոմին ։

*Ինքեանդ մարդիկ ինքնիշխանութեբ յուղիղն շաւղայ՝ հաւանեալբ պատրողին ‖ . լամբ . հառաջ ։

*Ընդունայնութբ ծարաւեալոյ չափաւորապես ՚ի ծայրագաւան ծովիդ դոյդն ինչ ձաշակ ‖ . Շնորհ . հրեշտ ։

*Ոչբ (այ մարմինսդ) մահացու և վշտաչարչարն մարմնով, վտանգաւոր և ամենակիրն անդամոբ, երկիւղածութեան և հոդատանդուճածն բնութբ՝ մարտուցեալ ըստ սարը գոյից ամենևեքից՝ պատկերացան ‖ . Նար . յԲ ։

Կանոն. Ե.

Եթէ նախատաս դպրականքն իմն քաղաւմ յառաջ անուճանը եղակիանը, յետագաս ածականքն թէ ոմն իցեն, և թէ բնիմ՝ պարտին լինել ըստ Հոմոյն կոգնական, և ըստ հոլովին համձայն. զի, *Ողջմոյն տաճկը պրեսհայ և ակուբիղայ գործակցաց իմոց ‖ . հառաջ. 16. 3. Ուր յետագաս անուանդ գործակցաց իմոց՝ ի կոգնական ածական երկուց եզակեան յառաջ անուճանցս պղնձեայ և ածեղայ՝ համաձայն հոլովիւն Կնոջ այսմ ի տեսանել և ի յաջորդ օրինակսդ.

*Ողջմոյն տանջիր տրխմնեալ և տրխմոսեալ վոսոխաստոցդ ի սր ‖ . հառաջ. 16. 12.

*Ընտակս և յաղթ ողջաբար ըմբռնեալ հալոն՝ ըստ ամ բանիւմայ և զաքարիայ կանուխ պոռփոմափրայ ‖ . նախ. 14.

*Ի ժամնագնիսկ և վաղեսկ ամբաշտացն ‖ . վարք հայրկ. 16.

*Կոտրանօք քնահեաց սահակաւ և յակոբաւ հանդերձ ծառանփոխոյ նոցին աւետեաց ‖ . ըստ հանդերձ սահակաւ և յակոբաւ ժառանգակցօք այնց աւետեաց. եբր. 11. 9.

*Այլինդաս , մեծիս , մանկաս՝ գլխաւորք հռոմայեցւոց՝ աւ ժողովրդն հեբրայեցւոց՝ ոչ ոքին ‖ . ըստ Մատ. 11. 34.

*Աւուղ և յուլիաննան պրեսկիլէ և գերդկոնէ և վոյելոյէ ‖ . ըստ Լուկ. 1. 23.

Այլ՝ ի հասարակ անուճանն՝ հաստիկօրէն հոլովիւմայն համաձայնին. զի, *Ելբարձ զնոսա տեր յերկրէ իւրեանց բարկութեանն և սրտմտութեանն և զայրացմանէ ցեղոյ. և մերժեաց զնոսա յերկիրն օտար ‖ . ըստ օրէն. 29. 28.

*Այո զի երկիւղիւ և խռովութեամբ ընդունեալք յայն ժամ ազգիկնին ‖ . ոսկ. հայտար. ըստ ճառ. 26.

*Ակնկալեցան՝ ի սիոն ուրախութեամբ և ցնծութեամբ յաւիտենական ‖ . գէղրկ վերջ. ի ներս. եսայ. 51.

*Ընդ աստուած և այգի անպտղութեան ‖ . հասրով. ի ներսեսեան ի ժամգրքէն.

*Պարգևեաց զմարմինն և զարիւնն իւր պանապտիկան ‖ . ի շաբաթնոցն. կանոն. ծ.

Իսկ եթէ ածականն իցէ նախատաս բազում գոյականաց , միշ համաձայնի ըստ նոսա՝ (ըստ որում աւանդեցաք յերկրորդ կանոնին). զի, *Սուրս հայրիւ և ջրով շաւտանապին ‖ . յայտար. գնէս. կին.

*Ես-

*Խաղաղ ցնծութիւն և ուրախութիւն յաւանդ դառնալոյն։ փոխ։
*Ի աբելուն լսեսցուք վարդիւք և շուշանօք սոսնատ-
բոյն վայելչանան զրուխք ։ ։ խոս. ։ Ի ճառ վիպասանի։
*Օ հիւնընդունեցաք զմարմին և զարիւն ձեր Քրիստոս եւ
առ ի նմանէն լոյս ընկալեալ ։ ։ յովհաննէս կոմն։
*Խնկելով օրհնեսցուք զտէրն աբրահամ և զղօսլա ։ ։
՚ի վարս ոսկեբերանի։

Այլ երբեմն ՚ի յաւուրն անուանցն համաձայնութիւն
գտնեն, մանաւանդ եթէ ունիցին դիմաբոյժ շարա-
բան. պ, *Հաւ ած ուղեղ առաջնարարութիւն վա-
ղարոյն աբրահամու, իսահակայ և յակոբայ, որք ոչ
մեղան քեզ ։ ։ յոհաննէս ։ Հաւ ածական անուանս պիտոյին
եղեալ ի յոգնակի, և ՚ի սեռականն հոլովին ՚ի երից և-
զականն դերական անուանցն աբրահամոս, իսահակոյ և յակո-
բոյ։ Նոյա այսմ ի սեռականն և ՚ի տուին։
*Ննաղիկը. . . տուգեալը երկամիջը աչքն պետրոսի և
պօղոսի ։ ընորհալի. ՚ի պարչ հոլիկ։
*Ոչ ի գոնիս քահանայութիւն վնհափառնայն արտեմայ և
աթենեայ ։ ՚ի վարս աչքն պոռնայնն ընդոսի։
*Ի բանս ածաբանին յսկհաննու և գրիգորի մոլորին գո-
քայ ղեկ ի արծեայ ։ ընորհալի ։
*Օ՚ոյս քաղցրին տարփողին ենուիր և եղեալ։ հեղողիոս։

Լաման. ղ։

Եթէ ածականն իցէ նախադասեալ գոյականին, նախ-
դիրն գնի ՚ի վերայ ածականին. պր, * Ոչ ըստ-
գամենեսեան զարհնուլ ՚ի մահահրաւէր Քրիստոսէ
հնազաղոյս ։ ընորհալի. ընդհանր ։ Ոչ նախգիրն քաղա-
ւական հոլովին՝ ի Ընդունի՝ եդեալ է միայն ՚ի նախա-
դաս ածականի նր, այլ ՚ի վեր տահմարտերին։ Նոյա այսմ ի
սեռականդ՝ որ գնին։
*Ոչ ինչ մարմնոյն ՚ի հոգևոր գործս խառնեացուք։ ընդ։
*Ընդ արեացն ՚ի մարմնական հոգոյս ։ տրգ։ պետ. 11։
*Պարտ է չարքաս չքաւորուն ելանել ՚ի գիրս պետոյ։
*Ոչ մոլորեցուցանեն զայլս չարչիզ հաւատոց, և ՚ի ոչ
վարուց ։ ։ ։ զրիմացին գիտարգ ունիմն ։ չամչե. ե։
*Ոչ ոք չկարողացաւ ՚ի բարի արանց՝ բազում ինչ վնա-
սել չարախոսեն ։ ։ խզնաբոս վրպ. ՚ի ՚ի ։ պատ. ։ ը. 26։
*Ոչ ուսուցանէ ՚ի մեզ (անձրևն հինաց) ղեկեցիկ բոյս
առաջ-

առաքինութիւն ։ Նոյնա. ՟ք. 54։

*Ամէն յամառ ժամ զանբայուն պատուել, պհոգևորականն ըմպելութեան, զանախատ կերակրոցն, զանթառամ պատուոյն, զունայնձան կենացն ։ առած. ՟ե. յովհ. յորդ։

*Աբանչանայրին ընդ անհաս խորհուրդ բազմապատիկ համառութիւնն այլ ։ յաղթ. ՟ի Ճառն. հոմիլիչ։

Եւ ևս եթէ նախազգաս ածականքն լցեն բազում, և ունկնդիրն դշարկասէդ ։, զնախադիրն պարտ է զնել՝ի վեր ամ ածականացդ. զի , *Այն մեղաց . . . անկաբ ՟ի ցաւալից և ՟ի բազմաճաշ կենցաղս յայս ։ Խոսրով. Ոչ նախզիրդ ՟ի՝ զգենլ՝ի վեր ածականացս ցաւալից և քաղցած։ Քան այսմ ևս առանել և՝ի սոսին։

*Կուշեաբեայ բանիս մերոյ սերմն ՟ի բարի և ՟ի պարարտ անդս մտաց ձերոյ սերմանել՝ աճեցուսս և բազմապատիկս արասցէ ամէն ։ ընդդ. Լեղ։

*Կևեռօք միասին ոսք միածնին ՟ի մեծ և ՟ի նոր տեառնէն ։ Պատկ. Ներսիսեան։

*Կնքեն զերն մեր յաւետ տաբերք և ՟ի կենդանատուր աւետարանին ամենեցուն տայ զղխուսէ ։ ագաթանգեղոս։

*Օանօգուտ և պշխատակար բանս ոչ տալ խօսել լեզուին, այլ՝ լռել ։ ընդդ. ՟ի Ներքոդ հրեշտակաց։

*Տեսանեն զծայրագոյն և զանհամեմատ խոնարհումն մարդուս և բնաստեր անձինն ։ ասողիկ. ՟ի Տէն. յոչ. I ։

*Օ՟օրինական և պհոգևորական աւանդիցն ասէ (զերկուս յաշակերտացն) ։ Տամբրէ։

Կամ եթէ յառաջ քան զշաղկապաւոր ածականն կայցէ բառ ինչ , ոյր գերանուն, կամ ոչինչական անուն, և կամ մակբայ, ևս, յորոց վերայ եդեալ նախդիրն , ոչ ևս ի հարկ միշտ կրկնել զայն ՟ի վեր յաջորդ ածականացդ , *Ուրեմն ՟ի ձերոյ առայծդ և չարաշահոյն բանիդ մոլորեալ են՝ ՟ի պանդրոյ հայոյ զգուշանալ ։ ընդդ. Լեղ։

*Յամ աղաւաղուկ և ալեկոծ վտրձանաց մեկուսի բնակեալ ։ յամբրոնացի. ՟ի Տէն. յայտնութ։

*Վայրենացեալ յառաջին ընտանեաւ և խաղաղ բնուէն՝ կոշիկս լեռնաձեւս յարուցանէ ։ ագաթ. յոչ. 2։

*Վի՟ որ առանց գիտուն ըմբռնենացի յայսպիսեացս ՟ի՟ առակաց և անշահ ախտից ։ կիմաստ. ՟ք. 8։

*Զգե՟ զնա յայլևայլ օգտիլը և սիրտն խնամատ ։ Նահապ. 4. 21։

*Որոց պատուհասիւք յայսմհետե ՟ի բաց կալ յայդպիսեաց [illegible] անձինք

անեղկիւղ և չար սովորութեանց։ ‖ շնորհ։ ընդհանր։

*Տեսանեն, եթէ չորքան զերազանակ և բարձրագոյն պատիւ վերացոյց զմեզ ‖ ։ որպ։ ա։ պէս։ 8։ չորք ։

*Ումի ոչն կենդանի սիրել՝ փախչելով՝ ի մարմնական վեհութենէս, և չատասանօք ախտաւորս և խաւարեցուցիչ կենացս, որ լի է դառնութեամբ ‖ ։ նաչեան։ ա։ պէս։ 7։

Ուրեք ուրեք ևս չայսպիսի շաղկապաւոր ածականս՝ թէև չգտցէ չատագոյ այլ մասն բանի, նախդիրն դնէ միայն՝ ի վերջ առաջնոյ ածականին։ Թէպէտ և այս է սաստիկ հատարակ կանոնն։ տե՛ս, *Կնաւակեցան նեղբոյ կողմ չարգաւանդահող և հացաւէտ տեղիս ‖ ։ վարդանակ դպրի, չարգաւանդահող և ի հացաւէտ տեղիս։ խոր։ Ե։ 8։ Նոյն այսմ տեսանել և ի սոսին։

*Կնդանացաք անդամքս՝ չօդեալք ի կենդանին և կենդանարար գլուխն մեր քրիստոս ‖ ։ շնորհալի։ ի խաչին։

*Պահէք ի հատատուն և անսահ միտս ձեր ‖ ։ որպ։ ե։ պէս։ 5։

*Կնկանել արտաքինին՝ փայլուկունք հատանկին ի թիկնատահ և լանջատահ պղնձի տախտակացն ‖ ։ չակ։ կոն։

*Լքոյնք զքաղաքական չարչարս և անկարգ խառնակութիւնս ‖ ։ որպ։ ե։ պէս։ 2։ չորրորդի։

*Օ՜ինչ մարթասցուք զմտաւ ածել ։ ։ ։ պղինձ ածանէ և ապարանաձարդ կերպարանաց վիզն ‖ ։ վէցօր։ ։ ե։

Այլ եթէ նախդիրն ածականին չդնէն առանց շաղկապի, նախդիրն իրը ի բաղադրմն դնէ ի վերջ առաջնոյն միայն։ տե՛ս, *Հրաժարեցոյց ի հեթանոսական անկարգ չարախօսութենէն ‖ ։ խրիմեան վէպ։ քա։ 1։

*Ամենք ի չմեռնական սառնասոյզ ձիւնախառատ սառնամանեացն մրսեալք՝ ծայրատելին և հեղձնուին։ իսկ այլք չատմանալին հիւղական չորդաբոյր չերմութենն տաչորմամբ կիզեալք այրելին ‖ ։ չակ։ կոն։

*Ամպել զմահաւորն նենգաւոր շունչ պատրոյց նոյ ։ ։ ։ ի վերնաբերդ անդր հիմնուղ հոյզան տալին ‖ ։ նաչեան։

*Ախչկան «Հր տատ չերմնական տաչորումն մղձկեալ սրտիս ‖ ։ նարեկացի։ ի քառն։ ե։

*Իբրև բազմութենէ գրոց զմեծանիստ լսմնատարած գաշտովքն լքանելն (մարախը) ‖ ։ վէցօր։ ը։

Այսկ երբեմն ի վերջ ամենեցուն ևս դնէ։ տե՛ս, *Վերհատակ հրեշտակացն անկելոց, որք նորձանեցան չածածկեալք ի լուսեղէն ապատուորութենէ անտի; որդիք մարդկան

հրեշտակապետին, և կալցին զտեղի նոյ ‖ . ագաթ.

* Այլ խոտանելովքիր չարբունական՝ ի կուռս պղծոտական չարչ կամ չահակ ‖ . յովհաննէս կոմ.

* Այսան աւետեացն՝ ի բաց ընկենուին զմարմնաւոր ղժիքն, զանկ մեծութիւն ‖ . յաճախապատում. Ճ.

* Ոչ լեռնային և ղաշտային զղառնաշունչ օդոյն բնութիւնն փոխել ցաճուցանել ‖ . ի գէորս պէտէից.

* Ոչ ծածախոս, զնծաղատուն, զաւետասարգև վիպասի միածնին այ . . . կարդացեալն ամ ագգաց ‖ . ագաթ.

Արբեան և նախկինն ոչ միայն դեռ ի մէջ նախընթաց ածականին, այլև ի մէջ յետագաս գոյականին. ի.

* Արանի աղքատաց հոգւով . . . որք հոգևոր չաւսոյն զգենցան զիշխանչեաւսր վանծուխն ‖ . յաճախ. Ճ.

* Այլ ըստ հոլովիս վշտաց հնծուել զանախատական վկանագրեալսր ‖ . ծարէնցի. ի քառն. կը.

* Ոչ նախանձելի զնչերն, որ զկնքելոյն քահանայական զգեստ կազմել, առ միանգամ հրեշտակ ունել ‖ . ագաթ. ա. գլ. ե.

* Չնահանձն զբաբթարչան զհոգևորականսր և զանկարծահաս զմահ զմեռս հոգւոյն սպ ‖ . ագաթանգեղոս.

* Յանդուգնսր ի կնանս սակաւ աշխատելով յերկնային ուրախանան չաւսոյ խոնարհից Քրիստոսիք ‖ . խոսրով.

Առ այս վերոյգրեալքն և սորին. * Ի դէպ անարատ ի կողմն ընկալաւոր զհոգոյն գեղարդեանն ‖ . ի շարականսն. կբ.

* Պահապանս զրան արքունի կարգէ . . . ի նոյն հինի ի զաբելից Թագաւորացն ‖ . խորէն. Ե. 7.

* Յոհ անուն՝ որ էր ի պարթեւական արշակունի ի տոհմէ . . . զոյ առ սրբոյն Հայոց խոսրով ‖ . յովհ. կոմ.

* Ոչ վերին ուրախասիրանայ երկնագործսր զպարսն (չարագասկ պօղոս) ‖ . Համբիկ վերծանող.

* Ոչ ողբ էքեր զմածաստիճ, շքեղագործ, ոսկեկուռ զանձատուն քոյ Հայրենի ‖ . ագաթ.

Ոչ ունի յետագաս գոյականէն իցէն քննիք յօդնալոյ շարկապաւսն է, նախդիրն գնի ոչ միայն ի մէջ ածականին, այլև ի մէջ երկրորդ գոյականին, և հետագայ իցն նոր. ի. * Ոչ պատշաճ կարծիս և զգիտաւոր ի մէջ նոր ոչ առնէին ‖ . լեզնաբաս. կբ. 22 . Որ նախդիրն գործ է ի մէջ նախընթաց ածականին, որ է քառդ պատշաճ, և ի մէջ երկրորդ յետագաս գոյականին, որ է քառդ՝ գիտաւորական. Ի. Ոչ այսմ է առանձին ի մասին.

* Ոչ

*Ո ևկամաւտ չարիսն և զամբարտաւանսն մերկացոյցին ։ ԽՓՈՒՒՈՒ ՀԸ. ՚ի ՏԷՒՈՒ ՂՈՒԿ. ՃԸ. 15 ։

*Ո չհիշատակական կարգս և զվարս յԵի յանձին առնէր բերեն (կուսանքը) ։ ԽՈՒ. ԸՆԾՈՑ. Ր. 33 ։

*Խիղճն երբեմն թժկիչ զնացկանն ՚ի պատրուակի՝ պիճամիճ պարկաւս, զիաւս և զպատուիճ ընտրեալ յարբայէ ։ ՃԸ. Ե ։

*Ընդ ե խաղալաւսն յամէ իրս և ՚ի գոյծս ։ ՍՈՓ. ՅՈՒՐ. 2 ։

*Հզարհուրելոյն յահագին սպառնալեացս և ՚ի տանջանս նորանոյց ։ ՅԱՂՈՒՆԿՆ ԽՈՒ ։

Այլ երբեմն և ՚ի սակաւ առեղս՝ ուչ դնի այնպէս . այլ միայն ՚ի մէջ նախընթաց ածականին . ար , *Տնաւ զսաստիկ հնոն և զոյժս բազումս լնել ... յօգնութիւն զարձր բազումն ետն ամէ կարդալոյն ։ ՅՈՒՆ. ԽՈՒ ։

Ար նախդիրն եգեալ միայն ՚ի մէջ նախընթաց ածականն առեալոյ ։ Ոյսա այսպէս ևս առանձին և ՚ի սոսկ ։

*Հոյ զրուէ այն ևս , զսնալեսան ազգս և ժանկ խառնել ընդ ոսկւ ոյ և արծաթոյ՝ որբել ։ ԽՓՈՒՒ. ՃԸ. 49 ։

*Աբրեսոյի իւրազանչիւր որ խոտոտմանուելոյ չանմազ քարխոհրդոյ և գոյծոյ ։ ՇՆՈՐՀԱԼԻ. ՚ի ԼՈՒՍԱՆ ՇՆՈՐՀՈՑ ։

*Ալեհոտէ և սրբոտելոյ չայհատհական ցանկուելոյ և զոսոտոյ զմիտան ամխուելոյ՝ յերկինսն խոնհրդոն ապատաւորուելոյ մերձենայցէք ։ ՚ի ՅՈՅՆ ։

*Ցամ ազգաց և լեզուաց, որք ՚ի վէմն հաւատոյն մերձեցան . . . ու եկեղեցի շինեցաւ ։ ՍՈՓ. Ր. ՊՅՈՒ. 4 ։

Այլ երբեմն արտաքոյ կանոնի դնի նախդիրն ՚ի վեր յետագաս գոյականին միայն , և ուչ ՚ի վեր նախադաս ածականին . և այս յաւելս յոտանաւոր բանս . պր , *Ընդ նապաստն ոչ զնասչն օրհնեալ սոյնք ։ վէմի ասելոյ , զանդ նապաստն ոչ զնասչն օրհնեալ սոյնք . ՀԱՐ. ՈՂՔ ։

*Համանաչեալ պիճանիքս անցաւոր՝ կարծել չտոյ քեզ փառաւոր ։ ցի զհամանաչեալ անցաւոր կեանս չտոյ քեզ կարծել փառաւոր . ցի ՈՐՊԷ ։

*Ընչիք ոչ դնեն մեզ զուարճածաղեկ պատրանսն ։ ցի զուարճածաղկի ոչ բանսն . ՅՈՒՆՈՒ. ՃԸ ։

*Ընդ նմա բարձրագոյն պիրս նշանակէ ։ ցի զայլ նմա բարձրագոյն իրս . ՍՈՓ. Ր. ՊՅՈՒ. 9 ։

*Ցորմէ սարսեալ գողային փայլակնոցսյտ ՚ի լուսոյն ։ ցի ՚ի փայլակնացայտ լուսոյն . ՀԱՐ. ՃԸ ։

*Ընդհատեալ հետեւեցան լուսաշող իղ քեզ պողոտայն ։

Օ՜ քնդ լուսաշաւիղ պղտասայն. շար. հը։
այս վեցերորդ կանոն մերձեցոյ նաև առ նախագա-
ղոյականս. լթլղլ եթէ գոյականն նախադա-
նեսցի ածականին, զնախդիրն պարտ է դնել ՚ի վեր գոյա-
կանին. զի, * Օ՜ այր հաւատարիմ գործ է գտանել ։
առաք. 20. 6. Այր նախդիրն եդեալ է ՚ի վեր նախընթաց
գոյականին միայն, զի ՚ի վեր ամենեսեան՝ այր։ Բայց այսմ
է սահանել և յօրինակաւոր որ գրնի։
* Կորուսեալք զկնասս յաւերժականս ։ շնորհալի. տաղն.
* Օ՜ձին եր արգելատան հոգւոյն գտանել պնդացոյցն դա-
տիչ կորուսելոյն ։ ներսէս կաթ. ՚ի ճնն. գլուխ. 31։
* Այլ զգեցեալ զայրենեսայ խօսի զմեծ ամենայնի ։ առգ. յակ. 10։
* Անացեալքն անհնչին ՚ի բերդս ամուրս և ՚ի քանա-
անեսլս ։ եղիշէ վրդ. Ե։

Երբեմն կրկնի նաև ՚ի վեր յիսուադաս ածականին. զի,
* Հեղոյն պարիսն պարզապար շուրջ զորբուքեն ։ ե.
մակ. 1. 39 ։ Այր նախդիրն կրկնեալ է ՚ի վեր գոյակա-
նին և ածականին։ Բայց այսմ է և՛ սոսին։
* Հոգի ոն եղեց զբանս լինել դնապետիչ խորանին ։ գրիգ. վեր.
* Տուր առ նոյ արգանդ անարդի և առնիս ցամաքեալս.
զի մի կարասցեն ծնանել զմեզս, և անուս ցանել զմահ
պատահանիչ պատուհերին աւր ։ առգ. վրդ. ՚ի ճնն. յակ. 3։
* Ան ուսցէ զանդամս մեր զի երկրաւորս ։ նարեկ. յակ. 5։
* Այլ զիաւիկն զնտանդ մեղաց զբար ։ ագաթ.

Այլ եթէ յիսուադաս ածականն իցէ քազում, նախ-
գնելն իբր ՚ի քազումն դնի միայն ՚ի վերայ նախադա-
գոյականին. զի, * Օ՜ արս պատուհականս և պիտանիս
հաստատեր ՚ի նահապետս ժողովս ։ յովհ. իմաստ. Այր նախ-
գնելն է եղեալ է միայն ՚ի վեր նախադաս գոյականին, որ
է քազում՝ պարս։ Բայց այսմ է և՛ սոսին։
* Լամ և մանուկ աղքատս և խնամատուն՝ քան զքազա-
ւոր ծեր և անմիտ ։ Ղեւտ. 4. 13։
* Ամենի զօրեղս խաղաղականս և փրկականս ։ եղիշէ. Ե։
* Օ՜ մայրեցուցին հոգևոր արբեցուչն զանձինս մարդս
և ածատեսս ։ առգ. ՚ի ճնն. ա. պետ. 4։
* Այս այն անկաւ յերկիրն բարի և պարարտ ։ ղուկ. 8. 8.
* Օ՜ձին է զրկելոց սա արս արդարս և ուղիղս գլխել ։
ներսէս կաթ. ՚ի ճնն. ղուկ. գլ. 13։

Լսակ երբեմն դնի նաև ՚ի վեր երկրորդ յիսուադաս ածա-
կա-

հանին. զի , * Օ՛ այր գնա՛ր եւ պառաւ սիրէ ան՛ձ ։ առակ. 22. 9։ Որ նախադիրդ չ՝ եդեալ է՛ ի մէ՛ նախա՛դաս գոյականին, որ է բառդ այդ. և՛ ի մէ՛ երկրորդ ա՛ծականին, որ է անունս առաջ։ Բայս այսմ է և՛ ի սոսին։

*Խնկալաւ...վկայանս արտաքին և պահատուցից ։ Ընդհ. Կողմ։
*Օ սահմանս հինս և պատուական միտեալք ։ Վկայագ. Ճառ. Ե։
*Ընդ Թիւդեան...յաղդ օտար և՛ ի ջար ։ Ելսայեայ. 18. 2 ։
*Տանջին՝ ի Հզուռնս զանազանս և՛ ի բազմապատկիս ։

առաք. ա. պետ. 9։

Նա երբեմն այլ սակաւ ուրեք դնի մէյնն՝ ի մէ՛ յե՛ա՛ռադասին. զի , * Ո՛ անապատիդ պարգեւնի գնասցուք ։ փիլի առելոյ, զՀանապատիդ արգեւնի. Ելս. ժա. 19։
*Ուրան հայ նեղուիցեն ղշորագեկին ։ յն կերան զշորագեկ հայն նեղուիցեն. յովհաննէս Կոլ։
*Օ գետ գյուռնն զգենուն իբր անբղեսասեր ։ Նեղող։
*Ինչպէս կենայ գանգսաւորն՝ կը՛նն դրամբք բազաք առակ ։ յն գանգսաւոր կենայ. յն ասէ։
*Օ ի Թագիտ և եմք ածու փորր, և Թուխոյ չոյժ ընդ փորու սահմանեալ ..... սակայն բազում գործք առնեն գտանին գործեալ և՛ ի մերում Հին ։ յն սահմանեալ ըստ փորու Թուխոյ. Ելս. ա. 2։

Ի վաճանն այսր կանոնի պարտ է գիտել, զի եթէ՛ ի միջ գոյականն և ածականն մտցէ բայ, նախադրեալն այնպէս կարէ դասել. զի երբեմն դնի՛ ի մէ՛ նախադասին միայն. զի , * ՛ի ծայրագոյնն ժամանեցայք մարդու Քի ։ լամբ. պռպ. Որ նախադիրն եդեալ է միայն՝ ի մէ՛ նախադաս ածականին , յո՛ ՛ի մէ՛ ծայրագոյնն. ոմն ասէ. ժամանեցայք՝ ի ծայրագոյն մարդուն։ Բայս այսմ է տեսանել և՛ ի սոսին։

*Ընդառաջանաքար՝ ի հայրենին ինայ ծոց ։ առիսի. Ելս։
*Օ միասակարն կամին գնալ Հանապատիդ ։ առաք. գործ. 9։
*Ո՛ր՝ ի դէպ ոչ՝ տեսանելն ասել առնս բան ։ Ընդհ. Կողմ։
*Օ ածելագոյնն՝ ի մէ՛նդ պահանջէ պատուիր ։ յովհ. Կողմ։
*Ընդդ՝ ի սրովբեից գմաքոյր և զարարչականն ընդունել գովեստի ։ Տաճեցի վերծանող։

Երբեմն դնի՛ ի մէ՛ երկուցն եւս . զի , * Կարճ կացաքար մատուցանէ՝ գծայրագոյն ցուցեր գիտաման ։ Նահ. Ճ։ Որ նախադիրն եդեալ է՛ ի մէ՛ երկուցն եւս , յո՛ ՛ի մէ՛ ածականին և գոյականին՝ ՛ի միջի առնելով զասդ գոհ-

ցնէր: Ասա այսմ և տեսանել և՛ ի սոսկին։

*Աղաւելումի յանցանացն ազգաւ զնոսա ընդունելոյ պնդութեան ։ Մատթէոս վերծանօղ։

* Օ տիեզերկին հանդերձեալ եր կարել պիրկա է ։ սուխ։

* Ասացեալ զառաջնորդս զարժանն ի նեղբս բերել զանառակալս Լեր ։ եփեսա. ե. 6.

* Օ ի՞նչ ինձ այսոցիկ տեսա եց ընտրեացդ զբանն։ եփեսյ

* Ընդ փեսայն (քն) ել ելեալն ի նեղբս ի յուսահատեն տա-

նի յառաջաստ զկարմացելն իւր եկեղեցի։ յովհ. ե՞սա. ե։

* Ա՛ ե՛. բրովքեակաւ և յանապատում հանդուցեալ ես յա-

ծոս ։ Քամափեբ։

Աման երբեմն՝ Թեպետ և՛ ի սակաւս դնէ միայն ի վե՛ր

յեանոյն . պր , * Աղաբելական առաքը զպատիւ ։ պր

առաքը զառաքելական պատիւ ։ ՚ի Քամամաթա։

* Ընդ ոյսանեն երկուս իւղ ունէր զնոյն ։ պր զերկ-

ուսիւղ ընդ ոյսդ ունէր. Նահայ. յովհ. 9. 2.

* Ի՛մեմբ առաւելս այսպիսի տան զկարծիս ։ պր զեմբ ա-

ռաւելս տան զայսպիսի կարծիս. եփեսա. Ե՞. 28։

* Ա՛ճեռամեծս եւս քան զայնս ցուցանել նո՛ր գործս ։ պր

ցուցանել նմա գործս մեծամեծս եւս քան զայնս.

յովհ. 5. 20։

Լաման. Ե։

Աբեմ ածականն զորութիւն ունելոյ զգոյականն, դնէ յոյն-

պիսի հոլով և ևբեր, և այնպիսի օրինակաւ, որ-

պիսի պարտ եր դնել գոյականին. ըստ որոյ և յայմ հոլովս

կարի վարել առանձինն պատճառին։

Աբեմն երբ յատկացուցիչ ՚ի սեռական հոլովին. պր,

*Ոնանի խորհուրդ խոնարհին զնմա բարիս ։ Ծաբ. ը։

Ընդ ածական անուանս խոնարհին և յատկացուցիչ խորհրդոյն

՚ի սեռական հոլովին. զի և գոյական նոյն այնպիսի լինիցի,

եթէ եղեալ եր նեղգործութ. օրգոն, Ոնանի խորհուրդ

առն խոնարհի զնմա բարիս։ Ասա այսմ և և՛ ի սոսկին։

*Ածանի բնտիր և լեզու խոստոմոյ ։ տաճկոց. 10. 20։

* Ոնանապարհ արտաքոյ երբեք զլոյս ծագեն . . . . Հա-

նապարհ անբարեպաշտ խաւարին ։ տաճկոց. 4. 18։

* Ոնանն չբնաւոնէ զգեցեալ ունի, և գործք անիսաւին ։

տաճկոց վերջ. ՚ի Ծիւն. յովհ. 7. չեռափեբ։

Աբեմն երբ յատկացուցանելի. պր , * Ալ ասպետն

ած

ասծ քնարեաց պաշտօնս աշխատիցին ։ յոհ. 2. 5 ։ Որ ըստ
ասականն անուանս պաշտօնս՝ հոգեշահ իրս յատկացուցանելք
ի ձեռն անուանացս՝ աշխատիցին ։ Նստ այսմ ևս ի տասին ։
*Ձյուես. և երանեաց պնդեչտարս նորա ։ ինթագ. ք. 31 ։
*Ո՞չ յայտնեի ես անգործ մարդոյն ։ եղիշէ վրդ. գլ. ը ։
*Ոչ նորին (այր վիս արքայական) պնդեչտչինս կենցաղական
աղբ անպիտան վարկանիմք ։ ասրթ. ը. պետ. 6 ։
Երրեմն իրք բացայայտիչ այլ ի սահման. այր, *Ստա-
բակաց ամենեցուն օրինս դնէ՝ հնձոպանց և աչխատաց ։
ասրթ. յակ. 10 ։ Որ ածականն անուանեալքս՝ հնձոպանց և աղ-
տաց՝ են բացայայտիչ բառիս աշխենեցուն ։ Նստ այսմ ևս
տեսանել և յօրինակսդ որ դիտել ։
*Իբրև հրեշտակք յերկրի շրջին սրբուհին մշակք, (այր)
խոսոմ ։ հուշարձ. ընծայ. ք. 46 ։
*Ոչ ես առ ի հօրէ, այլ հիշեսանէ աշխատիցիս, (այր) ի
բանսարկուին ։ ևմբրսոցն. ի ճնին. ասղ. 118. 133 ։
*Ընդհանուր մեղ սիր ըստ սպասուցն ըստ առ ի բերն անկեալ
ծառացն, այժմ յուսով զնաւարձանալ և յերկրորդ ինն
ըստ քեզ գինեալ ։ շար. խոյ ։ Որ ածականն անուանս սպ-
տուցն՝ ի բացայայտիչ բառիս ծառացն. իսկ ասս՝ ի բերն
փնիկեցն ի ածականն նորին. ունի ըստ ասէր. հնարհնաւ
մեղ սիր ընդ ծառացդ՝ ի բերն անկելոցդ, այր ընդ այդպ-
տուց՝ զնաւարձանալ ։
Երրեմն իրք բացայայտելք. այր, *Ոչ եկիր յերկիր,
զի դնեհասուրս՝ այլ զխաղաղութիւն, և դնեչտուրս՝ զհրեշտայ ի ի
պարգև բարեաց աւետաւորեացես ։ խոսրով ։ Որ ածա-
ման անուանքս դնեհասուրս և դնեչտուրս՝ են բացայայ-
տեալք՝ ի ձեռն դոյականն անուանցս՝ դնեհանուս և դնեչտուս
Նստ այսմ ևս տեսանել և ի տասին ։
*Ոչ միայն յաւելուածոյն էր զրկեալ, այլև ի խորհուրդսն,
(այր) ի կերակրոյն և ի հանդերձեցն ։ ասրթ. յակ. 6 ։
*Կաղաչեան օծութ, (այր) չարին դուսմարք՝ զատուցանեաց
արեան խնասոյց ։ նարեկացի. ի քանն. ծբ ։
*Դնեչտարս և երկիրս, (այր) հրեշտակք և մարդիկ՝
Ձնմարտուելիք եղեն վիճակք ։ յաճախ. ք ։
Երրեմն իրք անուն բայի. այր, *Ամէնքսին յաւիտեան
ոչ ասասանեսցի ։ ասաղ. 10. 30 ։ Որ ասպտին ի ա-
նուն բայիս՝ ոչ ասասանեսցի ։ Նստ այսմ ևս ի տասին ։
ի հրեշտակաւն շրջի ամէնքսին ։ ասաղ. 10. 24 ։

*Ոչ մա-

* Ընտրեսցէ զայն, որ խրախտացուսցէ մարդոյն եւ աճեալ
խաւսեսցի առ անօրինեսն։ Եղիշէ վերջ. գլ. Բ։
* Օ՜ հարդ անպտղեցեալ փառաւորեալ զիարդ վտրքկացեալ ցճճո-
ռոցան. զիարդ ամբարշտացաւ բարեպաշտեցան։ Նար. խբ։

Երբեմն երբ խնդիրք բացի. պր, * Ընչք նոր ի պանդխ-
տացին։ առաջ. 10. 5։ Այր ածական անուանս ի պանդխ-
է խնդիրք բացիս հայցին։ Նոյա այսմ է և ի սոսկն։

* Ընծաւաբեր առանց պղծութեան զանցուսուցին։ սոփ. յոխ. 11։
* Ընթիկ հանդերձ պղտոռուխանն չտաւրէիք, երբև զբերան իմ
հղէիցես։ Եղեկ. 15. 19։
* Ընտրեալ զնորոյթս ի խոխաքս, և հնարհաւ պղծոյ ասէ հ զօրէիւ-
նորին հայկ. ի բառն. Բ։

Երբեմն երբ խնդիրք ընտրեալ և. պր, * Նուաստրօղ ի-
նորին։ շար. ի. Այր ածական անուանս բուղդին՝ և խնդ-
իրք ընդ առնելու ևս հոգոյոյ։ Նոյա այսմ է և ի սոսկն։

* Ոչ ի վան վանողն բաղձոյ։ Դաւիթ. սաղմ. վերջ։
* Հեռանալոյ անդնդոյն (հրեշտակք)։ ի շարժունոյն. ճԸ։
* Երկնաւորաց անդնդեալ եղեր մինչեւ տեառնեալ։ ի նոյն. ճԸ։

Երբեմն երբ խնդիրք առնեան. պր, * Ոչ այնչափանոցն այ-
նոցիկ տարփամարք. . . յառիցիւք ի պարզ և յան-
տառիճ նոցայն լուսոյ Հոգւոյն սրբոյ։ շնորհ. հրեշ. Այր
ածական անուանս վայելչափանոցն այնոցիկ՝ և խնդիրք ան-
ուանս պոռնկամբ։ Նոյա այսմ է և ի սոսկն։

* Ի մանկ դնեիր երկնաւոր մեծ քրիստոսդոն, և քար-
ոյ խոստմամբ միաբան զնա կացուցանել։ յովհ. հոմ։
* Սակիս և երկիր ոչն և ցնծուհին շարժել զերկուս յոս յարատ-
տուս և յաւրախտ ի՝ ոչ յանկարծակի փոփոխմանն՝ ի
պրոմիոնոյն յաւրախտիանոն։ լամբ. պատ։
* Այլ որ ի հանիւոցառոյս ունիցի կեանս անտրտում. ձ
ահա լի են ամ ախտիւք։ Եղիշէ. Բ։

Երբեմն երբ խնդիրք նախադրութիւն. պր, * Վտխանակ
հանիշերոյն. . . նուագ զերոյ քոյ։ շար. լԸ։ Այր ա-
ծական անուանս հանիքերոյն՝ և խնդիրք նախադրութիւն ի-
նոյ։ Նոյա այսմ է և ի սոսկն։

* Այլ ի խիկիր զառօրեայդ իբ հշանիցնուարին։ երեմ. գլ. Ա։
* Ընկերեալացս ամենեցունցն ընդ ոտն ինոկութիւն՝ քան
յոնեբոնոսին։ Եփեսաց վերջ. ճԸ. 19։
* Ընդ ցուրք երբն պահանջոցս, զի քնկալցի զիեր մահն
երբն զանմահից։ Եղիշէ. Բ։

Երբ-

Երբեմն լերը պարզապէս կոչական. զր, * Լինայր շա-
ռաւիեայ յօրհնուիլ նոր օրհնեայսուրբ զնոր։ շար. ի. Ա-ր
նուագիեայն դնի լոկ կոչականապէս. ոմն ինէ առեր. ոմ
լուսաղեայ որդիք մարգկան։ Ասա այսմ է և՛ է սոսին։
*Ո՞նիպէ՝ եթէ ձեզ ակարանայ, ոմն է՝ որ զօրացուցանէ
զնա ։ յն ոմ արք անմիտը. յաճախ. ին։
*Ասդ հղջր և գլուխ՝ զբժշկարանիդ հինեայ վիշապարան ։
յն ոմ հղջր և գլխաձ ասր. նարեկ. կբ։
*Երթի առ մրջիւնն ո՛վ ծոյ , և նախանձեայ ընդ ձա-
նապարհս նորա ։ առակ. 6. 6։
Օ այս ամ յայն սակս եղաբ առս, զի գիւրին լինի ու-
սանողաց իմանալ և որշել, ինէ ածականք զօրու-
անելով զգոյականն՝ զիարդ լինին յատկացուցիչք յատ-
կացուցանելի, բացայայտիչ լեն։

Վասն ածականաց իբր ածականք։

Գիտելի է, զի ուրեք ուրեք գոյական անուանք ինչ
իբր ածական յարին յանուանս. զիբրինակ, * Ա-
պուրած սիրտ . . . ի յիշատակիչէն զայս՝ ոչ երկրպագիմ
առաջի նր ։ լամբ. պտռ։ Ուր գոյական մնուանս ապա-
ռած՝ դնի իբր ածական օրինի։ Ասա այսմ է և՛ է սոսին։
*Պատեր և մաշիկ պիտոյ խորհուրդս նր ։ եղիշէ. ը։
* Օ փոքոն ցանկութիւն՝ ի քաց վարել, և զընտանի ուղիս
խոհուիլն անվնաս՝ ի ներքս բնակիցս ընել ։ ասպէ. յան. 4։
*Իբրինակ աներևոյթ ինչ ոտ օձին. . . զերև հիլ զգլուխ
վիշապին խորտակեաց ։ ի շարականն. կանոն. իբ։
*Եւ որ ոմն կամիցին՝ առաստիկ պատուհասիւք զա-
տեսցին զմեզ ։ ճ. Յովհաննէսեան. 6. 9։
*Կանաչագեղ զարդարեցան յամ կողմանց պարկ պարկ ան-
առատութիւք ։ յն բազմապատիկ անառատութիւք. վերջ. ը։
Այնպէս վարին երբեմն և անուանք ազգայ. ևս և ազն-
կոյ. զր, *Յոյն լեզու ուսանել (հղկազար) պատմագրեաց
զգործս շահգոյ և յուսկանսոն ։ խորէն. ը. 67։
*Որ կոչի ի հայ բառըսա հրատարակ ։ յայսմաւուրք. 9. ա։
*Երբեմն զայն ամբոխս բազմութիւն պաճխատան զօրացոյն ան-
սին տարմաքար եհիւսել, և՛ ։ յովհաննէս կաթ։
* Օ տունն մեծ զրուծագեայ մայր փայտից ։ ը. Ծնող. 3. 5։
*Ի՝ ասել պատուիր մի գնիցէ քաղել ծառոյն, քանզ այլ ծա-
ռոց ։ շնորհալի. ի Խոսրովն։

*Ա. յերդիւ կերպարանս ունի հոյլն քաղաքաց ծառայ, և այլազգի՝ հոյլն ազգին ծառայ ‖ . վեցօր. Ե.

*Որ երևի խնամատուն, և սիրտ նը խորհի զսարիս... նման է գառն պղծոյ, որ խառնել կայցէ ի մէջ ոչխարաց ‖ . ծնդ. Ը.

Որ առաջ վերաբերին և այնը, որը յաբին ի բառդ Ադոնաս. ը, *Յակոբոսպոս անուն՝ ի հրէականացի լեզուէ է ‖ . լամբ. պաս. Որ բառս եկնէ ադոնաս՝ դնել իբր աստիան՝ բառիս անաս. և ի իբր բացայայտիչ։ Ոյս այսմ է սեռանալ և յերինակիդ՝ որ դիմի.

*Ադգին անաս՝ զանազանին նշանակ զանուն ‖ . ջնորհ. Կոչն.

*Այդր անաս՝ ին է հոգևորին և մարմնաւորի. Եկնէ. Հայր Ներ.

*Ադանին անհամբ ղորդին դաւթի կոչեմք զյիս ‖ . լամբ. ի Ներ. պատարագին.

Ա Ընդհանալ անհամոյ ինչոսոյ աճապանին։

Պահանջ է, զի երբեմն վնասանակ աճապանի դնին վերացեալ անուանք՝ իբր յատկացուցիչք. *Ադ. դիմ. իբր բառիս առաջնորդեցայ ինձ ‖ . ղուկ. ծդ. 65. Որ անուանս քաղաքի՝ որ է յատկացուցիչ բառիս հոգին, երթալ է վնասի աճապանի. ոյր ևս ասէր. Հոգի իմ իբր առաջնորդեցայ ինձ. ոյր դնի ի սաղ. 142. 13։ Ոյսա այսմ է սեռանալ և ի սահին։

*Ոչնոյ քաղաքաւ է ինձ նա ‖ . յն անօթ ընտիր. գործ. 9. 15.

*Ադաստատայ Հոգւոյ անդրադառ ‖ . յն անապատ Հոգւոյ. Ներ. ի.

*Ադյլոյն բաղդատելոյն սիրելեաս քանից մխիթարուեցաք առաջի դնէ ‖ . յն մխիթարական քանից. ի Ներ. ծդ. 29.

*Ոչ ժխտանակ լինելոյն յարբունն դեղոյ օգտակարաւ ‖ . յն օգտակար դեղոյ. ջնորհալի. ի Ներ. ընդհանրական.

*Ընդ ժխտեալ մեր զնամանակոր խորհուրդս նենդաւորին. և խանդեսա զկնի ամբարշտաւ ‖ . յն զամբարիշտ կիր. Եկնէ. ի.

*Ադդք և պատասխանութիք քաղդրագործեալ ոչ արտաքոյ սկզբ խորանին կատարին ‖ . յն քաղդրագործ երդք և պատասխանութիք սուրբ. Ներ. ի Ներ. պատարագին.

*Ա է ձայն նահատակաց զօրաւ, և ոչ բարբառ նահատակ բանիւ ‖ . յն ոչ է ձայն զօրաւոր նահատակ, և ոչ բարբառ բանի նահատակ. Եկնէ. 32. 18.

*Ա է կազմիդն Թեզաւոր վերակաւ վարուց մաքրաւ. որ զնդրուկն ինձ երազեսցուսի ‖ . յն մաքրաւ վարուց. Ներ.

*Ա

*Ո՛չ սպասաւորեցի խաղայն սրբութեան անուշահոտ վա-
րուք ։ · յն սեր խաղայն · շնորհալի · կղզի ։

Նշանակ այսպիսի վերացեալ անուանքս դնին համաձայ-
նութեամբ հոլովի բուն գոյականին · յն ։ *Զայնիւ քաղց-
րութեամբ երգեցին ։ · յն քաղցր ձայնիւ · ի շարականսն · լե ։
*Աստուածութեամբ երգով բարձր արարեք ։ · յն միաբա-
նական երգով · ի շարականսն · ճ֊ե ։
*Խաղմութեամբ յանցանօք ծանրաբեռնեալ է անձն իմ ։ ·
յն բազում յանցանօք · ի շարականսն · լե ։
*Պիղութեամբ սրտիւ և հաստատուն հաւատովք յարձա-
կեսցուք ի վէր թշնամեացն ։ · յն սիրով սրտիւ · եղիշե · ե ։
*Ալ նենգութեամբ ասացէք հայել ի բարիս ընկերին ։ · յն
նենգաւոր ասացէք · ածբ · ա · պետ · 10 · յոբբ · յեհոսափը ։

Զիտելի է և այս, զի երբեմն նաև այլ գոյական անուանքս
ինչ դնին վասն ածականի իւրոյ յատկացուցիչ · պր ·
*Երգի ի մէջ եօթեն աշտանակի ոսկւոյ ։ · յն ոսկեղէն
աշտանակի · յայտնութ֊ն · 2 · 1 ։
*Խնդրեսցէ ... անօթս արծաթոյ ։ · յն արծաթեղէն · ել · 3 · 22 ։
*Ոչ ծանրեցան քանանացիքն զնաւշինս պահեստի իմոյ ։ ·
յն զնաւշինս պահուածոյս · կգ֊թ · 11 · 11 ։
*Կոյր արեամբ ատեն զարդարն ։ · յն արք արիւնասէրք ·
կիճ արիւնահեղք · առակ · 29 · 10 ։

ԳԼՈՒԽ Ծ։

Յաղագս հանդիսացուելոյ ածելոյն անուանցն ընդ ածականսն։

Որքերկին համաձայնին ընդ միմեանս ածական անուանքս · Կախ իբր ածական · պր · * Ի մատուռ խնկափոր · Հարտատան անճոռնի · · · ոսկեղէն շաղախարան · · · գեղեցկին ագահ ։ · նոքին · ծ֊ը ։ Ուր բառքս՝ խնկափոր, անճոռնի, ոսկեղէն, և գեղեցկին են ածականք բառիցս՝ խնկարկել, ճոռոմանալ, շաղախել, և ագահ ։ Սոյա այսմ է և ի սոսկին ։
*Յոտն երդակից անկեալ · · · աղքատ հպարտ · մեծատուն ժլատ · · · բնակակից շարեաց ։ · նոքի · ծ֊ը ։
*Հանճարեղ ունկնդիրն ոչ հետայր զանձն նոր ։ · յովհ · էրզն ։
*Փակեա զմեզ յորձանուտս նեղութեան մերոց ։ · շարակ · ճ֊ե ։
*Ալ հինէ հնայեցին զանդիտելով երբեմն անարիւնական սակրաց
բեր֊

*Խնդիր մտանական անուանանս ոչ ինչ. ապ Թէ ասէր. ոչինչ
՛ի բարեաց էիցս և զուգահաւասար Աշխարհիս խղդուեր։
* Օ՜խթասանէիցս էիցս ըս խրտում ընթացեալ ուղղէ։

լամբրոն. ՛ի Ֆէյն. պոռ։

Ուրեք ուրեք և առնուն սէր զինեզդեալ. այլ ՛ի սա
հաւս. պր, * ՛ի կարդ ի նահապետացն յաղամայ պռան
երդէ հր նոյ։ ասպ. Ե. պեռ. 3։ Ուր ՛ի հպբեն և ներ
զդեալ խնդիր բառիս պռաներդէ։ Բառ այսմ և առա
նել և յօրինակագ՝ որ գինի։

*՛Ի նահապետացն յեռաներդէն յաղամայ ենոմէ։ ասպ. Վերկ
* Ընդերդէն ՛ի նոյ. . . ՛ի կիրկպատանն արձ ուղղ։ Փրկի. ուղ։
*Ընդեղ ոչ ՛ի նոյ անուն չարուս։ ՛ի շարժնոցն. Խռն. Ըգ։
* Ալ ոչ յորգիս ադամայ գառ առանց մեղաց։ Ընդհ. Ղկ։
*Ալ ինչ կ յամ ախաս չար ՛ք զերծուլ։ վարչ հարց. ծե։
*Ա՞ ՛ի նոռա իւրումն ոչ ծառայեաց ախաի։ արիսթոփնէս։
*Ա՞ղ նմանեցի՛ն ան յորգիս սէյ։ սաղ. 88. 7։

Այ գիտելի է, զի Թուհական և մանուական անուանք
առնուն և երբեմն զխնդիր ՛ի սեռական հոլովին, այլ
՛ի սակաւ յայժ. պր, * Ալ նա ՛ի ձ նաւուցն։ ղեւտ։
5. 3։ Ուր սեռական հոլովն նաւոցն՝ և խնդիր ձեռն։
Բառ առաջ և տեսանել և ՛ի յաջորդ օրինակագ։

*Արդեզ զարմանալ երկու եղբարբդ ըս աջմէ. և գկապ
մաս և զայլս երկուս որդւոց ՛ի ձախմէ։ խոբ. ա. 10։
*Այս երբդէր նոյ՝ (դասակարգին) զօրաւ ինքն։ ասպ. ա. պեռ 8։
*Վնասց երբեմն ոչ սէց Հարցն առ նոս։ վարչ. հարց. ծե։
* Խղդաւուց ոչն և բացակոն. . . և ոչն հրաժ ըկին։ պիռոյիդ։
* Խազդամ են ըս ամ տիեզերս խաչեալք. այլ ոչ յոռիներ
այսպիսեաց գեր փախուցեալ սարսին։ հոչ. ծե. 4։

Երբեմն և սեռ Թուհական անուանքն ՛ի յարիկն ՛ի բառդ ընկ՝
առնուն խնդիր զնոյն ՛ի դորձ իական հոլովին. պր.
*Ընդհան առաքեալքն առաքինեալ ՛ի բով անդր՝ Թուհով
երկոտասան։ փաղ. Ալր ևաճոյն և խնդիր բառիս երկոտա
սան։ Բառ այսմ և տեսանել և ՛ի սոսին։
*Ասուն ձեռաց նորա և ոսկի՝ վից վից՝ քան ևս չորս
Թուհով։ ԸՀ. Ռաքեռաբոց. 21. 20։
*՛Ի հրապարկ ածել Թուհով երբև եօթն հարքեաբ։ ՀՀ. Ամի. 5. 1։
*Ընդոլհցան առ նոս անդ ևս ձակատունք Թուհով երբև եօ
թանասուն։ ՛ի վեռս ասիբերանի։ Ա. Յլ մատիցուք այժմ
խօսիլ զաղացանէ ՛ի մանուաւորի։

Ա՛ստ կենացն անանցից։

Որպէս առ հատարակ միշտ լերը ամենայն մարդկան . և քան զամենայնի ամենայնմ հանդերձելոյն ըզ գոյականացս , յորս յարին . զանն որոյ կամիցեալ հաստատուիլ անցանել զսոքօք՝ պարտ է գիտել , զի՛ ի միջ սոցա ընդարձակին . որպէս , Աստ . երկու . տասն . երկոտասան . քառասուն . եւթանասուն . հարիւր . երկիւր . եւ . յորժամ յանդուգնասցին գոյականացս՝ հատարակօրէն հանդերձելոյն ըզ նոսա . զի , * Զերկանիցէ յանձուկ և՛ ի նեղուց վայրս ամրոցի ինոյ ‖ . յովհաննէս կամ։

*Երեկոյեան աշակերտացն իւրոց երկիւղոտեցան, և ասեն նոսին, և հինգ հարիւր ոչխար ‖ . շնորհ . ընդհանր։

*Խոհ զօրաւարին պարսից արամբք երկիւղիւք . . . . . ասացեալ անհանգիստ՝ ի քաղաքին դարբանդ ‖ . ճառընտ ։

Տայր երբեմն ևս առանց հատարակելոյն ընդին . զի . *Աստ երկու՝ մի երեք . զի ասեն . ասեն . ասեն . զի ասեն . ասեն . ասեն ‖ . ղեւտ . 11 . 5 ։

*Ահա ես ի վերայ ասպարիզաց հինգ ‖ . ք . մատ . 11 . 5 ։

*Հետ այսորիկ՝ ի վերայ ամենայն հարիւր ի չորս՝ առցեն զնոսա քաղաքն ‖ . ի ժամ աքն ներքինի ։

Այլ՝ ի նախադրեալ հոլովս զրեթէ միշտ անհատականն զինն . զի , * Ահա արշաւիցի ինչ արտաշէս առն երեսն ի երէս . զարբն՝ առն երկոտասն . արշակ՝ առն քսան . արտաշէս՝ առն չորս ‖ . խոր . ք . 66 ։

*Յաւուրս չորեստասն վտրձեալ՝ ի սատանայէ ‖ . ղուկ . 4 . 2 ։

*Ընդառ նուազեալս հարիւր ‖ . ք . ծագ . 3 . 16 ։

Իսկ՝ ի նախատասելն՝ հատարակօրէն ոչ հանդերձելոյն զի , զերկու իրաց վրկուիցէ նենդերն ‖ . խոսրով ։

*Ո՛ւնի երեսուն ամաց սպան կայէն զհաբէլ ‖ . գաստ . կամ ։

*Ո՛ւնի քառասուն ամաց մրտրմէնոյ ընդ ընկալ ապստակի ‖ . մագ ։

*Երկերեսուն չորս արամբք երթեալ առ հայոցեալ զաղաքեր ‖ . յովհաննէս կամ։

Այլ ուրեք ուրեք հանդերձելոյն ըզ ևս զնոյն . զի , * Ել ոչ կարի երկոց տիրանոյ ծառայել ‖ . մատ . 6 . 24 ։

*Պահեաց զառաւօրեայ աւուրքն . . . և յաղթեաց երկուս վտրձեալ քեզ՝ յաղթողին մարդկան ‖ . շնորհ . գաստ ։

*Նոքա ի յորդանան ի լուսին երեսնից ամաց ‖ . ի նոյնս ։

*Քառասնից ևս չեմք աւուրց պահոցս բազում են վկայութիւնք ‖ . խոսրով . ի ճառս պաշտօնէից ։

*Յայնչափ քաջու է արտի մանկանցն եղիանէացոյն արտա-
գնիկ լինելոյ Թագաւորին ։ ը · Մատթ · 7 · 39 ։
*Եւ զձուկնն լինոյց ի յլուծն պղնձեայ երկոտասանեցոյնոց ։
ը · Խոփ · 16 · 17 ։

Թ ուականն ունուճիք ղատկանն, որք են՝ Երրեակ. չոր-
բեակ. եօթեակ, կամ եօթներեակ. ութեակ,
ի ութերեակ. չիսներեակ, ի վիսներեակ. եւ. եւս քիչ-
նոյն, որք են՝ Երկերպատիկ. տասնպատիկ. քսանա-
պատիկ. եւ այլն. Հապճիճ երբեք չհատուցանեն գոյա-
կանաց. այլ՝ հասարակօրէն նախագահ լինելով յարքն
ինն՝ առանց համաձայնելոյ ընդ նմա. զի, *Երկրագործ-
ութիւն հանճարեղ խորհրդով լուսաւորէ . . . չորբեակ
առերջս խառնուածոց լինելով հմուտք ։ պէտքն ։
*Տանեմք չորեքներորդում՝ սանեանն՝ ըստ չափոնելոյ
պսակի եօթնեակ շրջագայութեանց ։ խոր · վէրդաձոյ ։
*Այս ըստ ասելոցդ աւուրն . . . պսակեալ տօն ։ ՚ի նոյն ։
*Չորեքներեակ և չիսներեակ աւուրքն և ամիսք զաշխատու-
թիւն ՚ի բնութեան լուծանեն ։ յովհաննէս կաթողիկոս · գիր ։
*Ի վիրջին երեւի . . . երեսփոխի վայելչութեամբ ձեւ ։ պէտքն ։
*Հաւուցանելոյ զդարձ վիսարիւնին ոտնոտորէ չաւել-
ուածով ։ յովհաննէս ։

Ի հանդիսին անուանցն՝ Ամենեքեան, և ամենեքին. քան
զոր են և բազմութեան, և բազմեքին ։

Արդ իբր աճապարն վարին. և հասարակօրէն իւրեանց
՚ի գործ աճելն՝ զօրութիւն ունելով զդոյականն. զի.
*Ամենեցուն գրեմք յընդունայնութիւն կենցաղոյս պշուր-
ցեալ նայիլն ։ ւսկբեռոպէ. ՚ի Տիմ. ոտ. 61 ։
*Ամենայնի ժամանակ՝ յամենեցունց զոգայ ։ առթ. յոթ. 3։
*Ոտ առացար զամենեսին, և քո են ամենեքին ։ Դանիէլ. ւբ։
*Տեսանեն . . . զդատաստանն ամենեցուն քոյ նստեալ ընդ
ամմի հօրն քոյոյդեցուն ։ յիսուսեան. ւ. 34 ։
*Ո՞ք ընդդիմանայ սեմենական ածուն կացուցանելոյն (հարք
սրբք) ։ ոտթգիր. ՚ի Տիմ. ա. գէտ. 1 ։
Լսա՛ի յարիւն յանուանէ և յընտանեստութենէ՝ և ծնունդ ՚ի
գերանուանս՝ միշտ հաւանաբանին ընդ նոսա, թէ ՚ի նա-
խաւանին, և թէ ՚ի յաւուրսն ։ զի, * Ամենեցուն
քրիստոնէից լինել՝ ՚ի քէն մի ազգ ։ ւսմէ. ոտթեո ։
*Ո՞ ամենայն ինձ յանձնարարեալն ՚ի կորուսից ։ Դատ. ՚ի ։

Զ ոհ ակաւն անուանք պատուական, որպիսի են՝ Երկրորդ. Երրորդ. եօթնեկերպ. մեռանելոյդ. և, յորժամ յետադասին անուանց՝ միշտ հանձայնին ընդ. գր, *Քանզի ասէ ուրեք վէմ աւուրն եօթնեկերորդի այսպէս. և հանգեաւ ածի յաւուրն եօթնեկերորդի յամենայն գործոց իւրոց ‖ . ԵԲր. 4. 4։

*Յամենայնի ժողովուրդքն, որ օր առաջինն էր ամսոյն, երևեցան գլուխք լերանց ‖ . Ծննդոց. 8. 5։

*Եւ եղև յամին չորեքհարիւրորդի և քառասուներորդի ելանելոյ որդւոցն Իսրայելի յԵգիպտոսէ, յամին չորրորդի՝ յամսեանն երկրորդի Թագաւորելոյ արքային սաղոմանի՝ ի վերայ Իսրայել՝ շիներ զտունն աստ ‖ . Գ. Կաք. 6. 1։

Ա սկ յորժամ նախադասին. երբ՝ ի բաղումս անհամաձայն դնին. գր, *Ընդ ժամանն ասեղծաւ ադամ ‖ . Ժամ։

*Երկրորդ ամի յաղկերտի արքայի պարսից, և յոմնեկերորդ ամի ինքնակալութեանն կոստանդեայ՝ յօգնականութեանն նորին Թագրեայ Խոսրով ‖ . Խորէն. Գ. 8։

*Այս(իր սահմանարուկ) Թագրեայ երկրորդաներորդ ամի արքաշխոյ արքայի պարսից՝ ինկոյլ ամս լ՝ մեռաւ ‖ . Խոր. Բ. 33։

*Ի հարսանեաց ընդ երկրորդ սաղմոսին նոմ ազգէ ‖ . ագաթ։

Ա. Ա. երբեմն հանձայն դնին. գր, *Ի երկրորդում ամի առ նոսա յոյ ‖ . Յով. 14. 25։

*Ի հինգհարիւրերկրորդի ամին (ինձնաց նոյին) սպառնալիք պատուհասին լսանելին յայր. և ի վերկոյսերերորդի ամի անդ՝ ջրհեղեղն հասանելոյ ‖ . Կոչ. ընծայ. ա. 15։

*Ի լսեսցեալ ընդ նմին զբանս յիներորդի սաղմոսին ‖ . Նար. ինդ։

*Օր առաջ եօթնամեայ երկրի սաղմոսին ազգէ ‖ . Նոյին. ա։

Զ ոհ ակաւն անուանք անչնորհանգ, որպիսի են՝ Երկրորդ, Երրորդ, Չորեքեան, և չորեքերին. հոգեթանելոյ. տասնեքեան. եւն. Հասարակօրէն համաձայնեալ գոյականաց վաթին, Թէ ի նախադասին, և Թէ ի յետադասին. գր, *Օ՛ի ոչ եթէ երկոքեան ոսկւոյ կամ արծաթոյ, և ոչ յայտ լինի ‖ . Խոսրով։

*Ի իմն աշաբ՝ շաբաթ կ՚երկոքեան անուանի նա՝ ի. Եզեկ. 10. 12։

*Ճանապարհ մի՝ ի մէջ միոյ մեքենովքեայ՝ պատնեշոնաց մեքենովքեացն ‖ . Գ. Կառք. 7. 38։

*Ի կեսուրէ՝ ի մարտե տեղե . . . և առանց արեան հոտոտեցոյ լինելոյն շինուածքն կողմանց երկոցունց ‖ . ագաթ։

*Ընկալ զսքնեցուսն մեր աղաչանս . . . և շնորհեաց մեզ
ցուսն մեզ զքո առատ ողորմութիւնդ ։ ։ յովհ. խոսփ. ծը։
*Վիտասցին սքնեչեսն այնորիկ, որ հնձողին նը առ
սնելոն քարոզուն է, թէ գուբս սր կենդ և մահու ։ ։ եղիշէ։
*Ի չածեմք գնուսա, թէ այսոցիկ սքնեցուսն վրկ ժնդ
րութիւք գոն ի վերուսա ։ ։ սոփկիս վքպ. ի ճնին. յոե. 5. յոէր։
*Արգարկիւքն սքնեչոսքէ ծանօթս տայ ։ ։ ագաթ։
*Վկսուսր՝ ոչ միայն ժողովրդեան կարգել, այլև գա
ւուց առաքելոց . և հիմն հաւատոյ եկեղեցոսց հա
ւատացելոցն ։ ։ սոփկիս. ա. պեսփ. II։

Ի համաձայնուե այսոցիկ հանրական անուճանց նախ
դիրն երբ ի բաղաւմս կրկնի. պր, * Օ սանկնեսան
ցնոսա այսու միով բանիւս աւետարսէ ։ ։ ներսէս։
*Օ այսոսիկ գործոն-գոցէ յաճաւանդն տաս է ։ ։ տաքիսս։
*Ինչ սիրով ընդունել թէ՝ յայցոցանէ չսմնեցուն գ
զսս է ։ ։ շնորհալի. ի ներսէն ընդհանրական։
*Ուան զբոլորսևան զդաս սրբոցն առաւել վաստակե
ցի ։ ։ սոփկիս վքպ. ի ճնին. ա. պեսփ. 6։

Այլ դիտել է, զի յառաջ դործածուել հանրական
անուճանց քր անուճանց և քր ընդունել թէ՝ ճանաչ
ցուցանել զընթացս բանին. ասյ և քրմ անգամ ի տեղի
ասյա դնելն զբառդ անճնայն. զորոյ գործածուել թէ ար
ժան է գիտել, զի սա յորժամ յարի կենդակի ցուցա
կան ղերանուճանս, միշտ և չնսմի հաւանձայնի քր նսն. պր.
*Ալ ո այսր սի ածցէ զքեզ ի ճդ աստուսան ։ ։ ծողմ. II. 9։
*Փոխանակ այդր անճոյնի . . . յիշեցից զանուն քո ։ ։ ղևոն։
*Ակնդրն այնր անճոյնի հաւատան նդև ։ ։ սոփկ. յոե. 7։
*Պարտ է լինել այնմ անճոյնի ։ ։ տոփ. 24. 6։
*Ի վերայ անճոյնի այսորիկ անսաս սեր ։ ։ ես. 64. 12։
*Տրամեսցեն նեկեր զնս ի վեր անճոյնի այդորիկ ։ ։ եզեկ. 16. 43։
*Ալ ո որոյ և նսա անդնդն առ նմին՝ որ լինելոցն կր, մերձ
ցնի՝ ի բառնսալ անճոյնի այնորիկ սր որդւոյն անհա
ւանուճն ։ ։ ղևոն. ես. 5։

Առ յորժամ ի յոդնականս յարի, ըստ ճուճոյն եզական
դնի. զի ըստ նշանակուճնն գոլով բազմաւորին՝ եզա
կան ձայնիւ յոդնական համարի. պր, * Առ ազ այսոցիկ
անճոյնի ասլ բախտ գտան ։ ։ ղևոն. ա. 54։
*Ա. յոդսիկ անճոյնի . . . ոչ կարօտանայ՝ որ քննիճուն
զաւետարանն ։ ։ գեորգ. ի ճնին. ես. 50։

*Այս։

*Ընդունել են այնորիկ ոչինչ , որք անցանեն զպատ-
ուիրանսւն մեր ։ վրդ։ հոմ։ գլ։ ե։ ճ։

*Ուանդի և գիրք նոցուն՝ ցուցանեն եղեալ առ նոսա
անվերնպ ոչինչն այսոցիկ ։ եփես։ կ։ 9։

*Ոչ էին նորա բաւական ՚ի մարդաբերից անտի ընտրել
զկայուքիս վա ոչինչն այսոցիկ ։ նոյան։ կ։ 25։

*Ուռ ես սեր և գլուխ նոցա ոչինչն ։ վրդ։ հոմ։ ճ։

*Եթ որ ՚ի ձեռն քոյ եղեալ կինչ են ։ ։ ։ ոչինչն նոցա
սրբարարն է (հոգին սբ) ։ կոչ։ ճ։ 2։

Ասի յորժամ նախադասի անուանն կամ ընտրելութիւն ,
հասարակօրէն ունչ համաձայնի ընդ նա։ պր ։ * Ոչինչն
ինչ և երկպառակութիւք ՚ի տգիտուէ ՚ինեքըս մոտա-
նեն , և ապականեն զոգիս մարդկան ։ ասրփ։ յակ։ 4։

*Ոչ պարծանաց պարծանք խոնարհութիւն է ։ նոյնն։ յակ։ 2։

*Յոմ իրս , զոր տեսանէն աչօք , յարձիկն բերիցօք ։ շնորհ։ կողն։

*Յոչինոյն որոգայթից վտանգիմք ։ լամբ։ ոտղ։ 49։

Ասայց երբեմն միայն հոլովիւք համաձայնի , մանաւանդ
եթէ վարեսցի հանդերձ ցուցական դերանունմամբ ,
և կամ եթէ անկեալ ՚ի միջի բառ ինչ։ պր ։ * Ընդ այսմ ո-
չինչն բարերարութեաց ունչ հաւատան ։ եղիշէ։ ը։

*Ոչ յար ոչինչն խաւնաղանձ զեռնոց՝ ունչ մի բարը , և
ունչ մի բնութիւն , և ունչ միտգի ծնունդ ։ վեցօր։ ը։

*Ոչ զերեսից յայնմ ոչ ինձ ասացեալ գաղանաց ։ ՚ի նոյնն։

*Ոչ ձեզ ոչ պարտական չարեաց ։ նոր։ ՚ի քոնն։ հբ։

*Ոչ ոչինչնք զանց արար դարձիկեղէն կարծեաք , և
անհրեշտապարար խոստմանցն այ հնազաց ։ ասրփ։ յակ։ 7։

*Պատճառ մեզ ։ ։ ։ մի ոչինչն անցելոց ։ ոգեղ։

*Ոչ ինչ այսքանեաք լցան՝ լեցան ։ նոր։ գով։ ասաց։

Ասչ ՚ի յետադասին՝ ՚ի յեզականն համաձայն դնի։ պր։

*Ոչն ոչինչնն գլուխ քո է ։ ։ ։ ընդն։ ԺԱ։ 3։

*Պատճոյց զբազում քոյ ազգի ոչինչնն ։ ասղ։ 70։ 18։

*Այսմ տագնապէ յոչ վիրկեաց զմեզ ։ ոսփ։ 15։ յորփ։

Ասկ ՚ի յոգնականն՝ անհամաձայն դնի ընդ ընտրոյն։ պր։

*Ոչբարածոցս ոչինչնն արար խաղաղուէ ։ ասրփ։
ե։ պեո։ 7։ Ասբ ոչինչնն յետադասեալ յոգնական բա-
նիս ասրածոցս՝ եղեալ է ընդ ընտրոյն անհամաձայն ընդ նմ։

Ասատ այսմ է տեսանել և ՚ի սոսին։

*Ի վախճան նշանաց ոչինչն զերկնչին դնէր ։ կոչ։ ԺՀ։ 20։

*Ուռ սկիզբն և պատճառ բարեաց ոչինչն ։ նոր։ յԷ։

*Ոչ ոք ։

* Ընտանի զդլխաւորսն գաչեցոյց՝ չտէ՛ր մ՚ծքին՝ ։ քաղ. գ. 6։
* Կոտրածակից լինիլ որդւոյ հօր յանդիմանն առնոյն ։ ոսկ. ա. 37։
* Հանդերձեալ՝ն արդարք ամ՚ հանդերձ՚ի նոսէ ։ մծբ. ծլէ։
* Օրհնեալք աչեցոյց առ՚ի յօրհնելոյդ օրհնեցան ։ նար. ծը։
* Աիրելոքը այլ աչեցոյն՝ հաւատովը արդարացան, և արքայութեն արժանաւորք եղեն ։ սարգ. յակ. 6։

Առ գիտելի է, զի սա յօրժամ նախ զրիւ հանդերձ էլնէր ածական, նախ զիրն բաղադ անդամ կրկնի՛ զիւր եւթ, և՛ զիւր այնը՝ յօրյօրում՝ պ, ։ Աչեցոյց զարդարութիւն յաւուրն՝ի կնանս քո ։ ծօբ. 4. 6։

* Ցամա՛ զհրացոյցս չարուն ամրոյ հնաս լինիլ ։ յովհ. ի. 6։
* Աչեցոյն հնաս ժամանակ, զի չաւուրն զկնի՛ զնա անուն՝ զհինգ՚ի քաց բարձցոյ ։ եսայ. վ. գլ. ե։
* Օ հպարտութիւ չաւուրն՝ի քաց քնկեցոյ ։ եբ. 12. 1։
* Աչխատեցեն արտասուօք զմեռս գնամ ։ ծոգ. ա. պեռ. 11. յորդ։
* Գ՚ըն՚ի ի մեռոյ եւ չաւուր՝ ։ ծոյն. ա. պեռ. 6. յե՛։

Այսոքան վերբերեալքն անուանդ, որք են, Ա. յաւելիւք, այդպիսի, այնպիսի, այսպիսի, զոյնպիսի, նոյնպիսի. այսքան, այդքան, եւն.

Արդ եթէ ածականն վարկին. և՛ի յետադասէն միշտ համաձայնին ըստ կանոնի ածականաց. ի՛ հակառակ հարկին ուրեք և յետադասիլ այդ ։ Իսկ՝ի նախադասիլն երբ՝ի բազում անհամաձայն դնին. պ, ։ Աչքամ առուելն այսպիսի անկայ ։ գրիգոր Նազիանզոս։

* Այս եւս լոկ մարդոյ մահուշաւի ձգնել, քան յայսպիսի օրհնաց ուրանալ ։ եղիշէ վրդ. գլ. է։
* Աչքանաւորեացն նոյնպիսի ուրախութիւ ։ վարդ. հարց. ի։
* Աչդ առ այս ահա պարտական լինել ասելն, զի լինելիք մեղ յայսոսիկ վճռոյ զերծանել ։ եփես. ի. 36։
* Օ՚ն ըմէ՝ի մէ՛ր մեղ մեզ՚ըմ գրչացելոյ ուրախութիւն եւս յերկինս, ծրչափ ասել՚ի մէ՛ր այսպիսի ազգ ։ հովհ. ի։

Լոկ երբեմն համաձայն դնին՝ի վերջաւորութիւն. պ, ։ Յայսպիսի ոգիք մեր յայսպիսեացդ առն վճռոյ ։ խորսոն։

* Զ՚ի քաց երթալ յայսպիսեացս ոչխարդ զհատ գոյլոց ։ ընդհ.
* Կարդալ զարդարս արժանաւորս՝ն այնպիսեաւ քանզ հաղորդ դառանել, որ ճնացականն՝ի ։ ծոգ. ա. պեռ. 3։
* Օ՚նդրդ բժշկութիւս սմանէ իմ եղիցի՛ զ՚ի յայսպիսեացս տալ ։ նարեկ. զ՚ի քառն. խե։

անզգայեալ ցաւոյ ուսուցեմ ‖ . Նաք. ին.

*Օ՜ Ինչ աղէտք տարակուսի են, որ ոչ գործին յերկ-
բայինս ‖ . Եղիշէ վ. Գլ. Ե.

*Օ՜ ի՜նչ օգուտ էր մեզ այսքան ազատից համառօտել գիտ-
նոց . . . Թիւրեալ զաւետիսն ասէ ‖ . Տաճկաբ. առ քրիստ.

*Օ՜ ամէն՝ չարս հատարեցաւ (վարիխեցին), և զանձն
միայն յարդարուն կացեալ , և ընդ ինչ շահ անտի, կ
այլք նախանցելն առ նոր լաւութեն ‖ . Եփեսաբ. ին. 10.

Բառ այսմ և հարցակատն անուանս ինչ երբեմն իբր դոյ-
կան վարի առանձինն , և երբեմն իբր ածական յարի
յանուանս. որ, *Կրկ արդ՝ ընդ ինչ հայիմն այս ամ արթ-
նու ես ակտբ ‖ . Եփեսաբ վերջ. ին. 36.

*Ոսածկէ (բանաստեղծն) խաբէութիւն իբրու զ կիկրո
բարբոյն և չարին, եթէ ուսոյ և ընդ ինչ իրս գոյանայ
սաղմ. յայլ. 4.

Ասի հարցակատն անուանքս՝ որ, որքան, քանի, որպի-
սի, զինչափսիսկ, որք իբր ածական վարին, հասարա-
կօրէն նախադասին անուանց. երբեմն առանց համա-
ձայնելոյ. որ, *Ոչ մահուամբ յորպիսիսկ կենդանութի
փոխեցաք սիրելով զեղբարս ‖ . առգ. ա. յովհ. 6.

*Որ մեծատունք, կ ոչ թերք զայնպիսիսկ զբարիս կո-
րացին կիւրել , ոմք աղքատքն և տդէտքն ‖ . Նոյնն. յայլ.

*Որանի անգթութիւն անչնորհ դիւապրեալք ‖ . առն. ա. Կոր. 10.2

*Որանի զաղտնի ծռիս իւր ունիմ ածէ ‖ . վարք հայց. ին.

*Որ՞ան ողորմ չգտանիմք արժանի ‖ . լամբ. պատ.

*Որոխանի վատաց յայր Թշուառութիւն անկաք ‖ . գէդրգ.

*Օ՜ ինչպիսի հնարիւք լուծանել կարասցուք զկապ սիրոյ
պարսկայնոյն ‖ . Խոր. ա. 24.

Որպէս երբեմն համաձայնութիւն ևս դնին, մանաւանդ
որին և որպիսին. որ, *Որոհմ կորստեան և զհնին ան-
կալուն ոչ ես առաջի ձեր ‖ . Ընդհանր. Կողբ.

*Որդ որմէ ծառայ հասեր առ դուսա ‖ . պաս. 13. 58.

*Որովք այսորիւք հաշտեցայք ընդ քեզ ‖ . Երեմ. 5.7

*Որոշեցեալ տարակուսանացս խաւարք՝ լուսաւորելով
յոյսով կենաց խաղաղեցից ‖ . Նարեկ. ’ի քահն. ին.

*Որոշանէ հրկիզմամբ Թէ՛ք հաւքերեցցես այսքանեաց
պարտուց ‖ . Նոյնն. ’ի քահն. ծգ.

*Օ՜ այսպիսի կարծր Թէ՛ք նիւթոյ . . . ոչ գիտեմ զի
պնդեալ լրայց սիրտդ հրաշակերտեաց ‖ . Խոր. ա. 15

*Որդ

*Ինդ ոքեմեսամ չարեցի զնկից լինելոց նմա։ սարկ. ա՝ պետ. II։
*Ընդ ամենայնի չեցցես արժանի։ երկն. գով. նոա՝։

Ա՛ման տանուհան անուանանց, Ամեն. ոք. նման. ինչ. ըն չ այս ին նա՝ չ, ու նման, իշ ու ուն. որ ոք. որ ինչ. ոչ ինչ. ամ ինչ. որ ինչ ամենգամ. նո՝։

Սոքա երբեմն ինքնին վարին՝ ի բանս իբր գոյակցանք. այր, *Ամ իշխ, և ոմն իշխի։ խոսրով. ՚ի տէրն. ծնգբ. *Ոչ ոք զանհան իշխանութ կարէ ասելով, և զանբիծոյ թիս կեցուցանել, Թէր արդար է։ սարկ. ա՝ պետ. 4։ *Այլ ոչ յաղիս մերոյ ացն ինաւս որսացեալ։ լամբ. պա։ *Օմի և վնոյն սուսեր ոմանց բարւոք՝ ի կիր արկանեն՝ էգիմ Թշնամեացն նուաճ. զինեալ։ և ոմանց՝ ի չարն՝ առ սիրելիս ի՝ ընծան նուիրեալ։ շնորհ. ի՝ ընդ. *Ի մերձակայիս չիք ինչ, որ հաստատուն ունիք զուրա խութիւն։ եփեսիա վերջ. ՚ի տէրն. ղա՝. ծ. 20։ *Ոչ ինձ ասեմ, և ոչ ինձ ինչ. Ակնարկեմ։ նորին. ե։ *Ոչ ինչ ունիմք, և զամ ինչ ունիմք։ ե. կորնթ. 6. 10։ *Օ՝ ոչ ինչ դիանգամ խոստովանին ոք, կորուսանել, եթէ զմեզս՝ և եթէ զարդարութիւն։ սարկ. յոհ. 9։

Ա՛յլ յորժամ վարին զբ ընծանանց կիր ընդունելոյ, թէ՝ ընդ, լինին իբր ածականք մատուցողիցբ նշանա կուն նոյ. պր, *Ընդհատ կին ե ընծայիս։ եփեսո. ծ՝ ե. 4։ Ուր կին ե իբր ածականն աշխարհին, մատնատուրեալ զնը շանակութիւն նր՝։ Ասա այսմ ե և՝ ի սոսին։

*Օ՝ ոն զեսպան ձեռ նիւթանալ ատելոյին։ եղիշ. ճ։
*Ա՛չ կամեցաւ, թէ մարդկային ինչ իբր նպատակ ածայ նոցն լինելոյին։ եփեսիա. ՚ի յոհաննէսէ.
*Ոչինչ ունիմ նոյնէր. բեզ յանձնէ տալ։ յն ոչ ինչ նոյնէր ունիմ տալ բեզ. լամբրոնացի. ՚ի տէրն. սաղ. 53։
*Ինչ ինչ և յատուցող բնկալան տեղեկութիւն կարգայ։ յն ինչ ինչ տեղեկութիւն. այս է, քանի մի. լամբ. պա։

Սոքա՝ բայ ՚ի բառէս ինչ, ՚ի յետագասին անուանց կիր ընտնելոյ, երբեմն և ու՝ ի նախադասին, եթէ իբր մատնատուրիչ նշանակուն նոյ վարեսցին, Հարկաւոյն Թուով և հոլովիւ համաձայնին ընդ նոս. պր. * Օ՝ դաղ Թեալան անդրկնդարձուցանէ՝ բայ ՚ի նախատրել. ասելով, որոյ անուն ասայ կոչեր։ խորնէն. ե՝. 74։ Ա՛ր բառս ասենք՝ լեալ ի իբր ածականս մատնատուրիչ նշան ակութիւն

անուանակ՝ ի նախատրեն, համառձայնելով ընդ նմա Թուխ և հոլովիւր։ Սա այսմ է և՝ ի սասին։

*Ոչ ելը որ Թագաւորի . . . պատահանալ պատուհասից նեղ ոմն՝ ի ծառայից, զոր ունի չարութիւն առ Թագաւորն, ինձա հնարք Թաւիղ ։ ԽԴՆաա. Թ. 15։

*Ես չէ ընդմանկան ոմն՝ ոգւոյ ընարութիւն եկանել։ Նաբղ։

*Ընդարձակ իրը կշռօր ամէն՝ դատել ։ առած. Ա. պես. 9։

*Պատուհասիւրաց ամանց դանձս առնլի դնել ։ յովհ. խոհ։

*Ես՝ ի ժամին եմ՝ այլ ժամիկը՝ ի նմանի գոյացան։ եղիշ. Ե։

*Ոչ ամայ յոյսին ոչ պարտաւորել ։ Նաբեղ. ի քաղն. Կբ։

*Հաղիւ ամանի՝ ընծային օժտուիր զնա պատուհասիրել տայ նմ և զմարգարտուին վերկանել ։ յովհ. խոհ։

Ընդունի և առանց իրիւր համաձայնութեան դնին, պ.

*Ընծի նմ ցանկացաք ։ Հեշտ. ընծայ. Ջ. 10։

*Ցա առ անդի ազնուականին նմ ցանկացեալն։ Ես. ԽԲ. 11. 16։

*Ընդանի իրը Թաղաւորի նմ ջուր՝ ի ծովին ։ առած. յովհ. 11։

*Ընդ եր մարգնեմ քանակութիւն այլ ոմն եղբօր ։ վարք. հայց. Ը։

*Յոյսաստ ոմն մարդարէին. . . գայլ ականջ՝ ընդ ինայ յոյսին ։ Նաբեղ. Ե։

Նակ ինն՝ ի յարձին՝ ի յոդնկին, ուրեք ուրեք ըստ հոլովմն դնի համաձայն, և բուռ Թուխ անհամաձայն. գ.

*Ընդանց յանցանաց իրէ՝ դատիլ (զմեզ) ։ Եղիշէ վրդ. Ը։

*Ընկեր առ կայսեայ աւետ իրէ՝ կասկածանաց ։ յովհ. խոհ։

*Ընտրեալ իրէ՝ տանջանաւք հատանել զնա։ Ճառընտ.

*Օրինաւք իրէ՝ ոչ վարեցեալ ։ ի Նոյն։

Սահի՝ ի վերայ, եթէ իրը մանուած որիշ նշանակութեանց վարեսցին. քանզի ոչ, ըստ և ինչն, հաստատիւրն՝ ի յարձին յանուանս և յընդունելութիւն՝ վասն մանուածոյ զնշանակութիւն նց իրը աճականն՝ առնուն զնոսին խնդիր ընդեանց. որ, *Ոմանք՝ ի զօրականացն եկին՝ ի քրիստն ։ վասն առելոյ, ոմանք զօրականք. Տպ. 28. II։

*Ոմանք ևս՝ ի զարթանողացն. . . հոլեան ։ յովհ. խոհ։

*Պատուիր մեզ ոմն՝ ի հարանցն ։ վարք. հայց. Թ։

*Ով ոմն՝ ի հաւատարիմ ծառայից իւրոց՝ ի գործ առաքելոյ յերկիրն հայոց ։ եղիշէ վրդ. Է։

*Ով եթէ միաբանեիցին տարերքս , գուցէ ոչ՝ ի կարճամատ. . . անտապական զնա կարծէր ։ ի Նոյնն։

*Ոչ զոք՝ զոյիկ՝ ի մարդկանէ ։ Ճառընտ. ի Լուսաղէն ընթերն։

*Տնաւնէնչ յիմաստնոյն ամէն ելեալ՝ ի նմանէ ։ առած. յովհ.

Ըստ

Ընտ այսմ վարին բիւր անդամ և Թուականն անուանեալք. եւ ամուսնանալ՝ բազում, յոլով, սակաւ, եւն. որպէս յայտ է յօրինուածոց եղելոց ի խնդրատուէն Նոյենէ։

Այլ ասա գիտելի է, զի ի հայրապետական Տոլոմէա յոյժ ազատասէրն ոչն և ոչ, Թէպէտ հնարիւրն նախադրէն դնի ի վեր նախընթացին, բայց երբեմն դնի ի վեր ոչ միայն, և այն՝ յեզական։ օր. *Յիսէնն նախահայրն ոմն, որոյ անուն օտար կոչէր ‖ . ինքն ասելոյ, զնախահայրն ոմն. ոչ միայն Տաճառ այսմ և տեսանել և ի տոմին։

*Վասիլ զոն ասէն եկեալ ‖ . իբր զդասիլ ոմն. խոր. Բ. 51։
*Ինքեալք տեսիլ մըզբել զոն ‖ . իբր զմըզբել ոմն. ա. կ. ա. 33։
*Անել առանձին ոտանիլ զոն ‖ . իբր զոտանիլ որ. վեր. դդ. Ը։
*Ընդէն յանդիմանն նոյն ասաց զոն ‖ . իբր զասաց որ. պաս և զգազանն. Բ. Նե. 14. 30։

Գիտելի է և սա, զի ի մէջ այն ենն և քն բազում ուրեք երբ զարդ դնին. օր, * Ո՞ոյ վասիւաք արտասրոյ այսպիսւոյ ենն տեսանելմբ սահմանի ‖ . խոր. ա. 31։ Ի՞ր բազդ ենն՝ երբ զարդ դնի. զի կարէր առանց այնր ոչ դնել այսպէս. զբոյ վասիւաք արտասրոյ այսպիսի ս սահմանն տեսանելմբ։ Տաճառ այսմ և ի տոմին։

*Հայր նա յաւէտ ենն խորհուրդ խաստուբ զպատասխանիս պատգամացն զարձուցանէր ‖ . յովհ. Նիւս։
*Ընդ ի բազմոց նորընծայ ենն հնարամեծարուբ ակն կալեալ սպասէր ‖ . նոյնն։
*Ո պատճառս հարստուբեն մեք ենչ ոչ գիտեաք ‖ . եղիշ. ե։
*Ի՞ ողորմութբ խնդիր սիրեցի զքեզ և ոչ մի քո ենչ ‖ . փիլոն. ե։
*Տես զու, զի ոչ ի տանջանաց եկեալ ենչ ես ‖ . ոսկան։

Ստանալ գիտելի է, զի ուրեք ուրեք զօրութբ դնին մասնական անուանք, և ի խնդրոյն խմանին. օր.
*Կուզէ սատակիլ ի նոցանէ սր ‖ . ելից. 19. 22. և 24։
Ա՛ր զօրութբ կայ մասնական անուն, որոյ խնդիր է քառս ի նոցանէ. ոմն կամ. զուզէ սատակիլ զոմանս ի նոցանէ։ Տաճառ այսմ և տեսանել և ի տոմին։

*Ոչ խառնեսցես ի համբարս բարեացդ զոմ ի չար բեացն խնդ ‖ . ոխէ ասէլոյ, ենչ ի չարեաց խնդ. Ներս. Կ։
*Ոչ ումեք Թողացուցից ի մեծամեծ հարուածոյն ‖ . փիլ ասելոյ, ենչ ի հարուածոց. եղիշէ. Բ։
*Մանկեաց յաշխատուբեն ‖ . ոխէ ասելոյ, զկնն յաշխատուբեն զ. կամ. ասաղ. 118. 136։

Այսն

Այն հանճարեղ անձանց՝ Աստ. երկաքանչիւր, և իւրաքանչիւր։

Սրբոց երբ ուծացական վարքին, բազում անգամ գտնուի ունելով զդէպս ակամայն. զի, *Սկիզն հրաման ձայնակցեցի՛ ի յանցանելն ‖ . համբառնացի. ՚ի Ներսէս. սաղ. 30։
*Երբեմն աղօթիւք տօնողացս ողորմեաւ ‖ . շար. ՚ի Ներսէս։
*Խոստանիմ՛ի վերինէրոյ արմատոյ սրբազանացիւ ‖ . ՚ի Ներսէս. տաղ։
Ի՛սկ յորժամ յարին ՚ի դէպ յակամայ, հասարակօրէն նախ սկսեալ նշէ, և երբ՛ի բազմամարդ ժողովոյն դնին. զի, *՚Ի հրաման կողմանէ դէտոյն. . . քանակեցեալ ‖ . Խոռ. ա. 29։
*Այո՛ երբ արդեօք՛ի կիր գայցես արիւրք, եթէ ոչ՝ սակաւ հրաման կարևոր լինչ պիտոյիցէ ‖ . Նահապ. ՚ի Ներսէս. յովհ. 5. 18։
*Երբեմն ծայրիւք. . . ծածկեալ և յեղակարծաց բնութեց ‖ . Ընդհանրական. ՚ի Ներսէս. հրեշտակաց։
*Այլ և հակիւրուեղ և երբեմն կողմանեցեալ ‖ . Նոյնն. Ներսէս։
*Ընդառաջել և դուրս երբեմն մատաց ‖ . Եղիշ. Խոռ։
*Իրաւանց գործոց հատուցմունք լինելոց և. և խորհրդոց և բանից քննութիւնք ‖ . առակ. ա. պեղ. 9։
Բայց երբեմն և՝ այլ սակաւ ուրեք հանաձայնութիւք դնին, մանաւանդ՛ի դէրքանուանս. զի, *Աստ հրամայեցի բանիւ սոյն այս յայտնի ցուցանել ‖ . Խոռոբաց.
*՚Ի հրամայ աւուրն ածին զինս առաջի նոր ‖ . ածող։
*Շահեմարան գանձուց (և սկերտ) երբեմն ՚ի մէզ, չարին ասեմ և բարւոյն ‖ . առակ. ա. յովհ. 6։
*Տեսցուք զերբեմն ժողովոյ սէր բարեբախտութիւն ‖ . պիտոյից։
*Ընտանեկին անվեհեր վարքով զհատուտացեալ հոգւոյն երբեմն ժամանակի ‖ . յովհաննէս Ջրնկ։
*Այլ զի երբեմն ժողովոյն՝ չարաչարութիւնք յոյժ աննման նիրք են ‖ . յովհ. Խոռոբ. ՚ի Ներսէս։
Եւ ևս՝ եթէ բայ անկեալ՛ի վիշտ, հասարակօրէն հրամանաւ դնին. զի, *Բայց հրամանէ ոչ ի գանդաղել ասել օրինաւորութիւն ‖ . ՚ի գիրս պիտոյից։
*Որպէս՛ի հրամանէ ասէ յաւետարկի ‖ . Լամբ. ՚ի Ներսէս. յայտ.
*Ետոյս չերբեմն ասելոյ տայ կողմանեալ ‖ . ՚ի գիրս պիտոյից։
*Ասա երբեմն ժողովոյն խնայեցեալ դատաստանեցի՝ զլիս և զնոյն յայտնի զհնարուածսն երբեմն ‖ . յովհ. Խոռոբ. ՚ի։
*Ընտանեկան երբեմն ժողովոյ երանեան որդիքդ ‖ . առակ. ՚ի։
*Որպէս զհանդիսիցն գուշանալդ . . . երբեմն ժողովոյ

ցուցանէին զօրութիւնք ։ ՚ի Գերս պետոյէ։

Ասացի ՚ի վերոյ՝ հասարակօրէն նախադասէն. զի հաղիւ ուրեք յետադասէն ոչ. և այն ևս գրեթէ առանց հանդանձայնութեան. մանաւանդ խոփանչխոն. զի *Ալէլ գրօշից անգիմ խոփանչխոյ՝ տեղեկանալոյ ՚ի նմանէ ։ Եղիշէ. ։ Որ խոփանչխոն եղեալ է առանց հանձայնելոյ եւ անուանդ՝ գրօշից։ Նոյա այսմ է և՚ սոսին։ *Վերնոյն բանիցն խոփանչխոյ՝ ոչ գտաւ ։ Վեցօր. ։ *Բաղմանս կատարեցին ՚ի գարս խոփանչխոյ ։ Եղիշէ. ։ *Նահապետ ես մանուկցդ զմարդիկ խոփանչխոյ՝ ՚ի ձեռս քոնիերի խրոյ ։ պատ. 11. 6։

Իսկ գառս ջեռ՝ յոչնապէտ անուանեալ ոչ յետադասի. զի ՚ի անդրանկան. այլ ՚ի յետադասիլ եզակեան անուանցն իւր հոլովին հանդանձայն դնի. զի, * Ի գալուստ աւուրն ջեռոց զօր հառաւնէր ։ ա. Նահ. 4. 28։

ԳԼՈՒԽ. Ը։

Յաղագս հանդիսանաւոր պերանաւանց ընդ պերանաւանն։

ասնձայնութիւն դերանուանցն ընդ դերբայնուանս յայսմ է, զի եկեալ սոցա միմեանս հանդանձայն թուոյ և հոլովիւ՝ վարին ՚ի բանս երբ նոյն, այլ երբեմն մի դերբանուն։ Իսկ ԹԷ միայ իւր որոյ բին, գիտելի է, զի ՚ի միջ այ էական դերբանուանս ինչն՝ յաթե յայլ սակ դերբանուանս՝ իւր իւրաքանչիւր դիմանց նոցին, (բաց ՚ի առաջակնայ)։

Ես նախ՝ յորի յէակնոյ. զի, * Ո՞ այլ խորտակեմ, և ես ինչն անփորձ եմ ։ Դաբէկացի. ՚ի քանն. հա։

*Ինքն ասես, ինչ ինչեան ժողովիմ (զինչս, և զգանձս) ... անզգամ գտանիցես ։ առակ. յակ. 2. յորդ։

*Ինքս արդ՝ զի պատկեր առեղծաց այդ, պարտիմ զինեալ նուէր սիզբնաւորելոյն ՚ի Տէր ինչեանս բերել ։ Խորեն։

*Ինձ ինչն... յարմարեալ զաղաչանս ։ Դաբէկ. ։

*Ո՞չ ելինչնդ առ արարիչ դատաւոր կամաց քոց, զի Թողցես՝ և յինէն գոցես Թողութիւն ։ Խորեն։

*Այլ որ ՚ի քահանայիկ առանց դիտելոյ զնուագումանս՝ Թէ մարդոյ միայ ասացն են պիտոյանք՝ ընդունի ինչ։

Նոյնէ՝

Լսելիք՝ յարբի՛ ի ցուցականս, և ուրեք ուրեք նաև՛ ի յա-
րաբերիչն ասի. ձ, *Աղա ինչո՞ւ զմեզ մեր բռնա՛կալեցի՞ք37։
*Այն ինչո՞ւ մոռացումն առնէ այսահիքը բարձանցն կա-
մալուածէ՞ն ։ Նաբեհայք. ՚ի բառն. հե։
*Այն ինչո՞ւ այս անօրէնն գայլենոս կուտեաց առ ինքն զօր
բազումս ։ ՚ի վարս առնելեաց։
*Աղա՛ ինչո՞ւ եհաս զիս յոդի ։ աբեխոսկնէս վէպ։
*Ո՞ւրդն ինչո՞ւ դերիգազ մեզ հոլիւ՛...կացուցանել։ ափեն։
*Այդ ինչո՞ւ նա մերս ալ զմեզ ։ ԹԷոսոս. ՃԸ. 44։
*Ո՞չ յիւրում լռուցանեն գիտել զնմանսս գրոց, ոյք և ոչ
նոքին ինչո՞ւն գիտեն՝ այլ գրեցին զգիրսն ։ սոփ. յոյն. 8։
*Ո՞ւմբուրք հնոյց սկսաք են առ՛ի բժշկուե՛ն՝ կ՚ասէ ին-
ձո՞ւն հիւանդին, և կ՚ասք աղաչեն մեզ նոր ։ Նոյնն. յոյն. 11։
*Այր ինչո՞ւ արժանաւոր բժշկուե՛ է ախտացեալ, զայլոց
ցաւս գնահատ կարէ բժշկել ։ Նոյնն. ա. յոյն. 5։
*Բանդել և բժիշկ, ոք ինչո՞ւ ողջ է բնաւ՛...եթէ հե-
ւանդաւե՛ նոր եղև պատճառ ։ Նոյնն. ա. պեր. 6։

Այնպէս յարբին ըստ մեմեանս նաև ցուցական դերան-
ուանք. ի՛ր, *Աղա այս արամ՛...ժողովել զքաղմութի՛ն
քոռանդ առանց քաշտաց և աղեղնաւորաց ։ խոր. ա. 12։
*Այդ այս Հայոց զաւանեսեան յարատեանցդ է՛ի գերել
մանուցին ։ Նոնոյ. ՚ի Ցնէ. յոյն. ԻԻ. 26։
*Այն այսպիսի վհատէ և ամբընկալէն պօղոս ։ սոփ. ա. պեր. 8։
*Օ՜այդ ինչո՞ւ եւս կասե՞ս ։ առն. հոռոմ. ԲՃաս. 12. յոյր։
*Այդ այս ա՛ և այժմ պատուհէ զհարցանեցեան ։ Նոնոյ. 2. Ի։
*Այդ այս է և այն՝ զոր առաց ՚ի մատթէոսէ, մի գանձէք
ձեզ գանձս յերկրի ։ Ներսես. վէպ. ՚ի Ցնէ. ղօս. ՃԲ. 33։
*Այ՛լ ինչո՞ւ պատքառաց տացի՞ ։ վարդ. հայոց. ծԲ։
Այրքա երբեմն անհամաձայն և դնին, Լեհ պիտու՛ ՚ի սա-
կաւս. ի՛ր, *Այդ առա՛ս նախ քան զայդ՝ զանօրէնն լեզուս
իւրեանց ածեալ էին գերկրաւս ։ յովհաննէս էջմ։
*Այ՝ սոյն խոկ յայսոսիկ նկրտեցեր ։ սոփ. Ը. պեր. Ի։
*Այդ այսմ պօղոս վհատիլը անձն ։ Նոնոյն. Ը. պեր. 3։
*Այդ յաղագս սոյն և այսր իրն յանդգնութե՛...նեղ-
վեալ հերքեցան ։ շնորհ. ընդհանր։

Գ՚ետեղն է, զի երբեմն նաև ուսցական դերանուանք
ածականք յարբին ՚ի ցուցականս, ուր իբր ածական
նոքա, այլ՝ անուանական յորս, յարբին ի՛ր, *Այդ ի՞նչ է այդ
այդ՝ մեծ պատուհիդ ։ Եղիշ. Ը ։ Այ՛ր գերեանուսս այդ

ի ամենայն պարտուէն, և ոչ այլոյն։ Ասա այսմ ի և՛ի առաքե-
* Ղազարոսդեանցն արդարութ ժողովրդեան տամ այսմ,
զոր սիրեցեր ‖ Եզեկ. 15. 13։
* Որ այն իմ ժամանակ, յորժամ յոգնաղանդն վերա-
բերի բուսական ‖ ՚ի գիրս պէտոյից։
* Որպիսս ձեր այս խնդ ի և անդադար ‖ Ը. օրին. 21. 20։
* Ո մարդին ձեր զայս պարտ ի առել ‖ վարդ. հարց. ը։
Ա՛լ ասա պարտ ի նկատել, զի յորժամ երկու զերան-
ուանք յարին ՚ի միմեանս, եթէ երկարքին և՛ և ի միոյն
ից հականն, նախդիրն հասարակօրէն դնի ՚ի մէջ առաջ-
նոյն. պր, * Ո այս անձամբ անձին բազում անգամ չիս
ինչն ծանեալ ‖ լամբ. առակ. 37։
* Ո մեղ ինձ անս մնառացուք բոլորիցն այլ ‖ խոսրով.
* Պահու ի . . . ինոյն ինչն զինչն անուանկ ‖ արիթ. յայն. 9։
* Ինչ նոյն ինչն որդին կորուսեան մարտնէ ‖ հիւսուցչաբա.
Ընդհակառակ ուրեք ուրեք ՚ի մէջ երկուցն ևս դնի. այլ այս
ի սակաւս յայժ. պր, * Այս ոճը երևեցաւ զղջումն . . .
ինոյն ինչն յայդմ, և ՚ի ծնունդս նոր ‖ լամբ. հատ.
* Ո միածինն զնոյն զինչն համարեաւ ‖ առ. ը. 38։
* Ո նա զինչն զօրհնոդիցն կացուցանիցէ նոյ զատախտակ ‖
Նոյնն. ը. 40։

Նոյ եթէ զերանուանեալքն իցեն երեք, յորոց միոյն կիս եր-
կուքն իցեն հականն, կի իբր հականն, նախդիրն դնի
՚ի մէջ առաջնոյն և վերջնոյն. պր, * Ա՛ ոչ զի ՚ի նոյն ինչն
՚ի նա հաւատացաք և խոստովանիմք ‖ առիթ. ը. յոհ. 9։
* Ո նոյն ինչն զնա առնսէն յերս ցեղ ՚ի միում երկոց ‖ փիլ. ընծ. 10։
* Ո նոյն ինչն զայս ՚ի բարձանց ունկնէն ‖ գրիգոր պրշտ.
* Ո սոյն ինչն զայն խորամանկութեամբ առեն ‖ առ. բ. 22։
Ա՛պա եթէ զերանուանեալքն իցեն ցուցականք, նախդիրն
դնի ՚ի մէջ ամենն. պր, * Ո սոյն յայս միտս երգեաց
զերեսնեալ մեծորդ սաղմոսն ‖ առիթ. ը. պետ. 9։
* Ո սոյն զայս՝ քարոզն խրատէ՝ միաբան խոստովանու-
թեամբ յապաշխարութիւն ‖ խոսրով. ՚ի տէրն. ծամագրքէ։
* Ո սոյն զսա գիտէ քանս եւ վերխարի սկսչին միա-
կամաւ զորձել (զաշտարարին) ‖ յովհաննէս կոլն.
* Վէրն և իմաստուն ինդ զոյն իսկ զայդ կամին ‖ առիթ. յոհ. 8։
* Ո սոյն իսկ յայսմ ժամու եղև իսկ և իսկ զառնալ (ա-
շտոյ) յոսափիկանէն ‖ յովհաննէս կոլն.

ԳԼՈՒԽ ԽԲ.

Յաղագս համայնաւորէ պերճանաճանց ընդ անուճանց. և նախ՝
Յաղագս համայնաւորէ էակից պերճանաճանցն՝
Ա՚ս. դու. լինքն. իւր.

երանուճանքն որովհետև այլևայլ են տեսակաւ, այ էակից, յուսյակից, ստացակից, յարաբերական, և դիմորոշական, այլևայլ օրինակաւ յարին յանուճանս, և այնպէս եղանակաւ համաձայնին. զորոց կամեցեալ խօսիլ կարգաւ՝ ասասցուք նախ զհամաձայնուԹիէ էակից գերանուճանցս՝ ես, դու, ինքն, իւր. է որս են և գերանուճանքս՝ ինձանդ և իւրեանց. (և և յուսյակից գերանուճանքս՝ սա, դա, նա, յորժամ ՚ի դոյծ ածին էակատասխս.)

Առաջ ասելիքն զսյակատասխս վասին. և քան օրինակի՝ զսյական անուճանց՝ լինին անուն բայի, խնդիր բայի, և խնդիր ընդունելուԹեանց. ոչ ունիմք ասել յիւրեանց տեղիս. Ա՚ս և՝ խնդիր նախադրուԹեանց. ոչ յայտ է յիւրեանց տեղոյ յատուկին մասին. գլուխ. ՃԸ.

Ա՚ս՝ ի յարելն յանուճանս՝ լինին ՚ի սախ՝ խնդիր անուճանց՝ զսյականաց և ածականից. ՚ի՛ր, * Ա՚ս ՚ի Հշնաւանայն քո գնե՝ եղև ՚քեզ այդ ‖ . գԵՆԵՍ. 57 : Ա՚ր գերանունդ գնե՝ ի խնդիր անուճանս ներգործից.

* Ո՛վ ուսուցանողիչ ՚ի՛ր ուսուցանել ‖ . ԵՐԵՒԱԿԱՑ. գով. քնոցեայ : Ա՚ր գերանունս ՚ի՛ր՝ ի խնդիր ածականս անուճանս դիտաւորիչս : Ա՚ր այս ունիս գտանել քաղում օրինակս ՚ի խնդրատուԹիս անուճանց.

Ա՚ր կրկրորդ՝ լինին յատկացուցիչ. ՚ի՛ր, * Ա՚ՒԼՐատ ՚ի՛մ ուրախ եղև յայր ՚ի՛մ ուստեակս ՚ի՛մ ‖ . ՓՈՂՈՍ. 2. 10 : Ա՚ր գերանունս ՚ի՛մ՝ (որ ի սեռականն գերանուճանս՝ ես), երկիցս լեալ ի յատկացուցիչ անուճանցս՝ ոչխր և վոսոպ : Ա՚ստ այսմ ի տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակդ.

*Ա՚յրեայ ելիցդ ՚ի՛մ տեղի՛ տուր՝ ՚ի քաց գնալով ‖ . ՅՈՎՀ. ՂԻ.
*Ձեռամբ ո՛ս կեցի՛ ՚ի հորստեանն ժամու. մատամբ ո՛ս ազդեա՛ ՚ի ատհմանին անձկուԹե ‖ . ԴԱՆԻԷԼ. ՅԵ.
*Ա՚ղաչեա՛ և դու ՚ի դիմաց Տեր զքՀՅասեդ ‖ . ՆՈՒՍԿ. ԼԸ.
*Ո՛վ ինչ գործ ի յեր ‖ . ՅՈ գործ ձեր զինչ ի. ԵՂԻՇ. Ը.

*Ին-

* Ընդէր ձեռս վախ անդրէն նմին մատուցանէր ։ Եղիշէ. ե.
* Ո՛չ ի նա ամենևին զմեզ հնարհաւք խոր ։ լմբ. հմ.
* Ահմանք քաջաց ասէ՝ զինն ի բերանոյ , որքան հատա-
նէ՝ այնքան ունի ։ խոբէն. հայոց. ա. պրոյ. 7.
* Ոգ օտարիս առաւէն կապեցար ցանկու քո ։ ԼԳն. ձղ. 12.
* Ո՛ր գրոց արդարութեն հանդիսէ՝ ներեցեր ։ լմբ. ասղ. 64.
* Ընդ՝ի Թևս Թևէս՝ նորա իմաստիցն հնձեմ ։ Նոյնն. պտռ.
Ընդդէմ լինին քաջայայտելի ՚ի ձեռն գոյական ան-
ուանց՝ համաձայնելով ընդ Թոմայ և Հուլիան. ոյ.
* Ոյս իմաստութիւն գնահատեմ ՚ի խորհրդեան ։ ասող. 8.
Ուր ինոզոսելին զ բացայայտիչ գերանուանն ես.
Ոստ այսմ ի տեսանել և ՚ի յայնմդ.
* Եւ արդ՝ ես երկրածինս մարդ՝ հնոցապատիանաւ ան-
կայուն գոյիւ զբաղեալ ։ նոսէ նոյն. ՚ի քոնն. ե.
* Ոյս հովիւս յանցեալ. և գոռ ոչխարդ զի արբինն ։ ե. ԼԿ. 24.
* Ոդ գլխոյն ընծայեցաք և ձեռ անդամքս նոր ։ ԼԳն. ե. 22.
* Ո՛ օյսու հետև ողորմեսցի ձեղ անձանց նենգութ ։ խոսք.
* Ո՛ երկիւղանալ նմին ինչ ոն բազմեցուլոյն ՚ի նոսա քեզ
զերկրպագուն մատուցանել ։ յովհ. խմոսք. ձե.
* Ոյն խակ որդիք օտարաց արդելոցին ։ ծնբ. ճոսք. ձե.
* Ո՛ոյն խակ զլիարհսեցիսն անուն՝ հաղորհ ։ ԼԳն. ձձ. 32.
* Ո՛ մերս զգեցաւ մարմին . և ՚ի սա ՚ի մարմինս աղա-
մայ, զոր հաւ , սպան զմեզդ ։ լմբ. ՚ի ներս. ոսղ. 118. 164.
* Ոյն սա պետրոս վա՛ն ընդ ձրագոյն իմն խոսքս ։ ոնոսյ. 21.
* Ոյն սա հայրն սիսոյն՝ մինչ մտանիկ ՚ի խուցն , մինչ
մակիկ զգուրս ։ վարք հայոց. գլ. ի՛ս.
Ո՛ղդ՝ յարին յանդիման՝ ամենևին համաձայն նոցին Թոմայ
և Հուլիան , Թէ ՚ի նախադասելն՝ և Թէ ՚ի յետադա-
սելն. ա՛ր , * Ո՛ղդ զմեզսոս արժանի արարեր վաստա-
սել զքեզ ։ յովհ. խմոսք. ձե. Ուր անուանս զնեղ-
նոյ՝ լսել ես ածական գերանուանս զնեղ՝ համաձայն
Թոմայ և Հուլիան. Ոստ այսմ ի և ՚ի սոսին.
* Ոնոգործեա՛ զնո զամենամեզս ։ նոսէ. ՚ի քոնն. լձ.
* Ո՛այս սպատերազմ նախ ինքն վանեալ՝ ետ մեզ ձրի
պրկութիւն . և ապա զօրացոյց և զտկարս զնեղ՝ նուիրն
զնոսա կալ ՚ի հաստատութիւն ։ ԼԳնոսիոս. ա. 69.
* Պարարակ զնոսան . . . . վա՛ն ձեր փոքրութեցս և անհնա-
զանդից և օտարացելոցս ես ։ խոսրով. ՚ի յոսոպ ենոսե.
* Վմարդն պոա, և ո՛ր ոսար վիրաք զվեր բժշկել ։ լմբ. ոտ.

*Ի տէն ներ հայցեմ ի մէրգասիրելդ լինէ թժկուել։ Ջ Ինչ
*Կոտ լուսազեսաբդ ընդհէր յուշարկեցայք զնա ի
նայն խաւարն ։ Եղիշէ վրդ. Գլ. Ք
*Ընդէն աւետարանեաց խաղաղութեն յեղ հեռաւորացն և
խաղաղութեն մերձաւորացն ։ Եփես. 2. 17։

Բան այսմ յարին սոքա բազում անգամ և յընդունե-
լութիւն՝ իբր յածականն՝ համաձայն նոցին. զր, *Ի-
զիարդ ես տառապեալս զմիածագին արարչագործութիւն
հոգւոյն այ թուեցից ։ Խոսրով. Ի-ր բառդ պատասխան
լեալ է ածական դերանունն ես։ Բայս այսմ է տես-
նել և՝ իբ յատաջնիկայ օրինակսդ։

*Ով յուսահատելոյս ինչ սիջնորդեսցես . . . . թէ ի
կործանեալս չեռ ակնարկեսցես ։ Նարեկ. Յ։
*Չնծայցաւ արարչին քնութեռ ի գտանելն զհոգեսանալս
դնեղ ։ Եգնատիոս վրդ. ի Տէր. գրէ. Ծե. 9։
*Կղէ որդի մարդոյ . և զտապարագնալքս գնեղ քնտանե-
ցոյց իւրում ածութեռն ։ Ասպէտ. ա. յովհ. 1։
*Ո առաւել քնտանութեռ ընդ նեղ հաւատացեալսս յան-
առնէ, եթէ ածէ մեզ ասելով ։ Խոսրով։
*Ձբ գեղբերկրեցելոյդ զտումարական օրհնաքանութեռ քա-
նիս երկրորդեմք ։ Նարեկ. փավ. Խոսքին։
*Պօղոս քնքնելոյն ընդեմ օրհնեց . . . գնեղ հետեւողնս-
բին ո՞ւսոյց չարին չար հատուցանել ։ լամբ. ապին։
*Իսկ ասելն՝ արդէն իսկ ի (նեռն) գնացոանց ասէ
գհերձուածողացն ։ Ասպէտ. ա. յովհ. 6։

Ա յլ գիտելի է, զի դերանունս քնչն՝ յորժամ հանգերձ
ցուցական դերանունամբս նոյն՝ յորում չանուանական կամ
յբնդունելութեռն, բազում անգամ իբր ածական վա-
րի, երբեմն համաձայնութեռ, և երբեմն առանց հա-
մաձայնութեռ. զր, *Ռանգի և նայն քնչն քսր վեմ ան-
ուանեցաւ ։ յովհաննես խոսորեցի. Գ։
*Ով նայն քնչն գհայր ընդունիցէ ։ Ասպէտ. Ը. գլխ. 2։
*Ով նայն քնչն գքահանայիցն ասէ՝ քարինքդ աղաղակես-
ցեն ։ Մատթէոս վրդ. ի Ճառն գալստեան տեր։
*Ոչ՝ ի ձեռն այլոց, այլ՝ ի նոյն քնչն յածելոյ ուսու-
նին միշտ գնմաստութեռ ։ գնորհալի. հրեշտ։
*Կոտ տեղի հաստատուել գՀոգմարտութեռն՝ ի նայն քնչն ի
խորհրդական բանիցս ։ լամբ. ի Տէրն. պատարագի։
*Ընդ հրեշտակաց բազմութեռքն՝ ի նայն քնչն ի վէր այլոն
երե-

երևեալ տալին վասն սոյն. եփեսա. ե. 15։

Ի վերոյգրեալ օրինակսդ երկու լինչ արժան է նկատել. մի՝ զի այսոքիկ դերճանուճանք չեն նախադասին քա-
զայլազայ իւրեանց. իսկ ածականացն ուրեք ուրեք նա-
խադասին, և ուրեք ուրեք չեն դնի։ Երկիցդ՝ զի նախա-
դին իբր ի բազումս դնել ի մէջ երկուցն և՝ յետ ի մէջ
դերանուանն և անուանն կամ ընդունելութեանն, և սակաւ
ուրեք ի մէջ միոյն։

Ի վախճան այսոցիկ դերանուանց զայս մի լինչ ևս ար-
ժան է առնուլ ի միտ. զի սուրբ Հոգին լինին յատ-
կացուցիչ, այլ ոչ յատկացուցանելի։ Այս ևս ընդհակ այսմ՝
թէպէտ լինին բացայայտելի ի ձեռն գոյականին անուանց,
այլ ոչ լինին բացայայտիչ, քանզի եթէ ի սակաւ տեղիս
ի, *Այս երկու կողմանցդ լինիցին մեզք՝ նոցա և չեղ-
ծուն ընդհանուր։ Այս դերանուանքս նոցա և չեղ՝ լեալ են
բացայայտիչ անուանն երկու կողմանցդ։

Այս ևս թէպէտ լինին սուրբ Հոգւոյն անուանց, ևս և ընդ-
ունելութեանց, և բայից, և նախադրութեանց, այլ ևս-
քանիք ոչ առնուն զինդիկս։ Այս եթէ ուրեք երևեսցին
առնուլ, այն է վասն բային՝ որ եղեալ է անդ կամ նկարգո-
ծութեան, և կամ զօրութեան։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ։

Յաղագս հոգևոյն պերճանաճանդս՝
Սա. դա. նա։

Որքա յորժամ Հոգւովն՝ սա, սորա. դա, դորա. նա,
վարին գոյականապէս. և ապա ևս օրինակաւ՝ ի
գործ ածին, որպէս առասպաւ այժմ՝ ի նախընթաց
Թաց գլխոյն։

Իսկ ի Հոգւովնէ՝ սա, սորին. դա, դորին. նա, նորին, կամ
նորուն, վարին ածականանայ. և իբր ածականք յարին
յատուածոյ յանուանէ՝ հաւանաձայնելով ընդ Հոգւոյ և Հո-
գւովն. և այս՝ հաւանարարօրէն ի հինգ Հոգւովս միայն։
Նախ՝ ի սեռականն. զի, *Յօսեցան մէնջ սոքին խորհր-
դոյ. յետ մէջ այսր խորհրդոյ. ընդհակառակ ի նաւակնա-
*(Օրինակ և արտաքոյ գործոյ՝ սոքին Հոգեւոր պայծա-
ռանեն զերդուս։ յետ այսր Հոգեւոր պայծառանեն։ Յոհան. ը. ի.

*Այս

*Ա՛ւ ի վե՛ր գոչէր պատուհասիւք՝ երկնալ ձեզ յաստեղս. առած, և լինել մշակ յարքունիս ։ ա՛ւ՝ և ի վե՛ր գոչէր պատուհասիւք երկնալ ձեզ յաստեղս առած . եղիշէ. Ը։

*Կամիմ յեկեղեցի երանել, և անդ վե՛ր գոչիմ իբրեւ զառաջն յոմն ։ ա՛ւ վե՛ր այդպիսիկ իբրեւ գոբծոց. 25. 9։

*Պատուհասն Աստուծոյ ծառայն է և ծագկին, այլ անվնաս որպէս է լինել ։ ա՛ւ նոյն ծառայն. առած. յով. 4։

*Ա՛հա ասեմ ձեզ առակ, ուր կարէք զաղաք իմաստանալ, ասէ ։ ա՛ւ նոյն ասէ. լիպառիս. ծղ. 15։

*Ո՛չ ոք ածէ զերեսացն և զհանգոյն կառասարեն ։ ա՛ւ այնպիսի առակաց. յովհաննէս նիռոպոսէց. Ը։

Ընկերոջդ՝ ի վերջահոտիւ առականն. ա՛ր, *Ա՛ւ զանգի այս քառասուն մասին կինքեցաւ և ձգմարտեցաւ առ այր մահու, և ես վկայեմ, կրկին հատուսանել ։ նար. ծբ։

*Քառ պին օրինակի առնելին մարդ արկին ։ ղեւտ. 6. 23։

*Ընդ ին քեզ օգնականին հետ եղեալ ։ լամբ. ոսդ. 62։

*Առարդարկին առաւել՝ նոցա՛նց իբրեւ զվեց հարիւրհազարեակս ։ ա՛ւ այնց իբրեւ. փիլոնէոս։

Ընկերոջդ՝ ի գործակիցն. ա՛ր, *Այլ ձեռամբ շինեմ և տապալեմ ։ ոսկէբերանոս եպիսկ. Ճառ. Է։

*Ո՛վ ին բանիւ՝ ի՛ւ զպատերազմին ։ ոսկ. ի՛ էջերէ՝ գոլ

*Ընդ ին վառատարուն նովին հոգւով հոչեցաք ։ եղիսա. ծբ։

Ընդերոջդ՝ ի պարառակիցն. ա՛ր, *Տապատատ արկից զառնեակն զդուռս դրան ին ։ ի՛ ճառընտիրս։

*Ո՛ւմ զբանակն ընդ ին տեղեաւ դուարեր ։ պսամ. ոսէ։

*Ընկեր եղո առնեն ընդ ին պատակ բռնն ։ ափթե.

Ընկերոջդ՝ ի նեղողսկիցն. ա՛ր, *Ընկայք ի ոմն վայրի զբանս ի լուսւ դադարեցուսցուք ։ ոսկ. ա. 10։

*Ա՛ր ի զին յատուսւմն ընդհանցին ։ եղիշէ վրդ. փւբ։

*Ընդ ին յատուսւմն կան ։ եղիսէ էսդերացի. ծբ։

Ընկերս՝ ի՛ւ ընդ ին ի ճանապարհի. ա՛ր, *Ա՛ւ զի ի ճանապարհի ընդ նմա ես ։ մատթ. ե. 25

*Ալ ոչ պիտի լսէ երբայ չարաչար . . . տանջեցի՝ ։ ափսե ։
*Պիտի մտաք խմայիք՝ և ար՛ի կարգիս կոյ ։ նեհեմիա ։ յոբ ։
*Օ տանն հաղորդս արար ինձ չարչարանաց ։ եղիշ. հայր ։ ղեւ ։
*Ալ գարձիր . . . նայէ ցանկութիւնդ վարիք ։ առգ. ա. պե. 3։
Սաստիկ՝ ի վերայ՝ ևս ոչ՝ ի հոլովիչն, սա, սորին. դա, դորին, ևս, վարին սահմանակս. և սահմայն բառ զամ սրիք ևս այսմ հոլովման և վարին գոյականատակս։ ։ *Յայտնեցոյ և լուիք պատասխանի իմոյ ևս ինձ ։ ընդ. պտ ։ Որ սինին գնի երբ գոյական ։ Կատ այսմ է առնառել և յօրինակսդ՝ որ գնին։
*Ալ վերջանեալ արտաքոյ ասացի՝ մարմնիկք են ։ սրգ. յակ. 3։
*Օ՜ մարմնոյ առնգի, և սիրոյ պտղոյ հետևեցայ ։ ընդ. առաջ. 12։
*Ի դպին կայ սիրտն և հրաշալին ։ գտանի անցայի. ճառ խոչ ։
*Ընդարատան ձրի՝ ի նորան շնորհ հիմն ։ առ. հաւ. ա. ճառ. 8։
*Հաստատ այս նպատ գատաստ ատելոյին ։ ընդ. առաջ. 78։
*Երանելի առաքելոյն քարոզութի՛ն, և նոցանց ձայնք ի՛ ամ երկիր հասին ։ հոմ. ։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Յաղագս հոգաւորութեան ցուցանելոյ պնդութեանն՝ Ա. յա. այդ. այն ։

Որպա միշտ իրք ածականն վարին, բացառեա՛ զամ զորութ ունելով զգոյականն. ինչ, *Ընդ՝ լսելով պայտոսին՝ և ո՛ առաւել զարմանայաւ. և մեծատունն՝ ար ոչխարանան առ պայտոսին, ևմի՝ և աղքատն պետրոս՝ որ հետաւորին մեծատուն էր՝ պայտոսին հրաշագործել ։ առգին. վեպ. յակ. 6. ՚ի ջնաւափրս ։
*Կամ պայտ իսկ տանէք զգորութի՛ն արարչին ։ ափսե ։
*Որ ինչ՝ ի խոր է քան զքեզ, պայն մի քններ. և որ ինչ հոգ է քան զքեզ, պայն մի հարցաներ. որ ինչ հրամայ տուեալ, պայտա՛ սէ զիմաս բոյ ։ հռչ. ա. 6։
Ալ յորժամ յարին սորա յանուանէ, ՚ի նահատակսն՝ հաստատակօրէն համաձայնին ընդ նա՛ ի՛ մոլով և հոլովիլ՝ բաց ՚ի քացառականաց յանդգելոց ՚ի ։ ինչ ։
*Տես զոր զբանիցեալն և զանձաւ խորհուրդն՝ միշտ հանապազորդ յոյս խորանին բնակեալ ։ ոսկ. ա. 10։
*Ալ յոգին տարակուսանց գիւրին է լուծանին ։ կիպ. գլ. 23։

*Ալ...

*Ամէն ձեռագ որտասցի ՚ի ձենջ վերկուէ ։ պիտոյից։
*Եւ զոր խօսիմն , ոչ եթէ քատ ամն խօսիմ , այլ երբեմն անզգամութիւ՝ ըստ կարգի այդց պատճառ։ Ը. Կոր. 11. 17։
*Ապաշխարութիւն չիք յայնմ աշխարհի ։ ՆԾԲ. Ճառ. Ղ։
*Ամէն և մեք զնճայնոս բանի խրատու առնեմն յայնց առաքելոցդ օգիս սերմանեսցուք ։ Ընդհ. Ընդհանր։
Բայց երբեմն և առանց հանճարելոյ դնին. գր.
*Եւ այս ներգործութիւքդս եցոյց զմարմնոյս անմահութիւնն, զի հրեայք դհարկաւորսն ։ Գրիգոր Նար։
*Ամէն բանիւք եւ բանայ զիմաստ կուսին ։ Լգնաց. ա. 36։
*Ընդ ի՞նչ է կորուստ այդ խղդիդ ։ Տաց. 26. 8։
*Կարծանեաս զանձն քոյ այդ ախտիւ ։ Վարդ Հարց. Ջ։
*Յայն ատեն վտանք և մեծուի է պարտաւոր ։ ԸՆԲ. ոսկ. III։
*Օձայն առեղծուած վարեր ։ Տաճկէն։
Երբեմն եւս միայն բառ հոլովին հանճարելին, և ոչ ըստ ինութեան. և այս յաւելու յանեզին անուանական. գր, *՚ի միտ առեք զմեծուի այդր չնորհաց ։ առգ. յակ. 4։
*Յայտ է՝ զի այսմ կինոց պիտոյ է օրինադրութիւ, և ոչ հանդերձելոցն ։ Խոսրով. ՚ի Ներս. Քահանգրքէ։
*Ոչիր դեղ այդմ վերայ զղջմունքն ։ ոսկ. ա. 33. յորդ։
*՚ի մանկուէ յայդմ օրինն անեալ եիր ։ Եղիշէ վրդ. Ե։
*Անեալ են այնմ կինոց՝ որք ոչն կերակրին պատուիրանօքն այլ ։ Խոսրով. ՚ի Ներս. Քահանգրքէ։
*Ա՛հա ժամանակ մեր ի վերայ է, և ոչ ժամանակ վարիւ ի յայնոսիկս ։ Խոր. ա. 20։
Եւս եթէ անկեալ ՚ի միջի քոյ, դրեմեզ միշտ հանճարելին. գր, *Եւսկ որք այսոցիկ հետևին կրօնից, ամ ինչ նոցա ընդդէմ բաժանեալ է ։ Լգնաց. ԼԲ. 23։
*Անարդկայնն սեռ ի այսոցիկ պատահին ախտք ։ Տագնաւ։
*Կորին անդգ և այսոս մեռանչնին հոգեմարք։ Ընդհ. Ընծայ։
*՚ի մէ այդր առ վիմի շինեցից զեկեղեցի իմ ։ Լաճ. առին։
*Ով ոչ այնմ արժանացուսցէ առ ի ստէ։ Նոյնն. ոսկ. 49։
*Եւ չնոտիկ պատճեցան վասն առրուեցին բանիք ։ Ընդհ. Ընծայ։
Ասայի՝ ի վերոյ՝ քաց՝ ի բացատականացդ յանդելոց ՚ի ծոն զի եւ այսմ հայեիմ ուրեք հանճարելին գր, քանզ եթէ կրկնեսցի նախդիրն, և կամ անկեալ ՚ի միջի մնան ինչ քանի. գր, *Եւսկ քահանայական կարգն չայցոյանէ ՚ի գործ ոչ ինչ որիշ ։ Լաճ բնագ. ՚ի Ներս՝ պատարագէ։
*Ոչ յայցոյանէ ՚ի առաքանցս արտաքս վազել՝ միայն այ հնա-

հնազանդեսից ‖ · նոյնն · ՚ի ՀԵՒՆ · ոսկ · 61 ։
*Իսկ որ յերկոցունց յայսցանէ չերկնասիրեաց ՚ի վերջացեալ գտանի՝ ՚ի գործնկին և ՚ի տեսկին ընթացեալ կասէ · · · զնաջող կարծ ՚ի մեծամեծան պարապել ‖ · ոսկ · յոՀԲ ։
*Յայսմանէ տիրական հրամանէ ստացուցեալ՝ ստացամս առին հատարուածս ‖ · չոՀԲ · ՚ի ՀԵՒՆ · պոպ ։
*Յայնմանէ և տեղւոյն հրամայեր զնա հնձել ‖ · յովհ · կոՀ ։
Իսկ յորժամ յետադասին ոք անուանց, հասարակօրէն համաձայնին յԱ նա ԹուՀոլ և հոյովիւ · գր, *Ա ընդարև քեզ են գանձեալ դառնութս այսոցիկ դժնդակք ‖ · նոսք · Ը ։
*Այլա վախճան կրեր ՚ի հինացս յայսոցիկ ‖ · յովհ · կոՀ ։
*՚Ի մեռելոց յառնելոց ես մարգարեիմ այդոցիկ ‖ · կոչ · ՚ի · 40 ։
*Ա աղուց ելիր դու վիճանել՝ ՚ի անՀնից յայդցանէ ‖ · ոփաս ։
*Ա՚Ինձայն պատուիրէ խնասուն այնորիկ, որ զաղօրմունն ծնանիմ, քաղի եմ ‖ · ոսրգես վՀպ · ՚ի ՀԵՒՆ · յով · 9 ։
*՚Ի լերինն յայնմիկ զնամ դիշերս ագանել ‖ · ՀԳՆ · կՀ · 37 ։
Ա յլ ուրեք ուրեք ես ոչ համաձայնին · գր, *Յա և ԹԵս կացի զաշխատութիս այս՝ սկիզբն ‖ · նոսքի · ՀԸ ։
*Յորժամ պատրգելիս այս յայլմիս, այլ և նմա պատրգելոնք չարին դիւրաբար յայլմիս ‖ · վարք հարց · Ը · ՀԵՈ՚՚ ։
*Յա պատկառելի ՚ի բանիդ յայդ ‖ · ՚ի նոյն · ծԳ ։
*Ա՚Ձ աստես առնդ այդ ‖ · ՚ի վարս ԱԲՀՆ յայ՚ · ՀԲ ։
*Ա՚Ը հարսանեացն այն Հայկեցիք՝ ընդ ձեզ լինել մեղ պարակից ‖ · ՚ի շարաննոյն · Հանոն · ՃԸ ։
*Յն ոմանք՝ որք Թագուն զրազում տագանդս ասկւոյ, և սակս միոյ ասգան բարկանան, և ՚ի սիրոյ ասգանն այն շնոՀիմն յայմ ‖ · վարք հարց · Ը · ՚ի ՀԵՈՓԲՔՈ ։
Իսկ երբեմն Հոյովիւ միայն Հաւանձայնին, և ոչ ԹուՀոլ · գր, *Յերկարաւմբք այսո՚՚ նորայն քարոզել լինի զօրաւ Թիւ ‖ · վիճակ ասելոյ, այսորիւք · ԼԳՆ · Ը · 51 ։
*Յա ինձէն իսկ յիշեմ ասա Հարքն իմ, որ նստեր ՚ի ՀՒՃ գահոյս յայսմ ‖ · եղիշ վՀպ · Գլ · Ճ · ՚ի ՀԵՈՓԲՔՈ ։
*Պոլորել են գայլերգ այդ Հանդերձիւք ոչխարաց գողաց նալ մանկունս · յորոց զդուշացուցաներ վերկէն ‖ · Տոփ ։
*Ա՚Ի ՀԱասցե ոգի իմ ՚ի մարգիանդ յայդմիկ ‖ · ՃՆՆ · 6 · 3 ։
*Ո՚Հրապոյրան պանն զնկուցել՝ Հրաւիրեր զոլ ‖ · յովհ · կոՀ ։
*Իբրև սանդղոց աշխՀանաց՝ այնպէս բարձրացոյց զնս · սանդղացն այնմիկ ասեմ, զոր երանելին Հաես յակոբ նա Հասկանն ‖ · ոսրգես · ՚ի ՀԵՒՆ · ա · պեպ · 10 ։

Ի համաձայնութեան այսոցիկ դերանունից հարկ է նը-
կատել և զայս, զի ի նախադասելն սկզ նախգիրն
հատարակօրէն դնէր միայն ի վեր սկզբն, *Հոյով լսորհդը-
դալ անցուցին զայս անցս ըստ ևս ըստ զօրս ։ Եղիշէ. Գ։
*Յայսմ կարգի (կրօնի) և մեռանել լինել ՚ծի ։ Ընդ. Ընդ։
*Ա՛ս . . . ՚ի մարդկանէ առեր զայդ գեստուէ ։ . Ագաթ ։
Ա՛ր զի կարէ անցանել ընդ այդ աեղեդ ։ Վրդ հց. Ի2։
*Ընդերձոյնը չայն ատադնին հրոյն հեղեղէ ։ Ագաթ ։
*Ուան զդեհ հենն չար հեռնէ զայն հանգիստ ։ Ոսկ. յոհ. Ի0։
Ուայց երբեմն, այլ ՚ի սահաւս՝ դնի ՚ի վեր երկուցն ևս.
մեռնիդ եթէ անկցի ՚ի մէջն բաս լինչ. պր, *Ուերեցան ա-
ռաջըդ պենաեկոատիկոյ չայսմ իսկ ՚ի ըսկըզբի ։ Խոչ. ՃԾ. Ի1։
*Օ այսոսիկ զղչաստէ իրատես եթէ պահեցուք, մեռա-
բելոյ առ ասծ ։ Վրդ* հայոց. Գլուխ. Ը։
*Օ այն և կամի ՚ի մեծոյ բառնալ զչամ ։ Նահաչ. Գ. Ի։
*Օ այն զմարդատեացն զօրացոյց զխորհուրդ ։ . Ցի զօ-
բացոյց զիշխդատեաց խնդրն զայն. Փիլիպ Նեռ՚՚ ։
Իսկ ՚ի չեռատադել սկզ նախդերն մեշտ և անվերնալ դնի՝
եթէ ՚ի վեր սկզ, և եթէ ՚ի վեր անուանցն, բայ ՚ի նախա-
դրեա պա. և այս ՚ի վեղ հոլովս ։
Ի նախդրեհ սպասկանն. պր, *Ընդ զորդեհդրու եթէ քո
զշնորհս կեղս չայս քեզ նուհիրեալ ։ շաչ. Ի։
*Ա՛յսպէ ասէ տէր տէր չոսկերդդ չայդասկիզ ։ Եղիշէ. 37. 5։
*Ա՛ս ես ձնէրհ ՚ի տունն չայն խոնարհութեն ։ Նաչ. Երփ։
Ի հայցականն. պր, *Ընդ ամենայն սպաս առնել պան-
կարգութեա զայս (զձիերն պարսից) ։ Եղիշէ. վիպ. Գլ. Ը։
*Օ ծնունդ զայդ կրեմ՝ խպահպանութ ան ձին խմոյ ։ Ճառընտ։
*Օ սակաւան պայնսոսիկ յաւիշտակիչդ ՚ի սատանայն՝
խառնեմք ՚ի դատաստն քեզ ։ Ընդհանր. ընդհանր։
Ի բացառականն. պր, *Ես բանիցը զահագործուէս սպրկ-
չուսցես զես չորդայեմ չայսմանէ ։ Յովհ. խ Ճառ. ՃԾ ։
*Ուառնել լինչը դու չերբեմանէդ չայդմանէ ։ Ծն. 24. 8։
*Չորժմ զայդ մեռնձնալ ՚ի քեզ ախտ ինչ իրրև զհեղձն
հիղեսցի ՚ի հրոյն չայսմանէ (չերկիւղէն սկզ) ։ Վրդ հց. Ի։
Ի պատմականն. պր, *Ուսև որ մարդոյան Տէրն լեալ
էր. . . մեծ ասէս զմ էր ղառնես ղայսմանէ ։ Եղիշէ. Ի։
*Ես ոչ զկնեցաս զայսցանէ հոդամ ։ Ի վեռս ՚ի՚՚ աձ՚՚ ։
*Օ լինչ չարհնաստ ՚ի մեռ ՚ի ձեռք ղառնեն զայսմանէ ։ Յովհ. Ի8։
Ի պատրառականն. պր, *Օ ոսկերօրեա զայսորիւք . . . .

Լու-

լուսակերպելոցն վիճակ արանձնելոցս ներ ։ Ճաշակեսցէ ։
*Այլ և լեզուն վիրաւորելոցն զայդոցիկ՝ զհետս նոցա զատանել մարթասցես ։ ոգեաճանչելոցս ։
*Նա շուրջ զտեղեացն զայնմանէ կէն զիւղքն ։ Գոյծ. 28. 7։
Ի ներքոյկանն . ոյ , * Որոյ առնես զամեն . . . որք թիերեկեն ՚ի մէջ ակամբ ՚ի կեանս յաւասիկ ։ խոսրով ։
*Ձմարտութիւն և խաղաղութիւն ասցէ ՚ի մէջ երկրի և ՚ի աեղւոջդ յայդմիկ ։ երեմեայ . 14. 13։
*Յաւուր յայնմիկ մատանեցայ ՚ի ձեռս տհեղ հրատարակեին ։ ՚ի շաբաթոյն . կանոն . ճիգ։

Բաս այսմ կերկնին հասարակօրէն և նախադրութիւս ընդ ՚ի . ոյ , * Կտեղ գնաս յաւերսուկ և յանապատ . . . ընդ աւուրս ընդ այսմիկ ։ երեմ. 25. 18։
*Ընդ բնաւ ընդ բանդ ընդ այդ ինչ աւրնդ գանել ։ ռուֆ. 5։
*Ասկ թէ ասկին , մերկ ոչ զգեր պարտ է ապատանել , ընդ ժամանակին ընդ այնմիկ ասացին ։ Ղուկ . է . 37։
*Այլ անձանց նոյ , որք գյաւտնկնին բարեկենդանութիւն ընդ ապականացուիս ընդ այսմիկ վիճակն ։ ՚ի գիր . է . 20։
*Յաւար լեզուս խօսեացին ընդ ժողովրդեանդ ընդ այդմիկ . . . և ոչ կամեցան լսել ։ եսայեայ . 28. 11։
*Նա եղև ընդ աւուրն ընդ այնոսիկ երանել սիհրանայ յորս . և մոլորեցար ՚ի դժուարս լերանց ։ խոր . է . 83։
Այնպէս և եթէ նախադրեցի՝ ց , յ , և ՚ի , լոկն եդիլ ՚ի մէջ նախընթաց ածականի , հարկ է կրկնել զնոսա , եթէ դոյականն անկիլ լոկ ՚ի մէջ ածականին և գերանուանն . ոյ , * Կաւուցէ զդեղեցիկ պատմուճանս ըայս պղծկեցեալ ։ ոսկ. ա. 9։ Որ նախադրի ց՝ եդիլ է ՚ի մէջ ածական անուանն գեղեցկի , և կրկնիլ ՚ի մէջ գերանուանդ այս . յորոյ միջի է դոյական անունս պատմուճան ։ Բաս այսմ է տեսանել և ՚ի սոսին ։
*Օարթնոյց զլիուս նոյ . . . զնշմարիտ պատկերին զայնմանէ բուսոն հարկանել ։ ասքեղս . ա. պեա. 2։
*Յերրորդ ժամուս յայսմ ազատուիլ շնորհեաց աղդի մարդկան ՚ի դատապարտուէ անկեալ լինի ։ խոսրով։
*Կտա նա զօրինս և գմարգարէս , և կախեսցէ յերկուս պատուիրանս յայսոսիկ ։ ՚ծնդ. ճաա. է ։
*Աղաւաղութեանն անձինք ոչ ՚ի պատուական և ՚ի հատաւտուն նիւթոցս յայսցանէ շինեն զչնուճածս իւրեանց , այլ ՚ի տանարդաց և ՚ի գիւրաւատանելեաց ։ ընդդ. ընդգ։

*Ին-

* Ի բարձանձիւրըք՝ ի ձէնջ՝ ի միայ պատուիրեդ յայդմանէ առնել զայս օրինակ բարեաց՝ նկարագրեալք՝ ի տիպս հոգւոց ձերոց || Նոյն. ի Լուսաւն.

Բաս այսմ ևս ևթէ անկնդին ոք՝ ի մէջ նախադասս ածանելի և յետադասս դոյականի, նախգիրն հասարակիւն կրկնի՝ ի վր՝ սի՝, և՝ ի վր՝ ածականին. որ, * Մէկ մէրջասցուք՝ ի հոգևոր յայս պատերազմունս՝ և մի ապաժամանակ երևեսցուք || Ոսկ. ա. պէտ. 10. յոդծ.

* Տր մեր ևՅ յերկնից՝ ի հոգանուտ և յանկայուն յայս մեր բնու թիւն || Անանիա Վրդ.

* Աամեցնալ ծնաւ զմեզ բանիւն ճշմարտու թիւ, որով պիճ ինչ պայս մարմնոյ դոյացոյց || Ոսկ. յակ. 4.

* Ընդունելի ունին կենդանակին զայս կեանս || Նոյնի. Ընդ.

* Ու արդ՝ ոգեառաց պատուարին զայս տեսանելոյ անկարդուլ . . . . յանդգնին հակառակել ածաւանդ հրամանացն || Նոյն. ի Լուսաւն ընդհանուր.

* Ապահով իր վերին լմնաւոու թիւն, թէ պիտի հնարի լուծանել պերկրաւոր սաորիներս պայս չարու թիւն || Գր. Նարեկ.

* Օ սովրական պայս պահս քակեաց || Ճաղկ. հարց. ՃԸ.

* Ընդ դեղապարու թիւ զդերասիարհին զայն ածանելոյ մեզ թիւ յօրինեն || Ոսկ. ա. պէտ. 9.

Ասացի՝ հասցի կօրէն. զի յայսպիսիս՝ երբեմն դնի նախդիրն միայն՝ ի վերայ նախընթաց ածականին. որ, * Մէկ՝ ի սակաւում այսմ ժամանակի զանվախճանելի զպատան չափեր || Նար. հգ. Այր նախդիրդ՝ ի՝ եդեալ միայն՝ ի վր՝ ածական անուանս՝ ի սակաւում. և ոչ՝ ի վր՝ դերանուանդ այս. զի դոյական ևՅ յետոյ դնի քան զնա. և լինըն կայ՝ ի մէջ ածականի և դոյականի: Այսա այսմ ևՅ տեսանել և՝ ի յայնդրդ օրինակդ:

* Աղօթդ ևՅ սիրն և յոյժ նմանատիպ հաւատոյն խոսպհս և՝ ի նորոգս այս փոխադրու թիւն || Նար. ՃԸ.

* Օ տիկն ոգւոյ՝ ի ծմակեցուցիչ այս ախտիս բարձրացուցեալ . . . բարիւք վարկնիմ՝ առաջնիակ խորհրդոյս աւանդուն վտրք լինչ բաղդատու թի տունել ևՅ այլոց ազգաց քրիստոնէից || Շմբրոն. ի Ծին. պաս.

* Ընկոք՝ ի խնամս՝ ի տոորին այս կեանս || Փիլոթ. Ջ. 30.

* Օ տուրաքեաս այս տառնարուն պարտուցս լրնել բանիւ տակաւ՝ ի քեզ ևր անկայց || Նար. ՃԸ.

* Ընդ անցաւորս այս կենցաղ հորտանան . . . կամք բեւ-

թէ եւս եւ ցայլ ‖ ·նոյնն· է՝ ։

Այլ այնքան է գիտել, զի եթէ նախդիրն լոկ եդեալ ՚ի վերջ անուանն իբրեւ ՚ի վերջ յատկացուցչի, ոչ է հարկ միշտ կրկնել զնոյն ՚ի վերջ դերանունանցդ եւս· զի, *Զոր անագոյն գիտէր զառաքինութեանս այսորիկ ձանապարհն ա- մենառնդն մեր ‖ ·ասպ· ա· յովհ· 2· յորդ·

*Ո կենացս այսոցիկ զերկուքին նկարագրէ ‖ ·նոյնն· ա· պե· 2։

*Ո ախտին այնոցիկ առնն զիարձ ‖ ·ռա· է՝· 33· յորդ·

*Ո այս օրինակ պարտ է պահել կատարելոցս մեզ զան- կատարիցն այնոցիկ ‖ ·եփեսա· ե՝· 38։

Թեպետ ուրեք ուրեք յայսոսիկս եւս կրկնի· զի, *Հրնդ նիկ, զի մեզ ուսուցէ զհամերուէ զառնն զոյնոցիկ ‖ ·ռա· ա· 35։

*Կամիք ածել ՚ի վեր մեր զարիւն զառն զայնոցիկ ‖ ·գործ· 5։

*Ի հանն յիւրում զախտին զայնոցիկ խոստու- ‖ ·վէ· հց· է՝։

*Ո այմ աշխատիմս զայսոցիկ զցանկալիս եւ զառաքիս իբրեւ զշիւղս զայս հասարակաց ‖ ·՚ի նոյն·

Լոկ վերնախդիրս սա՝ գիտելի է, զի սա՚ի յոգնականս՝ երբեմն դնի ՚ի վերջ երկուցն եւս· եւ երբեմն միւնդ ըստ բազմանգամ ինչ սկզբն դնի նախդիրդ՝ ց· տէ՝, *Զերդ՝ ե- թէ հանդերձեալ եմք իբրեւ զքրիստոնեայս ելանել ՚ի կենցաղոյս, եւ մնանել առ ած, հակառակաբար վարեսցուք սա կուռչտուիս սա այսոսիկ ‖ ·ասպ· ա· յովհ· 9· ՚ենա՚՚։

*Ո՚առիք սա թշնամառակատոր յոյդոսիկ ‖ ·ճառընդ·

*Ո՚ւլև յանձնելոյն օրինակ գնդնել է իւրաքանչիւր տըն- կոցն սեռից սա խնամատունն յայնոսիկ ‖ ·ընդհ· ընդհ·

Խակ հեզականս՝ հերկօրէն ոչ կրկնի· զի, *Ո՚յսդ եւ սա օրինիցս այս զգործս իւր առիւ առաջի գնդ ‖ ·փիլ· ֆ· 30։

*Ո՚նոսացիս սա երգաբաւդ այդոսիկ ‖ ·ա· նեփ· 20· 19։

*Ո՚լ սա բարեգործն այն . . . . չարահատոյց է առ ամեն դատաւ չար Թշնամին ‖ ·յովհ· հոմ·

Ո՚յլ աստ գիտելի է, զի յորժամ անմիջապէս յետադա- սին սքն անուանն, յեղակի ուղղականն և՚ի նախդրիւն հոլովի՝ գնի ՚ի վերջոյ դիմորոշական տառ՚ի վերջ անու- անն՝ յայն դէմս, յորում են դերանունանքն· զի, *Ո՚յրս այս աչ կամի զեռաղաղել ժողովրդեանս այսոսիկ ‖ ·ծնդ· ֆ՚։

*Ֆառնուն այդ կալաւ իւր վայր բնակուն ‖ ·պետրոս·

*Ո՚նձուկ է ձանապարհն այն Տասիրոց ‖ խոսրով·

*Ո՚ գառաստան ակն յաշխարհս յայս ‖ ·յովհ· 9· 39·

*Խոշնիք՚ի մատց զնար գայլ իկղուիւ զայդ ‖ ·ընդհ· ընդ·

Ո՚սա-

Առակ՝ անուիջապէս. զի եթէ ՚ի մէջն անկցի այլ մեռանի, ոչ կ հարկ դնել զայդ. ար, *Ընդհատ գտաք (՚ի փորձուելն, և) անկրաւուի մեր այս մերժեաց զմեզ ՚ի բաղմայ երկիցային դանձուցն ‖ Եփես. Գ. 10։
*Վարձեսցեն զմարդ ըստ գործոյ ‖ Ելս. Կոչ. Ը։
*Առաւել ծերն դգոյծ մեր ըստ ՚ի նոցն. Ե։

Առակ ևս՝ յերկակի ուղղականն ևս. զի յայլ հոլովս և ՚ի յոդնականն երբեմն յօդ ոչ գնի, այլ այս ՚ի առաւելուար, *Հարձել եղիցի առ քեզ ՚ի ժամանակի յաչսմիկ ՚ի սոյն աւուրս ‖ Ելից. 18. 10։ *Ելիցեն որ ուսուցին ՚ի հայոց յայսմանէ՝ կենցին ՚ի յաւետեան ‖ Ելից. 6. 52։ *Ընդրեացի արիւն ամէ մարգարէիդ հեղեալ ՚ի միջոցանէ Երուսաղէմ յայդմանէ ‖ Ղուկ. 11. 50. և 51։ *Յաւուրս յայնոսիկ հեղից յոգւոյ իմմէ ‖ Յովէլ. 2. 29։ ՚ի առաւել՝ առակ, զի քիչ ուրեք յոգնականս ևս գնի յօդ. ար, *Հալեսցի ՚ի հրոյս յայսմանէ (այր ՚ի հալողդուխէ) գայլեակղզուխիս մեր ‖ Դաղ. Լէ։ *Ընդառեսցիս դու ՚ի վարձս ՚ի յայդմանէ ‖ Ղուկ. Կոչ. Ը. 12։ *Խոցոր կալ ժողովեսցէ այդմիկ ‖ Ա Կորնթ. Ը. 12։ *Ո՛ անձինս աղաւեսցուր ՚ի ծառայուէ չար ցանկութեցս այսոցիկ (՚ի ծնեցելոյ ընչից) ‖ Եփեսացոց վերջ. Գ. 16։ *Արդարեսցին ՚ի վերջ աւուրցդ այդոցիկ ‖ Եղեկ. 37. 24։ *Տայ պատերազմ (արշաւ) ընդ նոսին պատերազմն ընդ այնոսիկ՝ խնդրելով ղմիմիկ ձեռնակերտին ի բերդ ‖ Յով. Գ. 20։

Գնեսցէ և և, զի զերանուելն այն՝ ուրեք ուրեք ՚ի վերնոյ շարադրութեան ՚ի մէջ անկեալ երկուց բանից՝ երբ ա. ծեսցեն նախընթաց կիր հետադաս անուանն, և կիր այնպիսի անուանն՝ որ զորութիւն գնի, վասն երեք կարգի շարադրութեան բանից. ար, *Ընդ ՚ի նորանոր երանելի առաքեալն՝ որ յաւիշտակեցաւ միանգամ յերրորդ երկինս, այն՝ որ ոչ ՚ի մարդոյ ընկալաւ զշնորհս առաքելութեան, այլ ամենայնի, զրկ այսպէս. բարձեալ զգալոն ՚ի միջոյ ձերմէ ‖ Տովփոթոս. Ուր զերանուելոնն՝ այն՝ եղեալ է ՚ի միջ երկուց բանից երբ անմիջանն անուանն՝ երանելի առաքեալն. Ընդայսմ է առնանել և ՚ի սոյնն։

*Ո՛ որ սիղեմտացն նորաւոդոնոսոր ասիկ լսեսցէ, այն՝ որ երբեմն ՚ի վաղ ժամին յաւար գան զորբուելն ‖ Ամբ. Ա. 7։
*՚Ի հպարտանալ ամբարտաւանանալ յերեսաց այն՝ որ ՚ի հնոց

{յաղագս հոմոյ՚պէրպառճանոյս ասյս ասյպ՚ասյն։
ժամանակաց հետ ունելին ‖ ։ գ։ Տիմ։ 3։ 11։

*Ընտիր կինօք տեղի բնակուելն ոչ լինելոյն, այնմ՝ որ
ասպաց բնակելոյ չ՚ինն ‖ ։ ԿԴնոպ։ ի՛։ 17։

Երբեմն յայտնիսկ տեղիս զօրուիլ՝ միայն համառձեղն
այնմ՝ վայելուչ կաս՝ ոչ, *Համառասելին զժշխելին լսո-
նելն առ ախտացեալս, և զհովիւին դնալն զհետ կո-
րուսելոյ ոչխարին, այն՝ որ բազմապատիկ եղոյց զնոսան
մարդասիրուե ‖ ։ ինձ՝ ասելոյ, այնը հովիւի՝ որ բազ-
մապատիկ եղոյց եւ։ ԿԴնոպ։ ի՛։ 1։ Կատ այամ է և՚ի սոսին։
*Ոդիք այ լինելիք ։ ։ ։ զՀնամարհիտ որդւոյն այ զդատ
արդեամբ՚ի ձեզ կատարելով, այն՝ (յն այնը Հնամ-
բիտ որդւոյ՝) որ արար խաղաղութիւն յերկինս և յերկ-
իր արեամբ խաչին իւրոյ ‖ ։ շնորհ։ ընդհանր։

*Ոմի ոք՚ի քէնէն զանցիկն յանցնոյ յինքեան ցուցցէ, այն՝
(յն այնը սանցի՝) որ հինուի և կաց այ և կործանեցու ‖։ ՚ինոյնս
Ո խորամանկութիւն առաջին օձին ղեղծեալ են, այն՝ (յն
այնը օձի՝) որ մատաւաւ պատրել զՀեռդն ‖ ։ ոպտ։ ի՛։ պետ։ 4։
*Հաճախս լինէ զպատրաստել՝ ուրախութիւն քեզ, այն՝ (յն
այնը՝) որոյ սիրուիլն ոչ անցանէ ‖ ։ ափսեանգեղծս։
*Ես զուք անկարօտ գտցի՝ ։ ։ ։ իբրև զկարօտս կարօտիք
մերում հաղորդել ապրատուիք, ոչ՚ի նամազատիք
ինչ լսուին, այլ՝ յամօթալին սիրոյն յաղթելով, այն՝ (յն
յիմնանեն՝) որ հրամայէին սիրել՝ ոչ միայն զընկերս
իւրև զանձն, այլև զԹշնամիս ‖ ։ շնորհ։ նեղն։
*Ոակ միւս ևս ումն հէք և Թշնամատական մատուցիլ՝ամ-
բաստան լինի զբաղդը ունին, այն՝ (յն զայնմ՝ անդ՝) որ
ոչ ունի արդարացուցանել զինս, այլ՝ դատաստատ ևս
առնել ‖ ։ ԿԴնոպ։ ի՛։ 18։

ԳԼՈՒԽ ՃՐ.

Յաղագս համառօտաբար ցասցական պերանոճանցն՝ Այն. դոյն. նոյնն

Արդարոյն իբր ածական վարքին. և զի յատուկ հոլովմն ոչ ունի, այլ միայն նախադրեալ հոլովին, յորժամ նախադասին անուանց, անհամաձայն դնին. ար, *Զայնահիկ սուտ ուղղափառութեան ոչ սէր եկեղեցիս այլ ։ Գրիգոր Նիւս։

* Նման առել ի պոնդիքացւոցն արդարեանն։ Ռոմ. Հատ. 16.20
* Արդարեմ վերստին պնդեն բանիցն ոմանք բառնալ հարկանել ։ Ամբրոնաց. ի Ղեղոնէ պատարագէն։
* Ի բացուստ ի սուտ յառն խորհուրդսդ ։ ի նոյնն։
* Արձեալ պնդեն նիւթական էարիս ։ Նաբեղեցի. ի քան. Ե
* Ի նոյն յայտնաբար կայցեն ի էարիսն ։ յոճան. Ե.

Ստացաստ դիտելի է, զի այսոքիկ գերանուանքն՝ մանաւանդ նոյնն՝ հարկին ուրեք անմիջապէս յետադասին անուանց. իսկ եթէ յետադասեցին, պարտ է զնոսա դնդին կրկնել. ար, *Իբր յորդւոյն ի նոյն անկցին ։ առակ. 34.
* Ի երբեք հայր ձնայր ի էարիսն ի նոյն ։ առակ. ա. ակ. 4
* Ո՛չ զնոր զնոյն քրիստ առնիցիք ի սերտս ձեր ։ ա. պետ. 3.16
Պիտանի է և, զի սք յորժամ յանդնական վարին նախադրեսցէ հոլովս, միշտ գրեսցէ զօրութիւն ունին զդոյական. ար, *Ամէն որ զայն առաքն գիցէ, եթէ ի նոյն առեն երդմանցն՝ որ առ մեզ, պարտ է, զի և մեր առ նոսա պնդեսցուք ։ Ընդհ. Ընդհանր.
* Իբր եմ՝ որ առնեմ զերդառնս և զաղտմանել.... և՛ ի նոյնս են կամք իմ ։ երեմ. 9. 24.
* Եւ՝ նոյնս ի պարտականէն քննութիւն՝ բազում գոհանիս վկայութիւնք սք հարցն ։ Գրիգոր Նիւս։

Ի վախճան ցուցական գերանուանցն ասեմ՝ գիտել արժան է և զայս, զի սք առհասարակ՝ դնին երբեմն ի բաց քան զբն Յարմնաւոր, կիմ երբ բացայայտել ի ձեռն այնց բառից, յորս յայնին յատուկ կիմ զնել. ար, *Կիմ գնալ՝ որ չեմ ես, չէ նա մեր ։ Ներսես. ճղ. 12։ Որ գերանուանս նա՝ դնի Յարմնաւորաբար, կ երբ բացայայտել ի ձեռն բառից այնոցն զոր առանց այնր ևս հնար կ

դնել

գնել այսպես. ամէն քրիստոնեայ կոչի և չի մերձ. Լսատ այսմ
և սեռականել և յօրինակիդ՝ որ գինի։

*Այն դատան և տան քո, որ նա ինքն և տաճառ այլ. չի
գիր պարտ և պիշտ ոչ մարդ, եթէ ըստ դատան՝ ըստ որ
թագաւոր մտանել, հանդերձ քում նա ասէր ։ Տճէ. ճ։

*Այն ինչ շար, եթէ մահն՝ որում պարտական եմք, այն
ինչ վրիժառուս Հաւանիցի ։ Տաշտոց վտ. Քողն։

*Ոչնչ արդարոց քաջելայելուչն են շնորհիւք Նոցա։ Նիկն. ճղ. 22։

*Յողդ. որ ցոյն՝ ի բերն, այդ քաջ շնուն և նոյ՝ ի՛. ի գերեզման. տաղ։

*Ինձ, զոր հաւատ ընձա, տա հաս լնել՝ ի ծառայ անուան։ Ժամ. 3։

*Ազատութեամբ և վնասք և նեղութեամբ և պահք՝ ոչ են
գործք կրօնաւորի ։ Վարդ. Հարց. գլխ. ։

*Օր և արեն պնդեն ուսոյց Նոցա՝ զհաւատ քոյն ։ Ագաթն։

*Ընդ և արարչին Հոգւոյ և մարմնոյ՝ ոչն նոցն քաջիկ
կենաց ։ Եռայ վտ. Հայգ եղեղ։

ԳԼՈՒԽ. ԺԴ.

Յաղագս հոմոյնութեան սաղմոսին պերճանաճանդս՝ կամ. քոյ.
մեր. ձեր. իւր, իւրոյ։

Որպես միշտ ածախնդաբար վարին և յորժամ յա-
րին յանուանեան, և և յընդհանրութեան, զայնմ հա-
մաձայնին և նոսա ի վերջահոլովսն, եթէ ի յոր-
տադասին, եթէ ի նախադասին, և եթէ անդր
ի ի միջն այլ մասն բանիւ. ոչ։ * Օ՜ նարդ շրթամարք
ինձ զանձն իմ անիծից ։ Նար. է։ Այս դերանուն խոչ՝
յատկաւոր բան իմ շրթամբ՝ համաձայնել և ընդ նմա։
Լսատ այսմ եւ սեռանել և՛ սոսին։

*Ոսանդ ձոհմէ քնիայեցիս դու զվարձս ։ Տճէ. ը։

*Ազգ ինձնոյս ցանիմ զքեզ ՚ի քոյին հաւատ՝ միամիտ կամ
՚ի ծառայութեանդ ՚ի քոյին ։ Խոր. ճ. 65։

*Ոչք հակառակ լինին ամենայն օրինադրութեանդ հարցն
սրբց, հալած եցէ՛ կոչեդ յերկիւ ։ Շնորհ. Խոսք։

*Ազգութեանէր. . . . զաշխատ քաղքեդ շահկոյ սպարապետ
հայոց վահանական հօր խոսոյ ։ յուշկ. Ազաթ։

*Հաստատեսցի զերկրին և եղիցեն ՚ի նմա քանիքս ու-
նայնական ։ Ածաստ. Ես. 28 ։ Այս ի նմանէ նախադաս
եղեալ բառիդ քոնիցդ՝ հաւանաձայնեալ է ընդ նմա։ Լսատ
այսմ

այսմ ի տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ։

*Հոյակ պատրոյ լցան առ սիրեցեալսն ||
*Ընդհէր տեսանելոյ զարև յետ ծերոյ սիրելեացն ||
*Հաղորդացուցանել զբիւրս յերոյ մտաց ||
*Ուռազասս խոտաւ ածուեն ձգեալ ջերմկինս ||
*Ուրախանալոյ խոտոն լինիցիք բերկրութեամբ ||
*Ի ոտն անկանելով բայեղ՝ ընկնիցէ։ Այսա այսմ ի և ՚ի տոսին
*Հոտ առնուս ախտի չառաջով (ջերմութեան հիւանդ
տութեն) ||
*Ի երոյն լուծիցն վարդապետին քրիս ||
*Ջերոնոյ առանդեցան հովանուն ||
*Ինքն զինչն դատապարտ անդգամն՝ յերոյ առնջեալ
խոր հրդոց ||

Ընդ տոսս վերոյգրելոցն և այս, *Տը ՚ի տանձոր սէր խոտո
տր յերկինս յաշխոյ խոտոն ||։ տոպ. 10. 5։ Որ պա
տանեմբդ ՚ի պտճոյ և յաչոտ՝ եղեալ են ՚ի նեղոցսկան
հոլովմն, նոյնպէս և խոտոնն։

Ալ դիտելի է, զի բազում անգամ ՚ի տեղի տատցակա
նոց գտանիք զտեռականան հայկան գերանուանց՝ իբր
յատկացուցիչ։ Որ, *Ծծոր զոհս արտ ֆո ||։ ծծբ. 20։
Որ գերանունս ֆո է տեռական հոլով հայկան գերան
ուանս պտ. և է լրեալ յատկացուցչէութիւն։ Այսա այսմ
տեսանել և յօրինակսդ՝ որ գտնի։

*Պղծիս զարձին իմ առ քեզ, և ոչ ձանձրանս ||
*Ինատակաս յարուբդ ֆո նորոգեցեր զիս ||
*՚Ի ընդ գանձէ հանցուբ զնորն և գհինն ||
*Ծոշակօքն ձեր բառականասցուք ||
*Ուրբաբանելութիւնք գնաբ բեռանցն հոգւոյ ||

Գիտելի է ևս զի տատցական գերանուանք յորժամ
նախադասին անեզական անուանց, ևս և պարզ յոգ
նակութեան, բազում ուրեք միայն հոլովիւք համաձայնին
ընդ նմ. որ, *Ձոս վիճակ ձեր մեռանիմ. և խոտ չարչարա
նօքս գհայր իմ ընդ ձեզ ՚ի հաշտութիւն ածեմ ||։ գրիգ. 1։
*Հոյակ պատրեւօքդ ծածկեսն զնմանն ||
*Ծնկաց եւ . . . չունիք ինչ պիտոս կարեսց՝ ընդոյս դուք
նաբեսց բանից . այլ ոմն ծառայք . . . հրամայեցաք ՚ի
ոտն՝ տալ զբանին կերակուր ||
*Ոչ մեք խոկ պիտեցաք վնաս յերոյ առնելոյդ ||

*Ոչ

*Ընդդէմ աւանդութեան շնորհ ի-բրով անարատ կրօնից-ըն յատաջադոյն զկուսանէր ||. պիտոյից։

Լրբեմն ևս, այլ ի սակաւս կոյս՝ նաև ի չեռասդասէրն զնոսն ըստ Լուսոյն անհամաձայն, և այս յատկա ի-բրով. զի. *Լցին զնա ըստ հարս ի-բրով ||. յովհ. ի՛ն։ *Ի-բրա-նչիւրըն ի մեղս ի-բրով մեռցի ||. ը. Նախ. 14. 6։

Սասյն ի վերոյ հատուածոյն սի ի վերլուծութեան. զի ի *նախադրեալ հոլովս և յատկացեալս ի յոյնսն՝ միշտ անհամաձայն դնէին. զը, *Ոչ խորհուրդք կ հատուածոյն ||. եսայ. 46. 10. և ոչ լինի սակաւ խորհրդք իմ։ *Ոչ ինձ առնել զհամն գոյ ||. և ոչ բոյս. սաղ. 142. 10։ *Ոչ ամենեսին զիմաստ ||. և ոչ ամբոխ։ *Զատանեսցէ զիմաստ ձեր ի միմեանց ի-բր ||. և ոչ ձևս և ի-բրս. Յաղագս վերոյ. Նշ։

Յակոբն երբեմն մի վայելչասէր լինէր զդիմորշին առնել անմահանդ յիւրում ըստ ասելոյ ի նախադրեալ հոլովսն անհամաձայն դնէին. զը, *Ա՛ի սատակեսցես զԵմն խաճ-նոցս, այլ՝ փոխանակեսցես՝ ի-բրով զկոտան քարս ||. Դտ. ԻԳ։ *Խորհեան և դիցեն առնդիմդ միաղաւորական. . . . պ՛ոյոն խոհերս բազմամանեայս ||. Դանիէլ. ի՛ն։ *Ա՛ն-բան իորատելոյ սրդիս (հեղի). . . սրատու հասանէ զքաւեցաւ ի միմեանցդոյս ||. ի գ՛ԼԵ պիտոյից։

Սորա լինելն ևս ածականն զերբայիցդ նոսին համաձայ-նութեամբ, որով յարին յանուանական. զը, *Ի բարեպաշ-տեսն իմոյ զայրանալով ||. Դտ. ԽԸ։ Այս իմոյն ի ա-ծականդերբայիս՝ ի քաղեցուածոյն Աստ այսմ ի և՛ իմոյնիս։ *Տացի կեանս նմա ի կենաց տուղղին գոյով արգահա-տելով ||. սորգիս վերջ. ի Տնէս. ը. յովհ. 9։

*Ի խնամարհեն Տերոջ զամենայն ի բաց զկորուբ զնանդ և զի թացուցիչ խորհուրդս ||. պաւլէի անցողի։

*Ո՞ր ինչ ինձ դանդաղելի ի օրինակաւ հատուատել, և ուսուցանել զնէն առ նա մերձենալ ||. լամբրոն. ասղմ։

*Ի՞նձացոյց ասր զառնել իւր զնչ ||. յովհէլ. 2. 21։ թակեմ ուրիք ուրիք երևեսցի անհամաձայն, այն ինչ ի սասյական դերանունն լեր ածական, այլ՝ ոմն ի վերոյ ասացաք, սեռական հոլով եական դերանուանց. ոմն յասէին. *Յարդարանալս կ և մեղանչեմ ||, (Դտ. հա.) զերանունս կ ինչ ի սասյական, այլ՝ եական. և եգեալ ի սատ լեր անուն դերբայիս՝ յորդորանաւոր։ Ասս այսմ

խնամ

լսման և վատն այլոց։

Վախենալ է դարձեալ, զի առացյալքան զերանելիանքն եր-
բեմն զօրու ընկալով զգոյականն յայն հոլով դնին,
յոր դնելի էր գոյականն, այլ առացեալ զածէին անուանց
բայից յայնժամ յորի՛ ինն էրը՛ ի բազում դիմորոշական
տառ. գ՛ը, * Վանաչեմ զինոն, և ձնչեմ չնոցին։ յովէլ. 10. 14.
* Ա՛յլ զի Թեթևատգին են խիտն, և մեծամեծ հոյդ՝ խոս-
տովանիմ և ես։ առակս. վեցե. ՛ի ծին. յակ. 6.
* Լսեա զձեռս, ձերովն հատոյց զմեզն ազարախս։ ևփես. ճ. 33.
* Ընդ վե՛ դնեցէք ընտրեալք, և զձեռս անարգեցէք։ ղուկ. ճ. 17.
* Որ երբեմն օտարացեալ եւս զայս շնարհս սիրոյ և խաղա-
ղութե՛ չկարացաք ուշ արգելուլ։ ղամբ. ոսկեբ.

Գ Լ Ո Ւ Խ. Ճ Գ.

Յաղագս հանդիսանալոյն յարքեպիսկոպոսն զերանելոյն։

Յառաջ քան զկատարել զհամառօտութե՛ սուրբ
գիտելի է, զի սա ՛ի կարգս բանիւք զօրութե՛ ՛ի
ներքոյ բերեալ զայլ մասն քանի՛ դնի ներքոյ-
ծութե՛ ՛ի տեղի նորա. որպէս զի մի կրկնեա-
ցի մի և նոյն բառ։

Ա՛րդ նախ առաջինն՝ յարաբերե սա զանուն, զդերանուն,
և զընդունելութե. գ՛ը, * Վանայն նուիրեցոյ՝ որ մար-
մին է, ստացականութե՛ հետևի։ ղամբրոն. ոսկեբ. Ա՛ր
որն յարաբերե զանուանդ՝ անձնոյն նշանակ։
* Հարկաւոր է խոնարհումն յամ ժամ. և յամ՛ նեղութեց ապ-
րելոյ ցանկալ զայնոսիկ, ոչ միշտ ներձնոյն առնել։ ՏՆԵ. ին։
Ա՛ր որ՛ն յարաբերե զդերանունդ՝ պայծառնիկ։
* Ընժանկ գոայ ձաշակել զմուր յաղթե զրկ վիրկուե նո-
րոգողին քոմզ, ղորոյ զանեցուն խակ ընկալայ։ յովհ. ին։
Ա՛ր բառս որոյ յարաբերե զերանելոյդ՝ նորոգողին։
Ա՛րե՛ք ուրե՛ք յարաբերե սա նաև զքայ. գ՛ը, * Ո՛ան-
կնալ անեասունն ՛ի խորխորատ՝ ՛ի միջ հանդէր, որ կարի
աշխատուե՛ է։ ՆԵՒԱՈՒ. ՃՁ. 15։ Ա՛ր բառդ որ՝ յա-
րաբերե զքայդ՝ ՛ի միջ հանդէ։ Ասա այսմ է և ՛ի սոսին։
* Ա՛ստղիկն ձգնէ, ուրնկ և պատկէ, որոյ և օգնէ մեռոյ
և կատարոյ։ ղամբրոնայի. ՛ի ՏԵՒՈՒԱԼԵ. սաղ. 59։
* Ընդ (սպառնալոյ) ղաղ և կրձնել առատմանդ, որ գոսն-

ջանից և զանհնարին ցաւոց ունի նշանակ։ ՚ի Ղեւտ. ի. 28։

*Ասէր բաբէ . . . զյաղթել նմին պիտի, որով և նոքա՛ կ. և ո՛չ ղյաղթելն, որով զմարդան զրգռէ ։ ՚ի Մովսէս։

Արբեմն ևս յարաբերեալ զամբոխ բան. զի, *Ո՛չ վատահակի ՚ի հունձս ուրիշանցն, որով ՚ի մուտս ձեռն առուրցն խոտվուիլ կերակրել պատրաստեցայց։ Նահ. ի։

Երբորեք յրբեմն զայս բան՝ ո՛չ վատուհեցի՛ ՚ի հունձս ամբոխացս։

*Ասէր միայն անհնազանդ եղեալ՝ ամպարշտեցաւ առ օրէնսն այ, որով և զատուպարտեցաւ։ առաք. ի. պետ. 5։

Ոչ երբեմն յարեալ զայս բան՝ անհպատեալ եղեալ ևս։

*Վանգել չարչարելոցաւ անչարչարելոյն չարչարելեաւն; և մեռաւ անմահն մահկանացուաւն. որով կենդանացեալ մարմին նոր և անդամալը։ ՚ի Յովհ. Ըստ։ Երբ երբեմն յարաբերեալ զայս բան՝ չարչարեցեալ անչարչարելին ևս։

*Ձրաման տայ (վաղարշակ՝) և քաղաքացեալ մարդկան կարդ և պատիւ ունել առաւել քան զդեղջիաց. և գեղջիաց՝ պատուիլ զքաղքացիս ։ ։ ։ որ ի խաղաղութեան և շինուն կենաց պատճառ։ Խոր. ի. 7 ։ Երբ երբեմն յարաբերեալ զինախրնեալ բանն։

Վասելի է ևս, զի այս գերազանուն երբեմն յարաբերեալ զնախրնեալ . զի, *Ո՞ւր լինէ շնորհ, զոր առանց առաջնորդող ո՛չ տացէ ոճ։ Խոսրով։ Երբ բառգ յարաբերեալ զինախրնեալ անուանդ շնորհ։ Նոյա այսմ է տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զինեն։

*Յորժամ գլուխն՝ որ է հաւատան, միանայ և յօդն ՚ի գլուխն քո, յայնժամ և անդամքն՝ որ են աւանդութիքն, ուղղին։ ՚ի Նոսրհալ. ՚ի Լուսաւոր։

*Ո՞վ որ այնքան չար և վխմար լինի, որ բամբասիցէ զգթիչն, որ խոնարհի առ հիւանդս։ Նիգոս. ե. 27։

*Ո՛դործոյն, զոր գործէ, առնու զանուն։ Եղնիկ. ե։

*Հայ ո՛չ ունիս, որով բուծանես զաղքատան. այլ լեզուս ունիս, որով զհոգևորական հայն նմա քաղցրացուցանես։ առգիս վեր. ա. պետ. 3. յորդ։

Եւ երբեմն յարաբերեալ զհետևեալն. զի, *Ո՞ որ վասն այլոց կորնտեան խոսիմք՝ անձամբ ՚ի նմին եմք։ Նիգոս. ի. 28։ Երբ զոր յարաբերեալ զի վերջոյ եդեալ բառդ ՚ի նմին։ Նոյա այսմ է և ՚ի սոսին։

*Ու բարւոյ հիւանդ կայ, նա սանոյ անուշանի։ Յաճախ. ե։

*Ու բնութ չար է, նա երբեք բարի լինել ո՛չ ունի։ Նիգոս. ի. 28։

*Ո՞վ

* Օ՛ի զաք և սիրէ զը՝ զնա քաջի վարկանիլ։ առակ. յա՛. 10.
* Օ՛անը է ամբարհաւաճանել՝ և զը՛ի նոյն յարկին՝ ախտ հոգւոյ։ ՚ի՛ չար է ամբարհաւաճանէն, և այլ ևս ախտ՝ զըր՛ի նոյն յարկին. Եփես. ՚ի՛. 8.
* Իսկ զը՛ի լուսոյն հրաւիրեցաւ՝ հարցն ածազգեաց... շնչոյց զնայեցոց մահու։ ՚ի՛ հարցն ածազգեաց՝ զը՛ի լուսոյն հրաւիրեցաւ, ևն. Խոր. հա՛իկ.
* Կորոյս՝ զըր ունէր, զնուաս անմահութեն։ ՚ի՛ կորոյս զանմահութեն ասաս՝ զըր ունէր. եղիշէ վ՛ք. ՚ի.
* Տեսանէ՝ թէ որո՛վ սովոր էր սատարել՝ ձախակողմեան մարտն խայտառակի, զաջակողմեան զինուցն բուռն հարկանէր։ ՚ի՛ տեսէ սատանայի՝ թէ ձախակողմեան մարտն՝ որով սովոր էր սատարել, խայտառակի, զաջակողմեան զինուցն բուռն հարկանէր. լամբ. ապես.

Երբեմն ևս մտանէ՛ ՚ի միջ յարաբերելն անուանն, և ՚ի միջ բայի նոր, կամ յատկացուցչի նորին, և կամ ճակատի նորուն, ևն. ՚ի՛, * Ինդ քեզ բուսանին, ոչ ը՛ քեզ թաղեցեր, արդարութի՛ւն կամ մեղքն։ ՚ի՛ ը՛ քեզ բուսանին արդարութի՛ւն կամ մեղքն, զորս ը՛ քեզ թաղեցեր. Խոսրով. ՚ի ՚ի՛ն. ՚ամաբ՛ք.
* Ընդ զբանդ զբանդ, զոր դու ոչ ևս քաւուն ալոց, կը վը՛ հոդաս և դատիս։ լամբ. յոպենաքանոնութե՛ն.
* Ընդատիւտ արդարութե՛ լեցի՝ զոր պահանջեաց, սիրեցի թե՛։ ՚ի՛ արդարութե՛ լեցի սիրեցի, զոր պահանջեաց. ՚ի՛. պաս.
* Ա՛չ հնձես, զոր ոչ արկեր, զսերմանես ։ առակ. յա՛. 6.
* Տո՛ւր ինձ՝ զոր կամիմն՝ զատաշխարհս թե՛։ առակ. ԺԵ. 16.
* Եւ ասէն, որ ՚ի ժողովրդեանն էին՝ աչք, ՚ինձ հայեին. ՚ի՛ ասէն աչք, որ ՚ի ժողովրդեան էին. գոհ. 4. 20.
* Օ՛ի ծանիցես զքանիցն, որոց աշակերտեցար, զնշմարատեղութե՛ն։ ՚ի՛ ծանիցես զնշմարատեղութե՛ քանիցն, որոց աշակերտեցար. գոհ. 1. 4.
* Ընդ այլ ևս քաղցեմք, որ ՚ի սոյն յարկին՝ բանք։ ՚ի՛ այլ և ևս քնմ՛ բանք, որք ՚ի սոյն յարկին. Ընդհ. Լեղ.
* Օ՛ղևկանն, որ յատաբինուէն է, սկիզբ պահիցեմք զաշտաւութե՛։ ՚ի՛ սկիզբ պահիցեմք զողևկան աշտաւութե՛, որ յատաբինուէն է. յովհաննէս կոստա. ՚ի՛.
* Ընտ զերկրորդն, որ աղօտաձայնանէն է, ՚ի ներքս ածելով լոյս։ ՚ի՛ ՚ի ներքս ածելով զերկրդ լոյսն, որ աղօտաձայնանէն է. յովհաննէս կոստա. ՚ի՛.

*Բանակ զօր ոչ կրեաց փրկիչն, որ ի հնգետասն ՚ի կէս ցաղաւնն՝ վիշտք ‖ . Յն զօր միշտս ոչ կրեաց. Տափեսա. Ազատ անդամ ևս զօրուէ ունի սա ցյարաբերելին. Ա՛ր, *Որ զնահ ոչ գիտէ, երկնչի ՚ի մահուանէ. խակ որ գիտէ զնահ՝ ոչ երկնչի ՚ի նմանէ ‖ . Եղիշ . Ե : Որ զօրութիւ կայ բառս՝ նա. ոմն ևս ասէր. նա՝ որ զնահ ոչ գիտէ, երկնչի ՚ի նմանէ . խակ նա՝ որ գիտէ զնահ, ոչ երկնչի : Բան այսմ ի տեսանել և ՚ի սոսին:

*Որ նախ խոնարհի, նախապատիւ բարձրացի ‖ . լոմբ. առեն:

*Որ կամաւորք կու տուն ինձն քեզէ, ոչ երբեք եկեսցէ յառաջս ‖ . յովհաննէս ոսկ:

*Որ խաբեցանն, դղջացան ‖ . խոսրով. ՚ի Ներս. քահանգ:

*Իշման որ կոչի, յորժամ ունի՝ որոյ իշնի. և աղբայ, յորժամ ունի՝ որոյ առաջնորդի ‖ . Յն յորժամ ունի զինչ պատահս, որոյ իշնի, ևս. լոմբ. ՚ի Ներս. պոռ:

*Ո՞վ ինչ այլ քան զայս յիմարութի՝ երբեմն զանառուն ՚ի մերձակայն և ևՀայել, և որ զդայուէն հեշտացուցանեն՝ ընտրել ‖ . խգնաց. գ. 20:

*Ընդդեմ վարի մարդկան մտածուեց . զի զօր երանեն մեկ, վայ տայ. և յորմէ զարհուրին, երանի ‖ . խգն. գ. 17:

Ընդնէ և զդժոխարին և զանկոս Հանուսպարհն առաքինութի՝ դիւրագնացն, որ կամիցին ‖ . Յն դիւրագնաց ♦ լն այնոսիկ, որք կամիցին ‖ . խգնաց. գ. 2:

Համաձայնուի այսր գերանուհան կրկնակի նկատի. Նախ՝ զի Թոմոս Հանձայնի ընդ այնմ, զոր յորացերբեք. զի որովհետև դնի ՚ի տեղի նր, զայնպան պարտի նշանակել, զորբան նայն նշանակէ: Աստի եթէ յարաբերեալն միակի նշանակեաց, պարտի դնել և զակի. Ա՛ր, *Ոչ ի սիրապես իմաստուն, որ զործով ուսուցանէ զիւրն իմաստութի. այն է ընդ այ վարդապետ, որ նախ առնէ, և ապա ուսուցանէ ‖ . ոսկ. յոհ. 8:

*Ընդերձեալ եմք շինել զիմանալն տաճարն այ, որ հիմնեցաւ ՚ի վէմ պետրոսի ‖ . շոմբ. առեն:

*Ո՞վ այսպէս ի արքայութի՝ այ, Թագաւորութի՝ որոմ արժանանան երբեմն ‖ . խոսրով:

*Ուրուն հարի զանհաստատ հոգմայ, որով միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբերիմ ‖ . Դաւթեհայք . Ե :

Ընդ ՚ի սոսա՝ ոչ յարաբերել բառ զայն, պատճառ. Ընդ՝ նե, և հոգին՝ են եղական, նոյնպէս և յարաբերականքն, որ,

ոք, ոքոյ, և ոքով։

Լսակ եմք յարաբերել ընդ բազմատրտմական, յարաբերականն դնել յոդնական։ ար, * Մի ապատեսցուք ի հնձառելեացս, ոչ կախաթափեսցուք զպտուղս ||. ոսկե. յակ. 5. յորդ։

* Ընթացեալ զօրականքն քան, ոչ էքան ի հոգևորականս ապատերազմաւոնս ||. ի նոյնն։

* Վանեալ հակառակսեալք ի բնութէ մարդկան, զոր ոչ այնքան բռնութէ՝ որչափ խոնարհութէ և սէր ձգէ ի հրամայողին (կամաց) կատարումն ||. ընդհակառ. Լեղի։

* Նկեսցեն առուքք, յորս ոչ թողցի այդր քար ի քարի վրայ, որ ոչ քակտեսցի ||. ղուկ. 21. 6։

Այդ ի սոսա ոմն յոդնական են յարաբերել բառքդ՝ ի հեշտասիրեայ, ղջրախոտ, մարդակոծ, ոսոխ, սպանող և յարաբերականքն՝ ոչ, ղոյս, և յոյս։

Եւ քանզի բայ եզականք ևս ունին զգօրութիւն յոդնականի, եթէ յարաբերեալքն լինիցին բազում եզականք, յարաբերականն ևս իբր ի բազմս յոդնակի դնի. ար, * Յանկուիթին և յաւուժի վտանգ է բանտական հոգւոյն. . . ոչ ի մահաբանիցն ձնհասցուցանեն զնա, և ի բաժանիցն աղքատացուցանեն ||. լամբ. ոսդ. 56։ Իբր որպէս դնի մէկ եզական անուանցն՝ գոհանալ և գոհանալ։ Նոսա այսմ է տեսանել և ի սոսկն։

* Ընդունելն յոյժ առնէ նմանեցող լինել մանկտի և գաւթի, ոչ ի հնութեն էին հովիւք ժողովրդեանն իսրայելի։ ընդհակառ. ի նոսաղին ընդհանրական։

* Աւուրք (ևն) փառասիրութեի և մերկահաճութեի, ոչ զՀաւատան իսկ հալածեն ||. ոսկե. ա. յովհ. 9. յորդ։

* Ընդ յօդս ձշմարտութեի մեր և ողջմտութեին այլ պատահեն մխիթարեալ. յորոց համբաւ ընդ տիեզերս արդարութեի և խաղաղութեի ||. լամբ. ոսկե։

Լսակ եմք յարաբերել ընդ անեզական անուն, որով հետև այն ևս նշանակութեին իբր եզական է, յարաբերականն ևս քիչ անգամ եզակի դնի. ար, * Խարճանի վի բրնձ՝ յորոմ կեսոյր տաժանաբար (ազգատ ղազարն)։ ներսես. ծձ. 22։ Իբր յորոմն յարաբերի զանունդ վերոյ, որ հնչիւնն իբր անեզական վարի։ Նոսա այսմ է տեսանել և ի յայսոդ օրինակսդ։

* Ընկնիաք ի փառացն՝ ոք տուժուք ի քէն ||. խոսրով։

* Ձան ար... ի կարծեցն կասկածեալ, յորմէ երկնչիմ ||. նար. ընդ։

* Ձկ-

*Ընչեաց զընորհս աւազանին՝ որով լուսաւորեցար ||. Ցղնձ. հոգի. գոհ. յոյսիկն:

Եւ նոքա հակառակ այսմ՝ եթէ յարաբերելոյն իւրեանց անուն հանդիսական կամ հաւաքական, իմաստիւ ընդ միմեանս ըմբռնելոյ նշանակութեանց ընդ բազմաւորական, յարաբերեալն որն զնոսին յոգնական. որ , *Յաւուրն՝ յորում օրհնեաց զնոսա հրաժարեցուցանէր զմեզ պարտական ժուժկալելոյն ||. ընդհ. ընդհ:

*Յաղթել մարմնոցս եամբ, որ մարտնչին ընդ մեզ ||. ոսկ. ա. 3:

*Վարեալ լեալ զնորայն զգենուլ զնաւթ՝ եամբ, որ ընտրեն հնազանդել տրուածն նոքա || . եփես. դ. 25:

*Ողիդ կարեկցեալք և զքահանայապետին դատաւորելն՝ զի գործ արկանել առ ազգ այնպիսի, որ . . . գեւորաց եկեղեցւոյ նսեմն դատաւորը || . ընդհ. ընդհ:

*Ողգաստն զայնորիկ զլսակառուն, որ անկան, կրօնաւորաց պարտ է լինել || . վարք հայր. է:

Ասացի՝ զի վարելն իւրեանց յոգնական. զի եթէ իւրեանց եղականն վարեցին այսպիսի անուանքը , յարաբերականն ևս գնեն եղակի. որ, *Մեռանայցէ , որ զչար գործէ, առեալ գլոյս || . յովհ. 3. 20:

*Մեռանի՝ որ ոչ աշխատասցի՝ զի գործս , ոչինչ վարձս առցէ յայն || . վարք հայր. գլուխ. է:

*Ոչինչ, որ ահեղացուն է, չէ կատարեալ || . սարկ. ա. պեր. 4:

*Ոսողմեալդ, որ գնայր ընդ խաբ, եառես զլոյս մեծ || . եսայ. 9. 2:

*Զգեղ չար և գառնացօղ . աղգ , որ ոչ ուղղեաց զսիրտ իւր, և ոչ հաստատեաց առ Աստ զհոգի իւր || . ոսող. 77. 8:

Այլ գիտելի է, զի՝ զի դերս նախնեաց այս դերանուն բազմ ուրեք ընդ ենթ. զորուն ընդ հաստ. հանձինն. քանզի զբազմ անգամ վկայական յոգնական գնելոյ եղականն գնի՝ գրելոյն յայտ հոլովս, և մանաւանդ յուղղականն և՝ ի նախադրեալ հոլովսն . որ , *Կին բազուկ՝ զի մարդկանէ, որ երևեալ բազմաց, եթէ որք են և առաքեալք . . . և նայեա առանձին և ուշ ունի հաստ. ||. սարկ. յայ. 3. Ուր յարաբերական գնի ընդ ենթ. գործուած ուշ է հաստատեալ ընդ յարաբերելոյն, որ է բառս բազմաց . այլ զգուշ . զի եղական ձայնիւ եւ դնի է իւրեանց յոգնական: Նոյա այսմ է և՝ ասելն.

*Ոգիկ, որ զչէս ղրեցեալ էին, զքո զգեցան. և որ կոխել էին՝ ի սուրբ, հնարագիտ հրաշակայ դասն || . եփես. գլ. 6:

*Ոք շարիք՝ որ յոյն առ մեզ ժամանեն, և լուսաւորեն

զհո-

զՀոգիս մեր. և ոչ այլ ևս Հոգեկան բարիքը են, զի-
տումբըն առ մեղ գոյանան ‖ . ռոմբ. յակ. 4:

*Պնծումբն և փոքրկումբն, բարձրումբն և խոնար-
հումբն, բարեբախտումբն և պանդխտումբն՝ ի միջ
ծննդեանն և մահուընն պատահեն մարդկան, որ են
իբրև զերազք զարթուցելոյ ‖ . ընդկ. ընդհանր: Ուր
ոչն եղեալ է վէմակ յոդնակաւոն, զի յարաբերել զնշ-
ումանս, ըստ՝ Տեծուածբ, փոքրնուածբ, և:

*Ո՛ոյն զայս միտս ամ ոչ առասցի առ ածՀի վըս ամ-
նըմնեցս և չարչարանաց, զոր վս նըր կրեմբ. և Հի վը
ամ առաքինութեց, զոր ամ Հինըքս բերեմբ, անպի-
տանս զմեզ Համարել ‖ . Եփեսոսիոս. ԾԲ. 10:

*Ընծայասիրութիւն՝ Թէպէտ և ամ ումեք, և յամ գործս,
յորոմ են մարդիկ՝ վերասակար է . . . բայց առաւել առ
Հոգևոր առաջնորդս Եկեղ ‖ . ընդհանր. ընդհանր:

*Ակնոցն աւուրբք, յորոմ Թողցեն կրօնաւորըք զՀաս-
տատուն կերակուրս Հոգւոյ ‖ . վարք Հայոց. Բ:

*Պօղոս զինբեզնէ ասէ, եԹէ Հի պահս բզմանգամ. և
զայս ոչ զաւելորդացն կերակրոց ասէ, յորմէ ամե-
նևին Հրաժարել էր, այլ զիարբևորացն ‖ . խոսրով. ոգ:

*Ասյեաց դու Հի պատճառանն՝ որով դերծեցան արդարքն,
և զդու շացիր ‖ . ռոմբ. Բ. գլխ. 3. յորդ:

*Ծաղկեաց սերն, սրբուԹիւն. . . և այլ մասունք առա-
քինութեցն, որով վայելեցին մեՀիկ ‖ . լամբ. ռաղ. 67:

Եւ այս Թեպետ կարի յաճախել է Հի դիբս նախնեաց
մերոց, բայց մեզ պարտ է խնայելով վարել, մանա-
ւանդ յայնպիսի տեղիս, ուր կարէ ծագիլ շնորՀութիւն
մտաց բանին: Քանզի և նախնիքն մեր յայսպիսի տեղիս,
նաև Հի պարզ բանս իսկ՝ երբեմն վարեին և զդոցնա-
Հանան. զի, *Եւ այս են առաքինութիւնք, ոչ առասա-
քակ Հոգւոյ և մարմնոյ զվատացն Հի գլուխ յօրինել կա-
պեն զպատակ ‖ . յովՀ. նՀատոս. ա:

*Ես եմբ անարժան քրիստոնեայս քան զՀարս մեր
զՀնեմանաս, ոչ զղեցուն նորին պարզևացն անչափ
առատութիբ ընկալայք ‖ . ղեմբոն. յաղթնաբանութիւնբ:

*Պնայն զերկիր ամբոյս, ղոր յաճշատակել է քոյ, այս-
քին տնձր լինձ ‖ . յովՀաննէս Կոմն:

*Ընդէ Հի վիճակունս և Հի Հիւանդութեանս և ՀայհոյուԹ-
իսմանց ահաւանին զձեզ, յորս են քնդմբ. . . անունն այ

վն

մեր ձեր Հայհոյէ՛ ի տեսողացն ‖ . ընդդէմ ընդհանուր .

*Ո՛վ մեղաւորդան ամէ՛ն ի վախճանս ժամուն հալածելոյն. ընդ որս և զուռնայդ աղաչանիւք արքայ խոցոտեալ ի մեղաց մերոց վասնիկ մանկիկանէն՝ հանելն ի պատերազմէն ‖ . խոր . գ . 37 :

Երկրորդ հանճարեալ ըմբռնումն այսր դերանունս նկատելի յայսմ՝ զի յոյնական հոլովի դնի, յորպէսի զնելն էր յարաբերելին , եթէ եդեալ էր ներդործուբ՝ ի պահանջելոյ բային կամ անուանն : Ասասէ և՝

Երբեմն դնի յուղղական հոլովին՝ իբր անուն բայի . ըստ .

*Յայնմի չար խորհրդոյն ուր հաւանի հոգի, որ հաճոյանայ յուսոյ և սիրոյն այդ ‖ . լամբ . ասղ . 55 : Որ պէս յարաբերելով զառաջ հոգի՝ եդեալ է իբր անուն բայիս ուր հաճոյանայ. զի և յարաբերեալն, ի բաց հոգի՝ եթէ վերոյ ասին եղեալ էր ներդործուբ, պարտ էր դնիլ այնպէս :

Բայ այսմ է տեսանել և ի սոսին :

*Ո՛վ մեծայն, որ զչար զործէ, չար գայցէ ‖ . ածէ՛ն :

*Ո՛վ ի Թէոփեաև բազում են առաքինութիւնք՝ որ ընտանի առնեն զմարդն այդ , բայց որ ամենևին մերձաւոր առնէ զՀոգին այդ . . . խոնարհութիւնն է ‖ . ոսկ . յոհ . 9 :

*Ո՛վ ոչ առաջին պաղդոյն Ճաշակմամբ մահացաք , զայսոսիկ Ճաշակելով կենդանանայցուք ‖ . շնորհ . պասքա :

Երբեմն դնի ի սեռական հոլովին՝ իբր յատկացուցիչ .

*Ա՛ռաքեցաք ընդ ձեզ ղերգացն (որ ղղուկաս աւետարանչին) , որոյ գովաբանին յաւետարանի անդ է ընդ եկեղեցիս ‖ . է . հոր . 8 . 18 : Որ բառդ որոյ՝ յարաբերելով զանուանդ ինքեան՝ եդեալ է ի տեղի նոր իբր յատկացուցիչ բառիս գործէ : Նոյն այսմ է և ի սոսին :

*Նայ դու տէս և զոյս, զի զդենուն և մանանեն աւազին այդ՝ նո՛ յ , որոյ սիրոյն է ուղիղ ընդ ձեզ ‖ . չէ . պաս .

*Ա՛յ (պատճառս չունին) . . . Ախտ ուրանալ զեկեղեցի պատուհասիւրանին, որոյ առաջնորդութիւնն ի պանդխտութիւնս ընծայանիմ ‖ . նազիան . ի ներնաւանէ . ասղ . 118 . 19 :

*Ի քէն ընծայեցաւ պատուղս այս հրաշիկ , որոյ քաղցրութիւնն անձնա՛ ն քան զղինուոյ ‖ . նար . ի քանո . հղ :

*Ա՛յլև որ քան զնա՛ մակար և փանաքին է զղրուբ՝ մեղս, զերկպատիրութիւնն պատուհաս. որոյ դործն պատուհասականապէս է Թագաւորաց՝ միմեզամայն և գեղջկաց՝ երեսաւոր՝ ի բժշկուբ ‖ . ալեքսէյ :

Բայ-

Պայծառեսցէ՝ եթէ յատկացուցեալն ունիցի զնախդիրն, տասարակօրէն դնել այն ի վերայ յարաբերականին, մանաւանդ եթէ ի վերայ երկուցն ևս. զի, * Յատակի (կրասոս ի սիզբանայ) ամ զօրօքն հանդերձ ... զոր գանձան ժողովրդեալ սիգբանայ՝ դառնայ ի հայս ։ Ես. ԽԲ. 16։ Ուր նախդիրն՝ ց, եդեալ է ի վերջ յարաբերականին. որ է յատկացուցիչ անուանն՝ գանձան։

* Ընդ այսպարգևէ նմ՝ յորոց անուն կոչին սասիս և նահապարաւթիէն ։ Ես. ԽԲ. 7։ Ուր նախդիրդ՝ ն՝ եդեալ է միայն ի վերջ յատկացուցչին. որ է բառս սրոց։

* Ի քրիստոնեայք անուանիմք, և ի մի շաւղայ վերհեռևիմք, և յերերայ Հանապարհակցութիէ խափանեալ զարհուրիմք. զորոց տեսեալ դանմաւթիւն՝ ոչ՝ լիք եթող զմեզ ի խնամելոյ ըստ մարմնոյ ։ Լմբ. առաքն։ Ուր նախդիրն՝ ց, եդեալ է ի վերջ երկուցն ևս. այ ի վերջ յատկացուցչին, որ է բառս սրոց. և ի վերայ յատկացուցելոյն, որ է բառս անմոռանիէ։ Ըստ այսմ է տեսանել և ի հետադայսդ։

* Յայնժամ գնաց զդարձեալ ի կիր արկանելն զվրան Հրամանն երանելի սրբ Հայրապետին յոսկի. զորոյ պատուհասել քաղցր է ի լսելիսն իմ ։ Երզն. գոլ. յոաննէն ։

* Այլ և ադամ. . . զորոյ զդէմս առեալ մարգարէին՝ ասէ. եդիս զիս ի դբի ներքնումն ։ անանիա վրդ։

* Վասն զորագոյն քան զիս. զորոյ չեմ բաւական քառնալ զկօշկիս ։ գործ. 3. 16։

* Իբրև զծառ սահեալ ի ջուրց կուտակելոց. զորոյ՝ իբրև անցանիցէ, ոչ դոյ զՀետս գտանել ։ Յբ զորո զՀետան ոչ է Հնար գտանել, յորժամ անցեալ գնայ. Իմաստ. 5. 10։

Երբեմն դնել յոյլ Հոլովս՝ երբ լինդիբ բայն. որ. * Յառանդուն է այլ ընդՀանրական եկեղեցի, զոր գնեալ քն պատուական արեամբն իւրով ։ Լմբ. առաք. 78։ Ուր զդն յարաբերելով պնէղեցին՝ եդեալ է երբ լինդիբ բայիս՝ գնեաց։ Ըստ այսմ է և ի տալն։

* Օն զոր սերմանեսցես՝ զնայն և Հնձեսցես ։ Ղաղ. Գրց. Բ.

* Այսոքն զմահ ընկալեալ՝ Հատանելոյ լինդուածքն առ քն, զոր անձկացեալն էր ի մանկուէ ։ Երզն. գոլ. ապնոյ։

* Ըստ մի ցանկացեալն՝ ոչ եհատ ի կեանն ։ անանիա վրդ։

Երբեմն դնել երբ լինդիբ անուանն, կիր ընդունելոյն, և

և կենդանագործութիւն, *Ոչ ոք ունի զանձս ծանօթութիւն որինին զերեսաց՝ անդրէն կանգնեցան ‖ . Նաք . քո : Ուր տղայն է խնդիրը անուանեան՝ ոմանք :

*Որոց համեմատ և զոսա ցուցանէ ‖ . գէորգ . 22 : Ուր որոյն է խնդիրը անուանեան հոմանոյ :

*Ոյս այն (երկիր) է . . . . որոյ ցանկացօղն աղաղակէր , հոգի քոյ բարի , լեր ‖ . Ղեսայէ : Ուր որոյն է հնդիրը ընդունելութեան ցանկացօղ :

*Որոց բաժանել է ձիմարտութիւնն ‖ . ընդհ . կեղծ : Ուր որոյն է խնդիրը ընդունելութեան բաշխելի :

*Ոյ՛ իքեան է , և որգեսզի . առանց որոյ երկիւղ և ոչինչ ‖ . աբեղ : Ուր որոյն է խնդիրը նախադրութեան առանց :

*Որոյ առաջի պաղատութիւք ‖ . ընդհ . ընդհանր :

Ս յատկացն ՚ի գերբայական շարադրութիւն երբեմն այլ ազգ կարդի այս համաձայնութիւն . իբր զի յարաբերականն ոչ դնի յայն հոլովի յոր դնելի եր յարաբերելին , ինքզբայն և անուանն պահանջէ , այլ՝ յայն հոլովի , յոր արդեն եդեալ է յարաբերելին , ինչ զոր արդէն ունի . ըստ որոյ յարաբերականն ոչ միայն ըստ ոյ , այլև հոլովիւ համաձայնի ընդ յարաբերելոյն . ար , *Զաջ նորդեաւ ժողովրդեանն այնմիկ ՚ի տեղին , յոր առացեր քեզ ‖ . ելք . 32.34 : ՚ի տեղին : Ուր յարաբերել անուանն ՚ի տեղին՝ եդեալ է ՚ի տրական հոլովին . և ՚ի լինելին խնդիրը բայիս առաջ՝ դնելի եր ՚ի հայցական հոլովին . վասն որոյ և յարաբերական ոչ դնելի եր հայցականապէս . (ոյր և դնի ՚ի տալագրեալն) . որդան , ՚ի տեղին՝ զոր առացեր քեզ : Այս առային առ ոչ է եղեալ այսպէս , այլ՝ տրականապէս , վի համաձայնելոյ հոլովիւն ևս ընդ յարաբերելոյն : Այս յայսմիկ շարադրութիւնս՝ յարաբերական ոչն համարի իբր խնդիր , և ՚ի իբր անուն բայի՝ ընդ նշանակութիւնն բանելոյն . ոյր տեղի ՚ի յաջորդ օրինակսդ :

*Հայեսցին ՚ի նա , յոր խոցեցինն ‖ . վեհաձայն առնլոյ , զոր խոցեցինն . յովհ . 19.37 :

*Պղծեցուցէք զնա ՚ի ձանապարհս , յորս ոչ դիտեիմն ‖ . զոր ոչ դիտեիմն . առթ . ա . պնդ . 6 :

*Մի տիեառն լինէք վարկիցիս զայն , զոր յառաջադոյնն առյինէն քեզ պատմեալ եղև ‖ . յն զայն , որ յառջինն յինէն քեզ պատմեալ եղև . յովհաննէս ք :

*Ո՛ ընդն մարդին , զոր ծնանելոցն էիք , աներանելս ,

այլ՝

այլ՝ Հատ մերկ ‖ . յիւ որ ծնանելոյն լոյս . ա՚. կոր . 15 . 37 .
* Ընտր ամ՝ զորս ՚ի վեր երկրի՝ զընդրգս , ՚ի սիտս մարդոյն ամրուհ ‖ . յիւ արար զընդրգս , որք ՚ի վեր երկրի ՚ի սիտս ամրուհ մարդոյն . ընտիրք ասացեալ . հատաս .
* Տալ զընդրմունն չնորհ , որոց յեհեմ աղբատացն ‖ . յիւ աղբատացն , որք յեհեմ . ընդհ . ընդ .
* Եւ ձգեր քարինս դաւթի , և ամէն՝ որոց ըստ արքայի դաւթի ‖ . յիւ ամէն՝ որք ըստ արքայի . ք . ընգ . 16 . 6 .
* Վերաւ ՚ի սրտէն , յորմէ անհատոտ էր ‖ . յիւ որում ան հատոտ էր . ընտիրք ասացեալ . ՚ի ծին . ասղ . 106 .
* Եւ զիս ջնջեան ՚ի գրոց ըստ զրեցեր ‖ . յիւ յորում զրեցեր . ելից նաւակատ վերջ . ջ . 20 .
* Եւ զինչ հրամայեցե առնել՝ յայնցանէ , յորոց հատատեսեալն զաս , յիւ զինչ առնել հրամայեցեալ յայնցանէ՝ որք հատատեսեալն զաս , յիւ զեպ՚ի սուրբն . ընդհ . ընդ հանր .
* Ընանեան դու յերկրիդ , յորում ատացի քեզ ‖ . յիւ զոր ատացի քեզ . ծնն . 26 . 2 .

Եւ սակս հակառակ՝ երբեմն յարաբերելոյն դնի յայ հոլով , յորում և յարաբերական պէս , ըստ ինչ պատ. պատճառի զանազանելոց բայն : և ըստ այսմ՝ ոչ ևս ըստ յարաբերութեան ըստ յարաբերելոյն , այլ յարաբերելոյն ըստ յարաբերականին համաձայնի ըստ ոլով և հոլովիւք . օր . * Եւ ըստ բանն՝ զոր խօսիր , մի ինատոչ առ ձեզ ‖ . քահանգիր . Ա՚ն ՚ի սակս բանի՝ անուն պիտոն՝ դնելի եր յուղղական հոլովն այսպէս՝ և բանն՝ զոր խօսիր , մի ինատոչ առ ձեզ և անուն բայիս՝ մի ինատոչ , բայց որովհետև յարաբերական պէս ըստ պահանջման բային խօսիր՝ եդաւ և ՚ի յայտնական հոլովն , անուն բային ևս ըստ համաձայնելոյ յարաբերական պէսն՝ եդաւ և յայն հոլով : Այսպէս և այլ առ այլեայս օրինակք .

* Օ՚ամ ինչ՝ զոր առի ուր , բնակիմ յանձինս վատաց և անդադարից ‖ . յիւ ամ ինչ՝ զոր առի ուր . վարդ հարց . է .
* Կոչեր առ ինքն զվաստակ , և ոչ ըստ նմին ելին՝ ելիանքն առնելոյ ‖ . յիւ նմին՝ որ ըստ նմին ելին . եղիշ . է .
* Եղաղ ոչ ըստ ոսկերիկ հասկացայ ես բանդայարեալ՝ ՚ի պատմեան ևիմ ելիզեցւոյ քարոզութիւնք և ազօթք քրիստոսի . ներսիսի . ՚ի պատմեան ևիմ ելիզեդ . խոսրով . յաւելուած :
* Ա՚ն այլոցն չինչ պարտ է ասել՝ որ արուարոյ են բնութեամբ

մեղք և աւելորդք ‖ · յր զինչ պարտ է ասել վն այլոց մեղայ և աւելորդայ՝ որ արատաւոյ են, յամէ. առ. 57։

*Ի՞մ մեղք՝ որ ջանգամ ի մարդկէ գործին, սիկզբն և կատարած սմնոյ է ‖։ յր ամ մեղաց, որ ի մէնկէ գործին, սիկզբն և կատարած սմնոյ է. ապթ. ա. յովհ. 5։

*Հանգեր եր արդարև տղայն հայտառ և հզօր մարմնով. ալ զի կարծիս տալ հայեցողայ՝ որ ի նմանէ ամենայն կին՝ արուքիք ‖ · յր տալ զկարծիս արուքենէն, այլ ամենոյ կին ի նոյ. այս է՝ յարատաչես. խոր. է. 7։

*Յարդարիչ ծածուկ սիմնուքե՝ որ ի հոգին է վայելչաքիե ‖ · յր յարդարիչ ծածուկ սիմնուքե վայելչաքիեն, որ ի հոգին է. նար. ղէ։

*Ոչ ընտայն ինչ գրեցի. և կամ զբնաւ խոհուքիեն սահմանեցի՝ որ ի մերս բնաւե ստուտակի աղգի աղգի վերապահանուքի ‖ · յր ոչ սահմանեցի զբնաւ խոհուքի ազգի աղգի վերապահանուե, ոչ ստուտակի ի բնուքիս մեր. նարեկ. շ։

*Ձայեացս դու յերկինս և յերկիր՝ և որ ի նոնա արարածք իցեն ‖ · յր՝ և յարարածս, որ ի նոնա իցեն. է. մակ. 7. 28։

*Օ բազպրատարբառ աւետաց հնչումն ի հնձանն առաձայնէք՝ ոչ անդ նատկին՝ ստամոդեսուեալ զգաստութիւն զգաստիցն, որք անդ նատկին ‖ · յր առաձայնէք առ դասս ստամոդեսուեալ զգաստութիւն զգաստիցն, որք անդ նատկին ‖ · խոր. հանիկ։

*Ի եղ վշտակից առնել զգաստս, և յանտուն, յորմէ չարչարքիս՝ կշտամբիչ . . . . սիրելի լեզի ‖ · յր առնել զգաստս զայս՝ կշտամբիչ անտուն, յորմէ չարչարիս. ամ. եղիզ։

Յայսմանէս երբեմն ըմ մէջ մտանել թարմատարբառ դերբանուն ինչ՝ առ ի պարզ հայտնութենէ զգանն. յր, *Օ վէմն, զոր անարդեցին շինողքն, նա եղև գլուխ անկեան ‖ · մտթ. 21. 42 ։ Որ դերբանուն նա՝ եգեալ է իբր թարմատարբառ յատկական հոլովիւ, ըմ որում դնելի եր յարաբերելին. որդան, վէմն, զոր անարգեցին շինողքն, եղև գլուխ անկեան։ Ըստ այսմ է և ի սոսին։

*Օ գործեա, զոր ես գործեմ յանուն Հօր իմոյ, նոյնի իսկ վկայեն վասն իմ ‖ · յր վկայեն գործքն, զորս ես գործեմ յանուն Հօր իմոյ. յովհ. 10. 25։

*Ոչն՝ որ արհամարհէ զհայրն, և անարգէ զներքուքիե մօր, խլեսցին ագռաւք ձորոց ‖ · յր խլեսցին զաչն, որ արհամարհէ հայրն ըմ. առակ. 30. 17։

*Նա՝

*Նա՝ որ կրնասէր եմ յամենեսեան , ողորմութիւն քոյ գործել յառաջայոյզ կնո ‖ . Եղիշէ վրպ. Գլ. Ը.

*Նա նախատարբն , որք կան ՚ի կապանս , ՚ի ձեռս ձեր ե լշխանութիւն արձակել պնասս ‖ . ՚ի նոյն .

*Նա պատուարգելն , որք մատչին ՚ի խորանն անդ , հուր ի քաներ և ուտեր պնասս ‖ . Ոսբէ . Գ.

*Ոչ այլն այն մովսէս , որ ե Հան զմեզ յեգիպտոսէ , ոչ գիտեմք՝ զի եղև նմա ‖ . յիւ ոչ գիտեմք՝ զի եղև առն այնմիկ մովսէսի , որ ե Հան զմեզ եկնդ . 32 . 1 .

*Ումբ՝ որ զդիշերն տքնութիւն անցուցանէք , պատրաստութիւն չարին Թեթևանան ՚ի նմանէ զօրն պղծոյն ‖ . վարդ . Գլ . Բ .

*Ումբ՝ որում շատ առնաս , շատ խնդրեսցի ՚ի նմանէ ‖ . ղկ . 12 .

*Ո՞ աւելնայնէ , զորմէ ասացեալ՝ Թէ զա մի երթիցեն ընդ քեզ , նա մի երթիցեն ‖ . գոռ . 7 . 4 .

Նրբեան ևս՝ յարաբերելոյն դնի յայն հոլով , յոր դնելի ե՛ր յարաբերականն . և յարաբերականն դնի յայն հոլով , յոր դնելի ե՛ր յարաբերելոյն , աւելեւելն ներհակ սկսեալ . ըստ , * Ո՞նոյն գրե աս . որս՝ ՚ի խուժասատան էին ժողովուրդք ‖ . Ղուկ՚ . վրպ : Ուր բառդ աս . որս՝ դնելի ե՛ր յուղղական հոլովն . և բառս ժողովուրդ՝ դնելի ե՛ր ՚ի տրական հոլովն՝ այսպէս , աս ժողովրդոյն , որ՝ ՚ի խուժասատան էին . այլ սկսեալ ներհակ այսմ՝ առաջինն եղել ե ՚ի տրական հոլովն , և երկրորդն յուղղականն : Այս այսմ ե տեսանել և ՚ի յայլսդ օրինակսդ :

* Եւ պօղոս բաշխեհնար իմաստութիւն և խոնարհական բանիւ գրեր աս . որս ՚ի հռոմեացոց հաւատացեալք ‖ . յիւ առ հաւատացեալսն , որք ՚ի հռոմայ . ընդդ . ղնդ :

* Նախ առ վանականան , և ապա աս . որ յօթն են առաջնորդք խոսկրով ‖ . յիւ խոսկրով նախ առ վանականան , և ապա առ առաջնորդան՝ որք յօթն են . ընդդ . ընդհանր :

* Յուզանգրով (ասրն՝) գրէ ՚ի խոնարհութիւն օգուտան , և նշ ՚ի հպարտութիւն՝ ընդան՝ ասե . ամ , որ բարձրացուցանէ զանձն , և ‖ . յիւ զօգուտան՝ որ ՚ի խոնարհութիւն , և զընդան՝ որ ՚ի հպարտութիւն . ընդդ . ընդհանր :

*Նա յինս հանդուցեալ և մնդրութիւնն՝ խոսկ բան , զոր ոչ և արժան ‖ . յիւ զբան՝ որ ոչ և արժան . յոբ . 19 . 4 :

*Ելութիւն պատրս և կարծել՝ զորս բան զնա փորձութիւն են ժողովրդանց ‖ . յիւ պատրս և կարծել զժողովրդեանն , որք չ զնա փորձութիւն են . ղամբ . ասղ . 64 :

*Զնչև

*Ահա համարին ծննդոց ազատայ քան և դէր ջանալին
'ի յայտ բերել՝ զոր չիս պարտաւելն կիրքը, ոչ կին բուկն ։
յ զպարտաւելն կիրքս՝ որ չիս ։ շնորհ ։ Լոգ ։
*Աղ 'ի յոյշ բերեալ զոր 'ի քեզ անձնաւելն բարեմտա-
նութ՝ զգեցուլ քո ողջունեայն ։ յ 'ի յոյշ բերել՝ զան-
ձնաւելն բարեմտանութեան՝ որ 'ի քրիստ ։ Նար ։ Խգ ։
*Օ այն ծաղը և խնդութեն , որ 'ի ժամանակին մեղացն
զնձրանելն կարծեիր , 'ի ժամանակս դարձին՝ սգոյ
և արտասուել պատճառ ձեզ եղեցի ։ յ այն ծաղը՝
զոր 'ի ժամանակի մեղացն զնձրանել կարծեիր , և-
ղեցի ձեզ պատճառ արտասուե ։ առկ ։ յակ ։ 9 ։ Յհոռոմ ։
*Վերջին տաւիք և սգոյ լը ձեզ են պատրաստեալք քրի ։
յ պատրաստեիդ քրի , որք լը ձեզ են ։ շնորհ ։ Լոգ ։
*Նա սգոյ 'ի հարսանիս երեք եղեն զահանուլք՝ զայս խրատ
պատուիրանի աւանդեալք ։ յ քահանայից , որք 'ի
հարսանիս երեք եղեն ։ շնորհ ։ քնարհար ։
*Վերք վա սգոյ 'ի ձեզ լինելոց եղեն շնորհք՝ մկրտեհանայեն ։
յ որք մերգաբեհանայեն վա շնորհացն , որ լինելոց
եղեն 'ի ձեզ ։ ա ։ պետ ։ 1 ։ 10 ։

Բազում անգամ ես պատահի , զի ցուցական դերա-
նունն լինի զօրութիւ յարաբերելի ։ և յարաբերական
զն դնի յայն հոլով որ դնելի եր յարաբերելի դերա-
նունն , թէ և պարտ եր այլազգ դնել ։ պ , *Վաղցր է
ինձ՝ որպ ասացեն նոք յաւուր նեղութե ։ յ այնոցիկ՝ որք
ասացեն նման ։ Նաւում ։ 1 ։ 7 ։ Յստ այսմ է և 'ի սոսին ։
*Վերջանեն և չարահեն 'ի մահ՝ մեղագրեհ սատանիկա ։ Խոսով ։
*Վերջ կրեն զմեհրդոյնան՝ իմանալ ոչ տան ։ յ այնոցիկ ,
որք կրեն զմեհրդոյնան , իմանալ ոչ տան ախտքն ։ Քեր ։ 8 ։
*Վաւ ոչ մտանես , և զբօս մտանեն՝ լը զեմ կացեհ ար-
գելուս ։ յ և զայնոսիկ՝ որք մտանեն , արգելուս ։ Յհ ։
*Օ 'ի այնպիսի է առաքինութե , երբ եղծեալ մեղայն տրամե-
ցուցանեհ զբօս 'ի չարիս կայցեն ։ գեղրգ ։ Եսայ ։ 3 ։
*Վհեղն ահնհալուելք չեհաց յոր ինչ հերն (ադամ) ։
յ չեհաց յայն ինչ՝ որ եր ։ նարեկ ։ 'ի քանն ։ պէ ։
*Վչուելք պատմեցեն յաւուրն յայնոսիկ՝ և ոչ լինչ յո-
րոց տեսչին ։ յ ոչինչ յայնցանհ՝ զորս տեսչին ։ Ղկ ։ 9 ։ 36 ։
*Վչ զարշելս յուելք՝ յորոց արարեր ։ յ սէ զարշելս յու-
ելք յայնց՝ զորս արարեր ։ ուր յայնցն՝ որ զօրուլ դնեն,
ինդիր մանահան անուանս յոհան ։ Խոսով ։ 11 ։ 25 ։

*Վոր-

*Յորժամ կամիցես խնդրել ինչ յԱյր, նախ գոհացիր զաղօթս առեր ||. այր նախ զոհացիր զաղօթսն, զորս առեր ի խոտով:

Պահեսցի՛ս է, զի բազում անգամ յաղաքեսցի՛ս զոր ոչ առնուն իբր բացայայտելի. իսկ անուն իբր բացայայտիչ նորին՝ համաձայնեալ ընդ Թուղթն և ընդ Հովհաննու, *Որոմ ոչ կամիցեալ հայիլ հնազանդ լինել ընդ ... զնայ յերկիրն արարածայ ||. Թուղ. ա. 9: Այր որոմ կան հոլովս բերի՝ լեալ է բացայայտիչ բառից՝ որոմ, զոր այժմ է տեսանել և ի սոսին:

*Այդոց և ոչ ինչն (մեծատունն) լուծաւ երբէք ընդ նմա||. Ղկն. ԺԶ. 29:
*Օ՜ որ իբրև տեսին հօտքն գիտի ընդ բանաւոր ոչխարացն, մեծապէս առնցան խնդութեամբ ||. յովհաննէս Ա:
*Օ՜ որս և ինքն ուրն զգանուգան վիրաւորեցին զնէրսպոնս՝ իբրև յայ և ծծային առաջի եղ իւրոց աշակերտացն||. ոսկէ. յոհ. 4:

Ծայրագոյնս երբեմն առանց համաձայնութեան Թուղթն ևս զնոյն ասէ. այր, *Որ ի յամենեցունց յայտացեալ առաջ են իմանալիքն ||. եփեսացոց. ԺԵ. 29: Այր բառգ յամենեցունց յայտացեալ՝ այր յայտ ախտից՝ լեալ է բացայայտիչ բառից՝ յորմէ: Զայս այժմ է և՛ի սոսին:

*Ո՛ղջ կապանք դժոխոցինք են ոգւոց, նաև վէրք զաժանադոյնք. յորմէ ևկն յայր արձակել ի կապտոյց, և քժշկել զվէրս ||. եփեսացոց. ի. 19:
*Օ՜ որ զձ դրոշմ՝ ի նա զախտս Թէրէին հնարեցն||. Նաղմ. ԺԵ. 22:
*Օ՜ որ տալոց և հատուցանելոց ես պանծալեան վէրձս տանջանաց յանշէջ հուրն ||. եղիշ. Է:

Երբեմն ևս յարին ի սա դերանունս Թարմատարք բար, այր իբր զարդ. այր, *Երանելի է այր, որոյ օգնու Թէ նա՛ ի քէն է ||. ոսղ. 83. 6: Այր դերանունս նա՝ զնոյն իբր զարդ, կամ իբր Թարմատար ինչ: Զայս այժմ է տեսանել և յօրինակս՝ որ գինի:

*Այդոց ձեռք խրքեանց յանօրէնու Թէ են||. ոսղ. 25. 10:
*Այդոց լի են բերանք նոցա ծաղու||. Նաղմ. ի քանի. ղ:
*Օ՜ որ վրէժխնդիրն՝ առաքելոյ պնա անուանէ||. յովհ. Խ առաջ.:
*Այդոցն բազմ անգամ և ախտ քոյ ի բաց ջախջախեալ լինիցի ի նմանէ ||. Ղուկ. հաւար. ա. պրակ. 24:
*Այդոցա՝ ածծային ինչ ազդուցն գոյր ի նմա||. Ընդհ. Ղեղ.
*Տեղիք՝ յորոց կաս դու ի գոմ, երկիրն սէ է||. Ել. 3. 5:

Գիս

Գիտելի է դրեալ, զի յարաբերական ոչն երբեմն առանց
անելոյ զդերաւճին յարաբերականն՝ զնոյ յառաջագոյ
երբ ածական՝ Ճոճալ և հալումիւք համաձայն. տե.
*Օն որոք որոտ ախտի յայլմէնայէ, էնորին գնոն հալա-
ծեալ ‖ . վարք հարց. է ։ Որ բառս որոտ՝ լինել է ածական
անուն ։ Ըստ այսմ է առասանել և ի սոսկին ։
*Հարոյ գործոյ մեր սիրտ քոյ ոչ հաստատեալ էին, մի
Թողեսս բնաւ զործն զայն ի սիրտ քոյ ‖ . վարք հարց. է։
*Որ կողին և գարձցի ամպարիշտն, եղծանի ‖ . առակ. 12.7։
*Օն ղոր անուն այ եղ, նովքեն և գծառայսն կոչէ (յան-
ուանելն զնոս բառիւ) ‖ . ԼԳնաւոլոս վկ. գԼ. 17։
*Որով չափով չափիք՝ չափեսցի ձեզ ‖ . մատ. 7.2։
*Որոմ սոսկալի վայրի . . . ամբաստան լինի երաւացի
առաջի իմ ատրածանանն ‖ . նաբէ. հԼ։
Օ այս մի ինչ և արժան է գիտել, զի երբեմն առդա-
կան մակբայք ինչ դնին ի տեղի յարաբերականի. տե.
*Ընդ՝ մոյր իմ յուզարկեա զնս յառաջագոյ, ոյր հրա-
միրեցայ ‖ . յհ յոր հրաւիրեցայ. խոր. հանի։
*Փախիլ յանապատ, ոյր և կարասցես կեալ օգնկնու-
Թիւն այլ ‖ . յհ յորում կարասցես կեալ. վարք հարց. է։
*Վհատցեա յերկիրն, ոյոյկ էր ‖ . յհ յորմէ էր. մաղ. 10.13։
*Օրինակս եղ առաջի, ոյոյկ արժան էր հաւանեցու-
ցանել զնա ‖ . յհ յորոց արժան էր. ոսկփ. յակ. 11։

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Յաղագս պնդորոշիչն յօրինչ՝ ա. դ. ն։

Յասրնկ յօդք նախ յարին ի դերանուանս երբ
զարդ. տե. * Ինձ հրացեալ ամաչեսցէ (ասին) ‖ .
եղիշ. է ։ Որ յօդս ա՝ նգեալ է երբ զարդ ի
վր դերանուանն՝ ինձ։ Ըստ այսմ է և ի սոսկին։
*Ոչ անօթի էր նմ մերս հիւանդութիւն ‖ . շարգիչ. Լուկ։
*Ոչ նմ իրրև զձեզդ անագորոյն ‖ . եղիշ. է. յեսայ.փ։
*Որ հան եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի ‖ . յովհ. 12.26։
Այլ գիտելի է, զի բազում անգամ ի յարիլ սոցա ի
դերանուանն լինչ՝ հանգերձ չեղ դնին. տե, * Ընդ
յորժամ դայցէ, միթէ աւելի ինչ նշանս առնիցէ՝ քան զոր
ոչս առնէ ‖ . յհ քան զոր սա առնէ. յովհ. 7.31։

* Ոչ ոք

*Յորդն՝ որ ՚ի *յոյզ կողէ յօրէ՚ || . յր ՚ի քո կողեգ . շար . ճե.
*Գաւառ զայն գիտէ՝ զոր նայաւանէ՚ || . յր նա առնէ . խոսրով
Առ՚ի յարաբերականն՝ ըստ որում են յարաբերականք , ուշ յարին այս յօդք . զի ուշ լինի ասել . որս երևին . որդ վասաւորել ես . որն խոսկր . որն առաքեաց . ևս . այլ՝ որ երևինս . որ վասաւորելդ ես . որ խոսկրն . ևս . գր .
*Արդիւնի մատակարարեն զայս , որ երևինս . այլ հո դին սր տայ զայն , որ ոչն երևի || . ՚ի՛ . ընծայ . ծե . 28.
*Ոտս ես՝ որ վիճաւորելդ ես ՚ի վէր ամ սեռդերաց || . ափ.
*Ոտւեմ արքայ ոչ բարկանայր (ըստ բանին նաթան նայ) . զի ոչ ՚ի նա հայէր՝ որ խոսկրն . այլ ՚ի նա հայէր՝ որ առաքեացն || . ՚ի՛ . ես . 10.
Երկրորդ՝ յարին սոքա յանուանս . գր , *Նմին աշա կերտ ես , վարդապետիս նմանն լերը || . սոփ . ա . յովհ . 2.
*Հառատունն Թևիմ՚ի հինգ ուԹևսուտարսի || . աբեռաոնեան
*Խարերարայն ասէ և հեզոյն՝ բնու Թիւ քարշէ զքեզ կալ ՚ի ծառայու Թի || . սոփ . ա . պե . 6.
Երկրորդ՝ յարին ՚ի բայս : գր , *Այնչդեռ տրշաւեմն՝ առ ՚ի յետոյսն հակամիտեմ՚ || . նաբէնայն . ՚ի քառն . հա .
*Օրհնեալ՝ որ գասոյ յանուն տեն || . յովհ . 12 . 13.
*Որ կոչէն՚ ի քժշկել՝ զօրաւոր ես և պատրաս || . սոփ . ա . պե . 2.
Ծորդորդ՝ յընդունելուս . գր , *Զայնես չլսողիս . և ոչ սրամտես . փսԹան մեղկելոյս , և ոչ խրնիս || նաբ . ծը.
*Ոստեալդ յաԹոռ քերովբէից՝ նիստ դԹուԹը ՚ի մէջ հոգիս || . ՚ի շաբաԹնոյն . յանուն . խա .
*Ծամենեսեան աշակերտեցին՝ հոգուով զօրացեալք և մարմնով տառապեալքն || . լսմբ . ոսկն .
Հինգերորդ՝ ՚ի մակբայս . գր , *Ոչ ես ժողովրդեան՝ որ շուրջս կան՝ առնեմ՚ || . նաման . ՚ի ՏԷն . յովհ . 15 . 23.
*Ոտայ զնարդ այժմ տեսանէ՝ ոչ գիտեմք || . յովհ . 9 . 21.
*Որ երաւապէտն գասի՝ զմարմնականն ՚ի ծոցս մեր հատուցանէ տանջանս || . յովհ . խոսէ . ՃԸ.
Վեցերորդ՝ յորդին յօդք ուրեք ուրեք դնին վրայ մականց . ՃԸ զի՝ ոչն դնի յերկս գնմա ևս . գր , *Որպէս սկսաք՝ ՚ի նմին և կատարեսցուք || . եղիշէ վՀ . գլ . ՃԳ.
*՚ի գրելոցս ձեր ծանուցայ || . շնորհալի . ՚ի ԼուսաՃան.
*Արտերը ըստ սյնասրիկ՝ որ մարանչնիս ըստ մեզ || . եղիշ . ՃԳ.
Սյնպէս և պան . գր , *Ըստ ինչ արդեօք հրամայեսցես՝ քան Թե հրամայեցիր || . եղիշէ վՀ . գլ . ա.

*Օ՚որ

*Օ՛ր ասէքդ՝ ցուցիչ գործոյ ‖ ։ գէտրդ վէպ ։ էսայ ։ 5 ։
*Վա՛յ նոսինդ աւադիկ ասէն առաջի քո ‖ ։ լամբ ։ ողբն ։
Բաս այսմ և նոյն ։ պէ ։ *Իսկ եթէ ոչ զայն առնիցեմք՝
զոր հրամայեցաք՛ն, և զայն խօսկիսիւք զոր վիպեցաքն,
ազատուէ օրինօքն եմք դատելոց ‖ ։ ռոպտ ։ յակ ։ 6 ։
*Օ՛խթրդ ուսուցանեա լինէ, եթէ առնու որ զբոյդ՝ դու
մի պահանջեր, երբ դու զբոյդ պահանջես ‖ ։ ծնբ ։ գլխ ։
*Վա՛ռանին՝ արդարացեալ է՛ի մեղայ անտի ‖ ։ հռովմ ։ 6 ։ 7 ։
Որքա երբեմն փեսի դնելոյ՛ ի վէր բանն անուանին, կամ
դերբայի, կամ խնդրոյ լուծին, եւ, դնին՛ ի վէր պլեղ
բանից առ՛ ի զեղեցկացուցանել զշարադրուելին ։ պր ։
*Օ՛ինչ գործեցից սղբալիս Հոգի՝ յայնմ մեծի աւուր
վտանգի ‖ ։ փեսկ ասելոյ, ողբալի Հոգիս ։ նաա ։ հին ։
*Ժանգակ լեր ունարուելե բազմաբանուբս տարտա-
մուե՝ բարեգործ աջովդ ընորհի, ձեռամբդ նորոգո-
ղի, ևե ‖ ։ փեսկ ասելոյ, բարեգործ աջով ընորհիդ,
ձեռամբ նորոգողիդ ։ նարեկացի ։ ղա ։
*Ծածկեաւն Հաւատաւ՝ փորը ոմն և Հաւատար է անհաւա-
տուե ‖ ։ փեսկ ասելոյ, ծածկեալ Հաւատան ։ ընորհ ։ ի ։ ղ ։
*Գովեմ զՔէշմարտուեդ լինել օժանդակ ‖ ։ փեսկ ասե-
լոյ, գովեմ զլինելդ քո օժանդակ Քէշմարտուե ։ լամբ ։ եղեղ ։
*Ի՛որ՝ որ Հկա՛ւկամարան է, զյաղթօղ լինել՝ որք կա-
րի՝ ախորժ է ‖ ։ փեսկ ասելոյ, զյաղթօղ լինելն ։ լամբ ։ ոա՛՛ ։
*Ի՛րաքս. Ձդեն զնա ։ ։ ։ ։ յողորմած լինելոյ ‖ ։ փեսկ
ասելոյ, ի՛ լինելոյն ողորմած ։ լամբ ։ հռաոոս ։
*Օ՛ր և ի՛ զՀրեշտակի լինել՝ ծառայ մի անուանել մեծ
և պատուական է ‖ ։ փեսկ ասելոյ, ծո՛ղ մի անուանելն
մեծ է ի՛ զլինելն Հրեշտակ ։ ռոպտ ։ յակ ։ 1 ։
*Ակայն մեք անդրէն՝ ի մերն դարձցուք օրինակ բա-
նից ‖ ։ փեսկ ասելոյ, յօրինակ մեր բանիցն ։ կպնաս ։ ծ ։ 17 ։
*Յ՛ասատ գիտելի է, զի այսոքիկ յօդք բազում անդամ
դնին՛ի տեղի դերանունից զորս ի՛ յարելոյ յանուանա
կրկնութեանն և ՛ի բայս պէսպէս օրինակաւ ։ պր ։
*Ի՛ վեր ամբարձայ մտիսիրս մերժելի ‖ ։ փեսկ ասելոյ,
՛ի վեր ամբարձայ ես մտիսիրս ։ կամ ՛ի վեր ամբարձայ
ես, որ եմ մտիսիր մերժելի ։ նարեկ ։ ե ։
*Ժամանեցաք անդամքս քո՛ի ։ ։ ։ ՛ի բիւր ազգէ ազգէ
յաբիս ‖ ։ յի՛ Տէ՛ որք եմք անդամք քո՛ի, եւ ։ ռոպտ ։ յակ ։ 5 ։
*Կարծեցեր անօրէնդ ՛ի մոռ քում, թէ՝ և ես քեզ նման

նեցիմ ։ ՚ի կարծեցեր դու, որ անօրէն ես, ես. սաղ. 49. 21.
*Աղատացեալքդ ՚ի ծո՛ւրէ՝ չարաչար մահք յանդիման ծո՛ւրէն ։ ՚ի դուռ, որք աղատացեալ հիք. եղիշե. Գ.
*Ա՛ր զԼայն , ողորմութիւն դուցէ ։ ՚ի նա , որ զԼայ, ողորմութիւն դուցէ. առակ. 17. 5.
*Ա՛ՀԷ , որ դատի զնս , մերձենայք առ իս ։ ՚ի ա՛ՀԷ նա, որ դատի զնս, մերձենայք առ իս. Եսայ. 50. 8.
*Ա՛ևրատ նանրախոհ՝ուրդ, թերանս չարախօս ։ ՚ի սևրտ ՚ի նանրախոհ՝ուրդ, թերան ՚ի չարախօս. նար. Ծ.
*Ո՛ւագեացի լոյսդ, արագեցո՛ զիրկունդ , հասցէ օգնութիւնդ , ժամանեսցէ այցելութիւնդ ։ ՚ի Ծագեացի լոյս տո , արագեսցէ վիրկուն տո, եւ. նար. ղԷ . ՚ի՛. ղ՚.
*Ա՛հա լայնութիւն ծովու և բարձրութիւնք լերանցդ ահ կա՛ բացին արգելուլ զարագաքսիմ Հրամանի ։ ՚ի զարագաքսիմ Հրամանն նար. յովհաննէս ՚ի՛ն.
*Ա՛ՒՂ Է մեզ տեղւոյն . քնդագձակեա՛ մեզ , զի քնակեցցուք ։ ՚ի նե՛ՒՂ Է մեզ տեղի. եսայ. 49. 20.
*Ո՛Վ ևԹԷ վե՛ ևմ նստիք յայսպիսի մրցմանէս, ընդՀ՚ոչ ևնձ քաղցի դուռնդ ։ ՚ի այդ դուռն. յովհաննէ. ի՛ն.
*Ա՛ր եղևն՝ լինել ոչ ունի ։ ՚ի , այն՝ որ եղև, ոչ ևս ի լինելն. ևբնաւքս. ծԷ. 22.

Զարձեալ զևտեղի է, զի սուքա՝ և յաւետ ևս նոյն երբեմն վևրկ անուանի , որ զօրութիւն իմանի. և այս՝ երբակի. Այն՝ յարելով ՚ի յատկացուցիչն՝ զօրութիւն ևմացեալ անուանին. այք , *Ա՛ՂԼ Է մերս , և այլ Է նոցայ ։ ՚ի այլ Է մեր կամք, ևբ. ևգնաս. ՚ի՛. 5.
*Ա՛ՐԴ՝ Է բարկութիւն , որ գոլևլն Է ՚ի գրոց. ոմն մովսէսէն , որով զևգիպտացին սպան . . . և Է բարկութիւն , որ պարսաւելն Է . ոմն կայենէն , որով զևղբայրն իւր սպան ։ ՚ի ոմն բարկութիւն մովսէսէ. ևբ. ոսփ. յա՛. 4.
*Ո՛Վ ԼԻՀ զսաք արդարոյն առանց սրամտե՛ն և հե՛ծուե , յայտ Է ԼԻՀ մեղաւորացն ՚ի սոյնս վարկին ։ ՚ի զսաք մեղաւորաց. լամբ. պոռ.

Ընկերսդ՝ յարելով յաճախականն . ա՛ր , *Ո՛Վ պղատոնական համարձակագոյն այժմ բառգառի՛մ ։ ՚ի զպղատոնական բանն. խոսքն. ա՛. 31.
*Ո՛նդ անձուկ Ճանապարհն գնալ զԺողովրանոյ՝ զլոյն և զարձակն սիրելով ։ ՚ի զլոյն և զընդարձակ Ճանապարհն սիրելով. ընդհանր.

*Ո՛ր

* Օր՝ ի յանցաւոր կենցաղս զրկեաց , ի յանանցս վարեսիմ հատուսցէ ։ յր՝ ի յանանց կեանս . ընդհ . ընդ ։
Կերպով՝ յարեալ ի խնդիրն նախադրութեանց, յորս ի՞նչ եդեալ ներգործութիւն նախդիրդ՝ զորութիւն իմացական անուանն . զի , * Ընդ զօրս հրեշտակաց միաբանական պինդ բարեբանեցիք զի ի մէ քերականէն ։ . յր բարեբանեցիք զնոսահաւն ի մէ քերականէն կամ զայն՝ որ ի մէ քերականէ . ի շարունակ . կբ ։
* Հրամայեաց ընթանալ , և նեափուք խոցոտել զի ի մէ պարսպին ։ . յր զնոսահաւն ի մէ պարսպին . կոր . գ . 28 ։
* Օ զիւրաքանչիւրն և զառանց խոր բառիցն յարդեն ։ յր զառանն, ի զայն՝ որ առանց խոր բառիցդ . ոսկ . յոհաննէ ։
* Օ մէ մեղացս մէ կենդրնակը ։ յր զմահու ցեալսն քո զ մէ մեղացս, ի զայն՝ որ մէ մեղաց . ոսկ . 39 . 7 ։
Վասնզի է ևս, զի յօդս * երբեմն դնեն առանձին զհատ մասսս . զի , * Ա՛ն դիտեմ լմնասանդիք առաքնորդել , մէ այնորիկ բազում անկարգութիւն մտանել յեկեղեցի ։ . ընդ . ընդհանր ։ Այլ յօդս * դնեմ յաւելորդս երբ զարդ կամ զայլ ուրեք ըստ ձգտողին յայտնեսցի իմաստս , իմաստասիրեսցի , շնորհ ունելով հոգւոյն ։ ոսկ . յոհ . 8 ։
Իսկ իշխանն գայսպիսիս լուծեալ բան պատգամի . . . . ասէր, դու նիւթ ասա յիմում խորանի ։ . յոհ . հոմ ։
* Այս ծիծաղելիս զմեծ խորհուրդն ածային կացուցանէ առաքեալն անհատատիսին ։ ընդհ . ընդհանր ։
Ա՛յլ զդուշանալ պարտ է վարել զայսպիսիս ։

ԳԼՈՒԽ. ԺԷ.

Յաղագս հոմայնանալոյն բայիւ ընդ անուամբն, ընդ ներգործեալն և ընդ ընդունելուածն։

Այլ կրկնակի համաձայնին ընդ անուամբն, ընդ ներգործեալն և ընդ ընդունելուածն։ Նախ՝ երբ ընդ այնս, որք ասին անուամբ բայի. Երկրորդ՝ երբ ընդ այնս, որք ասին ներգործ բայի։ Առանձին որոշեհատս բայիցդ ցուցանեն զգործողութիւն կամ զկրողութիւն, ոյք հարկ է գործողութեաց և կրողութեաց ունել նախ՝ զգործող կամ զկրօղ. և երկրորդ՝ զնոր գործողութեաց, և զներգործեալ, և զպատճառ, և կամ զգործի, Այնպէս և բայից հարկ է ունել նախ՝ զանուն բայի, որ նշանակեսցէ զգործօղն՝ ոյ ոյր գործողութեաց, կամ զկրօղն. և երկրորդ՝ զներգործ բայի, որ նշանակեսցէ զերկրն կամ զներգործական գործողութեաց, կամ զգործին, և կամ զպատճառն, և կամ զայլ ինչ. որ յասելն, *Երբեմն ամպարշտացդ կլանէ զպատասխանս|| (ոոռկ. 19. 28.) ՚ի սմին բանի բայս ներգործ է՝ ունի զերկուս անուամբս. որոց առաջինն՝ ոյ բէրան եղեալ է անուն բայի, և նշանակէ զոր գործողն կլանելոյն. իսկ միւսն՝ ոյ պատասխանն՝ եղեալ է ներգործ բայի, և նշանակէ զներգործական՝ առ որ լինի գործողութիւն կլանելոյն։ Իսկ անունս ամպարշտից՝ է յատկացուցիչ բէրանին։ Այժմ նախ խօսեցուք զառաջինն հոմաձայնութեամբ, ոյ զանուամբ բայից. և ապա զերկիցդին, ոյ զներգործ նոցին։

Յաղագս առաջնի հոմայնանալոյն բայից. կամ

Յաղագս անուամբ բայի։

Անուն բայն է այն՝ որ նշանակէ զոր գործողն ոյ զգործօղն և զկրօղն, ոյք յայտ է ՚ի վերոյգրելոցդ. և քանզի յատկապէս անուամբ և դերանուամբ և ընդունելուիւք կարգին նշանակել զգործօղն և զկրօղն, նոքա միայն յատկապէս լինին անուն բայից, ոյք յայտ լեալ ՚ի յաջորդ դրելոցդ։ Այլ զի անարեւտացեալ բայք ևս երբեմն իբր անուն վարին, նոքա ևս լինին քիմ անգամ անուն բայի. ոյք ունիմք ասել ՚ի տառըն ՚ի վերջ ի նշանին։

Իսկ

Ակ. այլ մասանք բանիւ որովհետև սիւտակաբար միայն կարեն մերկել իբր անուն, այլ յատկապէս կարեն լինել անուն բայի. ըստ որում են բառք ինչ։ Ը-

նախ նախադրութիւն. տե՛ս, *Իբրեւ նախդիր ի բանի ։ տե՛ս. ոտ. 72. Աւր նախդրութիւն իբրեւ՝ ի անուն բայիս՝ է։ Նիզիդ՝ մակբայն. տե՛ս, *Օ այս՝ սրբէօֆն յայտ առնէ ։ էն. ծը. 8. Աւր մէջտ սրբէօֆ՝ ի անուն բայիս՝ յայտ առնէ։ Ըրէդ՝ շաղկապն. տե՛ս, *Օ և նոյն այլ է, և նոյն այլ ։ խոսրով Աւր շղկապ նոյ՝ ի անուն բայիս՝ այլ է. այլ և նոյն։ Ըսրէդ՝ մակբայական. տե՛ս, *Անդր վասնզբանոյ՝ որում ոչ հասանեմք, ի տարածութեան ապաշաւանաց ։ տաղ. ոտ. 118. 5. Աւր մակբայական ոտ՝ լեալ ի անուն բայիս՝ է։ Հինգերորդ՝ դիմառար բայն. տե՛ս, *Վերջինն՝ ամենեցուն յայտ է ։ նոնոյ. յովհ. 8. 55. Աւր բայս գիտեմ ի ա-

նուն բայիս՝ յայտ է։ Ըստ այսմ է և՛ ի սոսկն։

*Լինել և քննելոյն՝ ի մէջ գնելոյ լինելն նշէ ։ ընծ. վէպ. *Առնել զայս առնեն. փողն քշէլերէ. ոչխն սամսէդ ։ ծն. ը. *Բազմելոյն և ջնջելոյն՝ զմի միտս ունին ։ նար. երգ. Հինգերորդ՝ նաև տուք՝ ըստ որում վարին իբր բառ ինչ, լինին անուն բայի. տե՛ս, *Ասէն՝ Ձառադայթ առ՝ ի սըր-

ունկ՝ ասէ ծագեա՛ լուսոյ հանդէս. . . . ասէն՝ այսուհետեւ կալ անդամլաս՝ ի յայս չարեաց՝ յորում ես հաս. . . . ասէն՝ տերանց և իշխանաց՝ խրատ ընծայէ՝ իմաստուեցոյն՝ զուցանէ մեւս բան խրատ՝ . . . ասէ նախանձիլ բնաւ ընդդէմ. . . . ասէն՝ կատարումն է այս տուից՝ տայ ահն-

ունել աւուրն երկից ։ յոբ. ոչխ ։ Աւր տուք՝ ծն. պէ. ասէն. գոյ, և ասէ՝ են անուն բայիցս՝ ասէ. պատուհանէն. ընծ. գայէ. գոյանի. է։

Եւ այժմ զսրբոյն զանոյ արարեալ դիպուած զհինգ կանոնս ես համաձայնութեամբ անուանի բայի ընդ բայի։

Կանոն. ա։

Ա Ռաջին բայն իսկ դիմառար, անուն բային պարտի դնել յուղղական հոլովին. տե՛ս, *Վասդարեցիքն նե-

ղութիւնն, և եհան հանդիսան. լուծան տրամականքն, և ժամանակ մխիթարութեան ։ ներսես. ծն. 22 ։ Աւր անուանքս՝ ներսէսն, հաճիսան, պրոխանդն և տիմոթէոսն՝ են անուն բայիցս՝ պողոսեցին, նիսա, լուծան և ժամանակ. և եդեալ են յուղղական հոլովին ես դիմառար

լե-

լինելոյդ բայլոյն։ Ասա այսմ ի և՛ ի սոսին։

* Մովսէսէն մուրկայցուցանել զղջմանացն ‖ ոսկ. ապաշխ.
* Ամէն գնացին կարօտասցի և մի ընչեցի բարեգործեսցի ‖ առակ. ի՛ բանս. ղէ. ի՛. ղէ. 10։
* Ամենի շքեղասցի անկեալն ի՛ շնորհսդ ‖ եփես. ժէ. 22։
* Օհաւատոն գործէն զօրացուցանեն ‖ յակոբ. ժէ։
* Ընդունելք զաւետիսն հրեշտակէս՝ ի ժառանգուել հնոցդ յաւիտենից ‖ լամբ. պա։

Եսկ եթէ բայն ինչ անդէմ, որպիսի են անեղևոյթք, դերբայք և դրադէմք, անուն բային հասարակօրէն գնէ՛ ի սեռական հոլովն։ գր, * Ընդ ի ժամանակ, յառնում երանուելոյն ընտուն. աղաչապաց ասծանալ, և ապաւորց ասիկնարել, և հեղոց զվերջին երկիցն ժառանգել ‖ ինթես. 28։ Որ անուանեալքս՝ աղաչապաց, ապաւորաց և հեղոց՝ են անուն բայի՛ ի սեռական հոլովն՝ ըստ անդէմ լինելոյ բայիցս՝ ծածանալ, ծնիլնարել և ծառանգել. որք եթէ որոշել դիմս կարզիցին, անուանքն ևս յուղղական հոլովն գնիցին. ածրդոն, աղքատաբ ասծանաւոր. ապաւորք ասիկնարին. և հեղք ժառանգեն զվերջին երկիրն։ Ասա այսմ ի առանել և՛ ի յաջորդ օրինակսդ.

* Կրնաս ապա յանդիմանուել այսոցիկ զինչ, եթէ ոչ՝ անուանառնել ասց, և պարբերս փոխել զընտրեալս իւրեանց ‖ խոր. ոգ։
* Ի՛ ձաթակել խոցոճածոյո՝ անդրէն վերաստրիմ ‖ առակ. կո։
Որ բառդ խոցոճածոյո՝ ի անուն բայիս՝ ի՛ ձաթակիլ։
* Ի գլորիլ անհաստատեն՝ զօրացեալ հինդնին հետ ‖ եփես. է. 34։
* Յանօգնականէն բառնանալ՝ սէրն ցամաքեսցի ‖ ցի՛ ի բառնանալ անօգնականէն. ոտփ. բ. պէտ. 5։
* Ո՛ դայլամակղեցուցչին առ դայլամակղեալն սկսեալ պահեն՝ ի վերստ երկաբանելոյ ոգւոց, հնձանոցի անեղկիւղ գործելով զվատաձարս, և ատոցիկ գայլամակղելովն և բամբասելով ‖ շնորհ. ընդհանր։ Որ հնձանոցին ե անուն բայիս գործելոյ. և ատոցիկ ե անուն բայիցս գայլամակղելոյ և բամբասելոյ։
* Ինձմ անգամ դան ըմպելով Տանէնէն՝ ի մօրէն՝ ի քաց ազգենոյ, այլ կոչեցեալ՝ ինձ ե՝ ի դերկիրն անկնելի ‖ ոտփ. ե. պէտ.
* Աբէյն վարդանոյ մարակաւալ զերբիլարն՝ ի փախուստ դառնալոյն պատրոյ դարձուցաներ ‖ ընդմէ վէպ։ Որ բառս աբէյն վարդանոյ՝ ե անուն դրադէմ բայիս Տարոնեալ
* Յայտարկ ի ալիս հայիցեալ ամենազարմ գինդ. . . ողոր-

վաս-

մեսսիա մեղ անչափ ողորմութիւնդ քրիստոս։ խոստով։
*Վերացեալ սրեղծողն պատուիրեին՝ եղև պատուիրեալ ստեղծուածոյն։ յովհ. խոսոփ. ծէ։
Ուրեք ուրեք ևս գիտի յուղղական հոլովիլս. պէ, *Հասեալ ի Թիկունս անուրեւոյթ օդնութիւնն՝ խորտակիեաց յայտնապէս զգաղտնի պատերազմին։ շար. կէ։ Ուր անէծքն օգնականէն է անուն քրիստոս ի Թիկունս։
Ընտ. այսմ է առնանել և ի սոսին։
*Ոչ ինչ անդ զերանակիսը աչօք եղեալ՝ դատին... ընդհակառակ։
*Մեծ Հայրեալ զՀշխարհիս շաւիղս և զուսումն սէրն՝ ընդ այլ մոլար Հանապազարհ գնասիք։ վարդ. հարց. ը։
*Հասեալ ոտ բազձալոյն՝ նհայնջել սովոր է ի ցանկութիւն։ ընդհակառակ։ ամբակում. ի տեղն. ոսպ. 118. 124։
*Ամէն փոքր խորհուրդ զայն զանդուածածն ասպականիցէ, քան զարեաց լինելոյ օրինակ։ ընդհակառակ։
*Այլ էրէշէ Հանապազորդ զհիմանդացելոյն ախտաբոյր ցաւոյն զպատճառս՝ հրամայէ ի վերապակասոյն ի բաց կալ, և զառողջարարն ընդունել դեղ, այսպէս և մեք ընդ մարդկան եկեղեցոյն քրիստոս հոգևոր բժշկութեան՝ անդորով մատաց աչօք լեր։ ի նոյն։
*Ի ծագել ի սկզբ հաւքերոցին ճառագայթ հոգւոյն՝ ...պակասեն այսորիկ մարմնական դործք։ լամբ. ոսպ. 70։
*Փախչեքէք միշտ այսպիսի քեզ յաստուածուստ պատգեղ ձեր (մարտիրոսութիւն)։ տաճկապատ։
*Խոզում անգամ ձեզ վասն տկարութիւն մերոյ ոչ թողում դալ ի վեր մեր պահքսդ։ վարդ. հարց. ը։
*փորձ ողորմորդութիւն՝ մեծն և ոչ փորձ դալ անկ ։ ելից. ի. 23. Ուր ողորմորդութիւնն է անուն քրիստոս դոլ. ոյր Թէ ասէր. ողորմութիւն՝ որ փորձ չունի, անկ է մեծն՝ և ոչ փորձ։
Իսկ զերանումանք դնելն երբեմն նահ ի տրական հոլովիլս, Թէ առանձինն լսեն. և Թէ յարեալք յանումանս. ի, *Հնչեցի զքեզ... ի գալն ձեզ գհետ սէրն իմ։ եբեր. 2. 2. Ուր զերանումնս դնել ի տրական հոլովիլ լեալ է անուն քրիստոս ի գալն։ Ընտ. այսմ է և ի սոսին։
*Ոչ զգալոյ տեղ զոլով իւրն՝ ընդ միոյ օրինակի համայր զծնունդ ճգնայինն քրիստոս։ նանա։ յովհ. 3. 10։
*փրկեաց անձն իմ ի ցանկէ ինչ լեզուաց։ սաղ. 118։

*Ի

*Լինել ՅԵՂ զուսակ պատրգեցելոյն սեթեայ ‖ . յովհ. ի՛ն.
*Ի՛ատանդել նմա զանսպատում զկեանսն ‖ . շարաթնոց. ի՛ե.
*Հանդերձեալ եր լինել այնմ ասենայնի ‖ . նաեայ. 16. 5.
*Ո՛չ կամի ած ՅԵՂ իրն առաւրաց ունել սակի և արծաթի, և ոչ հանդերձս բազմագինս ‖ . վարք հարց. գլուխ. ՔԵ.
*Ո՞զաչեմ՛ ի բաց լինել ասենեցոան ՅԵՂ՛ի կորստական դրծոց յայսցանէ ‖ . շնորհալի. ընդհանր.

Ա՛յլ աստ գիտելի է, զի յորժամ աներեւոյթ բայք յարին՛ի դիմաղուրկ բայս, անուն նոցա՝ ՅՈ աներեւոյթ բայից՝ յորմէ դնի՛ ի տրականն հոլովիլս, զի է միանդամայն և տրական խնդիրք այնոց դիմաղուրկ բայից. ՔՐ,
*Ընդժան է պատուհասին՛ի կարգի պահել զերկաբանչիւրան ‖ . շնորհ. շնորհանր. Ասէ տրական հոլովիս պատուհասին, որ լեալ խնդիրք դիմաղուրկ բային արձանն է, եդեալ է իբր անուն բային՛ի նորին պահել զերկուսանցն։
*Պարտ է և նորոգ հովանացս հեղուլեաք և հանդարտուլ հովուիլ զժողովուրդս ‖ . շնորհալի. շնորհանր. Ասէ տրական հոլովիդ նորոգ հովանացս՝ է անուն բային հովուիլ. միանդամայն և խնդիրք դիմաղուրկ բային պարս է։
*Ընհնար է խոտոյ և հրոյ՛ի միասին կեալ ‖ . վարք հարց. նշ. 17. Ասէ տրական հոլովիքս խոտոյ և հրոյ՝ են անուն բային՛ի միասին կեալ. միանդամայն և խնդիրք ըստ ինքեան դիմաղուրկ բային անհնար է։
*Պարկ է ինչ սակաւ ինչ ասել, և ոչ մեծաւր ըստնելի. հոչ. ՔԵ. 29. Ասէ ինչն է անուն բային ասել։
*Ընկ պարտ ոմեւ յուսահատ լինել վէր բազմուե մեղացի. նաեայ. Ասէ ոմեւն է անուն բային յուսահատ լինել։
*Պ՛ի լեցի ոմեւ՛ի ձկնոջ յարձան աղի մածնուլ՝ ոչ կիսն ղուժայ՝ յաշտարդս յիւս դառնալոյ յոտական իւր ‖ . շնորհ. ընդհանր. ասա իրն՛՛. Ասէ ոմեւն է անուն բային մածնուլ, և խնդիրք բային ի՛ ինչ, որ դնի աստ իբր դիմաղուրկ։
*Ո՛չ է ոմեւ հանդիպեալ գտանել՛ի սմա (ՅՈ յոհ), կամ հեշտեալ եղանել՛ի սմանէ ‖ . սարգ. յոան. 3. յորդ։

Ասէ տրական հոլովիս ոմեւ՝ եդեալ է իբր անուն բային գտանել և եղանել.

Այսպէս և ա՛յ տրական հոլովիս դնի անուն բային դիմաղուրկ բային պէտ է՛ն, եթէ չունիցի առ իւր զանբևոյթ. ՔՐ, * Ընդելասուն համարձակուե մեղ պէտք են յայնժամ ‖ . սարգ. ա՛. յովհ. 4։ Ասէ տրական անուանս.

ձրիաւոր հաճոյանալոյն է անուն բայիս պնդոյ են. իսկ ձեզն
է խնդիր նոր. ոմն թէ ասէր. արդեօք հաւարձակութիւն
պիտոյ է մեզ՝ ի դատաստանի։ Սատ այսմ է և՛ ի սոսկին։
*Զի թէ այսպիսի կանխոյ պիտոյ են, անքանչն և անվաս
տակէն զնարդ արդիւնարարքն լինիցին ։ ղեսրովբ։
*Վասնայն ուրեք մեզ հաւաստոյ պիտոյ են ։ սաքփ. յակ. 2.
*Ոչ թէ օրինաւին դդարձ ձշմարտութիւնն վճռիցէր ,
զոր ինչ պիտոյ էին ձշմարտութենէն ։ նոյն. ա. պեթ. 8։
Ոչացոյն եթէ չունիցի առ իւր զանեզևոյթ . զի եթէ
ունիցի, նոյն անեզևոյթն հաւարձի լինել անուն բայիւ .
ոմն տեսցի՛ ի վերջ ի խոնարհն։
Պիտելի է դարձեալ , զի անուն բայիւն յարակատար և
գերակոր ժամանակի՛ , և անցեալոյ ստորադասականին՝
՛ի յերդ դէմս եզակականին , մանաւանդ ներգործական
բայից՝ երբ ՛ի բաղադրս դնի ՛ի սեռականն հոլովին , զոր
կարգի երից դէմսց ևս. պր , *Զոր ես եդեալ է ՛ի մարդ
իմում՝ ըստ չարչարանաց կարձիլ զձեզ ՛ի կենաց ձերոյ։
Ինչ։ է։ Ալր սեռական դերանունս իմ՝ լեալ է անուն
բայիս եղեալ է ։ Սատ այսմ է և ՛ի սոսկին։
*Մեր այդպիսի է ուսեալ զդորս քննութիւնդ ։ եղիշէ. է։
*Զոր կենդանին փո չի՛ տեսել՝ մեռել խոստումնիսն։ ՛ինոյն։
*Զահ և զերկիւղ ՛ի դոյն արկել է պատչին ՛ի վեր գազա-
նաց, սողնոց, անասնոց և թռչնոց ։ եղնիկ. լը։
*՛Ի բաղմ պատերազմունս մտնել է նմ, և չեր ընդ նմա։ եղիշէ. է։
*Նաև ոչ իսկ ծանուցեալ եր զմերոյդ Քրիստոսէ ։ մատթէոս։
*Արձակեր չեր յայծեղէն տուխս, զի միմիայն զձեզ ։ նոյնն։
*Զի թէ մարդոյ վերկիւ ալ եր զձեզ ՛ի ծնչյուն , և դուք
անձամբ զանձինս այլուստ ՛ի ծնչյուն արկանիցէք , ՛ի
մեծ բարկուն բրդեցիք զառաջինն ձերն ձեր ։ եղիշէ. է ։
*Մինչչև արարեալ եր նորա , ՛ի կանուխ գիտուն լե-
րում տեսանելոց զարարածս . որպէս և այժմ՝ մինչչև
և գործել մարդոյ բարի ինչ կիաճ չար ։ նոյնն. է։
*Զթէ չեր ձեր ամաչարեալ և ՛ի վախուստ դարձեալ
միում՝ ՛ի մէնջ ուչ տային տալոյ ։ նոյնն. է։
*Ցան մոռացեալ լեցի ձեր զանուն այլ մերոյ, կամ ձգեալ
լոյս զձեռս մեր առ ոճս օտարս ։ սաղմոս. 43. 21։
*Տես՝ թէ պահել լոյս փո զայն պատրաստեսն։ վարք հրդ. ծէ։
*Զոր ձեզ մարգարէն Քրիստոս լոյս, մեռանիլն լնուս հոգին
աչք ։ եղնիկ ՛ինոյնն. ծէ։

Իսկ երբեմն զնոյն յուղղական հոլովիւն. մանաւանդ՝ ի շեղբական և՝ ի կրաւորական բայս. այր, *Քան զնոսկին հայրատացեալ է, և ոչ ինչ դիտեաց ՝ ա. պետ. 6. 4. Այր այնպէսին ևս անուն բայիս հպատակեալ է ։ Բայս այսմ է առանձնել և յօրինակսդ՝ որ զինքն։

*Հանգուցեալ է հոգին այր՝ ի քեզ ուխտ եղբայր ՝ վոլտ հրց. Ը.
*Նոյն հինացուցեալ է՝ ի հերակուր հետացելոց՝ ծն. Ը.
*Այր ոք գտցի՝ ի միջի ձերում, որ զձև հրոյն ընծայեսցէ զդեղեակ, և յանկարծ ի գինւոյ տուեալ զանձն իւր՝ շնորհէ՝ Օսէ. 7.
*Այր ոչ կարէ հանգեալ մնալոյն զոչխարսն՝ ի լեառն սինայ, ոչ էր առեալ զհուրն և զմրրկութիւն վառեալ՝ վոլտ հրց. Ը.
*Այր և այն՝ որ չհաւան ելեալ հասեալ՝ ի կատարեալ գիտութիւն՝ թիկնի ածել վարդապետի ՝ ա. պետ. յակ. 8.
*Այնպէս զայր, որ առացեալ էին զձեռնարկս հնազանդութիւն ՝ վոլտ հրց. Ը.

Առացի՝ ի վերոյ՝ յերբորդ դէմն եզականին. զի յայլ դէմն՝ և՝ ի յոդնականս՝ անուն բային ոչ երբեք դնի՝ ի սեռականն, այլ՝ միշտ յուղղականն. այր, *Հայց ես և ընդ այս զարմացեալ եմ՝ ՝ ղուկ. Ը. 13.
*Այր պոռ առակաւին երկուսացեալ են ՝ նաչեան. Ը. 23.
*Այրոց առանց գործոյ մեռեալ են ՝ յակ. 2. 26.
*Այնքան հաւատացեալ էին նոցա, ոչ գառանէին արդեօք մահանալոյ յերկինսն յայն պարզեալսդ ՝ ՏԾԸ. Ք.
*Օհ լուսացեալ էրեք պոռ յաղտոյն, որ՝ ի սմին ՝ ափեսո.

Այժմ ես առանաւօր գայս մի ինչ ևս ծանուցանել. երբ զի՝ ի դէպս ինչ ուրեք ուրեք անուն բային անեղական բայիս փոխ՝ ընկեր դնելոյ՝ ի սեռական կամ՝ ի տրական ղրկելոյ, զնոսին՝ ի հայցականն. այր, *Պահեսցուք ամենայն ոք զանձինս մեր՝ ի բանս առ աբբայն լինել երբ վիճաբանութիւն գիտ գործ բերդին (այր ես, եկեղեցին շինել՝ ի սմբատայ)՝ ՝ յովհ. խս.
*Ի ինել և ձայն բարբառոյ՝ ի հօրէ՝ վկայեալ՝ ի վերս որդւոյ՝ գնա գոլ քոյրենալ ՝ ՝ ղուկ. Ը. 30.
*Այ յայնժամ ես և գիտութիւն այլ հասատատեալ ածաղանդ գրելոյ՝ մերձ առ ամենեսեան գնա գոլ ՝ ՝ լամբ. ապօն.

Այդ՝ ի սոսա անուն բայիս գոլ՝ եդեալ է՝ ի հայցական հոլովին, որ է բառդ՝ գնա ։ Այլ հնար է և սոսա ասել, թէ այսպիսի հայցական հոլովս՝ է խնդիր սեռի բայիցն, որք դնին՝ ի սոյնպիսի բանս. իսկ բառս գոլ՝ ուղղական խըն-

գէր

դէր նոցին։ Օրում տուս ՚ի գլուխ նեցուկ ։ որ յաղագս անուանն քրիստոսի ոճ։

Կանոն։ Ը։

ԵԹէ քայն իցէ դիմաւոր, անուն քային պարտի Թուոյ և դիմաւ համաձայնիլ ընդ նմ։ որ։ * Ընդ մարտուԹիւն աղաւաեսցէ զձեզ ‖ ։ յովհ։ 8։ 32։ Այր ոմն քայս պատերազմ՝ ըստ Թուոյն է եզակիան, նոյնպէս և անուն քային, ի ճշմարտուԹիւնն՝ է եզակիան։ և ոմն քայն է յերրորդ դէմն, նոյնպէս և անուն քային՝ ՚ի ձեռն նոցին, իսկ քառս դէՔ՝ է խնդիրն աղաւաելոյն։ Այնպէս է և ՚ի յաՋորդ օրինակիդ յերկիս դիմս եւս։

*Ընդարուաստանեցայ փողոս ընչաւոր ‖ ։ նաե։ ՚ի քանն։ ը։
*Օ իմոյդ լոյս անուճանեցայց աշխարհի և կիճ ասէ՝ խաւարաւ տղիտուԹիւն և մեղայ մնայեալս ‖ ։ շնորհ։ ապին։
*Ի՞ հեղգասցուք ճեղաուրդս գառնոյ առ նա զիրՋեալք և խոստովանուԹիւք ‖ ։ սարկաւ։ ՚ի ճնին։ ա։ յովհ։ 5։
*Նոաբ անմահք, և զիւսհայեԼեան նորոգեցեր ‖ ։ նաե։ հը։
*Ել մեկնի ՚ի դրժողուԹիւն բարուցն՝ եԹէ ոչ արժայր աՀասարեցոցես նման ‖ ։ խոբնն։ հոռոմ։ ը։ պրոխ։ 23։
*ԹուխնաՀալչէ ՚ի ծանր բեռանէ՝ անձամբ անձին առնէր զբեռն ծանրուԹիւն ‖ ։ եղիշէ վրդ։ գլ։ գ։
*Ազդարարին ուսուցանէ մեմնոյ զհիմարուԹիւն ‖ ։ վարդ հոմ։ ը։
*ՅաղԹեաց ճեռնին խնասուխցն առ աւելուն ‖ ։ նաե։ խը։
*Պարիզին ուսուցանին զդպրուԹիւն ‖ ։ գէորգ։ 29։
* Ասաբայելէն վրկութեցան ՚ի կնոջէ ‖ ։ եղիշէ։ ը։

Այլ գիտելի է, զի այսպիսի յօգս որոշիչք դիմաց՝ բառզուամ անգամ զօրութիւն դնին, մանաւանդ յերրորգ դէմն։ որ։ * Ասէ զդև ոչ հանել ‖ ։ եղիսէ։ խա։ Այր զօրութիւն գոյ յօդս՝ ն։ ոմն ԹԷ ասէր։ դևն ոչ հանի զդև։

Ասա այսմ է տեսանել և ՚ի յաՋորդ օրինակիդ։
*ԱյսոքիսուԹիւն բանականացաւ է արդու ԹԷ ‖ ։ ՏԹ։ շաա։ իը։
*Ամպանաւուն ծնունդ է մեզայ ‖ ։ շնորհալի։ ընդհանր։
*Ամէն փորձի ՚ի բերանոյ գովեսցէ ևւրուց ‖ ։ ասաւէ։ 27։ 21։
*ԵԹէ ոչ գլորին գայր յանկունէ, ոչ իանդգնին ազգախոհունէ ‖ ։ եփնաքոս վրդ։ ՚ի ճնին։ ղաւէ։ ը։ 34։
*Գնաւ ասին ինձ երկիր, և ես ոչ կարացի ձնչել ‖ ։ նաե։ ծը։
*ՅաղԹեսդէ ԹիւրԹ անՋատեն յայն։ և զգրաւն փորձ՝ յանգ-

դիմանալ զանդգմամբ ‖ . խոտոր . 1 . 3 .

Ա յլ սակայն յեզակի ածականաւս և յեզակի ընդունելով զթիւս՝ զոր եթէ միշտ դնէին այսոքիկ յօդք . որ , *Ամենեքեան դիւրաւ մտանէին ‖ . Լամբրոնացոյն . ոտ. 54 .

*Շատախօսն երբեք՝ ի մեղայ ոչ վրիպէ ‖ . առակ . յոյժ . 4 .

*Խոտանէրդ՝ բարեաց ոչ պատասխէ ‖ . առակ . 17 . 20 .

*Ջնջեան լինին արդարոյն անօրէնին ‖ . առակ . 21 . 18 .

*Ամենեքին լինին խրատուս իմոյ առանն ‖ . առակ . 12 . 15 .

*Կոչեցէք և արհամարհեցէք՝ այլ ամենեքեան կ ‖ առակ . 2 . 5 .

*Ազատեալն յիմաստութենէ՝ և գնալոյն ի շնորհաց՝ եկեալ քահանայ ‖ . լամբ . ի Ցնծն . պատարագին .

Ա յլ ուրեք ուրեք առանց յօդի եւս դնէին սոյն , քանզի ի սահման . որ , *Արկինչն խոտորի ի հակառակուած ‖ . Ծնբ . ե .

*Օձան անկեալ առեալ արկաւ ‖ . առակ . 13 . 5 .

*Ամենապնեղ ցանկանայ զամենայն աւուրս զցանկութիւն տալ բեաց . իսկ արդարն ողորմի ‖ . առակ . 21 . 26 . Յեսայի .

*Ազատեցուցանեն զսպասաւորացս վրկել ոչ կարէ , և ոչ ումեք զանցաւոր ‖ . առակ . ը . պնդ . 3 .

Իսկ դէպ զանազանութեանց ունելով զդէմս՝ ոչ կարօտին դիմորոշակին տառից , այլ առանց նոյ համաձայնին . որ .

*Կոչն է սպասս տանել ձուկնալ պատակերի , և վարպետ ախտի . արդ՝ ես գնացի ըստ այս Ճանապարհ կորստեան հետոյ խաւարի ‖ . Նարեկացոյ . ի քանն . խոտ .

*Ասեմ հետև մէկ ես պատ , ոչ սկիզբն ի քէն բնծ ‖ . Ղազ . հոգ .

*Ո՞վ եմ ինձ զանվրէպ գիտուն ընդելոյս ‖ . խոտոր . 7 . 17 .

*Օ՜ի որչափ ինչ անապրժան զանձինս հանապարհք՝ և ի խոտնաբոյս ընկենուլը , նա ի վերս առնել . և որչափ ամբառնայ որ , նա ի խոնարհ ընկենուլ ‖ . Նարեկացոյ . ծբ . 21 .

*Ո՜ւր հիք մեր պարծանս առ Քրիստոսէն Աստուած մերդ՝ ո՜ւր հիք մեր ներումնք առ նոյն Քրիստոս ‖ . Եղիշէ .

*Ո՜ւր զայծ յինքեանս բնակեցուցեալ՝ զպատուհասքանքի կատարելոյն . ի՜ն անցանելոյն և պատուհասին նոր առնել եղաք բանսարկուին ‖ . առակ . ը . յոյնի .

Ա՛ն Քրիստոս յարարչական զերծանումն չունի զորշնալ զեմս , բայց զօրու ունելով զայն՝ յերթիս դէմս և կարէ համաձայնիլ առնոյ յօդի . որ , *Տանկս դառնոտեան՝ որ զդարչուն անուն վարուց ծաղկեցի ‖ . Նար . ի

*Ո՛ն՝ որ վայելչապէս ի բարիսն քոյն՝ խնամոտուն բանառուցան նմանանայնք ‖ . առակ . ա . պնդ . 8 . յոյնի .

*Ո՛ւս

*Գիտե՛ս եւ՝ որ օրհնագիտ առնեսս զմեղաւորսն ՚ի Հանապարհի՛ ըստ բանի երդողին դաւթայ ։ նաբեղ. կբ։
*Գուք այսուհետեւ, որ սատակեալ եք ինձ, զբարեկամացն քոյ ընկալարձուք զառաքեանն՝ որպէս ընդունեցաք, ոչ եւ հրամայեաց նորին ։ ընդհ. ընդհանր։
*Ի՛ նեւթել զբարին, խնդրե՛ զընորհս բարուքեն. եւկ որ խնդրե զչար, հասցե նմա ։ առակ. II. 27։
*Ի՛ մեղաց ժանդացուցանեն զհոգիս, ո՛չ կարեն զլոյս ածուն ընկալեանս կերպարանել ։ ընդհ. Խոչ։

Ա՛յլ աներեւոյթքն զմի յօդ եւ ունկնկին, լինին անուն բայի միւսոյ կերպրդ դէմս. պր, * կատարս վերհազոյն բնաւիդ՝ ո՛չ ես իմ, այլ՝ քոյն ։ լամբ. ՚ի Ներսէս. պոլս։
*Տիրելոյ աճին՝ խնայել տայ քեզ յամի ։ խոսթ. 12. 16։
*Ոչ որմեն չէ ողու զարժանին խնդրել ։ խոսրով։

Ա՛յս ՚ի սուտ աներեւոյթ բառքս՝ նոտելս, պիրելս, և ողորկել՝ թէպէտ այլ և այլ յօդիւ են եղեալ, բայց կերպրդ դէմս միայն լեալ են անուն բայի՝ ըստ դիմաց բայիցս՝ է, պայ, և չնոցա։

Ա՛րդ բաղում անգամ առանց յօդի ևս լինին անուն բայի. մանաւանդ եական բայից. պր, * Ա՛ծնանել ՚ի յարեաց՝ ես հանձար ։ յոբ. 28. 28։ Ա՛ր աներեւոյթ բայս ծնանել՝ առանց յօդի լեալ է անուն բայիս՝ ես հոմանիս։

Ա՛յս այսմ է տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զկնի։
*Ընդպանդել եղբօրն՝ հնձիդել այդ է ։ ասրբ. ա. պետ. 5։
*Ա՛ստուածք վարել առ որ ՚ի մարդկանէ՝ ո՛չ է գործ հաւատացելոյ ։ նոյնն. յակ. 6։
*Թողուլ լմանել զհօսս հոմանսականին ՚ի խնամոյ հոմանուքեն. . . անհաւատուք է նշանակ ։ ընդհ. ընդհ։
*Ա՛նծ ինձս է զանձն առ իմաստունս ոանել, և ըստ իւր մտացն և ևեթ գնալ ։ գէորգ. եսայ. 5։
*Թանձրամտացն ո՛չ այնպէս ցանկալի է ՚ի մեզայն պաշտաշնել, որչափ չ՚ինս կարծել բարուքիս վայելել ։ գէորգ. I։
Որ պաշտաշնեն և վայելչին անուն բայիս ցանկալի է։
*Ա՛յլ եղեցի և աստանօր ընդալ մեզ զնիւթափաք կամացդ քոց ։ խոր. ա. 31։ Որ ընդալն է անուն բայիս եղէցի. իսկ հայցական հոլովս զքեզ և զմեզ՝ է խնդիր սեռի աներեւոյթ բայիս ընդալ. որոյ անունն է բառս ընդ. զուարկ բայից. պր, * Ա՛ռաջի մարդկան ձևանալ դիւ-

գիւրին է, այլ ոչ առաջի այլ ||. իջեալ. ա. 6. Ուր
յիշատակի է անուն բայիս պիտի ըլլայ. իսկ առաջի նպատակ ունի՝
է խնդիրը յիշատակել։ Այսպէս այսմ է և՛ ասեին։

* Այլ որս՝ և՛ դիպ է ասել ||. յովհ. իմաս. Ը. Ուր ասելն է
անուն բայիս ներկայ է. իսկ բառս առաջ՝ է խնդիրը ասելոյն։

* Պարտ է քեզ վասն այսմ յանձին ունել ||. եղիշ. Գ. Ուր
ունելն է անուն բայիս պարտ է. իսկ ինչն է խնդիրը ըլլալ,
միանգամայն և անուն բայիս պոյն առնել յանձին։

* Ողորմել դժուարին է ինձ, որ զբաւ սովորութիւն կրկ-
նարութիւ ժամանակին իբրև ներկայող բնութիւն առա-
ջաւ ||. լամբ. ներբ. Ուր ողորմելն է անուն բայիս գթած-
ին է. իսկ բառս պոյն՝ է խնդիրը ողորմելոյն։

* Ներկորոգին պարտ և արժան է՛ի հնազանդութիւն կալ
առաքելոյն ||. առաք. ա. պետ. 7. Ուր անեղևոյթ բայս
կալ է անուն բայիս պարտ ի արձան է. իսկ բառս՝ է հնա-
զանդութեան առաքելոյն՝ է խնդիրը կալոյն։

* Այլ է պարտ պարծել առաքինութեան, և ոչ անյոյս մնալ
մեղաւորին. զի վերոխասիան եմք ||. լամբ. առաջ. 101.
Ուր պարծելն է անյոյս մնալն են անուն բայիս ոչ թե պարտ.
իսկ առաջնոյն է խնդիրը ներ, միանգամայն և անուն
բայիս պարծել. նմանապէս և բառս ներառելն՝ է խնդիրը
նոյն դիմաղրելի բային ոչ թե պարտ, միանգամայն և
անուն բայիս անյոյս մնալ։

* Օ՜ որ օրինակ անհնար է արձանագրել միով բերանով՛ի բար-
ձունս՝ թռչել, այսպէս և ոչ կրօնաւորին միով առա-
քինութեամբ՛ի յերկինս հասանել ||. առած. յակ. 5. Ուր նմանելն
և հասանելն են անուն բայիս անհնար է։

* Օ՜ նաքոյդ հնար է մեզ և ջհովհանուէսին օրէնն ընդ՛ի
վայրի դալարաւոյ ածային օրինացոյն հանդուցանել, և
ի ճեմդանատարած ջրոյ հոգւոյն խնամատուութիւ անդադանել
զդայլոն հալածել, և գիշերատորոն թափչիլ, ՛ի բա-
ցեայ լինելոյ հովհաննէն և հօտից քոյ հեռատեսու-
թիւ՛ի միմեանց ||. ընդհ. ընդհանր. Ուր անեղևոյթ
բայքն՝ ընտրել, հանգուցանել, անդադանել, հալածել, և ըմբռ-
նել՝ հանդերձ խնդրոյիք իւրեանց, այս է՝ ջհովհանուէս օ-
րէն, եւն, են անուն բայիս՝ դիւրին հնար է։

* Այլ ոչ հնար ուրեք ըստ առնել խաղաղութիւն, քանզի
չեն առ մարդիկ զնոյն ուղղել ի բոյ ||. լամբ. առած. Ուր
առանձն է անուն բայիս չէ՛ հնար՝ խաղաղացուցանել՝ է խնդ-

գիր

քէր սեռի ասանելոյն։ ընդ այծ՝ ի նոր կանդիլ բնութեւ։ իսկ ասիցն ի կանդիլ բայիս չէ հնար, և անուն բայիս ասանել։ *Ընծաս անարատ և զնայատուցն վոխել, և ևթովլատուց- ուց զվիճակն։ նոյնպէս և մարդոյ ամպրշտի զբարան ։ ես։ ե։ 85։ Ասի փոխեցն ի անուն բայիս անկրելի է։ *Այլ գիտեալ է, զի եթէ այսոցիկ գիմաղուրկ էին կենդանական, անբերայ բայն՝ որ էրր անուն բայէ գնի, զօրութիւ է կենդանական. այլ *Օ՛ի եթէ կամք էին նոր կրել, բնաւ զինչ պէտք էին գոյգիզօրէն առ այս գործակից ասել։ կիմոս. ծգ. 6։ Ասի կրելն և ասելն եզական ձայնիւ են անուն բայից՝ կամ էին և պէտ էին։ *Պէտք են աղօթականին անդրիմիտ հաւատով և անբարկանալի մտօք զաղօթան այդ ասել։ կոդրոս։ Ասի ասելն եզական ձայնիւ է անուն բայիս պէտ են։ *Օ՛ի եթէ զինարդ ոք՝ պատգամել և հակառակ ասել անհնարին պէտք են, որչափ ևս առաւել զնծ ։ սրբ. յակ. 9։ Ասի ասելն է անուն բայիս պէտ են։ *Պատք են առն խոստել՝ ի հայհոյուեց։ ասաք. 20. 3։ Ասի խոստելն՝ ի հայհոյուեց՝ է անուն բայիս պատ են։ *Ել վայրապար լինչ լերք էին զիարեզ չէշել. ուստի զքո սրկանելոց երկայազհամարն ։ ասք. կող. 1. 3։ Ասի չէշելն է անուն բայիս՝ ոչ վայրապար լինչ լրդ էին։

Կանոն. ը։

Եթէ անուն բային ինչ բաղում եզական՝ ըստ նոյն զի- մայ, բայն հասարակօրէն դնի յոգնական։ Օ՛ի ո- քումհետ յայնժամ որ գործողութիւն է բաղում, բայն ևս՝ որ նշանակի զգործողութիւն, պարտի դնիլ բազմա- ւորակի. այլ *Յուդա և եւրեմ օրհնեցան՝ ի յակո- բայ։ գենդ. 17։ Ասի բայս օրհնեցան՝ եդեալ է յոգնա- կի. զի անուն բային է բաղում, այլ յոգնա և եղբեմ։ Ըստ այսմ է տեսանել և՝ ի յաջորդ օրինակսդ.

*Ընարտացան պարան և աբեղան՝ ի վէր մոլեկան ։ ծգ. ե։
*Ընդ և ընաւ և օր պատուհասեցան։ ասդ. ա. պեդ. 8։
*Ընդն և եղ՝ ի զօլուլ առել՝ նաև չարութեն ինչի։ կիգնաց։
*Գինի և եղ՝ ի զօլուլ առել՝ նաև չարութեն ինչի։ յաճախ։
*Գուռն և գողանիցն՝ ի միում պատճի են։ ՝ի նոյն։ ե։
*Ել է պարտ հնազգոյն դատաստան դատել, մինչև ամբաս- տանեալն և ամբաստանողն միմեանց եկեսցեն ։ ՝ի վերս ասին է։

*Օ՛ գոս-

* Օգտաւորութիւն ալիտոյ են մեղ ‖ Լաւ հայց. ՃԸ.
* Հայր և հոգի սէ առնին զմարդին ‖ Գրիգոր Վիլայուէր.
* Յորժամ հոգեն ելնէ և հանէ ի միտսին իսկեն, չիւ ինչ այլ որ արդելուլ կարիցէ ‖ Գեղորգ վրդ. ի Տէր. Եսայ. 63.
* Կանգուն այն օրինակ քանիցս և այլ՝ զնոյն միտս ընծայեցուցանեն ‖ Նիկոմաքոս. ՃԸ. 33.

Բայց բազում անգամ ևս դնի բայն եզակի, մանաւանդ ՚ի նախադասելն. և դրեթէ զօրութիւն կրկնի, որ, * Հեղասցէ ՚ի վեր մեղաւորաց որոգայթ, հուր և ծծումբ ‖ ոսդ. 10. 7 ։ Որ թէպէտ անուանք բայիւն են բազում, այլ է՝ որոգայթ, հուր և ծծումբ, քանզ բայց թայ թեղասցէ՝ այլ տեղասցի, եդիցէ եզակի, և զօրութիւն կրկնէ. ոչ եթէ եդեալ էր. տեղասցի ՚ի վեր մեղաւորաց որոգայթ, տեղասցի հուր, տեղասցի և ծծումբ ։ Այսպէս այսմ է տեսանել և ՚ի յայլսդ օրինակսդ։

* Սկիզբն արասցուք պատմել քեզ ՚ի ե գրոցն ասելիսն, որում վկայէ յովհաննու և հիւսպղնիա ‖ Ղուկ. Ա. 9։
* Ոչ հաս հոգոյն ժամանակին և թեղին ‖ Լգնաս. ՃԸ. 32։
* Ուրն հատուցմանն ոչ պակչին և պատահանն ‖ յովհ. ԺԲ.
* Ոչ օգուտ է անդ խոսովանութիւն և զղջումն ‖ Ղուկ. Ա.
* Ոչ յասիսկ առհասարակ քաղցրանայ և թեթևանայ լուծն և բեռն՝ որ վասն քրիստոնէութեան ‖ Նոյնն։
* Ինքնալոյ որպէս Թադէոս որական մնատանեաւ՝ ածայինն երկիւղիւ զսիրտս մեր և զձեռս. և որս յարմարեալ պատկանի խոհականութիւն և գործ ‖ յովհ. Ղ. Ա. ա։
* Ոչ եթէ ոչ յուծանի ազատուի, ոչ և ողորմութիւն ոչ հասանի ‖ Ղուկ. ՃԸ. 34։
* Պարտութիւն ամենապատուական զգեստից կործնեալ ‖ Ղեբ. ԺԲ.
* Ինձ և ոսկոնաց առանց նախանձու ոչ եղև ‖ Ոսկեփ. ԺԿ. 9։
* Իւնան և յոնաթոփն և հապարկն՝ ժանտ կոչի ‖ Ասաք. 21. 24։
* Ընծան և իշխան զգիշ չինէն զբազանիք է ‖ Ղեբ. ասք. 61։
* Ընծայասցուքն, օրհնէցին և փառաւորէցին՝ առ մի հայի խորհուրդ ‖ Նոյնն. պոս։

Կանոն. ՃԸ։

Եթէ անուն բայիւն իցէ բազում՝ ի զանազան դէմս, բայն գնի ՚ի պատուհականագոյն դէմն, որ յայն դէմ, որ համեմատութիւն է առաջինն. իբր զի եթէ մին յանուանց բայիւն իցէ յառաջինն դէմն, և միւսն յերկ-

յերկին, կամ յերկրորդն, քայց դնիր յառաջինն. զի առա-
ջին գիմն պատուհասականապէս ի քէ զերկրորդն և քէ զերկինն.
քո, ես եմ և դու և ամ քաղաքներդ... աշակերտեսցուք ասե-
ալին գրոց ։ եղիցի. է. և ոչ լինի ասել՝ ես և դու և
ամ բազմութիւնդ աշակերտեսցիք, կամ աշակերտեսցին։

Ըստ այսմ ի տեսանել և՛ յաջորդսն։

և՛ զի սորա արասցուք սէր ես և դու ։ վարդ. հարց. է.
Ոչ ես եմի եմք ։ յոճախ. է. ։ Ես և հայր իմ մի եմք ։ յովհ.
Հատարակ քար լինելոյ զգատուցելոյն ի խնդատարուն.
ես և վաճառելոյն զնա, և դու ՚ի գնելոյն ։ լոմբ. պար.
Զալիքն գայցեմք ես և հայր քո՝ և եղիցուք քո, և երկիր-
պագանիցեմք քեզ ։ ծննդոց. 37. 10.
Ալ ես և դուն իմ պաշտամբ զնոր ։ յեսուայ. 24. 15.
Ալ գիտելով զզօրութիւն ձայնին՝ լինելիքն ասօղս խուժ,
և շնջոցն դուժ ։ խոսրով. յաւաջաբան.

Ոսկ եթէ մեծ յանուանէ քայլին ինչ յերկրորդ գիմն, և
միւսն յերրորդն, քայց դնիր յերկրորդ գիմն. զի երկրորդ
գիմն պատուհասականագոյն ի քէ զերրորդն. ես, ՚Ինդիկը
ասանկը դու՞ և ծոդովրդոց քո ։ երեմ. 27. 13. և ժէ լե-
նի ասել՝ ասանկն։ Ըստ այսմ ի և ՚ի սոսկն.
Ոչնչեաւ մեզ դու և որպէս քո, և որպէս՞ որդուոց քոց. զի
փրկեսցէր զմեզ ՚ի ձեռաց մագիտամոս ։ գոդ. 8. 22.
Ոչ ուրանայ լեցիս ՚ի տանի քումմ՝ դու և ասաղ քո՝ և
դուստր քո, ծառայ քո՝ և աղախին քո ։ է. օրէն. 16. 14.
Ոչնիկ մեղեսի քեզ եղբայր քոյ, երբ յանգիմանեսի
զնա, յորժամ դու և նա միայն լիցիք ։ մատ. 18. 15.
Ոչ ասատասցես բանի նմ դու և եղբարք քոյ, և ամ որ
հնազանդիցին քեզ կամաւ ։ խոր. է. 30.

Ոչ գիտելն է, զի յորժամ պատուհասականագոյն գիմի
քայն դնի զօրութ, յայնժամ միւս քայն դնի յայլ
գիմս. ես, ՚Ալ մի՛ մեր՝ կամ հրեշտակ յերկինից ասե-
ցուցանեցէ ձեզ՝ աւետել քան զոր աւետարանեցաքն ձեզ,
նզովեալ լիցի ։ գաղ. 1. 8. Ալ զօրութ գոյ քայ ըստ ա-
ռաքելն գիմաց. ոմն մի ասէր. այլ մի մեր աւետարա-
նեցուք՝ կամ հրեշտակ յերկինից աւետարանեսցէ ձեզ՝ աւետել
քան զոր աւետարանեցաքն ձեզ, նզովեալ լիցի։
*Ասա ՚ի նմանէ, և ոչ մի նա ՚ի քէն հատուս. գու զնա
և ոչ մի նա զքեզ անգոնեսցէ ։ ՚ի գու ՚ի նմանէ
հատար, և ոչ մի նա հատաւ ՚ի քէն. գու զնա ան-

գոանեցեր, և ոչ նա դքեզ անգոանեաց. լամբ. ապին։
* Կա շաոաֆոանի 'ի տեառանեէն դքեզ, և ոչ դու ‖ . յր և
ոչ Քէ գու շաոագուն[illegible]ա. ասդբ. յով. 4. յորդ։
*Ա ալիւմ դու և որդիք քոյ ընդ քեզ անկցին ‖ . ա.
Քաղ. 28. 19.

Կանոն. Ե.

Եթէ անուն բային ելցէ ըստ ձայնին եղանական, իսկ ըստ նշանակութեան բաղմաւորական, (ոմանք են անուանք Թուականք), բայն դնի յոդնակի . ար , *Եթէ երկու աղաչեցեն 'ի մի երկանս, մին առնուցու, և միւսան Թողուցու ‖ . Ղաս. 24. 41. Ալբ բայս աղաչեցին՝ եգեալ է յոդնակի . ղն անուն բային ի Թուականն բառս՝ երկու . Ըստ այսմ է տեսանել և 'ի յայլորդ օրինակսդ.
*Ընդէն 'ի նոյնէ լինելոցը եմն, և հինդն խնասուանք ‖ Ղաս. 25.
*Ընդ ան 'ի նոցանէ երեսուն հոգւոց . եղբնդ. 'ի ձեռն. ա. Ղնոգ.
*Ասբէաբ և տասն քեաբ սոմոյ սատակեցան, և քնասուան և քան (հնդաբ) վառճառակուբ եղեն ‖ . գոտբ. ձոմ. Ղաս. 24. 15.
*Պատահեցան նմ պատն ասբ բորտս ‖ . գոտ. 27. 12. յեա՛.
*Ընդեն անդ երեսուն ասքեաբ ջուրց ‖ . եզեկ. 15. 27. յեա՛.
*Ընդեղեանն (յր տեսիլ աշաց և լուր սիմնջաց) ձգնարբեաց եղեն յերևելոց քնկալեալը զմեզայուբնն ‖ . ասդբ. Ե. պեա. 2.
*Ընդեղեանն (յր հոբս ասարելը) հայեին կատեաց ամնաբ. կելոյ արարչին իւբեանց ‖ . եղնեզե. Ե.
Իսկ եթէ անուն բային ելցէ բառ հաւաքական, (ոմն՝ գունդ. ազգ, ևն.) կամ հաւնբական, (ոմն՝ բառս ամ), և կամ կրկնակ, (ոմն՝ զի զի. այր ըզնէբ. խոբտանէբ. այրուձի. ևն.), բայն երբեմն դնի յոդնակի՝ ելնունելոյն ընդ հնչմանակուԹէ բազմաւորական. ար, *Գունդն հայոց հասեալ անցանէին մեծաւ զօրուԹեամբ ‖ . եղնեզե վեպ. Ե.
*Ցերեկին Ճէս հայոց՝ ազգն սասանայ սպարկէ ‖ . նոյն. ա.
*Ցաղթողքդն ուրախացան 'ի բանս նը ‖ . ԼԳնոգ. Ե. 10.
*Օ քեզ ունկն բաւիչ բահանայ՝ դնեալ արեամբ կուռքս ‖ . յր այս քս արեամբ դնեալ Հօտս՝ ղքեզ ունկն բահանայ բաւչարար. լամբ. ոսղ. 65.
*Ամենայն պաճխոսան քնդ նմ խոռվեցան ‖ . եզեկ. Ճ.
*Ի ե են վատաբ նը ամենայն երկիբ ‖ . յովհ. ևմասգ. ԼԳ.
*Ընկեցան առ արքայ սողոմոն ամայր իշի ‖ . Ճ. Ա.գգ. 8. 2.
*Ամէ ազգ կոծին, և վրկուեր կարօտին ‖ . լամբ. սող. 49.

Օ՜ հնացեր դու առ քեզմէ ժողովրդեան ։ Եղէց. 12. 6։
Ի՞նչ ի՞հարց անուն մերոց առ՝ՀՆոց խոնարհ եղեն ։ Դ՜Ք. Ի։
Ընդէ՞ր այդ ընդ՝ՀԷր քո, եկայք արիացուք ընդ նա ։ Ծնն. 11. 3։
Ի՞նդ՝ղի շնորհ քեզ ամբարիշտ լեալ՝ այլ պատմէ երանելին
տիրել աշխարհիս ։ Խոչնագի. ա. 30։
Ի՞նչ առ ընդէր սարսիլ ասելին ։ Ի շարակնոցն. կգ։
Խոտանէաք յերկնիցն իւրմէ զգոյշ լերուք ։ Եբեր. 9. 4։
Խոտանէաք ոգի յօժարեցոյցն՝ և սէր միաբանութեամբ գալ
ընդհակառակ հաճութեանդ ։ Շնորհալի. Ի Նոսեղեան։
Խաւանեցին վազղնի քաղցում և այլ այրուձի ։ Եղիշ. Գ։
Խոկ երբեմն մանաւանդ եթէ քաղցում անգամ՝ դնի և
զանկի. ար, * Ի Թիւնոս վայվաշտակի հասցէ գոռնդն
հրեաստանեայց. . . սրտի մտօք ։ ա. Յովհ. 8. 25։
Ի՞նչ հետև վտանգեցաւ ոգի քրիստոնէից ։ Յովհ. ոտքն։
Ի՞նչ օրհնեսցի զքեզ ծաղկեալդ աղքատ ։ Ես. 25. 3։
Ի՞նչպէս յոյժ ղեւսն ցանկալ ունել, և ոչ զնուաճն առ-
նուլ ։ Ի պատմուճանէ աղեխոսողին։
Ի՞նչ անկրա՜ Ի ալեհիսն և պատրաստ ։ առակ. Է. պես. 4։
Ի՞սմին մեծի հընուաւ ամ քեզմէն միաբանեաց ։ Եղիշ. Է։
Ի՞նչ ի՞ ընդէն բանին եր զնամին սատակել ։ Եղնակ. Ճ։
Պատուհասցէ ես բարեպաշտիս ընդ՝Հերս յ՜Ծի աստ ։ Ծ՜Ք. Ք։
Տեսեալ ես բարեպաշտիս. եթէ մեծի և եթէ փոքրա ար-
ժանապատ ընծորհի ։ Ի Գիւտ խաչ. Ծ։ 1։
Ըստ այսմ հաստատեալ ընդ նոսա ըստ անեզականն ան-
դունս. զի երբեմն յոգնակի դնին. ար, * Ի եղ-
նայն բաժանեն և օտարացուցանեն յայլ ։ առակ. Ի։
Ի՞ր բաքս քաջանեն և օտարացուցանեն՝ եղեալ են յոգնակի.
որպ անուն բային ես բառս՝ ձեզ. Ի՞ստ այսմ է և Ի սուրբն։
Ի՞ուրբ և հեզգուրբ ձեզ ոչ քաւին ։ Խոսրով։
Ի՞ուրջ պատանի են չարեացն հնոպ, ըստ որս ոչ հիարացիցէ
անցանել ։ Նարեկացի. Ի քանն. կե։
Օ՜ն եթէ յայտնի երևիցին պարտեպ խաբէուն նոցին,
գիւրաւ պատերազմեալ լինիցին ։ Վարդ. Հարց. Ք։
Ի՞նչպէս բարեաց ուրախ առնիցն զնա ։ ա. Ի. 12. 25։
Ի՞նդ ոչ ծածկեն զքեզ. փոպ Ի ածաւուրզ պատուհաս
ցնդրանս ։ ա. Ի. 25. 2։
Օ՜ն եթէ զնոր մեր պատակեցին չարչարանքն՝ և զնոր
փառաւորեցին, պատ քանի քեւ բարպատիկ երանութեանդ
արժանաւորս զմեզ առնիցեն ։ ա. Ի. պես. 10. յոգն.

*Ի՞ն

*Ո՛ւռ են պարզեա՛ք, զո՛ւ մէտյնոյ են ֆէրֆ՝ ‖ . նաբ. ՚ի քանո. ՁԷ.
*Օ՛ջնէն զայդ ձև կէրըլընց զէզ ոչ ուսուցնեն՝ ‖ . առքփ. յա՛ճ.
*Ա՛ր անհաւատութի՛ն է, անդ անհնարին է կամ մեզ նման ի՛մէն մէյ ‖ . նոյնն. ա՛. պեր. 8.

Ասի երբեմն դէնէն եղակի. պէ՛, *Ընդէ՞ ստուգապանի մտզկուսի՛, և հոսուսմն մտաց ՚ի խոտորնակ հեշտութի՛ն ‖ . լամբ. յոտոյ՛ն անաստ՛ն որդւոյն։ Ա՛ր բայս պոռնկութեանի՛ և գձի՛ն է եզակի. որոյ անուն բայիւն է բառս՝ ծեղք ։ Ըստ այսմ է տեսանել և՛ ի յայդորդ օրինակսդ.

*Պատկառեաց ամօթով պոռնկէն մահու ‖ . նաբ. պէ՛.
*Ո՛նանկն ծիծա մի զբաղեսցի յիւրս կենցաղոյս, այլ՝ միշտ յերկինսդ բնակեսցի ‖ . լամբ. ոտ. 60.
*Յակ այսօր բարձաւ պոռնկութի՛ն ‖ . նոյնն. ապին.
*Ինձ՛ աչաց Թէպետ և սրագոյն լինի զայլս տեսանելով, բայց գինքն, և որ շուրջ գինքեաւն են գիշերմարմինն՝ անկարանայ նկատել ‖ . շնորհ. Լոգ.
*Վնո՛ւ առնիս առաւմնդիլ բնութի՛ն սրընչին հոյե ‖ . նիգ. ՁԷ. ԱԱ.
*Ընչ կ՚ուրծի խնդոյն՝ պատրուն քո յայտնեցու ‖ . նոյն. ՁԷ.
*Ընկու՛ ապա յայս առաջար գահոյս այ ‖ . լամբ. ապին.
*Օ՛ր մի անձնծ զրկելոյն այրեսցե զոյս ձեր ‖ . շնորհ. ընդ.
*Պահ պարկիսդ հզօր է և դուռն ամուր ‖ . յաճախ. ԸՆ.
*Ընկալու զնս (այ զղաղաս) ինձնէն անապին ‖ . նիգն. ՁԷ. 22.

Ա՛յրեմն ՚ի հաւարակ անուճանս և այսպէս գնի. պէ՛, Վհեղ զլինչ օգուտ է անկենդան նկուճոցն պոռնկէ՛ն զնորսնէ ‖ . լամբ. ապին։ Ա՛ր բայս գլինչ օգուտ է՝ եզակի է եզակի. Թէպետ և հաւարակ անուճանըս պոռնկէ՛ն և զնորսնէ՛ն՝ են յոգնական։ Ըստ այսմ է և ՚ի սոսկին.

*Պնծ է մերս ամծպատշաուճ խորհուրդ ‖ . լամբ. հաւաս.
*Յորժամ ծաղկեցաւ հաւատս, բարձաւ այսպիսի՛ն անօգուտ էր ‖ . նոյնն. ոտ. 67.
*Ո՛չ յոպիսի մնծ և անքննելի՛ նոյն այ առ մարդիկ բնաւ երբեք ոչ ցուցաւ ‖ . նիգոպ. Բ. 10.
*Խոտուն բանին և յանդիմանուն զնմ անգամ՚ի լրութի՛ն ածէ զլեզուցն և յանսմթութի՛ն ‖ . ոսկ. ա՛. պեր. 8.
*Ի՛մէրուն չարեաց անզգամուն ոնձ զղջոյզ գաւնուն լեղուց ձմլեր ՚ի հնձանս սոգոմայ ‖ . յովհ. հոմ.
*Ա՛ւ ահա այժմ Տոպա՛ն՝ լինելոցս առ հնս երթ՚ի վերուստ տագնապ գմեզ ‖ . նոյնն։ Ա՛յլ պարտ է զգուշանալ՚ի գործածուն այսպիսի ոձոյ, մանաւանդ ուր պարտ է

ՅԵ յայտնի երևիլ մատաց բանիցն։

Ի վերայ այսորիկ հինգ կանոնաց՝ զայս մի ինչ ասել ժամ համարիմ ծանուցանել. եթէ զի ըստ մանուկ քային ինչ ըստ ըստ. ը, * Լինիմ կամաս հետևիլ յիմ, պահեսա զանուս նը ։ ըստ հոգ. ը ։ Ուր անուանն քայիցս՝ հոգիս և պահեսա՝ ըստ ըստ դնել. ը ե՝ ըստ այսմ ե տեսանել և յօրինակսդ՝ որ զնէին։

*Ինարեցեր զնոն հոգալ, և ոչ զմարդոյ ։ լամբ. ապօն։
*Ոչ ոք մերձենաս՝ հարկանես ։ սոփ. յոհ. 4. յոյդ։
*Եթէ զանգգայ պատճառս անասնոց՝ մեռանիմք, և ոչ զարհուրիմք. կորնչիմք, և ոչ հիանամք . . . եղծանիմք, և ոչ զղջանամք. մաշիմք, և ոչ մտաւեմք. պահասիմք, և ոչ պատրաստիմք. գնամք, և ոչ ըղգուշանամք. դերիմք, և ոչ ևս զգամք ։ նոռ. ծե։
*Ընթան զհետ ոչնչի, և գտին զոչինչ ։ ածաճանգեղոս։
*Ել ախորժեն զառաքինութիւն. այլ՝ զլոյծ և զմեղկ կեանս սիրեն ։ յն Տասիրք ոչ ախորժեն ևն. խոսրով։

Լսեք երբեմն ներհակ այսմ՝ բայն դնի զօրութիւն, և անուն բային ներգործութիւն. գր, *Ի վառասիրութիւն գժուռքին կիրք, և ի խոնարհութիւն հեշտասիրք ։ յն Ի վառասիրութիւն յիշ գան գժուռարքին կիրք, ևն. կճնոպ. ծե. 7։
*Ըս զինչ արգելօք (ասայ) առ այս գիծն յն ։ կճն. ծգ։
*Ուր ոչ հաւատ՝ զնմանէ հոգի. և ուր ոչ հոգի՝ զնմանէ զօրութիւն ։ յն ուր ոչ դոյ հաւատ, ևն. լամբ. ապօն։
*Պատուղ նորին վնակ սիրոյ առելութիւն (կ) ։ Ի նոյն։
*Ուանիւ և կիրակասանօք՝ բարկութիւնք. խոկ առգեաւք և չէնսրատութիւն դուն ուրեք ։ յն բանիւ և կիրակասանօք բիւր խոնարհն գտանին, ևն. ապօ. յոհ. 9։
*Ընդարատեսեալ բարութիւն. սակայն հետարիմք սակաւք ։ յն հազարատեսեալ բիւր են, ևն. ապօ. ա. պեռ. 9։
*Ուանանակ մահկանացուաց՝ սուտ և անյայտ ։ յն ժամկ մահկանացուացս սուտ է և անյայտ. խոս. ա. 6։
*Ընարեցի իմ ընդարձակեան, և ես կարօտական ։ յն ընդերցն իմ ընդարձակեան են, և ես կարօտական եմ. նոռ. ը։
*Ընդերցոյն՝ ձայն աւետեաց, և լինի՝ զոյժ անվրդովն վշացն յն արգաթոյն ըստ ձայն աւետեաց, ևն. նոռ. հղե։
*Ցետ շանցն՝ հրճշտակացն սպասաւորել (վերջակիցս աղքատս ցաղատս) ։ կճնոպ. ծգ. 22։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

Յաղագս էրկրորդ հանձնարարութեանն Քրիստոսի.

Յաղագս խնդրոյ բայից.

Ոչ ոք կարէ հանձնարարել ըստ այնմ՝ որք ասեն անուն բայի, և նշանակին գործողութեան, պատահանջին հանձնարարել և ըստ այնմ, որք ասեն խնդիր բայի, և նշանակեն զկրկին կիսն զենթակային գործողութեան, կիսն զպատճառ նորին, և կիսն զդործի, ևն.

Ուրդ՝ յուսան մասանց բանիւ՝ այնք լինին տերապահս խնդիր բայի, որք լինին յատկապահս անուն բայի. ըստ՝ անունն, դերանունն և ընտրելուն, ևս և անարհոյքն, ըստ որս և դերբայքն. ոչ յայտ լեզի՝ ի ստորև գրելոցդ.

Իսկ այլ մասունք բանիւ նիւթապահս միայն կարեն լինել խնդիր բայի. և նախ՝ նոյն ինքն դիմաւոր բայն. որ.

*Յաճախեցար դնել զկռուրն ինձ ‖ ոսկ. ը. 35. Ուր բայս կռուրք՝ ի հայցական հոլովի լեալ է խնդիր բայիս դնել.

*Օ յայտնապէս պատմեցեր մեզ օրէնդն իմն ասէ ‖ գործ. 3. Ուր բայս պատմեցեր՝ է խնդիր բայիս ասէ.

Երկրորդ՝ մակբայն. որ, *Օգայս ինձս՝ մի յանդգնասցեմ կարծիս ձգել ‖ լամբ. սաղ. 87. Ուր մակբայս ինձս՝ է խնդիր բայիս մի ձգել. ոչ միայն ասէր. յասելն դասէին՝ մինչ մեռելոցդ առնիցես սքանչելիս, մի կարծիցես՝ թէ դասէին ինձ առեալ՝ ունի կարծիս անյուսանալի.

*Յետ օրհնութեանն միաձայնեն ևս ընդեղն ‖ խոսրով. Ուր մակբայս ասեն՝ է խնդիր բայիս հաւանեն.

Երրորդ՝ մինչարկուածքն. որ, *Ծառաւաչս և ահա՛ ի նմանէ յոգի բերել հասանել ‖ լամբ. սաղ. 118. 6. Ուր մինչարկուածս ահ՝ է խնդիր բայիս յառաջ բերեալ հապաղել.

*Իսկ ես ասէի եղկելի անձին իմոյ կարդալ ‖ յովհ. կոթ. Ուր մինչարկուածս ասէի՝ է խնդիր բայիս հարկանել.

Չորրորդ՝ շաղկապն. որ, *Օ՜ն խարեաց եդ՝ ի մինչ՝ զերկիւղ օրինացն յայտ առնել ‖ ասպէտ. յայ. 5. Ուր շաղկապդ ե՜ն՝ է խնդիր բայիս եդ.

*Գիւր ոչ մատանէին ըստ նա ոչ ըստ մարդ՝ զինքն՝ ի մէջ գնելով որպիսին ոչ, եթէ ոչ փառաց ինա գիտէին ‖. լամբ. հաւատ. Ուր շաղկապդ ենն՝ լեալ է խնդիր բայիս

գիտել, եւ զի բառս ոչ գիտէին զի ասացին եւ յատակագոյնս ասել. ոմն ասէր. գիւր եթէ ոչ ասէր զբան ասացեալ, ոչ մարդ գիտէին զի նմա՝ առաջի դնելով զինքն, յասելն՝ ենէ որդի ես դու։

*Ընդդէմ երդուիմ՝ նախատրամբեմ. որ, * Օ այս ամ (գոյական) առնեալ . . . . գլուխս գովուն զիրքն դնել ։ ոսկ. ա. 11։ Որ նշանդրուխս ինքն՝ եւ խնդիրն բայիս դնել։

*Ահմանելով եդ զինչն ։ վարպետ. առ. 104։ Որ նախադրեալ խոստրուխս ինչ՝ եւ խնդիրն բայիս եւ։

Ի հեղինակ՝ նաեւ տառ յօդեալք եւ հեղեալք կարեն լինել խնդիրն բայի. որ, * Հաւաքեալ փոխակին՝ ի յոյն լեզու (զգիշեր ինչ), ոմն զայն՝ առ ինձ. եւ զլոյս եւ զլուսոյ առ ինէ. եւ զինեն՝ առ եղ. եւ զլոյս՝ առ ինէ ։ խոր. ա. 1։

*Ի՛չ կոչեսցիս դու (ասէ) յայսմհետէ սրբեալ, այլ աբրեալ կոչեսցի անուն քո. զայնն ինձին յատել, եւ հայր ազգաց բազմաց արար ։ առ. ղուկ. 16. 25։

Ընդ այսպիսի խնդիրսդ՝ յայտ եւ ինձ ոչ ենի՛ յայնմ գործածուել, բայց եթէ ի՛ մակնուելս բանիդ։

Դարձեալ երբեմն նաեւ ամբողջ բանիդ լինին խնդիրք բայի. որ, * Ընդ՝ ի հնումն զայսոքս տպաւորուլ օրինակաւ նկարագրեցեալ՝ զդրճարնուքն առեալ, և ես դառնամ առ ձեզ ։ նար. ծբ։ Որ բառս պարզաբար ասին ևս՝ եւ խնդիրն սեռի բայիս նախադիցեցեալ։

*Ընդ ազատին՝ որ խոշտանգից եղեւ ասէ, լուծաւ անդէն՝ զայսօր ընդ ինձ կոչես՝ ի դրախտին ։ ի ծաւալեցողս։ Որ բանս այսօր ընդ ինձ կոչես՝ ի դրախտին՝ եւ խնդիրն բայիս լուծաւ։

*Ընդ անուանն արտաքսին է. . . և առ մեզ առաւելանալ առաւ հաճ գնել ։ խոսրով ։ Որ բանս առ հաճ գնել՝ եւ աւղշական խնդիրն բայիս առաքեալն։

*Ընդ բարւոյն բնաբեաց՝ որ առացոյն, դաշն ընդ դևսն եդիր՝ որ ընկերին ոխս պահէ ։ առակ. յով. 4. յորդ. Որ այս բանս՝ դաշն ընդ դևսն եդեալ է ասել՝ զորս ընդ ինքն դնի եթէ խնդիրն սեռի բայիս՝ առաք. ոչ եթէ ասէր. որ առացոյն զայս բանս՝ դաշն ընդ դևս եդեալ է ասել։

*Ոչ ընդունի զվկայութիւն նոր, կնքեցաք՝ եթէ ճշմարիտ է ։ յովհ. 3. 33։ Որ բանս ճշմարիտ է՝ ի զօրուն բայիդ ինչոյ՝ դնի եթէ խնդիրն նորա. ոչ եթէ ասէր. կնքեցաք զայս բանս՝ եթէ ճշմարիտ է։

Այլ արդ՝ զոմանցհետե բայիդ պէսպէս ինն սեռիւք. ակա-

պէս

պես օրինակաւ խնդիրս պահանջեն։ Երդումնական բայք, ըստ որս և հաստատակք և կրաւորականք առնուն նախ զխնդիրս սեռի. և երկրորդ զխնդիրս բնուե։ Իսկ այլ ամ բայք առնուն զխնդիրս բնուե և եթէ. զորոյ առնիմք խօսիլ այժմ՝ի մասնաւորի։

ԳԼՈՒԽ ԺԸ.

Յաղագս խնդրոյ սեռի՝ Երդումնական եւ հաստատակ բայից։

Երդումնական բայք առ հաստատակ առնուն զխնդիրս սեռի՝ի հայցականն հոլովիւն. որ, *Օրհնեսցեն զքեզ ընդ ամենայն ազգս երկրի։ ած. 12. 3։ Որ հայցականն անուանդ զէսրեան՝ և խնդիրս սեռի՝ն ներգործականին բայիս ոչ դնէ։ Զսա այժմ և՛ի տես։

*Յանկուցիչք ոչնանցն զվատ ։ առակ. 21. 25։

*Խորհուրդք զտուրիցն վկայ անկրաւ ։ առակ. 6. 19։

*Կատարեսջիք արդար հանդուցեալ զամպարիշտս կնճռոտանիս ։ ի մատա. 4. 16։

*Օ՜ամ սխալանս տեսանելոցս յանդիմանին ձեռք մերձ ցճաշէք ։ եզեկ. եր. 40։ Որ հայցական հոլովիւ՝ զի սխալանս պեռանելոցս՝ և խնդիրս սեռի բայիս յանդիմանին։

Սոյնպէս և հաստատակ բայք՝ յորժամ վարիցին իբրև գներգործական, առնուն զխնդիրս սեռի՝ի հայցական հոլովիւն. որ, *Ոչ անգէն լիմարն լիմարուէ խօսիցի, և սիրտ նորա զիանորուէ խորհիցի ։ եսայ. 32. 6։ Որ հայցականն հոլովիւ չէմարուէ և չիանորուէ՝ զսա խնդիրս սեռի հաստատակ բայիցս՝ խօսիցի և խորհիցի։

Այլ տես դիտելի է, զի երբեմն այս խնդիրս սեռի զօրութիւն գնի. որ, *Երանելի այն ոչ է՝ որ ուսուցանէ. այլ՝ այն, որ առնէ և ուսուցանէ ։ Ղուկ. Կարգ. ԺԱ։ Որ զօրութիւն կայ խնդիրս սեռին. այն է՝ պէսպէս ոչ. ոչ թէ ասէր. ոչ է այն երանելի՝ որ զբանն ոչ ուսուցանէ. այլ՝ այն, որ առնէ զայն, և։ Զսա այժմ և՛ի տես։

*Ոչ եմ՝ և ոչ առնեմ խոստանամ՝ և ոչ կատարեմ ։ Մատթ. ԻԳ։

*Զերեսաց գոռոզութեն. չիմաբեցոյց փախչիլն . վնասեաց արծաթոյն ծառայեցուցիչ ։ Յն զերեսաց գոռոզութեն զսաղմոն. չիմաբեցոյց զնա փախչիլն. եւն. Ածու. խը.

*Ոչ

*Ընդ երբեմն անհայի, արտաքս ընկենուն ։ · վերհանական ասելոյ, ընկենուն զնա արտաքս · Ծն· Ճառ· ԺԵ·

*Ակի գտանէք, զի մի դատիցիք ։ · Յով· 7· 1։

Երբեմն եւս խնդիրն նախընթաց բային՝ լինի ղորութիւ խնդիրք հետեւեալ բային · որ , * Ակի գնանէք ձեզ քանզ յերկրէն, ասէ ցեց և ուտիճ ապականեն· և ասէ դողոց ական հատանեն և դողանան ։ Յով· 6· 19 · Որ բառս ցոյց՝ որ է խնդիրս սեռի բային՝ ոչ գանգէք, լեալ է ղորութիւ խնդիրք սեռի նաեւ յաղագս բային՝ ապականեն և գողանան· այլ ցեց և ուտիճ ապականեն զայն, և գողք զնոյն գողանան։ Նոյնս այսմ է և ՚ի յառնին։

*Ոչ ոք մարդ՝ որ մատակարարիս գործոյն յայլ առնել, ոչ քոյոյ զօրութիւդ առարգերով ։ սաղմ· ՃԼԸ· 9·

*Հալածս զոյս ընկալեալ զքոյ խնդիրդ՝ աշխատասիրեցայց ածել ՚ի կատարումն ։ Ես· ՚ի յաստուածաբանեն։

*Հնար զնա այրն, հնար և չաղխ ասեաց ։ Ը· Կռաք· 20·37·

*Կթացեալ ՚ի մեզ արարիչն բնութեա՝ ուղիեաց ՚ի վեր հայել ։ Բ·Կնես· ԺԲ· 12· Որ բառս ՚ի տել՝ որ է տրահան խնդիրք բային գնոցին լեալ, լեալ է ղորութիւ խնդիրք սեռի բային ուղիեաց · այլ կամ ասէր · զկթացեալ ՚ի մեզ արարիչն՝ ուղիեաց զմեզ ՚ի վեր հայել ։

*Ուղղեալ վարանդելոցս՝ ըստ առանելոյ տղայական հասակին՝ յիւրաքանչիւր ժամանակս վարժեաց օրինացն, խրատեաց մարգարէիւրն, և վերկեաց որդւոյն ըստ յաջողութեանն ծածուկ խորհրդոյն ։ · Ցի ուղղեալ մեզ վարանդելոցս՝ վարժեաց զմեզ օրինացն, խրատեաց զմեզ մարգարէիւրն, Եւս· Կամբ· պոպ·

Պարձեալ՝ այս խնդիրս սեռի երբեմն յայլսն բայն եւս խառնեալ· որ, *Վասնոյ այծ ՚ի ժամու շնորհել զպտուղս ։ · Ղուկ· Կ· Ի· Որ բայդ շնորհել՝ ինքնին լեալ խնդիրք բային գնոցն՝ արդելիլ է զինդիրս սեռի նոր· Ա·Ի· յայտնեալ ունելիք խօսել ՚ի վերնոյն է, որ յաղագս անորոշ բային։

Կրկնել է դարձեալ, զի ներգործական բայիք ինչ երբեմն զերկուս հայցական խնդիրս առնուն· զինն՝ որ խնդիրս սեռի , և զմիւսն՝ իրր խնդիրք բնութեան· Ի· զայն պէսպէս օրինակաւ ։

Երբեմն միոխանակ ուղղականի · մանաւանդ բայիքդ պանիմ և առնեմ զքեզ ։ · Ցի , * Ընդ՝ զու չո առնեա զքեզ ։ ·

իմոխանակ առնելոյ, ո՞ առնիս զքեզ. յովհ. 8. 53.
*Այս ո՞ասկեղ զայս, և կա՞ զուսմնի՞ ‖ . առաք. ա. յովհ. 4.
*Ամանք պա՞ք կոյն առնն զամպն (զգուշակեալն կենդանեալ) ‖ . գնդապ. ՀԱՀՈՑ. ի ՏԻՐ. ԵՒՈՑ. 19. 1.

Ընդհանուր վիճակ տրակտատի. պր, *Հարցից և ես զձեզ բան մի ‖ . վիճակ առելոյ, Հարցիկ ձեզ զբան մի. Ղուկ. 21. 24.
*Ժարձեալ պայծառ օր սահմանեալ զայսօրն ի դաւիթ ‖ . փոխանակ առելոյ, յայլ օր սահմանեալ զայսօրն. Եբր. 4. 7.
*Օ՜յոյ միայն աղաչեսցուք զնա, զի համբերել կատարացուք ամենայնի ‖ . պր առ այս միայն. եղիշ. ե.

Ընդհանուր վիճակ պատմականի. պր, *Եւ ուսուցանէր ընդ առաւօտ եկողաց ինչ ‖ . վիճակ առելոյ, զգալով երբայց. Ղուկ. 4. 2.
*Օ՜ր ինչ ասէին զկինն՝ հնազանդեսը և տայր ‖ . վիճակ առելոյ, զոր ինչ ասէին զընտրին. ՀԱՑՔ. ԾԲ.
*Օ՜րս (որ զբնութս) ընդ որ կնաւանութս եղբարց կատարեսցէ, ոչ վրիպէ ի հնմարտուեն ‖ . վիճակ առելոյ, և. ընդ որ զբնութս զիշատակեալս ի սաղ. 64. 14. կատարեսցէ զկուսանութսդ, որ զանհատանաց կուսակրօն եղբարդ, ոչ վրիպէ ի հնմարտուելէ. լամբ. սաղ. 64.

Ա. յոյ պարտ է զգուշանալ յայտալիսէ ոճոյ.

Ընդհանուր ևս վիճակ դործիականի. և այս՝ յատկապէս յանուրջ հայցականս. պր, *Եւ որ արքունւոյն միում ի վոյր կանդս յայսցանէ քաջն ի քուր ցուրտ միայն յանուն աշակերտի, ամէն ասեմ ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր ի. Տպ. 10. 42. վիճակ առելոյ, ըստ ակաւ. ոսկի դնի. Տպ. 9. 40.
*Ընդդէմ զղաւարաչին եղիցէթ սաքոյ Ջուր ‖ . պր եղիկերքն սահմռոյ Ջրոյ, կի Ջրոյ ճ սահմռոյ. վարդ. հայց. ը.
*Ընդ ոչոյն ի եղէգն. . . լոյն մարդի մի փող և կոչող. պր առ արդասիս միոյ եղէգն. լոյն զմարդի մի քարկի և կոշտիւ. վարդ. հայց. ԼԷ. 10.

Ա. յոյսիսի հայցական հոլովի՝ որը գնին վիճակ գործիականի, յատկաբս ի գործ ածին ի յարարեցուածոն նեղ. գործականն բայից. պր, *Ակն՝ ակն սիրեցեր զիս, ի նա էին ‖ . պր սկզն՝ որով սիրեցեր զիս. յովհ. 17. 26.
*Ա. յս էգեն հատուածք՝ ղոր հարցէ ասը զաղգս ամի ‖ . պր որով հարցէ ասը զազգս ամ. գործ. 14. 12.
*Ակերկոն. . . խուրաքանչիւր զմարմին քովկերի իւրոյ՝ ի նեղուէ և ի սպասքման, ղոր սպասարեցին գնա ըստ ինչ ինչ իւրաքանչիւր ‖ . պր որով սպասարեցին. եղեմ. 19. 9.

*Փա-

*Փոխանակ Թշնամասուն, զոր Թշնամացուցին զքեզ կասքն, վասն նոցա ի վեր քո Ծագեսցին ։ ։ յորմէ Թշնամացուցին զքեզ ։ գ։ղ։ 60։

Զխաւելն և ևս, զի ունիմք ի ներգործականն և ի հասարակ բայից երբեմն վերակ հայցականի առնուն զնդեր սեռի յայլ հոլովս. որպիսի են բայքս. ասեմ. հարցանեմ. վկայեմ. ասեմ. երդնեմ. մեղադրեմ. անիծանեմ. արգահատեմ. դաստիարակեմ. խնամեմ. հոմհեմ. դիտեմ. հետեմ. նենգեմ. առնեմ. վայելեմ. ձեռնակեմ. ուտեմ. քնանեմ. և այլ և բազումք ։ Նմանապէս՝ ունիմ. տանիմ. խոստովանիմ. խորհիմ. սիրեմ. ատեմ։

Օրինակ։

*Գու ոչ լսես զոր ասէ քեզ, և զնա կասիս՝ զի լսէիցե ։ ա։ ի Թես։ Տոպ։ 15։ 28։ Որ բայս լսես՝ վերոյանակ հայցականի առեալ է խնդիրս սեռի զարական հոլովի ոյնոյ։ Նոյնպէս է և ի յաջորդ օրինակսդ։ ուր միւսեղեալ բայքդ առեալ են զնդիրս սեռի վերոյանակ հայցականի յայլևայլ հոլովս ։

*Զկին եհարց զոմնէ եղբարցն Իւրոց ։ ա։ Նահ։ 17։ 22։

*Ձայս վնասեալ վերստին ծննդեանն ։ պետ։ ի։ 1։

*Եւ զնայդ ասացից անձին իմում՝ մարդ՝ դրեալ է անմարթիս ։ Նաբեթացոյն։ ի Քոռն։ կա։

*Զոմանց մանկանցդ եկելոց ծերկէ քեզ ։ Ռաքիթացոյս։

*Որ ծեղուրէք անձին՝ զոյգ հանդիսատ յանձին ։ Ձեր հոգի։ ը։

*Ասացին և դու մի անիծաներ այլոց ։ Ժողով։ 7։ 23։

*Երփնափոքեսցէ սեծն նեղուածս մարմնոյ ։ եղիշէ։ ը։

*Խնամակալութեամբ զասուածոյն բնութեան մերոյ ։ Կիր։ ծա։ 3։

*Ոմում հօտիդ ես խնամարկեցոյց ։ Ռոյին։ ք։ 8։

*Ոչ հոգիւք նախ խաչանոյ հովանիին ։ Մծբ։ ի։

*Ինչ ըզկոյղ զաչսն պիտեսոյ (ծուխն), նա՝ (յոր ատրն) ի բարձրանալ բերկրութեամբ հայեցուցանիցէ ։ Նար։ հը։

*Եւ հանդուրժեաց ըստնա ։ Տոպ։ 26։ 49։ Նա Տարի։ 14։ 44։

*Ողորմեսցի ըստնոցա ։ Վարք Հրէից։ ի։

*Եւ ասա՝ ի պատգոյ նոր։ Կիկեր, և ետ առն խրատ ։ Քոռն։

*Ըզդարձ վայելեսցեն՝ ի մեծամեծ առն բժիշկ ։ Ասաղ։ 13։ 23։

*Որք՝ ի պատգոյ այգեւոյն ձաշակէք։ ։ ։ մի առցէ քեզ զանձին ապականել զբաշխարհս ուրուան ։ Ներսէս։ Փղձ։ լսա։

*Պատ-

*Պատուիրեաց նմա չառնել ի պատուոյ ծառայից ||. եղիսէ. ե.
*Լաբէ (նոյ) ի դիմուսն, և արբեցաւ ||. ծնն. 9. 21.
*Էս եմ ասը ած քո, որ ոանիմ զաջոյդ ձեռնեմ քումմէ ||. ես. 41.
*Օ հարդ կարապետ պղտմ ոանել ||. եղիշե վրդ. Ը.
*Խոնոտվանքեն ի ձգ աւետարանն ||. ոսկան. Գ.
*Խորհեն ի պատուիրանս քո՝ զոր սիրեցի ||. սաղ. 118. 47.
*Ալ և մեզ պարտ է հաւատալ, և ախոնել ի գործ բարիս ||. վրդ. հարց. Ը.

Բայց պարտ է ևս դիտել, զի այսպիսին բայը ոչ միշտ այսպես վարին. այլ բազում անդամ ևս առնուն զհայցականս. որ, *Ալ խոսիր ընդ ես ի ծածուկ, և ջնջեր զնորհատրդս լուսոյ ի միջ խաւարի ||. եղիշ. Ը.
*Օ այս՝ ինձն ասծ վիպեաց ||. խոսրով. ի ճառն աղաւհայոց.
*Ի՝ ասելիք երանի զմարդ խրատել ի՝ ասել ||. փավ. լաս.
*Իր անիծանիցէ զանծ՝ մեղս ընկալցի ||. պնտ. 24. 15.
*Ինոմարիչեցեր զսրբդիս ազամայ ||. ի շարժինոյն. կանոն. Ը.
*Ինարեցան հոլոմել զմարդիկ ||. ծն. ծաս. ֆ.
*Իգթրև մերձեցաւ առ յի՝ համբոյրեաց զնա ||. ղուկ. 22. 47.
*Ալ այնչեցէք զյաւիտենական կեանս ||. փավ. լաս.
*Ալ պարտիցոյ և մեք զպատուիրանս սորա ||. շար. ՃԸ.
*Ի մեջ խժիլ և քարերկ ոանել զմեսակուրն ||. փավ. լաս.
*Սիրով պանդխտ զնոմ յաւիշտակուն ընդեղ երթեալ ||. եղիշ.
*Ալիճեցրեն խոսովանիցոյս զհաւատոն քոյ ||. շմչ. ոսկ. 66.
*Ալ յայն գնամ առաջի սոր, ոչ թէ բնաւ ոչ պիտոյ զկրօնաւորութիւն ||. վրդ. հց. Ը. Այնպէս լինի և մեր այրդ, զի նեղութեամբ ծանական բայրս՝ երկերպատանեմ կամ երկերպատանեմ, յաղթեմ և տանեմ, հասարակօրէն առնուն զնանդիր սեռն ի վերջն հոլով տրականն. որ, *Երկնպիցոյ ոնծային ոգ նոնանիս ||. ի շարժինոյն. կէ.
*Օ պատոյդ զնեղ, զի յոյնիցոյ այնմիկ՝ որ յաղթեաց հարեալ զանուանիս սոր ||. ինոսոխոս վրդ. Ի. 19.
*Ալինչ կարէին ասանել նոնա ||. յովհ. հոե.

Բայ այսմ վարին բազում անդամ և բայբս՝ առանձնեմ, պատասխանեմ, ետ. որ, *Ալ ինչդեռ այսօրդ առաջ կայ, զի առանինցոյս պատուիրանքն ||. ոսկ. յովհ. 10.
*Ասնք հօր և ես ըս ետուն՝ քեզ պաշտպանեցս մարդկայինս վերուս ||. շար. պտռ.

Պարձեալ կան ևս բազում բայք չդղրդակիանք, ևս կրաւորականք, որք ուրեք ուրեք իբր ներգործականք

լսելով. լսողիք սեռ առնուն ի հայցական հոլովին. որպիսի են բայքս, լռեմ. անդրանեմ. յանդգնեմ. աչքնդրեմ. ապատատրեմ. ներահատատեմ. քարեպաշտեմ. յաչագեմ. խնայեմ. հատաչեմ. աղաղակեմ. ազօթեմ. մաղթեմ: Տեղաւ. ըղձաւ. քաղձաւ. հոգաւ. յուսաւ. խանդաղատ. վսեմաւ. վսուահանաւ. ընկճանաւ. հատատաւ. մարգարէանաւ. տեղեկութեան. անգիտատանաւ. ազիւատանաւ: Պատճառեմ. վատաւիմ. արածիմ. հոտոտիմ. հաձիմ. օգտիմ. կրպիմ. տարակուսիմ. պարծիմ. հայիմ. նայիմ. եւ.

Օրինակ.

Թէպէ տղայքդ լռեն ղօրհնաբանութեան, քարքինքդ ապաւիներն ||. Տաճիքն վերծանող. Ճառ գ. լաւ".

Ոչինչ՝ որ անցեալն զետին, շուայտատէ է ||. ի գին. ի. 34.

Իսկ եղբայրն յոյնքեա զատանան ||. վարք հարց. գլ. ե.

Ամենեցուն ողորմարար (զ) հատատաւ||. լամբ. ի ոտիկին.

Աղօթին ձեռն երբ ապիկար ներհատատ ||. նար. ճ.

Օ, երբեմն փրկուելն յաչքդ ||. լամբ. ի հատատմանն.

Ի բամբասանաց ինոյեցիք զերծու ||. նմատ. I. II.

Ատացանէ մեզ ազօնել զփրկութիւնն ||. լամբ. առ. 79.

Տեղոյ ի մեզ զամպրոպ զատնուեր ||. յովհաննէս նիկ.

Ալլք ըղձոյնն զպատատութեան երկրին ||. եղիշէ վրդ. ճ.

Ասրմին՝ որ յախատէ ինչ վտանգի, գիշատակարան բաղձայ, և ոչ զօգուտակարան ||. խոսրով. ի տէն. ճամափրէ.

Թէպէ որ կամեսցի ուսուցանել զայլս, նախ զկնաչն իւր հոգեսցէ ||. վարք հարց. գլ. ե.

Աղերայր քո տիգրան խոնդատաս զսիմինուհի քո||. խոր. ա. 28.

Ի վտանգանաց ի մեզ (ասծ) զբաղումն, զի մի կորիցուք խափա. խակ եթէ տեսանէր զմեզ շահելս ի փորձութիւնն յայնցանէ, կարող էր վտանգանաւ զնգիլն ||. վարք հարց. ե.

Ասրմինքեացն զայս հարքն մեր երանելիքը||. լամբ. ապ.

Եւ զայն ոչ էր պեղիկոյեաւ նոր տակաւին ||. եղիշէ. ճ.

Օ, զօրութեն այլ անճկանան ||. խոսրով. ի տէն. ճամափրէ.

Տէրտանայ զերծորհուրդն քոյ ||. լամբ. ի տէն. պատ.

Օ, այն պատճառեցան, թէ զևարդ զգիրս գիտէ ||. նանայ. 7.

Երբև հատատեցաս գևն զհոտն զայն, վտանեաւ||. մօր. 8. 2.

Ալլ արատութ նոսաւ ինչ, զոր ոչ հաձն ասծ||. վարք հարց. ե.

Օ, որպիսի ինչ առաքինութիւս մեզ պարծիք ||. նիկն. ճե. 12.

*Ո՛դեմն ձեր հայիմ ուշ յերեկին և յեռանդն, այլ նախ քան զառաքեա՝ հեզութիւն աւետարանիչդ ||. լամբ. ապեն. Ա՛յժ պարտ է խնայելով վարել զայսպիսեսի խնդիրս. Եթէ այսօրիկ բաւիք ի վարելին հեզագնացութեամբ զնոր պիսի խնդիրս առնուն, հանդերձեալ եմք դնել ի կաղ նման հեզագնացի բայից.

ԿԱՆՈՆ. ԺԹ.

Յաղագս խնդրոյ բնաւորեալ Անբծդծեանց բայից.

Այսք ներգործականքդ բաղի խնդրոյ սեռին՝ առնուն նաև զխնդիրս բնաւ ի պէսպէս հոլովս. և այս՝ երկբիւրիւն. Այսք՝ իբր ըստ ինքեան, որ և առի բնաւ խնդիր բնաւորեն. իբր այնպիսիսի՝ զոր բնաւորի բայիս իւր առաջին նշանակութեամբ իւրում պահանջէ. Այլ բայս ասասցէ՝ իբր խնդիրն պահանջէ առնուլ խնդիրս բնաւ ըստ նախադրեալ տրակտն. այր, *Ասացեալ առ մեզ զհոգի իւր ||. ծնբ. ը. *Ա՛ր խոտորեալս խոտորեալ Աստուածոյն ասասցէ ||. ասաք. 21. 8. Յորս նախադրեալ տրական հոլովքս՝ ասա մեզ, և ասա խոտորեալս՝ են բաւն խնդիրք բնաւորեալ բայիս ասասցէ.

Անբիծ՝ իբր յարմարական, կիր իբր յարմարութեամբ. իբր այնպիսի խնդիրք՝ որ դնի ի տեղի բաւն խնդրոյ բնաւորի յարմար այնմ նշանակութեամբ՝ զոր ունի բայն ի բանի անդ. Այլ եթէ բայս ասասցէ, որ իբր ընդ ըստ ինքեան պահանջ առնուլ զխնդիրս տրական, իբրեակ նոր առնուցու զպարտուական. կիր զայլ հոլով ի ձեռն նախադրութեամբ. այր. *Ընդդէմ իւրոյ զօրութեան տուեալ՝ ասասցէ զկողմանեքդ Հռոմայեցւոցն ||. յովհ. կոմ. *Ընդ ես ասասցեմ ի մէջ քո... շանաձանձ ||. եզեկ. 8. 21. Յորս բառիդ կողմանեքդ, և ի վեր քո՝ եզեալ են փոխանակ բաւն խնդրոյ ասասցեբային՝ իբր խնդիրք յարմարական. իբր յարմարեալ և եդեալ ի տեղի բաւն խնդրոյ ասասցեբային, մինչև ոչ ևս զօրութիւն պահանջել զայն.

Անբիծ՝ իբր երկրորդական. իբր այնպիսի խնդիրք՝ զոր բայն ըստ բնաւորի իւրում երկրորդաբար պահանջէ. Այլ բայս ասասցէ՝ երկրդաբար պահանջէ առնուլ զխնդիրս ի հոլովն բացառական. այր, *Ասասցեմ ի մէջ ձեր զգնուելի ի լեռ-

լեանն սրբ քուսմն ։ շար · ի՛ * ի քաղաքանց լերոց սա-
նոյ հուր յոսկերս իմ ։ ողբ · ի · 13 · Յորս քաղաքա-
կան հոլովքս՝ ի՛ լինանք, և ՚ի բարչանս՝ գնին երբ երկդա-
կան խնդիրս բայիցս՝ սահեմ, և սահեցայ։

Յորմէ՝ երբ պատճառին, կամ ըստ պատճառման։ յո այնպէս
ասի խնդիրս՝ որ ըստ պատճառման դիպի բայիս։ ոմն նոյն
սահել բայն կարէ առնուլ ըստ պատճառման գնանգիրս յայտ
առ հոլովս, և կամ նախադրութիւնս, կամ դերբայիւք։ այ ·
*Որ աւետաւուր քեզ գալստեանդ սահեցեալ չ՚ զրէ
մարգարէն ։ շար · գլ · Որ ուղղական հոլովս սահե-
ար՝ և պատահական խնդիրս բայիս սահեցեալ։
*Սահեցեալ գերեզմանացդ իւրեանց գՋրոյ ։ երեմ · 14 · 3 ·
Որ պատճառական հոլովս գՋրոյ՝ և պատահական խնդիրս
բայիս սահեցեալ։
*Սահեցեալ գՀրեշտակս իւր փնտռել ինձ առ ։ մատ · 24 · 31 ·
Որ գործիական հոլովս փողով՝ և պատահական խնդիրս
բայիս սահեցեալ։
*Սահեցայ առ ՀՀայկան՚ի ժամանակի ծնեալ մի ։ մարկ · 12 · 2 ·
Որ ներքոյական հոլովս ՚ի ծոմանակի՝ և պատահական
խնդիրս բայիս սահեցայ։
*Սահեցեալ գՀեղ առանց քսակի և մաղախի և կօշկաց ։
ղուկ · 22 · 35 · Որ բառս սահեալ փոխի՝ և պատահական
խնդիրս բայիս սահեցեալ։
*Սահեցայ գնալ յաջորկ իւր արուեստ խոզս ։ ՚ի գնաց · ԺԵ · 15 ·
Որ դերբայս սրուեստ՝ յո առ ՚ի սրուեստ՝ և պատահա-
կան խնդիրս բայիս սահեցայ։

Ըստ այսմ և բայս գոհմարել՝ չորեքկին առնու զինդիրս ·
Ո՛վ՚ա՝ ըստ ինքեան՝՚՚ի նախադրեալ սրականն · այ, *Գոհ-
մարեցայ առ ինքն զբազմութեի զօրաց իւրոց ։ սաղմ ·
Երկիք՝ յարմարական՚՚ի պարտաւորի հոլովս, կամ նախա-
դրութիւնք · այ, * Ոչ կարեր գլխով տեղեաւ զգօրսն գոհ-
մարել ։ ՚Ջաւրիա · * Ո՞ քանիւք քանիք նահատակացն շուրջ
զերկր գոհմարեալ ։ եղիշէ · ղ · *՚ի գոհմարել երկնաւորին
զթիւս ՚ի վեր նը՝ ՚ձիւնասացին ՚ի սաղմոն ։ սաղ · 67 · 15 ·
Երէք՝ երկրորդական՚ ՚ի բացառական հոլովս · այ ·
*Գոհունս գոհանդս յամ՝ աշխարհացն գոհմարեալ ։ եղիշէ · է ·
Չորք՝ պատահական՚՚ի պէսպէս հոլովս · Ոչ ուղղականն
այ, *Գոհմարեալ զինս քիթս ՚ի վեր տեղերացդ ։ երեմ · ծ · 1 ·
՚ի գործիականն · այ , * Ոարի խոստմամբ զամենն ՚ի

մի վայր գոամրնին ‖ . յովհ. իզ.

Ինեբգոյականն . ար , *՝ ժամանակի ատ խոտրոջ աբքայ պարսից զօր բազում գոամրնով՝ առաւել հրամայ վարդանայ ‖ . յովհ. իզ.

Ներքայիւք . ար , * Օ օրս և գոամրնի տաղտապ տուց՝ ի վեր նց՝ ընկալ զնա ‖ . ար առ՝ ի ընկալ զնա. ա. Խոհ. 6. 12: Այնոքիկ եմք և վա այլոց ներգործական բայից: Այլ պարտ է դիտել զի ներգործական բայք երբեմն առնուն սոսկ զնդիր բնութեան իւրեաքան . երբեմն սոսկ երկրորդական . երբեմն սոսկ յարմարական , և երբեմն սոսկ պատահական : Իբր ևս՝ երբեմն առնուն զնդիրն բնութեան քան իւրեաքան հանդերձ երկրորդականաւ . և երբեմն հանդերձ պատահականաւ : Երբեմն և առնուն զնդիրն յարմարական հանդերձ երկրորդականաւ . և երբեմն հանդերձ պատահականաւ : Իբր այն երբեմն զնդիրն երկրորդական հանդերձ պատահականաւ : Իբր զայսոսիկ մարթ է տեսանել ուրեք ուրեք յորինեալն՝ զորս հանդերձեալ եմք դնել ՚ի տառս. որոց յոմանս գտանի մի խնդիր միայն , և յոմանս երկու , և կիմ աւելի ևս:

Սակ առ ՚ի որոշել՝ թէ ներգործական բայք յորս հոլովն պահանջեն տիրապէս զնդիրն բնութեան իւրեաքան , գիւրաւ զերբեմնսն կանխեմ հանդերձ քանի մի օրինակօք: Իբր թէպէտ զորս հանանադրեմք առ՝ նորին զայլ խնդիրն ևս առնուն , բայց այնորիկ ոչ են բուն խնդիր . այլ կիմ երկրորդական , կիմ յարմարական , և կիմ պատահական . և առ ՚ի դիւրացուցանել զայս ևս՝ դիցուք օրինակ զինչ յարմարական և երկրորդական խնդրոց . զի նոքա մարթասցի ուսանօղն և զայլսն խմանալ:

Իբր թէպէտ նորաւարժից դժուար արկն է որոշել զառաջս, սակայն եթէ բարւոք առցեն ՚ի միտ՝ զորս գտնեմք առ, յետ քան վարժելոյ՝ դիւրին լինի նց որոշել . Իբր եթէ չիտարասցեն ևս որոշել , չի ինչ . զի կարեն միւս ամի առնել՝ զնդիրն բնութեան . և այնպէս վարել:

Կանոն. ա:

Բայք՝ որք ասին առաջին կոչել , յի որք նշանակին ըստ գործողութեի առնելոյ զինն այս ինչ , կիմ համարելոյ և կիմ անուանելոյ զինն այսպիսի ինչ , առնուն զնդիրն

զէր բնուն յուղղական հոլովին. և սքէ են սակաւ յոյժ, որք և հասարակօրէն զայլ խնդիրք առնուն իբրև զյատկական կիր զերկրորդական. օրպիսի են բայքն, Կը-նեմ. ձեռնադրեմ. համարիմ. վարկանիմ. դաւանիմ. անուանեմ. յորջորջեմ. եւն։

Օրինակ։

*Ալլ ամ մեղք . . . ծեղտաւոր վիրայն ասացին ղմարդին. իսկ ամբրձուսցին սոցանոյ գլխովքին ասացէ ։ ոսկէփ. յոհ. 9։
*Ահաւասիկ հրեշտակաց՝ ոչ չեռնադրեցին։ ոսկէփ. գործ. 6։
*Եղբարս ջնդումս օրինիցդ՝ փոխեցէ՛ք ինձ հօտարբեմ։ ընդ. ելեցն.
*Ան պիտանս աշխարհիս անաճանէ ։ յոհ. խոսփ. ծէ ։
*Ան զնա աւետարանիչն յորջորջէ ։ ագաթ. 1. 1 ։
Ամանք երկրորդաբար կիր ըն պատճառն առնուն զու ղղական խնդիրք . որ , *զ որ զկնի քաջուԹե մարտի իւրոյ՝ նշան յաղԹուԹե կանգնեցէ ։ յոհ. կոն. Ուր ու ղղական հոլովն նշան՝ և երկրորդին խնդիրք բայիս կոպիտ. իսկ քան խնդիրն զօրուԹէ դնի՛ ի ներգոյին հոլովին, ոչս կ՛՚ի նմա։
*Ինդոյ երկուց քահանայապ սրմանց գլուխ անկեան և խոփառաւ զմիմեանս քո ։ ընդհակ. Ղևտ.
*Պարտիմ կենդանի զինչն Տեառնէ հանդանել այլ ա-ռաքինուԹէ ։ Նոյնն. ընդհանր.
*Այս իմաստուԹ՝ Տայր ոանի զերկիւղն այլ, և արդեւ ծնանի զմէ առաքինուԹիս ։ ոսկէփ. յոհ. 2։
*Ըռաջի անհաւատից յորփոյ և պատուհանին յոսոյանի աճ զծառայս իւր ։ խորենացի. փ. 51։
*Պարտաճեայ զերեզման իւր առանէ առատակիչ ։ Նոյնն. փ. 64։
*Ոչ ելանէ զբեզ զբարեխոս իմում միջնայինն ։ Նոյնն. Ներբ. Հոխփ։
*Ինչ (մարգարէքն) զօրինեան ընդոսի առուԹե տա-ւանեալս բնուԹե ։ լամբ. ի տիեզ. պատ։
*Տալովն ի կարօտեալսն՝ պատուս իւրոյ զանձ ։ Նոյնն. պանեւս։
*Օայն մուխեա, զոր ուրացանն, և ասեն, ո՞ կոյոյց ըզ-քեզ ելեան և պատառ ի վերայ մեր, զնա ասծ ելեան և ջնջել առաջեաց ի ձեռն հրեշտակին ։ գործ. 7. 35։
*Պատառ արդարուԹէ հատուածեցէք ի մեզ զվիտս մեր, գառել զհոգի և զմարմինն ։ ի շարաքոյն. ՀԲ։
*Յորոյանքն նոյ տարաղ զարգարսն զնոյ ։ ոսկէփ. ա. պետ. 8։
*Տեսին զմեծ վայելուԹէն տառաց նոր ի վեր ամբարձեալ քան զերկինս ։ եփեսոս. ե. 1. Ուր ուղղական հոլովն

ամբարչեալ ի վեր քան զերկինս՝ և երկրորդական է քան
զերբ պեսոնելոյն . իսկ բուն խնդիրն զօրուԹիւն դնի ի
գործական հոլովին . այս է՝ ապ՛ պեսին .

Ամենք ըստ յարմարութեան առնուն զուղղական՝ ըստ
առաջերցն փոխ ՚ն առոյգին զմարդ՝ ||. խոսրով. Աւր ուղղա-
կան հոլովս փոխ ՚ն՝ ի յարմարական խնդիրս բայիս առոյգ-
որ առա ունի զնշանակութիւն անաճառնելոյ . իսկ ինքն ար-
հանդէս առնուլ զխնդիրս ի տրական հոլովին . զի՛ , *Ես
առնե ցնա . . . . և ես քեզ առնեմ ||. Ղար. 16. 17. Ես
այսմ ի տեսանել և ի յաջորդ օրինակս, որք ըստ ինքեան
ինքեան սահանջին առնուլ զխնդիրս յայլ հոլովս, բայց
՚ի տեղի նոցա առնուն զուղղական .

*Պանդխտութիւն կոչի զառաքն ի կեանս քան մարգարէին , որ
զինքն և զայլ Հարսն պանդխտեաց կոչեաց ||. խոսրով.
*Ելիցուս յանկն զվէմ քաղցրութեան բարութեան ||. խոր. Ը. 7.
*Այրեցին զանուանդիր բժիշկ եկեղեցին ||. Ը. Հայ. 1. 36.
*Օ անասական կոյսն մարիամ՝ ածածկեր խոսփոփանի սէր
ճկեղեցի ||. ՚ի շարխնոյն. կանոն. ՃՂ .
*Հպարտ առաջիկ դիտութիւնն, զոր մայր ունելոյ ՚ի նոյն
ասպատան եղեալ Հոխանան ||. լամբ. առեն.
*Օ այս ասաց , քանզի գինով զամբարտաւանութիւն պա-
հանիչ ամենայն բարեաց ||. կիպրիանոս. ՃԸ. 10.
*Վատեալ զբնութիւն՝ ծանեան դիւք սը քարի ||. լամբ. պաս.
*Փորձեաց, զի ընդէր զնա գործեսցէ ||. ոսկ. ա. 41.
*Ընդէ զշամբս եղեգանց յօրինեմ գրիչս՝ և զբարես ամ
դնեաս գրելոյ, ուր քառասուն հարիւրեմ զնա բամնդակել և
տանել զաղէտս տարակուսանացս խմոց ||. ոսկ. յակ. 7.
*Ընդայնարուն զմարդ հրեշտակ յարերկիր ||. նոյնն. Ը. ՃԻ.
*Վրամ առանձին զնա պատկերն հարկանէը ||. խոր. Ը. 10.
*Նա իւր պատիւ և մեծուն և կենդանուն զաջառուն
օրհնս վերագրէ ||. ոսկ. յակ. 5. Աւր ուղղական հո-
լովքդ՝ պարիւ, մեծուն և կենդանուն՝ են յարմարական
խնդիրս վերագրելոյն .

Ա՛յլ ասա գիտելի է , զի ներգործական բայք երբեմն
առնուն խնդիրս զբայանուհանս իւրեանց յուղղական
հոլովին՝ ՚ի տեղի գործականի . զի՛ , *Նա եշաց եղեկիա
լալիւն մեծ ||. ՚ի լալով մեծաւ. Եսայ. 38. 3.
*Ընդ զմարդիկ վերասին ծնոնդ ծնունդ անախտ և հո-
գեորացուն, և դու ոչ հիանաս ||. ոսկ. յակ. 4.

*Ոչ

*Ասեմք ասասցեր զնա ուստուն՝ տերել ՚ի վէր քո։եր։13։
*Յադաբեաց յերսու ՚ի կոտորելոյ զնա կոտորումն մեծ։
ի կոտորմանէ մեծաւ. եղիցի վէրս ՚ի ձեզն։ յեռոմայ։
*Ընդ զնասս հարուածս յոյժ։ ղամբրոն. սաղ. 77։
Ի յապիսի ուղղական հոլովք կարեն և համարել իբր անորոշ հայցական՝ վասն դործիականի եդեալ. ոմն է տեսանել յայսս բան. *Ո հարուածս թշնամւոյ հարեր զքեզ։ ի հարուածովք թշնամւոյ. երեմ. 30. 14։

Կանոն. Ը։

Բայք՝ որք ասին ընդունող կոթէի, ի որք ունին զնշանակութիւն տաճկական՝ կիր իբր տաճղական, առնուն զկերդահոլով տրական. որպիսի են բայքս, Տամ. ընծայեմ. նուիրեմ. պարգեւեմ. շնորհեմ. աւանդեմ. մատուցանեմ. պատարագեմ. զոհեմ. մատաղարարեմ. մատուռնակեմ. սեղանատրեմ. քաշեմ. արբուցանեմ. ջամբեմ. քրդեմ։ Տնտեսեմ. առաստաձեռնեմ. պղտաբերեմ. հատուցանեմ. մանաւորեմ. օրհնաբդեմ. թեթեւադրեմ. յանձնեմ. վաճառեմ. պարտիմ. մատնեմ. ևն։ Իբր ևս՝ աւետեմ. քարոզեմ. մարգարէանեմ. ուսուցանեմ. ծանուցանեմ. յուշ առնեմ. պատասխանեմ. հրամայեմ. ասեմ. երգեմ. նոճւգեմ. պատասխանեմ. խոստանամ. ուխտեմ. խոստովանիմ. պատմանեմ. անօրինեմ։ Յուցանեմ. յայտնեմ. նշանակեմ. յաջողեմ. դիւրեմ. հաւատարեմ. յարմարեմ. սեփականեմ. աշակերտեմ։ Վաճիմ. ապատրաստեմ. յարդարեմ. հանդերձեմ. հոգեմ. լսենեմ. բանամ։ Իբր այլ ևս բայերս բայք՝ որք ի նշանակութեն սի վարին.

Օրինակ։

*Տէր խնամեցոյն պահէս, և խնամեցոյն ևս լեզի։ ա։ի։9։
*Աստղեաց իւրոց հնազանդելոյն նմա։ երեմ. 14. 15։
*Ձերս ընծայից պայծառ պարգեւաց ասբանաձեւեան զարմիս քաղքենի։ Նարեկ. զղ. ՚ի ճառ խաչին։
*Ոտս նմին օրհնակի և առաքելոյն գաւազ պըճնոյնն հեթանոսաց զջուրն կենդանի։ եփեսոսեա. Ջ. 1։
*Ձաւասրմանալ պնդեաց զնոյն կարօտելոյ։ ղամբ. պնդեա։
*Վասիւք յընկեցն ծառայութեն աղաւանալ, և խորհուրդն

Տուրգէն չագահութիւն մեզ օրինաստէն ։ խոսրով.
*Ով երբ յաջամարտիկաց պարգեւս խոստանաւ ։ յոհաննէ. ձէ.
*Տնօրինեաց մարդկան ազգի զմրկութիւն ։ լամբ. հռոպ.
*Յաղեաց նոքա շահս ՚ի վատաւակոց իւրոց ։ նմոպ. 10.10.
*Օ՜ւեզ երկնաչուս Հայր հին յորդոբեցոյսդ ։ ոսբգ. յոէ. 10.
*Դորբեաց մեզ Ճանապարհ հնորոգ և կենդանի ։ ղաքէ. պոբ.
*Ստուե և առասպելեաց բանից բնաւն (զլսելեան) յօ-
ժարութիւ ։ ընդհակն. ՚ի կոռնելիս.

Ամանք երկիրդրէաբ և լեզք իւ պատճհնան առնուն զվերջա-
հոլով տրական. գբ. *Պահել (զնա) հատուցման ժա-
ամանակին ։ եփեսո. ձ. 14 ։ Ուր տրական հոլովս ձամանա-
կի հոգոյման՝ և երկրական խնդիրս պահելոյն. իսկ բուն
խնդիրն զօրութ գնէ. այս է՝ չիշխանաւ ես խոսոմ.
*Խնկասան զսերմն բանին, և ածեցոյնն զբարեաց ար-
դիւնս առնողին սերմանն ։ եփեսո. ը. 5.
*Օ՜ւեր զվերջանկին ոլորձանս ձիշտ առացելոյս ինէ-
պատրնցոյց ։ նոսբնէոցէ. ՚ի բանս. է.
*՚Ի բանէ արարել (զնշխանն գրիգոր՝) խնդրէ զնաղդուն
յամիրապետէն առհասարակ հօտին քրիս ։ յովհ. իռե.
*Որ ձնաս լնէ զոսոս. . . . զոսոս լնէ ՚ի ձոնոյց ։ ես ոյ. 49.21.
*Խաղաղ շահս ոսոնոյ անձին յոյ՝ որ զընկերն սի-
րէ ։ յոձնոխոսպոսոս ։ ձ.

Ամանք իւ յորմարտաբ առնուն զվերջահոլով տրական.
գբ, *Խարի ասանդ ՚ուր բարեաց ։ ոսղ. 124. 4.
Ուր բարեացն ե յարմարական խնդիրս ասնելոյն. զի ինքն
իւ ինքեան պահանջէ զուղղական. ոյ՞ եդաբ ՚ի կանոնս.
Նստ այսմ ե և ՚ի յաջորդ օրինակս, որք ձէպէտ իւ
ինքեան զայլ խնդիրս պահանջին, բայց իւ այնր առնուն
զվերջահոլով տրական. և այս՝ միայն վերնելոցն, և
կամ իւ այլազգ նշանակութեաբ.
*Ընթանալ և լեզուոյ գնել զրուներս աղբեամբ ։ ընդհ. ընդհ.
*Ոսոսոսրեաբ ինձ զողորմութեգ քո ձառագայթի ։ նոսբ.
*Օ ամենայն փոխանակեցոյսդ սիրոյն քրիս ։ խոսրով.
*Ի՞նդաւորաց ասծ գիւրաւ ինդրա զյանցանսն ։ վրբ հց.
*Յայնմ հետ խոյոյդ նմա զդաւաձանութիւն անհնարին
մահու ։ յովհ. իռե.

Ամանք եւ՝ մանաւանդ թէ բազումք ՚ի բայից թէպէտ
և պահանջեն զնախգրեալ տրական, բայց իւ այնր առ-
նուն երբեմն զվերջահոլով տրական՝ իբր յարմարական.

ք։ *Ար յաւելուր հնծուեաս գաւ ։ վնակ ասելոյ, մի յաւելուր ղգաւ ՚ի հնծուելիս։ Նաբեղ. ծե։
*Ար խոնարհասերն և, յաճախեն իւր զհնծարանս։ Տնբ. ձիե։
*Ընդակնեալը ծափեմ՝ ամ ուժեք զպարգեւս։ սարկ. յոհ. 4։
*Ընդա հրոսակաւոյք վասակայ։ յո առ վասակ. յովհ. ի։
*Թռչունք երկ՚երց բերեն նմա կերակուր։ Տնբ. ե։
*Հանգանակեսցէ տկարութիւն իմոյ զպարգեւս աղօթից։ Լամբ. ՚ի սղնկին։

Կանոն. ձ։

Բայք՝ որք ասին երբեմն ներգործ, յո որք նշանակեն ըղգործողութիւն ածելոյ զինն առ այլ, առնուն զնախդիրն տրական. ոմանք են բայքս, Ածեմ. բերեմ. տանեմ. վարեմ. մուծանեմ. ձգեմ. ձկտեմ. մղեմ. արկանեմ. ընկենուլ. թափեմ. թօթափեմ. հեղում. ղեղում. հոսեմ. ամամ. սրսկեմ. ցօղեմ. ծագեմ. ծաւալեմ. կուրկառեմ. համբառնամ. յղեմ. յուղարկեմ. եւ ։ Այս ևս՝ սահեցեմ. տագնապեմ. հարկեմ. բռնադատեմ. նուաճեմ. պարտաւորեմ. դրդեմ. գրգռեմ. յորդորեմ. հրապուրեմ. հրաւիրեմ. համոզեմ. ամաչեմ. մարդեմ. կրթեմ. ուղղեմ. սահմանեմ. վերագրեմ. կատարեմ. համառօտեմ ։ Ընծայեմ. ժողովեմ. հաւաքեմ. կապեմ. պնդեմ. կարգեմ. յարեմ. յերիւրեմ. ագուցանեմ. մխեմ. վարսեմ. ներգործեմ. ընդունիմ. գրաւեմ. յանկուցանեմ. վիճակեմ. շղթեմ. թևեքեմ. կորճանեմ. շարժեմ. փոխեմ. փոխանակեմ. փոխարկեմ. փոխակերպեմ. կրկնեմ. երկրորդեմ. յաւելում. յորդեմ. յաճախեմ. պատառեմ. հերձուս. վատնեմ. ծախեմ. ցրուեմ. թքանեմ. բուրեմ. փչեմ. հնչեմ. կոչեմ. բարբառեմ. հարցանեմ։ Այս այլ ևս բայք բաղադրեալք՝ որք ըստ սոցին նշանակութեան վարին։

Օրինակ։

*Յոտոտովանեցին և ընտանապարտ գանձն առնել ՚ի խոնարհութիւն ածէ զմեզ, և ՚ի սիրոյ և ՚ի պղտնոյս։ Խոսրով։
*Վասն ոչ երբեք բռնութիւք զոք վարեն ՚ի կորուստ։ Եղիշ. է։
*Եւ գազարեան Տաճատնեալ զնուռուվարութիւն յաւագապետ խաղաղութիւն երկնաւոր հարթնարարանին։ Ընդհանուր. ընդհանուր.

* ՚ի

*Ի մահուանէ ի կեանս զմարդիկ ՅԵԵՆԵԼ ։ Պաւլոս։
*Իսկ որ ի տիղմն մեղայ զանձինս ընկենուա, արտաքսեալ յայնմ լուսոյ խաւարաւ ծածկին ։ Խոսրով։
*Աթիսաեա առ խս զաջդ առնեագոյմ ։ Դաբ. ի քանն. ղէ ։
*Յաղաչանս յորդորէ զլսօղսն և յաղերս ։ առգ. ա. յովն. 9։
*Ի սեղան արքայուն զձեզ հրաւիրէ ։ Նոյնն. ա. պէտ. 8։
*Եւ զձեզ ի մեղաց և ի մահուանէ յանապաղումն ի կեանս վերածէ ։ Լամբրոնացի. ի ճէն. պատարագէ։
*Յերինէից երկինք զկախարդն կործանէին ։ Ղուկ. ը. 23։
*Յառաքեաց առ նա զաղաղումն զԹուռ իւրոյ ։ Տէր. Է։
*Ո՞վ դիրն ի հոդն փոխարկէ. . . . և զառուճերն ի հնչմարտումն փոխոխէ ։ արխատիկս վէրպ։
Պահանք երկրորդաբար առնուն զնախադրեալ տրական. պր։
*Եւ հալածէ (արտաւաղդ) յայրարատոյ զամ եղբարս իւր ի գաւառս աղիսոխի ։ Խոր. Ը. 58։
*Ամէնէն զհաճանչ հռիշելոյ ը երկինք ամ ։ Ղուկ. ը. 7։
*Ընկերեաց ի մեղս զնախասահեղծ մրդն ։ Խոխոխոռ. յոբ. 8։
*Հոգիք յամենեսեան զանապատիս իմաստութենէն։ Եզնիկ։
*Ողբանօք որոն զանուամանն ի խաբէութենէ ։ Եղիշ. Ը։
*Ոչ ու միայն բաւեաս կորնչել ի ժամեաց սատակման ի կեանս և յերանութենէ ։ Դաւթեկ. հղ։
Պահանք ը յարմարութենէ առնուն զնախադրեալ տրական. պր։
*Ո՞ւրդ ի ձենջ մարդ՝ զոր ինդրեցնէ որդի իւր հայցելոյ քան ասլոյն նուի ։ փոխանակ ասելոյ, յորմէ խնդրեսիցէ. Տար. 7. 9. Ես ղուկ. 11. 11.
*Ալ և հոմարինչն զնաս ի մարդկէ ։ Եսայ. 33. 8։
*Ընդունն ամբոխեաց զմեզ ի խոտորումն կործան։ փրկիչ. Կոր։
*Ի խաղաղութ խօսէն ը երկնաբանչերսն ։ յովհ. Կոր։
*Եւ կոտրեցան զսուսերս իւրեանց ի խոփս ։ Տիտ. 4. 3։
*Յորդ պատեցաս զայրն ամենայն հինն զհնձն կործանողին։ Նարեկացի. խգ։
Պահանք ևս՝ մանաւանդ թէ բազում ի բայից սկիզբ վերջակոտոմ տրականի առնուն զնախադրեալ տրական՝ իբր ընդհանրից յարմարական. ար, * Պատահեցաք ի մարդկի զպահպանութենէ և զնորհս բժշկութենէ ։ յովհ. կնոպ. ծգ։
*Ինդ մարդ խոսեցոյ՝ զոր շուտ հարկաւորապէս ընդ բարբառն ոճղեցնէ ։ Լամբրոն. առջև.
*Պատճանքն զնս ի նեղ թ խորանին հնչուց ։ Նոյնն. ատեն։
*Նթէ ես ինչ սահեցի այսմիկ երդմանն, կատարեսջիք զնշանա

զնեաս ստուեր իմոյ ՚ի գլուխ իմ ։ յովհաննէս ։

*Ընդդէմ և մերձ եղեալ ընդ յոյսն ընդ յոյսն ։ եղիշ։ է։

*Ահա ինչ զբաղմամ քաշխէր դանձս ոսկւոյ և արծաթոյ ՚ի տանտիկս և յաղքատս ։ յովհ։ հոմ։

Կանոն։ պ։

Բայք՝ որք ասին չորեքուրք կոչին, այ որք ունին ընդհանրական բուժիչ բացատրողական, (այս է՝ բառնալոյ կամ առնելոյ զնոսին յայլմէ), առնուն զնոսիկս ՚ի հոլովին բացառական։ ոմն ։ առնեմ։ առնում։ կորզեմ։ խլեմ։ յափշտակեմ։ կողոպտեմ։ գողանամ։ որսամ։ սատնամ։ գնեմ։ տուժեմ։ քաղեմ։ քանդեմ։ քեցեմ։ խառեմ։ կթեմ։ հանեմ։ արձակեմ։ լուծանեմ։ ազատեմ։ մերկեմ։ քերծեմ։ կեղևեմ։ մորթեմ։ մերկեմ։ չնաթեմ։ բաժանեմ։ անջատեմ։ արօհիմ։ քաշեմ։ շորթեմ։ անջրպետեմ։ հատանեմ։ մերժեմ։ փարատեմ։ հալածեմ։ նահանջեմ։ ընկրկեմ։ արգելում։ խափանեմ։ արտաբսեմ։ տարագրեմ։ վտարեմ։ վարատեմ։ զրկեմ։ զրկեմ։ վերդովիմ։ սպառեմ։ ջնջեմ։ դատարկեմ։ եւն ։ Եւ ևս՝ պարզեմ։ մաքրեմ։ սրբեմ։ քաւեմ։ նորոգեմ։ ապաքինեմ։ բժշկեմ, կենդանեմ։ կենդանագործեմ։ արարչագործեմ։ շինեմ։ ձուլեմ։ տաշեմ։ կերպարանեմ։ կերպաւորեմ։ սահմանեմ։ ծնանիմ։ սկսանիմ։ բղխեմ։ ուսում։ ընդեմ։ Պահունջեմ։ խնդրեմ։ հայցեմ։ մուրանամ։ ղաւանամ։ շահիմ։ ուսանիմ։ լսեմ։ ստուգեմ։ Թարգմանեմ։ օրինակեմ ։ Եւ այլ ևս բազմ բայք՝ որք ըստ նշանակութեանց ասցեն վարին։

Օրինակ։

*Խոչդէք ՚ի ձէնջ զընտանեացն մխիթարուիցեն ձեր։ եսայ։ 28։29։

*Ընդեմ ասանօթոյս ղջուր ՚ի ծովէ, ոչ ինչ երևեսցի պակասութիւն ընդ նորա ։ ծնդ ։ ճառ ։ ե։

*Որ ղբան նը պահէ, խնչ ՚ի տրտճ ղաժնդիկ խշդտ։ չամ։ ճառ։

*Օ ձեզ ընդունողաց ամ չամ ազգաց բազմ նշանաւոր ։ անանիա։

*Ընդհատեն խոնարհք զանձինս ՚ի նախանձաւորէ ։ ծնդ ։ ը։

*Որ ոք զձեր բաժինն ՚ի ձէնջ հատանիցէ ։ եղիշ ։ ե։

*փարատեալ ՚ի մտաց իմոց զմիգ մրմունջն ։ նարեկ ։ լը։

*Ոտբնոյժ զսիրտս մեր յամարկածից չարչին։ խոսրով։

*Ճայնէ ՚ի կենացգ զնահ ։ ՚ի շարաչնոյն ։ նոնն ։ ծը։

* Եր

*Ես քեզ ասացի՝ ի քեզ չհեղուելն, և մեզ աւնդեցիր ||. ՀԱՄԱՍ.
*Համաստուն և երկիւղած է այն՝ ի տգիտաց և ի տըխմարաց լսէն զգան իմաստուն և օգտակը || . ՃԾԲ. ԺԸ.
Առանք երկչոտաբար առնուն զգացուածական. որ, *Ո՛ըդ՝ պատնշան ոչ՝ի բարձանց, այլ՝ի խորոց || . առակաց ՀԲ.
*Ընդհատ լինելոյ հրամանաց նենգաւորս || . ՃԾԲ. Գ.
*Համուր վիմէն գետս գնացուցանէր || . ՅՈՒԴ. ԽՀասց. ՃԸ.
*Ընդդէմ՝ի յաւերժադաց անտի խօսի || . ՅՈՂՍ. 2. 15.
*Ի սաւառնաց յինքն նոճաձեաց զԹռչունն || . ՊՍԱԼ. ԽԱԼ.
*Ոչ ինչ անաւելն. . . . յանկատարից ընդոսնել զգացական ինչ քան || . ՀՈՐԻՒ. ԼՂԼ.

Առանք և զայսոսիկ առնուն զկնդիրս բացատրական. որ, *Ո՛տուն իւր յանկերպաբար ատացուածոց անտի ընտ, և մեծանալ կարծէ || . ՀՈՐԻՒ. ԸՆԴՀԱՆՈ.
*Ի տապարեաց գնաց յանկերպատրան նիւթոյ || . ԽՀասց. II. 18.
*Ո՛չ ահ վտանեաց զնա՛ յառաւօտ լուսոյ անտի || . ԽՓՆՍԴ. Ը. 16.
*Յետս յաղերդեալ՝ի մովսիսէ զղօրաւարութիւնն՝ լրտեսս առաքէ յերիքով || . ՈՍՓ. ՅԱՒ. 7.
*Ընդոյդ՝ի նշոյլ զերաւունս դատաստանացն || . ՃԾԲ. Ը.
*Ակայն և զայն իշխեցին խորամանկել լինել || . ՃՓՌ.

Առանձ. Ը.

Բայք՝ որք ասին հինգերորդ խոփք, ըստ որք ունին զինչ նախադաս պատմական, (այս է՝ պատմելոյ, կամ խորհելոյ ինչ զայլմէ), առնուն զկնդիրս պատմական. ոյք են բայքս, Պատմեմ. վկայեմ. ձառեմ. խօսիմ. ազդեմ. զեկուցանեմ. մրմնջեմ. գուշակեմ. աւետագրեմ. մատենագրեմ. համբաւեմ. հռչակեմ. բողոքեմ. վկայեմ. ամբաստանեմ. առակեմ. առասպելեմ. բարբառեմ. շաղխաղխեմ. և: Այս ևս՝ խորհիմ. խոկամ. խորհրդածեմ. զմտաւ ածեմ. կարծեմ. խմաստասիրեմ. դիտեմ: Այս այլ ևս քանի մի բայք՝ որք ընդ նշանակութեամբ սոյ վարին.

Ողնոյ.

*Պատճառանաւք կշռով զանպատուեմն զօրուէ || . սէքէր. Ա.
*Ոմանք ինչ ոչ ճառեցոյ զհրշտակաց լինելոյն || . ՆԱՒԱՍ. I. 3.
*Ընդհատիկ ընդունեսն խօսին պարծանաւք || . ՂՈՂ. ՃՓ. 24.
*Եվ ընդէն ինքնակալելն ՔԵՈՂՈՍԻ . . . ըստ սիրոյ || . ԽՈՐ. Փ. 37.

*Ողնոյ.

*Ո սահմանակից ազգացն պնդոցանէ ։ գԵսդր. Եսայ. 5.
*Ո՛վ ամէն՝ զոր տրտնջէին զքէն առակօք ։ եղեկ. 16. 44.
*Ո՛չքին մեզ գոչահնչեալ նախամարգարէն ։ Տաքնոպոս ։
*Ո՛րոց և ոչ մի ոք յանձին կալաւ Տաքնոպգբել ։ Խոր. 2.
*Ո՛չ տալաքէն զայս ամ՚առաւակ գնէիմ ասուիչոցն ։ ամբ. 2. 6.
*Ո՛չ խոչհնոյնք չար զուարքեն ։ վարդ. հարց. գլուխ. Ը.
*Ո՛չ տուս ածել գնամանէ՝ կարեալ խնասուն է ։ Իմատ. 6. 16.
*Կանխաւ գնոցս գյաւկօրայ, Թէ ան՚քննի լինելոց է, և գնասայ՝ Թէ յանպէտանուելս կործանելոց է ։ եղնուխ.
Պատճառք եղելոցդ պէս առնուն զպատմական. տէր, * Ո՛չ ոք առն զՀմարիան գնէնջ երբէք զբանիսօգս մեր ։ վրդ. հց. Ը.
*Ո՛չ գքէն մանուկ դու, եԹէ դառնդ երբեմն եղոյ այժմ հովիւ գքեզ կոչուցչին ։ Տաքնոպատս եղնոյ խոր պաշտօ.
*Կրենիոս մեկնիչ գՀերեսիարխոսացն գրեցաց ։ Կոչ. ծԹ. 38.
*Հատոպետ է՛ ինձ գյոյհաննէ՝ Թէ մերձ է ։ գԱ. 20. 6.
*Կոչեաց իմն երկիւղն զարբայէ՛ Է Տոն եղեալ՝ Խնդրելն առ՛ Ն նմանէ յետոյ երդման ։ յովհաննէս Կաթ.
*Կարաձգ իսկ իւրաքանչիւր շարժմամբ զարարչէն Տարողէն ։ եղնուկ Կոչիացի. ծ.
Պատճառք ևս ըստ յարմարութեան առնուն զպատմական. տէր. Կարգ անօրինէք Հուր հարկին գքաղաքէ ։ ատաւ. 29. 8.
*Հանդերձն անուն չար գՀէնջ մի՛ որդւոյ միոյ ։ գԱ. 6. 22.
*Խիւր առաստղիք յօդեցին պարսպ գնմանել ։ Խոր. Ը. 70.
*Կամեայն սահմանելն, զոր սահմանեաց գանձանել իւրում, Հաստատեսցին նմա ։ Ղեւտ. 30. 5.
*Գրեալ և մնեալ գերդումն, և Հաստ գաւետրնէն ։ եղնուկ Ը.
*Կախեսցես գքեզ գնիստեն ։ ծնն. 40. 19.

Կոնոն. Ը.

Բայք՝ որք ասին վնասակարք Հոգեաց, որք նշանակեն գործաղուածի առնելոյ գնմին իւրեք՝ երբ գործեսք, կիր երբ միջնորդաբ, առնուն գնանդիր գործիական. որպիսի են բայքս, Գործեմ. Հովիմ. Հնձեմ. կշռեմ. փորձեմ. շօշափեմ. տեսանեմ. ըմբռչնանեմ. կերակրեմ. զարմանեմ. խնամեմ։ Կարակեմ. նեղկեմ. ծծանեմ. մկրտեմ. ողողանեմ. լուանամ. արծարծանեմ. այրեմ. վառեմ. կիզում. խորովեմ։ Կոցեմ. վերաւորեմ. խեղդեմ. զրկեցեմ. սպանանեմ. սատակեմ. կոտորեմ. վաճառեմ. վարանեմ. վտանգեմ.

Կո-

Կոծեմ. Նեղեմ. Խռովեմ. Դանեմ. Հարկանեմ. Ձաղկեմ. Ջայդեմ. Քանդեմ. Պատժեմ. Ահաբեկեմ. Պարռեմ. Յաղթահարեմ. Ծանրաբեռնեմ. Պղտորեմ. Ազատաղեմ. Ապականեմ. Թունաւորեմ. Յաղեմ. Հաժեմեմ. Օ արգելեմ. Պահանջեմ. Լուսաւորեմ. Ծեփեմ. Չարտօնակեմ. Հանուամ. Խնուամ. Ընուամ. Եւ: Կամ՝ գովեմ. Վարաւորեմ. Մեծարեմ. Պաշտեմ. Ողջունեմ. Քաջալերեմ. Միխիթարեմ. Խրատեմ. Ազդեմ. Թախանձեմ. Բամբասեմ. Տգրտանեմ. Խմանամ. Դաւիմ. Կատակեմ. Խաբեմ. Պատրեմ. Գաւաճանեմ. Ընկերանեմ. Անգոնանեմ. Նախատեմ: Կամ այլ եւս բիմ բայք՝ որք առ նշանակութիւն այդ հոյակն:

Օրինակ:

* Աշակերտք գնեղ եղբարք՝ առաւել եւս առաւելուլ . . . եւ փորձել ձեռօք ձերովք ‖ . ա . Թեսաղ. 4 . 11:
* Ի ծակօք լեռն կշտեալ զերբ և զնամին կենդանոյս ‖ . յովհ . Ճան . 2:
* Ընդօք պետանոյ զաւսկալն անսիլն ‖ . առքս . Ը . պետ . 2:
* Կերակրեցին զնա քաղցրութիւք բանիւն Հոգւոյ սուրբ ‖ . ղեւտ . Ժ . 1:
* Հոգւոյն ուղղիչ վտակօք առաջնորդ (արարիչն) զարգաւանդ երկիրք մտաց իմոց ‖ . յովհաննես խոսող . ա:
* Պատանի այր զընկերս իւր լերդհաւ ‖ . Տնբ . Ճառ . ժԸ:
* Պետ տանջանօք վախեալքն զերկնի՛ն նիւթ ‖ . Եղնկ . Ը . ցնծ ":
* Խեղդիւք շրթանց իւրոց վարանեսցէ մէնջ ‖ . առաք . 7 . 21:
* Օ՜ն արուի պատճէնքն զհակառակորդսն , նուիրեն զմեզ առ քեզ կանխագիտ փառասիրեսնէք ‖ . խոսող . 18 . 8:
* Օ՜ անիւն ծաղիօք պարտեսցես զերկիրն ‖ . ռաձող . 13 . 37:
* Ո՜ւրախ իւր ըսրովք լուսաւորէ զնամ անեղիրսն ‖ . եղնկ . Բ
* Որ առաւսպէս սերմանէ , նոյա քաղհատասիցէ ամանաք զդիրիս իւր որպէս ‖ . ընդդէ . ընկե:

Ոմանք եղկորդեաց և իսր ըստ պատմիան առնուն զդոցիսան . զբ , * Օ՜ն մի զպարարսմիսան ի ժողովրդոց սատիր բանիւքն չէնոցն ի նորատեան իւրեանց խորհուրդ ‖ . ընդհակառ . ի Բառնի ընդհանրական:
* Օ՜ ականջս նը առամամբն ի քոց խորհուրդ ‖ . խոր . Բ . 18:
* Օ՜ բերան իւր նշոյ չսխսի ‖ . ասող . 31 . 25:
* Վհերեսոյ Հոգւոյ զամ կեղև նը ‖ . խոսող . 13 . 11:
* Որով զքաւսրնսալ երկնային Հօրն՝ զնկանաւորեալ զմեզ արեամբ միածնին իւրոյ ‖ . յովհ . խոսող . ծբ:

* Ընդմա

*Ընդեմս մոգութեանց, և ահեակ կողմանցս աւերեմ ։
առաքելոյն. ՚ի քառն. հմ.

Ոմանք ըստ յոյժ առնուն զդէպս խակին. որ, * Կո-
չաւ առանին իշխանիք նոյ դիմարդասիրութիւն ։ եղիշ. ը։
*Սիրով գօտեաւ ձիմարտութեն պնդեցին զմիջս ։ նոյնն. ե։
*Ա պրեպղ ջՆ սրբութիւն և արդարութիւն ։ ես. ով. 9. 3։
*Օրհնելն իմ արտասուօք խառնեցայ ։ սաղ. 101. 10։
*Խոստովանեցոյց պահօք զանձն իմ ։ ՚ի նոյնն. 68. 11։
*Օ յոյժ անուանեալ ձրագդ անուանեալ յորդորիչ։ առաք. 5. 35։

Ա յլ գիտելի է, զի որովհետև գործողութիւք Տ-
իւնք կատարին, քայլք վա նշանակելոյ գործողութիւն՝
գրեթէ առ Հայն կարեն առնուլ զինդիր գործականի,
ընդ անցողականըն. որով վա ուշ է հարկ տալ օրինակս։

Կանոն. ե։

Բայք՝ որք ասին ենթադրեալ ինչ, այ որք նշանակեն
զինդրադարձել իւրեանց շուրջ զայլով. առնուն զինդիրս
պարագայից. և այք են սակաւ յոյժ. ոմանք են քայքս,
Պատեմ. պարապատեմ. շրջապատեմ. շուրջ վակեմ.
յածեմ. վաճեմ. զանցուցանեմ. եաբ.

Օրինակ։

*Ա սիրեն զօրինս, պարիսն զինդրեանցք սարկաստ ։ առակ. 28։
*Շրջապատել զանձամբ իմով զսուրդ դառնութ ։ ճառ. ընտ.
*Շրթով պատել զպարսպատաւ զբոլոր քաղաքն ։ պատմ. ասղ.
*Օ այն իւր յածել զբազմականացն ։ ՚ի նոյնն։
*Օ ի՞նպատուական զրկե զպարգեւս արքայաւե երկնից ։
ոսկերքիչոյ. ճ։

Ոմանք՝ մանաւանդ ի թարգմանիչ՝ ըստ յոյնսն առնուն
զինդիրս սրարատական. որ, * Օ աստեղայն վնասս վնաս
գործոյն զնասս հրդեհակցօքն սպրինգն ։ եղիշէ վրդ. ը։
*Ընդեղ զնասս հուրդս քո զայնս քննութ ։ ծն. ճառ. ա։
*Իսկ զդատաստանսդ, որ ՚ի հատանուտ ոչ կայնին գայ,
պրեպոյն զանձրև վայրատականացն ՚ի կիզուլ ։ սաղմ։
*Ընդեն զնատոյնս իւրեանց զգլխովք նոցա ։ նոյնն։
*Օ ամպն խաբէութ զերեսոք պարսիցդ ։ գէղրփ. 42։
*Ալ ի հոռեպոյն զդուխս հոգ ։ ՚ի. Խաֆառոյց. 19. 32։
*Օ բաղում արամբք պատերազմողաց զարկան ընդ-
դեմ հնդոսն ։ յովհաննէս էքս։

*Ընդ

*Ոչ տակաւ խոժան աւերմանաց զՅուն զնչոյր։ Նոյնն.
*Ոչ-ինչ զինքեամբ քարաժեռ շրջապատ։ Նոյնն.
*Ո՛չ ղօրս իւր զԹիւիամբը կառչել, և ընտրեալ արս իւր. և յ՚ մէայն՝ դան հասանել ՚ի Ձորափորը։ Նոյնն.
*Ո՛չ գլխոյն մորճին զերեսաքն պարչուկին։ Ը. Տակ. 7. 4.
*Ո՛չ ֆածնել նէր զերեսամբ զդաշանուլին։ Գ. Տակ. 7 3.

Չխտելն է, զի ումանք ՚ի ներգործական բայից զպարտական խնդիրն այնպէս սեռականին ընկերանց, ինչպէս ՚ի տեղի խնդրոյ սեռի առնուլ զայն. որ, *Ամէն ոք յամմաց... այսպիսիկ զբանիւք մերովք։ Շնորհ. քնք. հանդ։ Որ պարտաւորին հոլովս ընծայել՝ երբոյր՝ եղելոցն իրք խնդիրք սեռի ներգործական բայից այսպիսիկ։ Ըստ այսմ է տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ։

*Որ խոտին զաղբատուղ, բարկացուցանէ զարարիչն։ առակ. 17. 5. ՚ի Յեսուսէ։
*Ոչ զա Թէ յաղնոյն որ զմօր... մեղ ինչ ոչ պատասխ, և ինքն ոչ օգտի։ Ծնդ. Ճառ. քԼ։
*Ոչ Թէ արհամարհիցէ զնուաւ, հանել առնու՚ի մինչ՚զոր ետն մեզ։ Նոյնն. Ճառ. Ը։
*Որ տամնէ զընչքաւ, անտրտում կայ։ Ննչոս։
*Ո՚երծնել զոչխան առ ապրտաւն՝ ոչ ետուն ժամանել Հասպաղել ՚ի նետաձգուԹիս։ Խոր. Ե. 9։
*Ոչխս այնորիկ անուտս արար զմեղ և ըստ վայր եհար, զի զնըստ պատուհիրանաւն ղչոպոտ։ Ոսբգ. ա. պեթ. II։
*Որ հաւատոյ պատժոյ մերոյ աւրացն, և փառաց արդարոյն, և զնմասուԹիւն ՚ի գործ ածէ, նշխոյն ընդ մերոյզ։ Լմբ. ոսղ. II8. 60.

Չխտելն է և սա, զի երբեմն ներգործական բայք ինչ (մանաւանդ բայս առնեմ), ըստ յարելոյ ՚ի սկսոգիս անուանն՝ իրք յանդրոյ հայցականաւ՝ որոյք իրք ի բայ վարեն, առնուն զնոյն իրս ՚ի պարտաւորական հոլովն. որ.
*Ոչ պանել պարտին զբանիւք հրամանաց քոյոց։ յոշ. ԼԼ. 2. 5։
*Որ ՚ի պանց պատուոյ զմերոյ փրկուԹեան։ ոսբգ. Ը. պեթ. 3։
*Ո՛չ երբեք անպտղ պրպտել զբոյսն խորատու, այլ երբեմն տարեալ հոգացեալ յամենայնի։ խոր. ա. 8։
*Ոչպոպոյ պետնէր զկողմանըք հայաստան աշխ։ ագաթ։
*Ո՛չ ոճածային աՀտառուն պար ԹուլորԹէնն։ լմբ. յոյժ։
*Ո՛չ բոլոր նեսրՊուԹ այնմ հանդիպ պատուի ըստ ինքեան պոՀել՝ ՚ի նոյն յարգարէին ապստամբուԹ։ յովհ. Հոմ. Ոչնան.

ԱՅՈՒՆ. Ը.

Բայք՝ որք ասին ոմանքն ի բերդէ, յո որք ունին զինչ-
նա կուլմն առնելոյ կամ առնելոյ ինչ յիմիք՝ ի ներքս,
առնուն զմնդիսը ներգոյական. ունի են բայքս, գնեմ.
ծառեմ. թաղեմ. գազանամ. ծածկեմ. պահեմ. պա-
րարեմ. պարտեցանեմ. բռնանդակեմ. հատատեմ. հիմ-
նեմ. կանգնեմ. կատուցանեմ. կացուցանեմ. անկեմ.
պատճառեմ. սերմանեմ. քաղեմ. յեռանամ. ընդելու-
ցանեմ. ազեմ. առնիմ. ասպնջականեմ. շահմարանեմ.
գնձեմ. ամբարեմ. ծրարեմ. յղանամ. տարրեմ. հա-
մակեմ. թանամ. տոդորեմ. թաւալեմ. ընկղմեմ.
ուզեմ. թաթաւեմ. շաղախեմ. եւ: Այս ևս՝ գտա-
նեմ. արածեմ. յուզեմ. եփեմ. լեռնամ. կասուցանեմ. ա-
ղամ. զրոյեմ. կնքեմ. քանդակեմ. տպատորեմ. նկա-
րեմ. զրեմ: Այս այլ ևս բաղում բայք վերաբերեալք առ
նշանակուն սոցա:

Ցրնոյ:

*Ինչ-ոչ զանձս մեր յերկինս. զի յորժամ երթայցեմք
անդ, բացցուք, և ուրախ լինցուք ‖ . Ղբ. Ը:
*Որ երկաթս լնձ զվէրս մեղայս՝ ի յախտալից մարմնիս
Նոյնեցոյս ‖ . Նարեկացոյ. ի բանն. Խը:
*Որ պահեցոյս ի գանձարանիդ զինւոքեալ իմ պար-
տուցս անօրհնուքէն ‖ . ի նոյնն:
*Տնէցոյ ի նմին այգւոջ զորթս քերբիս ‖ . Ղբ. Ե.
*Որ կամաւ կուրծուքէն յինքն ելէ, ոչ երբեք կարէ նա
գալ յառողջութէն ‖ . յովհաննէս Կաթ:
*Որ զգիտեմ զձեղքէն զսերն այլ ոչ ունիմ յանձինս ‖ . յովհ. 5:
*O յաւիտենից կենացն զոյս՝ ի նս ամբարեր ‖ . Նաւաս. 12. 26:
*O կոյրն թէպէտև յոսկի հմայիցես՝ ոչ լինչ զդայ, և նո-
քոք ոչ ամբարտաւանէ ‖ . սոփ. ա. յովհ. 3. յհե":
*Որ խնայեցին զպատմուճանն յարեանն ‖ . Ծնն. 37. 31.
*Որ ի տան իմում գոհ զչարիս նոցա ‖ . երեմ. 23. 11.
*Որ թողին զբանաւոր հօտս քոյ յայծեղջին նորա վար-
դապետութէնս ‖ . ընորհալ. ընդհանր:
*O հոգին կենդանի ի նմա պատարեր ‖ . Լամբրոն. ոտին.
Ամանք երկրորդաբեր՝ ծնեցեր զի ըստ հոգւոյն առնուն կնին-
դեր ներդոյին. ըբ. *Որ հոգի ոչ խօսեցաս յօրինս

և ՚ի մարգարէս և յառաքեալսն ։ առՓ. յոան. յայտ. ՚ի

*Յհնոնեն ՚ի սիրտ նոր ոչխարաց սատուցն ։ ծն. Շաս. ՚ի

*Ոչ ՚ի տեսչութեն սահմանուն հօտի տրեռոյն ղբաւրն հանգա-

տեան ։ շնորհալ. յաղերնաստօսա ։

*Ձոպոչեն պարմաս ագուհատ ՚ի հոգևոր պատգամին ։ յովհ. ՚ի

*Ուան ինձ շնորհեաք ՚ի յաւետնի բազմութեն ։ Նաբէկ. ՚ի

*՚ի մոլ քուր մ՚ անիծանէր Թագրի. և ՚ի շահմարանս սե-

նեկաց քոց մ՚ անիծանէր մեծի ։ ծող. 10. 20. ՀԵԲ՚

Ոմանք ըստ յայտարանէ առնուն զներգոյական. զր, *Ով

որ ՚ի սուգ տրամուեր. . . Ոչգեան լսել, Թէ յարութեն դատաստանի վայելից դրան-

սեն քրիստոնէից է ։ առՓ. ա. պետ. 4. յորդ ։

*Ո այնպէս չարչարանս Քերդել ՚ի մարմնի ։ գող. լաոս.

*Յանձին լմուտ ՀԳԵՄ յօժարութեբ զահեգս և զնեաս նո-

կամաւ ազիտացեալս ։ շնորհալ. տօնի ։

*Ո անօգուտս ՚ի սրտի ոչ՚ի բանսեղ արգելչեն ։ նարեկ. ընդ.

*՚ի Հրահանգս կրթուեր վարժեցին զնոսա ։ եղիշէ. Ը։

*Պարբերեցաք զանձինս մեր ՚ի զնչեն խորտիկս ։ նարեկ. խոր.

Կանոն. Լ։

Բազմք՝ որք ասին ննջեցեալք ունել, ՚ի որք նշանակին զնեբգործել ինչ քնդ պարագայիւք իւիք, առնուն զկնդիր ՚ի ձեռն նախադրութեբ ։

Ոմանք նախադրութեբս ընդ . ունին են բայբս, փոխա-

նակեմ. փոխարինեմ. գրաւականեմ. կցեմ. կցոր-

դեմ. գասեմ. միաւորեմ. միաբանեմ. լծեմ. զուգեմ.

խառնեմ. խառնակեմ. խառնախառատեմ. զանգեմ, կո-

զանգանեմ. շփոթեմ. հիւսեմ. անկանեմ. կարեմ.

շղթայեմ. քաշախեմ. հեգեմ. հաշուեմ. Թուեմ. եւ

Օրինակ։

*Մի ընդ ստուերի այսր մ՚Թուեր զանձառելիդ լոյս ի-

նանէիր ։ նարեկ հոգի. ՚ի քննո. հԲ։

*Ոսկ բժիշկք զառ՚ի յաձախ կնգակրոց քուսեալ ցաւ-

քացիւ բժշկեն. սոյնպէս և (ասծ՚) ազատայ, որ ՚ի վախ-

կուռ մ՚ն եկաց, քիրան է այնր գոհութենեաց ։ գԿորփ. 29

*Վրաստանեանցն զմեծդ պարգև է վարդս հետ տոցս ։ նարեկ

*Տուն է տուն կղեմ. և ագրկ է ագրկ խաստանեմ ։ վեցօր.

*Ես գոյր հնար այլազգ ցհաստրել զմահկանացուն քնդ

կեն.

հինգանուանի են ։ տարբ. ա. գլխ. 8։

* Ո՛չ եւ կանոն ոչ ինչ պահպանեսցէ եւ կամացն ամէն ։ ՚ի նոյնն։

* Արիւս ձուկնատպարիս լինցէ եւ միաձուանս ։ առակն. ա. յովհ. 5։

* Ո՛ասիկն եւ հոդ խառնուկն ։ առաքեալն. հտգ. ա. Հռոմ. 39։

* Ինձ միաձուանս գանգիանն գինին և գլուխս ։ տարբ. ա. յովհ. 3։

* Ինձ անդնդս գլուխանաւքն գիտակս գլխոյ լինոյ եւ աղբիւր ։ ՚ի եղից առիւծս եւ ինձ գմի ՚ի միդ հինէ ։ գործ. 16. 13։

* Կորնեցին քաւիլ ընդ մանրի իմ ։ յոբ. 16. 16։

* Ինձ ինձ ցանկալն ե քեզ եւ նա (յո՛ եւ սքս) նուաճել զանձն քոյ, սքեան գլուխ եւ սկսող գործոցն քոյ ։ ՚ի եբեր. ե։

Զանազ նախադրութիւն ՚ի վերոյ ։ ասին են քառքս , Վրէժ, կամ ինձանէ. քարշեմ . կոտորեմ. սրեմ. տապանեմ . յորսայեմ . տանիտապարեմ . խարխլեմ . ջրեմ . կրճատեմ . քարուքար եմ . հովանաւորեմ. տիրացուցանեմ. եւն։

Ո՛ղնուած։

* Ընդէ՞ զինքեան՚ի վեր սեղանոյն՝ զոր արար ։ Ը. Թագ. 18. 38։

* Ո՛հգս կենցաղոյս նուազե՛ ՚ի վեր անձանց ։ լամէ. ոտ. 68։

* Ո՛մարգարէքն ոչնչացոյ ՚ի վեր սիդոնին ։ վարք հայց. ը։

* Տլտածեսցէ ՚ի վեր իմ մուրհակն անարին ։ ՚ի գիրս պետոցէ։

* Տեսուղութեանցէ զքեզ ՚ի վեր երկրի ։ եղեկ. 32. 4։

* Վերին զարմանալիս իւրեանց ՚ի վեր նը ։ նաում. յոբ. 19։

* Վրէժդիր գատաստանաւն ՚ի վեր Թշնին դատիայ ։ յովհ. հաե։

* Տէրացոյց գհաղարապետս իւր ՚ի վեր ամ գանձանակին ։ ՏԴԲ. Ճառ. ը։

Ա՛ստուա՛ծ այլ եւս եւ յոյժ առնուն զնուիրեալ ՚ի ձեռն նախադրութ. տե՛ր , * Ընդ ոչ ոք ոչինչ ձեզ վարագոյրն ՚ի ՚ի սրբութեն , և ՚ի մէջ սրբութե սրբութեանն ։ եղեկ. 26. 33։

* Ինձերոյ ոտից սէց իւրոց տրտնջեսց գնա ։ փիլոթ. 10։

* Ընդեղեն զանձինս արտաքոյ ամ բարեձեւուն ։ լամէ. եղեկ.

* Ի վեր աւազոյ շինուածս յիմարուն նաստոյն ։ ծատ. է.

* Ո՛նեղուելս և գհալածանս եղ առաջի նոյ ։ նիւս. յոտ. ՚ի ՚ի

* Ո՛ակս սէր հոյրակաւրին զանիրաւան խոչընդ ։ յովհ. հաե։

* Ո՛ր զգուշն ՚ի ՚ի (զոսմա) գինին իւր ։ Ծն տոց. 19. 6։

* Փրկեսցին գհանդերձս իւրեանց եւ Տաճն կարգիւ ։ եղեկ. ը։

* Ո՛այ այնմ՚ի՝ որ զանձինս առ իմնուն ոանկնէ ։ ես. 5։

* Ո՛ակ կեաքն . . . զմահ քան զկեանս ընտրեսին ։ եղեկ. փ։

* Ո՛նդ ոտիւք ոչնչեսցէ զնոյնիսկ ։ երեմ. փով. յոտա։

* Ուսան մանկանիսոյ վնոգրիկ է . . . . և մեծամեծ ասաս շուրջ վնուրև ոգյուկ || . Ղուկ. Ը. 15 .

Բազումք ևս երկրպագեաք՝ և իբր ըստ պատահման առնուն զինդիր նմանդրուքք. այլ , * Օ իմոդ՝ ի միջ նանրասլեծ զամբարշտացն աշխատս ընծեռեցէք || . Դատ. Է.

* Ընկենուն հերկս արտաքոյ վնշոց || . յովհաննէս Ձևլ.

* Ընկեցոյ զտուն իւր՝ ի վեր առաքոյ || . Մատ. 7. 26.

* Աչքդ պատանեք զչնմարտուել խորհրդոյն իմանալէ աչացս առաջի || . Լամբրոնացի. ի Ղեւն. պատ.

* Այ բայիկ և բառից զվիճունս պիղծս համարիմ || . Նաղնազ.

* Ընդ առելուձն հերովդեի գործեաց զայս || . Ղկն. ԺԳ. 1.

* Համանեցոյն ինձ աղեխք չարեաց. և վնաս յարատևութիւն ուրախութեանս սուգ վճանդի համբուրեցէք || . պիղոյեց.

* Ինձ ասացաւ սոմ պատանոյ ընդ վնասիսուեցոյն || . Գեներգ. 23.

* Ի չէռն բարի գործոց զհոգին պղծեցուցաք՝ ի մարմնական ախտից, յորս սլաք մեղացն կարկին || . Գրիգ. տղայ.

* Ինքնին տոտնեալ ընդ իւրքնչիւր կարօտութեանն || . Եղիշ. Ը.

* Օ՛ ի մի երբեք բանեալ՝ ի հոգիս մեր (բարկութեան՝) զօրէն ևժի պատեցոյն զմեզ || . սարգ. յակ. 4. յորդ .

* Ինդոմ զանցաւորս առնել քան զվերնինն || . վարդ հրց. Ը.

* Ինձմէ զայսոսիկ ի բաց հանցուք, ասլա հանդերձ գերեզմանոյն և զայլ անդամս չարեաց՝ ի բաց ընչեցուցէք || . առակ. 27.

* Իբրև զքաջ զինուորս վառեցին զնոսա || . Եղիշէ. Ը.

Ա՛ոլ դիտելի է , զի գրեմէ ամ բայք կարճն առնուլ զինդիր՝ ի չէռն նախադրութե պէսպէս օրինակաւ. որոց մի՛ ոչ է հարկ տալ զօրինակս.

Առակ. Ճ.

Ընդոդակաւն բայք հասարակօրէն զանդիսիսի խնդիր բնուլեմ առնուն, զորսիսի պահանջեն բայքն՝ յորոց բղխեն. այլ, * Ընդառնուցէք զգրգռուհեալ եկեղեցի մեր՝ ի գաւազանն երկաթի || . Լամբ . տաճն . Այս ընդառնել բայն առել է խնդիր բնուե զինախգրիւ տրական, այն է՝ ի գաւազանն երկաթի, զի և ընդառնական բայս ընդառ, յորմէ եղանե ընդառնեն, զայնսիսի խնդիր բնուլեմ առնուն. այլ, * Այր յանարգուե անդ իւրում ընդառ՝ ի միտս իւր || . Մեծ . Ճղ . Ասա այսմ է և յառաջիկայ օրինակաւ.

* Ընդանապարհ՝ նանեցոյց զարդարութիւնն || . Խոսրով.

* Ընդոյն զմիւսն հեռանեցուցանեմք || . Լամբրոնացի. տաճն.

*խնամարհուն զնա ՚ի մարդկէ խոնարհեցոյց, և զՔրիստ ՚ի խոնարհուն յերկինս բարձրացոյց ‖ ոսկե. ա. ոնթ. 7։

*Ա ոսկոյ յանձն քո ‖ վարդ. հոգ. գլուխ. Ը։

*Ընդունար ե զրկումն ողորմութեանդ գոհանալ յայն՝ եթէ զրկանան ՚ի զրկեալն ոչ դարձցուանք ‖ ոսկե. յովհ. 10։

*Որ զՔրիստոս՝ և զխորհուրդ մեծ սխալանան ՚ի հայհոյուի և ՚ի Քրիստոնեայս բարձցուացանէն ‖ ընդդ. ընդհանր։

*Ոչ ոք ոչ ոք ընդ քննիւքդ լուր՝ նոյն անոյշ անցանեն ընդ նա ‖ ՆՃԲ. Ճառ. ՃԸ։

*Ոսարացաք ՚ի մերէս, և յայլազգի պարագաց զմեզ ոտքոցուցաք ‖ խոսրով։

*Ոչ ինչ՝ բայ թէ, որ զպնեացանէ զդրաստիրէ միտս մեր ՚ի ծանրուէ հինցադոյս ‖ չամչ. ատե. 68։

*Յաւելու (տրգատ) և այլ պարգեւս . . . զնէ ՚ի մտաց նէր հոգոցուացն զդիշատակ բնիկ Ադին ‖ խոր. Ը. 87։

*Ոչղդակատ հաւատով զբեզ պօրցոյ ‖ խոսրով։

*Ոչ ախտիցն՝ յօժարութէ առնեալ առնէ զնէ . . . խնամով ընդոյնէ յինքնեան զնոսա զարուէ . . . ոչ է, և ոչ ասէ ոչ այնպիսին ‖ ընդդ. ընդհանր։

Կանոն. ԽԸ։

Զայլ բարդ և զաղագրեալ, քէ ներգործականաց, և քէ չներգործականաց, որոց նշանակութիւնն չիցէ ըստ ասելի փոխելոյ, եթէ ՚ի բազում զայնպիսի խնդիր բնութէ առնուն՝ զորպիսի սահմանչին ՚ի պարզդոյն իւրեանց։ որ. Օ՜ամ բարեաց զոհեալն և զօրինական վուճաստիրիք յանձինս ձեր նկարագրել ‖ ընդդ. ընդհանր։ Ոչ բարդ բայս նկարագրել՝ առեալ է խնդիր բնութ ՚ի ներգործական հոլովս. ոչ և պարզ բայս գրել՝ զայնպիսի խնդիր առնու։

Սա ասեմ է տեսանել և ՚ի սոսին։

*Ներսէ ՚ի յիւրն ախոյէրեաց ‖ նարե հոգի. ՚ի քանն. խԸ։

*Ներսէհեաց յորդեգրուէ զտիեզերս ‖ պօփր. խոհ։

*Ներսէն յեւս գերել զարձրուէ զնա վերծնել ‖ ոսկե. ա. ոնթ. 4։

*Ոչղդի ազդի գործուածք երացոն յայսպիսի քննութէ առնէն զմեզ ‖ եղնիկ ղողբոյն. Ճառ. Ը։

*Ոչայսոցնէր զնշանան և զդրանչելիսն, զնչ յօրինաց՝ յաւետարանն զոհութէրէիսն ‖ գանոյ. 3. 22։

*Ոչհնազանդել ամենայն հրամանին՝ Տէրութէրէ ՚ի չարիս. եանտի լիներ ակնկալ չարեաց ‖ եղնիկ. ԺԸ։

*Յոր կողմն հակումն յօժարուն կամաց իւրոց՝ և թերէ, զայն գործէ, եթէ ղեկաւրէն՝ և եթէ ղչարն։ Շնորհ. Լոյս։

*Ասա նմա զպատիժ արգահատին. . . զի առ յոյս քաղցրագունից՝ ի բարիան չեռնաթինոյն։ . տրփ. ա. պեռ. 6. յորդ.

*Խոհեմանեսցէ առ իս զԹուլթն քո։ Դանիէլոյ. լԸ.

*Ի երեսաց սկսցի իմ՝ ի ղրանց գժոխոց։ Տաճիոն.

*Ի հաւատ հաւատ վերաքառաւ։ երիցնայն. ի գովեսան լուսո.

*Երկուս ձանապարհս հակառակս՝ ըստ սիմեռնաս շարժեաց։ առտ. ա. յովհ. 4.

Յոկ որք զայլ կնդիր առնուն՝ վերաբերին ի նշանակութիւն այնց բանից, զորս եդաք՝ և գնելոց եմք յայլ կանոնս. յորմէ բայից՝ որք բարդին ի բաս լոյս բանիցն և խօսից, գիտելի է. զի սքանչառաբար երբեմն իրք ներգործական վարին, և երբեմն իրք չներգործական. Յորժամ իրք ներգործական վարին, հնարիւրեակն առնուն զինդիր բնութեանն ի հոլովին տրական. որ, *Ողմարմնոյն յատուկութիւն երբեք ոչ խորշի այսոցս փոխրէնութեանց մերոց։ Գրիգ. Նիս. *Ող յաւիտենից ծածկեալն մեզ աճպարանաց։ պրոկ. *Յանդուր ականջս ոչ է օգուտ լինել (զյորդորանս) եթէ հնազանդեսցին, այլ՝ զուր աշխատանք։ Խոսրով։

*Փարիսեցիքն չարախօսել սկսան դմարգարէսն առ աշակերտան։ Կիպրոս. է. 27.

Յոկ յորժամ իրք չներգործական վարին, ըստ լինելեան պատճառին դնելոյ որ ի հոլովին պատմական. որ, *Պատուիրեաց դիմաք համարձից ուսոցն՝ զընտրեալ աղբերաքինիսն զմեռելոցն՝ քեզ հինդանեաց։ Նարեկ. յԸ.

*Ող ի այսմ իսկ վայրկեանն՝ ոչ երբեք զինքեանց ճոխանալ, կ բարձրագոյնս ինչ ձառել։ Ոսկան. 13. 23.

*Ող լուրջ վասն անաւիտաւորն և իշխանասիրութեան չարքն ընդեմ զինեցեալ։ Խոսրով. Հատոր. ճ. պրակ. 64.

*Որ չարախօսութեան զՀոգի կամ զմարմ՝ մահու վախճանեցի։ Տաճ. 7. 10.

Պարմանգամ ևս առնուն զորակն. որ, *Ընդդիմանքն ևս նոցին, եթէ ժխիլն նախ զանձն քո ժխեաւ յայգ. պիսի յաւուր։ Շնորհալի. ի Ներսէսն ընդհանրական.

*Կա ահա ոչ ծեփաքանդ քեզ։ Տաճիոն. ոսա իշխանն Տաճ.

*Ող գուշացուցանէ հիմիսկրատես յիւրում մատանին՝ առ պուլուդոս ոմն հրաշաքանդիչ։ Նոյնն. առ պեռ. խոն.

*Ընդարձակ անձին իւրում չարախօսէ ի սիղբեան բանից իւրոց։

ծոց ‖ ա. թագ. 18. 17։

Այլ գիտեալ է, զի այսպիսի բայք՝ թէ երբ ներգործա-
կանք, և թէ երբ չեզրակականք՝ երբեմն առնուն զայլ
խնդիր՝ ի լը յարմարութեան, և ևիմ լը պատահման. որ-
պարտ և արժան է առնս հոգևչափելի գոլութեանդ նպաստա-
նել զմեծ և զգիւղացիականն աղէքսանդրոս ‖ պիտոյից։
Որ՝ եթէ ախորժելի Թուխեսի ումեք լը ներքաղա-
կան գովեստի դլխոյն՝ յաղագ և ի գաւառս պատմաբա-
նել, ապա ուստի արժան ևն՝ ի վերուստ անտի պատ-
միմք ցուցանել ‖ երկնչողի. ի գովչոնն լաւս։
Ի ներքինէն ի լը սահմանաց իմոց ‖ ովթն. 2. 8։
Ողորմ առաջի ևս լսոխոյնն (գևք) ‖ ղևմբ. սող. 26։
Եւ քանզի անգամ ևս առանց խնդրոյ վարին, և ևիմ միայն
խնդրել սեռի. պր, *համարձակախօսն զաբարիւտս
ձերբաբերանն զիւսելն յղուեմք ‖ տամբիկ վերծանող։
Ոչնչի և երջանիկին ոտիցս խլտոխոնէն ‖ պիտոյից։
Ինդիկոնէն (աշխատհականք անխրատք) զկարգա-
ւորս ումանց զանազան անկարգութիս ‖ ղևսրկ. ընդկ։
ԵՒս աստիճանօքն, այլ՝ յայտնապէս ասեմ, զուարճացիք
գուստր սիոնի ևք ‖ տամբիկ։

Կոռն. ք։

Ներգործական բայքս՝ ՀաՀնի. առնի. ղինի. ևք,
յորժամ յարին յայնպիսի անուանս, որք ունին
ընդանակութեի չափմանց. ոյի լայնութեի, երկայնութե,
հանգնոյ, կշռոյ, ևս, առնուն զնոսա իբր երկրորդական
խնդիր՝ ի պէսպէս հոլովս.
Երբեմն՝ մանաւանդ թէ բազում անգամ յուղղականն.
որ, *Այր ղիպեաց զերկայնութի նր քառասուն կանգունս,
և զլայնութին քսան կանգուն ‖ եզեկ. 41. 2։
ՀԱյսր բարձրութի սարսափին Հ կանգուն ‖ յոաննիկ. 1. 2։
Ի ղիպեաց ի կանգուն... զոլի կողմանացն ‖ գ. թագ. 6. 16։
ԵՒս քեզ խոնկս անուշոտնս . . . և հիերիկ՝ հինգ հա-
րիւր սիկղ ըստ սրբութեն ‖ եզեկ. 30. 24։
Ի եռան՝ ի գորճ տանն ոն ոսկի՝ տաղանդս հինգ
հազար ‖ ա. Ննոյ. 29. 7։
Երբեմն՝ ի շատ առականն. որ, *Այր ղիպեաց զորմ տա-
ճարին ի վեց կանգնոյ, և զլայնութի կողմանն տանն
ի յերից կանգնոյ ‖ եզեկ. 41. 5։

*՚ի տաան կանգնոյ զբրկայնու Թէ միոյ սրնեակին տանի, և՚ի միոջէ կանգնոյ և՚ի կիսոյ զմանգրուն և զլայնու Թէ միոյ սրնեակին ‖ . եզէկ . 26 . 16 .

*Եւ նեցուկք՚ի ներքոյ նըշ՝ շուրջանակի պոպէին զնա՚ի տաան կանգնոյ ‖ . գ . կոփ . 7 24 .

Եբրեայն՚ի գործակատան . որ , *Եւ չափեաց հազարք՚ի չափովն ղուխտ ‖ . եզէկ . 47 . 5 .

*Լիա . . . լուզ ձիթևենեաց հիմնեաւ միով ‖ . եզէկ . 30 . 24 .

*Եւ զոգեաձք երեսունեւերիք կանգնովք պոպէին զնա շուրջանակի ‖ . ա . կոփ . 7 23 .

Եբրեայն յոլ զղակատան և՚ի նախադրեալ տրակատան միանգամայն, որ, *Եւ չափեաց զդրսոհն յերկայնու Թէ հարիւր կանգուն, և՚ի լայնու Թէ հինգուն ‖ . եզէկ . 40 . 47 .

*Եւ զկամար սեանցն արտ յինուն կանգուն յերկայնու Թէ, և երեսուն՚ի լայնու Թէ ‖ . գ . կոփ . 7 . 6 .

*Շինեաց խորհրդ՚ի լայնու Թէ տանդ չորս, և յերկայնու Թէ տանդ չորս ‖ . վարդ հարց . նշ . 19 .

Եբրեայն՚ի գործակատան և՚ի նախադրեալ տրակատան միանգամայն . որ , *Եւ արտոցքն գնա կանգնաւ յերկայնու Թէ, և կանգնաւ՚ի լայնու Թէ ‖ . եզէկ . 30 . 2 .

*Եւ տաղեր գնա չորեքանկիւնի՝ Թզաւ յերկայնու Թէ, և Թզաւ՚ի լայնու Թէ ‖ . ՚ի նոյնն . 28 . 16 .

*Զորեքկուսի և կրկին գործեաց զտաախտակն՝ Թզաւ յերկայնու Թէ, և Թզաւ՚ի լայնու Թէ ‖ . ՚ի նոյնն . 39 . 9 .

Կաան . ջգ .

Վերդործականն բազում՝ Ա աշխատեմ գնեմ . վարձեմ . ՚ի վարձս պատ . ոսկ սրկանեմ . ևն . և որք յարին յանուանս գնող, առնուն զնոցա՚ի սեռական հոլովի՝ երբ զերկրորդական . որ , * Ա աշխատեցին զյոսիէլի համայնապատուական զգեստսն ‖ . ծնն . 37 . 28 : Այլ սեռական հոլովս գոն պահեմանի՝ և երկրորդական ընդերս ածուեցան : Այս այսմ և սեռականել և՚ի սոսին :

*Վաճառեցան գնա ընտանուն գահեկանի ‖ . վարդ հարց . ծԷ .

*Օր վարձեաց Հ արձաԹոյ ‖ . եզեկ . պատ . 9 . 4 .

*՚ի վարձս եմ զինեալն Ի արձաԹոյ ‖ . նոյնն . պատ . 17 . 10 .

*Ոչ գահեկանի միով ոսկ արկեր ընդ իս ‖ . Տատ . 20 . 13 .

*Ասացար զվիճակ անդրէն . . . Ձ ոչխարըն ‖ . ծնն . 33 . 19 .

*Կայր Թէ կամիս՝ վտղոյ վտղոյ ասասոմ ‖ . վարդ հարց . ջԷ .

Ա՛յտպիսի բայք երբեմն լինին սեռականի առնուն զայլ հոլովս. կամ նախադրութիւնս ընդ. որ, * Օ՜ հղեալդ իբրեւ զՅովսեփ ընդ եղբարսն իւր. * Ընդ որոյ ոչ ոք կարէ ասել. * Ընդ որում ես եմ. * Ընդ որ ոչ ոք կարէ ասել. * Տո՛ւր ինձ զայդ ընդ որոյ արժանի ես. գ. Նոփ. 21. 6. * Եւ վասն որոյ ոչ ոք (այլ՝ ի՛ արժանիս) արհամարհէ զնա. պոփ. 9. 4. * Ընդ որում վայր մշակացն առաւելն զանահան. մտթ. 20. 2. * Տագանոյ զնս հարկաւք լինել ասելոյ. ՚ի վերս ասիցէ. * Պատուոյ ես դնեմ ՚ի զնոյ արժանեաւոյ. յովհ. ժէ.

Իսկ բայքս՝ հպկանել, և պարկանել կամ պարկաւորանել երբ ՚ի բացումն առնուն զնախադրեալ սեռական երբեմն զինդիրս յարմարական. որ, * Օ՜ մանկունս ծնանել մեզ ՚ի քաղքենացոց սերմանեն՝ զորոց հպցուք. ես. ոփ. * Օ՜ն ամ ծրբեալ հպցես զգարի զառն քոյ. ոպ. 90. 12. * Յորժամ հնանէ գնէն ՚ի մոլիս՝ զգեստին պարկանի. փ. ԵՂԵԿ. 42. * Ցեսս յեսս տարեալ՝ պարկի զգեստին. խոսով.

Երբեմն նաեւ բայս ինչ ածէ՝ առնու զայսպիսի լծորդիս. որ, * Ընտանիս լծեալ հայոց. . . և յառաջադէմ եղէ՝ ոչ զերկիրդարձականն ունի գոհ, այլ՝ զառագաստ ինն ածէ. յն Ջանայ հասանել յառագաստն. խոր. Բ. 10. * Օ՜ վարգապետի իմոյ ինն ածելոյդ, և ոչ յաշակերտաց կարգի գտանիմք. յն Ձգտիմք երբեմն իմոյ առն վիճակ երևել. ոչ անուանել. ոսփ. յոհ. 8. յորդ.

Ընդ ոչ ածական բայս անհնարէր.

Իմանալի ընդդրուելոցն ներգործական բայից գիտելի է, զի բազումք ՚ի նոցանէ ոչ սահմանին զկրնելիս քնոյն. այլ՝ շատանան միայն ընդդրուելոք սեռ. ունել ին բայքս, Ա. Լսագունեմ. անկուշեմ. անձնասրեմ. անտեսեմ արժեմ. աստիեմ. բացատկայլեմ. բեկրեկեմ. բաղդրակեմ. գայլարեմ. գեղդեղեմ. դլխակարգեմ. գիտապատեմ. երկիմեղկեմ. զգեանեմ. զերդանեմ. զղջանեմ. ընդաղաղեմ. քնդատաղեմ. լեռանեմ. լծեւաքոյրեմ. ժառանգեմ. խաղեմ. խարեմ. խլխլեմ. խոհակերեմ. խռեմ. խրտմատեմ. ծալեմ. ծակոտեմ. ծոշատեմ. կամակորեմ. կատաւնատեմ. կարթեմ. կարկեմ. կեղեմ. կռանեմ. կրկտեմ. հաճատեմ. հանգուցեմ. հասարակեմ. հարբատահարեմ. հենում. հիմնարկեմ. հրաձգնեմ.

նեմ. Հրդեհեմ. Ձախարակեմ. Ձարտարեմ. Ձեռնձեռնեմ. Մաղեմ. Մշմշեմ. Մոռանամ. Մսխեմ. Մտրակեմ. Յաջողեմ. Յիշեմ. Յօտեմ. Նեղբդեմ. Նշխահեմ. Շերտեմ. Շնչաւորեմ. Պայպաշատեմ. Պեղեմ. Սառնձնեմ. Վատեմ. Վերտեմ. Վշխեմ. Վրխժակեմ. Տափարակեմ. Տանձախմբեմ. Ցանցեմ. Ցօղատնեմ. Փսպարեմ. Փողեմ. Քշտեմ. Կու այլ ևս բազում բայք։

Օրինակ։

*Ընչայժմ զերեսս այլափոխեսցէ իմ՚։ ԵԹես. 29. 22։
*Օ անձառութիւն շնորհին ընդ ոգեաւ՚։ Առ. ՚ի Քանն. իԹ։
*Ի՞նանիցէք թոռոմփիցիս+ զերկիրըն՚։ Ե. օրին. 8. 1։
*Յինչեսցո՞ւ ղգան առաքելոյն, որ ասէ, ևս՚։ Եղիշէ. Ե։
*Պայպաշոխ զՀայրենի սերունդն դրիւդոր որդի նը՚։ յովհ. Նկար. Լսատ այսմ և այլքն։

Վ՚Ա՛յլ գիտելի է, զի սո՛ր ոչ եթէ քնաւ ոչ առնուն զկնի դէպ բնութե՛ն, այլ՝ հասարակօրէն առանց խնդրոյ վարին. իսկ եթէ պատշաճաղուն տեղւոյն պահանջեսցի, առնուն ևս զպէտսն խնդիրս. ո՛ր, *Ա՛յլ ոք. . . այլ գոնեպսկ ղգոյն երևեսցի իւրոց օտար դեղովք՚։ Շնորհ. Ընդ՝ *Ընդոստնեա՛ ՚ի սանձս կապոյ երասանսոյ ըմբռնման ղջրին դեռ մատղա վայրագութե՛ն՚։ Նար. Կոչ։
*՚Ի մէջ որդւոցն իւր՚ի մէ՛ն թոռոմփեսցին ոչխարք՚։ Ղևս. 18։
*Ա՛յլ հեղգասցի չեղէ՚ր մոխ զաւարիս՚։ Վար. Կաթց. Ը։
*Պայպաշոխ զնշխանական պետութե՛ն ղայն դրիւդոր որդի նը՚ զի նը՚ ընդ նորա՚։ յովհ. Նկար.

Վ՚իտելի է և սո՛ր, զի բազում՚ ՚ի ներգործականն բայից Թէպետ և ըստ ինքեան պահանջեն առնուլ զինդիր քնութե՛ն. բայց երբեմն առանց այնր դնելն. ո՛ր, *Օ՚այլ ոտոտայոնե՛ն, և զիս ոչ խրատե՛ս. այլ՚ոց քարոզե՛ս, և ես ոչ առնե՛մ. զայլս ջրկնուայոնե՛ն, և ես ՚ի խոր ննջե՛մ. զայլս յորդորե՛ս, և ես հեղգ մնա՛մ՚։ Խոսրով։
*Օ՚այս խրխրե՛մ, և զայն պատռե՛մ. խնձո՛ր զեղձո՛ն, և տատասկ փնչե՛ր՚։ Նարե. Նոյն. ՚ի Քանն. հա։
*Պէր յղանայ զշինուածի՛, և ծնանի՛ զևատաղաղութի՛՚։ Ծն. Ի. ժԹ։
*Խոստմնեա՛ լինի՛, եթէ դու անցուցեր զերկաին՚։ Եղիշէ. Ը։
*Վա՛ պատճ՛ զրկորսուսո՛ւն, անարգե՛ զՀայր խուր՚։ առակ։
28. 7։ Այնպէս և այլք բազումք։

ԳԼՈՒԽ Ի.

Յաղագս քնդրոյ կրաւորական բայից.

Կրաւորական բայը առնուն զինդիր սեռի ՚ի հոլովին բացառական. որ, *Յաղնեցաւ աղօրհնութեն յարդարութենէ ||. լամբ. ոտն. Որ կրաւորական բայս յաղնեցաւ՝ առել է ինդիր սեռի ղբայրական հոլովի յորմէ ածեալ ՚ի սոսին. *Ինչդեռ ջուխել ես յանհոգութենէ . . . նաւն ՚ի բաւականէ վայրենի ալեացն խոչոչեցաւ ||. նար. ին.

*Ղբք լինէ կարգացեք առ ձայնն, թէ զիրօրինակ ձեռ եղեգն ՚ի կայծակահոյ հրոյ , այնպէս այրեցին մեղաւորք ՚ի բորբոքեալ բոցոյն ||. նարեկ. կէ. կ. կբ. 2.

*Ի մարդկանէ գովիմ , և ՚ի սեռազէտ պարսաւիմ. ՚ի հոգածնեալոցս երանիմ, և յորգւոցն լուսոյ ատելիմ ||. նարեկ. կա.

*Ոչ ՚ի ղաւթ և անապատ խոցոտիմ ՚ի չարէն, այսպէս ձրբ և առանց վարձուց բծշղնիմ ՚ի բարւոյն ||. լամբ. սաղ. 118.

*Բաս որում բարւոքն ՚ի բարեացն քաջերքանին, ըստ նմին և ՚ի չարացն պարսաւեալ լինին ||. եփես. ը. 26.

*Որ ղբոյս գոյացոյց՝ գոհաբանի ՚ի գոյիցս ||. խոսրով.

Վասն (յաշխարհի ասա) կանայս ոչ առնուն , ՚ի զուարթանոց երկնից պաշտին ||. մծբ. ճաա. ը.

*Ընտրեցաւ նա (ցի ուրն սահմանեաց՝) ՚ի մեծէն սիմոնէ առաքելասահեան ||. ճաա. եփես.

*Ղբ յաղնահոգի ձգնարարու ՚ի յանօրէնութենէ ||. մծբ. ձկբ.

*Յանմիտ իշխանց պատրաստեցան կարդք եկեղեցւոյ ||. լամբ. ոտն.

*Յամբարտաւանութենէն ընբռնեսցի ||. նարեկ. հայր ղբ.

*Ղբատաշէս՝ որ այնքան յաղթանակեաց ղբքէ՛ աղդս, քաղաքի յիւրոցն ղբրաց, թէ ղբրել ասս. իբ ||. յովհ. իսաի.

Բաս այսմ և հասարակ բայք՝ յորժամ կրաւորականաբար վարին, առնուն զինդիր սեռի ՚ի բացառականն հոլովին . որ, *Պետրոս՝ վէմ պատանեցաւ յայծմղէն բերանոյն ||. մամբրէ վերծանող. ճաա գալատեան.

*Գեղեցիկ պատմեսցի ՚ի Հենոչ մեղաւորք ||. լամբ. յարգ. եղեղ.

*Ղմեռնայն անզբրանիկ՝ որ ծնանիցի ՚ի խաշանց քոց , ձեռն լցցէ. և մի որ փրկեսցէ զայն ||. ղևտ. 27. 26.

*Որ

*Այլ երբեմն զի ընտրելիք զնա (այր զդայլ[ակ]ակելն). այլ երբեմն զնեղեալսն սիրելի խրատուցեալ. զի մի երբեմն ա-
ղոշեցի՛ զնոսա ձեռնհասնելոյն նա՛ և սպրդել։ Ծն. Է.

Բայց գիտելի է, զի բազում անգամ կրաւորական բայք զօրութիւն ունին գնդրիչ սեռին. պէ՛ս, *Ողորմեա՛ մեռա-
ցեալ՛ և բեռնիցեա՛ հոգոյն։ պետրս ա՛ն՛։ Այր զբա-
նել կայ բացառական հոլովմ՛ և հոլովեցոյ, կա՛ և հեշ-
տեցոյ։ Ման այսմ է և՛ և հետագայսդ։

*Ընտրեա՛ զաղջմ, և մի երբեմն նոքօքն։ Դտ. Է. ԼԲ։

*Բարեխոսեցոյ առ եղկուն Ժառանգուել։ Յովն. ՀԲ։

*Որ՛ զբ պարտեցոյս, և մի՛ ընդեանձ քեմբերանեցոյս. որ՛
զբ պարտեցոյս, և մի՛ յոգուստ երեսս։ Յովն. ԼԸ։

*Ընդ՝ պանիեցոյս մեծան կենացդ յերկիրն, զի յօրհնուածի
անդ վայելեսցէ երկիրս նզովեալ։ Ելլ. Ծ. 39։

*Ընթերցագի՛ նոքօքմանէ տանն Ծնօսի։ Տամբէն վերջաբանող

*Լայտառուհեսցի երբեմն զայդ մահուամբ անկրեալ մահ հոգ-
ւոց։ Խորէն. Ճ. 58։

Բայ այսմ է և՛ և հատարակ բայս. զի, *Արդ՝ որ խոս-
տովանի, թեթեւանայ. և որ ոչն խոստովանի, և քան
զևս ծանրանայ։ զի մեղքն՝ որ՛ և զործողին խոստո-
վանեալ լինի, թեթեւանայ. Եւ. ոսրկ. յակ. 11։

*Ընդարձակեցոյ ամ՛ երբք ամբարիշտս։ Դտ. ՀԲ։

*Ընդ ցեղս անապատականս համարեցար։ Յովն. Խգ։

*Օնա՛ նոր արբայ՛ և բեռնիցեա՛ քաղաքի։ Շար. Է։

Երբեմն և կրաւորական բայք իբր ընդդրական վա-
րեալով ոչ պահանջեն զնմանէր սեռ. զի, *Հաւա-
տալ հաւատոցն սերն Ձշմարիտ։ Ծն. Է. Այր բայս հա-
տոցո՛ դնի իբր ընդդրական. զի նշանակէ տալ՝ հաւատ-
ոցո՛ նոյ. վասն և ոչ պահանջէ զնմանէրն սեռ. Ման այսմ
է և տեսանել և՛ ի յայսմ օրինակսդ։

*Ի սիրեցեալսդ ախան վարուին։ Լամբ. տող. 50։

*Օ անապատելոցն ախոյեան այնու հետեւ մերն կատակ-
բանէ։ Յովն. յոփնաբանաւորէ։

*Կոպեցոյն կատարեալն. զնանեցոյ վիճակն։ Դտ. ԼԷ։

*Կշտամբանայ բարեաւքն ընծիլ, և հատաչանօք սրտիս
տապանաւ։ Յովն. Խէ։

*Կա՛ տիպեցոյ. ես ընդնեցոյ. ես խորհատոյ. գերեցոյ,
և գայլ[ակ]ակեցոյ։ Յովն. Խէ։

Գիտելի է դարձեալ, զի կրաւորական բայք երբեմն
ու-

վախճանակ բացատականի զայնպիսի խնդիրք առնուն, որ ըստ իմիք համարի նոյ այն իբր խնդիրս սեռ։ որ *Ասէն բարեաւն յողնի, և ոչ չարեաւն ‖ . վախճանակ ասելոյ, ի բարւոյն՝ և ոչ ի չարէն ‖ . լմե . ապեն։

*Լշաւիշեցաւ անմեղութիւն քո պատասխանին մեղաց ձեր ‖ . վիճակ ասելոյ, յանմեղութենն քո . լմե . հատոր։

*Ծանայիր ձայն հր իմ ի ծոցս, և ատգանէին երիվարք իմ ի թամբ ‖ . վիճակ ասելոյ, ի կոզս . ևս . յոբ . 29 . 6։

*Ի խեթ խղճիս խոցոտիմ, և բոցով ընդոյս ճնճղիմ ‖ . վիճակ ասելոյ, ի խեթամանեխ խղճիս, ևս . ապ . կը։

*Հրապուրեալ ի բանս Թովմայ՝ ընկերոյդ վիճաստուածէ իւր ‖ . վիճակ ասելոյ, ի բանից Թովմայ ‖ . յովհ . իմե։

*Ընծրհնեաց այրն ի հուր նման փայլակն ‖ . վիճակ ասելոյ, այրեն ի հրոյ . ծծբ . ճառ . ա։

Իսկ Թէ զծրպիսի խնդիրք բնաւ Ճէ առնուն նրա ւորական բառք, ոչ ե հարկ զրել լինէ . զի զայնպիսի առնուն՝ զորպիսի պահանջին ներգործականք իւրեանց . որ, *Նչպա նա (յն քն) յաշխարհի երբեմն զգաձ՝ որ եղեալ էին յաղաւաքին ‖ . ծծբ . ճառ . ք։

*Ոյս ոչ փոխի՛ ի լաւ, այլ զլաւերն լաւասարէ ‖ . յառնի . ը։

*Ընդ ասատին Թռչարան յանիարիասանլի ծուխն պատեցաւ ‖ . ածբ . ճագ . ի բան . ին ։

*Ես ծանոցանեմ ինձ, և ոչ անծանօթ լինիմ ‖ . ընդհ . լոգն։

*Յառնեցան նորա ի բոլոր ծագս տի ‖ . անանիա վճռ։

*Ընդ այսոսիկ վանդակաւոր կոնդակս ի պատուհար արարքն պին դամասկեայ ‖ . յովհաննէս ։

Յորս ոմն ասացանի՝ ևրաւորական բայք առնել են զայնպիսի խնդիրք՝ զորպիսի պահանջին ներգործականք նոյ։ Թեպետ բազում անգամ առանց խնդրոյ իրիք ևս վիճին . ոմն առացաք զնեգործականացն։

ԳԼՈՒԽ ԽԸ.

Յաղագս ննջեցելոյ Ընդհանուն բոյնց.

Հղեռնական բայք՝ թէ ներգործականք և թէ հրաւարակերպք՝ ոչ առնուն զնդիր սեռի, այլ՝ զընտրեալ՝ ի պէսպէս հոլովս։ Եւ ոմն ասացեալ զներգործականաց, այսպէս և ահ չորեքկին առնուն զնդիրս։

Այսոքա՝ զնդիրս բնութեան ինչ ունին, որ և ասի՝ քոռն ինձ ես։ այլ այսպիսի՝ զոր բնութիւն բային ի նշանակութիւն լրումն նոցա պահանջէ. ոմն բայս գոմ՝ ի նշանակութիւն լրումն նոցա պահանջէ զնախդիրն տրական. ահ, * Ոչ առնէ զչքնաղութիւն՝ գոյ առ լոյսն ‖ յովհ. 3. 21։ *Գոյ ի լաւութիւն կարգաց ‖ յառաքել. ը։ *Գոյցէ յատաշխարութիւն դործակցութիւն հոգւոյն սրբ ‖ ի նոյնն. ե։

Երկրորդ՝ զնդիրս բնութիւն յոլովութիւն. այ զայնպիսի՝ որ դնի՝ ի տեղի բուն խնդրոյ՝ յայլ հոլով՝ քան զոր բնութիւն բային ըստ խնդրեան պահանջէ. ոմն եթէ գոմ բայն վիճ առնելոյ զնախդրիւն տրական՝ առնուցու զսպարտականն. ահ, * Ոչեղ զերկրաւ գոմ, և ըստ երկինս պչնուք ‖ յովհ. Ուր սպարտականն հոլովի զերկրորդ՝ ի յարմարականն խնդիրս բայիս գոմ՝ ի տեղի բուն խնդրոյ. միանգամ ոչ ևս զօրութիւն դնել այնմ։ Այսմ հանդերձ նախադրութիւն, ահ, *Յանկարծակի գայցէ ի վէմ նոր տաճարն ‖ յովհ. ծ։ *Գոյ առաջի մեծի Թագաւորին ‖ հռչ. ծ։ 46։

Երրորդ՝ զնդիրս բնութիւն երկրորդական. այ զայնպիսի՝ զոր երկրորդաբար պահանջէ բնութիւն բային. ոմն բայս գոմ՝ երկրդաբար կարէ առնուլ զնդայտառականն. ահ, *Գոմ ես յամպոյ ‖ ածող. Ուր բացառականն հոլովս յամպոյ՝ ի երկրդական խնդիրս բայիս գոմ. խոկ բուն խնդիրն այ նախադրիւն տրականն, զօրութիւն դնի. Թէպէտև կարէր դնել ներգործութիւն ևս. ոմն յայս բան, *Գայիցէ առ նա յայրի կողմանց ‖ մարկ։ 1. 45։

Չորրորդ՝ զնդիրս բնութիւն պատճառական. այ զայնպիսի՝ որ ի խնդրեան ոչ պատշաճի բնութիւն բային, այլ ի պատճառման միայն, և ի հետեւութիւն լինչ պատշաճութիւն. ոմն եթէ գոմ բայն ի պատճառման առնուցու զնդիրս՝ ի հոլովն զոր

ծխա-

ծիսական։ ՚ի, * Համաւորութիւն եղեր ՚ի չարչարանս ՚ի ։ շար։ է ։
* Ոչ գոս ՚ի վէր քո մարդ և դեղաբդեամբ և առատարա-
և ես գամ ՚ի վէր քո անուամբ սո՛ր զօրութեց ։ ա։ Նագ։
17։45։ Յորս դարձիկական հոլովքս՝ կոմաստրութիւ, սրով,
գեղաբդեամբ, ևայլ, են պատահական խնդիրք գալոյն։
Յամ՝ նախադրութիւ։ ՚ի, * Հաղուստ հիւանդութիւք վասն
մեղաց գոս ։ գեղոգ ։ 3։ * Յետ ծննդեանն նախախ-
նամութիւն սոյ գոյ (մանուկն) ՚ի կատարելութիւն մարմնոյ
և մտաց ։ յաճախ։ ՚ի։ Յորս բառքդ ես հեղաց, և չես
ծննդեան՝ են պատահական խնդիրք գալոյն։
Յամ՝ դերբայիւք։ ՚ի, * Խնդալով գոյր ՚ի տեղի քաջու-
թեն ։ նոյ ։ ՚ի։ 9։ * Կայ սերկել ։ ։ ։ և լուսաւորել
զիս ։ ՚ի նոյն ։ ՚ի։ 53։ Յորս դերբայիդ ներգալով,
ծնանել և լուսաւորել՝ ՚ի՛ ՚ի սերկել և ՚ի լուսաւորել՝ են պա-
տահական խնդիրք գալոյն։
Բայ՝ էջղոքական բայք երբեմն առնուն միայն զնդիրք
բնութեան և ընթեան, երբեմն միայն յարմարական.
երբեմն միայն երկրորդական, և երբեմն միայն պատա-
հական։ Կարձել երբեմն առնուն զնդիրք բնութեան և
ընթեան, և ունի և յարմարուն՝ հանդերձ երկրորդակա-
նաւ՝ ունի պատահականաւ, և ունի երկոքեան։ Իսկ
երբեմն առնուն զերկրորդական հանդերձ պատահա-
կանաւ, այլ առանց յօրինակաց եգելոց ՚ի սորա։
Յայտ առ՚ի սրոշել ՚ի էջղոքական բայքս՝ որ հոլովս առ-
նուն զնդիրք բնութեան և ընթեան՝ ղերծուք զմիտաւոյն
կանոնս հանդերձ օրինակօք ինչ։ յորս յարեսցուք և զո-
ղինակս խնդրոց յարմարականաց և երկրդականաց։

Կանոն։ ա։

Էջղոքական բայք ոչ առնուն զնդիրք բնութեան քան
ընթեան յուղղական հոլովն, այլ՝ երկրորդաբար
միայն, ունի և պատահական, և ունի և յարմարութեան։ և
այնք ևս սակաւ։

Օրինակ։

*Որինք ոճ այլոն կայցեն ևս գոսա ՚ի մէջ սուրբ ։ եղիշէ։ գ։
Այլ ուղղական հոլովս ևս գոսա՝ ՚ի երկրորդական խըն-
դիրս կայցեն։ Այսպէս այսմ՝ ես ասեմն և՛ ՚ի սոսին։

*Ընդհ (ուղ աբ ած ած ասէ՝) հասուպ ես և ագահ գոսանիցես
՚ի

'ի դեբեզմանն, և յայլոց ձեռս թողուցուս գնուս քո խորտակել և բաժանել ‖ . առ Ճիկ. յոչ. 6. յորդ.

* Ա՛ի վերջացուք և մեք ծուլութե՛ն ախոյեան եղանել ընդեմ նմ (այ ը դեմ սանալ) ‖ . նոյնն. յոչ. 5. յորդ.

* Ի՛ր նորա եղնամոպեր 'ի վե՛ր մահու և դժախոյժ ‖ . անանիա.

* Կատարեալ գիտաղանդութի՛ն մերում՝ ը աջմէ քումմէ սահմանեալ վերուստ ընդ ընծայս ‖ . լսմե. պաս.

* Յիսուսեայ հայրենի գիտոյն, և սահակուտե՛ն որդուոյ Աբրահամ ընդդեմ երկնից ‖ . նոյնն. ածեն.

* Ակնածութի՛ն սրտից, և արդեամբք ամբիշտեամ ‖ . նար. կա.

* Վա՛յ ոմն կեղծաւորութի՛ն է, ոյզ 'ի տեսութեան ոմանց գոլով (ոգ) նենգաւոր երեւոյթեամբ ‖ . առՃ. ա. պե. 3.

* Կուռքի՛ն է (սանայ), և ճշմարտի՛ն ոչնչանայ ‖ . նոյնն. ա. պե. 12.

* Ընդեղ և քաղցրալի նոճենոյին քանզի լմ՛ի լսելիս մեծամեծաց և վարանեալ ‖ . եղիշէ վճՃ. ե.

* Երկնեցոյց ուրուագի՛ն անճառեցս, և յանդուգնութեան օրինացս այնմանէից ('ի հատուցանելն արդարութի՛ն) ‖ . նոյնն. ը.

* Աղբիւր ջրոյ, և գնացուցիչ երես սիրելեաց, և գինի մարմնական իրաց ընկալելոց ‖ . խոսրով. Այր ուղղամիտ հոգւով՝ և յարմարական խնդիրս բայիս՝ ջրոյ։

* Ախտացեալք ը մարմնով՝ գրած ընդառաջ ‖ . շմե. ածն.

Այր ուղղամիտ հոգւով՝ ընդառաջ՝ և յարմարական խնդիրս բայիս գրած, որ գնի առ իբր ընդառաջական.

Կանոն. ը.

Ընդառաջական բայք՝ որք առնին զնշանակութի՛ն հետևողական կամ հաղորդական, առնուն գլխովհոլով տրական. այլ են բայքս, հետևիմ. հաւանիմ. մնամ. հնազանդիմ. հպատակիմ. ապաւեմ. ակնարկիմ. աչառեմ. ծառայեմ. արբանեկիմ. ողջագուրեմ. ընկերանամ. բարեկամանամ. ծանօթանամ. ընտելանամ. ոգեհանամ. վերապահանամ. հարմարանամ. քահանայանամ. առաքանամ. պիտոյանամ. արժանանամ. հաճոյանամ. հաւատարիմ. նմանիմ. պատշաճիմ. դիպիմ. պատահիմ. յաջողիմ. վճռակիմ. հաղորդիմ. բաւեմ. օգտեմ. օգնեմ. ժամադրեմ. երկրպագեմ. ներեմ. ողորմիմ. խնամակալեմ. կարօտիմ. վերահաքիմ. ըղձամ. ցանկամ. քաղցնուտ. ծարաւիմ. աղերսեմ. խնբալանեմ. հմնաեմ. անձկանամ. ոգեմտամ. համբերեմ. հանդուրժեմ.

դուրժեմ. երկայնամտեմ. ևը՝ կամ ևս ածրեմ. խշեմ. առաջնորդեմ. զլուռ օրհնեմ. զօրապետեմ. նախագահեմ. յաջորդեմ. երևիմ. յայտնեմ. երևակայեմ։ Հակառակիմ. ընդդիմանամ. զիմագարձեմ. քննիչեմ. հետամուտ լինեմ. ապառնամ. սասանեմ. խրախուսեմ. դժրեմ. ժխտեմ. ատեմ. երախտանամ. Թշնամանամ. հաճոյանամ. քաղցրանամ։ Կամ այլ ևս բազում բայք՝ որք առնեն շանակութեան այդ հայկեն։

Օրինակ։

*Ողորմեսցի ապատուհասն լքեալ՝ Թեպետ բազում ևս ածէին հեռանիմ ։ Նաբեկացի. ՚ի քանն. կա։
*Հրամանին նորա անսայ ամենայն ինչ ։ Խոսրով։
*Ողորմեսցի անմիտան իմաստունն ։ ասաք. 11. 29.
*Վարձուցայս սիրոյ ոչ ակնեցի .... քնութիես կարեաց ոչ ողորմեցայ ։ Նաբեկ. ՚ի քանն. կէ։
*Հաղանիս Թեպետ մարմնով փառաքոյան սէր հոգւոյն, և վերամբարձման ընդ գիտակցին քնութիես ։ ասիակ կամ։
*Հաստատեցոյց մանկա սէր մահուան արդարոյն։ եղիշ. ե։
*Ի ուսոյ՝ խաւարն հաղորդեալ անմարթ է ։ շամբ. յայտ։
*Ի յս ամենայն չարիք յայնոցանն նման ։ եղիշէ. ը։
*Կարօտիմ դերեզմանի, և ոչ հասանեմ ։ յոբ. 17. 1.
*Հրանիմ որք ծառաեցոյն մեզ սիրոյն մեր ։ վարդ հրդ. ը։
*Հերան անխրատից պեղչիանոյ չարեաց ։ ասաք. 15. 14.
*Իսկ եթէ յայսցանէ զանգիտեալ՝ ընդ ոխմանդ կոչողիդ հրամանի, երկնչիմք զարձեալ յանհնազանդեաց գաւառանի ։ Ընդդիմ. տաճն։

Ոմանք երկրորդաբար առնուն զվերջնահոլով արական. պր. *Ողբեաց նման արև՝ իբրև անց տեսիլն մեր ։ Ճան. 32. 31։
*Իւրիք ծաղկեցին ինձ, և ես ոչ ծաղկեցայ ։ ասդ. յոէ. 7։
*Հրէ ելանեմք վիճակին մատաղեայ ։ գործոց. 1. 26։
*Հոգոյ պատրի որդին անբուն ։ եղիշէ վրդ. ը։
*Ոչ լեռաշոյն ձեզ՚ի ոսկին ձերոյ և ոչնչէ ։ եզեկ. 5. 11։
*Զնացուցան նոցա բանքարք խոտոց անասնական քաղցր՚է քեմն. . . իբրև խոշխոջս մեղս ։ վարդ հայց. իե։

Ոմանք ըստ չորրորդաբերն առնուն զվերջնահոլով արական. պր, *Ընթանիք քշնչին ոչխարաշոյնն դիւռուն ։ Մաղաք. 2. 7։
*Ողանալոյն գործ մարդկան, և այնմ հատուցանի. և ըստ հոգւոցն՝ ՚ի բանս տարտարոսս ։ եզեկ. 5. 9։

*Ոյս

* Ասա (ամծ) յոգւոյ անտի մսվսխսի, և լցան ՚ի նմանե՛ն Հ այր. և մսվսխսի ինչ ոչ պակասեաց ‖ . Ծծբ. Ը.
* Կացաք ծնօտս լրտւանց, և ծչ եր ‖ . Եռայ. 59. 11.
* Կոհոյոյ կենդանի, և կենդանոյոյ կորստեանն ‖ . Նար. ծԸ.
* Նա զուրք Թէև ըստ առաջինն դժոխարանայքն՝ զնմին տալ ամ, և ծերկնոալ աշխարհի կամաւ, զերկիր օրինադրութիւն ընկալարուք ախորժելի կամօք ‖ . ընդհ. ընդհանր.

Ամանք ևս Թէպէտ ըստ ինքեան պահանջին առնուլ զնախադրեալ տրական, բայց վասն այնր երբեմն առնուն զվերջաւորսն՝ որ * Որինչ հատանն գլխոյն նայեցի, նա ինչի պատկաւ պայծառացուցանիցէ ‖ . Նար. Կը.
* Ալ անկէ զեզ երկիւղ կասկածանաց ‖ . Տաճ. առ.
* Ասուք ևս մասին մեծի վիճակի հասեալ էք ‖ . Եղիշ. Ե.
* Որ առաքինութե պարարոյ պատուիրին զԹե լոյ դիւրաւ տեղի տայ և ՚ի որշի ‖ . Յաբ. առ. 118. 169.
* Յոժոռեցան նմա նախիրքն այլազգեացն ‖ . ա. Խագ. 29. 4.
* Ալ երկեցողս ‖ . Խոսրով.

Կանոն. Ճ.

Եգոբական բայք՝ որք ունին զնշանակուլի առ այլ (յորս ցուցանեն իրք զգեստուն առ ինն), առնուն զնախադրիւ տրական. ասպէ են բայքս, Կռնամ. քնԹանամ. դիմեմ. յարձակիմ. կանխեմ. առաւօտեմ. Հասանեմ. զարգանամ. ձգտիմ. անցանեմ. նաւեմ. Թռչիմ. խոյանամ. վերանամ. դառնամ. մերձենամ. յարիմ. յենուիմ. մոտանեմ. միտեմ. խոնարհիմ. լքանեմ. անկանիմ. կաԹիմ. տեղամ։ Ընդառակեմ. զոզոքեմ. աղօԹեմ. պաղատիմ. մկրնոտգեմ. խրախուսեմ. ապաւինիմ. Հաւատամ. յուսամ. Համարձակիմ. յանդգնիմ. երդնուիմ. Հայիմ. նայիմ. եաւ։ Այս ևս՝ սովորիմ. պարապիմ. պատուղիմ. Հեղգամ. անկարանամ. զօրեմ. նահատակիմ. Հանդիսանամ. Հեծանիմ. աշխատակեմ. Ջանամ. վուԹամ. խռնիմ. յորմիմ. յաւելուիմ. նկեղեցանամ. որոտամ. ցոլանամ. Հոտոտիմ. վճարիմ. խնայեմ. անխայեմ. եաւ։ Այս ևս՝ ապշիմ. սքանչանամ. Հաճիմ. յօժարիմ. բերկրիմ. ուրախանամ. ցնծամ. գԹամ. պարծիմ. Հպարտանամ. բարկանամ. դժուարիմ. խոժոռիմ. տրտմիմ. Թախծիմ. վշտակիմ. նախանձիմ. զկծիմ. ապահեմ. անկ-

անիրաւիմ. առատահիմ. զառածանիմ. տարակուսիմ. երկայնիմ. միամտիմ. կեղծաւորիմ. կերպարանիմ. Հանաստ։ Եւ այլ ևս բայիք բաղադրեալք՝ որք վարին ըստ նշանակութեան սոյ։

Օրինակ։

*Վնաս մարդ՝ ի տուն իւր յաւիտենից ‖ ։ Ծնդ. 12. 5։
*Վխմեալ տպաւինեցայ յոտս ձեր ‖ ։ Ղուկ. 8. 57։
*Որ յոտոյ՝ ի մեծութիւն, կրճանեսցի ‖ ։ ոտկ. 11. 28։
*Հեթանոսաք պաշտեն սրտիւք առ նմա Հիմարիսն ‖ ։ անոնիա։
*Հանձն չառնուն ուսուցանել ինչ Ղեւտացի ‖ ։ Ես. 1. 4։
*Վարդ հայի յերկնից, և ածխ հայի՝ ի սիրտս ‖ ։ ա. Կոր. 16. 7։
*Ոչ քաղցուսցի քան զերկիւղն այլ առաւել զբոլոր ընկերակիցսն ամենեցուն երկիւղ ‖ ։ Ղեւտ. Ընդհանր։
*Որ յոտնցոյ՝ ի գիտուն, յոտնէցէ՝ ի ցաւս ‖ ։ Ծնդ. 1. 3է՞։
*Վնիսայեցիսն ելագործք՝ ի մարմինս մեր ‖ ։ Ելս. ծղ. 13։
*Հանդիսանամ ըստ հասարակաց մեր կուրծսն ‖ ։ Լամբ. ե՛ղեղ։
*Ոչ նախանձիցին ըստ Ղևտն անօրինաց ‖ ։ ոտկ. 4. 14։
*Ըստ այնքան ոտքախոնան՝ յառեալ մեծութիւն՝ որքան պղպջիկն՝ ի պահառեալն ‖ ։ ոտբ. յոհ. 5։

Վանիք էիկիրոպոլիտիք առնուն զնախադրիւ տրակիան. գր.
*Ելցիցես՝ ի լեառն աւետարանին Հետոց ‖ ։ Լամբ. ոպէն։
*Ոչք ոտաշնորդքն անձինն յայլ շարժ ունին՝ ի լաւագոյնսն կի՛ ի վատթարագոյնս ‖ ։ Ղուկ. ընդհանր։
*Ոչ խոտորեսցի սիրտ քո՝ ի Հանապազորհն նորա. և ոչ դոլորեսցիս՝ ի շաւիղսն նորա ‖ ։ ոտոկ. 7. 25։
*Վնասացին նեռք կորովիք փայլակնացոյց. և իբրև՝ ի լայնալիճ աղեղունէ՝ յամպոցն ոսկեայն՝ ի նոսին կա ‖ ։ Խոսոս. 5. 22։
*Օ՛ երթիր՝ ի լեառն. դուցէ ըստ նմ ըմբռնիցիս ‖ ։ Ծն. 19. 17։
*Ոչ ըստ ոտոյ յանուն քո Հզօր ‖ ։ Նոսփ. խոր։

Վանիք ըս յոտոտուսիե առնուն զնախադրիւ տրակիան. գր.
*՝ի պատուհերանս քո հոգոյդ ‖ ։ ոտղոս. 118. 15։
*Ոչ կամեցաւ (աբրահամ) քնաւ առնուլ ինչ յաւարէ անտի՝ ոտոտցեալ՝ ի նմ ‖ ։ Եբրեոպիոս վիպ. ծիբ. 16։
*Ոչ ծածկէր՝ ի գերկս, որք ոչ քո իցեն ‖ ։ ոտոկ. 5. 20։
*Ոչ ըստ ոտոյ ոչ ոտոյ, ոտոտոյ ոտոտոյ ‖ ։ Խոսոսի։
*Ոչ ոտոյն ոտոտնչէ ըստ մեր առ Լիշնատիան ‖ ։ յոհն. Կոսոս. պ։
*Ոչքն՝ ի նախանձ բարկութիւն էրդեցոյն ‖ ։ Եղնիկ. փ։

Վանիք ևս վոխանակ վերջահոտով տրակիանի առնուն զնախա-

զնախգրիւք տրակտան. զբ, * Ա՛ւ ի տուրըն, այլ՝ ի տուճըն յաւետ կոթոխիկ՝ ։ Նոքնիւոյն. ի քանն. ծբ։
*Ի սկսաս սքըզն հաղորդեցուսանե՛ ։ Հռոմ. 12. 13։
*Ընդելասցին քոզ օրհնս մոգուքեա՛ ։ Եղիշէ. Բ։
*Նու գու երկնամանեցեր առնե՛ ։ Բ. Եզր. 9. 30։
*Տե՛ր եաց ի նոսա ցասումն բարկութե՛ ։ Ծն. իզ։
*Ելիկ փաղրանայատնե (ըստ ուխտատրս՝ առայուձանքն) սչ Հաշակեն զնա ։ Ծն. Բ։

Կոնան. Բ։

Ա՛ղտքական բայք՝ որք ունկեն զնշանակութե՛ յայլմէ, առնուն զնդիքն բացատական. ոնպէ են բայքս, Ելանեմ՝ ծագիմ. սաեղծիմ. քուսանիմ. ծորիմ. սորիմ. յառնեմ. ոսոնուսմ. սարանուսմ. վախչիմ. հրաժարիմ. հեռանամ. մեկնիմ. օտարանամ. խռսեմ. խոտորիմ. խորշիմ. վերսպիմ. սկսայիմ. սաեղծբիմ. զարթուղիմ. մոլորիմ. տարաձայնիմ. ապօտամիքիմ. վտարանջիմ. անսասեմ. զերծանիմ. ասրիմ. Հաղորդրիմ ։ Յուսահատիմ. պատկառիմ. ամաչեմ. ակնկոտրեմ. զգուշանամ. երկնչիմ. զարհուրիմ. սասանիմ. դրդռճիմ. խնթամ. խիթամ. նեղ։ Նու ևս՝ տագնապիմ. տատապիմ. վտանգիմ. տապիմ. պատպակիմ. գաբշիմ. տաղտկանամ. Թուլանամ. մեղմանամ. վհատիմ. վատիմ. սոճաղիմ. նըթիմ. ցամաքիմ. պաբգիմ. պակասիմ. նուճաղիմ ։ Ո՛անկնանամ. ունայնանամ. դատարկանամ. Թևրանամ. Թեթևանամ. աղքատանամ. անշքանամ. անզուսակիմ. տգօտանամ. շինջանիմ. լռեմ. դադարիմ. կասիմ. յետնիմ. անհետանամ. մեռկանամ. Լռանամ. գոյանամ. քաղկանամ. մարմնանամ. մարդանամ. արդարանամ. առողջանամ. ամբողջանամ. խրթնանամ. լըջանամ. զգաստանամ. սեմանիմ. զարհուռմ ։ Նու այլք բազումք՝ որք ըն նշանակութե՛ սոցա վերին։

Օրինակ։

*Նու հուր մեղայ՝ ի կողկն ագամայ՝ հրդեհել զամ ձգկայկն քնութե՛ս. եւ ջուր՝ ի կողկն յիսի՝ շինջացնել զամ հրդեհն անօրէնութե՛ ։ սոբգիս. ա. յովհ. 8։
*Ակռաղթիկ ... ի գրոց քոսոանի՝ ի սկսս ձգկն ։ խոտոմ
*Ա՛մբարհաւանձե՛ ... վրիկեցաս՝ ի վտառացն ։ յաճախ. Բ։

*Ընդ մեզ անասնոյժ ՚ի բանիցն ։ առակ. ը. պեծ. 6։
*Օրհնեա ՚ի մանկանացն զերուն. ասդերեայ ՚ի ծառայե-
ցուսիչն ոխակալութիւն ։ շմբերն. առքն։
*Ընտիրքն ոչ ՚ի յանդիմանութիւնն, այլ ՚ի տանջանացն
երկնչին ։ գեղոյգ վերջ. ՚ի ծնն. եսայ. 3։
*Այլ գոյշ ՚ի մեզասորէն խոնարհիլ առ նա . . . .
զի և ոչ հայցն քո երկնաւոր գարշեցուս ։ առակ. ա.
պեծ. 6. յորդ։
*Օրացուցանէ զանգօրս սմծագոր զօրու թիւ . և ինքն
ոչ ՚ի նոսա ՚ի զօրացուցիչ զօրու թիւն ։ եղիշէ. ա։
*Հղեցոյցս սիկայնն քնու թիւս ՚ի վատաց ։ խոսրով։
*Ընծանէր ՚ի քաղաքաթոյ բորբոքմանէն ։ եղիշ. գ։
*Պատանօք նմաստեղծին ծերուցոյց ՚ի լուսոյն ։ շար. ծգ։
*Նոքունց ոչ ՚ի խելագարու թենէ ։ առակ. ա. պեծ.
8. յորդ։

Մանկք երկիւղածք առնուն զբացատական. զի, *Մի-
տանուլ ամպոյն յանձրևէ անտի երթալ ։ առակ. յոթ. 2։
*Հոգի ՚ի ծառայօ թենէն այ անկեալ՝ ընդ ձեռամբ մատ-
նէ աշխարհակալին ։ Նայնն. յոէ. 9։
*Երթայս ՚ի գլխոյս փիլ թամացուցիչ պատկին ։ խոր. գ. 68։
*Յոնաբհեցոյս ՚ի բարձր հրաբուղու թենէն ։ եղիշ. գ.
*Զատիկ յաղագուսէ ՚ի ծառայուէ ընծայեան ։ ագաթն։
*Կողք և աւազակք փոքունք ՚ի բարեաց երբեմն յայծ
կենդանին ։ անանիա վրդ։

Մանկք քան յոյժ բարեմարդութիւնք առնուն զբացատական. զի.
*Ասահերանոյժ յայոպիսի լուսոյ ։ առակ. յոէ. 4։
*Կապեցան ՚ի շաւղայ պաշտաման գիծին ։ Նծբ. ծբ։
*Ձաւաւոցեալքն ոչ ինչ երկմտութիւնք ներհակասութենէն յա-
ռաջին խրատուէ սէր վիպային երբեմն ։ եղիշէ. բ։
*Ի բարեաց գործոց և ՚ի հնազոց հեղգութեան ։ շմբ. անանիա։
*Ի բազում փայտից զատկերանայ հուր ։ ատեփ. 26. 20։
*Այլ լինիք տղայք մտօք, այլ ՚ի չարեաց պղտայտուէ։
ա. կորնթ. 14. 20։

Կանոն. ը.

Ընդունական բայիդ՝ որք ունին զնշանակութիւն գոհա-
նալոյ, կամ տրտնջելոյ, առնուն զկնդիր պատա-
կան։ և սոքա են սակաւ յոյժ. քանզ որս կարէ դասել
և բայս հոգմոյ։

Օրինակ։

*Վահաւոյժաբ սիւռն զառատ ողորմութիւնդ նորաթ. խասրովբ։
*Տրտունջդբն որդիքն լուր . . . զհամախտսն ‖ . Խուճոց . 16 . 41։
*Արկինջբն զքեզն առ սարսափդբն ‖ . եղնէ . 33 . 30։
*Ո՛ այսոսիկ գրեալ զինեսկս գոտոխասքն ‖ . ոարգ . յոչ . 7 . յորդ։
*Ալ ինձ որքան ծփիտ լինի զնոցանէ ամծ ‖ . լամբ . պտ։
*Ո՛ վհատաց լինչ ոչ հոգայիր (նրբ) ‖ . ոարգ . Ե . գնե . 1։
Ամանբ երկրպագեաբ և լռ պահման առնուն զայսաւիկն։
*Ո՛ կատարածդ աշխարհիս ախոյնէ ‖ . գեորգ . 34։
*Յորդեբ առաւել քանն զնմանէ ‖ . ղուկ . 5 . 15։
*Կինգաւորէ ենեալ է զնմանէ ‖ . ա . Խոհեբ . 7 . 30։
*Դու և ժղովդ քո գոամարեալ եք զնդ ‖ . Խոհ . 16 . 11։
*Հանդերձբդ մեր ապականին զդարձոյ մերոց , Նշեմ մերկ
եմք յերկնաւոր պատուոյն ‖ . եղնէ . Ը . պտ ։
Ամանբ լռ յարմարեաբ առնուն զայսաւիկն . զբ , *կարի
նրբագնեալ Թզբն տրգատ . . . զնմանէ ‖ . ոտ . ալ ։
*Կնաւորէ մեկան զերևելեացս լինն զդնդեայ ‖ . ոեբեբ . Ե ։
*Հանապազ նդնեկնբն զնմանէ ‖ . ոարգեբեբոս . ա . 1։
*Ո՛ տիւ և զդեշեր զնոցանէ պնրեբ ‖ . պրովդ ։
*Ի հեբն զնձդեսուբն՝ անհնարին կորուսաւ ‖ . ալեռոս ։

Գլուխ. Ը.

Այ հզոբական բայբ՝ որբ նշանակին զգործողութիւնբ լինելոյ , առնուն զնոդիբ գործականն . ոգի են բայքս , Հոլանամ . ալեհանամ . ալծնիմ . զաբթանանամ . ազուռանամ . գեղեցկանամ . պարարտանամ . ստուարանամ . լիանամ . ծովանամ . յագիմ . անանիմ . Հատանամ . բաւականանամ . զօրանամ . կենդանանամ . անդորբանամ . արիանամ . սրտապնդիմ . զմայլիմ . եբանամ ։ Նմ և՝ ծաղկիմ . պտկիմ . անօսքիմ . կակղիմ . հոտաւորիմ . պայծառանամ . փայլիմ . շառագունիմ . Թմրիմ . նիհարանամ . Թաբշամիմ . հիւծանդանամ . մեռանիմ ։ Ախտանամ . վշտանամ . շլանամ . վատԹանամ . աղտեղանամ . վարակիմ . տաժանիմ . աշխատիմ . Հգնիմ . ազհատիմ . մատղիմ . շնչայտիմ . ցնորիմ . տուչայտիմ , քստմնիմ . պատկառիմ . զգաստիմ . ջեռնուտ ։ Հաշտ . քայլեմ . կաքաւեմ . կայԹեմ ։ Նմ այլ ևս բազում բայբ՝ որբ ըն այ նշանակութիւն վարին ։

Օրին

Ցբնաւէ.

*Ի ժամանակին յայնմիկ էր ճախապեալ սանդալն աշակերտաց սըրոյն գրիգորի որ քրիստափառ. Լուկիա.

*Ցայսմիսիկ վարդապետ. երախտեաւք մեծիմ յարեցայց. աւազանին ղեկաւիմ պերճացոյց. Ոտ. ին.

*Պարտական դաշտք արդարութեաւ, և գեղեցկացան անապատք մարգք կուսութեաւ. Ի շարականացն. Հոռոմ. Հ.

*Ցայս ամսոյ ծս մերձ ծովացաւ արտատօրէն. յովհ. հոռ.

*Ցայս ամսոյն ամին նոր ոչ շոգի վճռութեաւ. Ծաղկ. 4. 8.

*Ընտիրատօրէն քաւականացաւ. լուսէ. Ի ներկին. պտտ.

*Ցորում ձգնարտաւճ այսպիսեաւքս ջանացայր. նիկո. ցասաց.

*Ով ըստ օրէ աւետիքդ կենացդս նուէրացն. զի բուսանիցիք Ի պատանեկութեաւ. Ծաղկիմ երիտասարդութեաւ. Լաք. 89.

*Ցանիմ ծերութեաւ. հոգատարիք մահկանացուի. լուսէ. ասղ.

*Ցաւագայիքդ աղօթից նոր պայծառացայց. երկն.

*Ցնոյ մանկանկանին ախտն վճարելոյ՝ անդառնալ օրըստօրէ իմանալեաւս՝ փորու և վճռաւ. Ընդհ. Ներկն.

*Ցնի հոգուիք և երկօք պաշտնեալ (երկն). և աստ անհոգութեաւ և հեշտութեաւ ապրեալ ցանկասցեալ. Ննդան. քնդ հանդ.

*Ցաւօր վարդեալ եմ. յոբ. 30. 14.

Ընանքեր ինդրեալ եւ երբ եւ պատահմանաւ ընդ ոգիս ծխական. որ, * Ի ներսիարանօր առնելին հայիմ. Ոտ. ին.

*Ցանդակաթ սիրոյն զեղիւ յարուսաւս. լուսէ. ասղ. 53.

*Ցնախան առացուն կրկնութեաւ ոտիք. Ի գիրս պետոյ.

*Ցոչ ընդհատութեամ լերկնաւս խորով. ասմոս. 14. 3.

*Ցրեւելեաւքն վիայն ցնաման (կերկնաւորք). նիկո. Ե. 46.

*Ցնիմ յանապատ հուս հոգուով զժուարելն ի, այլեալ եւս առաւել Ի միջ ծիւ. վարդ հարց. Ե.

Ընանք եւ յարմարութ առնուն զգործիսկան. որ, * Ի նիմ որդուովք պարծիս դու, գերի վարին նոր Ի քէն. Ծնդ. Ե.

*Ի նմանդատ կենաց ցնաջորդել. երկն. Ե.

*Ցակաւիկ ինչ յոգեշատիկէ քնով. վարդ հարց. Ե.

*Ի կենդանի հոգիով անօրինութեաւ իմոյ. շար. ին.

*Ցնք զմեզ հաւատան ուսաք, և տակաւին եւս կորսեան չնանալաւհաւ գնամբ. նիկոս. Ե. 28.

*Ցոկ սրբ առեանն զյանդիմանութեաւ, վախճանեալին առնգանաց. ասող. 15. 10. Ցհոսփր.

Ընդ գիտել ի, զի ոմք առացաք զնեզ գործական քայից, նոյն-

նոյնպէս և չէզոքական բայք՝ գրեթէ առ հասարակ կը-
րեն առնուլ զնդիրը գործիական։

Կանոն. ը։

Չէզոքական բայք՝ որք ունին զնշանակուԹիւն շուրջ
զայլով, առնուն զնդիրը պարագայական. և սոքա
են սակաւ յոյժ, որպիսիք են բայքս, փարիմ. պատիմ,
կիմ պատեմ. պատասխանիմ. պարեմ. շրջապարիմ. շրջա-
պատիմ. պարագայիմ. պարայածիմ. պարբերիմ. յա-
ծիմ։ Կամ ևս՝ զանցանել ճ, գերապանցեմ. կամ։

Օրինակ։

* Կընկեալ՝ ի վէմ՝ ձաքելոյն զպարանոցաւ նր՝ ։ Ղուկ. ծը։
* Ել պատեցին զնոսա մառախուղք՝ ի ձօնելն զքեզ ։ Նաա. ե։
* Ընդպատեցան զնոսա ագիտք էարեաց ։ ՚ի գիրս պետոյ։
* Կնչք անտառի զվայրօք յոճնէն ։ ասաղ. 17. 24։
* Սրբա պանցին զնորօք՝ վուԹացեալ ՚ի քրիստոս ։ Ը. Յովհ. 12. 31։
* Կոկ այս պատիճ, որ սորայս է, գերապանցեալ զամենայն
քուԹիք ։ առաք. ա. պետ. 1։
Կամանք իբր յոչխարս առնուն զպարարելն, և այն յաւէտ
՚ի սակաւուԹէ. գր, * Ընծոյին զնոսա յերուսաղէմ ։ յոբ. 30. 1։
* Կոնդոտացուցեալ զնոսա դուստրն վարաւնոյ ։ եր. 2. 6։
* Ո՞ տայր ինձ զնկղմանիլ զնմարմնոյն պետրոսի ։ առաք ա. պետ. վերջ։
* Կօրհնուրդք բարեաց գգուշացեալն զքեզ ։ ասաղ. 2, 11։
* Պատառնալիք մահու անկեալ զնորքաք ։ եղիշէ վերպ. ը։
* Կնհնարին սուգ զնքեզ զնդատն Ցածեսա ։ առ. Յոան. 26. 21։
* Օ՛ միաց ամբոխեալ Ցոանէն օրհնուԹիք հրէշտակաց ։ ագաթ։
* Կինչ կարծիք ստուԹեն կամիլին զմաքս անկանել, գայր
ձայնն հայրական ։ առաքեալ. ը. պետ. ը։
* Կզատաւորեան՝ խառնիճաղանճ ամբոխիւն հանդերձ
զմիմեանցիք պնդանիր ։ ագաթ։
* Կու այսպէս կարգեալ (վաղարշակայ՝) . . . պատմագ
զհիւսիսեաւ առ ստորոտով պահարեայ ։ խոր. ը. 6։
* Կի զատաի հինօքս պատուհանոյս ։ առաք. ը. պետ. 2. յորդ։
* Կուցէ գայցեն . . . և խաղայցեն զնոսա ։ ա. Կոր. 31. 4։
* Օ՛ քաղեալ էնն զուտեւրումն և զբմպելումն ։ եփես։
* Կայս զամօԹ արհամարհէր, և զերկիւղէն ՚ի վեր ե-
լանէր ։ գրիգոր նիս։

Կո-

Կանոն. ը.

Ձեղբաւական բայք՝ որք նշանակեն զգործողուել յիմք ինչ ուրեք լինելն, առնուն զևնդիր ներգոյականն, որպիսի են բայքս. Կամ. Ծնամ. տեւեմ. յաւիմ. հանապազորդեմ. մշանջենաւորեմ. արմատանամ. տարբանամ. արձանանամ. ամրանամ. յորջանամ. հաստատիմ. բնակիմ. բանակիմ. նստիմ. բազմիմ. ադամանիմ. ինքնիմանիմ. պանդխտիմ. մակաղիմ. կողմանիմ. ննջեմ. հանդարտիմ. հանդչիմ. թաղչիմ. ապահովիմ. Վեգերիմ. շրջիմ. զգնամ. Ճարտկիմ. խարխափիմ. զբօսնուիմ. տատանիմ. համակիմ. Թաւալիմ. պատուիրիմ. խլրտիմ. զեռամ. սողմ. լուղիմ. ծփիմ. Եւ այլն՝ կքաղիմ. զեղխիմ. հեղձնուիմ. խղճիմ. Քշտառանամ. յիմարիմ. յամառիմ. կամակորիմ. խտռանամ. Թանձրանամ. նոճատառանամ. ինձնիմ. Եւ այլն զայդուիմ բայք առ այսոսիկ վերաբերեալք։

Օրինակ.

*Ա՛յ է միշտ հաստատուն ինձ՝ ի բարին ‖ . ինքեզ. եսայ.
*Ա՛ծող՝ ի սահմանեալ ուխտին՝ որ ի միջնէդ ‖ . յովհ. ին.
*Երանելի հաք, եթէ ի սիրն իսկ յանէտ ‖ . եփես.
*Երկրաւոր ցանկութեդ պարտի վախճանական լինել, և յառաքինութեանն անքանոչ ‖ . սոփ. ի. պետ. 4.
*Ի յոտս հաստատիմ, և ի միտս պատանիմ ‖ . դաւ. հա.
*Լիթէ չիս քնանէ (հոգին ո՛ր), կենդանի եմ ես ‖ . ես. ա. 2.
*Ի սիրտ առատ հանգչի իմաստութի ‖ . առակ. 14. 33.
*Միմն ոգւոց . . . եթէ յաղթիւթս հոգւոյ բանիդ ճաքանչելոյ, քաջասիրտ և արիւն լինիմ ‖ . խոսրով.
*Որք ի մարգս և յաղթերակունս և ի սէր օրս ղբօսնողացոյն, որ առատիք և քաջահայեացք լինիմն ‖ . ենոյն.
*Ի մշանջենաւմանունէ առակիսս հոմանէք ‖ . յովհ. ին.
*Յամառեալ էր ի միտս իւր անառիկորոս ‖ . ես. ե. 17. յեր.
*Որ հանդչէր ի հնձի իւր՝ անարգեացի ‖ . առակ. 14. 2.
Միմանք երկրորդաբար և ըստ պատճառն առնուն զներգոյական. զր, * Որոշեցան ընդ յանառատաւի ‖ . ոսդ. 106. 4.
*Հաղորդեցաք յանձն իւր (մեծն վարդան). և քաջալերեաց զշաբս իւր ‖ . եղիշէ վրդ. գլ. ը.
*Ա՛պատնեցան յայգւոջ անգը ‖ . ծն. ը. ճաա. ֆլ.

*Յա-

*Յաւելուածոյն լինի պատուհասս անցեալ վայելչութեանդ հանապազ ՚ի կենցաղումն ։ ՚ի գիրս պատմէ ։

* Ճշմարտութիւն սիրոյն՝ յարդիւնան երկնի ։ սաղմ. ՃԻ. յոհ. 6։

* Ամէն ամ ախտք ՚ի ձախակողմանն բուսանին . իսկ նա (այլ ամբարտաւանութիւ) յաջակողմանն ։ նոյնն. յոհ. 9։

Ոմանք ըստ յոյժ թուլութենէ առնուն զներգոյնն . զոր , * Աբեմն պատճառանդ ՚ի բանս իւր առաքեալ ։ չմբ. ոգեն։

* Ընթերցանդ յերեսս, և՚ի խորհուրդս փնտռեցէք ։ նաւ. գԻ։

* Եաղտացան ՚ի խորհուրդս իւրեանց ։ հռով. Ի. 21։

* Կու արդ պճնեցայր յայդմիկ ։ Ը. Թագ. 16. 9։

* Յանձանձրոյթ աղօթս նահատակիդ ։ յովհաննէս կաթ։

* Ոը ետուչեցայր ՚ի խաչին վէ աղէկ մարդկան ։ շար. ծգ։

Կանոն. ԼԵ։

Զ եղբայրական բայք՝ որոց նշանակութիւն նիւթաթէ ՚ի պատրաստ երկիր, առնուն զնդրը՚ի ձեռն նախդրուցդ։ Ոմանք նախադրութիւնքս ընդ. ոմն են բայիցս, կռուիմ. ոգորիմ. մարանձիմ. գօսկմարաիմ. մրցիմ . պատրաստիմ . կազդիմ . մաքառիմ. ընդհարկանիմ . գժտիմ . վիճիմ. հակառառեմ ։ կռտղամ. կենցաղավարիմ. թարթափիմ. հծծեմ . հաշտիմ. միաբանիմ . միաւորիմ. յօդիմ . շարակարդիմ . ոգեխառնիմ . նոյնանամ . ամուսնանամ. դաշնաւորիմ. անդրադարձիմ . եւն ։

Օրինակ։

* Յորժ՚ի բառնու ըստ ճաճանչոցս ըստ ճիս, ճս ՚ի բաց քանդի և մեք ՚ի պատուհասէ չապրիմք ։ եղիշ. գ։

* Իբև եառս զսուրն նախանձու բորբոքել , ըմոյլ եղ անձնիշխանին ըստ անձնիշխանին ոգորել ։ եղիշէ. ծԼ։

* Աթոռեաս ընդ իս ըմշտաճին ։ ծոմագիրք ։

* Ընդ բազմապատիկ մարտս նմ՝ տրկեցաս ։ չմբ. ոպղ. 70։

* Ալ՚ի ընդհարկանէր խաղաղ ըմ մեծդ ըստ փոքրսս ։ դաւ. ծԼ։

* Փոքր լինչ գծուեցաս ըստ միմեանս ։ ըստ հարց. գլ. Ը։

* Խաղայր ընդ խաւհակաց որդւոց իւրոցմ ։ ծնն. 21. 9։

* Որ խաբէութիւն ըստ անդրադարձ՝ յայտնի եղիցի ։ առակ. 13. 20։

* Ո արմացն ամբիոն. միևնոյն հծծել ըստ միմեանս ։ մաղ. 1. 27։

* Նչ՚ըմ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր քոմ . և ապա եկեալ մատուսցես զպատարագն քո ։ մտթ. 5. 24։

* Ան եղբարքն ոչ ծաքեռնեցան ընդ նմա ։ խոր. Ը. 84։

* Ընդ

*Ընդ ծուլեցեր ան լեր զբաշտօնէութիւն։ գրեցէ՛ ընդ ծուլ՛ ընդ ինձ։

Ոմանք՝ նախադրութիւն՝ ի վերայ։ ունին են բայքս, ո՛ւ ծիմ։ ղջամ։ ապաշխարեմ։ մորմոքիմ։ հեծեծեմ։ պղկկիզիմ։ խանդաղատիմ։ սկիզբ։ շնիմ։ շողոմ։ ծամծանիմ։ դրդոմ։ գթոհիմ։ յոխորտամ։ գոռոզանամ։ քանանամ։ վհատեցեմ։ թափառօրեմ։ խշխանանամ։ հովանանամ։ եւն։

Օրինակ։

*Ալածեսցին՝ ի վեր դռնէ թափառօրք երկրի։ յայտ։ 18։ 9։
*Ապրոտէին մնիցեն՝ ի վեր բանին՝ զոր ասէր։ գծ։ 20։ 38։
*Ընծեծեսցո՛ւ՝ ի վեր վերակաց հոգւոց։ տրփ։ ա։ պե։ 10։ յորդ։
*Ամպհիպէին՝ ի վեր թշուառութեանց որդւոց։ նաւմ։ ա։ պե։ 11։ յորդ։
*Ի վերայ զոր խանդաղատի սիրտ իմ։ ի՛ ձեռնէ՛ն։
*Ալ առնուին ազգայ շնչոյն՝ ի վեր զո։ եղէկ։ 27։ 36։
*Ընդայր սուրն՝ ի վեր պրկոյն երանելեացն։ եղէկ։ ը։
*Կրծայր՝ ի վեր նոր հոգին ձշմարտութեան։ ի՛ վարս յոհաննէսի։
*Խոնարհա՛ (սմնդ) ՝ ի վեր ազգի մեղաւոր։ տրփ։ ա։ յովհ։ 5։
*Օ՛ն՝ ի վերայ ամենայնոյ ինչ ունիցի՝ իւրն անուանես՝ ընդ իշխանութիւն։ յովհաննէս կաթ։
*Ծոփեսցէ՛ն՝ ի վեր պարթևաց արշակ քաջ։ խոր։ ը։ 2։
*Ընդանասցի ազ քո սէր՝ ի վեր ստեղծուածոց քոց։ շար։ ըգ։
Բազում բայք ևս ունի ասացեալ զնոր դարձականն բայից՝ որ յորմէ առնուն զինդիր նախադրութիւն, * Կիմ տեսանիցէ վարդ (ասէ) զհոգւս մեր զմա՛ն՝ ի նա բնակեցեալ՝ ոչ առնէ անտես, այլ՝ հոգւոյ վեր մեր։ տրփ։ ա։ պե։ 11։
*Յաւէտ հերչեցո՛ւ՝ ի վեր իմ արբայութիւնն սոյ։ դաս։ ա։
*Ընդալն անձանց նոցին հանձարեղք։ գեղրփ։ 5։
*Ընդառջոյ բնութիւնս սոյնոցիկ։ շմմբ։ հռոմ։
*Օ՛ քանիցն ես զինով տիարութեն նոր։ վարդ հարց։ ը։
*Ընդեցայն զհետ երանուելոյն ձայնին։ շար։ ճիա։
*Ընդդէմ նոր արիւնաթաթաւ շնորհալոյն։ յովհ։ ի։
*Ի՛ հոգւոյդ յամառութեանդ ընդ դէմ առնուլ, և զքաղցրութեանդ ընդ հանդարտութեանդ։ ծն։ ճոռ։ լե։
*Յաղաւօրք հեթանոսաց խոնարհեցան ընդ ամենայն հեշտ լծոյն քում։ անանիա վրդ։
*Այսր՝ ոչ ելանէ ըստ քո հրամանն։ եղէկ վրդ։ ը։
*Ինէնէ առ սահմանօք առտուոց։ ափեմանփեղոս։
*Ընդէ՞ր զայր զիս ընդ հուր ճարուիեցոյն։ ես։ 9։ 18։

Ման-

Բազումք են երկրպագեալ և երբ ի պատահման առնուն զնդիր ի ձեռն նախադրութեան. զի , * Ոմքերեաք դու վն քեզ, ոմ քո հոբեր վն քո ‖ . վարչ. հարց. է։

*Լթիկ զայլս կատարելով ի վն ածային օրինացն՝ պարծանս անձանց ժառանգեցաք. . . որչափ և առաւել եթէ մեք ջնջեսցուք ի վն մեծի վկայուն ան‖ . եղիշէ. ե։

*Լրև նա ի առաջ նդ ի պատուտի պարզին ‖ . ոգեվ։

*Ընդդեմ նր ջինեալ մարտիւ քաջութեն ‖ . յովհ. խոհ։

*Ճոխութեսա երկիր ի նեղբոյ ոսից մերոց ‖ . եղիշէ. է։

*Երբ վիանգամ արտաքոյ օրինացն ՏԼՀՆ՝ արտաքոյ օրինացն և կորնչէին ‖ . հռոմ. 2. 12։

*Վհանգն որպէս առանց մարմնական կերակրոց չպէտ մարմին , նոյնպէս և ոչ առանց խրատու դրոց կենալ կարէ ոգին ‖ . խոսրով. ի Ճին. ճամափր։

*Ահա ճաշկեսցէ որպէս շուշան ‖ . խոր. նեբքող հաւք։

*Երբև գարճուճի յերասն կաքաւուց խոյանայր‖ . խոր. է. 43։

*Եր ջրչն ազատ երկոց շրջկնի՝ ի մէջ ճաղկաբեր լերանցն, ընկեցան ի բոցակէզ աշխարհն արևելից՝ կապեալ ոտիւք և կապեալ ձեռօք ‖ . եղիշէ վրդ. ը։

*Ասւսական լեզի ձեզ , զի վասատակօք նդ մեծանայք . և առաւել քան զամէն փոքրկանայ ‖ . շնորհ. ընդհանր։

*Ինձ առ ուղս մակոյեցոյն ‖ . ես. 11. 6։

Ա. յիւ գիտելի է, զի ոմն ասացեալ ի խնդրատուն ընդ գործական բայիցդ ի կանանն . ը. ամ բայից հնոյր է առնուլ զնդիրն ի ձեռն նախադրուն՝ կամ ի յարմարուն և կամ ի պատահման. որոց վն ոչ է հարկ յաճախել օրինակս։

Առակ. Ճ։

Բայք չեզրական, կամ որք իրք չեզրական վարին , յորժամ յարին յանուանս առ ուրց և ժամանակաց , առնուն զնոսին խնդիրս փոխանակ ներդոյականի ի հայցական հոլովին՝ իրք զնդիրս պատահական, կամ երկրորդական. որ, *Ի հաղորդուն ջնէն զամ ոչ ոզջոյն, և զևս բաղուս հրաժարէն ‖ . լամբ. ի Ճին. պատ։ Ուր հայցական հոլովքս՝ կամ ոչ ոզջոյն, և զևս բաղուս՝ են պատահական խնդիրս չեզրական բայիս հրաժարէն ։ Այսպէս եմ տեսանել և ի յաջորդ օրինակսդ։

*Որ ջրհեղեղաւն զամն ոզջոյն ապրեցուցեալ հայր երկիր ‖ . ոսգէր վրդ. ի Ճին. է. պես. 5 ։

*Ասաց

*Սաղմոսարանաց դարձ պատերազմին դառնութեանց զերկուս ամս ։ եղիշէ վրդ. գլ. ը։
*Ելբև զկանխեաղ անշէջ կայծ զքո գիշերս ։ ՚ի նոյնն։
*Օ՜տիւ և զդիշեր փո՜խանցին հնձել յհեն հայոց ։ նոյնն. ք։
*Տ՚նեաց՚ իւրոց ոչն զցայգ և զցերեկ ։ ծնդ. ե ։
*Ո՜ռոտ քոյն յաչաց նը զբաղում գիշերս ։ եղիշէ. ը։
*Ա՚ռաջնոյն կողջոյն զգիշերն առնեայն ։ նոյնն. ե։
*Ը՚ղբէցո՜ յՀի կատարիչն ամի զամս Ը ։ ընդհ. ընդհանր.
*Գնա՛ս ես՝ որ բաւես ընձեռել սիրտ այլ, և ձ՚նապարհ ինձ՝ երթալ՚ի քէն զբովանդակ կենացն առհասն ։ նար. ղե.
*Ես այժմ միայն զքո՜ղալն , այլև զամ առուրս կենաց մերոց ։ խզնար. ա. 75։

Այլ զէ՚զգրականաց ասացաք , սոյնպէս իմն և զնե՚րգործականաց և զկրաւորականաց, ևս և զէ՚տականաց. զի աք ևս ՚ի յարիւն յոյսպիսի անուճանս՝ առնուն զնոսքն ՚ի հայցական հոլովն. ա՚ր, *Ակռցէ անձն իմ՝ օրհնեսցէ զքեզ զամ առուրս կենաց իմոց ։ շար. ճիբ։
*Օ՚ձայ տրտքեալ (վասակ) զբազում առուրս՝ ոչ կարաց զմնաքանուելն (հայոց) բանից ։ եղիշէ. ե. ՚ի՚ճառէբ։
*Պատուէր հրամայեաց տնեալ՝ զողջոյն առիւն քաղցր պահօք և աղօթիւք սանել խնդրուածս առ ած ։ նոյն. ք։
*Ոսկ հրեայքն պարս ուրախանան կողջել զհօրինօրեայ ժամին՝ զուարթանա՚լ ցնծալ օրհնելին զած ։ գ. մատ. 6. 25։
*Ձեռ զաւակին ոսոխ լեալ զհօրն օր զբաղարջ՚ սինչև՚ի քառանեալ երրորդ (օր) առնոյն ։ ծնդ. ճառ. ժբ։
*Ո՚ակեցէք զառ՚աքարդ զայդ , և զերկս առուրս կոնդեցէք զդա ։ յովհ. 2. 19։
*Ո՚ր որ ած ծերծեաց զքառն յորբոյկ զգիշերն զայն ։ ես. 6.
*Պահօք և աղօթիւք պաշտէր զոյգ և զցերեկ ։ ղուկ. 2. 37։
*Փակեցան երկինք զերկս ամս և զվեց ամիս ։ ՚ի նոյն. 4. 25։
*Վ՚եռանեալ շաւիղ չինգին զինն ամ՚և զվեց ամիս ։ եղիշ. ը. ՚ի՚ա՛։
*Խոստացար չինել ընդ մեզ զամենայն առուրս կենաց մերոց ։ ՚ի շարակնոց. կոնտակ. ծբ։

Ա՚յսպիսի խնդիրք բազում՚անգամ առանց պայթ դնին. *զի՛, *Ո՚ւկաց(յոյսիկ)՚ի հայրապատե ամս չի ։ յովհ. կամ։
* Ո՚ընչակ որդի վաղարշակայ Թագաւորէ՚ի վի՛ հայոց ամս երե՛քտասան ։ խոր. բ. 8։
*Տիմ և գնչեղ անօրհնութի՚ն ո՚չ դադարէ՚ի միջոյ նոցա, և չարիքն և մեղքն ։ լամբ. ոտղ. 54։

*Կո՛չեցան տարբ՛ ի ՟ը ազգանէից արքային ‖ . եղէք. ՟ը.
*Ո՛ւ յիշեսիք , եթէ ՛ի կապելոց որ տմօրեայ ի ժամանակ կացեալ է ՛ի տանդ յայդմիկ ‖ . ՛ի նոյնն։
*Ոչ կաց տաճարն հալոյ ամ իբրև զմի օր ‖ . անանիա վքս.
*Ո՛ւ ևս զի հարկ՛ ամ ձգեաց զժամանակն ‖ . հոչ. ՟բ. 15.
*Տիտոս ինն տմի պաշարեաց զեհ՛մ ‖ . ղուկաս. ՟ամ. 24. 22.
*Ո՛նդ ամենայնի՝ չիտաւ ես ՛ինչ ամ վարեաց զիշխանութի՛ն օգտատոս (կայսր) ‖ . նոյնն. ՟ամտ Տէր՛՛։
*Ո՛ մեծ մաղ գաշտայն ասորւոտանի կալաւ ՛ի ծառայութի՛ն հարկի արամ քաղաք ամոնացւոց ‖ . խոր. ՟ա. 13։
*Ո՛ր եղեն ՛ի տապանին ՟ը տի՛ւ և ՟ը օր ‖ . ՟ծբ. ՟ամտ. ՟ք՛։

Ո՛յլ տատ դիտելի է , զի որովհետև այսպիսի խնդիրք առնին զղօրութի՛ն ներդ ոյականի , բազում անգամ ՛ի ներդ ոյական հոլովն դնին . մանաւանդ ՛ի գաւառական անուանս , և կայսր՝ որք հանդերձ յատկացուցչաւ դնին . զի՛ , *Յամո էրզրում անապատաբար Թէոդորեան հայոց՝ շահ հոյ , հասանէ տուի համբաւ հիւանդութե՛ն հօրն ‖ . խոր. ՟ք. 56։
*Ո՛ամբերեցի ներդուեց մեծի յայն ՟ը տի՛ւ ‖ . վարք հայոց. ՟ե՛. 14։
*Կատարեաց ՛ի վեց տ՛ուսս զնա՛մ գործս իւր ‖ . ՟ծբ. ՟ք՛։
*Յո՛ւսա տաւտատա երևել նոցա ‖ . գործ. ՟ա. 3։
*Յաղօթս կայր առ նա՛ծ յամ ՟ամ ‖ . գործ. ՟ժ. 2։
*Յարուցէ՛ ՛ի նմն գնչեբե՛ւ ՟ը հուն յիսուսէ ‖ . ՟ա՛ն. 32։
*Յայտ գնչեբեն զազիզ ՛ի բեհն ՛ի բաց ալ՛ինչեհեն ‖ . ղե՛. 12. 20։
*Յիննեբ՛ ժամա՛ն եւս զՀոգի իւր ՛ի ձեռս հօր ‖ . ՟ծբ. ՟ք՛։
*Յոհաննէս էբ՛ր՛ն եկին հասին յե՛ն հայոց ‖ . եղիշէ. ՟ը։
*Ո՛ բտաշես Թէոդ հայոց վ՛ինչ արշակայ հօր իւրոյ ՛ի նէ՛ն պ՛շտէայ պատրոյց արքայի ‖ . խոր. ՟բ՛. 10։
*Յո՛ւսա՛ս շաղիոյ արքայից արքայ իբրև սկսաւ ուսումն այդ ասել , նե՛ ‖ . եղիշէ. ՟ը։

Պ՛տեղի է և սա , զի այսպիսի խնդիրք երբեմն դնին նաև յայլ հոլովս յո՛ւ պահանջելոյ բանին . զի՛ , *Ո՛ր զարքն քաղաք ժողովուրդ Ջանացան ‖ . յո՛ւ ՛ի բեհ՛մ ժ՛ի՛ւ. հոչ. ՟բ. 13։
*Բաւեսոան առաքէ պահեալ սբ՛ն զրիգոր՝ զլուծումն (պահոցն) ՛ի խոտոց առնելոյ ‖ . ժողով. ՟ամ աղց ։
*Ո՛ր անձաշակ լինելոյ ՛ի քաղցն ժամանակս առաքէ՝ յօժարութի՛ն բարձեր դիւրին մարմնոյ ‖ . շար. ՟ծ՛ե։
*Ո՛ր այնմ՛ կայր մինչև ՟ը՛ղ ժամ ՛ի պրիանոյն ‖ . եղիշէ. ՟ը։
*Ո՛ր սուրն . . . մինչև ՛ն՛ի ամ ձգե՛լ յերկիրս բեհ՛ ‖ . յովհ. ՟ի՛։
*Ո՛ր ինն ժամսն գոշեաց յա՛ ՛ի ձայն մեծ ‖ . մատ. 27. 46։

*Ո՛րտես

*Կատե՛ր տեսլեան յայտնապէս ընծեղոյզ ձոհս աւուրն զհրեշտակ այլ, զի մատաներ առ նմա ‖ գործ. 10. 3։
*Օ՜ղջ գնեցարո՜ հնձեալ . . . դնեայ ‖ յովհաննէս ելե։
*Օ՜հմէ գնեցարո՜ ես մարդ՝ի մէջ եգիպտոսի ‖ ել. 11. 4։
*Ժողովուրդն մեհեներ ղիտասրակ առաջքն։ ‖ պան. 13. 7։
*Օ՜ազատ ժամանակս՝ թագաւորեաց յուծեալ ամպատրեշան յաւիտեանս ‖ խրենացի. գ. 13։

Կանոն. ձ։

Բայց չէզրաականք՝ ևս և կրաւորականք յորժամ յարին յայնպիսի անուանս որք են արմատք կամ ածանցեալք յայնց բայից, երբ՝ ի բառսն առնուն ընդ նոսին՝ ի հայցական հոլովն. որ, *Նախանձեցայց ես ըստ սրտի նախանձն ‖ տափեր. ած պետրոս կոչ ։ Այր հայցական հոլովս ընթացս նախանձն՝ ի ինդիր բայիս նախանձիցայց. և ունի զյօրութիւն գործական հոլովն . որ թէ ասէր . նախանձեցայց բարի խանդու ։ Այս այսմ ի տեսանել և՝ի յաջորդ օրինակսդ։

*Եթէ կամիս ոչ մարդ ընծանալ ընդհակառակն մեծուհին, ես ցուցանեմ զօրինակն ‖ ասպե. յակ. 9։
*Յայնժամ վիճառ առնիցեն (ցնծ), յորժամ զնեերհակառակն տեսցեն այ յանձանց՝ի բաց ընկենուցումբ, և . . . զձմեռնիսկ խաղողոյ ‖ նոյնն. ա. պետ. 7։
*Կենդանանամբ զանունս հենդանութեն ‖ խոսրով։
*Օ՜յուդայեանն և զսիմոնեանն ախտացեալ կոչեր ‖ նոյնն։
*Եթէ գնացեալ զղեցուք առաւակ մոլորեալ, անկանիցէ զանկումն, որ քզմանկումն ողորմելն է ‖ ասպե. ե. պետ. 6։
*Արիւնք առնեցեալ եմք զվերջին աւերածն ‖ ծն. ը. ը։
*Ընդառաջեալ զանհնարին հիւանդութեն ‖ նոյնն. ե։
*Ընդհատարակ զմի զնեոմորալ զկնոջ ‖ եղիշե. ը։
*Օ՜նոյն նմանութեամբ նահատակեցաւ և ես հայոց ‖ նոյնն. ե։
*Պատճեցաւ՝ի թշնեին զանձատամ զպատկն ‖ շար. ը։
*Թնդակեր զարշաւեցին չարչարեցին, ասկայն նեզնեն և տազնապեցին ‖ ասպե. յակ. 3։

Բայ այսմ լինի և՝ի յարաբերականս արմատոյ բայից. որ, *Կնախալեցին զանարգանս իւրեանց մոլորեցեալքն՝ զոր մոլորեցան ‖ եղիկ. 44. 13 ։ Այր բառս զոր՝ յարաբերեալ զանունդ նոյնոսի՝ որ ի ածանցեալ յարմատոյ նոյնոսիկ բայն, լեալ ի նմ ինդիրք՝ ունելով զզօրութիւն գործ-

ծիսա-

Ձիականն Հոլովի. ոմն Թէ ասէր. մոլորուեցէն՝ որով մոլորեցան. Նա այժմ է տեսանել և՛ ասէն։

*Խաղաւմինչ պատրաստ քեզ ևս աշխատասուեդ՝ զոր աշխատեցար վասն իմ ։ ՚ի Ճառընթրէս։

*Օգնեցաւ զՀնացեալ մարմնին ծառայութեամբ՝ զոր ծառայեցաք մահու մերոյ ։ Տաշտոց։

*Ալ կայ լեզին առ ամէն մահու նէ՝ զոր կրեաց մերկացաւ, և յարուցեն՝ զոր յարեաւ անմահ ։ ԽՀնաց. խե. 29։

*Ընկերցէք յանձանց ձերոյ զնմ անպարշտասուիս ձեր, զոր անպարշտեցայք յիս ։ եղէկ. 18. 31։

*Ումնայն անիրաւութիւք նէ, զոր անիրաւեալ էիք, մի յիշեսցին ։ եղէկ. 18. 22։

*Ընդհանրհանքն՝ զոր արհամարհիցէ նա ՚ի մարդկանէ, զնէն նորա լեցին ։ վարդ. հարց. գլուխ. ծը։

*՚Ի խոտորնակն և ՚ի թիւրն վիսխոխեալ (հին), քան այնմ՝ զոր խոտորեցաւ ։ լամբ. ոաղ. 72։

*Լերեսցես ամ (գսխալանան), զոր սխալեաց ։ Տաշտոց։

*Տես ՚ի նմա զիշանութիւ պատակին նախատինս, զոր վասն իմ այպանեցաւ ։ լամբ. պոպ։

Ասյսիսկ Հայցական հոլովք արմատոյ բայից՝ դնին երբեմն առանց պակի իբր անուղղակ Հայցական, կամ իբր ուղղական՝ բացատրանդամ ունելով ի նախադասութեան։ Տե՛ս ։ ի՛ր ։ *Տրամեցաւ յոյնան տրտմութիւն մեծ ։ Ք տրտմութիւ մեծաւ. յովհան. 4. 1։

*Հիմանդայաւ (աշտա) հիմանդուէն մեծ ։ յովհ. հաև։

*Հիմդացին յոյժ ուրախութիւն մեծ ։ Տաւ. 2. 10։

*Ըղձութիս այլ ոչ ևս ըղձանայցեք ։ եղէկ. 13. 23։

*Օրհնութեամբ զամօթն մոռացեալ՝ ընթացաք յանդգնութիւն ։ ՚ի Տաւ. ՚ի Ա. Տաւ. 1. 11։

Երբեմն ևս բայք ինչ ևս վայելուչ ևեթ յարեալ յայլ անուանս՝ որք չեն արմատ այնց բայից, առնուն զնոսին խնդիր բնութ ՚ի Հայցական Հոլովն. և այս՝ երբ կամ զվերաբերութիւն առ նշանակութիւն արմատոյ այնր բային՝ որոյ լեալ է խնդիր։ տե՛ս *Ալ ինձ ոչ ոք զբանն զայն, որոյ կատարումն մահ է ։ ՚ի այնու քնալ, որոյ կատարն մահ է ։ ոսպ. յակ. 10. յորդ։

*Յաղագս որոյ պիտոյ են, զի և զՀարպագունս զիւութիւն պայծառ ունիցին , զի մի խաւարեալք տգիտութիւք

Լմնքո-

քրէութեան զմեղացն քոց ‖ . ԽԳնաթիս վէպ. ծբ. 35։

*Իսկ մարգիսկին զնաւթիս յայնքան թշուառանալ անկեալ (կայ), և խաւարաւ անգիտանէ վիակեալ, մինչև առլամահ իւրինքեան զյաւիտենին սատկումն ‖ Նոյնն. ծբ. 17։

*Որք սրբութիւն ձաշակին (զմարմին ասն). . . զյաւիտենական մահն ոչ ճեռանին ‖ . Խոսրով։

*Ամէնեցունց զամենք մեծ՝ ոչք յոտսոցեալք եք ի գրոշեալ ‖ Ես. 42. 17։

*Այլ որ ճեղնէ զանթողլի յանցանան ‖ . Ընդկ. Ընդհանր։

*Որք խոստանային զարհաւիրս և զնուռվութիս հալածել յանձնէ ախտացելոց, նոքա զնաղրալից երկիւղն ախտասցին ‖ . Ես. 17. 8։

*Ի սնելիք մեր ոտոզջացան զանախտաւորսն երկնաւորք ‖ . եղիշէ վէպ. ը։

Երկրորդ՝ յորժամ անուանն չունի ինչ մերձաւորութիւն ընդ արմատոյ բային. որ, *Օթագաւորն տեսանէ, և ահրով մերձեցեալ՝ ինա՝ զանչափ ողորմութիւնն ոչնչանայ ‖ . Ղեւտ. ոտ. 30։ Այս բաւս պանչափ ողորմութիւնն՝ չունելով ինչ նշանակութիւն ոչնչանալ բային՝ լեալ է նոր խընդիր բնութեան։ Ասա այսմ է տեսանել և ի տոսին։

*Ամանապէս և զինուորն. . . . արութիւնն հանդիսացեալ զգեաւշանայ զգաւառի սիրելութիւն ‖ . ի գիրս պէտոյից։

*Օդձուձ տգեղութեան չհանոյ բնութիւն ‖ . ի նոյնն։

*Օերաժշտականացն վերանէնէն նուագ ‖ . ոսկիի ճմն։

*Ընդաջինք զաւետաբերն ինդան լուր ‖ . Նոյնն։

*Ցա մոցէ ընս (յայրբայրել), որ զնմն նմանեցոց բանգիտութիւն առ աղքատս ‖ . ոսկնէ. ի տոսն ճոտոսնն։

Ա՛յլ պարսն է զգուշութիւն վարել զայսպիսի ոճ։

Երեք՝ յորժամ արմատ բային ի ձեռն այլոյ իրիք բառի զօրութիւն դնէ. որ, *Յու եթէ հոգւոյն աշակերտքս զայսոսիկ ախտիցս, ղմեր արդեօք կարասցուք աշատել յայսպիսի ախտից ‖ . ոսպէ. յակ. 8. Յորդ։ Այս արմատ բային ախտիցս, որ է բառս ախտ՝ եդեալ է զօրութիւն ի ձեռն բառիդ պոյտոսին. և նոսաւ լեալ է խնդիր նոր։ ոսպէ ասէր. զայսոսիկ ախտս ախտանամբ, այ այսոքիւք ախտիւք։ Ասա այսմ է և ի տոսին։

*Որչ զնոյնս պարտ էր չարչարել քեզ ‖ . այ այնոքիւք չարչարանօք չարչարել . ղու. 24։ 26։

*Յու ի վէր այսոցիկ այլ ինն ահագինս անդրանամ ‖ . այ այլ

քեմ

լեան ահագին անմտութեանդ. առիթ. յոյն. 7. յոյթ*
*Այս, որ այսմ ցանկայ, յորժամ՝ ի Տայրս ամ՝ մեծու-
թեն հասանիմ՝ զսիրապետին գեղեցկանոյ ։ այն տիրապետ
զուարճանալ զուարճանոյ. լամբ. առաջ. 118։

Ա յլ առա դիտելի է, զի և կրօնաւորական բայս պահանջին
ներբեանն առնու զինդիրն բնութեամբ՝ ի հայցական հո-
լովն. այր, * Խոկ զպատուղ աղօթից յամէ ժամէ պահան-
ջիմ յոյ ։ խոսրով. ոմն թէ ասէր, պահանջիմք յայ՝ յամէ
ժամ տալ զպատուղ աղօթից։
*Որ յանձնապատիւք քննչութենէն յանդգնեցան, այնպիսի վը-
րիժս պահանջեցան. քանիս ապա բիւրապատիկ վրիժս
պահանջին՝ որ՝ի նոյն քահանայութենէն։ առաք. յոան. 2։
*Ո վրիժնդիր ժողովրդեան պահանջին ազգաս ։ պիտոյից։
*Վրիժառնասցէ յոյժ է պահանջել համարս այնմիկ՝ ո-
րոյ ամենայնիւքն յայտնիք են։ այն նախադասելի է դրդ-
ժոխք՝ քան համարապահանջ լինել յայնմանէ՝ որում
ամենքն յայտնի են. յովհաննես խոսր. է։
Ըստ այսմ պատահի երբեմն և՝ ի բայսգ՝ աղաչեմ, կրա-
նամ և խոստիմ. այր, * Հանգիր և զայն՝ ի պօղոսէ ա-
ղաչեմ ։ այն՝ ի սոյն աղաչելոյ. խոսրով. յոաննէ։
*Ի սաղմոսարանին հրամայեն (վերին հրեշտակը) զդրանին
՝ի վեր համբարձումն ։ այն հրամայեին՝ ի համբառնալ
՝ի վեր զդրունս. ընդդէմ՝ ի՝ ներքոյ հրեշտ։
*Ո այս օրինակ պարտաւանայ ծաղրս ամ ուստեք յան-
այնոյ բանից խոստիմ ։ այն յայս օրինակ պարտաւա-
նայ խոստանալ. եփես. ա. 25։ Ա յլ պարտ է զգու-
շանալ յայսպիսի ոճոյ։
Գ նեաւել է և այս, զի բայքս՝ Վնամ, երկնամ, ընդունամ և ուղեւո-
ղեմ, ի յարկէն՝ ի բառադ՝ ճանապարհ, ուղի, պղպոյտ, ևն,
եթէպետև պահանջեն առնուլ զինս՝ ի նախադրեալ տրա-
կանն, բայց բազմ անգամ և առնուն՝ ի հայցականն.
այր, * Ընդ նախանձ և զօրաւոր՝ զառաքինութենն գնան ճանա-
պարհ ։ վեղակ ասելոյ, ընդ ճանապարհ առաքինութեան. խոսրով.
*Ընդ անօրէնն և անզգամ գնայ զճանապարհս թիւրսս ։
վեղակ ասելոյ, ի՝ ճանապարհս. ոսոկ. 6. 12։
*Գոյ և տրտմութիւն երկնային զերկայնութիւն ճշմրհին ։ վեղակ
ասելոյ, յերկայնութիւնն ճշմրհին. եղիշէ. ը։
*Ընդ ես երկնամ զհայրենի ճանապարհն ։ վեղակ ասելոյ՝
ընդ հայրենի ճանապարհն. պատմ. ոսկ*.

*Ել

*Ոչ տան քո ոչ ընկեր զառաքինութիւն ուղէն ։ քո է առաքինութիւն ուղէն ։ յոմն ։ առակ ։ 143։

*Պեծառ հոգեւարձութիւն ընկեցուցած զառաւելս կենցաղոյս ։ քո է առաւել կենցաղոյս ։ խոսքով։

*Վնասատուկ տրնուէ ուղեւորէն զանխարձ պղտութեան ։ քո է անխարձ պղտութեան ։ յովհաննէս ։

*Ոտք իմ ընկենայինն ուղեւորին հանապազ ։ քո յերկնային ձեռն ուղեւորին ։ ճառընտ։

Ընդունական բայ անխոնարհ։

Ի վախճան լինգրառութե հետզհետէ բայից դիտելի է, զի բղխէ ի սոյն առանց պահանջման խնդրոյ վարից. ածի են բայքս, ածոյանամ. ածիւրիմ. այանուտ. անամոթիմ. անհամիմ. անհամանամ. առանցիմ. առապարիմ. առկայծիմ. առանձնամ. բթիմ, կամ բթանամ. գաղտնանամ. դիմեհարիմ. գլանամ. գլծիմ. գօսանամ. դաշտանամ. եղկանամ. երախայրանամ. երաշտանամ. զառամանամ. թմրծուիմ. ժանգիմ. լաւանամ. լեռնանամ. լուսազգենուտ. խայծիմ. խեղուիմ. խլխայլիմ. խմորիմ. խոհեմանամ. խոպանանամ. խուճապիմ. խօթանամ. ծառանամ. ծերանամ. ծերատանամ. կայծակիմ. կանաչիմ. կարկաչիմ. կարճամտիմ. հաւանամ. հինանամ. հոշտանամ. հորդանամ. հեզանամ. հիգանամ. հնանամ. ձորձիմ. ղօղանջիմ. ճաղատանամ. ճայթիմ. ճռնչիմ. մանկանամ. մռնգիմ. յաւակնիմ. նիւթանամ. շահչիմ. շառաչիմ. շնկիմ. չարագնիմ. պաղիմ. պարթևանամ. պարսկանամ. ջահանամ. սալանամ. սեպհանամ. սղիմ. սորկանամ. վայրագանամ. վատասրտիմ. վիմանամ. վշտապանամ. տարաժամիմ. տեւիմ. բաթուննանամ. ցաւագնիմ. ցօղանամ. փայլակնանամ. փսաքարիմ. փսռնչիմ. քաջահնչիմ. օթաղնամ ։ Եւ այլ ևս բազք։

Օրինակ։

*Ա՛ւ զի գնայիցեցուցիչ բնութիւն աղբեն ՚ի թաց եդաք, և անհաչեցոյ, նորին ալագաւ իսիան եղաք՝ և այսոր կատականաց ամ աշխարհի ։ ոսփ. յակ. 8. յոյր ։

*Սուրբք սպանողացն Բաբելոն, և նոցա պարանոցքն ոչ ձանձ-

Ձանձրացան ‖ . Եղիշէ վ ք ո . գ լ . գ ։

* Երկրաձ ի նքս լ ո ւ ա ծ ե ց ո ւ ն ‖ . խ ո ր ե ն . ՚ի Ճ ա ռ ա ն կ ո ր ծ ա ն ի ։
* Ի ն ո ր ո գ ի (ա ռ ծ) , զի ոչ հ ա ռ ա ծ ո յ ։ ոչ մ ա ն ի ա ծ ո յ , զի ոչ ծ ե ր ա ն ո յ ‖ . Եղիշէ վ ք ո . գ լ . ե ։
* Իր ոչն մ ո լ ե գ ն ե ն , ՚ի վ ե ր ա յ յ ա ռ ն ե ն ն ո ր ա , և գ ա տ ա պ ա ր տ ա ն ե ն՝ Թէ մ ո լ ե գ ն ո ս ‖ . լ ա մ բ . ա ա ղ . 76 ։
* Ա ա ղ Թ ա ղ ո ւ ն , ո ր Թ ա ռ ա ն կ ՚ի բ ո ւ ն ո յ լ ո ւ ս ի , ն ո յ ն ի ն ձ և ա ր ք ա ռ ա ր կ ա ն ո յ՝ յ ո ր ժ ի ճ օ տ ր ն ո յ յ ի ւ ր ս ի մ ե ռ ո ւ ց ‖ . ա ա ռ . 27 ։
* Կ ա ռ ա վ ե լ ե ա ց ի ք ե ն պ ե տ ր ո ս և ա ն դ ր ե ա ս . և ա ն դ ի ն վ ա ղ վ ա ղ ա կ ի պ ա ր ո ւ հ ա ն ա յ ն և պ ա ր ե ւ հ ա ն ո յ ն ‖ . հ ո վ . ք ե . 13 ։

Ա յ ս պ ի ս ի ք բ ա զ ք Թ է կ ե տ ը ե ւ ի ն ք ե ա ն ո չ պ ա հ ա ն ջ ն ե ն զ ի ս ի ն ք գ ի ր , բ ա յ ց ե ր ք ե մ ն ը ե ւ պ ա տ ճ ա ռ ի զ ի ս ե ղ ծ ո ւ ա ծ ո ց՝ կ ա մ ք ս ա յ լ ի ն չ ն շ ա ն ա կ ո ւ թ ի ե ւ վ ա ր ե ա լ , կ ա ր ե ն ա ռ ն ո ւ լ զ պ ա տ ճ ա ռ ն խ ն դ ի ր ս ։ գ ր ։ * Ա ռ ղ ա մ օ ղ ի ա ց ա ր ա ռ ա ւ ե ա ն ‖ . է ր է մ . 3 . 3 ։
* Ա ա տ ե ա ր ա ց ե ր ք ե ր ե ն ե ց ո ւ ժ յ ո ւ մ ա ռ ք ի ն ո ւ ե ց ի ‖ . լ ա մ բ . ա ա ղ ։
* Կ ի ս ա յ ք ա ռ ց ո ւ ր ք գ ի ն ի ք և գ ի ն ե կ ո ր ն ե ա ց ո ւ ա ծ ք ‖ . ե ս . 56 ։
* Ա ե ռ ա ց ե ա լ ք է ն ա մ ք ա ր շ ա ւ ո ւ Թ ի ք ‖ . գ ե ո ր գ . ե ա ղ . 29 ։
* Կ Ի Թ ե ո ր ո գ ա յ Թ մ ա հ ո ւ ճ ա ր ո ւ ն ի յ ե ր ի ւ ն է , հ ա զ ի ւ զ ք ե դ է մ ն հ ա մ ք ա ռ ն ա յ ց է ‖ . ն ա ր ե կ ա ց ի ց ՚ի ք ա ռ ն . Շ ։
* Ի ե ր ա ն ո ր ա ո ւ լ ա ց ե ւ ք ե ի ր ե զ ի ւ ր ‖ . յ ո ւ ք . 41 . 15 ։
* Կ ե ր գ ա ր և ա յ դ յ ա յ տ ն ի ք զ հ ի մ ա ն դ ո ւ Թ ի ք ք ր ի ս տ . զ ի ե Թ է ո չ է ի ր ը հ ի մ ա ն դ՝ ո չ ց ա ռ ա փ ե ն ի ր ը ե ւ բ ա ն ա ն ‖ . վ ա ր ք ա ռ . ք ։

Ա ղ ո ւ ս ի չ է զ ո ր ք ա կ ա ն բ ա յ ց և ա ս Թ է կ ե տ ո ւ ե ւ ք ա ռ ն պ ա հ ա ն ջ ն ե ն զ ի ս ի ն ք ը , բ ա յ ց ե ր ք ե մ ն ն ե ր գ ո ր ծ ո ւ Թ ի ք ո չ ա ռ ն ո ւ ն զ ա յ ն , ա յ լ զ ո ր ո ւ Թ ի ա յ ն ։ գ ր ։ * Ա ր ք ա ն զ գ ա լ ի կ ի ր ը ա ձ ե , ի մ ա ն ա լ ն ի պ ա կ ա ս ե ‖ . լ ա մ բ . ա ա ղ . 118 ։
* Ա ՚ի ո ր հ ա յ ա ր ա տ ա ց ա ւ , խ ո ն ա ր հ ե ց ա ւ ‖ . Տ ճ ք . ե ։
* Ա ր ա գ ե ն ի ն բ ժ ի շ կ ի ք ն ի մ ա ս տ ո ւ ն ո ւ ք ‖ . լ ա մ բ . ա ա ղ ե ն ։
* Ա յ ց ա ս տ ե ն , զ ի ա ն դ ճ ի ճ ա ղ ե ա ց ի ս ‖ . վ ա ր ք ա ռ . ք ։
* Ա ՚ն վ ի ր ե կ ե ց ա յ , ե ւ օ տ ա ր ա ց ա յ . ե ւ ն ի կ ի մ ա ր ե ց ա յ , պ ա ր տ ե ց ա յ և խ ո տ ա ն գ տ ա յ ‖ . ն ա ր ե կ ։ ի ե ։
* Ջ ա ն ա մ , և ո չ ի ն չ օ գ ո ւ ի մ . ա ն դ ի մ , և ո չ հ ա տ ա ն ե մ . փ ո ւ Թ ա մ , և ո չ ժ ա մ ա ն ե մ ‖ . Ն ո ն ն ն . ի ե ։
* Ո Վ ո ք զ ա զ ր ա ց ա ւ , և ո չ ա մ ա չ ե ց ա յ . ո Վ ո ք զ ա ր շ ե ց ա ւ , և ո չ պ ա տ կ ա ռ ե ց ա յ . ո Վ ո ք ս կ ե ա լ ե ց ա յ , և ո չ ա պ ա շ ա ւ ե ց ա յ ։ ։ ։ ո Վ ո ք զ կ ա յ Թ ա կ ի զ ե ց ա յ , և ո չ ա տ ր ջ ա ց ա ւ ‖ . Ն ո ն ն . ի ե ։

ԿԱՂՈՒԽ ԻԸ.

Յաղագս խնդրատուութեանն Աստուծոյ քոյնց.

Զայն խնդրատուութեանն Աստուծոյ քոյնց. զոր ասէ Տէր մեզ ի սուրբ աւետարանին. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր խնդրիցէք յԱստուծոյ՝ հաւատացէք թէ առիք, եւ եղիցի ձեզ։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր կապիցէք ի վերայ երկրի՝ կապեալ եղիցի յերկինս. եւ զոր արձակիցէք ի վերայ երկրի՝ արձակեալ եղիցի յերկինս։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ երկինք եւ երկիր անցանիցեն, բայց իմ բանք ոչ անցանիցեն։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն մեղք եւ հայհոյութիւնք որ հայհոյիցեն մարդիկ՝ թողցին նոցա. բայց որ հայհոյիցէ զՍուրբ Հոգին՝ ոչ ունի թողութիւն յաւիտեան։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր խնդրիցէք յԱստուծոյ՝ հաւատացէք թէ առիք, եւ եղիցի ձեզ։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր կապիցէք ի վերայ երկրի՝ կապեալ եղիցի յերկինս. եւ զոր արձակիցէք ի վերայ երկրի՝ արձակեալ եղիցի յերկինս։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ երկինք եւ երկիր անցանիցեն, բայց իմ բանք ոչ անցանիցեն։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն մեղք եւ հայհոյութիւնք որ հայհոյիցեն մարդիկ՝ թողցին նոցա. բայց որ հայհոյիցէ զՍուրբ Հոգին՝ ոչ ունի թողութիւն յաւիտեան։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր խնդրիցէք յԱստուծոյ՝ հաւատացէք թէ առիք, եւ եղիցի ձեզ։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր կապիցէք ի վերայ երկրի՝ կապեալ եղիցի յերկինս. եւ զոր արձակիցէք ի վերայ երկրի՝ արձակեալ եղիցի յերկինս։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ երկինք եւ երկիր անցանիցեն, բայց իմ բանք ոչ անցանիցեն։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն մեղք եւ հայհոյութիւնք որ հայհոյիցեն մարդիկ՝ թողցին նոցա. բայց որ հայհոյիցէ զՍուրբ Հոգին՝ ոչ ունի թողութիւն յաւիտեան։

*Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր խնդրիցէք յԱստուծոյ՝ հաւատացէք թէ առիք, եւ եղիցի ձեզ։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր կապիցէք ի վերայ երկրի՝ կապեալ եղիցի յերկինս. եւ զոր արձակիցէք ի վերայ երկրի՝ արձակեալ եղիցի յերկինս։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ երկինք եւ երկիր անցանիցեն, բայց իմ բանք ոչ անցանիցեն։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն մեղք եւ հայհոյութիւնք որ հայհոյիցեն մարդիկ՝ թողցին նոցա. բայց որ հայհոյիցէ զՍուրբ Հոգին՝ ոչ ունի թողութիւն յաւիտեան։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր խնդրիցէք յԱստուծոյ՝ հաւատացէք թէ առիք, եւ եղիցի ձեզ։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն ինչ զոր կապիցէք ի վերայ երկրի՝ կապեալ եղիցի յերկինս. եւ զոր արձակիցէք ի վերայ երկրի՝ արձակեալ եղիցի յերկինս։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ երկինք եւ երկիր անցանիցեն, բայց իմ բանք ոչ անցանիցեն։ Եւ զայն ասէ Տէր մեզ. Ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ամենայն մեղք եւ հայհոյութիւնք որ հայհոյիցեն մարդիկ՝ թողցին նոցա. բայց որ հայհոյիցէ զՍուրբ Հոգին՝ ոչ ունի թողութիւն յաւիտեան։

*Այս առաջնորդ այնորիկ ըմբռնի է՝ որոց սիրտն մաքուր
է և ազատ ի յաշխատ մեղաց ‖ Նոյնն. ա. յովհ. 6.
*Ձշմարիտ ծառայից այդ ոչ է օրէն գլխադարձ լինել
երկրաւոր իշխանաց ‖ Կոկնդի վեպ. գլ. ը.
*Խաղաւմ ժամանակք են մեր, զի յայնչ է մեղ պահպանել
նուիրեալ բանտիսն ‖ Ի նոյնն.

Ա յսպիսի բայք երբեմն առանց խնդրոյ դնին. ար,
*Պարտ է մեծաւ զգուշութիւն այսմիսի տանել հոգի.
յովհ. խոսփ. ծգ. Ասր բայս պարտ է առանց խնդրոյ դնի.
իսկ անեղեալ բայս՝ հոգ պահել այսմիսի մեծաւ զգուշութ
է անուն բայի ‖ Ընտ այսմ է և՛ ի սոսկն.
*Ոչ զիրենէ արդեօք պարտ է յառակիս ուսանել ‖ Ղկն. ծգ. 6.
*Խրթի է ուսուցանել ... յորժամ նախ ինքն առնիցէ
զոր ինչ այլոց ուսուցանել ‖ Վարդ հարց. գլ. ը.
*Ընդդէմ է պարծել յիմասաս մարմնով ‖ Նարեկ. խը.
*Օ որ սակաւուք թուրեալ ոչ է անպատշաճ ‖ Լամբ. պարն.
*Ընդ-ելմուխ էր զայս հրամանս առհմանել ‖ Նոյնն. ճիեղ.

Գ Լ Ո Ւ Խ · Իգ ·

Յաղագս ընդդատաստանին և յոչին բայից.

Եական բայք հատարակօրէն առնուն զխնդիրս յուղղական հոլովին. ար, *Ոչ յդինի փշաքաղ՝ փշալից եղիս ‖ Ծնընդ. ե. Ասր փշոյին է ուղղական խնդիր եական բայիս եղիս. իսկ այնպէս փշաքաղ՝ է անուն բայի ‖ Ընտ այսմ է տեսանել և՛ ի սոսկն.

*Ահա եմ որթն ձշմարիտ, և հայր իմ մշակ է ‖ յովհ. ժե. 1.
*Յորժամ պտղաւորեսցէ նոքա ծառ, տեսանեն յայնժամ գեղեցիկ եւ
այսպէս և գործ իւր բանիւ վայելուչ է ‖ Վարդ հարց. ծի.
*Պատարագն՝ հաշտութիւն նուիրէր է ‖ Լամբրոն. պատ.
*Խարդ մարդկան հակառակասէր է ‖ Նոյնն. ապաշ.
*Ի մեռանալն ուսանիմք յայտ է, թէ սկիզբն մերոյ անկ
մանն ամբարտաւանութեն եղեալ ‖ Ներսես. ծիբ. 13.
*Ասէ պատմութիւն Ձշմարիտ առանց ժամանակագրու
թեան ‖ Խոսրով. ը. 79.

Այլ աստ զայրս է նկատել, զի եթէ եական բայիք ի
ցեն յոգնակի, ուղղական խնդիրն բազմանայ
զնի եզակի. ար, *Ոտք նո՛ց սղ երկրի ‖ Ծսփ. 5. 13.

*Կերե

*Ընդ՝ օրք սկրանն զշնչմարտութիւն՝ քաւութիւն են ապագոյիկ հաւատացելոյ։ ընդհակառակ՝ ի ներողութիւն։

*Ոչ ապաստանիլ ունին ամ՝ խորհրդոց՝ հետք։ իմէ ե. 4։

*Ծն հանապազ պահք օգնական եղիցի այնոցիկ՝ որք պահեցին արգութիւն։ ծնդ. ճառ. գ։

*Ողոց և առաջնորդութիւն՝ հայելովն դասակարգութիւք ուղիղոյ ընկերի։ գրիգոր նիւս։

*Տամ՝ երէ հոգւոյն սէր, արդ զոհութիւն դիւաց ընկերի։ եղիշէ վրդ. գլ. ք։

Այլ երբեմն ևս դնին յոգնակի. այր, *Պահք ունին գրողացն բազմապատիկ են։ վարք հայոց. գլ. ք։

*Ոնարհ՝ որդիք բարձրելոյն են։ ծնդ. ճառ. ը։

*Վեմեանց հաղորդակիցք լիցուք սիրով։ լմբ. պատ։

*Հազմահետ և բազմաշարիկ եղաք։ յովհ. խոսող. ք։

*Երանի թե խմաստունք՝ թէև երկիւղածք. այլ ոչ վայրագանք և լեզուապարք։ առակ. յակ. 8։

*Ոդիք էին առաքելական քաղցրութեանն, արդ աշխարհընդոք ընկերի մոլար խաբէութեանն. ուսուցիչք էին ճշմարտութեան. . . քարոզք էին արարչական զօրութեան . . . յանդիմանիչք էին սուտն, արգ և քան զսուտն ստացիչք էին։ եղիշէ. ք։

Ա յսպիսի ուղղական խնդիրք՝ ուրեք ուրեք դնին ևս և Վ՝ի նախադրեալ տրականն. այր, *Այս եղէց ձեզ՝ ի հայր, և դուք եղիջիք ինձ յաւետեան և՝ ի գաւետիս։ վեմ ասէ՝ ես եղէց ձեզ հայր. և դուք եղիջիք ինձ ուսանելք և գաւետիք։ իոր. 6, 18։ Նաս այսմ է և՝ ի սոսին։

*Ընձեռ կարասցի կռուել ընդ ես, և հարիանալ դիս, եղիցի՛ ձեզ՝ ի ծառայս. ապա թէ ես յաղթեցից և հարից զնա, եղիջիք դուք ձեզ՝ ի ծառայս։ ա. նախ. 17. 9։

*Զեռք կանանց ողորմածաց եփեցին զմանկունս իւրեանց. և եղեն նոցա՝ ի կերակուր։ ողբ. 4. 10։

*Ընդ տանն իւր՝ ի այն՝ ի տանջանս անիրաւուն։ եղէ. 44։

*Ընդկեն այս աշ պարգեւք շնորհաց՝ խոստովանելոյս՝ ի պաշտպանութիւն, ի քժշկութիւն և՝ ի քաւութիւն։ նար. ղ։

*Ընդկեն ամենայն գիծ ազբիւրք՝ ի դիւբինս, և առապարքն՝ ի գաշտս։ եսա. 40. 4։

Պ էտեր ես, ըղ էական բայք յորժամ յարին յայնպիսի անուանս՝ որք ունին ընդանակութիւն ժամանակաց, շափուց և գնոց, առնուն զնոսին խնդիրք՝ ի սեռական

հա-

հոլովին. պր, *Լցղ էր ամաց վեց հարիւրոց, և ջրհեղեղ ջուրցն եղև՝ ի վերայ երկրի՝ ։ Ծննդոց. 7. 6։

*Ի ժամանակի՝ իբրև զայս աւետիս քնքալաւ աքրտհամ, ուխտառնև հինգ ամաց էր նա ։ Ծնէ. Ը։

*Լր նա էր ամաց վեշտասանից ։ Ը. Կոփ. 14. 21։

*Լր էր լայնութիւն նր երկն կանգնոց ։ ՚ի վարս նիկողի.

*Ակոյն բարձրութիւն էր երկուտասան կանգնոց, և միւսոյն՝ կանգնոց երկուց ։ ՚ի պատմութիւն աղէտոնդրէի։

*Վեհութիւն չորեքհարիւր սաժեր արծաթոյ է ։ Ծնն. 23. 15։

Ա յսպիսի սեռական հոլովք անուանց ժամկաց երբեմն *յառքական քան զայս և յայլսին՝ իբր պատուհական խնդիր նց. այլ այս՝ ի տակաւն. պր, *Լր վախճանեցաւ յոմն ակի ամաց հարիւրևտասանից ։ Ծնն. 50. 25։

*Մանուէլն սամուել երիք ամաց ընծայեցաւ այ՝ ի խոսանն վկայութիւն ։ յայտնա՛. օգոստ. Է։

*Լր սողոմոն նոցա յաթոռ դաւթի հօր իւրոյ ամաց երկուտասանից ։ Է. Կոփ. 2. 12։

*Լր ջի մի պակասեսցի այն տապնոպին՝ բազում ժամանակաց մնելոյ ։ ԽՓսա. ՃԷ. 18։

Զ խաելի և ևս, ըն անուանիք չափուց և կշռոց յայլ հողմս ևս լինին խնդիր էական բայից.

Երբեմն յուղականն. պր, *Լր երկայնութիւն նր (էր) իննսուն կանգուն ։ Եզեկ. 41. 12։

*Լր էր չափ երկայնութիւն նր երկուտասան ու տասը կնգս. և լայնութիւն նր և բարձրութիւն միատափ ։ յայտ. 21. 16։

*Քսան դանիկ չոգէ երկդրամեանն ։ գնտ. 27. 25։

*Լր կշիռ դրահից նորա՝ (էր) հինգ հազար սիկղպղնձոյ և երկաթոյ ։ ա. Կոփ. 17. 5.

Երբեմն և ա յս զգականն և ՚ի տրականն միանգամայն. պր, *Լր դրան սրահին վերագոյնք (եչքին) քսան կանգուն ՚ի բարձրութիւն ։ Եզեկ. 27. 16։

*Լր եղև (չափն) քան չափոյ դրանն, որ հայէր ընդ արեւելս, ինսուն կանգուն յերկայնութիւն, և քսանև հինգ կանգուն ՚ի լայնութիւն ։ Եզեկ. 40. 21։

*Լր որք նց (էին) յերկայնութիւն ՚ի կանգուն ։ ՚Ի նոյն. 41. 13։

*Երկնից պատուհանք նոսրերաց քանև հինգ հազար յերկայնութիւն. և տասն հազար ՚ի լայնութիւն ։ ՚ի նոյն. 48. 8։

Լսակ երբեմն ՚ի բացատականն. պր, *՚Ի քառասուն կանգնոյ էր տունն ։ Ք. Կոփ. 6. 17։

*Լրբ-

*Երկայնութիւն մերոյ փեղկի ընդդէմ յերեսուն հանդնոյ, և լայնութիւն մերոյ փեղկի՝ ի չորից կանդնոց ‖ եզեկ. 26. 8.
*Ի քառանկիւնոյ սկիզբն եղիցի ձեզ ճաւսս մի ‖ եզեկ. 45. 12.
*Ես տեգ նոր (եր) ի ոտ սկիզբն երկաթոյ ‖ ա. թագ. 17. 7.
Երբեմն եւս՝ ի գործիականն, յոր նոյն եթէ զօրութիւն ցեղ բայն. տե՛ր, *Ես Թանձրուն ի ծովուն Թգաւ ‖ ը. մն. 4.
*Կանգնեա և կիսով յերկայնութիւն ի, և կանգնեա և կիսով՝ ի լայնութիւն, և կանգնեա և կիսով՝ ի բարձրութիւն ‖ եզեկ. 40.
*Ել վայրապար դնել զգաւմ ձայնիցն՝ երկայնութիւն հարիւր վաթսուն ասպարիզաւ լիցի ‖ ներսես. խե. 13.

Ասկ մի այլոց լանդրոց հականն բայիդ ոչ է հնար որոշակի կանոն դնել, զի ըստ պահանջմանն բանին և ըստ զօրութեանն առնուն՝ յորս յարին, առնուն զինդեր՝ ի զաւազան հոլովի՝ բազում անգամ երբ երկդականս.

Երբեմն առնուն պարզապէս զառաւական. տե՛ր, *Ես՝ ի վերին խմաստութենն էր ‖ ներսես. յոհաննէ. Ասր սեռական հոլովս վերին խոտոռելոյն՝ է խնդիր բայիս էր, իսկ դերանունդ ես՝ անուն բայի՝ Ես ստ այամ է առանել և՝ ի յաջորդ օրինակսդ.
*Ընդ մեզ կատարեալս ընդեմ բնութեդ ոմն մարդ. զի նորին բնութեն է քննելն, որում գայրանասս ‖ ոսոփ. յակ. 4. յորդ.
*Ընդունելին է այդ ախտ, և ոչ՝ ի ձշմարիտ լուսոյն հոգւոյ ‖ ընծայել. ի Լուսաղենս.
*Իմ է խորհուրդ և զգուշութիւն. և իմ է հանճար և զօրութիւն ‖ ոսոփ. 8. 14. յեհու՛.

Երբեմն առնուն զվերջնահոլով տրականն. տե՛ր, *Սրբութիւն սրտին հաբելի եղիս նմա աղօթք ‖ ծնէ. ը. Ասր տրական հոլովս նմա՝ է երկրորդական խնդիր բայիս եղիս. իսկ աղօթին է ուղղական խնդիր՝ Ես այս այամ է և՝ ի սոսկին.
*Ընդ էր քեզ արարածն, որ արարեալն էր՝ ի ներքոյ արեգականն ‖ ժողով. 2. 17. ի յեհոափերս.
*Տէր ինքնին եղիցի մեղ յոյս մշտնջենական ‖ յովհ. խոսով. ե.
*Ոչ ոչ վայրապար ընտրեաց բանն (զառաքեալն), այլ զի նախանձաւոր օրինակ լինիցին վերակացուաց և վարդապետաց ‖ ոսոփ. ա. պետ. 1. յորդ.
Երբեմն զնախդրեալ տրական. տե՛ր, * Բազմապատիկ են առ այս սքան բանք ‖ ներսես. ձե. 9. Ասր նախդրեալ տրական հոլովդ առ այս՝ է երկդական խնդիր բայիս են. Ես այս այամ է առնանել և՝ ի սոսկին.
*Ի՝

*Լ Խնկին առաջաւոր ձեր ի հառնոյն մէյ ։ ընդդէմ ընդդէմ։
*Լ Ընդեռաց սրտիւն զրան բարի՝ ըս մարդարէին, ի յոգուստ և ի շնորհս լինել լսողաց ։ ի նոյնն։
*Լ Առաւական է մի քաղաք յօրինակ գարձի ամ հեթանոսաց ։ անանիա վրդ։

Երբեմն զգացառական. պր, * Վանդի ի մարմնոյն քան էմ մեր, և անդամք յանդամոց նը ։ ծնդ. ը։
Ուր բացառական հոլովքն ի մարմնոյն և չանպատոյ են երկրորդական խնդիրք բայիս էմ ։ Նստ այսմ է և ի սոսկն։
*Լ Ախաբդութիւն ի սատանայէ է ։ ընդհանր. ընդհանր։
*Լ Պարծանց սիրելոյն յագահուէ մարդկէն եղեալ ։ եղիսե. ը։
*Լ Եւս այն իմաստութիւն է, ձանաչել զինէ յումէ է շնորհն ։ իմաստ. 8. 21։

Երբեմն զպատճառական. ի որ ուրեմն պատճառական ուռանս ինչ, որք զպատճառական խնդիրս պահանջեն. պր, * Որ ուրասցի զնս առաջի մարդկան, յուրացաստ է ինչ և ես զնմանէ առաջի հօր իմոյ՝ որ յերկինս է ։ եղիշ. փ. Որ պատճառական հոլովս զնմանէ՝ ե խնդիրս բնութ բայիս եղէց՝ ըս յարելոյ նը ի բառդ յոտրատաս։ Նստ այսմ է տեսանել և ի յայծորդ օրինակաց ։
*Լ Մրատատան եղեն զժողովրդենէն ։ ա. Մակ. 7. 6։
*Լ Օրսմէ ոչնչ ինոյ էր պետրոսի ։ ընդհ. ընդհանր ։
*Լ Հաւասիկ բանըս նմ ի կարգի զնէմարիտ օծելոյն է ։ առքս. յովհ. 4։

Երբեմն դդորձիական. պր, * Զոր եղեալն գործ զոր արգարութիւն ես խաղաղութիւն ։ եսայ. 32. 17. Որ գործիական հոլովս խաղաղութիւն՝ ե խնդիրս բայիս եղեալն։ Նստ այսմ է տեսանել և ի սոսկն։
*Լ Զոր եղեալ Հանդիսատ ձեր պատուհասով ։ եսայ. 11. 10։
*Լ Զոր մեսցեաքն ի նոյնէ Թուխալ եղեալն ։ ի նոյն. 10. 19։
*Լ Ընդրատութիւն էին խորհուրդք նմ ։ սաղ. 118. 118։

Երբեմն զպատճառական. պր, * Խաղաղ մանկան էր զնուած ։ ոսի. է. 17. Որ պատճառական հոլովս զնուած՝ ե խնդիրս բայիս էր։ Նստ այսմ է և ի սոսկն։
*Լ Օրացն՝ որ զնէ բեաւ էին՝ եւս պատրաստ ։ ափեսեան։
*Լ Ընկանիցիս գու, և ամէնին՝ որ դքեզ նչեն ։ եղէկ. 39. 4։
*Լ Ի ձանապարհսդ այս վասնզ հիմանգուէ, որ զմեզ ե ։ յովհաննէս նաև։

Երբեմն զնդրդայական. պր, * Ասկաղ ի գայթակղու-

քէ են ոտք նոցա ։ ։ խոսրով ։ Այր ներգործական հո-
լով ’ի գործնականէ՝ և լինդիր բայիս են ։ Ըստ այսմ,
և տեսանել և ’ի յաջորդ օրինակսդ։

*Հայց ոգիք արդարոց ’ի ձեռն ինչ են ։։ իմաստ. 3. 1։
*Ինն բիւրք յաղթասուեր, և կամօք մեծատուն ։։ ընթ. ուաղ. 50։
*’Ի մեղ կեալն մեր՝ եթէ կամասցուք ։։ վրթ. հրց. ծա։
Ներքեւն նախադրութիւն . պր , *Ընդքն ընդ ապակա-
նութիւն են ։։ եղիշ. ը։ Այր ընդ ապականութիւնն և նա-
խադրութիւն լինդիր բայիս են ։ Ըստ այսմ և ’ի սոսին։
*Ել կարեն հօտք առանց հովուաց լինել ։։ խոր. գ. 42։
*Այս արարիչ ձեր՝ մարդ եղէ վասն ձեր ։։ շնորհ. ինդ։
*Այնչափ մեծամեծ ինչսդ ’ի սահմանսն ’ի միջ երկուց
անհաշտ թշնամեացն ։։ եղիշէ. է։

Գ Լ ՈՒ Խ · ԻԴ ·

Գնեհեչ ինչ ’ի վէր ընդդէմ բայից։

Եան ինչ ինչ գիտեցիք ’ի վէր լինդիրդ բայից, ըստ
պատշաճ դասուցեալ կարգիդ։ Այժմ դարձեալ առա-
ձինն, առ ’ի տալ գնոցանէ ըստ ինչ տեղեկու-
թիւն։

Գնեհեչն է նախ, զի բայք բազում անգամ յորելով
յանուանական ինչ՝ երբեմն ի վարին ընդ նոսա , և առ-
նուն լինդիր հայոցդ ականն . այլ այնպիսի՝ որ ոչ սոսկ
բային համարի, և ոչ լոկ անուանին. այլ երկուցն միան-
գամայն. և այս՝ թէ ’ի ներգործականս, թէ ’ի չեզրաբա-
կանս, և թէ յհականս։

’Ի ներգործականս. պր , *Գնեհիս արկիւ կենցաղոյս սէ-
րոյ ։։ նար . ե։ Այր վերջաւորեալ տրականի հոլովիս սէրոյ
ինդնագոյն՝ և լինդիր գնեհի արկանելոյն։
*Զոր ինձ անդորր ’ի մեղացս աշխատութեց ։։ նար. ճ։
Այր բազատականի հոլովի՝ ’ի չաշխատութենէ ծեղոյս՝ և լինդիր
պիր անդորր առնելոյն։

Ի չեզրաբակսնս. պր , *Ներատեաց զաստի կենացս զմեզ ինչ
’ի բաց ընկենուլ , և անտի կենացն միայն պատկա-
կել ։։ կիպար. ծբ. 32։ Այր վերջաւորեալ տրականի հոլովիս
անուն ինդնագոյն՝ և լինդիր պարկաս կալոյն։
*Զի ժողովուրդք յոգւոյ ելանիցին ’ի լինդիր հայի ։։

ոգի

աղբ. I. II. Ուր նախդրիւ տրականն հոլովս ՚ի կնոջէ հայցէ ՚ի խնդիր յոգեաց ելանելոյն։

Յհականս. գր. * Այլոյդ լեր հեզասիրտ առաժանաւորս տկարուսն ‖ . Նաև. ՚ի՞ Ուր վերջահոլով տրական հոլովս պաշտօնաւոր փոխանորդ՝ ՚ի խնդիր ելոյդ լինելոյն։ իսկ հեղուն ՚ի՞ն և երկրորդական խնդիր նորին։

* Օ՜ եր օրինակ ըմբշամարտ ոք՝ յիւր ձգնուխն վաստահեալ՝ պարծելոյն առաջի տեսողացն . . . Նմանապէս և ողորմութիւն ՚ի դատաստանի ‖ . տրգ. յաւ. 6։

Ուր նախդրիւք տրական հոլովս յիւր ձգնուխն՝ և ըմբշամարտ ելոյն։

Ահա ես այսպիսի խնդրատու եց կարես գտանել և զայլ օրինակս ՚ի տես. ՚ի գլ. ժ. էրես. 192. և 193։

Ընդեմն ևս բայք ինչ յարեալք ՚ի մակբայս, կամ ՚ի նախադրութիւս՝ իբր ու բայ վարելով ՚ի նս, ըստ պահանջելոյ նշանակութեանցն նոցա առնուն զխնդիրս հաղորդելոյն։

գր. * Հեռի են յայ՝ հեռացեալքն յերկիւղէ նորա ‖ . Նոյնպէս։ Ուր բացառական հոլովս յայ՝ և խնդիր հեռի լինելոյն։

* Ընդդէմ պարձանս պատերազմողաց, և վանեցին զիրքս նոցա ‖ . Ես. II. 3։ Ուր տրական հոլովս պատերազմողաց՝ և խնդիր ընդդէմ պատնեշելոյն։

* Ոչ հակառակ կայ իշխանութեան , այլ հրամանին հնազանդ կայ ‖ . Հռով. 13. 2։ Ուր տրական հոլովքս իշխանութեան և հրամանին այ՝ են խնդիր հակառակ կալոյն։

* Ընդ առաջ եղև նմ ժողովուրդն ‖ . յովհ. 12. 18։ Ուր տրական հոլովս նմա՝ և խնդիր ընդ առաջ լինելոյն։

* Ասա եղեն վիհք ‖ . Ղեւտ. 21. 1։ Ուր նախդրիւք տրական հոլովս վիհք՝ և խնդիր ծով լինելոյն։

Պահել և երկդ, զի յորժամ բազում բայք գան ՚ի միասին, խնդիրն մատագունէն հետևի. գր. * Նա՛ զնաև անձինք օրհնեն և գոհանան զմեզ զերծեալք ՚ի վտանգից ‖ . ՚ի՞նչ. ծէ. 12։ Ուր խնդիրք բային՝ ըստ պատմական հոլովդ զմեզ՝ նոքա՛ և ըստ բնութեանցն այնը բայի՝ որ ոմն է նոցա, այն ՚ի՝ բայս գոհանան. և ոչ այնը՝ որ հեռի ՚ի նմանէ, այն ՚ի՝ բայս օրհնեն ։ Նման այսմ և ՚ի սոսին։

* Այեցաւ և հառս զինքն լի տկարութիւն ‖ . եղիշէ. ՚ի՞ ։

* Խորհուրդ արարեալ . . . հարցին և քննեցին և ՚ի վերայ հասին մտացն անշարժութիւն ‖ . ՚ի նոյն։

* Ի՞ բերակացու առնել զանձն վճռութիւն . ըստ ուսանել

նել և դիտել և սպասաւորել ամենայն օրինացն քարոզութեանն ։ շնորհ. ընդհանր. առ եկեղեցասոս ։

*Ոչ դիմել բարւոյն զչարն՝ այլ զարդարել, և զորս ի նմանէ սերմանեալ գիտեղս առել և ի բաց դառնալ ։ ի նոյնն ։

*Ուսել և աշակերտել (զուկաս) ամենայնին ալօղոսի՝ ըստ նորին նմանութե՝ ի լաւագոյնսն յառաջել։ եփեսոս. յոասէբ։

Այլ երթեալ՝ այլ սակաւ ուրեք հեռագոյն բայլեալ հետևի խնդիրն ։ ոչ , *Ոչ ինձ գնացին գնա ։ղուկ. 23.26։

Ուր հայցական հոլովս գնա՝ ոչ է լեալ խնդիր այնր բայիւ՝ որ մատ է նմա , այլ է՝ գնացին։այլ՝ այնմ, որ հետևի է ի նմա նել , այլ է՝ առնել ։ ոչ եթէ առեր ։ առին գնա և գնացին ։

Ըստ այսմ է տեսանել և ի յաջորդ օրինակսդ։

*Օ՜ն տուրս հետացելոյն շրջիր ժողովիր ։ եղիշ ։ ե։

*Խոնձրացուցիջ՝ մի անխայեք՝ զբնբառ ձեր ։ լամբ ։ ա։

*Ընթացքդ անցանէր զգունդն ։ ասէ ։ ի տեառն ։ մա։ 15.25։

*Ոչն է՝ որում ես թագոյդ զպատառն և տաց ։ յովհ. 13.26։

*Ոչպա լեսուար երդմանդ սիմեանց հինգեալ տայեն ։ այլ հինգեալ զլեսուար երդմանդ՝ տայեն սիմեանց։յովհ.ն։

Պետրոս է ընդ, զի յորժամ բազում բառք նախադրեն լինին խնդիր բայի , նախադրեն դնի ի վերայ ընդրոց։ գր, *Ոչ այսպէս մահաշունչ հարաւահողմ խաչեաւ Քրիստոս զանձինս նոցա մատներ ի բանտ և ի կապանս և ի պատիժս մահու ։ յովհաննէս ն։

*Ոչ իրաւորել խոցեցաւ (մարդն)ի հոգս և ի ծուխս, յաշխատութիւնս և ի քրտունս ցաւոց ։ ագաթն ։

*Ոչ տեսանելիս և ղլսելիս և ղիւեղուն և զայմ անդամ խրատեցիջ ի բարիս շարժել , և ի չարիս անշարժ մնալ ։ շնորհ. ընդհանր. առ հոհաննէս ։

*Ոչնդ տեսանէր զերկիրն աւերեալ, ջնջն կինդանեաց, զևեառն սրբութեն, զօթևանս լուսոյ, զբուրաստանս ծաղկեալ երկնաւոր տնկոյն, զժողովս անդրանկացն, զպարս հրանուէիցն , և ։ խորէն ։ հաւիթ ։

*Ոչ խնաստուեիջ և զրաջուեիջ և զաթարի չիշատակիդ անփոյթ արարեալ (արտաւաղդ որդի տիգրանայ՝) ծառայ և տարուկ որովհետև լինելով՝ արդարև զաղքս մեծացուցանէր ։ խորէն ։ է։ 21։

*Պահեա՛ ի տեղւոջ հանգստեան մեռօրինակ այսր գաղտարման՝ չանեղուկ մտածութեց , ի մանուածոյ սխալուեց , ի մեծագոյն գայթակղուեց , ի վտորոգոյն

ման_

ցանառուեցաւ, ՚ի խաբէբայ շար ձանձրուեցաւ ։ նախ. պէտ.
* Ընդ ոսկերիչս և ընդ արծաթաձուլս հիւանդի ։ խտաւ. 15. 9
* Տիզդատ արքայ հայոց մեծաց՝ սա մեծամեծն և սա իշխանս և սա նախարարս և սա գործակալս և սա այլ մարդիկ, որ էր լման իշխանութեամբ՝ յաւուրսն և ՚ի շինս և ՚ի գիւղս և յագարակս . . . ողջոյն ։ ագաթ.

Լոկ երբեմն՝ այլ սակաւ ուրեք դնէր ՚ի վէր առաջնոյն միայն, ար, * Կամ խոսիմ զարդարութենէ և իրաւունս վերհուածէ ։ վրէկ ասելոյ. և խոսիմ զարդարութենէ և վրաւունս վերհուածէ. եսայ. 63. 1 ։ Կամ այսմ է տեսանել և ՚ի յայնմ օրինակի։

* Կու ետես զնուազարան և ամբոխ յոյժ ։ մատ. 9. 23։
* Ի մանկէ ունի զծնանելն և մնանելն ։ նահաշ. 18։
* Ի քէմ հնազանդութիւն և մտերմական ծանօթութիւն համարիս զնոսա ։ յովհ. կոն։
* Ի ձագաթէն ընդ հովիտս և վերբանեացուս խոսի ։ փսղ. լոս։
* Կու գիւթս և կախարդս և դևս հատուածս՝ զնոսա զնոսա առաղջացուցանել ։ ճառընտ։

Երբեմն ևս՝ այլ դուն ուրեք դնէր ՚ի վէր յետնոյն միայն, ար, * Կամ ցնա թագ և պատմուճան և գնաստանին գնէր ։ վրէկ ասելոյ, ետ ցնա գլխագ և պատմուճան և գնաստանին իւր ։ ա. մակ. 6. 15 ։ Կամ այսմ է և ՚ի սոսկն։
* Ընդեց ՚ի վէր քո վիշտս և գնեղութիւն սոսկոյն ։ գէներ. 10։
* Կամ անձնիշխանութիւն ամբծոյս երկուս դատաւորակս՝ այլ որդւոց, ապատնաւիս և դատաւիս ։ յաշմա. ը։
* Ընկեայքն . . . ոչ ունին տեղի ապաստանի՝ ոչ տաճար և ոչ գօրինացն մխիթարութիւն ։ անանիա վրէպ։
* Կատեկին քէմ սրծութ և ոսկի՝ գնկնս և գդարդս ։ եղիշէ։
* Կամ առաքելնմա հայոց և արմատ և ձկիթ և գմամ սկիտս ։ վարդ. հարց. ը։

Վ խտեալն է չորրորդ, գի եթէ խնդիրք բայիւն ևս ունիցի գնոնդիր՝ եդեալ նախ քան գինքն, և ՚ի զայլ ինչ բառ, նախադիմն հատարակիօրէն դնի ՚ի վէր նորին, քր ՚ի վէր խնդրոյ խնդրոյն . ար, * Չորսվայնէ մարդեանն գարդարեսցէ օձիւանն բեղ միր ։ յեզեկ. Այս տառ՝ գոր է նախդիր բառիս տաքնեն՝ եդեալ է ՚ի վէր խնդրոյնդ. քր ՚ի վէր բառիս չորսվայնէ՝ վէր նախադասեալ նմին քան զինքն բերէն։ Կամ այսմ է տեսանել և ՚ի սոսկն։

* Պարծեցուցանես ՚ի պայծառուել քումդ տեսանի գբև

պատն-

զանձայեալսն ։ ‖ ։ յո ոսկանձայեալսն բեւ ։ նաւ ։ պիւ ։

*Ոչ քանիւ միայն ունի պատ՝ ի յայծ խոստովանութիւն, այլ ոչ գործով , այնպիսւոյն հաւատոյ մեռեալ է ։ ‖ ։ յո որ քանիւ միայն ունի զխոստովանութիւն առ ած ես, այնպիսւոյն հաւատոյ մեռեալ է ։ շնորհալի ։ ընդհանր ։

*Ո՛վ՝ քոյդ լուծ՝ ի մեզ ի բերկութիւն և օծելութիւն գերաբնական նախաձեռկութիւնքդ ։ ‖ ։ յո նախաձեռկութիւնքդ զիրկութիւն , որ եղև ի մեզ ի քոյդ լուծ ։ նաւ ։ պիւ ։ ի՛ ։ պիւ ։ 8 ։

*Ընկալաք և մեք պատ՝ ի յայ հաստատեալ թագաւորութիւնդ դրաւորական հրամանն ։ ‖ ։ յո ընկալաք և մեք զդրաւորական հրամանն թագաւորութիւնդ հաստատեալ առ ի յայ ։ շնորհալի ։ ի նաւակնան ։

*Ընդ որոյ՝ օրինակ չարութիւնդ առնուն պատ՝ ի մեծամեծաց եղեալ պատուհասանացութիւնս ։ ‖ ։ յո ըստ պատուհասանացութիւնն եղեալս առ ի մեծամեծաց ։ շնորհալի ։ ընդհանր ։ առ եշխանս ։

*Ո՛վ՝ ի խնայելոյ պատ՝ զքեզ պարզամտութիւն իմոցս խորհրդոց ։ ‖ ։ յո խնայելոյ զիմոց խորհրդոցս պարզամտութիւն՝ որ առ քեզ ։ խրենացի ։ հայոց ։ ա ։ պրակ ։ 5 ։

*Տարածեալ զանձն իմ առ ածն՝ ի՛ մահ դէմ մանն ցանելոյ կենսպարարն ։ ‖ ։ յո ցանելոյ զնեռսպարարն դէմ մանն ի՛ մահ ։ նարեկացի ։ ի՛ բանն ։ լէ ։

*Ո՛ղորմ՝ ոչ պատ յողորմեցեալ են , այլ՝ պիւր ախտիւք հիւանդացեալս ասիցէ ։ ‖ ։ յո ողորմեցեալ զիւր ախտիւք ։ շնորհալի ։ ի նաւակնան ։

*Ո՛չ՝ ոչ զի՝ պատ յո նախայօժար կամաց առեցուք դհոգեւոր խաղաղութիւն՝ զրկեաց ածն և ի մարմնով ցնորելոյն ։ ‖ ։ յո յոնելոյն զնոյն մարմնով ։ նաւ ։ ասէն ։

*Աւետացոյց յառաւոյ զՔրիստոս ի մեղս վարեալ լոյ ։ ‖ ։ յո հետանացոյց զմեզ ի վարակելոյ ի մեղսն առաւոյ զՔրիստոս ։ նաւ ։ ասէն ։

*Ընդէ աւերեցս պատ՝ առ Համարոյ գործոցս իմ չարիս , մեռայց հետանալոյն ։ ‖ ։ յո զգործոց իմոց չարիս , որք են առ աւոյ Համարոյ ։ նարեկ ։ կը ։

*Խնդրեալ առնէ զի՛ զո աղաչանսն ։ ‖ ։ յո զաղաչանսն՝ որ վասն զո ։ նաւ ։ ի՛ ծնն ։ պաս ։

*Ո՛ղջոյն լծոյ հասցեալս՝ լծադիրս բազմաց և հարկաւոր պահանջս հասցոյց ։ ‖ ։ յո զհասցեալսն ի՛ լծոյ ։ խոր ։ ա ։ 23 ։

*Ընդառաջանին օծութեան պնդ՝ հոգւոյն մեզ յատնալոյ վերոյ

տէրն ծնունդ ։ • ՚ի յարմարել մեզ զվերստին ծնունդն, ըստ հոգւոյ յովհաննէս խ. գ.

*Պետրոս սէր կարծէր ՚ի վէր վրկչէն մեռանելն ։ • ՚ի մեռանելն ՚ի վէր վրկչէն. լամբ. սաղ. 118. 27.

*Ասմբէ ՚ի զգինի ասացելոյն ։ • ՚ի ուսմբէ յաստացաւոյն գինի. լամբ. սաղ. 22.

Առակ երբեմն դնի ՚ի վէր երկուց կամ բազմաց ևս. գ.

*Ոչ պատ ՚ի քէն պշաւլաբանս յանձն առնել համբերել ցիեր մի ամ ասէր հայրապետաբար ՚ի շարաթնոյն. յովան. ճգ.

*Ոչ ընտրեալքն հօր հոգւոյդ ըմբռնն պատ ՚ի քէն հովանաց ելանել այսօր հանգուցեր ՚ի լոյսն անմահութ ՚ի նոյնէ.

*Այլ գնիւթականին դարձոյ միայն պահանջել զկատարումն անթերի, և չհոգևոր գործոյ պատ ՚ի նոցանէն կատարելոյ անվրէպ առնել ։ շնորհ. ընդհանր.

*Օ առ ՚ի նմանել ՚ի վայրէ մեացեալսն ՚ի մերումս ընդվզանքն զիշատակերութիւն ։ • ՚ի ընդվզել զիշատակերութիւն ՚ի վայրէ մեացեալս ՚ի նմանել. որ է ասել. զպահապատել չարչարանացն ընդ, ՚ի քեզ ՚ի մեզ ընդվզումն. խոսփ. ա.

*Ոչ պէտ ծագոյ հօր լուսոյդ զծագումն, որ մարմնով ծնաւ զքեզ, այսօր փրկեցեր ՚ի կեանս անպատում ։ շար. չե.

*Ոչ պարարչակիցն հօր պէտ սկզբանէ պրանն ամբ յորոյ վայրկեան քում կրեցեր ։ • ՚ի նոյն. ջ.

*Օ գաղուցեալ մեզ պհոգւոյ չարի պհոգն ։ յովհ. կոն.

*Կամիմ .... ասուէն խոկ ՚ի սկզբան մերոյ գործատնուեաս պէտ ենդ կշտատրուել յարմարել պրանս ։ խոսփ. ա. 2.

*Օ ինչ ևս պամ յաւելեալ պվերայն պրժշկիչ պատուճ բանս ։ • ՚ի պէտ ևս յաւելեալ ասել պամ պատուճբանս բժշկիչս վերայ. նիկոն. ծե. 29.

Յատկիսս՝ ուրեք ուրեք նախադիրն դնի ՚ի վէր յհանգն ինեալն, ՚ի ՚ի վէր բուն խնդրոյ բայից. գ. *Օ ըմ կոծիս և աշխարհս անգիտանալով առ քեզ պհոգեալ յոյս ՚ի ։ պհոգեալն առ քեզ յոյս. ՚ի ծաղկնիբս.

*Ոչ ՚ի ծանրութիւն մեղաց պաշխատեալ ապահովեալ ողորմութիւն բով ։ ծամագիրք.

*Ոչ յագահութիւն պատացեալ ինչսն ամենայնիւք աղքատացոյ ։ ասպ. յոհ. 5. յորդ. չեռափբ.

*Օ նոյնազն առաւել յարգել՝ (ասծ) քան ՚ի յաւելորդաց պատալն ։ նոյնա. ա. պեա. 3. յորդ.

*Ոչ հոգի ե ասաց ոչն. և յերկրպագուեացս ոչ պատ-

բա-

ջանացի խնդրել կորացուսանել, կամ զձենակաց մաճառացուսանել, կամ զձայնի բաբառուսանել, այլ հոգւով և ճշմարտութեամբ ընդունելոյ ընդ երկնաւոր ազանէն ։ ղամբ. ոտից ։

Ո՛ զիւր կացցեն խորհրդոց և բանից և գործոց, զի մի խայթեսցէ դաւթանակալ օձն, և խափանեսցէ զնա ի պնդացս արքունի և ազդարարութեան ։ յաճախ. ԽԴ ։

Երկեսքանչելւոյ ծայրագունեցին զվիշտն կալաւ ի վայր բնակութեան ։ ի գէդր պիտոյից ։

Երկեւղաւորեալ գնան, և օրհնացին աչ ջհամառաւոյն գործեն ։ ընդհ. ղեղ ։

ԳԼՈՒԽ. ԻԸ.

Յաղագս ամբիծոյն քահանայի.

Ոչ ինչ առաջաւոր զբայից, և զինդրեսուքեց նոցին, զայն ամ պարտ է խմանալ և զանարուքեն բայք. ոյք յայտ է յօրինակաց եգելոց ի վերոյ. Իսկ յաղագս լինելոյ սոյ անուն բայի և խնդիրք յայլ խօսեցաք ի գլ. ԺԶ. ես. Այնպէս մեք այժմ խօսելոցանէ՝ ըստ լինելոյ սոյ խնդիրք բնութեան, և ըստ այլ ինչ մասնաւոր ծանօթութեանց.

Արք՝ առաք, ըստ անբիծոյն քայք՝ բազում անգամ լինին պատահական և երկրորդական խնդիրք բայից երբեմն զներքոյ, զորութեանէ ունելոյ զնախդիրն ի կից առ ի, ի օրական հոլովին. ըստ, «Առնանայ տիրել, և զօրանայ յաղթել» ։ եփես. յոաննէս ։ Այր պիղծն է խնդիրք բանալոյն, և յաղթելն՝ զօրանալոյն, երբ գերբայ. որոց նման դիպին եգեալ է զօրութեանէ. ունի թէ ասեր. բռնանայ ի տիրել, և զօրանայ առ ի յաղթել ։ Նա այսմ է և ի սոսին. «Պատուիրեմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս արուեստ մերժիմ» ։ ըստ առ ի հաստատել զդաշն. նաև. կին։

Այլ որ սովորեցուսանէ ի կրօնաւորաց զնէգութիւնք՝ կամ չարախօսել ի զուր զուարճից, կամ անիծանել վայրապարար ։ ըստ ի չարախօսել կ՝ ի անիծանել ։ շնորհ. ընդհանր։

Այլ խաղաղութեան ած ժողովեալք՝ զնաղաղութեան խնդրել խուճապիւք և խռովմամբ։ ըստ ժողովեալք առ ած խաղաղութեանէ՝ առ ի խնդրել զնաղաղութեանէ՝ խուճապմամբ

սիմէ և խոտումէ. յանկանոն. նմոտ. Ը.

*Խժդժել քանիւ և հրամանաւ ՚ի քաւուստ, ոչ զբռնի թափառութենն. . . զի ցուցցէ, թէ ամէն քաւական է՝ ոչ և կամի՝ նեցուցանել. այ քաւական է ամէն՝ առ ՚ի նեցուցանել՝ ոչ և կամի. նիկոտ. ծ. 12.

*Վասն և հուրուքել ոգւոյ՝ զոր ելին նա լուսաւորել. այ զոր առ ՚ի լուսաւորել ելին. նիկոտ. ի. 19. Ոչ այսմանէ առն և ՚ի տոն. Ը. փլ. Ը. երես. 234.

Երբեմն ևս անարեւոյթ քայք՝ մանաւանդ չեղբայրանալն՝ լինին ուղղական խնդիր ներգործական բայից պր, *Հուսալ առ միմեանս եդեալ (զմերձենացին և զմաքառաւորն՝) զմինն պէս առնուլ ընդ չարս պատժ. և զմիւսն վէր խոնարհուն պարտական վկայէ. նիկոտ. ծը. 10. Որ քաւս զմիսն՝ է խնդիր սեռի քայից վկայէ. և արտաքսեալն է իբր ուղղական խնդիր նր. իսկ զոն խոնարհուն է խնդիր արտաքսելոյն.

*Չնճայեալ բերկրեցաւ (աղբայն պարսից՝) կարծեցեալ զմինն հասանել նմ յօգնականութիւն. եղիշէ. Ը. Որ քաւս զմինն՝ է խնդիր սեռի կործանելոյն. իսկ հասանելն յօգնականութիւն՝ է իբր ուղղական խնդիր նր.

*Ընչ պղծ ինչ այնք ուրախացուցանէ զնձ, ոչ յորժամ տեսանիցէ զոգիս մարդկան ՚ի խնամս սեաչուքիւ խոցոյ վայելել, և ուղղութիս տանել, և արդարութիս գործել. սարգ. ա. պեսո. 9. Որ քաւս զոգին մարդկան՝ է խնդիր սեռի քայիս պեսանելոյ. իսկ վայելելն՝ ՚ի խնամս, և տանելն ուղղութիս ևս, են իբր ուղղականն խնդիր նր.

*Որպան տեսանեն Հշնաւոքը մեր (յորդեւք զհոգի մարդոյ ելանել ՚ի վէր՝ և յարել առ ած, զժոխարին և արտաքին. վարք հոբց. ը. Որ քաւս զհոգի մարդոյ՝ է խնդիր սեռի քայիս պեսանելոյ. իսկ ելանելն ՚ի վէր, և յարելն առ ած՝ են իբր ուղղական խնդիր նորա.

*Կանել տանել գիրք զնձ և զպլնուալ. գրիգոր վկայասիրէ. Որ քաւս զնձ՝ է խնդիր սեռի քայիս տանելոյ. իսկ ընդունելն և զպլնուալն են իբր ուղղական խնդիր նր.

Բաստ այսմ լինին բազմ ուրեք և անարեւոյթ քայքս լինել և գոլ. և այս յաւէտ ՚ի ներգործականս. պր, *Ալ ոչ զի ՚ի նմանէ լուսան նեղ լինել զդուռն, և անձուկ զհանապարհն՝ որ տանի ՚ի կեանսն. նիկոտ. ծգ. 23. Որ քաւքս զդռնան և զճանապարհն՝ են խնդիր սեռի քայից

ցնման ։ բառս ՚ինամանէ՚ ի բացատրական խնդիրը նոր ։ ա-
նեղեալ բայս լինել՝ ի ուղղական խնդիրը ։ իսկ անեղն
և անյոյնն՝ են ուղղական խնդիրը լինելոյն։

*Ա.ՀԼ. Եւս մեծամեծս գնեմ յանդիմանել լինել ։ ևբնաա ։
ծբ. 1 ։ Աւր բառս գնաա՝ ի խնդիրը սեռի յանդիմանելոյն։
լինելն ուղղական խնդիրը նորա ։ իսկ այլեա ցեծամեղսն ի
ուղղական խնդիրը բայիս լինել։

*Ա կայեաց իմաստասէրսն լինել զդաւոյն հնարս վերը-
հուն՝ քէ զայնս, որոց և ոչ ոք ինչ վնասէ եղև մէն հնա-
րիցն վերկուրծե ։ ևբնաա ։ ծբ. 8 ։ Աւր բառս գնաա՝
ի խնդիրը սեռի բայիս վնասէ ։ լինելն՝ ուղղական խնդի-
րը նոր ։ նմասնաբանեցաւն՝ ուղղական խնդիրը լինելոյն ։ իսկ
գան պայման՝ խնդիրը նմասնաբանեցաւնին։

*Յորժամ հաւատայ որ զնծ լինել տեսօղ ընկերդ ժպրհի՝
կամ խօսել ինչ, կիճ գործել կամակար մտօք զարու-
թիւն ։ ընդհ. ընդհանր ։ Աւր բառս գնծ՝ ի խնդիրը սեռի
հաւատալոյն ։ լինելն՝ ուղղական խնդիրը նոր ։ իսկ ընդու-
նելութիւս պետօք՝ ուղղական խնդիրը լինելոյն։

*Ձաւատասցուք քառուն լինել զնոյն մեղայ մերոց ։ յամ-
բ. ի ծբ. ։ պտ. ։ Աւր բառս գնաա՝ ի խնդիրը սեռի հաւատա-
լոյն ։ լինելն ուղղական խնդիրը նոր ։ փոխուելին՝ ուղղա-
կան խնդիրը լինելոյն ։ իսկ ծեղոց ծերոցն ի տրական խնդի-
րը փոխուելն լինելոյն։

*Ոչ եմաց եաւ գիտացաք զարն սկայազօր ախոյանեաննն
գեղեցիկ գՀայկին գոլ որդի Թորգոմայ ։ յամբ. ի ծբ ։
Աւր Հայկական հոլովմ՝ զարն սկայազօր ախոյանեաննն գեղե-
ցիկ գՀայկն՝ ի խնդիրը սեռի բայիս նմասնեալ գնաա ։ գոլն
ի ուղղական խնդիրը նոր ։ իսկ բառս որդի Թորգոմայ՝ ի
ուղղական խնդիրը գոլոյն։

*Ո՛ի ազատ յամենեցունց յայսցանէ տրտմագին և տա-
ժանաւոր իրաց՝ զուրախացուցանողն զմեզ Հաւատամբ
գոլ զերկիրն ։ յամ. ի ծբ. ։ Աւր գոն ի ուղղական խնդիրը
հաւատալոյն ։ ոմն Թէ ասէր ։ զերկիրն կենդանեաց զու-
րախացուցանողն զմեզ՝ Հաւատովք գոլ ազատ յամենե-
ցունց յայսցանէ, այլ՝ ի տրտմագին և ի տաժանաւոր իրաց։

Յայսմիսիկ բանս՝ Հայկական հոլովք՝ որք դնին իբր
խնդիրը սեռի ներգործական բայից, համարին լինել
և զորս Թէ անուն բայի անեղեալ բայիցն՝ որք դնին
իբր ուղղական խնդիրը ։

ՀԱՐՓԵԼԻՔ ԼՈՒԾԻՑ ԲԱՒՆԻ.

Ներևոյթ բայը բազում անգամ՝ ի բաղում առ-
նս լինին արդելիչ Խնդրոյ բային. Իբրև՝ Ընդ
առաջ ելիլ դիմաւոր բային՝ արգելուն զնդր-
առուիլ նորա. զի ինքնին լեալ Խնդիր բային՝ ինքեանք
առնուն զինդիրն ըստ պահանջելոյ բնուԹեանց.
որ, * Ոչ խոստացար պոչ զվնասկանս արբոյուԹեանց երկ-
նից երանելւոյն պետրոսի ‖ . շաբ . ծԼ . Ոչ առներևոյթ
բայս պոչ ընդ առաջ ելիլ դիմաւոր բային ներոյացաբ լեալ է
նմին իբր Խնդիր, և արգելեալ է զնդրառուԹիւն նորին.
և ինքն է առեալ Խնդիրն սեռի զբառիդ՝ զինեանս արբ-
բայուԹեանց երկնից. նոյնպես Խնդիր բնուԹեանց, զբառիդ՝ ե-
րանելւոյն պետրոսի.

Ա յլգիտաբար է նոյնպես. զի արգելիչ Խնդրոյ լինին՝ Նոյն
ներգործական առներևոյԹք՝ ներգործական բային.
որ, * Խնդրեմ ընդունել զայտաւրէն իւր վերջականն այս
մեծ օր ‖ . յովհ. ե. տասը . Ա. Ոչ ներգործական առներ-
ևոյթ բայս ընդունել՝ է արգելիչ Խնդրոյ ներգործա-
կան բային Խնդրէ . և ինքն է առեալ Խնդիրն զբառիդ՝
զինեանս Խնդ. Նոյնպես Խնդիրն բնուԹեանց.

*Ակեմ ոչ կարացարդ յարդարեցից զինեանս հետս Ադամայ հիմ . . . ովհ է ինձ խորոց ‖ . նաա . ծ .
*Ոչուխս մեր սիրեմ ծածկել զմերկուԹիւն ‖ . եղիշ . նեռա .
*Ակեմ ոչ կարացի զգեցուցանել, ոչ է պարտ կամիլ
զեմ առ ժամայն ուղեւոցս . Ասա զի ոչ կարեմ վար կոյս . Ե .

Ա կիրորդ՝ ընդ ներգործականաց . որ, * Ոչ ակա-
ցուԹ Տեառնէ Ես նեղ դուռն ‖ . Լուկ . ԺԳ . Ա. Ոչ ընդ-
զրկական առներևոյԹս Տեառնէ՝ է արգելիչ Խնդրոյ չէ ընդ-
զրկական բային հանդերձ . և զինքն առեալ է Խնդիրն
զբառիդ՝ ընդ նեղ դուռն . Նոյնպես և ի սոսկն.

*Ձաւանեցաք անդամանել սահմանուԹ և ընդ կարգ բանից
պատերազմացն ‖ . Խոր . ա . 12 .
*Փափաքեսցեն ինքեանք ընդ ուղղափառուԹեանն ա-
ւանդելոյ ‖ . յովհաննէս նեսպ . ծԸ .
*Յորժամ վերջին խնամուԹեանն խօսի, խոփանակել խնամ-
ուԹիս այս զնորին կարէ արտաբանել ‖ . իգնատ . ծԸ . I .

Ա կրորդ՝ ներգործականք՝ չէզոքականաց . որ, * Յանկ
դեգերիս պտպտեալ պատճառս հնարից խնամուԹեան

կութիւն ‖ . Նոր . չ . ‖ Ուր նեղգործական անեղեայլ պատ-
ուոել՝ ի արգելիչ խնդրոյ չէզոքական բայիդ պեպեղեա ·
Նոյն այսմ ի տեսանել և՛ ի սոսին ·
*Կու ջանայ փոշծել զբարիս , և մի երկնչիր՝ ի տկարու-
թիւն քումմէ ‖ . վարդ . հարց . գլուխ . ը ·
*Կին սղիրդ չայմ գործս արիշրուե . . . և չանդգնին պաշ
պանիենս չառաջնորդուել եկեղեցւոյ ‖ . ընդհ . ընդհանր ·
*Կի դանդաղինցուք , մանաւանդ և փութասցուք՝
բժշկել և բժշկիլ ‖ . լամբ . ապեր ·
Ցորդորդ՝ չէզոքականք՝ ներգործականաց . գր , *Կոմ-
տսէս աղաչեաց Տրդատ՝ ի պարգևական երկիրս ‖ . ոսկ .
յով . 2 . Ուր չէզոքական անեղեայլ Տրդատ՝ և արգե-
լիչ խնդրոյ ներգործական բայիս աղաչեաց · Նոյն այսմ
ի տեսանել և՛ ի չայրդ օրինակդ ·
*Ուաքինութի հանապազորդ՝ ի մեզ խնդրէ քնակոնալ ‖ .
յովհաննես եպիսկոպոս . ա ·
*Կ՚ալարդ՝ ակնեացուք հնազանդել՝ ի գործոց մարմնակա-
նաց ‖ . վարդ . հարց . գլուխ . է ·
*Կտրեցեր . . . ոչ լինել՝ ոչ միայն մարմնով՝ այլև հոգ-
ւով և հաճոյ ամ ‖ . լամբ . ապօլ .
Ցհատկի է երկրորդ , զի երբեմն անեղեայլ բայն լինի
ազգելիչ՝ խնդրոյ սեռի միայն , և ոչ խնդրոյ բնութ .
գր , *Կասի մեզ ասանել զարդարութիւն ձշմարտութիւն ‖ .
քաղկեդ . Ուր անեղեայլ բայս ասանել՝ արգելեալ է ըզ-
խնդիր սեռի բայիս ասած . և այ զնոյնութիւնն՝ որ է բնաւս
մեզ · Նոյն այսմ ի տեսանել և՛ ի սոսին ·
*Կարդ բանիս բերէ ինձ խոստանալ ըստ ձայն աւետեաց
բողոք գործիս ‖ . Նոյեմպոլ . ՚ի քաղ . լը ·
*Կ՚ալ արդ Թուլացայ ինձ զօղել ուրևք ‖ . խոր . գ . 34 ·
*Կասամբ ցուցանել խոստրել ՚ի միասակար ձանապար-
հին , և վնասակարն գնալ պողոտայ ‖ . ոսկ . յով . 9 ·
Ցհատկի է երրորդ , զի երբեմն արգելիչ խնդրոյն նա-
խադասն դիմաւոր բայիդ . գր , *Ըստանել միաբանութի սիրոյ նոցա ‖ . յովհ . հոմ . Ուր արգե-
լիչ խնդրոյն՝ այն է հոգեանալն՝ նախադասեալ է բայիս փոխ-
նայդ · Նոյն այսմ ի և՛ ի սոսին ·
*Ցորհնա ամ և զդատաստանս եկեղեցւոյ լուծանել միու-
թեան քոնութիւք աւուգաց ‖ . ընդհ . ընդհանր ·
*Կ՚ալչել խնդրեր զանձնաւամ հաւատովք քոցատերև
վարդն ‖ .

մարդն ‖ . խոչընդոտ . դէմ . հանել ։

* Նուաղ զայս խնամատ ածայրն զո՛ ընդէմ՝ սպարտ համա-
բնացայ սիմ դրիգորիոս ‖ . Նիշնաւ . յաւաղէ ։
* Առակ խնդրելն՝ ճմոյել ինչ ոչ ունել ‖ . Նոյնն . ճԳ . 24 ։
* Որ զբարձս ոչ ունի, արդարանալ ոչ զօրէ ‖ . Նոյնն . Ը . 43 ։
* Օ՜ատ՝ ի յինէն անկածելն օրհնել մաղթեմ ‖ . Նար . ծԵ ։
* Անեղծանել վնասատ սատարասաւոցայ, քան թէ սատա-
կել ‖ . Նոյնն . խ՜ ։

Եւ երբեմն եւս՝ խնդիր արդելչին նախադասի քան զգիմաւորն բային, որ անկանի ի մէջ արդելչին եւ ի մէջ խնդրոյ նը . պր , * Օ՜ակեզերս քաւեցին ընաւ ընտրօք հոգւոյն սըչ ‖ . Ներսես . յաւաղէ : Որ խնդիր սեռի անե-
ղեւոյն բային ընաւ՝ որ ե արդելչ խնդրոյ , եդեալ ե նախ զքեմաւոր բայն քան զանուն . իսկ խնդիր բնութեն եդեալ ե զինի . զոր մարթ էր գնել այսպէս . քաւեցին ընաւ զանեղերս ընտրօք հոգւոյն սըչ : Ընտ այսմ ե տեսանել եւ՝ ի յայծորդ օրինակս ։

* Օ՜ անգիտս՝ ի հաւատոյդ յինքեանս հնարին չան-
նոցանել . յովհաննէս նմոսթոսէք . ձԼ ։
* Որ զբարեխնամանան ոչ վնասարէ փոանել՝ որտմակա-
նացն . . . հանդիսանողի ‖ . Նոյնն . Ը ։
* Օ՜ առաջնիսոյ Ձնէհս , որ՝ ի վերնին զաւառն տանի զա-
մեղ , փութասցուք վճարել ‖ . ասող . յաւ . 5 . յորդ ։
* Նա այսպէս զմահ ընկ կեանս խաւարնեալ՝ զարթուղ սա-
տերազին զընձեացոյն զդէմանալին ընաւ ‖ . յովհ . խա՜ ։
* Ձինեալն զմաքաւորութեն հնարեր ընտրեցէ ‖ . Նոյնն ։
* Խիճ իսկ ոչ ոք կարէ պնդել ընտրել՝ օրինաց նոյ ‖ . Եղիշէ ։
* Ընդ աշակերտս՝ մինչեւ ջանալ ընդունել ‖ . Լամբ . ապեր ։
* Ընդ ուղիղն անսորժելով փնաւ պղտոտալ՝ նախ զայն
հաւատոյցն , քան մարթ ե յայնմն ընծ ‖ . Նոյնն . ապօլ ։
* Ա՜ան կարեւոր հարկիւ մարմնոյն՝ զհացն մինչեւ հրա-
մայեաց ընդրել ‖ . Խոսրով . Շաս աղ՛՛ ։
* Արդ մեր՝ ի քաց հատեալ հաղթութ չարչին յաղմա-
տոյն՝ սկսաւ սկն սատարութիւնն լինել . . . եւ այլ բա-
զումն , զորս դժուարի քանիս ընծել , եւ չ անձին ո-
գորել ‖ . Լամբ . ապեր ։

Գ՜իտելի ե չորրորդ , ղի բազում անգամ միոյ բայի լի-
նին բազմ արգելչք խնդրոյ . պր , * Ըուծացաւ վաղ-
ձամահի զօր փողնել , գունդ հոգնել ‖ . եղիշ . Ը . Որ եր-

կարին անհրեայքն ևս՝ ձաղանչել, ուստեղ՝ են արդեւլիչ լանդ-
րոյ բայիս փոխանակաւ ։ Կատ այսմ ևս՝ ի սոսին ։
*Փոխարկեր պատուել միշտ երկնային տեսութեանցն, ոսո-
նալ Հաւ իբրև զպաշտելոյ, և հնազանդ՝ պատուել յանա-
պատի ‖ ոսկեբերան ։ ի գովեսս լուսաւորչին ։
*Վասն զօրութեան կարապետից ինչոյ զոսոս ի ձէյուհ դի-
մաց, և ընծայեալ բերէ ժողովուրդ սեւիական ‖ ։ ի նոյնն ։
*Կամս մարդկին կանդրեցին առնել զայծ, և գինել զարա-
բիին իբրեւանց և զնախանձայուիչն ‖ ։ լամբ ։ հատոր ։
*Պատ և դուք պարտական էք անուանեալ սրբութ և մա-
քուր հանդերձիւք ։ ի նեղբս տապանին, և առաքեալին հար-
ուածոց և սեղանոյ մեռելոյն ոչ ծանաւորելովք ։ ։ պօ ։ 3 ։
*Կիսոյ փուլ ասացուածք զանմահս Թե խորհրդոյն լինել
պատուհ զայծ ազգեալ յարուեստ բուրել զիմա ։ նոր ։ հանդ ։

Գ Լ Ո Ւ Խ · Խ Զ ։

Յաղագս Պերճութեան ։

Երբայրք են անհրեայքն բայիք հոլովիլք իբր անուն ։ Այլ Թէպետ միշտ ունին զնոյնութիւն բային, բայց որովհետև իբր անուն հոլովին՝ գրեցաք ըստ օրինակի գոյական անուանց վարին ։

Ասատ և իբր գոյական անուն՝

Յատ՝ լինելն յատակացուցիչ · պր ։ *Որ ունի ահանգս ընդ-
ծայ, լուծեցեր ‖ ։ Տատ ։ 11 ։ 15 ։ Որ գերբայս ընծայ՝
ի յատակացուցիչ անուանցդ ։ Կատ այսմ ևս՝ ի սոսին ։
*Ընդհատ ժամանակ իմաստուն՝ երկրագործացդ յոտնելոյ
զայգի՝ զեկեղեցի քրիստ ։ և արբելոյ գինս՝ ի սաղարթելոյն
աւետարանսդ ‖ ։ լամբ ։ տպեր ։ Որ գերբայիդ յոտնելոյ և
արբելոյ՝ են յատակացուցիչ ծանանուիչնն ։
*Ի գանանալոյն ասացուան լինել բարբառ ‖ ։ յն ասաց-
ուան լինի՝ ի բարբառ գոհանալոյն ։ լամբ ։ ի Ռէյն ։ պտ ։
*Մտոյնց ասել զպատուհասուելոյն հնարս ‖ ։ յն զհնարս
պատուհասատելոյն ։ ընդհ ։ ընդհանր ։

Երկրորդ՝ լինելն բացայայտիչ · պր ։ * Երկոսեան զօ-
րաւոր է՝ ի պատճէնն և՝ ի բարեփոխչին ‖ ։ գեղգ ։ 63 ։
Որ գերբայիդ՝ ի պատճէնն և՝ ի բարեփոխչին՝ լեալ են
բացայայտիչ անուանդ յերկոցունց ։

*Երբ

*Յերկուց ևս անչափութեանց խոյս տալ, ի լքումն ինքնիշխանեցեալ և ի հեղգութիւն և ի յուսահատութիւն յոռետեսեալ ։ ՚Ի խոսրով։ Ալ՚ր դերբայդ ՚ի խնդրախնդրեալ լբեռ՚ և ՚ի յոմնելոյն հեղգուելոյ և յոռետեսեալ՝ ևն բացայայտել բառիս՝ չերկոսց անչափութեց։

*Լոր ՚ի միջ այսպիսում խորամանկութեն Թագուցեալ և զայն՝ պնեասնելն սիգբանուհայ ։ խոր. ա. 28։ Ալ՚ր դերբայդ պնեասնելն՝ ե բացայայտիչ բառիս պայ։ Ըորդդ՝ լինին խնդիր նախադրութեց. ար, * Ալ՚ կշտամբեցայք յումեքէ վասն արունելոյ զանձնական աերմանեալ անկարգութեն ։ լամբ. խոփ. եղեղ։

*Ալ՚ ուսցուք զդիրս սուրբ վասն խորհելոյ միայն, այլև վասնելոյ ։ ՚Ծնբ. ճառ. թև։

*Լոկ մեր նախ քան զքծնելն զմեզ՝ զայլ ձեռնարկեմք բժշկել ։ վոր. հարց. գլ. ը։

*Լր վիսանակ զարոճեսաս առաքինութեն ասասնելոյ ՚ի միաբանց՝ զայգ եգործուե հնարս վարժին անհմուտքն ՚ի հմտադուխին ։ շնորհ. քնքհանր։

Ըորդդ՝ լինին խնդիր անուճանց. ար, * Լր քանզի ոչ գտայ արժանի պարծելոյ ՚ի վառս իբ սբցն դաս... ՚ի կարգն երկրորդ դիմացից՝ զնմանիսն իմ յիշատակել ։ նար. ը։ Ալ՚ր դերբայս պարծելոյ՝ հանդերձ խընդրոյ խրոյ, (որ է՝ ՚ի վառս իբ սբցն դաս), է տրական խնդիր անուճանս պարծանն։ Նոյ այսմ է և ՚ի տեսին։

*Այլ ոչ երև նոյ՝ մարմնաւոր վարձատրութեն արգել և խափան ջառանգելոյ զարքայութեն երկնից, նոյնպէս և ոչ ձեզ լինելոյն պատճառ չարի մեծութեդ, եթէ կամիցիք արդարութիւ վարել ։ շնորհ. քնքհանր։ Ալ՚ր դերբայդ ջառանգելոյ՝ է խնդիր անուճանցս արգել և խափան։

*Յայտնի էր նոյ՝, զի ոչ էին բառական քնակելոյ առնս մեծութեն նր ։ ՚ի փիլոս. ը. 31. Ալ՚ր բառդ քնակելոյ՝ է տրական խնդիր բառականն. իսկ ՚ի ջեծութեն նր՝ է անուն բայի քնակելոյն. այլ եթէ ասէր. զերգնասցիքն ոչ էին բառական՝ զի քնակեսցի առնս մեծութեն քոյ։

*Ալ՚ ՚ի եղկոյին ձեռք քո յառնասել միայն պատրաստ, այլ՝ ՚ի պահ՚ի գործել ։ ղուկ. ժգ. 12.

Ըորդդ՝ լինին խնդիր բայի. երբեմն իբր բուն խնդիր բնութ. ար, * Ալերևս գինելոյն այ քում պատճառիվ ։ շամբ. ՚ի ՚ծնն. պոպ։ Ալ՚ր դերբայս գինելոյն՝ է բուն

*Հերկուց ևս անչափութեանց խոյս տալ, ի լրբութենէն ընելոյն՝ և ի հեզութենէ և ի յուսահատութենէ յոմելոյն ‖ . խոսրով. Այր դերբայդ ի խնդրելոյն լբեր-է և ի յոմելոյն հեզ-ասիս-է՝ և յուսահատ-ասիս-է՝ ևն բացայայտիչ բառիս՝ չերկուց անչափութեանց.

*Ոչ ի մէջ այսպիսում խորամանկութեան թագուցեալ և գայն՝ ղեկեռանելն տիգրանուհայ ‖ . խոր. ա. 28.

Այր դերբայդ ղեկեռանելն՝ ի բացայայտիչ բառիս կայ.

Որորդ՝ լինին խնդիր նախադրութեանց . ար , * Ակ կշտամբեցայց յումեքէ վասն արտնելոյ զաստուածային աւրհնութիւնս ‖ . լամբ. խրփ. եղեղ.

*Ակ ուսցուք զդիրս սուրբ վասն խորհելոյ միայն, այլև ի տառնելոյ ‖ . մծբ. ճառ. ձղ.

*Ակն մեք նախ քան զբծշկելն զմեղ՝ զայլ ձեռնարկեմք բժշկել ‖ . վրդ. հաբց. գլ. ը.

*Ակ ի սխալանակ զարուճեսս առաքինութեանն առասնելոյ ի միաբանից՝ զայգեգործութեանն հնարս վարժին անհմուտքն ի հմտագունիցն ‖ . շնորհ. քնարհաւոր.

Որորդ՝ լինին խնդիր անուանից . ար , * Ակ քանզի ոչ զտայ արժանի պարծելոյ ի վառս իւր սբցն դաս... ի կարգն երկրորդ դիմելոյ՝ զնմանիսն իմ յիշատակել ‖ . նար. ը. Այր դերբայս պարծելոյ՝ հանդերձ խնդրեալ իւրով, (որ է՝ ի վառս իւր սբցն դաս), ի տրական խնդիր անուանս պարծանս. Կատ այսմ է և ի սոսին.

*Այլ ոչ եղև նոյ մարմնաւոր ի պարծանսն արգել և խափան քաջասնգելոյ զարքայութիւն երկնից, նոյնպէս և ոչ ձեզ լինիցի պատճառ չարի մեծութեդ, եթէ կամիցիք արդարութիւ վարել ‖ . շնորհ. քնարհաւոր. Այր դերբայդ քաջասնգելոյն ի խնդիր անուանցս արգել և խափան.

*Հայտնի էր նոյ, զի ոչ էին բառական քնասիրելոյ առնել մեծութիւն նր ‖ . նփպատ. ը. 31. Այր բառդ քնասիրելոյ՝ ի տրական խնդիր քաջասիրելոյն. իսկ ինքնութիւն նր՝ ի անուն քայլ քնասիրելոյն. այլ թէ առէր. գերգնացիքն ոչ էին բառական՝ ի քնակեացի առնել մեծութիւնն քո.

*Այ ի եղեցին ձեռք քո յաճախել միայն պատրաստ, այլ ի պակսել ‖ . ղուկ. ծգ. 12.

Որորդ՝ լինին խնդիր բայի . երեսին իբր բուն խնդիր բնութ . ար , * Կերեւի գիրելոյն այլ քում պատուհիրանի ‖ . շամբ. ի ձեռն. պտտ. Այր դերբայս գիրելոյն՝ ի բուն

բան խնդիր քնուԼԵՆ բայիս ներեա՛ ի տրական հոլովին. իսկ սոցայն՝ ի անուն բայի գԼԵԼոյն. և զամ պատՃԱռԵՆ՚Ց խնդիր նորին. Լ՚սա այսմ ի տեսանել և՛ ի սոսին.

*Խանիւք մերայն և՝ լեզուաւ՝ ի խրատել զուարճանալ, և յարդեանցն պակասել գտանիլք ‖ . սդբ. ա. պէտ. 1:

*Ոչ սբց քանք յոտնելոյն զգուշացուցանեն ‖ . խոսով:

*Ի բազմապատիկ հիւանդութԼԵՆ կարօտացաք մեր՝ դասիրդ ԲԱՆԱԼՈՅ ղցաւս մեր ‖ . շար. իԼ. Լուր դեր՝ բայս ԲԱՆԱԼՈՅ՝ հանդերձ խնդրով իւրով՝ ի խնդիր բային կարօտացոյ. իսկ բառդ տարբանէիր՝ ի անուն բային ԲԱՆԱԼՈՅ՝ իբր յատկացուցիչ նր. ոլ ԼԵ ասեր. Ի բազմապատիկ հիւանդութԼԵՆ մեր կարօտացաք ։ զի մեր՝ դասէրդ բարձցես ղցաւս մեր.

Երբեմն ևս՝ մանաւանդ ԼԵ ընդ անդամ լինին խընդիրք երկրորդական, և յաւէտ ևս պատահական. ՚ի.

*Ի ԲԱՓաՌԲԼ ՀՀԻմարտութԼԵՆ՝ լռեսցէ ամ կարծեցուցանող զօրութԼԵ ‖ . պաւԼՒ անյողդ. Լուր դերբայս ի ԲԱՓաՌԲԼ՝ և երկրորդական և պատահական խնդիրք բային լռեսցէ ։ Լ՚սա այսմ է և՛ ի յաջորդս.

*Ի պահել կարդի արդարոյն՝ պակասի և անուսի լինել ցաղս այս ‖ . առակս վՃԲ. ի ՆԷՆ. յոխ. 4:

*Ի ԲԱՀանալ ընկերին և յոՃԱՓԼԼ սիրոյ ԼԵՆԻՆ զօրանալ և ախտք խաւարեցուցիչք ‖ . ԼԵՓԱՌ. ԴՀ. 10:

*ԼսելագործութԼԵՆ է այս, զի հաւանիցուսցէ զնա՝ յորս հանդիպի. . . ոչ ի ՆԵՂԱՆԷԼՆ յուսալ հաւատալ, և ոչ յարբեցանալ պարծիլ ‖ . ԼՄԲ. առղ. 84:

*Ի զՓաՇանալն առաւել՝ յաւէտ զԼուսեցոյ. յանարատն պահել՝ մանր խորտակեցոյ. կոծԵԼով ԼԸ ահեակն մրցիլ՝ յաջՆ գԼեցի ‖ . նարԵկ. ԾՆ:

*Կո՛ ի սաստկագոյնս զնա զարԵԼոյ՝ ԼԱԼաւԼԵցաւ ի՛նքնանձ ամբոխն ‖ . խոր. ա. 31:

*Լսա որում զվատԼԱրան չանհաւատարիմ լինելոյն դատ, ըստ նմին և զոսա՛ ի հաւատարիմ լինելոյն պատուէ ‖ . ՅՀ զվատԼԱրան դատ՝ ի լինելոյն (ՅՀ վՀ լինելոյ) անհաւատարիմ. իսկ զբարԼԱն պատուէ՝ ի լինելոյն (ՅՀ վՀ լինելոյ) հաւատարիմ. ԼՓԱՌ. ԾԼ. 17:

*Ընդ սպառաղնութԼԵ զնախանձ իւր. և վառեսցէ զարԲԾս սա՛ ի ԲԱՆԴԵԼոյ զվրէԺս՝ ի ՀՆաւմեայ ‖ . ԼՓաՌ. 5. 18:

*ՕդևԺահարան պեռՈՆԵԼով՝ ողորմելիք և արտասուԼԵՔ, և

Եւ զայծ ևս մի՛ նոցա ասացէք. խոկ զբարկացեցն պատանեալ դժուարիմք, առեամք, և նղովս զկնի արձակեմք ։ առգ. յակ. 4 ։

Այլ աստ դիտելի է, զի բազում անգամ՛ ի գերապանծ շարադրութեան դերբայիւք՛ ի վերջոյ դնին՛ ի դրծիական հոլովն՝ առ՛ ի չքնաղ ընծայեցուցանելոյ զբանին. այր, *Ա՛ւ զի որք բժշկին (մարմնաւորապէս՝) զմարմինն ևւթ բժշկեն, առ հոդւոյն բժշկութիւն շահ և ոչ մի ինչ ցօգուտ անելոյն ։ առգ. յակ. 11 ։

*Ո՛վք են անարդեալք, որք զաչսն իւր զբարի ողջունեն գանստագիւտ մտօք և հեթանոսական խորհրդով, զնշանարատուին այ անիրաւութ՛ ուանելոյն. յոբ. առ. 118. 118։

*Բանդի զնա՛ ի ղազարականացս յիմանալին կանխագոյն երկնաւորին վերակոչեց հրամանն արքային, որպս գամեղ՛ ի հօրն բարի խրատուց և կանամոց՛ ի մեջ ծովու ծի և շուրջ եղելոց օձից և կարձաց կողգոլովն.շնորհնոյ

*Ո՛ղազոնականն ըՀյատակս բազնին տապալել՛ զրուծիր զկուռս կռապաշտին այ պաշտութ՛ շաւիղ ցօգանելոյն. այ սա՛ ի ցօգանել կռապաշտին զշաւիղ այ պաշտութ՛ զղազոնական կուռսն ըՀյատակս բազնին տապալէր և զրուծիր. յովհ. ԻՀասպ. ծԸ։

*Ըստ նմին օրինակի և սորա զՀեղգուն՛ ևս ծաղրելով զնախատ՝ (կամին, զի) ոտգիւս և դաստադողն զյաղթութեն առնուցուն՛ ի գլուխ զպատերակեցք առաւել՛ ք՛ թէ թագաւորք լինելոյն. նոյնն. ը։

*Այս այ՛ոյնպ ընկերկիր՝ զանհպելն կոյսն առ լինքն ձգելով. և ահեկաւն առնպատակն զնա ոսպնելոյն. խոր. հաւպ.

*Նա ոսանաք խոյս տուեալ փախչեին յահէ անօրինացն, տարաշխարհիկ՛ ի հայրենի գաւառսացն լինելոյն. ընդհալ. ի վարս սբ՛ն սարգսի։

Գործելի է և ս, զի ներդործական դերբայիւք երբեմն զհանակ հայցական հոլովն առնուն զնդիր՛ ի սեռական հոլովն, որ համարի նշ՛ այն իբր ըստ իմիք յատկացուցիչ. այր, *Նա յոմեսի յերկրէն եգիպտոսի մէ՛ ի պահել շաբաթոնս արդարացաւ, այլ առաւգութ՛ իւրով արգար կոչեցաւ ։ ծՀբ. ծ՛ը։ Այր դերբայս՛ ի պահել՝ առնէ ի փոխանակ հայցականի զսեռական հոլովն՝ շաբաթոնս։

Ըստ այսմ է սեռական և՛ ի սոսին։

*Ընդ սկիզբն տարր (ասն գրիգոր) շինելոյ երեքեցեայ ։

Դարձեալ՝ եթէ անկեայ ի միջի բայ, եբր ի բազումս հատուածոյն դնին։ պր, * Որք այսպիսեաւ վայելին խոր հրդովք՝ շուրայսրիչ, և երբեմն զգաստանալ, վրիպեալ ապա՝ զնոմ տուժեցուն։ կիպսաիոս։ քէ։ 37։

*Ընդէր այդպիսեաւ վարես զնս ջերմութեբ։ խոր։ ճ։ 34։

*Յոխորտանս գնաս ելիականի բանիւն։ գրիգոր։ տաճեսա։

*Յայսմանէսայ առաքելական պատուիրանագոյն յարմարութեբ։

ի գերս պետոյիդ։

Թէպէտ ուրեբ ուրեբ առանց հատուածոյնս ե դնին, և կիմ հոլովիւմ միայն հատուածոյն։ պր, * Որք յայսպիսի վայելեմբ բարութեբ։ ոսկ։ հաւոր։ ա։ ճաա։ 45։ յորդ։

*Ընդունի այսպիսի հանդիսիւմ բաղդիւ։ գրիգ։ տաճեսա։

*Ոչ յայսմանէ ոչ հատեալ արհեստիդ։ նազիան։

*Արձեմ ընդ ոչ ընձրբ ճիս այսպիսեաւ պատուհասեալ բանն հատոց և հոտոց։ վարք հարբ։ իբ։ 14։

Ուսայի ի վերոյ՝ ի վերջաբանին։ զի յուղղականն և ի նախադրեալ հոլովս յոգնականին ոչ երբեբ հատուածոյնին։ զի ոչ լինի տուել։ այսպիսեաբ բանք։ յայնպիսիս իբր։ զայսբանս ժամանակս։ եւ։ այլ՝ այսպիսի բանք։ յայնպիսեաբ իբր։ զայսբան ժամանակս։ եւ։

Աստ հարցանեն անուանց։ ոմ։ ոմ։ զիրենէ։ իրենէ։ ե ես՝ որ։ ոմբ։ քանի։ ոմպիսի։ զինչպիսի։

Ի միջ սոցա բառբս՝ ո և ի, յորժամ ի գործ ածին իբր անուան հարցական, իբրու դոյական վարին։ պր։

*Ո՞ կարէ կալ առաջի դողա յանդուգն յարձակման։ նոնիշ վէպ։ փ։

*Ո՞վ է, որ վտանգաբէ հանդերձեալ կենացն։ շամբ։ պաս։

*Ո՞ւ ո՞ր (իցեն) առաջինբք արդեօք այսպիսեաց ձառիցի, եթէ ոչ որբ ի հոմերոսէ պատմին։ խոր։ ա։ 31։

Ասի ևս այլոց հարցականաց գի ոչ ոք ի նոցանէ երբեմն հանդերձ բայիւ վարի իբր դոյական, և կիմ իբր նոյն ե բայիւն։ պր, * Ո՞ք ընչիցէ, որ լինելոց իցէ։ կիպսաիոս։ իե։ 36։

*Ասի արդ՝ ո՞ք առնիցէ զնա ծառաստան հրամանաւ։ եղիշ։ փ։

*Ո՞ւ արդ՝ ո՞ք գործեսցես անձն իմ կորուսեալ։ նարբն։

*Ո՞ք իւրաքանչիւրոբ ի նոցանէ խորհեցան։ խոր։ ա։ 3։

*Ո՞ք ընչինչ լցեն նոցա այն թշուառութեբ։ ագաթ։

Ու երբեմն յարի յանուանէ իբր ածականի առանց հոլովման։ պր, * Ո՞ք վայելումն իցէ կենաւորին, եթէ

ինքնանակ առնելոյ, շնորհելոյ զի կերպեցիս. ոգեաւն ։
*Ի յոտիցն պահել՝ դաշինն դժրելոյն ։ ի վոխանակ առ-
նելոյ, ի պահել զուխտն նոցա. ի քառն. ծե։
*Որ ինչ լաւացն արժանի եղեր քառնալոյ ի քո գերիս ։
ի քառնալոյ զայսն ինչ՝ արժանի եղեր. շար. ծգ։
*Ոչ այնորիկ ես մեք ոչ դնեմք օրէնս այսպիսի կրօնա-
ւորաց առնելոյ ի քաց կալ ի տնկագործուէ և յամ
գոյիցդ պատուոյ, ոգի վայելէ ի աշակերտաց քոյ ։ ի
տառնալոյ զամենայն գոյս. շնորհ. ընդհանր։
*Որ ունել քահանայիցդ յայր և ի միոջէ հրաման՝ առանց
ի ծածկութեան պատարագամատուցին գիշերոյ՝ մատու-
ցանել զնո պատարագն ։ ի առանց զգենուլոյ զծած-
կոցի պատարագամատուցին. շնորհ. ընդհանր։
*Ոչ ես գիտեմ՝ այսոցիկ փշրոցս ի քաց խնձելոյ ի նեղբս քնակե-
ցուցանել զնոսա, զկնդուքիկ, ասէ ։ ի գիտեմ ի քաց
խնձելոյ զայսոսիկ փուշս. սարգ. ա. պեա. 3 ։ Ոմն
պատրաստ ի զգուշանալ յայսպիսի ոճոյ։

ԳԼՈՒԽ. ԻԵ.

Յաղագս հոմոյհնչեալ ընդոծնեալսն ի հատարակի ։

Ոգուն նեղուլիւք՝ թմրզդանգեալսն ի լոց, կրկնա-
կի համաձայնին ընդ միմեանս ։

Ասա՝ երբ խնդիր. պիր, * Պատասխարտօղք
զքիր ոչ խոտովանողաց ։ շար. ին ։ Որք ընդ-
նեղութիւն խոտովանողաց՝ ի խնդիր ընդունելութիւն պա-
տասխարտօղ ։ իսկ հայցական հոլովս զքիր՝ ի խնդիր սեռ
խոտովանողաց. ոգի զի ասէր. պատասխարտօղք այնոցիկ՝
որք զքիր ոչ խոտովանին. Կատ այսմ ի և ի սոսին ։
*Տեսցէն պեռանդին անեղին լուսոյ ։ յր ի՝ դիմնեսիոս՝
տեսցէն պօղոսի՝ տեսանողք զլոյս անեղին. շնորհ. հրեշտ։
*Խարձոյ՝ հինս քաղչքին ։ ի շաղխնոյն. իմոն. լիբ։
*Ակերտող քոյրս եղիկոյ ։ ի նոյնն. իմոն. ճլիբ։
*Խնդրիմ գերեզոյ խնդրեաւ զնոյսն ։ ի նոյնն. խբ։
*Ոգնե հրաւիրող ջնջելոցդ ի նախնիսն՝ ընդ դրունս մտից
երկրին կենդանեաց ։ նար. ոկը. ի ճառ խաչին։
*Օխարդ ասելոյդ զրողին չնչ յայտնելոցդ, զի զմսխիչը
որպէս զհայ կերպայ ։ նոյնն. ի քառն. կե։

*Յաղ-

* Յարուցեալոյն ՚ի հեթելոց երկրպագեսցուք ‖ շար. ճա.
* Տեսանիցէ . . . ինչ նոցկատաւն տեսցուն ‖ տրփ. յոհ. 5.
* Ընդողբնէ տէրելոց (այլ բարկացօղ) ‖ . նոյն. յոհ. 4.
* Ընդրնեսլն գնեղոց ‖ . ոսկ. խոզոս. 2. 9.

Երկրորդ՝ երբ ածական. զի , . Գրգեալ տրանջօղ . . պարկեշտասեալ աշխատօղ ‖ . նար. խե . Այր գրգեալն է ա՝ ծական պրանջողին, և պարկեշտասեալն՝ աշխատողին : Ըստ այսմ է տեսանել և ՚ի սոսին :

* Ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ ՚ի վշտացելոյ ծնողին սփոփանս՝ զաննչապարտ ոգիս բնկալայց ՚ի քէն ‖ . յի ՚ի սփոփանս վշտացեալ ծնողին. նար. ծը :
* Խարձգլն վտանգք հեղոցեալ դատաստելոյս ‖ . նար. ղբ .
* Երկուս յերեսնէն կապելոյն ըստ իւր խաղացողի ‖ . եղիշ. ը
* Ընդառնդրսայն պատգեալ . ինդնուշտամբելն դեղերեալ . ի բաւասիրժ սոսվեալ ‖ . նար. խե :
* Որում բաղձամ տեսուլն է՝ երբ ՚ի մեռելութեն յարուցեալ սիրելոյ ‖ . շնորհ. լուկ. ասա գեղոցկ վէպ: Այր յարուցեալն՝ ե ածական պրգելոյն :

Դակ ՚ի յարիչն յանուշանս՝ բաղում օրինակաւ. Համաձայնին ըստ նոսա : Ակ՝ երբ խնդիր . զի , * Վասն պրգողին զգեցուցիչ . վերծրհնելոյն զրգիչ ‖ . նար . գով նոս : Այր փասպրգողին ե խնդիր անուշանս զգեցուցիչ և վերծրհնելոյն՝ խնդիր անուշանս գրգիչ: Ըստ այսմ է տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ.

* Հաստիչ իմանալեաց . . . կազմիչ հնդերջելոց ‖ . նար . յէ
* Բազումք ՚ի լռոլոց բանին հաւատացին ‖ . գործ . 4. 4
* Աննդնդրդ հեթելոց, և լուսաստու խոստրելոց ‖ . շար . ճէ
* Վերկու . ի . հակոյելոց . . . վշտահիցդ գայլնուղելոց . եր կայնատու ի . ի . պարտնոսելոց ‖ . նար . լէ :
* Ըստաղատարարք եղեն տիեզերաց, և յօդակատք ՚ի քաղաքն բաժանելոցն ‖ . լամբ . ոսկ : Այր բաժանելոցն՝ է խնդիր անուշանս յօդակատք . ոսկ ի ասէր . եղեն յօդակատք զի միաւորիչք՝ այնոցիկ, որ բաժանեալ կէին ՚ի տեղ ումն՝ որ կոչի քաղաքն :

Երկրորդ՝ երբ յատկացուցիչ . զի , * Ի պատերազմող կարգ զինքն հաստատեաց ‖ . յի ՚ի կարգ պատերազմող . նէնար . ծը . 8. Այր ընդունելոյ ի . ի պատերազմողն է՝ և յատկացուցիչ անուշանս ՚ի նոցն : Ըստ այսմ է տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ.

*Ի.ա

*Ոչ ինչ պետական երկիւղածութիւնը դողալին ։ եղ։ շե։ փ։
*Ոչ ինչ սիրոյն ստիպել առ այնմ լինել զոր խնդրիցէ ։ խոսրով։
*Զեռն ընտրելոց դիւրաւ յաղթելոցն ։ ասող։ 12. 24։
*Յետ այսր խրատուս և դիտուս Քո ոչ ի փրկելոցն, այլ ի դատապարտելոցն զատս գտանք ։ նիկոմ։ գլ։ 28։
*Տօնեա զկեանս հոգեւոր վերնականացն սարկաւագութիւն ։ նար։ խգ։ Ուր ընդունելութիւն հոգեւորելոյ և յատկացուցիչ բառիդ ցնծալոյ՝ որ ասի իբր անուն դնի։
Ընդդ՝ իբր բացայայտիչ և բացայայտելի։ պր, * Ազդոյն մեզ առեալ ի հօրէ՝ ի ծնողէն իւրմէ՝ դատել զանձին, որ ոչ պատուհասին զհայր, դատի գնա ։ փափա։ Ուր ընդունելութիւդ ի ծնողէն՝ ե բացայայտիչ անուանն ի հօրէ։
*Ընդ աւուն լինիմք խոնարհ՝ առ սիրելիս և առ առեալս ։ ոսկ։ եփես։ 4. 2։ Ուր ընդունելութիւդ առ ոչ ելիս և առ առելն՝ են բացայայտիչ անուանն առ ոմն։
*Յորժամ ստիպիմք (պատարագել) ընդ քեզ խաչեալդ՝ ի մեռեալդ, հարգս և կրճնաւորդս՝ և ի բարեաց օրինակդ, հրաժարիմք, խոստովանեալ՝ թէ չեմ պատրաստ ։ լամբ։ եղեղ։ Ուր ընդունելութիւդ խաչեալն և հնեալն՝ են բացայայտելի՝ ի ձեռն անուանցս հոգւոյ, իրօնաւորս և աշխարհի քարեաց օրինակս։
*Ինձեան ասեն զամենին. և ասկաւ բանիւն հաւատարին բովանդակ ասացելոցս, դոհուե և մաղթանաց ։ խոսրով։ Ուր ընդունելութիւդ ասացելոցս՝ ե բացայայտելի՝ ի ձեռն բառիցս գոհութեանե և մաղթանաց։
*Ընդ յանդիմանել ասասեր այնոցիկ, որ զպարտունակողան անպատուհաս՝ զառաքեալն և զսիրելին, պատուհասին յատուկ զպարտունակեալսն առ՝ ի նոցանէ՝ ըզպատարագն և զդոհին ։ յովհ։ իմաստ։ գլ։ Ուր ընդունելութիւն պղծառնախօսն՝ ե բացայայտելի՝ ի ձեռն բառիցս՝ պղծութեն և պղծառնելոն՝ ի ձեռն բառիցս՝ պղծապարծն և պղծին։
Ընդդ՝ իբր ածական՝ ածական անուանց։ այլ ոչ ի սակաւս։ պր, * Ոչ մերձանալն հաւատացեալք ընդ ձաղկեան ոչոնօր, և ոչ թագակալք ընդ խոնել բանտարս ։ ծէք։ գլ։ Ուր ընդունելութիւդ ոչոնօր՝ ե ածական՝ ածական անուանն ցոյնէ։ և խոնելն՝ բանտարս ։ Ընդ այսմ ե տեսանել և ի սոսին։
*Ժամակատաց և անդադարեալ ոչնդողոյն զբաղիս ։ ։ ։ ի դե-

դիմի Հարեալ ‖ . յովհաննէս Կաթ.

*Ընդառնեալն Հայարտուքի՝ կոչեցեալ գոռոզին ի յայտ առակս մահտ. . . . յառեալ դիտեցեալ ‖ . Նար. ԽԵ.

*Օդեցո զԼիմած և անուխակալ՝ անօրինելոյ մեզասարեալ զնախահայրսուս Հանդերձին ծածկոյթի ‖ . Նոյնն . ԽԵ.

*Օ հեզտեալ ինասահարս պարտուց մահու՝ յաճենաց Լանեալ աշայ հոգւոյդ մի մերժեսցես ‖ . Նոյնն . ՀԵ.

*Ընդպատեալ զգեստուն խորանին սկզբ ընդ ի ենելոյ անդը ուխտաւորացն պահելին ‖ . յովհաննէս Կաթ. Նար. Ը.

*Ընդմտանելի հեռաւոր, և անընդունելի մերձաւոր ‖ . Նար. ԽԴ.

*Ընդգերծդ՝ ըստ օրինակի զոյական անեծանդ՝ առնուն երեքեան զածականս . ՁԲ, *Ընդհանճար խնդրոյն՝ յայտ զբնակել ‖ . Կիրակոս . ԾԷ . 6 : Ար ընդունելութիւնս խնդրոյ՝ առեալ ի ինքեան ածական զանուանդ անդհանճար : Ասա օյամ ի տեսանել և ի յաջորդ օրինակդ:

*Այ ոք խաբեութիւնք և նենգաւորութիւնք վաճառեսցէ զատացուածս իւր անձեղ գնողաց ‖ . ընդհ. ընդհանր.

*Ընդպատճառ օյատոզ. անդէրօտ զրկոզ ‖ . Նարեկ . ԽԸ.

*Ընդ ուր քանդան մաղթողքս՝ հզօր և ողորմած ‖ . Նոյնն . Ը:

*Ընկալաւ վերս յերեսփեղեա քո շինելոյն ‖ . ոսկ . ա . II:

*Ընդգաստ արասցես զնեղասդարելն ամենակալ հաճատ ‖ . Նար. ԾԸ:

*Յոյժ եալ անբժշկական , անլինամական և անկանգնա կան ‖ . Նոյնն . ԽԸ:

Պարձեալ լինին այք ևս և անուն բայէ, և խնդիր բայէ, և խնդիր նախադրութեց . ոյր առայաբ այլոր . ըստ ո բոյմ է տեսանել և ի սոսին . ՁԸ , * Այ լինդուբ այլոց բժիշկք՝ չարաչար կեղոք լինեալ ‖ . ոսկ . յոհ . 6 . յորդ :

*Ընդոյսկի գործ ոչ միայն ընծայանալոն ոչ միաւորէ , այլ և պիտաբելոն ոչ առանձին ի միմեանց ‖ . ընդհ . Կոլն:

*Յաղագս Ներգործելոյ եկեալ մարմնացաւոր ‖ . Նար . ՀԸ:

Ինչ ևս այք դիտեալ իրք ածական հատանձնին ըստ զոյացեալոց , և ինչ զերպեկան ընդիր առնուն , առաջագոյ ի յաջորդ զրոյսդ ի մանաւանդին:

ԳԼՈՒԽ ԻԵ։

Յաղագս ընդունելութեանց յանփելոց ի օղ։

Յորժամ միշտ երբ ածական անուն վարին, ունելով և զդօրուն բայիկն՝ յորոց բղխեն ։ ի որոց և երբեմն առնուն զկնդիր ։ Յոկ ԹԷ զնդրդ, յայտ լեզի ի յաջորդ կանոնագ։

Կանոն ։ ա։

Ընդունելութիւք ներդործականաց յանդեալք ի օղ՝ առնուն զկնդիրն սեռի ի սեռական կամ ի հայցական հոլովին՝ ըստ պահանջելոյ վայելչութեան տեղւոյն ։

Ի սեռականն ։ գր , *Ճատաւուր կայ գինւոյ ասելի ։ ընդհ։ ընդհանուր։ Ուր ընդունելութիւն գինւոյ՝ առնէ իւր կնդիրն սեռի զբառդ ասի՝ ի սեռական հոլովին ։ Ըստ այսմ և տեսանել և՛ ի սասին ։

*Ընդար զմարդն՝ կոտոյր բարւոյ և չարի ։ ղմտ։ նբ ընդեղ՛՛ ։
*Սերդոյ պատուիրանին է անկ ակնունել այնմ վերկու֊ ԹԷ, և ոչ ամենեցուն ։ նաղն ։ ոսղ։ 118. 166։
*Օ՛ն ԹԷ զձեզ Ճանապհոյն փոխատուս՝ կնդրօղ փոխոյն ասե ։ ։ ։ տացէ զվնաս փոխոյն ։ ընդհ ընդհանր։
*Այո է նախագոյակ լուսոյն ծնօղ ։ յովհ։ ևմսոպ։ կ։
*Փոխեցին արքայուն երկնից ուր առաքեալն սկսորս ա֊ րուԹԷ ժողովականաց՝ զեզ խաչակնքեցաւ ։ շար։ քկ։
*Կատարեսջ և շինասջ բնբօղ (սիգրան) ։ կոր ։ ա։ 23։
*Օ՛ղջոյնօղն իշոյ՝ արքայ կացուցանելոյ։ Ճափնտասա աբրիմ։
*Որ զամենայնիւն պարտնաւօղ բանի զդրատորական զև֊ սատա հոգւոյն շնորհեցեր որդւոց Թորգումայ ։ շար։ գլ։ Ուր բառդ անմարդն բանի՝ է խնդիրն պարտնաւղին՝ որ կգեալ է մինչ անվմամբ , և է լեալ ածական գրա֊ ւոր֊ նէն կոտոյն։ ոսղ ԹԷ ասէր։ որ շնորհեցեր որդւոց Թոր֊ գումայ զդրատորական կոտոյս պարտնաւղին անմար֊ մին բանի։ յո զդիրս՝ որք պարտնաւկեն զամարմնա֊ կան բան։

Ի հայցականն ։ գր , *Աչքանի ԹԷ գնկեալ անագան չա֊ նակաւք, կիճ ի բժշկու ԹԷ մեռեալ։ և ոչ՝ կնդրօղն զնշմարաւորի՝ ընդգեմ զնկեալ ։ ղմտ ։ պտո ։ Ուր հայ֊

հայցական հոլովս զնշմարեսցուք՝ ե լինդիր ընդունելուցս
նախդեցոյց։ Այսու այսմ եւ տեսանել և ի սոսին։

*Վարձեալ վնասուորեցաք ի չար ճշնամւոյն կենաց մերոց, և ի պատճառողէն զմեզ ॥ խոսրով։

*Ել սերոցոյ զերգաբան՝ մարդասպանութեն սպառնալ պատիժս։ իսկ սերոցացն՝ և զպատուիրանս պահոցին՝ ըզհայրական սէրն խոստանալ ॥ նոյնն։

*Վանզի տեսցեն պերկնիցն կայան՝ զերկոզ եղ առաջի բանաւոր բոյսարան ॥ նար. ողբ. ի ծաո խաչին։

*Ոչ որ յիմաստուն պետոցոյ զմարմնին դնելոյսկ՝ անարատ վարկանիցի, որ միով ակամբն կոյր էր ॥ ոսկէփ. յոհ. 5։

*Ոչ պարտ վասն այսր հակառակիլ՝ զերոյ զջրումն գինոցոյ ॥ ղեմէք. պտտ։

Ման. ֆ. գլուխ. իգ.

Ոանոք յայտնիսի ընդունելուցն վինակ սեռականի և հայցականի՝ առնուն զինդիր սեռի յայլ հոլովս՝ ըստ բայիցն, յորոց բղխեն. այր, *Ընդերկայնաբ զերբ յընդդիմադրութեն ամբաստանողացն զբնն առ մեզ ॥ շնորհ. նիկ։

Այր ղէնեն՝ դնի վրոխանակ խնդրոյ սեռի, այր վինակ հայցականի. իսկ առնեն՝ որական խնդիր բնութե ամբաստանողացն։

*Ել չպանօղ զբարեաց՝ և օգտաժողովք ॥ ծնբ. ֆղ։ Այր ղէնեն՝ դնի վինակ խնդրոյ սեռի այրանողէն։

*Կատանեմ զնոս թէպէտ նբա և խնամատունս, սակայն ոչ ի սերոյն օրէնս չշնմարտութե վարելոցս ॥ ղեմէք. պտեն։

Այր բառս յոքնեն սերոյն՝ դնի իբր խնդիր սեռի։

*Յաղնօղ ընդդիմ թշնամւոյն ॥ շար. ղղ։ Այր ընդդիմ նշանաւոյն՝ դնի իբր խնդիր սեռի։

Կանան. է.

Ընդունելուք նեղդրձականք յանդեք՝ ի օղ՝ բաղ՝ ի՝ խնդրոյ սեռի առնուն իբրեւ զինդիր բնութե. և զայն՝ կամ՝ լա՝ խնբեան, կիք՝ լա յարմարուե, և կիք իբր սերկ բոլդականի՝ լա պահանջելոյ բայիցն՝ յորոց բղխեն։

Ոանոք առնուն զինդիրն հոլով տրական. այր, *Ոչ պատճառ մարգարէիդ զնոսնաարհնդ քո յերկինիդ ॥ շար. ճղբ։ Այր բառս զնոսնաարհնդ՝ ե խնդիր սեռի նախատպողն. իսկ մարգարէիդն՝ ե տրական խնդիր նորա։ Այսու այսմ ե՝ ի յաջորդ օրինակսդ։

*Ոհղ հօր ասողիդ մեզ զկեանս փառք ॥ շար. լգ։

*Խոցոյ մեզ դրանն արքայութե ॥ գրիգոր մագիստրոս։

*Յա-

* Յաճախեալ ՚ի գիտուն իմաստիցն ըստ բազմահանս գոլոյ ՚ի բազմոցնն հասանելոյ զնմաստութիւն ՚ի ընթ. կրեշ.
* Ասասեաց պճաղնօղս զանձինս առնելոյն ներչաց՝ մարմնով տերանց խոտասրտութ. ՚ի մարմնով հանդերձ մասնեաց տերանց խոտասրտութ զնասնօղս առներևոյթ նեղչաց զանձինս, այս է՝ զհոգիս. լմբ. տքն.
* Բեղքե՛ կաթուղիկէ եկեղեցւոյ ընծհոդն գյաղթականս զպատուհասական զնծրնկալ՝ որ ՚ի նշանս մատուցանմք զօրհնեդութիւն մշտ ՚ի բարձունս ՚ի շար. ղէ.

Ուր բառդ նշանս՝ հանդերձ ածականօք իւրովք, որք են՝ ղյաղթականս զպատուհասականս զնծրնկալ ասէ ՚ի խնդիր սեռի ընդունելոցն ՚ի տրականս խնդիրս նշ. որ և ինքն լեալ ՚ի ածական բառիս՝ ՚ի ՚ի.

Նմանօք զնախադրեալ տրականս. զի, * Յանվախձան փառացն հաղորդութիւն զմեզ հրաւիրօղ երջանիկ նշանս ՚ի նոր. ղէ.

Ուր բառս դնէ՝ ՚ի խնդիր սեռի ընդունելոցս հրաւիրօղ. իսկ բառս ՚ի հաղորդութիւն անվախձան փառացն՝ ՚ի բուն խնդիրս բնութ. Նոյն այսմ ՚ի և ՚ի սոսկն.

* Պայծառացոյց զմանկունս քո յօրհնաբանութիւն ծագողնն զշող լուսոյ ՚ի քեզ՝ մայր եկեղեցի ՚ի շար. չէ.
* Ո՛վ մանկունք սիրեցեալք, և զսակնս վարդապետութեան քում միշտ ՚ի ձայնակութեան չգ՚ծդ ՚ի լմբ. պտ.
* Երկինս՝ յուսոյ քում բարչբոցաբանօղ. և մատոյս միշտ զայդ փութագոյ ուսումն իմաստասիրօղ ՚ի նոյն. ոաղ. 118.
* Հաճախօղ շրթանց յառաջին ձայնիցն մնոտիաժողով միաբանելոյ՝ յայլ հրաւէր նորոգ պանծալի՝ համաբարբառ տպաւորութիւն ՚ի նոր. գանձ հոգ՚՚.
* Այն է առ երկս զնւրն նուչօղ ձարտարապետ՝ և առ հանգիստ ՚ի յոհ. իմաստ. ՚ի

Նմանօք զբացատական. զի, * Օգտ ՚ի յերկինից ասեմ լինել կենսատուն կերակուր՝ զնորն ուխտ և նորոգօղն զմեզ ՚ի մեղսոյն եղծմանէ ՚ի յոհ. իմաստ. ՚ի՝ Ուր զնէն ՚ի խնդիր սեռի ընդունելութեան նորոգօղ. իսկ բառս յեղծմանէ հեղոյն՝ ՚ի խնդիր բնութ. Նոյն այսմ ՚ի և ՚ի սոսկն.

* Պնդէք զսէրան սէ. . . զերկինաւոր մարդոյն՝ ՚ի բարէսրտէ զբարիս քեղնողնի ՚ի երբ. գով. լոս.
* Ծնաւ զսուեղծօղն ՚ի հողոյ զադամ ՚ի դրախտին ՚ի եբ. պէփս. ՚ի ներբող հոսեփն.
* Ասօղն բանիդ (գեռնէսիոս) ՚ի յանձնառն բանի լսողէ ՚ի

ցի դիմանիցես լսոյն քանից՝ ի լսոցէն զքանս անձառուց
այս է՝ ի սլօղոսէ. շնորհ. հրեշտ.

*Շինող հինոյ հինելոց ալիծոց՝ ի յանդղկելոց ‖ . շար. ճԵ.

*Յորովայնէ յորովայն երկնպտղոյ բնին ‖ . ի նոյնն. հե.

Ամանք զդործիսկան . գր , * Կոխան (եղէ) . . . ճԵ-
կոխոցայն ղնս ախտից ‖ . ոտգ. յոհ. 7 . յորդ : Ալր բառդ
գնե՝ ե լանդեր սեռ. ճ-ոխոցայն. իսկ ոխոցն՝ լանդեր բեր
նուլեն : Լսա այսմ ես տեսանել և ի սոսին :

*Խարճրելոյն անձառ խորոց պնառնոյ խմաստիւք հոգ-
ւոյն ‖ . ի շարականն. հոգեն. հե :

*Ալլոեղի հնչմամբ քաղքենոյդ հոգւոյն Աչմարսի՝
հոյլք հոգեղինաց ‖ . ի նոյն . հոգեն. ճԵ :

*Ալ՛ մայր անմաքուր, ամպարիշտ և ծոյլ . . . ոչխ՛ղէղ մըչ
տադդ ախորժմամբ զլցելոյն ամ անառուիւք ‖ նար. խե :

*Ալխէ զնամ սլես պատուհել պատուհէր քնկալաք , սր-
չափ ևս առաւել զհամադդի աւնջորդս մեր՝ և զքնոյդ
դմեղ հոգևոր շնորհիւ ‖ . երգն. գոհ. նոա՛՛ :

*Ալուսապայծառ խմաստիւք լոյս եղելոյ ես հոմաճափոյն
յի՝ լուսապայծառ խմաստիւք հաւճագոյ՝ եղելոյդն
լոյս ես, այս է՝ կրօնաւորաց . շար . մ :

Ամանք ջներգոյական . գր , * Ալնիճեալ՝ պնոյն զլոյս ի լ-
մարդ ‖ . գԵռոփ. 32 : Ալր բառդ պոյս՝ ե լանդեր սեռ.
պնոյն. իսկ ի մարդն՝ ներգոյական լանդեր նէ : Լսա այսմ
ե և ի յաջորդոգ. յորս այսպիսի լընդունելոլեանք լե պա-
տահման առել են զլանդեր ի ներգոյական հոլովել :

*Ալնաձոր զլինուհոլոց հոմանքեօղ ի հոգևոր պատերազ-
մին . . . երանելին բասիլիոս ‖ . շար . մ :

*Ալլոր զնձայելն բանին պոռնօղն ի հայաստան ձի՝ ա-
շակերտեալ նման մանկունքն՝ եկայք վերապատուհա-
ցուք ‖ . յն զնեն գրիգոր՝ որ եղև ածայելն բանին պատ-
մող ի հայաստան աշխարհի . շար . ղ :

*Ի գործ անտեսուեաս՝ ընչից մեն լսոյ զնանօղս անիերա-
ւուելիք ‖ . երգնէպտ . գոհ . չոա . Ալր բառս ի գործ
պնեռուելն՝ ե ներգոյական լանդեր զնանօղին. իսկ բառս
անկատուելն՝ երկբորդական լանդեր նորա :

*Վատատամարտ ունելոյք Թշնամի՝ լե խաւսար խոցոտօղ զայ-
նասիկ, որ ուղիղ են սրտիւք ‖ . չոնէ . պատ : Ալր բառդ
ընդ խաւսար՝ ե ներգոյական լանդեր խոցոտողին :

*Օ պատուոյ համանուամն վերհին և քաղաքակից , երա-
նելի

ևմ Թէ և զսրբմանէն յաւելուածն քոյ, և ուռնդն և կրօնդ
զպահատուԹիւն չէրբանայ նորին՝ ի մարմնի՝ ընԹերցաց
զիր ‖ . շնորհ. կ. զ : Այր բառս՝ ի հարցն՝ ե բուն խօս-
զիր բնաւն ընդունելոյ Թէ՞ն ուռնդն և կրօնդն :

Պանաք ևս՝ ի ձեռն նահատրուԹե . զի , * Ընաւանե-
ցոյ ցանկը (հոգին) . . . տալ զարիւնս վիճակոտս իբ
արեան առաջնոյ վիճակին , և զհայր իբ արարածս հաշ-
պեցոյանողին ‖ . տրփ . ա . պէտ . 2 : Այր բառս զհայր
ե խնդիր սեռի հաշտեցոյանողին. իսկ ընդ արարածն՝ նա-
խագրուԹիւն խնդիր նէ : Կամ այսմ ե տեսանել և՝ ի
յաջորդ օրինակի .

*Ալ կայե այսոցիկ զորվիւրսս՝ հակառակ քոյ շրջօղ
զինւոն լերուս ‖ . շնորհ. ի ի. ի ի. :
*Զ արարածս վիճակ արարչին ընծայօղ ‖ . յովհ. ի. ծէ :
*Զ չարչարանս յանյն առաջի մեր տէր սր գրիգոր ‖ շար. ի. ծ :
*Ընկալիւք զորովագուԹ սիրով աղաԹէք. քաջ հովուա-
պետն մեր՝ և արի երջանիկ ծնօղն իբ հոգւոյ՝ երանելին
յուսիկ՝ ի վր հօտին իւրոյ ‖ երէց. փավ. յուլիան :
*Ընծօղն զոյս որպէս զօԹոց՝ հաւանիլ պատիւ ի յոմ-
սեռիայ ‖ . շար. ծ. ա. ի ծէ :

Այրեք ուրեք ևս ոմանք յայսպիսի ընդունելուԹեց իբ
յարմարուե՝ և ի՞ իբեր իբ պատահման առնուն զնդիր
յուղղական հոլովին . որ , * Այ զմարմինս պատրաստ ի կ-
հակուր որդանցն անմահից , կատարեցան Թունաւորաց
չնաջոյ համբերեցից ‖ . նար . ե : Այր բառդ զայրինն՝ ե
խնդիր սեռի պատրաստին . և ուղղական հոլովիդ ինքնուրն՝ ե
պատահական խնդիր նէ . իսկ որդանց անմահին՝ ե տրա-
կան խնդիր . ոչ Թէ ասէր . վայ ինձ՝ որ պատրեցեալ ըղ-
մարմինս իմ որդանցն անմահից կերպիւր . և զնաջոյ
համբերեցից կատարեցան նոյ Թունաւորաց :

*Զահանայապետս (ե բն) միշտ տոռոցանօղ զնորն պա-
տարագ յեկեղեցիս առաջի հօր ‖ . լամբ . յայտ : Այր
ուղղական հոլովիս պատրաստ՝ ե երկրորդական և իբր
պատահական խնդիր տոռոցանողին :

*Ընարբակրծնից ազանդ սիմանեանց՝ և զբեղ նոց խոտո-
վանողաց ‖ . նար . փանջ . հոփ : Այր ուղղական հոլովիս ա՞ծ
ե յարմարական խնդիր խոտովանողաց :

ԸնդունելուԹիւնք երբեմն զնդիր սեռին դնօրու-
Թե . ոչնչեալ՝ առնուն սիոյն զնդիր բնաւԹե . ըր .

*Ընդ-

*Հաստ . . . զօտար աղտեցմունս՝ ՚ի մահ իրկնողին ||. ՚ի կրճողին զմեզ ՚ի մահ. նաբէխ. ՚ի քաւ ղա՛:

*Եւ կարօտանայ բաւչդացաւոյանողի իբ երկինս ||. ՚ի բարձբացուցանողն զինքն իբ երկինս. լամբ. համբարձ՛:

*Ո՛հնուն նոր երգէին քեզ Թագաւոր անմահ՝ ՚ի ձեռաց մահու ||. ՚ի շաբաթնոցին. հանոն. խբ.

*Ո՛նաւոք հոգւով՝ ամենաման սիրով ||. ՚ի նոյն. հանոն . կա.

*Տայ ամէ գվարթս վաստակոց՝ գործողաց ՚ի յայդմ պատուիրանի նորա ||. շնորհալի. ընդհանր.

*Վ՚հայէ այսոցիկ այն (որ պօղոս՝) որ զիսրձ տայ խօսողին յինքեանն քեզ ||. կիպառիոս վրդ. խբ. 51:

*Ինդ սրբատաց սերովբէիմն արքեպիսկոպոս||. երզն. գոլ. լուս.

*Ո՛ քեզ ունելովք բարեխօս առ յն միածինն՝ և աղաչել վերս ուխտաւորացդ||. շար. հե.

Ցհանոն. Ը.

Ընդունելութիւք չէզոքականիք յանգիտալք ՚ի օդ՝ առհասարակ զայնպիսի խնդիրս առնուն, զորպիսի պատհանջին քայքն, յորոց բղխեն:

Ա՛մանք առնուն զվերջնոյդ տրական. այր, *Ո՛ քոյդ տեսանելովք պարզ ականն մտաց լուսաւորուելի խոհականն մասին փափաքող||. շնորհ. խղճ. Այր բառդ խոհական տանին՝ ՚ի խնդիրս փափաքողին՝ ՚ի տրական հոլովիս: Այսպէս այսմ ՚ի և ՚ի յայլսդ օրինակս.

*Ո՛տաստեղծդ ինձ կոչեցդ անուն նոր ||. գեորգ. 65:

*Ո՛ հեթանոսդ ինձ Հանդիսեմ ||. նահապ. ՚ի ծննդ. յովհ. 10. 14:

*Կ՚ամենօդ զմեզ այս առնէ . . . ողորմութիւն||. սարգ. յակ. 6:

*Ընդէ՞ն բնութիւք բաբելոյն եմք ցանկացօղք, կի՞նչ մեծադոյն բարի քան զայծ ||. նոյնի. ա. պետ. 2. յորդ:

*Ընկեր իմ ինդ ՚ի կնկեցօղ ընչեցս բաց ՚ի քէն քմ||. նոյն. ծբ:

Ա՛մանք գնահատելիս տրական. այր, *Աղաղութիւք հոյեցօղն ՚ի գերս՝ արտաքոյ ճշմարիտ դատաստարտութեան ||. լամբ. յոյս. Այս բառդ ՚ի գերս՝ և խնդիրս հոյեցողին: Այսպէս այսմ ՚ի և տեսանել և յատաջնկայ օրինակս.

*Ա՛ստուծոյ ընդ նեղ դուռն արքայութիւն ||. ՃԾբ. ծիլ:

*Ցուսեցեալն և վերջալոյն զայն ընդ գնացօղսն յարքունիս||. վրդ. հարց. գլուխ. ծիլ:

*Ո՛ երեսան ոչ դարձոյց յամենեցուն և երեսս նպաստողին ||. ճամբռնացի. յաստուածընկալ սրտի՛:

*Ընդէմ զկամս ես՝ եւ որ ախորժելն՝ հակիօղ ։ ըստ զկամս հակիօղ ես ոչն՝ զոր ախորժելիք ։ ըստ ։ սաղ. 118. 22 ։

*Պիտոյ է ինձ գործել առ ամենայն գործս ձեր պղծոյ ։ ըստ ։ ոսկն ։ Որ նուիրագործիւ տրտկան հոգւով առ ամենայն ոչխարս ՚ի յորմարտական խնդիրս ըստ ուղիղ ոչ զոր ասատ գնել իբր չեզոքական ։

Ամանք ևս գայլ հոգւով ։ ըստ ։ Երկրկիզել ինչ՝ ոչ զանգիտող ։ Տգիտիսո ասա պերսոս իմն ։ Որ քաջասարական հոգւով չերկիւղէ ՚ի խնդիրս ոչ զանգիտողին ։

*Պահպանող լինելիքիք զնոյ ։ խոսո. 3 . 17 ։ Որ պատմական հոգւով զնոյ՝ ՚ի խնդիրս փոփոխողին ։

*Խոնարհեալ ՚ի տես մարմնով ծփնողին ։ շար. ե ։ Որ գործական հոգւով հպցնող՝ ՚ի խնդիրս ծփնողին ։

*Խոտոռվեան լեր քարերարին այ ։ ։ ։ զոռիդդ հետոց՝ իբրև զպատուիրանատուն այ վաղագոյ ։ նաթ ։ խե ։ Որ պարտաւորական հոգւով պատուիրանատուն՝ ՚ի խնդիրս վաղագոյ ։

*Վիրկեան զանձինս ՚ի փորձոյ՝ ՚ի խաւարէ շրջող դիմաց ։ շար. ծե ։ Որ քաջ ՚ի խաւարն՝ ՚ի խնդիրս շրջողին ։

*Ընդ մեզ պատերազմող հողին (դևք) ։ յովհ. խգ. Որ ընդ ծերն ՚ի նախատգրութ խնդիրս պատերազմողին ։

Որ ամենայն հաւանաձայնութ ոչ ասելիսի ՚ի ծուլութենէ ՚ի գոյացութեան ՚ի գոյական անուանս անուանեալ իբր ածական վարին, քան կանոնի ածական անուանեալ հաւանաձայնին ՚ի գոյականսա ։ գր ։ * Ամէն լինիր ընդէմ առն քրիստոսական. և ընդ քարեկամին պղծութեան մի բնաւ կեր ։ գուշակութիւնս զՆոյեհանէ ։ ։ սաղ. 22. 24 ։

*Ոչ պատասխանիր ՚ի մէն նոյ հերձուածն ։ յովհ. կոնս ։

*Ընդ այլ ազգեամբ ՚ի նենգ ոչ քաղցրութ ձերոյն ։ շնորհ. կոնս ։

*Պատրաստ է նախ ՚ի քաղ կալ ՚ի ծառայեցուցանող աստ ։ ։ ։ յետ այնորիկ ապա հաւատալ արարիչ ։ յովհ. խ ։ տես ։ գ ։

*Յետոյ անգամ ՚ի պատերազմ Թաւիթ զինքն Թուլնոց ։ ։ ։ ՚ի գերս պետին ։

ԳԼՈՒԽ ԻԹ՜

Յաղագս ընդունելութեանց յոմանցն ՚ի հաւ՜

Յայսմհետէ ընդունելութիւնք յորժամ հոլովին՝ միշտ իբր ածական անուն վարին, թէև ներգործու՜ թիւն չունեցին ղեզական եւ ինքեանս՜ ՚ք՜, *Ժամաբերին ե յամենեցուն ՚ի սովորութիւն մեղայ՝ ազատիլ ‖՜ լամբ՜ առաղ՜ 87՜ Ուր ընդունելութիւն յամենեցուն՝ եղեալ ե իբր ածական՜ որոյ դեզականն զո՜ րութիւն կայ՜ ՚ք՜ ե՝ Տարբերեցուն՜ Բաց այսմ ե և ՚ի սոսին՜

*Պատիւ ճեռելոյն ոչ են լալօնք՝ և աղաղակք՜ այլ հո՜ գիւոր երգք և օրհնութիւնք ‖՜ ոսի՜ Ը՜ 16՜ յորդ՜

*Տուր խոցելոյս ՚ի սիքան և յոգի ազաչեմ գիամ զառ՜ ՚ի յերկինսուսա ընծայեալ զեզեզ կենաց ‖՜ նար՜ ծգ՜

*Ո՜ զբոլոր աղէտ ատելութեանց՜՜՜ ՏԸլիոցելոյդ (այդո՜ ցիկ) ՚ք՜ոգին, և զՔեզելոյդ զանց՜՜՜ սակաւ ինչ ծա՜ նուցիլ ձեզ ‖՜ Տաքեսպրոս՜

Իսկ եթէ առանց հոլովիլոյ դիցին, երբեմն իբր բայ վարին, և երբեմն իբր անուն՜ Ո՜ որոյ գիտելի ե՝ զի եթէ սը ներգործականապէս առցին, միշտ իբր բայ վա՜ րին՝ ոմն զղրագումն՜ ՚ք՜, *Ո՜ լըբութեն հակառակողին ընՔերանել ամաչեցուցեր ‖՜ նար՜ Ը՜ Ուր ընդունելութիւն ընՔերանել՝ դնի իբր դրագեմ բայ՜ որոյ խնդիր ե բառն ղղՔեռնին հակառակողին՜ իսկ անուն բային դնի զօրու՜ Թիւ՜ ՚ք՜ ե՝ պառ, կիմ ՚ո՜ Բաց այսմ ե և ՚ի սոսին՜

*Կանոնական տահմանաւ զմեզ պարսպել զդուշացու՜ ցին նոցին աւանդապահք ‖՜ յովհ՜ խոսող՜ Գ՜

*Ծառել զպատճառն՝ պատճառաւորացն պաշտօն մա՜ տուցանելին ‖՜ եղնակ՜ հոգեբոյծ՜ Ի՜

*Ընդ վահան արծրունի ընդՔնելոյ զդունդն պարսից՝ դարձուցանել զգեմ վարդանայ ‖՜ Լեոմայ վեպ՜

*Ծառնափեալ զքուն մահու՝ զմեարՔնոց երկնից հա՜ ւեցան ‖՜ ՚ի շարականն՜ խոսող՜ ՃԳ՜

*Ընդարև եկին ՚ի միտս իւրեանց՝ խոյացեալ զհայրենի տանն պայծառութիւն ‖՜ լամբ՜ պատ՜

Եւ Թէպէտ գոանէին ուրեք ուրեք այսմհետէ ներգոր՜ ծական ընդունելութիւնք, որք եղեալ են իբր անուն՜

ու՜

ունելով միանդամայն և զլօրութիւն բայիւ, քայց յոյժ սաս-
կաւ են նոքին. և այնք ևս իբր փխկ օդի • որ, * Կրթե
փոխեցեք հնդիկ զմօրթ իւր, և լինիցի զևասաւուցս իւր, և
դուք կարօղ լինիցիք գործել զբարիս՝ ուսեալք զչարիս ‖ •
երեմ. 13. 23: Այս ընդդատական ընդունելութիւնս ուսեալք
եղեալ է իբր ածական դերանուանն՝ որ • իսկ քառա-
կտրեալ՝ է խնդիրն ուսեալին: Այսպէս այսմ է և՛ սոսկին:
*Ընդարձակեցաք, որ զայս մերոյ ընտրհան գործուցին յան-
կարգուածի. և զմի միայն իշխանն և զնոր մեր յիս քո
ուրացեալ ‖ • յիս ուրացօղք • յոհ. 4:
*Չերծեսցի ամբոխն, և մեք եղիցուք յաղթուածի սոս-
կալ ‖ • յիս ստացօղք • խորհ. ա. 10:
*Ընդարձակ սքանչելի և անաղօտ լոյս, միշտ միջօրեայ
պայծառացեալ, և յաւէտ զհոգիս՝ի նա մերձենցելոցն
լուսաւորել ‖ • յիս լուսաւորօղ • սրբ. ա. պետ. 4:
*Յորժամ տեսանէք (ասէ զմեղաւորս) քուրձ զգեցեալ,
և՝ի վէր մռնչող նստեալ. . . յորժամ տեսանէք սր-
տատօք զերեսս նապալ, և զամ զիշերս՝ի մահիճ
լացեալ, և վաստակեալ՝ի հեծութեանէ. յորժամ տես-
նէք զմռնչելն սրտից, և զըմպելին արտա-
ւոր օք խառնեալ. . . չառնէք անտես • այլ՝ առաւել զբ-
քայ և ողորմի և աղեկիզի ‖ • նոյնն • է • պետ • 5 • յոյդ:
Իսկ եթէ այսպիսի ընդունելութիք կրաւորականք առ-
կան՝ի գործ ածին անխափ • զի երբեմն իբրև զքայ վա-
րին • որ, * Ոչ խորս մեղայ ծովու պատրեցեալ ծովիմ ‖ •
շար • է • Այս կրաւորական ընդունելութիս պատրեցեալ
գնի իբրև քայ • որոյ խնդիրն է՝ ի խորս մեղայ ծովու •
իսկ անուն քայիւն գնի զօրութիք • յիս է՝ ես • Այսպէս այսմ է
տեսանել և՛ի յայլորդ օրինակսդ:
*Ապաքէն՝ի քաղմայ՝ի մահ գրաւեցայ ‖ • նաք • չէ:
*Ահաւասիկ առհասարակ դնի՝ի նոր գերեզմանին ‖ • շար • ծն:
*Օ պեղ մաքրեցար՝ի բոլս վիրաւանայ ‖ • երկնիկայք:
*Իսկ հաւատացեալքն հաստատեցան՝ի քո՝ ոչ՝ի սահմա-
նեաց ձեռագործոյն հովանւոյին, և ոչ՝ի տապոյ խոր-
շակին չեռնուին ‖ • եղիշէ վրդ • փլ • է •
*Ընշան երկնային մանանայիւն պատրեցուչ հերակրեին ‖
լամբրոնացի • յոհաննէսեան ուսուն:
*Այլ երբեմն՝ մանաւանդ եթէ քաղում անգամ իբրև ա-
ծական անուն վարին • որ, * Ահա ոչ նմոցեալ՝ մահ

Ե. մահ ինդրեալ՝ անմահութիւն է ։ եղիշ. է ։ Որ չէ ունելութիւն ոչ ինդրեալ և ինդրելոյ՝ ոչ ինդրելոյ՝ ոչ ամենական՝ անուանան մահ. մինն առաքինոյն, և միւսն երկրորդին։ Այնպես և տանել և՝ ի յաջորդ օրինակէդ։

* Ձառատ ծածկել ինքն կեղծաւորեալ ոչ է հեռի յանհաւատութենէ ։ շնորհալի ։ ի պատմութենէ։

* Ինձեն իմ հշտամբեալ յոգնախնամանդ բանիւք ։ նար. խէ։

* Ինչ ոչ պարծիմ առ իրօք նախատեալս ։ նոյնն. ծգ։

* Պատեալն հրկիզին ինձ կենդանացաւ ։ նոյնն. խբ։

* Ողբարդ առանկեալ հաստոցելոյն · զնոյնդ կործանեալ ։ նոյնն. խգ։

Ասկ համաձայնութեամբ սիրելոյ նկատի ըստ կանոնի համաձայնութեան ածականաց՝ թէ՝ ի նախադասելն, թէ՝ ի յետադասելն, և թէ անկեալ էին՝ ի միջի այլ մասին բանին։ այլ, ։ Ոչ այլ ինչ այնպես զբեղ սիրելն առնէ այդ, այլ միտեալ և ապուշանալ անդամոյն յայն դարմանս առանել և յառաջութեամբ ածել ։ ասող. ա. պետ. 6. յորդ։

* Ո՛վ յոյժ խորհրդոց խոստովանեալք քո տեսլեանց ։ ոսկ. ախորժաւի ձեռիայ քաղեքեանելք քո քաղցրութենէ։ նար. կծ։

* Ընդ սպանելոյ մեր քարկոծ արձակեսցես · լուծոյս կախեալս մեր ապաստիկս որոտասցես · հողոյս անպտուղելոյ մեր իբր ամպարհաւաձիկ ուժգինս մռնչեսցես ։ նոյնն · իդ։

* Տեսանեմ զձեզ իբրև զկաշինս ցրուեալս և վտռտալս յանապատի ։ եղիշէ վրդ. գլ. է։

* Ընդունելութեանդ հասցուք բարութեանց ։ ոսկ. ա. 37 · յորդ։

* Ընդօգտակար վարկանիւր տխմարաց՝ յաղագս ։ պատուհասելոց որ ի նմանն տեսու թեանց ։ շնորհ. կրեղ։

* Օ՛ի ևթէ զիաձեզ ասկեսս կամ զծիրանեայ կամ զոսկեհուռն հանդերձիդ ընտելասցես մարգարտով, սակայն ոչինչ ասես ։ ոսկ · յոհ · 2 · Որ ընտելասցէ՛ն յետադաս գոլով ոչ է համաձայնել ընդ գոյականի իւրում, որ է քառս հանդերձից։ Օ՛ի այսպիսի ընտրելութեամբ ուրեք ուրեք՝ ի գերապանծ շարադրութեան առանց համաձայնութեամբ ևս յետադասին։ այլ զգուշալի են։

Այլ զկրաւորական ընտրելութենէդ առացաք, այնպես և զմնացեալսն զչեզոքականացդ։ զի և նոքա՝ ի գործ ածին ընդ խաթը։ Երբեմն վարին ոմն զբայ։ և ունին զոլորտի գերբայն · ։ Եւ անդ կայծ երկնաւոր ել ծածկանակ

զո-

զօրացն Հայոց՝ կատարեցան ՚ի քէն ՚՚ . Լուսոյ . վէպ . Ա . ը

ընդունելութիւն խրախուսել՝ գնի իբրև զդրամադիմ բայ . ո-

բոյ անուն բային ի բառս զօրացո . իսկ խնդիրն ի՝ յոծ .

Լսատ այսմ ի տեսանել և ՚ի տասին .

*Փութա՛, մի՛ հեղգար . գուցէ դարձեալ հոսիցեն՝ ընդ

խուսար գնասցես ՚՚ . եղիշէ վէպ . ը .

*Այնէ եկեսցես զհետ զեղեցիկ վարդապետուն Հարցն

. . . . երանի՛ տացես անձինդ՝ քաջասիրտ ճողոպրեալ ՚ի

վշտալից կենաց ՀՀս ՚՚ . Նոյնն . խրատ հնդ՚՚ .

*Տնեղացուէ անձառ լուսոյն՝ վերասլացան ՚ի կեանս

անմահ՚՚ . ՚ի շարականն . կիրակ . հը .

*Ընդ ոտիւք հնչոյն(յոմիանուս)՚ի տրտմութիւն կոնդակեալ

ընդոյ զանցս շնչերակաւոյն ՚՚ . անանիա վէպ .

*Ընդ այնք ունկն(ամենայն)բոլմացուցանել զվարձումն՝ յերկուս

բառուց և չարչ վտանգս տարածել ՚՚ . եփես . գր . 31 .

Լսակ երթային՝ և բազում անգամ իբր ածական անուն

վարին . գր . , * Ընդէն յափեալ զնոսիքեան և զմեղս ար-

համարհ . բայց անձին կարօտելոյ՝ և դառն իբրև ըմ-

քաղցր թուի ՚՚ . առակ . 27 . 7 . Ուր ընդունելութիւն

յափեալ՝ ի ածական անէն . Լսատ այսմ ի տեսանել և ՚ի

յառաջիկայ օրինակին .

*Ակրտ խոտորեալ նիւթի գչարիս ՚՚ . առակ . 6 . 14 .

*Ընդունէք հնազանդ գլուխ զոյնոցն զնուազս անուշութիւնս ՚՚ . Ժող . 10 . 1 .

*Օրհնեցէք անկաւ ամենայնեան ՚՚ . Նարեկացի . ՚ի ընծա . խը .

*Պարտեցան ածականաւ հոգեռացեալքն ՚՚ . յովհաննէս կոն .

*Յեգիպտոս էին մտօք՝ երկիսատես ՚՚ . եղիշէ վէպ . ՚ի մեծն . պատմութ .

Ընդունելութիւն այն ևս բնդ անուանն՝ ի ըստ կանոնի հա-

մաձայնութեան ածականացն՝ թէ ՚ի նախադասելին ,

թէ ՚ի յետադասելին , և թէ անկեալ ելեւ ՚ի միջի այլ

մասն բանի . գր , * Ընդն զօրութիւն և այսօր ծագեաց

ուրեմն ՚ի խոստանալ միտս քո . և բացան աչք հոգեաց

հոգւոյդ ՚՚ . եղիշէ վէպ . գլ . ը .

*Ոչ երբեմն եղծանել պատուիրանն . քանզի ես հաւր ընդե-

ցեալ բնութենէն ՚՚ . ասպէտ . յակ . 4 .

*Ընդ նոսա ՚ի հինէն հռոմէից ընտրեալ ինն զօրացն

լինելոյ . . . նախ քննէն իսկ ազգացդ յառաջարկեսք անցեալ

առաքինութեամբ ՚՚ . յովհ . իմն .

*Ընդ-

*Ա՛ր քեզ կարդամբ անձամբք Բեհիլովխ ‖ . շար. ճԸ :

*Ա՛ղ զնս անցելոցն առաջի դներ ամանակաց՝ վերստին զամանակական տիոցն զգեցուցանելով զհասակ ‖ . յր ոճ զնս դներ առաջի անցեալ ամանակաց ևս. յովհ. ի. Խոսփ. ա՛:

*Ա՛ր ածն էր և ա՛լ՝ մտադիւրութիբ ծառայեաց բազմաց . և իւրով հեզութիբ ն տարաւ ա՛մ՛ի վ՛ր եղելոցն զրպարտուեց . . . (ասա) մեբ՝ որ ծառայքս ևմբ և պարտականբ՝ քանի՞ ևս պարտիմբ կալ մնալ ՛ի հնազանդութեե տեբանց, և տանել առաքինութիբ հոտելոցն ՛ի նոցնե մեզ վտրձուեց ‖ . ոսփ. ա՛. պէտ. 7 :

*Ա՛նդադարուցս ձեռացս աղաչեմ մեղբ՝ զկնիբ մտանուցն համարձակուե ամենառատ կամբք մատուցցե ‖ . Նար. խէ. Աւր աղաչեմն՝ ի ածականն ՀԸասց՝ յիշատակել առանց համաձայնութեե:

Ասան խնգրառութեե ընդունելութեե յանգելոց ՛ի նեա՝ ոչինչ պիտոյ ի գրել . զի զայնպիսի խնդիբ առնուն՝ զորպիսի պահանջին բայբն, յորոց բղխեն. ոմք յայտ ի ՛ի վերոյգրեալոցդ . յորս յաւել և զՀետագայսդ :

*Նայցեցէք զնաղաղուել Հմարիա վկայբ սբց երրորդութեե՝ Նեղելոցս յանօրինաց բռնուհ ‖ . շար. Ղ :

Աւր բացառական հոլովս ՛ի բառս ունի՝ ի նմանութիւն անօրինաց՝ ի խնդիբ սեռի կրաւորական ընդունելութեե Նեղելոցս. իսկ ինքն ի տրական խնդիբ բայիս հայցէ զՆ :

*Օ՛ձրի առեալն դիւրաւ որ կորուսանի՝ քան զաշխատութբ ոպայեալն ‖ . ոսփ. բ. պէտ. Ի : Աւր աշխատօքն՝ ի երկրական խնդիբ կրաւորական ընդունելութես ոպայել. որոյ խնդիբ սեռին զօրութբ դնի. յր ի՝ յնբմէ:

*Ոչինչ ամօթ համարբ խոցեալն ՛ի պատերազմի՝ զանձն իւր տալ ՛ի ձեռս իմաստուն բժշկի ‖ . Ծձբ. Ե . Աւր ՛ի պատերազմին՝ ի պատահական խնդիբ բնութե կրաւորական ընդունելութես խոցեալ. որոյ խնդիբ սեռին դնի զօրութբ. այս ի՝ ՛ի Լուշաձեայ:

*Վաւերք ցյոսոցեալսն ՛ի նոր լերին նմանեցուցանէ ‖ . գԸոսփ. Ջ : Աւր ՛ի պբն՝ ի քստ ինքեան խնդիբ չէզբակական ընդունելութես ցյոսոցեալսն:

*Ակն առ համանմանիան իւր հասանել ՀրեշտեաՀն ՛ի Հմարտութենն ‖ . յովհ. խոսփ. ծԸ. Աւր ՛ի ՀրեշտաւորՀն՝ ի բուն խնդիբ չէզբական ընդունելութես վերածել:

*Վիմաք ծպտեալ և մտաբք խոցեալ ‖ . Նար. Ղ : Աւր պե-

ձեզն՝ ի խնդիր չէ վտրաական ընդունելութիւն ձեռնհաս։
Ա յլ պարտ է գիտել, զի ոմանք՝ ի կրաւորական ընդունելութենէ ասեն ուրեք ուրեք վինակ բացատրականի, և վինակ բուն խնդրոյ բնութեան առնուն զնդիր՝ ի սեռական հոլովն. այր, * Կրաւորացուցանես զնմա աղօրմութիւն հերհեղելոյս ընդունելութեան առ երկնայինս և առ երկրաւորս ||. վինակ ասելոյ, հերհեղելոյս չընդունելուն. խոր. խէ։
* Կրաշինեաք իմ գլխոնէն ոսից ձերոց զհարակէին ||. վինակ ասելոյ, յոսից ձերոց ||. ծն. ծ. ժ։
* Պաքէն զմարդկան հաստատել կտակ ոչ ոք կարէ անբեկել ||. վինակ ասելոյ, ի մարդկանէ հաստատել. փող. 3.15։
* Ասացանն վիպասացն զմարդկան պատմէրեալս ||. վինակ ասելոյ, զպատմէրեալս ի մարդկանէ ||. տրէ. 7.7։
* Ոչ այսքանեաց բազմապատիկ բանից նշոմբէալս մեծ վերծանէն յանդիմանեացես ||. վինակ ասելոյ, զնշոմբեալս բազում այսքան բանից. խոր. կը։

Ա ստ այսմ ևս և չէզոքականք երբեմն վինակ բուն խնդրոյ առնուն զսեռական կամ զտրական. այր, * Կու ցուցան նք ողորմել բարերարիդ, և ոչ ոյք ամենակալից ||. վինակ ասելոյ, ողորմելոք՝ ի բարերարէդ, և զոյ բացառելոք յամենակալէդ. խոր. է։
* Ո՞տարոյեւք ես՝ և որինչ չ՞ես՝ վասիկացան առաքինութեամբ վարուք ||. յո օտարացեալք չ՞են ||. խոր. երփ։
* Ընկալարար ղտպաբանելոյն աղերսանաց ||. յո չարչրատանաց, կամ առ աղերսանս. ոմն թէ ասեր. ընկալար զայնոսիկ, որք չկարէին խօսիլ զգանս աղերսանաց. խոր. ֆէ։
Ա յլ զայսպիսի տեսակ խնդրառուս ոչ է պարտ յամառել. ասա թէ ոչ՝ նահմանայ մեզ բանին։

Սոքա երբեմն ըստ բաղդատական անուանց ևս առնուն զնդիր. ըստ որս և յանգեալքն՝ ի չէ. այր, * Հնամանդեսցուք՝ ի մարդկանէ՝ թէև՝ ի մահ աշխատիցին, սակայն առողջութիւնն յուսով թէթևանան ||. յովհ. իմ։
Ա ւր ընդունելութիւնդ հնամանդեսցէ՝ իբր անուն բաղդատական՝ առեալ է խնդիր՝ ի բացառական հոլովէն. որ է բառգ՝ ի մարդկանէ. Ըստ այսմ է և ստէպ։
* Ո՞ր ինչ ասեն առ այս չնմարեալքն՝ ի մարդկանէ՝ անձանց և ազգի չատագովք ||. ղամբ. սաղ. 118.64։
* Ել բնամարհելոս՝ ի կարգս կոչեցելոյ ||. նոպ. նո։
* Կոռնելոս՝ ի վիրայ՝ հօրն մեծի հրամանաւն ||. նոպ. հղ։
* Ո՞ր

*Որդեակա՛ն լինիցէր նմա (յո՛ եղիկայ՛) եւ այլ փութասա-
րէցէ՛ ի մարգարէս ։ Ծիր. Ե ։

*Ի վիշտս հանապազորդ մեռանիցես ։ երդն. գով. վրէ ։

*Ոչ գերազանցեալ գտար առաւել քան զընտուի մարդկան
երանելով՛ ի հարս ոչ անտոն ։ շար. ծէ ։

ԳԼՈՒԽ Ը.

Յորմէ՛ ընդունելոյ անգիտելոց՛ ի լեր ։

Ասան ընդունելութեց՝ որք յանդիմ՛ի լիք, գիտել ե՛, զի սոքա իբր ածական վարին . և՛ ի յայ-
րիչն յանուշանան՝ ըստ կանոնի ածական անու-
ոմանց համաձայնին ըստ նմա , թէ՛ ի նախա-
գասին՝ և թէ՛ ի յետադասին . այր, * փոխանակ ղե-
ւի լուսոյն՝ նմանալ լուսոյն Հառատայիւթ զբարին կանդ-
բեն լուսաւորել զաշս ։ յովհ. նմոտ. ծէ ։

*Օ՛ն ե՛թէ ոչ տուրբ յայ էին, զնայիդ մարդիկ՝ գոնէ
մարմնով տակաւին այնչ անդրէքելն անձնից ։ առակ. կէ. 4։

*Ի մանկութեն ժամ առաւել տնկիլ խրատ ծնողացն՛ի
միտս մանկանց՝ անջնջելի լիշատակաւ ։ շնորհ. քնորհ։

*Խորհրգեաւք ցուցաւ ոսկնչեցոյն յայտոքայ ։ շար. ղ.

*Ը՛րգարև հօր ոսկնչեցոյ որդիք պարծանիցի առաւել քէ
զառաւել (արիստակէս և վրթանէս) ։ խոր. Բ. 77 ։

*Կատարեալ լրմամբ անպարծելոյս ապրեսն՛ի խրատ
Ձանս անկեան երանութեն ։ նար. ի՛ քանն. ղբ։

*Ընդճառնելոյն հասիք երանութեն ։ ի՛ շարականն. ղբ։

*Որ վաւելկանայրն՝ անբերելի եհաս տանջանացն ։ եփռ-
պիոս վրպ. ծղ. 25։

Ասան խնդրատուն ըստ գիտելն է, զի սոքա հա-
ստատակօրէն առնուն զնոսիք ի հոլովիլ տրակտատ։

*Ոչ ըստ ամենայնէ խոտորանիլ ամ երկրի ։ նար. ծէ . Որ-
պէս ամենիւքն՝ է տրակտատ խնդիր ըստ նմին խոտորանիլ։
Ըստ այսմ է տեսանել և՛ ի սոսին։

*Օ՛ վաստան, զոր պատրաստեաց ամ սիրելեաց իւրոց,
ոչ աչօք պեսանիլ սատց առաքեալ , և ոչ ականջօք
լսելի ; և ոչ մտաց մարդոյ գնանիլ ։ շնորհ. նոգն.

*Պատուհանիլ և պաշտելի ամեղ՝ յորս ամ իցէ ։ յովհ. նմոտ. ծղ։

*Այր լաւ գերկն՝ քաջմտաց ոգեաւիլ ։ նարեկացոյ. ծղ։

*Յան-

*Հանիկալին վերնոց ի քեզ շրջեր ‖ . երդն . գող. լոս։
*Ընծանգուցից՝ որ առ իւրովքն էին ժամանակաւք՝ առնան-
յեալ (տիգրան) ‖ . խոր. հատոր . ա . պրակ. 23։
*Ամանուկ ասին և մխալիան և անմեղն . . . որ առանց
նենգութեան են, և ամէնն փոքրկի ‖ . սարգ . ա . յովհ. 5։
*Ամանք ձանապարհ գանձինս արարչին գնալի ոտիւ և
ամբակաց ակտիւ ‖ . խգնարհու վերջ. ը . 5։
*Ջ հոգան բորբոքեցան մեծաւ ցանկութեամբ՝ տեսանել
զհաստիչն աւրհն և զանձնէջնալին հրեշտից՝ մարդ՝ երե-
կոի երևել, և փնտռտելջնալի մարդկան ‖ . նոյնն . ը . 26։
*Ընդհէր և ոչ յարտասուս ոչն պատուհաս հնեմանոսաց՝ ծն-
ծաղելիս նոց զբերխատանկից առնել կրօնս ‖ . շնորհ. լեղ։
Ոսկ երբեմն ամանք յայսպիսի ընդունելութեան ըլ պա-
հանջելոյ բերին, և կամ ըլ պատուհաս՝ առնուն ըզ-
խնդիրն ի հոլովն բազատաւական . մանաւանդ եթէ իցեն
աղաչքեամբ մանկամբս՝ ան . գր , *Ոնդհէր չէր ի քէն
սձեալ ուղէշն երկնային , ոչ էր պատշաճեցեալ պան-
ծալելն ի շրթանց մեր հաղորդութեն ‖ . նար . գող .
նոս։ Այր բառս ի շրթունս՝ ն խնդիրն անճաշակելոյն, որ ն
ածականս հոդնդոսնեն։ Բայս այսմ տեսանել և ի յայ-
ջորդ օրինակսդ։
*Ամոանելին ի համայնից՝ բուսանդականիչ բնութեն բո-
լորից՝ պարագրի այսօր մարգասիրատես յորովայնի
անարատ կուսին ‖ . ի շարաքնոցն . ը .
*Օ ակատեցոյ անհատելի ի պատկառելացն զործոց ‖ նար. ե։
*Ընդհան մեայնոյ քննելի օրինակն, և յարարածոց ան-
գիտելի ‖ . շնորհալի . ի պատարագին։
*Ամենց անընթռնելի յայսպիսեաց կրից ‖ եփես. գլ. 16։
*Ամ եմ անմանելի ի գրանց դժոխոց ‖ . ի շարաքնոցն . ծլ։
*Կոմի պարկեշտութին, և յաւիցն ընդոստնել ե ‖ . վեցօր. ը։
Ընդեմ մերձենալ ունկօղն՝ խուզել զնդրելին , գտցէ
զթզուսայն ի բարձ, և գտցէ ի դեղեցկութեց ‖ նար. ը։
Ընծայեն նայծակունսն ի սրովբէիցն անհպելին անմար-
բասպեռ մերձեցաք ‖ . շար . լե . Այր բառդ ի սրով-
բէիցն՝ ե բացառականն խնդիր ընդունելութեն անհպելի.
Հնար ե ևս ասել՝ ըմե սրովբէիցն ե տրականն խնդիր.
իսկ տուգ ի՝ ե նախադիր անհպելոյն. այլ եմե ելդնել
ես . ընծայեն նայծակունսն ի յանհպելեան սրովբէիցն
անմարբռատպես մերձեցաք։

Ամենք ևս յայլ հոլովս. քայց այս ՚ի սակաւս. որ. *Պ՚ինէք նոր ՚ի տիկս նորս պչինեն ի՛ ‖ ղուկ. 5. 38։ *Ու՛ ի պատնէշի յաշտ մերը ‖ Տոբի. 11. 12։ *Ա՛չ ուրուք նախայ ինչ որ խոտորեցաւ ՚ինձ օրէնսն, այլ՝ այր մի համակիրեն երեսին ըստ ամ՛ երկրին Ցօս ‖ եղիշ. ը։ *Ի տես զանձինս ՚ի հաւատսն ‖ Ճ՚ոռնթա։ *Ի՛ր ներ անբնութիւն ընծայութիւն անդիտութ Տոտոյ ոնեն է. և առ հումի նորին՝ դատաստանի գիտութիւն, և ոչ քննութիւն ‖ եղիշէ կողբացի. ու։ *Ո՛ղորմութիւն առ քաղաքս պարմանոյն է ‖ ՚ի կեսոր. ի։ Այլ գիտել է, զի այսպիսի ըստնելութիւնք երբեմն ունելոյ զգօրութիւն օրէն առնուն զկնդիր ՚ի սեռական հոլովին՝ իբր զկնդիր սեռի. որ, *Ահա ամ օրհնական իմ, և որ ընդունելի հոգւոյ իմոյ ‖ ոզ. 53. 6. յեռ՚ափր։ Ուր սեռական հոլովս հոգւոյ իմոյ՝ է կնդիր սեռի ընդունելութեան ընդոնելի. ոմն ևս ասէր. ընդունող հոգւոյ իմոյ, ՚ի ընդունող հոգի իմ։ Ա՛ստ այսմ է և ՚ի սասին։ *Ա՛շխարհս անցաւոր է. և բարիք սորա ՚ի կորուստ յերկինն պատանեան իւրեանց ‖ յն զատացօղս իւրեանց. ոտրփ. ու. յովն. 4. ՚ի յեռ՚ափրնդ։ *Ի՛մ ընտիր ևս զատնկեցի, առյ զպտուղն կենաց, զոր խոստացաւ պրելեալոյ իւրոյ ‖ . յն սիրողաց. յակ. 1. 12. *Ի՛նձանց ասելի՛ էր, և այլոց ՃՀնաւորք ‖ եղիշէ. ը. *Ի՛չ եղև ընտիր նոքին ականջօք տրուանական հրամանն ‖ . յն լսող գործուանական հրամանին. ընտր. ընդհանր։ *Ի՛ ինչ ինչ ասանելի բանին ‖ . յն առնողք. յակ. 1. 22. յեռ՚՚. *Ի՛ր եղև առաջնորդ ոանելոցն յայի ‖ . յն ունողաց, այս է՝ ըմբռնողաց զյն. գործ. 1. 16։ *Ոտք քՀնկեցին ՚ի ներելոյ տապանակին՝ միեցան յեղը Ջորդանանու ‖ . յն կրողաց տապկին. յես. 3. 15։

Երբեմն ևս առնուն զհոլոյականս. որ, *Ա՛ստուն գործ ծառայն զպատաստեալն ՚ի ձեռս գործելոյ զգործս կամ՝ ի տանն տեն ‖ . յն գործողաց զգործս նոր. ՚ի. Ղուկ. 12. 11. *Յոր լսելոյ քո զաւետիս՝ նկդրեա լինել մեզ լսելիս՝ ընդոյն աւետեաց քո միածնին, եթէ եկայք օրհնեալք հօր իմ՛ ‖ . յն նկդրեա լինել մեզ լսողս զնոյն աւետեաց միածնի քոյ. այս է՝ եկայք օրհնեալք, նա. շար. ճե։ *Ա՛ն եղեալ՝ իբրև միեցաւն ոտք քահանայիցն նրելոյ զտապանակ ուխտին տեն տա՛ երկրի՝ ՚ի ջուրն յորդանան

նանուս, պակասեսցէ ջուրն ։ ։ ՚ի կրօղայ զառապանակ ուխտին ։ յեռաւոյ. 3. 13։

Վնասելի է և, զի այսպիսի ընտելութիւնք ՚ի վարելին իբր դիմազուրկ բայ՝ ունելով երբեմն գոլորշի ներգործականի, առնուն զինդիր հայցականն՝ արտաքոյ հաւարակ սովորութեան. որ, «Զուսաւ սիտնի նմանուլի է զի՛ք եկեղեցի ։ ասդանէ էին։ Ուր հայցականն հոլովս պիտի ելանէ՝ է լինդիր սեռի ընտելութեան նմանուլի։ Զատ այսմ է տեսանել և ՚ի յաջորդ օրինակսդ։

*Ինքեան մխայնոյ գիտէին զիւրսն ։ շնորհալի. Նաղն։

*Ակաւն սէ Խողնի է և զգետոց և զանուանոյ և զհատաց տեսակս, զոր տալաւորաբար գրին ։ նոյնն. հրեշտ։

*Զինոյն զայս է մեզ ասելի՝ և յաւէտ գործելի, ՚ի զղջումն գալ մեզայ մերոյ ։ ոսկ. ա. պետ. 7. յեռ՚։

*Զքեզ իսկ տեսի հոգացեալ վասն իմ, զոր չէ ասա գրելի, և ոչ պատկառեցի ։ նարեկ. ՚ի քնան. ի։

*Ընտասուելոց պաղատանաւք հայցելի է մեզ զհրեշտակացն պահպանութիւնս ։ ։ խոսրով. Ա. յհլ զգուշանալի է յայսպիսեսն ոգոյ։

Իսկ ՚ի ընտելութեանց՝ որք յանգին ՚ի լոյ՝ գիտելի է, զի ոչ միշտ իբր բայ վարին. ոյք ասացաք յերկրորդ մասին. գլ. իե. երես. 247. տես անդ։

ԳԼՈՒԽ. ԼԱ.

Յաղագս հաճոյանալոյ պատուհանաւոյ ընդ հոգևոյն։

Զորժամ ՚ի բանս պատասխան լինի իմիք հարցման, հարկ է՝ զի պատասխանին համաձայնեսցի հարցմանն՝ գոնէ զօրութեամբ։

Այս համաձայնութիւն, Նախ՝ նկատեսցի ՚ի հոլովին. որ։ *(Հրց). Ո՞ ինչ է կաթուղիկէն. (պատ՚ին). Ընդհանրական. զի ամ՚ եկեղեցիք ուղղափառաց՝ որ ընդ տիեզերս են, մի են. . . զոր և առաքելական կոչեմք ։ խոսրով։

*Իսկ արդ՝ ո՞վ է պօղոս, կի՛ ո՞վ ապողոս ։ (պատ՚ին), Պաշտօնեայք, որովք հաւատացեալքն ։ ։ ՚ի կոր. 3. 4։

Երկր. *Ընդ առ ինչ իրս բարկանայ։ (պատ՚ին). Ընդ մեծաւթանց անիրաւուն, և ընդ աղքատաց հպարտուն ։ պս՚. պտ՚։

*Ընդ

*Ալիմ են նման սոքա։ (պխ)։ Նման են մանկանց՝ ոչ անմեղութեամբ, այլ՝ յիմարութեամբ ։ խ Գ Ն Ա Ա ։ Ե. 30։

Աւետ. ես։ *Ալոգի լինիցիր մարթի ի զէնս։ (պխ)։ Նշոյլ ոչ խոնարհութեամբ և հեզութեամբ ։ Հոր. Ա. Ոդ. Ժ։

*Կա յո՞ հանգիստ։ (պխ)։ Նշոյլ ոչ՝ ի հեզս և ի խոնարհս, և որ դողայն ի բանից իմոց ։ Եսայ. 66. 2։

*Ալոյք են՝ որ զնոր բանս պահեն։ (պխ)։ Ալոյք ազ սրտիւ և անձամբ վարուք յաւէտ պահանջ մնան անբիծք։ Յովհ. Ք. Ա. Ոսկ ե՛թէ ըստ ենթ ըստ ըստ ըստ

(պէս) . Օ՛ի սիրեմք զեղբարս ‖ . առգ . ա . յովհ . 6 :
Ալատդ ևս . *Օ՛ չարհնացեալ ոմն հարցեալ , ուր ե՞ն հմանդ
ապարտաց՝ նը ընկալէ՞ն գնեալ՝ ասէ . Հայցատ վայրկ՛պատ։
*Ղեքսանդրոս մակեդոնէացին հարցեալ յուդեացիս , ուր
են քոյ գանձք : գաղտնաբար ընդէ՞ր՝ ասաց . Ի՞ առաս ‖ պատ։
Ի՞նչ աստ գնեմ՞լ է , զի բայն՝ որ ներգործութիւն դնի՛ ի
*հարցմանն , իբր՛ ի բազում զօրութիւն գաւառի՛ ի ալեկոն.
այլ է տեսանել՛ ի վերոյգրեալսդ . յորս յաւե՛լ և զօրաւո։
*Օ՛ ինչ է այն՝ զոր հանգերձեալ ես ծանուցանել մոլ
երանելիդ . (պէս) . Ա՛չ վտրը ինչ ասէ , և ո՛չ յերկիր ան։
կեալ , այլ՝ այ խոսհրդակցութեն արժանաւոր ‖ սդգ . է . պե . 5 :
*Օ՛ ամեն ետ (աւր) , և՛ ի վազգուն անտես առնէ : (խպ) .
Ո՛չ ոչ բնաւ երթեք ‖ . ոսգ . յով . 6 . յորդոսդ :
*Իյօսել ասն ոՀմարի ինչ : (պէս) . Ո՛չ կարի՛ քաջ ‖ գէ սգ . 25 :
Ալաբձեալ . *Ա՛ն երևի քեզ անկատար . խաւսեսցին յա։
պահանատ ևս , եթէ մաքրեալն յապահանուէ . (պէս) .
Ձայս է՝ որք միտս ունին , եթէ մաքուրն ‖ շնորհ . ՆԻՆ :
Ո՛չ երբեմն ևս փոխանակ այնը բառի՝ որ լինելոյ էր
բան ասէնի հարցմանն , դնի բան ինչ՝ իբր բացայայ։
տիչ զօրութեն իմացեալ բառին . պէ , *Օ՛ ինչ է՝ զոր
կարգացեր՞ն . (պէս) . Օ՛ մի ասէ խնդրեցի , և զսոյն ա։
ղաչեմ . (հդ) . Ո՛չ ոք է այն : (պէս) . Կնոսկել ինձ՝ զ
աստն ասն , և շուրջ զսենեսալ նը երդել ‖ . խոսրով :
Ո՛չ ես . *Օ՛ կարդ յիսանկցն ասծ՝ ի մահկանացու ծնդոց
փոխոցն : (պէս) . Ձորժ ի կամբ իւր՝ ի մեզ կացցէ ‖ . խոս :
Ալաբձեալ . *Օ՛ ինչ ինչ շահաց հակառակութեն . և
կի գի՞նչ օգուտ եղև նախանձ նուէ՞շայ իւրոց : (պէս) .
Ընդդատեսաց գնչայն՝ ի հարեւէ սերբեւոյ իւրմէ .
վաճառեաց գյուսիսն : նեա ‖ . ծծբ . ձբե .
*Ո՛ւ արգ՝ գի՞նչ գոյ ասել ամաչեցուցս յերեսաց ամե։
աշաւորութեն : (պէս) . Ա՛յց եթէ համարձանալ , և հոդ
ի քերան եղեալ՝ լռել ի սրտի ‖ . նաբ . խե .
Վ՛խտելի է ևս , զի բազում անգամ հարցուածն գնի
առանց պատասխանւոյ . պէ , *Ընդհէր մերժեցար ի
պատգոյն շնորհաց՝ իբր զազգամ՛ի ծառոյն կենաց ‖ նաբ . խե .
*Ալ՛ր արգեօք գնաշրջապարս ոսկեն կատուցիկ . և կամ
յոր վտահութեն գայր իմ յառեցիկ . նաբ . կե .
*Ալ՛ի քնարեն ինչ՝ ի միանգամայն կորուսանել զամենայն
պատիւն , եթէ համբերութեն կրկին յառեցուծոյ

ստանալ զնա ‖ ասէգ. յոխ. 4. յորդորակ։

*Ասկէ (յորժամ) անկեալ ՚ի հուր՝ մաքրի ՚ի ժանտա-
ցուցչէն նիւթոց, անկաստաւր լինել ասի ՚ի կատար-
մանէ, թէ մանաւանդ յառաջինն դառնալ կատարե-
լութիւն ‖ . շնորհ . ևղբ։

Ա յոչսոյն լինչ բաւական լեցի վս համաձայնութիւն սու-
տասանութեան ընդ հարցմանն։

ԳԼՈՒԽ. ԼԶ.

Յաղագս խոստովանիլ քահանայ, և պէտս ունելոյ
շնորհուրդս նմին։

Համաձայնութիւն մասանց բանի կազմին պէտս
շարադրութիւնք բանից . ոմանք սակաւաբառք ,
և ոմանք բազմաբառք։

Սակաւաբառք կազմին ՚ի սակաւ բառից՝ գոնէ յերից
ՅՐ ՚ի բայէ , յանուանէ բայքն, և ՚ի խնդրոյ նոցին .
ՅՐ, *Յաբեթ Ծնանի զգոմեր . գոմեր Ծնանի զԹիրաս։
Թիրաս Ծնանի զԹորգոմ . Թորգոմ Ծնանի զՀայկ ‖ .
նոր . ա . 4 : Ուր յիւրաքանչիւր հատուածս կան երիք
բառք . յո անուն բայի , բայ , և խնդիր .

Բայք երբեմն ունին յերից աստ պակասի . ՅՐ, *Թամբե-
ցոյց Ծուլութիւն ‖ . յո Թմրեցոյց զսողոմոն Ծուլութիւն։
նոր . խե : *Կնկաւ զսովիէր ‖ . յո դու ընկալ զսովիէր։
նոր . խե : *Կնցեաւն անյայտ ‖ . յո անցեալն է անյայտ։
նոր . ծե։

Լսկ բազմաբառք կազմին ՚ի բիւր բառից՝ այլ այլ եղա-
նակաւ շարայարելոյ ըստ միմեանս . յո երբ խնդիր ,
երբ յատկացուցիչ , երբ բացայայտիչ , երբ ածական ,
եւ. ոմն յայտ է ՚ի բազում օրինակաց եդելոց ՚ի քերա-
կանութիւնս աստ . և յայտնի և ցուցցի ՚ի յաջորդ օրինա-
կացդ։ Ասդ՝ այսպիսի շարադրութիւնք թէ բազմաբառք
և թէ սակաւաբառք՝ երբակի կարեն կազմիլ , Պարզ ,
միջակ , և խրթին։

Պարզ շարադրութիւն ասի այն , որ կազմի ՚ի դիւրին
շարայարութիւն ընտել և սովորական բառից . և ե
դիւրըմբռնելն ամենեցուն։ Այս ունի զերկուս տե-
սակս . որոց մին կոչի դեղջուկ և աղաւաղ . և այս՝ կամ

ջիր անսպառչաւ շարայարուեն կարգի, և կ՚ելնէ խորհ բան
ելոյն . ոմանք են գրեանք ինչ՝ զորոց զհեղինակն չի տր
ժան յիշատակել ասա։ Իսկ միւսն ասի՝ հարքն և հիշա.
ոմանք են շարադրութիւք յայսմանաւտրայ, և հարանց վարուց.
և եւս մեկնուածն երգոյ երգոցն՝ արտաբաղ նարեկացւոյն. և
այեայ մեկնուածն գեորգ վարդապետի . պատարագի
մեկնուածն յովհաննու արձիշեցւոյ . սաղմոսամեկնիչն
վարդան վարդապետի . եւն։

Ա՝ ՚ի յայ շարադրութի ասի այն, որ կազմի ՚ի վայե
լուչ շարայարուէ քնտիր բառից. և չի դիւրընթա
ներ ամ՝ մարդոյ ։ Այս սա ունի զհինգ տեսակս . որոյ
կ՚աջինն ասի՝ սաորին. ոմանք են շարադրութիք ղաբարիայ
կաթուղիկոսին ՚ի մեկնուին երգոց երգոցն , և ՚ի մեկ
նութեն մատթէի, և ՚ի Հառս ինչ . գրիգորի արշարու
նեաց եպիսկոպոսի ՚ի մեկնութեն գրոցն կիւրղի . պատ
մութիք սամուէլի երիցու . եւն։

Երկրորդն ասի՝ պատմականաւոր, ըստ որում յայլոց աղ
գաց երևի պատմանել լեզուի մերում . ոմանք են շա
րադրութիք թարգմանեալ գրոց. այս է՝ կոչումն ըն
ծայութե սբյն կիւրղի. մեկնութիք սբ գրոց՝ յովհաննու
ոսկեբերանին. մեկնուի յովհաննու՝ արտաբաղ նանայի
խմաստասիրի ասորւոյ. գիրք պատրաստանցն կիւրղի ա
ղեքսանդրացւոյ . գործք գրիգորի ածաբանին . գործք
ներսի բարսղի. գործք սերեբիանոսի եմեսեան. մեկնու
թիք յոբայ յեսիւքեոսի. Հառք, և մեկնուի յեսուայ, գա
տաւորաց և թագաւորաց՝ արտաբաղ խուրի եւրեմի. Հառք
թեոդիլոսի եպիսկոպոսի անկիւրեայ. և այլ եւս գիրք և Հառք
քիմք՝ սբոց հարց՝ թարգմանեալք ՚ի մեր լեզու։ Ընդ որս
դասի և գիրքն սբյն յակոբայ մծբնայ հայրապետի.
բայց ոմն երևի՝ յայս գործ նոր բառիւք խորհուրդքն շա
րադրութեայ մուծեալ են յանհմուտ գրչաց և յանխո
հեմ խմբատակաց։

Երրորդն ասի՝ ամենիւ և քնտիր. որպիսի են շարա
դրութիք մեծին խոսրովու. Թումայ վարդապետի՝
աշակերտին եղիշէի. եզնկայ կողբացւոյ . մաշտոց վար
դապետի. արիստակիսի վարդապետի. անանիա վարդա
պետի . պետրոսի սիւնեաց եպիսկոպոսի. աբրահամու
մամիկոնէից եպիսկոպոսի. միսայէլի եպիսկոպոսի. գրի
գորի վիայասիրի . յովհաննու երզնկացւոյ . եւն ։ Այս
եւ՝

ևս՝ շարադրութիւնք գրոցն՝ որ կոչի յատկապատում՝
արարիչ հօր մերոյ աչքին գրիգորի լուսաւորչի։

ՀՈրորդն ասի՝ շքեղ և պանծալի։ ոսկի են շարադրութիւնք եղիշէի, խղնասիոսի, և սարգսի։ Ընդ որս և յովհաննու մանդակունւոյ. զորոյ թէպէտ ոչ ունիմք ամա՛ առ մեզ զձառսն ի յիշատակեալս՝ ի յովհաննու կաթ՛. բայց հայելով՝ ի սի հապանծ վայելչու թիւն բանից սորա՛ որ՝ի պէսպէս ատենս ժամակարգութիւն մերում՝ յայտնի առաւելութիւնք՝ և այլ ևս՝ շարադրութիւնք սորին կարի ինն պանծալի են և չքնաղ։

Յայս կարգ դասին և շարադրութիւնք սբ գրոց. յորս իւրաքանչիւր գիրք՝ ի քան զմի աբանչելի և յորդոյ եբևին. և առաւել ևս եօթն սորա. 1, պատմութիւն յուդիթայ. 2, գործք առաքելոց. 3, գիրք ք՛մաստութիւն. 4, առակաց. 5, մարգարէութիւն եսայեայ. ոսկ և ողբոցն. 6, երկոտասան վիրք մարգարէից. 7, Թուղթքն պետրոսի. ոսկ և Թուղթն պօղոսի առ եբրայեցիս։

Ինգերորդն ասի՝ գերապանծ և վսեմ. որպիսի են շարադրութիւնք ներբանից յաղթութեան, և ներբանից շնորհալութեան. որոց կազմութիւնք՝ ք՛ զամ հիւսուածս բանից գերազանց գաւանին յոյժ, բնաբեր և վայելուչ բանիւք, քաջայարմար գաւառութեան ոճից, և վսեմական շքեղութիւնք կարգի խօսից. մինչև յաւետ արժան եք կոչել զնոսին յօրինուածս ոսկեշար առողջ՝ ք՛ զերծուածս գեղեցկի տաւիղ։

Յայս կարգ վերաբերի և շարադրութիւն գրիգորի կաթուղիկոսի՝ մականուանեալոյ տղայ։

ՎԵրջին շարադրութի՝ ասի՝ այն, որ կազմի ՛ի մանուածոյ շարայարութիւնք ընտիր և մերին բառից. զոր իմաստունդ միայն կ՛իմանալ։ Այս սա ունի զերիս տեսակս. որոց Առաջինն ասի՝ հոյակապ. ոսկի են շարադրութիւնք նարեկացւոյն. և յովհաննու իմաստասիրին. և քանի մի կանոնք՝ ի շարականէ. և ս և քանք ինչ՝ ի ձայնագան գրուածս։ Ըստ որս կարի գասիլ և շարադրութիւնն յովհաննու կաթուղիկոսին. և գիրքն մակաբայեցւոց.

Երկրորդն ասի՝ գժուժարին. որպիսի են շարադրութիւնք մովսէսի խորենացւոյն. ագաթանգեղոսի. մամբրէի վերծանողի. գաւթի անյաղթին՝ ի Ճառ խաչին. սահակայ կաթուղիկոսի. եւն։

Կրկրդն ասէ մեծին . որպիսի են ոմանք ի թղթոց գրիգորի մագիստրոսի . և տունք ինչ բանից ևս ի պետրէս գրուածոց , ի գիրս պիտոյից , ի շարականն , ի նարեկն , ի մաշտոցն , ի գիրս յովհաննու իմաստասիրի , և այլն։

Ա յժ գիտելի է նախ , զի յասել մեր աստ՝ շարադրութեի պարզ , միջակ և խրթին , նկատեմք ըստ սրուեսի քերականութեան , և ոչ ըստ ոմանց հարտասանութեան . զի հարտասանքն հայելով ի ձևս և ի վսեմականութիս բանից՝ որոշեն զերիս տեսակս ոմանց շարադրուեցն . զորս կոչեն , պարզ , միջական և վսեմական ։ Ոմանք քերականքն հային ի կարգաւորութիս բառից , և ի պարզութեի և ի խրթնութեի նոցա , և ըստ այմմ որոշեն ։ Ուստի երբեմն շարադրութեի ինչ ըստ քերականաց պարզ՝ կամ միջակ՝ ի հարտասանից համարի վսեմ և խրթին . որպիսի է այս բան . * Կ՚ասէ հինից և ոչ ինն տեղացին ի մեզ ‖ . յղէ . ևն։ Այս ներհակ այմմ երբեմն շարադրութի ինչ ըստ քերականաց խրթին՝ ի հարտասանից համարի պարզ . որպիսի է այս բան . * Հանգիր զերման ի մէն մեր փրկչին ընդ հայ՝ տուեան նշանակք գոհութեն սէր և միաւորութեան սրբոց ‖ . չամչ . ապէն։

Գ իտելի է երկրորդ , զի ի կարգել մեր աստ զկէտս և մատենագիրս ի մի դաս , ոչ կամիմք ցուցանել , թէ քերթուածք սոցա միօրինակ են . այլ թէ սոքին յայս դաս վերաբերին , և նոքին յայն . Այլ ի հասմատութեն առ միմեանս՝ այլևայլութեի բազում գտանի ի միջ նոցա . ոմն ի բազմատող ըստ միմեանս գշարադրութիսն եղիշէի և սարգսի , որք ի մի դաս շքեղ շարադրութեց դնին , կազմութեի միոյն ուրեք ուրեք պարզ երևի քան զմիւսոյն . այ սարգսին քան զեղիշէին ըստ այմմ իմն և ի այլոց ։

Գ իտելի է երրորդ , զի յիւրաքանչիւր վերոյհարգեալ գրեանս կարեն գտանիլ երբեմն տեսակք շարադրութեց և ա . ոմն ի գիրս նարեկացւոյն՝ որ ի գլուխ խրթնին շարադրութեց դասի , գտանի ուրեք շարադրութի միջակ , և ուրեք պարզ . և ի գիրս լամբրոնացւոյն՝ որ ըստ միջակս դասի , գտանի ուրեք շարադրութի պարզ , և ուրեք շարադրութի խրթնին ։ Այս ևս ի մի և ի նոյն գիրս , ոմն ի գիրս խոսրովու , որ համարի ընտիր , է ուրեք՝ ուր գտանի շարադրութի գերազանց . և է ուրեք՝ ուր տես-

լին ,

քին, Կոչնակս և ՚ի Թարգմանական գիրս՝ ուրնք ուրնք
գտանի շարադրուել վսեմ, և ուրնք սասրին. Կատ այսմ
և յայլ գիրս. ոչ տեսցի յօրինակսգ, որ գինի.

Օրինակ պարս շարադրուածք.

* Օ ոմն խմաստասէր ՚ի հայկեերոյք կոչեցին, և նա
,, ,, ,,

Պարձեալ օրինակ. Ասակաւ ասէր գտեալ ուրուք՝ ի
,,բսակ արկանել, և զգուշանալ կապով և կնքով և
,,պահպանութիւն. և մեք զբանն ունի՝ զյանկարծն քան
,,զսակի և քան զանկանս պատուականաս՝ ոչ ամբարելոք
,,յոգիս, այլ Թողութիւն սահել ի մտաց։ խոսրով։
*Աբաւուն գողանալ գոտար ձուս. և Թխսեալ՝ ձայն
,,հանել. խակ ձագքն իբրև լսեն զձայն նը՝ և զձայն մերն
,,իւրեանց՝ որ ծնաւն զնս, Թռուցեալ գնան յերամս իւ-
,,րեանց։ Այնպէս և բանասարկուն ի ձեռն մեզ գո-
,,ղացաւ և հեռացոյց յարարչէն զպզտիս մարդկան. խակ
,,նոքա իբրև լսեն զձայն մարմնացելոյ բանին, գնա-
,,ցեն զհետ նորա։ պետր. Ալ։
*Ալ որ ի ձէնջ անարժանութիւն ածային խորհրդ-
,,գոյն սպասաւորութեան, և կ որ ի ժողովրդենէ անբն-
,,նաբար հաղորդեցուսցէ զն մի իբր յոգւոյն և իբր խա-
,,չահանուճացն գատապարտեսցի։ ընդհ. ընդհանր։
*Ես մեք տրամեցուք՝ մի ևս այնպիսի ինչ խրատ,
,,որով Թագաւորք տրտմին. այլ ևս այնպիսեաց որովք
,,շահս մեծամեծս շահիցիք։ ոսկէ. յոհ. 3 յոդր։
*Ագաւմ Թագաւորք և Թագուհիք առ իբրև ի բնանց
,,կամացն գնացին. և ի յաւուրն որ մահուն իբրև անց
,,ապաշաւեալ երկն յոհ։ նար երփ։
*Իսկ արդ՝ եԹէ այն, որ գոմ պատուիրանն կա-
,,տարեաց, և համարեցաւ՝ Թէ արար ինչ, խոտան գը-
,,տաւ. ապա ղինչ երևացեն, որք ոչինչ արարին, և վը-
,,բացեալ՝ մեծամեծս խորհին։ եփես. ք։ ։ 10.
*Իսկ եԹէ որդի ուրուք մատաղաժ իսկ, գան ոչ բմբռե
,,խակ եԹէ չիցէ նոյնպիսի, բազում անգամ հայրն զը-
,,ծառայն առաջի նը գան հարկանէ. զի ի նա հայե-
,,ցեալ՝ զգաստացի։ Ապա եԹէ և այնու ևս ոչ խրա-
,,տեսցի, ի նա իսկ մատուցանէ զոտնդանան. . . .
,,Աբդ քեզ իբր յորդիս մատուցեալ է ի մեզ ած՝ խրա-
,,տել, երբեմն հարկանէ առաջի մեր իբրև զծառայ
,,զանատուսն մեր. և երբեմն զանդս և զպզտիս. զի իբ
,,այն հայեցեալ՝ մոցուք իբ յծոյլ երկիւղ նորա։ Ապա
,,եԹէ այնու ևս ոչ խրատիցիմք, ի մեզ իսկ մատու-
,,ցանէ զտանջանսն, կիզցուլ, կիսեղծ իբ, և կիզ զի-
,,Հոգ։ Տանջին և անմեղք, զի ի մոյ կալցին այլք
,,զքան համառանոյն, որ ասէ. եԹէ արդարն հազիւ
,,կեց-

,,կենցղի , ամպարիշտն և մեղաւորն ոչ գտանիցի ։ .

Եղիազ Խաղբեցի. Ե. Ի Ք.

Որնոյ Ինջի շարադրութիւն.

*Տուք ինձ հրաման՝ գեղեցիկ յանդգնութիւն, և օրէ-
,,նացն այլ վկայ լինել թէ՝ լինել եղը ի միջի ձե-
,,րում . ունկն դիք քաղցրութիւն , և լուծարժւք ղըն-
,,թերցուածք օրինացս ։ . Համբարձում. յոյնաբանաւորն.

*Արտ մեր հասարակաց՝ լիցի առ հասարակաց մեր
,,թշնամին աստանայ . իսկ առ եղբարս՝ հանդարտք
,,ուսոյք լինել հանապազ . մանաւանդ դու՝ և նա քա-
,,ղում անգամ ի խոնարհուէն պատկառէ . եթէ զայր-
,,մատ չարին սա յաղթահարէ, քանզի առաւել զբեր-
,,նեալն ի նմանէ ոչինչ մեր նուաճէ . . . Եթէ սի-
,,րեմք և զայն չափևմք , ի սեր վայելմք . եթէ ոմն
,,և առելուն , զկշիռն քննգունիմք : Երկնեցուցանէ զեռ
,,և առակաւոր բանն , որ յաղագս ծառայիցն . ինքն
,,ի նոսին քաղում քնկալաւ , և առ ծնողսկին տկարու-
,,թիւ ներել ոչ կամէր . և լինաւ ասէ խեղդէր զնա . և նա
,,զերկայնմտուն աղերսէր . իսկ զի ոչ կամեցաւ , պատ-
,,ժեցաւ . նոյնպէս ասէ արասցէ և ձեզ հայրն իմ երկ-
,,նաւոր ։ . Համբ. տպեն.

*Յայնժ որ վարանէր զաղտնի սկզբնապատրն թշնամին՝
,,ճանուցեալ , թէ մեքենայքն իւր խայտառակեցան .
,,տիեզերքը ծածկաշտուբ ծաղկեցան . պարտասեալքն
,,դարձեալ վերկեցան . ժառանգորդք դրախտին ի հայ-
,,րենիսն վառեցան . երկրաքարշ հնշտունն տեղի ետ ,
,,և երկնային սրբութիւն պայծառացաւ . գործի առե-
,,լութիւն խորտակեցաւ , և պատուղ սերոյն սկսաւ բազ-
,,մանալ . յոյնս ամենեցուն ի ստուերայնոցս վերացաւ ,
,,և յերկնային կայեանն հանգեաւ , Աստուածս տողեր
,,յորջին չարութիւն՝ իբրև զառիւծ գոչելով . շրջեր բա-
,,ցեալ զիսորդ չարութիւն , չանացեալ առ ի կլանել
,,զեկեղեցին սերկեալ քրիստ : Սակայն տկար և նկուն
,,լիներ ի սկզբանն . և մի շունչն և մի մարմինն՝ (այ է՝
,,եկեղեցի ,) ի դլխոյն զօրացեալք՝ անգործ զինքն
,,նայա թշնամւոյն առնէին ։ . Համբ. տպեն.

*Եւ արդ՝ զրօրինակ առաւստուն նշան՝ աւետիս ասյ
,, արեգականն ծագման . այսպէս և շարժուն կա-
,,մաց

,,մաց ձերոց յայտնի՝ գուշակէ զՀաշտուհին այլ զսիրելեան
,,իւր եկեղեցի իւր սբ ‖ . շնորհալի . ի Նաւակնեն :

*Որ յաղագս հակառակին յաղթելոյ խօսեացի զքան ,
,,այլ զի վառս որսացի ի մարդկանէ իրրև զյաղթող ,
,,վաճառական է այնպիսին քանին այլ և ոչ ապաստար .
,,և հարկանող վերստին անդամոյն քոյ՝ և ոչ ապա-
,,տոզ ‖ . շնորհալի . Նկղ :

*Ո՛ հաճիդ անկեղծ և ճշմարիտ կարծի սէր յայնմանէ ,
,,որ զմի սիրելին փոխանակ հանել ի հնոցէ , և դնել ա-
,,սիրելին ի նոյն արկանել պատրաստ հնոց . մանա-
,,ւանդ զի՝ հանեալն դժուարակեզ , և արկեալն յոյժ
,,դիւրակեզ ‖ . շնորհալի . Նկղ :

*Ո՛անդերձ և զայս , զի զիս ըմկնէ ամէն լերդութ գոլեսցեն
,,յայն բարի , որ ոչ է առ իս , հաղորդ հնչմունք վար-
,,կանիմ . և թէ պատրաստ ոք՝ և գտանի յայն ինչ , որ ի
,,մատաց խղճէ ոչ գտանիմ՝ ոչ միայն ինչ առնեմ : Իսկ
,,եթէ յորոյն ունիմ՝ և ասէ ոք , ոչ մի առելոյն , այլ
,,մի ունելոյն վերանամ ‖ . շնորհ . Նկղ :

*Կազում իրաւանց առաւելութիւնք կ՝ զպատժապարտս՝
,,գտատուրս նստուցանել իւրոց երախտեացն , և նոցա
,,ապերախտութիւնն ‖ . փիլոզ վէպ . 5 :

*Ո՛ մանայն ուրեք տկարութիւն յանդիմանի , յոյժ առ
,,զօրաւորագոյնն մերձ լինի . Այլ աչաց տկարութիւն
,,յանդիմանի յարեգականս լուսոյ . և մարդկային ոգ-
,,ւոց մարդուք՝ յանծայինսն մերձենալ : Ոչա որում և
,,և աչքիս զիաւսն այ տեսանել , և զանբոլորիկին սրբա-
,,տացութիւն լուծանել , առ այնպիսի մարդադոյս զինքն
,,հաւասարեալ՝ ասէ . վայ ինձ , զի ես այր տառապիլ
,,եմ , և պեղծ շրթունս ունիմ : Ո՛ յայտնի է տեսանել
,,ամենայն ուրեք , առ որս ունի երևեցաւ ‖ . Ոգեպոխոս
վէպ . ի Ներս . գրոյ . Ե . 8 :

*Մարդ ոչ է ինքն իւր բաւական . այլ՝ ձեռն ամենա-
,,կալն է , որ խանարհեցուցանէ և բարձրացուցանէ :
,,Օ՛ երբ ինձ ապաստան առնեմ , և զանձինս ի չա-
,,փու ունիմ , ունիմ և զնա ի տագնապ բարձրութեան հա-
,,տուցանել պատիժ փոխարէն խոնարհութեանդ : Իսկ
,,որ փառասիրութիւնք անձամբ զանձինս յատաջ մատու-
,,ցանեն ի փառս ածել , և սքի մի զի ոչ վաստհացան
,,յայնմանէ առնուլ՝ որ բաշխէ զփառս , նորին տալ-
,,գաւ

,,դաւ և ինա ինքն ամիսիւկ գնդն. և այնպ յանդիմա-
,,նեալ լինի մարդկային տարուընն՝ մերկացեալ յն ծայրէն
,,վտառացն ։ իգնատիոս. ծչ. 14։

* Օ՛ ինչ օգուտ ի փարթամանէն իցէ, յորժամ ի ցան-
,,նս թէ այնմ՝ որ ոչ ունի, իբրև դիարքսա որ չարչարէ։
,,Աւ տառապանս ազատ է, և ամենէն նոր՝ որ զամարհա-
,,մարհեաց, և ի վերոյ հանոյ քան զերեւելիս. և ոչ
,,ի միոյէ ըմբռնեալ յախտէ յերանելի կեանս կեայ
,,առանց հոգոց և ցաւոց, որ զմիտան չարչարեն ։
իգնատիոս. ծչ. 16։

* Ա՛ ի գիրկս արկցուք ընչիցն, և մի առ մեզ պինդ կալ-
,,ցուք զնոսա. զի ամէն որ գիրկս արկանէ վշոց, վը-
,,նասի մարմնով և ամէն՝ որ ժողովէ զնուշ ագահութեա,
,,մասի հոգւով. Ա՛ն զի արդարև փուշք են մեասա-
,,կարք և հեղձուցիչք հոգւոց՝ ընչիցն յանկուածիք ։
սուրբն վերտ. յայտ. 6. յորդ։

* Աւ արդ՝ ասէ ասյս, ւ ԹԷ այր Թագաւոր մկայեալ
,,յամենեցունց բարեզործութե՝ զինքն պարտական քե
,,կացու ցանկր կարևոր պիտոյիցն քոց, և հրամայէր
,,քեզ ագատանալ յամ հոգոց և յաշխատու Թենց, ի
,,նմանէ ունելոյ գպատճառս ինամակալուե և վայե-
,,լից հանգստեանն, Ա՛ն ապաքէն վտահանայիր ի Թա-
,,գաւորական խոստմանեն. ոչ ապաքէն հաւատայիր և
,,ի նա ապաստան առնէիր զինեանս քո, և առանց հո-
,,գոց և տատամսուե ց վայելէիր ի պարգևս Թագաւո-
,,րին։ Աւ ԹԷ առ մարդ մահկանացու այնպէսի հա-
,,ւատ պարտիս ունել և այնպիսի վստահուն, որ կամ
,,ժամանակ լուծանէ գխոստմանեն, կ մահու քոնու-
,,Թի, կ մարդ կեզծն մատց ինչ ստիարուե. Այսկ առ ած
,,ամենակալ և ամենագարի բնու Թին, որ զանձն իւր
,,պարտական քեզ կացոյց՝ ասելովն, գիտէ Հայրն ձեր
,,երկնաւոր՝ ԹԷ պիտոյ է ձեզ այդ ամ, կր ևս երկ-
,,նայիս. ընկեր զառաջանիս հոգոյդ. Հիմ տարա-
,,կուսանօք զնեանս քո անցուցանես. զմի ոչ վստահա-
,,նաս ի բարեզործն քո և ի Հայր։ սարգ. ա. պեռ. II. յորդ։

* Այր օրինակ անհնար է տալմատ տեղոյ անուշահո-
,,տութիս քոյ երբ, նոյնպէս բիւրատատիկ անհնար է
,,յագեալ որուշմնի սէր խորհուրդս ծնանել ։ սարգ։
ջէս. ա. պեռ. 9։

* Այլ

Այսպէս է՝ ի չարիս նենգաւորն, և երբեք հերիք ոչ
,,ասէ. և թէ՝ ի դրախտին խաբելովն՝ ասա զմեզ
,,ընկեց յերկիր անիծից, և ընդ ծառայութիւն գրաւեաց.
,,ապա աստի յորժամ խաբիցէ՝ ուր կամիցի ընկենուլ
,,եթէ ոչ յոհեդունդս գժոխոց ։ խոսրով. ծոմածք։

Երբեւ եռաս թշնամին, եթէ անվէրն մնայ ինքնազօր
,,նահատակն, ապա այլ ջէն առեալ՝ ի ձեռս՝ նուաւ ո-
,,գորեր յաղթել նմա. զնաւախառուածն առաւել շորա-
,,յուցանէր՝ հրեշտակ լուսոյ կարծեցուցանելով զինքն։
,,որոյ ընդէմ սպառազինեալս գրահաւորեալ (նորն)
,,ամրակուռ զինուս խոնարհութեն զայր սուսերի նը-
,,ըլեցուցեալ՝ անգործ դարձուցանէր։ ոչնոպոնէս վէպ։
* Ա այեցարուք աղաչեմ, և ուսանիմ դիք, զոր ասէ. կայր
,,Ի՛ ի տանջանս մեծատունն. և հայեցեալ տեսանիր
,,զաղաչրսս ։ Ո՞արմանք եկին էրդն. առ դրան քում
,,ընկեցեալ էր հանապազոր. երկիցս և երիցս յաւուրն
,,մահանիր և ելանիր, և դնա ոչ տեսանիր. և արդ
,,յորժամ՝ ի տապակիդ ես, ի հեռաստանէ տեսանես։
,,Յորժամ՝ ի մեծուն յղկեցեալ էիր, և յորժմ՝ ի կամն էր
,,տեսանելն, ոչ յօժարէիր տեսանել զնա. և արդ ընդ-
,,դէմ այգեալ սրակն ես. և՝ ի հեռաստանէ տեսանես։
,,և միւս ևս այլ՝ զի վիհ մեծ է ընդ մէջ։ Այս զի՞նչ ասէր.
,,հայր աբրահամ ողորմածոյ ինձ. զի կոչես զնա հայր,
,,որոյ ոչ նմանեցար մարդասիրութեն, ՚ա՛ հայր կո-
,,չէր, և սա որդեակ յորջորջէր. յորջորջմունքն աղ-
,,գականութեն են, և օգնականութի ոչ ուստեք։

առնէնեան. ղուկ. 16. 23։

* Ա՛րդ՝ եթէ տանել կինչ աստի ոչ կարեմք, զի՞ ևս աս-
,,տէն՝ ի սմին թարթափիմք չ՚ես. . . . Կասիուցիշ
,,են աչք մեռոց մերոյ՝ ի տեսական խորհրդոց։ Ա՛չ ևիս
,,մեզ հոտ անոյշ՝ ի հոգւոյն սքղ, զի զն սիրեցաք մեք
,,զնւղ ախտալից ՚ես. ոչ ՀաշակնկոյՆ քիմք ոգւոց մե-
,,ռոց զկերակուր երկնային, զի զն պարարեցաք զան-
,,ձինս մեր՝ ի զանազան խորտիկս։ Ա՛ւեթ ե գոյն դի-
,,մաց մերոց, զի զն ոչ զոՀաբերեցան երեսք մեր՝ ի
,,խորհուրդս սրբուե. ցաւալից են անդամք մարմնոց
,,մերոց, զի զն յառաջ քան զմարմինս՝ զոդիս ախտա-
,,ցուցաք. գերեզմանաց բուելոց նմանեցաք յանձինս
,,մեր, զի զն աւնոյն եմք՝ ի չնորհաց սքղ հոգւոյն ։
,,զնկ

,,վեկ և ամէնքեքը եկին հասկին յաւուրս մեր ‖ · եղիշ·
ընդ վերջ · ի խրատն Գրիգորիոյ ·

*Այլեւ ոք կարի առաւելեալ էին աշխարհական մեծու-
,,թիւն, և մտօք աղքատագոյն, այնպիսին ողորմելի է
,,քան զբազումս. ոչ և տեսանելիք իսկ՝ ոչ միայն ի շա-
,,փաւոր մարդիկ, այլ որ մեծն է քան զամ՝ Թագա-
,,ւոր՝ եթէ ոչ ունի զիմաստութիւն աստուածային իւր, ոչ
,,կարէ ի վիճակին իւրում վայելուչ կալ · Իսկ եթէ
,,առ մարմնաւորս այսպէս, ո՞րչափ եւս առաւել առ հո-
,,գևորն · Հոգին մարմնոյն՝ հոգին է կենդանութիւն · իսկ
,,մարմնոյ և հոգւոյ՝ միտք են կառավարք · և ոչ առ միո
,,մարդ, այսպէս և առ բոլոր աշխարհս · Թագաւորն
,,ոչ միայն զիւրն տացէ պարտիս, այլև որոց եղև պատ-
,,ճառ՝ ի կորուստ ‖ · եղիշէ վրդ · է ·

*Իսկ քաջն վարդան՝ և ամէն զօրքն՝ որ իւր նման էին, իբրև
,,տեսին զբազմութիւն պատրաստութիւն գնդին հեթա-
,,նոսաց, հայեցան և յիւրեանց սակաւութիւն · Թէպէտ
,,և կարի յոյժ նուազութիւնք էին քան զնոսա, ոչ ինչ զան-
,,դիտեցին առ ի յոյժ բազմութենէն, այլ՝ առհասա-
,,րակ միաբան համարձակին յերկինս զձայնս իւրեանց ·
,,աղաղակեին և ասէին · դատեա՛ տէր զայնոսիկ, ևս ·
,,· · · Եւ զայս ասելով՝ խումբ արարեալ յարձակէին ·
,,և զաջ թևն բեկել՝ զձախոյ կողմանէն արկանէին · և
,,սրոյ ձարակ զամէն տային · և իբրեւս դաշտին փախս-
,,տական առնէին · · · Այնմ տեղւոջ դեռատին ի վեր
,,ամբառնայր արշաւիւք արշաւանաւք · գոչէր առիւծա-
,,բար, և յարձակէր վարազաբար · հարկանէր սատակէր
,,զվնասակն քաջ՝ զեղբայր Թագաւորին ալէնեաց · և զ-
,,բազում համհարձս նորին իւր նմին կոտորէր · և այնպէ
,,սքն առհասարակ այր զախոյեան իւր յերկիրն կոր-
,,ծանէր · Եւ առ յոյժ յանդուգն յարձակմանն՝ յոլո-
,,վապոյն այն էր, զոր գեռատոյնն առնէին՝ զանհնձան
,,սրոյ ի ցամաքի · և ի բազմութէ դիականցն անհնոյ՝
,,յատակ ջուրք գետոյն յարիւն դառնային ‖ · եղիշէ · է ·

*Իսկ ի ծագել արեգնն իբրեմ մերոց զօրացն՝ ի պըղծո-
,,ձապատ վահանացն նշոյլք զերեսաքն վայելատա-
,,կեին՝ երբև յամպոյ մնձէ · և ի դուրս ոստէին ի
,,ձրոյ նախարարացն քաջք զրահաւորք ոմք վայե-
,,տականցն ձառագայթք յորոց ի տեսուէն միայն զան-

գէ-

,,դիտացեալ պարսկականն գունդ, սակաւ ինչ և մերն՝
,,ման ոչ կարել հայել ընդդէմ արեգականն ծագ-
,,ման. . . և ՚ի խառնակել մարտին՝ պատահէ կամ-
,,ապրականն սպանդարատ՝ խմբի մեծի, յորում էր
,,քաջն շերգիւր. . . և հերձել ղմուսմն՝ ոյզ գանթա-
,,հար՝ յերկիր կործաներ ղքաջն, և պատուել ղմուսմն
,,՚ի վախուստ դարձուցանէր ‖ . խոր. ե. 37.

Եւ երբեմն (շապհոյ և ատոմայ) ղհետ երամակաց
,,ցուց յանդգնագոյնս արշաւել ընդ խորտաբորտս և ընդ
,,վիմուտ տեղիս. յորմէ կասել սկսաւ շապուհ: Իսկ
,,ատոմայ մոկացւոյ եպերեալ գնաց՝ ասէ. գնա գնա
,,ածորդիդ պարսից, եթէ այր իցես. և նա ասէ. դուն
,,երկիւղիս. չէ ՚ի քաջութենէ դուստ ես շահատակել: Ատա-
,,ձեալ յայլում ժամու դիպիցես ՚ի շահս կինդ ասել
,,հրով. և շապհոյ ոչ համարձակեալ ՚ի թաւուն քաջ-
,,արշաւ լինել՝ ընդ ապատաւեր հուրն. և նոր գհայեց-
,,ուածոն յերկուս բաժանեալ՝ այսր անդր երթել լինէր
,,երկվարեան: Ընդ որում ասէ ատոմ. ածորդիդ
,,պարսից՝ ահա հայր քո և ածդ, ընդ գանգիտես: իսկ
,,շապուհ ասէ. թողեալ ՚ի բաց գհատակէդ՝ յանցա-
,,նել ընդ հուրդ գարձն զքեզ, որ և ես գինի քո. քան-
,,զի յառաջէլն՝ ձիս իմ խրտչի: Յայնժամ այպանեաց
,,գնա ատոմ՝ ասելով, մինչ այդ քարիդ լսեն՝ զի ես
,,յառաջեցից: և արդ՝ եթէ դու գինակացիս կոչես զիմ-
,,զգիս, ես զաստանանտող կոչիմ հնամարդիս: Ընդ
,,մարտիլեալ երկուսեան՝ իբրև ընդ հովիտ ծագկանց ան-
,,ցանէր ընդ հուրն՝ զերծուցանելով զշապուհ ‖ . խոր. ե. 55.

Ա. յս շարադրութիւն պարզի այսպէս. Ատոմ նախարար
մոկացի և շապուհ արքայորդի պարսից սատանան՝ դնա-
յին երբեմն՚ի միասին յորս ցուց. և ՚ի գիպիլ նոցա՚ի խոր-
հրդարան և ՚ի վիմուտ տեղիս՝ սկսաւ շապուհ յետս կալ.
իսկ ատոմ հեպերեալ գնաց՝ ասէ, եթէ այր իցես՝ յա-
ռաջ գնա. և նա ասէ. դուն գնա, զի դուք միայն
յայսպիսի քարուտ տեղիս կարեն անվտանգ ընթանալ.
Յայլում ժամանակի և ես գնացից ընդ՚ի միասին՝ որպէս
հրով զկինդն՚ի շահրուտ տեղիս: Իսկ շապուհ ոչ կարե-
լով ընդ շարժն դիւրաւ ընթանալ և անցանել, շղթայա-
տեաց հուր գնովաւ և զատանան, որ ընդ նմա. Յայնժամ
շապուհ զարհուրեալ, զհայեցուածս աչացն շրջեցուցեալ

Քրիստոսեան տառապեալներէն առաջ և անդ գտանել զկնի
ձեռնադրութեան։ Ոչ ոք տառապի. զու զհուրն իբրև զնուագ պաշ-
տօնի առնես։ ապա ընկղմի՛ ի հրոյդ երկինս։ Ասի շատուհ ասէ.
՛ի բաց Թող այժմ զկատակդ. և յառաջիկայ զու անցա-
նել ընդ մէջ կողմին հրոյդ. քանզի ես ոչ կարեմ յառա-
ջել զնդին իմ խրտնութեամբ։ Յայնժամ Ծաղը արարեալ ըզ-
նա առումն՝ ասէ. յորժամ ընդ քարինս գնայաք՝ ասէիք,
ես ոչ կարեմ, զու գնա. զի զնմանց ես ընդ քարինս ըն-
թանալ. և այսու զմեզ գմոկացիս կոչեցեր դիմազդի.
մինչ և այժմ ընդ քարինս ունիս ընթանալ. ոչ ա-
պաքէն հուր է այդ՝ զոր տեսանես. արդ՝ եթէ զու
յայնժամ կոչեցեր զմոկացիսն դիմազդի, այժմ ես զա-
նահանգ կոչեմ կինամարդի։ Ընդ զայս ասացեալ՝ մարդ-
կեայ ուժգին զերիվար շարժիւր և զնաց. և այնու անցին
ընդ հուր՝ իբրև՛ ի վնաս ծաղկանց ընթանալով։

()ՐԻՆԱՒ ԵՐԿՈՒՆ ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԻՆ ()

* Որ առ պատուիրանադրեալն ոչ ձկտի հասանել կա-
նոն, նա յահեկակողմանն դանդաչէ խոտորեալ
,,Հանապարհի. իսկ որ յառաւելագոյնն ներքոյ հրա-
,,մայեցելոցն հասանել զգալակողմանն այնպիսին տեն-
,,չացաւ գտանել զնոտորութիւն։ Ինչն յանդգնաբար
,,յապաշխարութեանն հոսելով վտանգս՝ յառաւել սկզբ-
,,թին յանյուսութիւն ընկղմի խորս. և մինան՝ անչափա-
,,բար ընձեռակեալ Թողութեանն յուսով զբովանդակ
,,կերկիւղին ի բաց լուծանել զկնի։ Իսկ որ յերկա-
,,քանչիւրացն զանգիտեալ հրաժարիցէ ծայրայեղ խո-
,,տրումանց, (նա) միջնին իմն արդարակ և անատելի ուղ-
,,Հանապարհաւ բերկրին. յորմէ ոչ վտիտհանայն նախա-
,,հարցին հաստատելոյհանդերձ. (այս է՝) ոչ ետրունականին
,,աւուր պապաշխարութեանն ի վեր ածել զնոսքը. և ոչ
,,նմանօրէն սմա զծոմակականն գատարկացուցանել և
,,փախիկացուցանել զաւուրս. և ոչ դարձեալ յառ գե-
,,րագանցագոյնն սգ ումեք վերանալ եղանել. որպէս
,,Եհ՝ ընդ անգործութիւն և ընդ բերանալուծութիւն խառնել
,,և զքնոյն խորութիւն և զդիմնհանուրն ոգևայնա-
,,լութիւն. իսկ ի տրտմականն՝ ծանրաբեռնութեանն
,,ի ներքոյ գնանել տիպար բնութիւնս, մարդասպան լի-
,,նելով յաւետ՝ քան Թէ ախտասպան. և ի կրել մարմ-
,,նոյն՝

,,նոյն՝ զառանձն հոգւոյն զվհատութենն տալուկուսանելն
յանձնառու խոստովանիլ։

Այս շարադրութիւն պարզի այսպէս. Որ ոչ ձկտի հասանել
առ պատուիրանադրիչ կանոնն, նա խոտորիլ գանգատչէ
յահեկակուլման Հանապարհի. իսկ որ ննջրտի հասանել
յառաւելագոյնն՝ ջհրամայեալն, այնպիսին տեղեաց
գառնել զանձակուժման խոստովանութեան։ Այնոքն յանդգ-
նաբար հոսելով՝ ի վտանգս ապաշնարհս թէ՝ ընկղմի՛ ի
խորս անյուսութեան՝ մի առաւել անդունդ պահոյն. և
մխանյուսութեաղբեառաւել՝ ջչարին ընդարձակեալ՝ ի
քաց լուծանել զբանդագակ կապ երկիւղին. Իսկ որ զան-
գիտեալ հրաժարիցէ յիրկաբանչիւր ծայրայեղ խո-
տորմանց, այնպիսին բերիցի (ջի կայ՝) ի ջնջին ինն ու-
ղիղ և անսասրիւր ձանապարհաւ. և այսու ոչ վտիտխին
ահմանք հաստատեալք՝ ի նախահարցն մերոց. ո-
րոց կամք այս էր, ոչ ածել՝ ի վէր ներուսեական աւուրց
դվիշտս ապաշնարհութեն. նմանապէս և ոչ դատարկա-
ցուցանել և ոչ վատնկացուցանել զծոմական աւուրս.
եթէ՝ մեր ումեք վերանալ՝ ի գերազանցագոյնսն քան
զսուտ, (ջի չափազանց գտանիլ՝ ի սուտն). ապ թէ՝ ի
մեալն անգործ յաւուրս սոցին, և՝ ի լուծանելն զպատն՝
խոնել՝ ի սուին զկոր քրուն և զգինեձման որովայնաւո-
րութեն. և նոքհակ այսմ՝ ի տրտմականս, (ջի յաւուրս
պահոց) տկար բնութեն դնել՝ ի ներքոյ մեծի ծանրա-
բեռնութեն. որով լինի այնպիսին յաւուրս մարմնասպան՝
ջի թէ ախտասպան. և՝ ի տկարանալ մարմնոյն՝ գայթ հո-
գին զառաքինութեանս վհատութեն։

Արժապետ վհատոյն ունէի յայլ պարագաեալ ինձ
,,Հայր՝ միանգամայն և հրահանգօղ հոգեկան վար-
,,ժուեց՝ զինն թէ ոդորս՝ ըստ մերում ուժոյս պատ-
,,շաճեալ լեզուի. որ ոչ զառ յինքնինէն նոքա բառա-
,,կանութեայր շնորհաբանել յիմումն ոգւոյ զքարին,
,,այլ՝ ի յօտիկ զպայծառագոյնն ծագիւքարաղ առնե-
,,լով զշնորհոյ՝ լինացուցանել զագահութեն իւրոյ ինձ
,,ջանայր զուսումնասիրութ ։ յանձնէն խոսո. ։

Եւ այս շարադրութեի պարզի այսպէս. Արժապետ վհա-
տոյն վարժապետ պարագաեալ ինձ յայլ հայր՝ միանգամայն
և հրահանգօղ հոգեկան վարժութեց՝ ջի զինն թէո-
դորս, որ ըստ մերում լեզուի՝ ածանշնորհ թարգմանի-

որ

որ ոչ բաւականանայր շահմարանել ՚ի հոգւոջ իմում
միայն զայն բարին , որ յինքենէն . այլև զպայծառա-
գոյն քանս շնորհաց ծաղկաբաղ առնելով ՚ի յոլովից
Ջանայր յիս լիացուցանել զպահ ՚ի զանյագ ուսումնա-
սիրութիւն։

,,Շնորհաձիր էին և հոգւոյ նոր ընդունակ ընտրեանդ
,,և ներգործմանցեանդ այցելու , ըստ հայցման հա-
,,ճախեան բարեսէր կամաց երջանկիդ , և գրուխ
,,նամակի ձերում պատճենի՝ յօրինել շարադրեցի զգ-
,,պատմութիւն գովեստ և գՀառս ներքոյ ղեկալ
,,հաստատել ՚ի գնդ պատկերի դիմաց սուրբ ստեղ սպիտա-
,,կափայլ լուսաւորս գաշակ քարտենիդ . մարգարէ յիշ-
,,Թագս որ առաջարկի զշրջմունս գրչիս , անշուշտ խօսո-
,,ղիս , անդրայ ընկճացուցիս , անձայն հնչեցիս , անգուլ
,,պատմեցիս , և անսայթաքելի քարոզիս : Այս արձանա-
,,գրութիւն ՚ի սմին անջինջ յիշատակ զանուն տեղեալն ձե-
,,րումդ կոչման տէր տանեփանոս , լերինդ մոկաց հղծ
,,գիտապետ ։ Նոքեկոյն ՚ի չքեզ " ։ ա ոքեզ " ։

* Սուրբ ածմանդս բարձրացեալն այցելուն նշան
,, շնորհաբեր փայլակնաձև վայելմամբ լեռանեալ
,, քաղաքացեան գոյով բերեալ , ՚ի ձեռն աջողակ
,, աջոյն յիւր յիշմամբ շողշողեալ . որ ՚ի փրկութիւն
,, նորոգման մարդոյն՝ գքնիս ուժգնապէրկս չարին
,, խորտակեր քո հաստեալ՝ խոպան պարարեալ . զը-
,, րեղ երեմանդ ՚ի խոր խորոտեալ՝ անպատուհասեա-
,, լի լուծեալ խորհրդակից ։ Նոր . ՚ի գովքոյն Խուչ . ՚ի

պատո Ա։

* Յամ հաւատոյն լուսոյ արմատ և սղբիւր՝ մերոյ
,, նախ բնութեան պտուղ՝ բարերանեայն ածածինն , ըն-
,, կերնեալ մարգապայծառ լուսով կուսութեն ըն իւր գՀո-
,, գեորոն վառնալ զամպարաշար սքոյն զասեղս՝ գեր-
,, ընտրութեն ըն սիկերս շրջմտալել հրաշապայծառ
,, Հառագայթ ։ խոքեն . ՚ի ճոան վարդապետէ ։

* Յժամանակ՝ սրտմտոյն սպասահարիկալ հրամանի՝
,, լուսատեսակը յարևելից՝ ոսկեձամնչք ՚ի հիւսիս-
,, սոյ՝ գլխիմաստիք կուսականալ ՚ի միագոյն Թանձրութեն
,, ի սլաչինապայծառ՝ որոտընդոստ ցոլաբուղխ առաւոտ-
,, Թէ զսեղեկս սրբութեանն : Այս օդք շրջեալ մաք-
,, րագոյն՝ բիւրաիերպեան ծաղկանցն և անկոյն երկին
,, երկին

Լուծումն պիտոյիս շարադրութեց.

Յայտգս լուծման պիտոյիս շարադրութեց.

Լուծումն շարադրութեց է որոշումն իւրաքանչիւրոց բա-
ռից մերոց բանի՝ ըստ զանազան պաշտօնից նոցա, իբր ա-
նուն բայի, իբր բայ, իբր խնդիր բայի, իբր
մակբայ, իբր յատկացուցիչ, իբր բացագանչ,
իբր ածական, եւն. Եւ զի՝ Հնարաւոր է յատկացուցիչ նոյն վայր
կաւ ուսանողն ինքեանն լուծանել զրելիս զայս շարա-
դրութիւնս, բայց առ՝ ի օգնել ևս նոցա՝ մանաւանդ սիա-
նգն, և գիւրացուցանել զշխատասնն նոցին, դիցուք
առ քանի մի օրինակս. և լուծցուք զնոսին։

Լուծումն պիտոյ շարադրութեց։

Զ արտաքինոցն խմաստասէր ոմն տուն շինեաց.
2, և դեղադրդ ոմն ասաց ցնա, ծուխն քո
տուն քոյ, զի հնձաւ գեղեցկացուցիչ զնա զանազան
նկարուք պատկերաց, և անկուճածոց յօրինուճածովք.
3, Ոչ խմաստասէրն, եկ յառաջ նկարեա, և ապա
ի վերայ ծուխեցից. 4, զի զգաւրշիլսն ծածկիլն է
բարեաւք՝ քան թէ յայտանիլն։ խոսրով. ծոմագ.

Զայսմ բանիս, յառաջինն հասարն՝ ածական անուանդ
խմաստասէր՝ է անուն բայիս. որոյ գործականն դնի զո-
րութիւք. այլ է՝ այլ ոմն խմաստասէր։ Այն՝ է մասնական անուն
մասնաւորիչ նորա. այլ անուանեալ խմաստասէրն։ Հնարաւորն՝ է
բացատական խնդիր մասնական անուանն ոմն։ Ընծայ՝
է բայ։ Տուն՝ է խնդիր սեռի բայիս շինեաց. և է անու-
նդ սեռ հայցական։

Զերկրորդ հասարն, Դեղադրդ՝ է անուն բայիս առաջ։ Այն՝ է մասնական
անուն, ոյր յառաջինն ասաց։ Խնդիր սեռի առաջ բային՝
զորութիւն դնի. այլ է՝ ասաց զայս ասացն է ծուխն քո տուն քոյ.
Զոր՝ է խնդիր բնութե ասելին։ Ծուխն՝ է բայ հրամայա-
կան. որոյ անուանն դնի զորութիւք. այլ պատ։ Ծխոն՝ է
խնդիր սեռի ծխելոյն։ Քոյ՝ է ստացական դերանուն.

և լեալ է ածական փոխ։ Օ՛ն՝ է շաղկապ պատճառա-
կան։ Լինել՝ է բայ գրադեմ, կամ ընդունելութեի իրք
բայ եզեալ, որոյ անուն բային դնի զօրութիւ, ըստ է՝ նմ
Վերնիկոպոլոսին՝ է բայ, որոյ անունն դնի զօրութիւ, ըստ է՝ ես։
Օ՛նա՝ է խնդիրք սեռի գերնիկոպոլոսականին Վերնաբուն՝ և չ-
գինաճծոյ՝ են խնդիրք բնութիւն նորին։ Օ՛նագան՝ է ա-
ծական բառիս Վերնաբուն Վոսկիկոպոս՝ է յատկացուցիչ նորա։
Ընկերածոյ՝ է յատկացուցիչ բառիս յօրի ածածոյն։

Ցերկրորդ համարն, Յոհաննէսն՝ է անուն բային ասէ, ո-
րոյ խնդիրքն դնի զօրութիւ. ըստ է՝ ասէ ցնա զայր ինչ,
(որ է հաւաստեալ բանն)։ Վրէ՝ է չէզոքական բայ, որոյ
անունն դնի զօրութիւ. ըստ զոս։ Վրնաբեն՝ է բայ ներգոր-
ծական, որոյ խնդիրք սեռին դնի զօրութիւ. ըստ պատճա-
Ցառաջ՝ է մակբայ ժամանակական նշանակել բային։ Ա՛ է
շաղկապ։ Օ՛ծիկոյդ՝ է բայ ներգործական. որոյ անունն
է՝ եռ։ և խնդիրն դնի զօրութիւ. ըստ զոյն։ Վրա՛ և ի վե՛
են մակբայ ծնանել բային։

Ցերկրորդ համարն, Օ՛ն՝ է շաղկապ պատճառական։
Օ՛ածինէն և յայտնեցի՛ն անուն բային բազմութ Օ՛ծ-
շինեա՛ն՝ է խնդիրք սեռի ծածկելոյն և յայտնելոյն։ Վրա՛ն-
ինչն է շաղկապ նախընթացական ի մէջ երկուց բայից
ծածկել և յայտնել։

Ի ծ-ծառս ՄԶՄ՝ շաբաթուն։

*I, Ցորժամ զարեգակնս զայս տեսանիմք յեր բա-
զում աւուրց ամպով և մառախով, խնդա՛ք
և ուրախանա՛ք։ 2, ապա որքան խնդալի, զի
ցնծութի՛ ոչ ծնանի այնմ։ 3, որ յեր ի բաց դնե-
լոյ զամպ մարմնոյս՝ և զկապար կենցաղոյս՝ վՀիս լու-
սոյ զարարիչն արեգակ անս տեսանիցէ՝ զան որոյ տրուն,
զանձառ գեղեցկութիւնն, զյաւիտեան ցնծութիւնն։

առքեր վերջ. յոթ. 3։

Ա՛ումա՝ յատաջինն համարն, անուն բային դնի զօրու-
թիւ. ըստ նէ։ Տեսանիմ՝ է բայ ներգործական։ Օ՛ա-
գեղեցիս՝ է խնդիրք սեռի Օ՛ծոյ՝ է ցուցական գերանուն
և է ածական արեգակն։ Ցորժամ է մակբայ ժա-
մանակական։ Ցեռ՝ է նախադրութի։ Վրա՛ռաջ՝ է սեռա-
կան խնդիրք նախադրութե։ Վրաղոյ՝ է ածական առաջ։
Վրմպով և մառախղով՝ են յատկացուցիչք առաջոյն։ և այս նա-
խա-

խադրութեի հանդերձ խնդրով իւրով լինայ է պատասխա-
նան խնդիր պետանէ ֆին: Այնպոսի և ոսրխոնամ՝ են բայ
ընգրաբան. որոց անունն է՝ զօրութիւ իմացեալ դերա-
նուն՝ տե՛ս: իսկ խնդիրն դնի զօրութ. ՚ի է՝ ընդ այս:

Երկրորդ հանարն, Այնպոսի և ընձոսի՝ են անուն հրա-
ոտական բայիս ծնանի. որոց խնդիր սեռն դնի զօ-
րութ. ՚ի յայնմանէ: իսկ բառդ այն է խնդիր բնու-
ի՝ և շաղկապ մակաբերական: Ա՛րդեն և ո՛րպէսի՝ են
հարցական անուանք. որոց սկիզն է ածականն ընդառնի, և
սկիզն՝ ընձոսի:

Երրորդ հանարն, Ոչն յարաբերի զդերանունդ այնմ,
որ է ՚ի սկզբն երկրորդ հանարյն. և է անուն բայիս
պետանէին. Օ՞րաթէ՞ն է խնդիր սեռի պետանէլոյն: Ա՛ր-
գեանի՝ և խնդիր սեռի ոտոչէին: Դե անունդ ոտոչէի՝ է
բացայայտիչ բառ իցս՝ գնաղօտ լոյն, պնձատ գէղեցկութե,
լատ ձոխան ընձոսիչն: Հոտ անաղօտն է ածականն լոտոյն.
անձատն է ածական գէղեցկութ. յատ ձոխանն է ածական
ընձոսիչ: Ա՛յ ձեռ լոտոյն է խնդիր բնու բայիդ պետանէին-
ու զ ձեռն է՝ ածական լոտոյնին: Հնէ՛ է նախադրութ. որ
հանդերձ խնդրով իւրով լինի է պատասխին խնդիր պետանէին
բայիս: Ա՛ն ջոց գնելոյ՝ է դերբայ. և է լինայ խնդիր նա-
խանակ բացայայտչի: Աչնպոսոյն՝ է յատկացուցիչ ածոյն՝ եղեալ մե-
ծոսանակ բացայայտչի: Աչնպոսոյն՝ է յատկացուցիչ նո-
ոտոյնին:

Վարձեալ օրինակ. « 1, Դե արդ՝ ոմն ՚ի մասունս
,, մարմնոյ քան զամ պատուականագոյն և առա-
,, ջինն գլուխն է, յորում աչք բարձրութ և զդալ-
,, բանայն ՚ի նմա եղելոց. և ապա այլքն յանդամոց մին-
,, միոջէ. 2, այսպէս և յանդամս հոգւոյն մեծ և առա-
,, ջինն խրթև ոգւոյս է հաւատոյն Քրիստոսի Թէ. 3, և
,, է նմին յարմարեալ՝ ոմն անձն է գլխոյ՝ գործ ստրդա-
,, բութ Թէ մեծամեծք և փոքունք՝ ըստ պատուի լրանացն
քրիս ՚ի. ընդհանուր ընդհանուր:

Այսմ բանի յատ առջին հանարն, Դե արդ՝ է շաղկապ
սկզբնաւորական: Ոմն՝ է մակբայ նմանական:
Ոչ-ոյն է անուն բայի: Ոչն է բայ: Պատճառականագոյ
և առաջին՝ են ուղղական խնդիր բային: Ոչն՝ է նախա-
դրութ: Օ՞ՐԱՆ է խնդիր նախադրութե. և այս նախա-
դրութ

դրանի հանդերձ խնդրոյ իւրոյ լեալ է խնդիր անուանացս պատճառական և առաջին՝ ի տառանս՝ է երկրորդ խնդիր նորին, (յոր պատճառականացն և առաջնոյն). և կի պատահական խնդիր բայիս՝ է։ Ա՛ստինոյ՝ է յատկացուցիչ՝ ի տառանէն։ Յաչափ՝ է նախադրութիւն։ Խոչդրանէ՝ է խընդիր նախադրութեան։ Տիշոյն՝ է յատկացուցիչ քաղքանէ։ Նա է շաղկապ։ Գ. գայթանացն՝ է երկրորդ խնդիր նախադրութեան։ Դանիլոյ՝ է ընդունելութեան՝ ի հոլովն սեռական. և է լեալ ածական ղգայթանաց։ Ի՛նձ՝ է խնդիր ընդունելութեանն։ և այս նախադրութիւն, յոր յատկանն՝ հանդերձ խնդրոյիւք իւրովք լեալ է երկրնական խնդիր բայիս՝ է։ Կը տա՝ է մակբայ դասական։ Ա՛ղչն՝ է անուն բայիս. որոյ բայն դնի զօրութիւ. այս է՝ դառնի։ Յանդամոյ՝ է խընդիր բառիս այլոյն։ Ա՛նբաժնիչ՝ է դարձեալ դասական մակբայ զօրութիւ իմացեալ բայիս։

Երկրորդ համարն, Ա՛յտպէս՝ է մակբայ։ Ա՛շմարտութի՝ է անուն բայիս՝ ե։ Հաստատուն է յատկացուցիչ ճշմարտութիւնն։ Ա՛նձ՝ և առաջին՝ ևս ուղղական խնդիր բայիս՝ է։ Յանդամս՝ է ներգոյական խնդիր բառիցդ՝ ձեզ և առաջին։ Հոգեսն՝ է յատկացուցիչ չանդամոցն։ Ի՛քրե՝ է նախադրութիւն։ Ո. գլուխ՝ է խնդիր երկրին. և սա հանդերձ խնդրոյ իւրով լեալ է պատահական խնդիր նոյ, յոր ձեզին և առաջնոյն. և կի պատահական խնդիր բայիս՝ է։

Երրորդ համարն, Ա՛յն է շաղկապ։ Գործ՝ է անուն բայիս։ Յարմարեալ՝ է բայ։ Ի՛նձ՝ է նախադրութիւն։ Ա՛յն՝ է խնդիր նոյ. որ և հանդերձ խնդրոյիւ լեալ է խնդիր յարմարելոյն. Ա՛ղբատաւէ է յատկացուցիչ գործոյին։ Ա՛ծուածոյ՝ և փոխանակ՝ են ածական նոյ, յոր գործոյին։ Ի՛նձ՝ է նախադրութիւն։ Պատուիրանացն՝ է տրական խնդիր նոյ։ Ա՛յն՝ է յատկացուցիչ պատուիրանացն։ և ըստ՝ հանդերձ խնդրոյ իւրով լեալ է իբր պատահական խնդիր գործոյն։ Ասի՛ մեկնաբանեալ բառս՝ որպէս անձն ընդ գլխոյ, կայ զօրութիւ կրկնութեան բայիդ յարմարեալ։ իբր թէ ասէր. ոյ՛ անձն յարմարեալ է ընդ գլխոյ. ուր Ա՛յնն՝ է անուն բայի։ Յարմարեալն է՝ բայ։ Ի՛նձ՝ է նախադրութիւն։ Գլխոյ՝ է խնդիր նոյ. որ և հանդերձ խնդրոյիւն լեալ է խնդիր բնութիւն յարմարելոյն։

Լուծումն խրինն շաբաթ օրուընջ։

* Առաքեալքն զյոլով ժամանակս ՚ի տաճարին
,,զառ ՚ի քէն նոցուն կատարէին աւանդեալ
,,խորհուրդս՝ եթէ զաղօթից՝ եթէ զհաղորդուե ‖ ։
յովհաննէս խմաստասէր։ ։

Ի սմին բանի՝ Ա՚ստուածային՝ և անուն բայի։ Կատարէին՝ և բայ։ Խորհուրդս՝ և. լանդիր սեռի հոգոյ բային։ Աստուածային՝ և կրաւորական ընդունելոյ. և և լեալ ածական նորին։ Աստուած ՚ի փէ՝ և խնդիր սեռի ընդունելոյ։ Աստուածային՝ և տրական խնդիր բնութեան նոր. այ ընդունելոյ. և նախդիրն ի՝ վինակ դնելոյ ՚ի վր ընդունելոյ թեան աստուածային՝ և ածական նորին եդեալ և ՚ի վր խնդրոյ նորին, որ և բառս աս ՚ի փէ, վր լինելոյ նր նախադաս։ Կատարէին՝ և պաճուճին՝ և երկրորդական խընդիր բային հոգոյ։ Յոլով ժամանակս՝ և պատահական խնդիր նր. ուր յոլովն և ածական ժամանակին։ Յաղօթից՝ և հաղորդուելոյ՝ են յատկացուցիչ նորին։ յորս նախադիրդ ի՝ կրկնեալ և վր զարդու. Աղօթ՝ և եվէ՝ են շաղկապք։ Եւ այս բան պարզի այսպէս. Առաքեալքն ՚ի բազում ժամանակս կատարէին ՚ի տաճարին զնորհուրդս հաղորդուե և աղօթից զաւանդեալսն նոցա ՚ի քէն։

Զ արձեալ օրինակ. ‖ ,,Որ մեր վարժարանք ՚ի
,,Թագաւորական պատրաստեալ հրամանաց, և
,,կիւրոյս վառաց և պարգևաց յառաջացելոցն յիմաստս.
,,2, որ մանաւանդ մանկաբարձիցն են առաւելագու-
,,նի պաճուճ վուրծոյ կրծուրծե ‖ ։ շնորհ. Ընդ։

Ի սմա՝ յաջմին հանարն, Որ՚ն է հարցական մակբայ։ Վարժարան՝ և յոյս վառաց և պարգևաց՝ են անուն բային՝ են, որ աստ զորուրծե դնի։ Եր՝ է յատկացուցիչ վարժարանին։ Պատրաստեալ՝ է կրաւորական ընդունելոյ ածական վարժարանին, հոլովիւ միայն հանանձայնեալ ընդ նմա, և ոչ թուով՝ վասն անոյշ ձևացուցանելոյ զնոյն։ ՚Ի Թագաւորական հրամանաց՝ է խնդիր սեռի ընդունելուն. ուր Թագաւորականն է ածական հրամանաց։ Նա կա՚ է շաղկապ բաղխական։ Վառաց և պարգևաց՝ են յատկացուցիչ յոյսին։ Յառաջացելոցն՝ է էգզրական ընդունելուրծե ՚ի տրական հոլովին։ և է լեալ խնդիր զորուրծե իմացեալ էական բային։ Յիմաստս՝

է խնդիրը նը՝ յո յաւաքաղելոյն։

Ցերկրորդ համարն, Որն յարաբերէ զառաւդ փաստ և պարփակ. և եզական ձայնիւ գնի վերկ յոդնականի՝ իբր ասէ. և է անուն բայիս են. Առաւաւոտ՝ է մակբայ. Պաշճառ՝ է ուղղական խնդիր բայիս են։ Փոխոյ՝ է խնդիր առանց պարճառի։ Լաւաբէրափանի՝ է ածական փոխոյն։ Որոնք նը՝ է յատկացուցիչ նը, յո փոխոյ։ Առնիքաբոյկոյն՝ է տրական խնդիր պարճառի։

Եւ այս բան պարզի այսպէս. Որը են մեր վարժարանք պատրաստուելք՝ ի Թագաւորական հրամանաց, և կամ յոյս, թէ յառաջագիտելքն չիմասան՝ ընդունելոց են ընդ փառս և զպարգեւս. Թէպէտ և այսպիսի փառք և պարգեւք՝ մանաւանդ առ մանկարարոյսն պատճառեն զառաւելադոյն վոյթ կրթութեան.

Զարձեալ օրինակ. * Ի, Ո անսպառ խաղացմունս, ձայնեցոյն՝ ի քեզ շնորհաց, և զանդուլ հոգ, ուշն՝ ի վե՛ր զո իմացուածոցդ զարժմունս՝ ծանեայ՝ ի ձեռն գեղեցիկ խնդրոյս. 2, յառաջ քան զարմիցդ՝ զհոգւոյդ ընկալեալ զծանօթութիւն. 3, որ և սիրելք, ինց իսկ ախորժակաց է՝ առաւել ևս սովորութեցո՛։

Խորհուրդ. յաւաքեան։

Զայս՝ յառաջին համարն, անուն բային գնի զօրութիւն. յո է՝ ես։ իսկ բայն է՝ ծանեայ։ Առաքդ՝ պնդապատ խաղացմունս և պնդապատ զարժմունս՝ են խնդիր բայիս ծանեայ։ Ընծայոյն շնորհաց՝ է յատկացուցիչ կրաւորական հաւատոյդ անուանս խաղացմանն։ և գնի իբր անուն բայիս խաղացմանց։ Ի ձեզ՝ է խնդիր նը։ յո խաղացմանցն։ Հոգւոյն՝ է յատկացուցիչ կրաւորականս հաւատոյդ անուանս զարժմանն։ և է ներկայ վոխան անուանն բայի. ոմն յառաջնումն։ Ի վե՛ր՝ է նախադրութիւն։ Խնդրոյդ՝ է խնդիր նը։ Որ՝ է յատկացուցիչ խնդրոյն։ և այս նախադրութիւն հանդերձ խնդրով լուծով լինայ է խնդիր անդրադարձ զարժմանցն։ Ի ձեռն՝ է նախադրութիւն։ Գեղեցիկ խնդրոյս՝ է խնդիր նը։ և այս նախադրութիւն հանդերձ խնդրով լուծով լեալ է յարմարական խնդիր բայիս ծանեայ։ Այլ թէ ասէր. ի ձեռն գեղեցիկ խնդրոյս այսորիկ՝ զոր յինէն խնդրես, ծանեայ ես զկատարն՝ յո զ ներգանիլն ածային շնորհաց ի քեզ անսպառ, և զշարժիլն՝ յո զկենդանիլն հոգւոյն ի վե՛ր մատց քոց անդադար։

Ցերկ-

Երկրորդ հատարն, անուն բային գնի զօրութիւն. ի՝ ի՛ն՝ Նախնեաւք է բայ. (կամ որ նոցին է՝ ընդունելութիւն եդեալ իբր դրադիմ բայ)։ Ոչնոլոնոնի՝ է խընդիր սեռի բային ընկնելոյ։ Ո հոգեւոյ՝ է յատկացուցիչ նոնոլոնոնի։ Յաստղեան՝ է նախադրութիւն. որոյ խնդիրն զօրութիւն դնի՝ եւ բառիւդ՝ զմրմնոյդ. ի՛ն է՝ զնոնոլոնոնի. որոյ լեալ է յատկացուցիչ բառդ զմրմնոյդ. ոչ միայն սեր, յառաջ քան զնոնոլոնոնի մարմնոյդ՝ ընկալեալ զնոնոլոնոնի հոգեւոյդ։

Երրորդ հատարն, Ոչն յարաբերի զվերջին բառն առաջնոյն հատարոյն՝ որ է բառդ՝ նոնդրոյ. և է լեալ առնուն բային սէրելի ես՝ առդ՝ նոյ նոյ ոչնոքնոյս, առնել ես սոփորութեան՝ են խնդիր նոր. ի՛ն է բային՝ սէրելի ես՝ ոչ՝ նոյն դնի իբր զարդ. նոյն է ածական ոչնոքնոյս։ Ոչ առնել ես՝ շաղկապ առաւելական. ոչ միայն սեր. այլ նոնդրոյ սիրելի է ախորժակաց իմոյ, և առաւել ևս սուրբ ես։

ԿՒՐՈՒՂՈՍ ԼԴ.

Յաղագս Յարմարակրութեան։

Յարմարակրութիւն է ուղիղ գրութիւն բառից՝ ի ձեռն յաւուկ տառից, և պատշաճ կարգուածք բանից՝ ի ձեռն յարմար կետից և նշանաց։ Ուստի երկու պաշտօնք են յարմարակրութեան. Առաջինն է՝ զիւրաքանչիւր բառ գրել իւր սեփհական տառիւ. որ, Ոչնոր, և ոչ ոնոգ. գոհար, և ոչ գոհար. Թանձր, և ոչ փանդր. ըմպել և այլքն. զորոց ոչ է հարկ գրել յերկար. ապա թէ ոչ՝ պարտ էր զամ բառ ներգործութիւն դնել առանց։ Յակ եթէ կամիս ասել տեղեակ լինել, պէտք է քեզ պարապել յընթերցուածս, և՝ ի քննութիւն բառից. եւս հայել յաձախ՝ ի բառգիրքն, ուր որոշ եդեալ կան իւրաքանչիւր բառք եւ բուն տառից իւրեանց։

Այլ եթէ տեսցես՝ ի հին ձեռագիրս ինչ այլազգ եդեալ՝ որ, փոխանակ ընկերի՝ ընդեր. փոխանակ քննութեան՝ ընդ՝ ընդհատել. եւ. զայն ոչ կարես առնուլ քեզ կանոն. զի այն այլայլութիւն ոչ է ի բնական հնչմանէ տառից,

այլ

այլ՝ յարտասանութիւնէ գրոցն. զի ի դաւառս ինչ՝ այլազգ ունելով զարտաբերութիւն՝ այլազգ ունին զհանգամանս հնչման տառից. և ըստ այնմ արտասանեալ յօդին զբառս։ Որպէս եմուտ ի լեզու մեր սովորութիւն այն, որով լծորդատառք փոխանն միմեանց դնին անխտիր. չայ՝ փոխանակ չկի. դեմ՝ փոխանակ կենի. ձայ՝ փոխանակ ծայլ. եւն։ Որոց լեագոյնս կարես տեղեկանալ ի բառարանէ ի մեկնութիւն իւրաքանչիւր տառից։

Երկրորդ պաշտօն յարմարադրութիւնէ՝ զիւրաքանչիւրսն ուղիղ և որոշ կարգել, թէ ըստ բառիցն, և թէ ըստ հատուածոց բանիցն. թէ ըստ պարբերութեան, և թէ ըստ տրոհութեան։ Իսկ այս լինի ի ձեռն կետադրութեան, նշանադրութեան և պատուճադրութեան. զորոց խօսեացուք կարգաւ։

Ա. ԱՆ ՀԷՓՓԸՄԼԵԱՆ։

Կետադրութիւնն է ուղիղ կարդումն բառից և բանից ի ձեռն կէտից։ Իսկ կէտքն են գիծք ինչ որոշիչք հատուածոց բանից, և կարգի բառից. և են երեք. Ա. ամենին անուանի ստորակէտ. և է այս (,) և դնի սա հասարակօրէն ի վերջ անկատար բանից, և կամ այնպիսեաց՝ որ թէպէտ կենդանեան համարին կատարեալ, բայց համեմատութեամբ այլոցմ բանի՝ որոյ են հատուածք, են իբրև անկատար։ Ա. լինի և մակակէտ ինչ տառին, յորժամ իբր նախդիր վարի զ՝ Ոտն. ի տան. ի տանէ, եւն։ Երկրորդն ասի միջակէտ. և է այս (·) և դնի սա ի վերջ այնպիսի բանից, որ թէպէտև են կատարեալ, բայց դեռևս չեն վերջացեալ. յորոց և հազիւ երբեք սկսանի գլխագրով այլ բան։

Իսկ երրորդն ասի վերջակէտ, որ է այս (։) և սա դնի ի վախճան կատարեալ բանից վերջացելոց. յորոց հասարակօրէն գլխագրով, կամ երկնագրով սկսանի այլ բան։ Եւ ահա երեքին աք յայտնի երևին յառաջիկայ օրինակսդ։

*Իբր վերաւորին ի պատերազմի աստ մերում, դեղ նմա ապաշխարութիւն է. զոր դնեն ի վերայ վերից իւրեանց, և ողջանան։ Տ. Ճառ. Է։

*Երեք ի տկարան խիզախեցից, վատնիմ ի պիճակացն. և զկ պիտոյ են լինձ առիւծունք։ Ն. Ոտ. իբ։

*Զգ

*Լղձ երթայ, և ազգ գայ. և երկիրս լեան կայ||.Յով.1.4.
*Լաս ընկերս զայ, ես խաբեցայ, ես անօրինեցայ, ես ապականեցայ. մահացայ՝ և խոպառ եղծայ||.Նաբ.ի.
*Հեռի են ի միմեանց սիրելն և գործելն. սէրն անաշխատ է, և գործն աշխատութիւն. սէրն ոչ կարօտանայ ժամանակի, և գործն կարօտի. բայց նախ է դասիւ սիրելն՝ քան զգործելն||.լամբ.սող.118.159.
Լրիւ նկատել արժան է, զի յորժամ բազում անուանք կամ բայք աւելի քան զերկուս՝ անմիջապէ շարայարին զհետ միմեանց, եթէ նախընթաց նոցին դիպի առանց շաղկապիս ևս, հասարակօրէն դնի ի միջի ստորակէտ, կամ գ՛ոնէ բուէ. ՚ր, *Լտորամանկ, մեքենայական և արուեստական է ախոյեանն մեր. բայց զէն նորա կարագոյն է քան զմերն||.ծնբ.ե.
*Օ պայծառազգեստ, ոստասաղարթ և ծաղկազուարճ տօն օրինադրեցին նորածնեալքն||.խոր.վրդ.
*Անուիս մեղանչական՝ անխրատական և վարատական. տնտեսս մահապարտական՝ տարտամական և անգործական||.Նարեկացի.՚ի բանն.իբ.
*Լղաւաղեցաւ, քարձաւ, տեղի ետ այս բարեկարգութիւն՚ի միջի՝ ոյք կարծեմ՚ի վաղ ժամկէ||.լամբ.եղեղ.
*Լհանակեցան՝ քոլորեցան՝ զետեղեցան, և յամ կողմանց անդր ժողովեցան||.եղիշէ.ճ.
Լսացի՝ աւելի քան զերկուս. զի եթէ երկու միայն իցեն, ոչ է հարկաւոր զնել զստորակէտ, այլ՝ ոչինչ, և կամ առ առաւելն՝ զբուէ. ՚ր, *Լստալային զնայիլն այնուհետև՚ի վէր պահակին հոնաց, զոր ունէին բռնութիւն պարսկից. առնուին՝ քանդէին զպահակին||.եղիշ.ճ.
*Լստոտեն՝ անարգին զձշմարիտ օրէնսն. և զաւրն կամաւ ողջունեն||.լամբրոնաց.՚ի Ռէին.սող.118.
*Լհա բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութեանս||.Նաբեկացի.՚ի բանն.իշ.
*Օ վայելուչ եղբայրական լծակցութիւն պատրաստել՚ի միջ նոցա ջանահնար լինէիր||.յովհ.խոր.
*Նրբը լեզ, զի ելից՚ի թանձրադանդաղ ձանձրալի մարմնոյս||.եղիշէ.ը.
Լսակ եթէ շաղկապաւ յարեսցին, թէ երկու լցեն՝ և թէ աւելի, ոչ է հարկ դնել զստորակէտ, այլ՝ զբուէ թ, և կ գոչինչ. ՚ր, *Լվկինքն և երեքկինքն զանսուտ երդումն||.եղիշ.ճ.

*Լսամ

* Համբաւեմք և յաչաղեմք զհեղեցիս քրիստոնէից վը-
քնդաբձակ գործոցն. և զանձինս և սէր բնաւ կշռեմք,
և ոչ ձանձրանամք ॥ . լսէք . ի ծնն . պոո .
* Թողեալ զօտարն և զքէնչնամին՝ սիրելոյն և բարեկա-
մին բարկանաս ॥ . սաքե . յակ . 4 . յորդ .
* Ընդ գնացից և վարդից և իրաց՝ ի շուխու պարտ է կալ
և ոչ խոտորիլ ոչ յաջ և ոչ յահեակ ॥ . նար . երգ .
* Օրհնան աղեղան եղ՝ ի յամպս միջնորդ ընդ աւդ՝ և ընդ
երկիր՝ և ընդ ամ մնեղն ॥ . ծննդ . թո .

Այլ եթէ յայսպիսի շարայարեալ շաղկապուածս բառս
յարեսցին այլ բառք իբրև բացայայտիչք , կամ իբրև
յատկացուցիչք , կ իբրև ածականք , կ իբրև ինդիրք , եւ ,
յայնժամ գնի առարակետ , կ բուսի . պ , *ընդ ի միա-
ձին սիմոն պետրոս , և Թովմաս անուանեցեալ երկոտորեակ ,
և նաթանայէլ՝ որ ի կանայ գալիլեացւոց , և որդիքն զե-
բեդեայ , և այլք յաշակերտաց անտի երկու ॥ . յովհ . 21 . 2 .
Խարձեղ ի հրէաստանեայ և յեգիպ գայր հզօր , և գնին
զօրաւոր . զհօրուբ հայթ , և զհօրուբ ջրոյ ॥ . եռ . 3 . 1 .
* Յարդեն զերշոնաւուբ , և պարսաւեն զյաջողուճաս .
ծաղր առնեն զանուն բախտի , և զնաւաւորաւն այ-
պանեն յոյժ . սէրն զանշքուբ հանդերձից , և յաբ-
գեն զանարգն քան զպատուականս . գոլեն զմահ ,
և պարսաւեն զկեանս ॥ . էկղէզ . ե .

Եւ ևս արժան է նկատել , զի ի բանս յորժամ յաբին
գինչ եւիցէ շաղկապք , պարտ է ըստ պահանջելոյ շաղ-
կապման բառից և բանից դնել զկետ . որոց զօրինական
կարգս գտանել կարգաւ յառաջին մասին . գլ . ե .

Ընդ՝ ոյր հարկ է քերթողին՝ ի շարադրելն զինչ՝ ի կիր
առնուլ զայսոսիկ կետս ըստ յարմարութեան տեղւոյն .
աղմպէտս ևս հարկ է ընթերցողին կամ խօսողին կշռել
զեւրաքանչիւր անդամ և զայարբերուբն խօսից , և տրո-
ամաբ բանից՝ ի ձեռն ընդունելոյ արտասանել , ի ըս-
տորակետս՝ զանանարհուսն ձայնին կախ թողուլով՝ իբր կա-
տարեալ . ի միջակետս՝ զձայնն հատանելով՝ իբր ընդ
կատարեալ . և ի վերջակետս՝ զձայնն և զբանն վերջա-
ցուցանելով՝ իբր ամենևին աւարտեալ .

Զ առանին զարձեալ՝ և այլ երկու տեսակք գծից ,
որք երբեմն ի գործածին ի շարադրութիւն . որոց
անունն ասի ֆրէնիսպէլ , կամ փակագիծ . և ե այս . ( ) . և

ասա՛ ի մէջ բանի զմանուածոր բան ինչ և կիսբառ պարտադրէ. մինչև առանց ընթերցողին զայն՝ ամբողջ մնալ իմացուածոյ միւս բանին, յորոյ միջի զետեղեալ կայ. ՚ր, * Ա՛ւգուր՝ (թէ ախորժիք), նախ զօրինս այդ՛ի ձեռս մեր, և ընթերցո՛ւք ‖ . լամբ . ոսկե . Ուր ահա այս բան՝ ըստ ախորժից՝ որոշեալ է վակագիւք. առանց որոյ կարէ իմացուածք միւս բանին մնալ ամբողջ. արդ՝ առգո՛ւք նախ զօրինս այդ՛ի ձեռս մեր, և ընթերցո՛ւք.

Նոյն այսմ է տեսանել և՛ի յաջորդ օրինակի.

* Ընդունո՛ւթ ժշկից սովորութիւն է՝ ոչ անտրգանս համարել (յորժամ հիւանդանան), յաշակերտաց իւրեանց ընդունել զեղս ժշկութիւնն ‖ . ընդհ. ընդ.
* Պարտ է . . . հաւատալ սրտիւ, և խոստովանել բերանով՝ (յորմէ կեանքն հասցէ), զհայր և զորդի և զսո՛ր հոգի ‖ . յովհաննէս ծ.աստուածն է.
* Ի ժամանակէ անտի, (զի այնպէս պտուղ եղոյց այգին), խնդացաւ ընկերց զնա՝ որ իւր ի հուր ‖ . ծն. ե.
* Ընդհ՛ոչ կարէ առնել ի մեզ երկիւղն այդ զայն, (ոգ ասաց ոմն ի սբ՛ոցն) , զոր կարօղ է առնել ահ ծովուն կամ շան ‖ . վրք հայց . է.

Երկրորդն ասի ննջեցեալ. և է այս՝ . և սա զերկուս տարակաց վանից միոյ բառի չարէ ի մի. Զի այս չայնժամ լինի, յորժամ մի վանիկ բառին է ի վերջն նախընթաց տողին, և միւսն ի սկիզբն չաջորդ տողին. այլ է տեսանել ի տոմին . * Որ յուսով մեզանէ , ան՛ոյս կորնչի ‖ . ոսկ . է . պեթ . 5 . * Ա՛ւելորդ է ի վեր՛ոքին երկրորդել. այլ միայն զմեզս զարտուղի և ան՛համեմատ սո՛ր ընթացս այսուհետև փորձ ինչ քննել ‖ . լամբ . պատ .

Այլ նկատել պարտ է, զի մի վանիկն ի թիւ անջատեցին ի վերջն տողից, այլ՝ ըստ պահանջման վիպաստուածոյ. ուստի և այնպիսի վանիկք՝ որք բազադասին ականին, չանջատին՝ բազադասին՝ ոչ է դնելի ի վերջն տողից, այլ՝ ի սկիզբն չաջորդ տողին . Այդ թիւր է այս անջատումն՝ Թադաւորել առ-ի . գնաց-աք . օրհնեալ . երկեաւ . անկ-ին . լաւուն-ին . վտառակ-ին . և՛ : Այլ պարտ է գնել այսպէս, Թադաւորել, կամ Թագաւորել . առ-ի գնաց-աք . օրհնեալ . երկեաւ . անկ-ին . լաւուն-ին . վտառակ-ին . և՛ : Այնպէս և չայնպիսի բառ՝ յորս ոս առաջի երբ վերջ հնչէ,

հնչէ , ո՛չ է պարտ անջատել այսպէս՝ ստեղ֊ծուած . պա֊տուել . ՚ի նախան֊ձուէ . լո֊ւանալ . ևն . այլ այսպէս . ստեղծ ուած . պատ֊ուել . ՚ի նախանձ֊ուէ . լուա֊նալ . ևն։

Այլ եթէ երկու ձայնաւորք ոչ զինեւ միոյ դէպ ևսին, պարտ է զմին ՚ի ձայնաւորաց ՚ի վերջ նախընթաց տողին գնել , և զմիւսն ՚ի սկիզբն յաջորդ տողին. ՚ր , բաղա֊ձամ . մա֊րիամ . ոչ այն . գաբրի֊ել . եմմանու֊ել . առնէ֊ին . լնու֊ին . սիմէ֊ոնէ . է֊ակ . կայ֊աք . մնայ֊աք . բայ֊ից . քոյ֊ին . գոյ֊իք . ևն։

Սոքա եթէ զինեւ ունիցին զայլ վանկ, այլազգ ևս բա֊ժանին . ո՛րգոն , բաղաձ֊մոյ . մարիա֊մու . գաբրիէ֊լին . հա֊կան . միայ֊նակ . ևն։

Եւ ևս յայնպիսի բառս՝ յորս են տառն զօրութիւք է ե֊դեալ , յանջատելն զայնս՝ են իբր ՚ի բազումս դնել ներգործուք . ՚ր , ի֊ւրաքանչիւր . ղ֊նել . զըն֊նել . ըս֊կսանիլ . ըղ֊նա . ևն։

Այլ գիտելի է, զի բառք բարդեալք կամ բաղադրեալք առանց միջանկեալ տառի՝ այլազգ անջատին, յո՛ սկիզբ֊նաւորութիւք պարզիցին , յորոց զօրին , թէպէտ ձայնա֊ւոր տառիւ սկսեցին . ՚ր , ուրախ֊արար , կի՛ ուրախա֊բար . դժուար֊իմաց . բարե֊տեսաց . պար֊առուէ . բաց֊որոշել , կամ բացո֊րոշել . դեր֊անուն . ան֊ահ . ան֊ել֊ասպ֊եր֊բախան , կամ ասպե֊բախան . ևն։

Իսկ որք միջանկեալ տառիւ բարդին , սկզբնաւորութիւք բաղաձայնից անջատին . ՚ր , ձառա֊բանել . կենա֊գործել . ևն։

Այ՝ ան՝ նշանապրութիւնք։

Ի բարբառս մեր կան նշանք ինչ , որովք յատկութիւք հնչմանց տառիցն որոշին ՚ի ձեռն արուեստի առա֊գանութեան՝ ըստ ոլորակին , ըստ հագագին՝ և ըստ ամանակին. և են եօթն. սուկ , որ է այս՝ . ոսող , որ է այս ◦ . ներ֊ոք , որ է այս՝ . քուռն . որ է այս՝ . շեշտ , որ է այս՝ . երկար , որ է այս՝ . պարոյկ , որ է այս՝ . Ինդ որս դասի և ոլորին , որ նման է պարոյկի , և կոչի ևս երբեմն պարոյկ , որ և է այս ◦ ։

Սոքա անուանին ևս՝ սուկանշան . սղանշան . թաւա֊նշան . բթանշան . շեշտանշան . երկարանշան . պա֊րոյ֊

քոյկանշան. և ոլորակաձև. զորոց եթէ կամիս տեղեկանալ, տես ի քերականութենէ հօր մերոյ ամենապատուիւ մխիթարայ աբբայի, նաև ի հին քերականութիւնս։ Այլ քանզի սկիզբ ի գործ ածին նաև ի շարադրութիւնս՝ առ ի կարգաւ զետեղել և որոշել զբառս և զեղանակ բանից, ըստ այդմ ունիմք ասա խօսել զսոցանէ, ի բաց թողեալ զսոսկն և զսուղն, զի սոքին ի չափմանս ոտից միայն են պիտանացու։

Բաւն ի գործ ածի ի գրուհածս ի վերայ անուն միայն, յորժամ անուն իրրև վերջ հնչէ՝ զկնի ձայնաւոր տառից՝ է, և ո. պր. Կընիւ. թիւ. անուօք. թուոց. շինուած. պատուհել. ևն.

Իսկ եթէ զկնի այլոց տառից յարելով հնչեսցէ իբր վերջ, ձևերևի հարկաւոր ներգործութիւն դնել զթաւ. զի յայնժամ լինքնին յայտնէ զհնչումն իւր. պր, Կաւ. կանխաւ. մանաւանդ. աւետիք. դաւիթ. եւայ. դեւ. սիրելոյ. մատանւոյ. հոգւով. բարւոք. ևն.

Ըստ այսմ ևս ի յարիւն զկնի ինչ տառին իրրև վերջ դնելոյ պէտ ի միավանկ և երկավանկ բառս թաւ դնի, բայց ի բազմավանկս ոչ է հարկ դնել. պր, համառօտ. բազմապատիկ. ևն։ և սակայն եթէ բազմավանկքն ունիցին ի վերջոյ զիւր ինչ, հարկ է դնել զթաւ. պր, համառօտիւն. բազմապատիկք. ևն։

Բուն դնի նախ՝ ի վերջ թուականաւ անուանց դասականաց, յորժամ վարին իրր մակբայ. և կամ յորժամ ունիցին զյօդ առանց լինելոյ լինդիր բայի, և կիր ածական. պր, * Կրկուս միսիթարութիւնս մեզ նուիրէ (դաւիթ). Նախ՝ ոչ լքանել ի բարեգործութենէ. զի այ ինամօքն նոյն յաջողի, և հրեշտակաց զօրավիգն լինելով. Այս երէկուդ՝ ի յուղղէն գնոյն՝ ոչ հպարտանալ, զի ոչ ի մերով զօրութիւք, այլ՝ նոյ օժանդակութիւքն ի գլուխ եղ, և կատարեցաւ ‖ . չմբ. սող. 124.

* Յորհնեմք նոյնպէս ծառայել քեզ միամտութ. եթէ հաստատեսցես առ մեզ գաշամբք զերիս զայսոսիկ. տօրէնն՝ չպիշել զյանցանսն. . . երէկուդ՝ զի գարձուսցես առ մեզ զամ ժառանգութիս մեր. . . երէկուդ՝ հանել թափել զմեզ ի կայսերէ ‖ . խոր. գ. 48։

* Ղազարն աստիճան սանդղոցս այսորիկ՝ հաւատան է, որ զառաքինութիւնն ծնանի. և երէկուդն՝ առաքինութիւն.

քին. երբորդն՝ գիտութիւնն. չորրորդն՝ ժուժկալութիւնն. հինգերորդն՝ համբերութիւնն. վեցերորդն՝ աստուածապաշտութիւնն. եօթներորդն՝ եղբայրսիրութիւնն. ութներորդն՝ սէրն ։

ոսկ. ԸՐ. պէտ. 2.

Առաջի՛ յորժամ վարկն իբր մահաբեր ե՛ւ, զի եթէ իբրև ածականն վարեսցին հանդերձ գոյականաւ, և կամ յոդիւ իբր խնդիր բայի, ո՛չ ե պիտոյ բուն դնել՝ ա՛, *Առաջնի մարդն՝ յերկրէ՝ հողեղէն. իսկ երկրորդ մարդն՝ տէր յերկնից ։ ա. կորն. 15. 47.

*Ընդէ՞ր բնաւ առաքեալն ղառաջինն եթող, և զերկրորդն սկսաւ ։ ոսէնէ. ա. 1.

Երկրորդ՝ դնի բուն՝ ի վե՛ր շարհատից՝ այլ. գՐ՚ՆՀ. արդ. և արդ. իսկ արդ. այլ արդ. կամ բայց արդ. ևս. պ՛, *Ա՛յլ եթէ զնա՝ ինչ՝ զոր խորհեցի մարդ առնել կարօղ է, այլ զոյս Թողացուցանէ ձմ ։ վարք հայց. Ը.

*Վասչէալ՝ եթէ՝ ի նաւ ելեալ զբ՝ ընդ ամենի ալիս կա. սկզի Հանապարհորդել ։ կ՚ռաջ. 14. 1.

*Ամբ՝ ո՞ր են խմաստունքն քո ։ եսայ. 19. 12.

*Ի՞ արդ՝ հայեաց յերկինս՝ ի վեր ո՞վ մարդ, և յերկիր՝ ի խոնարհ ։ ոսէգ. ա. պէտ. 8. յորդ.

*Ասէ արդ՝ մեք առանց ունի եկեալ հոգեմբ յերկիրս յայս՝ ասալ ըՀ սմա պատեցարՀ ։ եսայ. 36. 10.

Երրո՛րդ՝ դնի բուն՝ ի վե՛ր դրադեմ բանից՝ ի լինելն հեռի դեմաւոր բային. մերթ ևս՝ ի մտ լինելն. պ՛.

*Ընդ՝ կո՛ վե՛ր դիերբայարանս ծառայունն Թողեալ՝ դառաւոր և քննիչ նատիս օրէնսդրին ։ ոսգ. յակ. 2.

*Իսկ մեծի առն զմահ ըՀ կեանս խառնեալ՝ ամենևին ոչ տայր տեղի չար և ապիրատ բանից նը ։ յովՀ. կոն.

*Ինքնին արտաշնը հետամուտ եղեալ միաբանութիՀ զօրացն՝ կատորեաց զնմ ցեղս կարնեացն պաշհաւէն, ընկելով զամենայն արս ։ խոր. Ը. 70.

*Եւ այսպէս հաւատոյ բան՝ ի ներքս մտեալ՝ բաժանեաց զընտութիՀն. և ա՛նոյնին սէրն՝ ի վերայ հասեալ՝ յաղթեաց ախտաւոր սիրոյն ։ եփես. ԺԸ. 51.

*Օ՛ն՚արԹագէն դիմօք և համառատ բանիւք յառաջ մատուցեալ՝ տային պատճառն Թագրին ։ եղիշէ. Ը.

Այնպէս ևս եթէ դրադեմն յետադասեալ ինչ, պա՛րտ է դնել զբուն՝ ի վերջ նախընԹաց բանին. Թէպէտ յայսպիսիս երբեմն առորակիտ ևս դնի. պ՛, *Ընդեզօք մինչ

մոլից ՚ի խրատ հանումն ՚ի խորանին լուսոյ՝ զի առաջնորդեսցէ ։ Ածբէոյդ. ՚ի քոնն. է։

* Օ՜ն ոյնպես և ես հանդերձ հառաչմամբ բարբառիմ՝ ՚ի դիպուած աստի վտանգեալ ։ յովհաննէս կոռոս. ։

* Նա զի և յայսմանէ զբանս՝ բուռն հարեալ զանօգնութեանն զաւազանն ։ լամբրոն. ոսկն։

* Նշանակեր ՚ի հոգևոր առաքաստակ անուն՝ պայազատանալ զբնաւ հայաստանեայս ։ յովհ. կոմ։

* Ա՜ղաչեալ կեաս այսպիսեաց արուեստից և բաղուածից և բարեկարգութեանց մեռանիլ ՚ի մ՜ծրին, Թագաւորեսցես ։ խոր. ։ 7։

Թակ եթէ գրադեպքին էրգն բաղուածք հետք ՚ի միմեանց՝ կարգեալ իրերաց զինի, և ՚ի միւս յառաջոյ՝ և միւսն յետոյ, ՚ի միւն դնի բուեր, և ՚ի միւսն առարակետ. ։

* Թակ նա ոչ կացեալ հիւկ չարին՝ գոյիւ չար գնեհանս իւր ՚ի նա Թողել, ընդէր չոճէ գայ առ մեզ ։ յովհ. կոմ։

* Ա՜ն ոմն ՚ի զօրաց Թշնամեացն զինու հանդերձ եւեալ ՚ի յուսա երիվարին՝ անցանէր ըստ մեծ գետն, մազապուր պրծեալ ՚ի պատերազմէն ։ եղիշէ վրդ. ։

* Նա ըստ իւր բերեալ Թագ՝ դնէր ՚ի գլուխ Թագաւորին գագիկայ, երեքկին զնա պսակեալ ՚ի մէջ հայաստանեայցս ։ յովհ. կոմ։

Այլ զդրադեպիկ ասացաք, զնոյն իմն և զդերբայաւոր բանից. ։ , * Նա արդ՝ որոյ խնդրոյ արժանաւոր վարկանելով զնա՝ մատչիմ աղերսել ։ Ածբ. ՚ի։

* Ա՜րդիկային բնութիւնս մարմին գոլով՝ անմարմին ունի Թշնամի և չարախօս ։ լամբ. պոռ։

* Օ՜ամպարշտաց և զրհզաւորաց տեսանելով զչարիս պահատանքն մեր հրեշտակք՝ ամբաստանեն առաջի մեր ։ ընդհակառ. ՚ի Ներքինոց հրեշտ։

* Նպատուիրէ մարմնոյս մերոյ ոչ ե երբեք գայլ կենդանի նեացդ, որ զգլուխն ՚ի խանարհ ունելով միշտ ըստ երկիր պչնուն, զայն միայն շահ օգտի համարելով գառօրեայ գառեր կերակրութեայլ կանգուն գոլով՝ ՚ի վեր՝ միշտ զհայեցն գուշակեն առ ասծ ։ խոսրով։

* Ես յամառաց զբարեխոտիկն, ընդ հուպ հասանելով բօձին ։ խորէն. ։ 70։

Այսպէս եթէ զնոյն գրադեպ կամ դերբայաւոր բանից միջանկեալ ինչ պատահիցէ, յայնժամ յետ դնելոյ զբուէն ՚ի

վր

մէր դրացիին՝ պարտ է դնել նաև զատորակետ՝ ի վերջոյ մինչ անկեալ բանին. զբ, * Ընդ տեսեալ ալիղատոսի՝ թէ ոչինչ օգնէ, այլ առաւել խռովութիւն լինի, առեալ զնաւ՝ լուծաց գձեռս առաջի ժողովրդեանն ‖ . Յոպ. 27. 24.

* Յոհ քրմացն . . . զմտաւ ածել՝ զի մի՝ ի խորագոյն հայս վարկցին, պատճառեցան զլզձուխս . իբր թէ դիւքն անդէն կաւիցին զբնակուն ‖ . Խոր. Ը. 13.

* Արձ ասելով զայլ վկայութիւնն քան զմարդկան՝ ոչ ըստ համեմատուն ասէ, քաւ լիցի, այլ ըստ լոզացն տկարութեանն ‖ . առՓ. Ա. յովհ. 8.

Հորորդ՝ բուն դնի երբեմն ի մէջ այնպիսի բառից եւս, յորս կարեր դնել աստղակէտ. զբ, * Որ խոնարհի՝ խոնարհեցուցանէ զնա . և որ ոչ խոնարհի՝ խոնարհի ի դիւաց ‖ . Շմբբոնապ. ի Տէն. առՂ. 126.

* Մի ոք՝ որ շար իցէ՝ յաւասպէն անպարտ լինիցի ‖ . յոբ. 12. 6.

* Փառք Աստուծոյ՝ որ զնաւս արհամարհէ ‖ . առՀ. Ա. 2.

* Հազուագիւտ են՝ որք քահանայ՝ կամ կրօնաւոր լինել լաւ համարին . և յատակս դժոխոց զանձինս և զայլս առաքեն ‖ . Խոսրով.

Եշան դնի նաև՝ ի վերջ հրամայական բայից. զբ. * Հնազանդեա սիրով. աղօթեա յուսով. աշխատեա հետով. և պայծառացիր երկնաւոր հարսանիքն ‖ Նեղոս.

* Ընձեանացիր՝ ի յոյսն, մինչդեռ ժամանակ՝ ի ձեռս է . մատիր առ աքեայն ահաւոր, մինչդեռ՝ ի շնորհս հայցն յաթոռ է . հաւատաւ գտանել շնորհս՝ ի դէպ ժամանակի օգնականութիւն ‖ . լամբրն. աղօթ.

Այլ պարտ է դիտել, զի եթէ հրամայական բայն ուրիշի յառաջ քան զինքն զոյնպիսի բառ, ըստ որում՝ ի միասին վարի, յայնժամ դնելի է շեշտն՝ ի մէջ նախընթաց բառին. զբ, * Ցնծամ ժամ ուրախ լերուք. անդադար աղօթս արարէք. . . . յամենայն երթոյ չարաց՝ ի բաց կացէք ‖ . ա. Ընէսղ. 5. 16.

* Ագռաւդ լեր ուղղոյն Նանապարհիս ընթացիր ‖ . Նաբ. 3:

* Հաճ լսմա ղբանն, եթէ չգոյ այլ շար քո գայն ‖ . Խոսրով.

* Ծուք բնաւն հարէք, և ամբ լեցի գործակից ‖ . Շմբ. պտռ.

* Ցնծայք և անմեղ եղեալ, ոչ կալարտաւոր կաց ‖ . Վրք. հց. Ը.

Ընդ ևս՝ եթէ հրամայականն ունիցի նախ քան զինքն զարդեալական մանիկս՝ ի, թէ առնլութեր՝ և թէ հոռի, յայնժամ զշեշտն պարտ է դնել միայն՝ ի մէջ արդելա-

լական մանկան. այլ, *Հիմաստուէ քո մի հպարտանայր ... մի լինիր իմաստուն յաչս յանձին քո ‖ . առակ. 3. 5.
*Այլ յապաղէր բարի առնել կարօտելոյն ... մի ներ թէր բարեկամի քումմ երթիս ‖ առակ. 3. 27. և 29.
*Այլ ամենայն բանի հաւատայցես. և մի ըստ ամենայնի միտքանիցիս ‖ . վարդ. կոչց. ը.
*Այլ աստէն գիս փառաւորէր, զի անաւանօր դատապարտեացես. մի նոմ ազուէթ այլոր անցաւորի զկատարեանական բարիսն տուժեր ‖ . նար. կը.

Երբեմն և վն զգուշանալ, դնի շեշտ ի վերջ անուանց լինել, որք հական բայիւ վարին, կամ որք հական բայի ուղղական կամ սեռական խնդիր լինին. այլ, *Ասահ եմ ի ձեզ ոչ ամբառ ‖ . ը. կորնթ. 3. 4.
*Ոչ է անզաւակութիւն հանդերձ քաջութ ‖ . իմաստ. 4. 1.
*Իմաստնոց է վերակացու լինել ‖ . իգնատիոս. ը. 39.
*Ուրախանայիցէ աթոռ է (եկեղեցին), ժառանգաւորացն իշխանութիւն է. կրօնաւորաց աղօթարան է. հաւատացելոց մայր է. մեղաւորաց քաւարան է. ամենայնի մուն է այս տեղի ‖ . լամբ. եղեղ.
Ոյս այսմ լինի հասարակօրէն և ի բացարձակ դիմաշարս բայս. այլ, *Պիտոյ է աւրօրադրիլ ամ ոգւոյ ածայինն երկիւղիւն, և զսերմն բանին կենաց ընդունել. և ապա պաղաքերել այ ‖ . խոսրով.
*Ընդհանար է՝ թէ ոչ անդ էցէ ածէ և հրեշտակք իւր, ուր մի իւր փորձութիւն էցէ ‖ . վարդ. կոչց. է.
*Ընկալար է մեզ ընդ դիւաց կռիւն անցանել՝ որչափ ի կենացդս պանդխտիմք ‖ . լամբ. առղ. 69.

Երկրորդ՝ դնի շեշտ ի մէ առաջնոյ վանկի ի կոչականն ածուանս, յորժամ առանձինն վարին. զի թէպէտ ի մեր լեզու ամ բառք ի վերջին վանկն շեշտին, բայց ի կոչականն՝ յառաջինն. այլ, *Ցուդա՝ համբուրեալով մատնես զորդի մարդոյ ‖ . ղուկ. 22. 48.
*Արդեակ զօրհնս իմ մի մոռանար ‖ առակ. 3. 1.
*Խոժկացդ զվերս ցուցանեմ. փութացէք եղբարք վն սիրոյն քոյ ի բժշկել զվերս իմ ‖ . լամբ. պաս.
*Սրբեցէք զձեռս մեղաւորք. և ուղիղ արարէք զսիրտս երկմիտք ‖ . յակ. 4. 8.

Ասացի՝ յորժամ առանձինն վարին. զի եթէ կրկնեացին, շեշտն ըստ հաճոյից դնի. Երբեմն ի վերջին վանկին.

վանին. ՔՐ, * Ընդրեաւ արբեաւ։ Ծն. 22. 1. և 11։
* Ուրախ մնայիմ. և նա ասէ. ղԻ՞Ե։ Ելից. 3. 4.
* Ով առնէ առնէն՝ գեղեցիկս քարբառեցար՝ ոչ երանիւ զբարեբախտուն ճգոյ մինչև ՚ի վախճան։ Խոր. Է. 12.
Ասէ երբեմն յառաջին վանին. ՔՐ, * Ասօսեցաւ ամէ ըԼԼ ՚ի տեսլեան գիշերոյ, և ասէ. յակոբ յակոբ։ Ծն. 46. 2.
* Ուանիկ դանիկել արի առ զՀաշդ։ Փան. 14. 36։
* Ամրեցա մարեցա, դու հոգաս և զբաշխ իւիք զբաղեալ ես. բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է։ Ղուկ. 10. 41։
Ասա ՚ի սոսա շնչան Թեպետ յառաջին վանին դնի, բայց հնար էր դնել ՚ի վերջին վանին ևս։ և նոքօսակ այսմ ՚ի վերոյգրեալսդ, յորս շնչան ՚ի վերջին վանին ևս գտաւ, հնար էր յառաջին վանին դնել։
Ընդ ևս եթէ կուչական անուանքը վարեցին մանկամարդք ևս, ըստ որում են կուչականաձևքսդ, շնչան դնի ՚ի վեր այնց մանկանց. ՔՐ, * Ընտանի եղերբսդ ո հոտ ունիք առաջին հովուեացն արդարոյ։ Ծն. Ջ.
* Ոչ ան քո մարդ եղև քեզ, և եկն յաշխարհ՝ ոչ մարդ, զի վրկեսցին դու։ Ղուկ. Հարց. Է։
* Ահաչ գիտեմ՝ ոչ խոհանիւ, եթէ ոչ գտանես յայնժամ զայն, յոր յաւսացեալն ես։ Տաճկոպրոս։
Ասէ եթէ կուչական անունն զինի ևս առաջի իւր ունէցի զայլ անուն, կամ զդերանուն, ևս, շնչան գնի ՚ի վերջին վանին նախընթացին. ՔՐ, * Ասէ՝ ոչ յոչնանուն ալերձս զիս առաւել քան զդոսա։ Յովհ. 21. 15։
* Ոչ ոգեկա՚ի յիս զլոյս քաւուն արբայ երկնաւոր։ Նար. ՃԷ։
* Ոգնա ինձ բարի վշտակից։ Նոյնն. ՃԷ։
* Ի բայ գնա անիրաւ ծղդ Ձշմարտութիւն։ Լամբ. ՆԷ։
* Աստուած նման և ասէ. գադարեա յաւնայնութիւդ ամ բարհաւաճ և անսխալ դու։ Վարդ. Հարց. Է։
* Ա՚լ դու որդեակ իմ զբարեացէր ջնորհաքն՝ որ ՚ի քո յիս։ Է. Պետ. 2. 1։
Ընդ ևս եթէ կուչականքն վերոյ իցեն քաղուածք առանձինն առանձինն, շնչան դնի ՚ի վերջին վանական. ՔՐ, * Ցիչ իմ տէր, տուիչ պարգևաց, ինքնաբաւն բարի . . . վառաւորեալ. անբննին. անեղ. ահարկու. սոսկալի. հզօր. սաստիկ. անտանելի. անսահմանելի. անբմբռնելի. անբաղձալի. ևն։ Նար. Ճ.
Ընդ գարձեալ եթէ կուչականն ՚ի վերջին առանձինն ունիք

աւնկեալ զդիմորոշական տառ , շեշտն դնի ՚ի վերջին . ար , *Բան ինչ է ինձ եւ քեզ՝ իշխանդ ‖ . ար . Նախ . 9 . 5 .
*Հաշտեալ եմ ընդ քեզ առատապեսիդ եւ խախտեսիդ ,
մինչեւ մխիթարեսիս ‖ . Եսայ . 54 . 11 :
*Ասարժան է լսել նեղեալդ ‖ . ՚ի Նաւմն . 28 . 19 .
Երբորդ՝ դնի շեշտ երբեմն ՚ի վեր ումանց բացառականն եւ
առարասական մակբայից . և ՚ի վեր բառիս՝ էջ . մերթ
եւս ՚ի վեր բառիցս՝ ա , պա , նա , յորժամ վարին եականն
բայիւ . ար , *Ոչ նախանձէ խաւար եւ աղջամուղջ ‖ . Յոբ . ին .
*Ուր ՚ի քէն ասել զայս ‖ . Նայնն . ձբ :
*Ընդ լեռնաւ և դատեցար ‖ . Սամբ . սաղ . 118 :
*Ումն ասեմ ձեզ , թէ ոչ գիտեմ զձեզ ‖ . Մատ . 25 . 12 .
*Զինք ակնառութեն առաջի այր ‖ . Խորհ . 3 . 25 .
*Այո է անմահութեն պատգին պատրաքերիչ ‖ . յովհ . ին . ին .
*Ուր է որդի իմ ընտրեալ ‖ . ղուկ . 9 . 35 :
*Այո է ձշմարիտ ած և կեանք յաւիտենից ‖ . ա . յովհ . 5 . 20 .
Երբեմն եւ մարթի է դնել շեշտ միոյանակ ոլորակի ՚ի
վեր հարցական բառիցդ՝ ըստ պահանջման տեղւոյն . ար ,
*Փութացար ուսանել՝ թէ քանի իցեն պարագլուխք
քոյ նահատակացն . . . զինչ անուանք իւրաքանչիւրք
հատհազարացն իցեն . . . ո՞ ոք ՚ի նոցանէ յերկրային կայ-
ցէ . և կամ՞ ոք զանձն ՚ի մահ դնելոյ դուն դործէ-
ցէ ‖ . Եղիշէ . փ :
Երկարն ՚ի դործածի ՚ի բանս հեդնականս , ողբա-
կանս , ցաւակցականս , զարմացականս . ևն . ար .
*Այ՜ն՝ որ քակէիր զտաճարն , և զերիս աւուրս շինէիր
զնա , ապրեցո՛ զքեզ ‖ . Մատ . 27 . 40 :
*Ա՜հ եղայ մեծիդ բարեբարուճ , անարգս մեղայ ‖ Նար . ին :
*Ո՜ղորմեա՛ ողորմիմ սիրելեաց ձերոց , և բազում ան-
գամ ողորմիմ անձանց ձերոց ‖ . Եղիշէ . վ . գ .
*Ա՜հանա՛մ՝ թէ ինքն ոչ այրիմ . ապշիմ՝ թէ ոմն պատկե
չյայտնակիմ ‖ . Նարեկացի . ին .
Ա՜յլ յայտպիսիս՝ հնար է և սի՛լակ երկարի դնել շեշտ ,
մերթ եւս պարզի , և կի՛սչինչ , ըստ առդանելոյ բանին .
Պարոյկն դնի յայտնի բան՝ որք կիսիւ հոդւոյն ցու-
ցանեն . ոմի են այն բանք՝ որք հասարակօրէն ՚ի
ձեռն միջարկու թեց առաջի դնին . զորոց դօրինական
կարես տեսանել յառաջին մասին . գլ . ին .
Ոլորակն՝ որ նմանու թի ինչ ունի ըստ պարոյկին , ա-
նա

նաւանդ թէ՝ երբեմն պարոյկ ևս կոչի, դնի «կախ» ի վէր հարցական մակբայից. որ, * Ո՞ր քնաւ պիտոյ են մեղ անցաւոր կեանքս ‖ . եղիշէ վրդ. էջ.

* Ո՞ւ ինձ լաւը գնուեալն, մինչ օգտի և ոչինչ ‖ . առակ. է. 18.

* Ո՞ւմ տրտմիս անձն իմ կործանեալ ... կամ ընդէ՞ր զիս խռովես ‖ . դաբեհայեց. ի քահն. խոր.

Երկրորդ՝ դնի ի վէր հարցական անուանից. զորոց ըստ քննական տես յերեսն. 355.

Երրորդ՝ դնի ի հարցական բանս՝ ի վէր այնոր բառի, որով հարցումն յայտնի. որ, * Երկայնամիտ միայն լինիցի առ նոսա ‖ . ղուկ. 18. 7.

* Խնամք տեառնըՔենն այ չառնէ անտես քնաւ զոք. զի թէ աղքատացուցանէ զմեզ, ւխորհէ՝ թէ ե՞րբ ժուժկալը և համբերօղք, եթէ կարձամիտք և դիւրաւործանք ‖ . եփեսոս վրդ. ծբ. 16.

* Տեսանէ՞ք, զի ի գործոց արդարանայ մարդ, և ո՛չ ի հաւատոց ‖ . յակ. 2. 24.

Այնպէս ևս եթէ՝ ի հարցական բանս դիցի մակբայ երկբայական վիճակ հարցականի, ալորակն դնի ի վէր այնոր բառի, որով ի մէջ բերի հարցումն. և ո՛չ ի վէր մակբայն. որ, * Ի թէ տկարանայցէ՞ առ ի յայր բանս. ծն. 18.

* Ի՞ թէ բանից դեռևս թէ ընդ ի՞նչ իցեն վարդապետութիքս, և կ՚ճարտարութի՞ք մարդկան ‖ . կոչ. ծբ. 20.

* Ա՞րդեօք տեսից զվայելչութի՞ն քոյ պայծառութի՞ն ‖ . դաբեհայեց. ի քահն. իե.

Երրորդ՝ դնի ի վէր առաջնոյ վանկի վարանական շաղկապից՝ գէթ. գոնէ. գոնեայ. ոչ երբ ի յօրինական որ յառջին մասին. գլ. ի. երես. 137. տես անդ. թէպէտ ի սոսա բազում անգամ փոխանակ ալորակի շիշտ միայն դնի. որ, * Ա՛րդ՝ զկնի անագան երբեմն զդիմեցո՛ւք առ լոյսն մեր քո՛ ‖ . խոսրով.

* Ո՛չ եմ արժանի գո՛նէ զհովանին պետրոսի տեսանել, թէ՛ղ թէ գնա՛ս իսկ գլխովին ‖ . ոսկ. ա. պետ. 12. վերջ.

* Ա՛կայք եղբարք գո՛նեայ անագան և մեք զանձինս աշխարհեսցո՛ւք ‖ . լամբ. ի ծնն. պոփ.

Ա՛յլ գիտելի է, զի բազում անգամ ի տեղի ալորակին դնի պարոյկ. և ի տեղի պարոյկին՝ ալորակ. և երբեմն ևս ի տեղի երկարին՝ ալորակ, կամ պարոյկ. ևս եւ շեշտ. և ի տեղի ալորակին կամ պարոյկին՝ երկար,

քան առաջանալոյ զբանին, որպէս և յիշեցաք ի վերոյ։

Ա՛յժմ պարագրութիւն։

Պարանին և այլ չորս գիծք, որք կոչին տեսակք պատուհադրութեան. որոց առաջինն ասի ինն. և ի այս, ։ և սա միայն վերևան այրի դնի ի միջ միոյ բառի. ուշ ի սկզբան, և ուշ ի վերջոյ, այլ ի միջն. ը՝ թուղք. ամչեմ. ձաղկեմ. բամբակեմ. խաղաղցնել. ևն։ Ա՛յլ զայս չէ պարտ յաճախել, քանզի եթէ հարկն ստիպէ զերծել ի կարգել զտեղս բանից։

Երկրորդն ասի երկոքեան. և ի այս, ։ և սա դնի նախ՝ ի վեր բառի վերևան ձայնաւոր տառի եղելոյ ի միջ բառին. ը՝ խ՝ն՝ ըհուշել. ս՝ մ՝ բեռ. ևն։ Ա՛յլ բարուք և ի յայսմանէ տեղիս բնաւ ոչ առնուլ ի կիր զայս նշան, ։ նախ երկրորդ՝ ի վեր ի միջ կնաւոր բառից ինչ, զորս հնար էոյ ընթերցողին լմնանալ. ը՝ ղուկ՝ ։ յոյկ՝ ։ լամբ՝ ։ ևն. ը՝ ղուկաս. յոյհաննէս. լամբրոնացի. ևն։

Երրորդն ասի պարզ, որ և պատիւ կոչի, երբեմն և քաշ. և ի այս, ։ և սա դնի ի միջ բառի՝ երբեմն վերևան ձայնաւոր և բաշաձայն տառից ինչ այնը բառի. ը՝ ա՛ծ. ա՛մ. եմ՝ ք՝ն՝ը. ե՛ղ. ե՛ղ. ֆ՛ղ. ֆ՛ղ. խ՝դ. ֆ՛մ. վ՛ն՝կ. ևն։ Իսկ երբեմն վերևան ձայնաւոր տառից միայն, մանաւանդ վերևանակ այրի. ը՝ ք՝ն՝ը. պ՛ոհ՛ս. ա՛ն՝ն. ա՛ն՝ը. բ՛ն՝մ. պ՛ր՛ս՛ը. լ՛ն՛ր՛հ՛ս՛ն. ժ՛ղ՛ր՛դ. ևն։

Չորրորդն ասի նշանագիր. որ դնի վերևանակ միոյ ամբողջ բառի. և սա են կրկին տեսակք։ Մանրք կազմին ի բաղադրութեան գրոց. որպիսի են սոքքն.

ը՝, այսինքն.	ը՝, ըստ այնմ.	ևն՝, և այլն.	
ը՝, ղեկավարնակ.	ը՝, պատասխանի.	կ՝, կամ.	
ը՝, ընդ.	վ՝, վասն.	ք՝, քան.	
ը՝, ըստ.	ս՝, ուրեմն.	սո՝, այսպէս. ևն։	

Իսկ ումանք կազմին յայնպիսի գծէից, որք ոչ գասկին ը՝ գիտս լեզուի մերոյ. որպիսի են սոքքն.

☉, ☉, արեգական.	♃, աւետարան.	♄, աշխատիմ.	
☾, լուսին.	♄, հակեղեցի.	♁, երկինք.	
✳, աստղ.	♂, ♂, ամենայն.	♁, երկիր.	
♀, լուսաբեր. ևն։	≈, լեռնոտ.	♍, որպէս.	

Ա՛յլ զայսպիսիս՝ (բայց ի նշանագրէն ☞, ուշ է պարտ ի կիր առնուլ. բայց եթէ յատուկագրութիւնս, և կամ

Ընդ առաջ դաման և փակեցին. որ է պէտ ինչ բանդագրեալ
ի բազում գրոց, որք կատարին զյաւուրս անուն մոգ-
ութ. Արդ ես ոն կրկին տեսակք, որոշ, և անորոշ.
Որոշ ասին, յորժամ սկզբնաւորեան յաւուրն անուանն
ամսոցն ընկալի ի սկիզբն ի սկսոգըն, իսկ անորոշ ա-
սին, յորժամ սկզբնաւորեան յաւուրն անուան ոչ ա-
բողջնկալի ի սկիզբն ինսկսոգըն, այլ ըստ կիսոյն միայն.
այլ է առաւել կերկոսին ի սուտ. որոց առաջինն է ա-
րիշ ես միայն անորոշ.

Ար է դաշլի. Քեր է տանիմ.

Այսպէս ինչ չուտ լեզի յաղագս քերականութեան. յոր
ինկալան հետ ես ինչ ինչ ես յաւելուլ, բայց
առ խորհելոյ կերկուսեան. զայսքանս բաւական համա-
րիցաք. Այլ առակին արժան ես մարկար ի վախճան
զարծոյն կարդել. զհամառօտութեան ինչ քրոնականն,
առ ամենայն ընթերցողս առաջի զառհմանս և զաւարտումն
մատենից բանի, և զվանանս համառօտութեան նոցա.

Վասն երեսուն տասնից.

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Շորուր առումն դնին սահմանք և բաժանումունք և պարագայից մասանց բանի. և կանոնք հաճախայնութեանցն ըստ միմեանս։

ԳԼՈՒԽ. Ա.

Ինչ դիմել կոչ երախանալին. ու այլ կոչն գլխատառ առանելիք ի նմա։

Երախանութիւն է արմատաւոր ուղիղ խօսելոյն և անսխալ շարադրելոյ։

Վանելիք են քերականութեան են չորք. դիր, վանիկ, բառ, և բան։

Դիրն է գիծ ինչ նշանակիչ տառից։ Որ տառն է հընչումն ինչ յօգելն և հնգելն. զի յօգելն ընդ այլում հնչման. և հնգեալ ընդ նմա՝ հնչէ զկատարեալ ձայն։

Վանիկն է ձայն ինչ, որ միայն հնչմամբ ելանէ ընդ բերան մարդոյ՝ բաղկացուցեալ ձայնաւոր և բաղաձայն տառից։ որգոն ; ա. մա. գին. ևն։

Բառն է ձայն նշանակական. կամ այնպիսի ձայն, որ կարգեալ է ի նշանակել ինչ։ Եւ բաժանի յերիս ապա սրբ են՝ անուն, գերանուն, բայ, ընդունելութիւն, նախադրութիւն, մակբայ, շաղկապ, և միջարկութիւն։

Բանն է չարաչանաւոր բառից՝ յայտնող տրամախոհութիւն մտացն։ և կրկին. կատարեալ, և անկատար։ Կատարեալն է, որ անթերի յայտնէ զդատումն մտացն։ որպէս, «Քաղաքս արդար կոչիցի Սիոն»։ Իսկ անկատարն է, որ առանց կենդանի զաշխատ-

լոյ զդատումնս մտաց, քայց ոչ աւարտէ. գր, * եթէ անասոյցես ||. յոր եթէ յարեսցի քայ ինչ, կատարէ. գր, * եթէ անասոյցես, աղերսեմ ||:

Սասունք բանի ճն ունին ազգ բառից. անուն, դերանուն, բայ, ընդունելութիւն, նախադրութիւն, մակբայ, շաղկապ, և միջարկութիւն.

Յօդուած անուանն.

Անունն է մասն բանի, որով իրն յորջորջի. այն է՝ այնպիսի բառ, որով իրն ասի այս ինչ: Այսինքն իրին նշանակէ. գր, * ծառ. լոյս. երկիւղ. շար. ևն:

Անունն բաժանի երկուս, 'ի դոյական և յածական. Դոյական անունն է, որ ինքնին վարի 'ի բանս, և նշանակէ զերս եակիսն, կամ իրը եակիսն. գր, * մարդ. հաց. սեր. օրհնութիւն. ևն: Այս բաժանի, 'ի յատուկ, 'ի հաւաքական, և 'ի յընդհանուր.

Յատուկն է, որ կարգեալ է՝ զմիոջէ միայն ասել. գր, * մովսէս. սիմն. նեղոս. ևն:

Հաւաքականն է, որ զհաւաքեալ իրս իրրև զմի նշանակէ. գր, * զունդ. ժողով. շեղջ. ևն:

Ընդհանուրն է, որ զհասարակ ինչ բազմաց՝ նշանակէ. գր, * ծաղիկ. գլուխ. բարուէ. ևն:

Ածական անունն է, որ ինքնին ոչ վարի 'ի բանս, այլ պահանջէ յարիլ 'ի դոյականս՝ իբր յայտնիչ որպէսութեան նոյ. գր, քաղցր. դառն. բազում. տակաւ. մեծ. փոքր. անկգիմ. արդար. ևն. որք յարեալով 'ի դոյականս վարին. ւրդն, *.քաղցր ջուր. դառն պատուղ. բազում աշխատանք. տակաւ ժամանակ. ևն:

Այլ ոք բազում անգամ զօրութիւն ունին զդոյականսն. գր, *մեծն 'ի փոքուն Հանդչի ||. յր մեծ իրն 'ի փոքու իրէ. *անզգամն անդամանէ զկարատ հօր ||. յր այր անըզգամ. *աղբիւր կենաց յիւ՝ բերան արդարոյ ||. յր բերան առն արդարոյ.

Ածական անունն բաժանի յերիս, 'ի դրական, 'ի բաղդատական, և 'ի գերադրական.

Դրականն է, որ ցուցանէ զորպիսութիւն կամ զորքանութիւն իրին պարզապէս՝ առանց Հոխացուցանելոյ՝ կամ նուազեցուցանելոյ. գր, *բարձր. խոնարհ. աղտեղի. պայծառ. սուրբ. մաքուր. վնհ. զօրաւոր. ևն:

Բազդատական է, որ բազդատելով զմի իր ընդ այլում՝ ցուցանէ զըրպիսութիւն նորին առաւելեալ կամ նուազեալ քան զնմուսոյն. որ, * բարձրադոյն. խնամարկադոյն. եւս։ կիր, * եւս աղտեղի. եւս պայծառ. եւս։

Վերադրականն է, որ ցուցանէ զըրպիսութիւն իրին յոյժ առաւելեալ՝ կիր յոյժ նուազեալ քան զայլոցն. որ, * առնական. ամենամաքուր. եւս։ կամ, * եւս վհատագոյն. եւս զօրաւորագոյն. եւս։

Յոգնից պարագայից անուանց։

Պարագայք անուանց են այնը, որք յանուանս մտածին՝ իրը հետեւութիւն որպիսութեանց նոցա. և են վեց, սեռ, ձև, տեսակ, թիւ, հոլով, և հոլովումն։

Սեռք անուանց են որոշմունք գոյական անուանց ընդ նշանակելոյ նոյ զոմես իրաց։ Այս են չորս. արական, իգական, հասարակ, և չեզոքական։

Արականն է, որ նշանակէ զարու. որ, * զրիդոր. աբգար. հայր. քեռի. ցուլ. քաղ. եւն։

Իգականն է, որ նշանակէ զէգ. որ, * եսթեր. հեղինէ. մայր, հանի. կով. մաքի. եւն։

Հասարակն է, որ միով ձայնիւք նշանակէ զարու և զէգ. որ, * զաւակ. կոբիւն. ձի. արջ. եւն։

Չեզոքականն է, որոյ նշանակիւալն ոչ արու է, և ոչ էգ. որ, * հուր. այգի. մասն. մեծութիւն. եւն։

Չորք անուանց են որպիսութիւնք նոյ ընդ պարզութիւն, ընդ բարդութիւն և ընդ բազադրութիւն։ Աստի և անուանք ընդ ձևոյն երիք են. պարզ, բարդ, և բազադրեալ. Պարզ անուանն է, որ ոչ է զօդեալ ընդ այլում նշանակեալ բառի, այլ՝ կայ յինքեան միայնակ. որ, * լոյս. բարի. գօտի. քան. լի. ձեռն. աղօթք. արիւն. եւն։

Բարդն է, որ յերկուց նշանակեալ բառից զօդեալ է՝ ի մի անուն. երբեմն՝ ի ձեռն տառից՝ ա, ե, է, ի, ո. որ, * լուսաւոր. բարեկիրթ. գօտեմարտ. բանիբուն. լեռնական։ Այս երբեմն առանց այսպիսի տառից. որ, * ձեռնտու. աղէտիկեր. արիւնեղբայր. եւն։

Ընդ բարդս գաւին և քանի մի անուանք, որք յերից բառից զօդին՝ ի մի անուն, և կոչին յարաբարդք. որ, * երեքաստանանամեայ. նորակերտապանծ. հրաշէնապատ. և այլն։

Բազադրեալն է, որ յատուկ գոլով ունի զանձնական մասնիկ ինչ. որ, *անձառ. ապերախտ. պղծոտ. համառ. ձայն. փարիսեցի. եւն.

Տիսակք անուանին են որպիսութիւն ցի՝ նախնական եւ ածանցական նշանակութեամբ. Ուսոյ եւ անուանք երկու են ցեսակին. նախադասական, եւ ածանցական. Նախադասական կամ նախատիպ անուն է, որ կոչ յատուկին նշանակութիւնս իւրում, կամ յայնմ որպիսութեան, զոր ինքնին նշանակէ. որ, *աւանդ. քան. հուր. հող. կոյս. երկրագործ. անասուն. եւն.

Ածանցական անունն է նոյն նախատիպ անունն՝ի ձեռն ածանցակերպ մասնիկանց կերպասաւորեալ, եւ ցձեռ յայլ իմն նշանակ նշանակութեամբ. որ, *աւանդութիւն. քանաւոր. հրայրեն. հողեղէն. կուսանոց. երկրագործական. եւն.

Ըստ ածանցակերպ՝ կամ ածանցիչ մասնիկանց են բազում. որդին, *ած. ակ. ենկ. եչ. ին. ի. ացի. ային. եան. ական. աւոր. ոց. ու. ութիւն. եղէն. եւն.

Իսկ տեսակք ածանցականաց են երեսուն. Հայրանունական. ազգական. տեղական. եւն. ունի դնել՝ի մասն. գլ. չ. երես. 170.

Թիւք անուանին են միութեան եւ բազմաւորութեան նշանակութեամբ անուանց ցձայնին. Նոքա են երկու. եզական, և յոյնական. կամ միաւորական, և բազմաւորական. Եզականն է, որ ցձայնին զմի իր նշանակէ. որ, *անգան. բնեն. առաւմն. վաստակաւոր. անմեղ. եւն. Իսկ յոյնականն է, որ ցձայնին զբազումս նշանակէ. որ, *անգունք. բնեբնք. առաւմունք. եւն.

Ոյովք անուանին են ոչ ապա ինչ ոչխարհումն մի և նոյն անուան՝ի սակս, կամ՝ի վերջն, և կամ յերկոսին միանգամ՝ յն. և է առանձնական. ուղղական. արդեան, գործական. առարկան. արդեան, գործոյ. եւն.

Ոյոմինք անուանին են ոչ ապա ինչ միայն վերջաւորութեամբ սեռական և գործիական հոլովից. և են քանի չորեքտասանքն հնաբարբառ. իսկ վեցքն յաւուկ.

Ըստ այսոցիկ վերոյգրեալ պարագայիցդ գաւառ դպրի

կանուն գոյական. ը սեռին՝ էգզորական. ը ձևին՝ պարզ. ը տեսակին՝ նախատիպ. ը Թուին՝ հոգնական. ը հոլովին՝ գործիական. և ը հոլովմանն՝ հոլովի ունի գնա, գեղոյ, գեղով։

Դարձեալ՝ բառս ղյոսոնէ՝ ե ածականն անուն դրական. ը սեռին՝ հասարակ, կամ անսեռ. ը ձևին՝ բազդ. ը տեսակին՝ նախատիպ. ը Թուին՝ յոգնական. ը հոլովին՝ հայցական. և ը հոլովմանն՝ նախդրիւ ևնի հոլովի։

Յոդոփ վերծանական։

Վերծանուն ե մասն բանի, որ միմիանակ անուանի զնէ, և առ որշևալ դէմս վերաբերի։ Ունի բաժանի ՚ի հինգ տեսակս. որք են, եակատն. առացականն. յուցականն. յարաբերականն, և դիմորոշականն։

Եակատն ե, որ գոյականացեալ նշանակէ զդէմս իրին. ունի են առքս. * ես. դու. ինքն. իւր, իւրեան։

Առացականն ե, որ ածականանալով նշանակէ զնոյն որ շևալ դէմսդ, որպիսի են առքս. * իմ. քոյ. մեր. ձեր. իւր, իւրոյ։

Յուցականն ե, որ յանդիման յուցանէ զնոյն իրերորդ դէմս ըստ կարգի. ունի են առքս. * սա, դա, նա. այս, այդ, այն. սոյն, դոյն, նոյն։

Յարաբերականն ե, որ վորումի ևս յառաջ բերեալ ՚ի բանի զնախընթացդ կամ զյաջորդ բառն՝ զնի ՚ի տեղի նը, յոր հոլով և պահանջեսցե բանն. և ե բառս՝ որ։ Դիմորոշականք են երեքին առաջս այսպիսի՝ ո. պ. ոչք երբ յոգը ինչ յարերով ՚ի մասուանս բանի՝ որոշեն զդէմս նոցա։

Յաղոփ պարզական վերծանական։

Պարագայք դիմանումք են հինգ. տեսակ, դէմք, Թիւ, հոլով, և հոլովումն։

Տեսակք դիմանումք են երկու, այլ և անուանցն, նախատիպ՝ և ածանցական։

Նախատիպք են առքին. * իմ. քոյ. մեր. ձեր. իւր. ինքն. և այլն։

Իսկ ածանցականք են առքին. * մերոյին. քոյին. ձերոյին. իւրական. ինքնաւոր. ինքնուիմ. և այլն։

Դէմք

Դէմք դերանուանց են յայտարարութիւնք որոշեալ անձանց. և են երեք. առաջին, երկրորդ, և երրորդ:
Առաջին դէմքն է այն, որում է բանն. ղորօրինակ, ես:
Երկրորդ դէմքն է այն, առ որ է բանն. ղորօրինակ, դու:
Երրորդ դէմքն է այն, զորմէ է բանն. ղորօրինակ, նա. ինքն:
Ունի երրորդ դէմն վերաբերին և դէմք այլոց դերանուանց, թէ ստացականաց և թէ ցուցականաց. թէպետ՝ ի մէջ նոցա ևս գտանի կարդ դիմաց. զի ոմանք նկատին ըստ առաջին գիմաց, ոյն՝ իմ, մեր, և այլն. ոմանք ըստ երկրորդին, ոյն՝ քոյ, ձեր, և այլն. և ոմանք ըստ երրորդին, որպէս՝ իւր, իւրայինն, և այլն:

Թիւք դերանուանց են երկու, եզակիան և յոգնականն:
Եզակիանն է՝ որ իբրև զմի իր դիմաւորս նշանակէ. ոյ, * ես. դու. մեր. ձեր. և այլն:
Յոգնականն է՝ որ իբրև զբազումս դիմաւորս նշանակէ. ոյ, * մեք. դուք. մերք. ձերք. և այլն:

Ձոլով դերանուանց է պէսպէս ինուխուն մի և նոյն դերանուան յինքեան. ոյ, * դու, քո, քեզ, զքեզ, ՚ի քէն, զքէն, քեւ, զքեւ, ՚ի քեզ, ոյլ դու:
Ձոլումունք դերանուանց են պէսպէսութիւք հոլովից նոցա. ոյ, * ես, իմ. դու, քո. նա, նորա. և այլն:

Ըստ այսոցիկ վերոյգրեալ հինգ պատգամից՝ բաւս ինձ դերանուն եակաև. ըստ առաջինն՝ նախատիպ. ըստ դիմին՝ վերաբերի առ առաջինն. ըստ թուոյն՝ եզակիան. ըստ հոլովին՝ ուղղականն. և ըստ հոլովմանն՝ հոլովի, ես, իմ, յինէն, ինձ, և այլն:
Պարձեալ՝ բաւս ՚ի ձերոց՝ ե դերանուն ստացական. ըստ առաջինն՝ նախատիպ. ըստ դիմին՝ կարդաւ երկրորդ. ըստ թուոյն՝ յոգնական. ըստ հոլովին՝ բացառական. և ըստ հոլովմանն՝ հոլովի ոյ՝ իմ, իմոց, յիմոց, և այլն.

Յաղագս բայից.

Բայն է մասն բանի, որ զառաս կամ զկիրս, և կամ զկենդանութիւն իրաց ըստ ժամանակաւ նշանակէ՝ ըստ որոշել դիմաց. ոյ, * հեղուամ. վտհանիմ. գնամ. լինիմ. ևն:
Բայք բաժանին յերկուս, յեական և յառբական:
Եականք են, որք նշանակեն զկենդանութիւն իրին ընդ ժամանակաւ. և են չորեքին առքա, * եղանիմ. լինիմ. եմ, և գոլ.

Իսկ առ քականք են, որք նշանակին զառնել ինչ՝ կամ զկրել. ոյլ են այլ ամ բայք. ի՛, *դրեմ. Ջևռնում. արձակիմ. և այլն։

Առքական բայք բաժանին ՚ի կանոնաւորս, և յանկանոն։ Կանոնաւորք են, որք ՚ի իանարհիլն անփոփոխ մնան ձայնիւ, անթևրի ժամանակաւ՝ և անպակասեալ դեմաւ. որպիսի են սոքին. * դործեմ. աղամ. Քաղաւմ. Հաշտիմ. և որ ՚ի սոքօք։

Իսկ անկանոնք են, որք ամբողջապէ ոչ իանարհին, այլ՝ կամ պակասին ՚ի ժամանակս ինչ, և յայլոց յօրանան. և կոչին պակասաւորք. և են սոքին. * ուտեմ, կերայ. ըմպեմ, արբի. լսեմ, լուայ. Ձանաչեմ, ծանեայ. ունիմ, կալայ. երթամ, չոդայ։ Կամ այլայլին ձայնիւ. և կոչին զարուսղիք. և են սոքին. *առնեմ, արբի. դնեմ, եդի. տամ, եուս. մեղանչեմ, մեղայ. յառնեմ, յարեայ. գամ, եկի։ Կամ ՚ի պատահմանն պակասին յառաջիկն և յերկրորդ դէմսն. և կոչին դիմաղուրկք. և են սոքին. *յաջողէ, լուսանայ. Քոճէ. հարկ է. և որ ՚ի սոքօք։

Յաղագս պարագայից բայի։

Պարագայք բայից են այնք, որք մտածին ՚ի վերայ բայից՝ իբր հետևմունք որպիսուն նոցա. և են լինն. սեռ, ձև, տեսակ, թիւ, դէմք, ժամանակ, եղանակ, խոնարհմունք, և լծորդութիւք։

Սեռք բայից են որոշմունք նոց ՚ի առից և ՚ի կրից. և են չորք. ներգործական, կրաւորական, հասարակ, և չէզոքական։

Ներգործականք են, որք նշանակին զներգործել իրին առ կրօղն. ի՛, *այրեմ. վատնեմ. և այլն։

Կրաւորականք են, որք նշանակին զկրել իրին ՚ի ներգործողէ. ի՛, *այրիմ. վատնիմ. և այլն։

Հասարակք են, որք մերձ կրաւորական ձայնիւ մերթ նշանակին զներգործել իրին առ այլ, և մերթ զկրել իրին յայլմէ. ի՛, *տանիմ. ծնանիմ. և այլն։

Չէզոքականք են, որք զներգործութիւն գործողին չինքեան ՚ի գործօղն նշանակին, և ոչ իբր ՚ի ներգործողէ առ կրօղ։ Այս են կրկին. ներգործակերպ, և կրաւորակերպ, կամ ձայնակրական։

Անդրադարձական է, որ ինքեան կրկնի, եւ ինքեան ներգործական բայից խառնարհին. ես, * դիտեմ. գնամ. զբօսնում. եւ որ ես տրօք.

Ազդեակրաւորական է, որ ի կրաւորական բայից խառնարհին. ես, * աշխատիմ. սնանիմ. վախչիմ. եւ որ ես տրօք.

Ձեւք բայից են որոշմանք նոցա ի սերտութեան, ի բարդութեան եւ ի բաղադրութեան. եւ են երիք. պարզ, բարդ, եւ բաղադրեալ.

Պարզն է, որ առանց բաղկացութեան ի այլում բառի ընդանակութեամբ առից եւ հրից սպրդապէս յայտ առնէ. ես, * բերիմ. հիւմ. եւ այլն.

Բարդն է, որ զոդեալ ի այլում նշանական բառի՝ զիրկն իմացուածս առից կամ հրից ի միջ բերէ. ես, * ընծայաբերեմ. բացակիղեմ. եւ այլն.

Բաղադրեալն է, որ բաղկանայ բաղադրական մասնիկաւ, առ. ու. ան. առ. ա. եւ այլն. ես, * առնառնեմ. խոցոտեմ. անպատուհիմ. փրկամերժեմ. պիտանամ. եւ այլն.

Տեսակք բայից են սպասիսական ի նմանէ նախնականն եւ ի ածանցական նշանակութեամբ իւրեանց. եւ են երիւք. նախադաղտիւար, եւ անցողական.

Նախադաղտիւարք՝ կամ նախատիպք են, որք նշանակեն միայն զառս գործողին. ես, * յառնեմ. լամ. կենում, պատկառիմ. եւ այլն.

Անցողականք են, որք ոչ միայն զնոցա գործողն առնողին, այլև զդործեալ կրողին նշանակեն. ես, * յարուցանեմ. լացուցանեմ. յիշեցուցանեմ. պատկառեցուցանեմ. եւ այլն.

Ձեւք բայից մասնին ի զգականութեան եւ ի չգականութեան. եւ են երիւք. եղական, եւ չեղական.

Եզականն է, որ նշանակէ զմիակի գործողութիւն, կամ կրելութիւն միոյ. ես, * վառիմ. վառիմ. եւ այլն.

Չեղականն է, որ նշանակէ զբազում գործողութիւն, կամ կրելութիւն բազմաց. ես, * վառունք. վառիմք. եւ այլն.

Դէմք բայից են, որք ցուցանեն զգործողութիւնն լինել որոշեալ անձին. եւ են երիք. առաջին, երկրորդ, եւ երրորդ.

Առաջին դէմքն է այն, որ ցուցանէ զգործողն ինքն իւրովք է բանն. ես, * տամ. եմ. եւ այլն.

Երկրորդ դէմքն է այն, որ ցուցանէ զգործողութիւնն առ որ է բանն. ես, * տաս. եւ. եւ այլն.

Եր-

Երրորդ գէմբ է այն, որ ցուցանէ զգործողսն այնը, զորմէ է բանն. ըր, տայ. առ. և այլն։

Ժամանակք բայից են, որք ցուցանեն զառս կամ գլխիս լինել յայս ինչ ժամանակի. և են սորք. ներկայ, անցեալ, և ապառնի.

Ընդհանուր քառակի նկատմամբ՝ իբր անկատար, իբր կատարեալ, իբր յարակատար, և իբր դերակատար. և ըստ այսմ ժամանակք բայից ասին լինել վեց, ներկայ, անկատար, կատարեալ, յարակատար, գերակատար, և ապառնի.

Նշանակք բայից են պէսպէս ասելիանք կամ գերբք նշանակելոյ նմ զառս և գլխիս. և են չորք, սահմանական, հրամայական, ստորադասական, և անեղեալ, կամ անորոշ.

Սոնարհմունք բայից են պէսպէս փոփոխութիւնք ի և նոյն բայք ի զանազան վերջաւորութիւնս, և ի գէմս, և ի ժամանակս, ըստ ընտ եղանակին, և ըստ ըն յոգնականին. ըր, *պահեմ, պահես, պահէ. պահեմք, պահէք, պահեն. պահէի, պահէիր, և այլն. Եւ սորա այնչափ են, որչափ են փոփոխութիւնք ի և նոյն բայք.

Ածական թիւք բայից են պէսպէս թիւք վերջաւորութեանց ածականանցն ներկային. և են չորք. առաջինն յանգեալ ի եմ. ըր, գործեմ։ երկրորդն՝ ի ամ, ըր, ազամ. և ըրդն՝ ի ամ. ըր, լծորդամ։ չորրորդն՝ ի եմ. ըր։ Հաշտեմ.

Ընտ ի վերդրեալ ինն պարագայիցդ՝ զառս այս ինչդ ի քայ կանոնաւոր. ըր անս ինն՝ ներգործական ըր ձևոյն՝ պարզ. ըր տնազինն՝ նախատիպ. ըր հնոյն՝ ներգործական. ըր դիմին՝ երրորդ. ըր ժամանակին՝ անկատար. ըր եղանակին՝ սահմանական. ըր խոնարհմանն՝ խոնարհի ըր առ ինչն՝ ածական թիւք՝ ոմն ըստ ընտ ամ, ընտ ացար, ընտ անալ.

Պարձեալ՝ զառս զերդ՝ ի քայ կանոնաւոր. ըր սեռին՝ ներգործական. ըր ձևոյն՝ պարզ. ըր տնազինն՝ անցուցական. ըր հնոյն՝ չգործական. ըր դիմին՝ երրորդ. ըր ժամանակին՝ կատարեալ. ըր եղանակին՝ սահմանական. ըր խոնարհմանն՝ խոնարհի ըր առ ինչն՝ ածական թիւք՝ ոմն ըստ ընտ ամ, ընտ ացար, ընտ անալ.

Քաղաքական բարոյականություն.

Պատուհասելութիւն է մասն բանի, որ նշանակէ զերծ յառնելութիւն, կամ՝ ի կրելութիւն. և մերթ զառաջի զդէպս ըստ ժամանակաւ. Այս է հրոս՝ ըստ հոգւոյն վերջաւորութեան՝ օդ, ետ, լոյս, լիս. սիր, *գնացող. գնեալ. գնելոյ. գնելի. Պատահարք ըստ ունելութեանց են վեց. սեռ, ձև, տեսակ, և ժամանակ՝ ըստ բայից. թիւ, և հոլով ըստ անուանց. Այս ըստ այսոցիկ պարագայից՝ բառս ի լուսաստղերէն՝ ըստ ունելութեան յանգեալ՝ ի եղ. ըստ սեռին՝ կրաւորական. ըստ ձևոյն՝ բարդ. ըստ տեսակին՝ նախատիպ. ըստ ժամանակին՝ անցեալ. ըստ թուոյն՝ յոգնական. ըստ հոլովին՝ բացառական. և հոլովն ոյք՝ դեռ, դեռոյ, ի դեռոց.

Քաղաքն նախատրութիւնք, մակբայք, շաղկապք, և միջարկութիւնք.

Նախատրութիւն է մասն բանի, որ ի յարիլն յանուանս ցուցանէ զպարագայս ինչ իրին, զոր անուանն նշանակէ. Սոքա ի նախատրութեանց են հոլովակերտք. ար գն, * ի, յ, առ, առ ի, ց, ընդ, և սոքա հոլովառուք. արգն, *քան. քան. վասն. ի վերայ. ի ներքոյ. և այլն.

Մակբայն է մասն բանի, որ զպարագայս գործողութեանց նշանակէ. արգն, * ուր. երբ. զնարդ. միթէ. ահա. ևս. և ունի երեսնևերեք տեսակս.

Շաղկապն է մասն բանի, որ յարէ ընդ միմեանս զմասունս բանի, նաև զնոյն իսկ զբանս. արգն, *և. իսկ. թէ. զի. ևս. և ունի վեշտասան տեսակս.

Միջարկութիւն է մասն բանի, որ զբնական կիրս հոգւոյն յայտ առնէ. արգն, * ով. աւաղ. վայ. և այլն. և ունի վեշտասան տեսակս.

ԳԼՈՒԽ · Ը ·

Յաղագս համաձայնութեան մասանց բանին։

Համաձայնութիւնք մասանց բանին են կապակցութիւնք նոցա ընդ միմեանս՝ առ ի կազմել ղբան։

Կապակցութիւնք լինին ութ եղանակաւ. Ասել՝ անուանն ընդ անուանն։ Երկրորդ՝ գերանուանն ընդ գերանուանն և ընդ անուանն։ Երրորդ՝ բայն ընդ անուանն, ընդ գերանուանն և ընդ հնդունելութեանն։ Չորրորդ՝ ընդունելութեանն ընդ անուանն և ընդ գերանուանն։ Հինգերորդ՝ նախադրութեանն ընդ անուանն, և ընդ այնս՝ որք ելեալ անուանն հոլովին։ Վեցերորդ՝ մակբայն ընդ բային, և ընդ այնս՝ որք ունին զգործութեան բային։ Երկոտներորդ՝ միջարկութեանն ընդ Ուրեքերորդ՝ շաղկապի ընդ բանի, և ընդ մասունսն։

Յաղագս համաձայնութեան անուանն ընդ անուանն։

Կնոջ անդր որովհետև ինձ գոյական են, և ինձ ածականն, ի զոլ սոցա առ միմեանս՝ հարկ է, զի ինձ գոյականք ընդ գոյականաց համաձայնեսցին, ինձ ածականք ընդ ածականաց, ինձ գոյականք ընդ ածականաց, և ինձ ածականք ընդ գոյականաց։

Ասէ՝ գոյական անուանք երբեմն կարեն համաձայնել ընդ գոյականաց։ Նախ՝ իբրև բացայայտիչ։ Երկրորդ՝ իբրև յատկացուցիչ։ Երրորդ՝ իբրև լինելիք։ Զանգլիա

Նախ՝ յորժամ հարկ լինի՝ ի բանս յայտ առնել զիշխանակուն անուանն իրիք, թէ զինչ միտս դնի, կամ ինչ ոմն նշանակի, յարեմք՝ ի նոյն գլուխ անուն առանց շաղկապի՝ թուով և հոլովիւ համաձայն ընդին։ և այն լինի նման բացայայտիչ ածի, * Ես առեալ հրեշտակին զամբակում՝ տարաւ զնա ի քաղաքն բաբելոն։ Ուր գոյականն անուանդ բաբելոն՝ է բացայայտիչ անուանն ի քաղաքն։ զի յայտ առնէ՝ թէ անուամբ քաղաք՝ իմացեալ լինէ աստ բաբելոն, և ոչ նինուէ, կամ դապա։

Այնպէս և յայտ բան, * Որ շինեցեր տուն քո զեկեղեցի իմաստուի հօրդ։ անուանս զեկեղեցի՝ է բացայայտիչ անուանն ղտուն։ զի յայտ առնէ, թէ քառուրս

տուն՝

պատ՝ խոցեալ լինի առաւ եէ եղեալն. և ոչ [illegible] քինչ, և կ՚ասէ ինչ շինեսցած ։ Իսա այսմ և անուանդ յ՚ե գաղտագողիչ անուանն խմասպան հոր։

Աստ երկրորդ յորժամ հարկ լինի ի բանս յայտս առնել ։ [illegible] արդեօք նշանակեալն անուանն իրիք՝ որոյ ի, կամ որոյ ոչ յատկանայ ։ յորում ի՞նդոյն զայլ անուն՝ (և ասելի ի սակի անուանն զգերբանուն ։ կամ նաև զընդունելութենէ և զդերբայ) ի սեռական հոլովին. և այն լինի նախ ոմն յատկացուցիչ. պէ ։ ուարձուք մանկունք զխաղատ հօր ։ ասի անուանն հոր՝ ե յատկացուցիչ անուանն նշան. զի ցուցանէ, թէ այն խաղատ՝ հօր է, և ոչ օտարի, կամ թէշնամւոյ։

Այնպէս և յայլ բան, ։ Անդրանիկ լոյս խաւարեցաւ ։ անուանն արեգական՝ ե յատկացուցիչ անուանդ լոյս. զի ցուցանէ, թէ այն լոյս՝ արեգական է, և ոչ [illegible], կամ հրոյ, և կամ այլոյ իրիք ասասցէ։

Եւ եթէ պիտոյ լեցի յայսպիսիս նախդիր դնել, պարտ է յարել զայն ի նախընթացն, թէ յատկացուցիչ [illegible] այն, և թէ յատկացեալ. պէ ։ * Ո՞ւրդ պատուիրեց զքեզ վերակ իմոց ։ * Այսուհետև յանձինս զհրեշտակսն արբուսի ։ Այս նախդիր երբեմն կրկնի ի վեր երկուց եւս, մանաւանդ եթէ անկոյղ ի միջի բայ. պէ ։ * Ո՞վ նեղացոյց զտուր զհաց ։

Աստ երրորդ, յորժամ հարկ լինի դնել զանուանդ առնող զինդիր՝ յարելիր ի նոսա զայլ անուն. (կամ ի տեղի անուանն զդերբանուն կամ զընդունելութենէ,) իբրև [illegible] զի ասելով նշանակեսցէ նոցին. Այսպէս զի ունիս ի զոյական անուանց ունելով զհաղորդութենէ և բայից՝ ուրեք ուրեք պահանջին [illegible] առնուլ զնոսա զոր ունին ի զոյական անուանցդ. [illegible] զի եթէ [illegible] զոր ունին զհաղորդութենէ և ներգործական բայից, առնուն զինդիր սեռի ի սեռականհոլովէ, և մերթ ի հայցականն. պէ ։ * Զդման ձեր [illegible] զնոսին. վիմամբ զհոգին։

Այս երրեմն ևս հանդերձ [illegible] սեռի առնուն նոսա զինդիր բնութեան յայսպիսի հոլով զորպիսի պահանջեն բայքն, և որոց ունին զհաղորդութենէ. պէ ։ * Հգման ձեռին ի ծառն. վիմամբ ի նա զհոգին։

Կանոն. Ե. Ս. Ոչնչանալ, որք ունին զհաղորդութիւն եւ կրօնաւորական բայիլ, առնուն զինդիր սեռի ի բացառականն հոլովել. որ, * առ աբեղամբ ի հօրէ : Ա. Իրեմն նաեւ զինդիր բնաւ. որ, * առ աբեղամբ ի հօրէ յիւ։

Կանոն. Է. Ս. Ոչնչանալ, որք ունին զհաղորդութիւն չեն զրօնական բայիլ, զոյնպիսի ինդիր առնուն, զորպիսի պահանջին բայքն, որոց հաղորդին. որ, * գաբտռեամբ ի առաքեալն. հրաժարութիւն յոհ։

(Յաղագս համաձայնութեան գոյականի անուանց ընդ ածականաց։

Ամանաձայնութիւն գոյական անուանց եւ ածականաց՝ ի չինելն նոցա ինդիր ածականաց, համաձայն նշանակութեամբ նոցին. մի կի բազմութիւք յածականաց եւ օրէնակի գոյականաց՝ ունելով զհաղորդութիւն եւ բայից, առնուն Ա. Իրեմն կինդիր՝ եւ այսոցիկ երից կանոնաց։

Կանոն. Ա. Ս. Ձածականաց ներգործականահաղորդք (այն որք ունին զհաղորդութիւն եւ ներգործական բայից,) առնուն զինդիր սեռի ի սեռական հոլովել. որ, * Ժառանգորդ արքայութե. մասնակցարար շնորհաց։ կրծանիչ մեհենից։ Ա. Իրեմն զինդիր՝ եւ զհայցական. որ, * միարանիչ կնաւոր տղմուեւ. լցուցիչ զաշխարհս ամ։

Ա. յոսկեսի ածականք Իրեմն բաց ի սեռական կամ ի հայցական ինդրոյ՝ առնուն նաեւ զայլ ինդիր՝ եւ զոր հանգերոյ բայիցն, եւ որոց ունին զհաղորդութիւն. որ, * ամասնակարար շնորհաց ազգի մարդկան. միարանիչ ի մասց կնաւոր տղմուեւ։

Կանոն. Բ. Ս. Ձածականք կրաւորականահաղորդք առնուն զինդիր սեռի ի հոլովել բացառականն. որ, * ղեւրաչարժ ի հողմոյ. անքննին ի մարդկանէ։

Կանոն. Գ. Ս. Ձածականք չեզրականահաղորդք հաստատակուն զայնպիսի ինդիր առնուն, զորպիսի պահանջին բայքն՝ որոց հաղորդին. որ, * հաւատարար հրեշտակաց. գորովածութե տո որդիս. մաքուր ի սիրոյ. զօրաւոր քանիւք. մշտատես յաղօթս։

Յոսկ անուանք բաղդատականք այլոցպէս առնուն զինդիր. երբեմն ի սեռական հոլովել. որ, * գերագոյն քերովբէից։ Երբեմն ի բացառականն. որ, * մեծա-

քա-

բադոյն յանապատուն։ Երբեմն եւս՝ մանաւանդ Քէ բաղում անգամ՝ նախադրութեամբ դէն . պր , *բարձրագոյն քան զերկինս։

Պղնապէտ և անուշանք Թուխսականք և մանկականք և հարցականք՝ հատարակօրէն առնուն զկնդիր ’ի բացառական հոլովի . պր , *երկու ’ի նոցանէ . ոմն ’ի հարց. ոմ ’ի մարդկանէ։

Յաղագս համաձայնութեան ածականաց ընդ գոյականաց։

Ածական անուանք յարեալ ’ի գոյականն՝ յայտ առնեն զորակիսութիւն իրացն՝ զոր գոյականքն նշանակեն. և քանզի այնպէս եղանակաւ յարին սք ’ի գոյականս՝ այնպէս համաձայնին ընդ՝ ընդ վերոյ կանոնաց։

Կանոն . ա . Ածական անուանք՝ յորժամ յետադասին գոյականաց, համաձայնին ընդ Թուով և հոլովիւ . պր , *Ծառայքդ խնամոտութեամբ տիրոջն տերանց անմտաց ։

Կանոն . բ . Ածական անուանք յորժամ նախադասին գոյականաց, ոչ համաձայնին ընդ՝ ոչ Թուով և ոչ հոլովիւ, Թէ ոմն իցեն և Թէ բազում . պր , *Ունայն բանիւք ընդդեմ զինին չէմարիտ և ողջմտիւտ վըդծտուն ։ Իակ մինավանիկ ածականքն՝ երբեմն համաձայն դնին . պր . *սէր պատարագին . նորոց կտակարանաց։

Կանոն . գ . Յորժամ ’ի միջ նախադաս ածականի և յետադաս գոյականի անհանի բայ, կիրընդունելութեամբ, ածականին հատարակօրէն համաձայնի ընդ գոյականին՝ Թուով և հոլովիւ . պր , * Երկայնադունիկ կարօտիմք բանիդ ։ * ։ *Ընծայով զինեալ զօրութեամբ ։

Ածական երբեմն անհամաձայն եւս դնի . պր , *Վերակոյ եհաս իշխանութեամբ ։ * ’ի զգայական ածականեալ լուսոյ ։

Կանոն . գ . Եթէ նախադաս ածականն ունիցի զդիմաբուշական տառ, հատարակօրէն Թուով և հոլովիւ համաձայնի ընդ յետադաս գոյականին . պր , *Վոհայցարուք զմարդասիրէն այլ ։

Իակ երբեմն առանց համաձայնութեան դնի. պր, *Ոչ տիրանդ իշխանութեամբ հաղորդս արարեր զքեզ զառաքելոյն ։

Կանոն . ե . Եթէ նախադաս գոյականքն իցեն բազում, յետադաս ածականն դնի ընդ Թուոյն յոգնականն, և քան հոլովիւն համաձայն. պր , *Ոչ ընդ տաճկէ անդրոնիկեայ և յունեայ ազգականաց խմոց ։

կանոն ։ ՟ը ։ Եթէ ածականն իցէ նախադասեալ գոյականին, կամ՝ գոյականն ածականին, նախդիրն դնի ՛ի վերայ նախադասին ։ ար, * Լաբեայ զնս ՛ի չար սովորութենէ իմոյ ՛ի բարի սովորութիւն ։ * Ընդակառնն զբաժակ քաղցունս՝ բանք չարք ։

Այլ և՝ եթէ նախադաս ածականն կամ գոյականքն իցեն բազում, և ունիցին զշաղկապդ և, նախդիրն դնի ՛ի վերջ ամենի ։ ար, * Որ ջհակառակասէր և զժնդակ վարս ուղեւոյց ։ ։ ։ զբովքեհիցն կարդ ունի ։ * ՛ի յայրս և ՛ի վայրս խաւարայինս բնակիչ ։

Այլ եթէ նախադաս ածականն կամ գոյականն իցէ մի, իսկ յետադասեալն իցեն բազում, նախդիրն ոչ միայն դնի ՛ի վերջ նախընթացին, այլ և ՛ի վերջ երկրորդ և երրորդ յետադասին ։ ար, * ՛ի չար խորհրդոց, ՛ի բանից և ՛ի գործոց փրկեա զնս ։ * Օ՜յր արիւնահեղ և զնենգաւոր պիղծ առնես դու զոր ։ Ալերձ ուրեք ուրեք ևս ոչ դնի ։ ար, * Փայլեցոյց զնմ՝ ուղղութիւնս և յաջողութիս ։ * Օ՜յր գարեցեր նոքօք զտիեզերս ՛ի զգեաստս լուսափայլս և նոր բաւիեաւրս ։

Յաղագս հոմաչխնաւութեան ածականաց ընդ ածականս ։

Ածական անուանք չորեքկին համաձայնին ընդ միմեանս ։ ՛Լախ՝ իբր ածական ։ ար, * Ընդհանճաք խորհրդատու ։

Երկիր՝ իբր խնդիր ։ ար, * Հրաւիրատուք պրոմախանաց ։

Երկիր՝ իբր բացայայտիչ ։ ար, * Ասուցանէ զմիջոցն ՛ի լինել ։ (յր) հեղ և խոնարհ ։

Ընդ՝ իբր յատկացուցիչ ։ ար, * Ոչ՝ ժառանգին ընդ հնոցաց՝ դիւրինք նմա երևին ։

Յաղագս հոմաչխնաւութեան դերանունաց ։

Դերանունք հնգապատիկ են ։ էական, ցուցական, ստացական, յարաբերական, և դիմորոշական ։ ՛Ի միջ սոցա էական դերանունն ինչն՝ բազում անգամ յարի յայլ դերանունս՝ համաձայն ըստ ոլով և հոլովին ։ և իբր մի վարի ըստ նմ ։ ար, * ես ինքն ։ դու ինքն ։ նա ինքն ։ սոյն ինքն ։ որ և ինքն ։ և այլն ։ Այսպէս յարին ըստ միմեանս և ցուցական դերանունք ։ ար, * սոյն այս ։ դոյն այդ ։ նոյն այս ։ և այլն ։

Հատական դերանուանքն՝ ես, դու, ինձ, ինէ, (և և ցու-
ցական դերանուանքն՝ սա, դա, նա, հատանական վա-
րեալքն), ի դործածին իրը դոյական. և ըստ դոյական
անուանցն, Հայր՝ լինին յատկացուցիչ. որ, *զհանուս իմ.
զտուն քո. ըստ իր կամաց. բանք սէր. դիրք դէր. վարք ներ։
Երկրորդ՝ լինին իմ դիր անուանց, և առ ըստ նմանութեան և
նախադրութեան. որ, * անմոռաց յիւրմէ. խնամոդ
լինելեան. ուստ նորա։

Երրորդ՝ լինին բացայայտութիւն ի ձևոն անուանց՝ համա-
ձայն ըստ ոճոյ և հոդւոյ. որ, * Այս ահր խոսեցայ ։ * Ի
միջ յաշակերտացս դի ի վառ աւուրս պաշտոնն այլ ։
Ըստ՝ յարին յածականս և յընտանեաց՝ համաձայն
ըստ ոճոյ և հոդւոյ. որ, * Ոչ քաւեաց գնա զմեղաւորս ։
* Ձնդ նեղեալդ հանդիսաց ։

Ցուցական դերանուանքն՝ սա, դա, նա, յորժամ հոդո-
ւին՝ սա, սոքին, սմին. դա, դոքին, դմին. և այլն.
հատարակօրէն իրը ածական վարին՝ համաձայն ըստ դոյա-
կանաց՝ ի հինդ հոդւոս միայն. ի սեռականն. օրդոն,
*սոքին խորհրդոյ. ի վերջահոդոյ տրականն. օրդոն,
*դմին կանանի. ի դործականն. օրդոն, *նոսին քա-
հեմ. ի պարտականն. օրդոն, * զսոսին տեղեաւ. ի
ներդոյականն. օրդոն, * ի դմին տան։

Ցուցական դերանուանքն՝ այս, այդ, այն, իրը ածա-
կան վարին. և ի յարիլն յանուանն՝ հատարակօրէն
համաձայնին ըստ նմ ըստ ոճոյ և հոդւոյ, որ. * այսր տե-
սուէ այդմ պաշտաման. յայնմանէ յայնմիկ. և այլն։
Եթէ սակաւ ուրեք անհամաձայն ևս դնեն. որ, * այս
պատկերաւս. յայդ նեղալ էիք. խորհրդոյն այն. և այլն։
Եւ եթէ նախադաս անուանն նախդիր ունիցի, նախդիրն միշտ
և յետոյ կրկնի նաև ի վեր այսոցիկ դերանուանցն. որ, Ձոս
ևս ապաւէն իմ ի նմանէ յոյսս անկէ ։ * Վասն այսորիկ դնէ
արարիչ զոս զքանդ զայդ . . . օրհնելով օրհնեցից զքե
զ ։ * Եւ ևդի ըստ աւուրսն ըստ այնոսիկ եւ հրամանս
յոգնասուս կայսերէն ։

Ցուցական դերանուանքն՝ այդ, դոյդ, նոյն, հատարա-
կօրէն նախադաս լինելով անուանց վարին. և դի այդ
միայն նախադրեալ հոդւոյն, առ անց համաձայնութեամբ յարին՝ ի
նա. որ, * ի սոյն դատաստանացդ. ի դոյն սենեակն. զնոյն
հարցմանացդ. և այլն։

Առա-

Աստղական դերանունք՝ իմ, ոյ, ին, ից, ի–ք՝ ի–ոյ, միշտ իրը ածական վանին. և՝ ի յարին յանուանն՝ միշտ համաձայնին ընդ նմ, թէ՝ ի նախադասին՝ և թէ՝ ի յետադասին. (բաց՝ ի ջրից յոգնական հոլովից, որք են՝ ուղղական, հայցական, նախդ բիւ տրական, և նոր գոյական). ոք, * Ոտան հօր իմոյ օթևանք բազումք են ։ * Տան քումմ վայելէ սրբութիւն ։ * Ոչ դադարեսցին բազումք մերով գայթակղութեամբ ։ * Տնանեմ զքաջութիւն ձերոյ նահատակութեանդ ։ * Ընդհակ իւրոցն վարդապետաց օրինաց ։

Ածք բազում ուրեք վիճակ սեացական դերանուանց՝ զորս նին սեռական հոլովք էական դերանուանց՝ իրք յատկացուցիչ. ոք, * Խշխանութիւք զօրացան ։ * Խաբեսօս իւր ուխտաւորացս ։ և այլն.

Բացի՝ բաց՝ ի ջրից յոգնական հոլովից. զի՝ ի նոսին միշտ անհամաձայն դնին. ոք, *Ծառայք իմ. և ոչ իմք. *զխաստակօղոյ. և ոչ զոյս. *ընդ դրունս ձեր. և ոչ ձեր. * ի տունս մեր. և ոչ մերս.

Յարաբերական դերանունս որ՝ ի յարաբերին դնուն, կամ զդերանուն՝ համաձայնի ընդ նմա ընդ Թուոյն. ոք, *Ոսկր որդեակ հօր քոյ, որ ծնաւ զքեզ ։

Իսկ ընդ հնոլովին՝ դնի յայն հոլով յոր գնայի էր յարաբերելին. և այս՝ ի իրք անուն բացի, ի իրք խնդիր, ի իրք յատկացուցիչ, և այլն. ոք, *Ոչ օթևան ի անձն՝ որ յապաշխարուն իցէ ։ * Ոսկաւ ողորմութեն՝ զոր արարիր, զբաշխապատիկ սպառոն՝ զոր սպառիր, Թողեաք քեզ ձեզ ։ * Ոչ կարէ կրել նա յոգի իւր զոտնս անհնարեայս, որոյ միտք ծանրացեալ իցէ՝ ի նիւթոյ երկրի ։

Ածք պահելի է, զի սա երբեմն յարաբերիչ զնախընթացն. ոք, * Ընդրանալ է այլ՝ որ համբերիցէ փորձանաց ։ Ընդրեմն զհաւանեալն. ոք, *Ոչ սահիճ զշունչս աճչին, նա գիտէ զնմ ։ Ընդ երբեմն գործութիւք ունի գյարաբերելին. ոք, *Ոչ սիրէ զնեանս՝ նայեայ՝ ի բերան իւր ։ ոք նա՝ որ սիրէ.

Ձհնմրոշական յօդքս՝ ս, ք, ն, յարին յանուանս, ի դերանուանս, ի բայս և յընտանեստութիւն, և երբեմն նաև յայլ մասունս բանի՝ առ որշումն դիմաց. ոք, * տանս. քոյդ. տան. ի տառապելոյս. և այլն.

Ածք երբեմն զնին առջև վիճականակ ումեանց. ոք, *Ընդ

զոր ասէս՝ այս է ։ * Ի՛չ լիշես՝ զոր ասացիդ քեզ ։ * Ո՞ր առնեմն և արարից ։ * Ի մէտ առ՝ զոր խօսիմն ։

Յաղագս հոմաչափութեան բայի ։

Բայք կրկնակի համաձայնին ընդ անուանս, և ընդ այլ մասունս բանի. նախ՝ իբր ընդ այնս, որք ասին անուն բայի. եկերդ՝ իբր ընդ այնս, որք ասին խնդիր բայի. ոչ յայս բան, * Այլոյն սպան զՀաբել ։ բայս ոպոն՝ համաձայնի ընդ երկուց անուանցս նոցին և ղհոբէղ։ Որոց առաջինն կոչի անուն բայի. և ցուցանէ զնոր գործողութիւն սպանանելոյն. յոր զսպանօղն. և այն է անունս՝ նոցին. իսկ երկրորդն կոչի խնդիր բայի. և ցուցանէ զնոյն գործողութիւն սպանանելոյն. յոր զսպանեալն. և այն է հայցական հոլովս՝ ղհոբէղ։

Նոյնպէս և յայս բան. * Տրանջօղն՝ թերահաւատ է ։ բառս պրանջօղն՝ է անուն բայի. էն՝ է բայ. ընդ թերահաւատն՝ է խնդիր. Ընդ թէ առքա զնոր պարտիս համաձայնիլ, դէպս զպէսպէս կանոնս։

Պանոն վան անուան բայի.

Պանոն. ա. Երբէք բայն իցէ դիմաւոր, անուն բային դնի յուղղական հոլովն. որ, * Տրդատ յաղթեաց հռչէի ։ Ուր վ՚ն դիմաւոր գոլոյ բայիս յողնեաց, անուն բային՝ որ է բառս պրպոտ՝ եդեալ է յուղղական հոլովն։ Իսկ եթէ բայն իցէ անդէմ, անուն բային իբր ի բաղումս դնի ի սեռական հոլովն. որ, * Յաղթահարեալ որդւոցդ զհուչէ՝ պատկեցաւ ի դիւոկղետիանոսէ ։ Ուր սեռական հոլովս պրպոտոյ՝ է անուն բայիս յաղնահարելոյ։ Ընդ երբեմն յուղղական հոլովն ևս դնի. որ, * Ընդ մուշեղ առեալ զոգւոս իւր՝ խաղայ յարևելս ։

Նոյնպէս ևս եթէ բայն իցէ յերէդ դէմս յարակատար և գերակատար ժամանակի, և անցելոյ ստորադասականին՝ յեղականն, անուն բային իբր ի բազումս դնի ի սեռական հոլովն. որ, * Թողեալ է իմ. տեսեալ էր զո. լուեալ իցէ նմ ։ Իսկ երբեմն դնի յուղղականն. որ, * Թողեալ է արքայ. տեսեալ էր իշխանն. գնացեալ իցէ պահապանն։

Պանոն. բ. Երբէք բայն իցէ դիմաւոր, անուն բային համաձայնի ընդ նմա թուով և դիմաւ. որ, * Ասէս

աղ-

աղքատացայ ։ Այր ոմն դիմաւորը բայս աղտոտեցոյ՝ քան Թուխն է եղական, և իբ դիմին՝ յառաջին դէմն . նոյնպէս և անուն բային, այր է ճոխ՝ իբ Թուխն է եղական, և յառաջին դէմն ՚ի ձեռն յօդիւդ՝ ։ ոմն Թէ ասէր, ես

Հնոյս աղքատացայ։

Ա. Յլ այսպիսի յօդ՝ երբեմն զօրու Թիբ դնի, մանաւանդ յերրորդ դէմն . այր , * Կայ Թակղեսային չարը առաջի բարեաց . և ամպարիշտը կողկողեսային առ դրունս արդարոց ։

Ա՚անան . Ջ. Անէծ անուն բային իմէ բազում իբ նոյն դիմաց , բայն հասարակօրէն դնի յօդնական . այր , * Ընդդէմս և վիրկլապոս ասեն ցյիս ։ Խոյց երբեմն ՚ի հասարակ անուճանս դնի ևս եղակի . այր , * Կախանձ և հակառակութիւն խոռվեցոյց զԹագաւորութիւն ։

Ա՚անան . Ր. Անէծ անուն բային իմէ բազում ՚ի զանազան դէմս, բայն դնի ՚ի պատուճականադոյն դէմն . և քանզի առաջին դէմքն է պատուճականադոյն քան զերկրորդն, և երկրորդն քան զերրորդն , յայսպիսիս՝ բայն դնի յայն դէմս, որ պատուճականագոյն է . այր , * Այս և դու գնայք ՚ի միասին ։ * Յողովեսջիք անդր դու և զորք քոյ ։

Ա՚անան . Ե. Անէծ անուն բային իբ ձայնին իմէ եղական, իսկ իբ նշանակութեն բազմաւորական, (որպիսի են անուճանք Թուխականք ,) բայն դնի յօդնական . այր , * Ա՚ւա են երկու քան զմի ։ * Ընկան ՚ի նոցանէ քան հազար այր ։

Իսկ Եթէ անուն բային իմէ հաւաքական, բայն երբեմն դնի յօդնական . այր , * Կուռնդ զօրային դարձան ։ * Ա՚ղջ երկին ՚ի հիւսիսոյ ։ Այս երբեմն եղակի . այր , * Ցորուեցաւ դունդն ։ * Նաւարաւեաց ժողովուրդն ։

Ա՚յլ աստ պարտ է գիտել , զի երբեմն անուն բային զօրութիբ դնի . այր , * Աներժեցին զչարիս մարմնական կենցաղոյս ։ Այր զօրութիբ իմանի անուն բային, այր նիբ ։ Այնուհետև այսմ՝ երբեմն բայն դնի զօրութիբ . այր , * Վեպ ժամանակ՝ այժմու կեանքս ։ Այր զօրու-

Քիբ դոյ բայս՝ ։

Կանոն վը ընդդեմ բայից.

Բայք ներդործականք և կրաւորականք առնուն զնդ հոկին խնդիր. յո զնդիր սեռի, և զնդիր բնաւորեն. խոկ չեզոքականք, ընդ որս և հականք՝ միայն զնդիր բնաւե. ոչ առնուն յատաձիկայ կանոնիս.

Կանոն. ա. Ներդործական բայք առնուն զնդիր սեռի ի հայցական հոլովիւ. օր, * Ագ ծածկէ զհատաքայթս արեգական. և զմիտս խաւարէ յոլով կրաւորութ ‖ . Ոչ հայցական հոլովս զծառափայլն՝ ե խնդիր սեռի բայիս ծածկէ. և հայցական հոլովս զկով՝ ե խնդիր սեռի բայիս խոտոլէ, յո խաւարեցուցանէ.

Կանոն. բ. Կրաւորական բայք առնուն զնդիր սեռի՛ի բացառական հոլովիւ. օր, * Ի նոնէ ուղղին գնացք առն ‖ . Ոչ բացառական հոլովս ի գնէ՝ ե խնդիր սեռի կրաւորական բայիս ուղղին.

Կանոն. գ. Հայք ներդործականք և կրաւորականք բացի՛ի խնդրոյ սեռի՝ առնուն երբեմն զնդիր բնաւե քան պահանջելոյ նշանակուե իւրեանց՝ ի ոչ եպէս հոլովս. ամանք ի արտանին, ամանք ի բացառականին, և ամանք յայլս. օր, * Ոչ եաց անօրէն իշխանն զիաւսակ առ ինքն, և խոստացաւ նմա մեծութիւն բազում. զն քակտեցէ զուխան հայոց ի միաբանութենէ, և հաստատեսցէ յԵկեղեցի զՀրամանն Թագաւորին ‖ .

Կանոն. գ. Ներդործական բայք առնուն զնդիր բնաւե ըստ պահանջելոյ նշանակուե իւրեանց՝ ի ոչ եպէս հոլովս. ոմք առացաք զնդերգործականսդ. օր, * Ոչ առակ՝ ար օտարացեալն էր ի սէրոյն քրէ, հնազանդեցաւ ոչ քանաց անօրէն իշխանին, և մարտեաւ հնարիւք ըստ բազում. և որք հաւանեցան նմա, իջին ըստ նմ ի դժոխս ‖ .

Յոգնփո անէրևոյն բայէ.

Անէրևոյթ բայք որովհետև իրք անուն հոլովին, ի գործածին երբեմն իրք և անուն գոյական. և լինին անուն բայի, խնդիր բայի, խնդիր անուանն, խնդիր ընդունելուե. և այլն.

Իսկ յորժամ իրք բայ վարին, լինին բազում անգամ արգելիչ խնդրոյ բայից. օր, * Ոչ կամիցի գանձն իւր կեցուցանել, կորուսցէ զնա ‖ . Ոչ անէրևոյթ բայս ի ցո-

ինքնին լինելոյ եւ հաճելոյն՝ որպէսզի ալ ղենդիկ
նիր. և ինքն է առնալ ղենդիկն. որ է բառդ ընդդէմ ե-
ռայ ևս ասէր, որ կամիցի զկնոյցուսն անձին իւրոյ՝ կո-
րուսցէ զնա։

Երբեմն ևս լինին այլ տրական լինդիր բայի՝ իբր դեր-
բայ, զորս ևս առնուլ զնախադրեալ ի կից առ։ այս-
պէս՝ Ընտրեցին ժողովուրդք բառուկ լսել և բժշկիլ ի հիւան-
դութենէ իւրեանց։ այս առ ի լսել, և ի բժշկիլ։

Յաղագս հանգոյնութեանց ընդունելոյ։

Ընդունելոյ ևս լինի յանդեալք ի օդ՝ միշտ իբր ածական
անուն վարին. և ըստ կանոնի հանգոյնութեան ածա-
կանաց յարին ի դէպ ականս. այս, * Ի բաց կաց ի
ցժբսղ բերանոյ։ * Առակաւ օգտեն խրատաք՝ առն բար-
կացողի։

Որպա՛ ի վարին ներդործականապէս՝ առնուն զնոյնս
ևս ի հոլովն սեռական՝ կիս հայցական. այս՝ Ընդու-
մող արարածոց։ * Ընդունողք զբանն կենաց։

Երբեմն առնուն նաև զնոյնդիր բնութեանն ըստ սահմանի
այնցն, յորոց բղխեն. այս՝ Ուխտ որդւոց ընտրհղիդ
ասել զկեանս՝ տուեր։ * Որդւոցդ սիեղերաց՝ ինա-
խահօրն յանցանաց։

Իսկ որք վարին չեզոքականապէս, ըստ բայիցն՝ յորոց ե-
լանեն, առնուն զնոյնդիր. այս՝ * Ամենեցուն վշտաց։
* այլեցուդ յօգն պղծի։ * Ի մեղաց դադրեցողի։

Ընդունելոյ ևս լինի յանդեալք ի եւ՝ եթէ ներդործա-
կանապէս առնեն, իբր դբաղիմ բայ վարին. այս՝
Անհնար զբշնամին՝ խորտակեցիք։

Իսկ եթէ կրաւորաբար՝ կիս չեզոքականապէս առնեն,
երբեմն վարին իբր դդրադիմ բայ. այս՝ Հաջալե-
ցաւ ի բանից՝ ընտղեցին բշնամեաց։ * Ելիցէ
մատնեալ ի չարէ՝ զերծմանն զկապեալ Հոգւոյն մերոյ։
Այ երբեմն վարին իբր ածական անուն՝ ըստ կանոնի հա-
մաձայնութեան ածականաց. այս՝ Ոչ վախեալ դրամբք
կամ կորստեամբ։ * Ոչ բարկանալ ի գործ մեղաց։
Ի դէպ մեղսագործ։

Յայտնի բնութենէ թէ գոյնդիր առնուն, զարմանալ պ
ահանջեն բայք ի բնութեան. այս՝ * Աստուածն
զանձն յանս խաչեանս առաքինասցուք ի ձգնու թիւն։
* Ա-

Ընդունելութիւնը յանգեալը ի լոյ երբ բայ վարին՝
յարելով յեական բայս. և առնուն պայսպիսի խըն-
դիր, զորպիսի պահանջեն բայք երբեմն. որ, * Տա-
լոց է ամէն զահագին իւր վէրս. * Ընդարձ յափշտա-
կելոց են ամպովք ի հրեշտակաց յերկինս. * Տեսանեմ
զիշտ զօրն զայն՝ յորում ի դատաստան գնալոց եմ. *
Ընդունելութիւնք յանգեալք ի լի՝ վարին երբ ածա-
կան. և ըստ համաձայնութեան ածականաց յորին ի
գոյականս. որ, * Ասոնաբհեցար ի չարչարանս՝ չար-
չարել բնութիւն մարդկան. * Պատմող լինել պետրո-
սի և յովհաննու սիրելոյ.

Իւ սոքա հասարակօրէն առնուն զինդիր ի տրական
ոլոյն. որ, * Զովելիք ես, և բաղձալիք վէրնոցն
պետութեց.

Յաղագս իմաստութեան բանի.

Ի համաձայնութեան մասանց բանի կազմի բան. եր-
բեմն ի հազուադ բառից, և երբեմն ի սակաւուց՝
գոնէ յերից. այսինքն՝ ի բայէ, յանուանէ բային, և
ի ենդրոյ նորին. որ, * Ձայկ ծնանիլ զբաժանակ. Երբ
հային է անուն բայի. ծնանիլն բայ. զբաժնակն ենդիր.
Ուղղ երբեմն մի ունոյ զօրութիւն դնել. որ, * Կա-
վելիցեայ. * մարթէր. * Ցուսամ առ ձեզ. *
ցի ես վերկեցայ. ես եմ անհամբեր. դու
ձեզ.

Երբ երբեմն այլ մասն
և բազում անուանք՝ ը
յատկացուցիչ, երբ բացայայ
որոց վանն ելեալ առաք զերիս հա
ցուք զնոսին կարդալ՝ ի գիւրութիւն և

բանից.

Օրինակ. * Կանձ ցանկալի հանգիստ է երբե
նոյ. արք տգէտք կլցեն զնա. առակ. 21. 20.
գանձն է անուն բայի, ցանկալի՝ ի ածական նը
ի բայ, Ի երբեմն՝ ի ներգոյական ենդիր բային. Հանգիստ
ի յատկացուցիչ երբեմն. Ամբ՝ ի անուն բայի, Տգէտ՝
ածական նը. Ուղղն՝ ի բայ. Օրի՝ ի ենդիր անուն նը

Օրի-

Որպէսզի չ. Եղբայրք իմ՝ մի՛ սակաւանիք ըլլայք ուսուցի-
չք՝ մանաւանդ գիտելով՝ զի աւելի դատաստան կ՝առնուք։ Ա-
նանիա. 24. 1. Ի սակաւ
ատենին ի կուշկին անուն. Յի՛ ի սահմանին գերանալոնե-
ի լիալ ազգին արդեամբն։ Ալ նախանձիլ՝ ի քայ. որոյ անուն
զօրու է դնել. Յի՛ զօրու՝ ըսել կ՝ուզէ՝ ի խնդիր նորա։ Ղան ի
չարդուած։ Ալ՝ ի մանկտի։ Չկանխատեսես՝ ի քայ. որոյ ա-
նուն ի նոյն զօրու՝ ըլլ է իմացուած գերանալոնեցւոց՝ զօ-
ւալ՝ ի արդելուլ խնդրոյ նոյն, զի չկանխատեսես։ Ալ նոյն
ի խնդիր կ՝ուզեն։

Որպէսզի չ. Աշակերտակիք երկնից ինձմէ հանգիր-
ան կառավարման այլ. ուրք՝ ի մահուան իւրեանց կ՝ենդա-
նացան, երկին՝ ի կանայն երկնից, խոստանան՝ ի զուռնք
ընծայելոյ։ Ուր՝ ըսելէ՝ ի տան՝ երկրպագէ՝ ի անուն քայ.
Աշխարհ՝ ի յաւակատուցիչ հրեշտակաց։ Վիճակէն՝ ի քայ շէ-
նքերու։ Ալ՝ ի նոր խնդիր բնաւ՝ ի տրտկան հո-
գոյն։ Ալ՝ ի յաւակատուցիչ հանգիստ։ Ալ՝ ի յաւակա-
տուցիչ հասանն։ Ալ՝ յայտարերէ զերեքանուն ազգն ի
անուն քայ։ Ինդանան, երկին և խոստանան՝ ի մահուան
իւրեանց և ի կրկնական խնդիր քայ։ Ինդանանոցն քայ
իւրեանց՝ և յաւակատուցիչ մահուան։ Երկին՝ ի չերեքին քայ,
ի խաչ՝ ի խնդիր նոր։ Աշխարհ՝ ի քայ շէնքերու։
Ալ՝ ի նոր խնդիր քայ։ Ալ՝ ի տրտկան հոգոյն։ Ալ՝ ի յաւա-
կատուցիչ հանգիստ։ Ալ՝ ի յաւակատուցիչ հասանն։

ԱՆԱՆԻԱՆ։

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

Ընդհատուր գիտելեաց պարունակելոց յերկերդս և յերդոց համեմատ այս ցուցակաւս ըստ կարգի այբուբենից.

Ազգական անուն. 157
322. 345
Ազգականք առանց գոյականի. 158. 340
Ազնուական անուն. 169
Ազնուական դերանուն. 201
Ազնուականական ընտանիք. 169
Ընդհանուր բայ. 232. 491
Ընկանան բայ. 209
Ընդհատաբար ժամանակ. 218
Ընդհանական հոլով. 185
Նոյն. 156. 278
Ընդուն բայք. 402
Ընդեալ ժամանակ. 218
Ընդոստական բայ. 216. 446
Ընդառնի ժամանակ. 219
Ընդական բայ. 209
Ընդելեալ խնդրոյ. 494

Աղագրել անուն. 168
Աղագրեալ բայ. 213
Աղդաւական ածականք. 159
Այլ. 208. 402
Ան. 153. 524

Առ. 152
Արդ անուն. 166
Արդ բայ. 213
Այդպէսիկ. 279
Այդաւական հոլով. 187

Ինդ հանուր կամ հատարակ անուն. 157
Ինդունելու. 243. 501
Ինդունել՝ եալ. 247. 512
Ինդունել՝ ելի. 248. 518

Ընդ-

Երբադրական ածականք. 160
Երեկաւոր ժամ. 219
Երկր. 146
Երկաւոր մասունք քերականութեան. 146
Էդական անուն. 156. 278
Էդականք իբր ածկէն. 343
Էդածական հոլով. 188

Երանուն. 197. 361.
Երթալ. 234. 497
Երկար բայից. 218
Երկար դերանուանց. 202
Իմաստասիրք. 199. 397
Իրադիմ բայք. 221. 512
Իրական ածականք. 159

Ծղանակ բայից. 223
Ծնեալ անուն. 549
Ծնկաք. 557

Ականն բայ. 209. 480
Ականն դերանուն. 198. 364

Ընդունել՝ լոց. 247
Ընդունել՝ օշ. 245. 505

Ոսկի. 551
Ոսկիք անուանից. 181
Ոսկիք բայից. 217
Ոսկիք դերանուանց. 203
Ոսկիք ընդունելուաց. 244
Ոսկական անուանք. 163
349. 347

Ոսկանակ բայից. 218
Ոսկանակ ընդունելութեց. 244

Ոչ ծորդութիք բայից. 237
Ոչնմունք շարադրութեց. 539

Պնդիք ածական անուանց. 306
Պնդիք ածէնից յանգելոց ՚ի իչ. 316
Պնդիք բաղդատականն անուանց. 319
Պնդիք բայի. 420. 485
Պնդիք բնութ կրաւորական բայից. 455
Պնդիք բնութեն ներգործական բայից. 428
Պնդիք գոյական անուանց. 295
Պնդիք գիմազուրկ բայից. 479
Պնդիք հաւան բայից. 480
Պնդիք հոմական անուանց. 347
Պնդիք հարցական անուաւանց. 347
Պնդիք մասնական անուանց. 347
Պնդիք չեղրական բայից. 456
Պնդիք սեռի կրաւորական բայից. 453
Պնդիք սեռի ներգործական և հասարակ բայից. 422
Պտնարհմունք բայից. 236
Պտորոմունք խնամարհմանց բայից. 240
Պրթին շարադրել. 526

Պաղմութիք բանի. 524
Պանունաւոր բայ. 209
Պատարել ժամանակ. 218
Պեսադրութիք. 546
Պոչական հոլով. 189
Պրաւորական բայ. 210
Պրինածանցական անուն. 181

Ռ ամձայնութիք ածականն անուանց՝ ընդ ածականաց. 345
Ռամձայնութիք ածականն անուանց՝ ընդ գոյականաց. 322
Ռամձայնութիք անուանց ել մեռեանս. 278
Ռամձայնութիք բայից. 402
Ռամձայնութիք դերանուանց ընդ անուանս. 364
Ռամձայնութիք դերանուանց ընդ մեռեանս. 361
Ռամձայնութիք ընդ-

ու-

ունելութեց. 501
Յամառձայնութեանք մեջ-
կան անուանց. 347
Յամառձայնութեանք մա-
ասանց բանիւ. 277
Յամառօտութեանք քե-
րականութեան. 561
Յայցական հոլով. 187
Յանբական անուանք.
163. 194. 351
Յառաջակ բայ. 210
Յարցական անուանք. 162
195. 355. 347
Յարցուն և պատիւնք. 521
Յաւելական անուն. 157
Յոլովմունք անուանց. 190
Յոլով անուանց. 185
Յոլով և հոլովմունք
դերանուանց. 203
Յոլով ընտնելութեց. 244
Յրամայական եղանակ. 227

Չևք անուանց. 166
Չևք բայից. 213
Չևք ընտնելութեանց. 244

Պակաս. 259
Պատճառական անուանք. 162
194. 196. 357. 347
Պատուհաս բանիւ. 155
Պիղակ անուանք. 159
Պիղակ շարադրութիւն. 525
Պիղկին անուանք. 162. 347
Պիղակիտ. 546
Պիղարկութիւն. 273

Ռաձախաւելի բայից. 214
Ռատակացուցիչ. 287
Ռատուկ անուան. 156. 285
Ռոլորաբարդ անուն. 168
Ռարբերական դերա-
նուն. 199. 206. 382
Ռարեկատուր ժամանակ. 219
Ռարմարագրութիւն. 545

Սախադասդափար կամ
նախատիպ անուն. 168
Սախագրմար բայ. 216
Սախագրմար դերան". 200
Սախադրութիւն. 250
Սախդիր անձականաց. 335
Սախդիր դերնուանցն
այս, այդ, այն. 372
Սախդիր ի բացայայ-
տիչս. 285
Սախդիր ի յատկա-
ցուցիչս. 290
Սախդիր խնդրոյ բայ-
ից. 488
Սերդոյական հոլով. 188
Սերդոյածական բայ. 210
Սերկայ ժամանակ. 218
Սշանագիր. 559
Սշանագրութիւն. 550

Տաղկապ. 270
Տիշ. 554

Ուղակ. 557
Ուղղական հոլով. 185

Վիզբական բայ. 211

Փաստական հոլով. 188
Փաստաբանագրութիւն. 559
Փարագայք անուանց. 164
Փարագայք բայից. 210
Փարագայք դերան-
ուանց.

Ծանց. 200
Պարագայք Քառնել". 244
Պարտական հոլով. 188
Պարզ անուն. 166
Պարզ բայ. 213
Պարզ շարադրութիւն. 524
Պարսիկ. 557
Պետական շարադրութիւն. 524
Սահմանական եղանակ. 223
Սեռական հոլով. 185
Սեռք անուանց. 164
Սեռք բայից. 210
Սեռք Քառնելոյ. 244
Սոցեական գերանուն. 198. 205. 379
Սորդաձին եղանակ. 228
Սորակէս. 546

Վանկ. 150
Վերացեալ անուանք գիտի ածականի. 344
Վերբերական անուանք. 162. 354
Վերջակէտ. 546

Տառ. 146
Տեսակք անուանց. 168
Տեսակք բայից. 216
Տեսակք գերանուանց. 200
Տեսակք Քառնելոյ. 244
Տրական հոլով. 186

Ցուցական գերանուն. 198. 203. 367 369. 378

Փակագիծ. 560
Փարիսի ժողովական վարդապետ. 548

Քերական քեր. 146

Օրինակ պէտիկս շարադրութեան. 528

Ց Ա Ն Կ

Գլխոց իւրաքանչիւր մասանց քերականաց.

ԿԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ 1

ՄԱՍՆ ՊԱՏԱՃԻՆ.

Յաղագս գործածութեան մասանց բանից. 8

Յաղագս հոլովման անուանց. 3
Յաղագս հատարակ հոլովման անուանց. 5
Յ. Յաղագս յատուկ հոլովման անուանց. 34
Յ. Յաղագս հոլովման ածականաց. 39
Յ. Յաղագս հոլովման դերանուանց. 45
Յ. Յաղագս խոնարհման բայից ըստ ընդ ձգողութեան. 51
Եւ նախ՝ յաղագս խոնարհման կամն բայից. 51
Յ. Յաղագս խոնարհման անցողական բայից. 55
Յ. Յաղագս խոնարհման անցողական բայից. 64
Յ. Յաղագս խոնարհման ներգործական բայից՝ ըստ երկրորդ ընդ ձգողութեան. 68
Յ. Յաղագս խոնարհման ներգործական բայից՝ ըստ երրորդ ընդ ձգողութեան. 75
Յ. Յաղագս խոնարհման ներգործականաց չեղոքական բայից՝ ըստ առաջին ընդ ձգողութեան. 82
Յ. Յաղագս խոնարհման ներգործականաց չեղոքական բայից՝ ըստ երկրորդ ընդ ձգողութեան. 86
Յ. Յաղագս խոնարհման ներգործականաց չեղոքական բայից՝ ըստ երրորդ ընդ ձգողութեան. 92
Յ. Յաղագս խոնարհման չեզոքական բայից. 95
Յ. Յաղագս խոնարհման հատարակ բայից. 100
Յ. Յաղագս խոնարհման անկանոն բայից. 103
Յ. Յաղագս խոնարհման պակասաւոր բայից. 109
Յ. Յաղագս խոնարհման փոխադարձ բայից. 116
Յ. Յաղագս նախադրութեանց. 118
Յ. Յաղագս մակբայից. 124
Յ. Յաղագս շաղկապից. 134
Յ. Յաղագս ձայնարկութեանց. 141

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Յաղագս որպիսութեան մասանց բանին. 145

ա. Յաղագս էնթականականին, ինչ կինչ էգէ, և տանջ գլխաւոր տարուանք նորա. 146
Յաղագս գրոյ. 146
բ. Յաղագս վանիլ. 150
գ. Յաղագս բառի. 152
դ. Յաղագս բանի. 153
ե. Յաղագս անուանն. ինչ կինչ և տանիպատկէ էգէ. 156
զ. Յաղագս պարագայիկ անուանն: Լա-նոյն յղէր ոեռկէ. 164
է. Յաղագս ցնոց անուանց. 166
ը. Յաղագս ոեռակոյ անուանց. 168
թ. Յաղագս նուազ անուանց. 181
ժ. Յաղագս հարցական անուանց. 185
ժա. Յաղագս հարցմանց անուանց. 190
ժբ. Յաղագս դերանուանն. ինչ կինչ և տանիպատկէ էգէ. 197
ժգ. Յաղագս պարագայիկ դերանուանց. 200
ժդ. Յաղագս բային. ինչ կինչ և տանիպատկէ էգէ. 208
ժե. Յաղագս պարագայիկ բային. Լա-նոյն յղէր ոեռկէ. 210
ժզ. Յաղագս ցնոց բային. 213
ժէ. Յաղագս ոեռակոյ բային. 216
ժը. Յաղագս նուազ բային. 217
ժթ. Յաղագս հարցման և դիմոյ բային. 218
ի. Յաղագս եղանակոյ բային. 223
Յաղագս սահմանական եղանակի. 223
Յաղագս հրամայական եղանակի. 227
Յաղագս ստորադասական եղանակի. 228
Յաղագս անեղական եղանակի. 232
իա. Յաղագս խնդրական և հնարաւորական բային, և բնոյ- 236
նանց նոցին.
իբ. Լաստորակաւոր ինչ ի խնդրական բային. 240
իգ. Յաղագս ընդունելութեան, ինչ կինչ էգէ, և տանիպատկէ նորա. 243
իդ. Կանխիկ ինչ ի վերոյ ընդունելութեանն ի տանուտարէ. 2-5
իե. Յաղագս նախադրութեան. 250
Վասն խնդրատուէ նախադրութեան, ինչպես էին ոմանք նորա ոգոյք. 255

Ց-

ԽԵ. Յաղագս մուխքայի. 259
ԽԶ. Յաղագս շաղիկայի. 270
ԽԷ. Յաղագս հիշաբուլնի. 273

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ.

Յաղագս համաձայնութեանց մասանց բանի. 277

Ա. Յաղագս համաձայնաւորի գոյական անուանց ընդ գոյականս՝ իբր քաղաքացի. նմ
Յաղագս քաղաքացւոյ. 279
Բ. Յաղագս համաձայնաւորի գոյական անուանց ընդ գոյականս՝ իբր յաւիտենաւոր. նմ
Յաղագս յաւիտենաւորի. 287
Գ. Յաղագս համաձայնաւորի գոյական անուանց ընդ գոյականս՝ իբր ինքեր. նմ
Յաղագս ինքերոյ գոյականաց. 295
Դ. Յաղագս համաձայնաւորի գոյական անուանց ընդ ածականս. նմ
Յաղագս ինքերոյ ածականաց. 306
Այսոքան ինքերոյ ածականաց յանփելոյ ՚ի իւ. 316
Այսոքան ինքերոյ ածական անուանց քաղաքականաց. 319
Ե. Յաղագս համաձայնաւորի ածական անուանց ընդ գոյականս. 322
Գոյական անուանք իբր ածականք. 343
Այլ երկայնաձայն անուանք փոխանակ ածականի. 344
Զ. Յաղագս համաձայնաւորիւն ածական անուանց ընդ ածականս. 345
Է. Յաղագս համաձայնաւորի հիշական անուանց, որք առնեն ընդ առաջին, հանգչական, վերբերական, հոգեկան, և հաճական. 347
Այսոքան հնչական անուանց. 349
Այսոքան հանգչական անուանցն՝ ակնիւէան, և ակնիւէին. ընդ որս են և քոլորիւէան, և քոլորիւէին. 351
Այսոքան վերբերական անուանց, որք են, այսպիսի, այսպիսեաւ, այսպիսեաւ. այսպիսեաւ, պարսպիսեաւ, հայսպիսեաւ. այսպան, այսպեան, և այլն. 354
Այսոքան հոգեկան անուանցն, զի ունին քիչ. և ընդ՝ ոչ ոչեան. ոմանք՝ ոչխիսի. ոչինչիսի. 356
Այսոքան հաճական անուանցն, որք ունին ընդ

ար. են. ե. ած, ել. ին, իմ. ել. ան. ար. ած. ար. ին.
ալ. ին. ած. ին. ար. ին. ել. ան. ալ. ին. 357
Վ. ան. տանուին. ան. ուանց. ել. ու, ե. լ. ի. ած. ի. ր, և. ե.
ի. ր. ած. ի. ր. 360
Ը. Յաղագս հոմանչիւնութեան գերանուանց ընդ գերանուանս. 562
Ի. Յաղագս հոմանչիւնութեան գերանուանց ընդ անուանց, և նախ՝
Յաղագս հոմանչիւնութեան հոլովի գերանուանց՝ ես. գու. ինչն. իր. 564
Ճ. Յաղագս հոմանչիւնութեան ցուցական գերանուանց՝ սա. գա. նա. 567
ՃԱ. Յաղագս հոմանչիւնութեան ցուցական գերանուանց՝ այս. այդ. այն. 569
ՃԲ. Յաղագս հոմանչիւնութեան ցուցական գերանուանց՝ սոյն. դոյն. նոյն. 578
ՃԳ. Յաղագս հոմանչիւնութեան սեացական գերանուանց՝ իմ. ից. մեր. ձեր. իւր, իւրոց. 579
ՃԴ. Յաղագս հոմանչիւնութեան յարաբերական գերանուանց՝ որ. 582
ՃԵ. Յաղագս հարցականի յօրինից, ա. գ. ն. 597
ՃԶ. Յաղագս հոմանչիւնութեան բայի ընդ անուան, ընդ գերանուան և ընդ ընդունելութեան. 602
Յաղագս ասացեալ հոմանչիւնութեան բայից. իմ
Յաղագս անուան բայի. 608
ՃԷ. Յաղագս երկրորդ հոմանչիւնութեան բայից. իմ
Յաղագս ենթադրեալ բայից. 620
ՃԸ. Յաղագս ենթադրեալ ներգործականաց հատորակ բայից. 622
ՃԹ. Յաղագս ենթադրեալ ներգործական բայից. 628
Ի. Յաղագս ենթադրեալ կրաւորական բայից. 643
ՃԺ. Յաղագս ենթադրեալ չեզոտական բայից. 656
ԺԱ. Յաղագս ենթադրաւորեալ գերազանցական բայից. 679
ԺԲ. Յաղագս ենթադրաւորեալ հեղհեղական բայից. 680
ԺԳ. Ցանկ ենթեալ ընդ ի վերոյ ենթադրեալ բայից. 685
ԺԴ. Յաղագս անեղական բայից. 693
Ցանկ ենթեալ ենթադրեալ բայից. 694
ԺԵ. Յաղագս գերբայից. 697
ԺԶ. Յաղագս հոմանչիւնութեան ընդունելութեանն ի հատորակի. 501
ԺԷ. Յաղագս ընդունելութեան յոգնակի ի օր. 505
ԺԸ. Յաղագս ընդունելութեան յոգնակի ի եր. 512

Ը. Յաղագս քնդումնեալոյն յանգիստ ի լիր. 518
Ը. Յաղագս հաւաչայնութեան պատանեաց ընդ հարցմանն. 521
ԸԱ. Յաղագս իւղոյն ընծի, և պէտութեան շարժմանց. 524
Որինակ պարզ շարժմանն. 528
Որինակ մեղմ շարժմանն. 530
Որինակ խրխին շարժմանն. 536
ԸԲ. Յաղագս լուծման պէտից շարժմանցն. 539
Լուծումն պարզ շարժմանն. 539
Լուծումն մեղմ շարժմանն. 540
Լուծումն խրխին շարժմանն. 543
ԸԳ. Յաղագս յարմարութեանն. 545
Ոմն ի պատմութենէն. 546
Ոմն ի շնութենէն. 550
Ոմն ի պատմութենէն. 559
Ոմանց ի տեղեկութենէ. 561

Կամ Խոհեմագոյն հանճարեալ Մխիթար Կոստակայ Ա-
բուլիքեանց։

Յանուն ամենասուրբ Երրորդութեանն Հօր և Որդւոյ
և Հոգւոյն սրբոյ. Ամէն։

Որովհետև ըստ անդառնալի հրամանին Աստուծոյ հարկ է ամենայն մարդոյ մեռանիլ. վասն որոյ ես ատաղձեալս յերկրէ Օսմանեան Տէրութեան Անապատ քաղաքացի Մահտեսի Կոստանդին Խաչատուր յիշելով զբան Ընաքելոյն՝ Թէ Կամ չեմ մահանամ հոգւովս և կամ չեմ մեռանիմ մարմնաւոր պարտաւորութեան համ համաձայն Ընտանեկան բանիցն զայս Կամակ իմ առանդեմ ինձ հատուցանել յետ մահու իմոյ յաւիտեանս ժամանակաց։ Եւ առ այս յայտնեմ.

Կամք՝ բաց յինէն այլ ոք չիմաց մերձաւոր կամ հեռաւոր աղգականաց չունի իրաւունս օրինիւ և իցէ պատճառանօք, յորժամ և իցէ ժամանակի յառաջ քերել զհակառակութիւն ինչ սոյն Կամակի իմոյ. զի ամենայն կայք և գոյք իմ՝ են պատուղք բազմամեայ վաստակոց իմոց և պանդխտութեան՝ի զանազան քաղաքս՝ որպէս գիտեն ամենայն համաշխարհիկք իմ և այլ ծանօթք այսր քաղաքի. և ես բնաւ չեմ ստացեալ ինչ՝ի հայրենի ժառանգութենէ, և այնու բազմացուցեալ զայժմեան ինչս և զստացուածս իմ։

Երկրորդ՝ ունելով յիս զգնահատութիւն ամբողջ և ջկատարեալ հաւատս թիւն մտաց իմոց և ընտրութեանց, յառաջքան զօրհաս մահու իմոյ կարգեցի Կամակատար ինձ զՀոգևոր Հայրն և զՊատուհածաբաշխ Հաշնորդն մեր զԱրեղբ Սրբազան Եպիսկ Ներսէս Աբգեպիսկոպան Հայոց Կ բատանի. և գործակից նմին զհամաշխարհիկն իմ զԵկնուական Գործող Երեմեանն Աբթրունի. և զՊատուհալն Կ աճառական Պարոն Յակոբ Թիւն Կ արդանեան Շ երմազան անուանեալն Կամակալ. և զբեակատար իրաւունս իմ զոր ունիմ՝ի վերայ ամենայն կայից և գոյից իմոց դարձուցի՝ի նոսա, զի նորա երեքեանն նոյնպիսի իրաւամբք յետ Կ ամձանէն իմոյ տիրեսցեն այնոցիկ. և և ամենայն առնելոց

և

և տալեաց իմոց՝ եղելոց ի Տէրութեան և ի տարտարոյ՝ ի Տէրութիւն Օսմանցւոց և պարսից, և վերջացուցանել զայնս ըստ օրինի։

Երրորդ՝ ի ժողովել զամ առաքեալսն իմ՝ ի ձեռն իւրեանց՝ առցեն յայնցանէ իմ չորս ջերզ աղջկանցն, որք են յերկրին Վանայ՝ իւրաքանչիւրոցն երիք երիք հարիւր արծաթի մանկի. գումարն չորից՝ հազար երկու հարիւր արծաթի մանկի. Աչս Պուռաթի անուն քրոջն գաւառին՝ որ է Ալմասիայ անուն՝ առցեն հարիւր յիսուն արծաթի մանկի. Իմ քեռեւոյս՝ որ է չաուշ Ծոխաղեան տէր Ալամշոյի դուստրն՝ առցեն հարիւր մանկի. Իմ բաժան հօրեղբարցս քոռանցն Ղարաւխանայ՝ աղջիկ որդի Կարապետին՝ երիք հարիւր մանկի. և Ղարաւխանոյ Ալտանի որդի Պետրոսին՝ որ աստ ինձ մեռ կայ, առցեն հինգ հարիւր մանկի արծաթի, և բոլոր իմ տեղեկի վառոցքն, խալի, դօշակ, դաստրկ առնգուղք և չինողինք, բաց յարծաթեղինացն. Տինոյենց հինգ եղբարցն, Պուրատխանին, Պետրոսին, Փանոսին, Լփրեմին և Պողոսին, իւրաքանչիւրոցն վեցեւ վեցեւ արծաթի մանկի. գումար հնգիցն լինի երիք հարիւր մանկի արծաթի.

Թփիլեզ քաղաքի տասն և ութն եկեղեցեացն՝ Պանքին, Կաթուղիկէին, Խոդիհէհին, Պուղնայ, Ջ ըկրաշնայ, Նորաշէնու, Ալ Եղանայ, Հասոյենց, Հարափի, Ծրեշտակապետի, Լուսաւորչի. Ծուլտպարի հինգ եկեղեցեացն՝ Շամքորեցւոց, Տէր Ներսէսեանց, Նշխարեանցւոց, Հին երևանցւոց, Խաչենց, տաճրի Կարապետի և Ղուխուրեքեաւ, իւրաքանչիւրոցն տասն տասն մանկի. որոց գումարն լինի հարիւր ութսուն արծաթի մանկի. Այլն եկեղեցեաց ժամկոչացն մին մին մանկի. գումարն է տասն և ութն. Իմ խոստովանահայր Հարափի եկեղեցւոյ Տէր Պետրոսին յիսուն մանկի. Ալ. Տէր Յովհաննէսին Պարանքէկեանց՝ յիսուն մանկի. Ամրատեան Ալ. Ղուկասոյ մերձաւոր Տէրտէր Ներսէսի Ալ. Քրիստիանոսի՝ երկու հարիւր մանկի. Խանտարիկոյց տէր Յոհաննէս յորմէ ազդէ և խլեն՝ մինչև յերեսուն երկու տարի յիւրաքանչիւր ամին տացէ հայ և կէրակուր տասն մանկի. որոց երկուց ամաց գումարն լինի երկու հարիւր քառասուն մանկի. Ալ. Ղազարոս աղրմուքիչն

քաշնեցին յամ շաբաթի երկու տարի, ու ու մանկիկ. գումարն՝ հարիւր չորս մանկիկ։ Ի սան իմ Թագուհուն՝ գործ գիշեն հինգ հարիւր մանկիկ։ Ի վախճուէն՝ շաբաթ ծերունուն որքան կենդանի էին՝ յամենայն շաբաթի տացին երկու տասնեակ, ոչ և ես տուեալ եմ՝ կենդանութեան իմում։

Ի սան քաղաքի մեռոսան սէր եկեղեցեացն՝ Ա. Գրիգոր Պետրոս Պօղոս, Տիրամայր, Ա. Ղեւոնածին, Ա. Գրիգոր Ա. Գրիգորածածին, Ահակ, Ա. Գրիգոր, Ա. Յակոբ, Ա. Ղազարոս Ա. Գրիգորածածին, Ա. Գրիգոր Ա. Գրիգորածածին և Ա. Յակոբայ անուանեալց՝ իւրաքանչիւրացն տացին հարիւր հարիւր արծաթի մանկիկ. որոց գումարն լինի հազար հարիւր արծաթի մանկիկ, զի զաւուրս քառասուն՝ մատուցին զՊատարագ վասն հոգւոց իւոց իմոյ։

Ա. Գրիգոր Ա. անայ երկրի Կաուդ և Ա. իմ անուանակոչ տացն, և Ա. արեգակ և Ա. արեւկայ որդոց վանիցն յատկացուցի զինեց հազար մանկիկ. և նուաճ գնեցին ասա՝ ի Ա. Գրիգոր զանշարժ կայս, որոյ եկամուտն երկիր քառասուն լեզի. երկուսն երկուց չիշեալ Ա. Գրիգորացն. և մին երկուց Ա. անորիկեցն տացի ամ քան ամէ անխափան. զի յամենայն ժամանակս յաւուր մահուան իմոյ մատուցին զաւուրս Պատարագ վասն փրկութեան հոգւոց իմոց։

Ա. Գրիգոր Ա. արժարանի Ա. տացոց ասա՝ ի Ա. Գրիգոր քաղաքի յատկացուցին չորս հազար վեց հարիւր արծաթի մանկիկ, և սոքին գումարաւ գնեալ զանշարժ կայս, զեկամուտ նորին ասի ասի պիտոյացուցին յաւգտս Ա. արժարանին յաւիտեանս ժամանակաց։

Ա. Գրիգոր յիշատակի իմոյ՝ ի Տպարանի նոյն Ա. արժարանի տպել տացին՝ ի պէտս աշակերտացն զվէրծանութիւն որքան և հարկաւոր իցէ. և զայս Կաուդ իմ տպեցին՝ ի նոյն վէրծականութեան, և զարդիւնս յաւաջացեալս՝ ի վաճառմանէ նոցա, յատկացուցին՝ ի մշտնջենական օգուտ նոյն Տպարանին, և յամ գիրս տպեցեալս անդ՝ անջինջ պահպանեցին զչիշատակ անուն իմոյ և ծնողաց իմոց։

Ի ւթէ Կաթողիկոսարքն իմ կարողացցին վերջացուցանել զշաւիւնն իմ առանց ինչ ընդդուս, և գացէ

ար-

արգելնաւորուէ աւելի քան զնշանակեալ գումարսն, իշխանութիւն ունին նոքա՝ ի գործ դնել և զայնս յԱ՛ծահաձոյ տեղիս վասն վերկուէ հոգւոյ իմոյ։ Այսպէս և ունին վաճառականքն իմ զկատարեալ կարողութիւն հոգալոյ և անկորուստ պահպանելոյ մշտնջենից զնաւ գումարս կարգաւորեալս՝ ի սմին. որոյ աղաչաւ իշխանութիւն ունին համաձայնութեամբ մեռանոյ երիցն հաւանութեամբ՝ ի ժամանակի կենդանութեան իւրեանց կամ զկնի մահու իւրաքանչիւրոցն՝ յատկացուցանել իւրաքանչիւրքն փոխանակ ինքեանց զայլ արժանաւորս, նոյնպէս և ընտրեալքն՝ ի նոցանէ մշտնջենաւոր յաջորդութեամբ։

1824. Յունիսի 12։ Ա՛յս է իմ վճակ վերջին՝ զոր և՝ ի ներկայութեան վկայից ստորագրեմ իմով ձեռամբ։ Ա՛ստուածածին Աղաւնի Խոջայեան Ա՛ստեծի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ·

Բարեբարբ աղագաց արժանի ճն յիշատակաց· քան զոր ոչ
և Յուսեմնարան Հայոց ի Տվխիս ուշ անարժան հա-
մարի ոմն զբարեբար իւրումն համագործեաց՝ զնուրն բա-
րերար գովանի իւրով Տպարանաւ յիշատակել առաւ-
նօր զՄարն ազգասէր զԱնուանէն Ղազ Ալոորգեցւին ան
Աբծրունի Վան քաղաքացի· որ յամի 1817 Հանապազ ար-
հորդեալ Հրատարակել և լուսաւորել զանն սոյն Տպարանիւ
Հայոց լինելով Ամսոցգամ քաղաքի ինեբքոյ կնոջ
Վարդիկ Խանօփարիի՝ առ ուրումն Հոգևոյ ոչ
հասանել անգր, և ոչ ինայեալ գիրն այնորիկ կի գնա խոն
քիզ ցամաքային երկար Հանապազ հորդուքիւնան, լինք
նայորդոր սիրով ազգասիրն բարեբարուն գնեալ զայն
զպողովատիկ և զպղնձեայ նախապաղատարան Հայր և
մայր կոչեցեալ՝ Հանդերձ բառատիպ կապարեայ ձուլ-
եալ ձագուք, և ինչ ինչ պարագայիւք Գործարանիւն
և բերեալ ընդ իւր ի Տվխիս քննդայէ նորահնար Հրա-
տարակութեամբ գեղեցիկ առաքինասիրու թեամբ· զի օ-
ժանդակութեամբ միմեանց Հրատարակեսցեն և Տպա-
գրանն գօրացուցանալ զինքեանս՝ սկսանատարուսցեն
զազգն խնամատարութեամբ, դիտութեամբ, խոհականութ,
հանճարով, ընտրութեամբ բարոյ և չարի, իրատա-
նութեամբ և ազգի ազգի լեզուախօսութեամբ· ոյովք
պանծացեալ վիպելին առ հասարակ ազգ՝ որք յառա-
ջագոյն քան զմեզ կանխեցինն առ գրունս խմատից·

Ակաբէն մեր որ յազգասիրաց գլխոյ յիշել զ Ա-
գհնուքեամբ քնդ իւրումն Հնուհուհի կենակից Հ
սաբէթի Յակոբեան, և մեակ ժառանգի նոցին Հ
մայ Վարդան· Օ ինուորական Պատճառաւորի
գին Հ Ար Վ մարդ Հ Լանսկոյ Պոլկի· Հանդերձ այլով
նոցին հարազատաբ կենդանեաբ և ննջեցեալով·

ՍՍՀՄ